

TAM TẠNG SONG NGŨ PĀḶI - VIỆT

VESAK 2550

Buddhist Cultral Center

125, Anderson Road,
Nedimala, Dehivala,
Sri Lanka

Sabbadānam dhammadānam jināti.
Sự bố thí Pháp vượt trên tất cả các sự bố thí.

Thí Chủ: _____

Dâng đến: _____

Ước Nguyện: _____

Hồi hướng đến: _____

TAM TẠNG SONG NGŨ PĀḶI - VIỆT - TẬP 35

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

MAHĀNIDDESAPĀḶI

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

ĐẠI DIỄN GIẢI

PHẬT LỊCH 2562

DƯƠNG LỊCH 2018

In lần thứ nhất:
PL 2562 - DL 2018

Số Lượng 600 cuốn

ISBN: 978-955-1604-89-6

@Buddhist Cultural Centre
125 Anderson Road
Nedimala, Dehiwala - Sri Lanka

Tel: 94-11-2734256, 2728468
Fax: 94-11-2736737
Email: bcc@sri.lanka.net
Website: www.buddhistcc.com

Printed by: **Ajith Printers (Pvt) Ltd.**
342 Old Kesbewa Road
Ratanapitiya, Borelesgamuwa,
Sri Lanka.
Tel: 94-11-251 7269

MỤC LỤC TỔNG QUÁT

Mục Lục Tổng Quát	iii
Lời Tựa - Sinhala và Việt ngữ	v - xiv
Văn Bản của Bộ Tôn Giáo - Anh và Việt ngữ	xv - xvi
Thành Phần Nhân Sự	xvii
Lược Đồ Tam Tạng	xviii - xix
Lời Giới Thiệu	xxiii - xxviii
Các Chữ Viết Tắt	xxix
Mẫu Tự Pāli - Sinhala	xxx - xxxi
Mục Lục Đại Diện Giải	xxxiii - xxxiv
Văn Bản Pāli và Văn Bản Tiếng Việt	02 - 729
Phần Phụ Chú	731 - 732
Thư Mục Câu Kệ Pāli	733 - 738
Thư Mục Danh Từ Riêng	739 - 740
Thư Mục Từ Đặc Biệt	741 - 763
Phương Danh Thí Chủ	765 - 773

--ooOoo--

*“Tathāgatappavedito dhammavinayo, bhikkhave, vivaṭo virocati,
no paṭicchanno.”*

*“Này các tỳ khưu, Pháp và Luật đã được công bố bởi đức Như Lai
là bộc lộ, chói sáng, không che giấu.”*

(*Āṅguttaranikāya Tikanipātapāḷi Kusinaravagga Paṭichannasutta,
Parivārapāḷi Ekuttarikanaya Tikavāra - Bộ Tăng Chi, Chương Ba
Pháp, Phẩm Kusinārā, Kinh Được Che Giấu; Luật Tập Yếu, Chương
Tăng Theo Từng Bậc, Nhóm Ba).*

ප්‍රස්තාවනා

සතා සංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් මනෝ පුණ්ඩ්‍රිකාන පුරා, නවාසංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් වාක් පුණ්ඩ්‍රිකාන පුරා, සාරාසංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් කාය වාක් පුණ්ඩ්‍රිකාන පුරා, සම්මා සම්බුදුවරුන් විසි හතර නමකගෙන් නියත විවරණ ලබා ක්‍රි.පූ. 623 දී පමණ බුද්ධත්වයට පත්ව, බරණැස මිගදායේ දී ධර්ම වක්‍රය පැවැත් වූ තැන් පටන් පන්සාලිස් වසක් තුළ දේශනා කරන ලද ධර්මය තථාගත ධර්මය නම් වෙයි. ඒ තථාගත ධර්මය ධම්ම-ධම්මඛකක- සද්ධම්ම ධම්මවිනය, බ්‍රහ්මවරිය. සාන- පාවචන - ආදී නාමයනගෙන් හඳුන්වා දී ඇත. මෙම සද්ධර්මයම ආනන්දය මාගේ ඇවෑමෙන් තොපගේ ශාස්තෘ වන්නේ යයි තථාගතයන් වහන්සේ විසින්ම පරිනිර්වාණයේ දී වදාරා ඇත. එයින් පෙනෙන්නේ බුදුන් වදාළ ධර්මයම භික්ෂුන් ගේ මර්ගෝපදේශකයා වූ වගයි. එසේ තිබියදීත් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව සුභද්‍ර නම් භික්ෂුවගේ මතය වූයේ තථාගතයන් වහන්සේ නැති නිසා තම තමන්ට වුවමනා පරිදි භික්ෂුන්ට ජීවත්වීමට පුළුවන් බවයි. සුභද්‍ර භික්ෂුව තථාගත පරිනිර්වාණය ගැන සිතා ඇත්තේ කරදරයකින් මිදුණු අවස්ථාවක් ලෙසයි. සමහර විට වෙනත් මත ප්‍රකට නුවුවද තවත් භික්ෂුන් අතර මෙවැනි විනාශකාරී මති මතාන්තර පවතින්නට ඇත. සර්වඥයන් වහන්සේ ජීවත් ව සිටියදීම දේවදත්ත සුනක්ඛත්ත, අරිට්ඨ, සාති, ආදී භික්ෂුහු මෙවැනි මත උපදවන ලදහ.

ධර්මය සම්බන්ධව ගැටලුවක් මතු වූයේ කලතුරකින් වුවද, බුද්ධ ධර්මයේ පිරිසිදු බව ඒ අයුරින්ම රැක ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය, බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ශාසන භාරධාරී වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි ආදී මහරහතන් වහන්සේලාට පැහැදිලි විය. උන්වහන්සේලා බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් සිවුවන මස දෙවනදා රජගහනුවර වෙහාර පර්වත ප්‍රාන්තයේ සප්ත පර්ණි ගුහාද්වාරයෙහි, අජාසත් රජු විසින් තරවන ලද මණ්ඩපයට රැස් වූ පන්සියයක් මහ රහතන් වහන්සේලාගේ සහභාගිත්වයෙන් පළමුවන ධර්ම සංගීතිය පැවැත්වූහ.

ධර්ම විනයධර අනුබද්ධ මහාකාශ්‍යප, ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද, අග්‍ර විනයධර උපාලි ආදී සිව්පිළිසිඹියා පත් මහරහතන් වහන්සේලා විසින් පවත්වන ලද මෙම සංගායනාව සෙසු සියලු සංගායනාවන්ට පාදක වූ බවකි. සමස්ත බෞද්ධ භික්ෂු සංඝයා විසින්ම පිළිගන්නා ලද බවත් අට්ඨකථාවන්හි සඳහන් වෙයි. මෙම ප්‍රථම සංගායනාව කප්පියා කප්පිය සික්කාපද පැනවීමත් බුද්දානු බුද්දක ශික්ෂාපද විනිශ්චයත් නිදානකොට පවත්වන ලද බැවින් පඤ්චසතික විනය සංගීති යන නමින් එය හඳුන්වයි. බුද්ධ වචනය නැතිනම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පිටක වසයෙන්. බෙදුවේන ඒ ඒ පිටක එක් එක් සඛ්‍ය පරම්පරාවලට දුන්නේත් මෙම සංගායනාවේ දීය.

ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාවෙන් වසර සියයක් ඉක්ම ගිය පසු කලාශෝක රජු දවස විශාල මහනුවර වැසි වජ්ජ භික්ෂුන් විසින් විනය විරෝධී වස්තු දහයක් විනයානුකූල කිරීමට උත්සාහයක් ගත්හ. මෙම දස වස්තු පිළිවෙත නීතියට පටහැනි මෙන්ම සදාචාරාත්මක නොවන බවද

ප්‍රකාශනය. වජ්ජ භික්ෂුන්ගේ මෙම විනය විරෝධී උත්සාහයෙන් බුද්ධ ධර්මය රැක ගැනීම සඳහා දෙවැනි සංගායනාව පැවැත්විණි.

කාකණ්ඩ ප්‍රතත යස නම් මහරහතන් වහන්සේ, සබ්බකාමී, රේවත, සාළ්හ, බුජ්ජ සෝභිත වාසභගාමී, සුමන, සාණවාසී සම්භුත යන රහතන් වහන්සේලා සාකඡ්ඡාකර මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදී. සත් සියයක් රහතන් වහන්සේලා විසින් මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදහ. සතක සතක විනය සංගීති නමින් යන නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාවේදී වුල්ලවග්ගයේ සංගීති බ්‍රහ්ම දෙක, මුණ්ඩරාජ සූත්‍රය, සෙරිස්සක විමාන කථා උත්තරවාද, ජේතවත්ත ආදිය පික පාලියට කතූ කළහ.

විවිධ නිකායන් හට ගැනීමත් ඒ ඒ නිකායයන්වල අයිතිවාසිකම්, ඉගැන්වීම්, හා වත් පිළිවෙත් මගින් බුදු දහම කිලිටිවීමත්. දුශ්ශීලයන් වැඩි වීමත්, ඒ නිසාම සිල්වතුන් විනය කර්ම සිදු නොකර සිටීමත්. විනයධර බහුශ්‍රැත සුපේශල භික්ෂාකාමී රහතන් වහන්සේලා ගම් දනවී අනහර වනවාසී වීමත් යන අවස්ථා බුදුන් පිරිනිවී දෙසියපන්තිස් වසර වන විට දක්නට ලැබුණි. මෙම තත්වයෙන් සම්බුද්ධ ධර්මය ආරක්ෂාකර ගැනීම සඳහා බුද්ධ වර්ෂ දෙසිය පන්තිස් වැන්නේ දී අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැළලුප් නුවර දී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මෙම සංගායනාව පවත්වන ලද්දේ මොග්ගලී ප්‍රතත තිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතුන් වහන්සේලා දාහක් සම්බන්ධ වෙමින්, අශෝකරාම යේදීය. කථා වත්තප්පකරණය මෙහිදී සංගීති විය. කථාවත්තප්පකරණය සංගායනා කර ඇත්තේ සම්මිතිය, ගෝකුලික ආදී නිකායයන් විසින් වැරදි කරුණු ගෙන විග්‍රහ කරන ලද ධර්ම කරුණු නිවැරදි කොට පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගනු සඳහාය. නව මසකින් නිම වූ මෙම සංගායනාව සාහස්සි ක නමින් හඳුන්වයි.

උපාලි රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය පරම්පරාව විසින් විනය පිටකය ද, ආනන්ද පරපුරෙහි දීඝභාණක, සාරිපුතක පරපුරෙහි මජ්ඣිම භාණක, මහාකාශ්‍යප පරපුරෙහි සංයුතක භාණක අනුරුද්ධ පරපුරෙහි අංගුත්තර භාක ආදීන් විසින් සූත්‍ර පිට කය ද, ශාරිපුත්‍ර ශිෂ්‍ය පරපුරින් අභිධර්ම පිටකයද මෙම සංගායනාව වෙත පවත්වාගෙන ආහ.

භාණකයන්ගේ ප්‍රභවය -

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසු මහා කාශ්‍යප මහ රහතන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රජගහනුවර දී පවත්වන ලද ප්‍රථම සංගායනාවේදී ධර්මය කියාව පිටකවලට කොටස්වලට බෙදුණි. ඒ එක් එක් ධර්ම කොට්ඨාශයක් එක් එක් භික්ෂු පිරිසකට භාර කිරීම උචිත යයි මෙහි දී කල්පනා කර ඇත. කට පාඩමනේ තථාගත ධර්මය ආරක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිසා මෙලෙස වැඩ බෙදාගැනීමේ උවමනාව ඇතිවිය. ඒ ඒ ධර්ම කොටස් භාරදෙන ලද්දේ ඒ ඒ කොටස් පිළිබඳව ප්‍රවීණත්වයක් දැක් වූ භික්ෂු පිරිස් වලටය. උදාහරණ වසයෙන් විනය පිටකය භාරදෙන ලද්දේ විනය පිළිබඳ අග්‍රස්ථානය හෙබ වූ උපාලි රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පරපුරටය. සූත්‍ර පිටකය භාරදී ඇත්තේ ධර්ම

භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද රහතන් වහන්සේගේ පිරිසටය. අභිධර්මය භාර දී ඇත්තේ ධර්ම සේනාපති සැරියුත් රහතන් වහන්සේගේ පරපුරටය.

දීඝ භාණක - මජ්ඣිම භාණක - සංයුක්ත භාණක - අංගුත්තර භාණකා ජාතක

භාණක, ධම්මපද භාණක, උභතෝ විභඛග භාණක, මහා අරියවංස භාණක ආදී වසයෙන් මෙම ශිෂ්‍ය පරම්පරා දිගින් දිගටම පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගෙන ආහ. මෙම භාණක පරම්පරාවල අවසාන පුරුක් ලංකාවේ විසූහ. භාණක වසයෙන් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය කට පාඩමින් රැකගෙන ආ මෙම පිරිස් අතර සුතතනතිකා - විනයධරා - අභිධම්මිකා - ධම්මධරා අට්ඨකථිකා - තිපිටකා - චතුර්නිකාසිකා ආදී වශයෙන්ද ඒ ඒ ධර්ම කොටස් කට පාඩමින් ගෙන ආ භික්ෂූන් වහන්සේලා වූහ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව. දඹදිව ථේරවාදාවරිය පරම්පරාවේ අවසාන පුරුක් වූ මොගගලී පුත්ත තිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ පාදාවනන අග්‍ර ශිෂ්‍යයා වූ මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් සංගාහිත ථේරවාදී බුද්ධ ධර්මය ලක්දිවට ගෙන ආහ.

ථේරවාද -

ථේර යනුවෙන් හැඳින්වෙන පිරිස වැඩිමහල්ලන් ස්ථවිරයන් වසයෙන් ගැනේ. එනම් වැඩිමහල්ලන්ගේ ආයතනයට ථේරවාදයට අයත් සාමාජිකයෝය. මෙහි ථේර යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ප්‍රථම ද්විතීය, සංගායනාවලට සහභාගි වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි - යස, ආදී වූ මහරහතන් වහන්සේලා විසින් සංගායනා කළ පාලි ධර්මය ථේරවාද නම් වේ. “දෙව සඛ්භිතයෝ ආරුළුහ පාලියේ වෙඝ් ථේරවාදො-ති බෙදිතබ්බං - සාහිමහා කසසප භුතීතං මහා ථේරානං වාදකතා ථේරවාදකොති වූවති” යනුවෙන් සරඝ් දීපනී ටීකාවෙහි එයි. ථේරිකා යනුවෙන් හඳුන්වන ථේරවාදීහු මගධ්‍ය සහ ජපයිතිය මූලස්ථාන කර ගත්හ. මෙයින් ලංකාවට පැමිණියේ උජ්ජයින් ශාඛාවයි. ථේරවාද ශාසනයේ පිතෘවරු වූවෝ පෝරාණයෝ වෙති. පෝරාණයෝ වූකලී සම්භාවනීය ආචාර්ය පිරිසක් වූ අතර ථේරවාද ශාසනය ඇතිවීමේදී හා තහවුරු කිරීමෙහි දී වැදගත් තැනක් ගත් බව පෙනේ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව මිහිඳු හරහතන් වහන්සේ විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද්දේ ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයයි මහින්දාගමනයෙන් පසුව ලංකාවේ ශ්‍රී ලාංකික භික්ෂු පිරිසක් ඇති වූහ. උන්වහන්සේලා ඒ ත්‍රිපිටකය හදාළහ. සිංහලෙන් අටුවා උයුහ. දේවානම්පියතිස්ස රජුගේ ප්‍රධාන අමාත්‍යයකු වූ අරිට්ඨ පැවිදි වී රහත්වැ උන්වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් දේවානම් පියතිස්ස රාජ සමයේ (ක්‍රි.පූ. 247-207) දී ලංකාවේ පළමුවන සංගායනාව කර ඇත. මෙම සංගායනාවට සැටහසක් රහතන් වහන්සේලා සහභාගි වූ බව සඳහන්ය. සත්දෙනෙකුගේ යුත් ශිෂ්‍යානු ශිෂ්‍ය පරම්පරාවට අනුව මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රථම ශිෂ්‍යයා වූයේ අරිට්ඨ තෙරුන්ය. අනුරාධපුරයෙහි, ථූපාරාමයේ මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත.

ධර්මශෝක රජුගේ මෙහෙයවීමෙන් ලංකාවට බුදු සමය ගෙන ආ මිහිඳු හිමියන් උදෙසා අනුරාධ පුරයෙහි ඉදි වූ ඉතා වැදගත් වූද ඉතා විශාල වූද ආරාමය මහා විහාරයයි. මෙම විහාරයෙහි වැඩ සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා සමාක් දෘෂ්ටික ථේරවාදීහු වූහ. ථේරවාදය ආරක්ෂා වූයේ මෙම විහාරයේදීය.

ථේරවාදී බුද්ධශාසනයට ආ බලපෑම් -

ථේරවාදී බුද්ධශාසනය කෙරෙහි වරින්වර යම් යම් මතවාදිවල බලපෑම් ද ඇතිවිය. එයින් එකක් නම් බුදුන් අතිමානුෂිකයයි විශ්වාස කළ ලෝකෝත්තර වාදයයි. ශ්‍රේෂ්ඨ ශාස්තෘවරුන්ගේ අභාවයෙන් පසුව අනුගාමිකයන් විසින් ඔහුගේ මිනිස් බව අමතක කොට ඔහු දේවත්වයෙන් සැලකීම ස්වාභාවිකය. ඔවුන් එසේ කරන්නේ ශාස්තෘවරයා කෙරෙහි දැඩි හක්කිය නිසාය. එහෙත් ථේරවාදීහු ඒ අතින් වැඩිදුර ගියේ නැත. ඔවුන් බුද්ධ කාය දෙස යථා තත්වයෙන් බැලූ බව පෙනේ. එයට අමතරව වෛතුලයවාද, නීලපට දර්ශන, ගුළහවාද ආදී නම්වලින් ථේරවාද ක්‍රිපිටකයට අයත් නොවූ විශේෂාංග බිහි වූවද ථේරවාද බුදු සමය විසින් ඒවා බැහැර කරන ලදී. මේ ආදී වසයෙන් වෛතුලය වාදීන්ගෙන් ඇතිවුණු නොයෙක් උපද්‍රව වලින් ථේරවාදය මහා විහාරික භික්ෂූන් විසින් බලවත් දුෂ්කරතා මැද ආරක්ෂා කරන ලදී. අන්‍යවාදී ධර්මයන් ථේරවාදයට ඇතුල්වනු වළක්වනු සඳහා ථේර වාදීහු හැම අයුරින්ම සටන් කළහ. මහාසේන රාජ්‍ය සමයේදී මෙම සටහන ප්‍රකටව කෙරුණු විට ථේරවාදීහු ජය ගත්හ. මෙම මහා විහාරය පිළිබඳව කීර්තිරාවය හැම තැනම පැතිර පැවතිණ. නිර්මල ධර්මය ලබා ගැනීම සඳහා විදේශිකයෝ ලංකාවට ආහ. විශාබ පීතිමල්ල, බුද්ධ සෞභ යන අය ඉන් සමහරෙකි.

පොඤ්ඤා සංගීතිය -

මිහිඳු හිමියන් විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද ක්‍රිපිටක ධර්මය වසර හාරසියයක් පමණ කට පාඩමින් පැමිණි මහා විහාරික භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ පිරිසිඳු ථේරවාදය පරපුරෙන් පරපුරට ගෙනයාමේ උදාර වූ ද පවුතු වූද චේතනාවෙන් බුද්ධ වර්ෂ 440-454 අතර කාලයේ වළගම්බා රජු දවස පොත්වල ලියවීය. වළගම්බා රජු දවස ලේඛනාරූඪ කළේ රජගහ - වේසාලී - පාටලී පුත්‍ර - නගරවල පැවැත් වූ ධර්ම සංගායනාවන් හි දී තෝරා බේරාගෙන සංග්‍රහ කළ ක්‍රිපිටකයයි. ලෝකයේ ප්‍රථම වරට සිංහල රහතුන් විසින් කරන ලද මෙම පොඤ්ඤා සංගීතියෙන් පසුව, බුද්ධ ශ්‍රාවකයන් අතුරෙන් ඉතා උසස් විනය ධරයා වූ උපාලී තෙරුන්ගෙන් පැවත එන්නේ යයි සලකන ථේරවාදී පාලී ක්‍රිපිටකය සියම්, කාමබෝජ, බුරුම ආදී දකුණු දිග රටවල පැතිර ගියහ.

වම්පා (වියට්නාමය) -

ඉන්දු චීන අර්ධ ද්වීපයේ නැගෙනහිර ප්‍රාන්තයේ දකුණු කොටස වන වත්මන් වියට්නාමය ඇත. අතීතයේ වම්පා නමින් හඳුන්වා ඇත. බුදු සමය ක්‍රි.ව. 3 වැනි සිය වසේදී පමණ මෙහි තහවුරු වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. ක්‍රි.ව. 605 දී වම්පා අග නගරය චින්තන් විසින් ආක්‍රමණය කොට බෞද්ධ වස්තූන් විනයට ගෙනගිය බව චීන ලියවිලි වල සඳහන්ව ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ ක්‍රි.ව. 7 වන සියවස ට පෙර වර්තමාන වියට් නාමයේ බුදු දහම ප්‍රචලිතව පැවති බවයි. වම්පාහි බෞද්ධයන්

පොදු වසයෙන් ආර්ය සම්මිතිය නිකායට අයත් වූ අතර සර්වාස්ති නිකායේ ස්වල්ප දෙනෙකු ද සිටි බවයි. ක්‍රි.ව. 8 වැනි සියවසේ ශිලා ලේඛනයකින් පෙනී යන්නේ වම්පානි මහායාන බුදු දහම බලවත්ව පැවැති බවත්, සමහර රජවරුන්ගේ ද ආශීර්වාදය ලද බවත්ය. පසු කාලයක දී මහායානයෙන් කැඩී ආ තන්ත්‍රයානය ද එහි වූ බව පැහැදිලිය.

ක්‍රි.ව. 15 වන සියවසේදී උතුරේ අන්තම්වරුන් විසින් රට අල්ලා ගන්නාතෙක් මහායාන ස්වරූපයේ බුද්ධාගම වම්පානි (වියට්නාමයේ) ජීවමාන බලවේගයක් විය. පසුව වම්පානි පැරණි ආගම වෙනුවට චීන ස්වරූපයෙන් යුත් බුදු සමය එහි බලපවත්වා ඇත.

වියට්නාම ජාතික භික්ෂු ඉන්දවන්ද -

වියට්නාම ජාතික ඉන්දවන්ද භික්ෂුන් වහන්සේ වසර කීපයකට පෙර ලංකාවට වැඩමවා, කෝට්ටේ සිරි ජයවර්ධනාරාමයේ වැඩ සිටිමින් සිංහල භාෂාව කියවීමටද පාළිභාෂාවද හදාරා ඇත. බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් මූලික බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සමූහය පරිශීලනය කළ මෙම හාමුදුරුවෝ පාලියෙන් ඇති ත්‍රිපිටකය සිංහලෙන් හදාරා වියට්නාමී භාෂාවට පරිවර්තනය කර ඇත. වියට්නාම ඉතිහාසය දෙසත් ත්‍රිපිටකයේ ඉතිහාසය දෙසත් බැලූ විට එය ඉතා වැදගත් ප්‍රාතිභාර්යමය කටයුත්තකි. මුළු ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයම වියට්නාම බසට පරිවර්තනය කිරීම උන්වහන්සේගේ උත්සාහයයි. බලාපොරොත්තුවයි. එය එසේ වූ විට එය වර්තමාන වියට් නාමයේ සමාක් දෘෂ්ටිය ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ප්‍රචලිත වී ථේරවාදී බෞද්ධයන් ඇති වීමට හේතුවක් වනු ඇත. ඒ අනුව වියට්නාම දේශයට ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ගෙන ගිය ධර්මදූතයා ඉන්දවන්ද භික්ෂුව වසයෙන් වියට්නාම ඉතිහාසයේත් ලංකා ඉතිහාසයේත් ඉතිහාස ගතවනු නියතය.

උන්වහන්සේ ගේ චේතනාව උදාරතරය. අප්‍රතිහත ටෛර්යය විශ්මය ජනකය. උන්වහන්සේගේ මෙම සත් ක්‍රියාවට ලංකාවේත් - වියට්නාමයේත් බෞද්ධයෝ සහයෝගය දැක්විය යුතුය. වියට්නාමයට ථේරවාදය ගෙනයන ධර්ම දූතයා උන්වහන්සේ වන බැවිනි.

උන්වහන්සේ ඉටාගත් කාර්යය නිරූපිතව ඉටු කරන්නට ආරෝග්‍ය සුවයත්, ආර්ථික සම්පතත් ලැබේවායි ! ඉති සිතින් පත්මිහ.

කිරම විමලඡෝති ස්ථවිර
අධ්‍යක්ෂ
බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
නැදිමාල
දෙහිවල
2550 නිකිණි මස

LỜI TỰA

(Lời dịch Việt của bản tiếng Sinhala)

Đức Phật của chúng ta sau khi trải qua vô số kiếp thực hành các pháp toàn hảo và lần lượt tiếp nhận sự thọ ký của hai mươi bốn vị Phật tiền nhiệm rồi đã chứng quả Toàn Giác vào năm 623 trước Tây Lịch. Ngài đã thuyết giảng bài Pháp đầu tiên, tức là bài Kinh Chuyển Pháp Luân, ở tại Migadāya thành Bārāṇasī. Lời giảng dạy của đức Phật được biết đến với nhiều tên gọi: Giáo Pháp, Chánh Pháp, Pháp và Luật, Phạm Hạnh là một số tên gọi đã được nói đến. Đức Phật đã nói với vị trưởng lão Ānanda rằng: “Sau khi ta Niết Bàn, chính các Pháp và Luật đã được ta giảng dạy sẽ là thầy của các người.” Điều ấy có nghĩa là Giáo Pháp của đức Phật sẽ là kim chỉ nam cho các vị tỳ khuru tu tập. Tuy nhiên, ngay sau sự ra đi của đức Phật vị tỳ khuru tên Subhadda đã có quan điểm rằng: “Bởi vì đức Phật đã không còn, các đệ tử của Ngài có thể sống cuộc sống theo như ước muốn của mình.” Và còn có những vị tỳ khuru khác như Devadatta, Sunakkhatta, Ariṭṭha ngay lúc đức Phật còn tại tiền cũng đã có các suy nghĩ như vị tỳ khuru Subhadda.

Tuy nhiên, khi vấn đề liên quan đến Giáo Pháp của đấng Toàn Giác vừa mới nảy sinh, các vị A-la-hán hộ trì Giáo Pháp như Ngài Mahā Kassapa và Ngài Upāli đã nghĩ đến sự cần thiết của việc bảo vệ tính chất thuần khiết của Giáo Pháp. Do đó, vào ngày thứ hai của tháng thứ tư sau khi đức Phật Niết Bàn, cuộc Kết Tập lần thứ nhất đã được thực hiện với sự tham dự của năm trăm vị A-la-hán tại hang động Sattapaṇṇī dưới sự bảo trợ của đức vua Ajātasattu (A-xà-thế). Cuộc Kết Tập Giáo Pháp được tiến hành bởi các vị tỳ khuru Mahā-kassapa, Ānanda, Upāli, và các vị Thánh A-la-hán khác đã là nền tảng cho các cuộc kết tập về sau. Chú Giải đề cập rằng cuộc Kết Tập Giáo Pháp này đã được tất cả các vị tỳ khuru thừa nhận. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của năm trăm vị vì có liên quan đến các điều học nhỏ nhất và ít quan trọng (khuddānukhuddakasikkhā). Giáo Pháp của đức Phật đã được phân chia thành Tạng (Piṭaka) trong cuộc kết tập này.

Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tổ chức vào khoảng một trăm năm sau lần thứ nhất vào thời trị vì của đức vua Kālasoka. Cuộc kết tập này dựa trên nền tảng của “Mười sự việc không được phép.” Các vị tỳ khuru xứ Vajjī đã ra sức vận động để hợp thức hóa mười sự việc

xét ra có bản chất không đúng với Luật. Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tiến hành bằng hình thức hội thảo giữa các vị tỳ khưu A-la-hán Sabbakāmi, Revata, Sālha, Ujjasobhita, Vāsabhagāmika, Sambhūta Sānavāsī, Yasa Kākaṇḍakaputta, và Sumana. Bảy trăm vị A-la-hán đã tham dự cuộc Kết Tập này. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhì này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của bảy trăm vị. Trong cuộc Kết Tập này, hai chương về Kết Tập ở Cullavagga (Luật Tiểu Phẩm), bài kinh Muṇḍarājasutta, Serissaka Vimānakathā Uttaravāda, Petavatthu, v.v... đã được công nhận vào Chánh Tạng Pāli.

Do sự xuất hiện của nhiều bộ phái, tính chất đúng đắn về giáo lý và sở hành của các bộ phái chính bị suy giảm, các vị tỳ khưu chân chánh đều lui vào rừng ở ẩn. Nhằm bảo vệ phẩm chất của Giáo Pháp đức Phật trong tình trạng này, vào khoảng hai trăm ba mươi năm sau thời kỳ đức Phật Niết Bàn cuộc Kết Tập lần thứ ba đã được tổ chức ở tại Āsokārāma do đức vua Asoka. Cuộc Kết Tập này đã được tiến hành bởi vị tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa cùng với một ngàn vị A-la-hán. Đặc biệt bộ Kathāvatthupakaraṇa đã được trùng tụng nhằm chỉnh đốn những sai lầm đang được thực hành bởi các bộ phái. Cuộc Kết Tập này đã hoàn tất sau chín tháng và đã được gọi là cuộc Kết Tập của một ngàn vị.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Tạng Luật đã được duy trì do các vị tỳ khưu thuộc nhóm của vị Thánh A-la-hán Upāli, Tạng Kinh gồm có Trường Bộ do nhóm của ngài Ānanda, Trung Bộ do nhóm của ngài Sāriputta, Tương Ưng do nhóm của ngài Kassapa, Tăng Chi do nhóm của ngài Anuruddha, và Tạng Vi Diệu Pháp do nhóm của ngài Sāriputta .

Sự thành lập các nhóm trì tụng (bhāṇaka):

Sau Cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Giáo Pháp đã được phân chia thành nhiều phần và các phần chính yếu đã được giao cho các vị tỳ khưu tinh thông về lãnh vực ấy có nhiệm vụ duy trì và phổ biến. Một số nhóm trì tụng chính là nhóm Trì Tụng Trường Bộ (Dīghabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Trung Bộ (Majjhimbhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tương Ưng (Saṃyuttabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tăng Chi (Aṅguttarabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Bốn Sanh (Jātakabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Pháp Cú (Dhammapadabhāṇaka), nhóm Trì Tụng hai Bộ Luật (Uḥhato Vibhaṅgabhāṇaka), nhóm Trì Tụng bộ Đại Sử về Thánh Nhân (Mahā Ariyavaṃsa), v.v... Các vị đệ tử này đã làm phong phú và gìn giữ Giáo Pháp bằng phương tiện trùng tụng bằng trí nhớ. Nhóm cuối cùng của các vị trì tụng này đã sống tại Sri Lanka. Sau cuộc Kết Tập lần

thứ ba, Giáo Pháp của đức Phật đã được truyền sang Sri Lanka do công của Trưởng Lão Mahinda là vị đệ tử của ngài tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa.

Theravāda: Ý nghĩa của từ “Thera” là “Trưởng Lão.” Các thành viên của Theravāda là các vị trưởng lão. Các vị tỳ khưu Mahākassapa, Upāli, Yasa, v.v... đã tham dự cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất và thứ nhì đã trùng tụng Chánh Tạng, và các lời trùng tụng ấy được gọi là Theravāda. Sớ giải tên Sāratthadīpanī Tīkā có đề cập rằng: “Sabbam theravādanti dve saṅgītiyo āruḥhā pāḷiyevettha theravādo ti veditabbā. Sā hi mahākassapapabhutīnaṃ mahātherānaṃ vādattā theravādo ti vuccati.” Các vị Theravāda còn được gọi là Therika (thuộc về các vị Trưởng Lão). Các vị này sống chủ yếu ở Magadhya và Ujjayini. Trong số các vị này, nhóm Ujjayini đã đến Sri Lanka. Các vị trưởng thượng “Porāṇa” của Giáo Hội Theravāda là những vị thầy lỗi lạc và đã đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc thành lập Giáo Hội Theravāda.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ ba, ngài tỳ khưu Mahinda đã đem Tam Tạng của Theravāda đến xứ sở Sri Lanka và đã chuyển hóa được rất đông người xuất gia theo Phật Giáo. Các vị ấy đã học tập Tam Tạng và đã viết Chú Giải bằng tiếng Sinhala. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp đầu tiên ở Sri Lanka đã được thực hiện bởi vị tỳ khưu A-la-hán Ariṭṭha trước đây là vị quan đại thần của đức vua Devānampiya Tissa (247-207 trước Tây Lịch). Đã có sáu mươi ngàn vị A-la-hán tham dự. Tỳ khưu Ariṭṭha chính là vị đệ tử đầu tiên của ngài Mahinda. Cuộc Kết Tập đã được tổ chức tại tu viện Thūpārāma ở Anurādhapura.

Tu viện Mahā Vihāra đã được xây dựng cho ngài Mahinda và đã có một vị trí vô cùng lớn lao và quan trọng đối với Giáo Hội Theravāda. Lúc bấy giờ đã xảy ra nhiều sự kiện có liên quan đến lời Giáo Huấn của đức Phật, sự kiện Lokuttaravāda là một. Mặc dầu có nhiều khó khăn phải đối phó nhưng các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã bảo vệ được sự thuần khiết của Giáo Pháp và đã được khắp nơi biết tiếng. Do đó, nhiều người ngoại quốc đã đến Sri Lanka để tiếp thu Phật Giáo, trong đó có Visākha, Pītimalla, Buddhaghosa, v.v...

Sự Kết Tập thành sách:

Tam Tạng Giáo Pháp do Ngài Mahinda đem đến và giảng dạy cho các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã được duy trì bằng trí nhớ trong bốn trăm năm. Vào thời trị vì của đức vua Vaḷagamba (440-454 theo Phật Lịch), Tam Tạng đã được ghi lại thành các tập sách. Sau đó, Tam Tạng Pāli này đã được truyền sang các nước như là Thái Lan, Cambodia, và Miến Điện.

Champa (Việt Nam):

Được biết Champa là vùng đất ở về phía đông nam của bán đảo Đông Dương, hiện nay là Việt Nam. Điều được phỏng đoán là triết học Phật Giáo đã được thiết lập tại xứ này vào khoảng thế kỷ thứ 3 sau Tây Lịch. Vào khoảng năm 605 sau Tây Lịch, thủ đô Champa đã bị chiếm đóng bởi người Trung Quốc và họ đã du nhập Phật Giáo vào Trung Quốc; điều này được ghi lại trong văn kiện của Trung Quốc. Điều rõ rệt là Phật Giáo đã được phổ biến tại Việt Nam trước thế kỷ thứ bảy sau Tây Lịch và Phật Giáo Champa là chánh yếu và được liệt kê vào bộ phái Arya Sammiti là một nhóm nhỏ thuộc bộ phái Sravasti. Tư liệu của thế kỷ thứ tám sau Tây Lịch được ghi lại trên bia đá chứng tỏ rằng Phật Giáo Mahāyāna đã hiện diện ở Việt Nam và Tantrayāna phát xuất từ Mahāyāna cũng có mặt.

Vào thế kỷ thứ 15 sau Tây Lịch, người Annam ở phía bắc đã kiểm soát xứ sở và Phật Giáo mang đặc điểm của Mahāyāna đã có sự tác động. Về sau, Phật Giáo mang đặc điểm của Trung Quốc đã tác động đến xứ sở này thay vì Phật Giáo Champa trước đây.

Vị tỳ khuu Indacanda người Việt Nam đã đến Sri Lanka trong những năm gần đây và đang ngụ tại tu viện Sri Jayawardhanaramaya khu vực Kotte. Vị này đã học Pāli và đã sử dụng Tam Tạng Pāli ấn bản Buddha Jayanti do Buddhist Cultural Centre ấn hành. Vị này đã học Tam Tạng và sau đó dịch sang tiếng Việt Nam. Khi xem xét đến lịch sử của nước Việt Nam và lịch sử của Tam Tạng, chúng tôi nhận thấy rằng sự nỗ lực và ước nguyện thực hiện Tam Tạng Song Ngữ của vị này thật là phi thường. Nếu việc làm ấy được thành tựu thì sự hiểu biết về Tam Tạng của Theravāda ở Việt Nam sẽ được phổ biến và Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam sẽ thêm phần phát triển. Khi ấy, vị tỳ khuu Indacanda sẽ là người sứ giả có công đóng góp cho sự hoằng Pháp của Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam và điều này sẽ được ghi nhận bởi lịch sử của hai nước, Việt Nam cũng như của Sri Lanka.

Ý định của vị tỳ khuu này thật lớn lao, và sự nỗ lực của vị này thật đáng khâm phục. Chư Phật tử sống ở Sri Lanka và Việt Nam hãy nên hỗ trợ vị tỳ khuu Indacanda trong công việc dẫn thân này.

Chúng tôi phúc chúc cho vị tỳ khuu Indacanda được sức khỏe, sống lâu, và đạt đến sự thành công đối với điều ước nguyện của mình.

Venerable Kirama Wimalajothi

Giám Đốc Buddhist Cultural Centre

Nedimala, Dehiwala, Sri Lanka

Tháng Nikini 2550.

ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය
 மத விவகார அமைச்சு
 MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS

මගේ අංකය }
 எனது இல }
 My No }

ඔබේ අංකය }
 உமது இல }
 Your No }

24th May, 2006

This is to certify that the bilingual Tripitaka in Pali and Sinhala in connection with the 2550th Buddha Jayanthi Commemoration is the correct version of the Pali Text. The Pali text in Roman Characters has its equivalence in content and validity to the original in Sinhala characters.

 B.N.Jinasena
 Secretary
 Ministry of Religious Affairs

115, විජයරාම මාවත, කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකාව. 115, விஜயராம மாளிகை, கொழும்பு 07, ශ්‍රී ලංකාව. 115, Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka.

කාර්යාලය } කාර්යාලය } Office }	94-11-2690896 }	දුරකථන } දුරකථන } Phone }	94-11-2690897 }	අමාත්‍ය ආමාණ } අමාත්‍ය ආමාණ } Deputy Minister }	94-11-5375128 } 94-11-2690898 }	ලේකම් } ලේකම් } Secretary }	94-11-2690736 }
--------------------------------------	-----------------	---------------------------------	-----------------	---	------------------------------------	-----------------------------------	-----------------

Ministry of Religious Affairs

--ooOoo--

Ngày 24 tháng 05 năm 2006

Xác nhận rằng Tam Tạng song ngữ Pali và Sinhala ấn tống vào dịp lễ kỷ niệm Buddha Jayanthi lần thứ 2550 là chính xác về phần Pali văn. Phần Pali văn được phiên âm sang mẫu tự Roman có giá trị tương đương về nội dung so với văn bản gốc bằng mẫu tự Sinhala.

B. N. Jinasena
Thư Ký
Chánh văn phòng

Địa Chi: 115 Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka

Office: 94-11-2690896

Fax: 94-11-2690897

Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898

Secretary: 94-11-2690736

THÀNH PHẦN NHÂN SỰ:

CỐ VẤN DANH DỰ

Ven. Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera
President of the Thimbirigasyaya Religious Association
“Sasana Arakshaka Mandalaya”
Tu Viện Trưởng Tu Viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo

CỐ VẤN THỰC HIỆN

Ven. Kirama Wimalajothi Nāyaka Mahāthera
Giám Đốc nhà xuất bản Buddhist Cultural Centre

CỐ VẤN PHIÊN DỊCH

Ven. Kadurupokune Nandaratana Mahāthera
Cựu Giảng Viên Đại Học Phật Học Anurādhapura - Sri Lanka
Hiệu Trưởng Trường Siri Nandana Tipiṭaka Dhammāyatana
Malegoda, Payāgala - Sri Lanka

ĐIỀU HÀNH TỔNG QUÁT

Tỳ Khưu Indacanda

PHỤ TRÁCH PHIÊN ÂM & PHIÊN DỊCH:

- Tỳ Khưu Indacanda (Trưởng Đình Dững)

PHỤ TRÁCH VI TÍNH:

- Tỳ Khưu Đức Hiền (Nguyễn Đăng Khoa)

PHỤ TRÁCH IN ẤN & PHÁT HÀNH:

- Tu Nữ Mỹ Thúy (Huỳnh Kim Lan)

- Tu Nữ Tuệ Liễu (Bạch Tuyết Ly)

TIPITAKAPĀḲI - TAM TẠNG PĀḲI

Piṭaka	Tạng	Tên PāḲi	Tựa Việt Ngữ	Số tt.	
V I N A Y A	L U Ậ T	PārājikapāḲi	Phân Tích Giới Tỳ Khuru I	01	
		PācittiyapāḲi bhikkhu	Phân Tích Giới Tỳ Khuru II	02	
		PācittiyapāḲi bhikkhunī	Phân Tích Giới Tỳ Khuru Ni	03	
		MahāvaggapāḲi I	Đại Phẩm I	04	
		MahāvaggapāḲi II	Đại Phẩm II	05	
		CullavaggapāḲi I	Tiểu Phẩm I	06	
		CullavaggapāḲi II	Tiểu Phẩm II	07	
		ParivārapāḲi I	Tập Yếu I	08	
		ParivārapāḲi II	Tập Yếu II	09	
S U T T A N T A		Dīghanikāya I	Trường Bộ I	10	
		Dīghanikāya II	Trường Bộ II	11	
		Dīghanikāya III	Trường Bộ III	12	
			Majjhimanikāya I	Trung Bộ I	13
			Majjhimanikāya II	Trung Bộ II	14
			Majjhimanikāya III	Trung Bộ III	15
	K I N H		Saṃyuttanikāya I	Tương Ứng Bộ I	16
			Saṃyuttanikāya II	Tương Ứng Bộ II	17
			Saṃyuttanikāya III	Tương Ứng Bộ III	18
			Saṃyuttanikāya IV	Tương Ứng Bộ IV	19
			Saṃyuttanikāya V (1)	Tương Ứng Bộ V (1)	20
	Saṃyuttanikāya V (2)	Tương Ứng Bộ V (2)	21		
			Āṅguttaranikāya I	Tăng Chi Bộ I	22
			Āṅguttaranikāya II	Tăng Chi Bộ II	23
			Āṅguttaranikāya III	Tăng Chi Bộ III	24
			Āṅguttaranikāya IV	Tăng Chi Bộ IV	25
			Āṅguttaranikāya V	Tăng Chi Bộ V	26
			Āṅguttaranikāya VI	Tăng Chi Bộ VI	27

Piṭaka	Tạng	Tên Pāli	Tựa Việt Ngữ	Số tt.
S U T T A N T A	K I N H	K Khuddakapāṭha	Tiểu Tụng	28
		H Dhammapadapāḷi	Pháp Cú	-
		U Udānapāḷi	Phật Tụ Thuyết	-
		D Itivuttakapāḷi	Phật Thuyết Như Vậy	-
		D Suttanipātapāḷi	Kinh Tập	29
		A Vimānavatthupāḷi	Chuyện Thiên Cung	30
		K Petavatthupāḷi	Chuyện Ngạ Quỷ	-
		A Theragāthapāḷi	Trưởng Lão Kệ	31
		N Therīgāthapāḷi	Trưởng Lão Ni Kệ	-
		I Jātakapāḷi I	Bổn Sanh I	32
		K Jātakapāḷi II	Bổn Sanh II	33
		Ā Jātakapāḷi III	Bổn Sanh III	34
		Y Mahāniddesapāḷi	Đại Diễn Giải	35
		A Cullaniddesapāḷi	Tiểu Diễn Giải	36
		Paṭisambhidāmagga I	Phân Tích Đạo I	37
		* Paṭisambhidāmagga II	Phân Tích Đạo II	38
		Apadānapāḷi I	Thánh Nhân Ký Sự I	39
		T Apadānapāḷi II	Thánh Nhân Ký Sự II	40
		I Apadānapāḷi III	Thánh Nhân Ký Sự III	41
		Ē Buddhavaṃsapāḷi	Phật Sử	42
		U Cariyāpiṭakapāḷi	Hạnh Tạng	-
Nettipakaraṇa	(chưa dịch)	43		
B Peṭakopadesa	(chưa dịch)	44		
Q Milindapañhapāḷi	Milinda Vấn Đạo	45		
A B H I D H A M M A	V I D Ē U P H Á P	Dhammasaṅganipakaraṇa	Bộ Pháp Tụ	46
		Vibhaṅgapakaraṇa I	Bộ Phân Tích I	47
		Vibhaṅgapakaraṇa II	Bộ Phân Tích II	48
		Kathāvatthu I	Bộ Ngữ Tông I	49
		Kathāvatthu II	Bộ Ngữ Tông II	50
		Kathāvatthu III	Bộ Ngữ Tông III	51
		Dhātukathā	Bộ Chất Ngữ	-
		Puggalapaññattipāḷi	Bộ Nhân Chế Định	52
		Yamapakaraṇa I	Bộ Song Đối I	53
		Yamapakaraṇa II	Bộ Song Đối II	54
		Yamapakaraṇa III	Bộ Song Đối III	55
		Patthānapakaraṇa I	Bộ Vị Trí I	56
Patthānapakaraṇa II	Bộ Vị Trí II	57		
Patthānapakaraṇa III	Bộ Vị Trí III	58		

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

MAHĀNIDDESAPĀḶI

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

ĐẠI DIỄN GIẢI

Tāni ca sutte otāriyamānāni vinaye sandassiyamānāni sutte ceva otaranti vinaye ca sandissanti, niṭṭham ettha gantabbaṃ: ‘Addhā idaṃ tassa bhagavato vacanaṃ, tassa ca therassa suggahitaṃ’i.

(Dīghanikāya II, Mahāparinibbānasutta).

Các điều ấy (những lời đã được nghe thuyết giảng) cần được đối chiếu ở Kinh, cần được xem xét ở Luật, và chỉ khi nào chúng hiện diện ở Kinh và được thấy ở Luật, thì điều kết luận có thể rút ra ở đây là: “Điều này chắc chắn là lời giảng dạy của đức Thế Tôn và đã được vị trưởng lão ấy tiếp thu đúng đắn.

(Trường Bộ II, Kinh Đại Bát-Niết-Bàn).

LỜI GIỚI THIỆU

Niddesa là tựa đề của tập Kinh thứ mười một trong mười lăm tập thuộc *Khuddakanikāya - Tiểu Bộ* (là bộ thứ năm của *Suttantapīṭaka - Tạng Kinh* sau *Dīghanikāya - Trường Bộ*, *Majjhimanikāya - Trung Bộ*, *Saṃyuttanikāya - Tương Ứng Bộ*, và *Anguttaranikāya - Tăng Chi Bộ*). Việc xác định *Khuddakanikāya - Tiểu Bộ* gồm có 15 tập, “*pannarasa-p-pabhedo khuddakanikāyo*,” được căn cứ vào một số văn bản Chú Giải do công soạn thảo của ngài Buddhaghosa với thứ tự như được trình bày dưới đây:

- 1/ *Khuddakapāṭha* - Tiểu Tụng
- 2/ *Dhammapada* - Pháp Cú
- 3/ *Udāna* - Phật Tự Thuyết
- 4/ *Itivuttaka* - Phật Thuyết Như Vậy
- 5/ *Suttanipāta* - Kinh Tập
- 6/ *Vimānavatthu* - Chuyện Thiên Cung
- 7/ *Petavatthu* - Chuyện Ngạ Quỷ
- 8/ *Theragāthā* - Trường Lão Kệ
- 9/ *Therīgāthā* - Trường Lão Ni Kệ
- 10/ *Jātaka* - Bốn Sanh
- 11/ *Niddesa* - Diễn Giải
- 12/ *Paṭisambhidāmagga* - Phân Tích Đạo
- 13/ *Apadāna* - Thánh Nhân Ký Sự
- 14/ *Buddhavaṃsa* - Phật Sử
- 15/ *Cariyāpiṭaka* - Hạnh Tạng.¹

Niddesa là danh từ nam tánh có ý nghĩa là “sự chỉ ra, sự phân tích” và được phát xuất từ động từ *niddisati* (ni+√dis+a) có ý nghĩa là “chỉ ra, giải ra, định rõ.” Chúng tôi chọn tựa đề tiếng Việt cho tập Kinh *Niddesa* là “*Diễn Giải*.” Kinh *Niddesa* được trình bày thành 2 cuốn: *Mahāniddesa* (*Đại Diễn Giải*) và *Cullaniddesa/Cūlaniddesa* (*Tiểu Diễn Giải*). Từ *Pāḷi* được gắn thêm sau mỗi tựa đề, *Mahāniddesapāḷi* và *Cullaniddesapāḷi*, để khẳng định rằng văn bản này thuộc về Chánh Tạng của Tam Tạng (*Tiṭṭaka*). Theo quan điểm cá nhân, chúng tôi hiểu rằng hai tính từ “*mahā*” và “*culla*” (hoặc “*cūla*” do sự khác biệt về cách phát âm) được thêm vào trước tựa đề của các tập sách hoặc bài Kinh có thể hiểu theo nghĩa “Đại” và “Tiểu” (lớn và nhỏ), hoặc “Thượng” và “Hạ” (trên và dưới), hay đơn giản hơn chỉ là “Tập 1” và “Tập 2” (trước và sau). Hai tập:

¹ *Dīghanikāya-aṭṭhakathā*, PTS: i, 17; *Vinaya-aṭṭhakathā*, PTS: i, 18; *Dhammasaṅganī-aṭṭhakathā*, PTS: 18.

Mahāniddesapāli - Đại Diển Giải và *Cullaniddesapāli* - Tiểu Diển Giải có số thứ tự ở Tam Tạng Song Ngữ Pāli - Việt là TTPV 35 và TTPV 36. Nội dung của mỗi tập được ghi nhận như sau:

- *Mahāniddesapāli* - Đại Diển Giải giải thích về 210 câu kệ (*gāthā*) của 16 bài Kinh (*sutta*) thuộc *Aṭṭhakavagga* - Phẩm Nhóm Tám của tập *Suttanipātapāli* - Kinh Tập thuộc Tiểu Bộ, Tạng Kinh.

- *Cullaniddesapāli* - Tiểu Diển Giải giải thích về 119 câu kệ thuộc *Pārāyanavagga* - Phẩm Đường Đi Đến Bờ Kia, cộng thêm vào 41 câu kệ của bài Kinh *Khaggavisāṇasutta* - Kinh Sừng Tê Ngưu thuộc *Uragavagga* - Phẩm Rắn cũng của tập *Suttanipātapāli* - Kinh Tập thuộc Tiểu Bộ, Tạng Kinh.

Tác giả của *Niddesa* được ghi nhận là Ngài Sāriputta, vị thượng thủ Thịnh Văn của đức Phật; điều này được thấy ghi lại ở phần mở đầu (*ganthārambhakathā*) của tài liệu Chú Giải *Saddhammapajjotikā* của tập Kinh này.¹ Phần cuối của tập sách cho biết: chú giải này² còn có tên gọi khác nữa là *Niddesavaṇṇanā* và đã được thực hiện bởi vị đại trưởng lão Upasena lúc vị ấy cư ngụ ở một gian phòng được xây dựng bởi Kittisena tại phía tây của Mahāthūpa thuộc Mahāvihāra (Đại Tự), ở khu vực phía nam của kinh thành Anurādhapura vào năm thứ 26 thuộc triều đại của đức vua Sirinivāsa Sirisaṅghabodhi.³ Cũng có thể gọi tập chú giải này với tên *Niddesa-aṭṭhakathā*, hoặc có thể gọi theo tên gọi riêng của từng tập là *Mahāniddesa-aṭṭhakathā* và *Cullaniddesa-aṭṭhakathā* theo sự phân chia thành hai tập như đã được đề cập ở trên.

Về thời điểm của tập Kinh *Niddesa* như đã được xác định bởi vị đại trưởng lão Upasena, tác giả của tài liệu Chú Giải *Saddhammapajjotikā*, thì tập Kinh này đã có từ thời đức Phật còn tại tiền. Căn cứ vào những chứng cứ cụ thể qua văn tự được báo hiệu bởi cụm từ: “*Vuttaṃ hetam bhagavatā*” (bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến) và không có ghi thêm xuất xứ nào khác, chúng ta có thể đưa ra nhận xét rằng tập Kinh *Niddesa* được hình thành rất sớm, lúc lời dạy đức Phật đã được lưu truyền trong chúng đệ tử của Ngài, nhưng còn chưa được phân chia thành Tam Tạng như cách trình bày hiện tại. Ngày nay, chúng ta có thể sử dụng máy vi tính để tìm thấy những trích dẫn ấy ở các văn bản Pāli thuộc Tạng Kinh như là: *Dīghanikāya* - Trường Bộ, *Majjhimanikāya* - Trung Bộ, *Samyuttanikāya* - Tương Ưng Bộ, *Aṅguttaranikāya* - Tăng Chi Bộ, và các tập Kinh thuộc Tiểu Bộ như là: *Dhammapada* - Pháp Cú, *Jātaka* - Bốn Sanh, *Udāna* - Phật Tự Thuyết, *Itivuttaka* - Phật Thuyết Như Vậy, *Theragāthā* - Trưởng Lão Kệ, v.v... Bên cạnh đó, còn có một

¹ *Mahāniddesa-aṭṭhakathā*, PTS: i, 1.

² *Cullaniddesa-aṭṭhakathā*, PTS: 151.

³ Vị vua này được xác định là Aggabodhi, 564-598 theo Tây Lịch (Encyclopaedia of Buddhism, vol. vii: The Department of Buddhist Affairs, Ministry of Buddhasāsana, Sri Lanka 2003, trang 170).

số câu trích dẫn được tìm thấy ở Tạng *Abhidhamma - Vi Diệu Pháp* nữa. Một yếu tố về thời gian khác nữa là Chú Giải *Samantapāsādikā* về Tạng Luật có ghi lại câu chuyện rằng: có một thời kỳ chỉ còn lại chỉ một vị thuộc lòng tập Kinh *Niddesa*;¹ và điều này là tiền đề cho việc Kết Tập Tam Tạng lần thứ tư tại Sri Lanka rồi được ghi xuống bằng chữ viết ở lá buông vào thế kỷ thứ nhất trước Tây Lịch; như vậy, có thể kết luận rằng tập Kinh *Niddesa* vốn đã được lưu truyền trước thời kỳ Kết Tập ấy.

Xét về thể loại, Professor Oliver Abeynayake nhận xét ở sách “*A Textual and Historical Analysis of the Khuddaka Nikāya*” như sau: “*Niddesa* được xếp vào thể loại *Sutta* trong chín thể loại (*navāṅga*) bởi Chú Giải Sư Buddhaghosa. Ở tập Chú Giải của *Nettipakaraṇa*, Chú Giải Sư Dhammapāla công nhận quan điểm của Ngài Buddhaghosa. Về vấn đề này, vị Upasena, tác giả của tập Chú Giải *Niddesa* có quan điểm khác biệt. Vị ấy có ý kiến là *Niddesa* nên được xếp vào thể loại *Gāthā* và *Veyyākaraṇa* (*gāthāveyyākaraṇaṅgadvaya saṅgahīto*). Điều đáng lưu ý ở đây là ý kiến của vị Upasena đã bị phê phán ở *Sāratthadīpanī*, Sớ Giải của Chú Giải Tạng Luật *Samantapāsādikā*, được viết bởi vị Sāriputta ở thời kỳ Polonnaruwa (thế kỷ thứ 12 theo Tây Lịch). Tác giả của *Sāratthadīpanī* có vẻ tán thành quan điểm của Buddhaghosa và Dhammapāla, mặc dầu vị ấy thừa nhận việc sắp xếp *Niddesa* vào thể loại *Veyyākaraṇa* là hợp lý dựa trên nền tảng là các câu hỏi và các câu trả lời (*puccāvissajjanā*) được tìm thấy ở *Niddesa*. Vị ấy hướng sự chú ý của chúng ta đến câu hỏi là *Niddesa* có nên hay không nên được xếp vào thể loại *Gāthā*. Phần trình bày ở *Sāratthadīpanī* dấu sao cũng có ý nghĩa quan trọng trong việc trình bày về sự tranh luận phổ biến có tính chất truyền thống liên quan đến tập *Niddesa* của chúng ta” (160-161).

Về nội dung, *Niddesa* được xem là một tài liệu chú giải cổ. Cách thức giải thích của *Niddesa* có nhiều khác biệt so với các văn bản chú giải của các Chú Giải Sư Buddhādatta, Buddhaghosa, Dhammapāla, v.v... từ thế kỷ thứ 5 theo Tây Lịch trở về sau: Cách thức giải thích được thấy ở *Niddesa* thường là một danh sách dài các từ đồng nghĩa, và sự giải thích như vậy được lập lại mỗi khi từ cần giải thích xuất hiện. Một điểm được ghi nhận khác nữa là *Niddesa* chú trọng đến việc giải thích từng từ, hoặc nhóm từ, hoặc một phần của kệ ngôn; qua việc làm đó ý nghĩa của câu kệ ngôn được phô bày, chứ không có phần giải thích ý nghĩa tổng thể của toàn bộ câu kệ ngôn. Nhiều chỗ, việc giải thích được thực hiện bằng cách trích dẫn các lời dạy của đức Phật. *Niddesa* cũng không trình bày các giai thoại, các tích truyện có liên quan đến vấn đề đang được giải thích. Các thuật ngữ về văn phạm không được tìm thấy, nhưng lại có định nghĩa của một số từ vựng, ví dụ như: *iti*, *addha*, *āyasmā*, *na*, v.v... Hoặc một số thuật ngữ hầu như chỉ có riêng ở *Niddesa* mà không thấy ở các tập Kinh khác, ví dụ như việc phân tích và giải nghĩa về sáu hạng *muni*:

¹ VinA. iii, 695.

agāramuni (hiền trí tại gia), *anagāramuni* (hiền trí xuất gia), *sekhamuni* (hiền trí Hữu Học), *asekhamuni* (hiền trí Vô Học), *paccekamuni* (hiền trí Độc Giác), *munimuni* (bậc hiền trí của các bậc hiền trí, hiền trí Toàn Giác); 2 loại *kāma* (dục): *vatthukāma* (vật dục) và *kilesakāma* (ô nhiễm dục); 5 loại con mắt đã được khai mở (*vivaṭacakkhu*) của đức Phật: *maṃsacakkhu* (nhục nhãn), *dibbacakkhu* (Thiên nhãn), *paññācakkhu* (Tuệ nhãn), *buddhacakkhu* (Phật nhãn), *samantacakkhu* (Toàn nhãn), v.v... Tuy nội dung của *Niddesa* có tính chất chú giải, nhưng vẫn là văn bản được xếp vào Tiểu Bộ, Tạng Kinh, thuộc Chánh Tạng như đã được ghi lại bởi Chú Giải Sư Buddhaghosa.

Nội dung của tập Kinh thứ nhất, *Mahāniddesapāḷi - Đại Diễn Giải* (TTPV 35), được chia thành 16 phần dựa theo 16 bài Kinh (*sutta*) ở văn bản gốc (*Suttanipāṭapāḷi - Kinh Tập*) cụ thể như sau:

1. *Kāmasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh về Dục
2. *Guhaṭṭhakasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Hang
3. *Duṭṭhaṭṭhakasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Xấu Xa
4. *Suddhaṭṭhakasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Trong Sạch
5. *Paramaṭṭhakasuttaniddeso* - Diễn Giải Bài Kinh Nhóm Tám về Tội Thẳng
6. *Jarāsuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh về Sự Già
7. *Tissametteyyasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh về Tissametteyya
8. *Pasūrasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh về Pasūra
9. *Māgandiyasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh về Māgandiya
10. *Purābhedasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Trước Khi Hoại Rã
11. *Kalahavivādasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Cãi Cọ và Tranh Cãi
12. *Cūlavīyūhasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Nhỏ
13. *Mahāvīyūhasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Lớn
14. *Tuvaṭakasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Một Cách Nhanh Chóng
15. *Attadaṇḍasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh Ưế Hạnh của Bản Thân
16. *Sāriputtasuttaniddeso* - Diễn Giải Kinh về Sāriputta.

Các kệ ngôn trong tổng số 210 kệ ngôn của 16 phần trên được giải thích tuần tự đúng theo thứ tự ở tập Kinh *Suttanipāṭapāḷi - Kinh Tập* và được trình bày theo chữ nghiêng hay tô đậm để tiện việc phân biệt.

Một cách tóm tắt, tập Kinh *Mahāniddesapāḷi - Đại Diễn Giải* giúp cho người học Phật củng cố về mặt tri kiến cũng như về lãnh vực tu tập với lời giải thích chi tiết phần giáo lý về các dục và sự đắm nhiễm tham ái của bản thân, từ đó dẫn đến các trạng thái ô nhiễm và chấp thủ tà kiến khiến con người không nắm được bản thể thật của thế gian, sanh-già-bệnh-chết, rồi lao vào các cuộc tranh cãi, sanh khởi ngã mạn, và chìm đắm vào trạng thái mê muội, xa lìa sự giác ngộ.

Văn bản *Pāli* được trình bày ở tập Kinh này đã được phiên âm lại từ văn bản *Pāli - Sinhala*, ấn bản *Buddha Jayanti Tripitaka Series* của nước quốc giáo Sri Lanka. Chúng tôi xin thành tâm tán dương công đức của Venerable Mettāvihārī đã hoan hỷ cho phép chúng tôi sử dụng văn bản đã được phiên âm sẵn đang phổ biến trên mạng *internet*. Điểm đóng góp của chúng tôi trong việc thực hiện văn bản *Pāli Roman* này là dò lại kỹ lưỡng văn bản đã được phiên âm và so sánh kiểm tra những điểm khác biệt về văn tự ở Tam tạng của các nước Thái Lan, Miến Điện, và Anh Quốc được ghi ở phần cước chú, đồng thời bổ sung thêm một số điểm khác biệt đã phát hiện được trong lúc so sánh các văn bản với nhau.

Về phương diện dịch thuật và trình bày văn bản tiếng Việt, chúng tôi đã ghi nghĩa Việt của các kệ ngôn bằng văn xuôi nhằm diễn tả trọn vẹn ý nghĩa của văn bản gốc. Trong phần nhiều các trường hợp, hai dòng kệ ngôn gồm bốn *pāda* là được hoàn chỉnh về ý nghĩa. Nhưng có một vài trường hợp, ý nghĩa được nối từ kệ ngôn này sang kệ ngôn khác, thì chúng tôi dịch gom chung các kệ ngôn có liên quan lại với nhau; ngược lại, ở một số nơi khác, nếu thứ tự sắp xếp các đoạn dịch Việt là thuận tiện cho việc tách rời, thì chúng tôi sử dụng dấu gạch ngang (–) ở cuối kệ ngôn trước và ở đầu kệ ngôn sau để báo hiệu sự tiếp nối. Trong trường hợp một số các kệ ngôn *Pāli* gồm 3 hoặc 4 dòng có ý nghĩa được tách biệt theo từng dòng một, chúng tôi ngắt câu dịch Việt thành từng dòng riêng biệt tương ứng với từng câu *Pāli* để tiện việc đối chiếu, so sánh, tìm hiểu, và học hỏi.

Về văn phong của lời dịch, chúng tôi chủ trương ghi lại lời tiếng Việt sát theo văn bản gốc và cố gắng không bỏ sót từ nào không dịch. Lời văn tiếng Việt của chúng tôi có chứa đựng những mẫu chốt giúp cho những ai có ý thích nghiên cứu *Pāli* thấy ra được cấu trúc của loại ngôn ngữ này, đồng thời tạo sự thuận tiện cho công việc hiệu đính trong tương lai. Việc làm này của chúng tôi không hẳn đã được hoàn hảo, dấu sao cũng là bước khởi đầu nhằm thúc đẩy phong trào nghiên cứu cổ ngữ Phật Học của người Việt Nam. Tuy nhiên, một số sai sót trong quá trình phiên dịch đương nhiên không thể tránh khỏi, chúng tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về trình độ có hạn.

Nhân đây, chúng tôi cũng xin chân thành ghi nhận sự quan tâm chăm sóc trực tiếp hoặc gián tiếp đối với công tác phiên dịch của chúng tôi về phương diện vật thực bồi dưỡng và thuốc men chữa bệnh của các vị hữu ân sau: tập thể Phật tử Việt Nam tại Hong Kong, Phật tử Hoàng Thị Nhân, Phật tử Bùi Lan Khanh, Phật tử Phạm Thu Hương, Phật tử Vivian Nguyen (Hoa Kỳ), Phật tử Tuệ Vân, Phật tử Tường Vân, Phật tử Đỗ Thị Việt Hà và sự động viên tinh thần của Phật tử Dương Tường Khải Như (Việt Nam) trong quá trình phiên dịch. Công việc soạn thảo này được thông suốt, không bị gián đoạn, chính là nhờ có sự hỗ trợ nhiệt tình và

quý báu của quý vị. Thành tâm cầu chúc quý vị luôn giữ vững niềm tin và thành tựu được nhiều kết quả trong công việc tu tập giải thoát.

Một điều thiếu sót lớn nếu không đề cập đến sự nhiệt tình giúp đỡ của Tu nữ Mỹ Nhung trong việc giải thích ngữ cảnh của nhiều đoạn văn khó thông qua bản dịch Tam Tạng tiếng Thái, và của Phật tử Trương Hồng Hạnh trong việc đã sắp xếp thời gian để đọc bản thảo một cách kỹ lưỡng và đã đóng góp nhiều ý kiến sâu sắc giúp cho chúng tôi tránh được một số điểm vụng về trong việc sử dụng từ ngữ tiếng Việt. Chúng tôi cũng xin thành tâm tùy hỷ và tán dương công đức của các thí chủ đã nhiệt tâm đóng góp tài chánh giúp cho Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāli - Việt được tồn tại và phát triển, mong sao phước báu Pháp thí này luôn dẫn dắt quý vị vào con đường tu tập đúng theo Chánh Pháp, thành tựu Chánh Trí, chứng ngộ Niết Bàn, không còn luân hồi sanh tử nữa.

Nhân đây, cũng xin thành kính tri ân công đức của Ngài Hòa Thượng Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera, tu viện trưởng tu viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo 8 - Sri Lanka, đã cung cấp trú xứ và các vật dụng cần thiết giúp cho chúng tôi có thể tập trung toàn thời gian cho công việc thực hiện tập Kinh này.

Cuối cùng, ngưỡng mong phước báu phát sanh trong công việc soạn thảo tập Kinh này được thành tựu đến thầy tổ, song thân, và tất cả chúng sanh trong tam giới. Nguyên cho hết thảy đều được an vui, sức khỏe, có trí tuệ, và tinh tấn tu tập ngõ hầu thành đạt cứu cánh giải thoát, chấm dứt khổ đau.

Kính bút,
ngày 16 tháng 04 năm 2018
Tỳ Khưu Indacanda (Trương đình Dũng)

CÁC CHỮ VIẾT TẮT:

Văn Bản Pāli:

Ani	: Muddita Aṅguttaranikāyapāli
BJTS	: Buddha Jayanti Tripitaka Series
Katthaci	: Pānadura - valāna) Sirisiddhatthārāma potthakālayāyatta tālapaṇṇapotthakaṃ
Ma.	: Maramma Chatthasaṅgītiyā Piṭakapotthakaṃ (Tặng Miến Điện kỳ ở lần kết tập lần thứ 6)
Manupa	: Mahanuvara - pattirippuva - rājakīya potthakālayāyatta tālapaṇṇapotthakaṃ
Pa	: Muddita Paramatthajotikā - Suttanipātaṭṭhakathā
Pu	: (Bhaṇakamatenatthakathāgatāni) Purātanapāṭhantarāni
PTS	: Pali Text Society Edition (Tặng Anh)
Sa	: Muddita Saddhammapajjotikā - Niddesaṭṭhakathā
Sam	: Muddita Saṃyuttanikāyapāli
Sī	: (Molligoda) Pavacanodaya potthakālaya - tālapaṇṇapotthakaṃ
Sīmu 1	: 1916 Sīhalakkharamuddita Mahāniddesapāli (paṭhamo bhāgo)
Sīmu 2	: 1933 Sīhalakkharamuddita Mahāniddesapāli
Su	: Muddita Suttanipātapāli
Syā	: Syāma - tāyi-akkharamuddita Mahāniddesapāli
Vī	: Muddita Visuddhimaggo

Văn Bản Tiếng Việt:

DPPN	: Dictionary of Pali Proper Names
ND	: Chú thích của Người Dịch
Nidda	: Niddesa-aṭṭhakathā (Chú Giải Niddesa), ấn bản PTS
SnA	: Suttanipātaṭṭhakathā (Chú Giải Suttanipāta), ấn bản PTS
TTPV	: Tam Tặng Pāli - Việt
VinA	: Vinaya-aṭṭhakathā (Samantapāsādikā) - Chú Giải Tặng Luật, ấn bản PTS

MÃU TỰ PĀḶI - SINHALA

NGUYÊN ÂM

අ a ආ ā ඉ i ඊ ī උ u ඉූ ū එ e ඔ o

PHỤ ÂM

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ña
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ta	ඨ tha	ඩ da	ඪ dha	ණ ña
ත ta	ඵ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa	හ ha	ළ la	ං ṃ
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khe	ඛො kho
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

PHỤ ÂM LIÊN KẾT

කක kka	කඤ්ඤ ñña	ත්‍ර tra	මඵ mpha
කඛ kkha	ණභ ñha	දද dda	මඛ mba
කය kya	ඤච ñca	දධ ddha	මභ mbha
කී kri	ඤජ ñcha	ද්‍ර dra	මම mma
කච kva	ඤජ ñja	දච dva	මභ mha
කය ක්‍යා khya	ඤකඤ ñjha	ධච dhva	යය, ය්‍ය yya
කච ක්‍චා khva	ට්‍ට ṭṭa	භභ nta	යභ yha
ගග gga	ට්‍ඨ ṭṭha	භඵ ntha	ලල lla
ගඝ gggha	ඩඩ ḍḍa	භ්‍ර, ඳ nda	ල්‍ය lya
ඩක ñka	ඩඪ ḍḍha	භධ ndha	ලභ lha
ග්‍ර gra	ණණ ñṇa	භභ nna	චය vha
ඩඛ ñkha	ණට ṇṭa	භභ nha	සස ssa
ඩග ñga	ණධ ṇṭha	පප ppa	සම sma
ඩඝ ñgha	ණඪ ṇḍa	පඵ ppha	සච sva
චච cca	භභ tta	බබ bba	භම hma
චජ ccha	භඵ ttha	බභ bbha	භච hva
ජජ jja	භඵ tva	බ්‍ර bra	ළභ ḷha
ජකඤ්ඤ jjjha		මප mpa	

ඉ ā ඊ i ඊ ī උ u ඉූ ū එ e ඔ o

VĀN BĀN ĐỐI CHIẾU
PĀLI - SINHALA & PĀLI - ROMAN

නමො නස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස
Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
සංඝං සරණං ගච්ඡාමි
Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Tatīyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Tatīyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි
Tatīyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.

පාණාතිපාතා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

අදින්නාදානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

කාමෙසුච්ඡාචාරා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

මුසාවාදා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

සුරාමෙරසමප්ප්ඛපමාදුට්ඨානා වෙරමණී සික්ඛාපදං
සමාදියාමි
Surāmerayamajjhapaṃsādaṭṭhānā veramaṇī sikkhāpadaṃ
samādiyāmi.

MAHĀNIDDESAPĀḲI - ĐẠI DIỄN GIẢI
VISAYASŪCI - MỤC LỤC

1. <i>Kāmasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh về Dục	02 - 31
2. <i>Guhaṭṭhakasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Hang	32 - 87
3. <i>Duṭṭhaṭṭhakasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Xấu Xa	86 - 115
4. <i>Suddhaṭṭhakasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Trong Sạch	116 - 141
5. <i>Paramaṭṭhakasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Tội Thẳng	140 - 161
6. <i>Jarāsuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh về Sự Già	162 - 191
7. <i>Tissametteyyasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh về Tissametteyya	190 - 221
8. <i>Pasūrasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh về Pasūra	220 - 249
9. <i>Māgandiyasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh về Māgandiya	248 - 285
10. <i>Purābhedasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Trước Khi Hoại Rã	286 - 345
11. <i>Kalahavivādasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Cãi Cọ và Tranh Cãi	344 - 389

12. <i>Cūlavijūhasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Nhỏ	388 - 417
13. <i>Mahāvijūhasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Lớn	416 - 465
14. <i>Tuvaṭṭakasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Một Cách Nhanh Chóng	466 - 557
15. <i>Attadaṇḍasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh Uế Hạnh của Bản Thân	558 - 627
16. <i>Sāriputtasuttaniddeso</i> - Diễn Giải Kinh về Sāriputta	626 - 729

***Mahāniddesapāḷi niṭṭhitā* -
Đại Diễn Giải được chấm dứt.**

--ooOoo--

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

MAHĀNIDDESAPĀḶI

&

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

ĐẠI DIỄN GIẢI

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

MAHĀNIDDESAPĀḶI

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

1. KĀMASUTTANIDDESO

1 - 1

*“Kāmaṃ kāmayamānassa tassa ce taṃ samijjhati,
addhā pītimano hoti laddhā macco yadicchati.”*

Kāmaṃ kāmayamānassā 'ti - **Kāmā** 'ti uddānato¹ dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca. Katame vatthukāmā? Manāpikā rūpā manāpikā saddā manāpikā gandhā manāpikā rasā manāpikā phoṭṭhabbā, attharaṇā pāpuraṇā,² dāsīdāsā ajeḷakā kukkuṭasūkarā hatthigavāssavaḷavā, khettaṃ vatthu³ hiraññaṃ suvaṇṇaṃ gāmaṇigamarājadhāniyo raṭṭhaṃ ca janapado ca koso ca koṭṭhāgāraṃ ca, yaṃ kiñci rajanīyaṃ vatthu⁴ vatthukāmā.

Api ca atītā kāmā, anāgatā kāmā, paccuppannā kāmā, ajjhata kāmā, bahiddhā kāmā, ajjhatabhiddhā kāmā, hīnā kāmā, majjhimā kāmā, paṇītā kāmā, āpāyikā kāmā, mānusikā kāmā, dibbā kāmā, paccupaṭṭhitā kāmā, nimmitā kāmā, paranimmitā kāmā, animmitā kāmā,⁵ pariggahitā kāmā, apariggahitā kāmā, mamāyitā kāmā, amamāyitā kāmā, sabbe'pi kāmāvacarā dhammā, sabbe'pi rūpāvacarā dhammā, sabbe'pi arūpāvacarā dhammā, taṇhāvatthukā taṇhārammaṇā kamaṇiyatṭhena⁶ rajanīyatṭhena madanīyatṭhena kāmā. Ime vuccanti vatthukāmā.

¹ udānato - Katthaci.

² pāvuraṇā - Ma.

³ vatthuṃ - Katthaci.

⁴ rajanīyavatthu - Syā.

⁵ animmitā kāmā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu ca Saddhammapajjotikāyaṃ ca na dissanti.

⁶ kamaṇiyatṭhena - Ma, Syā, Sī 1, 2; kamaṇiyatṭhena - PTS.

TẶNG KINH - TIÊU BỘ

ĐẠI DIỄN GIẢI

Kính lễ đức Thế Tôn, bậc A-la-hán, đấng Chánh Biến Tri!

1. DIỄN GIẢI KINH VỀ DỤC

1 - 1

“Đối với người ham muốn về dục, nếu điều ấy thành tựu đến người ấy, đương nhiên (người ấy) có ý vui mừng sau khi đã đạt được điều mà con người ước muốn.”

Đối với người ham muốn về dục - Dục: theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. Các loại nào là vật dục? Các sắc hợp ý, các thanh hợp ý, các hương hợp ý, các vị hợp ý, các xúc hợp ý, các vật trái lót, các vật đắp, các tôi trai và tớ gái, dê cừu, gà heo, voi bò ngựa lừa, ruộng, đất, vàng, bạc, làng mạc, thị trấn, kinh thành, quốc độ, xứ sở, khu trại, và nhà kho; bất cứ vật gì đưa đến sự luyến ái là vật dục.

Thêm nữa là các dục quá khứ, các dục vị lai, các dục hiện tại, các dục nội phần, các dục ngoại phần, các dục nội và ngoại phần, các dục hạ liệt, các dục trung bình, các dục cao quý, các dục thuộc địa ngục, các dục thuộc loài người, các dục thuộc cõi Trời, các dục hiện tiền, các dục được tạo ra, các dục được người khác tạo ra, các dục không được tạo ra, các dục thuộc sở hữu, các dục không thuộc sở hữu, các dục được chấp là của ta, các dục không được chấp là của ta, tính luôn tất cả các pháp dục giới, tất cả các pháp sắc giới, tất cả các pháp vô sắc giới, các dục có nên tăng là tham ái, có cảnh giới là tham ái, với ý nghĩa đưa đến sự ham muốn, với ý nghĩa đưa đến sự luyến ái, với ý nghĩa đưa đến sự say đắm. Các điều này được gọi là vật dục.

Katame kilesakāmā? Chando kāmo, rāgo kāmo, chandarāgo kāmo, saṅkappo kāmo, rāgo kāmo, saṅkapparāgo kāmo, yo kāmesu kāmacchando, kāmarāgo, kāmanandī, kāmataṇhā, kāmasineho, kāmapariḷāho, kāmamucchā, kāmajjhosaṇaṃ, kāmogho, kāmayogo, kāmūpādānaṃ, kāmacchandaniṅvaraṇaṃ.

¹“Addasaṃ kāma te mūlaṃ saṅkappā kāma jāyasi,
na taṃ saṅkappayissāmi evaṃ kāma na hehisi”ti.²
Ime vuccanti kilesakāmā.

Kāmayamānassā ’ti³ kāmayamānassa icchamānassa sādīyamānassa patthayamānassa pihayamānassa⁴ abhijappamānassā ’ti - kāmamānassā kāmāyamaṇassā.

Tassa ce taṃ samijjhatī ’ti - **Tassa ce** ’ti tassa khattiyassa vā brāhmaṇassa vā vessassa vā suddassa vā gahaṭṭhassa vā pabbajitassa vā devassa vā manussassa vā. **Tan** ’ti vatthukāmā vuccanti: manāpikā rūpā manāpikā saddā manāpikā gandhā manāpikā rasā manāpikā phoṭṭhabbā. **Samijjhatī** ’ti ijjhatī samijjhatī labhātī paṭilabhātī adhigacchātī vindātī ’ti - tassa ce taṃ samijjhatī.

Addhā pītimano hotī ’ti - **Addhā** ’ti ekaṃsavacanaṃ nissamaṃsavacanaṃ nikkāṅkhavacanaṃ advejjhavacanaṃ adveḷhakavacanaṃ niyogavacanaṃ apaṇṇakavacanaṃ avatthāpanavacanaṃmetamā addhā ’ti. **Pīti** ’ti yā pañcakāmaguṇapaṭisaṃyuttā pīti pāmojjaṃ⁵ āmodanā pamodanā hāso pahāso vitti tuṭṭhi odagyaṃ attamanatā abhippharaṇatā⁶ cittassa. **Mano** ’ti yaṃ cittaṃ mano mānaṃ hadayaṃ paṇḍaraṃ mano manāyatanamā manindriyamā viññāṇamā viññāṇakkhandho tajjā manoviññāṇadhātu. Ayaṃ vuccati mano. Ayaṃ mano imāya pītiyā sahaḡato hotī sahaḡato saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo. **Pītimano hotī** ’ti pītamano hotī⁷ tuṭṭhamano haṭṭhamano pahaṭṭhamano attamano udaggaṃmano muditamano pamuditamano⁸ hotī ’ti - addhā pītimano hotī.

¹ Jātaka, Atṭhakanipāta, Gaṅgamālajātaka (421).

² hohisī ti - Ma, PTS, Sī, Sīmu 2; hehisi - Syā.

³ kāmamānassā ti kāmamānassā - Syā, PTS, Sī 1, Sīmu 1.

⁴ pihamānassa - Sī 1.

⁵ pāmojjaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ abhippharaṇatā - Ma; abhipūraṇatā - Syā, PTS.

⁷ pītimano hotī - Ma, PTS, Sīmu 2; Syā potthake natthi.

⁸ muditamano pamuditamano - Ma, PTS; samuditamano - Syā.

Các loại nào là ô nhiễm dục? Mong muốn là dục, luyện ái là dục, mong muốn và luyện ái là dục, tư duy là dục, luyện ái là dục, tư duy và luyện ái là dục, (ô nhiễm dục) là sự mong muốn về dục, sự luyện ái về dục, niềm vui về dục, sự tham ái về dục, sự yêu mến về dục, sự nồng nhiệt về dục, sự mê mẩn về dục, sự bám chặt vào dục, sự lôi cuốn của dục, sự gắn bó với dục, sự chấp thủ ở dục, sự che lấp do mong muốn về dục liên quan đến ngũ dục.

“Này dục, ta đã nhìn thấy gốc rễ của ngươi. Này dục, ngươi sanh lên từ sự tư duy. Ta sẽ không tư duy về ngươi nữa. Này dục, như vậy ngươi sẽ không hình thành.”¹

Các điều này được gọi là ô nhiễm dục.

Đối với người ham muốn: đối với người đang ham muốn, đối với người đang ước muốn, đối với người đang ưng thuận, đối với người đang ước nguyện, đối với người đang mong cầu, đối với người đang nguyện cầu; - ‘đối với người ham muốn về dục’ là như thế.

Nếu điều ấy thành tựu đến người ấy - Nếu ... đến người ấy: Đến người ấy tức là đến vị Sát-đế-ly, hoặc đến vị Bà-la-môn, hoặc đến thương nhân, hoặc đến kẻ nô lệ, hoặc đến người tại gia, hoặc đến vị xuất gia, hoặc đến vị Trời, hoặc đến loài người. **Điều ấy:** tức là nói đến các vật dục: các sắc hợp ý, các thanh hợp ý, các hương hợp ý, các vị hợp ý, các xúc hợp ý. **Thành tựu:** tức là có kết quả, thành tựu, đạt được, tiếp nhận, đạt đến, tìm thấy; - ‘nếu điều ấy thành tựu đến người ấy’ là như thế.

Đương nhiên (người ấy) có ý vui mừng - Đương nhiên: Từ ‘đương nhiên’ này là lời nói nhất định, lời nói không ngờ vực, lời nói không nghi ngờ, lời nói không hai nghĩa, lời nói không gây ra sự lưỡng lự, lời nói bảo đảm, lời nói không sai trái, lời nói khẳng định. **Vui mừng:** vui mừng là sự hân hoan, sự tùy hỷ, sự vui thích, sự cười đùa, sự hài hước, sự vui lòng, sự vui sướng, sự phấn khởi, sự hoan hỷ, sự sung sướng của tâm có liên quan đến năm loại dục. **Ý:** tức là tâm, ý, ý thức, trái tim, chất xám, ý, ý xú, ý quyền, thức, thức uẩn, từ đó ý thức giới sanh lên; điều này được gọi là ý. Ý này với sự vui mừng này là đồng hành, đồng sanh, được gắn bó, được gắn liền, cùng sanh, cùng diệt, chung một nền tảng, chung một đối tượng. **Có ý vui mừng:** có ý vui mừng là có ý vui vẻ, có ý vui thích, có ý thích thú, có ý hoan hỷ, có ý phấn khởi, có ý hài lòng, có ý mừng rỡ; - ‘đương nhiên (người ấy) có ý vui mừng’ là như thế.

¹ *Bốn Sanh Thọ Cạo Gaṅgamāla* (421), TTPV tập 32, trang 311, câu kệ 1185.

Laddhā macco yadicchatī 'ti - **Laddhā** 'ti labhitvā adhigantvā vinditvā paṭilabhitvā.¹ **Macco** 'ti satto naro māṇavo poso puggalo jīvo jāgū² jantu indagū³ manujo. **Yadicchatī** 'ti yaṃ icchatī yaṃ sādiyati, yaṃ pattheti, yaṃ piheti,⁴ yaṃ abhijappati rūpaṃ vā saddaṃ vā gandhaṃ vā rasaṃ vā phoṭṭhabbaṃ vā 'ti - laddhā macco yadicchatī.

Tenāha bhagavā:

*“Kāmaṃ kāmayamānassa tassa ce taṃ samijjhati,
addhā pītimano hoti laddhā macco yadicchatī”*ti.

1 - 2

*“Tassa ce kāmayānassa⁵ chandajātassa jantuno,
te kāmā parihāyanti sallavidhho 'va ruppanti.”*

Tassa ce kāmayānassā 'ti - **Tassa ce** 'ti tassa khattiyassa vā brāhmaṇassa vā vessassa vā suddassa vā gahaṭṭhassa vā pabbajitassa vā devassa vā manussassa vā. **Kāmayānassā** 'ti kāme icchamānassa sādiyamānassa patthayamānassa pihayamānassa abhijappamānassa, athavā kāmataṇhāya niyati vuyhati saṃhariyati, yathā hatthiyānena vā assayānena vā goyānena vā ajayānena vā meṇḍakayānena vā oṭṭhayānena vā kharayānena vā yāyati niyati vuyhati saṃhariyati, evamevaṃ kāmataṇhāya yāyati niyati vuyhati saṃhariyati 'ti - tassa ce kāmayānassa.

Chandajātassa jantuno 'ti - **Chando** 'ti yo kāmesu kāmacchando kāmārāgo kāmanandi kāmataṇhā kāmāsineho kāmāparilāho kāmamucchā kāmajjhosānaṃ kāmogho kāmayogo kāmūpādānaṃ kāmacchandanivaraṇaṃ, tassa so kāmacchando jāto hoti sañjāto nibbatto abhinibbatto pātubhūto. **Jantuno** 'ti sattassa narassa māṇavassa posassa puggalassa jīvassa jāgussa⁶ jantussa indagussa manujassā 'ti - chandajātassa jantuno.

Te kāmā parihāyanti 'ti te vā kāmā parihāyanti, so vā kāmehi parihāyati, kathaṃ te kāmā parihāyanti? Tassa tiṭṭhantasseva te bhoge rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā dahati,⁷ udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, nihitaṃ⁸ vā nādhigacchati,⁹ duppayuttā vā kammantā bhijjanti, kule vā kulaṅgāro¹⁰ uppajjati, yo¹¹ te bhoge vikirati vidhamati¹² viddhaṃseti,¹³ aniccatā eva aṭṭhamī. Evaṃ te kāmā hāyanti parihāyanti paridhaṃsanti¹⁴ paripatanti¹⁵ antaradhāyanti vippalujjanti.

¹ laddhā ti labhitvā paṭilabhitvā adhigantvā vinditvā - Ma;

laddhā ti laddhā labhitvā paṭilabhitvā adhigantvā vinditvā - Syā, PTS.

² jāgu - Ma, PTS; jātu - Syā; jāgū - PTS; jatu - Sīmu 1.

³ indagu - Ma, Syā; hindagū - Katthaci.

⁴ pihati - Katthaci.

⁵ kāmayamānassa - Syā, Su, Sa, evaṃ sabbattha.

⁶ jātussa - Syā; jāgussa - PTS; jatussa - Sī 1.

⁷ dahati - Syā, PTS.

⁸ nihitaṭṭhānā - PTS.

⁹ vigacchati - PTS.

¹⁰ kulajjhāpako - Syā; kule - Sa.

¹¹ so - Sīmu 2.

¹² vidhameti - Syā, PTS.

¹³ vidhaṃseti - PTS.

¹⁴ paridhaṃsenti - Ma, Syā, PTS, Sīmu.

¹⁵ pariccajanti - Syā.

Sau khi đã đạt được điều mà con người ước muốn - Sau khi đã đạt được: là sau khi nhận được, sau khi đạt đến, sau khi tìm thấy, sau khi tiếp nhận. **Con người:** là chúng sanh, đàn ông, thanh niên, người nam, cá nhân, mạng sống, người còn sanh tử, loài người, người đi theo nghiệp, nhân loại. **Điều mà con người ước muốn:** Điều mà con người ước muốn là điều mà con người ưng thuận, điều mà con người ước nguyện, điều mà con người mong cầu, điều mà con người nguyện cầu: hoặc là sắc, hoặc là thính, hoặc là hương, hoặc là vị, hoặc là xúc; - ‘điều mà con người ước muốn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với người ham muốn về dục, nếu điều ấy thành tựu đến người ấy, đương nhiên (người ấy) có ý vui mừng sau khi đã đạt được điều mà con người ước muốn.”

1 - 2

“Nếu đối với người ấy, – (tức là) đối với người đang ham muốn, đối với người có sự mong muốn đã sanh khởi, – các dục ấy bị suy giảm, thì (người ấy) bị khổ sở như là bị đâm xuyên bởi mũi tên.”

Nếu đối với người ấy, (tức là) đối với người đang ham muốn - Nếu đối với người ấy: tức là đối với vị Sát-đế-ly, hoặc đối với vị Bà-la-môn, hoặc đối với thương nhân, hoặc đối với kẻ nô lệ, hoặc đối với người tại gia, hoặc đối với vị xuất gia, hoặc đối với vị Trời, hoặc đối với người nhân loại ấy. **Đối với người đang ham muốn:** là đối với người đang ước muốn, đối với người đang ưng thuận, đối với người đang ước nguyện, đối với người đang mong cầu, đối với người đang nguyện cầu các dục; hoặc là người bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi bởi sự tham ái về dục. Giống như người bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi bằng xe voi kéo, bằng xe ngựa kéo, bằng xe bò kéo, bằng xe dê kéo, bằng xe cừu kéo, bằng xe lạc đà kéo, bằng xe lừa kéo, tương tự như vậy là người bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi bởi sự tham ái về dục; - ‘nếu đối với người ấy (tức là) đối với người đang ham muốn’ là như thế.

Đối với người có sự mong muốn đã sanh khởi - Mong muốn: là sự mong muốn về dục, sự luyến ái về dục, niềm vui về dục, sự tham ái về dục, sự yêu mến về dục, sự nồng nhiệt về dục, sự mê mẩn về dục, sự bám chặt vào dục, sự lôi cuốn của dục, sự gắn bó với dục, sự chấp thủ ở dục, sự che lấp do mong muốn ở các dục. Đối với người ấy, sự mong muốn về dục đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện. **Đối với người:** là đối với chúng sanh, đối với đàn ông, đối với thanh niên, đối với người nam, đối với cá nhân, đối với mạng sống, đối với người còn sanh tử, đối với con người, đối với người đi theo nghiệp, đối với nhân loại; - ‘đối với người có sự mong muốn đã sanh khởi’ là như thế.

Các dục ấy bị suy giảm: hoặc là các dục ấy bị suy giảm, hoặc là người ấy bị suy giảm về các dục. Các dục ấy bị suy giảm bằng cách nào? Ngay trong khi người ấy đang gìn giữ, các vị vua lấy đi các tài sản của người ấy, hoặc các kẻ trộm lấy đi, hoặc lừa thiêu đốt, hoặc nước cuốn trôi, hoặc những người thừa tự không được yêu mến lấy đi, hoặc không đạt được vật đã chôn giấu, hoặc các công việc bị đổ vỡ do xử lý kém, hoặc kẻ phá gia xuất hiện ở gia đình làm phân tán, tàn phá, hủy hoại các tài sản ấy, tính luôn tính chất vô thường là thứ tám.¹ Các dục ấy bị giảm thiểu, bị suy giảm, bị mất mát, đổ vỡ, biến mất, tiêu hoại là như vậy.

¹ Ở đây, có đến chín yếu tố đã được trình bày; lẽ ra phải ghi: “tính chất vô thường là thứ chín” (ND).

Kathaṃ so kāmehi parihāyati? Tiṭṭhanteva te bhoge¹ so cavati marati antara-dhāyati vippalujjati. Evaṃ so kāmehi hāyati parihāyati paridhaṃsati² paripatati³ antaradhāyati vippalujjati.

1. “Corā haranti rājāno aggi dahati⁴ nassati,
atha⁵ antena jahati sarīraṃ sapariggahaṃ.
2. Etadaññāya medhāvī bhuñjetha ca dadetha ca,
datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ,
anindito saggamupeti ṭhānaṃ ”ti.

Te kāmā parihāyanti sallaviddhova ruppātī ’ti yathā ayomayena vā sallena viddho aṭṭhimayena vā sallena dantamayena vā sallena visāṇamayena vā sallena kaṭṭhamayena vā sallena viddho ruppātī kuppātī ghaṭṭiyati⁶ piḷiyati vyathito⁷ domanassito⁸ hoti, evameva vatthukāmānaṃ vipariṇāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. So kāmāsallena ca sokasallena ca viddho ruppātī kuppātī ghaṭṭiyati piḷiyati vyathito domanassito hotī ’ti - sallaviddhova ruppātī.

Tenāha bhagavā:

“Tassa ce kāmāyānassa chandajātassa jantuno,
te kāmā parihāyanti sallaviddhova ruppātī ”ti.

1 - 3

“Yo kāme parivajjeti sappasseva padā siro,
so ’maṃ visattikaṃ loke sato samativattati.”

Yo kāme parivajjetī ’ti - **Yo** ’ti yo yādiso yathāyutto yathāvihito yathāpakāro yaṃ ṭhānaṃ patto⁹ yaṃdhamma¹⁰ samannāgato khattiyo vā brāhmaṇo vā vesso vā suddo vā gahaṭṭho vā pabbajito vā devo vā manusso vā. **Kāme parivajjetī** ’ti - **Kāmā** ’ti uddānato¹¹ dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca –pe– Ime vuccanti vatthukāmā. –pe– Ime vuccanti kilesakāmā.

Kāme parivajjetī ’ti dvīhi kāraṇehi kāme parivajjeti: vikkhambhaṇato vā samucchato vā. Kathaṃ vikkhambhaṇato kāme parivajjeti? “Aṭṭhikaṅkalūpamā kāmā appassādaṭṭhenā ”ti¹² passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Maṃsapesūpamā kāmā bahusādhāraṇaṭṭhenā ”ti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Tiṇukkūpamā kāmā anudhanaṭṭhenā ”ti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Aṅgārakāsūpamā kāmā mahāpariḷāhaṭṭhenā ”ti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. –

¹ bhogā - Syā, PTS.

² paridhaṃseti - Ma, Syā, PTS.

³ pariccajati - Syā.

⁴ dahati - Syā.

⁵ atho - Syā, PTS.

⁶ ghaṭṭiyati - Syā, PTS.

⁷ byādhito - Ma, Syā, PTS, Sīmu 1.

⁸ domanassato - Sīmu 1.

⁹ yaṃthānappatto - Ma, Syā;
yaṃthānappatto - PTS.

¹⁰ dhammaṃ - Sīmu 1.

¹¹ udānato - Katthaci.

¹² appassādanaṭṭhenā ti - Sīmu, Sī 1.

Người ấy bị suy giảm về các dục bằng cách nào? Ngay trong khi các tài sản ấy còn đang tồn tại thì người ấy từ trần, chết đi, biến mất, tiêu hoại. Như vậy, người ấy bị giảm thiểu, bị suy giảm, bị thiếu thốn, thất bại, mất mát, bị tiêu hoại về các dục.

1. *“Các kẻ trộm, các vị vua lấy đi, lửa đốt, bị mất mát, rồi cuối cùng thì người cũng phải từ bỏ thân mạng cùng với vật sở hữu.*

2. *Hiểu thông được điều này, các bậc thông minh nên thọ dụng và nên bố thí. Sau khi bố thí và thọ dụng tùy theo khả năng thì không bị chê trách và đi đến chốn cõi trời.”*

Các dục ấy bị suy giảm, thì (người ấy) bị khổ sở như là bị đâm xuyên bởi mũi tên: Giống như bị đâm xuyên bởi mũi tên làm bằng sắt, hoặc bị đâm xuyên bởi mũi tên làm bằng xương, hay bởi mũi tên làm bằng ngà, hay bởi mũi tên làm bằng sừng, hay bởi mũi tên làm bằng gỗ thì bị khổ sở, bị bức tức, bị đụng chạm, bị hành hạ, bị bệnh hoạn, bị ưu phiền, tương tự y như thế, do trạng thái biến hoại và đối khác của các vật dục, sâu-bi-khổ-ưu-não sanh lên. Bị đâm xuyên bởi mũi tên (ngũ) dục và mũi tên sâu muộn, người ấy bị khổ sở, bị bức tức, bị đụng chạm, bị hành hạ, bị bệnh hoạn, bị ưu phiền; - ‘bị khổ sở như là bị đâm xuyên bởi mũi tên’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Nếu đối với người ấy, – (tức là) đối với người đang ham muốn, đối với người có sự mong muốn đã sanh khởi, – các dục ấy bị suy giảm, thì (người ấy) bị khổ sở như là bị đâm xuyên bởi mũi tên.”

1 - 3

“Người nào lánh xa các dục tựa như các bàn chân (lánh xa) đầu của con rắn, người ấy, có niệm, vượt qua hẳn sự vướng mắc này ở thế gian.”

Người nào lánh xa các dục - Người nào: Người nào là người như thế, được gắn bó như thế, được định đặt như thế, có biểu hiện như thế, đã đạt đến địa vị ấy, đã thành tựu phẩm chất ấy, hoặc là vị Sát-đế-ly, hoặc là vị Bà-la-môn, hoặc là thương nhân, hoặc là kẻ nô lệ, hoặc là người tại gia, hoặc là vị xuất gia, hoặc là vị Thiên nhân, hoặc là người nhân loại. **Lánh xa các dục - Các dục:** theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. –nt– Các điều này được gọi là vật dục. –nt– Các điều này được gọi là ô nhiễm dục.

Lánh xa các dục: Lánh xa các dục bởi hai lý do: bởi sự đè nén hoặc bởi sự đoạn trừ. Thế nào là bởi sự đè nén mà lánh xa các dục? Trong khi nhìn thấy “các dục như là đồng xương (không còn thịt) với ý nghĩa chút ít hứng thú” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là miếng thịt (bị điều hâu tha đi) với ý nghĩa vật chung của số đông” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là cây đuốc cỏ với ý nghĩa thiêu đốt” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là hố than hùng với ý nghĩa nóng bức dữ dội” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. –

– “Supinakūpamā kāmā ittarapaccupaṭṭhānaṭṭhenā ”ti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Yācitakūpamā kāmā tāvakālikaṭṭhenā” ti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Rukkhaphalūpamā kāmā sambhañjana-paribhañjanaṭṭhenā ”ti¹ passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Asisūnūpamā kāmā adhikutaṭṭhenā ”ti² passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Sattisūlūpamā³ kāmā vinivijjanaṭṭhenā ”ti passanto vikkhambhaṇato kāmō parivajjeti. “Sappasirūpamā kāmā sappatibhayaṭṭhenā ”ti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. “Aggikkhandhūpamā kāmā mahābhi⁴tāpakaraṭṭhenā ”ti⁵ passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeti.

Buddhānussatiṃ bhāventopi vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. Dhammānussatiṃ bhāventopi –pe– saṅghānussatiṃ bhāventopi, silānussatiṃ bhāventopi, cāgānussatiṃ bhāventopi, devatānussatiṃ bhāventopi, ānāpānasatiṃ⁶ bhāventopi, maraṇasatiṃ⁷ bhāventopi, kāyagatāsatiṃ bhāventopi, upasamānussatiṃ bhāventopi vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. Paṭhamajjhānaṃ bhāventopi vikkhambhaṇato kāme parivajjeti, dutiyajjhānaṃ bhāventopi, tatiyajjhānaṃ bhāventopi, catutthajjhānaṃ bhāventopi, ākāsañācāyanasamāpattiṃ bhāventopi, viññāṇāñcāyatanasamāpattiṃ bhāventopi, ākiñcaññāyatanasamāpattiṃ bhāventopi, nevaśāññāñcāyatanasamāpattiṃ bhāventopi vikkhambhaṇato kāme parivajjeti. Evaṃ vikkhambhaṇato kāme parivajjeti.

Kathaṃ samucchato kāme parivajjeti? Sotāpattimaggaṃ bhāventopi apāyagamānīye kāme samucchato parivajjeti. Sakadāgāmimaggaṃ bhāventopi oḷārike kāme samucchato parivajjeti. Anāgāmimaggaṃ bhāventopi aṇusahagata kāme samucchato parivajjeti. Arahattamaggaṃ bhāventopi sabbena sabbam sabbathā sabbam asesam nissesam⁸ samucchato kāme parivajjeti ’ti - yo kāme parivajjeti.

Sappasseva padā siro ’ti - **Sappo** vuccati ahi. Kenatṭhena sappo? Samsappanto gacchatīti sappo; bhujanto⁹ gacchatīti bhujago; urena gacchatīti urago; pannasiro gacchatīti pannago; sirena supatīti sirimsapo;¹⁰ bile sayatīti bilāsayo;¹¹ guhāyaṃ sayatīti¹² guhāsayo; dāṭhā tassa āvudhoti dāṭhāvudho; viṣaṃ tassa ghoranti ghoraviso; jivhā tassa duvidhāti dvijivho;¹³ dvīhi jivhāhi rasaṃ sāyatīti dvirasaññū.¹⁴ Yathā puriso jīvitukāmo amaritukāmo sukhakāmo dukkhapaṭikkūlo pādena sappasiraṃ vivajjeyya¹⁵ parivajjeyya abhinivajjeyya, evameva sukhakāmo dukkhapaṭikkūlo kāme vajjeyya vivajjeyya parivajjeyya abhinivajjeyyā ’ti - sappasseva padā siro.

¹ sambhajjanaparibhajjanaṭṭhenā ti - Sa; sammajjanaparimajjanaṭṭhenā ti - Si 2.

² adhikantaṭṭhenā ti - Syā.

³ sattisilūpamā - Katthaci.

⁴ mahaggi - Syā.

⁵ mahābhitāpanatṭhenā ti - Ma;

mahābhitāpatṭhenā ti - Sa.

⁶ ānāpānassatiṃ - Ma, PTS;

ānāpānussatiṃ - Syā.

⁷ maraṇassatiṃ - Ma, PTS;

maraṇānussatiṃ - Syā.

⁸ asesanissesam - Sa.

⁹ bhujato - Sīmu 1.

¹⁰ sarīsapo - Ma; sirisapo - Syā.

¹¹ vile sayatīti vilāsayo- Syā, PTS.

¹² setī ti - Syā, PTS. ¹³ dujivhā - Syā;

¹⁴ dirasaññū - Syā. dujivho - PTS.

¹⁵ vajjeyya vivajjeyya - Ma, Syā, PTS.

– Trong khi nhìn thấy “các dục như là giấc mơ với ý nghĩa hiện diện ngăn ngại” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là vật vay mượn với ý nghĩa tạm thời” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là trái trên cây với ý nghĩa gãy đổ” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là lò sát sanh với ý nghĩa chặt chém” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là mũi lao nhọn với ý nghĩa đâm thủng” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là đầu rắn độc với ý nghĩa có sự sợ hãi” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là đồng lửa với ý nghĩa nóng bức dữ dội” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục.

Ngay cả trong khi tu tập tùy niệm Phật thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục, ngay cả trong khi tu tập tùy niệm Pháp, –nt– ngay cả trong khi tu tập tùy niệm Tăng, ngay cả trong khi tu tập tùy niệm giới, ngay cả trong khi tu tập tùy niệm xả thí, ngay cả trong khi tu tập tùy niệm Thiên, ngay cả trong khi tu tập niệm hơi thở vào - hơi thở ra, ngay cả trong khi tu tập niệm sự chết, ngay cả trong khi tu tập niệm đặt ở thân, ngay cả trong khi tu tập tùy niệm Niết Bàn thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Ngay cả trong khi tu tập sơ thiên thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục, ngay cả trong khi tu tập nhị thiên, ngay cả trong khi tu tập tam thiên, ngay cả trong khi tu tập tứ thiên, ngay cả trong khi tu tập sự chứng đạt không vô biên xứ, ngay cả trong khi tu tập sự chứng đạt thức vô biên xứ, ngay cả trong khi tu tập sự chứng đạt vô sở hữu xứ, ngay cả trong khi tu tập sự chứng đạt phi tướng phi phi tướng xứ thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Bởi sự đè nén mà lánh xa các dục là như vậy.

Thế nào là bởi sự đoạn trừ mà lánh xa các dục? Ngay cả trong khi tu tập Đạo Nhập Lưu thì bởi sự đoạn trừ mà lánh xa các dục đưa đến khổ cảnh. Ngay cả trong khi tu tập Đạo Nhất Lai thì bởi sự đoạn trừ mà lánh xa các dục thô thiển. Ngay cả trong khi tu tập Đạo Bất Lai thì bởi sự đoạn trừ mà lánh xa các dục có tính chất vi tế. Ngay cả trong khi tu tập Đạo A-la-hán thì bởi sự đoạn trừ mà lánh xa các dục tất cả theo tổng thể, tất cả trong mọi trường hợp, một cách trọn vẹn, không còn dư sót; - ‘người nào lánh xa các dục’ là như thế.

Tựa như các bàn chân (lánh xa) đầu của con rắn - Con rắn: (*sappa*) được gọi là *ahi*. Con rắn với ý nghĩa gì? *Sappo* là vì “nó di chuyển theo lối bò trườn,” *bhujago* là vì “nó di chuyển ngoằn ngoèo,” *urago* là vì “nó di chuyển bằng ngực,” *pannago* là vì “nó di chuyển với cái đầu ở tư thế nằm,” *siriṃsappo* là vì “nó ngủ bằng cái đầu,” *bilāsayo* là vì “nó nằm trong động,” *guhāsayo* là vì “nó nằm trong hang,” *dāṭhāvudho* là vì “răng nanh của nó là vũ khí,” *ghoraviso* là vì “chất độc của nó là dữ dội,” *dvijivho* là vì “lưỡi của nó có hai phần,” *dvirasaññū* là vì “nó nếm vị bằng hai cái lưỡi.”¹ Người đàn ông ham muốn sống, ham muốn không bị chết, ham muốn lạc, chán ghét khổ nên tránh né, nên lánh xa, nên tránh thật xa cái đầu con rắn bằng bàn chân như thế nào, thì người ham muốn lạc, chán ghét khổ nên tránh né, nên tránh xa, nên lánh xa, nên tránh thật xa các dục y như thế ấy; - ‘tựa như các bàn chân (lánh xa) đầu của con rắn’ là như thế.

¹ Ở Pāḷi các từ *sappo*, *ahi*, *bhujago*, *urago*, *pannago*, *siriṃsappo*, *bilāsayo*, *guhāsayo*, *dāṭhāvudho*, *ghoraviso*, *dvijivho*, *dvirasaññū* đều là tên gọi của loài rắn.

So 'maṃ visattikaṃ loke sato samativattatī 'ti - **So** 'ti yo kāme parivajjeti. **Visattikā** vuccati taṇhā - yo rāgo sārāgo anunayo anurodho nandi¹ nandirāgo, cittassa sārāgo icchā mucchā ajjhosānaṃ gedho paḷigedho² saṅgo paṅko eja māyā janikā sañjananī sibbanī³ jālinī saritā visattikā suttaṃ visatā āyūhanī⁴ dutiyā paṇidhi bhavanetti vanaṃ⁵ vanatho santhavo sneho apekkhā paṭibandhu⁶ āsā āsiṃsanā āsiṃsitattaṃ, rūpāsā saddāsā gandhāsā rasāsā phoṭṭhabbāsā lābhāsā dhanāsā⁷ puttāsā jīvitāsā, jappā pajappā abhijappā jappanā⁸ jappitattaṃ, loluppaṃ⁹ loluppāyanā loluppāyitattaṃ, pucchañcikatā¹⁰ sādu¹¹kamyatā, adhammarāgo visamalobho nikanti nikāmanā patthanā pihanā sampatthanā, kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā, rūpataṇhā arūpataṇhā nirodhataṇhā, rūpataṇhā saddataṇhā gandhataṇhā rasataṇhā phoṭṭhabbataṇhā dhammataṇhā, ogho yogo gantho upādānaṃ āvaraṇaṃ nīvaraṇaṃ chadanaṃ bandhanaṃ upakkilesa anusayo pariyuṭṭhānaṃ latā veviccaṃ dukkhamūlaṃ dukkhanidānaṃ dukkhappabhavo mārapāso mārabāḷisaṃ māraviso, taṇhānadi taṇhājālaṃ taṇhāgaddulaṃ¹² taṇhāsamuddo, abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.

Visattikā 'ti kenatṭhena visattikā? Visatā 'ti visattikā; visālā 'ti visattikā; visaṭā 'ti visattikā; visakkatī 'ti visattikā; viṣaṃ haratī 'ti¹³ visattikā; viṣaṃvādikā¹⁴ 'ti visattikā; viṣamūlā 'ti visattikā; viṣaphalā 'ti visattikā; viṣaparibhogā 'ti¹⁵ visattikā. Visālā vā pana sā taṇhā rūpe¹⁶ sadde gandhe rase phoṭṭhabbe, kule gaṇe āvāse lābhe yase pasamsāyaṃ¹⁷ sukhe, cīvare piṇḍapāte senāsane gilānapaccayabhesajjaparikkhāre, kāmadhātuyā rūpadhātuyā arūpadhātuyā, kāmabhava rūpabhava arūpabhava saññābhava asaññābhava nevasaññānāsaññābhava ekavokārabhave catuvokārabhave pañcavokārabhave, atīte anāgate paccuppanne, diṭṭhasutamutaviññātabbesu dhammesu visatā vitthatā 'ti visattikā.

Loke 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke.

¹ nandī - Ma.

² gedho paligedho - Ma, Syā, PTS;
rodho palirodho - Katthaci.

³ sibbinī - Ma, Syā, PTS.

⁴ āyūhinī - Ma.

⁵ vanaṃ - Sīmu 1.

⁶ paṭibandhā - Syā, PTS.

⁷ janāsā - Ma.

⁸ jappanā pajappanā - PTS.

⁹ loluppā - Syā, PTS.

¹⁰ pucchañcikatā - Ma;
mucchañcikatā - PTS;
pucchakatā - Sīmu 1.

¹¹ sādhu - Ma, PTS, Sa.

¹² taṇhāgaddalaṃ - Syā.

¹³ viṣaṃharatī ti - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ viṣaṃvāditā - Sīmu 1.

¹⁵ viṣaparibhogo ti - Ma.

¹⁶ rūpe taṇhā - Syā, PTS.

¹⁷ pasamsāya - Ma, Syā, PTS.

Người ấy, có niệm, vượt qua hẳn sự vương mắc này ở thế gian - Người ấy: là người lánh xa các dục. **Sự vương mắc:** nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, sự say đắm, sự chiều chuộng, niềm vui, niềm vui và luyến ái, sự luyến ái mãnh liệt của tâm, ước muốn, mê mẩn, bám chặt, thèm khát, thèm thường, quyến luyến, đắm nhiễm, dục vọng, xảo trá, liên quan tái sanh, sự tạo ra khổ, người thợ may, cái lưới bẫy, sự cuốn trôi, sự vương mắc, sợi chỉ trôi, sự lan rộng, có sự ra sức, bận đời, nguyện vọng, lối dẫn đến hữu, rừng cây, bụi rậm, sự thân thiết, sự thương yêu, sự trông mong, sự thân mật, sự mong mỏi, sự mong ước, trạng thái mong ước, sự mong mỏi về sắc, mong mỏi về thanh, mong mỏi về hương, mong mỏi về vị, mong mỏi về xúc, mong mỏi về lợi lộc, mong mỏi về tài sản, mong mỏi về con trai, mong mỏi về mạng sống, tham muốn, khởi tham muốn, nguyện cầu, biểu hiện tham muốn, trạng thái tham muốn, tham lam, biểu hiện tham lam, trạng thái tham lam, xao xuyến, ham muốn vật vừa ý, luyến ái sai pháp, tham sai trái, đeo đuổi, khao khát, ước nguyện, mong cầu, ước nguyện tốt đẹp, dục ái, hữu ái, phi hữu ái, ái cõi sắc, ái cõi vô sắc, ái Niết Bàn, ái cảnh sắc, ái cảnh thanh, ái cảnh khí, ái cảnh vị, ái cảnh xúc, ái cảnh pháp, dòng nước lũ, sự ràng buộc, trôi buộc, chấp thủ, ngăn trở, ngăn che, che đậy, cột trôi, làm ô nhiễm, tiềm ẩn, thâm nhập, quán lấy, sự keo kiệt, cội nguồn của khổ, căn nguyên của khổ, nguồn sanh khổ, cạm bẫy của Ma Vương, lưới câu của Ma Vương, lãnh địa của Ma Vương, ái ví như dòng sông, ái ví như tấm lưới, ái ví như dây xích, ái ví như biển, tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện.

Sự vương mắc: Sự vương mắc với ý nghĩa gì? “Được trải rộng” là vương mắc, “bao quát” là vương mắc, “được lan rộng” là vương mắc, “nó lôi kéo theo” là vương mắc, “nó mang lại chất độc” là vương mắc, “truyền bá chất độc” là vương mắc, “gốc rễ của chất độc” là vương mắc, “kết quả của chất độc” là vương mắc, “sự thọ dụng độc hại” là vương mắc. Hoặc hơn nữa, “tham ái ấy là bao quát ở sắc, ở thanh, ở hương, ở vị, ở xúc, ở gia tộc, ở đồ chúng, ở chỗ ngụ, ở lợi lộc, ở danh vọng, ở lời khen, ở hạnh phúc, ở y phục, ở đồ ăn khát thực, ở chỗ nằm ngồi, ở vật dụng là thuốc men chữa bệnh, ở dục giới, ở sắc giới, ở vô sắc giới, ở cõi dục, ở cõi sắc, ở cõi vô sắc, ở cõi hữu tưởng, ở cõi vô tưởng, ở cõi phi tưởng phi phi tưởng, ở cõi một uẩn, ở cõi bốn uẩn, ở cõi năm uẩn, ở quá khứ, ở vị lai, ở hiện tại, ở các pháp đã được thấy—đã được nghe—đã được cảm giác—đã được nhận thức, được trải rộng, được lan rộng” là vương mắc.

Ở thế gian: ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ.

Sato 'ti catuhi kāraṇehi sato: kāye kāyānupassanāsatipaññānaṃ bhāvento sato; vedanāsu –pe– citte –pe– dhammesu dhammānupassanāsatipaññānaṃ bhāvento sato. Aparehipi catuhi kāraṇehi sato: asatiparivajjanāya sato, satikaraṇīyānañca¹ dhammānaṃ katattā sato, satipaṭipakkhānaṃ² dhammānaṃ hatattā sato, satinimittānaṃ dhammānaṃ asammuttattā³ sato. Aparehipi catuhi kāraṇehi sato: satiyā samannāgatattā sato, satiyā vasitattā sato, satiyā pāguññatāya sato, satiyā apaccoropanatāya⁴ sato. Aparehipi catuhi kāraṇehi sato: sattattā sato, santattā sato, samitattā sato, santadhammasamannāgatattā sato. Buddhānussatiyā sato, dhammānussatiyā sato, saṅghānussatiyā sato, silānussatiyā sato, cāgānussatiyā sato, devatānussatiyā sato, ānāpānasatiyā sato, maraṇānussatiyā⁵ sato, kāyagatāsatiyā sato, upasamānussatiyā sato 'ti.⁶ Yā sati anussati paṭissati sati saraṇatā dhāraṇatā apilāpanatā asammussanatā⁷ sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satisambojjhaṅgo ekāyanamaggo, ayaṃ vuccati sati. Imāya satiyā upeto hoti samupeto upagato samupagato⁸ upapanno samupapanno samannāgato, so vuccati sato.

So 'maṃ visattikaṃ loke sato samativattati 'ti lokevesā visattikā; lokevetam visattikaṃ⁹ sato tarati uttarati patarati samatikkamati vītivattati 'ti so 'maṃ visattikaṃ loke sato samativattati.¹⁰

Tenāha bhagavā:

*“Yo kāme parivajjeti sappasseva padā siro,
so 'maṃ visattikaṃ loke sato samativattati”* ti.

1 - 4

*“Khettaṃ vatthum hiraññaṃ vā gavāssaṃ dāsaṇḍisaṃ,
thiyo bandhū puthū¹¹ kāme yo naro anugijjhati.”*

¹ satikaraṇīyānaṃ - Ma, Syā.

² paribandhānaṃ - Ma;
paripatthānaṃ - Sīmu 1.

³ appamuttattā - PTS, Sa, Sī 2.

⁴ apaccorohaṇatāya - Ma, PTS, Sa.

⁵ maraṇassatiyā - Ma;
maraṇasatiyā - PTS.

⁶ sato - Ma, Syā, PTS.

⁷ assammussanatā - Syā.

⁸ upāgato samupāgato - PTS, Sīmu 2.

⁹ loke vā sā visattikā, loke vā taṃ visattikaṃ - Ma;

yā loke visattikā, imaṃ loke visattikaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ samativattati ti - PTS.

¹¹ puthu - Ma.

Có niệm: Có niệm bởi bốn lý do: Có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát thân trên thân, –nt– trên các thọ, –nt– trên tâm, có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát pháp trên các pháp. Có niệm còn bởi bốn lý do khác: Có niệm do lánh xa thất niệm, có niệm do trạng thái đã thực hành các pháp cần phải thực hành đối với niệm, có niệm do trạng thái đã tiêu diệt các pháp đối nghịch với niệm, có niệm do trạng thái không lơ là đối với các pháp ấn chứng của niệm. Có niệm còn bởi bốn lý do khác: có niệm do trạng thái đã thành tựu về niệm, có niệm do trạng thái đã trú ở niệm, có niệm do trạng thái quen thuộc với niệm, có niệm do trạng thái không thối thất đối với niệm. Có niệm còn bởi bốn lý do khác: có niệm do trạng thái tự tại, có niệm do trạng thái được an tịnh, có niệm do trạng thái được yên lặng, có niệm do trạng thái đã thành tựu pháp của bậc chân nhân. Có niệm do tùy niệm Phật, có niệm do tùy niệm Pháp, có niệm do tùy niệm Tăng, có niệm do tùy niệm giới, có niệm do tùy niệm xả thí, có niệm do tùy niệm Thiên, có niệm do niệm hơi thở vào - hơi thở ra, có niệm do tùy niệm sự chết, có niệm do niệm đặt ở thân, có niệm do tùy niệm Niết Bàn. Niệm là sự tùy niệm, niệm hiện tiền; niệm là trạng thái ghi nhớ, trạng thái ghi nhận, trạng thái không lơ là, trạng thái không quên lãng; niệm là niệm quyền, niệm lực, chánh niệm, niệm giác chi, con đường độc đạo;¹ điều này được gọi là niệm. Người đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần, đã tiến vào, đã đạt đến, đã tròn đủ, đã thành tựu niệm này, người ấy được gọi là có niệm.

Người ấy, có niệm, vượt qua hẳn sự vướng mắc này ở thế gian: Sự vướng mắc này là ở ngay tại thế gian. Người có niệm vượt qua, vượt lên, vượt khỏi, vượt qua hẳn, vượt qua khỏi sự vướng mắc này ở ngay tại thế gian; - ‘người ấy, có niệm, vượt qua hẳn sự vướng mắc này ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Người nào lánh xa các dục tựa như các bàn chân (lánh xa) đầu của con rắn, người ấy, có niệm, vượt qua hẳn sự vướng mắc này ở thế gian.”

1 - 4

“Người nam nào thèm muốn ruộng, đất, hoặc vàng, gia súc, ngựa, tôi tớ, người hầu, người nữ, thân quyến, vô số các dục, –

¹ “Con đường độc đạo” hiểu theo nghĩa “con đường chỉ có một lối đi duy nhất, không rẽ thành hai nhánh,” không hiểu theo nghĩa “con đường duy nhất, con đường độc nhất.” *Ekāyanamaggo* ti ekamaggo; *ayam maggo na dvedhāpathabhūto ti evam attho datṭhabbo* (Nidd. i, 52).

Khettaṃ vatthūṃ hiraññaṃ vā 'ti - **Khettaṃ** 'ti sālikkhettaṃ vīhikkhettaṃ muggakkhettaṃ māsakkettaṃ yavakkhettaṃ godhūmakkettaṃ¹ tilakkhettaṃ. **Vatthūṃ** 'ti gharavatthūṃ koṭṭhaka²vatthūṃ³ purevatthūṃ pacchāvatthūṃ āramavatthūṃ vihāravatthūṃ. **Hiraññaṃ** 'ti hiraññaṃ vuccati kahāpaṇo 'ti - khettaṃ vatthūṃ hiraññaṃ vā.

Gavāssaṃ dāsaporisaṃ 'ti - **Gavā** 'ti gāvo⁴ vuccanti. **Assā** 'ti pasukādayo vuccanti. **Dāsā** 'ti cattāro dāsā: antojātako dāso, dhanakkītako⁵ dāso, sāmaṃ vā dāsavyaṃ⁶ upeti, akāmato⁷ vā dāsavyaṃ⁶ upeti.

“*Āmāya*⁸ *dāsā* 'pi bhavanti h' eke
dhanena kītā 'pi bhavanti dāsā,
*sāmaṃ ca eke upayanti dāsyaṃ*⁹
bhayā panuññāpi bhavanti dāsā”ti.¹⁰

Purisā 'ti¹¹ tayo purisā: bhatakā¹² kammakarā upajivino 'ti - gavāssaṃ dāsaporisaṃ.

Thiyo bandhū puthū kāme 'ti - **Thiyo** 'ti itthipariggaho vuccati. **Bandhū** 'ti cattāro bandhū: ñātibandhavāpi bandhū, gottabandhavāpi bandhū, manta-bandhavāpi bandhū, sippabandhavāpi bandhū. **Puthū kāme** 'ti bahū kāme, ete puthū kāmā: manāpikā rūpā -pe- manāpikā phoṭṭhabbā 'ti - thiyo bandhū puthū kāme.

Yo naro anugijjhatī 'ti - **Yo** 'ti yo yādiso yathāyutto¹³ yathāvihito yathāpakāro yaṃ ṭhānaṃ patto¹⁴ yaṃdhamma¹⁵samannāgato khattiyo vā brāhmaṇo vā vesso vā suddo vā gahaṭṭho vā pabbajito vā devo vā manusso vā. **Naro** 'ti satto naro māṇavo¹⁶ poso puggalo jīvo jāgū¹⁷ jantu indagū¹⁸ manujo. **Anugijjhatī** 'ti kilesakāme vatthukāmesu gijjhatī anugijjhatī paḷigijjhatī 'ti yo naro anugijjhatī.

Tenāha bhagavā:

“*Khettaṃ vatthūṃ hiraññaṃ vā gavāssaṃ dāsaporisaṃ,*
thiyo bandhū puthū kāme yo naro anugijjhatī”ti.

¹ godhumakkhettaṃ - Ma.

² koṭṭha^o - Syā, PTS.

³ ~vatthu - PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ gavan ti gavā - Ma; gavan ti gāvo - Syā, PTS.

⁵ dhanakkītako - PTS.

⁶ dāsavyaṃ - Ma;

dāsaviyaṃ - Syā, Sīmu 1, Sī 2;

dāsavisayaṃ - PTS.

⁷ akāmako - Ma, Syā, PTS.

⁸ āmāsa - Sīmu 1.

⁹ dāsaṃ - Syā, PTS, Sī 1, Sīmu 1.

¹⁰ dāsā - Syā, PTS.

¹¹ porisaṃ ti - Syā, PTS.

¹² bhajakā - Syā; bhatakā - PTS.

¹³ yathāvutto - Sīmu 1.

¹⁴ yaṃṭhānappatto - Ma;

yaṃṭhānappatto - Syā;

yaṃṭhānappatto - PTS.

¹⁵ dhammaṃ - Sa, Sīmu 1.

¹⁶ māṇavo - PTS.

¹⁷ jātu - Syā; jāgū - PTS; jatu - Sīmu 1.

¹⁸ indagu - Ma, PTS; hindagu - Sīmu 1.

Ruộng, đất, hoặc vàng - Ruộng: là ruộng lúa *sāli*, ruộng lúa mùa, ruộng đậu xanh, ruộng đậu *māsa*, ruộng lúa mạch, ruộng lúa mì, ruộng mè. **Đất:** là đất nhà, đất cổng ra vào, đất phía trước nhà, đất phía sau nhà, đất vườn, đất thổ cư. **Vàng:** vàng nói đến tiền vàng; - ‘ruộng, đất, hoặc vàng’ là như thế.

Gia súc, ngựa, tôi tớ, người hầu - Gia súc: là nói đến trâu bò. **Ngựa:** là nói đến các con thú như là dê, v.v... **Tôi tớ:** Có bốn loại tôi tớ: tôi tớ bẩm sinh, tôi tớ được mua bằng tài sản, hoặc tự nguyện trở thành tôi tớ, hoặc trở thành tôi tớ do sự ép buộc.

*“Nhiều người trở thành tôi tớ do mẹ là tôi tớ,
thậm chí do được mua bởi tài sản mà trở thành tôi tớ,
và nhiều người tự nguyện trở thành tôi tớ,
cũng có những người do sợ hãi mà bị bắt đi trở thành tôi tớ.”*

Người hầu: Có ba hạng người hầu: người làm thuê, người làm công, người sống nhờ; - ‘gia súc, ngựa, tôi tớ, người hầu’ là như thế.

Người nữ, thân quyến, vô số các dục - Người nữ: là nói đến sự sở hữu thân người nữ. **Thân quyến:** Có bốn loại thân quyến: thân quyến của cha mẹ là thân quyến, thân quyến của dòng tộc là thân quyến, thân quyến do (cùng học) chú thuật, thân quyến do (cùng học) nghề nghiệp. **Vô số các dục:** là nhiều loại dục, vô số các dục này là: các sắc hợp ý, –nt– các xúc hợp ý; - ‘người nữ, thân quyến, vô số các dục’ là như thế.

Người nam nào thèm muốn - Người nào: Người nào là người như thế, được gán bó như thế, được định đặt như thế, có biểu hiện như thế, đã đạt đến địa vị ấy, đã thành tựu phẩm chất ấy, hoặc là vị Sát-đế-ly, hoặc là vị Bà-la-môn, hoặc là thương nhân, hoặc là kẻ nô lệ, hoặc là người tại gia, hoặc là vị xuất gia, hoặc là vị Thiên nhân, hoặc là người nhân loại. **Người nam:** là chúng sanh, đàn ông, thanh niên, nam nhân, cá nhân, mạng sống, người còn sanh tử, loài người, người đi theo nghiệp, nhân loại. **Thèm muốn:** là thèm khát, thèm muốn, thèm thường về ô nhiễm dục, về các vật dục; - ‘người nam nào thèm muốn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Người nam nào thèm muốn ruộng, đất, hoặc vàng, gia súc, ngựa, tôi tớ, người hầu, người nữ, thân quyến, vô số các dục, –

1 - 5

“Abalā naṃ baliyanti maddante naṃ parissayā,
tato naṃ dukkhamanveti nāvaṃ bhinnamivodakaṃ.”

Abalā naṃ baliyanti 'ti - **Abalā** 'ti abalā kilesā dubbalā appabalā appathāmā¹ hīnā nihīnā parihīnā² omakā lāmakā chattakā³ parittā. Te kilesā naṃ⁴ puggalaṃ saḥanti parisahanti abhibhavanti ajjhottharanti pariyādiyanti maddanti 'ti, evampi abalā naṃ baliyanti. Athavā abalaṃ puggalaṃ dubbalaṃ appabalaṃ appathāmakāṃ hīnaṃ nihīnaṃ parihīnaṃ omakaṃ lāmaṃ chattaṃ parittaṃ, yassa natthi saddhābalaṃ viriyabalaṃ satibalaṃ samādhibalaṃ paññābalaṃ hiribalaṃ ottappabalaṃ, te kilesā taṃ puggalaṃ saḥanti parisahanti abhibhavanti ajjhottharanti pariyādiyanti maddanti, evampi abalā naṃ baliyanti.

Maddante naṃ parissayā 'ti - **Parissayā** 'ti⁵ dve parissayā: pākaṭaparissayā ca paṭicchannaparissayā ca.

Katame pākaṭaparissayā? Sīhā vyagghā dīpī acchā taracchā kokā mahisā⁶ hatthī ahī vicchikā satapadī, corā vā assu māṇavā vā katakammā vā akatakammā vā, cakkhurogo sotarogo ghānarogo jivhārogo kāyarogo sīsarogo kaṇṇarogo mukharogo dantarogo kāsō sāso pināsō ḍaho⁷ jaro kucchirogo mucchā pakkhandikā⁸ sūlā⁹ visūcīkā kuṭṭhaṃ gaṇḍo kilāsō soso apamāro daddu kaṇḍu kacchu rakhasā¹⁰ vitacchikā lohitaṃ pittaṃ¹¹ madhumeho aṃsā¹² piḷakā bhagandalā pittaṃ samuṭṭhānā ābādhā semhasamuṭṭhānā ābādhā vātasamuṭṭhānā ābādhā [sannipātikā ābādhā¹³] utupariṇāmajā ābādhā visamaparihārajā ābādhā opakkamikā ābādhā kammavipākajā ābādhā sītaṃ uṇhaṃ jighacchā pipāsā uccāro passāvo ḍamsamakāsavātātapasirīṃsapasamphassā iti vā, ime vuccanti pākaṭaparissayā.

Katame paṭicchannaparissayā? Kāyaduccaritaṃ vacīduccaritaṃ manoduccaritaṃ, kāmacchandānīvaraṇaṃ vyāpādanīvaraṇaṃ thīnamiddhanīvaraṇaṃ uddhacca-kukkuccānīvaraṇaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ, rāgo doso moho kodho upanāho makkho palāso¹⁴ issā macchariyaṃ māyā sāṭheyyaṃ thambho sārāmbho māno atimāno mado pamādo, sabbe kilesā sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā [sabbe santāpā¹⁵] sabbe akusalābhisaṅkhārā,¹⁶ ime vuccanti paṭicchannaparissayā.

¹ appathāmakā - Ma, Syā, PTS.

² parihīnā - itisaddo Ma potthake na dissate.

³ chatukkā - Ma;

jatukkā - Syā, PTS, Sīmu, Sa.

⁴ taṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 1.

⁵ parissayā ti - itipāṭho Ma potthake natthi.

⁶ mahiṃsā - Ma;

gomahisā - Syā, PTS.

⁷ ḍāho - Ma, PTS.

⁸ pakkandikā - Sīmu 1, Sī 2.

⁹ sūlā - Syā.

¹⁰ nakhasā - Sīmu 1.

¹¹ lohitaṃ pittaṃ - Syā.

¹² arisā - Sa.

¹⁴ palāso - Ma, Syā, PTS.

¹³ sannipātikā ābādhā - itipāṭho BJTS potthake natthi.

¹⁵ sabbe santāpā - itipāṭho BJTS potthake natthi.

¹⁶ sabbākusalābhisaṅkhārā - Ma, Syā, PTS.

1 - 5

“– các (ô nhiễm) yếu ớt thông trị người ấy, các hiểm họa chà đạp người ấy; do việc ấy, khổ đau đi theo người ấy tựa như nước (tràn vào) chiếc thuyền đã bị vỡ.”

Các (ô nhiễm) yếu ớt khuất phục người ấy - Yếu ớt: các ô nhiễm là yếu ớt, yếu sức, thiếu lực, thiếu dũng mãnh, thấp hèn, hèn kém, hèn mọn, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi. Các ô nhiễm ấy khống chế, áp chế, ngự trị, đè bẹp, trấn áp, chà đạp cá nhân ấy; - ‘các (ô nhiễm) yếu ớt khuất phục người ấy’ là như vậy. Hoặc là, (để cập đến) nhân vật yếu ớt, yếu sức, thiếu lực, thiếu dũng mãnh, thấp hèn, hèn kém, hèn mọn, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi, là người không có tín lực, tấn lực, niệm lực, định lực, tuệ lực, tầm lực, quý lực, các ô nhiễm ấy khống chế, áp chế, ngự trị, đè bẹp, trấn áp, chà đạp cá nhân ấy; - ‘các (ô nhiễm) yếu ớt khuất phục người ấy’ còn là như vậy.

Các hiểm họa chà đạp người ấy - Các hiểm họa: có hai loại hiểm họa: hiểm họa hiển hiện và hiểm họa khuất lấp.

Các điều nào là hiểm họa hiển hiện? Các con sư tử, hổ, báo, gấu, chó rừng, chó sói, trâu rừng, voi, rắn, bò cạp, rết, hoặc có thể là các kẻ cướp hay những kẻ tàn bạo có hành động gây sự hoặc chưa có hành động gây sự, bệnh ở mắt, bệnh ở tai trong, bệnh ở mũi, bệnh ở lưỡi, bệnh ở thân, bệnh ở đầu, bệnh ở lỗ tai, bệnh ở miệng, bệnh ở răng, ho, suyễn, sổ mũi, nhiệt, cảm sốt, đau bụng, xây xẩm, kiết lỵ, đau bụng bão, dịch tả, phong cùi, khối u, bệnh chàm, lao phổi, động kinh, mụn, nhọt, ghè ngứa, sảy, loét tay chân, máu và mật, bệnh tiểu đường, bệnh trĩ, ghẻ lở, loét hậu môn, bệnh phát khởi từ mật, bệnh phát khởi từ đàm, bệnh phát khởi từ gió, (bệnh tổng hợp do mật-đàm-gió), bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, bệnh thuộc dạng cấp tính, bệnh sanh lên vì quả của nghiệp, lạnh, nóng, đói, khát, đại tiện, tiểu tiện, các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, hoặc là như thế; các điều này được gọi là hiểm họa hiển hiện.

Các điều nào là hiểm họa khuất lấp? Uế hạnh về thân, uế hạnh về khẩu, uế hạnh về ý, pháp che lấp ‘mong muốn về dục,’ pháp che lấp ‘sân hận,’ pháp che lấp ‘dã dượi buồn ngủ,’ pháp che lấp ‘phóng dật và hối hận,’ pháp che lấp ‘hoài nghi,’ sự luyến ái, sân hận, si mê, giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bức bối, [mọi sự nóng nảy], tất cả các pháp tạo tác bất thiện; các điều này được gọi là hiểm họa khuất lấp.

Parissayā 'ti kenatthēna parissayā? Parisahantīti parissayā, parihānāya saṃvattantīti parissayā, tatrāsāyāti parissayā.

Katham parisahantīti parissayā? Te parissayā taṃ puggalaṃ saṃvattantīti parissayā, parihānāya abhibhavanti ajjhottharanti¹ pariyādiyanti maddanti. Evaṃ parisahantīti parissayā.

Katham parihānāya saṃvattantīti parissayā? Te parissayā kusalānaṃ dhammānaṃ antarāyāya parihānāya² saṃvattantīti.³ Katamesaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ? Sammāpaṭipadāya anulomapaṭipadāya apaccanīkapaṭipadāya aviruddhapaṭipadāya⁴ anvatthapaṭipadāya dhammānudhammapaṭipadāya sīlesu paripūrakāritāya indriyesu guttadvāratāya bhojane mattaññūtāya jāgariyānuyogassa satisampajāññassa catunnaṃ satipaṭṭhānānaṃ bhāvanānuyogassa catunnaṃ sammappadhānānaṃ bhāvanānuyogassa catunnaṃ iddhipādānaṃ bhāvanānuyogassa pañcannaṃ indriyānaṃ bhāvanānuyogassa pañcannaṃ balānaṃ bhāvanānuyogassa sattannaṃ bojjhaṅgānaṃ bhāvanānuyogassa ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa bhāvanānuyogassa, imesaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ antarāyāya parihānāya³ saṃvattantīti. Evaṃ parihānāya saṃvattantīti parissayā.

Katham tatrāsāyāti parissayā? Tatthete pāpakā akusalā dhammā uppajjanti attabhāvasannissayā. Yathā bile bilāsāyā pāṇā sayanti, dake dakāsāyā pāṇā sayanti, vane vanāsāyā pāṇā sayanti, rukkhe rukkhasāyā pāṇā sayanti; evameva tatthete pāpakā akusalā dhammā uppajjanti attabhāvasannissayāti.⁵ Evampi tatrāsāyāti parissayā.

Vuttaṃ hetuṃ bhagavatā:

“Sāntevāsiko bhikkhave, bhikkhu sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati. Kathaṅca bhikkhave, bhikkhu sāntevāsiko sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati? Idha bhikkhave, bhikkhuno cakkhunā rūpaṃ disvā uppajjanti ye⁶ pāpakā akusalā dhammā sarasaṃkappā saññojanīyā, tyassa anto vasanti anvāssa vasanti⁷ pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sāntevāsiko 'ti vuccati. Te naṃ samudācaranti - samudācaranti naṃ⁸ pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sācariyakoti vuccati. Puna ca paraṃ bhikkhave, bhikkhuno sotena saddaṃ sutvā –pe– ghānena gandhaṃ ghāyitvā –pe– jivhāya rasaṃ sāyitvā –pe– kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā –pe– manasā dhammaṃ viññāya uppajjanti ye⁶ pāpakā akusalā dhammā sarasaṃkappā saññojanīyā, tyassa anto vasanti anvāssa vasanti⁷ pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sāntevāsiko 'ti vuccati. Te naṃ samudācaranti - samudācaranti naṃ⁸ pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sācariyakoti vuccati. Evaṃ kho bhikkhave, bhikkhu sāntevāsiko sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati ”ti. Evampi⁹ tatrāsāyāti parissayā.

¹ ajjhottharanti - Sīmu 1.

² parihānāya antarāyāya - Syā, PTS.

³ saṃvattantīti - Ma, PTS.

⁴ aviruddhapaṭipadāya - itisaddo Syā, PTS potthakesu natthi.

⁵ attabhāvasannissayā - Ma, Syā, PTS.

⁶ ye - itisaddo Syā, PTS potthakesu natthi.

⁷ anvāsavanti - Ma; anvāssavanti - Syā, Sīmu 1; anvāvasanti - PTS, Sīmu 1.

⁸ samudācaranti naṃ - itipāṭho Syā potthake natthi.

⁹ evaṃ - Sīmu 1.

Các hiểm họa: Các hiểm họa với ý nghĩa gì? Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế,’ các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm,’ các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú.’

Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế’ nghĩa là thế nào? Các hiểm họa ấy không chế, áp chế, ngự trị, đè bẹp, trấn áp, chà đạp cá nhân ấy. Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế’ nghĩa là như vậy.

Các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm’ nghĩa là thế nào? Các hiểm họa ấy đưa đến sự nguy hiểm, đến sự suy giảm đối với các thiện pháp. Đối với các thiện pháp nào? Đối với sự thực hành đúng đắn, đối với sự thực hành phù hợp, đối với sự thực hành không trái ngược, đối với sự thực hành không đối chọi, đối với sự thực hành đưa đến lợi ích, đối với sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, đối với việc làm đầy đủ các giới, đối với việc phòng vệ các giác quan, đối với việc biết chừng mực về vật thực, đối với sự luyện tập về tinh thức, đối với niệm và sự nhận biết rõ, đối với sự chuyên cần tu tập bốn sự thiết lập niệm, đối với sự chuyên cần tu tập bốn chánh cần, đối với sự chuyên cần tu tập bốn nền tảng của thần thông, đối với sự chuyên cần tu tập năm quyền, đối với sự chuyên cần tu tập năm lực, đối với sự chuyên cần tu tập bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đối với sự chuyên cần tu tập đạo lộ thánh thiện tám chi phần, chúng đưa đến sự nguy hiểm, đến sự suy giảm đối với các thiện pháp này. Các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm’ nghĩa là như vậy.

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ nghĩa là thế nào? “Các ác bất thiện pháp này sanh lên ở nơi ấy thì có bản ngã (của người ấy) là nơi nương tựa. Giống như các sinh vật ‘có hang là chỗ trú’ thì ngụ ở hang, các sinh vật có ‘nước là chỗ trú’ thì ngụ ở nước, các sinh vật ‘có rừng là chỗ trú’ thì ngụ ở rừng, các sinh vật ‘có cây cối là chỗ trú’ thì ngụ ở cây cối, tương tự y như thế, các ác bất thiện pháp này sanh lên ở nơi ấy thì có bản ngã (của người ấy) là nơi nương tựa.” Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái. Và này các tỳ khưu, thế nào là vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái? Này các tỳ khưu, ở đây, đối với vị tỳ khưu, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, các ác bất thiện pháp nào có sự di chuyển (ở các đối tượng) và có sự tư duy đưa đến sự ràng buộc sanh khởi đến vị ấy, các ác bất thiện pháp ấy trú ngụ, chiếm ngự bên trong vị ấy; vì thế, được gọi là ‘có học trò.’ Chúng chi phối vị ấy, ‘các ác bất thiện pháp chi phối vị ấy;’ vì thế, được gọi là ‘có thầy dạy học.’ Và thêm nữa, này các tỳ khưu, đối với vị tỳ khưu, sau khi nghe âm thanh bằng tai, –nt– sau khi ngửi hương bằng mũi, –nt– sau khi nếm vị bằng lưỡi, –nt– sau khi xúc chạm bằng thân, –nt– sau khi nhận thức pháp bằng ý, các ác bất thiện pháp nào có sự di chuyển (ở các đối tượng) và có sự tư duy đưa đến sự ràng buộc sanh khởi đến vị ấy, các ác bất thiện pháp ấy trú ngụ, chiếm ngự bên trong vị ấy; vì thế, được gọi là ‘có học trò.’ Chúng chi phối vị ấy, ‘các ác bất thiện pháp chi phối vị ấy;’ vì thế, được gọi là ‘có thầy dạy học.’ Này các tỳ khưu, quả là như vậy, vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái.” Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Vuttaṃ hetam bhagavatā:

“Tayo ’me bhikkhave, antarāmalā antarā-amittā antarāsapattā antarāvadhakā antarāpaccatthikā. Katame tayo? Lobho bhikkhave, antarāmalam¹ antarā-amitto antarāsapatto antarāvadhako antarāpaccatthiko. Doso bhikkhave, –pe– Moho bhikkhave, antarāmalam¹ antarā-amitto antarāsapatto antarāvadhako antarāpaccatthiko. Ime kho bhikkhave, tayo antarāmalā antarā-amittā antarāsapattā antarāvadhakā antarāpaccatthikā ”ti.

1. *“Anatthajanano lobho lobho cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.*
2. *Luddho atthaṃ na jānāti luddho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ² tadā hoti yaṃ lobho sahate naraṃ.*
3. *Anatthajanano doso doso cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.*
4. *Kuddho atthaṃ na jānāti kuddho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ² tadā hoti yaṃ kodho³ sahate naraṃ.*
5. *Anatthajanano moho moho cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.*
6. *Mūlho atthaṃ na jānāti mūlho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ² tadā hoti yaṃ moho sahate naran ”ti.⁴
Evampi tatrāsāyāti parissayā.⁵*

Vuttaṃ hetam bhagavatā:

“Tayo kho mahārāja, purisassa dhammā ajjhataṃ uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Katame tayo? Lobho kho mahārāja, purisassa dhammo ajjhataṃ uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Doso kho mahārāja, purisassa dhammo ajjhataṃ uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Moho kho mahārāja, purisassa dhammo ajjhataṃ uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya.⁶ Ime kho mahārāja, tayo, purisassa dhammā ajjhataṃ uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāyā ”ti.⁷

7. *“Lobho doso ca moho ca purisaṃ pāpacetasam,
hiṃsanti attasambhūtā tacasāraṃva samphalan ”ti.
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

Vuttaṃ hetam⁸ bhagavatā:

8. *“Rāgo ca doso ca ito nidānā
arati rati lomahaṃso itojā,⁹
ito samuṭṭhāya manovitakkā
kumārakā dhamkamivossajan ”ti.¹⁰
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

¹ antarāmalā - Syā.

² andhatamaṃ - Syā;
andham tamaṃ - PTS.

³ doso - Ma.

⁴ naraṃ - PTS.

⁵ parissayā ti - PTS.

⁶ aphāsuvihārāyāti - Simu 1.

⁷ aphāsuvihārāyā - Ma.

⁸ vuttaṃ pi c’ etaṃ - Ma, PTS.

⁹ ito jāto - Syā, PTS; ito jātā - Sa.

¹⁰ dhamkamivossajantī ti - Ma;
dhamkamivossajantī ti - Syā, PTS.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, có ba pháp này là các vết nhơ bên trong, các kẻ thù bên trong, các đối thủ bên trong, các kẻ giết chóc bên trong, các kẻ đối nghịch bên trong. Ba pháp nào? Này các tỳ khưu, tham là vết nhơ bên trong, kẻ thù bên trong, đối thủ bên trong, kẻ giết chóc bên trong, kẻ đối nghịch bên trong. Này các tỳ khưu, sân –nt–. Này các tỳ khưu, si là vết nhơ bên trong, kẻ thù bên trong, đối thủ bên trong, kẻ giết chóc bên trong, kẻ đối nghịch bên trong. Thật vậy, này các tỳ khưu, ba pháp này là các vết nhơ bên trong, các kẻ thù bên trong, các đối thủ bên trong, các kẻ giết chóc bên trong, các kẻ đối nghịch bên trong.”

1. *“Tham là sự sanh ra điều không lợi ích, tham là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.*

2. *Người bị khởi tham không biết được điều lợi ích, người bị khởi tham không nhìn thấy lý lẽ. Tham không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.*

3. *Sân là sự sanh ra điều không lợi ích, sân là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.*

4. *Người bị nóng giận không biết được điều lợi ích, người bị nóng giận không nhìn thấy lý lẽ. Sự nóng giận không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.*

5. *Si là sự sanh ra điều không lợi ích, si là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.*

6. *Người bị si mê không biết được điều lợi ích, người bị si mê không nhìn thấy lý lẽ. Si không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.”*

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Tàu đại vương, quả thật có ba pháp được sanh lên thuộc nội phần; chúng sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Ba pháp nào? Tham, tàu đại vương, quả thật là pháp được sanh lên thuộc nội phần; nó sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Sân, tàu đại vương, quả thật là pháp được sanh lên thuộc nội phần; nó sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Si, tàu đại vương, quả thật là pháp được sanh lên thuộc nội phần; nó sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Tàu đại vương, quả thật ba pháp này được sanh lên thuộc nội phần, chúng sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người.”

7. *“Tham sân và si, hiện hữu ở bản thân, hãm hại người có tâm ý xấu xa, tựa như việc kết trái hãm hại cây tre.”*

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

8. *“Luyến ái và sân hận có căn nguyên từ nơi (bản ngã) này.*

Ghét, thương, sự rợn lông sanh lên từ nơi (bản ngã) này.

Sự suy tư của tâm có nguồn sanh khởi từ nơi (bản ngã) này,

tựa như những bé trai buông lơ con quạ (bị cột chân bởi sợi chỉ dài).”

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Maddante naṃ parissayā 'ti te parissayā taṃ puggalaṃ saḥanti parisahanti abhibhavanti ajjhottharanti pariyādiyanti maddantī 'ti - maddante naṃ parissayā.

Tato naṃ dukkhamanvetī 'ti - **Tato** 'ti tato¹ parissayato taṃ puggalaṃ dukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, jātidukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, jarādukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, vyādhidukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, maraṇadukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsa-dukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, nerayikaṃ dukkhaṃ² -pe- tiracchānayanonikaṃ dukkhaṃ³ -pe- pettivisayikaṃ dukkhaṃ⁴ -pe- mānūsikaṃ dukkhaṃ⁵ -pe- gabbhokkantimūlakaṃ dukkhaṃ⁶ -pe- gabbhaṭṭhitimūlakaṃ dukkhaṃ⁷ -pe- gabbhavuṭṭhānamūlakaṃ dukkhaṃ⁸ -pe- jātassūpanibandhanaṃ dukkhaṃ⁹ -pe- jātassa parādheyyataṃ¹⁰ dukkhaṃ -pe- attūpakkamaṃ dukkhaṃ¹¹ -pe- parūpakkamaṃ dukkhaṃ¹² anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, dukkhadukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, saṅkhāradukkhaṃ -pe- vipariṇāmadukkhaṃ -pe- cakkhurogo sotarogo ghānarogo jivhārogo kāyarogo kaṇṇarogo mukharogo dantarogo kāso sāso piṇāso ḍaḥo¹³ jaro kucchirogo mucchā pakkhandikā sūlā visūcikaṃ kuṭṭhaṃ gaṇḍo kilāso soso apamāro daddu kaṇḍu kacchu rakhasā vitacchikā lohitaṭṭhaṃ madhumeḥo aṃsā piḷakā bhagandalā pittasamuṭṭhānā ābādhā semhasamuṭṭhānā ābādhā vātasamuṭṭhānā ābādhā sannipātikā ābādhā utupariṇāmajā ābādhā visamaparihārajā ābādhā opakkamikā ābādhā kammavipākajā ābādhā, sītaṃ uṇhaṃ jighacchā pipāsā uccāro passāvo ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapasamphassaḍukkhaṃ -pe- mātumaraṇaṃ dukkhaṃ -pe- pitumaraṇaṃ dukkhaṃ -pe- bhātu-maraṇaṃ dukkhaṃ -pe- bhaginimaraṇaṃ dukkhaṃ -pe- puttamaraṇaṃ dukkhaṃ -pe- dhītumaraṇaṃ dukkhaṃ -pe- ñātivyaṇaṃ dukkhaṃ -pe- bhogavyaṇaṃ dukkhaṃ -pe- rogavyaṇaṃ dukkhaṃ -pe- sīlavyaṇaṃ dukkhaṃ -pe- diṭṭhivyaṇaṃ dukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti 'ti - 'tato naṃ dukkhamanveti.

Nāvaṃ bhinnamivodakaṃ 'ti yathā bhinnaṃ nāvaṃ udakadāyito¹⁴ tato tato udakaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, puratopi udakaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, pacchatopi, hetṭhatopi, passatopi udakaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti. Evameva tato tato parissayato taṃ puggalaṃ dukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti, -pe- diṭṭhi-vyaṇaṃ dukkhaṃ anveti anugacchati anvāyikaṃ hoti 'ti - nāvaṃ bhinnamivodakaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Abalā naṃ balīyanti maddante naṃ parissayā,
tato naṃ dukkhamanveti nāvaṃ bhinnamivodakaṃ”*ti.

¹ tatoti tato tato - Ma, PTS, Sīmu 1; tato tato - Syā.

² nerayikadukkhaṃ - Syā.

³ tiracchānayanonikadukkhaṃ - Syā.

⁴ pettivisayikadukkhaṃ - Syā; pettivisayikaṃ dukkhaṃ - PTS.

⁵ mānūsakadukkhaṃ - Syā; mānūsakaṃ dukkhaṃ - PTS.

⁶ gabbhe okkantimūlakaṃ dukkhaṃ - Ma, PTS; gabbhokkantimūlakadukkhaṃ - Syā.

⁷ gabbhe ṭhitimūlakaṃ dukkhaṃ - Ma, PTS, Sīmu 1; gabbhe ṭhitimūlakadukkhaṃ - Syā.

⁸ gabbhā vuṭṭhānamūlakaṃ dukkhaṃ - Ma, PTS; gabbhavuṭṭhānamūlakadukkhaṃ - Syā.

⁹ jātassūpanibandhikadukkhaṃ - Ma, PTS; jātassūpanibandhikadukkhaṃ - Syā.

¹⁰ jātassaparādheyyakadukkhaṃ - Ma, PTS, Sīmu 1; jātassaparādheyyakadukkhaṃ - Syā.

¹¹ attūpakkamadukkhaṃ - Syā; attupakkamadukkhaṃ - PTS.

¹² parūpakkamadukkhaṃ - Syā; parupakkamadukkhaṃ - PTS.

¹³ ḍaḥo - Ma, PTS.

¹⁴ dakamesiṃ - Ma;

udakaṃ anvāyikaṃ - Syā;

udakadāyito - itisaddo PTS natthi;

udakaṃ dāyataṃ - Sīmu 1.

Các hiểm họa chà đạp người ấy: các hiểm họa ấy không chế, áp chế, ngự trị, đè bẹp, trấn áp, chà đạp cá nhân ấy; - ‘các hiểm họa chà đạp người ấy’ là như thế.

Do việc ấy khổ đau đi theo người ấy - Do việc ấy: là do hiểm họa từ việc ấy, khổ đau đi theo, đi đến gần, đạt đến được (cá nhân ấy); khổ sanh đi theo, đi đến gần, đạt đến được; khổ già đi theo, đi đến gần, đạt đến được; khổ bệnh đi theo, đi đến gần, đạt đến được; khổ chết đi theo, đi đến gần, đạt đến được; khổ do sầu-bi-khổ-ưu-não đi theo, đi đến gần, đạt đến được; khổ ở địa ngục –nt– khổ ở loài thú –nt– khổ ở thân phận ngạ quỷ –nt– khổ của loài người –nt– khổ bắt nguồn từ việc nhập thai –nt– khổ bắt nguồn từ việc trụ thai –nt– khổ bắt nguồn từ việc ra khỏi thai –nt– khổ gắn liền sau khi sanh ra –nt– khổ do kẻ khác áp đặt sau khi sanh ra –nt– khổ do sự ra sức của bản thân –nt– khổ do sự ra sức của kẻ khác –nt– khổ do (thọ) khổ đi theo, đi đến gần, đạt đến được; khổ do pháp tạo tác –nt– khổ do sự biến đổi –nt– bệnh ở mắt, bệnh ở tai trong, bệnh ở mũi, bệnh ở lưỡi, bệnh ở thân, bệnh ở lỗ tai, bệnh ở miệng, bệnh ở răng, ho, suyễn, sổ mũi, nhiệt, cảm sốt, đau bụng, xây xẩm, kiết lỵ, đau bụng bão, dịch tả, phong cùi, khối u, bệnh chàm, lao phổi, động kinh, mụn, nhọt, ghẻ ngứa, sảy, loét tay chân, máu và mật, bệnh tiểu đường, bệnh trĩ, ghẻ lở, loét hậu môn, bệnh phát khởi từ mật, bệnh phát khởi từ đàm, bệnh phát khởi từ gió, bệnh tổng hợp do mật-dàm-gió, bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, bệnh thuộc dạng cấp tính, bệnh sanh lên vì quả của nghiệp, lạnh, nóng, đói, khát, đại tiện, tiểu tiện, các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát là khổ –nt– cái chết của mẹ là khổ –nt– cái chết của cha là khổ –nt– cái chết của anh (em) trai là khổ –nt– cái chết của chị (em) gái là khổ –nt– cái chết của con trai là khổ –nt– cái chết của con gái là khổ –nt– sự tổn hại về thân quyền là khổ –nt– sự tổn hại về của cải là khổ –nt– sự tổn hại vì bệnh tật là khổ –nt– sự tổn hại về giới là khổ –nt– sự tổn hại về kiến thức là khổ đi theo, đi đến gần, đạt đến được cá nhân ấy; - ‘do việc ấy khổ đau đi theo người ấy’ là như thế.

Tựa như nước (tràn vào) chiếc thuyền đã bị vỡ: Giống như do sự xâm nhập của nước, nước từ chỗ này chỗ khác đi theo, đi đến gần, đạt đến được; nước từ bên trên đi theo, đi đến gần, đạt đến được; nước từ bên dưới đi theo, đi đến gần, đạt đến được; nước từ bên hông đi theo, đi đến gần, đạt đến được chiếc thuyền đã bị vỡ, tương tự y như thế, do hiểm họa từ việc này từ việc khác, khổ đau đi theo, đi đến gần, đạt đến được –nt– sự tổn hại về kiến thức là khổ đi theo, đi đến gần, đạt đến được cá nhân ấy; - ‘tựa như nước (tràn vào) chiếc thuyền đã bị vỡ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“– các (ô nhiễm) yếu ớt thống trị người ấy, các hiểm họa chà đạp người ấy; do việc ấy khổ đau đi theo người ấy tựa như nước (tràn vào) chiếc thuyền đã bị vỡ.”

1 - 6

“Tasmā jantu sadā sato kāmāni parivajjaye,
te pahāya tare oghaṃ nāvaṃ sitvāva pāragū.”

Tasmā jantu sadā sato 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā taṃnidānā etaṃ ādīnavaṃ sampassamāno kāmesū 'ti tasmā. **Jantū** 'ti satto naro māṇavo¹ poso puggalo jīvo jāgū² jantu indagū manujo. **Sadā** 'ti sadā sabbadā sabbakālaṃ niccakālaṃ dhuvakālaṃ satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ³ poṅkhānu-poṅkhaṃ⁴ udakomikājātaṃ⁵ avīci santati sahitaṃ phussitaṃ⁶ purebhattaṃ pacchābhattaṃ purimaṃ yāmaṃ majjhimaṃ yāmaṃ pacchimaṃ yāmaṃ⁷ kāle juṅhe vasse hemante gimhe purime vayokhandhe majjhime vayokhandhe pacchime vayokhandhe. **Sato** 'ti catuhi kāraṇehi sato: kāye kāyānupassanāsatiṭṭhānaṃ bhāvento sato, vedanāsu -pe- citte -pe- dhammesu dhammānupassanāsatiṭṭhānaṃ bhāventopi sato. Aparehipi⁸ catuhi kāraṇehi sato -pe- so vuccati sato 'ti - tasmā jantu sadā sato.

Kāmāni parivajjaye 'ti - **Kāmā** 'ti uddānato dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca. -pe- Ime vuccanti vatthukāmā. -pe- Ime vuccanti kilesakāmā. **Kāmāni parivajjaye** 'ti dvīhi kāraṇehi kāme parivajjeyya: vikkhambhaṇato vā samucchato vā. Kathaṃ vikkhambhaṇato kāme parivajjeyya? Atṭhikaṅkalūpamā kāmā appassādatṭhenāti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeyya. Maṃsa-pesūpamā kāmā bahusadhāraṇatṭhenāti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeyya. Tiṇukkupamā kāmā anudahanatṭhenāti passanto vikkhambhaṇato kāme parivajjeyya. -pe- Nevasaññānāsāññāyatanaśamāpattiṃ bhāventopi⁹ vikkhambhaṇato kāme parivajjeyya. Evaṃ vikkhambhaṇato kāme parivajjeyya. -pe- Evaṃ samucchato kāme parivajjeyyāti kāmāni parivajjeyya.

Te pahāya tare oghaṃ 'ti - **Te** 'ti vatthukāme pariṇānitvā kilesakāme pahāya pajahitvā vinodetvā¹⁰ vyantīkaritvā¹¹ anabhāvaṃ gametvā¹² kāmacchandānīvaraṇaṃ pahāya pajahitvā vinodetvā vyantīkaritvā anabhāvaṃ gametvā, vyāpādānīvaraṇaṃ -pe- thīnamiddhānīvaraṇaṃ -pe- uddhaccakukkucanīvaraṇaṃ -pe- vicīkicchānīvaraṇaṃ pahāya pajahitvā vinodetvā vyantīkaritvā anabhāvaṃ gametvā kāmoghaṃ [bhavoghaṃ]¹³ diṭṭhogaṃ avijjoghaṃ tareyya uttareyya patareyya samatikkameyya vīvatteyyā 'ti - te pahāya tare oghaṃ.

¹ māṇavo - PTS.

² jātu - Syā; jāgū- PTS;

jagu - Sīmu 1.

³ abbhokiṇṇaṃ - Ma, Syā;

abbocchīṇṇaṃ - PTS;

abbocchinnaṃ - Sīmu 1.

⁴ pokhānupokhaṃ - Syā, Sī 1.

⁵ udakūmikājātaṃ - Ma;

udakummikājātaṃ - Syā;

udakummikājātaṃ - Syā, PTS.

⁶ phassitaṃ - Ma, Sīmu 1; phusitaṃ - Syā, PTS.

⁷ purimayāmaṃ majjhimayāmaṃ pacchimayāmaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁸ aparehi - Ma, pi-saddo natthi.

⁹ bhāvento - Ma, pi-saddo natthi.

¹⁰ vinoditvā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹¹ byantiṃ karitvā - Ma;

byantīkaritvā - Syā;

byantīkaritvā - PTS, evaṃ sabbattha.

¹² gamitvā - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹³ bhavoghaṃ - itisaddo BJTS natthi.

1 - 6

“Do đó, người luôn luôn có niệm có thể lánh xa các dục, sau khi dứt bỏ chúng thì có thể vượt qua dòng nước lũ, tựa như sau khi tát cạn chiếc thuyền, là người đi đến bờ kia.”

Do đó, người luôn luôn có niệm - Do đó: là do điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, trong khi nhìn thấy rõ sự bất lợi này ở các dục; - ‘do đó’ là như thế. **Người:** là chúng sanh, đàn ông, thanh niên, người nam, cá nhân, mạng sống, người còn sanh tử, loài người, người đi theo nghiệp, nhân loại. **Luôn luôn:** Luôn luôn là mọi lúc, mọi thời, thường khi, luôn khi, thường xuyên, liên tục, không gián đoạn, tiếp nối liên tục, sanh lên tuần tự (như sóng nước), không lưa thưa, không đứt khoảng, không ngừng lại, được liên lặn, trước bữa ăn, sau bữa ăn, vào canh đầu, vào canh giữa, vào canh cuối, vào hậu bán nguyệt, vào tiền bán nguyệt, vào mùa mưa, vào mùa lạnh, vào mùa nóng, ở chặng đầu của tuổi thọ, ở chặng giữa của tuổi thọ, ở chặng cuối của tuổi thọ. **Có niệm:** Có niệm bởi bốn lý do: Có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát thân trên thân, –nt– trên các thọ, –nt– trên tâm, có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát pháp trên các pháp. Có niệm còn bởi bốn lý do khác: –nt– người ấy được gọi là có niệm; - ‘do đó, người luôn luôn có niệm’ là như thế.

Có thể lánh xa các dục - Các dục: theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. –nt– Các điều này được gọi là vật dục. –nt– Các điều này được gọi là ô nhiễm dục. **Có thể lánh xa các dục:** Có thể lánh xa các dục bởi hai lý do: bởi sự đè nén hoặc bởi sự đoạn trừ. Thế nào là bởi sự đè nén mà lánh xa các dục? Trong khi nhìn thấy “các dục như là đồng xương (không còn thịt) với ý nghĩa chút ít hứng thú” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là miếng thịt (bị điều hâu tha đi) với ý nghĩa vật chung của số đồng” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Trong khi nhìn thấy “các dục như là cây đuốc cỏ với ý nghĩa thiêu đốt” thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. –nt– Ngay cả trong khi tu tập sự chứng đạt phi tưởng phi phi tưởng xứ thì bởi sự đè nén mà lánh xa các dục. Bởi sự đè nén mà lánh xa các dục là như vậy. –nt– Bởi sự đoạn trừ mà lánh xa các dục là như vậy.

Sau khi dứt bỏ chúng thì có thể vượt qua dòng nước lũ - Chúng: Sau khi biết toàn diện về các vật dục, sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm dục, sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu pháp che lấp ‘mong muốn về dục,’ –nt– pháp che lấp ‘sân hận,’ –nt– pháp che lấp ‘đã dục buồn ngủ,’ –nt– pháp che lấp ‘phóng dật và hối hận,’ sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu pháp che lấp ‘hoài nghi,’ thì có thể vượt qua, có thể vượt lên, có thể vượt khỏi, có thể vượt qua hẳn, có thể vượt qua khỏi dòng lũ (ngũ) dục, (dòng lũ của hữu), dòng lũ tà kiến, dòng lũ vô minh; - ‘sau khi dứt bỏ chúng thì có thể vượt qua dòng nước lũ’ là như thế.

Nāvaṃ sitvāva pāragū 'ti yathā garukaṃ nāvaṃ bhārikaṃ udakaṃ siñcitvā¹ osiñcitvā chaḍḍetvā lahukāya nāvāya khippaṃ lahuṃ appakasireneva pāraṃ gaccheyya, evamevaṃ² vatthukāme pariḷānitvā kilesakāme pahāya pajahitvā vinodetvā vyantikarivā anabhāvaṃ gametvā, kāmacchandaniḷaraṇaṃ – vyāpādanīvaraṇaṃ – thīnamiddhanīvaraṇaṃ – uddhaccakukkuccanīvaraṇaṃ – vicikicchānīvaraṇaṃ pahāya pajahitvā vinodetvā vyantikarivā anabhāvaṃ gametvā khippaṃ lahuṃ pāraṃ appakasireneva gaccheyya. **Pāraṃ** vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭṭinissaggo taṇhakkhaya virāgo nirodho nibbānaṃ. **Pāraṃ gaccheyyā** 'ti pāraṃ adhiḡaccheyya pāraṃ phuseyya pāraṃ sacchikareyya. **Pāragū** 'ti yopi pāraṃ gantukāmo sopi pāragū, yopi pāraṃ gacchati sopi pāragū, yopi pāraṃ gato sopi pāragū.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

“Tiṇṇo pāragato³ thale tiṭṭhati brāhmaṇo ”ti kho bhikkhave,⁴ arahato etaṃ adhivacanaṃ. So abhiññāpāragū pariññāpāragū pahānapāragū bhāvanāpāragū sacchikiriyaḷpāragū samāpattipāragū; abhiññāpāragū sabbadhammaṇaṃ, pariññāpāragū sabbadukkhānaṃ, pahānapāragū sabbakilesānaṃ, bhāvanāpāragū catunnaṃ ariyamaggānaṃ, sacchikiriyaḷpāragū⁵ nirodhassa, samāpattipāragū sabbasamāpattīnaṃ. So vasippatto pāramippatto ariyasmiṃ silasmiṃ, vasippatto pāramippatto ariyasmiṃ samādhismiṃ, vasippatto pāramippatto ariyāya paññāya, vasippatto pāramippatto ariyāya vimuttiyā. So pāragato pārapatto antagato antappatto koṭigato koṭippatto pariyaṇtagato pariyaṇtappatto vosānagato vosānappatto tāṇagato tāṇappatto leṇagato leṇappatto saraṇagato saraṇappatto abhayagato abhayappatto accutagato accutappatto amatagato amatappatto nibbānagato nibbāṇappatto. So vutthavāso ciṇṇacaraṇo gataddho gatadiso gatakoṭiko pālitaḷbrahmacariyo uttamadiṭṭhippato bhāvitamaḡgo paḷiṇakilesa paṭividdhākuppo sacchikatanirodho.

¹ sitvā - Ma, PTS.

² evameva - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ pāraḡgato - Ma, Sīmu 1.

⁴ brāhmaṇo ”ti. Brāhmaṇo ”ti kho bhikkhave - Ma, Syā, PTS.

⁵ sacchikiriyaḷya - Sīmu 1.

Tựa như sau khi tát cạn chiếc thuyền, là người đi đến bờ kia: Giống như sau khi tát cạn, sau khi tát sạch, sau khi đổ bỏ nước ra khỏi chiếc thuyền nặng nề chứa đầy nước, thì có thể tức thời nhanh chóng đi đến bờ kia bằng chiếc thuyền nhẹ nhàng chỉ với chút ít khó nhọc, tương tự như vậy, sau khi biết toàn diện về các vật dục, sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm dục, sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu pháp che lấp ‘mong muốn về dục,’ –nt– pháp che lấp ‘sân hận,’ –nt– pháp che lấp ‘dã dượi buồn ngủ,’ –nt– pháp che lấp ‘phóng dật và hối hận,’ –nt– pháp che lấp ‘hoài nghi,’ thì có thể tức thời nhanh chóng đi đến bờ kia chỉ với chút ít khó nhọc. **Bờ kia:** nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. **Có thể đi đến bờ kia:** có thể chứng đắc bờ kia, có thể chạm đến bờ kia, có thể chứng ngộ bờ kia. **Pāragū (người đi đến bờ kia):** luôn cả người nào có ý muốn đi đến bờ kia, người ấy cũng là *pāragū*; luôn cả người nào đang đi đến bờ kia, người ấy cũng là *pāragū*; luôn cả người nào đã đi đến bờ kia, người ấy cũng là *pāragū*.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, quả vậy ‘người đã vượt qua, đã đi đến bờ kia, đứng ở đất liền là Bà-la-môn,’ tên gọi này là dành cho vị A-la-hán. Vị ấy là *pāragū* (người đi đến bờ kia) do việc biết rõ, *pāragū* do việc biết toàn diện, *pāragū* do việc dứt bỏ, *pāragū* do việc tu tập, *pāragū* do việc chứng ngộ, *pāragū* do việc chứng đạt (các thiên); là *pāragū* do việc biết rõ tất cả các pháp, *pāragū* do việc biết toàn diện tất cả các khổ, *pāragū* do việc dứt bỏ tất cả các ô nhiễm, *pāragū* do việc tu tập bốn Thánh Đạo, *pāragū* do việc chứng ngộ sự Tịch Diệt, *pāragū* do việc chứng đạt mọi sự chứng đạt. Vị ấy đã đạt được năng lực, đã đạt được sự toàn hảo ở Thánh Giới, đã đạt được năng lực, đã đạt được sự toàn hảo ở Thánh Định, đã đạt được năng lực, đã đạt được sự toàn hảo ở Thánh Tuệ, đã đạt được năng lực, đã đạt được sự toàn hảo ở Thánh Giải Thoát. Vị ấy đã đi đến bờ kia, đã đạt đến bờ kia, đã đi đến điểm cuối, đã đạt đến điểm cuối, đã đi đến đỉnh, đã đạt đến đỉnh, đã đi đến tận cùng, đã đạt đến tận cùng, đã đi đến sự hoàn tất, đã đạt đến sự hoàn tất, đã đi đến nơi nương náu, đã đạt đến nơi nương náu, đã đi đến nơi trú ẩn, đã đạt đến nơi trú ẩn, đã đi đến nơi nương nhờ, đã đạt đến nơi nương nhờ, đã đi đến nơi không sợ hãi, đã đạt đến nơi không sợ hãi, đã đi đến Bất Hoại, đã đạt đến Bất Hoại, đã đi đến Bất Tử, đã đạt đến Bất Tử, đã đi đến Niết Bàn, đã đạt đến Niết Bàn. Vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, đã hoàn mãn cuộc hành trình, đã hoàn mãn hướng đi, đã đi đến điểm cuối cùng, đã hộ trì Phạm hạnh, đã đạt đến kiến tối thượng, đã tu tập Đạo lộ, đã dứt bỏ ô nhiễm, đã thấu triệt sự không chuyển đổi, đã chứng ngộ Diệt đế.

Dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīṇo, maggo bhāvito, nirodho sacchikato, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīṇaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ. So ukkhittapaligho saṅkiṇṇaparikkho¹ abbūlhesiko niraggalo ariyo paṇṇaddhajo paṇṇabhāro² visaññutto pañcaṅgavippahīṇo chaḷaṅgasamannāgato ekārakkho caturāpasseno panuṇṇapaccakasacco samavayasaṭṭhesano anāvilaśaṅkappo passaddhakāyaśaṅkhāro suvimuttacitto suvimuttapañño kevalī vusitavā uttamapuriso paramapuriso paramappattipatto.

So neva ācināti na apacināti³ apacinitvā ṭhito; neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito; neva sineti⁴ na ussineti visinitvā⁵ ṭhito; neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā⁶ ṭhito; asekhena sīlakkhandhena samannāgatattā ṭhito, asekhena samādhikkhandhena asekhena paññākkhandhena asekhena vimuttikkhandhena asekhena vimuttiñāṇadassanakkhandhena samannāgatattā ṭhito; saccam sampaṭipādiyitvā⁷ ṭhito, ejaṃ⁸ samatikkamitvā ṭhito, kilesaggiṃ pariyādiyitvā⁹ ṭhito, aparigamanatāya ṭhito, kathaṃ¹⁰ samādāya ṭhito, muttipaṭisevanatāya ṭhito, mettāya pārisuddhiyā ṭhito, karuṇāya muditāya upekkhāya pārisuddhiyā ṭhito, accanta-pārisuddhiyā ṭhito, atammayatāya¹¹ pārisuddhiyā ṭhito, vimuttattā ṭhito, saṃtussitattā ṭhito, khandhāpariyante ṭhito, dhātupariyante ṭhito, āyanāpariyante ṭhito, gatipariyante ṭhito, upapattipariyante ṭhito, paṭisandhipariyante ṭhito, [bhavāpariyante ṭhito,]¹² saṃsārapariyante ṭhito, vaṭṭāpariyante ṭhito, antime bhavē¹³ ṭhito, antime samussayē¹⁴ ṭhito, antimadehadharo arahā.

*“Tassāyaṃ pacchimakoṭi¹⁵ carimoyaṃ samussayo,
jātimaraṇasaṃsāro natthi tassa punabbhavo”*ti;
- nāvaṃ sitvāva pāragū.

Tenāha bhagavā:

*“Tasmā jantu sadā sato kāmāni parivajjaye,
te pahāya tare oghaṃ nāvaṃ sitvā pāragū”*ti.

Kāmasuttaniddeso paṭhamo samatto.

--ooOoo--

¹ saṅkiṇṇaparikkho - Ma, Syā, PTS.

² paṇṇaddhajo paṇṇabhāro - Ma, Syā, PTS.

³ nevacināti nāpacināti - Ma.

⁴ saṃsibbati - Ma;
visinēti - Syā, PTS.

⁵ visinetvā - Syā, PTS.

⁶ neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā - Syā, PTS.

⁷ paṭipādayitvā - Syā, PTS.

⁸ ejaṃ - Syā.

⁹ pariyādayitvā - Syā, PTS.

¹⁰ kaṭaṃ - Ma, Syā, Simu 1; kataṃ - PTS.

¹¹ akammayatāya - Ma;
akammaññātāya - Syā, PTS;
akammassakatāya - Simu 1.

¹² bhavāpariyante ṭhito - itipāṭho BJTS natthi.

¹³ antimabhavē - Syā, PTS.

¹⁴ antimasamussayē - Syā, PTS.

¹⁵ pacchimako bhavo - Ma, Syā, PTS, Simu 2.

Đối với vị ấy, Khổ đã được biết toàn diện, Tập đã được dứt bỏ, Đạo đã được tu tập, Diệt đã được chứng ngộ, điều cần được biết rõ đã được biết rõ, điều cần được biết toàn diện đã được biết toàn diện, điều cần được dứt bỏ đã được dứt bỏ, điều cần được tu tập đã được tu tập, điều cần được chứng ngộ đã được chứng ngộ. Vị ấy đã hất tung rào chắn (vô minh), đã san lấp mương rãnh (luân hồi tái sanh), đã nhổ lên cột trụ (tham ái), không còn chốt cửa, là thánh thiện, đã hạ xuống ngọn cờ (ngã mạn), đã đặt xuống gánh nặng, đã tháo khỏi ách, đã dứt bỏ hẳn ngũ dục, đã thành tựu sáu căn, có một sự bảo hộ (niệm), có bốn sự nâng đỡ,¹ đã xua đi sự độc đoán, có sự tâm cầu đã được hoàn toàn cởi bỏ, có tâm tư không bị xáo trộn, có thân hành đã được an tịnh, có tâm khéo được giải thoát, có tuệ khéo được giải thoát, có sự toàn hảo, đã được hoàn mãn, là con người tối thượng, con người tột đỉnh, đã đạt được sự thành đạt tột đỉnh.

Vị ấy không tích lũy (nghiệp) cũng không loại trừ, tồn tại sau khi đã loại trừ (ô nhiễm); không dứt bỏ (ô nhiễm) cũng không chấp thủ, tồn tại sau khi đã dứt bỏ; không tự kết nối (tham ái) cũng không tháo gỡ, tồn tại sau khi đã tháo gỡ; không dập tắt (lửa phiền não) cũng không đốt cháy, tồn tại sau khi đã dập tắt; tồn tại với trạng thái đã được thành tựu về giới uẩn của bậc Vô Học, tồn tại với trạng thái đã được thành tựu về định uẩn của bậc Vô Học, về tuệ uẩn của bậc Vô Học, về giải thoát uẩn của bậc Vô Học, về giải thoát tri kiến uẩn² của bậc Vô Học; tồn tại sau khi đã thấu suốt Chân Lý, tồn tại sau khi đã vượt qua hẳn dục vọng, tồn tại sau khi đã trấn áp lửa phiền não, tồn tại do không xoay vòng (ở luân hồi), tồn tại sau khi đã thọ trì lời giảng, tồn tại do thân cận với giải thoát, tồn tại với sự thanh tịnh của từ, tồn tại với sự thanh tịnh của bi, của hỷ, của xả, tồn tại với sự thanh tịnh tột cùng, tồn tại với sự thanh tịnh của trạng thái không còn tham ái, tà kiến, và ngã mạn, tồn tại với trạng thái đã được giải thoát, tồn tại với trạng thái đã được hài lòng, tồn tại trong giai đoạn cuối của các uẩn, tồn tại trong giai đoạn cuối của các giới, tồn tại trong giai đoạn cuối của các xứ, tồn tại trong giai đoạn cuối của cảnh giới tái sanh, tồn tại trong giai đoạn cuối của sự tái sanh, tồn tại trong giai đoạn cuối của sự nối liền tái sanh, [tồn tại trong giai đoạn cuối của hiện hữu,] tồn tại trong giai đoạn cuối của luân hồi, tồn tại trong giai đoạn cuối của sự luân chuyển, tồn tại trong kiếp sống cuối cùng, tồn tại trong thân xác cuối cùng, với việc duy trì thân xác cuối cùng, là vị A-la-hán.

“Đối với vị ấy, đây là lần cuối cùng, thân xác này là sau chót, việc sanh tử luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy;”
- ‘tựa như sau khi tát cạn chiếc thuyền, là người đi đến bờ kia’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Do đó, người luôn luôn có niệm có thể lánh xa các dục, sau khi dứt bỏ chúng thì có thể vượt qua dòng nước lũ, tựa như sau khi tát cạn chiếc thuyền, là người đi đến bờ kia.”

Diễn Giải Kinh về Dục được đầy đủ - phần thứ nhất.

--ooOoo--

¹ Bốn sự nâng đỡ (*caturāpassena*): “vị tỳ khưu sau khi suy xét rồi thọ dụng, sau khi suy xét rồi chịu đựng, sau khi suy xét rồi tránh xa, sau khi suy xét rồi xua đuổi” (Trường Bộ, bài Kinh 33, *Saṅgīṭisutta*).

² *Vimuttiñānadassana* được chúng tôi ghi nghĩa là “tri kiến về giải thoát” hoặc “sự biết và thấy về giải thoát” Trường hợp liên kết với từ *khandha* (uẩn, khối, đồng) như ở trên, *vimuttiñānadassanak-khandha* (tập hợp sự biết và thấy về giải thoát), thì được ghi nghĩa là “giải thoát tri kiến uẩn” (ND).

2. GUHAṬṬHAKASUTTANIDDESO

Atha guhaṭṭhakasuttaniddeso vuccati:¹

2 - 1

*“Satto guhāyaṃ bahunābhichanno
tiṭṭhaṃ naro mohanasmim pagāḷho,
dūre vivekā hi tathāvidho so
kāma hi loke na hi suppahāyā.”*²

Satto guhāyaṃ bahunābhichanno 'ti - **Satto** 'ti hi kho vuttaṃ. Api ca guhā tāva vattabbā. **Guhā** vuccati kāyo. Kāyoti vā guhāti vā [dehote vā]³ sandehoti vā nāvāti vā rathoti vā dhajoti vā vammikoti vā nagaranti vā niḍanti⁴ vā kuṭṭi vā gaṇḍoti vā kumbhoti vā⁵ [nāgo 'ti vā]⁶ kāyassettaṃ adhivacanaṃ.

Satto guhāyan 'ti guhāyaṃ satto visatto āsatto laggo laggito paḷibuddho. Yathā bhittikhīle vā nāgadante vā bhaṇḍaṃ sattaṃ visattaṃ āsattaṃ laggamaṃ laggitaṃ paḷibuddhaṃ, evamevaṃ⁷ guhāyaṃ satto visatto āsatto laggo laggito paḷibuddho.

Vuttaṃ hetamaṃ bhagavatā:

“Rūpe kho rādha,⁸ yo chando yo rāgo yā nandi yā taṇhā ye upayūpādānā⁹ cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā, tatra satto tatra visatto, tasmā sattoti vuccati.¹⁰ Vedanāya kho rādha –pe– Saññāya kho rādha –pe– Saṅkhāresu kho rādha –pe– Viññāṇe kho rādha, yo chando yo rāgo yā nandiyā taṇhā ye upayūpādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā, tatra satto tatra visatto, tasmā sattoti vuccati.¹¹

Sattoti lagganādhivacanan 'ti - satto guhāyaṃ.

¹ °suttaniddesaṃ vakkhati - Ma, evaṃ sabbattha; itipāṭho Syā, PTS natthi.

² suppapajayhā - Sīmu 1, Sī; suppahāya - Sa.

³ deho ti vā - itipāṭho BJTS natthi.

⁴ niḍanti - Ma; niddhanti - Syā; niddanti - PTS, Sīmu 1; nīḷaṃ - Sa.

⁵ kummo ti vā - PTS, Sīmu 1.

⁶ nāgo ti vā - itipāṭho Ma, PTS potthakesu dissate.

⁷ evameva - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ rādha - itisaddo Syā potthake na dissate.

⁹ upāyupādānā - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁰ tatrāsatto tasmā sattoti vuccati 'ti - Syā.

¹¹ 'vedanāya ... saññāya ... saṅkhāresu ... viññāṇe ...' - itipāṭho Syā, PTS natthi.

2. DIỄN GIẢI KINH NHÓM TÁM VỀ HANG

Giờ phần Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Hang được nói đến:

2 - 1

“Bị dính mắc ở hang (thân xác), bị che đậy bởi nhiều (ô nhiễm), con người, trong khi tồn tại, bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục). Người thuộc hạng như thế ấy quả thật cách xa sự viên ly, bởi vì các dục ở thế gian thật không dễ gì dứt bỏ.”

Bị dính mắc ở hang (thân xác), bị che đậy bởi nhiều (ô nhiễm) - Satto: (với ý nghĩa ‘chúng sanh’) quả đã được nói đến. Và lại, cũng nên nói về từ *guhā*. **Guhā:** nói đến thân. ‘Thân’ hay là ‘hang,’ [hay là ‘thân thể,’] hay là ‘thân hình,’ hay là ‘con thuyền,’ hay là ‘cỗ xe,’ hay là ‘lá cờ,’ hay là ‘ổ mối,’ hay là ‘thành phố,’ hay là ‘cái tổ,’ hay là ‘cốc liêu,’ hay là ‘khối u,’ hay là ‘cái chum,’ [hay là ‘con voi,] từ này là tên định đặt cho thân.¹

Bị dính mắc ở hang (thân xác): là bị dính mắc, bị dính liền, bị dính vào, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở hang (thân xác). Giống như gói hàng bị dính mắc, bị dính liền, bị dính vào, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở chốt gắn trên tường hoặc ở móc ngà voi, tương tự như vậy là bị dính mắc, bị dính liền, bị dính vào, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở hang (thân xác).

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này Rādhā, quả vậy mong muốn nào, luyến ái nào, niềm vui nào, tham ái nào, các sự vướng bận và chấp thủ nào là sự quyết định, sự chấp chặt, và sự tiềm ẩn của tâm ở sắc, bị dính mắc (*satto*) vào đó, bị dính liền (*visatto*) vào đó, vì thế, được gọi là ‘*satto*’ (chúng sanh). Này Rādhā, quả vậy mong muốn nào, luyến ái nào, niềm vui nào, tham ái nào, các sự vướng bận và chấp thủ nào là sự quyết định, sự chấp chặt, và sự tiềm ẩn của tâm ở thọ –nt– ở tưởng –nt– ở các hành –nt– ở thức, bị dính mắc (*satto*) vào đó, bị dính liền (*visatto*) vào đó, vì thế, được gọi là ‘*satto*’ (chúng sanh).”²

‘*Satto*’ là từ định đặt cho sự vướng vào; - ‘bị dính mắc ở hang (thân xác)’ là như thế.

¹ Các từ *guhā*, *deho*, *sandeho*, *nāvā*, *ratho*, *dhajo*, *vammiko*, *nagaraṃ*, *nīdaṃ*, *kuṭi*, *gaṇḍo*, *kumbho*, *nāgo* đã được đức Phật sử dụng để ví von với cái thân (*kāyo*) này.

² *Satto* là quá khứ phân từ của *sajjati* với ý nghĩa ‘bị dính mắc,’ và danh động từ *satto* là từ gọi chung cho những ‘kẻ bị dính mắc;’ trong trường hợp này, nghĩa dịch Việt ghi là ‘chúng sanh.’ Đoạn văn trên giải thích rằng, bởi vì ‘chúng sanh’ bị dính mắc (*satto*) vào xác thân ngũ uẩn nên từ *satto* trở thành tên định đặt cho ‘chúng sanh’ (ND).

Bahunābhichanno 'ti bahukehi kilesehi channo: rāgena channo dosena channo mohena channo kodhena channo upanāhena channo makkhena channo paḷāsena channo issāya channo macchariyena channo māyāya channo sāṭṭheyyena channo thambhena channo sārāmbhena channo mānena channo atimānena channo madena channo pamādena channo, sabbakilesehi sabbaduccaritehi sabbadaratthehi sabbapariḷāhehi sabbasantāpehi sabbākusalābhisaṃkhārehi channo ucchanno¹ āvuto nivuto² ovuto³ pihito paṭicchanno paṭikujjito 'ti - satto guhāyaṃ bahunābhichanno.

Tiṭṭhaṃ naro mohanasmim pagālho 'ti - **Tiṭṭhaṃ naro** 'ti tiṭṭhanto naro ratto rāgavasena tiṭṭhati, duṭṭho dosavasena tiṭṭhati, mūlho mohavasena tiṭṭhati, vinibaddho⁴ mānavasena tiṭṭhati, parāmaṭṭho diṭṭhivasena tiṭṭhati, vikkhepagato uddhaccavasena tiṭṭhati, anitiṭṭhaṃ gato⁵ vicikicchāvasena tiṭṭhati, thāmagato anusayavasena tiṭṭhati,⁶ evampi tiṭṭhaṃ naro.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

⁷ “Santi bhikkhave, cakkhaviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Santi bhikkhave, sotaviññeyyā saddā –pe– ghānaviññeyyā gandhā –pe– jivhāviññeyyā rasā –pe– kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā –pe– manoviññeyyā dhammā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati ”ti, evampi tiṭṭhaṃ naro.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

⁸“Rūpūpayam⁹ vā bhikkhave, viññāṇam tiṭṭhamānam tiṭṭhati rūpārammaṇam rūpapatitiṭṭham¹⁰ nandūpasecanaṃ¹¹ vuddhiṃ virūlhiṃ vepullaṃ āpajjati. Vedanūpayam¹² vā bhikkhave –pe– Saññūpayam¹³ vā bhikkhave –pe– Sañkhārūpayam¹⁴ vā bhikkhave, viññāṇam tiṭṭhamānam tiṭṭhati sañkhārārammaṇam sañkhārūpatitiṭṭham nandūpasecanaṃ vuddhiṃ virūlhiṃ vepullaṃ āpajjati ”ti, evampi tiṭṭhaṃ naro.

¹ channo vicchanno ucchanno - Ma.

² āvuto nivuto - Syā, PTS.

³ ophuṭo - Syā, Sī, Sa.

⁴ vinibandho - Syā, PTS, Sa.

⁵ anitiṭṭhāngato - Ma, Syā, PTS.

⁶ tiṭṭhati ti - Syā, PTS.

⁷ Saḷāyatanaṣṣammutta, Migajālavagga, Migajālasutta.

⁸ Khandhasaṣṣammutta, Upayavagga, Upayasutta.

⁹ rūpūpāyamaṃ - Syā, Sīmu 2; rūpūpāyamaṃ - PTS.

¹⁰ rūpapatitiṭṭhaṃ - Syā, PTS;

rūpe patitiṭṭhaṃ - Sīmu 1.

¹¹ nandūpasevanaṃ - Syā, PTS, Sīmu 1, Sa.

¹² vedanūpāyamaṃ - Syā, Sīmu 2;

vedanūpāyamaṃ - PTS.

¹³ saññūpāyamaṃ - Syā, Sīmu 2;

saññūpāyamaṃ - PTS.

¹⁴ sañkhārūpāyamaṃ - Syā, Sīmu 2;

sañkhārūpāyamaṃ - PTS.

Bị che đậy bởi nhiều (ô nhiễm) - là bị che đậy bởi nhiều loại ô nhiễm: bị che đậy bởi luyến ái, bị che đậy bởi sân hận, bị che đậy bởi si mê, bị che đậy bởi giận dữ, bị che đậy bởi thù hận, bị che đậy bởi gièm pha, bị che đậy bởi ác ý, bị che đậy bởi ganh tỵ, bị che đậy bởi bòn xén, bị che đậy bởi xảo trá, bị che đậy bởi lừa gạt, bị che đậy bởi bướng bỉnh, bị che đậy bởi hung hăng, bị che đậy bởi ngã mạn, bị che đậy bởi cao ngạo, bị che đậy bởi đam mê, bị che đậy bởi xao lãng, bị che đậy bởi tất cả ô nhiễm, bởi tất cả uế hạnh, bởi mọi sự lo lắng, bởi mọi sự bực bội, bởi mọi sự nóng nảy, bởi tất cả các pháp tạo tác bất thiện, bị che đậy lên, bị bao bọc, bị bao trùm, bị bao kín, bị che lại, bị che kín, bị đậy kín; - ‘bị dính mắc ở hang (thân xác), bị che đậy bởi nhiều (ô nhiễm)’ là như thế.

Con người, trong khi tồn tại, bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục) - Con người, trong khi tồn tại: Trong lúc đang tồn tại, kẻ bị luyến ái tồn tại do tác động của luyến ái, kẻ bị sân hận tồn tại do tác động của sân hận, kẻ bị si mê tồn tại do tác động của si mê, kẻ bị trói buộc tồn tại do tác động của ngã mạn, kẻ bị bám víu tồn tại do tác động của tà kiến, kẻ bị tán loạn tồn tại do tác động của phóng dật, kẻ không dứt khoát tồn tại do tác động của hoài nghi, kẻ cứng cõi tồn tại do tác động của pháp tiềm ẩn; - ‘con người, trong khi tồn tại’ là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, có các sắc được nhận thức bởi mắt là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gợi tình, nếu vị tỳ khưu thích thú điều ấy, tán thưởng, bám chặt rồi tồn tại. Này các tỳ khưu, có các thanh được nhận thức bởi tai – nt– các hương được nhận thức bởi mũi –nt– các vị được nhận thức bởi lưỡi –nt– các xúc được nhận thức bởi thân –nt– các pháp được nhận thức bởi ý là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gợi tình, nếu vị tỳ khưu thích thú điều ấy, tán thưởng, bám chặt rồi tồn tại;” - ‘con người, trong khi tồn tại’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, có sự vương bận với sắc, thì thức, trong khi tồn tại, (sẽ) tồn tại có đối tượng là sắc, có chỗ nâng đỡ là sắc, có sự rải rắc niềm vui, và (sẽ) đạt đến sự phát triển, sự tăng trưởng, sự lớn mạnh. Này các tỳ khưu, hoặc là có sự vương bận với thọ, –nt– Này các tỳ khưu, hoặc là có sự vương bận với tưởng, –nt– Này các tỳ khưu, hoặc là có sự vương bận với các hành, thì thức, trong khi tồn tại, (sẽ) tồn tại có đối tượng là các hành, có chỗ nâng đỡ là các hành, có sự rải rắc niềm vui, và (sẽ) đạt đến sự phát triển, sự tăng trưởng, sự lớn mạnh;” - ‘con người, trong khi tồn tại’ còn là như vậy.

Vuttaṃ hetam¹ bhagavatā:

² “Kabalīkāre³ ce bhikkhave, āhāre atthi rāgo, atthi nandi, atthi taṇhā, patiṭṭhitam tattha viññāṇam virūḷham. Yattha patiṭṭhitam viññāṇam virūḷham, atthi tattha nāmarūpassāvakkanti. Yattha atthi nāmarūpassāvakkanti, atthi tattha saṅkhārānam vuddhi.⁴ Yattha atthi saṅkhārānam vuddhi, atthi tattha āyatim punabbhavābhiniḃbatti. Yattha atthi āyatim punabbhavābhiniḃbatti, atthi tattha āyatim jātijarāmarāṇam. Yattha atthi āyatim jāti jarā marāṇam, sasokaṃ taṃ bhikkhave, sadaram⁵ sa-upāyāsanti vadāmi⁶ ”ti.⁷ Evampi tiṭṭham naro.⁷

“Phasse ce bhikkhave, āhāre –pe– “Manosañcetanāya ce bhikkhave, āhāre –pe– “Viññāṇe ce bhikkhave, āhāre atthi rāgo, atthi nandi, atthi taṇhā, patiṭṭhitam tattha viññāṇam virūḷham. Yattha patiṭṭhitam viññāṇam virūḷham, atthi tattha nāmarūpassāvakkanti. Yattha atthi nāmarūpassāvakkanti, atthi tattha saṅkhārānam vuddhi.³ Yattha atthi saṅkhārānam vuddhi, atthi tattha āyatim punabbhavābhiniḃbatti. Yattha atthi āyatim punabbhavābhiniḃbatti, atthi tattha āyatim jātijarāmarāṇam. Yattha atthi āyatim jāti jarā marāṇam, sasokaṃ taṃ bhikkhave, sadaram⁴ sa-upāyāsanti vadāmi⁵ ”ti. Evampi tiṭṭham naro.

Mohanasmim pagāḷho ’ti mohanā vuccanti pañca kāmagaṇā: cakkhaviññeyyā rūpā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā –pe– ghānaviññeyyā gandhā –pe– jivhāviññeyyā rasā –pe– kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. Kimkāraṇā mohanā vuccanti pañca kāmagaṇā? Yebhuyyena devamanussā⁸ pañcasu kāmagaṇesu muyhanti pamuyhanti sampamuyhanti mūlhā pamūlhā sampamūlhā avijjāya andhikatā āvutā nivutā⁹ ovutā¹⁰ pihitā paṭicchannā paṭikujjitā,¹¹ taṅkāraṇā mohanā vuccanti pañca kāmagaṇā. **Mohanasmim pagāḷho** ’ti mohanasmim pagāḷho ajjhogāḷho nimuggo ’ti - tiṭṭham naro mohanasmim pagāḷho.

¹ vuttaṃ pi hetam - Ma, PTS.

² Nidānasamyutta, Mahāvagga, Atthirāgasutta.

³ kavalīkāre - Syā, PTS.

⁴ vuddhim - Sīmu 1.

⁵ sarajam - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ vadāmi - Syā, PTS.

⁷ evampi tiṭṭham naro - itipāṭho Syā, PTS natthi.

⁸ devā manussā - Sīmu 1.

⁹ āvutā nivutā - Syā, PTS.

¹⁰ ophuṭā - Syā;

ovutā - PTS.

¹¹ taṃ paṭikujjitā - Sīmu 1.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, nếu ở đoàn thực mà có sự luyến ái, có sự vui mừng, có sự tham ái, thì ở nơi ấy thức được thiết lập, được tăng trưởng. Ở nơi nào thức được thiết lập, được tăng trưởng, ở nơi ấy có sự hạ sanh của danh sắc. Ở nơi nào có sự hạ sanh của danh sắc, ở nơi ấy có sự phát triển của các hành. Ở nơi nào có sự phát triển của các hành, ở nơi ấy có sự sanh ra và hiện hữu lần nữa trong tương lai. Ở nơi nào có sự sanh ra và hiện hữu lần nữa trong tương lai, ở nơi ấy có sanh-già-chết trong tương lai. Ở nơi nào có sanh-già-chết trong tương lai, này các tỳ khưu, ta nói rằng việc ấy có sâu muộn, có phiền muộn, có lo âu;” - ‘con người, trong khi tồn tại’ còn là như vậy.

“Này các tỳ khưu, nếu ở xúc thực –nt– “Này các tỳ khưu, nếu ở tư niệm thực –nt– “Này các tỳ khưu, nếu ở thức thực mà có sự luyến ái, có sự vui mừng, có sự tham ái, thì ở nơi ấy thức được thiết lập, được tăng trưởng. Ở nơi nào thức được thiết lập, được tăng trưởng, ở nơi ấy có sự hạ sanh của danh sắc. Ở nơi nào có sự hạ sanh của danh sắc, ở nơi ấy có sự phát triển của các hành. Ở nơi nào có sự phát triển của các hành, ở nơi ấy có sự sanh ra và hiện hữu lần nữa trong tương lai. Ở nơi nào có sự sanh ra và hiện hữu lần nữa trong tương lai, ở nơi ấy có sanh-già-chết trong tương lai. Ở nơi nào có sanh-già-chết trong tương lai, này các tỳ khưu, ta nói rằng việc ấy có sâu muộn, có phiền muộn, có lo âu;” - ‘con người, trong khi tồn tại’ còn là như vậy.

Bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục) - Các sự say mê được gọi là năm loại dục: các sắc được nhận thức bởi mắt là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gọi tình, các thính được nhận thức bởi tai –nt– các hương được nhận thức bởi mũi –nt– các vị được nhận thức bởi lưỡi –nt– các xúc được nhận thức bởi thân –nt– các pháp được nhận thức bởi ý là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gọi tình. Vì lý do gì mà các sự say mê được gọi là năm loại dục? Phần nhiều chư Thiên và loài người mê mẩn, mê đắm, mê muội, bị mê mẩn, bị mê đắm, bị mê muội, bị vô minh làm mù, bị bao bọc, bị bao trùm, bị bao kín, bị che lại, bị che kín, bị đậy kín trong năm loại dục; vì lý do ấy mà các sự say mê được gọi là năm loại dục. **Bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục):** là bị đắm chìm, bị đắm xuống, bị chìm xuống trong sự say mê (ngũ dục); - ‘con người, trong khi tồn tại, bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục)’ là như thế.

Dūre vivekā hi tathāvidho so 'ti - Vivekā 'ti tayo vivekā: kāyaviveko, citta-viveko, upadhiviveko.

Katamo kāyaviveko? Idha bhikkhu vivittaṃ senāsaṇaṃ bhajati araṇṇaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapatthaṃ abbhokāsaṃ palālapuṇṇaṃ kāyena ca¹ vivitto viharati. So eko gacchati, eko tiṭṭhati, eko nisīdati, eko seyyaṃ kappeti,² eko gāmaṃ piṇḍāya pavisati, eko paṭikkamati, eko raho nisīdati, eko caṅkamaṃ adhiṭṭhāti, eko carati, eko viharati iriyati³ vattati pāleti yapeti yāpeti. Ayaṃ kāyaviveko.

Katamo citta-viveko? Paṭhamajjhānaṃ samāpannaṃ nīvaraṇehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Dutiyajjhānaṃ samāpannaṃ vitakkavicārehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Tatiyajjhānaṃ samāpannaṃ pītiyā cittaṃ vivittaṃ hoti. Catutthajjhānaṃ samāpannaṃ sukhadukkhehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Ākāsānañcāyatanaṃ samāpannaṃ rūpasāññāya paṭighasaññāya nānattasaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Viññāṇañcāyatanaṃ samāpannaṃ ākāsānañcāyatanaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Ākiñcaññāyatanaṃ samāpannaṃ viññāṇañcāyatanaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Nevasāññānāsaññāyatanaṃ samāpannaṃ ākiñcaññāyatanaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Sotāpannaṃ sakkāyaditṭhiyā vicikicchāya sīlabbataparāmāsā diṭṭhānusayā vicikicchānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Sakadāgāmissa oḷārikā kāmarāgasaññojanā paṭighasaññojanā oḷārikā kāmarāgānusayā paṭighānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Anāgāmissa anusahagatā kāmarāgasaññojanā paṭighasaññojanā anusahagatā kāmarāgānusayā paṭighānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Arahatō rūparāgā arūparāgā mānā uddhaccā avijjāya⁴ mānānusayā [bhavarāgānusayā]⁵ avijjānusayā tadekaṭṭhehi ca⁶ kilesehi bahiddhā ca³ sabbanimittehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Ayaṃ citta-viveko.

Katamo upadhiviveko? Upadhi vuccanti kilesā ca khandhā ca abhisāṅkhārā ca. Upadhiviveko 'ti⁷ vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo⁸ sabbaśāṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. Ayaṃ upadhiviveko.

Kāyaviveko ca vavakaṭṭhakāyānaṃ⁹ nekkhammābhiraṭānaṃ, citta-viveko ca parisuddhacittānaṃ paramavodānappattānaṃ, upadhiviveko ca nirupadhīnaṃ puggalānaṃ viśāṅkhāratānaṃ.

¹ ca - itisaddo Ma potthake na dissate.

² kappati - Sīmu 1.

³ iriyati - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ avijjā - Sīmu 1, Sī.

⁵ bhavarāgānusayā - itisaddo BJTS natthi.

⁶ vā - Sīmu 1.

⁷ upadhiviveko - Ma, Syā, PTS.

⁸ yo so - Syā, PTS.

⁹ vivekaṭṭhakāyānaṃ - Ma; vūpakaṭṭhakāyānaṃ - Syā, PTS.

Người thuộc hạng như thế ấy quả thật cách xa sự viển ly - Sự viển ly:
 Có ba sự viển ly: viển ly về thân, viển ly về tâm, viển ly về mầm tái sanh.

Thế nào là viển ly về thân? Ở đây, vị tỳ khứu thân cận chỗ trú ngụ tách biệt, khu rừng rậm, gốc cây, sườn núi, thung lũng, khe núi, bãi tha ma, khu rừng thưa, đồng trống, đồng rơm, và sống tách biệt về thân. Vị ấy đi một mình, đứng một mình, ngồi một mình, nằm một mình, đi vào làng để khát thực một mình, đi trở về một mình, ngồi nơi vắng vẻ một mình, quyết định kinh hành một mình, thực hành, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng một mình. Đây là viển ly về thân.

Thế nào là viển ly về tâm? Đối với vị thể nhập sơ thiền, tâm được tách biệt khỏi các pháp che lấp. Đối với vị thể nhập nhị thiền, tâm được tách biệt khỏi tầm và tứ. Đối với vị thể nhập tam thiền, tâm được tách biệt khỏi hỷ. Đối với vị thể nhập tứ thiền, tâm được tách biệt khỏi lạc và khổ. Đối với vị thể nhập không vô biên xứ, tâm được tách biệt khỏi sắc tướng, bất bình tướng, dị biệt tướng. Đối với vị thể nhập thức vô biên xứ, tâm được tách biệt khỏi không vô biên xứ tướng. Đối với vị thể nhập phi tướng phi tướng xứ, tâm được tách biệt khỏi vô sở hữu xứ tướng. Đối với vị Nhập Lưu, tâm được tách biệt khỏi sự nhận thức sai trái về thân, sự hoài nghi, sự bám víu vào giới và phận sự, tà kiến tiềm ẩn, hoài nghi tiềm ẩn, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị Nhất Lai, tâm được tách biệt khỏi sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất thô thiển, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất thô thiển, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị Bất Lai, tâm được tách biệt khỏi sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất vi tế, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất vi tế, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị A-la-hán, tâm được tách biệt khỏi ái sắc, ái vô sắc, ngã mạn, phóng dật, vô minh, ngã mạn tiềm ẩn, [hữu ái tiềm ẩn,] vô minh tiềm ẩn, các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy, và mọi hiện tướng ở bên ngoài. Đây là viển ly về tâm.

Thế nào là viển ly về mầm tái sanh? Mầm tái sanh nói đến các ô nhiễm, các uẩn, và các hành. Viển ly về mầm tái sanh nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Đây là viển ly về mầm tái sanh.

Viển ly về thân là đối với các vị có thân đã lui về nơi ẩn dật, đã thích thú trong việc xuất ly; viển ly về tâm là đối với các vị có tâm hoàn toàn trong sạch, đã đạt đến sự trong trắng tuyệt đối; và viển ly về mầm tái sanh là đối với các cá nhân không còn mầm tái sanh, đã đạt đến việc lìa khỏi các pháp tạo tác.

Dūre vivekā hi 'ti yo so evaṃ guhāyaṃ satto evaṃ bahukehi ca kilesehi channo evaṃ mohanasmiṃ pagāḷho, so kāyavivekāpi dūre cittavivekāpi dūre upadhivivekāpi dūre vidūre suvidūre na santike na sāmantaṃ anāsanne vavakaṭṭhe.¹ **Tathāvidho** 'ti tādiso² tassaṅghito tappakāro tappaṭibhāgo; yo so mohanasmiṃ pagāḷho 'ti - dūre vivekā hi tathāvidho so.

Kāmā hi loke na hi suppahāyā 'ti - **Kāmā** 'ti uddānato dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca.

Katame vatthukāmā? Manāpikā rūpā manāpikā saddā manāpikā gandhā manāpikā rasā manāpikā phoṭṭhabbā attharaṇā pāpuraṇā dāsīdāsā ajeḷakā kukkuṭasūkarā hatthigavāssavaḷavā khettaṃ vatthu hiraññaṃ suvaṇṇaṃ gāmaṇigamarājadhāniyo raṭṭhaṃ ca janapado ca koso ca koṭṭhāgāraṃ ca, yaṃ kiñci rajanīyaṃ vatthu vatthukāmā.

Api ca atītā kāmā anāgatā kāmā paccuppannā kāmā ajjhataṃ kāmā bahiddhā kāmā ajjhatabhiddhā kāmā hīnā kāmā majjhimā kāmā paṇītā kāmā āpāyikā kāmā mānusiḷkā kāmā dibbā kāmā paccupaṭṭhitā kāmā nimmitā kāmā paranimmitā kāmā animmitā kāmā pariggahitā kāmā apariggahitā kāmā mamāyitā kāmā amamāyitā kāmā, sabbepi kāmāvacarā dhammā sabbepi rūpāvacarā dhammā sabbepi arūpāvacarā dhammā taṇhāvattukā taṇhārammaṇā kamaṇīyaṭṭhena rajanīyaṭṭhena madanīyaṭṭhena kāmā, ime vuccanti vatthukāmā.

Katame kilesakāmā? Chando kāmo rāgo kāmo chandarāgo kāmo, saṅkappo kāmo rāgā kāmo saṅkapparāgo kāmo, yo kāmesu kāmachando kāmarāgo kāmanandi kāmataṇhā kāmāsineho kāmapariḷāho kāmamucchā kāmajjhosaṇaṃ kāmogho kāmāyogo kāmūpādānaṃ kāmācchandanīvaraṇaṃ.

¹ vivekaṭṭhe - Ma, Sīmu 1; unupakaṭṭhe - Syā; vūpakaṭṭhe - PTS.

² tathāvidho tādiso - Syā, PTS.

Quả thật cách xa sự viễn ly: Người nào bị dính mắc ở hang (thân xác), như vậy, và bị che đậy bởi nhiều ô nhiễm như vậy, bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục) như vậy, người ấy là cách xa sự viễn ly về thân, cách xa sự viễn ly về tâm, cách xa sự viễn ly về mầm tái sanh, cách xa hẳn, cách xa lắm, không ở gần, không ở bên cạnh, không ở kề cận, ở nơi tách biệt. **Thuộc hạng như thế:** là giống như thế ấy, được tồn tại thế ấy, có kiểu cách ấy, có biểu hiện ấy; người ấy bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục); - ‘người thuộc hạng như thế ấy quả thật cách xa sự viễn ly’ là như thế.

Bởi vì các dục ở thế gian thật không dễ gì dứt bỏ - Các dục: theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục.

Các loại nào là vật dục? Các sắc hợp ý, các thanh hợp ý, các hương hợp ý, các vị hợp ý, các xúc hợp ý, các vật trải lót, các vật đắp, các tôi trai và tớ gái, dê cừu, gà heo, voi bò ngựa lừa, ruộng, đất, vàng, bạc, làng mạc, thị trấn, kinh thành, quốc độ, xứ sở, khu trại, nhà kho, và bất cứ vật gì đưa đến sự luyến ái là vật dục.

Thêm nữa là các dục quá khứ, các dục vị lai, các dục hiện tại, các dục nội phần, các dục ngoại phần, các dục nội và ngoại phần, các dục hạ liệt, các dục trung bình, các dục cao quý, các dục thuộc địa ngục, các dục thuộc loài người, các dục thuộc cõi Trời, các dục hiện tiền, các dục được tạo ra, các dục được người khác tạo ra, các dục không được tạo ra, các dục thuộc sở hữu, các dục không thuộc sở hữu, các dục được chấp là của ta, các dục không được chấp là của ta, tính luôn tất cả các pháp dục giới, tất cả các pháp sắc giới, tất cả các pháp vô sắc giới, các dục có nên tâng là tham ái, có cảnh giới là tham ái, với ý nghĩa đưa đến sự ham muốn, với ý nghĩa đưa đến sự luyến ái, với ý nghĩa đưa đến sự say đắm. Các điều này được gọi là vật dục.

Ô nhiễm dục là các loại nào? Mong muốn là dục, luyến ái là dục, mong muốn và luyến ái là dục, tư duy là dục, luyến ái là dục, tư duy và luyến ái là dục, là sự mong muốn về dục, sự luyến ái về dục, niềm vui về dục, sự tham ái về dục, sự yêu mến về dục, sự nồng nhiệt về dục, sự mê mẩn về dục, sự bám chặt vào dục, sự lôi cuốn của dục, sự gắn bó với dục, sự chấp thủ ở dục, sự che lấp do mong muốn về dục ở các dục.

¹“Addasaṃ kāma te mūlaṃ saṅkappā kāma jāyasi,
na taṃ saṅkappayissāmi evaṃ kāma na hehisi”²ti.
Ime vuccanti kilesakāmā.

Loke ’ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke.
Kāmā hi loke na hi suppahāyā ’ti kāmā hi loke duppahāyā duccajjā³
duppariccajā⁴ dunnimmaḍayā⁵ dunniveṭṭhayā⁶ dubbīniveṭṭhayā⁷ duttarā duppatarā
dussamatikkamā dubbīnivattā ’ti⁸ - ‘kāmā hi loke na hi suppahāyā’.

Tenāha bhagavā:

“Satto guhāyaṃ bahunābhichanno
tiṭṭhaṃ naro mohanasmim pagāḷho,
dūre vivekā hi tathāvidho so
kāmā hi loke na hi suppahāyā”⁹ti.

2 - 2

*Ichānidānā bhavasātabaddhā*⁹
te duppamuñcā na hi aññamokkhā,
pacchā pure vāpi apekkhamānā
imeva kāme purimeva jappaṃ.

Ichānidānā bhavasātabaddhā ’ti - **Ichā**¹⁰ vuccati taṇhā - yo rāgo sārāgo
anunayo anurodho nandi nandirāgo cittassa sārāgo icchā mucchā ajjhosānaṃ gedho
paḷigedho¹¹ saṅgo paṅko eja māyā janikā sañjanikā¹² sañjananī sibbanī¹³ jālinī saritā
visattikā suttaṃ visaṭā āyūhanī¹⁴ dutiyā paṇidhi bhavanetti vanaṃ vanatho santhavo
sneho apekkhā paṭibandhu¹⁵ āsā āsiṃsanā āsiṃsittattāṃ, rūpāsā saddāsā gandhāsā
rasāsā phoṭṭhabbāsā lābhāsā dhanāsā puttāsā jīvitāsā, jappā pajappā abhijappā
jappanā¹⁶ jappittattāṃ loluppaṃ¹⁷ loluppāyanā loluppāyittattāṃ pucchañcikatā¹⁸
sādhukamyatā,¹⁹ adhammarāgo visamalobho nikanti nikāmanā patthanā pihanā
samppatthanā, kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā rūpataṇhā arūpataṇhā
nirodhataṇhā, rūpataṇhā saddataṇhā gandhataṇhā rasataṇhā phoṭṭhabbataṇhā
dhammataṇhā, ogho yogo gantho upādānaṃ āvaraṇaṃ nīvaraṇaṃ chadanaṃ
bandhanaṃ upakkilesa anusayo pariyyuṭṭhānaṃ latā vevicchaṃ, dukkhamūlaṃ
dukkhanidānaṃ dukkhappabhavo mārapāso mārabaliṣaṃ²⁰ māraṇisayo taṇhānadi
taṇhājālaṃ taṇhāgaddulaṃ taṇhāsamuddo abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.

¹ Jātaka, Aṭṭhakanipāta, Gaṅgamālajātaka (421).

² hohisi ti - Ma, Sī, Sīmu 2; hehisi - Syā; hohisi - PTS.

³ duccajjā - Ma, PTS, Sīmu 2.

⁴ duppariccajā - Ma, PTS, Sīmu 2.

⁵ dunnimmaḍā - Sīmu 1.

⁶ dunniveṭṭhayā - itisaddo Syā natthi;
dunnivedhayā - PTS.

⁷ dubbīnivedhayā - Syā, PTS.

⁸ dubbītivattā ’ti - Syā, PTS.

⁹ sātabandhā - Syā.

¹⁰ icchati - Syā, PTS, Sa, Sīmu 1.

¹¹ paḷigedho - Ma, Syā, PTS.

¹² sañjanikā - itisaddo Ma, Syā potthakesu na dissate.

¹³ sibbinī - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ āyūhinī - Ma, Sīmu 1.

¹⁵ paṭibandhā - Ma, Syā, Sīmu 1;
paṭibandho - PTS.

¹⁶ jappā jappanā - Syā, PTS.

¹⁷ loluppa - Syā, PTS.

¹⁸ pucchañcikatā - Ma;
mucchañcikatā - PTS.

¹⁹ sādhukamyatā - Ma, Syā, PTS.

²⁰ mārabaliṣaṃ - Ma, Syā, PTS.

“*Này dục, ta đã nhìn thấy gốc rễ của người. Này dục, người sanh lên từ sự tư duy. Ta sẽ không tư duy về người nữa. Này dục, như vậy người sẽ không hình thành.*”¹

Các điều này được gọi là ô nhiễm dục.

Ở thế gian: ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ. **Bởi vì các dục ở thế gian thật không dễ gì dứt bỏ:** Bởi vì các dục ở thế gian là khó dứt bỏ, khó từ bỏ, khó từ bỏ hẳn, khó đè nén, khó tháo gỡ, khó tháo bỏ, khó vượt lên, khó vượt khỏi, khó vượt qua hẳn, khó vượt qua khỏi; - ‘bởi vì các dục ở thế gian thật không dễ gì dứt bỏ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“*Bị dính mắc ở hang (thân xác), bị che đậy bởi nhiều (ô nhiễm), con người, trong khi tồn tại, bị đắm chìm trong sự say mê (ngũ dục). Người thuộc hạng như thế ấy quả thật cách xa sự viễn ly, bởi vì các dục ở thế gian thật không dễ gì dứt bỏ.*”

2 - 2

Có ước muốn là căn nguyên, bị trói buộc vào lạc thú ở hiện hữu, đang trông mong về sau này hoặc luôn cả trước đây, đang tham muốn chính các dục này đây hoặc vào thời trước đây, những kẻ ấy là khó giải thoát, đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát.

Có ước muốn là căn nguyên, bị trói buộc vào lạc thú ở hiện hữu - Ước muốn: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, sự say đắm, sự chiều chuộng, niềm vui, niềm vui và luyến ái, sự luyến ái mãnh liệt của tâm, ước muốn, mê mẩn, bám chặt, thèm khát, thèm thương, quyến luyến, đắm nhiễm, dục vọng, xảo trá, liên quan tái sanh, sự tạo ra khổ, người thợ may, cái lưới bẫy, sự cuốn trôi, sự vướng mắc, sợi chỉ trói, sự lan rộng, có sự ra sức, bận đời, nguyện vọng, lối dẫn đến hữu, rừng cây, bụi rậm, sự thân thiết, sự thương yêu, sự trông mong, sự thân mật, sự mong mỏi, sự mong ước, trạng thái mong ước, sự mong mỏi về sắc, mong mỏi về thính, mong mỏi về hương, mong mỏi về vị, mong mỏi về xúc, mong mỏi về lợi lộc, mong mỏi về tài sản, mong mỏi về con trai, mong mỏi về mạng sống, tham muốn, khởi tham muốn, nguyện cầu, biểu hiện tham muốn, trạng thái tham muốn, tham lam, biểu hiện tham lam, trạng thái tham lam, xao xuyến, ham muốn vật vừa ý, luyến ái sai pháp, tham sai trái, đeo đuổi, khao khát, ước nguyện, mong cầu, ước nguyện tốt đẹp, dục ái, hữu ái, phi hữu ái, ái cõi sắc, ái cõi vô sắc, ái Niết Bàn, ái cảnh sắc, ái cảnh thính, ái cảnh khí, ái cảnh vị, ái cảnh xúc, ái cảnh pháp, dòng nước lũ, sự ràng buộc, trói buộc, chấp thủ, ngăn trở, ngăn che, che đậy, cột trói, làm ô nhiễm, tiềm ẩn, thâm nhập, quấn lấy, sự keo kiệt, cội nguồn của khổ, căn nguyên của khổ, nguồn sanh khổ, cạm bẫy của Ma Vương, lưới câu của Ma Vương, lãnh địa của Ma Vương, ái ví như dòng sông, ái ví như tấm lưới, ái ví như dây xích, ái ví như biển, tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện.

¹ *Bốn Sanh Thợ Cạo Gaṅgamāla* (421), TTPV tập 32, trang 311, câu kệ 1185.

Ichhānidānā 'ti - icchānidānā¹ icchāhetukā icchāpaccayā icchākāraṇā icchāpabhavā 'ti icchānidānā.

Bhavasātabaddhā 'ti - Ekaṃ bhavasātaṃ: sukhā vedanā. Dve bhavasātāni: sukhā ca vedanā iṭṭhaṃ ca vatthu. Tiṇi bhavasātāni: yobbaññaṃ ārogyaṃ jīvitaṃ. Cattāri bhavasātāni: lābho yaso paṣaṃsā sukhaṃ. Pañca bhavasātāni: manāpikā rūpā manāpikā saddā manāpikā gandhā manāpikā rasā manāpikā phoṭṭhabbā. Cha bhavasātāni: cakkhusampadā sotasampadā ghānasampadā jivhāsampadā kāya-sampadā manosampadā. **Bhavasātabaddhā** 'ti² sukhāya vedanāya sattā baddhā³ iṭṭhasmiṃ vatthusmiṃ, yobbaññaṃ baddhā, ārogye baddhā, jivite baddhā, lābhe baddhā, yase baddhā, paṣaṃsāyaṃ⁴ baddhā, sukhe baddhā, manāpikesu rūpesu baddhā, manāpikesu⁵ saddehi - gandhesu - rasesu manāpikesu phoṭṭhabbesu baddhā, cakkhusampadāya baddhā, sotasampadāya baddhā, ghāna-jivhā-kāya-manosampadāya baddhā,⁶ vibaddhā⁷ ābaddhā laggā laggitā paḷibaddhā 'ti - icchānidānā bhavasātabaddhā.

Te duppamuñcā na hi aññaṃokkhā 'ti - te vā bhavasātavatthū duppamuñcā, sattā⁸ vā etto dummocayā.

Kathaṃ te bhavasātavatthū duppamuñcā?⁹ Sukhā vedanā duppamuñcā, iṭṭhaṃ vatthu duppamuñcaṃ, yobbaññaṃ duppamuñcaṃ, ārogyaṃ duppamuñcaṃ, jīvitaṃ duppamuñcaṃ, lābho duppamuñco, yaso duppamuñco, paṣaṃsā duppamuñcā, sukhaṃ duppamuñcaṃ, manāpikā rūpā duppamuñcā, manāpikā saddā - gandhā - rasā - phoṭṭhabbā duppamuñcā, cakkhusampadā duppamuñcā, sota-ghāna-jivhā-kāya-manosampadā duppamuñcā¹⁰ dummocayā duppamocayā dunniveṭṭhayā¹¹ dubbiviveṭṭhayā duttarā duppatarā dussamatikkamā dubbivivattā. Evante bhavasātavatthū duppamuñcā.

Kathaṃ sattā etto dummocayā? Sukhāya vedanāya sattā dummocayā, iṭṭhasmā vatthusmā dummocayā, yobbaññaṃ dummocayā, ārogyā dummocayā, jīvitaṃ dummocayā, lābhā dummocayā, yasā dummocayā, paṣaṃsāya dummocayā, sukhā dummocayā, manāpikēhi rūpēhi dummocayā, manāpikēhi saddehi - gandhehi - rasehi - phoṭṭhabbehi dummocayā, cakkhusampadāya dummocayā, sota-ghāna-jivhā-kāya-manosampadāya dummocayā duppamocayā duruddharā¹² dussamud-dharā dubbuṭṭhāpayā dussamuṭṭhāpayā¹³ dunniveṭṭhayā dubbiveṭṭhayā duttarā duppatarā dussamatikkamā dubbivivattā.¹⁴ Evaṃ sattā etto dummocayā 'ti - te duppamuñcā.

Na hi aññaṃokkhā 'ti - te attanā palipapalipannā na sakkonti paraṃ palipa-palipannaṃ uddharitaṃ.

¹ icchānidānakā - Ma.

² bhavasātabaddhā - itipāṭho Ma potthake na dissate.

³ sukhāya vedanāya sātābaddhā - Ma; sukhāya vedanāya baddhā - Syā, PTS.

⁴ paṣaṃsāya - Syā, PTS.

¹⁰ dummucā duppamuñcā - Syā, PTS.

⁵ manāpikesu - itipadaṃ Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁶ sotaghānajivhākāyamanosampadāya baddhā - Ma; sotasampadāya ghānasampadāya jivhāsampadāya kāyasampadāya manosampadāya baddhā - Syā, PTS.

⁷ vinibaddhā - Syā, PTS.

¹¹ dunnimmadayā - Syā, PTS.

⁸ satto - Sīmu 1.

¹² duddharā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 1.

⁹ dummucā iti idīsesu aññaṃatrāpi - Syā, PTS.

¹³ dubbuṭṭhāpanā dussamuṭṭhāpanā - Syā, PTS.

¹⁴ dunniveṭṭhayā dubbiveṭṭhayā ... dubbivivattā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

Có ước muốn là căn nguyên - Có ước muốn là căn nguyên: có ước muốn là nhân, có ước muốn là duyên, có ước muốn là lý do, có ước muốn là nguồn phát khởi; - ‘có ước muốn là căn nguyên là như thế.’

Bị trói buộc vào lạc thú ở hiện hữu: Một lạc thú ở hiện hữu: cảm thọ lạc. Hai lạc thú ở hiện hữu: cảm thọ lạc và sự việc được ước muốn. Ba lạc thú ở hiện hữu: tuổi trẻ, sức khỏe, mạng sống. Bốn lạc thú ở hiện hữu: lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc. Năm lạc thú ở hiện hữu: các sắc hợp ý, các thính hợp ý, các hương hợp ý, các vị hợp ý, các xúc hợp ý. Sáu lạc thú ở hiện hữu: sự thỏa mãn của mắt, sự thỏa mãn của tai, sự thỏa mãn của mũi, sự thỏa mãn của lưỡi, sự thỏa mãn của thân, sự thỏa mãn của ý. **Bị trói buộc vào lạc thú ở hiện hữu:** bị dính mắc, bị trói buộc vào cảm thọ lạc, vào sự việc được ước muốn, bị trói buộc vào tuổi trẻ, bị trói buộc vào sức khỏe, bị trói buộc vào mạng sống, bị trói buộc vào lợi lộc, bị trói buộc vào danh vọng, bị trói buộc vào lời khen, bị trói buộc vào hạnh phúc, bị trói buộc vào các sắc hợp ý, các thính – các hương – các vị hợp ý, bị trói buộc vào các xúc hợp ý, bị trói buộc vào sự thỏa mãn của mắt, bị trói buộc vào sự thỏa mãn của tai, bị trói buộc vào sự thỏa mãn của mũi – lưỡi – thân – ý, bị trói chặt, bị trói vào, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại; - ‘có ước muốn là căn nguyên, bị trói buộc vào lạc thú ở hiện hữu’ là như thế.

Những kẻ ấy là khó giải thoát, đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát: Các sự việc lạc thú ở hiện hữu ấy là khó giải thoát, hoặc là chúng sanh khó được giải thoát khỏi sự việc ấy.¹

Các sự việc lạc thú ở hiện hữu ấy là khó giải thoát nghĩa là thế nào? Cảm thọ lạc là khó giải thoát, sự việc được ước muốn là khó giải thoát, tuổi trẻ là khó giải thoát, sức khỏe là khó giải thoát, mạng sống là khó giải thoát, lợi lộc là khó giải thoát, danh vọng là khó giải thoát, lời khen là khó giải thoát, hạnh phúc là khó giải thoát, các sắc hợp ý là khó giải thoát, các thính – các hương – các vị – các xúc hợp ý là khó giải thoát, sự thỏa mãn của mắt là khó giải thoát, sự thỏa mãn của tai, mũi, lưỡi, thân, ý là khó giải thoát, khó được giải thoát, khó được phóng thích, khó tháo gỡ, khó tháo bỏ, khó vượt lên, khó vượt khỏi, khó vượt qua hẳn, khó vượt qua khỏi. Các sự việc lạc thú ở hiện hữu ấy là khó giải thoát nghĩa là như vậy.

Chúng sanh khó được giải thoát khỏi sự việc ấy nghĩa là thế nào? Chúng sanh là khó được giải thoát khỏi cảm thọ lạc, khó được giải thoát khỏi sự việc được ước muốn, khó được giải thoát khỏi tuổi trẻ, khó được giải thoát khỏi sức khỏe, khó được giải thoát khỏi mạng sống, khó được giải thoát khỏi lợi lộc, khó được giải thoát khỏi danh vọng, khó được giải thoát khỏi lời khen, khó được giải thoát khỏi hạnh phúc, khó được giải thoát khỏi các sắc hợp ý, khó được giải thoát khỏi các thính – các hương – các vị – các xúc hợp ý, khó được giải thoát khỏi sự thỏa mãn của mắt, khó được giải thoát khỏi sự thỏa mãn của tai, mũi, lưỡi, thân, ý, khó được phóng thích, khó nâng lên, khó nâng bổng, khó nhắc lên, khó nhắc bổng, khó tháo gỡ, khó tháo bỏ, khó vượt lên, khó vượt khỏi, khó vượt qua hẳn, khó vượt qua khỏi. Chúng sanh khó được giải thoát khỏi sự việc ấy nghĩa là như vậy; - ‘những kẻ ấy là khó giải thoát’ là như thế.

Đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát: Những kẻ ấy, tự thân đã bị lún ở bãi lầy, không thể nâng lên kẻ khác đã bị lún ở bãi lầy.

¹ *te duppamuñcā*: cụm từ này được giải thích theo hai cách như văn bản đã trình bày ở trên, chúng tôi ghi nghĩa theo cách thứ hai (ND).

Vuttaṃ hetam bhagavatā:

¹“So vata cunda, attanā palipapalipanno param palipapalipannaṃ uddharissatī ’ti netam ṭhānaṃ vijjati. So vata cunda, attanā adanto avinīto aparinibbuto² param damessati viñessati parinibbāpessatī ’ti netam ṭhānaṃ vijjati ”ti; evampi na hi³ aññamokkhā.

Athavā natthañño koci mocetā.⁴ Te yadi⁵ muñceyyuṃ,⁶ sakena thāmena sakena balena sakena viriyena sakena parakkamena sakena purisathāmena⁷ sakena purisabalena sakena purisaviriyena sakena purisaparakkamena attanā sammā-
paṭipadaṃ anulomapaṭipadaṃ apaccanīkaṃ paṭipadaṃ⁸ anvatthapaṭipadaṃ dhammānudhammapaṭipadaṃ paṭipajjamānā muñceyyun ’ti; evampi na hi aññamokkhā.

Vuttampi hetam⁹ bhagavatā:

1. “Nāhaṃ sahissāmi¹⁰ pamocanāya kathaṃkathim¹¹ dhotaka kiñci¹² loke, dhammaṃ ca seṭṭhaṃ abhijānamāno evaṃ tuvaṃ oghamimaṃ taresī ”ti.¹³ Evampi na hi aññamokkhā.

Vuttampi hetam⁹ bhagavatā:

2. “Attanāva kataṃ¹⁴ pāpaṃ attanā sañkilissati, attanā akataṃ pāpaṃ attanāva visujjhati; suddhi asuddhi paccattaṃ nāññamañño¹⁵ visodhaye ”ti.¹⁶ Evampi na hi aññamokkhā.

Vuttampi hetam⁹ bhagavatā:

“Evameva kho brāhmaṇa tiṭṭhateva nibbānaṃ tiṭṭhati nibbānagāmimaggo,¹⁷ tiṭṭhāmaṃ samādapetā. Atha ca pana mama sāvakaṃ mayā evaṃ ovadiyamānā evaṃ anusāsiyamānā appekacce accantaniṭṭhaṃ nibbānaṃ ārādhenti, ekacce nārādhenti. Ettha kyāhaṃ brāhmaṇa karomi. Maggakkhāyī brāhmaṇa tathāgato. Maggaṃ buddho ācikkhati. Attanā paṭipajjamānā muñceyyun ”ti,¹⁸ evampi na hi aññamokkhā ’ti - te duppamuñcā na hi aññamokkhā.

¹ Majjhimanikāya, Sallekhasutta.

² apirinibbuto ca - Sīmu 2.

³ evaṃ na hi - Syā, PTS.

⁴ mocetuṃ - Syā.

⁵ yadi paraṃ - Sīmu 1.

⁶ mucceyyuṃ - Syā, PTS.

⁷ purisathāmena - Ma, Syā, PTS.

⁸ apaccanīkapaṭipadaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ vuttaṃ hetam - Syā.

¹⁰ samissāmi - Syā; gamissāmi - PTS.

¹¹ kathaṃkathi - Sīmu 1.

¹² kiñci - Syā, PTS.

¹³ Suttanipāta, Dhotakasutta.

¹⁴ attanā pakataṃ - Syā, PTS.

¹⁵ nāñño aññaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 1, Sī 1.

¹⁶ Dhammapada, Attavagga.

¹⁷ nibbānagāmini - Sīmu 1.

¹⁸ Majjhimanikāya, Uparipaṇṇāsaka, Gaṇakamoggalānasutta.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này Cunda, thật vậy kẻ ấy, tự thân đã bị lún ở bãi lầy, sẽ nâng lên kẻ khác đã bị lún ở bãi lầy, sự kiện này không thể có được. Này Cunda, thật vậy kẻ ấy, tự thân không được thuần phục, không được huấn luyện, không được hoàn toàn tịch diệt, sẽ thuần phục, sẽ huấn luyện, sẽ giúp cho kẻ khác hoàn toàn tịch diệt; sự kiện này không thể có được;” - ‘đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát’ là như vậy.

Hoặc là, không có kẻ nào khác là người giúp cho giải thoát.¹ Nếu họ có thể giải thoát, thì có thể giải thoát bằng sức mạnh của mình, bằng năng lực của mình, bằng tinh tấn của mình, bằng nỗ lực của mình, bằng sức mạnh con người của mình, bằng năng lực con người của mình, bằng tinh tấn con người của mình, bằng nỗ lực con người của mình, trong khi tự thân thực hành sự thực hành đúng đắn, sự thực hành phù hợp, sự thực hành không trái ngược, sự thực hành đưa đến lợi ích, sự thực hành đúng pháp và thuận pháp; - ‘đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát’ còn là như vậy.

Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

1. “*Ta sẽ không có khả năng về việc giúp cho giải thoát bất cứ người nào có nỗi nghi hoặc ở thế gian, này Dhotaka. Nhưng trong khi biết rõ Giáo Pháp tối thượng, như vậy người có thể vượt qua dòng lũ này;*”² - ‘đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát’ còn là như vậy.

Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

2. “*Việc ác đã được làm bởi chính bản thân, trở thành ô nhiễm bởi bản thân. Việc ác đã không được làm bởi bản thân, trở thành trong sạch bởi chính bản thân. Trong sạch (hay) không trong sạch tùy thuộc vào bản thân, không ai có thể làm cho người khác trở thành trong sạch;*”³ - ‘đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát’ còn là như vậy.

Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này Bà-la-môn, tương tự y như thế, Niết Bàn quả là có thật, con đường đưa đến Niết Bàn là có thật, ta là người chỉ dẫn là có thật, và hơn nữa các đệ tử của ta, trong khi được ta giáo huấn như vậy, trong khi được chỉ dạy như vậy, một số đệ tử đạt đến mục đích tốt cùng là Niết Bàn, một số không đạt đến. Này Bà-la-môn, ở đây ta làm được điều gì? Này Bà-la-môn, Như Lai là người chỉ đường. Đức Phật chỉ ra con đường. Chúng sanh, trong khi tự thân thực hành, thì có thể giải thoát;” - ‘đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát’ còn là như vậy; - ‘những kẻ ấy là khó giải thoát, đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát’ là như thế.

¹ *na hi aññamokkhā*; cụm từ này cũng được giải thích theo hai cách như văn bản đã trình bày ở trên, chúng tôi ghi nghĩa theo cách thứ nhất (ND).

² *Suttanipāṭapāḷi - Kinh Tập*, TTPV tập 29, trang 327, câu kệ 1068.

³ *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú*, TTPV tập 28, trang 67, câu kệ 165.

Pacchā pure vāpi apekkhāmānā 'ti - Pacchā vuccati anāgataṃ. Pure vuccati atītaṃ. Api ca atītaṃ upādāya anāgatañca paccuppannañca pacchā, anāgataṃ upādāya atītañca paccuppannañca pure.

Kathaṃ pure apekkhaṃ karoti? Evaṃrūpo¹ ahoṣiṃ atītamaddhānanti tattha nandiṃ samannāneti.² Evaṃvedano ahoṣiṃ –pe– Evaṃsañño ahoṣiṃ –pe– Evaṃsañkhāro ahoṣiṃ –pe– Evaṃviññāṇo ahoṣiṃ atītamaddhānanti tattha nandiṃ samannāneti. Evampi pure apekkhaṃ karoti. Athavā - iti me cakkhu ahoṣi atītamaddhānaṃ iti rūpāti, tattha chandarāgapaṭibaddhaṃ hoti viññāṇaṃ. Chandarāgapaṭibaddhattā viññāṇassa tadabhinandati. Tadabhinandanto evampi pure apekkhaṃ karoti. Athavā³ - iti me sotaṃ ahoṣi atītamaddhānaṃ iti saddāti –pe– Iti me ghānaṃ ahoṣi atītamaddhānaṃ iti gandhāti –pe– Iti me jivhā ahoṣi atītamaddhānaṃ iti rasāti –pe– Iti me kāyo ahoṣi atītamaddhānaṃ iti phoṭṭhabbāti –pe– Iti me mano ahoṣi atītamaddhānaṃ iti dhammāti, tattha chandarāgapaṭibaddhaṃ hoti viññāṇaṃ. Chandarāgapaṭibaddhattā viññāṇassa tadabhinandati. Tadabhinandanto evampi pure apekkhaṃ karoti. Athavā yānissa tāni⁴ pubbe mātugāmena saddhiṃ hasitalapitakīlītāni, tadassādeti, taṃ nikāmeti, tena ca vittim āpajjati. Evampi pure apekkhaṃ karoti.

Kathaṃ⁵ pacchā apekkhaṃ karoti? Evaṃrūpo siyaṃ anāgatamaddhānanti tattha nandiṃ samannāneti. Evaṃvedano siyaṃ –pe– Evaṃsañño siyaṃ –pe– Evaṃsañkhāro⁶ siyaṃ –pe– Evaṃviññāṇo siyaṃ anāgatamaddhānanti tattha nandiṃ samannāneti. Evampi pacchā apekkhaṃ karoti. Athavā - iti me cakkhu siyā anāgatamaddhānaṃ iti rūpāti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ paṇidahati. Cetaso paṇidhānappaccayā tadabhinandati. Tadabhinandanto evampi pacchā apekkhaṃ karoti. Athavā³ - iti me sotaṃ siyā anāgatamaddhānaṃ iti saddāti –pe– Iti me ghānaṃ siyā anāgatamaddhānaṃ iti gandhāti –pe– Iti me jivhā siyā anāgatamaddhānaṃ iti rasāti –pe– Iti me kāyo siyā anāgatamaddhānaṃ iti phoṭṭhabbāti –pe– Iti me mano siyā anāgatamaddhānaṃ iti dhammāti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ paṇidahati. Cetaso paṇidhānappaccayā tadabhinandati. Tadabhinandanto evampi pacchā apekkhaṃ karoti. Athavā - imināhaṃ sīlena vā vatena vā⁷ tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vāti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ paṇidahati. Cetaso paṇidhānappaccayā tadabhinandati. Tadabhinandanto evampi pacchā apekkhaṃ karoti 'ti - pacchā pure cāpi apekkhāmānā.

¹ evarūpo - Sa.

² samanvāgameti - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ athavā - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ yān' assu tāni - PTS.

⁵ kathampana - Sīmu 1.

⁶ evaṃ sañkhāre - Sīmu 1.

⁷ vattena vā - Syā, PTS.

Đang trông mong về sau này hoặc luôn cả trước đây: Sau này nói đến tương lai. Trước đây nói đến quá khứ. Thêm nữa, so sánh với quá khứ, tương lai và hiện tại là sau này; so sánh với tương lai, quá khứ và hiện tại là trước đây.

Thế nào là ‘tiến hành sự trông mong về trước đây’? (Nghĩ rằng): “Ta đã có sắc như vậy vào thời quá khứ,” rồi tự lấy làm vui mừng về điều ấy; “Ta đã có thọ như vậy –nt– “Ta đã có tướng như vậy –nt– “Ta đã có hành như vậy –nt– “Ta đã có thức như vậy vào thời quá khứ,” rồi tự lấy làm vui mừng về điều ấy; như vậy là ‘tiến hành sự trông mong về trước đây.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Mắt của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các sắc đã là như vậy,” thức bị trói buộc vào sự mong muốn và duyên ái về điều ấy. Do trạng thái bị trói buộc vào sự mong muốn và duyên ái của thức, rồi thích thú điều ấy; trong khi thích thú điều ấy, như vậy cũng là ‘tiến hành sự trông mong về trước đây.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Tai của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các thanh đã là như vậy,” –nt– “Mũi của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các hương đã là như vậy,” –nt– “Lưỡi của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các vị đã là như vậy,” –nt– “Thân của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các xúc đã là như vậy,” –nt– “Ý của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các pháp đã là như vậy,” thức bị trói buộc vào sự mong muốn và duyên ái về điều ấy. Do trạng thái bị trói buộc vào sự mong muốn và duyên ái của thức, rồi thích thú điều ấy; trong khi thích thú điều ấy, như vậy cũng là ‘tiến hành sự trông mong về trước đây.’ Hoặc là, người ấy có các việc cười hót, chuyện trò, đùa giỡn với người nữ lúc trước đây, rồi hứng thú điều ấy, khao khát điều ấy, và do điều ấy đạt được sự vui lòng; như vậy cũng là ‘tiến hành sự trông mong về trước đây.’

Thế nào là ‘tiến hành sự trông mong về sau này’? (Nghĩ rằng): “Ta sẽ có sắc như vậy vào thời vị lai,” rồi tự lấy làm vui mừng về điều ấy. “Ta sẽ có thọ như vậy –nt– “Ta sẽ có tướng như vậy –nt– “Ta sẽ có hành như vậy –nt– “Ta sẽ có thức như vậy vào thời vị lai,” rồi tự lấy làm vui mừng về điều ấy; như vậy là ‘tiến hành sự trông mong về sau này.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Mắt của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các sắc sẽ là như vậy,” rồi chuyên chú tâm vào việc đạt được điều chưa đạt được. Do duyên chuyên chú của tâm, rồi thích thú điều ấy; trong khi thích thú điều ấy, như vậy cũng là ‘tiến hành sự trông mong về sau này.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Tai của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các thanh sẽ là như vậy,” –nt– “Mũi của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các hương sẽ là như vậy,” –nt– “Lưỡi của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các vị sẽ là như vậy,” –nt– “Thân của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các xúc sẽ là như vậy,” –nt– “Ý của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các pháp sẽ là như vậy,” rồi chuyên chú tâm vào việc đạt được điều chưa đạt được. Do duyên chuyên chú của tâm, rồi thích thú điều ấy; trong khi thích thú điều ấy, như vậy cũng là ‘tiến hành sự trông mong về sau này;’ - ‘đang trông mong về sau này hoặc luôn cả trước đây’ là như thế.

Imeva kāme purimeva jappan 'ti - **Imeva kāme** 'ti paccuppanne pañca-kāmaguṇe icchantā sādiyantā patthayantā abhijappantā. **Purimeva jappan** 'ti - atīte pañcakāmaguṇe jappantā pajappantā abhijappantā 'ti - imeva kāme purimeva jappaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Icchānidānā bhavasātabaddhā
te duppamuñcā na hi aññamokkhā,
pacchā pure vāpi apekkhamānā
imeva kāme purimeva jappan”*ti.

2 - 3

*Kāmesu giddhā pasutā pamūlhā¹
avadāniyā te visame nivīṭṭhā,
dukkhūpanītā paridevayanti
kiṃ su bhavissāma ito cutā se.²*

Kāmesu giddhā pasutā pamūlhā 'ti - **Kāmā** 'ti uddānato dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca. –pe– Ime vuccanti vatthukāmā. –pe– Ime vuccanti kilesakāmā. **Gedho** vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Kilesakāme vatthukāmesu rattā giddhā gathitā mucchitā ajjhoppannā³ laggā laggitā paḷibuddhā 'ti kāmesu giddhā.

Pasutā 'ti yepi kāme esanti gavesanti pariyesanti, taccaritā tabbahulā taggarukā tanninnā tappoṇā tappabbhārā tadadhimmuttā tadadhipateyyā,⁴ tepi kāmapasutā. Yepi taṇhāvasena rūpe esanti gavesanti pariyesanti, –pe– sadde –pe– gandhe –pe– rase –pe– phoṭṭhabbe esanti gavesanti pariyesanti, taccaritā tabbahulā taggarukā tanninnā tappoṇā tappabbhārā tadadhimmuttā tadadhipateyyā, tepi kāmapasutā. Yepi taṇhāvasena rūpe paṭilabhanti, –pe– sadde –pe– gandhe –pe– rase –pe– phoṭṭhabbe paṭilabhanti, taccaritā tabbahulā taggarukā tanninnā tappoṇā tappabbhārā tadadhimmuttā tadadhipateyyā, tepi kāmapasutā. Yepi taṇhāvasena rūpe paribhuñjanti, –pe– sadde –pe– gandhe –pe– rase –pe– phoṭṭhabbe paribhuñjanti, taccaritā tabbahulā taggarukā tanninnā tappoṇā tappabbhārā tadadhimmuttā tadadhipateyyā, tepi kāmapasutā. Yathā kalahakārako kalahapasuto, kammakārako kammapasuto, gocare caranto gocarapasuto, jhāyī jhānapasuto, evamevaṃ⁵ yepi kāme esanti gavesanti pariyesanti, taccaritā tabbahulā taggarukā tanninnā tappoṇā tappabbhārā tadadhimmuttā tadadhipateyyā, tepi kāmapasutā. –

¹ sammūlhā - Sa.

² cutāse - Ma, Syā, PTS.

³ ajjhosannā - Ma.

⁴ tadadhipateyyā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁵ evameva - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

Đang tham muốn chính các dục này đây hoặc vào thời trước đây - Chính các dục này đây: Trong khi ước muốn, trong khi ưng thuận, trong khi ước nguyện, trong khi nguyện cầu năm loại dục trong hiện tại. **Đang tham muốn (các dục) vào thời trước đây:** Trong khi tham muốn, trong khi khởi tham muốn, trong khi nguyện cầu năm loại dục ở quá khứ; - ‘đang tham muốn chính các dục này đây hoặc vào thời trước đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Có ước muốn là căn nguyên, bị trói buộc vào lạc thú ở hiện hữu, đang trông mong về sau này hoặc luôn cả trước đây, đang tham muốn chính các dục này đây hoặc vào thời trước đây, những kẻ ấy là khó giải thoát, đương nhiên không thể giúp cho những người khác giải thoát.”

2 - 3

*Bị thèm khát ở các dục, bị đeo níu, bị mê đắm,
là những người thấp kém, họ đã lún sâu vào (sở hành) sai trái.
Bị dẫn dắt đến khổ đau, họ than vãn:
‘Vậy chúng ta sẽ trở thành cái gì sau khi đã chết từ nơi đây?’*

Bị thèm khát ở các dục, bị đeo níu, bị mê đắm - Các dục: theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. –nt– Các điều này được gọi là vật dục. –nt– Các điều này được gọi là ô nhiễm dục. **Thèm khát:** nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Bị luyến ái, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê đắm, bị găng gủi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở ô nhiễm dục, ở các vật dục; - ‘bị thèm khát ở các dục’ là như thế.

Bị đeo níu: Những kẻ nào tìm kiếm, tìm tòi, tầm cầu các dục, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục. Những kẻ nào, do tác động của tham ái, tìm kiếm, tìm tòi, tầm cầu các sắc –nt– các thính –nt– các hương –nt– các vị –nt– tìm kiếm, tìm tòi, tầm cầu các xúc, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục. Những kẻ nào, do tác động của tham ái, tiếp nhận các sắc –nt– các thính –nt– các hương –nt– các vị –nt– tiếp nhận các xúc, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục. Những kẻ nào, do tác động của tham ái, thọ hưởng các sắc –nt– các thính –nt– các hương –nt– các vị –nt– thọ hưởng các xúc, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục. Giống như người gây nên sự cãi cọ thì bị đeo níu ở sự cãi cọ, người làm công việc thì bị đeo níu ở công việc, người đang sống ở nơi sinh sống thì bị đeo níu ở nơi sinh sống, người có thiên thì bị đeo níu bởi thiên, tương tự như vậy, những kẻ nào tìm kiếm, tìm tòi, tầm cầu các dục, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục. –

– Yepi taṇhāvasena rūpe esanti gavesanti pariyesanti, –pe– sadde –pe– gandhe –pe– rase –pe– phoṭṭhabbe esanti gavesanti pariyesanti, taccarītā tabbahulā taggarukā tanninnā tapponā tappabbhārā tadadhimuttā tadadhipateyyā, tepi kāmāpasutā. Yepi taṇhāvasena rūpe paṭilabhanti, –pe– sadde –pe– gandhe –pe– rase –pe– phoṭṭhabbe paṭilabhanti, taccarītā tabbahulā taggarukā tanninnā tapponā tappabbhārā tadadhimuttā tadadhipateyyā, tepi kāmāpasutā. Yepi taṇhāvasena rūpe paribhuñjanti, –pe– sadde –pe– gandhe –pe– rase –pe– phoṭṭhabbe paribhuñjanti, taccarītā tabbahulā taggarukā tanninnā tapponā tappabbhārā tadadhimuttā tadadhipateyyā, tepi kāmāpasutā.

Pamūlhā 'ti - yebhuyyena devamanussā pañcasu kāmāgūṇesu muyhanti pamuyhanti¹ sammuyhanti sampamuyhanti, mūlhā pamūlhā² sammūlhā sampamūlhā, avijjāya andhikatā, āvutā nivutā ovutā pihitā paṭicchannā paṭikujjitā 'ti kāmesu giddhā pasutā pamūlhā.

Avadāniyā te visame nivittā 'ti - **Avadāniyā** 'ti avamāgacchantī 'ti³ pi avadāniyā, maccharinopi vuccanti avadāniyā, buddhānaṃ buddhasāvākānaṃ vacanaṃ vyappathaṃ desanaṃ anusitṭhiṃ nādiyanti 'ti avadāniyā.

Kathaṃ avamāgacchantīti avadāniyā? Avamāgacchantīti nirayaṃ gacchanti, [tiracchānāyonim gacchanti,]⁴ pattivisaṃ⁵ gacchanti,⁶ evaṃ avamāgacchantīti avadāniyā.

Kathaṃ maccharino vuccanti avadāniyā? Pañca macchariyāni: āvāsa-macchariyaṃ kulamacchariyaṃ lābhamacchariyaṃ vaṇṇamacchariyaṃ dhammacchariyaṃ; yaṃ evarūpaṃ macchariyaṃ maccharāyanā maccharāyitattaṃ vevicchaṃ kadariyaṃ kaṭukañcukatā aggahitattaṃ cittassa, idaṃ vuccati macchariyaṃ.⁷ Api ca khandhamacchariyampi macchariyaṃ, dhātu-macchariyampi macchariyaṃ, āyatanamacchariyampi macchariyaṃ gāho, idaṃ vuccati macchariyaṃ. Iminā macchariyena avadaññutāya samannāgatā janā pamattā, evaṃ maccharino vuccanti avadāniyā.

Kathaṃ buddhānaṃ buddhasāvākānaṃ vacanaṃ vyappathaṃ desanaṃ anusitṭhiṃ nādiyanti avadāniyā? Buddhānaṃ buddhasāvākānaṃ vacanaṃ vyappathaṃ desanaṃ anusitṭhiṃ nādiyanti na sussūsanti⁸ na sotaṃ odahanti nāññā cittaṃ upaṭṭhapenti,⁹ anassavā avacanakarā paṭilomavuttino aññeneva mukhaṃ karonti. Evaṃ buddhānaṃ buddhasāvākānaṃ vacanaṃ vyappathaṃ desanaṃ anusitṭhiṃ nādiyanti avadāniyā¹⁰ avadāniyā.

¹ pamuyhanti - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

² pamūlhā - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ avagacchantī ti - Ma, Sīmu 1; avamāgacchantī ti - PTS.

⁴ tiracchānāyonim gacchanti - itipāṭho BJTS natthi.

⁸ sussūsanti - Ma, Syā, PTS.

⁵ pattivisaṃ - Syā, PTS.

⁹ na aññā cittaṃ upaṭṭhapenti - Ma, Syā;

⁶ gacchantī ti - Ma, Syā, PTS.

na aññācittaṃ upaṭṭhapenti - PTS.

⁷ Vibhaṅga, Khuddakavathuvibhaṅga.

¹⁰ avadāniyāti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

– Những kẻ nào, do tác động của tham ái, tìm kiếm, tìm tòi, tầm cầu các sắc –nt– các thính –nt– các hương –nt– các vị –nt– tìm kiếm, tìm tòi, tầm cầu các xúc, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục. Những kẻ nào, do tác động của tham ái, tiếp nhận các sắc –nt– các thính –nt– các hương –nt– các vị –nt– tiếp nhận các xúc, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục. Những kẻ nào, do tác động của tham ái, thọ hưởng các sắc –nt– các thính –nt– các hương –nt– các vị –nt– thọ hưởng các xúc, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo, những kẻ ấy là bị đeo níu ở các dục.

Bị mê đắm: Phần nhiều chư Thiên và loài người mê mẩn, mê đắm, mê muội, mê mệt, bị mê mẩn, bị mê đắm, bị mê muội, bị mê mệt, bị vô minh làm mù, bị bao bọc, bị bao trùm, bị bao kín, bị che lại, bị che kín, bị đậy kín trong năm loại dục; - ‘bị thềm khát ở các dục, bị đeo níu, bị mê đắm’ là như thế.

Là những người thấp kém, họ đã lún sâu vào (sở hành) sai trái - Những người thấp kém: ‘Những người đi xuống’ là những người thấp kém, những người bòn xén được gọi là những người thấp kém, ‘những người không nắm giữ lời nói, lời giải bày, lời chỉ bảo, lời khuyên bảo của chư Phật, của chư Thánh Văn của đức Phật’ là những người thấp kém.

‘Những người đi xuống’ là những người thấp kém nghĩa là thế nào? ‘Những người đi xuống’ là những người đi đến địa ngục, [đi đến loài thú,] đi đến thân phận hạ quý, ‘những người đi xuống’ là những người thấp kém nghĩa là như vậy.

Những người bòn xén được gọi là những người thấp kém nghĩa là thế nào? Có năm loại bòn xén: bòn xén về chỗ ở, bòn xén về gia tộc, bòn xén về lợi lộc, bòn xén về danh tiếng, bòn xén về Pháp; bòn xén nào có hình thức như vậy là biểu hiện của bòn xén, trạng thái của bòn xén, sự háms lợi, keo kiệt, tính chất bòn xén, trạng thái bị nắm giữ của tâm; điều này được gọi là bòn xén. Còn nữa, bòn xén về uẩn cũng là bòn xén, bòn xén về giới cũng là bòn xén, bòn xén về xứ cũng là bòn xén, sự nắm lấy, điều này được gọi là bòn xén.¹ Do sự bòn xén này, những người không có sự hào phóng trở nên xao lãng, ‘những người bòn xén được gọi là những người thấp kém’ nghĩa là như vậy.

‘Những người không nắm giữ lời nói, lời giải bày, lời chỉ bảo, lời giáo huấn của chư Phật, của chư Thánh Văn của đức Phật’ là những người thấp kém nghĩa là thế nào? ‘Những người không nắm giữ, không lắng nghe, không để tai, không lập tâm để hiểu lời nói, lời giải bày, lời chỉ bảo, lời giáo huấn của chư Phật, của chư Thánh Văn của đức Phật, là những người không nghe theo, không làm theo lời dạy, có hành vi nghịch lại, quay mặt về hướng khác. ‘Những người không nắm giữ lời nói, lời giải bày, lời chỉ bảo, lời giáo huấn của chư Phật, của chư Thánh Văn của đức Phật’ là những người thấp kém nghĩa là như vậy; - ‘những người thấp kém’ là như thế.

¹ Ở các trang 184, 340, 530, 590 được thấy ghi: ‘*gāho vuccati macchariyam*’ (sự nắm lấy được gọi là bòn xén), thay vì: ‘*gāho, idam vuccati macchariyam*’ (sự nắm lấy, điều này được gọi là bòn xén) như ở đây và ở trang 308 (ND).

Te visame nivīṭṭhā ¹ti - **Visame** ²ti visame kāyakamme nivīṭṭhā, visame vacīkamme nivīṭṭhā, visame manokamme nivīṭṭhā, visame pāṇātipāte nivīṭṭhā, visame adinnādāne nivīṭṭhā, visame kāmesu micchācāre nivīṭṭhā, visame musāvāde nivīṭṭhā, visamāya pisunāya³ vācāya nivīṭṭhā, visamāya pharusāya vācāya nivīṭṭhā, visame samphappalāpe nivīṭṭhā, visamāya abhijjhāya nivīṭṭhā, visame vyāpāde nivīṭṭhā, visamāya micchādīṭṭhiyā nivīṭṭhā, visamesu saṅkhāresu nivīṭṭhā, visamesu pañcasu kāmagaṇesu nivīṭṭhā, visamesu pañcasu nīvaraṇesu nivīṭṭhā [⁴] vinivīṭṭhā⁵ patīṭṭhitā allīnā upagatā ajjhositā adhimuttā laggā laggitā palibuddhā ⁶ti avadāniyā te visame nivīṭṭhā.

Dukkhūpanītā paridevayantī ⁷ti - **Dukkhūpanītā** ⁸ti dukkhappattā⁶ dukkha-sampattā dukkhūpagatā, mārappattā mārāsampattā mārūpagatā, maraṇappattā maraṇasampattā maraṇūpagatā. **Paridevayantī** ⁹ti lapanti sallapanti⁷ socanti kilamanti paridevanti urattāḷiṃ kandanti sammohaṃ āpajjantī ¹⁰ti - dukkhūpanītā paridevayanti.

Kiṃ su⁸ **bhavissāma ito cutā se** ⁹ti - Ito cutā kiṃ⁹ bhavissāma? Nerayikā bhavissāma? Tiracchānāyonikā bhavissāma? Pettivisayikā¹⁰ bhavissāma? Manussā bhavissāma? Devā bhavissāma? ¹¹Rūpī bhavissāma? Arūpī bhavissāma? Saññī bhavissāma? Asaññī bhavissāma? Nevasaññīnāsaññī bhavissāma? Bhavissāma nu kho mayaṃ anāgatamaddhānaṃ? Na nu kho bhavissāma anāgatamaddhānaṃ? Kinnu kho bhavissāma anāgatamaddhānaṃ? Kathannu kho bhavissāma anāgatamaddhānaṃ? Kiṃ hutvā kiṃ bhavissāma nu kho mayaṃ anāgatamaddhānaṃ ¹²ti saṃsayapakkhannā¹² vimatipakkhannā¹² dvelhakajātā lapanti sallapanti⁷ socanti kilamanti paridevanti urattāḷiṃ kandanti sammohaṃ āpajjantī ¹³ti - kiṃ su bhavissāma ito cutā se.

Tenāha bhagavā:

*“Kāmesu giddhā pasutā pamūlhā
avadāniyā te visame nivīṭṭhā,
dukkhūpanītā paridevayanti
kiṃ su bhavissāma ito cutā se”*ti.

2 - 4

*Tasmā hi sikkhetha idheva jantu
yaṃ kiñci jaññā visamanti loke,
na tassa hetu¹³ visamaṃ careyya
appañhidaṃ jīvitam āhu dhīrā.*

Tasmā hi sikkhetha idheva jantū ¹⁴ti - **Tasmā** ¹⁵ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānā etaṃ ādīnavaṃ passamāno¹⁴ kāmesū ¹⁶ti tasmā. **Sikkhethā** ¹⁷ti - tisso sikkhā: adhisīlasikkhā adhicitasikkhā adhipaññāsikkhā.

¹ avadāniyā te visame nivīṭṭhā ti - PTS.

² visame ti - itipāṭho Ma, Syā potthakesu na dissate.

³ pisunāya - Ma, Syā, PTS.

⁴ visamāya cetanāya visamāya patthanāya visamāya paṇidhiyā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu dissate.

⁵ nivīṭṭhā - Syā, PTS.

⁶ dukkhūpanītā ti dukkhūpanītā dukkhappattā - Syā, PTS.

⁷ lālapanti - Ma, Syā, PTS.

⁸ kiṃsū - Ma, Syā.

⁹ kiṃsu - Syā; kiṃ su - PTS.

¹⁰ pttivisayikā - Syā, PTS.

¹¹ devā kiṃ bhavissāma - PTS.

¹² ^opakkhandā - Ma;

^opakkhandantā - Sīmu 1.

¹³ hetū - Ma, Syā.

¹⁴ sampassamāno - Ma, Syā, PTS.

Họ đã lún sâu vào (sở hành) sai trái - (Sở hành) sai trái: Họ đã lún sâu vào thân nghiệp sai trái, đã lún sâu vào khẩu nghiệp sai trái, đã lún sâu vào ý nghiệp sai trái, đã lún sâu vào việc giết hại sinh mạng sai trái, đã lún sâu vào việc trộm cắp sai trái, đã lún sâu vào tà hạnh trong các dục sai trái, đã lún sâu vào việc nói dối sai trái, đã lún sâu vào việc nói đâm thọc sai trái, đã lún sâu vào việc nói thô lỗ sai trái, đã lún sâu vào việc nói nhảm nhí sai trái, đã lún sâu vào tham đắm sai trái, đã lún sâu vào sân hận sai trái, đã lún sâu vào tà kiến sai trái, đã lún sâu vào các pháp tạo tác sai trái, đã lún sâu vào năm loại dục sai trái, đã lún sâu vào năm pháp che lấp sai trái, đã đi theo vào, đã thiết lập, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại; - ‘là những người thấp kém, họ đã lún sâu vào (sở hành) sai trái’ là như thế.

Bị dẫn dắt đến khổ đau, họ than vãn - Bị dẫn dắt đến khổ đau: đã đi đến khổ đau, đã đạt đến khổ đau, đã đến gần khổ đau, đã đi đến Ma Vương, đã đạt đến Ma Vương, đã đến gần Ma Vương, đã đi đến sự chết, đã đạt đến sự chết, đã đến gần sự chết. **Họ than vãn:** họ rên rỉ, làm nhảm, sầu muộn, mệt mỏi, than vãn, đấm ngực khóc lóc, đi đến sự mê muội; - ‘bị dẫn dắt đến khổ đau, họ than vãn’ là như thế.

Vậy chúng ta sẽ trở thành cái gì sau khi đã chết từ nơi đây? Họ bị rơi vào ngờ vực, bị rơi vào nhầm lẫn, bị sanh lên sự lưỡng lự rằng: “Sau khi chết từ nơi đây, chúng ta sẽ trở thành cái gì? Chúng ta sẽ trở thành người địa ngục? Sẽ trở thành loài thú? Sẽ trở thành thân phận ngựa quý? Sẽ trở thành loài người? Sẽ trở thành chư Thiên? Sẽ trở thành hữu sắc? Sẽ trở thành vô sắc? Sẽ trở thành hữu tướng? Sẽ trở thành vô tướng? Sẽ trở thành phi tướng phi phi tướng? Phải chăng chúng ta sẽ hiện hữu trong thời vị lai? Phải chăng chúng ta sẽ không hiện hữu trong thời vị lai? Chúng ta sẽ trở thành cái gì trong thời vị lai? Chúng ta sẽ hiện hữu trong thời vị lai như thế nào? Chúng ta sẽ trở thành cái gì rồi sẽ trở thành cái gì trong thời vị lai?” Họ rên rỉ, làm nhảm, sầu muộn, mệt mỏi, than vãn, đấm ngực khóc lóc, đi đến sự mê muội; - ‘vậy chúng ta sẽ trở thành cái gì sau khi đã chết từ nơi đây?’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bị thèm khát ở các dục, bị đeo níu, bị mê đắm,
là những người thấp kém, họ đã lún sâu vào (sở hành) sai trái.
Bị dẫn dắt đến khổ đau, họ than vãn:
‘Vậy chúng ta sẽ trở thành cái gì sau khi đã chết từ nơi đây?’”*

2 - 4

*Chính vì điều ấy, con người ở ngay tại đây nên học tập,
nên biết bất cứ điều gì là ‘sai trái’ ở thế gian,
không nên thực hành điều sai trái do nhân của điều ấy,
bởi vì các bậc sáng trí đã nói mạng sống này là ngắn ngủi.*

Chính vì điều ấy, con người ở ngay tại đây nên học tập - Vì điều ấy: Vì điều ấy là bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, trong khi nhìn thấy điều bất lợi này ở các dục; - ‘vì điều ấy’ là như thế. **Nên học tập:** Có ba sự học tập: học tập về thắng giới, học tập về thắng tâm, học tập về thắng tuệ.

Katamā adhisīlasikkhā? Idha bhikkhu sīlavā hoti pātimokkhasaṃvarasaṃvuto viharati ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī, samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Khuddako sīlakkhandho, mahanto sīlakkhandho, sīlaṃ patiṭṭhā ādi caraṇaṃ saṃyamo saṃvaro mukhaṃ pamukhaṃ¹ kusalānaṃ dhammānaṃ samāpattiyā. Ayaṃ adhisīlasikkhā.

Katamā adhicittasikkhā? Idha bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekajaṃ pītisukhaṃ paṭhamaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Vitakkavicārānaṃ vūpasamā ajjhataṃ sampasādanaṃ cetaso ekodibhāvaṃ avitakkaṃ avicāraṃ samādhijaṃ pītisukhaṃ dutiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhaṃ ca kāyena paṭisaṃvedeti, yaṃ taṃ ariyā ācikkhanti ‘upekkhako satimā sukhavihārī’ ti taṃ tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Sukhassa ca pahāṇā dukkhassa ca pahāṇā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā adukkhaṃ asukhaṃ² upekkhāsati pārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Ayaṃ adhicittasikkhā.

Katamā adhipaññāsikkhā? Idha bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammādukkhakkhayagāminiyā. So ‘idaṃ dukkhaṃ’ ti yathābhūtaṃ pajānāti, ‘ayaṃ dukkhasamudayo’ ti yathābhūtaṃ pajānāti, ‘ayaṃ dukkhanirodho’ ti yathābhūtaṃ pajānāti, ‘ayaṃ dukkhanirodhagāminīpaṭipadā’ ti yathābhūtaṃ pajānāti. ‘Ime āsavā’ ti yathābhūtaṃ pajānāti, ‘ayaṃ āsavaṃ samudayo’ ti yathābhūtaṃ pajānāti, ‘ayaṃ āsavanirodho’ ti yathābhūtaṃ pajānāti, ‘ayaṃ āsavanirodhagāminīpaṭipadā’ ti yathābhūtaṃ pajānāti. Ayaṃ adhipaññāsikkhā.

Imāyo³ tisso sikkhāyo āvajjanto sikkheyya, jānanto sikkheyya, passanto sikkheyya, paccavekkhanto sikkheyya, cittaṃ adhiṭṭhanto sikkheyya, saddhāya adhimuccanto sikkheyya, viriyaṃ paggaṇhanto sikkheyya, satimā upaṭṭhapento⁴ sikkheyya, cittaṃ samādahanto sikkheyya, paññāya pajānanto sikkheyya, abhiññeyyaṃ abhijānanto sikkheyya, pariññeyyaṃ parijānanto sikkheyya, pahātabbaṃ pajahanto sikkheyya, bhāvetabbaṃ bhāvento sikkheyya, sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya, ācareyya, samācareyya, samādāya vatteyya.

¹ mokkhaṃ pāmokkhaṃ - Ma.

² adukkhamasukhaṃ - Ma, Syā, PTS, Sa.

³ imā - Ma, Syā, PTS, Sa.

⁴ upaṭṭhanto - Syā, PTS.

Việc nào là sự học tập về thắng giới? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có giới, sống thu thúc với sự thu thúc của giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xử, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhất, thọ trì và thực hành trong các điều học. Nhóm giới nhỏ, nhóm giới lớn, giới là nền tảng, phân khởi đầu, sự thực hành, sự ngăn giữ, sự thu thúc, sự mở đầu, sự dần dần nhằm chứng đạt các thiện pháp; việc này là sự học tập về thắng giới.

Việc nào là sự học tập về thắng tâm? Ở đây, vị tỳ khưu ngay sau khi tách ly khỏi các dục, tách ly khỏi các bất thiện pháp, đạt đến và trú thiền thứ nhất, có tâm, có tứ, có hỷ lạc sanh lên do sự tách ly; do sự vắng lặng của tâm và tứ, đạt đến và trú thiền thứ nhì, có sự tĩnh lặng thuộc nội phần, có trạng thái chuyên nhất của tâm, không tâm không tứ, có hỷ lạc sanh lên do định; do sự không còn luyến ái ở hỷ, an trú xả, có niệm và có sự nhận biết rõ, và cảm nhận lạc bằng thân, đó là điều mà các bậc Thánh gọi là: ‘Có xả, có niệm, có sự trú vào lạc,’ đạt đến và trú thiền thứ ba; và do sự từ bỏ lạc, do sự từ bỏ khổ (ở thân), do sự biến mất của hỷ tâm và ưu phiền (đã có) ngay trước đó, đạt đến và trú thiền thứ tư, có sự thanh tịnh của xả và niệm, không khổ không lạc; việc này là sự học tập về thắng tâm.

Việc nào là sự học tập về thắng tuệ? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có tuệ, thành tựu về tuệ hướng đến sự sanh diệt, góp phần vào sự thấu triệt cao thượng, dẫn đến việc cạn kiệt hoàn toàn của khổ. Vị ấy nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là nhân sanh Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự diệt tận Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là các lậu hoặc*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là nhân sanh các lậu hoặc*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự diệt tận các lậu hoặc*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc*,” việc này là sự học tập về thắng tuệ.

Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; trong khi biết, thì nên học tập; trong khi thấy, thì nên học tập; trong khi quán xét lại, thì nên học tập; trong khi quyết định tâm, thì nên học tập; trong khi hướng đến đức tin, thì nên học tập; trong khi ra sức tinh tấn, thì nên học tập; trong khi thiết lập niệm, thì nên học tập; trong khi tập trung tâm, thì nên học tập; trong khi nhận biết bằng tuệ, thì nên học tập; trong khi biết rõ pháp cần được biết rõ, thì nên học tập; trong khi biết toàn diện pháp cần được biết toàn diện, thì nên học tập; trong khi dứt bỏ pháp cần được dứt bỏ, thì nên học tập; trong khi tu tập pháp cần được tu tập, thì nên học tập; trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng.

Idhā 'ti - imissā ditṭhiyā, imissā khantiyā, imissā ruciyā, imasmiṃ ādāye, imasmiṃ dhamme, imasmiṃ vinaye, imasmiṃ dhammavinaye, imasmiṃ pāvacane, imasmiṃ brahmacariye, imasmiṃ satthusāsane, imasmiṃ attabhāve, imasmiṃ manussaloke, tena vuccati idhā 'ti.¹ **Jantū** 'ti - satto naro –pe– manujo 'ti - tasmā hi sikkhetha idheva jantu.

Yaṃ kiñci jaññā visamanti loke 'ti - **Yaṃ kiñcī** 'ti sabbena sabbaṃ sabbathā sabbaṃ asesam nissesam pariyādiyanavacanametam² 'yaṃ kiñcī 'ti. **Visamanti jaññā** 'ti³ - visamaṃ kāyakammaṃ visamanti jāneyya, visamaṃ vacīkammaṃ visamanti jāneyya, visamaṃ manokammaṃ visamanti jāneyya, visamo pāṇātipāto visamoti⁴ jāneyya, visamaṃ adinnādānaṃ visamanti jāneyya, visamo kāmesu micchācāro visamoti⁵ jāneyya, visamo musāvādo visamoti⁶ jāneyya, visamā pisunā vācā visamāti⁷ jāneyya, visamā pharusā vācā visamāti⁸ jāneyya, visamo samphappalāpo visamoti⁹ jāneyya, visamaṃ abhijjham visamanti¹⁰ jāneyya, visamo vyāpādo visamoti¹¹ jāneyya, visamā micchādītṭhi visamāti¹² jāneyya, visamā saṅkhārā visamāti¹³ jāneyya, visamā pañca kāmaguṇā visamāti¹⁴ jāneyya, visamāni pañca nīvaraṇāni visamāti¹⁵ jāneyya [¹⁶] ājāneyya vijāneyya patijāneyya paṭivijjheyya. **Loke** 'ti - apāyaloke –pe– āyatana-loke 'ti - yaṃ kiñci jaññā visamanti loke.

Na tassa hetu visamaṃ careyyā 'ti - visamassa kāyakammasa hetu visamaṃ na careyya, visamassa vacīkammasa hetu visamaṃ na careyya, visamassa manokammasa hetu visamaṃ na careyya, visamassa pāṇātipātassa hetu visamaṃ na careyya, visamassa adinnādānassa hetu visamaṃ na careyya, visamassa kāmesu micchācārassa hetu visamaṃ na careyya, visamassa musāvādassa hetu visamaṃ na careyya, visamāya pisunāya vācāya hetu visamaṃ na careyya, visamāya pharusāya vācāya hetu visamaṃ na careyya, visamassa samphappalāpassa hetu visamaṃ na careyya, visamāya abhijjhāya hetu visamaṃ na careyya, visamassa vyāpādassa hetu visamaṃ na careyya, visamāya micchādītṭhiyā hetu visamaṃ na careyya, visamānaṃ saṅkhārānaṃ hetu visamaṃ¹⁷ na careyya, visamānaṃ pañcannaṃ kāmaguṇānaṃ hetu visamaṃ¹⁷ na careyya, visamānaṃ pañcannaṃ nīvaraṇānaṃ hetu visamaṃ¹⁷ na careyya, visamāya cetanāya hetu visamaṃ na careyya, visamāya patthanāya hetu visamaṃ na careyya,¹⁸ visamāya paṇidhiyā hetu visamaṃ na careyya na ācareyya na samācareyya na samādāya vatteyyā 'ti - na tassa hetu visamaṃ careyya.

¹ tena vuccati idhā ti - itipāṭho Syā potthake na dissate.

² pariyādāyavacanametam - Syā; pariyādāyavacanam etaṃ - PTS.

³ jaññā visamanti ti - Syā, PTS.

⁴ visamaṃ pāṇātipātaṃ visamoti - Ma, Syā, PTS.

⁵ visamaṃ kāmesu micchācāraṃ visamoti - Ma, Syā, PTS.

⁶ visamaṃ musāvādaṃ visamoti - Ma, Syā, PTS.

⁷ visamaṃ pisunaṃ vācaṃ visamāti - Ma, Syā, PTS.

⁸ visamaṃ pharusam vācaṃ visamāti - Ma, Syā, PTS.

⁹ visamaṃ samphappalāpaṃ visamoti - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ visamāti - Ma, Syā, PTS.

¹¹ visamaṃ vyāpādaṃ visamoti - Ma, Syā, PTS.

¹² visamaṃ micchādītṭhiṃ visamāti - Ma, Syā, PTS.

¹³ visame saṅkhāre visamāti - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ visame pañca kāmaguṇe visamāti - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ visame pañca nīvaraṇe visamāti - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ visamaṃ cetanaṃ visamā ti jāneyya, visamaṃ patthanam visamā ti jāneyya, visamaṃ paṇidhiṃ visamā ti jāneyya - Syā, PTS.

¹⁷ visame - Syā, PTS.

¹⁸ visamāya cetanāya hetu, visamāya patthanāya hetu - Syā, PTS.

Ở tại đây: ở quan điểm này, ở sự chấp nhận này, ở sự ưa thích này, ở sự nắm giữ này, ở Pháp này, ở Luật này, ở Pháp và Luật này, ở giáo lý này, ở Phạm hạnh này, ở lời dạy này của bậc Đạo Sư, ở bản ngã này, ở thế giới loài người này; vì thế, được gọi là ‘ở tại đây.’ **Con người** là chúng sanh, đàn ông, –nt– nhân loại; - ‘chính vì điều ấy, con người ở ngay tại đây nên học tập’ là như thế.

Nên biết bất cứ điều gì là ‘sai trái’ ở thế gian - Bất cứ điều gì: tất cả theo tổng thể, tất cả trong mọi trường hợp, một cách trọn vẹn, không còn dư sót, cụm từ ‘*yam kiñci*’ này là lối nói của sự bao gồm. **Nên biết là ‘sai trái’:** Nên biết thân nghiệp sai trái là ‘sai trái,’ nên biết khẩu nghiệp sai trái là ‘sai trái,’ nên biết ý nghiệp sai trái là ‘sai trái,’ nên biết việc giết hại sinh mạng sai trái là ‘sai trái,’ nên biết việc trộm cắp sai trái là ‘sai trái,’ nên biết tà hạnh trong các dục sai trái là ‘sai trái,’ nên biết việc nói dối sai trái là ‘sai trái,’ nên biết việc nói đâm thọc sai trái là ‘sai trái,’ nên biết việc nói thô lỗ sai trái là ‘sai trái,’ nên biết việc nói nhảm nhí sai trái là ‘sai trái,’ nên biết tham đắm sai trái là ‘sai trái,’ nên biết sân hận sai trái là ‘sai trái,’ nên biết tà kiến sai trái là ‘sai trái,’ nên biết các hành sai trái là ‘sai trái,’ nên biết năm loại dục sai trái là ‘sai trái,’ nên biết năm pháp che lấp sai trái là ‘sai trái,’ nên biết, nên hiểu, nên nhận thức, nên thừa nhận, nên thấu triệt. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘nên biết bất cứ điều gì là ‘sai trái’ ở thế gian’ là như thế.

Không nên thực hành điều sai trái do nhân của điều ấy: Không nên thực hành điều sai trái do nhân của thân nghiệp sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của khẩu nghiệp sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của ý nghiệp sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của việc giết hại sinh mạng sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của việc trộm cắp sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của tà hạnh trong các dục sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của việc nói dối sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của việc nói đâm thọc sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của việc nói thô lỗ sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của việc nói nhảm nhí sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của tham đắm sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của sân hận sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của tà kiến sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của các pháp tạo tác sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của năm loại dục sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của năm pháp che lấp sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của ý định sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của ước nguyện sai trái, không nên thực hành điều sai trái do nhân của nguyện vọng sai trái, không nên hành xử, không nên hành theo, không nên thọ trì và vận dụng; - ‘không nên thực hành điều sai trái do nhân của điều ấy’ là như thế.

Appaṇhidaṃ jīvitam āhu dhīrā 'ti - **Jīvitan** 'ti āyu ṭhiti yapanā yāpanā irīyanā¹ vattanā pālanā jīvitam jīvitindriyam. Api ca dvīhi kāraṇehi appakaṃ jīvitam: ṭhitiparittatāya vā appakaṃ jīvitam, sarasaparittatāya vā appakaṃ jīvitam. Kathaṃ ṭhitiparittatāya vā appakaṃ jīvitam? Atīte cittaṅkhaṇe jīvittha na jīvati na jīvissati, anāgate cittaṅkhaṇe jīvissati² na jīvati na jīvittha,³ paccuppanne cittaṅkhaṇe jīvati na jīvittha na jīvissati.

1. *“Jīvitam attabhāvo ca sukhadukkhā ca kevalā, ekacittasamāyuttā lahuso vattate⁴ khaṇo.*
2. *Cullāsīti saḥassāni kappā⁵ tiṭṭhanti ye marū, na tveva tepi jīvanti dvīhi cittehi saṃyutā.⁶*
3. *Ye niruddhā marantassa tiṭṭhamānassa vā idha, sabbeva⁷ sadisā khandhā gatā appaṭṭisandhikā.⁸*
4. *Anantarā⁹ ca ye bhaggā¹⁰ ye ca bhaggā¹⁰ anāgatā, tadantare niruddhānaṃ vesamaṃ¹¹ natthi lakkhāṇe.*
5. *Anibbattena na jāto paccuppannena jīvati, cittabhaṅgā mato¹² loko paññatti paramatthiyā.¹³*
6. *Yathā ninnā pavattanti chandena pariṇāmitā, acchinnadhārā¹⁴ vattanti saḷāyatanapaccayā.¹⁵*
7. *Anidhānagatā bhaggā¹⁶ puñjo natthi anāgate, nibbattā yeva¹⁷ tiṭṭhanti āragge sāsapūpamā.*
8. *Nibbattānañca dhammānaṃ bhaṅgo nesamaṃ purakkhato,¹⁸ palokadhammā tiṭṭhanti purāṇehi amissitā.*
9. *Adassanāto¹⁹ āyanti bhaṅgā gacchantyadassanaṃ,²⁰ vijjuppādova ākāse uppajjanti vayanti cā* ”ti.

Evamaṃ ṭhitiparittatāya appakaṃ jīvitam.

¹ irīyanā - Ma, Syā, PTS.

² jīvittha - Sīmu 1.

³ jīvissati - Sīmu 1.

⁴ vattati - Syā, PTS.

⁵ kappam - Vi.

⁶ samāhitā - Syā, PTS;

samohitā - Sīmu 1.

⁷ sabbepi - Ma, Sīmu 2.

⁸ appaṭṭisandhiyā - Vi.

⁹ na antarā - Sa.

¹⁰ bhaṅgā - Syā, PTS.

¹¹ vesammaṃ - Syā, PTS, Sa.

¹² cittabhaggā mato - Ma;

cittabhaṅgamato - Syā, PTS.

¹³ paramatthiyā - Vi; paramatthiti - Sa.

¹⁴ acchinnavārā - Syā, PTS.

¹⁵ Ayaṃ gāthā Visuddhimagge dissati.

¹⁶ bhaṅgā - Syā, PTS.

¹⁷ ye ca - Ma.

¹⁸ purekkhato - Syā, PTS.

¹⁹ adassanato - Ma, Syā, PTS.

²⁰ gacchanti adassanaṃ - Sīmu 2.

Bởi vì các bậc sáng trí đã nói mạng sống này là ngắn ngủi - Mạng sống: là tuổi thọ, sự tồn tại, sự di chuyển, sự làm cho di chuyển, sự thay đổi oai nghi, sự vận hành, sự hộ trì, mạng sống, mạng quyền. Và hơn nữa, mạng sống là ngắn ngủi bởi hai lý do: mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của sự tồn tại, hoặc là mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của phẩm chất. Mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của sự tồn tại nghĩa là thế nào? Đã sống ở sát-na tâm quá khứ thì không sống (ở hiện tại), thì sẽ không sống (ở vị lai); sẽ sống ở sát-na tâm vị lai thì không sống (ở hiện tại), thì đã không sống (ở quá khứ); đang sống ở sát-na tâm hiện tại thì đã không sống (ở quá khứ), thì sẽ không sống (ở vị lai).

1. *“Mạng sống, bản ngã, toàn bộ hạnh phúc và khổ đau được gắn liền với một (sát-na) tâm; và sát-na (tâm) trôi qua một cách nhanh chóng.”¹*

2. *Ngay cả những vị Thiên nhân tồn tại 84.000 kiếp cũng không có trường hợp các vị ấy sinh tồn với hai tâm đã được kết hợp chung lại (trong cùng một sát-na, mà sinh tồn theo từng tâm một).*

3. *Các uẩn nào của người đang chết hoặc đang tồn tại ở thế gian này mà đã bị diệt tận, hết thảy tất cả các uẩn ấy là tương tự nhau, chúng đã ra đi, không tiếp nối sanh lên nữa.*

4. *Và các uẩn đã bị tan rã liền trước đó, các uẩn sẽ bị tan rã ở tương lai, đối với các uẩn (đang) bị diệt tận vào khoảng giữa của chúng (ở hiện tại), không có trạng thái khác nhau về tướng trạng.*

5. *Với uẩn chưa hạ sanh thì chưa được sanh ra, con người sống với uẩn hiện tại, thân này bị chết đi do sự tan rã của tâm thức, (đây là) định luật theo ý nghĩa tuyệt đối.*

6. *Nước di chuyển đến các chỗ thấp như thế nào, thì con người bị thay đổi vì sự mong muốn như thế ấy. Các dòng chảy không bị đứt đoạn (của tâm) vận hành do duyên của sáu xứ.*

7. *Các uẩn không đi đến việc tồn trữ, chúng bị tan rã. Không có sự tích lũy của các uẩn ở tương lai. Chúng tồn tại ngay khi vừa được sanh lên, tương tự như hạt cải ở đầu mũi kim.*

8. *Và đối với các pháp đã được sanh lên, sự tan rã của chúng là ở phía trước. Các uẩn có trạng thái tiêu hoại, chúng tồn tại không bị trộn lẫn với các uẩn trước đó.*

9. *Chúng đi đến không được nhìn thấy; bị tan rã, chúng ra đi không được nhìn thấy. Chúng sanh lên và diệt đi tựa như sự xuất hiện của tia chớp ở không trung.”*

Mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của sự tồn tại nghĩa là như vậy.

¹ Đa phần các câu kệ ở đây được ghi nghĩa Việt dựa theo Chú Giải (ND).

Kathaṃ sarasaparittatāya appakaṃ jīvitam? Assāsūpanibaddhaṃ jīvitam, passāsūpanibaddhaṃ jīvitam, assāsapassāsūpanibaddhaṃ jīvitam, mahābhūtupānibaddhaṃ jīvitam kabalikārāhārūpanibaddhaṃ jīvitam, usmūpanibaddhaṃ jīvitam, viññāṇūpanibaddhaṃ jīvitam, mūlampi imesaṃ dubbalaṃ, pubbahetūpi imesaṃ dubbalā, yepi paccayā tepi dubbalā, yāpi pabhavikā sāpi¹ dubbalā, sahabhūpi² imesaṃ dubbalā, sampayogāpi imesaṃ dubbalā, sahaṃjāpi imesaṃ dubbalā, yāpi payojikā sāpi dubbalā, aññamaññaṃ niccadubbalaṃ ime, aññamaññaṃ anavatṭhitā³ ime, aññamaññaṃ paripātayanti ime, aññamaññaṃ hi natthi tāyitā, na cāpi ṭhapenti aññamaññaṃ ime,⁴ yopi nibbattako so na vijjati.

10. *“Na ca kenaci koci hāyati bhaṅgabyā⁵ ca imehi⁶ sabbaso purimehi pabhāvitā⁷ ime yepi pabhavakā⁸ te pure matā, purimāpi ca pacchimāpi ca aññamaññaṃ na kadāci maddasun ”ti.⁹*
Evaṃ sarasaparittatāya appakaṃ jīvitam.

Api ca cātummahārājikānaṃ devānaṃ jīvitam upādāya manussānaṃ appakaṃ jīvitam parittam¹⁰ jīvitam thokaṃ jīvitam khaṇikaṃ jīvitam lahukaṃ jīvitam ittaram jīvitam anaddhaniyam¹¹ jīvitam na ciraṭṭhitikaṃ jīvitam. Tāvatiṃsānaṃ devānaṃ – pe– yāmānaṃ devānaṃ –pe– tusitānaṃ devānaṃ –pe– nimmāṇaratīnaṃ devānaṃ –pe– paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ –pe– brahmakāyikānaṃ devānaṃ jīvitam upādāya manussānaṃ appakaṃ jīvitam parittam¹⁰ jīvitam thokaṃ jīvitam khaṇikaṃ jīvitam lahukaṃ jīvitam ittaram jīvitam anaddhaniyam¹¹ jīvitam na ciraṭṭhitikaṃ jīvitam. Vuttampi cetam bhagavatā:

¹²“Appamidaṃ bhikkhave manussānaṃ āyu, gamaniyo samparāyo, mantāya boddhabbaṃ,¹³ kattabbaṃ kusalaṃ, caritabbaṃ brahmacariyam. Natthi jātassa amaraṇam. Yo¹⁴ bhikkhave ciraṃ jīvati, so vassasataṃ appaṃ vā bhiiyo vā.¹⁵

11. *Appamāyu manussānaṃ hīleyya naṃ suporiso, careyyādittasīsova natthi maccussa nāgamo.*

12. *Accayanti ahorattā jīvitam uparujjhati, āyu khīyati maccānaṃ kunnadīnaṃva odakaṃ.¹⁶*

¹ yepi. . . tepi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2; pabhāvikā - Ma.

² sahabhūmi - Ma; sahabhūmi pi - Sa, Sīmu 2.

³ anavatṭhitā - Syā.

⁴ aññamaññime - Syā, PTS.

⁵ gandhabbā - Ma, Sa, Sīmu 2.

⁶ ime hi - Ma, Syā.

⁷ pabhāvikā - Ma.

⁸ pabhāvikā - Ma;

pabhāvitā - Syā, PTS, Ma, Sīmu 2.

⁹ addasaṃsū ti - Ma, Syā.

¹⁰ parittakaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹¹ anaddhaniyam - Ma, Syā, PTS.

¹² Mārasaṃyuttaṃ, Paṭhamavagga; Mahāniddeśa, Guhattṭhakasuttaniddesa.

¹³ phoṭṭhabbaṃ - Syā, PTS.

¹⁴ yo hi - PTS.

¹⁵ appaṃ vā bhiiyo - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ odakan ti - Ma; ūdakan ti - Syā, PTS.

Mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của phẩm chất nghĩa là thế nào? Mạng sống được gắn liền với hơi thở ra, mạng sống được gắn liền với hơi thở vào, mạng sống được gắn liền với hơi thở ra và hơi thở vào, mạng sống được gắn liền với bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió), mạng sống được gắn liền với vật thực ăn uống, mạng sống được gắn liền với hơi nóng, mạng sống được gắn liền với thức, nguồn gốc của các pháp này là yếu ớt, nhân quả khứ của các pháp này cũng là yếu ớt, các pháp nào là duyên các pháp ấy cũng là yếu ớt, pháp nào là nguồn sanh khởi pháp ấy cũng là yếu ớt, các pháp cùng hiện hữu của các pháp này cũng là yếu ớt, các pháp kết hợp với các pháp này cũng là yếu ớt, các pháp đồng sanh của các pháp này cũng là yếu ớt, pháp nào nối tiếp pháp ấy cũng là yếu ớt, các pháp này luôn yếu ớt giống như nhau, các pháp này không trụ lại cùng với nhau, các pháp này tiêu hoại giống như nhau, không có sự bảo vệ giữa chúng với nhau, và các pháp này cũng không cùng cố lẫn nhau, pháp nào sản sinh ra (pháp khác) thì nó không còn hiện hữu.

10. *“Và không có cái nào bị loại bỏ bởi cái nào, bởi vì toàn bộ những cái này đều đạt đến sự tan rã. Do những cái trước mà những cái này được tạo ra, những cái là nguồn phát sanh trước đó rồi cũng bị chết đi, thậm chí những cái trước và luôn cả những cái sau không bao giờ nhìn thấy lẫn nhau.”*

Mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của phẩm chất nghĩa là như vậy.

Và hơn nữa, so sánh với mạng sống của chư Thiên cõi Tứ Đại Thiên Vương, thì loài người có mạng sống ngắn ngủi, có mạng sống nhỏ nhoi, có mạng sống chút ít, có mạng sống chớp nhoáng, có mạng sống mau lẹ, có mạng sống chóng qua, có mạng sống không lâu dài, có mạng sống không tồn tại lâu. So sánh với mạng sống của chư Thiên cõi Đạo Lợi –nt– của chư Thiên cõi Dạ Ma –nt– của chư Thiên cõi Đâu Suất –nt– của chư Thiên cõi Hóa Lạc Thiên –nt– của chư Thiên cõi Tha Hóa Tự Tại –nt– của chư Thiên thuộc Phạm Thiên Chúng thì loài người có mạng sống ngắn ngủi, có mạng sống nhỏ nhoi, có mạng sống chút ít, có mạng sống chớp nhoáng, có mạng sống mau lẹ, có mạng sống chóng qua, có mạng sống không lâu dài, có mạng sống không tồn tại lâu. Và điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, tuổi thọ này của loài người là ngắn ngủi, kiếp sau rồi sẽ được đi đến, nên làm cho giác ngộ nhờ vào trí tuệ, nên làm việc thiện, nên thực hành Phạm hạnh, đã được sanh ra không có việc không chết. Này các tỳ khưu, người nào sống lâu, người ấy sống một trăm năm, ít hơn hoặc nhiều hơn.

11. *Tuổi thọ của loài người là ngắn ngủi, bậc thiện nhân nên xem thường nó, nên thực hành tựa như người có cái đầu đã bị cháy rục, việc không xảy đến cái chết là không có.*

12. *Ngày và đêm trôi qua, mạng sống bị hoại diệt, tuổi thọ của loài người bị cạn kiệt, tựa như nước của những con rạch nhỏ.”*

Appañhidaṃ jīvitam āhu dhīrā 'ti - **Dhīrā** 'ti¹ dhitimāti dhīrā, dhiti-sampannā 'ti dhīrā, dhikkatapāpāti² dhīrā. Dhī vuccati paññā, yā paññā pajānanā vicayo pavicayo dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇā paṇḍiccaṃ kosallaṃ nepuññaṃ vebhavyā³ cintā mantā⁴ upaparikkhā bhūri⁵ medhā pariṇāyikā vipassanā sampajaññaṃ patodo paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ paññāsattaṃ paññāpāsādo paññā-āloko paññā-obhāso paññāpajjoto paññāratanam amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi⁶ tāya paññāya samannāgatattā dhīrā. Api ca khandhadhīrā dhātudhīrā āyatanadhīrā paṭiccasamuppādadhīrā satipaṭṭhānadhīrā sammappadhānadhīrā [iddhipādadhīrā⁷] indriyadhīrā [baladhīrā⁸] bojjaṅgadhīrā maggadhīrā phaladhīrā nibbānadhīrā.

Te dhīrā evamāhu:⁹ 'Manussānaṃ appaṃ jīvitam parittaṃ¹⁰ jīvitam thokaṃ jīvitam lahukaṃ jīvitam ittaraṃ jīvitam anaddhaniyaṃ¹¹ jīvitam na ciraṭṭhitikaṃ jīvitaṃ 'ti. Evamāhaṃsu evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharanti 'ti - appañhidaṃ jīvitam āhu dhīrā.

Tenāha bhagavā:

*"Tasmā hi sikkhetha idheva jantu
yaṃ kiñci jaññā visamanti loke,
na tassa hetu visamaṃ careyya
appañhidaṃ jīvitam āhu dhīrā*" ti.

2 - 5

*Passāmi loke pariphandamānaṃ
pajaṃ imaṃ taṇhāgataṃ¹² bhavesu,
hīnā narā maccumukhe lapanti
avītataṇhā se bhavābhavesu.*

Passāmi loke pariphandamānaṃ 'ti - **Passāmi** 'ti maṃsacakkhunāpi passāmi, dibbacakkhunāpi passāmi, paññācakkhunāpi passāmi, buddhacakkhunāpi passāmi, samantacakkhunāpi passāmi, dakkhāmi olokemi nijjhāyāmi upaparikkhāmi. **Loke** 'ti - apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke.

¹ dhīrā ti dhīrā - Ma, Sīmu 2.

² dhīkatapāpā ti - Ma; dhikkatapāpā ti - Syā, PTS, Sīmu 2.

³ vebhavyā - Ma, Syā, PTS.

⁴ mantā - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ bhūri - Ma, Syā, PTS.

⁶ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

⁷ iddhipādadhīrā - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu dissate.

⁸ baladhīrā - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu dissate.

⁹ evamāhaṃsu - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ parittakaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹¹ anaddhaniyaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹² taṇhāgataṃ - Ma, Syā, PTS.

Bởi vì các bậc sáng trí đã nói mạng sống này là ngắn ngủi - Các bậc sáng trí: ‘Có trí hiểu biết’ là các bậc sáng trí, ‘thành tựu trí hiểu biết’ là các bậc sáng trí, ‘nhờm gồm việc ác’ là các bậc sáng trí. Sáng trí nói đến tuệ. Tuệ là sự nhận biết, sự chọn lựa, sự khám phá, sự chọn lựa pháp, sự quan sát, sự suy xét, sự phân biệt, sự thông thái, sự thông thạo, sự khôn khéo, sự thông suốt, sự cân nhắc, sự có trí, sự khảo sát, sự hiểu biết rộng rãi, sự thông minh, pháp dẫn đầu, sự thấy rõ, sự nhận biết rõ, vật xuyên thủng, tuệ là tuệ quyền, tuệ lực, tuệ là vũ khí, tuệ là lâu dài, tuệ là ánh sáng, tuệ là hào quang, tuệ là cây đèn, tuệ là báu vật, sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến, trạng thái thành tựu với tuệ ấy là sáng trí. Thêm nữa, sáng trí về uẩn, sáng trí về giới, sáng trí về xứ, sáng trí về tùy thuận duyên khởi, sáng trí về việc thiết lập niệ, sáng trí về chánh căn, [sáng trí về nền tảng của thân thông,] sáng trí về quyền, [sáng trí về lực,] sáng trí về yếu tố đưa đến giác ngộ, sáng trí về Đạo, sáng trí về Quả, sáng trí về Niết Bàn.

Các bậc sáng trí ấy đã nói như vậy: “Loài người có mạng sống ngắn ngủi, có mạng sống nhỏ nhoi, có mạng sống chút ít, có mạng sống mau lẹ, có mạng sống chóng qua, có mạng sống không lâu dài, có mạng sống không tồn tại lâu.” Các vị đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘bởi vì các bậc sáng trí đã nói mạng sống này là ngắn ngủi’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Chính vì điều ấy, con người ở ngay tại đây nên học tập,
nên biết bất cứ điều gì là ‘sai trái’ ở thế gian,
không nên thực hành điều sai trái do nhân của điều ấy,
bởi vì các bậc sáng trí đã nói mạng sống này là ngắn ngủi.”*

2 - 5

Ta nhìn thấy con người này, bị nhiễm tham ái trong các cõi, đang chao đảo ở thế gian. Những người thấp hèn, chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu, rên rỉ ở cửa miệng Tử Thân.

Ta nhìn thấy (người) đang chao đảo ở thế gian - Ta nhìn thấy: Ta nhìn thấy bằng nhục nhãn, Ta nhìn thấy bằng Thiên nhãn, Ta nhìn thấy bằng tuệ nhãn, Ta nhìn thấy bằng Phật nhãn, Ta nhìn thấy bằng Toàn nhãn, Ta nhận thấy, Ta quan sát, Ta suy xét, Ta khảo sát. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ.

Pariphandamānaṃ 'ti - taṇhāphandaṇāya phandaṇāmaṃ ditṭhiphandaṇāya phandaṇāmaṃ kilesaphandaṇāya phandaṇāmaṃ payogaphandaṇāya phandaṇāmaṃ vipākaphandaṇāya phandaṇāmaṃ ducaritaphandaṇāya phandaṇāmaṃ, rattaṃ rāgena¹ phandaṇāmaṃ duṭṭhaṃ dosena² phandaṇāmaṃ mūlhaṃ mohena³ phandaṇāmaṃ vinibaddhaṃ mānena⁴ phandaṇāmaṃ parāmaṭṭhaṃ ditṭhiyā phandaṇāmaṃ vikkhepagataṃ uddhaccena phandaṇāmaṃ anitṭhāgataṃ vicikicchāya⁵ phandaṇāmaṃ thāmagataṃ anusayehi phandaṇāmaṃ, lābhena phandaṇāmaṃ alābhena phandaṇāmaṃ yasena phandaṇāmaṃ ayasena phandaṇāmaṃ paṣaṃsāya phandaṇāmaṃ nindāya phandaṇāmaṃ sukkena phandaṇāmaṃ dukkena phandaṇāmaṃ jātiyā phandaṇāmaṃ jarāya phandaṇāmaṃ vyādhiṇā phandaṇāmaṃ maraṇena phandaṇāmaṃ sokaparideva-dukkhadomanassupāyāsehi phandaṇāmaṃ, nerayikena dukkena phandaṇāmaṃ tiracchānāyonikena dukkena phandaṇāmaṃ pettivisayikena⁶ dukkena phandaṇāmaṃ mānusikena dukkena phandaṇāmaṃ gabbhokkanti⁷ mūlakena dukkena phandaṇāmaṃ gabbhaṭṭhitimūlakena⁸ dukkena phandaṇāmaṃ gabbhavuṭṭhānamūlakena dukkena phandaṇāmaṃ jātassupanibandhakena dukkena phandaṇāmaṃ jātassa parādheyyakena dukkena phandaṇāmaṃ attūpakkamamūlakena⁹ dukkena phandaṇāmaṃ parūpakkamamūlakena¹⁰ dukkena phandaṇāmaṃ dukkhadukkkena phandaṇāmaṃ saṅkhāradukkkena phandaṇāmaṃ vipariṇāmadukkkena phandaṇāmaṃ, cakkhurogena dukkena phandaṇāmaṃ sotarogena dukkena phandaṇāmaṃ ghānarogena dukkena jivhārogena dukkena kāyarogena dukkena [sīsarogena dukkena¹¹] kaṇṇarogena dukkena mukharogena dukkena dantarogena dukkena kāsena sāsena pināsena ḍahena jarena kucchirogena mucchāya pakkhandikāya sūlāya¹² visūcīkāya kuṭṭhena gaṇḍena kilāsena sosena apamārena dadduyā kaṇḍuyā kacchuyā rakhasāya¹³ vitacchīkāya lohītena pittena madhumehena aṃsāya piḷakāya bhagandalena¹⁴ pittasamuṭṭhānena ābādhena semhasamuṭṭhānena ābādhena vātasamuṭṭhānena ābādhena sannipātīkenā ābādhena utupariṇāmajena ābādhena visamaparihārajena ābādhena opakkamīkenā ābādhena kammavipākajena ābādhena sītena uṇhena jighacchāya pipāsāya uccārena passāvena ḍaṃsamakasavātātapasirīmsapa-samphassena dukkena mātumaraṇena dukkena pitumaraṇena dukkena bhātumaraṇena dukkena bhaginimaraṇena dukkena puttumaraṇena dukkena dhītumaraṇena dukkena ñātivyaśanena dukkena bhogavyaśanena dukkena rogavyaśanena dukkena silavyaśanena dukkena ditṭhivyaśanena dukkena phandaṇāmaṃ samphandaṇāmaṃ vipphandaṇāmaṃ vedhamānaṃ pavedhamānaṃ sampavedhamānaṃ passāmi dakkhāmi olokemi nijjhāyāmi upaparikkhāmi 'ti passāmi loke pariphandaṇāmaṃ.

¹ rattarāgena - Syā.

² duṭṭhadosena - Syā.

³ mūlhamohena - Syāmapotthake īdisesu samāso dissati.

⁴ vinibandhamānena - Syā; vinibandhaṃ mānena - PTS.

⁵ anitṭhāgataṃ vicikicchāya - Ma, PTS; anitṭhāgatavicikicchāya - Syā.

⁶ pettivisayikena - Syā, PTS.

⁷ gabbhāvakkanti - Sīmu 1.

⁸ gabbhe ṭhitimūlakena - Ma, Syā, PTS.

⁹ attūpakkamena - Ma, Syā; attupakkamena - PTS.

¹⁰ parūpakkamena - Ma, Syā; parupakkamena - PTS.

¹¹ sīsarogena dukkena - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu dissate.

¹² sūlāya - Syā, PTS.

¹³ nakhasāya - Sīmu 2.

¹⁴ bhagandalāya - Syā.

(Người) đang chao đảo: đang chao động với sự chao động bởi tham ái, đang chao động với sự chao động bởi tà kiến, đang chao động với sự chao động bởi ô nhiễm, đang chao động với sự chao động bởi sự kết nối, đang chao động với sự chao động bởi nghiệp quả, đang chao động với sự chao động bởi uế hạnh, kẻ bị luyện ái đang chao động bởi luyện ái, kẻ bị sân hận đang chao động bởi sân hận, kẻ bị si mê đang chao động bởi si mê, kẻ bị trói buộc đang chao động bởi ngã mạn, kẻ bị bám víu đang chao động bởi tà kiến, kẻ bị tán loạn đang chao động bởi sự phóng dật, kẻ không dứt khoát đang chao động bởi hoài nghi, kẻ cứng cỏi đang chao động bởi các pháp tiềm ẩn, đang chao động bởi lợi lộc, đang chao động bởi không lợi lộc, đang chao động bởi danh vọng, đang chao động bởi không danh vọng, đang chao động bởi lời khen, đang chao động bởi tiếng chê, đang chao động bởi hạnh phúc, đang chao động bởi khổ đau, đang chao động bởi sanh, đang chao động bởi già, đang chao động bởi bệnh, đang chao động bởi chết, đang chao động bởi sâu-bi-khổ-ưu-não, đang chao động bởi khổ ở địa ngục, đang chao động bởi khổ ở loài thú, đang chao động bởi khổ ở thân phận ngạ quỷ, đang chao động bởi khổ của loài người, đang chao động bởi khổ bắt nguồn từ việc nhập thai, đang chao động bởi khổ bắt nguồn từ việc trụ thai, đang chao động bởi khổ bắt nguồn từ việc ra khỏi thai, đang chao động bởi khổ gắn liền sau khi sanh ra, đang chao động bởi khổ do kẻ khác áp đặt sau khi sanh ra, đang chao động bởi khổ do sự ra sức của bản thân, đang chao động bởi khổ do sự ra sức của kẻ khác, đang chao động bởi khổ do (thọ) khổ, đang chao động bởi khổ do pháp tạo tác, đang chao động bởi khổ do sự biến đổi, đang chao động bởi khổ do bệnh ở mắt, đang chao động bởi khổ do bệnh ở tai trong, bởi khổ do bệnh ở mũi, bởi khổ do bệnh ở lưỡi, bởi khổ do bệnh ở thân, [bởi khổ do bệnh ở đầu,] bởi khổ do bệnh ở lỗ tai, bởi khổ do bệnh ở miệng, bởi khổ do bệnh ở răng, bởi ho, bởi suyễn, bởi sổ mũi, bởi nhiệt, bởi cảm sốt, bởi đau bụng, bởi xây xẩm, bởi kiết lỵ, bởi đau bụng bão, bởi dịch tả, bởi phong cùi, bởi khối u, bởi bệnh chàm, bởi lao phổi, bởi động kinh, bởi mụn, bởi nhọt, bởi ghẻ ngứa, bởi sảy, bởi loét tay chân, bởi máu, bởi mật, bởi bệnh tiểu đường, bởi bệnh trĩ, bởi ghẻ lở, bởi loét hậu môn, bởi bệnh phát khởi từ mật, bởi bệnh phát khởi từ đàm, bởi bệnh phát khởi từ gió, bởi bệnh tổng hợp do mật-dàm-gió, bởi bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, bởi bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, bởi bệnh thuộc dạng cấp tính, bởi bệnh sanh lên vì quả của nghiệp, lạnh, nóng, đói, khát, đại tiện, tiểu tiện, bởi khổ do sự xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, bởi khổ do cái chết của mẹ, bởi khổ do cái chết của cha, bởi khổ do cái chết của anh (em) trai, bởi khổ do cái chết của chị (em) gái, bởi khổ do cái chết của con trai, bởi khổ do cái chết của con gái, bởi khổ do sự tổn hại về thân quyến, bởi khổ do sự tổn hại về của cải, bởi khổ do sự tổn hại vì bệnh tật, bởi khổ do sự tổn hại về giới, bởi khổ do sự tổn hại về kiến thức, Ta nhìn thấy, Ta nhận thấy, Ta quan sát, Ta suy xét, Ta khảo sát người đang chao động, đang lay động, đang xáo động, đang run rẩy, đang chấn động, đang rúng động; - ‘ta nhìn thấy (người) đang chao đảo ở thế gian’ là như thế.

Pajaṃ imaṃ taṇhāgataṃ bhavesū 'ti - **Pajā** 'ti sattādhivacaṇaṃ. **Taṇhā** 'ti rūpataṇhā saddataṇhā gandhataṇhā rasataṇhā phoṭṭhabbataṇhā dhammataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā¹ taṇhānugataṃ taṇhānusaṭaṃ taṇhāpattaṃ² taṇhā-paripatitaṃ³ abhibhūtaṃ pariyaḍinnacittaṃ. **Bhavesū** 'ti kāmabhava rūpabhava arūpabhava 'ti - pajaṃ imaṃ taṇhāgataṃ bhavesu.

Hīnā narā maccumukhe lapantī 'ti - **Hīnā narā** 'ti hīnena kāyakammaena samannāgatāti hīnā narā,⁴ hīnena vacīkammaena samannāgatāti hīnā narā, hīnena manokammaena samannāgatāti hīnā narā, hīnena pāṇātipātena samannāgatāti hīnā narā, hīnena adinnādānena – hīnena kāmesu micchācārena – hīnena musāvādena – hīnāya pisunāya vācāya – hīnāya pharusāya vācāya – hīnena samphappalāpena – hīnāya abhijjhāya – hīnena vyāpādena – hīnāya micchādiṭṭhiyā – hīnehi saṅkhārehi – hīnehi pañcahi kāmagaṇehi – hīnehi pañcahi nīvaraṇehi – hīnāya cetanāya – hīnāya patthanāya – hīnāya paṇidhiyā samannāgatāti⁵ hīnā nihīnā omakā lāmakā chattakā⁶ parittā 'ti hīnā narā. **Maccumukhe lapantī** 'ti - **Maccumukhe** 'ti māramukhe maraṇamukhe maccuppattā maccusampattā maccūpagatā⁷ mārappattā mārāsampattā mārūpagatā⁸ maraṇappattā maraṇasampattā maraṇūpagatā⁹ lapanti sallapanti socanti kilamanti paridevanti urattāliṃ kandanti sammohaṃ āpajjantī 'ti - hīnā narā maccumukhe lapanti.

Avītataṇhā se bhavābhavesū 'ti - **Taṇhā** 'ti rūpataṇhā –pe– dhammataṇhā. **Bhavābhavesū** 'ti - bhavābhava kammabhava punabbhava, kāmabhava kamma-bhava kāmabhava punabbhava, rūpabhava kammabhava rūpabhava punabbhava, arūpabhava kammabhava arūpabhava punabbhava, punappunabhava punappunagatiyā punappuna-uppattiyā punappunapaṭisandhiyā punappuna-attabhāvābhiniḍḍattiyā¹⁰ avītataṇhā¹¹ avigataṇhā acattataṇhā avantataṇhā amuttataṇhā appahīnataṇhā appaṭinissaṭṭhataṇhā 'ti - avītataṇhā se bhavābhavesu.

Tenāha bhagavā:

*“Passāmi loke pariḥandamaṇaṃ
pajaṃ imaṃ taṇhāgataṃ bhavesu,
hīnā narā maccumukhe lapanti
avītataṇhā se bhavābhavesū”*ti.

¹ taṇhagataṃ ti taṇhāgataṃ - Ma, Syā, PTS 'bhavataṇhā vibhavataṇhā' pāṭho natthi.

² taṇhāya sannaṃ - Ma; taṇhāya pannaṃ - PTS; taṇhādhīpattaṃ - Sa.

³ taṇhāya pātitaṃ - Ma, Syā, PTS, Sa.

⁴ hīnā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁵ samannāgatā ti hīnā narā - Ma.

⁶ chatukkā - Ma; jatukkā - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁷ maccūpagatā - Ma, Syā; maccupāgatā - PTS.

⁸ mārūpagatā - Ma, Syā; mārūpāgatā - PTS.

⁹ maraṇūpagatā - Ma, Syā; maraṇupāgatā - PTS.

¹⁰ punappunaṃ bhava punappunaṃ gatiyā punappunaṃ uppattiyā punappunaṃ paṭisandhiyā punappunaṃ attabhāvābhiniḍḍattiyā - Syā, PTS.

¹¹ avītataṇhāseti avītataṇhā - Syā; avītataṇhā ti - PTS.

Con người này, bị nhiễm tham ái trong các cõi - Con người: là tên gọi cho chúng sanh. **Tham ái:** là ái cảnh sắc, ái cảnh thanh, ái cảnh khí, ái cảnh vị, ái cảnh xúc, ái cảnh pháp, hữu ái, phi hữu ái, đi theo tham ái, đi chuyển theo tham ái, đạt đến tham ái, bị rơi vào tham ái, bị ngự trị, có tâm bị khuất phục. **Trong các cõi:** ở dục giới, ở sắc giới, ở vô sắc giới; - ‘con người này, bị nhiễm tham ái trong các cõi’ là như thế.

Những người thấp hèn rên rỉ ở cửa miệng Tử Thần - Những người thấp hèn: ‘Người có thân nghiệp thấp hèn’ là những người thấp hèn, ‘người có khẩu nghiệp thấp hèn’ là những người thấp hèn, ‘người có ý nghiệp thấp hèn’ là những người thấp hèn, ‘người có việc giết hại sinh mạng thấp hèn’ là những người thấp hèn, ‘người có việc trộm cắp thấp hèn – tà hạnh thấp hèn trong các dục– việc nói dối thấp hèn – việc nói đâm thọc thấp hèn – việc nói thô lỗ thấp hèn – việc nói nhảm nhí thấp hèn – tham đắm thấp hèn – sân hận thấp hèn – tà kiến thấp hèn – các pháp tạo tác thấp hèn – năm loại dục thấp hèn – năm pháp che lấp thấp hèn – ý định thấp hèn – ước nguyện thấp hèn – nguyện vọng thấp hèn’ là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi; - ‘những người thấp hèn’ là như thế. **Rên rỉ ở cửa miệng Tử Thần - Ở cửa miệng Tử Thần:** ở cửa miệng Ma Vương, ở cửa miệng sự chết. Đã đi đến Tử Thần, đã đạt đến Tử Thần, đã đến gần Tử Thần, đã đi đến Ma Vương, đã đạt đến Ma Vương, đã đến gần Ma Vương, đã đi đến sự chết, đã đạt đến sự chết, đã đến gần sự chết, họ rên rỉ, họ làm nhảm, họ sầu muộn, họ mệt mỏi, họ than vãn, họ đắm ngực khóc lóc, họ đi đến sự mê muội; - ‘những người thấp hèn rên rỉ ở cửa miệng Tử Thần’ là như thế.

Chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu - Tham ái: ái cảnh sắc, –nt– ái cảnh pháp. **Ở hữu và phi hữu:** ở dục giới-sắc giới-vô sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp, ở sự hiện hữu lần nữa; ở sự hiện hữu của nghiệp là dục giới, ở sự hiện hữu lần nữa là dục giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là vô sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là vô sắc giới; ở sự hiện hữu được lặp đi lặp lại, ở cảnh giới tái sanh được lặp đi lặp lại, ở sự tiếp nối tái sanh được lặp đi lặp lại, ở sự sanh ra của bản ngã được lặp đi lặp lại, (những kẻ ấy) có tham ái chưa được xa lìa, có tham ái chưa được tách lìa, có tham ái chưa được từ bỏ, có tham ái chưa được tẩy trừ, có tham ái chưa được giải thoát, có tham ái chưa được dứt bỏ, có tham ái chưa được buông bỏ; - ‘chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Ta nhìn thấy con người này, bị nhiễm tham ái trong các cõi, đang chao đảo ở thế gian. Những người thấp hèn, chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu, rên rỉ ở cửa miệng Tử Thần.”

2 - 6

*Mamāyite passatha phandamāne
maccheva¹ appodake khīṇasote,²
etampi³ disvā amamo careyya
bhavesu āsattimakubbamāno.*

Mamāyite passatha phandamāne 'ti - **Mamattā** 'ti dve mamattā:
taṇhāmamattañca diṭṭhimamattañca.

Katamaṃ taṇhāmamattaṃ? Yāvataṃ taṇhāsaṅkhātena sīmakataṃ mariyādikataṃ⁴
odhikataṃ pariyantakataṃ⁵ pariggahitaṃ mamāyitaṃ idaṃ mamaṃ etaṃ mamaṃ
ettakaṃ mamaṃ ettāvataṃ mamaṃ mama rūpā saddā gandhā rasā phoṭṭhabbā
attharaṇā pāpuraṇā dāsīdāsā ajeḷakā kukkuṭasūkarā hatthigavāssavaḷavā khettaṃ
vatthu hiraññaṃ suvaṇṇaṃ gāmanigamarājadhāniyo raṭṭhaṃ janapado⁶ koso ca
koṭṭhāgāraṃ ca kevalampi mahāpaṭhaviṃ taṇhāvasena mamāyati yāvataṃ⁷
aṭṭhasatataṇhāvicaritaṃ, idaṃ taṇhāmamattaṃ.

Katamaṃ diṭṭhimamattaṃ? Vīsativatthukā sakkāyadiṭṭhi, dasavatthukā
micchādiṭṭhi, dasavatthukā antaggāhikā diṭṭhi, yā evarūpā diṭṭhi diṭṭhigataṃ
diṭṭhigahaṇaṃ diṭṭhikantāro diṭṭhivīsūkāyikaṃ diṭṭhivipphanditaṃ⁸ diṭṭhi-
saññojanaṃ gāho paṭiggāho⁹ abhiniveso parāmāso kummaggo micchāpatho
micchattaṃ titthāyatanam vipariyesagāho viparitagāho vipallāsagāho¹⁰ micchāgāho
ayāthāvatasmiṃ yāthāvatan 'ti¹¹ gāho yāvataṃ dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni, idaṃ
diṭṭhimamattaṃ.

Mamāyite passatha phandamāne 'ti mamāyitaṃ vatthum accheda-
saṅkinopi¹² phandanti, acchindantepi¹³ phandanti, acchinnepi phandanti;
mamāyitaṃ ca vatthum vipariṇāmasaṅkinopi¹⁴ phandanti, vipariṇāmantepi
phandanti, vipariṇatepi phandanti samphandanti¹⁵ vipphandanti vedhanti
pavedhanti sampavedhanti.¹⁶ Evaṃ phandamāne samphandamāne¹⁷ vipphandamāne
vedhamāne pavedhamāne sampavedhamāne passatha dakkhatha oloketha jhāyatha¹⁸
upaparikkhathā 'ti - mamāyite passatha phandamāne.

¹ macchova - Sīmu 2.

² appodakakhīṇasote - Syā.

³ evampi - Sīmu 2.

⁴ sīmakataṃ - Sīmu 2; mariyādakataṃ - Ma, Sīmu 1.

⁵ pariyantakataṃ - Syā, PTS.

⁶ raṭṭhañca janapado ca - Ma, Syā, PTS.

⁷ 'yāvataṃ' ti syāmapotthake natthi.

⁸ vipphandikaṃ - Ma, Sīmu 1.

⁹ paṭiṭṭhāho - Ma, Sīmu 1.

¹⁰ vipariyesaggāho viparitagāho vipallāsaggāho - Ma, Syā.

¹¹ āyāthāvakasmiṃ yāthāvakan ti - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2; ayāthāvatasmiṃ yāthāvatan ti - Sa.

¹² mamāyitavatthu-acchedasaṅkinopi - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹³ acchijjantepi - Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

¹⁴ mamāyitavatthuvipariṇāmasaṅkinopi - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁵ phandanti paphandanti samphandanti - Ma, PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁶ vedhenti pavedhenti sampavedhenti - Syā, evaṃ sabbattha.

¹⁷ phandamāne paphandamāne samphandamāne - Ma, PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁸ nijjhāyatha - Ma, Syā, PTS.

2 - 6

Hãy nhìn xem những kẻ đang chao động về vật đã được chấp là của ta tựa như những con cá ở chỗ ít nước, ở dòng chảy bị cạn kiệt. Và sau khi nhìn thấy điều ấy, nên sống không chấp là của ta, không tạo nên sự dính mắc ở các hữu.

Hãy nhìn xem những kẻ đang chao động về vật đã được chấp là của ta - Trạng thái chấp là của ta: có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến.

Trạng thái chấp là của ta do tham ái là điều nào? Cho đến vật đã được tạo lập ranh giới, đã được tạo lập biên giới, đã được tạo lập giới hạn, đã được tạo lập hạn định, đã thuộc sở hữu, đã được chấp là của ta bởi cái gọi là tham ái rằng: Cái này là của tôi, cái ấy là của tôi, chùng này là của tôi, cho đến chùng này là của tôi, các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc, các vật trái, các vật đắp, các tôi trai tở gái, các con dê cừu, các con gà, heo, voi, bò ngựa, lừa, ruộng, đất, vàng, bạc, làng mạc, thị trấn, kinh thành, quốc độ, xứ sở, khu trại, nhà kho của tôi, và luôn cả toàn thể đại địa cầu, đều được chấp là của ta do tác động của tham ái, được giải rộng ra cho đến 108 ái; điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái.

Trạng thái chấp là của ta do tà kiến là điều nào? Thân kiến có 20 nền tảng, tà kiến có 10 nền tảng, hữu biên kiến có 10 nền tảng, quan điểm nào có hình thức như vậy là sự đi đến tà kiến, có sự nắm giữ của tà kiến, có sự hiểm trở của tà kiến, có sự bóp méo của tà kiến, có sự xáo động của tà kiến, có sự ràng buộc của tà kiến, là sự nắm lấy, sự chấp nhận, sự chấp chặt, sự bám víu, con đường xấu, con đường sai trái, bản thể sai trái, ngoại giáo, sự nắm lấy đường lối trái nghịch, sự nắm lấy điều sai lệch, sự nắm lấy điều trái khuấy, sự nắm lấy điều sai trái, sự nắm lấy điều không xác đáng cho là xác đáng, cho đến 62 tà kiến; điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến.

Hãy nhìn xem những kẻ đang chao động về vật đã được chấp là của ta: Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật đã được chấp là của ta nên họ chao động, trong khi đang bị chiếm đoạt họ cũng chao động, khi đã bị chiếm đoạt họ cũng chao động; có sự lo âu về việc biến đổi của vật đã được chấp là của ta nên họ chao động, trong khi vật đang biến đổi họ cũng chao động, khi vật đã bị biến đổi họ cũng chao động, họ lay động, họ xáo động, họ run rẩy, họ chấn động, họ rúng động. Trong khi họ đang chao động, đang lay động, đang xáo động, đang run rẩy, đang chấn động, đang rúng động như vậy, các người hãy nhìn xem, hãy nhận thấy, hãy quan sát, hãy suy xét, hãy khảo sát họ; - 'hãy nhìn xem những kẻ đang chao động về vật đã được chấp là của ta' là như thế.

Maccheva appodake khīṇasote 'ti - Yathā macchā¹ appodake parittodake udakapariyādāne² kākehi vā kulalehi vā balākāhi³ vā yehi vā tehi⁴ paripātiyamānā ukkhipiyamānā khajjamānā phandanti samphandanti vipphandanti vedhanti pavedhanti sampavedhanti, evamevaṃ pajā mamāyitaṃ vatthum acchedasañkinopi phandanti, acchindantepi phandanti, acchinnepi phandanti; mamāyitaṃ vatthum vipariṇāmasañkinopi phandanti, vipariṇāmantepi phandanti, vipariṇatepi phandanti samphandanti vipphandanti vedhanti pavedhanti sampavedhanti 'ti - maccheva appodake khīṇasote.

Etampi⁵ disvā amamo careyyā 'ti - Etaṃ⁶ ādinavaṃ disvā passivā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā mamattesū 'ti - etampi disvā. **Amamo careyyā** 'ti - **Mamattā** 'ti dve mamattā: taṇhāmamattañca diṭṭhimamattañca. –pe– idaṃ taṇhāmamattaṃ. –pe– idaṃ diṭṭhimamattaṃ. Taṇhāmamattaṃ pahāya diṭṭhimamattaṃ paṭinissajitvā cakkhum amamāyanto sotaṃ amamāyanto ghānaṃ amamāyanto jivhaṃ amamāyanto kāyaṃ amamāyanto manaṃ amamāyanto rūpe sadde gandhe rase phoṭṭhabbe dhamme kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ lābhaṃ yasaṃ pasamsaṃ sukhaṃ cīvaraṃ piṇḍapātaṃ senāsaṇaṃ gilānapaccayabhesajja-parikkhāraṃ kāmādhātuṃ rūpadhātuṃ arūpadhātuṃ kāmabhavaṃ rūpabhavaṃ arūpabhavaṃ saññābhavaṃ asaññābhavaṃ nevasaññānāsaññābhavaṃ ekavokārabhavaṃ catuvokārabhavaṃ pañcavokārabhavaṃ atitaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ diṭṭhasutamutaviññātabbe dhamme amamāyanto aḅaṇhanto aparāmasanto anabhiniṇvisanto careyya vihareyya iriyeyya⁷ vatteyya pāleyya yapeyya yāpeyya 'ti - etampi⁸ disvā amamo careyya.

Bhavesu āsattimakubbamāno 'ti - **Bhavesū** 'ti kāmabhava rūpabhava arūpabhava. **Āsatti** vuccati taṇhā yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Bhavesu āsattimakubbamāno** 'ti - chandaṃ pemaṃ rāgaṃ khantiṃ akubbamāno ajanayamāno asañjanayamāno anibbattayamāno 'ti - bhavesu āsattimakubbamāno.

Tenāha bhagavā:

*“Mamāyite passatha phandamāne
maccheva appodake khīṇasote,
etampi⁵ disvā amamo careyya
bhavesu āsattimakubbamāno”*ti.

2 - 7

*Ubhosu antesu vineyya chandaṃ
phassaṃ pariññāya anānugiddho,⁹
yadattagarahī tadakubbamāno
na lippati¹⁰ diṭṭhasutesu dhīro.*

¹ maccho - Sīmu 2.

² pariyaḅānōdake - Sīmu 1.

³ balākehi - Syā, PTS.

⁴ yehi vā tehi - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ evampi - Sīmu 2.

⁶ evaṃ - Sīmu 2.

⁷ iriyeyya - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ evampi - Sīmu 1.

⁹ ananugiddho - Sa.

¹⁰ limpatī - Ma, Syā, PTS.

Tựa như những con cá ở chỗ ít nước, ở dòng chảy bị cạn kiệt: Giống như những con cá ở chỗ ít nước, ở chỗ cạn nước, ở chỗ kiệt nước, đang bị tấn công, đang bị gấp lên, đang bị ngấu nghiêng bởi những con quạ, bởi những con điều hầu, bởi những con hạc nâu, chúng chao động, chúng lay động, chúng xáo động, chúng run rẩy, chúng chấn động, chúng rúng động, tương tự như vậy, những người có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật đã được chấp là của ta nên họ chao động, trong khi đang bị chiếm đoạt họ cũng chao động, khi đã bị chiếm đoạt họ cũng chao động; (những người) có sự lo âu về việc biến đổi của vật đã được chấp là của ta nên họ chao động, trong khi vật đang biến đổi họ cũng chao động, khi vật đã bị biến đổi họ cũng chao động, họ lay động, họ xáo động, họ run rẩy, họ chấn động, họ rúng động; - ‘tựa như những con cá ở chỗ ít nước, ở dòng chảy bị cạn kiệt’ là như thế.

Và sau khi nhìn thấy điều ấy, nên sống không chấp là của ta: Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt điều bất lợi ấy ở các trạng thái chấp là của ta; - ‘và sau khi nhìn thấy điều ấy’ là như thế. **Nên sống không chấp là của ta - Trạng thái chấp là của ta:** có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. -nt- điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. -nt- điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến. Sau khi dứt bỏ trạng thái chấp là của ta do tham ái, sau khi buông bỏ trạng thái chấp là của ta do tà kiến, trong khi không chấp mắt là của ta, trong khi không chấp tai là của ta, trong khi không chấp mũi là của ta, trong khi không chấp lưỡi là của ta, trong khi không chấp thân là của ta, trong khi không chấp ý là của ta, trong khi không chấp các sắc, các thanh, các hương, các vị, các xúc, các pháp, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc, y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh, dục giới, sắc giới, vô sắc giới, cõi dục, cõi sắc, cõi vô sắc, cõi hữu tưởng, cõi vô tưởng, cõi phi tưởng phi phi tưởng, cõi một uẩn, cõi bốn uẩn, cõi năm uẩn, quá khứ, vị lai, hiện tại, các pháp đã được thấy—đã được nghe—đã được cảm giác—đã được nhận thức, trong khi không nắm lấy, trong khi không bám víu, trong khi không chấp chặt, nên thực hành, nên trú ngụ, nên sinh hoạt, nên vận hành, nên bảo hộ, nên hộ trì, nên bảo dưỡng; - ‘và sau khi nhìn thấy điều ấy, nên sống không chấp là của ta’ là như thế.

Không tạo nên sự dính mắc ở các hữu - Ở các hữu: ở dục hữu, ở sắc hữu, ở vô sắc hữu. **Sự dính mắc:** nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, -nt- tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Không tạo nên sự dính mắc ở các hữu:** không tạo nên, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh sự mong muốn, sự yêu thương, sự luyến ái, sự chấp nhận; - ‘không tạo nên sự dính mắc ở các hữu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Hãy nhìn xem những kẻ đang chao động về vật đã được chấp là của ta tựa như những con cá ở chỗ ít nước, ở dòng chảy bị cạn kiệt. Và sau khi nhìn thấy điều ấy, nên sống không chấp là của ta, không tạo nên sự dính mắc ở các hữu.”

2 - 7

Sau khi dẹp bỏ sự mong muốn ở cả hai thái cực, sau khi biết toàn diện về xúc, không còn thêm muốn, có sự chê trách bản thân về điều nào thì không làm điều ấy, người sáng trí không bị lấm nhơ ở những điều đã được thấy, đã được nghe.

Ubhosu antesu vineyya chandan 'ti - **Antā** 'ti dve antā:¹ phasso eko anto, phassasamudayo dutiyo anto. Atīto eko anto, anāgato dutiyo anto. Sukhā vedanā eko anto, dukkhā vedanā dutiyo anto. Nāmaṃ eko anto, rūpaṃ dutiyo anto. Cha ajjhattikāni āyatanāni eko anto, cha bāhirāni āyatanāni dutiyo anto. Sakkāyo eko anto, sakkāyasamudayo dutiyo anto. **Chando** 'ti yo kāmesu kāmaccando kāmarāgo kāmanandi kāmataṇhā kāmasineho² kāmāpariḷāho kāmamucchā kāmajjhosānaṃ kāmogho kāmayogo kāmūpādānaṃ kāmaccandanīvaraṇaṃ.³ **Ubhosu antesu vineyya chandan** 'ti - ubhosu antesu chandaṃ vineyya paṭivineyya pajaheyya vinodeyya vyantikareyya⁴ anabhāvaṃ gameyyā 'ti - ubhosu antesu vineyya chandaṃ.

Phassaṃ pariññāya anānugiddho 'ti - **Phasso** 'ti cakkhusamphasso sotasamphasso ghānasamphasso jivhāsamphasso kāyasamphasso manosamphasso adhivacanasamphasso paṭighasamphasso sukhavedaniyo samphasso dukkhavedaniyo samphasso adukkhamasukhavedaniyo samphasso kusalo phasso akusalo phasso avyākato phasso kāmāvacaro phasso rūpāvacaro phasso arūpāvacaro phasso suññato phasso animitto phasso appaṇihito phasso lokiyo phasso lokuttaro phasso atīto phasso anāgato phasso paccuppanno phasso, yo evarūpo phasso phusanā samphusanā⁵ samphusitattaṃ, ayaṃ vuccati phasso.

Phassaṃ pariññāyā 'ti - phassaṃ tīhi pariññāhi parijānitvā ñātapariññāya tīraṇapariññāya pahānapariññāya.

Katamā ñātapariññā? Phassaṃ jānāti: 'Ayaṃ cakkhusamphasso, ayaṃ sotasamphasso, ayaṃ ghānasamphasso, ayaṃ jivhāsamphasso, ayaṃ kāyasamphasso, ayaṃ manosamphasso, ayaṃ adhivacanasamphasso, ayaṃ paṭighasamphasso, ayaṃ sukhavedaniyo phasso, ayaṃ dukkhavedaniyo phasso, ayaṃ adukkhamasukhavedaniyo phasso, ayaṃ kusalo phasso, ayaṃ akusalo phasso, ayaṃ avyākato phasso, ayaṃ kāmāvacaro phasso, ayaṃ rūpāvacaro phasso, ayaṃ arūpāvacaro phasso, ayaṃ suññato phasso, ayaṃ animitto phasso, ayaṃ appaṇihito phasso, ayaṃ lokiyo phasso, ayaṃ lokuttaro phasso, ayaṃ atīto phasso, ayaṃ anāgato phasso, ayaṃ paccuppanno phasso 'ti jānāti passati. Ayaṃ ñātapariññā.

¹ dve antā - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

² kāmāsineho - Ma, Syā, PTS.

³ Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepaṅgaṇa.

⁴ byantiṃ kareyya Ma;

byantikareyya - Syā, PTS.

⁵ phussanaṃ, samphussanā - Sa.

Sau khi dẹp bỏ sự mong muốn ở cả hai thái cực - Thái cực: Có hai thái cực: Xúc là một thái cực, nhân sanh ra xúc là thái cực thứ hai. Quá khứ là một thái cực, vị lai là thái cực thứ hai. Cảm thọ lạc là một thái cực, cảm thọ khổ là thái cực thứ hai. Danh là một thái cực, sắc là thái cực thứ hai. Sáu nội xứ là một thái cực, sáu ngoại xứ là thái cực thứ hai. Sự chấp thân này là một thái cực, nhân sanh ra sự chấp thân này là thái cực thứ hai. **Mong muốn:** là sự mong muốn về dục, sự luyện ái về dục, niềm vui về dục, sự tham ái về dục, sự yêu mến về dục, sự nồng nhiệt về dục, sự mê mẩn về dục, sự bám chặt vào dục, sự lôi cuốn của dục, sự gắn bó với dục, sự chấp thủ ở dục, sự che lấp do mong muốn về dục ở các dục. **Sau khi dẹp bỏ sự mong muốn ở cả hai thái cực:** là sau khi dẹp bỏ, sau khi dẹp hẳn, sau khi dứt bỏ, sau khi xưa đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu sự mong muốn ở cả hai thái cực; - ‘sau khi dẹp bỏ sự mong muốn ở cả hai thái cực’ là như thế.

Sau khi biết toàn diện về xúc, không còn thèm muốn - Xúc: là nhãn xúc, nhĩ xúc, tỷ xúc, thiệt xúc, thân xúc, ý xúc, xúc do diễn đạt (xúc thông qua ý môn), xúc do va chạm (xúc thông qua ngũ môn), xúc tạo ra thọ lạc, xúc tạo ra thọ khổ, xúc tạo ra thọ không khổ không lạc, xúc (ở tâm) thiện, xúc (ở tâm) bất thiện, xúc (ở tâm) vô ký, xúc thuộc dục giới, xúc thuộc sắc giới, xúc thuộc vô sắc giới, xúc (do quán xét) không tánh, xúc (do quán xét) vô tướng, xúc (do quán xét) vô nguyện, xúc hiệp thế, xúc xuất thế, xúc quá khứ, xúc vị lai, xúc hiện tại, xúc nào có hình thức như vậy là sự chạm vào, biểu hiện chạm vào, trạng thái chạm vào; điều này được gọi là xúc.

Sau khi biết toàn diện về xúc: Sau khi biết toàn diện về xúc với ba trường hợp biết toàn diện: biết toàn diện về điều đã được biết, biết toàn diện về sự xét đoán, biết toàn diện về sự dứt bỏ.

Biết toàn diện về điều đã được biết là những gì? Biết về xúc. Biết rằng, thấy rằng: “Cái này là nhãn xúc, cái này là nhĩ xúc, cái này là tỷ xúc, cái này là thiệt xúc, cái này là thân xúc, cái này là ý xúc, cái này là xúc do diễn đạt (xúc thông qua ý môn), cái này là xúc do va chạm (xúc thông qua ngũ môn), cái này là xúc tạo ra thọ lạc, cái này là xúc tạo ra thọ khổ, cái này là xúc tạo ra thọ không khổ không lạc, cái này là xúc (ở tâm) thiện, cái này là xúc (ở tâm) bất thiện, cái này là xúc (ở tâm) vô ký, cái này là xúc thuộc dục giới, cái này là xúc thuộc sắc giới, cái này là xúc thuộc vô sắc giới, cái này là xúc (do quán xét) không tánh, cái này là xúc (do quán xét) vô tướng, cái này là xúc (do quán xét) vô nguyện, cái này là xúc hiệp thế, cái này là xúc xuất thế, cái này là xúc quá khứ, cái này là xúc vị lai, cái này là xúc hiện tại;” điều này là sự biết toàn diện về điều đã được biết.

Katamā tīraṇapariññā? Evaṃ ñātaṃ katvā phassaṃ tīreti aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato itito upaddavato bhayato upassaggato¹ calato pabhaṅguto addhuvato attāṇato aleṇato asaraṇato asaraṇibhūta² rittato tucchato suññato anattato ādinavato vipariṇāmadhammato asārato³ aghamūlato vadhakato vibhavato sāsavato saṅkhatato mārāmisato jātidhammato jarādhammato vyādhidhammato maraṇadhammato⁴ sokaparideva-dukkhadomanassupāyāsadhammato saṅkilesikadhammato⁵ samudayato atthaṅgamato assādato ādinavato nissaraṇato tīreti. Ayaṃ tīraṇapariññā.

Katamā pahānapariññā? Evaṃ tīretvā⁶ phasse chandarāgaṃ pajahati vinodeti vyantiṃ karoti⁷ anabhāvaṃ gameti.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

“Yo bhikkhave phassesu chandarāgo, taṃ pajahatha. Evaṃ so phasso pahīno bhavissati ucchinnaṃ tālāvattukato anabhāvaṃ gato⁸ āyatiṃ anuppādadhammo”ti.⁹ Ayaṃ pahānapariññā.

Phassaṃ pariññāyā ’ti - phassaṃ imāhi tīhi pariññāhi parijānitvā. **Anānugiddho** ’ti - **Gedho** vuccati taṇhā “yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.”¹⁰ Yassesu gedho pahīno samucchinnā vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ñāṇagginā daḍḍho, so vuccati agiddho. So rūpe agiddho sadde agiddho gandhe agiddho rase agiddho phoṭṭhabbe agiddho kule gaṇe āvāse lābhe yase paṃsāyaṃ¹¹ sukhe cīvare piṇḍapāte senāsane gilānapaccayabhesajja-parikkhāre kāmādhātuyā rūpadhātuyā arūpadhātuyā kāmābhava rūpābhava arūpābhava saññābhava asaññābhava nevasaññānāsaññābhava ekavokārabhave catuvokārabhave pañcavokārabhave atīte anāgate paccuppane diṭṭhasutamutaviññātabbesu dhammesu agiddho agathito¹² amucchito anajjhāpanno¹³ vītagedho vigatagedho cattagedho vantagedho muttagedho pahīnagedho paṭinissaṭṭhagedho vītārāgo vigatarāgo cattārāgo vantarāgo muttarāgo pahīnarāgo paṭinissaṭṭharāgo nicchāto nibbuto sītibhūto sukhapāṭisaṃvedī brahmabhūtena attanā viharatī ’ti - phassaṃ pariññāyā anānugiddho.

¹ upasaggato - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.

² asaraṇibhūta - itisaddo Ma, Syā, PTS pothakesu na dissate.

³ asārakato - Ma, Syā, PTS.

⁴ jātijarābyādhimaraṇadhammato - Ma.

⁵ saṅkilesadhammato - Ma.

⁶ tīrayitvā - Ma, Syā, PTS.

⁷ byantiṃ karoti - Ma; byantikaroti - Syā, PTS.

⁸ anabhāvaṅkato - Ma, Syā; anabhāvakato - Sīmu 1.

⁹ Ayaṃ suttappadeso peyyālamukhena khandhasaṃyuttato gahito ’ti maññāma.

¹⁰ Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepaṅga, Khuddakavatthu vibhaṅga.

¹¹ paṃsāya - Ma, Syā, PTS.

¹² agadhito - Ma, Syā, PTS.

¹³ anajjhāpanno - Syā, PTS.

Biết toàn diện về sự xét đoán là những gì? Sau khi thực hiện điều đã được biết như thế, thì xét đoán về xúc, xét đoán là vô thường, là khổ, là cơn bệnh, là mụn ghẻ, là mũi tên, là tai ương, là tật nguyện, là không sai khiến được, là biến hoại, là tai họa, là bất hạnh, là sợ hãi, là nguy cơ, là thay đổi, là mảnh mai, là không bền, là không nơi nương náu, là không nơi trú ẩn, là không nơi nương nhờ, là trạng thái không có nơi nương nhờ, là trống rỗng, là rỗng không, là trống không, là vô ngã, là bất lợi, là có bản chất biến đổi, là không có cốt lõi, là gốc gác của tai ương, là kẻ giết hại, là vật hư hỏng, là có sự rò rỉ, là bị tạo tác, là mối nhử của Ma Vương, là có bản chất sanh ra, là có bản chất già, là có bản chất bệnh, là có bản chất chết, là có bản chất sâu-bi-khổ-ưu-não, là có bản chất ô nhiễm, là nhân sanh khởi, là sự tiêu hoại, là sự hứng thú, là sự bất lợi, là sự thoát ra; điều này là sự biết toàn diện về sự xét đoán.

Biết toàn diện về sự dứt bỏ là những gì? Sau khi xét đoán như vậy thì dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu sự mong muốn và luyến ái ở xúc.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ kheu, cái gì là sự mong muốn và luyến ái ở các xúc, các người hãy dứt bỏ cái ấy. Như vậy xúc ấy sẽ được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai;” điều này là sự biết toàn diện về sự dứt bỏ.

Sau khi biết toàn diện về xúc: Sau khi biết toàn diện về xúc với ba trường hợp biết toàn diện này. **Không còn thềm muốn - Thềm khát:** nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với người nào, sự thềm khát ấy là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không còn thềm khát. Người ấy không thềm khát ở sắc, không thềm khát ở thính, không thềm khát ở hương, không thềm khát ở vị, không thềm khát ở xúc, không thềm khát ở gia tộc, ở đồ chúng, ở chỗ ngụ, ở lợi lộc, ở danh vọng, ở lời khen, ở hạnh phúc, ở y phục, ở đồ ăn khất thực, ở chỗ nằm ngồi, ở vật dụng là thuốc men chữa bệnh, ở dục giới, ở sắc giới, ở vô sắc giới, ở cõi dục, ở cõi sắc, ở cõi vô sắc, ở cõi hữu tưởng, ở cõi vô tưởng, ở cõi phi tưởng phi phi tưởng, ở cõi một uẩn, ở cõi bốn uẩn, ở cõi năm uẩn, ở quá khứ, ở vị lai, ở hiện tại, ở các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức, không bị buộc trói, không bị mê mẩn, không bị gận gủi, có sự thềm khát đã được xa lìa, có sự thềm khát đã được tách lìa, có sự thềm khát đã được từ bỏ, có sự thềm khát đã được tẩy trừ, có sự thềm khát đã được giải thoát, có sự thềm khát đã được dứt bỏ, có sự thềm khát đã được buông bỏ, có sự luyến ái đã được xa lìa, có sự luyến ái đã được tách lìa, có sự luyến ái đã được từ bỏ, có sự luyến ái đã được tẩy trừ, có sự luyến ái đã được giải thoát, có sự luyến ái đã được dứt bỏ, có sự luyến ái đã được buông bỏ, không còn khao khát, được tịch diệt, có trạng thái mát mẻ, có sự cảm thọ lạc, sống với trạng thái cao thượng tự thân; - ‘sau khi biết toàn diện về xúc, không còn thềm muốn’ là như thế.

Yadattagarahī tadakubbamāno 'ti - **Yad** 'ti¹ yaṃ. **Attagarahī** 'ti² - dvīhi kāraṇehi attānaṃ garahati: katattā ca akatattā ca.

Kathaṃ katattā ca akatattā ca attānaṃ garahati? 'Kathaṃ me kāyaduccaritaṃ, akataṃ me kāyasucaritaṃ 'ti attānaṃ garahati. 'Kathaṃ me vacīduccaritaṃ, akataṃ me vacīsucaritaṃ 'ti attānaṃ garahati. 'Kathaṃ me manoduccaritaṃ, akataṃ me manosucaritaṃ 'ti attānaṃ garahati. 'Kato me paṇātipāto, akatā me paṇātipātā veramaṇī 'ti attānaṃ garahati. 'Kathaṃ me adinnādānaṃ, akatā me adinnādānā veramaṇī 'ti attānaṃ garahati. 'Kato me kāmesu micchācāro, akatā kāmesu micchācārā veramaṇī 'ti attānaṃ garahati. 'Kato me musāvādo, akatā me musāvādā veramaṇī 'ti attānaṃ garahati. 'Katā me pisunā vācā, akatā me pisunāya vācāya³ veramaṇī 'ti attānaṃ garahati. 'Katā me pharusā vācā, akatā me pharusāya vācāya⁴ veramaṇī 'ti attānaṃ garahati. 'Kato me samphappalāpo, akatā me samphappalāpā veramaṇī 'ti attānaṃ garahati. 'Katā me abhijjhā, akatā me anabhijjhā 'ti⁵ attānaṃ garahati. 'Kato me vyāpādo, akato me avyāpādo 'ti⁶ attānaṃ garahati. 'Katā me micchādīṭṭhi, akatā me sammādīṭṭhi 'ti⁷ attānaṃ garahati. Evaṃ katattā ca akatattā ca attānaṃ garahati. Athavā sīlesu 'mhi na paripūrakārī 'ti attānaṃ garahati. Indriyesu 'mhi aguttadvāro 'ti attānaṃ garahati. Bhojane 'mhi amattaññū 'ti⁸ attānaṃ garahati. Jāgariyaṃ ananuyuttomhī 'ti⁹ attānaṃ garahati. Satisampajaññaena asamannāgato 'ti¹⁰ attānaṃ garahati. Abhāvitā me cattāro satipaṭṭhānā 'ti attānaṃ garahati. Abhāvitā me cattāro sammappadhānā 'ti attānaṃ garahati. Abhāvitā me cattāro iddhipādā 'ti attānaṃ garahati. Abhāvitāni me pañcīndriyānī 'ti attānaṃ garahati. Abhāvitāni me pañca balānī 'ti attānaṃ garahati. Abhāvitā me satta bojjhaṅgā 'ti attānaṃ garahati. Abhāvito me ariyo aṭṭhaṅgiko maggo 'ti attānaṃ garahati. Dukkhaṃ me apariññātan 'ti attānaṃ garahati. Samudayo me appahīno 'ti attānaṃ garahati. Maggo me abhāvito 'ti attānaṃ garahati. Nirodho me asacchikato 'ti attānaṃ garahati. Evaṃ katattā ca akatattā ca attānaṃ garahati. Evaṃ attagarahikaṃ¹¹ kammaṃ akubbamāno ajanayamāno asaṅjanayamāno anibbattayamāno anabhinibbattayamāno 'ti - yadattagarahī tadakubbamāno.

Na lippati diṭṭhasutesu dhīro 'ti - **Lepo** 'ti¹² dve lepā: taṇhālepo ca diṭṭhilepo ca -pe- ayaṃ taṇhālepo -pe- ayaṃ diṭṭhilepo. **Dhīro** 'ti dhīro paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī. Dhīro taṇhālepaṃ pahāya diṭṭhilepaṃ paṭinissajitvā diṭṭhe na lippati¹³ sute na lippati mute na lippati viññāte na lippati na saṃlippati¹⁴ na upalippati, alitto asaṃlitto¹⁵ anupalitto nikkhanto nissaṭṭho¹⁶ vippamutto visaññutto vimariyādi¹⁷ katena cetasā viharatī 'ti - na lippati diṭṭhasutesu dhīro.¹⁸

¹ yadanti - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

² attanā garahati - Syā.

³ pisunā vācā - Sīmu 1.

⁴ pharusavācā - Sīmu 1.

⁵ abhijjhā veramaṇī ti - Sīmu 1.

⁶ vyāpādā veramaṇī ti - Sīmu 1.

⁷ micchādīṭṭhi veramaṇī ti - Sīmu 1.

⁸ bhojane amattaññumhī ti - Syā, PTS.

⁹ ananuyutto ti - Ma.

¹⁰ na satisampajaññaena samannāgato 'mhi ti - Syā, PTS.

¹¹ attagarahitaṃ - Ma, PTS;

attagarahiyaṃ - Syā.

¹² lepā ti - Syā, PTS.

¹³ lippati - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁴ na palippati - Ma;

na palippati - Sīmu 2.

¹⁵ apalitto - Ma.

¹⁶ nissaṭṭho - PTS; nissato - Sa.

¹⁷ vimariyādi - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁸ dhīro - Syā, PTS.

Có sự chê trách bản thân về điều nào thì không làm điều ấy - Điều nào: là việc nào. **Có sự chê trách bản thân:** Chê trách bản thân bởi hai lý do: do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm.

Chê trách bản thân do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm (nghĩa) là thế nào? Chê trách bản thân rằng: “Ta đã làm uế hạnh về thân, ta đã không làm thiện hạnh về thân.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã làm uế hạnh về khẩu, ta đã không làm thiện hạnh về khẩu.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã làm uế hạnh về ý, ta đã không làm thiện hạnh về ý.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã giết hại sinh mạng, ta đã không tránh xa sự giết hại sinh mạng.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã trộm cắp, ta đã không tránh xa sự trộm cắp.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã làm tà hạnh trong các dục, ta đã không tránh xa sự tà hạnh trong các dục.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã nói dối, ta đã không tránh xa việc nói dối.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã nói đâm thọc, ta đã không tránh xa việc nói đâm thọc.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã nói thô lỗ, ta đã không tránh xa việc nói thô lỗ.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã nói nhảm nhí, ta đã không tránh xa việc nói nhảm nhí.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã hành động tham đắm, ta đã không hành động không tham đắm.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã hành động sân hận, ta đã không hành động không sân hận.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã thực hành tà kiến, ta đã không thực hành chánh kiến.” Chê trách bản thân do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm (nghĩa) là như vậy. Hoặc là, chê trách bản thân rằng: “Ta không phải là người thực hành đầy đủ các giới.” Chê trách bản thân rằng: “Ta là người có các giác quan không được gìn giữ.” Chê trách bản thân rằng: “Ta là người không biết chừng mực về vật thực.” Chê trách bản thân rằng: “Ta không luyện tập về tinh thức.” Chê trách bản thân rằng: “Ta không có niệm và sự nhận biết rõ.” Chê trách bản thân rằng: “Bốn sự thiết lập niệm chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Bốn chánh cần chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Bốn nền tảng của thân thông chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Năm quyền chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Năm lực chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Bảy yếu tố đưa đến giác ngộ chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Đạo lộ thánh thiện tám chi phần chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Khổ chưa được ta biết toàn diện.” Chê trách bản thân rằng: “Tập chưa được ta dứt bỏ.” Chê trách bản thân rằng: “Đạo chưa được ta tu tập.” Chê trách bản thân rằng: “Diệt chưa được ta chứng ngộ.” Chê trách bản thân do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm (nghĩa) là như vậy. Không tạo ra, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh ra nghiệp khiến cho có sự chê trách bản thân (nghĩa) là như vậy; - ‘có sự chê trách bản thân về điều nào thì không làm điều ấy’ là như thế.

Người sáng trí không bị lấm nhơ ở những điều đã được thấy, đã được nghe - Lấm nhơ: - có hai sự lấm nhơ: Lấm nhơ do tham ái và lấm nhơ do tà kiến. – nt– điều này là lấm nhơ do tham ái. –nt– điều này là lấm nhơ do tà kiến. **Người sáng trí:** Người sáng trí là người sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh. Người sáng trí sau khi dứt bỏ lấm nhơ do tham ái, sau khi buông bỏ lấm nhơ do tà kiến, không bị lấm nhơ ở điều đã được thấy, không bị lấm nhơ ở điều đã được nghe, không bị lấm nhơ ở điều đã được cảm giác, không bị lấm nhơ ở điều đã được nhận thức, không bị nhiễm bẩn, không bị vấy bẩn, (là người) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘người sáng trí không bị lấm nhơ ở những điều đã được thấy, đã được nghe’ là như thế.

Tenāha bhagavā:

“Ubhosu antesu vineyya chandaṃ
phassaṃ pariññāya anānugiddho
yadattagarahī tadakubbamāno
na lippati diṭṭhasutesu dhīro”ti.

2 - 8

Saññaṃ pariññā vitareyya oghaṃ
pariggahesu¹ muni nopalitto,
abbūhasallo caramappamatto
nāsimsatī² lokamimaṃ paraṃ ca.

Saññaṃ pariññā vitareyya oghan 'ti - **Saññā** 'ti kāmasaññā vyāpādasaññā vihiṃsāsaññā nekkhammasaññā avyāpādasaññā avihimsāsaññā rūpasaññā saddasaññā gandhasaññā rasasaññā phoṭṭhabbasaññā dhammasaññā, yā evarūpā saññā sañjānanā sañjānitattaṃ, ayaṃ vuccati saññā. **Saññaṃ pariññā** 'ti - saññaṃ tīhi pariññāhi pariññāya nātāpariññāya tīraṇapariññāya pahānapariññāya.

Katamā nātāpariññā? Saññaṃ jānāti 'ayaṃ kāmasaññā ayaṃ vyāpādasaññā ayaṃ vihiṃsāsaññā ayaṃ nekkhammasaññā ayaṃ avyāpādasaññā ayaṃ avihimsāsaññā ayaṃ rūpasaññā ayaṃ saddasaññā ayaṃ gandhasaññā ayaṃ rasasaññā ayaṃ phoṭṭhabbasaññā ayaṃ dhammasaññā 'ti jānāti passati. Ayaṃ nātāpariññā.

Katamā tīraṇapariññā? Evaṃ nātāṃ katvā saññaṃ tīreti aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato itito upaddavato bhayato upassaggato calato³ pabhaṅguto –pe– samudayato atthaṅgamato assādato ādīnavato nissaraṇato tīreti. Ayaṃ tīraṇapariññā.

Katamā pahānapariññā? Evaṃ nātāṃ katvā⁴ evaṃ tīrayitvā⁵ saññāya chanda-rāgaṃ pajahati vinodeti vyantikaroti anabhāvaṃ gameti.

Vuttampi⁶ hetāṃ bhagavatā:

'Yo bhikkhave saññāya chandarāgo, taṃ pajahatha. Evaṃ sā saññā pahinā bhavissati ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvaṃ gatā⁷ āyatiṃ anuppādadhammā”ti.⁸ Ayaṃ pahānapariññā.

Saññaṃ pariññā 'ti saññaṃ imāhi tīhi pariññāhi pariññāya. **Vitareyya oghan** 'ti kāmoghaṃ bhavoghaṃ diṭṭhoghaṃ avijjoghaṃ tareyya⁹ uttareyya patareyya samatikkameyya vītivatteyyā 'ti - saññaṃ pariññā vitareyya oghaṃ.

Pariggahesu muni nopalitto 'ti - **Pariggahā** 'ti dve pariggahā: taṇhā-pariggaho ca diṭṭhipariggaho ca –pe– ayaṃ taṇhāpariggaho –pe– ayaṃ diṭṭhi-pariggaho. **Munī** 'ti - monaṃ¹⁰ vuccati nāṇaṃ, yā paññā pajānanā –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi,¹¹ tena nāṇena samannāgato muni monappatto 'ti.

¹ pariggahesū - Syā.

² nāsīsati - Ma.

³ phalato - Sīmu 1.

⁴ evaṃ nātāṃ katvā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ tīretvā - Syā, PTS.

⁶ vuttaṃ - Syā, PTS.

⁷ anabhāvaṃ katā - Ma; anabhāvaṅgatā - Syā, PTS, Sīmu 2; anabhāvakatā - Sīmu 1.

⁸ Khandhasamyutta, Bhāravagga.

⁹ vitareyya - Syā, PTS.

¹⁰ monā - Sīmu 1.

¹¹ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi dẹp bỏ sự mong muốn ở cả hai thái cực, sau khi biết toàn diện về xúc, không còn thêm muốn, có sự chệ trách bản thân về điều nào thì không làm điều ấy, người sáng trí không bị lấm nhơ ở những điều đã được thấy, đã được nghe.”

2 - 8

Sau khi biết toàn diện về tướng, có thể vượt khỏi dòng lũ, bậc hiền trí không bị vấy bẩn ở các sự sở hữu, có mũi tên đã được lấy ra, không bị xao lãng trong khi sống, không mong ước đời này và đời khác.

Sau khi biết toàn diện về tướng, có thể vượt khỏi dòng lũ - Tướng: dục tướng, sân tướng, hại tướng, xuất ly tướng, vô sân tướng, vô hại tướng, sắc tướng, thanh tướng, hương tướng, vị tướng, xúc tướng, pháp tướng; tướng nào có hình thức như vậy là biểu hiện của tướng, trạng thái của tướng; điều này được gọi là tướng. **Sau khi biết toàn diện về tướng:** Sau khi biết toàn diện về tướng với ba trường hợp biết toàn diện: biết toàn diện về điều đã được biết, biết toàn diện về sự xét đoán, biết toàn diện về sự dứt bỏ.

Biết toàn diện về điều đã được biết là những gì? Biết về tướng là biết rằng, thấy rằng: “Cái này là dục tướng, cái này là sân tướng, cái này là hại tướng, cái này là xuất ly tướng, cái này là vô sân tướng, cái này là vô hại tướng, cái này là sắc tướng, cái này là thanh tướng, cái này là hương tướng, cái này là vị tướng, cái này là xúc tướng, cái này là pháp tướng;” điều này là sự biết toàn diện về điều đã được biết.

Biết toàn diện về sự xét đoán là những gì? Sau khi thực hiện điều đã được biết như thế, thì xét đoán về tướng, xét đoán là vô thường, là khổ, là cơn bệnh, là mụn ghẻ, là mũi tên, là tai ương, là tật nguyên, là không sai khiến được, là sự biến hoại, là tai họa, là bất hạnh, là sợ hãi, là nguy cơ, là thay đổi, là mảnh mai, –nt– là nhân sanh khởi, là sự tiêu hoại, là sự hứng thú, là sự bất lợi, là sự thoát ra; điều này là sự biết toàn diện về sự xét đoán.

Biết toàn diện về sự dứt bỏ là những gì? Sau khi thực hiện điều đã được biết như vậy, sau khi xét đoán như vậy thì dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu sự mong muốn và luyện ái ở tướng.

Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, cái gì là sự mong muốn và luyện ái ở tướng, các người hãy dứt bỏ cái ấy. Như vậy, tướng ấy sẽ được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai;” điều này là sự biết toàn diện về sự dứt bỏ.

Sau khi biết toàn diện về tướng: Sau khi biết toàn diện về tướng với ba trường hợp biết toàn diện. **Có thể vượt khỏi dòng lũ:** có thể vượt qua, có thể vượt lên, có thể vượt khỏi, có thể vượt qua hẳn, có thể vượt qua khỏi dòng lũ (ngũ) dục, dòng lũ của hữu, dòng lũ tà kiến, dòng lũ vô minh; - ‘sau khi biết toàn diện về tướng, có thể vượt khỏi dòng lũ’ là như thế.

Bậc hiền trí không bị vấy bẩn ở các sự sở hữu - Các sự sở hữu: có hai sự sở hữu: sự sở hữu do tham ái và sự sở hữu do tà kiến. –nt– điều này là sở hữu do tham ái. –nt– điều này là sở hữu do tà kiến. **Bậc hiền trí:** bản thể hiền trí nói đến trí, tức là tuệ, là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến; được thành tựu với trí ấy bậc hiền trí có sự đạt đến bản thể hiền trí.

Tīṇi moneyyā 'ti: kāyamoneyyaṃ vacīmoneyyaṃ manomoneyyaṃ.

Katamaṃ kāyamoneyyaṃ? Tividhānaṃ kāyaduccaritānaṃ¹ pahānaṃ kāyamoneyyaṃ, tividhaṃ kāyasucaritaṃ kāyamoneyyaṃ, kāyārammaṇe² ñāṇaṃ kāyamoneyyaṃ, kāyapariññā kāyamoneyyaṃ, pariññāsahagato maggo kāyamoneyyaṃ, kāye chandarāgassa pahānaṃ kāyamoneyyaṃ, kāyasaṅkhāra-
nirodho catutthajjhānasamāpatti kāyamoneyyaṃ. Idaṃ kāyamoneyyaṃ.

Katamaṃ vacīmoneyyaṃ? Catubbidhānaṃ vacīduccaritānaṃ³ pahānaṃ vacīmoneyyaṃ, catubbidhaṃ vacīsucaritaṃ vacīmoneyyaṃ, vācārammaṇe⁴ ñāṇaṃ vacīmoneyyaṃ, vācāpariññā vacīmoneyyaṃ, pariññāsahagato maggo vacīmoneyyaṃ, vācāya chandarāgassa pahānaṃ vacīmoneyyaṃ, vacīsaṅkhāranirodho dutiyajjhāna-
samāpatti vacīmoneyyaṃ. Idaṃ vacīmoneyyaṃ.

Katamaṃ manomoneyyaṃ? Tividhānaṃ manoduccaritānaṃ⁵ pahānaṃ manomoneyyaṃ, tividhaṃ manosucaritaṃ manomoneyyaṃ, cittārammaṇe⁶ ñāṇaṃ manomoneyyaṃ, cittapariññā manomoneyyaṃ, pariññāsahagato maggo manomoneyyaṃ, citte chandarāgassa pahānaṃ manomoneyyaṃ, cittasaṅkhāra-
nirodho saññāvedayitanirodhasamāpatti manomoneyyaṃ. Idaṃ manomoneyyaṃ.

1. *“Kāyamuniṃ vācāmuniṃ manomunimanāsavaṃ,
muniṃ moneyyasampannaṃ āhu sabbappahāyinaṃ.”*⁷
2. *Kāyamuniṃ vācāmuniṃ manomunimanāsavaṃ
muniṃ moneyyasampannaṃ āhu ninhātapāpakaṃ”*ti.⁸

Imehi tīhi moneyyehi dhammehi samannāgatā cha munino:⁹ agāramunino anagāramunino sekhamunino asekkhamunino paccekamunino munimunino 'ti.¹⁰ Katame agāramunino? Ye te agārikā diṭṭhapadā viññātasāsanā, ime agāramunino. Katame anagāramunino? Ye te pabbajitā diṭṭhapadā viññātasāsanā, ime anagāramunino. Satta sekhā sekhamunino. Arahanto asekkhamunino. Pacceka-
buddhā paccekamunino. Munimunino vuccanti tathāgatā arahanto sammā-
sambuddhā.

3. *“Na monena muni hoti mūlharūpo aviddasu,
yo ca tulaṃva paggayha varamādāya paṇḍito.*
4. *Pāpāni parivajjeti sa muni¹¹ tena so muni,
yo munāti ubho loka muni tena pavuccati.”*¹²
5. ¹³*“Asatañca satañca ñatvā dhammaṃ
ajjhattaṃ bahiddhā ca sabbaloka,
devamanussehi pūjito yo
saṅgajālamaticca so muni”*ti.¹⁴

¹ tividhakāyaduccaritānaṃ - Ma.

² kāyārammaṇaṃ - Syā, PTS.

³ catubbidhavacīduccaritānaṃ - Ma;
catubbidhā vacīduccaritānaṃ - Sīmu 1.

⁴ vācārammaṇaṃ - Syā, PTS.

⁵ tividhamanoduccaritānaṃ - Ma.

⁶ cittārammaṇaṃ - Syā, PTS.

¹⁴ devamanussehi pūjito yo so saṅgajālamaticca so muni - Syā, PTS.

⁷ Tikaṅguttara, Āpāyikavagga.

⁸ Itivuttaka, Dutiyavagga.

⁹ munayo - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁰ munimunayo - Syā, PTS.

¹¹ muni - Ma, Syā, PTS.

¹² Dhammapada, Dhammatṭhavagga.

¹³ Suttanipāta, Mahāvagga, Sabhiyasutta.

Ba hiền trí hạnh: hiền trí hạnh về thân, hiền trí hạnh về khẩu, hiền trí hạnh về ý.

Hiền trí hạnh về thân là điều nào? Sự dứt bỏ ba loại uế hạnh về thân là hiền trí hạnh về thân, ba loại thiện hạnh về thân là hiền trí hạnh về thân, trí ở đối tượng thân là hiền trí hạnh về thân, sự biết toàn diện về thân là hiền trí hạnh về thân, Đạo đồng hành với sự biết toàn diện là hiền trí hạnh về thân, sự dứt bỏ mong muốn và luyến ái ở thân là hiền trí hạnh về thân, sự chứng đạt tứ thiên có sự diệt của thân hành là hiền trí hạnh về thân; điều này là hiền trí hạnh về thân.

Hiền trí hạnh về khẩu là điều nào? Sự dứt bỏ bốn loại uế hạnh về khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, bốn loại thiện hạnh về khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, trí ở đối tượng khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, sự biết toàn diện về khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, Đạo đồng hành với sự biết toàn diện là hiền trí hạnh về khẩu, sự dứt bỏ mong muốn và luyến ái ở khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, sự chứng đạt nhị thiên có sự diệt của khẩu hành là hiền trí hạnh về khẩu; điều này là hiền trí hạnh về khẩu.

Hiền trí hạnh về ý là điều nào? Sự dứt bỏ ba loại uế hạnh về ý là hiền trí hạnh về ý, ba loại thiện hạnh về ý là hiền trí hạnh về ý, trí ở đối tượng tâm là hiền trí hạnh về ý, sự biết toàn diện về tâm là hiền trí hạnh về ý, Đạo đồng hành với sự biết toàn diện là hiền trí hạnh về ý, sự dứt bỏ mong muốn và luyến ái ở tâm là hiền trí hạnh về ý, sự chứng đạt diệt thọ tướng có sự diệt của tâm hành là hiền trí hạnh về ý; điều này là hiền trí hạnh về ý.

1. *“(Chư Phật) đã nói về bậc hiền trí về thân, bậc hiền trí về khẩu, bậc hiền trí về ý, bậc không còn lậu hoặc, bậc hiền trí thành tựu hiền trí hạnh là bậc có sự dứt bỏ tất cả.”*

2. *“(Chư Phật) đã nói về bậc hiền trí về thân, bậc hiền trí về khẩu, bậc hiền trí về ý, bậc không còn lậu hoặc, bậc hiền trí thành tựu hiền trí hạnh là bậc có điều ác đã được rửa sạch.”*

Được thành tựu ba pháp hiền trí hạnh này là sáu hạng hiền trí: các bậc hiền trí tại gia, các bậc hiền trí xuất gia, các bậc hiền trí Hữu Học, các bậc hiền trí Vô Học, các bậc hiền trí Độc Giác, các bậc hiền trí của các bậc hiền trí. Các bậc hiền trí tại gia là các hạng nào? Những người tại gia đã thấy Niết Bàn, đã nhận thức Giáo Pháp, là các bậc hiền trí tại gia. Các bậc hiền trí xuất gia là các hạng nào? Những vị xuất gia đã thấy Niết Bàn, đã nhận thức Giáo Pháp, là các bậc hiền trí xuất gia. Bấy hạng Hữu Học là các bậc hiền trí Hữu Học. Các vị A-la-hán là các bậc hiền trí Vô Học. Các vị Phật Độc Giác là các bậc hiền trí Độc Giác. Các đức Như Lai, A-la-hán, Chánh Đẳng Giác là các bậc hiền trí của các bậc hiền trí.

3. *“Không phải do trạng thái im lặng mà kẻ có bộ dạng khờ khạo, ngu dốt trở thành bậc hiền trí. Nhưng người nào, tựa như người cầm lấy cái cân rồi chọn lấy vật quý giá, là người sáng suốt.”*

4. *“Người lánh xa hẳn các điều ác, người ấy là bậc hiền trí; do việc ấy người ấy trở thành bậc hiền trí. Người nào hiểu rõ cả hai thế giới (nội tâm và ngoại cảnh), do việc ấy được gọi là bậc hiền trí.”*

5. *“Vị biết được bản chất của những kẻ xấu và của những người tốt, nội phân và ngoại phân, ở tất cả thế gian, vị được tôn vinh bởi chư Thiên và nhân loại, vị đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là bậc hiền trí.”*

Lepā 'ti - dve lepā: taṅhālepo ca diṭṭhilepo ca –pe– ayaṃ taṅhālepo –pe– ayaṃ diṭṭhilepo. Muni taṅhālepaṃ pahāya diṭṭhilepaṃ paṭinissajitvā pariggāhesu na lippati na saṃlippati¹ na upalippati alitto asaṃlitto anupalitto nikkhanto nissaṭṭho² vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - pariggāhesu muni nopalitto.

Abbūḷhasallo caramappamatto 'ti - **Sallan** 'ti satta sallāni: rāgasallaṃ dosasallaṃ mohasallaṃ mānasallaṃ diṭṭhisallaṃ sokasallaṃ duccharitasallaṃ.³ Yassete sallā pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ṇāṇagginā daḍḍhā,⁴ so vuccati abbūḷhasallo abbūhitasallo⁵ [6] uddhātasallo samuddhātasallo⁷ uppāṭitasallo samuppāṭitasallo cattasallo vantasallo muttasallo pahīnasallo paṭinissatṭhasallo nicchāto nibbuto sītibhūto sukhaṭṭhasallaṃ vedī brahmabhūtena attanā viharatī 'ti - abbūḷhasallo. **Caran** 'ti - caranto viharanto iriyanto⁸ vattanto⁹ pāleno yapento yāpento. **Appamatto** 'ti sakkaccakārī sātaccakārī aṭṭhitakārī anolinavuttiko anikkhittachando anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. 'Kathāhaṃ aparipūraṃ vā silakkhandhaṃ paripūreyyaṃ, paripūraṃ vā silakkhandhaṃ tattha tattha paññāya anugaṇheyyaṃ 'ti yo tattha chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussolhī ca appaṭivāni¹⁰ ca sati ca sampajaññaṃ ca¹¹ ātappaṃ padhānaṃ adhiṭṭhānaṃ anuyogo appamādo kusalesu dhammesu. 'Kathāhaṃ aparipūraṃ vā samādhikkhandhaṃ paripūreyyaṃ, paripūraṃ vā samādhikkhandhaṃ tattha tattha paññāya anugaṇheyyaṃ¹² –pe– kusalesu dhammesu. 'Kathāhaṃ aparipūraṃ vā paññākkhandhaṃ paripūreyyaṃ –pe– vimuttikkhandhaṃ –pe– vimuttiñāṇadassanakkhandhaṃ [paripūreyyaṃ, paripūraṃ vā vimuttiñāṇadassanakkhandhaṃ] tattha tattha paññāya anugaṇheyyaṃ 'ti yo tattha chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussolhī ca appaṭivāni ca sati ca sampajaññaṃ ca ātappaṃ padhānaṃ adhiṭṭhānaṃ anuyogo appamādo kusalesu dhammesu. 'Kathāhaṃ aparipūraṃ vā dukkhaṃ parijāneyyaṃ, appahīne vā kilese pajaheyyaṃ, abhāvitāṃ vā maggaṃ bhāveyyaṃ, asacchikataṃ vā nirodhaṃ sacchikareyyaṃ 'ti yo tattha chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussolhī ca appaṭivāni ca sati ca sampajaññaṃ ca ātappaṃ padhānaṃ adhiṭṭhānaṃ anuyogo appamādo kusalesu dhammesu 'ti - abbūḷhasallo caramappamatto.

¹ palippati - Sīmu 2.

² nissatṭho - Syā, PTS;
nissato - Sa.

³ kathāṃkathāsallaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ yassetāni sallāni ... daḍḍhāni - Syā, PTS.

⁵ abbahitasallo - Ma;
abbūḷhitasallo - PTS.

⁶ pahatasallo - PTS.

⁷ uddhātasallo samuddhātasallo - Syā, PTS.

⁸ iriyanto - Ma, Syā, PTS.

⁹ vattento - Syā, PTS.

¹⁰ appaṭivāni - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹¹ satisampajaññaṃ ca - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹² anugaṇheyyaṃ ti - Syā, PTS.

Lắm nhớ - có hai sự lắm nhớ: Lắm nhớ do tham ái và lắm nhớ do tà kiến. –nt– điều này là lắm nhớ do tham ái. –nt– điều này là lắm nhớ do tà kiến. Bậc hiền trí sau khi dứt bỏ lắm nhớ do tham ái, sau khi buông bỏ lắm nhớ do tà kiến, không bị lắm nhớ ở các sự sở hữu, không bị nhiễm bẩn, không bị vấy bẩn, (là người) đã không bị lắm nhớ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘bậc hiền trí không bị vấy bẩn ở các sự sở hữu’ là như thế.

Có mũi tên đã được lấy ra, không bị xao lãng trong khi sống - Mũi tên: Có bảy mũi tên: mũi tên duyên ái, mũi tên sân hận, mũi tên si mê, mũi tên ngã mạn, mũi tên tà kiến, mũi tên sâu muộn, mũi tên uế hạnh. Đối với người nào, những mũi tên này là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là có mũi tên đã được lấy lên, có mũi tên đã được lấy ra, có mũi tên đã được nhổ lên, có mũi tên đã được nhổ ra, có mũi tên đã được rút lên, có mũi tên đã được rút ra, có mũi tên đã được từ bỏ, có mũi tên đã được tẩy trừ, có mũi tên đã được giải thoát, có mũi tên đã được dứt bỏ, có mũi tên đã được buông bỏ, không còn khao khát, được tịch diệt, có trạng thái mát mẻ, có sự cảm thọ lạc, sống với trạng thái cao thượng tự thân; - ‘có mũi tên đã được lấy ra’ là như thế. **Trong khi sống:** là trong khi thực hành, trong khi trú ngụ, trong khi sinh hoạt, trong khi vận hành, trong khi bảo hộ, trong khi hộ trì, trong khi bảo dưỡng. **Không bị xao lãng:** là có sự thực hành nghiêm trang, có sự thực hành liên tục, có sự thực hành không ngừng nghỉ, có thói quen không biếng nhác, không buông bỏ mong muốn, không buông bỏ bốn phận trong các thiện pháp. (Nghĩ rằng): “Bằng cách nào ta có thể làm đầy đủ giới uẩn chưa được đầy đủ, hoặc có thể bảo vệ giới uẩn đã được đầy đủ tại chỗ kia tại chỗ nọ bằng trí tuệ?” điều này, trong trường hợp ấy, là sự mong muốn, sự cần cù, sự gắng sức, sự ráng sức, sự không thối chí, niệm, sự nhận biết rõ, sự nhiệt tâm, sự cần mẫn, sự quyết tâm, sự chuyên cần, sự không xao lãng trong các thiện pháp. (Nghĩ rằng): “Bằng cách nào ta có thể làm đầy đủ định uẩn chưa được đầy đủ, hoặc có thể bảo vệ định uẩn đã được đầy đủ tại chỗ kia tại chỗ nọ bằng trí tuệ?” –nt– trong các thiện pháp. (Nghĩ rằng): “Bằng cách nào ta có thể làm đầy đủ tuệ uẩn chưa được đầy đủ, –nt– có thể làm đầy đủ giải thoát uẩn –nt– giải thoát tri kiến uẩn chưa được đầy đủ, hoặc có thể bảo vệ giải thoát tri kiến uẩn đã được đầy đủ tại chỗ kia tại chỗ nọ bằng trí tuệ?” điều này, trong trường hợp ấy, là sự mong muốn, sự cần cù, sự gắng sức, sự ráng sức, sự không thối chí, niệm, sự nhận biết rõ, sự nhiệt tâm, sự cần mẫn, sự quyết tâm, sự chuyên cần, sự không xao lãng trong các thiện pháp. (Nghĩ rằng): “Bằng cách nào ta có thể biết toàn diện về Khổ chưa được biết toàn diện, hoặc có thể dứt bỏ các ô nhiễm chưa được dứt bỏ, hoặc có thể tu tập Đạo chưa được tu tập, hoặc có thể chứng ngộ Diệt chưa được chứng ngộ?” điều này, trong trường hợp ấy, là sự mong muốn, sự cần cù, sự gắng sức, sự ráng sức, sự không thối chí, niệm, sự nhận biết rõ, sự nhiệt tâm, sự cần mẫn, sự quyết tâm, sự chuyên cần, sự không xao lãng trong các thiện pháp; - ‘có mũi tên đã được lấy ra, không bị xao lãng trong khi sống’ là như thế.

Nāsiṃsatī lokamimaṃ paraṃ cā 'ti - Imaṃ lokaṃ nāsiṃsati sakattabhāvaṃ, paraṃ lokaṃ nāsiṃsati parattabhāvaṃ, imaṃ lokaṃ nāsiṃsati sakarūpavedanāsaññāsaṅkhāraviññāṇaṃ, paraṃ lokaṃ nāsiṃsati pararūpavedanāsaññāsaṅkhāraviññāṇaṃ, imaṃ lokaṃ nāsiṃsati cha ajjhattikāni āyatanāni, paraṃ lokaṃ nāsiṃsati cha bāhirāni āyatanāni, imaṃ lokaṃ nāsiṃsati manussalokaṃ, paraṃ lokaṃ nāsiṃsati devalokaṃ, imaṃ lokaṃ nāsiṃsati kāmadhātu, paraṃ lokaṃ nāsiṃsati rūpadhātuṃ arūpadhātuṃ, imaṃ lokaṃ nāsiṃsati kāmadhātuṃ rūpadhātuṃ, paraṃ lokaṃ nāsiṃsati arūpadhātuṃ, punagatiṃ¹ vā uppattiṃ² vā paṭisandhiṃ vā bhavaṃ vā saṃsāraṃ vā vaṭṭaṃ vā nāsiṃsati na icchati na sādiyati na pattheti na piheti nābhijappatī 'ti³ 'nāsiṃsatī lokamimaṃ paraṃ cā 'ti.

Tenāha bhagavā:

*“Saññaṃ pariññā vitareyya oghaṃ
pariggaḥesu muni nopalitto,
abbūlhasallo caramappamatto
nāsiṃsatī lokamimaṃ paraṃ cā ”ti.*

Guhaṭṭhakasuttaniddeso dutiyo.

--ooOoo--

3. DUṬṬHAṬṬHAKASUTTANIDDESO

Atha duṭṭhaṭṭhakasuttaniddesaṃ vakkhati:

3 - 1

*Vadanti ve duṭṭhamanāpi eke
athopi ve⁴ saccamanā vadanti,
vādaṃ ca jātaṃ muni no upeti
tasmā munī natthi khilo kuhiñci.*

Vadanti ve duṭṭhamanāpi eke 'ti - Eke⁵ titthiyā duṭṭhamanā paduṭṭhamanā viruddhamanā⁶ paṭiviruddhamanā āhatamanā paccāhatamanā āghātitamanā paccāghātitamanā⁷ vadanti upavadanti bhagavantaṃ ca bhikkhusaṅghaṃ ca abhūtenā 'ti - vadanti ve duṭṭhamanāpi eke.

Athopi ve⁴ saccamanā vadantī 'ti - Ye tesāṃ titthiyānaṃ saddahantā okappentā adhimuccantā saccamanā saccasaññino bhūtamanā bhūtasāññino tathamanā tathasaññino yāthāvamanā yāthāvasaññino⁸ aviparittamanā aviparittasaññino⁹ vadanti upavadanti bhagavantañca bhikkhusaṅghaṃ ca abhūtenā 'ti - athopi ve⁴ saccamanā vadanti.

¹ puna gatiṃ - Ma, Syā; punāgatiṃ - PTS.

² uppattiṃ - Ma, Syā, PTS.

³ nātijappatī ti - Ma.

⁴ aññepi ve - Syā, PTS;

aññepi te - Sīmu 2.

⁵ te - Ma, Syā, PTS.

⁶ viduṭṭhamanā - Katthaci.

⁷ āghātitamanā paccāghātitamanā - Syā, PTS.

⁸ yāthāvamanā yāthāvasaññino - Sa.

⁹ aviparittamanā aviparittasaññino - PTS.

Không mong ước đời này và đời khác: Không mong ước đời này tức là bản ngã của bản thân, không mong ước đời khác tức là bản ngã ở đời khác, không mong ước đời này tức là sắc-thọ-tưởng-hành-thức của bản thân, không mong ước đời khác tức là sắc-thọ-tưởng-hành-thức ở đời khác, không mong ước đời này tức là sáu nội xứ, không mong ước đời khác tức là sáu ngoại xứ, không mong ước đời này tức là thế giới loài người, không mong ước đời khác tức là thế giới chư Thiên, không mong ước đời này tức là dục giới, không mong ước đời khác tức là sắc giới, vô sắc giới, không mong ước đời này tức là dục giới, sắc giới, không mong ước đời khác tức là vô sắc giới, không mong ước, không ước muốn, không ưng thuận, không ước nguyện, không mong cầu, không nguyện cầu cảnh giới tái sinh, sự tái sinh, sự nối liền tái sanh, sự hiện hữu, sự luân hồi, hoặc sự luân chuyển; - 'không mong ước đời này và đời khác' là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Sau khi biết toàn diện về tương, có thể vượt khỏi dòng lũ,
bậc hiền trí không bị vấy bẩn ở các sự sở hữu,
có mũi tên đã được lấy ra, không bị xao lãng trong khi sống,
không mong ước đời này và đời khác.”*

Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Hang - phần thứ nhì.

--ooOoo--

3. DIỄN GIẢI KINH NHÓM TÁM VỀ XẤU XA

Giờ sẽ nói đến Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Xấu Xa:

3 - 1

*Thật vậy, một số người nói (bôi nhọ) với tâm ý xấu xa.
Quả vậy, một số người có tâm ý chân thật cũng nói (bôi nhọ).
Bậc hiền trí không tiếp cận lời nói (bôi nhọ) đã khởi lên,
bởi vậy, bậc hiền trí không có sự cứng cõi ở bất cứ đâu.*

Thật vậy, một số người nói (bôi nhọ) với tâm ý xấu xa: Một số ngoại đạo, với tâm ý xấu xa, với tâm ý tồi bại, với tâm ý chống đối, với tâm ý đối chọi, với tâm ý hằn học, với tâm ý thù hằn, với tâm ý căm hờn, với tâm ý thù hận, nói (bôi nhọ), gièm pha đức Thế Tôn và Hội Chúng tỳ khưu với việc không có thật; - 'thật vậy, một số người nói (bôi nhọ) với tâm ý xấu xa' là như thế.

Quả vậy, một số người có tâm ý chân thật cũng nói (bôi nhọ): là những người đang tin tưởng, đang tin cậy, đang hướng đến, có tâm ý chân thật, có suy nghĩ chân thật, có tâm ý ngay thật, có suy nghĩ ngay thật, có tâm ý đúng đắn, có suy nghĩ đúng đắn, có tâm ý xác đáng, có suy nghĩ xác đáng, có tâm ý không sai quấy, có suy nghĩ không sai quấy đối với những kẻ ngoại đạo ấy, họ nói (bôi nhọ), gièm pha đức Thế Tôn và Hội Chúng tỳ khưu với việc không có thật; - 'quả vậy, một số người có tâm ý chân thật cũng nói (bôi nhọ)' là như thế.

Vādaṃ ca jātaṃ muni no upeti 'ti - So vādo jāto hoti sañjāto nibbatto abhinibbatto pātubhūto, paratoghoso¹ akkoso upavādo bhagavato ca bhikkhu-saṅghassa ca abhūtenā 'ti - vādaṃ ca jātaṃ.

Muni no upeti 'ti - **Munī** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ, yā paññā pajānaṇā –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi, tena ñāṇena samannāgato muni monappatto –pe– saṅgajālamaticca so muni.² Yo vādaṃ upeti, so dvīhi kāraṇehi vādaṃ upeti: kārako kārakatāya vādaṃ upeti; athavā vuccamāno upavadiyamāno kuppati vyāpajjati patitthiyati³ kopaṇca dosaṇca appaccayaṇca pātukaroti akārakomhīti. Yo vādaṃ upeti, so imehi dvīhi kāraṇehi vādaṃ upeti. Muni dvīhi kāraṇehi vādaṃ na upeti: akārako muni akārakatāya vādaṃ na upeti; athavā vuccamāno upavadiyamāno na kuppati na vyāpajjati na patitthiyati,³ na kopaṇca dosaṇca appaccayaṇca pātukaroti akārakomhīti. Muni imehi dvīhi kāraṇehi vādaṃ na upeti na upagacchati na gaṇhāti na parāmasati na abhinivisati 'ti - vādaṇca jātaṃ muni no upeti.

Tasmā munī natthi khilo kuhiñcī 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānā⁴ munino āhatacittatā⁵ khilajātātāpi natthi, pañcapi cete khilā⁶ natthi. Tayopi khilā natthi: rāgakhīlo dosakhīlo mohakhīlo natthi na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīno samucchino vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ñāṇagginā daḍḍho. **Kuhiñcī** 'ti - kuhiñci kimhici katthaci, ajjhattaṃ vā bahiddhā vā ajjhattabahiddhā vā 'ti - tasmā munī natthi khilo kuhiñci.

Tenāha bhagavā:

*“Vadanti ve duṭṭhamanāpi eke
athopi ve⁷ saccamanā vadanti,
vādaṃ ca jātaṃ muni no upeti
tasmā munī natthi khilo kuhiñcī”*ti.

3 - 2

*Sakaṃ hi diṭṭhiṃ kathamaccayeyya
chandānunīto ruciyā nivīṭṭho,
sayam samattāni pakubbamāno
yathā hi jāneyya tathā vadeyya.*

¹ parato ghoso - Syā, PTS.

² munī ti - Syā, PTS.

³ patiṭṭhiyati - Ma, Syā, PTS.

⁴ taṃ nidānaṃ - Ma, Sīmu 1;
taṃnidānā - Syā, PTS.

⁵ ahatacittatā - PTS;

āhatakacittatā - Sīmu 1.

⁶ cetokhilā - Ma, Syā, PTS.

⁷ aññepi ve - Syā, PTS;

aññepi te - Sīmu 2.

Bạc hiên trí không tiếp cận lời nói (bôi nhọ) đã khởi lên: lời nói (bôi nhọ) ấy là đã được sanh ra, đã được sanh khởi, đã được hạ sanh, đã được phát sanh, đã được xuất hiện, là tiếng nói từ những người khác, là sự si vả, sự gièm pha về đức Thế Tôn và Hội Chúng tỳ khưu với việc không có thật; - ‘lời nói (bôi nhọ) đã khởi lên’ là như thế.

Bạc hiên trí không tiếp cận - Bạc hiên trí: Bản thể hiên trí nói đến trí, tức là tuệ, là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến; được thành tựu với trí ấy bậc hiên trí đạt đến bản thể hiên trí. –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiên trí. Người nào tiếp cận lời nói (bôi nhọ), người ấy tiếp cận lời nói (bôi nhọ) bởi hai lý do: Người đã làm tiếp cận lời nói (bôi nhọ) do tình trạng (vị ấy) là người đã làm; hoặc là, trong khi bị nói (bôi nhọ), trong khi bị gièm pha, (vị ấy) bị bực tức, tức giận, phản kháng, rồi bày tỏ sự bực tức, sự sân hận, sự không bằng lòng rằng: “Tôi không có làm.” Người nào tiếp cận lời nói (bôi nhọ), người ấy tiếp cận lời nói (bôi nhọ) bởi hai lý do này. Bạc hiên trí không tiếp cận lời nói (bôi nhọ) bởi hai lý do: Không phải là người đã làm, bậc hiên trí không tiếp cận lời nói (bôi nhọ) do tình trạng không phải là người đã làm; hoặc là, trong khi bị nói (bôi nhọ), trong khi bị gièm pha, (vị ấy) không bị bực tức, không tức giận, không phản kháng, không bày tỏ sự bực tức, sự sân hận, sự không bằng lòng rằng: “Tôi không có làm.” Bạc hiên trí không tiếp cận, không đi đến gần, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt lời nói (bôi nhọ) bởi hai lý do này; - ‘bậc hiên trí không tiếp cận lời nói (bôi nhọ) đã khởi lên’ là như thế.

Bởi vậy, bậc hiên trí không có sự cứng cõi ở bất cứ đâu - Bởi vậy: là do điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, đối với bậc hiên trí, trạng thái tâm hãn học, bản tánh cứng cõi là không có, và năm sự cứng cõi của tâm¹ cũng là không có. Ba sự cứng cõi cũng là không có: sự cứng cõi của luyến ái, sự cứng cõi của sân hận, sự cứng cõi của si mê là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. **Ở bất cứ đâu:** ở bất cứ đâu, về bất cứ điều gì, ở bất cứ chỗ nào, thuộc nội phần, hoặc ngoại phần, hoặc thuộc nội phần và ngoại phần; - ‘bởi vậy, bậc hiên trí không có sự cứng cõi ở bất cứ đâu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Thật vậy, một số người nói (bôi nhọ) với tâm ý xấu xa.

Quả vậy, một số người có tâm ý chân thật cũng nói (bôi nhọ).

*Bạc hiên trí không tiếp cận lời nói (bôi nhọ) đã khởi lên,
bởi vậy, bậc hiên trí không có sự cứng cõi ở bất cứ đâu.”*

3 - 2

*Bị dẫn dắt bởi lòng mong muốn, đã đi theo sự ưa thích,
trong khi tự mình làm cho (các quan điểm trở nên) đầy đủ,
làm thế nào có thể vượt trội quan điểm của chính mình?
Bởi vì người biết thế nào thì sẽ nói thế ấy.*

¹ Năm sự cứng cõi của tâm: Dịch theo sự hiệu đính của Tam Tạng Miến, Thái, và PTS. Xem Phần Phụ Chú về ‘Năm sự cứng cõi của tâm’ ở trang 732.

Sakaṃ hi diṭṭhiṃ kathamaccayeyyā 'ti - Ye te¹ titthiyā sundariṃ paribbājikaṃ hantvā samaṇānaṃ sakyaputtiyānaṃ avaṇṇaṃ pakāsayitvā 'evaṃ etaṃ lābhaṃ yasaṃ sakkāraṃ sammānaṃ² paccāharissāmā 'ti te³ evaṃdiṭṭhikā evaṃkhantikā evaṃrucikā evaṃladdhikā evaṃajjhāsayaṃ evamadhippāyā, te nāsakkhiṃsu sakaṃ diṭṭhiṃ sakaṃ khantiṃ sakaṃ ruciṃ sakaṃ laddhiṃ sakaṃ ajjhāsayaṃ sakaṃ adhippāyaṃ atikkamituṃ. Atha kho sveva ayaso te paccāgatoti. Evampi sakaṃ hi diṭṭhiṃ kathamaccayeyya.

Athavā 'sassato loko idameva saccam moghamaññan 'ti yo so evaṃvādo so sakaṃ diṭṭhiṃ sakaṃ khantiṃ sakaṃ ruciṃ sakaṃ laddhiṃ sakaṃ ajjhāsayaṃ sakaṃ adhippāyaṃ kathaṃ accayeyya atikkameyya samatikkameyya vitivatteyya? Taṃ kissa hetu? Tassa sā diṭṭhi tathā samattā samādinnaṃ gahitā parāmatṭhā abhinivittā ajjhositā adhimuttāti. Evampi 'sakaṃ hi diṭṭhiṃ kathamaccayeyya.

Athavā⁴ 'asassato loko, antavā⁵ loko, anantavā loko, taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ, hoti tathāgato parammaraṇā, na hoti tathāgato parammaraṇā, hoti ca na hoti ca⁶ tathāgato parammaraṇā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam moghamaññan 'ti yo so evaṃvādo, so sakaṃ diṭṭhi sakaṃ khantiṃ sakaṃ ruciṃ sakaṃ laddhiṃ sakaṃ ajjhāsayaṃ sakaṃ adhippāyaṃ kathaṃ accayeyya atikkameyya samatikkameyya vitivatteyya? Taṃ kissa hetu? Tassa sā diṭṭhi tathā samattā samādinnaṃ gahitā parāmatṭhā abhinivittā ajjhositā adhimuttāti. Evampi 'sakaṃ hi diṭṭhiṃ kathamaccayeyya.'

Chandānūto ruciyaṃ nivittā 'ti - **Chandānūto** 'ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyaṃ sakāya laddhiyā yāyati nīyati vuyhati saṃhariyati. Yathā hatthiyānena vā assayānena vā⁷ goyānena vā meṇḍakayānena vā⁸ oṭṭhayānena vā⁹ yāyati niyyati vuyhati saṃhariyati, evameva¹⁰ sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyaṃ sakāya laddhiyā yāyati niyyati vuyhati saṃhariyati 'ti - chandānūto. **Ruciyaṃ nivittā** 'ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyaṃ sakāya laddhiyā nivittā patittāhito allīno upāgato ajjhosito adhimutto 'ti - chandānūto ruciyaṃ nivittā.

¹ yaṃ te - Ma; yante - Sīmu 1.

² yasaṃ sakkāraṃ sammānaṃ - Ma; yasaṃ sakkārasammānaṃ - Syā, PTS.

³ te - itisaddo PTS potthake na dissate

⁴ athavā - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ anattavā - Sīmu 2.

⁶ hoti ca na ca hoti - Ma, Syā, PTS.

⁷ assayānena vā rathayānena vā - Ma; rathayānena vā assayānena vā - Syā, PTS.

⁸ ajayānena vā meṇḍayānena vā - Ma; ajayānena vā meṇḍakayānena vā - Syā, PTS.

⁹ oṭṭhayānena vā kharayānena vā - Ma, Syā, PTS. ¹⁰ evameva - Ma, Syā, PTS.

Làm thế nào có thể vượt trội quan điểm của chính mình: Những kẻ ngoại đạo sau khi giết chết nữ du sĩ Sundarī rồi vu khống cho các vị Sa-môn, những người con trai dòng Sakya, (nghĩ rằng): “Như vậy chúng ta sẽ đoạt lại lợi lộc, danh vọng, sự trọng vọng, sự kính nể này.” Với quan điểm như vậy, với sự chấp nhận như vậy, với sự ưa thích như vậy, với quan niệm như vậy, với ý định như vậy, với chủ tâm như vậy, họ đã không có thể bước qua quan điểm của mình, sự chấp nhận của mình, sự ưa thích của mình, quan niệm của mình, ý định của mình, chủ tâm của mình. Sau đó, chính sự mất danh vọng đã quay trở về với họ; - ‘làm thế nào có thể vượt trội quan điểm của chính mình’ là như vậy.

Hoặc là, người nào có học thuyết như vậy: “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại,*” người ấy làm thế nào có thể vượt trội, có thể vượt quá, có thể vượt qua hẳn, có thể vượt qua khỏi quan điểm của mình, sự chấp nhận của mình, sự ưa thích của mình, quan niệm của mình, ý định của mình, chủ tâm của mình? Điều ấy có nguyên nhân là gì? Đối với người ấy, quan điểm ấy như thế là được đầy đủ, được thọ trì, được nắm lấy, được bám víu, được chấp chặt, được bám chặt, được hướng đến; - ‘làm thế nào có thể vượt trội quan điểm của chính mình’ còn là như vậy.

Hoặc là, người nào có học thuyết như vậy: “*Thế giới là không thường còn, thế giới là có giới hạn, thế giới là không có giới hạn, mạng sống và thân thể là một, mạng sống và thân thể là khác, chúng sanh¹ hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh hiện hữu và không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại,*” người ấy làm thế nào có thể vượt trội, có thể vượt quá, có thể vượt qua hẳn, có thể vượt qua khỏi quan điểm của mình, sự chấp nhận của mình, sự ưa thích của mình, quan niệm của mình, ý định của mình, chủ tâm của mình? Điều ấy có nguyên nhân là gì? Đối với người ấy, quan điểm ấy như thế là được đầy đủ, được thọ trì, được nắm lấy, được bám víu, được chấp chặt, được bám chặt, được hướng đến; - ‘làm thế nào có thể vượt trội quan điểm của chính mình’ còn là như vậy.

Bị dẫn dắt bởi lòng mong muốn, đã đi theo sự ưa thích - Bị dẫn dắt bởi lòng mong muốn: bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi bởi quan điểm của mình, bởi sự chấp nhận của mình, bởi sự ưa thích của mình, bởi quan niệm của mình. Giống như người bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi bằng phương tiện voi, bằng phương tiện ngựa, bằng phương tiện bò, bằng phương tiện cừu, bằng phương tiện lạc đà, tương tự như vậy, là người bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi bởi quan điểm của mình, bởi sự chấp nhận của mình, bởi sự ưa thích của mình, bởi quan niệm của mình; - ‘bị dẫn dắt bởi lòng mong muốn’ là như thế. **Đã đi theo sự ưa thích:** đã đi theo, đã thiết lập, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến quan điểm của mình, sự chấp nhận của mình, sự ưa thích của mình, quan niệm của mình; - ‘bị dẫn dắt bởi lòng mong muốn, đã đi theo sự ưa thích’ là như thế.

¹ Từ *tathāgata* ở đây được Chú Giải giải thích là *satta*, nghĩa là “chúng sanh, sinh vật, loài hữu tình” (Niddā. i, 194), chứ không phải là danh hiệu “Như Lai” của đức Thế Tôn.

Sayaṃ samattāni pakubbamāno 'ti - Sayaṃ samattaṃ karoti, paripuṇṇaṃ karoti, anomāṃ karoti, aggāṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ karoti; 'ayaṃ satthā sabbaññū 'ti sayaṃ samattaṃ karoti, paripuṇṇaṃ karoti, anomāṃ karoti, aggāṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ karoti; 'ayaṃ dhammo svākkhāto, ayaṃ gaṇo supaṭipanno, ayaṃ diṭṭhi bhaddikā, ayaṃ paṭipadā supaññatā, ayaṃ maggo niyyāṇiko 'ti sayaṃ samattaṃ karoti, paripuṇṇaṃ karoti, anomāṃ karoti, aggāṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ karoti janeti sañjaneti nibbatteti abhinibbatteti 'ti - sayaṃ samattāni pakubbamāno.

Yathā hi jāneyya tathā vadeyyā 'ti - Yathā jāneyya tathā vadeyya katheyya bhaṇeyya dīpeyya vohareyya. 'Sassato loko, idameva saccāṃ, moghamaññaṃ 'ti yathā jāneyya, tathā vadeyya katheyya bhaṇeyya dīpeyya vohareyya. 'Asassato loko -pe-Neve hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccāṃ moghamaññaṃ 'ti yathā jāneyya, tathā vadeyya katheyya bhaṇeyya dīpeyya vohareyyā 'ti - yathā hi jāneyya tathā vadeyya.

Tenāha bhagavā:

*“Sakaṃ hi diṭṭhiṃ kathamaccayeyya
chandānuniṭo ruciyā nivīṭṭho,
sayaṃ samattāni pakubbamāno
yathā hi jāneyya tathā vadeyyā”*ti.

3 - 3

*Yo attano sīlavatāni jantu
anānupuṭṭhova¹ paresaṃ² pāvā,³
anariyadhammaṃ kusalā tamāhu
yo ātumānaṃ sayameva pāvā.³*

Yo attano sīlavatāni jantū 'ti - **Yo** 'ti yo yādiso yathāyutto yathāvihito yathāppakāro yaṃ thānaṃ patto⁴ yaṃdhammasamannāgato khattiyo vā brāhmaṇo vā vesso vā suddo vā gahaṭṭho vā pabbajito vā devo vā manusso vā. **Sīlabbatāni** 'ti⁵ atthi sīlaṃ ceva vataṃ⁶ ca, atthi vataṃ na sīlaṃ.

Katamaṃ sīlaṃ ceva vataṃ ca? Idha bhikkhu sīlavā hoti pātimokkhasaṃvara-saṃvuto viharati ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu, yo tattha saññaṃ saṃvaro anatikkamo,⁷ idaṃ sīlaṃ. Yaṃ samādānaṃ, taṃ vataṃ. Saṃvaraṭṭhena sīlaṃ, samādānaṭṭhena vataṃ. Idaṃ vuccati sīlaṃ ceva vataṃ ca.

Katamaṃ vataṃ na sīlaṃ? Aṭṭha dhutaṅgāni: āraññikaṅgaṃ piṇḍapātikaṅgaṃ paṃsukūlikaṅgaṃ tecīvarikaṅgaṃ sapadānacārikaṅgaṃ khalupacchābhattikaṅgaṃ nesajjikaṅgaṃ yathāsanthatikaṅgaṃ, idaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. Viriya-samādānampi vuccati vataṃ na sīlaṃ. “Kāmaṃ taco ca nahāru⁸ ca aṭṭhi ca avasissatu⁹ sarīre upasussatu maṃsalohitaṃ, yaṃ taṃ purisathāmena purisabalena purisaviriyena purisaparakkamena pattaṃ, na taṃ apāpuṇitvā viriyassa santhānaṃ¹⁰ bhavissati”ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpaṃ¹¹ viriyasamādānaṃ vuccati¹² vataṃ na sīlaṃ.

¹ anānupuṭṭho ca - Syā, PTS.

² paresa - Ma, Syā, PTS; parassa - Su.

³ pāvā - Ma; pāvada - Sa.

⁴ yaṃthānapatto - Ma;

yaṃthānappatto - Syā;

yanthānappatto - PTS.

⁵ sīlavatāni ti - Ma, Syā, PTS.

⁶ vataṃ - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ avītikamo - Ma, Syā, PTS.

⁸ nhāru - Ma, PTS.

⁹ avasussatu - Syā, PTS.

¹⁰ saṃthānaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹¹ evarūpampi - Syā, PTS.

¹² idaṃ vuccati - Ma.

Trong khi tự mình làm cho (các quan điểm trở nên) đầy đủ: Tự mình làm cho đủ, làm cho hoàn hảo, làm cho không thiếu sót, làm cho cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý. (Nghĩ rằng): “Bậc Đạo Sư này là đấng Toàn Tri” rồi tự mình làm cho đủ, làm cho hoàn hảo, làm cho không thiếu sót, làm cho cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý. (Nghĩ rằng): “Giáo Pháp này khéo được thuyết giảng, tập thể này đã thực hành tốt đẹp, quan điểm này là tốt lành, lối thực hành này đã khéo được quy định, đạo lộ này dẫn dắt ra khỏi” rồi tự mình làm cho đủ, làm cho hoàn hảo, làm cho không thiếu sót, làm cho cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý, làm sanh ra, làm sanh khởi, làm hạ sanh, làm phát sanh; - ‘trong khi tự mình làm cho (các quan điểm trở nên) đầy đủ’ là như thế.

Bởi vì người biết thế nào thì sẽ nói thế ấy: Người biết thế nào thì sẽ nói, sẽ thuyết, sẽ phát ngôn, sẽ giảng giải, sẽ diễn tả thế ấy. Người biết thế nào về: “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại*” thì sẽ nói, sẽ thuyết, sẽ phát ngôn, sẽ giảng giải, sẽ diễn tả thế ấy. Người biết thế nào về: “*Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại*” thì sẽ nói, sẽ thuyết, sẽ phát ngôn, sẽ giảng giải, sẽ diễn tả thế ấy; - ‘bởi vì người biết thế nào thì sẽ nói thế ấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bị dẫn dắt bởi lòng mong muốn, đã đi theo sự ưa thích,
trong khi tự mình làm cho (các quan điểm trở nên) đầy đủ,
làm thế nào có thể vượt trội quan điểm của chính mình?
Bởi vì người biết thế nào thì sẽ nói thế ấy.”*

3 - 3

Người nào, đâu không được hỏi đến, mà nói với những người khác về giới và phạm sự của bản thân, người nào tự chính mình nói về bản thân, các bậc thiện xảo đã nói kể ấy là không có Thánh pháp.

Người nào ... về giới và phạm sự của bản thân - Người nào: Người nào là người như thế, được gán bó như thế, được định đặt như thế, có biểu hiện như thế, đã đạt đến địa vị ấy, đã thành tựu phẩm chất ấy, hoặc là vị Sát-đế-ly, hoặc là vị Bà-la-môn, hoặc là thương nhân, hoặc là kẻ nô lệ, hoặc là người tại gia, hoặc là vị xuất gia, hoặc là vị Thiên nhân, hoặc là người nhân loại. **Giới và phạm sự:** Có việc là giới và còn là phạm sự, có việc là phạm sự mà không phải là giới.

Việc nào là giới và còn là phạm sự? Ở đây, vị tỳ khưu là người có giới, sống thu thúc với sự thu thúc trong giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xử, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhặt, thọ trì và thực hành trong các điều học. Việc nào, trong trường hợp ấy, là sự tự chế ngự, sự thu thúc, sự không vi phạm, cái này là giới. Cái nào là sự thọ trì, cái ấy là phạm sự. Giới với ý nghĩa thu thúc, phạm sự với ý nghĩa thọ trì. Việc này được gọi là giới và còn là phạm sự.

Việc nào là phạm sự mà không phải là giới? Tám pháp từ khước: pháp của vị ngụ ở rừng, pháp của vị chuyên đi khát thực, pháp của vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ, pháp của vị chỉ sử dụng ba y, pháp của vị đi khát thực tuần tự theo từng nhà, pháp của vị không ăn vật thực dâng sau, pháp của vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm), pháp của vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định, việc này được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Việc thọ trì sự tinh tấn được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Hãy sẵn lòng để cho còn lại chỉ da, gân, xương, hãy để cho thịt và máu ở thân xác khô cạn. Việc nào có thể đạt được với sức mạnh của người nam, với sức lực của người nam, với tinh tấn của người nam, với nỗ lực của người nam, khi còn chưa đạt được việc ấy thì sẽ không ngừng lại sự tinh tấn.” Việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới.

“Nāsissaṃ na pivissāmi vihārato na nikkhame,¹
napi passaṃ nipātesaṃ² taṇhāsalle anūhate”³ti³

cittaṃ paggaṇhāti padahati, evarūpampi viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Na tāvāhaṃ imaṃ pallaṅkaṃ bhindissāmi, yāva me na anupādāya āsavehi cittaṃ vimuccissatī ’ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpaṃ⁴ viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Na tāvāhaṃ imahā āsanā vuṭṭhahissāmi, caṅkamā orohissāmi, vihārā nikkhamissāmi, aḍḍhayogā nikkhamissāmi, pāsādā nikkhamissāmi, hammiyā nikkhamissāmi, guhāya nikkhamissāmi, leṇā nikkhamissāmi, kuṭiyā nikkhamissāmi, kūṭāgārā nikkhamissāmi, aṭṭā nikkhamissāmi, māḷā nikkhamissāmi, uddaṇḍā⁵ nikkhamissāmi, upaṭṭhānasālāya nikkhamissāmi, maṇḍapā nikkhamissāmi, rukkhāmūlā nikkhamissāmi yāva me na anupādāya āsavehi cittaṃ vimuccissatī ’ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpaṃ⁴ viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Imasmiṃyeva pubbaṇhasamayaṃ ariyadhammaṃ āharissāmi samāharissāmi adhigacchissāmi phassayissāmi⁶ sacchikarissāmi ’ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpaṃ⁴ viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Imasmiṃyeva majjhantikasamayaṃ –pe– sāyanhasamayaṃ – purebhattaṃ – pacchābhattaṃ – purimaṃ yāmaṃ – majjhimaṃ yāmaṃ – pacchimaṃ yāmaṃ – kāle⁷ – juṇhe – vasse – hemante – gimhe – purime vayokhandhe – majjhime vayokhandhe – pacchime vayokhandhe ariyadhammaṃ āharissāmi samāharissāmi adhigacchissāmi phassayissāmi sacchikarissāmi ’ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpampi viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. **Jantū** ’ti satto naro māṇavo poso puggalo jīvo jāgū⁸ jantu indagū hindagū⁹ manujo ’ti - yo attano sīlavatāni jantu.

Anānupuṭṭho va¹⁰ **paresaṃ pāvā** ’ti - **Paresan** ’ti paresaṃ khattiyānaṃ brāhmaṇānaṃ vessānaṃ suddānaṃ gahaṭṭhānaṃ pabbajitānaṃ devānaṃ manussānaṃ. **Anānupuṭṭho** ’ti apuṭṭho apucchito ayācito¹¹ anajjesito apasādito.¹² **Pāvā** ’ti attano sīlaṃ vā vataṃ vā sīlabbataṃ vā pāvadati: Ahamasmi sīlasampannoti vā vatasampannoti vā sīlabbataṃ sampannoti vā, jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena¹³ vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena¹⁴ vā sutena vā paṭibhānena¹⁵ vā aññataraññatarena vā vatthunā, uccākulā pabbajitoti vā mahākulā pabbajitoti vā mahābhogakulā pabbajitoti vā uḷārabhogakulā pabbajitoti vā, ñāto yasassī sagahaṭṭhapabbajitānanti vā, lābhimhi cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānappaccayabhesajja-parikkhārānanti vā, suttantikoti vā vinayadharoti vā dhammakathikoti vā āraññikoti vā rukkhāmūlikoti vā¹⁶ piṇḍapātikoti vā paṃsukūlikoti vā tecīvarikoti vā sapadānacārikoti vā khalupacchābhattikoti vā nesajjikoti vā yathāsanthatikoti vā, paṭhamassa jhānassa lābhīti vā dutiyassa jhānassa lābhīti vā tatiyassa jhānassa lābhīti vā catutthassa jhānassa lābhīti vā ākāsaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā viññāṇāññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā ākiñcaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā nevasaññānāsaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā pāvadati katheti bhaṇati dīpayati voharati ’ti - anānupuṭṭhova paresaṃ pāvā.

¹ nikkhamiṃ - Syā, PTS.

² napi passaṃ na nipātesaṃ - Sīmu 1.

³ Theragāthāpāli, Paccayattheragāthā (171),
Muditattheragāthā (197).

⁴ evarūpampi - Ma, Syā, PTS.

⁵ uddaṇḍā - PTS; kuḍḍā - Sīmu 1.

⁶ phusayissāmi - Syā, PTS.

⁷ kāle - Ma, Syā, PTS.

⁸ jātu - Syā; jāgū - PTS; jatu - Sīmu 2.

⁹ hindagū - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ anānupuṭṭho ca - Syā, PTS.

¹¹ anāyācito - Syā, PTS.

¹² appasādito - Syā, PTS.

¹³ ajjhānena - Sīmu 1.

¹⁴ vijjāṭṭhānena - Syā, PTS.

¹⁵ paṭibhānena - Ma.

¹⁶ rukkhāmūlikoti vā - itipāṭho.

Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

Vị ra sức và xác định tâm rằng: “*Khi mũi tên tham ái chưa được nhổ lên, ta sẽ không ăn, ta sẽ không uống, ta không đi ra khỏi trú xá, ta cũng sẽ không nằm xuống một bên hông;*” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy cũng được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ không lia khỏi tư thế kiết già này cho đến khi nào tâm của ta còn chưa giải thoát khỏi các lậu hoặc không còn chấp thủ;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ không đứng dậy khỏi chỗ ngồi này, ta sẽ không bước khỏi đường kinh hành, ta sẽ không rời khỏi trú xá, ta sẽ không rời khỏi nhà một mái, ta sẽ không rời khỏi tòa lâu đài, ta sẽ không rời khỏi tòa nhà dài, ta sẽ không rời khỏi hang động, ta sẽ không rời khỏi thạch thất, ta sẽ không rời khỏi cốc liêu, ta sẽ không rời khỏi nhà mái nhọn, ta sẽ không rời khỏi chòi canh, ta sẽ không rời khỏi ngôi nhà tròn, ta sẽ không rời khỏi căn lều, ta sẽ không rời khỏi hội trường, ta sẽ không rời khỏi mái che, ta sẽ không rời khỏi gốc cây này cho đến khi nào tâm của ta còn chưa giải thoát khỏi các lậu hoặc không còn chấp thủ;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ đem lại, ta sẽ hoàn tất, ta sẽ chứng đắc, ta sẽ chạm đến, ta sẽ chứng ngộ Thánh pháp ngay trong buổi sáng này;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ đem lại, ta sẽ hoàn tất, ta sẽ chứng đắc, ta sẽ chạm đến, ta sẽ chứng ngộ Thánh pháp ngay trong buổi trưa này –nt– trong buổi chiều – trước bữa ăn – sau bữa ăn – vào canh đầu – vào canh giữa – vào canh cuối – vào hậu bán nguyệt – vào tiền bán nguyệt – vào mùa mưa – vào mùa lạnh – vào mùa nóng – ở chặng đầu của tuổi thọ – ở chặng giữa của tuổi thọ – ở chặng cuối của tuổi thọ;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy cũng được gọi là phạm sự mà không phải là giới. **Người:** là chúng sanh, đàn ông, thanh niên, người nam, cá nhân, mạng sống, người còn sanh tử, loài người, người đi theo nghiệp, sinh vật, nhân loại; - ‘người nào ... về giới và phạm sự của bản thân’ là như thế.

Đầu không được hỏi đến, mà nói với những người khác - Với những người khác: với các vị Sát-đế-ly, với các vị Bà-la-môn, với các thương buôn, với các kẻ nô lệ, với các người tại gia, với các vị xuất gia, với chư Thiên, với loài người. **Không được hỏi đến:** không được hỏi, không được vấn, không được yêu cầu, không được thỉnh cầu, không được đặt niềm tin. **Mà nói:** phát biểu về giới, hoặc về phạm sự, hoặc về giới và phạm sự của bản thân rằng: “Tôi thành tựu về giới,” hoặc “Tôi thành tựu về phạm sự,” hoặc “Tôi thành tựu về giới và phạm sự;” phát biểu, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác rằng: “Tôi xuất gia từ gia tộc thượng lưu,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc lớn,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có nhiều của cải,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có của cải quý giá,” hoặc “Tôi được biết tiếng, có danh vọng trong số các hàng tại gia và xuất gia,” hoặc “Tôi có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh,” hoặc “Tôi là vị trì Luật,” hoặc “Tôi là vị chuyên về Kinh,” hoặc “Tôi là vị thuyết Pháp,” hoặc “Tôi là vị ngụ ở rừng,” hoặc “Tôi là vị ngụ ở gốc cây,” hoặc “Tôi là vị chuyên đi khất thực,” hoặc “Tôi là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ,” hoặc “Tôi là vị chỉ sử dụng ba y,” hoặc “Tôi là vị đi khất thực tuân tự theo từng nhà,” hoặc “Tôi là vị không ăn vật thực dâng sau,” hoặc “Tôi là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm),” “Tôi là vị ở chỗ đã được chỉ định,” hoặc “Tôi đạt sơ thiên,” hoặc “Tôi đạt nhị thiên,” hoặc “Tôi đạt tam thiên,” hoặc “Tôi đạt tứ thiên,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập không vô biên xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập thức vô biên xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập vô sở hữu xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ;” - ‘đầu không được hỏi đến, mà nói với những người khác’ là như thế.

Anariyadhammaṃ kusalā tamāhū 'ti - **Kusalā** 'ti ye te khandhakusalā dhātukusalā āyatanakusalā paṭiccasamuppādakusalā satipaṭṭhānakusalā sammappadhānakusalā iddhipādakusalā indriyakusalā balakusalā bojjaṅgakusalā maggakusalā phalakusalā nibbānakusalā; te kusalā evamāhaṃsu: 'Anariyānaṃ eso dhammo, neso dhammo ariyānaṃ, bālānaṃ eso dhammo, neso dhammo paṇḍitānaṃ, asappurisānaṃ eso dhammo, neso dhammo sappurisānaṃ 'ti evamāhaṃsu evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharanti 'ti - anariyadhammaṃ kusalā tamāhu.

Yo ātumānaṃ sayameva pāvā 'ti - **Ātumā** vuccati attā. **Sayameva pāvā** 'ti sayameva attānaṃ¹ pāvadati: Ahamasmi sīlasampannoti vā vatasampannoti vā sīlabbatasampannoti vā, jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā [²] sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā sutena vā paṭibhāṇena vā aññatarāññatarena vā vatthunā, uccākulā pabbajitoti vā mahākulā pabbajitoti vā mahābhogakulā pabbajitoti vā uḷārabhogakulā pabbajitoti vā, ñāto yasassī sagahaṭṭhapabbajitānanti vā, lābhīmhi cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānappaccaya-bhesajja-parikkhārānanti vā, suttantikoti vā vinayadharoti vā dhammakathikoti vā āraññikoti vā piṇḍapātikoti vā paṃsukūlikoti vā tecīvarikoti vā sapadānacārikoti vā khalupacchābhattikoti vā nesajjikoti vā yathāsanthikoti vā paṭhamassa jhānassa lābhīti vā dutiyassa jhānassa lābhīti vā tatiyassa jhānassa lābhīti vā catutthassa jhānassa lābhīti vā ākāśānañcāyatanasamāpattiyā lābhīti vā viññāṇaṃcāyatana-samāpattiyā lābhīti vā ākiñcaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā nevaññānāsaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā pāvadati katheti bhaṇati dīpayati voharati 'ti - yo ātumānaṃ sayameva pāvā 'ti.

Tenāha bhagavā:

*“Yo attano sīlavatāni jantu
anānupuṭṭhova paresaṃ pāvā,
anariyadhammaṃ kusalā tamāhu
yo ātumānaṃ sayameva pāvā”*ti.

3 - 4

*Santo ca bhikkhu abhinibbutatto
itihanti³ sīlesu akatthamāno,
tamariyadhammaṃ kusalā vadanti
yassussadā natthi kuhiñci loke.*

Santo ca bhikkhu abhinibbutatto 'ti - **Santo** 'ti rāgassa samitattā⁴ santo, dosassa samitattā santo, mohassa samitattā santo, kodhassa, upanāhassa, makkhassa, palāsassa,⁵ issāya, macchariyassa, māyāya, sāṭṭheyassa, thambhassa, sārambhassa, mānassa, atimānassa, madassa, pamādassa, sabbakilesānaṃ, sabbaduccaritānaṃ, sabbadarathānaṃ, sabbapariḷāhānaṃ, sabbasantāpānaṃ, sabbākusalābhisañkhārānaṃ santattā samitattā vūpasamitattā vijjhātattā nibbutattā vigatattā paṭippassaddhattā santo upasanto vūpasanto⁶ nibbuto paṭippassaddho 'ti - santo.

¹ attānaṃ - Sa.

² kammāyatanena vā - Ma, Syā, PTS.

³ idahanti - Simu 2.

⁴ santattā - Syā, PTS.

⁵ palāsassa - Ma, PTS.

⁶ santo vūpasanto - Syā, PTS.

Các bậc thiện xảo đã nói kẻ ấy là không có Thánh pháp - Các bậc thiện xảo: là các bậc thiện xảo về uẩn, thiện xảo về giới, thiện xảo về xứ, thiện xảo về pháp tùy thuận sanh khởi, thiện xảo về sự thiết lập niệm, thiện xảo về chánh cần, thiện xảo về nền tảng của thần thông, thiện xảo về quyền, thiện xảo về lực, thiện xảo về giác chi, thiện xảo về Đạo, thiện xảo về Quả, thiện xảo về Niết Bàn, các bậc thiện xảo ấy đã nói như vậy: “Việc ấy là pháp của các kẻ không phải Thánh, việc ấy không phải là pháp của các bậc Thánh, việc ấy là pháp của các kẻ ngu, việc ấy không phải là pháp của các bậc sáng suốt, việc ấy là pháp của các kẻ phi chân nhân, việc ấy không phải là pháp của các bậc chân nhân;” các vị đã nói như vậy, các vị thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘các bậc thiện xảo đã nói kẻ ấy là không có Thánh pháp’ là như thế.

Người nào tự chính mình nói về bản thân - Bản thân: nói đến tự ngã. **Tự chính mình nói:** Tự chính mình phát biểu về bản thân rằng: “Tôi thành tựu về giới,” hoặc “Tôi thành tựu về phạm sự,” hoặc “Tôi thành tựu về giới và phạm sự;” phát biểu, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, [về công việc,] về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác rằng: “Tôi xuất gia từ gia tộc thượng lưu,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc lớn,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có nhiều của cải,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có của cải quý giá,” hoặc “Tôi được biết tiếng, có danh vọng trong số các hàng tại gia và xuất gia,” hoặc “Tôi có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh,” hoặc “Tôi là vị chuyên về Kinh,” hoặc “Tôi là vị trì Luật,” hoặc “Tôi là vị thuyết Pháp,” hoặc “Tôi là vị ngụ ở rừng,” hoặc “Tôi là vị chuyên đi khát thực,” hoặc “Tôi là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ,” hoặc ““Tôi là vị chỉ sử dụng ba y,” hoặc “Tôi là vị đi khát thực tuân tự theo từng nhà,” hoặc “Tôi là vị không ăn vật thực dâng sau,” hoặc “Tôi là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm),” “Tôi là vị ở chỗ đã được chỉ định,” hoặc “Tôi đạt sơ thiên,” hoặc “Tôi đạt nhị thiên,” hoặc “Tôi đạt tam thiên,” hoặc “Tôi đạt tứ thiên,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập không vô biên xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập thức vô biên xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập vô sở hữu xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ;” - ‘người nào tự chính mình nói về bản thân’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Người nào, đâu không được hỏi đến, mà nói với những người khác về giới và phạm sự của bản thân, người nào tự chính mình nói về bản thân, các bậc thiện xảo đã nói kẻ ấy là không có Thánh pháp.”

3 - 4

Và vị tỳ khưu an tịnh, có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt, không khoe khoang về các giới rằng: ‘Tôi là thế này,’ đối với vị nào không có các sự kiêu ngạo ở bất cứ đâu ở thế gian, các bậc thiện xảo nói vị ấy là có Thánh pháp.

Và vị tỳ khưu an tịnh, có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt - An tịnh: trạng thái được yên lặng của luyến ái là an tịnh, trạng thái được yên lặng của sân hận là an tịnh, trạng thái được yên lặng của si mê là an tịnh, trạng thái được an tịnh, trạng thái được yên lặng, trạng thái được vắng lặng, trạng thái được thiêu hủy, trạng thái được tịch diệt, trạng thái được tách lìa, trạng thái được tịch tịnh của giận dữ, của thù hận, của gièm pha, của ác ý, của ganh tỵ, của bòn xén, của xảo trá, của lừa gạt, của bướng bỉnh, của hung hăng, của ngã mạn, của cao ngạo, của đam mê, của xao lãng, của tất cả ô nhiễm, của tất cả uế hạnh, của mọi sự lo lắng, của mọi sự bức bối, của mọi sự nóng nảy, của tất cả các pháp tạo tác bất thiện là an tịnh, yên tịnh, vắng lặng, tịch diệt, tịch tịnh; - ‘an tịnh’ là như thế.

Bhikkhū 'ti sattannaṃ dhammānaṃ bhinnattā bhikkhu: sakkāyadiṭṭhi bhinnā hoti, vicikicchā bhinnā hoti, silabbataparāmāso bhinno hoti, rāgo bhinno hoti, doso bhinno hoti, moho bhinno hoti, māno bhinno hoti, bhinnāssa honti pāpakā akusalā dhammā saṃkilesikā ponobhavikā¹ sadarā² dukkhavipākā āyatim jātijarāmarañiyā.

*“Pajjena katena attanā (sabhiyāti bhagavā)
parinibbānagato vitṭṭhakaṅkho
vibhavaṃ³ bhavaṃ ca vipphāyā
vusitavā khīṇapunabbhavo⁴ sa bhikkhū ”ti.*⁵

Santo ca bhikkhu abhinibbutatto 'ti - rāgassa nibbāpitattā abhinibbutatto; dosassa nibbāpitattā abhinibbutatto; mohassa nibbāpitattā abhinibbutatto; kodhassa, upanāhassa, makkhassa, palāsassa, issāya, macchariyassa, māyāya, sāṭṭheyyassa, thambhassa, sārāmbhassa, mānassa, atimānassa, madassa, pamādassa, sabbakilesānaṃ, sabbaduccaritānaṃ, sabbadarathānaṃ, sabbapariḷāhānaṃ, sabbasantāpānaṃ, sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ nibbāpitattā abhinibbutatto 'ti - santo ca bhikkhu abhinibbutatto.

Itihanti⁶ **sīlesu akatthamāno** 'ti - **Itihan** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūri akkharasamavāyo vyañjanasiliṭṭhatā padānupubbatāpetam⁷ itihanti. **Sīlesu akatthamāno** 'ti - Idhekaccokattā hoti vikattā;⁸ so katthati: 'Ahamasmi sīlasampanno 'ti vā 'vatasampanno 'ti vā 'silabbatasampanno 'ti vā, jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā vaṇṇapokkharatāya vā -pe- nevasaññānāsaññāyatana-samāpattiyā lābhīti vā katthati vikattati. Evaṃ na katthati na vikattati, katthanā ārato virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭo vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - itihanti sīlesu akatthamāno.

Tamariyadhammaṃ kusalā vadantī 'ti - **Kusalā** 'ti ye te khandhakusalā dhātukusalā āyatanakusalā paṭiccasamuppādakusalā satipaṭṭhānakusalā sammappadhānakusalā iddhipādakusalā indriyakusalā balakusalā bojjhaṅgakusalā maggakusalā phalākusalā nibbānakusalā, te kusalā evaṃ vadanti: 'Ariyānaṃ eso dhammo; neso dhammo anariyānaṃ. Paṇḍitānaṃ eso dhammo; neso dhammo bālānaṃ. Sappurisānaṃ eso dhammo; neso dhammo asappurisānaṃ 'ti evaṃ vadanti, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharantī 'ti - tamariyadhammaṃ kusalā vadanti.

¹ ponobbhavikā - Syā, PTS.

² saddarā - Sa.

³ vibhavañca - Ma, Syā, PTS.

⁴ khīṇapunabbhavo ti - Syā;
khīṇā punabbhavo - Sīmu 1.

⁵ Suttanipāta, Sabhiyasutta.

⁶ idahaṃ - Pu.

⁷ padānupubbatāmetam - Syā, PTS;
padānupubbatānāmetam - Sīmu 1.

⁸ katthiko hoti vikattiko - Sīmu 2.

Vị tỳ khuru: tỳ khuru do trạng thái đã phá vỡ bảy pháp: thân kiến được phá vỡ, hoài nghi được phá vỡ, sự bám víu vào giới và phạm sự được phá vỡ, luyện ái được phá vỡ, sân hận được phá vỡ, si mê được phá vỡ, ngã mạn được phá vỡ, các ác bất thiện pháp, các điều ô nhiễm đưa đến tái sinh, có sự phiền muộn, có kết quả khổ, đưa đến sanh-già-chết ở vị lai của vị này được phá vỡ.

(Đức Thế Tôn nói: “Này Sabhiya,) vị đã tự mình thực hành theo đường lối, đã đi đến sự tịch diệt hoàn toàn (ô nhiễm), đã vượt khỏi sự nghi ngờ, đã lìa bỏ (hai thái cực) phi hữu và hữu, đã được hoàn mãn, có sự tái sinh đã được cạn kiệt, vị ấy là ‘tỳ khuru.’”¹

Và vị tỳ khuru an tịnh, có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt: do trạng thái đã được tịch diệt luyện ái, vị ấy có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt; do trạng thái đã được tịch diệt sân hận, vị ấy có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt; do trạng thái đã được tịch diệt si mê, vị ấy có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt; do trạng thái đã được tịch diệt sự giận dữ, thù hận, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bức bối, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện, vị ấy có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt; - ‘và vị tỳ khuru an tịnh, có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt’ là như thế.

Không khoe khoang về các giới rằng: ‘Tôi là thế này’ - Tôi là thế này: Từ ‘*itihan*’ này là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn.² **Không khoe khoang về các giới:** Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó là có sự khoe khoang, có sự phô trương; vị ấy khoe khoang rằng: “Tôi thành tựu về giới,” hoặc “Tôi thành tựu về phạm sự,” hoặc “Tôi thành tựu về giới và phạm sự;” khoe khoang, phô trương về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, –nt– “Tôi đạt sự thể nhập phi tưởng phi phi tưởng xứ.” Vị không khoe khoang, không phô trương như vậy là đã tránh khỏi sự khoe khoang, đã xa lánh, đã tránh xa, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không khoe khoang về các giới rằng: Tôi là thế này’ là như thế.

Các bậc thiện xảo nói vị ấy là có Thánh pháp - Các bậc thiện xảo: là các bậc thiện xảo về uẩn, thiện xảo về giới, thiện xảo về xứ, thiện xảo về pháp tùy thuận sanh khởi, thiện xảo về sự thiết lập niệm, thiện xảo về chánh cần, thiện xảo về nền tảng của thân thông, thiện xảo về quyền, thiện xảo về lực, thiện xảo về giác chi, thiện xảo về Đạo, thiện xảo về Quả, thiện xảo về Niết Bàn, các bậc thiện xảo ấy nói như vậy: “Việc ấy là pháp của các bậc Thánh, việc ấy không phải là pháp của các kẻ không phải Thánh. Việc ấy là pháp của các bậc sáng suốt, việc ấy không phải là pháp của các kẻ ngu. Việc ấy là pháp của bậc chân nhân, việc ấy không phải là pháp của các kẻ phi chân nhân;” các vị nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘các bậc thiện xảo nói vị ấy là có Thánh pháp’ là như thế.

¹ *Suttanipātapāli - Kinh Tập*, TTPV tập 29, trang 157, câu kệ 517.

² Ở đây, *itihanti* được hiểu là ‘*iti aham ti*’ và tương đương với nghĩa Việt là: ‘Tôi là thế này’ (ND).

Yassussadā natthi kuhlīci loke 'ti - **Yassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Ussadā** 'ti sattussadā: rāgussado dosussado mohussado mānussado diṭṭhussado kilesussado kammussado. Tassime¹ ussadā natthi na saṃvijjanti nūpalabbhanti pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhappattikā ñāṇaggīnā daḍḍhā. **Kuhlīci** 'ti - kuhlīci kimhici katthaci ajjhataṃ vā bahiddhā vā ajjhatabahiddhā vā. **Loke** 'ti - apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke 'ti - yassussadā natthi kuhlīci loke 'ti.

Tenāha bhagavā:

*“Santo ca bhikkhu abhinibbutatto
itihanti sīlesu akatthamāno,
tamariyadhammaṃ kusalā vadanti
yassussadā natthi kuhlīci loke”*ti.

3 - 5

*Pakappitā saṅkhatā yassa dhammā
purekkhatā² santi avevadātā,³
yadattani⁴ passati ānisaṃsaṃ
taṃ nissito kuppapaṭiccasantiṃ.⁵*

Pakappitā saṅkhatā yassa dhammā 'ti - **Pakappanā** 'ti dve pakappanā: taṇhāpakappanā ca diṭṭhipakappanā ca –pe– ayaṃ taṇhāpakappanā –pe– ayaṃ diṭṭhipakappanā, imā dve pakappanā.⁶ **Saṅkhatā** 'ti - saṅkhatā visaṅkhatā abhisāṅkhatā saṅghāpitā 'ti pi saṅkhatā, athavā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammāti pi saṅkhatā. **Yassā** 'ti - diṭṭhigatikassa. **Dhammā** vuccanti dvāsaṭṭhiditṭhigatāni 'ti - pakappitā saṅkhatā yassa dhammā.

Purekkhatā² santi avevadātā³ 'ti - **Purekkhatā⁷** 'ti dve purekkhārā: taṇhāpurekkhāro ca diṭṭhipurekkhāro ca –pe– ayaṃ taṇhāpurekkhāro –pe– ayaṃ diṭṭhipurekkhāro. Tassa taṇhāpurekkhāro appahīno diṭṭhipurekkhāro appaṭinissaṭṭho. Tassa taṇhāpurekkhārassa appahīnattā diṭṭhipurekkhārassa appaṭinissaṭṭhattā so taṇhaṃ vā diṭṭhiṃ vā purato katvā carati. Taṇhādhajo taṇhāketu taṇhādhipeyyo, diṭṭhidhajo diṭṭhiketū diṭṭhādhipeyyo, taṇhāya vā diṭṭhiyā vā parivārito caratī 'ti - purekkhatā. **Santi** 'ti santi saṃvijjanti atthi upalabbhanti. **Avevadātā³** 'ti avevadātā³ avodātā aparisuddhā saṅkiliṭṭhā saṅkilesikā 'ti - purekkhatā santi avevadātā.

¹ yassime - Ma, Syā, PTS.

² purakkhatā - Ma, Syā, PTS.

³ avivadātā - Ma, Syā, PTS, Su.

⁴ yadattani - Ma, Syā, PTS.

⁵ kuppapaṭiccasanti - Sīmu 1.

⁶ imā dve pakappanā - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ purakkhatā - Ma;
purekkhārā - Syā, PTS.

Đối với vị nào không có các sự kiêu ngạo ở bất cứ đâu ở thế gian - Đối với vị nào: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Các sự kiêu ngạo** - Có bảy sự kiêu ngạo: kiêu ngạo do luyến ái, kiêu ngạo do sân hận, kiêu ngạo do si mê, kiêu ngạo do ngã mạn, kiêu ngạo do tà kiến, kiêu ngạo do ô nhiễm, kiêu ngạo do nghiệp. Đối với vị ấy, các sự kiêu ngạo này là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. **Ở bất cứ đâu:** ở bất cứ đâu, về bất cứ điều gì, ở bất cứ chỗ nào, thuộc nội phần, hoặc ngoại phần, hoặc thuộc nội phần và ngoại phần. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ; - ‘đối với vị nào không có các sự kiêu ngạo ở bất cứ đâu ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Và vị tỳ khưu an tịnh, có trạng thái đã được hoàn toàn diệt tắt, không khoe khoang về các giới rằng: ‘Tôi là thế này,’ đối với vị nào không có các sự kiêu ngạo ở bất cứ đâu ở thế gian, các bậc thiện xảo nói vị ấy là có Thánh pháp.”

3 - 5

Các quan điểm của người nào là được xếp đặt, được tạo tác, được chú trọng, (thì các quan điểm ấy) là không trong sạch, (người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân, thì nương vào điều ấy, vào sự an tịnh bị thay đổi, thuận theo điều kiện.

Các quan điểm của người nào là được xếp đặt, được tạo tác - Sự xếp đặt: Có hai sự xếp đặt: xếp đặt do tham ái và xếp đặt do tà kiến. –nt– điều này là xếp đặt do tham ái. –nt– điều này là xếp đặt do tà kiến. Đây là hai sự xếp đặt. **Được tạo tác:** được tạo tác là được tạo lập, được tác thành, được thành lập; - ‘được tạo tác’ là như thế. Hoặc là, không thường còn, được tạo tác, được sanh lên thuận theo điều kiện, có sự hoại, có sự diệt, có sự suy giảm, có sự chấm dứt; - ‘được tạo tác’ còn là như thế. **Của người nào:** của người có tà kiến. **Các quan điểm:** nói đến 62 tà kiến; - ‘các quan điểm của người nào là được xếp đặt, được tạo tác’ là như thế.

Được chú trọng, (thì các quan điểm ấy) là không trong sạch - Được chú trọng: Có hai sự chú trọng: chú trọng do tham ái và chú trọng do tà kiến. –nt– điều này là chú trọng do tham ái. –nt– điều này là chú trọng do tà kiến. Đối với vị ấy, sự chú trọng do tham ái chưa được dứt bỏ, sự chú trọng do tà kiến chưa được buông bỏ. Đối với vị ấy, do trạng thái chưa được dứt bỏ đối với sự chú trọng do tham ái, do trạng thái chưa được buông bỏ đối với sự chú trọng do tà kiến, vị ấy sống, chú trọng tham ái hoặc tà kiến. Có tham ái là ngọn cờ, có tham ái là biểu hiện, có tham ái là chủ đạo, có tà kiến là ngọn cờ, có tà kiến là biểu hiện, có tà kiến là chủ đạo, vị ấy sống, được vây quanh bởi tham ái hoặc bởi tà kiến; - ‘được chú trọng’ là như thế. **Là:** hiện hữu, được tìm thấy, có, được tồn tại. **Không trong sạch:** không trong sạch là không trong trắng, không thanh tịnh, bị ô nhiễm, liên quan phiền não; - ‘được chú trọng, (thì các quan điểm ấy) là không trong sạch’ là như thế.

Yadattani passati ānisaṃsan 'ti - **Yadattani** 'ti yaṃ attani. Attā vuccati diṭṭhigataṃ. Attano diṭṭhiyā dve ānisaṃse passati: diṭṭhadhammikañca ānisaṃsaṃ samparāyikañca ānisaṃsaṃ.

Katamo diṭṭhiyā diṭṭhadhammiko ānisaṃso? Yaṃdiṭṭhiko sathā hoti, taṃdiṭṭhikā sāvaka honti. Taṃdiṭṭhikaṃ satthāraṃ sāvaka sakkaronti garukaronti¹ mānenti pūjenti apacitiṃ karonti. Labhati ca tatonidānaṃ cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ. Ayaṃ diṭṭhiyā diṭṭhadhammiko ānisaṃso.

Katamo diṭṭhiyā samparāyiko ānisaṃso? Ayaṃ diṭṭhi alaṃ nāgattāya vā supaṇṇattāya vā yakkhattāya vā asurattāya vā gandhabbattāya vā mahārājattāya vā indattāya vā brahmattāya vā devattāya vā. Ayaṃ diṭṭhi alaṃ² suddhiyā visuddhiyā parisuddhiyā muttiyā vimuttiyā parimuttiyā. Imāya diṭṭhiyā sujjhanti visujjhanti parisujjhanti muccanti vimuccanti parimuccanti, imāya diṭṭhiyā sujjhissāmi visujjhissāmi parisujjhissāmi muccissāmi vimuccissāmi parimuccissāmiti āyatim phalapāṭikañkhī hoti. Ayaṃ diṭṭhiyā samparāyiko ānisaṃso. Attano diṭṭhiyā ime dve ānisaṃse passati dakkhati oloketi nijjhāyati upaparikkhatī 'ti - yadattani passati ānisaṃsaṃ.

Taṃ nissito kuppapaṭiccasanti 'ti - Tisso santiyo: accantasanti tadaṅgasanti sammutisanti.³

Katamā accantasanti? Accantasanti vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo so sabba-saṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. Ayaṃ accantasanti.

Katamā tadaṅgasanti? Paṭhamajjhānaṃ samāpannassa nīvaraṇā santā honti, dutiyajjhānaṃ samāpannassa vitakkavicārā santā honti, tatiyajjhānaṃ samāpannassa pīti santā hoti, catutthajjhānaṃ samāpannassa sukhadukkhā santā honti, ākāsañācāyatanāṃ samāpannassa rūpasāññā paṭighasaññā nānattasaññā santā honti, viññāṇañācāyatanāṃ samāpannassa ākāsañācāyatanasaññā santā hoti, ākiñcaññāyatanāṃ samāpannassa viññāṇañācāyatanasaññā santā hoti, nevasaññānāsaññāyatanāṃ samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā santā hoti, ayaṃ tadaṅgasanti.

Katamā sammutisanti? Sammutisanti⁴ vuccanti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni,⁵ (imā) diṭṭhisantiyo. Api ca sammutisanti imasmim atthe⁶ adhippetā santi 'ti. **Taṃ nissito kuppapaṭiccasanti** 'ti kuppasantiṃ pakuppasantiṃ eritasantiṃ⁷ sameritasantiṃ calitasantiṃ ghaṭṭitasantiṃ⁸ kappitasantiṃ pakappitasantiṃ aniccaṃ saṅkhatam⁹ paṭiccasamuppannam khayadhammam vayadhammam virāgadhammam nirodhadhammam, santiṃ nissito assito¹⁰ allīno upagato¹¹ ajjhosito adhimutto 'ti - taṃ nissito kuppapaṭiccasantiṃ.

¹ garuṃ karonti - Ma.

² alaṃ - itisaddo Ma potthake na dissate.

³ sammatisanti - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ sammutisantiyo - Ma, Sīmu 2.

⁵ diṭṭhigatā - PTS.

⁶ atthe - itisaddo Syā potthake na dissate.

⁷ paritasanti - Sa.

⁸ ghaṭṭitasantiṃ - PTS.

⁹ asaṅkhatam - Sīmu 1.

¹⁰ asito - Ma;

āsito - PTS, Syā potthake na dissate.

¹¹ upāgato - Syā, PTS.

(Người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân - Điều nào ... cho bản thân: điều nào ... liên quan đến bản thân. Bản thân: nói đến việc đi theo tà kiến (của bản thân). Do quan điểm của bản thân, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích: lợi ích ở đời hiện tại và lợi ích ở đời vị lai.

Lợi ích ở đời hiện tại do quan điểm là lợi ích nào? Vị thầy có quan điểm nào thì các đệ tử có cùng quan điểm ấy. Các đệ tử trọng vọng, cung kính, sùng bái, cúng dường, nể nang vị thầy có quan điểm ấy. Và do điều đó, (vị thầy) nhận được y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Điều này là lợi ích ở đời hiện tại do quan điểm.

Lợi ích ở đời vị lai do quan điểm là lợi ích nào? Là người có sự mong đợi kết quả ở vị lai rằng: “Quan điểm này đủ để đưa đến bản thể loài rồng, hoặc đưa đến bản thể nhân thiên, hoặc đưa đến bản thể Dạ-xoa, hoặc đưa đến bản thể A-tu-la, hoặc đưa đến bản thể Càn-thát-bà, hoặc đưa đến bản thể Đại Thiên Vương, hoặc đưa đến bản thể Thiên chủ, hoặc đưa đến bản thể Phạm Thiên, hoặc đưa đến bản thể Thiên nhân. Quan điểm này đủ để đưa đến sự trong sạch, đưa đến sự thanh tịnh, đưa đến sự hoàn toàn trong sạch, đưa đến sự thoát khỏi, đưa đến sự giải thoát, đưa đến sự hoàn toàn thoát khỏi. Do quan điểm này, họ trở nên trong sạch, họ trở nên thanh tịnh, họ trở nên hoàn toàn trong sạch, họ được thoát khỏi, họ được giải thoát, họ được hoàn toàn thoát khỏi. Do quan điểm này, ta sẽ trở nên trong sạch, ta sẽ trở nên thanh tịnh, ta sẽ trở nên hoàn toàn trong sạch, ta sẽ được thoát khỏi, ta sẽ được giải thoát, ta sẽ được hoàn toàn thoát khỏi.” Điều này là lợi ích ở đời vị lai do quan điểm. Do quan điểm của bản thân, (người ấy) nhìn thấy, nhận thấy, quan sát, suy xét, khảo sát hai sự lợi ích này; - ‘(người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân’ là như thế.

Thì nương vào điều ấy, vào sự an tịnh bị thay đổi, thuận theo điều kiện
- Có ba sự an tịnh: sự an tịnh tốt cùng, sự an tịnh tạm thời, sự an tịnh theo quy ước.

Sự an tịnh tốt cùng là điều nào? Sự an tịnh tốt cùng nói đến Bất Từ, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Đây là sự an tịnh tốt cùng.

Sự an tịnh tạm thời là điều nào? Đối với vị đã thể nhập sơ thiền, các pháp che lấp (thiền định) được an tịnh. Đối với vị thể nhập nhị thiền, tâm và tứ được an tịnh. Đối với vị thể nhập tam thiền, hỷ được an tịnh. Đối với vị thể nhập tứ thiền, lạc và khổ được an tịnh. Đối với vị thể nhập không vô biên xứ, sắc tướng, bất bình tướng, dị biệt tướng được an tịnh. Đối với vị thể nhập thức vô biên xứ, không vô biên xứ tướng được an tịnh. Đối với vị thể nhập vô sở hữu xứ, thức vô biên xứ tướng được an tịnh. Đối với vị thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ, vô sở hữu xứ tướng được an tịnh. Đây là sự an tịnh tạm thời.

Sự an tịnh theo quy ước là điều nào? Sự an tịnh theo quy ước nói đến 62 tà kiến, các điều này là sự an tịnh của tà kiến. Thêm nữa, sự an tịnh theo quy ước là sự an tịnh được đề cập ở ý nghĩa này. **Thì nương vào điều ấy, vào sự an tịnh bị thay đổi, thuận theo điều kiện:** thì (người ấy) nương tựa, dựa dẫm, bám vào, đến gần, bám chặt, hướng đến sự an tịnh bị thay đổi, sự an tịnh bị khuấy động, sự an tịnh bị di động, sự an tịnh bị chuyển động, sự an tịnh bị dao động, sự an tịnh bị đụng chạm, sự an tịnh được sắp đặt, sự an tịnh được xếp đặt, không thường còn, bị tạo tác, được sanh lên thuận theo điều kiện, có sự hoại, có sự diệt, có sự suy giảm, có sự chấm dứt; - ‘thì nương vào điều ấy, vào sự an tịnh bị thay đổi, thuận theo điều kiện’ là như thế.

Tenāha bhagavā:

“Pakappitā saṅkhatā yassa dhammā
purekkhatā santi avevadātā,
yadattanī passati ānisaṃsaṃ
taṃ nissito kuppapaṭiccasantī ”ti.

3 - 6

*Diṭṭhinivesā*¹ na hi svātivattā²
dhammesu niccheyya samuggahītaṃ,
tasmā naro tesu nivesanesu
nirassati³ ādiyaticca⁴ dhammaṃ.

Diṭṭhinivesā na hi svātivattā 'ti - **Diṭṭhinivesā** 'ti 'sassato loko, idameva saccam, moghamaññan 'ti abhinivesaparāmāso diṭṭhinivesanaṃ. 'Asassato loko, antavā loko, anantavā loko, taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ, hoti tathāgato parammaraṇā, na hoti tathāgato parammaraṇā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam, moghamaññan 'ti abhinivesaparāmāso diṭṭhinivesanaṃ 'ti - diṭṭhinivesā. **Na hi svātivattā** 'ti - diṭṭhinivesā na hi svātivattā⁵ durativattā duttarā duppatarā dussamatikkamā dubbītivattā 'ti⁶ - diṭṭhinivesā na hi svātivattā.

Dhammesu niccheyya samuggahītan 'ti - **Dhammesū** 'ti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatesu. **Niccheyyā** 'ti nicchinitvā vinicchinitvā vicinitvā pavicinitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. **Samuggahītan** 'ti nivesanesu⁷ odhiggāho⁸ bilaggāho varaggāho koṭṭhāsaggāho uccayaggāho samuccayaggāho: 'Idaṃ saccam tacchaṃ tathaṃ bhūtaṃ yathāsabhāvaṃ⁹ aviparītaṃ¹⁰ gahitaṃ parāmaṭṭhaṃ abhinivīṭṭhaṃ ajjhositāṃ adhimuttan 'ti - dhammesu niccheyya samuggahītaṃ.

Tasmā naro tesu nivesanesū 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā¹¹ tannidānā.¹² **Naro** 'ti satto naro māṇavo poso puggalo jīvo jāgu¹³ jantu indagū hindagū¹⁴ manujo. **Tesu nivesanesū** 'ti tesu diṭṭhinivesanesū 'ti - tasmā naro tesu nivesanesu.

¹ diṭṭhinivesā - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² samātivattā - Sa, Sīmu 1.

³ nirassati - Ma; nidassati - Syā, PTS.

⁴ ādiyati ca - Ma.

⁵ diṭṭhinivesā na hi svātivattā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁶ dubbīnivattā ti - Ma.

⁷ samuggahītan ti nivesanesu - itipāṭho Syā potthake na dissate.

⁸ odhiggāho - PTS.

⁹ yāthāvaṃ - Ma, Syā, PTS;

yathāvaṃ - Sa.

¹⁰ aviparītan ti - Syā;

aviparītan ti - PTS.

¹¹ tappaccayā - Syā, PTS.

¹² taṃnidānaṃ - Ma;

taṃnidānā - Syā, PTS.

¹³ jātu - Syā;

jāgu - PTS;

jātu - Sīmu 2.

¹⁴ hindagū - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Các quan điểm của người nào là được xếp đặt, được tạo tác, được chú trọng, (thì các quan điểm ấy) là không trong sạch, (người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân, thì nương vào điều ấy, vào sự an tịnh bị thay đổi, thuận theo điều kiện.”

3 - 6

Các sự chấp chặt vào tà kiến quả thật không dễ vượt qua sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến). Vì thế, trong số các sự chấp chặt ấy, loài người rời bỏ và nắm giữ tà kiến (này đến tà kiến khác).

Các sự chấp chặt vào tà kiến quả thật không dễ vượt qua - Các sự chấp chặt vào tà kiến: Sự chấp chặt và bám víu rằng: *“Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rỗng rỗng”* là sự chấp chặt vào tà kiến. Sự chấp chặt và bám víu rằng: *“Thế giới là không thường còn, thế giới là có giới hạn, thế giới là không có giới hạn, mạng sống và thân thể là một, mạng sống và thân thể là khác, chúng sanh hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh hiện hữu và không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rỗng rỗng”* là sự chấp chặt vào tà kiến; - ‘các sự chấp chặt vào tà kiến’ là như thế. **Quả thật không dễ vượt qua:** Các sự chấp chặt vào tà kiến quả thật không dễ vượt qua, khó vượt qua, khó vượt lên, khó vượt khỏi, khó vượt qua hẳn, khó vượt qua khỏi; - ‘các sự chấp chặt vào tà kiến quả thật không dễ vượt qua’ là như thế.

Sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp - Trong số các pháp: trong số 62 tà kiến. **Sau khi suy xét:** sau khi đã suy xét, sau khi đã suy cứu, sau khi đã suy gẫm, sau khi đã suy nghiệm, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt. **Điều đã được nắm bắt:** là sự nắm lấy có giới hạn, sự nắm lấy từng phần, sự nắm lấy phần quan trọng nhất, sự nắm lấy một khối, sự nắm lấy theo số lượng, sự nắm lấy tổng thể ở các sự chấp chặt rằng: *“Điều này là sự thật, là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, có bản thể thật, không bị sai lệch,”* được nắm lấy, được bám víu, được chấp chặt, được bám chặt, được hướng đến; - ‘sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp’ là như thế.

Vì thế, trong số các sự chấp chặt ấy, loài người - Vì thế: bởi điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy. **Loài người** là chúng sanh, đàn ông, thanh niên, người nam, cá nhân, mạng sống, người còn sanh tử, con người, người đi theo nghiệp, sinh vật, nhân loại. **Trong số các sự chấp chặt ấy:** trong số các sự chấp chặt vào tà kiến ấy; - ‘vì thế, trong số các sự chấp chặt ấy, loài người’ là như thế.

Nirassati¹ ādiyaticca² dhamman 'ti - Nirassatī³ 'ti dvīhi kāraṇehi nirassati:⁴ paravicchindanāya vā nirassati, anabhisambhūṇanto vā nirassati.

Kathaṃ paravicchindanāya nirassati? Paro vicchindeti: 'So satthā na sabbaññū, dhammo na svākkhāto, gaṇo na supaṭipanno, diṭṭhi na bhaddikā paṭipadā na supaññattā, maggo na niyyāniko, natthettha suddhi vā visuddhi vā parisuddhi vā mutti vā vimutti vā parimutti vā, natthettha⁵ sujjhanti vā visujjhanti vā parisujjhanti vā mucanti vā vimucanti vā parimucanti vā, hīnā nihīnā omakā lāmakā chattakā⁶ parittā 'ti, evaṃ paro vicchindeti. Evaṃ vicchindiyamāno satthāraṃ nirassati, dhammakkhānaṃ nirassati, gaṇaṃ nirassati, diṭṭhiṃ nirassati, paṭipadaṃ nirassati, maggaṃ nirassati, evaṃ paravicchindanāya nirassati.

Kathaṃ anabhisambhūṇanto nirassati? Silaṃ anabhisambhūṇanto silaṃ nirassati, vataṃ⁷ anabhisambhūṇanto vataṃ⁷ nirassati, sīlabbatam⁸ anabhisambhūṇanto sīlabbatam⁸ nirassati. **Ādiyaticca dhamman 'ti** satthāraṃ gaṇhāti, dhammakkhānaṃ gaṇhāti, gaṇaṃ gaṇhāti, diṭṭhiṃ gaṇhāti, paṭipadaṃ gaṇhāti, maggaṃ gaṇhāti [⁹] parāmasati abhinivisatī 'ti - nirassati¹ ādiyaticca² dhammaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Diṭṭhinivesā na hi svātivattā
dhammesu niccheyya samuggahītaṃ,
tasmā naro tesu nivesanesu
nirassati ādiyaticca dhamman ”*ti.

3 - 7

*Dhonassa hi natthi kuhlīca loke
pakappitā diṭṭhi bhavābhavesu,
māyañca mānañca pahāya dhono
sa kena gaccheyya anūpayo so.*

Dhonassa hi natthi kuhlīci loke pakappitā diṭṭhi bhavābhavesū 'ti - Dhono 'ti dhonā vuccati paññā, yā paññā pajānanā vicayo pavicayo dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇā paṇḍiccaṃ kosallaṃ nepuññaṃ vebhavyā cintā upaparikkhā bhūri¹⁰ medhā pariṇāyikā vipassanā sampajaññaṃ patodo paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ paññāsattaṃ¹¹ paññāpāsādo paññā-āloko paññā-obhāso [¹²] paññāratanaṃ amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi.¹³

¹ nirassatī - Ma; nidassatī - Syā, PTS.

² ādiyati ca - Ma.

³ nidassatī - Syā, PTS.

⁴ nidassati - PTS, evaṃ sabbattha.

⁵ na tattha - Syā, PTS.

⁶ chatukkā - Ma;

jatukkā - Syā, PTS, Sīmu 1.

⁷ vattaṃ - Syā, PTS.

⁸ sīlavattaṃ - Syā, PTS.

⁹ phalaṃ gaṇhāti - PTS.

¹⁰ bhūri - Ma, PTS.

¹¹ paññāsattaṃ - PTS.

¹² paññāpajjoto - Ma, Syā, PTS.

¹³ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

Rời bỏ và nắm giữ tà kiến - Rời bỏ: Rời bỏ bởi hai lý do: rời bỏ do sự can ngăn của người khác, hoặc là trong khi không thành tựu rời rời bỏ.

Rời bỏ do sự can ngăn của người khác là thế nào? Người khác can ngăn rằng: “Vị đạo sư ấy không phải là đáng toàn tri, pháp không khéo được thuyết giảng, tập thể không thực hành tốt đẹp, quan điểm không tốt lành, lối thực hành không khéo được quy định, đạo lộ không dẫn dắt ra khỏi; ở đây không có sự trong sạch, hay sự thanh tịnh, hay sự hoàn toàn trong sạch, hay sự thoát khỏi, hay sự giải thoát, hay sự hoàn toàn thoát khỏi; ở đây không có những người được trong sạch, hay được thanh tịnh, hay được hoàn toàn trong sạch, hay được thoát khỏi, hay được giải thoát, hay được hoàn toàn thoát khỏi; họ thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi;” - ‘người khác can ngăn’ là như vậy. Trong khi bị cản ngăn như vậy rời rời bỏ vị đạo sư, rời bỏ giáo lý, rời bỏ tập thể, rời bỏ quan điểm, rời bỏ lối thực hành, rời bỏ đạo lộ; - ‘rời bỏ do sự can ngăn của người khác’ là như vậy.

Trong khi không thành tựu rời rời bỏ là thế nào? Trong khi không thành tựu giới rời rời bỏ giới, trong khi không thành tựu phạm sự rời rời bỏ phạm sự, trong khi không thành tựu giới và phạm sự rời rời bỏ giới và phạm sự. **Và nắm giữ tà kiến:** Nắm lấy vị thầy, nắm lấy giáo lý, nắm lấy tập thể, nắm lấy quan điểm, nắm lấy lối thực hành, nắm lấy đạo lộ, rời bám víu, chấp chặt; - ‘rời bỏ và nắm giữ tà kiến’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Các sự chấp chặt vào tà kiến quả thật không dễ vượt qua sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến). Vì thế, trong số các sự chấp chặt ấy, loài người rời bỏ và nắm giữ tà kiến (này đến tà kiến khác).”

3 - 7

Quả thật, đối với vị đã rũ sạch thì không có quan điểm được xếp đặt liên quan đến hữu và phi hữu ở bất cứ đâu ở thế gian. Vị đã rũ sạch sau khi dứt bỏ xảo trá và ngã mạn, thì bởi điều gì mà vị ấy có thể đi (tái sanh) khi vị ấy không có sự vướng bận?

Quả thật, đối với vị đã rũ sạch thì không có quan điểm được xếp đặt liên quan đến hữu và phi hữu ở bất cứ đâu ở thế gian - Vị đã rũ sạch: Việc rũ sạch được gọi là tuệ. Tuệ là sự nhận biết, sự chọn lựa, sự khám phá, sự chọn lựa pháp, sự quan sát, sự suy xét, sự phân biệt, sự thông thái, sự thông thạo, sự khôn khéo, sự thông suốt, sự cân nhắc, sự khảo sát, sự hiểu biết rộng rãi, sự thông minh, pháp dẫn đầu, sự thấy rõ, sự nhận biết rõ, vật xuyên thủng, tuệ là tuệ quyền, tuệ lực, tuệ là vũ khí, tuệ là lâu đài, tuệ là ánh sáng, tuệ là hào quang, tuệ là báu vật, là sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến.

Kimkāraṇā dhonā vuccati paññā? Tāya¹ paññāya kāyaduccaritaṃ dhutañca dhotañca sandhotañca niddhotañca, vacīduccaritaṃ dhutañca dhotañca sandhotañca niddhotañca, manoduccaritaṃ dhutañca dhotañca sandhotañca niddhotañca, rāgo dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca, doso – moho – kodho – upanāho – makkho – palāso² dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca, issā dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca, sāṭṭheyyaṃ dhutañca dhotañca sandhotañca niddhotañca, thambho dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca, sārambho – māno – atimāno – mado – pamādo dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca, sabbe kilesā – sabbe duccharitā – sabbe darathā – sabbe pariḷāhā – sabbe santāpā – sabbākusalābhisaṅkhārā dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca. Taṃkāraṇā dhonā vuccati paññā.

Athavā sammādiṭṭhiyā micchādiṭṭhi dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca, sammāsaṅkappena micchāsaṅkappo dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca, sammāvācāya micchāvācā dhutā ca – sammākammantena micchākammanto dhuto ca, – sammā-ājīvena micchā-ājīvo dhuto ca, – sammāvāyāmena micchāvāyāmo dhuto ca, – sammāsatīyā micchāsati dhutā ca, – sammāsamādhinā micchāsamādhi dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca, sammāñāṇena micchāñāṇaṃ dhutañca – sammāvimuttiyā micchāvimutti dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca.

Athavā ariyena aṭṭhaṅgikena maggena sabbe kilesā, sabbe duccharitā, sabbe darathā, sabbe pariḷāhā, sabbe santāpā, sabbākusalābhisaṅkhārā dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca. Arahā imehi dhoniye³ dhammehi upeto, samupeto, upagato, samupagato, upapanno, samupapanno, samannāgato, tasmā arahā dhono. So dhutarāgo, dhutapāpo, dhutakilesa, dhutapariḷāho 'ti - dhono.

Kuhiñci 'ti kuhiñci kimhici katthaci ajjhattaṃ vā bahiddhā vā ajjhatabhiddhā vā. **Loke** 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke. **Pakappitā** 'ti⁴ dve pakappanā: taṅhāpakappanā ca diṭṭhipakappanā ca. –pe– ayaṃ taṅhāpakappanā –pe– ayaṃ diṭṭhipakappanā. **Bhavābhavesū** 'ti bhavābhave kammabhava punabbhave, kāmabhava kammabhava kāmabhava punabbhave, rūpabhava kammabhava rūpabhava punabbhave, arūpabhava kammabhava arūpabhava punabbhave punappuna⁵bhave punappunagatiyā punappuna-uppattiyā punappunapaṭisandhiyā punappuna-attabhāvābhiniḅbattiyā. **Dhonassa hi natthi kuhiñci loke pakappitā diṭṭhi bhavābhavesū** 'ti - dhonassa kuhiñci loke bhavābhavesu ca kappitā [6] abhisāṅkhatā saṅṭhapitā diṭṭhi natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhappattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - dhonassa hi natthi kuhiñci loke pakappitā diṭṭhi bhavābhavesu.

¹ yāya - Sīmu 1.

² palāso - Ma, Syā, PTS.

³ dhoneyyehi - Ma, Syā, PTS, Pa, Sīmu 2.

⁴ pakappanā ti - Syā, PTS.

⁵ punappunaṃ - Syā, PTS, Sa, evaṃ sabbattha.

⁶ pakappitā - Ma, Syā, PTS.

Vì lý do gì mà việc rũ sạch được gọi là tuệ? Nhờ vào tuệ ấy, uế hạnh về thân được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; uế hạnh về khẩu được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; uế hạnh về ý được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; sự luyến ái được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; sân hận – si mê – giận dữ – thù hằn – gièm pha – ác ý được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; ganh tỵ được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; lừa gạt được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; bướng bỉnh được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; hung hăng – ngã mạn – cao ngạo – đamb mê – xao lãng được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; tất cả ô nhiễm – tất cả uế hạnh – mọi sự lo lắng – mọi sự bực bội – mọi sự nóng nảy – tất cả các pháp tạo tác bất thiện được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch. Vì lý do ấy mà việc rũ sạch được gọi là tuệ.

Hoặc là, nhờ vào chánh kiến, tà kiến được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; nhờ vào chánh tư duy, tà tư duy được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; nhờ vào chánh ngữ, tà ngữ được rũ bỏ – nhờ vào chánh nghiệp, tà nghiệp được rũ bỏ – nhờ vào chánh mạng, tà mạng được rũ bỏ – nhờ vào chánh tinh tấn, tà tinh tấn được rũ bỏ – nhờ vào chánh niệm, tà niệm được rũ bỏ – nhờ vào chánh định, tà định được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; nhờ vào chánh trí, tà trí được rũ bỏ – nhờ vào chánh giải thoát, tà giải thoát được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch.

Hoặc là, nhờ vào đạo lộ thánh thiện tám chi phần, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch. Bạc A-la-hán đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần, đã tiến vào, đã đạt đến, đã tròn đủ, đã thành tựu các pháp cần được rũ sạch này; vì thế, bậc A-la-hán là vị đã được rũ sạch. Vị ấy có luyến ái đã được rũ bỏ, có điều ác đã được rũ bỏ, có ô nhiễm đã được rũ bỏ, có sự bực bội đã được rũ bỏ; - ‘vị đã rũ sạch’ là như thế.

Ở bất cứ đâu: ở bất cứ đâu, về bất cứ điều gì, ở bất cứ chỗ nào, thuộc nội phần, hoặc ngoại phần, hoặc thuộc nội phần và ngoại phần. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ. **Được xếp đặt:** Có hai sự xếp đặt: xếp đặt do tham ái và xếp đặt do tà kiến. –nt– điều này là xếp đặt do tham ái. –nt– điều này là xếp đặt do tà kiến. **Ở hữu và phi hữu:** ở dục giới-sắc giới-vô sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp, ở sự hiện hữu lần nữa; ở sự hiện hữu của nghiệp là dục giới, ở sự hiện hữu lần nữa là dục giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là vô sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là vô sắc giới; ở sự hiện hữu được lập đi lập lại, ở cảnh giới tái sanh được lập đi lập lại, ở sự tiếp nối tái sanh được lập đi lập lại, ở sự sanh ra của bản ngã được lập đi lập lại. **Quả thật, đối với vị đã rũ sạch thì không có quan điểm được xếp đặt liên quan đến hữu và phi hữu ở bất cứ đâu ở thế gian:** đối với vị đã rũ sạch, quan điểm đã được sắp đặt, [đã được xếp đặt,] đã được tác thành, đã được thành lập liên quan đến hữu và phi hữu ở bất cứ đâu ở thế gian thì không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘quả thật, đối với vị đã rũ sạch thì không có quan điểm được xếp đặt liên quan đến hữu và phi hữu ở bất cứ đâu ở thế gian’ là như thế.

Māyañca mānañca pahāya dhono 'ti - **Māyā** vuccati vañcanikā cariyā. Idhekaccokāyena duccaritaṃ caritvā, vācāya¹ duccaritaṃ caritvā, manasā duccaritaṃ caritvā tassa paṭicchādanahetu² pāpikaṃ icchaṃ paṇidahati: 'Mā maṃ jaññā 'ti icchati, 'Mā maṃ jaññā 'ti saṅkappeti, 'Mā maṃ jaññā 'ti vācaṃ bhāsati, 'Mā maṃ jaññā 'ti kāyena parakkamati. Yā evarūpā māyā māyāvitā accaya³ vañcanā nikati nikiraṇā⁴ pariharaṇā gūhanā parigūhanā⁵ chādanā paricchādanā anuttānikammaṃ⁶ anāvikammaṃ vocchādanā pāpakiriyā, ayaṃ vuccati māyā.⁷

Māno 'ti ekavidhena māno: yā cittassa unnati.⁸ Duvidhena māno: attukkaṃsana-māno, paravambhanamāno. Tividhena māno: seyyohamasmīti māno, sadisohamasmīti māno, hīnohamasmīti māno. Catubbidhena māno: lābhena mānaṃ janeti, yasena mānaṃ janeti, pasaṃsāya mānaṃ janeti, sukkena mānaṃ janeti. Pañcavidhena māno: lābhī'mhi manāpikānaṃ rūpānanti mānaṃ janeti, lābhī'mhi manāpikānaṃ saddānaṃ – gandhānaṃ – rasānaṃ – phoṭṭhabbānanti mānaṃ janeti. Chabbidhena māno: cakkhusampadāya mānaṃ janeti, sotasampadāya – ghānasampadāya – jivhāsampadāya – kāyasampadāya – manosampadāya mānaṃ janeti. Sattavidhena māno: māno, atimāno, mānātimāno, omāno, adhimāno, asmimāno, micchāmāno. Aṭṭhavidhena māno: lābhena mānaṃ janeti, alābhena omānaṃ janeti, yasena mānaṃ janeti, ayasena omānaṃ janeti, pasaṃsāya mānaṃ janeti, nindāya omānaṃ janeti, sukkena mānaṃ janeti, dukkkena omānaṃ janeti. Navavidhena māno: seyyassa seyyohamasmīti māno, seyyassa sadisohamasmīti māno, seyyassa hīnohamasmīti māno, sadisassa seyyohamasmīti māno, sadisassa sadisohamasmīti māno, sadisassa hīnohamasmīti māno, hīnassa seyyohamasmīti māno, hīnassa sadisohamasmīti māno, hīnassa hīnohamasmīti māno. Dasavidhena māno: Idhekacco mānaṃ janeti jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena⁹ vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā sutena vā paṭibhāṇena vā aññataraññatarena vā vatthunā. Yo evarūpo māno maññanā maññitattaṃ unnati unnāmo¹⁰ dhajo sampaggāho ketukamyatā cittassa, ayaṃ vuccati māno.⁷ **Māyañca mānañca pahāya dhono** 'ti - dhono¹¹ māyañca mānañca pahāya pajahitvā vinodetvā vyantīkaritvā anabhāvaṃ gametvā 'ti - māyañca mānañca pahāya dhono.

¹ vacasā - PTS.

² tappāṭicchādanahetu - Sa.

³ accasarā - Ma, Syā, PTS.

⁴ kiraṇā - Sīmu 1.

⁵ guhaṇā pariguhaṇā - Syā;
kuhanā parikuhanā - PTS.

⁶ anuttānikammaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ Vibhaṅga - Khuddakavatthuvibhaṅga.

⁸ uṇṇati - Syā, PTS.

⁹ kolaputtikena - Syā, PTS.

¹⁰ uṇṇati uṇṇamo - Syā, PTS.

¹¹ dhono - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

Vị đã rũ sạch sau khi dứt bỏ xảo trá và ngã mạn - Xảo trá: nói đến hành vi trá trở. Ở đây, một vị (tỳ khu) nào đó, sau khi làm ướ hạnh bằng thân, sau khi làm ướ hạnh bằng lời nói, sau khi làm ướ hạnh bằng ý, vì nguyên nhân che đậy việc ấy mà hoạch định ước muốn xấu xa; (vị ấy) ước muốn rằng: “Chớ ai biết về ta,” tư duy rằng: “Chớ ai biết về ta,” nói lời rằng: “Chớ ai biết về ta,” nỗ lực bằng thân rằng: “Chớ ai biết về ta.” Sự xảo trá nào có hình thức như vậy là trạng thái xảo trá, sự cố tình không nhớ, sự trá trở, gian lận, thay đổi, tránh né, cất giấu, che giấu, che đậy, che lấp, không phơi bày, không làm rõ, khéo che đậy, việc làm ác; điều này được gọi là xảo trá.

Ngã mạn: Ngã mạn theo một loại: là sự kiêu hãnh của tâm. Ngã mạn theo hai loại: ngã mạn do tâm bốc bấn thân và ngã mạn do khinh bi người khác. Ngã mạn theo ba loại: (nghĩ rằng): “Ta là tốt hơn” là ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta là ngang bằng” là ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta là thua kém” là ngã mạn. Ngã mạn theo bốn loại: do lợi lộc rồi sanh khởi ngã mạn, do danh vọng rồi sanh khởi ngã mạn, do khen ngợi rồi sanh khởi ngã mạn, do sung sướng rồi sanh khởi ngã mạn. Ngã mạn theo năm loại: (nghĩ rằng): “Ta đạt được các sắc hợp ý” rồi sanh khởi ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta đạt được các thính – các hương – các vị – các xúc hợp ý” rồi sanh khởi ngã mạn. Ngã mạn theo sáu loại: Do sự thành tựu của mắt rồi sanh khởi ngã mạn, do sự thành tựu của tai – do sự thành tựu của mũi – do sự thành tựu của lưỡi – do sự thành tựu của thân – do sự thành tựu của ý rồi sanh khởi ngã mạn. Ngã mạn theo bảy loại: ngã mạn, cao ngạo, cao ngạo dựa trên ngã mạn, tự ti, tăng thượng mạn, ngã mạn về bản thân, ngã mạn do hiểu biết sai trái. Ngã mạn theo tám loại: do lợi lộc rồi sanh khởi ngã mạn, do không có lợi lộc rồi sanh khởi tự ti, do danh vọng rồi sanh khởi ngã mạn, do không có danh vọng rồi sanh khởi tự ti, do lời khen rồi sanh khởi ngã mạn, do lời chê rồi sanh khởi tự ti, do sung sướng rồi sanh khởi ngã mạn, do khổ rồi sanh khởi tự ti. Ngã mạn theo chín loại: (nghĩ rằng): “Ta là tốt hơn so với người tốt hơn” là ngã mạn, “Ta là ngang bằng so với người tốt hơn” là ngã mạn, “Ta là thua kém so với người tốt hơn” là ngã mạn, “Ta là tốt hơn so với người ngang bằng” là ngã mạn, “Ta là ngang bằng so với người ngang bằng” là ngã mạn, “Ta là thua kém so với người ngang bằng” là ngã mạn, “Ta là tốt hơn so với người thua kém” là ngã mạn, “Ta là ngang bằng so với người thua kém” là ngã mạn, “Ta là thua kém so với người thua kém” là ngã mạn. Ngã mạn theo mười loại: Ở đây một người nào đó sanh khởi ngã mạn về xuất thân, hoặc về dòng dõi, hoặc về con nhà gia thế, hoặc về vẻ đẹp của làn da, hoặc về tài sản, hoặc về học vấn, hoặc về công việc, hoặc về tài nghệ, hoặc về kiến thức, hoặc về sự học hỏi, hoặc về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác. Ngã mạn nào có hình thức như vậy là biểu hiện của ngã mạn, trạng thái của ngã mạn, sự kiêu hãnh, sự hãnh diện, sự giương lên (như ngọn cờ), sự tự nâng lên, sự mong muốn nổi bật của tâm; điều này được gọi là ngã mạn. **Vị đã rũ sạch sau khi dứt bỏ xảo trá và ngã mạn:** Vị đã rũ sạch sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu xảo trá và ngã mạn; - ‘vị đã rũ sạch sau khi dứt bỏ xảo trá và ngã mạn’ là như thế.

Sa kena gaccheyya anūpayo so 'ti - Upayā 'ti¹ dve upayā: taṇhā-upayo ca diṭṭhi-upayo ca. –pe– ayaṃ taṇhūpayo. –pe– ayaṃ diṭṭhūpayo. Tassa taṇhūpayo pahīno, diṭṭhūpayo paṭinissatṭho. Taṇhūpayassa pahīnattā diṭṭhūpayassa paṭinissatṭhattā anūpayo puggalo² kena rāgena gaccheyya, kena dosena gaccheyya, kena mohena gaccheyya, kena mānena gaccheyya, kāya diṭṭhiyā gaccheyya, kena uddhaccena gaccheyya, kāya vicikicchāya gaccheyya, kehi anusayehi gaccheyya, rattoti vā duṭṭhoti vā mūḷhoti vā vinibaddhoti³ vā parāmatṭhoti vā vikkhepagatoti vā [4] thāmagatoti vā? Te abhisāṅkhārā pahīnā. Abhisāṅkhārānaṃ pahīnattā gatiyā⁵ kena gaccheyya nerayikoti vā tiracchānayanikoti vā pettivisayikoti vā manussoti vā devoti vā rūpīti vā arūpīti vā saññīti vā asaññīti vā nevasaññīnāsaññīti vā? So hetu natthi, paccayo natthi, kāraṇaṃ natthi, yena gaccheyyā 'ti - sa kena gaccheyya anūpayo so.

Tenāha bhagavā:

*“Dhonassa hi natthi kuhiñci loke
pakappitā diṭṭhi bhavābhavesu,
māyañca mānañca pahāya dhono
sa kena gaccheyya anūpayo so”*ti.

3 - 8

*Upayo hi dhammesu upeti vādaṃ
anūpayamaṃ kena kathaṃ vadeyya,
attaṃ nirattaṃ⁶ na hi tassa atthi
adhosi so diṭṭhimidheva sabbaṃ.⁷*

Upayo hi dhammesu upeti vādan 'ti - Upayo 'ti dve upayā: taṇhūpayo ca diṭṭhūpayo ca. –pe– ayaṃ taṇhūpayo. –pe– ayaṃ diṭṭhūpayo. Tassa taṇhūpayo appahīno, diṭṭhūpayo appaṭinissatṭho. Taṇhūpayassa appahīnattā diṭṭhūpayassa appaṭinissatṭhattā dhammesu vādaṃ upeti: rattoti vā duṭṭhoti vā mūḷhoti vā vinibaddhoti³ vā parāmatṭhoti vā vikkhepagatoti vā anitṭhaṃ gatoti vā thāmagatoti vā. Te abhisāṅkhārā appahīnā. Abhisāṅkhārānaṃ appahīnattā gatiyā vādaṃ upeti: nerayikoti vā tiracchānayanikoti vā pettivisayikoti vā manussoti vā devoti vā rūpīti vā arūpīti vā saññīti vā asaññīti vā nevanaññīnāsaññīti vā vādaṃ upeti upagacchati gaṇhāti parāmasati abhinivisati 'ti - upayo hi dhammesu upeti vādaṃ.

¹ upayo ti - Syā, PTS.

² anūpayo so - Syā, PTS.

³ vinibandhoti - Syā, PTS.

⁴ anitṭhaṅgatoti vā - Ma, Syā, PTS, Manupa.

⁵ gatiyā paraṃ - Sīmu 1;

gatiyo - Sīmu 2.

⁶ attā nirattā - Ma.

⁷ sabbā - Sīmu 1, Sa.

Bởi điều gì mà vị ấy có thể đi (tái sanh) khi vị ấy không có sự vương bận? - Sự vương bận: Có hai sự vương bận: sự vương bận do tham ái và sự vương bận do tà kiến. –nt– điều này là sự vương bận do tham ái. –nt– điều này là sự vương bận do tà kiến. Đối với vị ấy, sự vương bận do tham ái đã được dứt bỏ, sự vương bận do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự vương bận do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự vương bận do tà kiến, thì vị không có sự vương bận có thể đi (tái sanh) bởi sự luyến ái gì, có thể đi (tái sanh) bởi sự sân hận gì, có thể đi (tái sanh) bởi sự si mê gì, có thể đi (tái sanh) bởi sự ngã mạn gì, có thể đi (tái sanh) bởi tà kiến gì, có thể đi (tái sanh) bởi sự phóng dật gì, có thể đi (tái sanh) bởi hoài nghi gì, có thể đi (tái sanh) bởi các pháp tiềm ẩn gì, (làm thế nào có thể là) ‘kẻ bị luyến ái,’ hoặc là ‘kẻ bị sân hận,’ hoặc là ‘kẻ bị si mê,’ hoặc là ‘kẻ bị trói buộc,’ hoặc là ‘kẻ bị bám víu,’ hoặc là ‘kẻ bị tán loạn,’ [hoặc là ‘kẻ không dứt khoát,’] hoặc là ‘kẻ cứng cỏi?’ (Đối với vị ấy,) các pháp tạo tác ấy là đã được dứt bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, thì bởi điều gì vị ấy có thể đi đến cảnh giới tái sanh (trở thành) ‘người địa ngục,’ hoặc là ‘loài thú,’ hoặc là ‘thân phận ngựa quý,’ hoặc là ‘loài người,’ hoặc là ‘Thiên nhân,’ hoặc là ‘người hữu sắc,’ hoặc là ‘người vô sắc,’ hoặc là ‘người hữu tưởng,’ hoặc là ‘người vô tưởng,’ hoặc là ‘người phi tưởng phi phi tưởng?’ Không có nhân, không có duyên, không có lý do, mà bởi điều ấy vị ấy có thể đi (tái sanh); - ‘bởi điều gì mà vị ấy có thể đi (tái sanh) khi vị ấy không có sự vương bận?’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Quả thật, đối với vị đã rũ sạch thì không có quan điểm được xếp đặt liên quan đến hữu và phi hữu ở bất cứ đâu ở thế gian. Vị đã rũ sạch sau khi dứt bỏ xảo trá và ngã mạn, thì bởi điều gì mà vị ấy có thể đi (tái sanh) khi vị ấy không có sự vương bận?”

3 - 8

Quả thật, kẻ có sự vương bận tiếp cận sự tranh luận về các pháp, bởi điều gì, bằng cách nào, có thể nói về vị không có sự vương bận? Bởi vì điều điều nắm giữ và được rời bỏ là không có đối với vị ấy; vị ấy đã rũ bỏ mọi tà kiến ở ngay tại nơi đây.

Quả thật, kẻ có sự vương bận tiếp cận sự tranh luận về các pháp - Vương bận: Có hai sự vương bận: sự vương bận do tham ái và sự vương bận do tà kiến. –nt– điều này là sự vương bận do tham ái. –nt– điều này là sự vương bận do tà kiến. Đối với kẻ ấy, sự vương bận do tham ái chưa được dứt bỏ, sự vương bận do tà kiến chưa được buông bỏ. Do trạng thái chưa được dứt bỏ đối với sự vương bận do tham ái, do trạng thái chưa được buông bỏ đối với sự vương bận do tà kiến, kẻ ấy tiếp cận sự tranh luận về các pháp (nói rằng): “(Người là) ‘kẻ bị luyến ái,’ hoặc là ‘kẻ bị sân hận,’ hoặc là ‘kẻ bị si mê,’ hoặc là ‘kẻ bị trói buộc,’ hoặc là ‘kẻ bị bám víu,’ hoặc là ‘kẻ bị tán loạn,’ hoặc là ‘kẻ không dứt khoát,’ hoặc là ‘kẻ cứng cỏi.’” (Đối với kẻ ấy,) các pháp tạo tác ấy chưa được dứt bỏ. Do trạng thái chưa được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, kẻ ấy tiếp cận sự tranh luận về cảnh giới tái sanh (nói rằng): “(Người sẽ trở thành) ‘người địa ngục,’ hoặc là ‘loài thú,’ hoặc là ‘thân phận ngựa quý,’ hoặc là ‘loài người,’ hoặc là ‘Thiên nhân,’ hoặc là ‘người hữu sắc,’ hoặc là ‘người vô sắc,’ hoặc là ‘người hữu tưởng,’ hoặc là ‘người vô tưởng,’ hoặc là ‘người phi tưởng phi phi tưởng,’” kẻ ấy tiếp cận sự tranh luận, đi đến gần, nắm lấy, bám víu, chấp chặt; - ‘quả thật, kẻ có sự vương bận tiếp cận sự tranh luận về các pháp’ là như thế.

Anūpayam kena katham vadeyyā 'ti - **Upayo** 'ti¹ dve upayā: taṇhūpayo ca diṭṭhūpayo ca. –pe– ayam taṇhūpayo. –pe– ayam diṭṭhūpayo. Tassa taṇhūpayo pahīno, diṭṭhūpayo paṇissatṭho. Taṇhūpayassa pahīnattā diṭṭhūpayassa paṇissatṭhattā anūpayam puggalam² kena rāgena vadeyya, kena dosena vadeyya, kena mohena vadeyya, kena mānena vadeyya, kāya diṭṭhiyā vadeyya, kena uddhaccena vadeyya, kāya vicikicchāya vadeyya, kehi anusayehi vadeyya rattoti vā duṭṭhoti vā mūlhoti vā vinibaddhoti vā parāmaṭṭhoti vā vikkhepagatoti vā aniṭṭham gatoti³ vā thāmagatoti vā? Te abhisāṅkhārā pahīnā. Abhisāṅkhārānam pahīnattā gatiyā⁴ kena vadeyya nerayikoti vā –pe– nevasaññināsaññīti vā? So hetu natthi, paccayo natthi, kāraṇam natthi, yena⁵ vadeyya katheyya bhaṇeyya dīpayeyya vohareyyā 'ti - anūpayam kena katham vadeyya.

Attam nirattam na hi tassa atthi 'ti - Attā 'ti sassatadiṭṭhi⁶ natthi. Nirattā 'ti ucchedadiṭṭhi natthi. Attāti gahitam natthi. Nirattāti muñcitabbaṃ natthi. Yassatthi gahitam, tassatthi muñcitabbaṃ; yassatthi muñcitabbaṃ, tassatthi gahitam; gahaṇamuñcanā⁷ samatikkanto⁸ arahā vuddhiparihānivītivatto.⁹ So vutthavāso¹⁰ ciṇṇacaraṇo gataddho gatadiso. Jātimaraṇasaṃsāro natthi tassa punabbhavo 'ti - attam nirattam na hi tassa atthi.

Adhosi so diṭṭhimidheva sabban 'ti - tassa dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhabbuppattikāni ñāṇagginā daḍḍhāni. So sabbaṃ diṭṭhigataṃ idheva adhosi dhuni¹¹ sandhuni niddhuni pajahi vinodesi vyantiṃ akāsi anabhāvaṃ gamesī 'ti - adhosi so diṭṭhimidheva sabban 'ti.

Tenāha bhagavā:

*“Upayo hi dhammesu upeti vādaṃ
anūpayam kena katham vadeyya,
attam nirattam na hi tassa atthi
adhosi so diṭṭhimidheva sabban ”ti.*

Duṭṭhaṭṭhakasuttaniddeso tatiyo.

--ooOoo--

¹ upayā ti - Ma.

² puggalam - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ aniṭṭhaṅgato ti - Ma, Syā, PTS;
aniṭṭhāgato ti - Manupa.

⁴ gatiyā param - Sīmu 1; gatiyo - Sīmu 2.

⁵ kena - Sīmu 1.

⁶ attānudiṭṭhi - Ma, Sīmu 1.

⁷ gahaṇam muñcanā - Ma, Sīmu 1;
gahaṇamuñcanaṃ - Syā, PTS.

⁸ samatikkamanto - Manupa.

⁹ buddhiparihānivītivatto - Ma;
vuddhiparihāniṃ vītivatto - Syā, PTS.

¹⁰ vutthavāso - Ma, Syā, PTS.

¹¹ diṭṭhi dhuni - Sīmu 1.

Bởi điều gì, bằng cách nào có thể nói về vị không có sự vương bận? - Vương bận: Có hai sự vương bận: sự vương bận do tham ái và sự vương bận do tà kiến. –nt– điều này là sự vương bận do tham ái. –nt– điều này là sự vương bận do tà kiến. Đối với vị ấy, sự vương bận do tham ái đã được dứt bỏ, sự vương bận do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự vương bận do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự vương bận do tà kiến, thì (kể có sự vương bận) có thể nói bởi sự luyến ái gì, có thể nói bởi sự sân hận gì, có thể nói bởi sự si mê gì, có thể nói bởi sự ngã mạn gì, có thể nói bởi tà kiến gì, có thể nói bởi sự phóng dật gì, có thể nói bởi hoài nghi gì, có thể nói bởi các pháp tiềm ẩn gì về vị không có sự vương bận (rằng): “(Người là) ‘kẻ bị luyến ái,’ hoặc là ‘kẻ bị sân hận,’ hoặc là ‘kẻ bị si mê,’ hoặc là ‘kẻ bị trói buộc,’ hoặc là ‘kẻ bị bám víu,’ hoặc là ‘kẻ bị tán loạn,’ hoặc là ‘kẻ không dứt khoát,’ hoặc là ‘kẻ cứng cỏi?’” (Đối với vị ấy,) các pháp tạo tác ấy là đã được dứt bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, thì bởi điều gì có thể nói về cảnh giới tái sanh (của vị ấy) là: “(Người sẽ trở thành) ‘người địa ngục,’ –nt– hoặc là ‘người phi tướng phi phi tướng’”? Không có nhân, không có duyên, không có lý do mà bởi điều ấy có thể nói, có thể thuyết, có thể phát ngôn, có thể giảng giải, có thể diễn tả (về vị ấy); - ‘Bởi điều gì, bằng cách nào có thể nói về vị không có sự vương bận?’ là như thế.

Bởi vì điều điều nắm giữ và được rời bỏ là không có đối với vị ấy: Không có thường kiến rằng: “Có tự ngã.” Không có đoạn kiến rằng: “Không có tự ngã.”¹ Không có điều đã được nắm lấy rằng: “Có tự ngã.” Không có điều cần được giải thoát rằng: “Không có tự ngã.” Người nào có điều đã được nắm lấy thì người ấy có điều cần được giải thoát, người nào có điều cần được giải thoát thì người ấy có điều đã được nắm lấy. Trong khi vượt qua hẳn việc nắm giữ và việc giải thoát, bậc A-la-hán vượt qua khỏi sự tiến tu và sự thối thất. Vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, đã đi qua cuộc hành trình, đã đi đến nơi. Việc sanh tử luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy; - ‘bởi vì điều điều nắm giữ và được rời bỏ là không có đối với vị ấy’ là như thế.

Vị ấy đã rũ bỏ mọi tà kiến ở ngay tại nơi đây - Đối với vị ấy, 62 tà kiến là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. Vị ấy đã rũ bỏ, đã giữ bỏ, đã giữ đi, đã giữ sạch, đã từ bỏ, đã dứt bỏ, đã xua đi, đã làm chấm dứt, đã làm cho không còn hiện hữu mọi tà kiến ở ngay tại nơi đây; - ‘vị ấy đã rũ bỏ mọi tà kiến ở ngay tại nơi đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Quả thật, kẻ có sự vương bận tiếp cận sự tranh luận về các pháp,
bởi điều gì, bằng cách nào, có thể nói về vị không có sự vương bận?
Bởi vì điều điều nắm giữ và được rời bỏ là không có đối với vị ấy;
vị ấy đã rũ bỏ mọi tà kiến ở ngay tại nơi đây.”*

Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Xấu Xa - phần thứ ba.

--ooOoo--

¹ Ở đây có trường hợp chơi chữ giữa *attam*, *nirattam* (điều nắm giữ, được rời bỏ) và *attā*, *nirattā* (có tự ngã, không có tự ngã). Có thể phân tích hai từ *attam* và *nirattam* như sau: 1. *atta* là quá khứ phân từ của *ādadāti*, còn *niratta* (*nir-atta*) là từ phản nghĩa; 2. *atta* là quá khứ phân từ của *ādiyati*, còn *niratta* là quá khứ phân từ của *nirassati* (ND).

4. SUDDHAṬṬHAKASUTTANIDDESO

Atha suddhaṭṭhakasuttaniddeso vuccati.

4 - 1

*Passāmi suddhaṃ paramaṃ arogaṃ
diṭṭhena saṃsuddhi narassa hoti,
evābhijānaṃ¹ paramanti ñatvā
suddhānupassī² pacceti ñāṇaṃ.*

Passāmi suddhaṃ paramaṃ arogaṃ 'ti - **Passāmi suddhan** 'ti passāmi suddhaṃ, dakkhāmi suddhaṃ, olokemi suddhaṃ, nijjhāyāmi suddhaṃ, upaparikkhāmi suddhaṃ. **Paramaṃ arogaṃ** 'ti - paramaṃ ārogyappattaṃ khemappattaṃ tāṇappattaṃ lenappattaṃ saraṇappattaṃ abhayappattaṃ accutappattaṃ amatappattaṃ nibbānappattan 'ti - passāmi suddhaṃ paramaṃ arogaṃ.

Diṭṭhena saṃsuddhi narassa hoti 'ti - cakkhuviññānena³ rūpadassanena narassa suddhi visuddhi parisuddhi mutti vimutti parimutti hoti; naro sujjhāti visujjhāti parisujjhāti muccati vimuccati parimuccatī 'ti - diṭṭhena saṃsuddhi narassa hoti.

Evābhijānaṃ paramanti ñatvā 'ti - evaṃ abhijānanto ājānanto vijānanto paṭivijānanto paṭivijjhanto 'idaṃ paramaṃ aggaṃ⁴ seṭṭhaṃ visetṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaran 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti - evābhijānaṃ paramanti ñatvā.

Suddhānupassī pacceti ñāṇaṃ 'ti - Yo suddhaṃ passati, so suddhānupassī. **Pacceti ñāṇaṃ** 'ti - cakkhuviññānaṃ⁵ rūpadassanena ñāṇanti pacceti, maggoti pacceti, pathoti pacceti, niyyānanti paccetī 'ti - suddhānupassī pacceti ñāṇaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Passāmi suddhaṃ paramaṃ arogaṃ
diṭṭhena saṃsuddhi narassa hoti,
evābhijānaṃ paramanti ñatvā
suddhānupassī pacceti ñāṇaṃ”*ti.

¹ etābhijānaṃ - Su.

² suddhānupassī ti - Ma, PTS.

³ cakkhuviññānaṃ - Ma, Sīmu 1.

⁴ taṃ aggaṃ - Sīmu 2.

⁵ cakkhuviññānena - Syā, PTS.

4. DIỄN GIẢI KINH NHÓM TÁM VỀ TRONG SẠCH

Giờ phần Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Trong Sạch được nói đến:

4 - 1

*“Tôi nhìn thấy đối tượng trong sạch là tối thắng, không bệnh.
Do việc nhìn thấy, con người có được sự thanh khiết,
trong khi biết rõ như thế, sau khi biết (việc ấy) là ‘tối thắng,’
kẻ có sự quan sát đối tượng trong sạch tin rằng (điều ấy) là trí tuệ.”*

Tôi nhìn thấy đối tượng trong sạch là tối thắng, không bệnh - Tôi nhìn thấy đối tượng trong sạch: Tôi nhìn thấy đối tượng trong sạch là tôi nhận thấy đối tượng trong sạch, tôi quan sát đối tượng trong sạch, tôi suy xét đối tượng trong sạch, tôi khảo sát đối tượng trong sạch. **Tối thắng, không bệnh:** là tối thắng, đạt đến sự không bệnh, đạt đến sự an toàn, đạt đến nơi nương náu, đạt đến nơi trú ẩn, đạt đến nơi nương nhờ, đạt đến nơi không sợ hãi, đạt đến Bất Hoại, đạt đến Bất Tử, đạt đến Niết Bàn; - ‘Tôi nhìn thấy đối tượng trong sạch là tối thắng, không bệnh’ là như thế.

Do việc nhìn thấy, con người có được sự thanh khiết: Do sự nhận thức của mắt, do việc nhìn thấy sắc, sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi thành tựu đến con người; con người được trong sạch, được thanh tịnh, được hoàn toàn trong sạch, được thoát khỏi, được giải thoát, được hoàn toàn thoát khỏi; - ‘do việc nhìn thấy, con người có được sự thanh khiết’ là như thế.

Trong khi biết rõ như thế, sau khi biết (việc ấy) là ‘tối thắng’: Trong khi biết rõ, trong khi hiểu, trong khi nhận thức, trong khi thừa nhận, trong khi thấu triệt như vậy; sau khi biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: “Việc này là tối thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý;” - ‘trong khi biết rõ như thế, sau khi biết (việc ấy) là tối thắng’ là như thế.

Kẻ có sự quan sát đối tượng trong sạch tin rằng (điều ấy) là trí tuệ: Người nào nhìn thấy đối tượng trong sạch, người ấy có sự quan sát đối tượng trong sạch. **Tin rằng (điều ấy) là trí tuệ:** Do sự nhận thức của mắt, do việc nhìn thấy sắc, (kẻ ấy) tin rằng (điều ấy) là “trí tuệ,” tin rằng (điều ấy) là “đạo lộ,” tin rằng (điều ấy) là “con đường,” tin rằng (điều ấy) là “lối dẫn dắt ra khỏi.” - ‘kẻ có sự quan sát đối tượng trong sạch tin rằng (điều ấy) là trí tuệ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Tôi nhìn thấy đối tượng trong sạch là tối thắng, không bệnh.
Do việc nhìn thấy, con người có được sự thanh khiết,
trong khi biết rõ như thế, sau khi biết (việc ấy) là ‘tối thắng,’
kẻ có sự quan sát đối tượng trong sạch tin rằng (điều ấy) là trí tuệ.”*

4 - 2

*Diṭṭhena ce suddhi narassa hoti
ñāṇena vā so pajahāti dukkhaṃ,
aññaṇa so sujjhāti sopadhiko
diṭṭhī hi naṃ pāva tathā vadānaṃ.*

Diṭṭhena ce suddhi narassa hoti 'ti - cakkhuviññāṇena¹ rūpadassanena ce narassa suddhi visuddhi parisuddhi mutti vimutti parimutti hoti, naro sujjhāti visujjhāti parisujjhāti, muccati vimuccati parimuccatī 'ti - diṭṭhena ce suddhi narassa hoti.

Ñāṇena vā so pajahāti dukkhaṃ 'ti - cakkhuviññāṇena¹ rūpadassanena ce naro jātidukkhaṃ pajahāti,² jarādukkhaṃ pajahāti, vyādhidukkhaṃ pajahāti, maraṇadukkhaṃ pajahāti, sokaparidevadukkhadomanassūpāyāsadukkhaṃ pajahāti 'ti - ñāṇena va so pajahāti dukkhaṃ.

Aññaṇa so sujjhāti sopadhiko 'ti - aññaṇa asuddhimaggena micchāpaṭipadāya aniyyāṇikapathena aññaṇa satipaṭṭhānehi aññaṇa sammappadhānehi aññaṇa iddhipādehi aññaṇa indriyehi aññaṇa balehi aññaṇa bojjaṅgehi aññaṇa ariyā aṭṭhaṅgikamaggā³ naro sujjhāti visujjhāti parisujjhāti muccati vimuccati parimuccati. **Sopadhiko** 'ti sarāgo sadoso samoho samāno sataṅho sadiṭṭhi sakilesa sa-upādāno 'ti - aññaṇa so sujjhāti sopadhiko.

Diṭṭhī hi naṃ pāva tathā vadānaṃ 'ti - sā ca⁴ diṭṭhi naṃ puggalaṃ pāvadati: 'iti ca yaṃ⁵ puggalo micchādiṭṭhiko viparītadassano 'ti. **Tathā vadānaṃ** 'ti - tathā vadantaṃ kathentaṃ bhaṇantaṃ dīpayantaṃ voharantaṃ, 'sassato loko idameva saccaṃ moghamaññaṇaṃ 'ti tathā vadantaṃ kathentaṃ bhaṇantaṃ dīpayantaṃ voharantaṃ, 'asassato loko, antavā loko, anantavā loko, taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ, hoti tathāgato parammaraṇā, na hoti tathāgato parammaraṇā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccaṃ moghamaññaṇaṃ 'ti tathā vadantaṃ kathentaṃ bhaṇantaṃ dīpayantaṃ voharantaṃ 'ti - diṭṭhī hi naṃ pāva tathāvadānaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Diṭṭhena ce suddhi narassa hoti
ñāṇena vā so pajahāti dukkhaṃ,
aññaṇa so sujjhāti sopadhiko
diṭṭhī hi naṃ pāva tathā vadānaṃ ”ti.*

¹ cakkhuviññāṇaṃ - Ma, Sīmu 1.

² pajahati - Ma, PTS, Syā, Sīmu 2.

³ ariyā aṭṭhaṅgikā maggā - Ma, Syā;
ariyaṭṭhaṅgikamaggena - PTS.

⁴ sāva - Ma, Syā; sā va - PTS.

⁵ iti vāyaṃ - Ma;

itipāyaṃ - Syā;

iti vā yaṃ - PTS.

4 - 2

Nếu do nhìn thấy mà con người có được sự trong sạch, hoặc do nhận biết mà người ấy dứt bỏ khổ, thì người ấy – người còn mầm mống tái sanh – được trong sạch do (đạo lộ) khác (so với Thánh Đạo), chính quan điểm (thế ấy) phát biểu về người ấy trong khi người ấy nói như thế.

Nếu do nhìn thấy mà con người có được sự trong sạch: Nếu do sự nhận thức của mắt, do việc nhìn thấy sắc, mà sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi thành tựu đến con người; con người được trong sạch, được thanh tịnh, được hoàn toàn trong sạch, được thoát khỏi, được giải thoát, được hoàn toàn thoát khỏi; - ‘nếu do nhìn thấy mà con người có được sự trong sạch’ là như thế.

Hoặc do nhận biết mà người ấy dứt bỏ khổ: Nếu do sự nhận thức của mắt, do việc nhìn thấy sắc, mà con người dứt bỏ khổ sanh, dứt bỏ khổ già, dứt bỏ khổ bệnh, dứt bỏ khổ chết, dứt bỏ khổ do sầu-bi-khổ-ưu-não; - ‘hoặc do nhận biết mà người ấy dứt bỏ khổ’ là như thế.

Thì người ấy – người còn mầm mống tái sanh – được trong sạch do (đạo lộ) khác (so với Thánh Đạo): Do (đạo lộ) khác là do đạo lộ không trong sạch, do cách thực hành sai trái, do đường lối không dẫn dắt ra khỏi, ngoại trừ các sự thiết lập niệm, ngoại trừ các chánh cần, ngoại trừ các nền tảng của thần thông, ngoại trừ các quyền, ngoại trừ các lực, ngoại trừ các yếu tố đưa đến giác ngộ, ngoại trừ đạo lộ thánh thiện tám chi phần, con người được trong sạch, được thanh tịnh, được hoàn toàn trong sạch, được thoát khỏi, được giải thoát, được hoàn toàn thoát khỏi. **Còn mầm mống tái sanh:** là có luyến ái, có sân hận, có si mê, có ngã mạn, có tham ái, có tà kiến, có ô nhiễm, có chấp thủ; - ‘thì người ấy – người còn mầm mống tái sanh – được trong sạch do (đạo lộ) khác (so với Thánh Đạo)’ là như thế.

Chính quan điểm (thế ấy) phát biểu về người ấy trong khi người ấy nói như thế: Và quan điểm ấy phát biểu về nhân vật ấy rằng: “Và như vậy thì người này là người có tà kiến, có cái nhìn sai lệch.” **Trong khi người ấy nói như thế:** là trong khi đang nói, đang thuyết, đang phát ngôn, đang giảng giải, đang diễn tả như thế; trong khi đang nói, đang thuyết, đang phát ngôn, đang giảng giải, đang diễn tả như thế này: “*Thế giới là thường còn, chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;*” trong khi đang nói, đang thuyết, đang phát ngôn, đang giảng giải, đang diễn tả như thế này: “*Thế giới là không thường còn, thế giới là có giới hạn, thế giới là không có giới hạn, mạng sống và thân thể là một, mạng sống và thân thể là khác, chúng sanh hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh hiện hữu và không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;*” - ‘chính quan điểm (thế ấy) phát biểu về người ấy trong khi người ấy nói như thế’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Nếu do nhìn thấy mà con người có được sự trong sạch, hoặc do nhận biết mà người ấy dứt bỏ khổ, thì người ấy – người còn mầm mống tái sanh – được trong sạch do (đạo lộ) khác (so với Thánh Đạo), chính quan điểm (thế ấy) đã phát biểu về người ấy trong khi người ấy nói như thế.”

4 - 3

*Na brāhmaṇo aññato suddhimāha
diṭṭhe sute sīlavate¹ mute vā,
puññe ca pāpe ca anūpalitto
attañjaho nayidha pakubbamāno.*

Na brāhmaṇo aññato suddhimāha diṭṭhe sute sīlavate mute vā 'ti - Nā 'ti paṭikkhepo. **Brāhmaṇo** 'ti sattannaṃ dhammānaṃ bāhitattā brāhmaṇo: sakkāyadiṭṭhi bāhitā hoti, vicikicchā bāhitā hoti, sīlabbataparāmāso bāhito hoti, rāgo bāhito hoti, doso bāhito hoti, moho bāhito hoti, māno bāhito hoti, bāhitāssa² honti pāpakā akusalā dhammā saṃkilesikā ponobhavikā³ sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmarañiyā.

*“Bāhetvā sabbapāpakāni (sabhīyāti bhagavā)
vimalo sādhu samāhito ṭhitatto,
saṃsāramaticca kevalī so
asito tādi⁴ pavuccate sa brahmā.”⁵*

Na brāhmaṇo aññato suddhimāha 'ti - brāhmaṇo aññena asuddhimaggena micchāpaṭipadāya aniyyāṇakapathena aññatra satipaṭṭhānehi aññatra sammappadhānehi aññatra iddhipādehi aññatra indriyehi aññatra balehi aññatra bojjaṅgehi aññatra ariyena aṭṭhaṅgikena maggena suddhim visuddhim parisuddhim muttim vimuttim parimuttim nāha na katheti na bhaṇati na dīpayati na voharati 'ti - na brāhmaṇo aññato suddhimāha.

Diṭṭhe sute sīlavate mute vā 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā diṭṭhasuddhikā.⁶ Te ekaccānaṃ rūpānaṃ dassanaṃ maṅgalaṃ paccenti, ekaccānaṃ rūpānaṃ dassanaṃ amaṅgalaṃ paccenti.

Katamesaṃ rūpānaṃ dassanaṃ maṅgalaṃ paccenti? Te kālato vuṭṭhahitvā abhimaṅgalagatāni rūpāni passanti: caṭaka'sakuṇaṃ passanti, phussabeluvalaṭṭhim⁸ passanti, gabbhinittim passanti, kumārakaṃ⁹ khandhe āropetvā gacchantaṃ passanti, puṇṇaḥaṭaṃ passanti, rohitamacchaṃ passanti, ājaññaṃ passanti, ājaññarathaṃ passanti, usabhaṃ passanti, gokapilaṃ passanti; evarūpānaṃ rūpānaṃ dassanaṃ maṅgalaṃ paccenti.

Katamesaṃ rūpānaṃ dassanaṃ amaṅgalaṃ paccenti? Palālapuñjaṃ passanti, takkaghaṭaṃ passanti, rittaghaṭaṃ passanti, naṭaṃ passanti, naggasamaṇaṃ passanti, kharaṃ passanti, kharayānaṃ passanti, ekayuttayānaṃ passanti, kāṇaṃ passanti, kuṇim passanti, khañjaṃ passanti, pakkhahataṃ passanti, jīṇṇakaṃ passanti, byādhitaṃ¹⁰ passanti, mataṃ passanti; evarūpānaṃ rūpānaṃ dassanaṃ amaṅgalaṃ paccenti.

Ime te samaṇabrāhmaṇā diṭṭhasuddhikā.⁶ Te diṭṭhena suddhim visuddhim parisuddhim muttim vimuttim parimuttim paccenti.

¹ sīlabbate - Sīmu 1.

² bāhitassa - Syā, PTS.

³ ponobhavikā - Syā, PTS.

⁴ asito tādi - Ma; anissito tādi - Syā, PTS.

⁵ Suttanipāta, Sabhiyasutta.

⁶ diṭṭhisuddhikā - Ma, Sa, Sīmu 1.

⁷ cāṭaka - Ma; vāta - Syā, PTS;

cāṭaka - Sīmu 1.

⁸ phussaveluvalaṭṭhaṃ - Ma;
pussaveluvalaṭṭhim - Syā, PTS.

⁹ kumārīkaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ byādhikaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 1.

4 - 3

Vị Bà-la-môn đã nói rằng sự trong sạch là không do (đạo lộ) khác, không liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác, là người không bị vấy bẩn bởi phước và tội, buông bỏ điều đã điều nắm giữ, không tạo ra (nghiệp gì) ở nơi đây.

Vị Bà-la-môn đã nói rằng sự trong sạch là không do (đạo lộ) khác, không liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác - Không: là sự phủ định. **Bà-la-môn:** Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: sự nhận thức sai trái về thân được loại trừ, sự hoài nghi được loại trừ, sự bám víu vào giới và phạm sự được loại trừ, luyến ái được loại trừ, sân hận được loại trừ, si mê được loại trừ, ngã mạn được loại trừ, các ác bất thiện pháp, các điều ô nhiễm đưa đến tái sanh, có sự phiền muộn, có kết quả khổ, đưa đến sanh-già-chết ở vị lai của vị này là đã được loại trừ.

(Đức Thế Tôn nói: “Này Sabhiya,) sau khi loại trừ tất cả các điều ác, là người không còn vết nhơ, tốt lành, định tĩnh, có bản thân vững chãi, vị ấy đã vượt qua luân hồi, có sự toàn hảo, không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn.”

Vị Bà-la-môn đã nói rằng sự trong sạch là không do (đạo lộ) khác: Vị Bà-la-môn đã không nói, không thuyết, không phát ngôn, không giảng giải, không diễn tả rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi do (đạo lộ) khác, do đạo lộ không trong sạch, do cách thực hành sai trái, do đường lối không dẫn dắt ra khỏi, ngoại trừ các sự thiết lập niệm, ngoại trừ các chánh cần, ngoại trừ các nền tảng của thần thông, ngoại trừ các quyền, ngoại trừ các lực, ngoại trừ các yếu tố đưa đến giác ngộ, ngoại trừ đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘vị Bà-la-môn đã nói rằng sự trong sạch là không do (đạo lộ) khác’ là như thế.

Liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác: Có một số Sa-môn và Bà-la-môn theo quan điểm trong sạch do điều đã được thấy. Các vị ấy tin rằng việc nhìn thấy một số cảnh sắc là điềm lành, tin rằng việc nhìn thấy một số cảnh sắc là điềm gở.

Họ tin rằng việc nhìn thấy các cảnh sắc nào là điềm lành? Các vị ấy, sau khi thức dậy vào lúc sáng sớm, nhìn thấy các cảnh sắc đem lại điều tốt lành: nhìn thấy chim bồ câu, nhìn thấy chồi măng vào mùa lễ hội *Phussa*, nhìn thấy phụ nữ mang thai, nhìn thấy người đang đi có đứa bé trai được đặt ở vai, nhìn thấy cái chậu đầy (nước), nhìn thấy cá hồng, nhìn thấy ngựa nòi, nhìn thấy cỗ xe kéo bởi ngựa nòi, nhìn thấy bò mộng, nhìn thấy bò cái màu hung; họ tin rằng việc nhìn thấy các cảnh sắc có hình thức như thế là điềm lành.

Họ tin rằng việc nhìn thấy các cảnh sắc nào là điềm gở? Họ nhìn thấy đồng cỏ trấu, nhìn thấy chậu bơ sữa, nhìn thấy chậu trống rỗng, nhìn thấy vũ công, nhìn thấy vị Sa-môn lão thể, nhìn thấy con lừa, nhìn thấy xe lừa kéo, nhìn thấy xe do một con thú kéo, nhìn thấy người chột, nhìn thấy người cụt tay, nhìn thấy người què, nhìn thấy người bại liệt, nhìn thấy người già, nhìn thấy người bệnh, nhìn thấy người chết; họ tin rằng việc nhìn thấy các cảnh sắc có hình thức như thế là điềm gở.

Các vị Sa-môn và Bà-la-môn này đây theo quan điểm trong sạch do điều đã được thấy. Các vị ấy tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi do điều đã được thấy.

Santeke samaṇabrāhmaṇā sutasuddhikā. Te ekaccānaṃ saddānaṃ savaṇaṃ¹ maṅgalaṃ paccenti, ekaccānaṃ saddānaṃ savaṇaṃ amaṅgalaṃ paccenti.

Katamesaṃ saddānaṃ savaṇaṃ maṅgalaṃ paccenti? Te kālato vutṭhahitvā abhimaṅgalagatāni saddāni suṇanti: vaḍḍhāti vā vaḍḍhamānāti vā puṇṇāti vā phussāti vā asokāti vā² sumanāti vā sunakkhattāti vā sumaṅgalāti vā sirīti vā sirivaḍḍhāti vā; evarūpānaṃ saddānaṃ savaṇaṃ maṅgalaṃ paccenti.

Katamesaṃ saddānaṃ savaṇaṃ amaṅgalaṃ paccenti? Kāṇoti vā kuṇīti vā khañjoti vā pakkhahatoti vā jīṇakoti vā byādhitoti vā matoti vā chinnanti vā bhinnanti vā daḍḍhanti vā natṭhanti vā natthiti vā; evarūpānaṃ saddānaṃ savaṇaṃ amaṅgalaṃ paccenti.

Ime te samaṇabrāhmaṇā sutasuddhikā. Te sutena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti.

Santeke samaṇabrāhmaṇā sīlasuddhikā. Te sīlamattena saṃyamamattena saṃvaramattena avītikkamamattena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti.

Samaṇo maṇḍikāputto³ evamāha: “Catuhi kho ahaṃ thapati⁴ dhammehi samannāgataṃ purisapuggalaṃ paññāpemi sampannakusalaṃ paramakusalaṃ uttamapattippattaṃ samaṇaṃ ayojjhaṃ. Katamehi catuhi? Idha thapati⁴ na kāyena pāpakaṃ kammaṃ karoti, na pāpikaṃ⁵ vācaṃ bhāsati, na pāpakaṃ saṅkappaṃ saṅkappeti, na pāpakaṃ ājīvaṃ ājīvati. Imehi kho ahaṃ thapati⁴ catuhi dhammehi samannāgataṃ purisapuggalaṃ paññāpemi sampannakusalaṃ paramakusalaṃ uttamapattippattaṃ samaṇaṃ ayojjhaṃ.”⁶ Evameva santeke samaṇabrāhmaṇā sīlasuddhikā. Te sīlamattena saṃyamamattena saṃvaramattena avītikkamamattena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti.

Santeke samaṇabrāhmaṇā vatasuddhikā.⁷ Te hatthivatikā⁸ vā honti, assavatikā vā honti, govatikā vā honti, kukkuravatikā vā honti, kākavatikā vā honti, vāsudevavatikā vā honti, baladevatikā vā honti, puṇṇabhaddavatikā vā honti, maṇibhaddavatikā vā honti, aggivatikā vā honti, nāgavatikā vā honti, supaṇṇavatikā vā honti, yakkhavatikā vā honti, asuravatikā vā honti, gandhabbavatikā vā honti, mahārājavatikā vā honti, candavatikā vā honti, suriyavatikā vā honti, indavatikā vā honti, brahmavatikā vā honti, devavatikā vā honti, disāvatikā vā honti. Ime te samaṇabrāhmaṇā vatasuddhikā. Te vatena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti.

¹ savaṇaṃ - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² pussāti vā assokāti - Syā, PTS.

³ samaṇamuṇḍikāputto - Ma; samaṇo muṇḍikāputto - Syā, PTS.

⁴ gahapati - Ma, Sīmu 1.

⁵ pāpakaṃ - Ma.

⁶ Mājjhimanikāya, Samaṇamuṇḍikāsutta.

⁷ vatta^o - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ vattikā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

Có một số Sa-môn và Bà-la-môn theo quan điểm trong sạch do điều đã được nghe. Các vị ấy tin rằng việc nghe được một số âm thanh là điềm lành, tin rằng việc nghe được một số âm thanh là điềm dở.

Họ tin rằng việc nghe các âm thanh nào là điềm lành? Các vị ấy, sau khi thức dậy vào lúc sáng sớm, nghe các âm thanh đem lại điều tốt lành: “tăng trưởng,” “đang tăng trưởng,” “trần đầy,” “may mắn,” “vô ưu,” “thiện ý,” “sao tốt,” “điềm rất lành,” “thịnh vượng,” hoặc “thịnh vượng và phát triển;” họ tin rằng việc nghe các âm thanh có hình thức như thế là điềm lành.

Họ tin rằng việc nghe các âm thanh nào là điềm dở? (Nghe rằng): “Chột,” “cụt tay,” “què,” “bại liệt,” “già,” “bệnh,” “chết,” “bị đứt,” “bị vỡ,” “bị cháy,” “bị mất,” hoặc “không có;” họ tin rằng việc nghe các âm thanh có hình thức như thế là điềm dở.

Các vị Sa-môn và Bà-la-môn này đây theo quan điểm trong sạch do điều đã được nghe. Các vị ấy tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi do điều đã được nghe.

Có một số Sa-môn và Bà-la-môn theo quan điểm trong sạch do giới. Các vị ấy tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi chỉ với giới, chỉ với sự ngăn giữ, chỉ với sự thu thúc, chỉ với sự không vi phạm.

Sa-môn Maṇḍikāputta đã nói như vậy: “Này ông thợ mộc, ta tuyên bố rằng một người nam được thành tựu bốn pháp là người có thiện pháp đầy đủ, có thiện pháp tối thắng, là vị Sa-môn đã đạt được sự chứng đạt tối thượng, không bị đánh bại. Với bốn pháp nào? Này ông thợ mộc, ở đây là không làm việc ác bằng thân, không nói lời nói ác, không tư duy ý nghĩ ác, không sống theo lối nuôi mạng ác xấu. Này ông thợ mộc, ta tuyên bố rằng một người nam được thành tựu bốn pháp này là người có thiện pháp đầy đủ, có thiện pháp tối thắng, là vị Sa-môn đã đạt được sự chứng đạt tối thượng, không bị đánh bại.” Tương tự y như thế, có một số Sa-môn và Bà-la-môn theo quan điểm trong sạch do giới. Các vị ấy tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi chỉ với giới, chỉ với sự ngăn giữ, chỉ với sự thu thúc, chỉ với sự không vi phạm.

Có một số Sa-môn và Bà-la-môn theo quan điểm trong sạch do phạm sự. Các vị ấy là người hành trì hạnh loài voi, là người hành trì hạnh loài ngựa, là người hành trì hạnh loài bò, là người hành trì hạnh loài chó, là người hành trì hạnh loài quạ, là người hành trì hạnh Thần Tài, là người hành trì hạnh Thần Sức Mạnh, là người hành trì hạnh Thần Puṇṇabhaddā, là người hành trì hạnh Thần Maṇibhaddā, là người hành trì hạnh của lửa, là người hành trì hạnh loài rồng, là người hành trì hạnh linh điểu, là người hành trì hạnh Dạ-xoa, là người hành trì hạnh A-tu-la, là người hành trì hạnh Càn-thát-bà, là người hành trì hạnh đại vương, là người hành trì hạnh Mặt Trăng, là người hành trì hạnh Mặt Trời, là người hành trì hạnh Thiên Vương, là người hành trì hạnh Phạm Thiên, là người hành trì hạnh Thiên nhân, là người hành trì hạnh (lễ bái theo) phương hướng. Các vị Sa-môn và Bà-la-môn này đây theo quan điểm trong sạch do phạm sự. Các vị ấy tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi do phạm sự.

Santeke samaṇabrāhmaṇā mutasuddhikā. Te kālato vutṭhahitvā paṭhavim āmasanti, haritaṃ āmasanti, gomayaṃ āmasanti, kacchapaṃ āmasanti, phālaṃ¹ akkamanti, tilavāhaṃ āmasanti, phussa²tilaṃ khādanti, phussatelaṃ makkhenti, phussadantaṭṭhaṃ khādanti, phussamattikāya nahāyanti, phussasāṭakaṃ nivāsenti, phussaveṭhaṃ veṭhenti.³ Ime te samaṇabrāhmaṇā mutasuddhikā. Te mutena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti.

Na brāhmaṇo aññato suddhimāha diṭṭhe sute sīlavate mute vā 'ti brāhmaṇo diṭṭhasuddhiyāpi suddhiṃ nāha, sutasuddhiyāpi suddhiṃ nāha, sīlasuddhiyāpi suddhiṃ nāha, vatasuddhiyāpi suddhiṃ nāha, mutasuddhiyāpi suddhiṃ nāha, na katheti, na bhaṇati, na dīpayati, na voharati 'ti - na brāhmaṇo aññato suddhimāha diṭṭhe sute sīlavate mute vā.

Puñṇe ca pāpe ca anūpalitto 'ti - Puñṇaṃ vuccati yaṃ kiñci tedhātukaṃ kusalābhisaṅkhāraṃ, apuñṇaṃ vuccati sabbaṃ akusalaṃ. Yato puñṇābhisaṅkhāro ca apuñṇābhisaṅkhāro ca āneñjābhisaṅkhāro pahinā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvaṅgatā āyatim anuppādadhamaṃ, ettāvataṃ puñṇe ca pāpe ca na limpanti na saṃlimpati⁴ na upalimpanti, alitto asaṃlitto⁵ anūpalitto nikkhanto nissaṭṭho⁶ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasaṃ viharati 'ti - puñṇe ca pāpe ca anūpalitto.

Attañjaho nayidha pakubbamāno 'ti - **Attañjaho** 'ti attadiṭṭhijaho, attamaṃ jahoti gāhajaho,⁷ attamaṃ jahoti taṇhāvasena diṭṭhivasena gahitaṃ parāmaṭṭhaṃ abhiniviṭṭhaṃ ajjhositamaṃ adhimuttaṃ, sabbaṃ⁸ taṃ cattaṃ hoti vantaṃ muttaṃ pahinaṃ paṭinissaṭṭhaṃ. **Nayidha pakubbamāno** 'ti Puñṇābhisaṅkhāraṃ⁹ vā apuñṇābhisaṅkhāraṃ vā āneñjābhisaṅkhāraṃ vā akubbamāno ajanayamāno asaṅjanayamāno anibbattayamāno anabhinibbattayamāno 'ti - attamaṃ jaho nayidha pakubbamāno.

Tenāha bhagavā:

*“Na brāhmaṇo aññato suddhimāha
diṭṭhe sute sīlavate mute vā,
puñṇe ca pāpe ca anūpalitto
attañjaho nayidha pakubbamāno”*ti.

4 - 4

*Purimaṃ pahāya aparaṃ sitā se
ejānugā te na taranti saṅgaṃ,
te uggahāyanti nirassajanti
kapiva sākhaṃ pamukhaṃ¹⁰gahāya.*

¹ jālaṃ - Syā, PTS.

² pussa^o - Syā, PTS, Sīmu 1, evaṃ sabbattha.

³ ^oveṭṭhanaṃ veṭṭhanti - Syā, PTS.

⁴ palimpanti - Ma.

⁵ apalitto - Ma.

⁶ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁷ gāhaṃ jaho - Ma.

⁸ sabbassa - Sīmu 1.

⁹ saṅkhāro - Sīmu 1.

¹⁰ pamuñcaṃ - Ma, Sīmu 1.

Có một số Sa-môn và Bà-la-môn theo quan điểm trong sạch do điều đã được cảm giác. Các vị ấy, sau khi thức dậy vào lúc sáng sớm, chạm vào mặt đất, chạm vào cây xanh, chạm vào phân bò, chạm vào con rùa, đập lên lưỡi cây, chạm vào xe chở hạt mè, nhai hạt mè trắng, thoa dầu mè trắng, nhai tấm xia răng màu trắng, tấm đất sét trắng, mặc vải trắng, quần khăn trắng. Các vị Sa-môn và Bà-la-môn này đây theo quan điểm trong sạch do điều đã được cảm giác. Các vị ấy tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi do điều đã được cảm giác.

Vị Bà-la-môn đã nói rằng sự trong sạch là không do (đạo lộ) khác, không liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác: Vị Bà-la-môn đã không nói rằng sự trong sạch nhờ vào sự trong sạch do điều đã được thấy, đã không nói rằng sự trong sạch nhờ vào sự trong sạch do điều đã được nghe, đã không nói rằng sự trong sạch nhờ vào sự trong sạch do giới, đã không nói rằng sự trong sạch nhờ vào sự trong sạch do phạm sự, đã không nói rằng sự trong sạch nhờ vào sự trong sạch do điều đã được cảm giác, không thuyết, không phát ngôn, không giảng giải, không diễn tả; - ‘vị Bà-la-môn đã nói rằng sự trong sạch là không do (đạo lộ) khác, không liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác’ là như thế.

Là người không bị vấy bẩn bởi phước và tội: Phước nói đến bất cứ pháp tạo tác thiện nào thuộc tam giới, vô phước nói đến tất cả các pháp bất thiện. Khi nào phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành¹ được dứt bỏ, có rẽ đã được cắt lia, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã đi đến sự không còn hiện hữu, không còn các điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì (vị ấy) không bị lấm nhơ ở phước và tội, không bị nhiễm bẩn, không bị vấy bẩn, (là người) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘là người không bị vấy bẩn bởi phước và tội’ là như thế.

Buông bỏ điều đã điều nắm giữ, không tạo ra (nghiệp gì) ở nơi đây - Buông bỏ điều đã điều nắm giữ: là buông bỏ tà kiến đã điều nắm giữ; ‘buông bỏ điều đã điều nắm giữ’ là buông bỏ sự nắm lấy; ‘buông bỏ điều đã điều nắm giữ’ là điều (nào) đã bị nắm lấy, đã bị bám víu, đã bị chấp chặt, đã bị bám chặt, đã bị hướng đến do tác động của tham ái, do tác động của tà kiến, toàn bộ điều ấy là đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ. **Không tạo ra (nghiệp gì) ở nơi đây:** Trong khi không tạo nên, trong khi không làm sanh ra, trong khi không làm sanh khởi, trong khi không làm hạ sanh, trong khi không làm phát sanh ra phúc hành, phi phúc hành, hoặc bất động hành; - ‘buông bỏ điều đã được nắm lấy, không tạo ra (nghiệp gì) ở nơi đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị Bà-la-môn đã nói rằng sự trong sạch là không do (đạo lộ) khác, không liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác, là người không bị vấy bẩn bởi phước và tội, buông bỏ điều đã được nắm lấy, không tạo ra (nghiệp gì) ở nơi đây.”

4 - 4

Dứt bỏ cái trước rồi nương vào cái khác, đeo đuổi dục vọng, những người ấy không vượt qua sự quyến luyến. Họ nắm bắt rồi rời bỏ, tựa như con khỉ với việc nắm lấy cành cây trước mặt.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành’ ở trang 732.

Purimaṃ pahāya aparaṃ sitā se 'ti - Purimaṃ satthāraṃ pahāya aparaṃ satthāraṃ nissitā, purimaṃ dhammakkhānaṃ pahāya aparaṃ dhammakkhānaṃ nissitā, purimaṃ gaṇaṃ pahāya aparaṃ gaṇaṃ nissitā, purimaṃ diṭṭhiṃ pahāya aparaṃ diṭṭhiṃ nissitā, purimaṃ paṭipadaṃ pahāya aparaṃ paṭipadaṃ nissitā, purimaṃ maggaṃ pahāya aparaṃ maggaṃ nissitā sannissitā allinā upagatā ajjhositā adhimuttā 'ti - purimaṃ pahāya aparaṃ sitā se.

Ejānugā te na taranti saṅgaṃ 'ti - **Ejā** vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo -pe-abhihā lobho akusalamūlaṃ.¹ **Ejānugā** 'ti ejānugā ejānugatā ejānusaṭā ejāyāpannā² patitā abhibhūtā pariyādinnacittā. **Te**³ **na taranti saṅgaṃ** 'ti - rāgasāṅgaṃ dosasāṅgaṃ mohasāṅgaṃ mānasāṅgaṃ diṭṭhisāṅgaṃ kilesasāṅgaṃ duccharitasāṅgaṃ na taranti, na uttaranti,⁴ na samatikkamanti, na vītivattanti 'ti - ejānugā te na taranti saṅgaṃ.

Te uggahāyanti nirassajanti 'ti - Satthāraṃ gaṇhanti, taṃ muñcivā aññaṃ satthāraṃ gaṇhanti, dhammakkhānaṃ gaṇhanti, taṃ muñcivā aññaṃ dhammakkhānaṃ gaṇhanti; gaṇaṃ gaṇhanti, taṃ muñcivā aññaṃ gaṇaṃ gaṇhanti; diṭṭhiṃ gaṇhanti, taṃ muñcivā aññaṃ diṭṭhiṃ gaṇhanti; paṭipadaṃ gaṇhanti, taṃ muñcivā aññaṃ paṭipadaṃ gaṇhanti; maggaṃ gaṇhanti, taṃ muñcivā aññaṃ maggaṃ gaṇhanti; gaṇhanti ca muñcanti⁵ ca ādiyanti ca nirassajanti cā 'ti - te uggahāyanti nirassajanti.

Kapīva sākhaṃ pamukhaṅgahāyā 'ti - Yathā makkaṭṭo araṇṇe pavane caramāno sākhaṃ gaṇhāti, taṃ muñcivā aññaṃ sākhaṃ gaṇhāti, taṃ muñcivā aññaṃ sākhaṃ gaṇhāti. Evameva puthu⁶samaṇabrāhmaṇā puthu⁶diṭṭhigatāni gaṇhanti ca muñcanti ca ādiyanti ca nirassajanti cā 'ti - kapīva sākhaṃ pamukhaṅgahāyā.⁷

Tenāha bhagavā:

*“Purimaṃ pahāya aparaṃ sitā se
ejānugā te na taranti saṅgaṃ,
te uggahāyanti nirassajanti
kapīva sākhaṃ pamukhaṅgahāyā”*ti.

4 - 5

*Sayaṃ samādāya vatāni jantu
uccāvacaṃ gacchati saññasatto,
vidvā ca⁸ vedehi samecca dhammaṃ
na uccāvacaṃ gacchati bhūripaṇṇo.*

¹ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

² ejāya pannā - PTS.

³ te - itisaddo PTS potthake na dissate.

⁴ na uttaranti na pataranti - Ma, Syā, PTS.

⁵ pamuñcanti - Sa.

⁶ puthū - Ma.

⁷ pamuñcaggahāyā - Sīmu 1.

⁸ viddhā - Katthaci.

Dứt bỏ cái trước rồi nương vào cái khác: Dứt bỏ bậc đạo sư trước rồi nương tựa bậc đạo sư khác, dứt bỏ giáo lý trước rồi nương tựa giáo lý khác, dứt bỏ tập thể trước rồi nương tựa tập thể khác, dứt bỏ quan điểm trước rồi nương tựa quan điểm khác, dứt bỏ lối thực hành trước rồi nương tựa lối thực hành khác, dứt bỏ đạo lộ trước rồi nương tựa đạo lộ khác, nương tựa vào, bám vào, đến gần, bám chặt, hướng đến; - ‘dứt bỏ cái trước rồi nương vào cái khác’ là như thế.

Đeo đuôi dục vọng, những người ấy không vượt qua sự quuyến luyến - Dục vọng: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Đeo đuôi dục vọng:** Đeo đuôi dục vọng là đi theo dục vọng, di chuyển theo dục vọng, đạt đến dục vọng, bị rơi vào, bị ngự trị, có tâm bị khuất phục. **Những người ấy không vượt qua sự quuyến luyến:** không vượt qua, không vượt lên, không vượt qua hẳn, không vượt qua khỏi sự quuyến luyến bởi luyến ái, sự quuyến luyến bởi sân hận, sự quuyến luyến bởi si mê, sự quuyến luyến bởi ngã mạn, sự quuyến luyến bởi tà kiến, sự quuyến luyến bởi ô nhiễm, sự quuyến luyến bởi uế hạnh; - ‘đeo đuôi dục vọng, những người ấy không vượt qua sự quuyến luyến’ là như thế.

Họ nắm bắt rồi rời bỏ: Họ nắm lấy bậc đạo sư, rồi buông vị ấy ra và nắm lấy bậc đạo sư khác; họ nắm lấy giáo lý, rồi buông giáo lý ấy ra và nắm lấy giáo lý khác; họ nắm lấy tập thể, rồi buông tập thể ấy ra và nắm lấy tập thể khác; họ nắm lấy quan điểm, rồi buông quan điểm ấy ra và nắm lấy quan điểm khác; họ nắm lấy lối thực hành, rồi buông lối thực hành ấy ra và nắm lấy lối thực hành khác; họ nắm lấy đạo lộ, rồi buông đạo lộ ấy ra và nắm lấy đạo lộ khác; họ nắm lấy và buông ra, họ nắm giữ và rời bỏ; - ‘họ nắm bắt rồi rời bỏ’ là như thế.

Tựa như con khi với việc nắm lấy cành cây trước mặt: Giống như con khi trong khi di chuyển ở khu rừng nhỏ, ở khu rừng lớn, thì nắm lấy cành cây, rồi buông cành cây ấy ra và nắm lấy cành cây khác, rồi lại buông cành cây khác ấy ra và nắm lấy cành cây khác nữa; tương tự y như thế, các vị Sa-môn và Bà-la-môn khác nhau nắm lấy và buông ra, nắm giữ và rời bỏ các tà kiến khác nhau; - ‘tựa như con khi với việc nắm lấy cành cây trước mặt’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Dứt bỏ cái trước rồi nương vào cái khác, đeo đuôi dục vọng, những người ấy không vượt qua sự quuyến luyến. Họ nắm bắt rồi rời bỏ, tựa như con khi với việc nắm lấy cành cây trước mặt.”

4 - 5

Sau khi tự mình thọ trì các phạm sự, con người đi đến chỗ cao chỗ thấp, bị dính mắc vào tướng; còn người có sự hiểu biết, sau khi thông hiểu pháp nhờ các sự hiểu biết, không đi đến chỗ cao chỗ thấp, là người có tuệ bao la.

Sayaṃ samādāya vatāni jantū 'ti - **Sayaṃ samādāyā** 'ti sāmaṃ samādāya. **Vatāni** 'ti hatthivatam vā assavatam vā govatam vā kukkuravatam vā kākavatam vā vāsudevavatam vā baladevatam vā puṇṇabhaddavatam vā maṇibhaddavatam vā aggivatam vā nāgavatam vā supaṇṇavatam vā yakkhavatam vā asuravatam vā –pe–disāvatam vā, ādāya samādāya ādiyitvā samādiyitvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā. **Jantū** 'ti satto naro –pe– manujo 'ti - sayaṃ samādāya vatāni jantu.

Uccāvacaṃ gacchati saññasatto 'ti satthārato satthāraṃ gacchati, dhammakkhānato dhammakkhānaṃ gacchati, gaṇato gaṇaṃ gacchati, diṭṭhiyā diṭṭhiṃ gacchati, paṭipadāto¹ paṭipadaṃ gacchati, maggato maggaṃ gacchati. **Saññasatto** 'ti kāmasaññāya vyāpādasaññāya vihiṃsāsaññāya diṭṭhisaññāya satto visatto āsatto laggo laggito paḷibuddho. Yathā bhittikhīle vā nāgadante vā bhaṇḍaṃ sattaṃ visattaṃ āsattaṃ laggaṃ laggitaṃ paḷibuddhaṃ; evameva kāmasaññāya vyāpādasaññāya vihiṃsāsaññāya diṭṭhisaññāya satto visatto āsatto laggo laggito paḷibuddho 'ti - uccāvacaṃ gacchati saññasatto.

Vidvā² ca vedehi samecca dhamman 'ti - **Vidvā** 'ti vidvā vijjāgato ñāṇi [³] vibhāvī medhāvī. **Vedehi** 'ti - vedā vuccanti catusu maggesu ñāṇaṃ, paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ dhammavicayasambojjhaṅgo vīmaṃsā vipassanā sammādiṭṭhi, tehi vedehi jātijarāmarāṇassa antagato antappatto koṭigato koṭippatto pariyantagato pariyantappatto vosānagato vosānappatto tāṇagato tāṇappatto lenagato lenappatto saraṇagato saraṇappatto abhayagato abhayappatto accutagato⁴ accutappatto⁵ amatagato amatappatto nibbānagato nibbānappatto. Vedānaṃ vā antagatoti vedagū, vedehi vā antaṃ gatoti⁶ vedagū, sattannaṃ vā dhammānaṃ veditattā vedagū: sakkāyadiṭṭhi veditā hoti, vicikicchā veditā hoti, silabbataparāmāso vidito hoti, rāgo vidito hoti, doso vidito hoti, moho vidito hoti, māno vidito hoti, veditāssa honti pāpakā akusalā dhammā saṃkilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatiṃ jātijarāmarāṇiyā.

*“Vedāni viceyya kevalāni (sabhiyāti bhagavā)
samaṇānaṃ yānīpatthi⁷ brāhmaṇānaṃ,
sabbavedanāsu vītarāgo
sabbam vedamaticca vedagū so”*⁸ti.

¹ paṭipadāya - Ma.

² viddhā - Ma, Syā.

³ buddhimā - Syā, PTS.

⁴ accutiṅgato - Sa.

⁵ accutippatto - Sa.

⁶ antagato ti - Syā, PTS.

⁷ yānīdhatthi - Ma, Simu 1.

⁸ so - Syā.

Sau khi tự mình thọ trì các phạm sự, con người - Sau khi tự mình thọ trì: là sau khi thọ trì cho mình. **Các phạm sự:** là sau khi nhận lấy, sau khi thọ trì, sau khi nắm giữ, sau khi nắm giữ đúng đắn, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt hạnh loài voi, hoặc hạnh loài ngựa, hoặc hạnh loài bò, hoặc hạnh loài chó, hoặc hạnh loài quạ, hoặc hạnh Thần Tài, hoặc hạnh Thần Sức Mạnh, hoặc hạnh Thần Puṇṇabhaddā, hoặc hạnh Thần Maṇibhaddā, hoặc hạnh của lừa, hoặc hạnh loài rồng, hoặc hạnh linh điểu, hoặc hạnh Dạ-xoa, hoặc hạnh A-tu-la, –nt– hoặc hạnh (lẽ bái theo) phương hướng. **Con người:** là chúng sanh, đàn ông, –nt– nhân loại; - ‘người sau khi tự mình thọ trì các phạm sự’ là như thế.

Đi đến chỗ cao chỗ thấp, bị dính mắc vào tướng: là từ bậc đạo sư (này) đi đến bậc đạo sư (khác), từ giáo lý (này) đi đến giáo lý (khác), từ tập thể (này) đi đến tập thể (khác), từ quan điểm (này) đi đến quan điểm (khác), từ lối thực hành (này) đi đến lối thực hành (khác), từ đạo lộ (này) đi đến đạo lộ (khác). **Bị dính mắc vào tướng:** là bị dính mắc, bị dính liền, bị dính vào, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở đục tướng, ở sân tướng, ở hại tướng, ở tà kiến tướng. Giống như gói hàng bị dính mắc, bị dính liền, bị dính vào, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở chốt gấn trên tường hoặc ở móc ngà voi, tương tự y như thế là bị dính mắc, bị dính liền, bị dính vào, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở đục tướng, ở sân tướng, ở hại tướng, ở tà kiến tướng.

Còn người có sự hiểu biết, sau khi thông hiểu pháp nhờ các sự hiểu biết - Người có sự hiểu biết: người có sự hiểu biết là người đã đạt đến kiến thức, có trí, [có sự giác ngộ,] có sự rành rẽ, có sự thông minh. **Nhờ các sự hiểu biết:** Các sự hiểu biết nói đến trí ở bốn Đạo, tuệ, tuệ quyền, tuệ lực, trạch pháp giác chi, sự thẩm xét, sự thấy rõ, chánh kiến. Với các sự hiểu biết ấy, (vị ấy) đã đi đến điểm cuối đối với sanh-già-chết, đã đạt đến điểm cuối, đã đi đến đỉnh, đã đạt đến đỉnh, đã đi đến tận cùng, đã đạt đến tận cùng, đã đi đến sự hoàn tất, đã đạt đến sự hoàn tất, đã đi đến nơi nương náu, đã đạt đến nơi nương náu, đã đi đến nơi trú ẩn, đã đạt đến nơi trú ẩn, đã đi đến nơi nương nhờ, đã đạt đến nơi nương nhờ, đã đi đến nơi không sợ hãi, đã đạt đến nơi không sợ hãi, đã đi đến Bất Hoại, đã đạt đến Bất Hoại, đã đi đến Bất Tử, đã đạt đến Bất Tử, đã đi đến Niết Bàn, đã đạt đến Niết Bàn. ‘Người đã đi đến điểm cuối của các sự hiểu biết’ là bậc đã đạt được sự hiểu biết, hoặc ‘người đã đi đến điểm cuối nhờ vào các sự hiểu biết’ là bậc đã đạt được sự hiểu biết, hoặc do trạng thái đã hiểu biết về bảy pháp: sự nhận thức sai trái về thân đã được hiểu biết, sự hoại nghi đã được hiểu biết, sự bám víu vào giới và phạm sự đã được hiểu biết, sự luyến ái đã được hiểu biết, sân hận đã được hiểu biết, si mê đã được hiểu biết, ngã mạn đã được hiểu biết - là bậc đã đạt được sự hiểu biết; đối với người này, các ác bất thiện pháp, các điều ô nhiễm đưa đến tái sanh, có sự phiền muộn, có kết quả khổ, đưa đến sanh-già-chết ở vị lai là đã được hiểu biết.

(Đức Thế Tôn nói: “Này Sabhiya, vị đã suy gẫm toàn bộ các loại kiến thức thuộc về các Sa-môn, thuộc về các Bà-la-môn, vị đã xa lìa sự luyến ái ở tất cả các cảm thọ, vị đã vượt qua mọi kiến thức, vị ấy là bậc đã đạt được sự hiểu biết.”

Vidvā ca vedehi samecca dhamman 'ti - Samecca abhisamecca dhammaṃ; 'sabbe saṅkhārā aniccā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'sabbe dhammā anattā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'avijjāpaccayā saṅkhārā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'saṅkhārapaccayā viññāṇan 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'viññāṇapaccayā nāmarūpan 'ti - 'nāmarūpapaccayā saḷāyatanan 'ti - 'saḷāyatanapaccayā phasso 'ti - 'phassapaccayā vedanā 'ti - 'vedanāpaccayā taṇhā 'ti - 'taṇhāpaccayā upādānan 'ti - 'upādānapaccayā bhavo 'ti - 'bhavapaccayā jātī 'ti - 'jātipaccayā jarāmarāṇan 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'avijjānirodhā saṅkhāranirodho 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'saṅkhāranirodhā viññāṇanirodho 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'viññāṇanirodhā nāmarūpanirodho 'ti - 'nāmarūpanirodhā saḷāyatananirodho 'ti - 'saḷāyatananirodhā phassanirodho 'ti - 'phassanirodhā vedanānirodho 'ti - 'vedanānirodhā taṇhānirodho 'ti - 'taṇhānirodhā upādānanirodho 'ti - 'upādānanirodhā bhavanirodho 'ti - 'bhavanirodhā jātinirodho 'ti - 'jātinirodhā jarāmarāṇanirodho 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'idaṃ dukkhan 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'ayaṃ dukkhasamudayo 'ti - 'ayaṃ dukkhanirodho 'ti - 'ayaṃ dukkhanirodhagāminīpaṭipadā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'ime āsavā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'ayaṃ āsavaṃsamudayo 'ti - 'ayaṃ āsavanirodho 'ti - 'ayaṃ āsavanirodhagāminīpaṭipadā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'ime dhammā abhiññeyyā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; 'ime dhammā pariññeyyā 'ti - 'ime dhammā pahātabbā 'ti - 'ime dhammā bhāvetabbā 'ti - 'ime dhammā sacchikātabbā 'ti samecca abhisamecca dhammaṃ; channaṃ phassāyatanānaṃ samudayaṅca atthaṅgamaṅca assādaṅca ādīnavaṅca nissaraṅca samecca abhisamecca dhammaṃ; pañcannaṃ upādānakkhandhānaṃ samudayaṅca atthaṅgamaṅca assādaṅca ādīnavaṅca nissaraṅca samecca abhisamecca dhammaṃ; catunnaṃ mahābhūtānaṃ samudayaṅca atthaṅgamaṅca assādaṅca ādīnavaṅca nissaraṅca samecca abhisamecca dhammaṃ; 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ nirodhadhamman 'ti samecca abhisamecca dhamman 'ti - vidvā ca vedehi samecca dhammaṃ.

Na uccāvacaṃ gacchati bhūripaṅṅo 'ti - Na satthārato satthāraṃ gacchati, na dhammakkhānato dhammakkhānaṃ gacchati, na diṭṭhiyā diṭṭhiṃ gacchati, na paṭipadāya paṭipadaṃ gacchati, na maggato maggaṃ gacchati. **Bhūripaṅṅo** 'ti bhūripaṅṅo mahāpaṅṅo puthupaṅṅo hāsupaṅṅo¹ javanapaṅṅo tikkhapaṅṅo nibbedhikapaṅṅo; bhūri vuccati paṭhavī, tāya paṭhavīsamāya paṅṅāya vipulāya vitthatāya samannāgato 'ti - na uccāvacaṃ gacchati bhūripaṅṅo.

¹ hāsapaṅṅo - Ma, PTS.

Còn người có sự hiểu biết, sau khi thông hiểu pháp nhờ các sự hiểu biết: Sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp; sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Tất cả các hành là vô thường;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Tất cả các hành là khô;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Tất cả các pháp là vô ngã;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Vô minh duyên cho các hành;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Các hành duyên cho thức;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Thức duyên cho danh sắc*” – “*Danh sắc duyên cho sáu xứ*” – “*Sáu xứ duyên cho xúc*” – “*Xúc duyên cho thọ*” – “*Thọ duyên cho ái*” – “*Ái duyên cho thủ*” – “*Thủ duyên cho hữu*” – “*Hữu duyên cho sanh*” – “*Sanh duyên cho lão, tử;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Do sự diệt tận của vô minh (đưa đến) sự diệt tận của các hành;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Do sự diệt tận của các hành (đưa đến) sự diệt tận của thức;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Do sự diệt tận của thức (đưa đến) sự diệt tận của danh sắc*” – “*Do sự diệt tận của danh sắc (đưa đến) sự diệt tận của sáu xứ*” – “*Do sự diệt tận của sáu xứ (đưa đến) sự diệt tận của xúc*” – “*Do sự diệt tận của xúc (đưa đến) sự diệt tận của thọ*” – “*Do sự diệt tận của thọ (đưa đến) sự diệt tận của ái*” – “*Do sự diệt tận của ái (đưa đến) sự diệt tận của thủ*” – “*Do sự diệt tận của thủ (đưa đến) sự diệt tận của hữu*” – “*Do sự diệt tận của hữu (đưa đến) sự diệt tận của sanh*” – “*Do sự diệt tận của sanh (đưa đến) sự diệt tận của lão, tử;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Đây là Khô;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Đây là nhân sanh Khô;*” – “*Đây là sự diệt tận Khô;*” – “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khô;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Đây là các lậu hoặc;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Đây là nhân sanh các lậu hoặc;*” – “*Đây là sự diệt tận các lậu hoặc;*” – “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Các pháp này cần được biết rõ;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Các pháp này cần được biết toàn diện*” – “*Các pháp này cần được dứt bỏ*” – “*Các pháp này cần được tu tập*” – “*Các pháp này cần được chứng ngộ;*” sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp là nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra đối với sáu xúc xứ; sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp là nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra đối với năm thủ uẩn; sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp là nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra đối với bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió); sau khi thông hiểu, sau khi thấu hiểu pháp: “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt;*” - ‘còn người có sự hiểu biết, sau khi thông hiểu pháp nhờ các sự hiểu biết’ là như thế.

Không đi đến chỗ cao chỗ thấp, là người có tuệ bao la: là không từ bậc đạo sư (này) đi đến bậc đạo sư (khác), không từ giáo lý (này) đi đến giáo lý (khác), không từ tập thể (này) đi đến tập thể (khác), không từ quan điểm (này) đi đến (khác), không từ lối thực hành (này) đi đến lối thực hành (khác), không từ đạo lộ (này) đi đến đạo lộ (khác). **Người có tuệ bao la:** Người có tuệ bao la là người có tuệ vĩ đại, có tuệ rộng lớn, có tuệ vi tiểu, có tuệ tốc hành, có tuệ sắc bén, có tuệ thấu suốt; bao la nói đến trái đất, là người được thành tựu với tuệ ấy, (là tuệ) bao quát, trải rộng, sánh bằng trái đất; - ‘không đi đến chỗ cao chỗ thấp, là người có tuệ bao la’ là như thế.

Tenāha bhagavā:

“*Sayaṃ samādāya vatāni jantu
uccāvacaṃ gacchati saññasatto,
vidvā ca vedehi samecca dhammaṃ
na uccāvacaṃ gacchati bhūripaṅṅo*”ti.

4 - 6

*Sa sabbadhammesu¹ visenibhūto
yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā,
tameva dassiṃ vivaṭaṃ carantaṃ
kenīdha lokasmiṃ² vikappayeyya.*

Sa sabbadhammesu visenibhūto yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā ’ti senā vuccati mārasenā; kāyaduccaritaṃ mārasenā, vacīduccaritaṃ mārasenā, manoduccaritaṃ mārasenā, rāgo mārasenā, doso mārasenā, moho mārasenā, kodho – upanāho – pe – sabbākusalābhisaṅkhārā mārasenā. Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

1. “*Kāmā te paṭhamā senā dutiyā aratī³ vuccati,
tatiyā khuppāsā te catutthī taṅhā pavuccati.*
2. *Pañcamā⁴ thīnamiddhaṃ te chaṭṭhā bhīrū⁵ pavuccati,
sattamā⁶ vicikicchā te makkho thambho te aṭṭhamo.*
3. *Lābho siloko sakkāro micchāladdho ca yo yaso,
yo cattānaṃ samukkaṃse pare ca avajānati.*
4. *Esā namuci te senā kaṇhassābhīppahāriṇī,
na naṃ asūro jināti jetvā ca⁷ labhate sukhaṃ*”ti.⁸

Yato catuhi ariyamaggehi⁹ sabbā ca mārasenā sabbe ca paṭisenikarā kilesā jitā ca parājitā ca bhaggā vippluggā parammukhā, so vuccati visenibhūto; so diṭṭhe visenibhūto suto visenibhūto mute visenibhūto viññāte visenibhūto ’ti - sa sabbadhammesu¹⁰ visenibhūto yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā.

¹ sabbesu dhammesu - Sīmu 1.

² lokasmi - Ma, Syā.

³ dutiyārati - Syā, PTS.

⁴ pañcamaṃ - Syā, PTS.

⁵ bhīrū - Syā.

⁶ sattamaṃ - PTS, Sīmu 1.

⁷ jetvā - Ma.

⁸ Suttanipāta, Padhānasutta.

⁹ maggehi - PTS.

¹⁰ sabbesu dhammesu - Sīmu 1.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi tự mình thọ trì các phạm sự, con người đi đến chỗ cao chỗ thấp, bị dính mắc vào tướng; còn người có sự hiểu biết, sau khi thông hiểu pháp nhờ các sự hiểu biết, không đi đến chỗ cao chỗ thấp, là người có tuệ bao la.”

4 - 6

Vị ấy là người diệt đạo binh (ô nhiễm) ở tất cả các pháp, ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác. Vị ấy, người có nhãn quan, đang hành xử một cách minh bạch, bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây?

Vị ấy là người diệt đạo binh (ô nhiễm) ở tất cả các pháp, ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác: Đạo binh nói đến đạo binh của Ma Vương; uế hạnh về thân là đạo binh của Ma Vương, uế hạnh về khẩu là đạo binh của Ma Vương, uế hạnh về ý là đạo binh của Ma Vương, sự luyến ái là đạo binh của Ma Vương, sân hận là đạo binh của Ma Vương, si mê là đạo binh của Ma Vương, giận dữ – thù hận –nt– tất cả các pháp tạo tác bất thiện là đạo binh của Ma Vương. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

1. *“Các dục là đạo binh thứ nhất của người, thứ nhì nói đến sự không thích thú, thứ ba của người là đói và khát, thứ tư gọi là tham ái.*

2. *Thứ năm của người là đã dục và buồn ngủ, thứ sáu gọi là sự khiếp đảm, thứ bảy của người là hoài nghi, thứ tám của người là gièm pha, bướng bỉnh.*

3. *Lợi lộc, sự nổi tiếng, sự trọng vọng, và danh vọng nào đã đạt được một cách sai trái, kẻ nào đề cao bản thân và khi dễ những người khác, –*

4. *– này Namuci, chúng là đạo binh của người, là quân xung kích của Hắc Ám. Kẻ khiếp nhược không chiến thắng nó, và vị đã chiến thắng thì đạt được sự an lạc.”*

Khi nào tất cả các đạo binh của Ma Vương và tất cả các ô nhiễm có hành động đối kháng đã bị đánh bại và đã bị khuất phục, đã bị đổ vỡ, đã bị tan rã, không còn hiện diện nhờ vào bốn Thánh Đạo, vị ấy được gọi là người diệt đạo binh; vị ấy là người diệt đạo binh ở điều đã được thấy, người diệt đạo binh ở điều đã được nghe, người diệt đạo binh ở điều đã được cảm giác, người diệt đạo binh ở điều đã được nhận thức; - ‘vị ấy là người diệt đạo binh (ô nhiễm) ở tất cả các pháp, ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác’ là như thế.

Tameva dassiṃ vivaṭaṃ carantaṃ 'ti - tameva suddhadassiṃ visuddhadassiṃ parisuddhadassiṃ vodānadassiṃ pariyodānadassiṃ; athavā suddhadassanaṃ visuddhadassanaṃ parisuddhadassanaṃ vodānadassanaṃ pariyodānadassanaṃ. **Vivaṭaṃ** 'ti taṇhāchadanaṃ diṭṭhichadanaṃ kilesachadanaṃ duccharitachadanaṃ,¹ tāni chadānāni vivaṭāni honti viddhaṃsitāni ugghāṭitāni² samugghāṭitāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhappattikāni ṇāṇagginā daḍḍhāni. **Carantaṃ** 'ti carantaṃ vicarantaṃ [³] iriyantaṃ⁴ vattantaṃ⁵ pāleṇtaṃ yapentaṃ yāpentaṃ 'ti - tameva dassiṃ vivaṭaṃ carantaṃ.

Kenīdha lokasmiṃ vikappayeyyā 'ti - **Kappā** 'ti dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca -pe- ayaṃ taṇhākappo -pe- ayaṃ diṭṭhikappo. Tassa taṇhākappo pahīno, diṭṭhikappo paṭinissaṭṭho. Taṇhākappassa pahīnattā diṭṭhikappassa paṭinissaṭṭhattā kena rāgena kappeyya, kena dosena kappeyya, kena mohena kappeyya, kena mānena kappeyya, kāya diṭṭhiyā kappeyya, kena uddhaccena kappeyya, kāya vicikicchāya kappeyya, kehi anusayehi kappeyya rattoti vā duṭṭhoti vā mūḷhoti vā vinibaddhoti vā parāmaṭṭhoti vā vikkhepagatoti vā anīṭṭhaṃ gatoti vā thāmagatoti vā? Te⁶ abhisankhārā pahīnā. Abhisankhārānaṃ pahīnattā gatiyā⁷ kena kappeyya nerayikoti vā, tiracchānāyonikoti vā, pettivisayikoti vā, manussoti vā, devoti vā, rūpīti vā, arūpīti vā, saññīti vā, asaññīti vā, nevasaññīnāsaññīti vā? So hetu natthi paccayo natthi kāraṇaṃ natthi, yena kappeyya vikappayeyyā vikappaṃ āpajjeyyā. **Lokasmiṃ** 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaṃ 'ti - kenīdha lokasmiṃ vikappayeyyā.

Tenāha bhagavā:

*“Sa sabbadhammesu visenibhūto
yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā,
tameva dassiṃ vivaṭaṃ carantaṃ
kenīdha lokasmiṃ vikappayeyyā”*ti.

4 - 7

*Na kappayanti na purekkharonti
accantasuddhīti⁹ na te vadanti,
ādānaganthaṃ gathitaṃ⁹ visajja
āsaṃ na kubbanti kuhiñci loke.*

¹ taṇhāchadanaṃ diṭṭhichadanaṃ kilesachadanaṃ duccharitachadanaṃ avijjāchadanaṃ - Ma; taṇhāchadanaṃ kilesachadanaṃ avijjāchadanaṃ - Syā, PTS.

² °ghāṭitāni - Syā, PTS.

³ viharantaṃ - itisaddo Ma potthake dissate.

⁴ iriyantaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁵ vattantaṃ - Syā, PTS.

⁶ ete - Manupa.

⁷ gatiyo - Ma, Syā, Sīmu 2.

⁸ accantasuddhīti - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ gadhitaṃ - Sīmu 1.

Vị ấy, người có nhãn quan, đang hành xử một cách minh bạch: Vị ấy có nhãn quan trong sạch, có nhãn quan thanh tịnh, có nhãn quan hoàn toàn trong sạch, có nhãn quan tinh khiết, có nhãn quan hoàn toàn tinh khiết; hoặc là có cái nhìn trong sạch, có cái nhìn thanh tịnh, có cái nhìn hoàn toàn trong sạch, có cái nhìn tinh khiết, có cái nhìn hoàn toàn tinh khiết. **Một cách minh bạch:** sự che đậy do tham ái, sự che đậy do tà kiến, sự che đậy do ô nhiễm, sự che đậy do uế hạnh, các sự che đậy ấy được mở ra, được hủy hoại, được mở rộng, được mở toang, được dứt bỏ, được trừ tuyệt, được vắng lặng, được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. **Đang hành xử:** là đang thực hành, đang cư xử, [đang trú ngụ,] đang sinh hoạt, đang vận hành, đang bảo hộ, đang hộ trì, đang bảo dưỡng; - ‘vị ấy, người có nhãn quan, đang hành xử một cách minh bạch’ là như thế.

Bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây - Sắp đặt: Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến. –nt– điều này là sự sắp đặt do tham ái. –nt– điều này là sự sắp đặt do tà kiến. Đối với vị ấy, sự sắp đặt do tham ái đã được dứt bỏ, sự sắp đặt do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự sắp đặt do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự sắp đặt do tà kiến, thì có thể sắp đặt bởi luyến ái gì, có thể sắp đặt bởi sân hận gì, có thể sắp đặt bởi si mê gì, có thể sắp đặt bởi ngã mạn gì, có thể sắp đặt bởi tà kiến gì, có thể sắp đặt bởi phóng dật gì, có thể sắp đặt bởi hoài nghi gì, có thể sắp đặt bởi các pháp tiềm ẩn gì (nghĩ rằng): “(Vị này là) ‘kẻ bị luyến ái,’ hoặc là ‘kẻ bị sân hận,’ hoặc là ‘kẻ bị si mê,’ hoặc là ‘kẻ bị trói buộc,’ hoặc là ‘kẻ bị bám víu,’ hoặc là ‘kẻ bị tán loạn,’ hoặc là ‘kẻ không dứt khoát,’ hoặc là ‘kẻ cứng cõi’”? (Đối với vị ấy,) các pháp tạo tác ấy là đã được dứt bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, thì bởi điều gì có thể sắp đặt về cảnh giới tái sanh (của vị ấy rằng): “(Vị này sẽ trở thành) ‘người địa ngục,’ hoặc là ‘loài thú,’ hoặc là ‘thân phận ngựa quý,’ hoặc là ‘loài người,’ hoặc là ‘Thiên nhân,’ hoặc là ‘người hữu sắc,’ hoặc là ‘người vô sắc,’ hoặc là ‘người hữu tướng,’ hoặc là ‘người vô tướng,’ hoặc là ‘người phi tướng phi phi tướng’”? Không có nhân, không có duyên, không có lý do, mà bởi điều ấy có thể sắp đặt, có thể sắp xếp, có thể đạt đến việc sắp xếp. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ; - ‘bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Vị ấy là người diệt đạo bình (ô nhiễm) ở tất cả các pháp,
ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác.
Vị ấy, người có nhãn quan, đang hành xử một cách minh bạch,
bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây?”*

4 - 7

*Các vị ấy không sắp đặt, không chú trọng,
không nói về ‘sự trong sạch tột cùng.’
Sau khi tháo gỡ sự trói buộc vào chấp thủ đã bị buộc trói,
các vị không tạo lập sự mong mỏi ở bất cứ đâu ở thế gian.*

Na kappayanti na purekkharontī 'ti - **Kappā** 'ti dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca –pe– ayaṃ taṇhākappo –pe– ayaṃ diṭṭhikappo. Tesam taṇhākappo pahīno, diṭṭhikappo paṭinissaṭṭho. Taṇhākappassa pahinattā diṭṭhikappassa paṭinissaṭṭhattā taṇhākappam vā diṭṭhikappam vā na kappenti¹ na janenti na sañjanenti na nibbattenti nābhinibbattenti na kappayanti. **Na purekkharontī** 'ti - **Purekkhārā** 'ti² dve purekkhārā: taṇhāpurekkhāro ca diṭṭhipurekkhāro ca. –pe– ayaṃ diṭṭhipurekkhāro –pe– ayaṃ taṇhāpurekkhāro. Tesam taṇhāpurekkhāro pahīno, diṭṭhipurekkhāro paṭinissaṭṭho. Taṇhāpurekkhārassa pahinattā diṭṭhipurekkhārassa paṭinissaṭṭhattā na taṇham vā na diṭṭhiṃ vā purato katvā caranti; na taṇhādhajā na taṇhāketu³ na taṇhādhipeyyā na diṭṭhidhajā na diṭṭhiketū⁴ na diṭṭhādhipeyyā, na taṇhāya vā na diṭṭhiyā vā parivāritā carantī 'ti - na kappayanti na purekkharontī.

Accantasuddhinti⁴ na te vadantī 'ti - accantasuddhiṃ⁵ saṃsārasuddhiṃ akiriyaḍḍhiṃ⁶ sassatavādam na vadanti na kathenti na bhaṇanti na dīpayanti na voharantī 'ti - accantasuddhiṃ 'ti na te vadanti.

Ādānaganthaṃ gathitaṃ visajjā 'ti - **Ganthā** 'ti cattāro ganthā: abhijjhā kāyagantho, byāpādo kāyagantho, sīlabbataparāmāso kāyagantho, idaṃsaccābhiniveso kāyagantho. Attano diṭṭhiyā rāgo abhijjhā kāyagantho. Paravādesu āghāto appaccayo byāpādo kāyagantho. Attano sīlam vā vataṃ vā sīlabbatam vā parāmasantīti sīlabbataparāmāso kāyagantho. Attano diṭṭhi⁷ idaṃsaccābhiniveso kāyagantho. Kiṃkāraṇā vuccati⁸ ādānagantho? Tehi ganthehi rūpaṃ ādiyanti upādiyanti gaṇhanti parāmasanti abhinivisanti, vedanaṃ saññaṃ saṅkhāre viññāṇaṃ gatiṃ uppattiṃ⁹ paṭisandhiṃ bhavaṃ saṃsāravaṭṭam ādiyanti upādiyanti gaṇhanti parāmasanti abhinivisanti. Taṃkāraṇā vuccati⁸ ādānagantho. **Visajjā** 'ti ganthe vossajitvā¹⁰ vā visajja; athavā ganthe gathite ganthite bandhe vibandhe ābandhe lagge laggite paḷibuddhe bandhane¹¹ poṭhayitvā¹² visajja. Yathā vayhaṃ vā rathaṃ vā sakaṭaṃ vā sandamānikaṃ vā sajjam visajjam karonti vikopenti, evamevaṃ¹³ ganthe vossajitvā¹⁰ vā visajja; athavā ganthe gathite ganthite bandhe vibandhe ābandhe lagge laggite paḷibuddhe bandhane¹¹ poṭhayitvā¹² visajjā 'ti - ādānaganthaṃ gathitaṃ visajja.

¹ na kappayanti - Manupa.

² purekkhārā ti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ ketū - Ma, Syā, PTS.

⁴ accantasuddhī ti - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ accantasuddhī ti accantasuddhiṃ - Syā, PTS.

⁶ akiriyasuddhiṃ - Syā, PTS.

⁷ diṭṭhe - PTS.

⁸ vuccanti - Syā, PTS, Sīmu 1.

⁹ upapattiṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ vossajitvā - Ma, Syā, PTS.

¹¹ bandhane - itisaddo PTS potthake na dissate.

¹² poṭhayitvā vā - Ma, Syā, PTS.

¹³ evameva - Syā, PTS.

Không sắp đặt, không chú trọng - Sắp đặt: Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến. –nt– điều này là sự sắp đặt do tham ái. –nt– điều này là sự sắp đặt do tà kiến. Đối với các vị ấy, sự sắp đặt do tham ái đã được dứt bỏ, sự sắp đặt do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự sắp đặt do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự sắp đặt do tà kiến, các vị không sắp đặt, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh ra sự sắp đặt do tham ái hoặc sự sắp đặt do tà kiến; - ‘không sắp đặt’ là như thế. **Không chú trọng - Chú trọng:** Có hai sự chú trọng: chú trọng do tham ái và chú trọng do tà kiến. –nt– điều này là chú trọng do tham ái. –nt– điều này là chú trọng do tà kiến. Đối với các vị ấy, sự chú trọng do tham ái đã được dứt bỏ, sự chú trọng do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự chú trọng do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự chú trọng do tà kiến, các vị sống, chú trọng không phải là tham ái hoặc không phải là tà kiến; không có tham ái là ngọn cờ, không có tham ái là biểu hiện, không có tham ái là chủ đạo, không có tà kiến là ngọn cờ, không có tà kiến là biểu hiện, không có tà kiến là chủ đạo, các vị sống, được vây quanh không bởi tham ái hoặc không bởi tà kiến; - ‘không sắp đặt, không chú trọng’ là như thế.

Các vị ấy không nói về ‘sự trong sạch tột cùng’: Các vị không nói, không thuyết, không phát ngôn, không giảng giải, không diễn tả về sự trong sạch tột cùng, về sự trong sạch do luân hồi, về quan điểm không hành động, về học thuyết thường còn; - “các vị ấy không nói về ‘sự trong sạch tột cùng’” là như thế.

Sau khi tháo gỡ sự trói buộc vào chấp thủ đã bị buộc trói - Sự trói buộc: Có bốn sự trói buộc: tham đắm là sự trói buộc về thân, sân hận là sự trói buộc về thân, sự bám víu vào giới và phạm sự là sự trói buộc về thân, sự chấp chặt ‘chi điều này là chân lý’ là sự trói buộc về thân. Sự luyến ái, tham đắm vào quan điểm của bản thân là sự trói buộc về thân. Sự tức tối, sự không bằng lòng, sự sân hận đối với các học thuyết của những người khác là sự trói buộc về thân. Sự bám víu vào giới và phạm sự rằng: “Họ bám víu vào giới, hoặc phạm sự, hoặc giới và phạm sự của bản thân” là sự trói buộc về thân. Quan điểm của bản thân có sự chấp chặt “chi điều này là chân lý” là sự trói buộc về thân. Vì lý do gì được gọi là sự trói buộc vào chấp thủ? Bởi vì các sự trói buộc ấy, họ nắm giữ, họ chấp thủ, họ nắm lấy, họ bám víu, họ chấp chặt về sắc; họ nắm giữ, họ chấp thủ, họ nắm lấy, họ bám víu, họ chấp chặt về thọ, tưởng, các hành, thức, cảnh giới tái sanh, sự tái sinh, sự nối liền tái sanh, sự hiện hữu, sự luân hồi và sự luân chuyển. Vì lý do ấy được gọi là sự trói buộc vào chấp thủ. **Sau khi tháo gỡ:** sau khi cởi bỏ hoặc sau khi tháo gỡ các sự trói buộc; hoặc là sau khi tháo rời hay sau khi tháo gỡ các sự trói buộc, các vật bị buộc trói, các vật bị buộc ràng, các vật bị cột chặt, các vật bị cột kỹ, các vật bị cột chằng chịt, các vật bị máng vào, các vật bị vướng vào, các vật bị giữ lại, các sự trói chặt. Giống như những người thực hiện sự tháo gỡ, phá vỡ cái kiệu khiêng, hoặc cỗ xe, hoặc xe tải, hoặc cỗ xe kéo liền lặn, tương tự như vậy, sau khi cởi bỏ hoặc sau khi tháo gỡ các sự trói buộc; hoặc là sau khi tháo rời, hay sau khi tháo gỡ các sự trói buộc, các vật bị buộc trói, các vật bị buộc ràng, các vật bị cột chặt, các vật bị cột kỹ, các vật bị cột chằng chịt, các vật bị máng vào, các vật bị vướng vào, các vật bị giữ lại, các sự trói chặt.

Āsaṃ na kubbanti kuhiñci loke 'ti - **Āsā** vuccati taṇhā yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Āsaṃ na kubbantī** 'ti āsaṃ na kubbanti na janenti na sañjanenti na nibbattenti na abhinibbattenti. **Kuhiñci** 'ti kuhiñci kimhici katthaci ajjhattaṃ vā bahiddhā vā ajjhattabahiddhā vā. **Loke** 'ti apāyaloke –pe– āyatanaloke 'ti - āsaṃ na kubbanti kuhiñci loke.

Tenāha bhagavā:

“Na kappayanti na purekkharonti
accantasuddhanti na te vadanti,
ādānaganthaṃ gathitaṃ visajja
āsaṃ na kubbanti kuhiñci loke”ti.

4 - 8

*Sīmātigo*¹ brāhmaṇo tassa natthi
ñatvā ca disvā ca samuggahitaṃ,
na rāgarāgi² na virāgaratto
tassīdha³ natthi paramuggahitaṃ.

Sīmātigo brāhmaṇo tassa natthi ñatvā ca disvā ca samuggahitaṃ 'ti - **Sīmā** 'ti catasso sīmāyo: sakkāyaditṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso ditṭhānusayo vicikicchānusayo tadekaṭṭhā ca kilesā, ayaṃ paṭhamā sīmā. Oḷārikaṃ kāmarāgasaññojanaṃ paṭighasaññojanaṃ oḷāriko kāmarāgānusayo paṭighānusayo tadekaṭṭhā ca kilesā, ayaṃ dutiyā sīmā. Anusahagataṃ kāmarāgasaññojanaṃ paṭighasaññojanaṃ anusahagato kāmarāgānusayo paṭighānusayo tadekaṭṭhā ca kilesā, ayaṃ tatiyā sīmā. Rūparāgo arūparāgo māno uddhaccaṃ avijjā mānānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayo tadekaṭṭhā ca kilesā, ayaṃ catutthā sīmā. Yato ca⁴ catuhi ariyamaggehi imā catasso sīmāyo atikkanto hoti samatikkanto vitivatto, so vuccati sīmātigo.

Brāhmaṇo 'ti - Sattannaṃ dhammānaṃ bāhitattā brāhmaṇo; sakkāyaditṭhi bāhitā hoti, vicikicchā bāhitā hoti, sīlabbataparāmāso bāhito hoti –pe– asito tādi⁵ pavuccate sa brahmā. **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Ñatvā** 'ti paracittañāṇena vā ñatvā, pubbenivāsānussatiñāṇena vā ñatvā. **Disvā** 'ti - maṃsacakkhunā vā disvā,⁶ dibbacakkhunā vā disvā.⁷ **Sīmātigo brāhmaṇo tassa natthi ñatvā ca disvā ca samuggahitaṃ** 'ti - Tassa idaṃ paramaṃ aggamaṃ seṭṭhaṃ viseṭṭhaṃ⁸ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaranti gahitaṃ parāmaṭṭhaṃ abhinivīṭṭhaṃ⁹ adhimuttaṃ natthi¹⁰ na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhaṃ 'ti - sīmātigo brāhmaṇo tassa natthi ñatvā ca disvā ca samuggahitaṃ.

¹ sīmātito - Syā.

² rāgarāji - Suni A.

³ tassīdaṃ - Syā, PTS.

⁴ yato - Syā, PTS.

⁵ asito tādi - Ma; anissito tādi - Syā, PTS.

⁶ disvā - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ disvā ti - Syā, PTS.

⁸ visiṭṭhaṃ - Ma.

⁹ abhinivīṭṭhaṃ ajjhositāṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ natthi ti natthi - Syā, PTS.

Các vị không tạo lập sự mong mỏi ở bất cứ đâu ở thế gian - Sự mong mỏi: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Không tạo lập sự mong mỏi:** không tạo lập, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh niềm mong mỏi. **Ở bất cứ đâu:** ở bất cứ đâu, về bất cứ điều gì, ở bất cứ chỗ nào, thuộc nội phần, hoặc ngoại phần, hoặc thuộc nội phần và ngoại phần. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘các vị không tạo lập sự mong mỏi ở bất cứ đâu ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Các vị ấy không sắp đặt, không chú trọng,
không nói về ‘sự trong sạch tột cùng.’*

*Sau khi tháo gỡ sự trói buộc vào chấp thủ đã bị cột trói,
các vị không tạo lập sự mong mỏi ở bất cứ đâu ở thế gian.”*

4 - 8

*Vị Bà-la-môn, có sự vượt quá ranh giới, đối với vị ấy không có
điều gì được nắm bắt, sau khi đã biết và sau khi đã thấy,
không có sự luyến ái với ái dục, không bị luyến ái ở pháp ly ái dục;
đối với vị ấy, không có điều đã được nắm bắt là tối thắng ở nơi đây.*

Vị Bà-la-môn, có sự vượt quá ranh giới, đối với vị ấy không có điều gì được nắm bắt, sau khi đã biết và sau khi đã thấy - Ranh giới: Có bốn ranh giới: sự nhận thức sai trái về thân, sự hoài nghi, sự bám víu vào giới và phận sự, tà kiến tiềm ẩn, hoài nghi tiềm ẩn, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy; đây là ranh giới thứ nhất. Sự ràng buộc của ái dục (luyến ái về dục) và sự ràng buộc của bất bình có tính chất thô thiển, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất thô thiển, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy; đây là ranh giới thứ nhì. Sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất vi tế, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất vi tế, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy; đây là ranh giới thứ ba. Ái sắc, ái vô sắc, ngã mạn, phóng dật, vô minh, ngã mạn tiềm ẩn, hữu ái tiềm ẩn, vô minh tiềm ẩn, các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy; đây là ranh giới thứ tư. Và khi nào bốn ranh giới này đã được vượt quá, đã được vượt qua hẳn, đã được vượt qua khỏi nhờ vào bốn Thánh Đạo, vị ấy được gọi là có sự vượt quá ranh giới.

Vị Bà-la-môn: Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: sự nhận thức sai trái về thân được loại trừ, sự hoài nghi được loại trừ, sự bám víu vào giới và phận sự được loại trừ, –nt– Không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn. **Đối với vị ấy:** Đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã cạn kiệt. **Sau khi đã biết:** Sau khi đã biết bằng trí biết tâm người khác hoặc sau khi đã biết bằng trí nhớ về các kiếp sống trước. **Sau khi đã thấy:** sau khi đã thấy bằng nhục nhãn hoặc sau khi đã thấy bằng Thiên nhãn. **Vị Bà-la-môn, có sự vượt quá ranh giới, đối với vị ấy không có điều gì được nắm bắt, sau khi đã biết và sau khi đã thấy:** Đối với vị ấy, điều đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được hướng đến (ràng): “Cái này là tối thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý” là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘vị Bà-la-môn, có sự vượt quá ranh giới, đối với vị ấy không có điều gì được nắm bắt, sau khi đã biết và sau khi đã thấy’ là như thế.

Na rāgarāgī na virāgaratto 'ti - Rāgarattā vuccanti ye pañcasu kāmagaṇesu rattā giddhā gathitā¹ mucchitā ajjhoppānā laggā laggitā paḷibuddhā. Virāgarattā vuccanti ye rūpāvacara-arūpāvacara-samāpattisu rattā giddhā gathitā mucchitā ajjhoppānā laggā laggitā paḷibuddhā. **Na rāgarāgī na virāgaratto** 'ti yato kāmarāgo ca rūparāgo ca arūparāgo ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā² āyatim anuppādadhama, ettāvata 'na rāgarāgī na virāgaratto.'

Tassīdha natthi paramuggahītan 'ti - **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa; tassa idaṃ paramaṃ aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaranti gahitaṃ parāmatṭhaṃ abhinivīṭṭhaṃ ajjhositāṃ adhimuttaṃ natthi³ na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhaṃ 'ti - tassīdha natthi paramuggahītaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Sīmātigo brāhmaṇo tassa natthi
ñatvā ca disvā ca samuggahītaṃ,
na rāgarāgī na virāgaratto,
tassīdha natthi paramuggahītan ”*ti.

Suddhatṭhakasuttaniddeso catuttho.

--ooOoo--

5. PARAMATṬHAKASUTTANIDDESO

Atha paramatṭhakasuttaniddeso vuccati.⁴

5 - 1

*Paramanti diṭṭhīsu paribbasāno
yaduttariṃ kurute⁵ jantu loke,
hīnāti aññe tato sabbamāha
tasmā vivādāni avīvatto.*

Paramanti diṭṭhīsu paribbasāno 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā diṭṭhigatikā. Te dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatānaṃ aññataraññataraṃ diṭṭhigataṃ idaṃ paramaṃ aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ 'ti gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā sakāya sakāya diṭṭhiyā vasanti āvasanti⁶ parivasanti. Yathā agārikā⁷ vā ghāresu vasanti, sāpattikā vā āpattīsu vasanti, sakilesā vā kilesesu vasanti, evameva santeke samaṇabrāhmaṇā diṭṭhigatikā. Te dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatānaṃ aññataraññataraṃ diṭṭhigataṃ idaṃ paramaṃ aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaranti gahetvā uggahetvā gaṇhitvā abhinivisitvā sakāya sakāya diṭṭhiyā vasanti āvasanti parivasanti 'ti - paramanti diṭṭhīsu paribbasāno.

¹ gadhitā - PTS, evaṃ sabbattha.

² anabhāvākatā - Ma;

anabhāvāgatā - Syā, PTS.

³ natthi ti natthi - Syā, PTS.

⁴ suttaṃ vakkhati - Sīmu 2.

⁵ yaduttarī kurute - Manupa.

⁶ vasanti pavasanti āvasanti - Ma;

vasanti saṃvasanti āvasanti - Syā, PTS.

⁷ āgārikā - Ma, Syā, PTS.

Không có sự luyện ái với ái dục, không bị luyện ái ở pháp ly ái dục - Bị luyện ái ở ái dục nói đến những người nào bị luyện ái, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê mẩn, bị gần gũi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở năm loại dục. Bị luyện ái ở pháp ly ái dục nói đến những người nào bị luyện ái, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê mẩn, bị gần gũi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở các sự thể nhập vào sắc giới và vô sắc giới. **Không có sự luyện ái với ái dục, không bị luyện ái ở pháp ly ái dục:** Khi nào sự luyện ái ở dục giới, sự luyện ái ở sắc giới, và sự luyện ái ở vô sắc giới được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lia, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì ‘không có sự luyện ái với ái dục, không bị luyện ái ở pháp ly ái dục.’

Đối với vị ấy, không có điều đã được nắm bắt là tối thắng ở nơi đây - Đối với vị ấy: Đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã cạn kiệt. Đối với vị ấy, điều đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hưởng đến (rằng): “Cái này là tối thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý” là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị ấy, không có điều đã được nắm bắt là tối thắng ở nơi đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị Bà-la-môn, có sự vượt quá ranh giới, đối với vị ấy không có điều gì được nắm bắt, sau khi đã biết và sau khi đã thấy, không có sự luyện ái với ái dục, không bị luyện ái ở pháp ly ái dục; đối với vị ấy, không có điều đã được nắm bắt là tối thắng ở nơi đây.”

Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Trong Sạch - phần thứ tư.

--ooOoo--

5. DIỄN GIẢI KINH NHÓM TÁM VỀ TỐI THẮNG

Giờ phần Diễn Giải Kinh Nhóm Tám về Tối Thắng được nói đến:

5 - 1

Trong khi sống theo các tà kiến, (nghĩ rằng): ‘(Điều này) là tối thắng,’ con người làm nổi trội điều ấy ở thế gian, rồi đã nói tất cả những điều khác là ‘thấp hèn’ so với điều ấy, vì thế không vượt qua khỏi các sự tranh cãi.

Trong khi sống theo các tà kiến (nghĩ rằng): ‘(Điều này) là tối thắng’: Có một số Sa-môn và Bà-la-môn là những người theo tà kiến. Các vị ấy chấp nhận, tiếp thu, nắm lấy, bám víu, chấp chặt rằng: “Điều này là tối thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý” rồi trú, cư trú, lưu trú theo tà kiến của riêng mình. Giống như những người tại gia trú trong các ngôi nhà, những người có tội lỗi trú trong các tội lỗi, những người có ô nhiễm trú trong các ô nhiễm, tương tự y như thế, có một số Sa-môn và Bà-la-môn là những người theo tà kiến. Các vị ấy chấp nhận, tiếp thu, nắm lấy, bám víu, chấp chặt rằng: “Điều này là tối thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý” rồi trú, cư trú, lưu trú theo tà kiến của riêng mình; - trong khi sống theo các tà kiến (nghĩ rằng): ‘(Điều này) là tối thắng,’ là như thế.

Yaduttariṃ kurute jantu loke 'ti - **Yadu** 'ti¹ yaṃ. **Uttariṃ kurute** 'ti uttariṃ karoti aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ karoti - Ayaṃ satthā sabbaññūti uttariṃ karoti aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ karoti. 'Ayaṃ dhammo svākkhāto, ayaṃ gaṇo supaṭipanno, ayaṃ diṭṭhi bhaddikā, ayaṃ paṭipadā supaññattā, ayaṃ maggo niyyāniko 'ti uttariṃ karoti aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ karoti nibbatteti abhinibbatteti. **Jantū** 'ti satto naro -pe- manujo. **Loke** 'ti apāyaloke -pe- āyatana-loke 'ti - yaduttariṃ kurute jantu loke.

Hīnāti aññe tato sabbamāhā 'ti - Attano satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ ṭhapetvā sabbe paravāde² khipati ukkhipati parikkhipati: so satthā na sabbaññū, dhammo na svākkhāto, gaṇo na supaṭipanno, diṭṭhi na bhaddikā, paṭipadā na supaññattā, maggo na niyyāniko, na tattha³ suddhi vā visuddhi vā parisuddhi vā mutti vā vimutti vā parimutti vā, natthettha⁴ sujjhanti vā visujjhanti vā parisujjhanti vā muccanti vā vimuccanti vā parimuccanti vā, hīnā nihīnā omakā lāmakā chattakā⁵ parittāti evamāha evaṃ katheti evaṃ bhaṇati evaṃ dīpayati evaṃ voharati 'ti - hīnāti aññe tato sabbamāha.

Tasmā vivādāni avītivatto 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā⁶ taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānā. **Vivādāni** 'ti ⁷ diṭṭhikalāhāni diṭṭhibhaṇḍānāni diṭṭhi-viggahāni diṭṭhivivādāni diṭṭhimedhagāni. **Avītivatto** 'ti anatikkanto asamatikkanto avītivatto 'ti - tasmā vivādāni avītivatto.

Tenāha bhagavā:

*“Paramanti diṭṭhīsu paribbasāno
yaduttariṃ kurute jantu loke,
hīnāti aññe tato sabbamāha
tasmā vivādāni avītivatto”*ti.

5 - 2

*Yadattanī passati ānisaṃsaṃ
diṭṭhe sute sīlavate mute vā,
tadeva so tattha samuggahāya
nihīnato passati sabbamaññaṃ.*

Yadattanī passati ānisaṃsaṃ diṭṭhe sute sīlavate mute vā 'ti - **Yadattanī** 'ti yaṃ attani. Attā vuccati diṭṭhigataṃ. Attano diṭṭhiyā dve ānisaṃse passati: diṭṭhadhammikañca ānisaṃsaṃ samparāyikañca ānisaṃsaṃ.

¹ yad iti - Ma; yadanti - Syā, PTS, Sīmu 2.

² parappavāde - Ma, PTS, Sīmu 2.

³ natthettha - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ na tattha - Syā, PTS.

⁵ chatukkā - Ma;

jatukkā - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ tasmā ti - Ma; tasmā - Syā, PTS.

⁷ vivādāni ti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

Con người làm nổi trội điều ấy ở thế gian - Điều ấy: là điều nào đó. **Làm nổi trội:** là làm cho nổi trội, làm thành tội thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý. Làm cho nổi trội, làm thành tội thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý, làm sanh khởi, làm phát sanh ra rằng: “Bậc đạo sư này là đáng toàn tri.” Làm cho nổi trội, làm thành tội thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý, làm sanh khởi, làm phát sanh ra rằng: “Giáo pháp này khéo được thuyết giảng, tập thể này đã thực hành tốt đẹp, quan điểm này là tốt lành, lối thực hành này đã khéo được quy định, đạo lộ này dẫn dắt ra khỏi.” **Con người:** là chúng sanh, đàn ông, -nt- nhân loại. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, -nt- ở thế gian của các xứ; - ‘con người làm nổi trội điều ấy ở thế gian’ là như thế.

Rồi đã nói tất cả những điều khác là ‘thấp hèn’ so với điều ấy - Quảng bỏ, ném bỏ, vất bỏ tất cả các học thuyết khác ngoại trừ bậc đạo sư, giáo lý, tập thể, quan điểm, lối thực hành, đạo lộ của bản thân, rồi đã nói như vậy: “Vị đạo sư ấy không là đáng toàn tri, pháp không khéo được thuyết giảng, tập thể đã thực hành không tốt đẹp, quan điểm không tốt lành, lối thực hành không khéo được quy định, đạo lộ không dẫn dắt ra khỏi; ở nơi ấy không có sự trong sạch, hay sự thanh tịnh, hay sự hoàn toàn trong sạch, hay sự thoát khỏi, hay sự giải thoát, hay sự hoàn toàn thoát khỏi; ở đây không có những người được trong sạch, hay được thanh tịnh, hay được hoàn toàn trong sạch, hay được thoát khỏi, hay được giải thoát, hay được hoàn toàn thoát khỏi; họ thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi,” họ thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - “rồi đã nói tất cả những điều khác là ‘thấp hèn’ so với điều ấy” là như thế.

Vì thế không vượt qua khỏi các sự tranh cãi - Vì thế: là do điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy. **Các sự tranh cãi:** các sự cãi cộ về quan điểm, các sự cãi lộn về quan điểm, các sự cãi vã về quan điểm, các sự tranh cãi về quan điểm, các sự gây gổ về quan điểm. **Không vượt qua khỏi:** trong khi không vượt quá, không vượt qua hẳn, không vượt qua khỏi; - ‘vì thế không vượt qua khỏi các sự tranh cãi’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Trong khi sống theo các tà kiến, (nghĩ rằng): ‘(Điều này) là tối thắng,’
con người làm nổi trội điều ấy ở thế gian,
rồi đã nói tất cả những điều khác là ‘thấp hèn’ so với điều ấy,
vì thế không vượt qua khỏi các sự tranh cãi.”*

5 - 2

(Người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe, ở giới và phạm sự, hoặc ở điều đã được cảm giác, sau khi nắm bắt chính cái ấy ở điều ấy, người ấy nhìn thấy mọi điều khác đều là hèn kém.

(Người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe, ở giới và phạm sự, hoặc ở điều đã được cảm giác - Điều nào ... cho bản thân: điều nào ... liên quan đến bản thân. Bản thân: nói đến việc đi theo tà kiến (của bản thân). Do quan điểm của bản thân, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích: lợi ích ở đời hiện tại và lợi ích ở đời vị lai.

Katamo diṭṭhiyā diṭṭhadhammiko ānisaṃso? Yandiṭṭhiko satthā hoti, tandiṭṭhikā sāvakā honti, tandiṭṭhikaṃ satthāraṃ sāvakā sakkaronti garukaronti¹ mānenti pūjenti,² labhati³ ca tatonidānaṃ cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajja-parikkhāraṃ. Ayaṃ diṭṭhiyā diṭṭhadhammiko ānisaṃso.

Katamo diṭṭhiyā samparāyiko ānisaṃso? Ayaṃ diṭṭhi alaṃ nāgattāya vā supaṇṇattāya vā yakkhattāya vā asurattāya vā gandhabbattāya vā mahārājattāya vā indattāya vā brahmattāya vā devattāya vā, ayaṃ diṭṭhi alaṃ suddhiyā visuddhiyā parisuddhiyā muttiyā vimuttiyā parimuttiyā, imāya diṭṭhiyā sujjhanti visujjhanti parisujjhanti muccanti vimuccanti parimuccanti, imāya diṭṭhiyā sujjhissāmi visujjhissāmi parisujjhissāmi muccissāmi vimuccissāmi parimuccissāmīti⁴ āyatim phalapāṭikaṅkhī hoti. Ayaṃ diṭṭhiyā samparāyiko ānisaṃso. Attano diṭṭhiyā ime dve ānisaṃse passati.

Diṭṭhasuddhiyāpi dve ānisaṃse passati – sutasuddhiyāpi dve ānisaṃse passati – sīlasuddhiyāpi dve ānisaṃse passati – vatasuddhiyāpi dve ānisaṃse passati – mutasuddhiyāpi dve ānisaṃse passati: diṭṭhadhammikaṅca ānisaṃsaṃ samparāyikaṅca ānisaṃsaṃ.

Katamo mutasuddhiyā diṭṭhadhammiko ānisaṃso? Yandiṭṭhiko satthā hoti, tandiṭṭhikā sāvakā honti –pe– Ayaṃ mutasuddhiyā diṭṭhadhammiko ānisaṃso.

Katamo mutasuddhiyā samparāyiko ānisaṃso? Ayaṃ diṭṭhi alaṃ nāgattāya vā – pe– Ayaṃ mutasuddhiyā samparāyiko ānisaṃso. Mutasuddhiyāpi ime dve ānisaṃse passati dakkhati oloketi nijjhāyati upaparikkhatī ’ti - yadattanī passati ānisaṃsaṃ diṭṭhe sute sīlavate mute vā.

Tadeva so tattha samuggahāyā ’ti - **Tadevā** ’ti taṃ diṭṭhigataṃ. **Tatthā** ’ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā. **Samuggahāyā** ’ti - Idaṃ paramaṃ aggamaṃ seṭṭhaṃ viseṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaranti gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā ’ti - tadeva so tattha samuggahāya. **Nihīnato passati sabbamaññaṃ** ’ti aññaṃ satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ hīnato nihīnato omakato lāmakato chattakato⁵ parittato dissati⁶ passati dakkhati oloketi nijjhāyati upaparikkhatī ’ti - nihīnato passati sabbamaññaṃ.

Tenāha bhagavā:

“Yadattanī passati ānisaṃsaṃ
diṭṭhe sute sīlavate mute vā,
tadeva so tattha samuggahāya
nihīnato passati sabbamaññaṃ”ti.

¹ garuṃ karonti - Ma.

² pūjenti capacitim karonti - Syā, PTS.

³ labhanti - PTS.

⁴ iti - itisaddo Ma potthake na dissate.

⁵ chatukkato - Ma, Manupa;

jatukkato - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ dissati - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

Lợi ích ở đời hiện tại do quan điểm là lợi ích nào? Vị thầy có quan điểm nào thì các đệ tử có cùng quan điểm ấy. Các đệ tử trọng vọng, cung kính, sùng bái, cúng dường vị thầy có quan điểm ấy. Và do điều đó, (vị thầy) nhận được y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Điều này là lợi ích ở đời hiện tại do quan điểm.

Lợi ích ở đời vị lai do quan điểm là lợi ích nào? Là người có sự mong đợi kết quả ở vị lai rằng: “Quan điểm này đủ để đưa đến bản thể loài rồng, hoặc đưa đến bản thể nhân điều, hoặc đưa đến bản thể Dạ-xoa, hoặc đưa đến bản thể A-tu-la, hoặc đưa đến bản thể Càn-thát-bà, hoặc đưa đến bản thể Đại Thiên Vương, hoặc đưa đến bản thể Thiên chủ, hoặc đưa đến bản thể Phạm Thiên, hoặc đưa đến bản thể Thiên nhân. Quan điểm này đủ để đưa đến sự trong sạch, đưa đến sự thanh tịnh, đưa đến sự hoàn toàn trong sạch, đưa đến sự thoát khỏi, đưa đến sự giải thoát, đưa đến sự hoàn toàn thoát khỏi. Do quan điểm này, họ trở nên trong sạch, họ trở nên thanh tịnh, họ trở nên hoàn toàn trong sạch, họ được thoát khỏi, họ được giải thoát, họ được hoàn toàn thoát khỏi. Do quan điểm này, ta sẽ trở nên trong sạch, ta sẽ trở nên thanh tịnh, ta sẽ trở nên hoàn toàn trong sạch, ta sẽ được thoát khỏi, ta sẽ được giải thoát, ta sẽ được hoàn toàn thoát khỏi.” Điều này là lợi ích ở đời vị lai do quan điểm. Do quan điểm của bản thân, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích này.

Cũng nhờ vào sự trong sạch do điều đã được thấy, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích – Cũng nhờ vào sự trong sạch do điều đã được nghe, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích – Cũng nhờ vào sự trong sạch do giới, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích – Cũng nhờ vào sự trong sạch do phạm sự, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích – Cũng nhờ vào sự trong sạch do điều đã được cảm giác, (người ấy) nhìn thấy hai sự lợi ích: lợi ích ở đời hiện tại và lợi ích ở đời vị lai.

Lợi ích ở đời hiện tại nhờ vào sự trong sạch do điều đã được cảm giác là lợi ích nào? Vị thầy có quan điểm nào thì các đệ tử có cùng quan điểm ấy. –nt– Điều này là lợi ích ở đời hiện tại nhờ vào sự trong sạch do điều đã được cảm giác.

Lợi ích ở đời vị lai nhờ vào sự trong sạch do điều đã được cảm giác là lợi ích nào? (Là người có sự mong đợi kết quả ở vị lai rằng): “Quan điểm này đủ để đưa đến bản thể loài rồng, –nt–” Điều này là lợi ích ở đời vị lai nhờ vào sự trong sạch do điều đã được cảm giác. Cũng nhờ vào sự trong sạch do điều đã được cảm giác, (người ấy) nhìn thấy, nhận thấy, quan sát, suy xét, khảo sát hai sự lợi ích này; - ‘(Người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe, ở giới và phạm sự, hoặc ở điều đã được cảm giác’ là như thế.

Người ấy, sau khi nắm bắt chính cái ấy ở điều ấy - Chính cái ấy: là việc đi đến tà kiến ấy. **Ở điều ấy:** là ở quan điểm của mình, ở sự chấp nhận của mình, ở sự ưa thích của mình, ở quan niệm của mình. **Sau khi nắm bắt:** Sau khi chấp nhận, sau khi tiếp thu, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt rằng: “Điều này là tồi thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý;” - ‘người ấy, sau khi nắm bắt chính cái ấy ở điều ấy’ là như thế. **Nhìn thấy mọi điều khác đều là hèn kém:** là nhìn xem, nhìn thấy, nhận thấy, quan sát, suy xét, khảo sát bậc đạo sư, giáo lý, tập thể, quan điểm, lối thực hành, đạo lộ khác đều là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi; - ‘nhìn thấy mọi điều khác đều là hèn kém’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“(Người ấy) nhìn thấy điều nào có lợi ích cho bản thân ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe, ở giới và phạm sự, hoặc ở điều đã được cảm giác, sau khi nắm bắt chính cái ấy ở điều ấy, người ấy nhìn thấy mọi điều khác đều là hèn kém.”

5 - 3

*Taṃ cāpi¹ ganthaṃ kusalā vadanti
yannissito passati hīnamaññaṃ,
tasmā hi diṭṭhaṃ va sutāṃ mutaṃ vā
sīlabbaṃ bhikkhu na nissayeyya.*

Taṃ cāpi ganthaṃ kusalā vadanti 'ti - **Kusalā** 'ti ye te khandhakusalā dhātukusalā āyatanakusalā paṭicasamuppādakusalā satipaṭṭhānakusalā sammappadhānakusalā iddhipādakusalā indriyakusalā balakusalā bojjhaṅgakusalā maggakusalā phalakusalā nibbānakusalā, te kusalā evaṃ vadanti: gantho eso, lagganaṃ² etaṃ, bandhanaṃ etaṃ, paḷibodho esoto evaṃ vadanti evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharanti 'ti - taṃ cāpi ganthaṃ kusalā vadanti.

Yaṃ nissito passati hīnamaññaṃ 'ti - **Yaṃ nissito** 'ti yaṃ satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ nissito sannissito allīno upagato ajjhosito adhimutto. **Passati hīnamaññaṃ** 'ti aññaṃ satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ hīnato nihīnato omakato lāmakato chattaṃ³ parittato dissati⁴ passati dakkhati oloketi nijjhāyati upanijjhāyati⁵ upaparikkhati 'ti - yaṃ nissito passati hīnamaññaṃ.

Tasmā hi diṭṭhaṃ va sutāṃ mutaṃ vā sīlabbaṃ bhikkhu na nissayeyyā 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā taṃ nidānā - diṭṭhaṃ vā diṭṭhasuddhiṃ vā sutāṃ vā sutasuddhiṃ vā mutaṃ vā mutasuddhiṃ vā sīlaṃ vā sīlasuddhiṃ vā vataṃ vā vatasuddhiṃ vā na nissayeyya na gaṇheyya na parāmaseyya na abhiniviseyyā 'ti⁶ - tasmā hi diṭṭhaṃ va sutāṃ mutaṃ vā sīlabbaṃ bhikkhu na nissayeyya.

Tenāha bhagavā:

*“Taṃ cāpi ganthaṃ kusalā vadanti
yaṃ nissito passati hīnamaññaṃ,
tasmā hi diṭṭhaṃ va sutāṃ mutaṃ vā
sīlabbaṃ bhikkhu na nissayeyyā”*ti.

5 - 4

*Diṭṭhimpī lokasmiṃ⁷ na kappayeyya
ñāṇena vā sīlavatena vāpi,
samoti attānāmanūpaneyya
hīno na maññetha vīsesi vāpi.*

¹ taṃ vāpi - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² lambanaṃ - Syā, PTS.

³ chatukkato - Ma, Manupa;

jatukkato - Syā, PTS, Simu 2.

⁴ dissati - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ upanijjhāyati - itisaddo Syā, PTS potthake na dissate.

⁶ nābhiniveseyyā ti - Ma;

nābhiniviseyyā ti - Syā, PTS.

⁷ lokasmi - Syā.

5 - 3

Hơn nữa, các bậc thiện xảo gọi điều ấy là sự trói buộc, người nương tựa vào điều ấy nhìn thấy điều khác là thấp hèn. Chính vì thế, vị tỳ khưu không nên nương tựa vào điều đã được thấy, đã được nghe, đã được cảm giác, hoặc vào giới và phạm sự.

Hơn nữa, các bậc thiện xảo gọi điều ấy là sự trói buộc - Các bậc thiện xảo: Các bậc thiện xảo về uẩn, thiện xảo về giới, thiện xảo về xứ, thiện xảo về tùy thuận sanh khởi, thiện xảo về việc thiết lập niệm, thiện xảo về chánh cần, thiện xảo về nền tảng của thần thông, thiện xảo về quyền, thiện xảo về lực, thiện xảo về yếu tố đưa đến giác ngộ, thiện xảo về Đạo, thiện xảo về Quả, thiện xảo về Niết Bàn, các bậc thiện xảo ấy nói như vậy: “Điều này là sự trói buộc, điều này là sự vướng mắc, điều này là sự cột trói, điều này là sự vướng bận,” các vị nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘hơn nữa, các bậc thiện xảo gọi điều ấy là sự trói buộc’ là như thế.

Người nương tựa vào điều ấy nhìn thấy điều khác là thấp hèn - Nương tựa vào điều ấy: là nương tựa, nương tựa vào, bám vào, đến gần, bám chặt, hướng đến bậc đạo sư, giáo lý, tập thể, quan điểm, lối thực hành, đạo lộ ấy. **Nhìn thấy điều khác là thấp hèn:** là nhìn xem, nhìn thấy, nhận thấy, quan sát, suy xét, nhận xét, khảo sát bậc đạo sư, giáo lý, tập thể, quan điểm, lối thực hành, đạo lộ khác là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi; - ‘người nương tựa vào điều ấy nhìn thấy điều khác là thấp hèn’ là như thế.

Chính vì thế, vị tỳ khưu không nên nương tựa vào điều đã được thấy, đã được nghe, đã được cảm giác, hoặc vào giới và phạm sự - Vì thế: là do điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, không nên nương tựa, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt vào điều đã được thấy hoặc sự trong sạch do điều đã được thấy, vào điều đã được nghe hoặc sự trong sạch do điều đã được nghe, vào điều đã được cảm giác hoặc sự trong sạch do điều đã được cảm giác, vào giới hoặc sự trong sạch do giới, vào phạm sự hoặc sự trong sạch do phạm sự; - ‘chính vì thế, vị tỳ khưu không nên nương tựa vào điều đã được thấy, vào điều đã được nghe, vào điều đã được cảm giác, hoặc vào giới và phạm sự’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Hơn nữa, các bậc thiện xảo gọi điều ấy là sự trói buộc, người nương tựa vào điều ấy nhìn thấy điều khác là thấp hèn. Chính vì thế, vị tỳ khưu không nên nương tựa vào điều đã được thấy, vào điều đã được nghe, vào điều đã được cảm giác, hoặc vào giới và phạm sự.”

5 - 4

Cũng không nên hình thành quan điểm (nào nữa) ở thế gian dựa vào trí (chứng đắc) hoặc dựa vào giới và phạm sự.

Không nên tự nhủ bản thân là ‘ngang bằng,’

không nên nghĩ mình là thấp hèn hoặc là có sự đặc biệt.

Diṭṭhimpī lokasmiṃ na kappayeyya ñāṇena vā sīlavatena vāpī 'ti aṭṭhasamāpattiñāṇena vā pañcābhīññāṇena vā micchāñāṇena vā sīlena vā vatena vā sīlabbatena vā diṭṭhiṃ na kappayeyya na jāneyya na sañjaneyya na nibbatteyya nābhinibbatteyya. **Lokasmin** 'ti apāyaloke –pe– āyatanaloke 'ti - diṭṭhimpī lokasmiṃ na kappayeyya ñāṇena vā sīlavatena vāpī.

Samoti attānamanūpaneyyā 'ti sadisoahasmiṃ attānaṃ na upaneyya¹ jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena² vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā³ sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā 'ti - samoti attānamanūpaneyya.

Hīno na maññetha visesi vāpī 'ti - 'Hīnohasmiṃ 'ti attānaṃ na upaneyya¹ jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunā. 'Seyyohasmiṃ 'ti attānaṃ na upaneyya¹ jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunā 'ti - hīno na maññetha visesi vāpī.

Tenāha bhagavā:

*“Diṭṭhimpī lokasmiṃ na kappayeyya
ñāṇena vā sīlavatena vāpī,
samoti attānamanūpaneyya
hīno na maññetha visesi vāpī”*ti.

5 - 5

*Attam pahāya anupādiyāno
ñāṇepi⁴ so nissayam⁵ no karoti,
sa ve viyattesu na vaggasārī
diṭṭhimpī so na pacceti kiñci.*

Attam pahāya anupādiyāno 'ti - **Attam pahāyā** 'ti attadiṭṭhiṃ pahāya; attam pahāyā 'ti attagāham⁶ pahāya; attam pahāyā 'ti taṇhāvasena diṭṭhivasena gahitaṃ parāmatṭham abhinivṭṭham ajjhositam adhimuttaṃ pahāya pajahitvā vinodayitvā⁷ byantiṃ karitvā⁸ anabhāvaṃ gametvā 'ti⁹ - attam pahāya. **Anupādiyāno** 'ti catuhi upādānehi anupādiyamāno agaṇhamāno aparāmasamāno anabhinivisamāno 'ti - attam pahāya anupādiyāno.

¹ upavadeyya - Sīmu 2.

² kolaputtikena - Syā, PTS.

³ vijjāṭṭhānena vā - itipāṭho PTS potthake na dissate.

⁴ ñāṇenapi - Ma, Sīmu 2.

⁵ nissaya - Syā.

⁶ gāham - Syā.

⁷ vinodetvā - Ma, Syā, PTS.

⁸ byantikaritvā - Syā, PTS.

⁹ gamitvā - Syā, PTS.

Cũng không nên hình thành quan điểm (nào nữa) ở thế gian dựa vào trí (chứng đắc) hoặc dựa vào giới và phạm sự: Không nên hình thành, không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh ra quan điểm (nào nữa) dựa vào trí của tám sự chứng đạt (về thiên), hoặc dựa vào trí của năm thắng trí, hoặc dựa vào trí sáu quấy, hoặc dựa vào giới, hoặc dựa vào phạm sự, hoặc dựa vào giới và phạm sự. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, – nt– ở thế gian của các xứ; - ‘cũng không nên hình thành quan điểm (nào nữa) ở thế gian dựa vào trí (chứng đắc) hoặc dựa vào giới và phạm sự’ là như thế.

Không nên tự nhủ bản thân là ‘ngang bằng’ - Không nên tự nhủ bản thân rằng: “Ta là ngang bằng” dựa vào sự xuất thân, dựa vào dòng dõi, dựa vào con nhà gia thế, dựa vào vẻ đẹp của làn da, dựa vào tài sản, dựa vào học vấn, dựa vào công việc, dựa vào tài nghệ, dựa vào kiến thức, dựa vào sự học hỏi, dựa vào tài biện giải, hoặc dựa vào sự việc này khác; - không nên tự nhủ bản thân là ‘ngang bằng’ là như thế.

Không nên nghĩ mình là thấp hèn hoặc là có sự đặc biệt - Không nên tự nhủ bản thân rằng: “Ta là thua kém” dựa vào sự xuất thân, dựa vào dòng dõi, –nt– hoặc dựa vào sự việc này khác. Không nên tự nhủ bản thân rằng: “Ta là tốt hơn” dựa vào sự xuất thân, dựa vào dòng dõi, –nt– hoặc dựa vào sự việc này khác; - ‘không nên nghĩ mình là thấp hèn hoặc là có sự đặc biệt’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Cũng không nên hình thành quan điểm (nào nữa) ở thế gian dựa vào trí (chứng đắc) hoặc dựa vào giới và phạm sự.

*Không nên tự nhủ bản thân là ‘ngang bằng,’
không nên nghĩ mình là thấp hèn hoặc là có sự đặc biệt.”*

5 - 5

*Sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ, không còn chấp thủ,
vị ấy không tạo lập sự nương tựa đâu là ở trí.*

*Quả vậy, giữa những người đã bị phân ly, vị ấy không theo phe nhóm,
vị ấy không quay trở lại bất cứ tà kiến nào nữa.*

Sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ, không còn chấp thủ - Sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ: sau khi dứt bỏ tà kiến đã điều nắm giữ. Sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ là sau khi dứt bỏ sự nắm lấy đã điều nắm giữ. Sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ là sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu điều đã bị nắm lấy, đã bị bám víu, đã bị chấp chặt, đã bị bám chặt, đã bị hưởng đến do tác động của tham ái, do tác động của tà kiến; - ‘sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ’ là như thế. **Không còn chấp thủ:** trong khi không còn chấp thủ, không còn nắm lấy, không còn bám víu, không còn chấp chặt vào bốn điều chấp thủ; - ‘sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ, không còn chấp thủ’ là như thế.

Ñāṇepi¹ so nissayaṃ no karotī 'ti atṭhasamāpattiñāṇe² vā pañcābhiññāṇe³ vā micchāñāṇe² vā taṇhānissayaṃ vā diṭṭhinissayaṃ vā na karoti na janeti na sañjaneti na nibbatteti nābhinibbatteti 'ti - ñāṇepi¹ so nissayaṃ no karoti.

Sa ve viyattesu na vaggasārī 'ti sa ve viyattesu bhinnesu dvejjhāpannesu dveḷhakajātesu nānādiṭṭhikesu nānākhantikesu nānārucikesu nānāladdhikesu nānādiṭṭhinissayaṃ nissitesu³ chandāgatiṃ gacchantesu dosāgatiṃ gacchantesu mohāgatiṃ gacchantesu bhayāgatiṃ gacchantesu na chandāgatiṃ gacchati, na dosāgatiṃ gacchati, na mohāgatiṃ gacchati, na bhayāgatiṃ gacchati; na rāgavasena gacchati, na dosavasena gacchati, na mohavasena gacchati, na māṇavasena gacchati, na diṭṭhivasena gacchati, na uddhaccavasena gacchati, na vicikicchāvasena gacchati, na anusayavasena gacchati, na vaggehi dhammehi yāyati niyyati⁴ vuyhati saṃhariyati 'ti - sa ve viyattesu na vaggasārī.

Diṭṭhimpī so na pacceti kiñcī 'ti tassa dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭipassaddhāni abhabbuppattikāni ñāṇagginā daḍḍhāni. So kiñcī diṭṭhigataṃ na pacceti na paccāgacchati 'ti - diṭṭhimpī so na pacceti kiñcī.

Tenāha bhagavā:

*“Attamaṃ pahāya anupādiyāno
ñāṇepi¹ so nissayaṃ no karoti,
sa ve viyattesu na vaggasārī
diṭṭhimpī so na pacceti kiñcī”*ti.

5 - 6

*Yassūbhayante paṇidhīdha natthi
bhavābhavāya idha vā huraṃ vā,
nīvesanā tassa na santi keci
dhammesu niccheyya samuggahītaṃ.*

Yassūbhayante paṇidhīdha natthi bhavābhavāya idha vā huraṃ vā 'ti - **Yassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Anto** 'ti⁵ phasso eko anto, phassasamudayo dutiyo anto; atīto⁶ eko anto, anāgato⁷ dutiyo anto; sukhā vedanā eko anto, dukkhā vedanā dutiyo anto; nāmaṃ eko anto, rūpaṃ dutiyo anto; cha ajjhattikāni āyatanāni eko anto, cha bāhirāni āyatanāni dutiyo anto; sakkāyo eko anto, sakkāyasamudayo dutiyo anto. **Paṇidhi** vuccati taṇhā yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.

¹ ñāṇenapi - Ma, Sīmu 2.

⁴ niyyāyati - Syā, PTS.

² ñāṇena - Ma.

⁵ antā ti - Syā, PTS.

⁶ atītaṃ - Syā, PTS.

³ nānādiṭṭhinissayanissitesu - Syā, PTS.

⁷ anāgataṃ - Syā, PTS.

Vị ấy không tạo lập sự nương tựa đâu là ở trí: là không tạo lập, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh ra sự nương tựa vào tham ái hoặc sự nương tựa vào tà kiến dựa vào trí của tám sự chứng đạt (về thiên), hoặc dựa vào trí của năm thắng trí, hoặc dựa vào trí sai quấy; - ‘vị ấy không tạo lập sự nương tựa đâu là ở trí’ là như thế.

Quả vậy, giữa những người đã bị phân ly, vị ấy không theo phe nhóm: Quả vậy, giữa những người đã bị phân ly, đã bị chia rẽ, đã bị phân thành hai, đã bị sanh làm hai, có quan điểm khác biệt, có sự chấp nhận khác biệt, có sự ưa thích khác biệt, có quan niệm khác biệt, đã nương tựa vào những quan điểm khác biệt, giữa những người đi đến sự thiên vị vì mong muốn, đi đến sự thiên vị vì sân hận, đi đến sự thiên vị vì si mê, đi đến sự thiên vị vì sợ hãi, vị ấy không đi đến sự thiên vị vì mong muốn, không đi đến sự thiên vị vì sân hận, không đi đến sự thiên vị vì si mê, không đi đến sự thiên vị vì sợ hãi, không đi đến do tác động của luyến ái, không đi đến do tác động của sân hận, không đi đến do tác động của si mê, không đi đến do tác động của ngã mạn, không đi đến do tác động của tà kiến, không đi đến do tác động của phóng dật, không đi đến do tác động của hoài nghi, không đi đến do tác động của pháp tiềm ẩn, không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi các pháp có tính chất phe nhóm; - ‘quả vậy, giữa những người đã bị phân ly, vị ấy không theo phe nhóm’ là như thế.

Vị ấy không quay trở lại bất cứ tà kiến nào nữa: Đối với vị ấy, 62 tà kiến là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. Vị ấy không quay trở lại, không quay về lại bất cứ tà kiến nào nữa; - ‘vị ấy không quay trở lại bất cứ tà kiến nào nữa’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Sau khi dứt bỏ điều đã điều nắm giữ, không còn chấp thủ,
vị ấy không tạo lập sự nương tựa đâu là ở trí.
Quả vậy, giữa những người đã bị phân ly, vị ấy không theo phe nhóm,
vị ấy không quay trở lại bất cứ tà kiến nào nữa.”*

5 - 6

*Đối với vị nào, ở đây, không có nguyện vọng về cả hai thái cực,
về hữu và phi hữu, về đời này hay đời khác,
đối với vị ấy, không có bất cứ các sự chấp chặt nào
sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến).*

Đối với vị nào, ở đây, không có nguyện vọng về cả hai thái cực, về hữu và phi hữu, về đời này hay đời khác - Đối với vị nào: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Thái cực:** Xúc là một thái cực, nhân sanh ra xúc là thái cực thứ hai. Quá khứ là một thái cực, vị lai là thái cực thứ hai. Cảm thọ lạc là một thái cực, cảm thọ khổ là thái cực thứ hai. Danh là một thái cực, sắc là thái cực thứ hai. Sáu nội xứ là một thái cực, sáu ngoại xứ là thái cực thứ hai. Sự chấp thân này là một thái cực, nhân sanh ra sự chấp thân này là thái cực thứ hai. **Nguyện vọng:** nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện.

Bhavābhavāyā 'ti bhavābhavāya kammabhavāya punabbhavāya, kāmabhavāya kammabhavāya, kāmabhavāya punabbhavāya, rūpabhavāya kammabhavāya, rūpabhavāya punabbhavāya, arūpabhavāya kammabhavāya, arūpabhavāya punabbhavāya punappuna¹bhavāya punappuna⁴gatiyā punappuna¹uppattiyā punappuna¹paṭisandhiyā punappuna¹attabhāvābhiniḅbattiyā. **Idhā** 'ti sakattabhāvo. **Huraṃ** 'ti² parattabhāvo; idhāti sakarūpavedanāsaññāsañkhāraviññāṇaṃ; huraṃti⁵ pararūpavedanāsaññāsañkhāraviññāṇaṃ; idhāti cha ajjhattikāni āyatanāni; huraṃti⁵ cha bāhirāni āyatanāni; idhāti manussaloko; huraṃti⁵ devaloko; idhāti kāmādhātu; huraṃti⁵ rūpādhātu arūpādhātu; idhāti kāmādhātu rūpādhātu; huraṃti⁵ arūpādhātu.

Yassūbhayante paṇidhīdha natthi bhavābhavāya idha vā huraṃ vā 'ti yassa ubho ante ca bhavābhavāya ca idha huraṃ ca paṇidhi taṇhā³ natthi na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhābuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - yassūbhayante paṇidhīdha natthi bhavābhavāya idha vā huraṃ vā.

Nivesanā tassa na santi keci 'ti - **Nivesanā** 'ti dve nivesanā taṇhānivesanā ca ditṭhinivesanā ca -pe- ayaṃ taṇhānivesanā -pe- ayaṃ ditṭhinivesanā. **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Nivesanā tassa na santi keci** 'ti nivesanā tassa keci natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbanti,⁴ pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhābuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - nivesanā tassa na santi keci.

Dhammesu niccheyya samuggahītan 'ti - **Dhammesū** 'ti dvāsaṭṭhiyā⁵ ditṭhigatesu. **Niccheyyā** 'ti nicchinitvā vicinitvā⁶ pavicinitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. **Samuggahītan** 'ti⁷ odhiggāho bilaggāho varaggāho koṭṭhāsaggāho uccayaggāho samuccayaggāho: 'Idaṃ saccaṃ taccaṃ tathaṃ bhūtaṃ yāthāvaṃ aviparīranti gahitaṃ parāmatṭhaṃ abhinivīṭṭhaṃ ajjhositāṃ adhimuttaṃ natthi na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhābuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhan 'ti 'dhammesu niccheyya samuggahītaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Yassūbhayante paṇidhīdha natthi
bhavābhavāya idha vā huraṃ vā,
nivesanā tassa na santi keci
dhammesu niccheyya samuggahītan ”*ti.

¹ punappunaṃ - Syā, PTS.

² hurā ti - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

3

³ yassa ubho ante bhavābhavāya idha vā huraṃ vā paṇidhi - Syā, PTS.

⁴ nivesanā tassa na santi keci ti nivesanā tassa na santi na santi keci natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbanti- Ma; nivesanā tassa na santi ti na santi na saṃvijjanti nūpalabbanti - Syā, PTS.

⁵ dvāsaṭṭhi - Sīmu 1.

⁶ nicchinitvā vicinitvā vicinitvā - Ma, Syā, PTS.

⁷ samuggahītan ti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

Vê hữu và phi hữu: về dục giới-sắc giới-vô sắc giới, về sự hiện hữu của nghiệp, về sự hiện hữu lần nữa; về sự hiện hữu của nghiệp là dục giới, về sự hiện hữu lần nữa là dục giới, về sự hiện hữu của nghiệp là sắc giới, về sự hiện hữu lần nữa là sắc giới, về sự hiện hữu của nghiệp là vô sắc giới, về sự hiện hữu lần nữa là vô sắc giới; về sự hiện hữu được lập đi lập lại, về cảnh giới tái sinh được lập đi lập lại, về sự tiếp nối tái sinh được lập đi lập lại, về sự sanh ra của bản ngã được lập đi lập lại. **Đời này:** là bản ngã của bản thân. **Đời khác:** là bản ngã của người khác. **Đời này:** là sắc-thọ-tướng-hành-thức của bản thân, **đời khác:** là sắc-thọ-tướng-hành-thức của người khác. **Đời này:** là sáu nội xứ, **đời khác:** là sáu ngoại xứ. **Đời này:** là thế giới loài người, **đời khác:** là thế giới chư Thiên. **Đời này:** là dục giới, **đời khác:** là sắc giới, vô sắc giới. **Đời này:** là dục giới, sắc giới, **đời khác:** là vô sắc giới.

Đối với vị nào, ở đây, không có nguyện vọng về cả hai thái cực, về hữu và phi hữu, về đời này hay đời khác: đối với vị nào, nguyện vọng, tham ái về cả hai thái cực, về hữu và phi hữu, về đời này và đời khác là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị nào, ở đây, không có nguyện vọng về cả hai thái cực, về hữu và phi hữu, về đời này hay đời khác’ là như thế.

Đối với vị ấy, không có bất cứ các sự chấp chặt nào - Các sự chấp chặt: Có hai sự chấp chặt: sự chấp chặt do tham ái và sự chấp chặt do tà kiến. -nt- điều này là sự chấp chặt do tham ái. -nt- điều này là sự chấp chặt do tà kiến. **Đối với vị ấy:** đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Đối với vị ấy, không có bất cứ các sự chấp chặt nào:** Đối với vị ấy, bất cứ các sự chấp chặt nào là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị ấy, không có bất cứ các sự chấp chặt nào’ là như thế.

Sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp - Trong số các pháp: là trong số 62 tà kiến. **Sau khi suy xét:** sau khi đã suy xét, sau khi đã suy gẫm, sau khi đã suy nghiệm, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt. **Điều đã được nắm bắt:** là sự nắm lấy có giới hạn, sự nắm lấy từng phần, sự nắm lấy phần quan trọng nhất, sự nắm lấy một khối, sự nắm lấy theo số lượng, sự nắm lấy tổng thể rằng: “Điều này là sự thật, là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, là xác đáng, là không bị sai lệch;” điều đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hướng đến như thế là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với vị nào, ở đây, không có nguyện vọng về cả hai thái cực,
về hữu và phi hữu, về đời này hay đời khác,
đối với vị ấy, không có bất cứ các sự chấp chặt nào
sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến).”

5 - 7

*Tassīdha diṭṭhe va sute mute vā
pakappitā natthi añūpi saññā,
taṃ brāhmaṇaṃ diṭṭhimanādiyānaṃ
kenīdha lokasmiṃ vikappayeyya.*

Tassīdha diṭṭhe va sute mute vā pakappitā natthi añūpi saññā 'ti - **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa, tassa diṭṭhe vā diṭṭhasuddhiyā¹ vā sute vā sutasuddhiyā vā mute vā mutasuddhiyā vā, saññāpubbaṅgamatā saññāvikappayatā² saññāviggahena saññāya utthapitā samutthapitā³ kappitā pakappitā saṅkhatā⁴ abhisāṅkhatā saṅthapitā diṭṭhi natthi na santi na samvijjati nūpalabbhati, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhappuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - tassīdha diṭṭheva sute mute vā pakappitā natthi añūpi saññā.

Taṃ brāhmaṇaṃ diṭṭhimanādiyānaṃ 'ti - **Brāhmaṇo** 'ti sattannaṃ dhammaṇaṃ bāhitattā brāhmaṇo, sakkāyadiṭṭhi bāhitā hoti, –pe– asito tādi⁵ pavuccate sa brahmā. **Taṃ brāhmaṇaṃ diṭṭhimanādiyānaṃ** 'ti - taṃ brāhmaṇaṃ diṭṭhimanādiyantaṃ agaṇhantaṃ aparāmasantaṃ anabhinivisantaṃ 'ti⁶ - taṃ brāhmaṇaṃ diṭṭhimanādiyānaṃ.

Kenīdha lokasmiṃ vikappayeyyā 'ti - **Kappā** 'ti dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca –pe– ayaṃ taṇhākappo –pe– ayaṃ diṭṭhikappo. Tassa taṇhākappo pahīno diṭṭhikappo paṭinissaṭṭho. Taṇhākappassa pahīnattā diṭṭhikappassa paṭinissaṭṭhattā kena rāgena kappeyya, kena dosena kappeyya, kena mohena kappeyya, kena mānena kappeyya, kāya diṭṭhiyā kappeyya, kena uddhaccena kappeyya, kāya vicikicchāya kappeyya, kehi anusayehi kappeyya rattoti vā duṭṭhoti vā mūḷhoti vā vinibaddhoti vā parāmatthoti vā vikkhepagatoti vā anīṭṭhaṃ gatoti vā thāmagatoti vā? Te abhisāṅkhārā pahīnā, abhisāṅkhārānaṃ pahīnattā gatiyā⁷ kena kappeyya nerayikoti vā tiracchānayanikoti vā pettivisayikoti vā manussoti vā devoti vā rūpīti vā arūpīti vā saññīti vā asaññīti vā nevasaññīnāsaññīti vā? So hetu natthi paccayo natthi kāraṇaṃ natthi yena kappeyya vikappeyya vikappaṃ āpajjeyya. **Lokasmin** 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke 'ti - kenīdha lokasmiṃ vikappayeyya.

Tenāha bhagavā:

*“Tassīdha diṭṭhe va sute mute vā
pakappitā natthi añūpi saññā,
taṃ brāhmaṇaṃ diṭṭhimanādiyānaṃ
kenīdha lokasmiṃ vikappayeyyā”*ti.

¹ °suddhiyā - PTS, evaṃ sabbattha.

⁵ asito tādi - Ma; anissito tādi - Syā, PTS.

² saññāpubbaṅgamatādhīpateyyatā - Syā; saññāpubbaṅgamatā saññādhīpateyyatā - PTS.

³ uddhapitā samuddhapitā - Syā; utthapitā - PTS.

⁶ anabhinivesantaṃ ti - Ma.

⁴ pakappitā saṅkhatā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ gatiyo - Ma, Syā.

5 - 7

Tướng được xếp đặt liên quan đến điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác ở nơi đây, đâu là nhỏ nhoi, cũng không có đối với vị ấy; vị Bà-la-môn ấy không nắm giữ tà kiến, bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây?

Tướng được xếp đặt liên quan đến điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác ở nơi đây, đâu là nhỏ nhoi, cũng không có đối với vị ấy - Đối với vị ấy: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. Đối với vị ấy, tà kiến liên quan đến điều đã được thấy hoặc sự trong sạch do điều đã được thấy, liên quan đến điều đã được nghe hoặc sự trong sạch do điều đã được nghe, liên quan đến điều đã được cảm giác hoặc sự trong sạch do điều đã được cảm giác, có sự dẫn đầu của tướng, có sự sắp xếp của tướng, đã được lập nên, đã được thiết lập, đã được sắp đặt, đã được xếp đặt, đã được tạo tác, đã được tác thành, đã được thành lập do tướng, do sự chiếm lấy của tướng, (tà kiến ấy) là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘tướng được xếp đặt liên quan đến điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác ở nơi đây, đâu là nhỏ nhoi, cũng không có đối với vị ấy’ là như thế.

Vị Bà-la-môn ấy không nắm giữ tà kiến - Bà-la-môn: Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: sự nhận thức sai trái về thân được loại trừ, -nt- Không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn. **Vị Bà-la-môn ấy không nắm giữ tà kiến:** Vị Bà-la-môn ấy trong khi không nắm giữ, trong khi không nắm lấy, trong khi không bám víu, trong khi không chấp chặt tà kiến; - ‘vị Bà-la-môn ấy không nắm giữ tà kiến’ là như thế.

Bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây - Sắp đặt: Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến. -nt- điều này là sự sắp đặt do tham ái. -nt- điều này là sự sắp đặt do tà kiến. Đối với vị ấy, sự sắp đặt do tham ái đã được dứt bỏ, sự sắp đặt do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự sắp đặt do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự sắp đặt do tà kiến, thì có thể sắp đặt bởi luyến ái gì, có thể sắp đặt bởi sân hận gì, có thể sắp đặt bởi si mê gì, có thể sắp đặt bởi ngã mạn gì, có thể sắp đặt bởi tà kiến gì, có thể sắp đặt bởi phóng dật gì, có thể sắp đặt bởi hoài nghi gì, có thể sắp đặt bởi các pháp tiềm ẩn gì (nghĩ rằng): “(Vị này là) ‘kẻ bị luyến ái,’ hoặc là ‘kẻ bị sân hận,’ hoặc là ‘kẻ bị si mê,’ hoặc là ‘kẻ bị trói buộc,’ hoặc là ‘kẻ bị bám víu,’ hoặc là ‘kẻ bị tán loạn,’ hoặc là ‘kẻ không dứt khoát,’ hoặc là ‘kẻ cứng cỏi’”? (Đối với vị ấy,) các pháp tạo tác ấy là đã được dứt bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, thì bởi điều gì có thể sắp đặt về cảnh giới tái sanh (của vị ấy rằng): “(Vị này sẽ trở thành) ‘người địa ngục,’ hoặc là ‘loài thú,’ hoặc là ‘thân phận ngựa quý,’ hoặc là ‘loài người,’ hoặc là ‘Thiên nhân,’ hoặc là ‘người hữu sắc,’ hoặc là ‘người vô sắc,’ hoặc là ‘người hữu tướng,’ hoặc là ‘người vô tướng,’ hoặc là ‘người phi tướng phi phi tướng’?” Không có nhân, không có duyên, không có lý do, mà bởi điều ấy có thể sắp đặt, có thể sắp xếp, có thể đạt đến việc sắp xếp. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ; - ‘bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Tướng được xếp đặt liên quan đến điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác ở nơi đây, đâu là nhỏ nhoi, cũng không có đối với vị ấy; vị Bà-la-môn ấy không nắm giữ tà kiến, bởi điều gì có thể sắp xếp vị ấy ở thế gian này đây?”

5 - 8

*Na kappayanti na purekkharonti
dhammāpi tesam na paṭicchitāse,
na brāhmaṇo sīlavatena neyyo
pāraṃ gato na pacceti tādi.¹*

Na kappayanti na purekkharontī 'ti - **Kappā** 'ti dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca.²

Katamo taṇhākappo? Yāvatā taṇhāsaṅkhātena sīmakataṃ mariyādīkataṃ³ odhikataṃ pariyantakataṃ⁴ pariggahitaṃ mamāyitaṃ: idaṃ mamaṃ etaṃ mamaṃ ettakaṃ mamaṃ ettāvataṃ mamaṃ, mama rūpā saddā gandhā rasā phoṭṭhabbā attharaṇā pāpuraṇā dāsīdāsā⁵ ajeḷakā kukkuṭasūkarā hatthigavāssavaḷavā khettaṃ vatthu hiraññaṃ suvaṇṇaṃ gāmanigamarājadhāniyo raṭṭhaṃ ca janapado ca koso ca koṭṭhāgāraṇca kevalampi mahāpaṭhaviṃ taṇhāvasena mamāyati yāvatā aṭṭhasata-taṇhāvicaritaṃ;⁶ ayaṃ taṇhākappo.

Katamo diṭṭhikappo? Visativatthukā sakkāyadiṭṭhi, dasavatthukā micchādiṭṭhi, dasavatthukā antaggāhikā diṭṭhi, yā evarūpā diṭṭhi diṭṭhigataṃ diṭṭhigahaṇaṃ diṭṭhikantāraṃ⁷ diṭṭhivisūkāyikaṃ diṭṭhivipphanditaṃ diṭṭhisaññojanaṃ gāho paṭiggāho abhiniveso parāmāso kummaggo micchāpatho micchattaṃ titthāyatanam vipariyesagāho viparītagāho⁸ vipallāsagāho micchāgāho, ayāthāvakaṃ miṃ yāthāvakanti⁹ gāho, yāvatā dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni; ayaṃ diṭṭhikappo.

Tesaṃ taṇhākappo pahīno, diṭṭhikappo paṭinissaṭṭho; taṇhākappassa pahīnattā diṭṭhikappassa paṭinissaṭṭhattā taṇhākappaṃ vā diṭṭhikappaṃ vā na kappenti na janenti na sañjanenti na nibbattenti nābhinibbattenti 'ti - na kappayanti.

Na purekkharontī 'ti - **Purekkhārā** 'ti dve purekkhārā: taṇhāpurekkhāro ca diṭṭhipurekkhāro ca –pe– ayaṃ taṇhāpurekkhāro –pe– ayaṃ diṭṭhipurekkhāro. Tesaṃ taṇhāpurekkhāro pahīno, diṭṭhipurekkhāro paṭinissaṭṭho taṇhāpurekkhārassa pahīnattā diṭṭhipurekkhārassa paṭinissaṭṭhattā na taṇhaṃ vā na diṭṭhiṃ vā purato katvā caranti. Na taṇhādhaḷā na taṇhāketū na taṇhādhipateyyā na diṭṭhidhaḷā na diṭṭhiketū na diṭṭhādhipateyyā na taṇhāya vā na diṭṭhiyā vā parivāretvā¹⁰ caranti 'ti - na kappayanti na purekkharonti.

¹ tādi - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² –pe– ayaṃ taṇhākappo –pe– ayaṃ diṭṭhikappo - itipāṭho Syā, PTS potthakesu dissate.

³ mariyādīkataṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ pariyantakataṃ - Syā, PTS.

⁵ dāsīdāsā - Syā.

⁶ viparītaṃ - Syā.

⁷ diṭṭhikantāro - Syā.

⁸ vipariyesagāho viparītagāho vipallāsagāho - Ma, Syā;

vipariyesagāho viparītagāho vipallāsagāho - PTS.

⁹ yāthāvakanti - Sīmu 2.

¹⁰ parivāritā - Syā, PTS.

5 - 8

*(Các bậc A-la-hán) không sắp đặt, không chú trọng
luôn cả các pháp (tà kiến) đối với các vị ấy đều không được chấp nhận.
Vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt đi bởi giới và phận sự,
là bậc tự tại, đã đi đến bờ kia, không quay trở lại.*

(Các bậc A-la-hán) không sắp đặt, không chú trọng - Sắp đặt: Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến.

Điều nào là sự sắp đặt do tham ái? Cho đến vật đã được tạo lập ranh giới, đã được tạo lập biên giới, đã được tạo lập giới hạn, đã được tạo lập hạn định, đã thuộc sở hữu, đã chấp là của ta bởi cái gọi là tham ái rằng: Cái này là của tôi, cái ấy là của tôi, chùng này là của tôi, cho đến chùng này là của tôi, các sắc, các thanh, các hương, các vị, các xúc, các vật trái, các vật đắp, các tôi trai tứ gái, các con dê cừu, các con gà, heo, voi, bò ngựa, lừa, ruộng, đất, vàng, bạc, làng mạc, thị trấn, kinh thành, quốc độ, xứ sở, khu trại, nhà kho của tôi, và luôn cả toàn thể đại địa cầu, đều được chấp là của ta do tác động của tham ái, được giải rộng ra cho đến 108 ái; điều này là sự sắp đặt do tham ái.

Điều nào là sự sắp đặt do tà kiến? Thân kiến có 20 nền tảng, tà kiến có 10 nền tảng, hữu biên kiến có 10 nền tảng, quan điểm nào có hình thức như vậy là sự đi đến tà kiến, có sự nắm giữ của tà kiến, có sự hiểm trở của tà kiến, có sự bóp méo của tà kiến, có sự xáo động của tà kiến, có sự ràng buộc của tà kiến, là sự nắm lấy, sự chấp nhận, sự chấp chặt, sự bám víu, con đường xấu, con đường sai trái, bản thể sai trái, ngoại giáo, sự nắm lấy đường lối trái nghịch, sự nắm lấy điều sai lệch, sự nắm lấy điều trái khuấy, sự nắm lấy điều sai trái, sự nắm lấy điều không xác đáng cho là xác đáng, cho đến 62 tà kiến; điều này là sự sắp đặt do tà kiến.

Đối với các vị ấy, sự sắp đặt do tham ái đã được dứt bỏ, sự sắp đặt do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự sắp đặt do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự sắp đặt do tà kiến, các vị ấy không sắp đặt, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh ra sự sắp đặt do tham ái hoặc sự sắp đặt do tà kiến; - 'không sắp đặt' là như thế.

Không chú trọng - Chú trọng: Có hai sự chú trọng: chú trọng do tham ái và chú trọng do tà kiến. –nt– điều này là chú trọng do tham ái. –nt– điều này là chú trọng do tà kiến. Đối với các vị ấy, sự chú trọng do tham ái đã được dứt bỏ, sự chú trọng do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự chú trọng do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự chú trọng do tà kiến, các vị sống, chú trọng không phải là tham ái hoặc không phải là tà kiến; không có tham ái là ngọn cờ, không có tham ái là biểu hiện, không có tham ái là chủ đạo, không có tà kiến là ngọn cờ, không có tà kiến là biểu hiện, không có tà kiến là chủ đạo, các vị sống, được vây quanh không bởi tham ái hoặc không bởi tà kiến; - 'không sắp đặt, không chú trọng' là như thế.

Dhammāpi tesam na paṭicchitāse 'ti - **Dhammā** vuccanti dvāsatthi diṭṭhigatāni. **Tesan** 'ti tesam arahantānaṃ khīṇāsavānaṃ. **Na**¹ **paṭicchitāse** 'ti sassato loko idameva saccaṃ moghamaññanti na paṭicchitāse, asassato loko, antavā loko, anantavā loko, taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ, hoti tathāgato parammaraṇā, na hoti tathāgato parammaraṇā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññanti na paṭicchitāse 'ti - dhammāpi tesam na paṭicchitāse.

Na brāhmaṇo sīlavatena neyyo 'ti - **Nā** 'ti paṭikkhepo. **Brāhmaṇo** 'ti sattannaṃ dhammānaṃ bāhitattā brāhmaṇo, –pe– asito tādī² pavuccate sa brahmā. **Na brāhmaṇo sīlavatena neyyo** 'ti brāhmaṇo sīlena vā vatena³ vā sīlabbatena⁴ vā na yāyati na niyyati⁵ na vuyhati na saṃhariyati 'ti - na brāhmaṇo sīlavatena neyyo.

Pāraṃ gato na pacceti tādī 'ti - **Pāraṃ** vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. So⁶ pāraṃ gato pāraṃ patto⁷ antagato antappatto koṭigato koṭippatto (vitthāro) jātimaraṇasamsāro natthi tassa punabbhavo 'ti - pāraṃ gato. **Na pacceti** 'ti sotāpattimaggena ye kilesā pahīnā, te kilese na puneti na pacceti⁸ na paccāgacchati. Sakadāgāmaggena ye kilesā pahīnā, te kilese na puneti na pacceti na paccāgacchati. Anāgāmaggena ye kilesā pahīnā te kilese na puneti na pacceti na paccāgacchati. Arahattamaggena ye kilesā pahīnā, te kilese na puneti na pacceti na paccāgacchati 'ti - pāraṃ gato na pacceti.

Tādī 'ti arahā pañcahākārehi tādī: iṭṭhāniṭṭhe tādī, cattāvīti tādī, tiṇṇāvīti tādī, muttāvīti tādī, taṇniddeśā tādī.

Kathaṃ arahā iṭṭhāniṭṭhe tādī? Arahā lābhepi tādī, alābhepi tādī, yasepi tādī, ayasepi tādī, pasamsāyapi tādī, nindāyapi tādī, sukhepi tādī dukkhepi tādī, ekaṃ ce bāhaṃ⁹ gandhena limpeyyuṃ,¹⁰ ekaṃ ce bāhaṃ¹ vāsiyā taccheyyūṃ, amusmiṃ natthi rāgo, amusmiṃ natthi paṭighaṃ, anunayapaṭighavippahīno ugghātinighātivītivatto¹¹ anurodhavirodhaṃ samatikkanto;¹² evaṃ arahā iṭṭhāniṭṭhe tādī.

¹ na - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

² asito tādī - Ma;

anissito tādī - Syā, PTS.

³ vattena - Syā, PTS.

⁴ sīlavattena - Syā, PTS.

⁵ niyyāti - Syā, PTS.

⁶ yo - Syā, PTS.

⁷ pāraṅgato pārapatto - Ma;

pāragato pārapatto - Syā, PTS.

⁸ te kilese na puna pacceti - PTS, evaṃ sabbattha.

⁹ aṅgaṃ - Sīmu 1.

¹⁰ vilimpeyyuṃ - Sīmu 2.

¹¹ ugghātinighātiṃ vītivatto - PTS.

¹² anurodhavirodhasamatikkanto - Ma, Syā, PTS.

Luôn cả các pháp (tà kiến) đối với các vị ấy đều không được chấp nhận
 - **Các pháp:** nói đến 62 tà kiến. **Đối với các vị ấy:** đối với các vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt ấy. **Không được chấp nhận:** “Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại” là không được chấp nhận. “Thế giới là không thường còn, thế giới là có giới hạn, thế giới là không có giới hạn, mạng sống và thân thể là một, mạng sống và thân thể là khác, chúng sanh hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh hiện hữu và không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại” là không được chấp nhận; - ‘luôn cả các pháp (tà kiến) đối với các vị ấy đều không được chấp nhận’ là như thế.

Vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt đi bởi giới và phạm sự - Không: là sự phủ định. **Bà-la-môn:** Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: –nt– Không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn. **Vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt đi bởi giới và phạm sự:** Vị Bà-la-môn không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi giới, hoặc bởi phạm sự, hoặc bởi giới và phạm sự; - ‘vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt đi bởi giới và phạm sự’ là như thế.

Là bậc tự tại, đã đi đến bờ kia, không quay trở lại - Bờ kia: nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Vị ấy đã đi đến bờ kia, đã đạt đến bờ kia, đã đi đến điểm cuối, đã đạt đến điểm cuối, đã đi đến đỉnh, đã đạt đến đỉnh (có sự giảng rộng), việc sanh tử luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy; - ‘đã đi đến bờ kia’ là như thế. **Không quay trở lại:** Các ô nhiễm nào được dứt bỏ do Đạo Nhập Lưu, vị ấy không đi đến nữa, không quay trở lại, không quay về lại các ô nhiễm ấy. Các ô nhiễm nào được dứt bỏ do Đạo Nhất Lai, vị ấy không đi đến nữa, không quay trở lại, không quay về lại các ô nhiễm ấy. Các ô nhiễm nào được dứt bỏ do Đạo Bất Lai, vị ấy không đi đến nữa, không quay trở lại, không quay về lại các ô nhiễm ấy. Các ô nhiễm nào được dứt bỏ do Đạo A-la-hán, vị ấy không đi đến nữa, không quay trở lại, không quay về lại các ô nhiễm ấy; - ‘đã đi đến bờ kia, không quay trở lại’ là như thế.

Bậc tự tại: Bậc A-la-hán tự tại với năm biểu hiện: tự tại về đối tượng ước muốn và không ước muốn, tự tại với ý nghĩa ‘đã từ bỏ,’ tự tại với ý nghĩa ‘đã vượt qua,’ tự tại với ý nghĩa ‘đã giải thoát,’ tự tại với việc diễn giải điều ấy.

Bậc A-la-hán tự tại về đối tượng ước muốn và không ước muốn nghĩa là thế nào? Bậc A-la-hán là tự tại về lợi lộc, tự tại về không lợi lộc, tự tại về danh vọng, tự tại về không danh vọng, tự tại về lời khen, tự tại về lời chê, tự tại về hạnh phúc, tự tại về khổ đau; nếu người ta thoa một cánh tay với dầu thơm, nếu người ta đeo một cánh tay với cái rìu, thì không có sự luyến ái về việc ấy, không có sự bất bình về việc ấy, vị đã lìa bỏ sự ưa chuộng và bất bình, đã vượt qua khỏi sự hưng phấn và chán nản, đã vượt qua hẳn sự chiều chuộng và chống đối; bậc A-la-hán tự tại về đối tượng ước muốn và không ước muốn nghĩa là như vậy.

Kathaṃ arahā cattāvīti tādī? Arahato rāgo catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho, doso moho kodho upanāho makkho paḷāso issā macchariyaṃ māyā sāṭheyyaṃ thambho sārambho māno atimāno mado pamādo sabbe kilesā sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisaṅkhārā cattā vantā muttā pahinā paṭinissaṭṭhā, evaṃ arahā cattāvīti tādī.

Kathaṃ arahā tiṇṇāvīti tādī? Arahā kāmoghaṃ tiṇṇo bhavoghaṃ tiṇṇo ditṭhoghaṃ tiṇṇo avijjoghaṃ tiṇṇo sabbhaṃ saṃsārapathaṃ¹ tiṇṇo uttiṇṇo nittiṇṇo atikkanto samatikkanto vītivatto, so vutthavāso ciṇṇacaraṇo jātimaraṇasaṃsāro natthi tassa punabbhavoti,² evaṃ arahā tiṇṇāvīti tādī.

Kathaṃ arahā muttāvīti tādī? Arahato rāgā cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ, dosā cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ, mohā cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ, kodhā upanāhā makkhā paḷāsā issāya³ macchariyā māyāya⁴ sāṭheyā thambhā sārambhā mānā atimānā madā pamādā sabbakilesehi sabbaduccharitehi sabbadarathehi sabbapariḷāhehi sabbasantāpehi sabbākusalābhisaṅkhārehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ, evaṃ arahā muttāvīti tādī.

Kathaṃ arahā taṇniddesā tādī? Arahā sīle sati sīlavāti taṇniddesā tādī; saddhāya sati saddhoti taṇniddesā tādī, viriye sati viriyavāti taṇniddesā tādī, satiyā sati satimāti taṇniddesā tādī, samādhismiṃ sati samāhitoti taṇniddesā tādī, paññāya sati paññavāti taṇ niddesā tādī, vijjāya sati tevijjoti taṇniddesā tādī, abhiññāya sati chaḷabhiññoti taṇniddesā tādī, evaṃ arahā taṇniddesā tādī 'ti - pāraṅgato na pacceti tādī.

Tenāha bhagavā:

*“Na kappayanti na purekkharonti
dhammāpi tesam na paṭicchitāse,
na brāhmaṇo sīlavatena neyyo
pāraṅgato na pacceti tādī”*ti.

Paramatthakasuttaniddeso pañcamao.

--ooOoo--

¹ sabbasaṃsārapathaṃ - Syā, Manupa;

sabbasaṅkhārapaṭipathaṃ - PTS; sabbasaṅkhārapathaṃ - Sīmu 2.

² so vutthavāso ciṇṇacaraṇo -pe- natthi tassa punabbhavoti - Syā, PTS.

³ issā - Syā, PTS.

⁴ māyā - Syā, PTS.

Bậc A-la-hán tự tại với ý nghĩa ‘đã từ bỏ’ nghĩa là thế nào? Đối với bậc A-la-hán, sự luyến ái đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ; sự sân hận, si mê, giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ; bậc A-la-hán tự tại với ý nghĩa ‘đã từ bỏ’ nghĩa là như vậy.

Bậc A-la-hán tự tại với ý nghĩa ‘đã vượt qua’ nghĩa là thế nào? Bậc A-la-hán đã vượt qua dòng lũ (ngũ) dục, đã vượt qua dòng lũ của hữu, đã vượt qua dòng lũ tà kiến, đã vượt qua dòng lũ vô minh, đã vượt qua mọi nẻo đường luân hồi, đã vượt lên, đã vượt ra khỏi, đã vượt quá, đã vượt qua hằn, đã vượt qua khỏi. Vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, việc sanh tử luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy; bậc A-la-hán tự tại với ý nghĩa ‘đã vượt qua’ nghĩa là như vậy.

Bậc A-la-hán tự tại với ý nghĩa ‘đã giải thoát’ nghĩa là thế nào? Đối với bậc A-la-hán, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi sự luyến ái, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi sự sân hận, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi sự si mê, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi sự giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện; bậc A-la-hán tự tại với ý nghĩa ‘đã giải thoát’ nghĩa là như vậy.

Bậc A-la-hán tự tại với việc diễn giải điều ấy nghĩa là thế nào? Bậc A-la-hán, khi giới hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có giới,” khi tín hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có tín,” khi tấn hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có tấn,” khi niệm hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có niệm,” khi định hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta được định tĩnh,” khi tuệ hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có tuệ,” khi minh hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có ba minh,” khi thắng trí hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có sáu thắng trí;” bậc A-la-hán tự tại với việc diễn giải điều ấy nghĩa là như vậy; - là bậc tự tại, đã đi đến bờ kia, không quay trở lại’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“(Các bậc A-la-hán) không sắp đặt, không chú trọng
luôn cả các pháp (tà kiến) đối với các vị ấy đều không được chấp nhận.
Vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt đi bởi giới và phận sự,
là bậc tự tại, đã đi đến bờ kia, không quay trở lại.”*

Diễn Giải Bài Kinh Nhóm Tám về Tối Thắng - phần thứ năm.

--ooOoo--

6. JARĀSUTTANIDDESO

Atha jarāsuttaniddeso vuccati:

6 - 1

*Appaṃ vata jīvitam idaṃ
oraṃ vassasatāpi miyati,¹
yo cepi aticca jīvati
atha kho so jarasāpi miyati.¹*

Appaṃ vata jīvitam idaṃ 'ti - **Jīvitan** 'ti āyu ṭhiti² yapanā yāpanā irīyanā vattanā pālanā jīvitam jīvitindriyam. Api ca dvīhi kāraṇehi appakaṃ jīvitam, thokakaṃ³ jīvitam, ṭhitiparittatāya vā appakaṃ jīvitam, sarasaparittatāya vā appakaṃ jīvitam.

Katham ṭhitiparittatāya vā appakaṃ jīvitam? Atīte cittakkhaṇe jīvittha na jīvati na jīvissati; anāgate cittakkhaṇe jīvissati na jīvati na jīvittha; paccuppanne cittakkhaṇe jīvati na jīvittha na jīvissati.

1. *Jivitaṃ attabhāvo ca sukhadukkhā ca kevalā,
ekacittasamāyuttā lahuso vattate khaṇo.⁴*
2. *Cullāsītisahassāni⁵ kappā⁶ tiṭṭhanti ye marū,
natveva tepi jīvanti dvīhi cittehi saṃyutā.⁷*
3. *Ye niruddhā marantassa tiṭṭhamānassa vā idha,
sabbepi⁸ sadisā khandhā gatā appaṭisandhikā.⁹*
4. *Anantarā ca ye bhaggā¹⁰ ye ca bhaggā¹⁰ anāgatā,
tadantare niruddhānaṃ vesamaṃ¹¹ natthi lakkhaṇe.*
5. *Anibbattena na jāto paccuppanna jīvati,
cittabhaṅgā mato¹² loko paññatti paramatthiyā.¹³*
6. *Yathā ninnā pavattanti chandena pariṇāmitā,
acchinnadhārā¹⁴ vattanti saḷāyatanapaccayā.*
7. *Anidhānagatā bhaggā¹⁰ puñjo natthi anāgate,
nibbattāyeva¹⁵ tiṭṭhanti āragge sāsapūpamā.*

¹ miyyati - Ma, Syā, PTS, Sū, Sa.

² āyuṭṭhiti - Ma; āyuṭṭhiti - Sīmu 2.

³ thokakaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ vattatikkhano - Syā, PTS.

⁵ cūlāsītisahassāni - Syā.

⁶ kappam - Vi.

⁷ samāhitā - Syā, PTS, Vi;

samohitā - Sīmu 2.

⁸ sabbeva - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ appaṭisandhiyā - Vi.

¹⁰ bhaṅgā - PTS.

¹¹ vesammaṃ - Syā, PTS, Sa.

¹² cittabhaggā mato - Ma;

cittabhaṅgamato - Syā, PTS.

¹³ paramatthiyā - Syā, Vi;

paramatthiti - Sa.

¹⁴ acchinnavārā - Syā, PTS.

¹⁵ nibbattā ye ca - Ma.

6. DIỄN GIẢI KINH VỀ SỰ GIÀ

Giờ phân Diễn Giải Kinh về Sự Già được nói đến:

6 - 1

*Quả thật, mạng sống này là ngắn ngủi,
thậm chí kém hơn trăm tuổi cũng chết rồi.
Nếu người nào vượt qua (hạn tuổi ấy) vẫn còn sống,
người ấy rồi cũng chết vì già.*

Quả thật, mạng sống này là ngắn ngủi - Mạng sống: là tuổi thọ, sự tồn tại, sự di chuyển, sự làm cho di chuyển, sự thay đổi oai nghi, sự vận hành, sự hộ trì, mạng sống, mạng quyền. Và hơn nữa, mạng sống là ngắn ngủi, mạng sống là chút ít bởi hai lý do: mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của sự tồn tại, hoặc mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của phẩm chất.

Mạng sống là ngắn ngủi vì tính chất nhỏ nhoi của sự tồn tại nghĩa là thế nào? Đã sống ở sát-na tâm quá khứ thì không sống (ở hiện tại), sẽ không sống (ở vị lai); sẽ sống ở sát-na tâm vị lai thì không sống (ở hiện tại), đã không sống (ở quá khứ); đang sống ở sát-na tâm hiện tại thì đã không sống (ở quá khứ), sẽ không sống (ở vị lai).

1. “Mạng sống, bản ngã, toàn bộ hạnh phúc và khổ đau được gắn liền với một (sát-na) tâm; và sát-na (tâm) trôi qua một cách nhanh chóng.”¹

2. Ngay cả những vị Thiên nhân tồn tại 84.000 kiếp cũng không có trường hợp các vị ấy sinh tồn với hai tâm đã được kết hợp chung lại (trong cùng một sát-na).

3. Các uẩn nào của người đang chết, hoặc đang tồn tại ở thế gian này, mà đã bị diệt tận, hết thảy tất cả các uẩn ấy là tương tự nhau, chúng đã ra đi, không tiếp nối sanh lên nữa.

4. Và các uẩn đã bị tan rã lên trước đó, các uẩn sẽ bị tan rã ở tương lai, đối với các uẩn (đang) bị diệt tận vào khoảng giữa của chúng (ở hiện tại), không có trạng thái khác nhau về tương trạng.

5. Với uẩn chưa hạ sanh thì chưa được sanh ra, con người sống với uẩn hiện tại, thân này bị chết đi do sự tan rã của tâm thức, (đây là) định luật theo ý nghĩa tuyệt đối.

6. Nước di chuyển đến các chỗ thấp như thế nào, thì con người bị thay đổi vì sự mong muốn như thế ấy. Các dòng chảy không bị đứt đoạn (của tâm) vận hành do duyên của sáu xứ.

7. Các uẩn không đi đến việc tồn trữ, chúng bị tan rã. Không có sự tích lũy của các uẩn ở tương lai. Chúng tồn tại chỉ trong khi vừa được sanh lên, tương tự như hạt cải ở đầu mũi kim.

¹ Một số trong các câu kệ ở đây được ghi nghĩa Việt dựa theo Chú Giải (ND).

8. *Nibbattānañca dhammānaṃ bhaṅgo nesam purakkhato,
palokadhammā tiṭṭhanti purāṇehi¹ amissitā.*

9. *Adassanāto² āyanti bhaṅgā gacchanti adassanaṃ,³
vijjuppādova ākāse uppajjanti vayanti cā⁴ ”ti.*

Evam ṭhitiparittatāya appakaṃ jīvitam.

Katham sarasaparittatāya appakaṃ jīvitam? Assāsūpanibaddham jīvitam, passāsūpanibaddham jīvitam, assāsapassāsūpanibaddham jīvitam, mahābhūtanibaddham jīvitam, kabalīkārāhārūpanibaddham jīvitam, usmūpanibaddham jīvitam, viññānūpanibaddham jīvitam. Mūlampi imesaṃ dubbalaṃ, pubbahetūpi imesaṃ dubbalā, yepi⁴ paccayā tepi dubbalā, yāpi pabhavikā⁵ sāpi⁶ dubbalā, sahabhūpimesaṃ⁷ dubbalā, sampayogāpi imesaṃ dubbalā, sahaṃjāpi imesaṃ dubbalā, yāpi payojikā sāpi dubbalā, aññamaññaṃ niccadubbala ime, aññamaññaṃ anavatṭhitā⁸ ime, aññamaññaṃ paripātayanti ime, aññamaññaṃ hi natthi tāyitā, na cāpi ṭhapenti aññamaññaṃ ime. Yo’pi nibbattako so na vijjati.

10. *“Na ca kenaci koci hāyati bhaṅgabyā⁹ ime hi sabbaso,
purimehi pabhāvitā¹⁰ ime yepi pabhavakā¹¹ te pure matā,
purimā’pi ca pacchimā’pi ca aññamaññaṃ na kadācimāddasun ”ti.¹²*

Evam sarasaparittatāya appakaṃ jīvitam.

Api ca cātummahārājikānaṃ¹³ devānaṃ jīvitam upādāya manussānaṃ appakaṃ jīvitam parittam jīvitam thokaṃ jīvitam khaṇikaṃ jīvitam lahukaṃ jīvitam ittaram jīvitam anaddhaniyaṃ¹⁴ jīvitam na ciraṭṭhitikaṃ jīvitam. –pe– tāvatimsānaṃ devānaṃ –pe– yāmānaṃ devānaṃ –pe– tusitānaṃ devānaṃ –pe– nimmāna-ratīnaṃ devānaṃ –pe– paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ –pe– brahmacāyikānaṃ devānaṃ jīvitam upādāya manussānaṃ appakaṃ jīvitam parittam jīvitam thokaṃ jīvitam khaṇikaṃ jīvitam lahukaṃ jīvitam ittaram jīvitam anaddhaniyaṃ¹⁴ jīvitam na ciraṭṭhitikaṃ jīvitam. Vuttampi cetam bhagavatā:

“Appamidaṃ bhikkhave manussānaṃ āyu, gamanīyo samparāyo, mantāya boddhabbam,¹⁵ kattabbam kusalam, caritabbam brahmacariyaṃ, natthi jātassa amaraṇam, yo bhikkhave ciraṃ jīvati, so vassasatam appam vā bhiyyo vā.”¹⁶

¹ porāṇehi - PTS. ⁹ gandhabbā - Ma, Sīmu 2.

² adassanato - Ma, Syā, PTS.

³ gacchanti dassanaṃ - Ma, PTS, Syā;
gacchantyadassanaṃ - Vi.

⁴ ye - Ma.

⁵ pabhāvikā - Ma.

⁶ yepi ... tepi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁷ sahabhū pi imesaṃ - Ma, Syā, PTS;
sahabhūmi pi imesaṃ - Sīmu 2.

⁸ anavatṭhitā - Syā, PTS.

¹⁰ pabhāvikā - Ma.

¹¹ pabhāvikā - Ma;

pabhāvitā - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹² kadāci maddasamsū ti - Ma;

kadāci addasamsū ti - Syā;

kadāci addasun ti - PTS.

¹³ cātummahārājikānaṃ - Ma.

¹⁴ anaddhaniyaṃ - Syā, PTS.

¹⁵ phoṭṭhabbam - Syā, PTS.

¹⁶ Mārasamyutta, Paṭhamavagga.

8. Và đối với các pháp đã được sanh lên, sự tan rã của chúng là ở phía trước. Các uẩn có trạng thái tiêu hoại, chúng tồn tại không bị trộn lẫn với các uẩn trước đó.

9. Chúng đi đến không được nhìn thấy; bị tan rã, chúng ra đi không được nhìn thấy. Chúng sanh lên và diệt đi tựa như sự xuất hiện của tia chớp ở không trung.”
- Mạng sống là ngăn ngại vì tính chất nhỏ nhoi của sự tồn tại nghĩa là như vậy.

Mạng sống là ngăn ngại vì tính chất nhỏ nhoi của phẩm chất nghĩa là thế nào? Mạng sống được gắn liền với hơi thở ra, mạng sống được gắn liền với hơi thở vào, mạng sống được gắn liền với hơi thở ra và hơi thở vào, mạng sống được gắn liền với bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió), mạng sống được gắn liền với vật thực ăn uống, mạng sống được gắn liền với hơi nóng, mạng sống được gắn liền với thức. Nguồn gốc của các pháp này là yếu ớt, nhân quá khứ của các pháp này cũng là yếu ớt, các pháp nào là duyên các pháp ấy cũng là yếu ớt, pháp nào là nguồn sanh khởi pháp ấy cũng là yếu ớt, các pháp cùng hiện hữu của các pháp này cũng là yếu ớt, các pháp kết hợp với các pháp này cũng là yếu ớt, các pháp đồng sanh của các pháp này cũng là yếu ớt, pháp nào chỉ huy thì pháp ấy cũng là yếu ớt, các pháp này luôn yếu ớt giống như nhau, các pháp này không trụ lại cùng với nhau, các pháp này tiêu hoại giống như nhau, không có sự bảo vệ giữa chúng với nhau, các pháp này cũng không củng cố lẫn nhau. Pháp nào sản sinh ra (pháp khác) thì nó không còn hiện hữu.

10. “Và không có cái nào bị loại trừ bởi cái nào, bởi vì toàn bộ những cái này đều đạt đến sự tan rã. Do những cái trước mà những cái này được tạo ra, những cái là nguồn phát sanh trước đó rồi cũng bị chết đi, thậm chí những cái trước và luôn cả những cái sau không bao giờ nhìn thấy lẫn nhau.” - Mạng sống là ngăn ngại vì tính chất nhỏ nhoi của phẩm chất nghĩa là như vậy.

Và hơn nữa, so sánh với mạng sống của chư Thiên cõi Tứ Đại Thiên Vương, thì loài người có mạng sống ngăn ngại, có mạng sống nhỏ nhoi, có mạng sống chút ít, có mạng sống chớp nhoáng, có mạng sống mau lẹ, có mạng sống chóng qua, có mạng sống không lâu dài, có mạng sống không tồn tại lâu. So sánh với mạng sống của chư Thiên cõi Đạo Lợi –nt– của chư Thiên cõi Dạ Ma –nt– của chư Thiên cõi Đâu Suất –nt– của chư Thiên cõi Hóa Lạc Thiên –nt– của chư Thiên cõi Tha Hóa Tự Tại –nt– của chư Thiên thuộc Phạm Thiên Chúng thì loài người có mạng sống ngăn ngại, có mạng sống nhỏ nhoi, có mạng sống chút ít, có mạng sống chớp nhoáng, có mạng sống mau lẹ, có mạng sống chóng qua, có mạng sống không lâu dài, có mạng sống không tồn tại lâu. Và điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, tuổi thọ này của loài người là ngăn ngại, kiếp sau rồi sẽ được đi đến, nên làm cho giác ngộ nhờ vào trí tuệ, nên làm việc thiện, nên thực hành Phạm hạnh, đã được sanh ra không có việc không chết. Này các tỳ khưu, người nào sống lâu, người ấy sống một trăm năm, ít hơn hoặc nhiều hơn.

11. *Appamāyu manussānaṃ hīleyya naṃ suporiso,
careyyādittasīsova natthi maccussa nāgamo.*

12. *Accayanti ahorattā jīvitam uparujjhati,
āyu khīyati¹ maccānaṃ kunnadīnaṃva odakan² 'ti.³
Appam vata jīvitam idaṃ.*

Oram vassasatāpi mīyati 'ti - kalalakālepi cavati marati antaradhāyati vippalujjati, abbudakālepi⁴ cavati marati antaradhāyati vippalujjati, pesikālepi cavati marati antaradhāyati vippalujjati, ghanakālepi cavati marati antaradhāyati vippalujjati, pasākhakālepi⁵ cavati marati antaradhāyati vippalujjati, jātamattopi⁶ cavati marati antaradhāyati vippalujjati, sūtigharepi⁷ cavati marati antaradhāyati vippalujjati, addhamāsikopi⁸ cavati marati antaradhāyati vippalujjati, māsikopi cavati marati antaradhāyati vippalujjati, dvemāsikopi temāsikopi catumāsikopi pañcamāsikopi cavati marati antaradhāyati vippalujjati, chamāsikopi sattamāsikopi aṭṭhamāsikopi navamāsikopi dasamāsikopi saṃvaccharikopi cavati marati antaradhāyati vippalujjati, dvevassikopi tivassikopi catuvassikopi pañcavassikopi chavassikopi sattavassikopi aṭṭhavassikopi navavassikopi dasavassikopi vīsativassikopi tiṃsavassikopi cattārīsavassikopi paññāsavassikopi saṭṭhivassikopi sattativassikopi asītivassikopi navutivassikopi cavati marati antaradhāyati vippalujjati 'ti - oram vassasatāpi mīyati.

Yo cepi aticca jīvati 'ti - Yo vassasataṃ atikkamitvā jīvati, so ekaṃ vā vassaṃ jīvati, dve vā vassāni jīvati, tīni vā vassāni jīvati, cattāri vā vassāni jīvati, pañca vā vassāni jīvati, dasa vā vassāni jīvati, vīsatiṃ⁹ vā vassāni jīvati, tiṃsaṃ vā vassāni jīvati, cattārīsaṃ vā vassāni jīvati 'ti - yo cepi aticca jīvati.

Atha kho so jarasāpi mīyati 'ti - Yadā jīṇṇo hoti vuddho¹⁰ mahallako addhagato vayo anuppatto, khaṇḍadanto palitakeso,¹¹ vilūnaṃ khalitaṃsiro¹² valitaṃ tilakāhatagatto vaṅko bhoggo¹³ daṇḍaparāyaṇo, so jarāyapi cavati marati antaradhāyati vippalujjati, natthi maraṇamhā makkho.

13. *“Phalānamiva pakkānaṃ pāto papatato¹⁴ bhayaṃ,
evaṃ jātāna maccānaṃ¹⁵ niccaṃ maraṇato bhayaṃ.*

14. *Yathāpi kumbhakārassa kataṃ mattikabhājanaṃ,¹⁶
sabbaṃ bhedanapariyantaṃ¹⁷ evaṃ maccāna jīvitam.*

15. *Daharā ca mahantā ca ye bālā ye ca paṇḍitā.
sabbe maccuvasaṃ yanti sabbe maccuparāyaṇā.*

¹ āyu khiyyati - Ma; āyūṃ khīyati - PTS.

² ūdakan - Syā, PTS.

³ Mārasaṃyutta, Paṭhamavagga.

⁴ ambudakālepi - Syā.

⁵ pañcasākhakālepi - Syā.

⁶ jātimattopi - Syā, PTS.

⁷ pasūtigharepi - Syā, PTS.

⁸ aḍḍhamāsikopi - Syā, PTS.

⁹ vīsati - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ vuḍḍho - Syā, PTS.

¹¹ phalitakeso - Sa.

¹² khalitasiro - Ma, Syā;
khālitasiro - PTS.

¹³ bhaggo - Syā, PTS.

¹⁴ patanato - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ jātānaṃ maccānaṃ - PTS.

¹⁶ katā mattikabhājanā - Syā, PTS.

¹⁷ sabbe bhedanapariyantā - Syā, PTS.

11. Tuổi thọ của loài người là ngắn ngủi, bậc thiện nhân nên xem thường nó, nên thực hành tựa như người có cái đầu đã bị cháy rục, việc không xảy đến cái chết là không có.

12. Ngày và đêm trôi qua, mạng sống bị hoại diệt, tuổi thọ của loài người bị cạn kiệt, tựa như nước của những con rạch nhỏ.”

- ‘Quả thật, mạng sống này là ngắn ngủi’ là như thế.

Thậm chí kém hơn trăm tuổi cũng chết rồi: Có người từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời ở giai đoạn thai một tuần tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời ở giai đoạn thai hai tuần tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời ở giai đoạn thai ba tuần tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời ở giai đoạn thai bốn tuần tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời ở giai đoạn thai hai tháng tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời ngay khi vừa được sanh ra; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời ở tại nhà bảo sanh; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời lúc nửa tháng tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời lúc một tháng tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời lúc hai tháng tuổi, lúc ba tháng tuổi, lúc bốn tháng tuổi, lúc năm tháng tuổi; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời lúc sáu tháng tuổi, lúc bảy tháng tuổi, lúc tám tháng tuổi, lúc chín tháng tuổi, lúc mười tháng tuổi, lúc tròn một năm; từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời lúc hai năm, lúc ba năm, lúc bốn năm, lúc năm năm, lúc sáu năm, lúc bảy năm, lúc tám năm, lúc chín năm, lúc mười năm, lúc hai mươi năm, lúc ba mươi năm, lúc bốn mươi năm, lúc năm mươi năm, lúc sáu mươi năm, lúc bảy mươi năm, lúc tám mươi năm, lúc chín mươi năm; - ‘thậm chí kém hơn trăm tuổi cũng chết rồi’ là như thế.

Nếu người nào vượt qua (hạn tuổi ấy) vẫn còn sống: Người nào còn sống sau khi vượt qua một trăm tuổi, người ấy hoặc là sống thêm một năm, hoặc sống thêm hai năm, hoặc sống thêm ba năm, hoặc sống thêm bốn năm, hoặc sống thêm năm năm, hoặc sống thêm mười năm, hoặc sống thêm hai mươi năm, hoặc sống thêm ba mươi năm, hoặc sống thêm bốn mươi năm; - ‘nếu người nào vượt qua (hạn tuổi ấy) vẫn còn sống’ là như thế.

Người ấy rồi cũng chết vì già: Vào lúc già yếu, lớn tuổi, trường thượng, đã trải qua cuộc đời, đã đạt đến tuổi thọ, răng rụng, tóc bạc, lưa thưa, đầu sói, nhăn nheo, thân thể điểm đồi mồi, lưng cong, lom khom, chống gậy, người ấy từ trần, chết đi, quá vãng, lìa đời cũng vì tuổi già, không có việc thoát khỏi sự chết.

13. Giống như nỗi sợ hãi về sự rơi rụng vào buổi sáng của những trái cây đã chín, nỗi sợ hãi thường xuyên về sự chết của những con người đã được sanh ra là như vậy.

14. Cũng giống như bát đĩa bằng đất sét đã được làm ra bởi người thợ gốm, tất cả có sự bể vỡ là chặng cuối, mạng sống của loài người là như vậy.

15. Những ai ngu si và những ai sáng suốt, các trẻ con và những người lớn, tất cả đều sa vào quyền lực của thân chết, tất cả đều có sự chết là nơi cuối cùng.

16. “*Tesaṃ maccuparetānaṃ gacchataṃ paralokato,
na pitā tāyate puttaṃ ñātī vā pana ñātike.*”

17. *Pekkhataññeva ñātīnaṃ passa lālapataṃ¹ puthū,
ekamekova maccānaṃ govajjho viya nīyati,
evamabbhāhato loko maccunā ca jarāya cā* ”ti.²

Atha kho so jarasāpi mīyati.

Tenāha bhagavā:

“*Appaṃ vata jīvitam idaṃ
oraṃ vassasatāpi mīyati,
yo cepi aticca jīvati
atha kho so jarasāpi mīyati* ”ti.

6 - 2

*Socanti janā mamāyite
na hi santi niccā pariggahā,
vinābhāvaṃ santam³evidaṃ
iti disvā nāgāramāvase.⁴*

Socanti janā mamāyite ’ti - **Janā** ’ti khattiyā ca brāhmaṇā ca vessā ca suddā ca gahaṭṭhā ca pabbajitā ca devā ca manussā ca. **Mamattā** ’ti dve mamattā: taṇhāmamattaṃ ca diṭṭhimamattaṃ ca –pe– idaṃ taṇhāmamattaṃ –pe– idaṃ diṭṭhimamattaṃ. Mamāyitaṃ vatthuṃ acchedasaṅkinopi⁵ socanti, acchijjantepi socanti, acchinnepi socanti. Mamāyitaṃ vatthuṃ vipariṇāmasaṅkinopi⁶ socanti, vipariṇāmantepi socanti, vipariṇātepi socanti, kilamanti, paridevanti, urattāliṃ kandanti, sammohaṃ āpajjanti ’ti - socanti janā mamāyite.

Na hi santi niccā pariggahā ’ti - **Pariggahā** ’ti dve pariggahā: taṇhāpariggaho ca diṭṭhipariggaho ca –pe– ayaṃ taṇhāpariggaho –pe– ayaṃ diṭṭhipariggaho. Taṇhāpariggaho anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo. Diṭṭhipariggaho ca anicco saṅkhato⁷ paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo.

Vuttaṃ hetam bhagavatā:

“Passatha no tumhe bhikkhave, taṃ pariggahaṃ, yvāssa⁸ pariggaho nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassatisamaṃ tatheva ṭhassatī ”ti? No hetam bhante. “Sādhu bhikkhave, ahampi kho etaṃ bhikkhave pariggahaṃ na samanupassāmi, yvāssa⁸ pariggaho nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassatisamaṃ tatheva ṭhassatī ”ti.⁹ Pariggahā niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā natthi na santi na saṃvijjanti nupalabbhanti ’ti - na hi santi niccā pariggahā.

¹ lālapataṃ - Ma, Syā, PTS;
lālapataṃ - Sīmu 2.

² Suttanipāta, Sallasutta.

³ vinābhāvasantam - Syā, PTS.

⁴ na gharamāvase - Manupa.

⁵ mamāyitavatthu-acchedasaṅkinopi - Syā, PTS.

⁶ mamāyitavatthuvipariṇāmasaṅkinopi - Syā, PTS.

⁷ asaṅkhato - Sīmu 1.

⁸ yvāyaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ Majjhimanikāya, Alagaddūpamasutta.

16. Đối với những người ấy, đã bị chế ngự bởi thân chết và đang đi đến thế giới khác, người cha không thể bảo vệ con trai, hoặc ngay cả thân nhân không thể bảo vệ các quyền thuộc.

17. Hãy xem, trong số các thân quyến thật sự đang nhìn, đang than khóc thể thâm, và từng người một trong số loài người bị đưa đi, ví như loài bò là để giết thịt; thế gian bị hành hạ như vậy bởi cái chết và sự già.” - ‘Người ấy rồi cũng chết vì già’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Quả thật, mạng sống này là ngắn ngủi,
thậm chí kém hơn trăm tuổi cũng chết rồi.
Nếu người nào vượt qua (hạn tuổi ấy) vẫn còn sống,
người ấy rồi cũng chết vì già.”

6 - 2

*Loài người sâu muộn về vật đã được chấp là của ta,
bởi vì các sự sở hữu được trường tồn là không có.
Sự chia lìa này thật sự đang hiện diện,
sau khi nhìn thấy như thế thì không nên sống đời tại gia.*

Loài người sâu muộn về vật đã được chấp là của ta - Loài người: là các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các vị xuất gia, chư Thiên, và loài người. **Trạng thái chấp là của ta:** Có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến. Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật đã được chấp là của ta nên họ sâu muộn, trong khi đang bị chiếm đoạt họ cũng sâu muộn, khi đã bị chiếm đoạt họ cũng sâu muộn. Có sự lo âu về việc biến đổi của vật đã được chấp là của ta nên họ sâu muộn, trong khi vật đang biến đổi họ cũng sâu muộn, khi vật đã bị biến đổi họ cũng sâu muộn, mệt mỏi, than vãn, đăm ngực khóc lóc, đi đến sự mê muội; - ‘loài người sâu muộn về vật đã được chấp là của ta’ là như thế.

Bởi vì các sự sở hữu được trường tồn là không có - Các sự sở hữu: Có hai sự sở hữu: sự sở hữu do tham ái và sự sở hữu do tà kiến. –nt– điều này là sở hữu do tham ái. –nt– điều này là sở hữu do tà kiến. Sự sở hữu do tham ái là không thường còn, bị tạo tác, được sanh lên thuận theo điều kiện, có sự hoại, có sự diệt, có sự suy giảm, có sự chấm dứt, có sự biến đổi. Sự sở hữu do tà kiến là không thường còn, bị tạo tác, được sanh lên thuận theo điều kiện, có sự hoại, có sự diệt, có sự suy giảm, có sự chấm dứt, có sự biến đổi.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, các người có thấy sự sở hữu nào là thường còn, bền vững, trường tồn, không có sự biến đổi, sẽ tồn tại y như thế một cách vĩnh viễn?” “Bạch Ngài, điều ấy không đúng.” “Này các tỳ khưu, tốt lắm! Này các tỳ khưu, Ta cũng không nhìn thấy sự sở hữu nào là thường còn, bền vững, trường tồn, không có sự biến đổi, sẽ tồn tại y như thế một cách vĩnh viễn.” Các sự sở hữu thường còn, bền vững, trường tồn, không có sự biến đổi là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại; - ‘bởi vì các sự sở hữu được trường tồn là không có’ là như thế.

Vinābhāvaṃ santamevidan 'ti - nānābhāve vinābhāve aññathābhāve sante saṃvijjamāne¹ upalabbhiyamāne. Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā: “Alaṃ ānanda, mā soci, mā paridevi. Nanu etaṃ mayā ānanda, paṭigacceva² akkhātaṃ ‘sabbeheva piyehi manāpehi nānābhāvo vinābhāvo aññathābhāvo. Taṃ kutettha ānanda, labbhā, yaṃ taṃ jātaṃ bhūtaṃ saṅkhatāṃ palokadhammaṃ taṃ vata mā palujjī 'ti, nettaṃ tṭhānaṃ vijjati ”ti.³ Purimānaṃ purimānaṃ khandhānaṃ dhātūnaṃ āyatanānaṃ vipariṇāmaññathābhāvā pacchimā pacchimā khandhā ca dhātuyo ca āyatanāni ca pavattanti 'ti - vinābhāvaṃ santamevidaṃ.

Iti disvā nāgāramāvase 'ti - **Iti** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūri⁴ akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbata nāmettaṃ⁵ itīti. **Iti disvā** - passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā mamattesū 'ti - iti disvā. **Nāgāramāvase** 'ti - sabbaṃ gharāvāsapaḷibodhaṃ chinditvā puttadārapaḷibodhaṃ chinditvā nātipaḷibodhaṃ chinditvā mittāmaccaḷibodhaṃ chinditvā sannidhi-ḷibodhaṃ chinditvā kesamassaṃ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitvā akiñcanabhāvaṃ upagantvā eko careyya vihareyya irīyeyya vatteyya pāleyya yaḷeyya yaḷeyyā 'ti - iti disvā nāgāramāvase.

Tenāha bhagavā:

“Socanti janā mamāyite
na hi santi niccā pariggahā,
vinābhāvaṃ santamevidaṃ
iti disvā nāgāramāvase ”ti.

6 - 3

*Maraṇenapi taṃ pahīyati
yaṃ puriso mamidanti⁶ maññati,
etaṃ disvāna⁷ paṇḍito
na mamattāya nametha māmaako.*

Maraṇenapi taṃ pahīyati 'ti - **Maraṇan** 'ti yā⁸ tesāṃ tesāṃ sattānaṃ tamhā tamhā sattanikāyā cuti cavanatā bhedo antaradhānaṃ maccu maraṇaṃ kālakiriyaṃ khandhānaṃ bhedo kalebarassa⁹ nikkhepo jīvitindriyassūpacchedo.¹⁰ **Tan** 'ti rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāgataṃ. **Pahīyati** 'ti pahīyati jahīyati vijahīyati antaradhāyati vippalujjati.

Bhāsitaṃpi hettaṃ:

1. “Pubbeva maccaṃ vijahanti bhogā
macco va ne pubbataraṃ jahāti,
asassatā bhogino kāmakāmī
tasmā na socāmaṃ sokakāle.

¹ saṃvijjamāne atthi - Sīmu 1.

² paṭigacceva - Ma, Syā, PTS.

³ Dīghanikāya, Mahāparinibbānasutta.

⁴ padapāripūri - Syā, PTS.

⁵ padānupubbata mettaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ mamayidanti - Syā, PTS.

⁷ etampi viditvāna - Ma;
etampi viditvā - Syā, PTS, Manupa.

⁸ yaṃ - Sīmu 1.

⁹ kalevarassa - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ Paṭiccasamuppādavibhaṅga.

Sự chia lìa này thật sự đang hiện diện: trong khi bản tánh thay đổi, bản tánh chia lìa, bản tánh đổi khác đang hiện hữu, đang được tìm thấy, đang được tôn tại. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Này Ānanda, thôi đi! Chớ sầu muộn, chớ than vãn. Này Ānanda, chẳng phải điều này đã được Ta nói ngay từ trước rằng: “Với tất cả các vật đáng yêu đáng mến, thì đều có bản tánh thay đổi, bản tánh chia lìa, bản tánh đổi khác”? Này Ānanda, ở đây làm sao có thể đạt được sự kiện ấy? Là sự kiện vật được sanh ra, được hiện hữu, bị tạo tác, có pháp tiêu hoại, nhưng mà vật ấy chớ có tiêu hoại, sự kiện này không được biết đến.” Do bản tánh biến hoại và đổi khác của các uẩn, của các giới, của các xứ ngay trước đây mà các uẩn, các giới, và các xứ kế liền đó vận hành; - ‘sự chia lìa này thật sự đang hiện diện’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy như thế thì không nên sống đời tại gia - Như thế: Từ ‘*iti*’ này gọi là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Sau khi nhìn thấy như thế:** sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt về các trạng thái chấp là của ta; - ‘sau khi nhìn thấy như thế’ là như thế. **Không nên sống đời tại gia:** Sau khi cắt đứt mọi sự vướng bận của đời sống tại gia, sau khi cắt đứt sự vướng bận về vợ con, sau khi cắt đứt sự vướng bận về thân quyến, sau khi cắt đứt sự vướng bận về bạn bè và thân hữu, sau khi cắt đứt sự vướng bận về việc tích trữ, sau khi cạo bỏ râu tóc, khoác lên các tấm vải màu ca-sa, rời nhà xuất gia sống không nhà, sau khi đi đến trạng thái không có gì, một mình sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng; - ‘không nên sống đời tại gia’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Loài người sầu muộn về vật đã được chấp là của ta,
bởi vì các sự sở hữu được trường tồn là không có,
sự chia lìa này thật sự đang hiện diện,
sau khi nhìn thấy như thế thì không nên sống đời tại gia.”*

6 - 3

*Cái nào mà người suy nghĩ rằng: ‘Cái này là của tôi,’
cái ấy bị dứt bỏ cũng bởi sự chết.
Sau khi nhìn thấy điều này, vị sáng suốt,
là người đệ tử thành tín, không nên thiên về trạng thái chấp là của ta.*

Cái ấy bị dứt bỏ cũng bởi sự chết - Sự chết: là sự quá vãng, trạng thái hủy diệt, sự tan rã, sự biến mất, sự tử vong, sự chết, sự qua đời, sự tan rã của các uẩn, sự quăng bỏ thân xác, sự bẻ gãy mạng quyền khỏi từng chủng loại này khác của các chúng sanh này khác. **Cái ấy:** liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức. **Bị dứt bỏ:** bị dứt bỏ là bị từ bỏ, bị lìa bỏ, bị biến mất, bị tiêu hoại.

Bởi vì, điều này cũng đã được nói đến:

1. *Các của cải rời bỏ con người trước (của cải bị mất mát lúc còn sống),
hoặc con người lìa bỏ các của cải trước (chết không đem theo của cải).
Này kẻ mong muốn ngũ dục, các của cải không được trường tồn,
vì thế, Ta không sầu muộn ở thời điểm của sầu muộn.*

2. *Udeti āpūrati veti cando
atthaṅgametvāna¹ paleti sūriyo,
viditā mayā sattuka! Lokadhammā²
tasmā na socāmahaṃ sokakāle³ ”ti³*
- maraṇenapi taṃ pahīyati.

Yaṃ puriso mamidanti maññati ’ti - **Yan** ’ti rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāṅgataṃ. **Puriso** ’ti saṅkhā samaññā paññatti vohāro⁴ nāmaṃ nāmakammaṃ nāmadheyyaṃ nirutti byañjanaṃ abhilāpo. **Mamidanti maññati** ’ti taṇhāmaññanāya maññati, diṭṭhimaññanāya maññati, mānāmaññanāya maññati, kilesamaññanāya maññati, duccharitamaññanāya maññati, payogamaññanāya maññati, vipākamaññanāya maññati ’ti - yaṃ puriso mamidanti maññati.

Etaṃ disvāna paṇḍito ’ti etaṃ ādīnavāṃ ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā mamattesū ’ti - etaṃ disvāna. **Paṇḍito** ’ti dhīro paññavā⁵ buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī ’ti - etaṃ disvāna paṇḍito.

Na mamattāya nametha māmako ’ti - **Mamattā** ’ti dve mamattā: taṇhāmamattaṃ ca diṭṭhimamattaṃ ca –pe– idaṃ taṇhāmamattaṃ –pe– idaṃ diṭṭhimamattaṃ. **Māmako** ’ti - māmako⁶ buddhamāmako dhammamāmako saṅghamāmako; so taṃ⁷ bhagavantaṃ mamāyati, bhagavā taṃ puggalaṃ parigaṇhāti.⁸

Vuttaṃ hetamaṃ bhagavatā:

“Ye te bhikkhave bhikkhū kuhā thaddhā lapā siṅgī unnaḷā asamāhitā, na me te bhikkhave, bhikkhū māmakā. Apagatā ca te bhikkhave, bhikkhū imasmā dhammavinayā. Na ca pana te⁹ imasmiṃ dhammavinaye vuddhiṃ virūḷhiṃ vepullaṃ āpajjanti. Ye ca kho te bhikkhave, bhikkhū nikkuhā nillapā dhīrā atthaddhā¹⁰ susamāhitā, te kho me bhikkhave, bhikkhū māmakā. Anapagatā ca te bhikkhave, bhikkhū imasmā dhammavinayā; te ca imasmiṃ dhammavinaye vuddhiṃ virūḷhiṃ vepullaṃ āpajjanti.

3. *“Kuhā thaddhā lapā siṅgī unnaḷā asamāhitā,
na te dhamme virūhanti sammāsambuddhadesite.*
4. *Nikkuhā nillapā dhīrā atthaddhā⁹ susamāhitā,
te ve dhamme virūhanti sammāsambuddhadesite ”ti.¹¹*

¹ atthaṃ gametvāna - PTS.

² sattakalokadhammā - PTS.

³ Jātaka, Pañcakanipāta, Maṇikuṇḍalajātaka (351).

⁴ lokavohāro - Syā, PTS.

⁵ paṇḍito dhīro paṇḍito paññavā - Ma;
paṇḍito ti - Syā, PTS, ‘dhīro paññavā’ natthi.

⁶ māmako - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ taṃ - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁸ parigaṇhāti - Ma, Syā, PTS.

⁹ na ca te - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ atthaddhā - Syā, PTS.

¹¹ Catukkaṅguttara, Uruvelavagga;
Itivuttaka, Catukkanipāta, Kuhasutta.

2. *Mặt trăng mọc lên, tròn dần rồi lại khuyết.*

Mặt trời sau khi lặn xuống thì biến mất.

Này Sattuka, các pháp thế gian đã được Ta nhận biết;

vì thế, Ta không sầu muộn ở thời điểm của sầu muộn.¹

- ‘Cái ấy bị dứt bỏ cũng bởi sự chết’ là như thế.

Cái nào mà người suy nghĩ rằng: ‘Cái này là của tôi’ - Cái nào: liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức. **Người:** là sự ấn định, sự chỉ định, sự quy định, sự diễn tả, tên gọi, sự đặt tên, sự định danh, từ mô tả, tên hiệu, từ kêu gọi. **Suy nghĩ rằng: ‘Cái này là của tôi’:** là suy nghĩ với sự suy nghĩ bởi tham ái, suy nghĩ với sự suy nghĩ bởi tà kiến, suy nghĩ với sự suy nghĩ bởi ngã mạn, suy nghĩ với sự suy nghĩ bởi ô nhiễm, suy nghĩ với sự suy nghĩ bởi uế hạnh, suy nghĩ với sự suy nghĩ bởi thực dụng, suy nghĩ với sự suy nghĩ bởi kết quả; - ‘cái nào mà người suy nghĩ rằng: Cái này là của tôi’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy điều này, vị sáng suốt: Sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt điều bất lợi này ở các trạng thái chấp là của ta; - ‘sau khi nhìn thấy điều này’ là như thế. **Vị sáng suốt:** là người sáng trí, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh; - ‘sau khi nhìn thấy điều này, vị sáng suốt’ là như thế.

Là người thành tín, không nên thiên về trạng thái chấp là của ta - Trạng thái chấp là của ta: có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến. **Là người thành tín:** Người thành tín là người thành tín với đức Phật, người thành tín với Giáo Pháp, người thành tín với Tăng chúng; người ấy thành tín với đức Thế Tôn ấy, đức Thế Tôn thừa nhận người ấy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, những vị tỳ khưu nào là gạt găm, ương ngạnh, nói nhiều, lừa đảo, khoác lác, không định tĩnh, này các tỳ khưu, đối với Ta, các vị tỳ khưu ấy không phải là những người đệ tử thành tín. Và này các tỳ khưu, các vị tỳ khưu ấy là đã lìa khỏi Pháp và Luật này; hơn nữa, các vị tỳ khưu ấy không đạt được sự phát triển, tăng trưởng, lớn mạnh trong Pháp và Luật này. Và này các tỳ khưu, những vị tỳ khưu nào là không gạt găm, không nói nhiều, thông minh, không ương ngạnh, khéo định tĩnh, này các tỳ khưu, đối với Ta, các vị tỳ khưu ấy là những người đệ tử thành tín. Và này các tỳ khưu, các vị tỳ khưu ấy là không lìa khỏi Pháp và Luật này; các vị tỳ khưu ấy đạt được sự phát triển, tăng trưởng, lớn mạnh trong Pháp và Luật này.

3. *“Những kẻ gạt găm, ương ngạnh, nói nhiều, lừa đảo, khoác lác, không định tĩnh, những người ấy không tiến triển trong Giáo Pháp đã được đấng Chánh Đẳng Giác chỉ bảo.*

4. *Các vị không gạt găm, không nói nhiều, sáng trí, không ương ngạnh, khéo định tĩnh, thật vậy các vị ấy tiến triển trong Giáo Pháp đã được đấng Chánh Đẳng Giác chỉ bảo.”*

¹ *Bôn Sanh Bông Tai Ngọc Ma-ni* (351), TTPV tập 32, trang 207, câu kệ 709, 710.

Na mamattāya nametha māmako 'ti - Māmako taṇhāmamattaṃ pahāya diṭṭhimamattaṃ paṇissajitvā mamattāya na nameyya, na onameyya, na tanninno assa, na tappono na tappabbhāro na tadadhimutto na tadadhipateyyo 'ti¹ - na mamattāya nametha māmako.

Tenāha bhagavā:

*“Maraṇenapi taṃ pahīyati
yaṃ puriso mamidanti maññati,
etaṃ disvāna paṇḍito
na mamattāya nametha māmako”*ti.

6 - 4

*Supinena² yathāpi saṅgataṃ³
paṭibuddho puriso na passati,
evaṃ⁴ piyāyitaṃ janaṃ
petam kālakataṃ na passati.*

Supinena yathāpi saṅgatan 'ti - Saṅgataṃ samāgataṃ samāhitaṃ sannipatitan 'ti - supinena yathāpi saṅgataṃ.

Paṭibuddho puriso na passatī 'ti - Yathā puriso supinagato candaṃ passati, suriyaṃ passati, mahāsamuddaṃ passati, sineruṃ pabbatarājānaṃ⁵ passati, hatthiṃ passati, assaṃ passati, rathaṃ passati, pattiṃ passati, senābyūhaṃ passati, ārāmarāmaṇeyyakaṃ passati, vanarāmaṇeyyakaṃ passati, bhūmirāmaṇeyyakaṃ passati, pokkharānīrāmaṇeyyakaṃ passati; paṭibuddho na kiñci passatī 'ti - paṭibuddho puriso na passati.

Evaṃ⁴ piyāyitaṃ janan 'ti - **Evan** 'ti opammasampañipādanaṃ.⁶ **Piyāyitaṃ janan** 'ti piyāyitaṃ mamāyitaṃ janaṃ, mātaraṃ vā pitaraṃ vā bhātaraṃ vā bhaginiṃ vā puttāṃ vā dhītaraṃ vā mittāṃ vā amaccaṃ vā ñātisālohitaṃ vā 'ti - evaṃ piyāyitaṃ janaṃ.

Petaṃ kālakataṃ na passatī 'ti - Peto vuccati mato kālakato, taṃ petam na passati,⁷ na dakkhati, nādhigacchati, na vindati, na paṭilabhatī 'ti - petam kālakataṃ na passati.

Tenāha bhagavā:

*Supinena yathāpi saṅgataṃ
paṭibuddho puriso na passati,
evaṃ⁴ piyāyitaṃ janaṃ
petam kālakataṃ na passatī* 'ti.

6 - 5

*Diṭṭhāpi sutāpi te janā
yesaṃ nāmamidaṃ pavuccati,
nāmamevāvasissati
akkheyyaṃ petassa jantuno.*

Diṭṭhāpi sutāpi te janā 'ti - **Diṭṭhā** 'ti ye cakkhuviññānābhīsambhūtā. **Sutā** 'ti ye sotaviññānābhīsambhūtā. **Te janā** 'ti khattiyā ca brāhmaṇā ca vessā ca suddā ca gahaṭṭhā ca pabbajitā ca devā ca manussā cā 'ti - diṭṭhāpi sutāpi te janā.

¹ tadādhīpateyyo - Syā, PTS.

² supinepi - Manupa.

³ saṅkhatam - Sa.

⁴ evampi - Ma, Syā, PTS, Manupa.

⁵ sinerupabbatarājānaṃ - Syā, PTS.

⁶ opammasampañipādanā - Syā, PTS.

⁷ peto vuccati mato. kālakataṃ na passati - Ma; petā vuccanti matā kālakatā. na passati - Syā, PTS.

Là người đệ tử thành tín, không nên thiên về trạng thái chấp là của ta - Người đệ tử thành tín sau khi dứt bỏ trạng thái chấp là của ta do tham ái, sau khi buông bỏ trạng thái chấp là của ta do tà kiến, không nên thiên về, không nên nghiêng xuống, không nên nghiêng theo nó, không chiều theo nó, không xuôi theo nó, không hướng đến nó, không xem nó là chủ đạo; - ‘là người đệ tử thành tín, không nên thiên về trạng thái chấp là của ta’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Cái nào mà người suy nghĩ rằng: ‘Cái này là của tôi,’
cái ấy bị dứt bỏ cũng bởi sự chết.*

Sau khi nhìn thấy điều này, vị sáng suốt,

là người đệ tử thành tín, không nên thiên về trạng thái chấp là của ta.”

6 - 4

Cũng giống như sự việc đã được gặp gỡ qua giấc chiêm bao,

khi thức giấc, người không còn nhìn thấy,

tương tự như vậy, với người được yêu mến

đã từ trần, đã qua đời, thì không nhìn thấy nữa.

Cũng giống như sự việc đã được gặp gỡ qua giấc chiêm bao - Sự việc đã được gặp gỡ, đã được hợp lại, đã được tập trung, đã được tụ hội; - ‘cũng giống như sự việc đã được gặp gỡ qua giấc chiêm bao’ là như thế.

Khi thức giấc, người không còn nhìn thấy - Giống như người ở trong giấc chiêm bao nhìn thấy mặt trăng, nhìn thấy mặt trời, nhìn thấy đại dương, nhìn thấy núi chúa Sineru, nhìn thấy voi, nhìn thấy ngựa, nhìn thấy cỗ xe, nhìn thấy người lính, nhìn thấy đoàn quân, nhìn thấy khu vườn đáng yêu, nhìn thấy cánh rừng đáng yêu, nhìn thấy vùng đất đáng yêu, nhìn thấy hồ nước đáng yêu; khi thức giấc thì không còn nhìn thấy bất cứ thứ gì; - ‘khi thức giấc, người không còn nhìn thấy’ là như thế.

Tương tự như vậy, với người được yêu mến - Tương tự như vậy: là phương thức của sự so sánh. **Với người được yêu mến:** với người được yêu mến, đã được chấp là của ta, là mẹ, hoặc cha, hoặc anh (em) trai, hoặc chị (em) gái, hoặc con trai, hoặc con gái, hoặc bạn bè, hoặc thân hữu, hoặc thân quyến và những người cùng huyết thống; - ‘tương tự như vậy, với người được yêu mến’ là như thế.

Đã từ trần, đã qua đời, thì không nhìn thấy nữa - Đã từ trần nói đến đã chết, đã qua đời, với người đã từ trần ấy thì không nhìn thấy nữa, không trông thấy nữa, không đạt đến nữa, không tìm thấy nữa, không đạt được nữa; - ‘đã từ trần, đã qua đời, thì không nhìn thấy nữa’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Cũng giống như sự việc đã được gặp gỡ qua giấc chiêm bao,

khi thức giấc, người không còn nhìn thấy,

tương tự như vậy, với người được yêu mến

đã từ trần, đã qua đời, thì không nhìn thấy nữa.”

6 - 5

Những người ấy đâu đã được thấy, đâu đã được nghe,

đề cập đến họ, tên gọi này được nói ra.

Chỉ mỗi tên gọi sẽ còn ở lại,

sẽ được nhắc đến đối với người đã từ trần.

Những người ấy đâu đã được thấy, đâu đã được nghe - Đã được thấy: những gì được hình thành nhờ vào nhãn thức. **Đã được nghe:** những gì được hình thành nhờ vào nhĩ thức. **Những người ấy:** là các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các vị xuất gia, chư Thiên, và loài người; - ‘những người ấy đâu đã được thấy, đâu đã được nghe’ là như thế.

Yesaṃ nāmamidaṃ pavuccatī 'ti - **Yesan** 'ti khattiyānaṃ brāhmaṇānaṃ vessānaṃ suddānaṃ gahaṭṭhānaṃ pabbajitānaṃ devānaṃ manussānaṃ. **Nāman** 'ti saṅkhā samaññā paññatti vohāro¹ nāmaṃ nāmakammaṃ nāmadheyyaṃ nirutti byañjanaṃ abhilāpo. **Pavuccatī** 'ti vuccati pavuccati² kathiyati bhaṇiyati dīpiyati³ vohariyati 'ti - yesaṃ nāmamidaṃ pavuccati.

Nāmamevāvasissati akkheyyan 'ti - Rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāṇagataṃ pahiyati jahiyati [vijahiyati] antaradhāyati vippalujjati 'ti nāmamevāvasissati. **Akkheyyan** 'ti akkhātuṃ kathetuṃ bhaṇituṃ dīpayituṃ voharituṃ 'ti - nāmamevāvasissati akkheyyaṃ.

Petassa jantuno 'ti - **Petassā** 'ti petassa kālakatassa. **Jantuno** 'ti sattassa narassa māṇavassa posassa puggalassa jīvassa jāgussa⁴ jantussa indagussa hindagussa⁵ manujassā 'ti - akkheyyaṃ petassa jantuno.

Tenāha bhagavā:

*“Diṭṭhāpi sutāpi te janā
yesaṃ nāmamidaṃ pavuccati,
nāmamevāvasissati
akkheyyaṃ petassa jantuno ”*ti.

6 - 6

*Sokaparidevamaccharaṃ
na jahanti giddhā mamāyite,
tasmā munayo pariggahaṃ
hitvā acarissu khemadassino.*

Sokaparidevamaccharaṃ na jahanti giddhā mamāyite 'ti - **Soko** 'ti ñātivyaśanena vā phuṭṭhassa bhogavyaśanena vā phuṭṭhassa rogavyaśanena vā phuṭṭhassa sīlavyaśanena vā phuṭṭhassa diṭṭhivyaśanena vā phuṭṭhassa aññataraññatarena vā vyaśanena samannāgataśsa aññataraññatarena vā dukkhadhammena phuṭṭhassa soko socanā socitattaṃ antosoko antoparisoko antodāho antopariḍāho⁶ cetaso pariḥāyanā domanassaṃ sokasallaṃ.⁷ **Paridevo** 'ti - Ñātivyaśanena vā phuṭṭhassa bhogavyaśanena vā phuṭṭhassa rogavyaśanena vā phuṭṭhassa sīlavyaśanena vā phuṭṭhassa diṭṭhivyaśanena vā phuṭṭhassa aññataraññatarena vā vyaśanena samannāgataśsa aññataraññatarena vā dukkhadhammena phuṭṭhassa ādevo paridevo ādevanā paridevanā ādevitattaṃ paridevitattaṃ vācā palāpo vippalāpo lālappo lālappanā lālappitattaṃ.⁸ **Macchariyaṃ** 'ti - pañca macchariyāni: āvāśamacchariyaṃ kulamacchariyaṃ lābhamacchariyaṃ vaṇṇamacchariyaṃ dhammacchariyaṃ, yaṃ evarūpaṃ macchariyaṃ maccharāyanā maccharāyitattaṃ vevicchaṃ kadariyaṃ kaṭukañcukatā aggahitattaṃ cittassa, idaṃ vuccati macchariyaṃ.⁹ Api ca khandhamacchariyampi macchariyaṃ, dhātumacchariyampi macchariyaṃ, āyatanamacchariyampi macchariyaṃ, gāho; idaṃ vuccati¹⁰ macchariyaṃ.

¹ lokavohāro - Syā, PTS.

² vuccati pavuccati - itipātho Syā, PTS potthake na dissate.

³ dīpiyati - PTS.

⁴ jātussa - Syā, Sīmu 2; jāgussa - PTS.

⁵ hindagussa - itipadaṃ Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁶ antodāho antopariḍāho - Syā, PTS, Sa.

⁷ Paṭiccasamuppādavibhaṅga.

⁸ lālappāyanā lālappāyitattaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, Manupa.

⁹ Khuddakavatthuvibhaṅga.

¹⁰ gāho vuccati - PTS, Manupa.

Đề cập đến họ, tên gọi này được nói ra - Đề cập đến họ: đề cập đến các Sát-đế-ly, đề cập đến các Bà-la-môn, đề cập đến các thương buôn, đề cập đến các nô lệ, đề cập đến các người tại gia, đề cập đến các vị xuất gia, đề cập đến chư Thiên, đề cập đến loài người. **Tên gọi:** là sự ấn định, sự chi định, sự quy định, sự diễn tả, tên gọi, sự đặt tên, sự định danh, từ mô tả, tên hiệu, từ kêu gọi. **Được nói ra:** được gọi là, được nói ra, được thuyết giảng, được phát ngôn, được giảng giải, được diễn tả; - ‘đề cập đến họ, tên gọi này được nói ra’ là như thế.

Chỉ mỗi tên gọi sẽ còn ở lại, sẽ được nhắc đến: Cái liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tướng, liên quan đến hành, liên quan đến thức (đã được sanh lên đều) bị dứt bỏ, bị từ bỏ, bị rời bỏ, bị biến mất, bị tiêu hoại; - ‘chỉ mỗi tên gọi sẽ còn ở lại’ là như thế. **Sẽ được nhắc đến:** để nhắc đến, để thuyết, để phát ngôn, để giảng giải, để diễn tả; - ‘chỉ mỗi tên gọi sẽ còn ở lại, sẽ được nhắc đến’ là như thế.

Đối với người đã từ trần - Đã từ trần: đã từ trần là đã qua đời. **Đối với người:** là đối với chúng sanh, đối với đàn ông, đối với thanh niên, đối với người nam, đối với cá nhân, đối với mạng sống, đối với người còn sanh tử, đối với con người, đối với người đi theo nghiệp, đối với sinh vật, đối với nhân loại; - ‘sẽ được nhắc đến đối với người đã từ trần’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Những người ấy đâu đã được thấy, đâu đã được nghe,
đề cập đến họ, tên gọi này được nói ra.
Chỉ mỗi tên gọi sẽ còn ở lại,
sẽ được nhắc đến đối với người đã từ trần.”*

6 - 6

Những người bị thèm khát ở vật đã được chấp là của ta không từ bỏ sâu muộn, than vãn, và bòn xén. Do đó, các bậc hiền trí, với việc nhìn thấy sự an toàn, sau khi từ bỏ sự sở hữu, đã du hành.

Những người bị thèm khát ở vật đã được chấp là của ta không từ bỏ sâu muộn, than vãn, và bòn xén - Sâu muộn: sâu muộn là sự buồn rầu, trạng thái buồn rầu, sự sâu muộn ở nội tâm, sự buồn thảm ở nội tâm, sự nóng nảy ở nội tâm, sự bức tức ở nội tâm, nổi ưu phiền do trạng thái bức bối của tâm, mũi tên sâu muộn của người bị tác động bởi sự tổn hại về thân quyến, bị tác động bởi sự tổn hại về của cải, bị tác động bởi sự tổn hại vì bệnh tật, bị tác động bởi sự suy giảm về giới hạnh, bị tác động bởi sự suy giảm về kiến thức, bị gặp phải sự rủi ro này hoặc sự rủi ro khác, hoặc bị tác động bởi sự khổ này hoặc sự khổ khác. **Than vãn:** sự than van, sự than trách, sự than thở, sự than vãn, trạng thái than van, trạng thái than trách, lời nói, nói lảm nhảm, nói huyền thuyên, nói kể lể, lối nói kể lể, trạng thái nói kể lể của người bị tác động bởi sự tổn hại về thân quyến, bị tác động bởi sự tổn hại về của cải, bị tác động bởi sự tổn hại vì bệnh tật, bị tác động bởi sự suy giảm về giới hạnh, bị tác động bởi sự suy giảm về kiến thức, bị gặp phải sự rủi ro này hoặc sự rủi ro khác, hoặc bị tác động bởi sự khổ này hoặc sự khổ khác. **Bòn xén:** Có năm sự bòn xén: bòn xén về chỗ ở, bòn xén về gia tộc, bòn xén về lợi lộc, bòn xén về danh tiếng, bòn xén về Pháp; bòn xén nào có hình thức như vậy là biểu hiện của bòn xén, trạng thái của bòn xén, sự hám lợi, keo kiệt, tính chất bòn xén, trạng thái bị nắm giữ của tâm, điều này được gọi là bòn xén. Còn nữa, bòn xén về uẩn cũng là bòn xén, bòn xén về giới cũng là bòn xén, bòn xén về xứ cũng là bòn xén, sự nắm lấy; điều này được gọi là bòn xén.

Gedho vuccati taṅhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.

Mamattā 'ti – Dve mamattā: taṅhāmamattaṃ ca diṭṭhimamattaṃ ca. –pe– idaṃ taṅhāmamattaṃ –pe– idaṃ diṭṭhimamattaṃ. Mamāyitaṃ vatthum¹ acchedasaṅkinopi socanti, acchijjantepi socanti, acchinnepi socanti. Mamāyitaṃ vatthum¹ vipariṇāmasaṅkinopi socanti, vipariṇāmantepi² socanti [vipariṇatepi socanti³]. Mamāyitaṃ vatthum¹ acchedasaṅkinopi paridevanti, acchijjantepi paridevanti, acchinnepi paridevanti. Mamāyitaṃ vatthum¹ vipariṇāmasaṅkinopi paridevanti, vipariṇāmantepi paridevanti, vipariṇatepi paridevanti. Mamāyitaṃ vatthum¹ rakkhanti gopenti parigaṇhanti, mamāyanti maccharāyanti.⁴ Mamāyitasmiṃ vatthusmiṃ [⁵] sokaṃ na jahanti, paridevaṃ na jahanti, macchariyaṃ na jahanti, gedhaṃ na jahanti, nappajahanti na vinodenti na byantiṃ karonti na anabhāvaṃ gamenti 'ti - sokaparidevamaccharaṃ na jahanti giddhā mamāyite.

Tasmā munayo pariggahaṃ hitvā acarissa khemadassino 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā taṃnidānā etaṃ ādīnavaṃ sampassamānā⁶ mamattesū 'ti - tasmā. **Munayo** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ, yā paññā pajānaṇā –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi; tena ñāṇena samannāgatā munayo monappattā. Tīṇi moneyyāni: kāyamoneyyaṃ vacimoneyyaṃ manomoneyyaṃ –pe– saṅgajālamattica so muni. **Pariggaho** 'ti - dve pariggahā: taṅhāpariggaho ca diṭṭhipariggaho ca –pe– ayaṃ taṅhāpariggaho –pe– ayaṃ diṭṭhipariggaho. Munayo taṅhāpariggahaṃ pariccajivā⁷ diṭṭhipariggahaṃ paṭinissajivā cajivā pariccajivā pajahivā vinodetvā byantiṃ karitvā anabhāvaṃ gametvā⁸ acarissa vicarissa⁹ iriṃsu vattayissa pālayissa yapayissa yāpayissa.¹⁰ **Khemadassino** 'ti - **Khemaṃ** vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṅhakkhaya virāgo nirodho nibbānaṃ. **Khemadassino** 'ti khemadassino tāṇadassino lenadassino saraṇadassino abhayadassino accutadassino amatadassino nibbānadassino 'ti - tasmā munayo pariggahaṃ hitvā acarissa khemadassino.

Tenāha bhagavā:

“Sokaparidevamaccharaṃ
na jahanti giddhā mamāyite,
tasmā munayo pariggahaṃ
hitvā acarissa khemadassino” ti.

6 - 7

Patilīnacarassa bhikkhuno
bhajamānassa vivittamāsaṇaṃ,¹¹
sāmaggiyamāhu tassetam¹²
yo attānaṃ¹³ bhavane na dassaye.

¹ mamāyitavatthu - Syā, PTS.

² vipariṇāmantepi - Ma, Syā, PTS.

³ vipariṇatepi socanti - itipāṭho Ma, PTS potthakesu dissate.

⁴ mamāyitan ti maccharāyanti - Syā, PTS.

⁵ socanti - itipadaṃ Syā, PTS potthakesu dissate.

⁶ sampassamāno - Syā, PTS, Sīmu 1. ¹⁰ vattissa pālayissa yapayissa yāpayissa - Ma, Syā, PTS.

⁷ pahāya - Syā, PTS.

¹¹ vivittamāsaṇaṃ - Manupa.

⁸ cajivā pariccajivā ... anabhāvaṃ gametvā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ viharissa - Ma.

¹² tassa taṃ - Ma, Syā, PTS, Manupa.

¹³ attānaṃ - Manupa.

Thèm khát: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện.

Trạng thái chấp là của ta: Có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến. Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật đã được chấp là của ta nên họ sầu muộn, trong khi đang bị chiếm đoạt họ cũng sầu muộn, khi đã bị chiếm đoạt họ cũng sầu muộn. Có sự lo âu về việc biến đổi của vật đã được chấp là của ta nên họ sầu muộn, trong khi vật đang bị biến đổi họ cũng sầu muộn, [khi vật đã bị biến đổi họ cũng sầu muộn.] Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật đã được chấp là của ta nên họ than vãn, trong khi đang bị chiếm đoạt họ cũng than vãn, khi đã bị chiếm đoạt họ cũng than vãn. Có sự lo âu về việc biến đổi của vật đã được chấp là của ta nên họ than vãn, trong khi vật đang bị biến đổi họ cũng than vãn, khi vật đã bị biến đổi họ cũng than vãn. Họ bảo vệ, gìn giữ, bám giữ, sở hữu, bòn xén vật đã được chấp là của ta. Họ [sầu muộn,] không từ bỏ sự sầu muộn liên quan đến vật đã được chấp là của ta, không từ bỏ sự than vãn, không từ bỏ sự bòn xén, không từ bỏ sự thèm khát, không dứt bỏ, không xua đi, không làm chấm dứt, không làm cho không còn hiện hữu; - ‘những người bị thèm khát ở vật đã được chấp là của ta không từ bỏ sầu muộn, than vãn, và bòn xén’ là như thế.

Do đó, các bậc hiền trí, với việc nhìn thấy sự an toàn, sau khi từ bỏ sự sở hữu, đã du hành - Do đó: Do đó là bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, trong khi nhìn thấy điều bất lợi này ở các trạng thái chấp là của ta; - ‘do đó’ là như thế. **Các bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, tức là tuệ, sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến; được thành tựu với trí ấy, các bậc hiền trí đạt đến bản thể hiền trí. Ba hiền trí hạnh: hiền trí hạnh về thân, hiền trí hạnh về khẩu, hiền trí hạnh về ý –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Sự sở hữu:** có hai sự sở hữu: sự sở hữu do tham ái và sự sở hữu do tà kiến. –nt– điều này là sở hữu do tham ái. –nt– điều này là sở hữu do tà kiến. Sau khi từ bỏ hoàn toàn sự sở hữu do tham ái, sau khi buông bỏ sự sở hữu do tà kiến, sau khi từ bỏ, sau khi từ bỏ hoàn toàn, sau khi dứt bỏ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu, các bậc hiền trí đã sống, đã cư xử, đã sinh hoạt, đã vận hành, đã bảo hộ, đã hộ trì, đã bảo dưỡng. **Với việc nhìn thấy sự an toàn - Sự an toàn:** nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. **Với việc nhìn thấy sự an toàn:** Nhìn thấy sự an toàn là nhìn thấy nơi nương náu, nhìn thấy nơi trú ẩn, nhìn thấy nơi nương nhờ, nhìn thấy nơi không sợ hãi, nhìn thấy Bất Hoại, nhìn thấy Bất Tử, nhìn thấy Niết Bàn; - ‘do đó, các bậc hiền trí, với việc nhìn thấy sự an toàn, sau khi từ bỏ sự sở hữu, đã du hành’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Những người bị thèm khát ở vật đã được chấp là của ta không từ bỏ sầu muộn, than vãn, và bòn xén. Do đó, các bậc hiền trí, với việc nhìn thấy sự an toàn, sau khi từ bỏ sự sở hữu, đã du hành.”

6 - 7

*Đôi với vị tỳ khưu có hạnh sống tách ly,
đang thân cận chỗ ngồi tách biệt,
các vị đã nói rằng có sự hợp nhất này dành cho vị ấy,
vị ấy sẽ không thị hiện bản thân ở cảnh giới (tái sanh nào nữa).*

Patilīnacārassa bhikkhuno 'ti - **Patilīnacārā** vuccanti satta sekhā; arahā patilīno. Kiṃkāraṇā patilīnacārā vuccanti satta sekhā? Te tato tato cittaṃ patilīnentā patikuṭentā¹ pativaṭṭentā sannirumbhentā² sanniggaṇhantā sannivārentā rakkhantā gopentā caranti viharanti iriyanti³ vattenti pārenti yapenti yāpenti. Cakkhuvāre cittaṃ patilīnentā patikuṭentā pativaṭṭentā sannirumbhentā sanniggaṇhantā sannivārentā rakkhantā gopentā caranti viharanti iriyanti vattenti pārenti yapenti yāpenti. Sotadvāre cittaṃ – ghānavāre cittaṃ – jivhādvāre cittaṃ – kāyadvāre cittaṃ – manodvāre cittaṃ patilīnentā patikuṭentā pativaṭṭentā sannirumbhentā sanniggaṇhantā sannivārentā rakkhantā gopentā caranti viharanti iriyanti vattenti pārenti yapenti yāpenti. Yathā kukkuṭapattaṃ vā nahārudaddulaṃ⁴ vā aggimhi pakkhittaṃ (hoti) patilīyati patikuṭati pativaṭṭati na sampasāriyati, evamevaṃ⁵ te tato tato cittaṃ patilīnentā patikuṭentā pativaṭṭentā sannirumbhentā sanniggaṇhantā sannivārentā rakkhantā gopentā caranti viharanti iriyanti vattenti pārenti yapenti yāpenti. Cakkhuvāre cittaṃ – sotadvāre cittaṃ – ghānavāre cittaṃ – jivhādvāre cittaṃ – kāyadvāre cittaṃ – manodvāre cittaṃ patilīnentā patikuṭentā pativaṭṭentā sannirumbhentā sanniggaṇhantā sannivārentā rakkhantā gopentā caranti viharanti iriyanti vattenti pārenti yapenti yāpenti. Taṃkāraṇā patilīnacārā vuccanti satta sekhā. **Bhikkhuno** 'ti puthujjanakalyāṇakassa⁶ vā bhikkhuno sekhassa vā bhikkhuno 'ti - patilīnacārassa bhikkhuno.

Bhajāmanassa vivittamāsanā 'ti - **Āsanaṃ** vuccati yattha nisīdanti, mañco piṭhaṃ bhisi taṭṭikā cammakhaṇḍo tiṇasanthāro paṇṇasanthāro palālasanthāro.⁷ Taṃ āsanaṃ asappāyarūpadassanena rittaṃ vivittaṃ⁸ pavivittaṃ – asappāyasaddasavaṇena – asappāyagandhaghāyanena – asappāyarasasāyanena – asappāyaphoṭṭhabbaphusanena – asappāyehi pañcahi kāmagaṇehi rittaṃ vivittaṃ pavivittaṃ, taṃ vivittaṃ āsanaṃ bhajato sambhajato sevato nisevato saṃsevato paṭisevato 'ti - bhajāmanassa vivittamāsanā.

Sāmaggiyamāhu tassetam yo attānaṃ bhavane na dassaye 'ti - **Sāmaggī** 'ti⁹ tisso sāmaggiyo: gaṇasāmaggi¹⁰ dhammasāmaggi anabhinibbattisāmaggi.

Katamā gaṇasāmaggi? Bahū cepi bhikkhū samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā aññamaññaṃ piyacakkhūhi sampassantā viharanti. Ayaṃ gaṇasāmaggi.

Katamā dhammasāmaggi? Cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā cattāro iddhipādā pañcendriyāni pañcabalāni satta bojjhaṅgā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, te ekato pakkhandanti pasīdanti sampatitṭhanti vimuccanti. Na tesam dhammānaṃ vivādo pavivādo atthi. Ayaṃ dhammasāmaggi.

¹ paṭikujjentā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² sanniruddhantā - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ iriyanti - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ nahārudaddulaṃ - Ma;
nahārugaddulaṃ - PTS.

⁵ evameva - Syā, PTS.

⁶ kalyāṇaputhujjanassa - Syā, PTS.

⁷ palālasanthāro - Syā.

⁸ vittaṃ vivittaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ sāmaggiyā ti - Syā;
sāmaggiyo ti - Sīmu 2.

¹⁰ sāmaggī - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

Đối với vị tỳ khưu có hạnh sống tách ly - Có hạnh sống tách ly: được gọi là bảy hạng Hữu Học; bậc A-la-hán là bậc đã tách ly. Vì lý do gì có hạnh sống tách ly được gọi là bảy hạng Hữu Học? Các vị ấy – trong khi thu hẹp tâm, co rút tâm, cuốn tròn lại, kiềm chế, khống chế, ngăn chặn, bảo vệ, gìn giữ tâm đối với cảnh này, cảnh khác – sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng (bản thân). Trong khi thu hẹp tâm, co rút tâm, cuốn tròn lại, kiềm chế, khống chế, ngăn chặn, bảo vệ, gìn giữ tâm ở nhãn môn, các vị sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng (bản thân). Trong khi thu hẹp tâm, co rút tâm, cuốn tròn lại, kiềm chế, khống chế, ngăn chặn, bảo vệ, gìn giữ tâm ở nhĩ môn – tâm ở tỷ môn – tâm ở thiệt môn – tâm ở thân môn – tâm ở ý môn, các vị sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng (bản thân). Giống như cọng lông gà, hoặc sợi dây gân, bị ném vào ngọn lửa thì bị thu hẹp, bị co rút, bị cuốn tròn lại, không được duỗi ra, tương tự như vậy, các vị ấy – trong khi thu hẹp tâm, co rút tâm, cuốn tròn lại, kiềm chế, khống chế, ngăn chặn, bảo vệ, gìn giữ tâm đối với cảnh này, cảnh khác – sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng (bản thân). Trong khi thu hẹp tâm, co rút tâm, cuốn tròn lại, kiềm chế, khống chế, ngăn chặn, bảo vệ, gìn giữ tâm ở nhãn môn – tâm ở nhĩ môn – tâm ở tỷ môn – tâm ở thiệt môn – tâm ở thân môn – tâm ở ý môn, các vị sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng (bản thân). Vì lý do ấy, có hạnh sống tách ly được gọi là bảy hạng Hữu Học. **Đối với vị tỳ khưu:** đối với vị tỳ khưu phạm nhân tốt lành hoặc đối với vị tỳ khưu là bậc Hữu Học; - ‘đối với vị tỳ khưu có hạnh sống tách ly’ là như thế.

Đang thân cận chỗ ngồi tách biệt - Chỗ ngồi: nói đến nơi nào các vị ngồi xuống, là cái giường, cái ghế, nệm, thảm đan, tấm da thú, thảm cỏ, thảm lá, thảm rơm. Chỗ ngồi ấy là trống vắng, tách biệt, tách rời với việc thấy các cảnh sắc không thích hợp; là trống vắng, tách biệt, tách rời với việc nghe các âm thanh không thích hợp – với việc ngửi các hương không thích hợp – với việc nếm các vị không thích hợp – với việc đụng chạm các xúc không thích hợp – với năm loại dục không thích hợp; đối với vị đang thân cận, đang gần gũi, đang phục vụ, đang phục dịch, đang kê cận, đang sử dụng chỗ ngồi tách biệt ấy; - ‘đang thân cận chỗ ngồi tách biệt’ là như thế.

Các vị đã nói rằng có sự hợp nhất này dành cho vị ấy, vị ấy sẽ không thị hiện bản thân ở cảnh giới (tái sanh nào nữa) - Sự hợp nhất: có ba sự hợp nhất: sự hợp nhất của nhóm, sự hợp nhất của Pháp, sự hợp nhất ở việc vô sanh.

Sự hợp nhất của nhóm là việc nào? Nếu nhiều vị tỳ khưu sống có sự hợp nhất, thân thiện, không tranh cãi, có trạng thái như sữa với nước, nhìn nhau bằng những ánh mắt yêu mến; đây là sự hợp nhất của nhóm.

Sự hợp nhất của Pháp là việc nào? Bốn sự thiết lập niệ, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần, các pháp ấy tiến vào, có niềm tin, tự thiết lập vững chắc, được giải thoát đồng nhau. Không có sự tranh cãi, sự tranh chấp giữa các pháp ấy; đây là sự hợp nhất của Pháp.

Katamā anabhinibbattisāmaggi? Bahū cepi bhikkhū anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbāyanti. Na tena¹ nibbānadhātuyā ūnattaṃ² vā puṇṇattaṃ vā paññāyati. Ayaṃ anabhinibbattisāmaggi.

Bhavane 'ti nerayikānaṃ nirayo bhavanaṃ, tiracchānayanikānaṃ tiracchānayani bhavanaṃ, petti³visayikānaṃ pettvisayo bhavanaṃ, manussānaṃ manussaloko bhavanaṃ, devānaṃ devaloko bhavanan 'ti.

Sāmaggiyamāhu tassetam yo attānaṃ bhavane na dassaye 'ti - Tassesā sāmaggi etaṃ channaṃ etaṃ patirūpaṃ etaṃ anucchavikaṃ etaṃ anulomaṃ, yo evaṃ paṭicchanne⁴ niraye attānaṃ na dasseyya, tiracchānayanīyā attānaṃ na dasseyya, pettvisaye attānaṃ na dasseyya, manussaloke attānaṃ na dasseyya, devaloke attānaṃ na dasseyyā 'ti. Evamāhu evamāhaṃsu evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharantī 'ti - sāmaggiyamāhu tassetam yo attānaṃ bhavane na dassaye.

Tenāha bhagavā:

*“Patilīnacarassa bhikkhuno
bhajamānassa vivittamāsaṇaṃ,
sāmaggiyamāhu tassetam
yo attānaṃ bhavane na dassaye”*ti.

6 - 8

*Sabbattha munī⁵ anissito
na piyaṃ kubbaṭi nopi appiyaṃ,
tasmīṃ paridevamaccharaṃ
paṇṇe vāri yathā na lippati.⁶*

Sabbattha munī anissito 'ti - sabbaṃ vuccati dvādasāyatanāni: cakkhuñceva rūpā ca, soṭaṇca saddā ca, ghāṇaṇca gandhā ca, jivhā ca rasā ca, kāyo ca phoṭṭhabbā ca, mano ca dhammā ca. **Munī** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca so muni. **Anissito** 'ti - dve nissayā: taṇhānissayo ca diṭṭhinissayo ca –pe– ayaṃ taṇhānissayo –pe– ayaṃ diṭṭhinissayo. Muni taṇhānissayaṃ pahāya diṭṭhinissayaṃ paṭinissajitvā cakkhuṃ anissito sotaṃ anissito ghāṇaṃ anissito jivhaṃ anissito kāyaṃ anissito manaṃ anissito rūpe sadde gandhe rase phoṭṭhabbe dhamme kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ lābhaṃ yasaṃ pasaṃsaṃ sukhaṃ cīvaraṃ piṇḍapātaṃ senāsaṇaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ⁷ kāmadhātuṃ rūpadhātuṃ arūpadhātuṃ kāmabhavaṃ rūpabhavaṃ arūpabhavaṃ saññābhavaṃ asaññābhavaṃ nevasaññānāsaññābhavaṃ ekavokārabhavaṃ catuvokārabhavaṃ pañcavokārabhavaṃ atītaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ diṭṭhaṃ suttaṃ mutaṃ viññātaṃ sabbe dhamme⁸ anissito⁹ anallīno anupagato anajjhosito¹⁰ anadhimutto nikkhanto nissaṭṭho¹¹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasaṃ viharatī 'ti - sabbattha munī anissito.

¹ tesam - Ma, Syā.

² onattaṃ - Syā.

³ pitti^o - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ evaṃ paṭipanno - Syā, PTS.

⁵ muni - Syā, PTS.

⁶ limpati - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ cīvaraṃ piṇḍapātasenāsaṇaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ - Syā, PTS.

⁸ diṭṭhasutamutaviññātabbe dhamme - Syā, PTS.

⁹ anissito asannissito - Syā, PTS.

¹⁰ anajjhosito - Sīmu.

¹¹ nissatṭho - Syā, PTS;

nissato - Sa.

Sự hợp nhất ở việc vô sanh là việc nào? Nếu nhiều vị tỳ khuru vô dư Niết Bàn ở cảnh giới Niết Bàn không còn dư sót, không vì điều ấy mà cảnh giới Niết Bàn được xem là vơi hay đầy; đây là sự hợp nhất ở việc vô sanh.

Ở cảnh giới (tái sinh nào nữa): đối với các người địa ngục, địa ngục là cảnh giới; đối với các loài thú, loài thú là cảnh giới; đối với các thân phận ngựa quý, thân phận ngựa quý là cảnh giới; đối với loài người, thế giới loài người là cảnh giới; đối với chư Thiên, thế giới chư Thiên là cảnh giới.

Các vị đã nói rằng có sự hợp nhất này dành cho vị ấy, vị ấy sẽ không thị hiện bản thân ở cảnh giới (tái sinh nào nữa): Sự hợp nhất ấy là dành cho vị ấy, – điều này là thích đáng, điều này là phù hợp, điều này là đúng đắn, điều này là hợp lẽ, – là vị, khi đã thực hành như vậy, thì sẽ không thị hiện bản thân ở địa ngục, sẽ không thị hiện bản thân ở loài thú, sẽ không thị hiện bản thân ở thân phận ngựa quý, sẽ không thị hiện bản thân ở thế giới loài người, sẽ không thị hiện bản thân ở thế giới chư Thiên. Các vị đã nói như vậy, đã thốt ra như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘các vị đã nói rằng có sự hợp nhất này dành cho vị ấy, vị ấy sẽ không thị hiện bản thân ở cảnh giới (tái sinh nào nữa)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Đối với vị tỳ khuru có hạnh sống tách ly,
đang thân cận chỗ ngồi tách biệt,
các vị đã nói rằng có sự hợp nhất này dành cho vị ấy,
vị ấy sẽ không thị hiện bản thân ở cảnh giới (tái sinh nào nữa).”*

6 - 8

*Bậc hiền trí, không nương tựa vào tất cả các nơi,
không tạo ra vật yêu mến cũng không tạo ra vật không yêu mến,
than vãn và bôn xén không làm lấm nhơ ở vị ấy,
giống như nước không làm lấm nhơ ở lá sen.¹*

Bậc hiền trí, không nương tựa vào tất cả các nơi: Tất cả nói đến mười hai xứ: mắt và các sắc, tai và các thanh, mũi và các hương, lưỡi và các vị, thân và các xúc, ý và các pháp. **Bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Không nương tựa** - có hai sự nương tựa: Sự nương tựa vào tham ái và sự nương tựa vào tà kiến. –nt– điều này là sự nương tựa vào tham ái. –nt– điều này là sự nương tựa vào tà kiến. Bậc hiền trí sau khi dứt bỏ sự nương tựa vào tham ái, sau khi buông bỏ sự nương tựa vào tà kiến, không nương tựa vào mắt, không nương tựa vào tai, không nương tựa vào mũi, không nương tựa vào lưỡi, không nương tựa vào thân, không nương tựa vào ý, không nương tựa vào các sắc, các thanh, các hương, các vị, các xúc, các pháp, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc, y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh, đục giới, sắc giới, vô sắc giới, cõi dục, cõi sắc, cõi vô sắc, cõi hữu tưởng, cõi vô tưởng, cõi phi tưởng phi phi tưởng, cõi một uẩn, cõi bốn uẩn, cõi năm uẩn, quá khứ, vị lai, hiện tại, điều đã được thấy, điều đã được nghe, điều đã được cảm giác, điều đã được nhận thức, (bậc hiền trí) không nương tựa vào tất cả các pháp, không bám vào, không đến gần, không bám chặt, không hướng đến, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘bậc hiền trí, không nương tựa vào tất cả các nơi’ là như thế.

¹ *lippati* là động từ thụ động, “bị lấm nhơ.” Tam Tạng Miến, Thái, PTS hiệu đính là *limpati*, “làm lấm nhơ.” Pali - English Dictionary của PTS giới thiệu nghĩa trừu tượng là “bị dính vào” và “dính vào.” Trong trường hợp này, chúng tôi chọn cách hiệu đính *limpati* của ba bộ Tam Tạng kia và ghi nghĩa Việt là “làm lấm nhơ” (ND).

Na piyaṃ kubbati nopi appiyan 'ti - **Piyā** 'ti dve piyā: sattā vā saṅkhārā vā. Katame sattā piyā? Idha yassa te honti atthakāmā hitakāmā phāsukāmā yogakkhemakāmā, mātā vā pitā vā bhātā vā bhaginī vā putto vā dhītā vā mittā vā amaccā vā ñāti vā sālohitā vā, ime sattā piyā. Katame saṅkhārā piyā? Manāpikā rūpā manāpikā saddā manāpikā gandhā manāpikā rasā manāpikā phoṭṭhabbā, ime saṅkhārā piyā.

Appiyā 'ti - dve appiyā: sattā vā saṅkhārā vā. Katame sattā appiyā? Idha yassa te honti anattakāmā ahitakāmā aphāsukāmā ayogakkhemakāmā jīvitā voropetukāmā, ime sattā appiyā. Katame saṅkhārā appiyā? Amanāpikā rūpā amanāpikā saddā amanāpikā gandhā amanāpikā rasā amanāpikā phoṭṭhabbā, ime saṅkhārā appiyā.

Na piyaṃ kubbati nopi appiyan 'ti - 'Ayaṃ me satto piyo, ime ca me saṅkhārā manāpā 'ti rāgavasena¹ piyaṃ na karoti. 'Ayaṃ me satto appiyo, ime saṅkhārā amanāpā 'ti paṭighavasena appiyaṃ na karoti na janeti na sañjaneti na nibbatteti nābhinibbatteti 'ti - na piyaṃ kubbati nopi appiyaṃ.

Tasmiṃ paridevamaccharaṃ paṇṇe vāri yathā na lippatī 'ti - **Tasmin** 'ti tasmiṃ puggale arahante khīṇāsave. **Paridevo** 'ti - ñātivyaśanena vā phuṭṭhassa bhogavyaśanena vā phuṭṭhassa rogavyaśanena vā phuṭṭhassa silavyaśanena vā phuṭṭhassa diṭṭhivyaśanena vā phuṭṭhassa aññataraññatarena vā vyaśanena samannāgatassa aññataraññatarena dukkhadhammena phuṭṭhassa ādevo paridevo ādevanā paridevanā ādevitattaṃ paridevitattaṃ vācā palāpo vippalāpo lālappo lālappanā² lālappitattaṃ^{3,4} **Macchariyan** 'ti pañca macchariyāni: āvāsa-macchariyaṃ kulamacchariyaṃ lābhamacchariyaṃ vaṇṇamacchariyaṃ dhammacchariyaṃ. Yaṃ evarūpaṃ macchariyaṃ maccharāyanā maccharāyitattaṃ vevicchaṃ kadariyaṃ kaṭukañcukatā⁵ aggahitattaṃ cittassa, idaṃ vuccati macchariyaṃ.⁶ Api ca, khandhamacchariyampi macchariyaṃ, dhātumacchariyampi macchariyaṃ, āyatanamacchariyampi macchariyaṃ, gāho vuccati macchariyaṃ.

Paṇṇe vāri yathā na lippatī 'ti - **Paṇṇaṃ** vuccati padumapattaṃ. **Vāri** vuccati udakaṃ. Yathā vāri padumapatte na lippati na saṃlippati na upalippati,⁷ alittaṃ asaṃlittaṃ anupalittaṃ, evamevaṃ tasmiṃ puggale arahante khīṇāsave paridevo ca macchariyañca na lippati na saṃlippati na upalippati alitto asaṃlitto anupalitto;⁸ so ca puggalo tehi kilesehi na lippati na saṃlippati na upalippati alitto asaṃlitto anupalitto nikkhanto nissaṭṭho⁹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasaṃ viharatī 'ti - tasmiṃ paridevamaccharaṃ paṇṇe vāri yathā na lippati.

¹ bhaṅgavasena - PTS.

² lālappāyanā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

³ lālappāyitattaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, Manupa.

⁴ Vibhaṅga, Paṭiccasamuppādavibhaṅga.

⁵ kaṭukañcakatā - Syā, PTS; kaṭukañcatā - Manupa.

⁶ Khuddakavatthuvibhaṅga.

⁷ lippati - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ alittā asaṃlittā anupalittā - Ma, Syā, PTS.

⁹ nissatṭho - Syā, PTS; nissato - Sa.

Không tạo ra vật yêu mến cũng không tạo ra vật không yêu mến - Vật yêu mến: Có hai đối tượng được yêu mến: các chúng sanh hoặc các pháp tạo tác. Những người nào là các chúng sanh được yêu mến? Ở đây, đối với người nào mà những người ấy có lòng mong muốn điều tốt đẹp, có lòng mong muốn điều lợi ích, có lòng mong muốn sự thoải mái, có lòng mong muốn sự an toàn trong mỗi ràng buộc: là người mẹ, hoặc người cha, hoặc anh (em) trai, hoặc chị (em) gái, hoặc con trai, hoặc con gái, hoặc các bạn bè, hoặc các thân hữu, hoặc các thân quyến, hoặc những người cùng huyết thống; những người này là các chúng sanh được yêu mến. Các pháp nào là các pháp tạo tác được yêu mến? Các sắc hợp ý, các thanh hợp ý, các hương hợp ý, các vị hợp ý, các xúc hợp ý; các pháp này là các pháp tạo tác được yêu mến.

Vật không yêu mến: Có hai đối tượng không được yêu mến: các chúng sanh hoặc các pháp tạo tác. Những người nào là các chúng sanh không được yêu mến? Ở đây, đối với người nào mà những người ấy không có lòng mong muốn sự tấn hóa, không có lòng mong muốn điều lợi ích, không có lòng mong muốn sự thoải mái, không có lòng mong muốn sự an toàn trong mỗi ràng buộc, có lòng mong muốn đoạt lấy mạng sống; những người này là các chúng sanh không được yêu mến. Các pháp nào là các pháp tạo tác không được yêu mến? Các sắc không hợp ý, các thanh không hợp ý, các hương không hợp ý, các vị không hợp ý, các xúc không hợp ý; các pháp này là các pháp tạo tác không được yêu mến.

Không tạo ra vật yêu mến cũng không tạo ra vật không yêu mến: Không tạo ra vật yêu mến do tác động của luyến ái rằng: “Người này được tôi yêu mến, và các pháp tạo tác này hợp ý tôi.” Không tạo ra vật không yêu mến do tác động của bất bình rằng: “Người này không được tôi yêu mến, các pháp tạo tác này không hợp ý tôi,” không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh; - ‘không tạo ra vật yêu mến cũng không tạo ra vật không yêu mến’ là như thế.

Than vãn và bòn xén không làm lấm nhơ ở vị ấy, giống như nước không làm lấm nhơ ở lá sen - Ở vị ấy: ở cá nhân vị A-la-hán không còn lậu hoặc ấy. **Than vãn:** sự than vãn, sự than trách, sự than thờ, sự than vãn, trạng thái than vãn, trạng thái than trách, lời nói, nói lảm nhảm, nói huyền thuyên, nói kể lể, lối nói kể lể, trạng thái nói kể lể của người bị tác động bởi sự tổn hại về thân quyến, bị tác động bởi sự tổn hại về của cải, bị tác động bởi sự tổn hại vì bệnh tật, bị tác động bởi sự suy giảm về giới hạnh, bị tác động bởi sự suy giảm về kiến thức, bị gặp phải sự rủi ro này hoặc sự rủi ro khác, hoặc bị tác động bởi sự khổ này hoặc sự khổ khác. **Bòn xén:** Có năm sự bòn xén: bòn xén về chỗ ở, bòn xén về gia tộc, bòn xén về lợi lộc, bòn xén về danh tiếng, bòn xén về Pháp; bòn xén nào có hình thức như vậy là biểu hiện của bòn xén, trạng thái của bòn xén, sự hám lợi, keo kiệt, tính chất bòn xén, trạng thái bị nắm giữ của tâm, điều này được gọi là bòn xén. Còn nữa, bòn xén về uẩn cũng là bòn xén, bòn xén về giới cũng là bòn xén, bòn xén về xứ cũng là bòn xén, sự nắm lấy được gọi là bòn xén.

Giống như nước không làm lấm nhơ ở lá cây - Lá cây: nói đến cánh hoa sen trắng. **Nước:** nói đến nước (thông thường). Giống như nước không làm lấm nhơ, không làm nhiễm bẩn, không làm vấy bẩn, (là) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn ở cánh hoa sen trắng, tương tự như vậy, than vãn và bòn xén không làm lấm nhơ, không làm nhiễm bẩn, không làm vấy bẩn, (là) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn ở cá nhân vị A-la-hán không còn lậu hoặc ấy; và cá nhân vị ấy không bị lấm nhơ, không bị nhiễm bẩn, không bị vấy bẩn bởi các ô nhiễm ấy, (là) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘than vãn và bòn xén không làm lấm nhơ ở vị ấy, giống như nước không làm lấm nhơ ở lá sen’ là như thế.

Tenāha bhagavā:

“Sabbattha munī anissito
na piyaṃ kubbati nopi appiyaṃ,
tasmīṃ paridevamaccharaṃ
paṇṇe vāri yathā na lippatī”ti.

6 - 9

Udabindu¹ yathāpi pokkhare
padume vāri yathā na lippati,
evaṃ muni nopalippati
yadidaṃ diṭṭhasutaṃ² mutesu vā.

Udabindu yathāpi pokkhare ’ti - **Udabindu** vuccati udakathevo.³
Pokkharam vuccati padumapattaṃ. Yathā udabindu padumapatte na lippati na
palippati⁴ na upalippati alittaṃ apalittaṃ⁵ anupalittan ’ti - udabindu yathāpi
pokkhare.

Padume vāri yathā na lippatī ’ti - **Padumaṃ** vuccati padumapupphaṃ.⁶
Vāri vuccati udakaṃ. Yathā vāri padumapupphe⁷ na lippati na palippati na
upalippati alittaṃ apalittaṃ anupalittan ’ti - padume vāri yathā na lippati.

Evaṃ muni nopalippati yadidaṃ diṭṭhasutaṃ mutesu vā ’ti - **Evaṃ** ’ti
opammasampañipādanaṃ.⁸ **Munī** ’ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca
so muni. **Lepā** ’ti dve lepā: taṇhālepo ca diṭṭhilepo ca –pe– ayaṃ taṇhālepo –pe–
ayaṃ diṭṭhilepo. Muni taṇhālepaṃ pahāya diṭṭhilepaṃ paṇissajitvā diṭṭhe na
lippati, sute na lippati, mute na lippati, viññāte na lippati na palippati na upalippati,
alitto apalitto anupalitto nikkhanto nissaṭṭo vippamutto visaññutto vimariyādīkatena
cetasā viharatī ’ti evaṃ muni nopalippati yadidaṃ diṭṭhasutaṃ mutesu vā.

Tenāha bhagavā:

“Udabindu yathāpi pokkhare
padume vāri yathā na lippati,
evaṃ muni nopalippati
yadidaṃ diṭṭhasutaṃ² mutesu vā”ti.

6 - 10

Dhono na hi tena maññati
yadidaṃ diṭṭhasutaṃ² mutesu vā,
nāññena visuddhimicchati
na hi so rajjati no virajjati.

¹ udavindu - Syā.

² diṭṭhasutamutesu vā - Ma;

diṭṭhasute mutesu vā - Sīmu 2.

³ udakatthavako - Pu.

⁴ na palimpati - Ma; na saṃlīmpati - Syā, PTS.

⁵ asaṃlittaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ padumapattaṃ - Sīmu 1.

⁷ padumapupphaṃ - Ma.

⁸ opammasampañipādanā - Syā, PTS.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bạc hiên trí, không nương tựa vào tất cả các nơi,
không tạo ra vật yêu mến cũng không tạo ra vật không yêu mến,
than vãn và bòn xén không làm lấm nhơ ở vị ấy,
giống như nước không làm lấm nhơ ở lá sen.”*

6 - 9

*Cũng giống như giọt nước ở lá sen,
giống như nước không làm lấm nhơ ở hoa sen,
tương tự như vậy, bạc hiên trí không bị vấy bẩn
ở những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác.*

Cũng giống như giọt nước ở lá sen - Giọt nước nói đến một giọt nước. **Lá sen:** nói đến cánh hoa sen trắng. Giống như giọt nước không làm lấm nhơ, không làm nhiễm bẩn, không làm vấy bẩn, (là) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn ở cánh hoa sen trắng; - ‘cũng giống như giọt nước ở lá sen’ là như thế.

Giống như nước không làm lấm nhơ ở hoa sen - Hoa sen: nói đến bông sen trắng. **Nước:** nói đến nước (thông thường). Giống như nước không làm lấm nhơ, không làm nhiễm bẩn, không làm vấy bẩn, đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn ở bông sen trắng; - ‘giống như nước không làm lấm nhơ ở hoa sen’ là như thế.

Tương tự như vậy, bạc hiên trí không bị vấy bẩn ở những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác - Tương tự như vậy: là phương thức của sự so sánh. **Bạc hiên trí:** Bản thể hiên trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiên trí. **Lấm nhơ:** Có hai sự lấm nhơ: Lấm nhơ do tham ái và lấm nhơ do tà kiến. –nt– điều này là lấm nhơ do tham ái. –nt– điều này là lấm nhơ do tà kiến. Bạc hiên trí, sau khi dứt bỏ sự lấm nhơ do tham ái, sau khi buông bỏ sự lấm nhơ do tà kiến, không bị lấm nhơ ở điều đã được thấy, không bị lấm nhơ ở điều đã được nghe, không bị lấm nhơ ở điều đã được cảm giác, không bị lấm nhơ ở điều đã được nhận thức, không bị nhiễm bẩn, không bị vấy bẩn, (là người) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘tương tự như vậy, bạc hiên trí không bị vấy bẩn ở những điều đã được thấy, đã được nghe, đã được cảm giác’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Cũng giống như giọt nước ở lá sen,
giống như nước không làm lấm nhơ ở hoa sen,
tương tự như vậy, bạc hiên trí không bị vấy bẩn
ở những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác.”*

6 - 10

Thật vậy, vị đã rũ sạch không suy nghĩ theo lối ấy, tức là về những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác, (cũng) không ước muốn sự thanh tịnh theo cách nào khác, bởi vì vị ấy không luyến ái, (cũng) không lìa luyến ái.

Dhono na hi tena maññati yadidaṃ diṭṭhasutaṃ¹ mutesu vā 'ti - Dhono 'ti dhonā vuccati paññā, yā paññā pajānanā –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi.²

Kimkāraṇā dhonā vuccati paññā? Tāya paññāya kāyaduccaritaṃ dhutañca dhotañca sandhotañca niddhotañca; vacīduccaritaṃ - manoduccaritaṃ dhutañca dhotañca sandhotañca niddhotañca; rāgo dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca, doso – moho – kodho – upanāho – makkho – paḷāso – issā – macchariyaṃ – māyā – sātheyyaṃ – thambho – sārāmbho – māno – atimāno – mado – pamādo – sabbe kilesā – sabbe duccharitā – sabbe darathā – sabbe pariḷāhā – sabbe santāpā – sabbākusalābhisaṅkhārā dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca; taṃkāraṇā dhonā vuccati paññā.

Athavā sammādiṭṭhiyā micchādiṭṭhi dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca; sammāsaṅkappena micchāsaṅkappo dhuto ca dhoto ca sandhoto ca niddhoto ca; sammāvācāya micchāvācā dhutā ca dhotā ca – sammākammantena micchā-kammanto dhuto ca dhoto ca – sammā-ājīvena micchā-ājīvo dhuto ca dhoto ca – sammāvāyāmena micchāvāyāmo dhuto ca dhoto ca – sammāsatiyā micchāsati dhutā ca dhotā ca – sammāsamādhinā micchāsamādhi dhuto ca dhoto ca – sammāñāṇena micchāñāṇaṃ dhutañca dhotañca – sammāvimuttiyā micchāvimutti dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca.

Athavā ariyena aṭṭhaṅgikena maggena sabbe kilesā sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisaṅkhārā dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca. Arahā imehi dhonehi³ dhammehi upeto samupeto upāgato samupāgato⁴ upapanno samupapanno samannāgato. Tasmā arahā dhono. So dhutarāgo dhutapāpo dhutakilesa dhutapariḷāho 'ti - dhono.

Dhono na hi tena maññati yadidaṃ diṭṭhasutaṃ¹ mutesu vā 'ti dhono diṭṭhaṃ na maññati, diṭṭhasmiṃ na maññati, diṭṭhato na maññati, diṭṭhaṃ meti na maññati; sutāṃ na maññati, sutasmiṃ na maññati, sutato na maññati, sutāṃ meti na maññati; mutāṃ na maññati, mutasmiṃ na maññati, mutato na maññati, mutāṃ meti na maññati; viññātāṃ na maññati, viññātasmim na maññati, viññātato na maññati, viññātāṃ meti na maññati. Vuttampi hetāṃ bhagavatā:

¹ diṭṭhasutamutesu vā - Ma;

diṭṭhasute mutesu vā - Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

² Dhamamasāṅgaṇī, Cittupādakaṇḍa.

³ dhoneyyehi - Syā, PTS.

⁴ upagato samupagato - Ma, Syā, PTS.

Thật vậy, vị đã rửa sạch không suy nghĩ theo lối ấy, tức là về những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác - Vị đã rửa sạch: Việc rửa sạch được gọi là tuệ. Tuệ là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến.

Vì lý do gì mà việc rửa sạch được gọi là tuệ? Nhờ vào tuệ ấy, uế hạnh về thân được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; uế hạnh về khẩu được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; uế hạnh về ý được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; sự luyến ái được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; sân hận – si mê – giận dữ – thù hằn – gièm pha – ác ý – ganh tỵ – bòn xén – xảo trá – lừa gạt – bướng bỉnh – hung hăng – ngã mạn – cao ngạo – đam mê – xao lãng – tất cả ô nhiễm – tất cả uế hạnh – mọi sự lo lắng – mọi sự bực bội – mọi sự nóng nảy – tất cả các pháp tạo tác bất thiện được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch. Vì lý do ấy mà việc rửa sạch được gọi là tuệ.

Hoặc là, nhờ vào chánh kiến, tà kiến được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; nhờ vào chánh tư duy, tà tư duy được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; nhờ vào chánh ngữ, tà ngữ được rửa bỏ, được rửa sạch – nhờ vào chánh nghiệp, tà nghiệp được rửa bỏ, được rửa sạch – nhờ vào chánh mạng, tà mạng được rửa bỏ, được rửa sạch – nhờ vào chánh tinh tấn, tà tinh tấn được rửa bỏ, được rửa sạch – nhờ vào chánh niệm, tà niệm được rửa bỏ, được rửa sạch – nhờ vào chánh định, tà định được rửa bỏ, được rửa sạch – nhờ vào chánh trí, tà trí được rửa bỏ, được rửa sạch – nhờ vào chánh giải thoát, tà giải thoát được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch.

Hoặc là, nhờ vào đạo lộ thánh thiện tám chi phần, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện được rửa bỏ, được rửa sạch, được tẩy sạch, được gột sạch. Bạc A-la-hán đã tiến đến, đã tiến gần, đã đi đến gần, đã tiến đến gần, đã đạt đến, đã tròn đủ, đã thành tựu các pháp cần được rửa sạch này; vì thế, bậc A-la-hán là vị đã rửa sạch. Vị ấy có luyến ái đã được rửa bỏ, có điều ác đã được rửa bỏ, có ô nhiễm đã được rửa bỏ, có sự bực bội đã được rửa bỏ; - ‘vị đã rửa sạch’ là như thế.

Thật vậy, vị đã rửa sạch không suy nghĩ theo lối ấy, tức là về những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác: Vị đã rửa sạch không suy nghĩ đến điều đã được thấy, không suy nghĩ về điều đã được thấy, không suy nghĩ theo điều đã được thấy; không suy nghĩ đến điều đã được nghe, không suy nghĩ về điều đã được nghe, không suy nghĩ theo điều đã được nghe; không suy nghĩ đến điều đã được cảm giác, không suy nghĩ về điều đã được cảm giác, không suy nghĩ theo điều đã được cảm giác; không suy nghĩ đến điều đã được nhận thức, không suy nghĩ về điều đã được nhận thức, không suy nghĩ theo điều đã được nhận thức, không suy nghĩ về điều đã được nhận thức, không suy nghĩ theo điều đã được nhận thức, không suy nghĩ rằng: “Điều đã được nhận thức của tôi.” Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Asmīti¹ bhikkhave maññitametaṃ, ayamahasmīti¹ maññitametaṃ, bhavissanti maññitametaṃ, na bhavissanti maññitametaṃ, rūpī bhavissanti maññitametaṃ, arūpī bhavissanti maññitametaṃ, saññī bhavissanti maññitametaṃ, asaññī bhavissanti maññitametaṃ, nevasaññīnāsaññī bhavissanti maññitametaṃ. Maññitaṃ hi² bhikkhave, rogo, maññitaṃ gaṇḍo, maññitaṃ sallamaṃ, maññitaṃ upaddavo; tasmātiha bhikkhave amaññamānena cetasā viharissāmāti evaṃ hi vo bhikkhave sikkhitabban ”ti³ - dhono na hi tena maññati yadidaṃ diṭṭhasutaṃ mutesu vā.

Nāññena visuddhimicchatī ’ti - Dhono aññena asuddhimaggena micchāpaṭipadāya aniyyāṇikapathena aññatra satipaṭṭhānehi aññatra sammappadhānehi aññatra iddhipādehi aññatra indriyehi aññatra balehi aññatra bojjaṅgehi aññatra ariyā aṭṭhaṅgikā maggā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ na icchati na sādīyati⁴ na pattheti na piheti nābhijappatī ’ti - nāññena visuddhimicchati.

Na hi so rajjati no virajjati ’ti - Sabbe bālaputhujjanā rajjanti. Puthujjanakalyāṇakaṃ⁵ upādāya satta sekhā virajjanti. Arahā neva rajjati no virajjati. Viratto so khayā rāgassa vītarāgattā khayā dosassa vītadosattā khayā mohassa vītamohattā. So vutthavāso ciṅṅacaraṇo –pe– jātijarāmarāṇasaṃsāro natthi tassa punabbhavo ’ti - na hi so rajjati no virajjati.

Tenāha bhagavā:

“Dhono na hi tena maññati
yadidaṃ diṭṭhasutaṃ mutesu vā,
nāññena visuddhimicchati
na hi so rajjati no virajjati ”ti.

Jarāsuttaniddeso chaṭṭho.

--ooOoo--

7. TISSAMETTEYYASUTTANIDDESO

Atha tissametteyyasuttaniddeso vuccati:⁶

7 - 1

*Methunamanuyuttassa (iccāyasmā tisso metteyyo)
vighātaṃ brūhi mārisa,
sutvāna tava sāsanaṃ
viveke sikkhissāma se.*⁷

¹ asminti - Sīmu 2.

² maññitaṃ - Ma, Syā, PTS.

³ Saḷāyatanaṣaṃyutta, Āsīvisavagga.

⁴ na assādīyati - PTS.

⁵ kalyāṇaputhujjanaṃ - Syā, PTS.

⁶ suttaṃ vakkhati - Sīmu 2.

⁷ sikkhisāmase - Ma, PTS, evaṃ sabbattha.

“Này các tỳ khưu, ‘Tôi là’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi là cái này’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi sẽ là’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi sẽ không là’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi sẽ là có sắc’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi sẽ là vô sắc’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi sẽ là có tướng’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi sẽ là vô tướng’ điều này là sự suy nghĩ, ‘Tôi sẽ là phi tướng phi phi tướng’ điều này là sự suy nghĩ. Này các tỳ khưu, sự suy nghĩ là bệnh tật, sự suy nghĩ là mụn ghẻ, sự suy nghĩ là mũi tên, sự suy nghĩ là sự bất hạnh. Này các tỳ khưu, vì thế ở đây chúng ta sẽ sống với tâm ý không suy nghĩ. Này các tỳ khưu, các người nên học tập đúng như vậy;”¹ - ‘thật vậy, vị đã rũ sạch không suy nghĩ theo lối ấy, tức là về những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác’ là như thế.

Không ước muốn sự thanh tịnh theo cách nào khác: Vị đã rũ sạch không ước muốn, không ưng thuận, không ước nguyện, không mong cầu, không nguyện cầu sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi theo đạo lộ không trong sạch khác, theo sự thực hành sai trái, theo đường lối không dẫn dắt ra khỏi, ngoại trừ bốn sự thiết lập niệ, ngoại trừ bốn chánh cần, ngoại trừ bốn nền tảng của thần thông, ngoại trừ năm quyền, ngoại trừ năm lực, ngoại trừ bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, ngoại trừ đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘không ước muốn sự thanh tịnh theo cách nào khác’ là như thế.

Bởi vì vị ấy không luyện ái, (cũng) không lià luyện ái: Tất cả phàm nhân ngu si đều luyện ái. Bảy hạng Thánh Hữu Học tính luôn phàm nhân tốt lành lià luyện ái. Bậc A-la-hán chẳng những không luyện ái mà cũng không lià luyện ái. Vị ấy đã lià luyện ái, do sự cạn kiệt của luyện ái có trạng thái luyện ái đã được xa lià, do sự cạn kiệt của sân hận có trạng thái sân hận đã được xa lià, do sự cạn kiệt của si mê có trạng thái si mê đã được xa lià. Vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành –nt– việc sanh-lão-tử-luân hồi, việc hiện hữu lần nữa không có đối với vị ấy; - ‘bởi vì vị ấy không luyện ái, (cũng) không lià luyện ái’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Thật vậy, vị đã rũ sạch không suy nghĩ theo lối ấy, tức là về những điều đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác, (cũng) không ước muốn sự thanh tịnh theo cách nào khác, bởi vì vị ấy không luyện ái, (cũng) không lià luyện ái.”

Diễn Giải Kinh về Sự Già - phần thứ sáu.

--ooOoo--

7. DIỄN GIẢI KINH VỀ TISSA METTEYYA

Giờ phần Diễn Giải Kinh về vị Tissa Metteyya được nói đến:

7 - 1

“Thưa Ngài, xin Ngài hãy nói về sự tàn hại dành cho kẻ đeo bám việc đôi lứa. Sau khi lắng nghe lời dạy của Ngài, chúng con sẽ học tập về hạnh viễn ly,” (vị đại đức Tissa Metteyya đã nói thế ấy).

¹ Xem Tương Ưng Sáu Xứ, phẩm Rắn Độc.

Methunamanuyuttassā 'ti - **Methunadhammo** nāma yo so asaddhammo gāmadhammo vasaladhammo duṭṭhullo odakantiko rahasso dvayaṃdvaya¹-samāpatti.² Kimkāraṇā vuccati methunadhammo? Ubhinnaṃ rattānaṃ sārattānaṃ avassutānaṃ pariyuṭṭhitānaṃ pariyādinnaṃ ubhinnaṃ sadisānaṃ dhammoti, taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. Yathā ubho kalahakāraṇā 'methunakā' ti vuccanti, ubho bhaṇḍanakāraṇā 'methunakā' ti vuccanti, ubho bhassakāraṇā 'methunakā' ti vuccanti, ubho vivādakāraṇā 'methunakā' ti vuccanti, ubho adhikāraṇakāraṇā 'methunakā' ti vuccanti, ubho vādino 'methunakā' ti vuccanti, ubho sallāpakā 'methunakā' ti vuccanti, evamevaṃ ubhinnaṃ rattānaṃ sārattānaṃ avassutānaṃ pariyuṭṭhitānaṃ pariyādinnaṃ ubhinnaṃ sadisānaṃ dhammoti, taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. **Methunamanuyuttassā** 'ti - methunadhamme yuttassa payuttassa āyuttassa samāyuttassa taccaritassa³ tabbahulassa taggarukassa tanninnassa tapponassa tappabbhārassa tadadhimuttassa tadadhipeyyassā 'ti - methunamanuyuttassa.

Iccāyasmā tisso metteyyo 'ti - **Iccā** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūri akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbata nāmetam⁴ iccāti. **Āyasmā** 'ti - piyavacanaṃ garuvacanaṃ sagāravavacanaṃ sappatissavacanametam āyasmāti. **Tisso** 'ti - tassa therassa nāmaṃ saṃkhā samañña paññatti vohāro nāmaṃ nāmakammaṃ nāmadheyyaṃ nirutti byañjanaṃ abhilāpo. **Metteyyo** 'ti - tassa therassa gottam saṃkhā samañña paññatti vohāro 'ti - iccāyasmā tisso metteyyo.

Vighātaṃ brūhi mārisā 'ti - **Vighātaṃ** 'ti⁵ vighātaṃ upaghātaṃ pīlanaṃ ghaṭṭanaṃ upaddavaṃ upasaggaṃ. **Brūhi** - ācikkha desehi paññapehi paṭṭhapehi vivara vibhaja uttānikarohi pakāsehi. **Mārisā** 'ti - piyavacanaṃ garuvacanaṃ sagāravavacanaṃ sappatissavacanametam mārisā 'ti - vighātaṃ brūhi mārisa.

Sutvāna tava sāsanaṃ 'ti - tuyhaṃ vacanaṃ vyappathaṃ desanaṃ anusāsanaṃ⁶ anusitthim⁷ sutvā suṇitvā uggahetvā⁸ upadhārayitvā upalakkhayitvā 'ti - sutvāna tava sāsanaṃ.

¹ dvayadvaya - Syā, PTS.

² Vinayamahāvibhaṅga, Paṭhamapārājika (tattha "duṭṭhullaṃ odakantikaṃ rahassaṃ" ti napuṃsaka-liṅgavasena dissati).

³ taṃcaritassa - Sa.

⁴ padānupubbatapetam - Ma;

padānupubbata-m-etam - Syā, PTS.

⁵ vighātaṃ ti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁶ anusāsanaṃ - itipadaṃ Syā potthake na dissate.

⁷ anusatthim - Sa.

⁸ uggahitvā - Syā, PTS.

Dành cho kẻ đeo bám việc đôi lứa - Pháp đôi lứa: nghĩa là việc làm không tốt đẹp, việc làm của các dân làng, việc làm của những người thấp kém, là xấu xa, có kết cuộc phải dùng nước tẩy rửa, là việc bí mật, là việc kết hợp của hai người, theo từng cặp. Vì lý do gì được gọi là pháp đôi lứa? Khi cả hai bị luyến ái, bị luyến ái nặng, bị nhiễm dục, bị khởi dục, có tâm bị khuất phục, cả hai là tương tự nhau về bản thể; vì lý do ấy được gọi là pháp đôi lứa. Giống như hai người gây nên sự cãi cọ được gọi là tay đôi, hai người gây nên sự cãi lộn được gọi là tay đôi, hai người gây nên cuộc nói chuyện nhảm nhí được gọi là tay đôi, hai người gây nên sự tranh cãi được gọi là tay đôi, hai người gây nên sự tranh tụng được gọi là tay đôi, hai người tranh luận được gọi là tay đôi, hai người chuyện trò được gọi là tay đôi; tương tự như vậy, khi cả hai bị luyến ái, bị luyến ái nặng, bị nhiễm dục, bị khởi dục, có tâm bị khuất phục, cả hai là tương tự nhau về bản thể; vì lý do ấy được gọi là pháp đôi lứa. **Dành cho kẻ đeo bám việc đôi lứa:** dành cho kẻ gắn bó, gắn vào, gắn chặt, gắn liền ở pháp đôi lứa, đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo; - ‘dành cho kẻ đeo bám việc đôi lứa’ là như thế.

Đại đức Tissa Metteyya đã nói thế ấy - Thế ấy: Từ ‘*icca*’ này gọi là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gập gờ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Đại đức:** Từ ‘*āyasmā*’ này là lời nói yêu mến, lời nói kính trọng, lời nói có sự tôn kính và có sự phục tùng. **Tissa:** là tên của vị trưởng lão ấy, là sự ấn định, sự chỉ định, sự quy định, sự diễn tả, tên gọi, sự đặt tên, sự định danh, từ mô tả, tên hiệu, từ kêu gọi. **Metteyya:** là họ của vị trưởng lão ấy, là sự ấn định, sự chỉ định, sự quy định, sự diễn tả; - ‘vị Tissa Metteyya đã nói thế ấy’ là như thế.

Thưa Ngài, xin Ngài hãy nói về sự tàn hại - Sự tàn hại: Sự tàn hại là sự phá hại, sự hành hạ, sự đụng chạm, sự bất hạnh, sự nguy cơ. **Xin Ngài hãy nói:** Xin Ngài hãy nêu ra, hãy chỉ bảo, hãy thông báo, hãy ấn định, hãy khai mở, hãy chia sẻ, hãy làm rõ, hãy bày tỏ. **Thưa Ngài:** từ ‘*mārisa*’ này là lời nói yêu mến, lời nói kính trọng, lời nói có sự tôn kính và có sự phục tùng; - ‘thưa Ngài, xin Ngài hãy nói về sự tàn hại’ là như thế.

Sau khi lắng nghe lời dạy của Ngài: Sau khi lắng nghe, sau khi nghe được, sau khi tiếp thu, sau khi tiếp nhận, sau khi suy xét lời nói, lời giải bày, lời chỉ bảo, lời chỉ dạy, lời khuyên bảo của Ngài; - ‘sau khi lắng nghe lời dạy của Ngài’ là như thế.

Viveke sikkhissāma se 'ti - **Viveko** 'ti tayo vivekā: kāyaviveko cittaviveko upadhiviveko.

Katamo kāyaviveko? Idha bhikkhu vivittaṃ senāsanam bhajati: araññaṃ rukkhamūlaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapattham abbhokāsaṃ palālapuñjaṃ. Kāyena¹ vivitto viharati. So eko gacchati, eko tiṭṭhati, eko nisīdati eko seyyaṃ kappeti, eko gāmaṃ piṇḍāya pavisati, eko paṭikkamati, eko raho nisīdati, eko caṅkamaṃ adhiṭṭhāti, eko carati viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti. Ayaṃ kāyaviveko.

Katamo cittaviveko? Paṭhamaṃ jhānaṃ samāpannassa nīvaraṇehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Dutiyamaṃ jhānaṃ samāpannassa vitakkavicārehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Tatiyaṃ jhānaṃ samāpannassa pītiyā cittaṃ vivittaṃ hoti. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa sukhadukkhehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Ākāsānañcāyatanam samāpannassa rūpasaññāya paṭighasaññāya nānattasaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Viññāṇañcāyatanam samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññāya cittaṃ vivittaṃ hoti. Sotāpannassa sakkāyaditṭhiyā vicikicchāya sīlabbataparāmāsā diṭṭhānusayā vicikicchānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Sakadāgāmissa oḷārikā kāmarāgasaññojanā paṭighasaññojanā oḷārikā kāmarāgānusayā paṭighānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Anāgāmissa anusahagatā kāmarāgasaññojanā paṭighasaññojanā anusahagatā kāmarāgānusayā paṭighānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Arahato rūparāgā arūparāgā mānā uddhaccā avijjāya mānānusayā bhavarāgānusayā avijjānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi bahiddhā ca sabbanimittehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Ayaṃ cittaviveko.

Katamo upadhiviveko? Upadhi vuccanti kilesā ca khandhā ca abhisankhārā ca. Upadhiviveko vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo so sabbasañkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. Ayaṃ upadhiviveko.

Kāyaviveko ca vavakaṭṭhakāyānaṃ² nekkhammābhiratānaṃ. Cittaviveko ca parisuddhacittānaṃ paramavodānappattānaṃ. Upadhiviveko ca nirupadhīnaṃ puggalānaṃ visañkhāragatānaṃ.

Viveke sikkhissāma se 'ti - So thero pakatiyā sikkhitasikkho. Api ca, dhammadesanaṃ upādāya³ dhammadesanaṃ yācanto⁴ evamāha: 'Viveke sikkhissāma se 'ti.

Tenāha tisso metteyyo:⁵

*“Methunamanuyuttassa (iccāyasmā tisso metteyyo)
vighātaṃ brūhi mārisa,
sutvāna tava sāsanaṃ
viveke sikkhissāma se”*ti.

¹ kāyena ca - Syā, PTS.

² vivekaṭṭhakāyānaṃ - Ma, Sīmu 2;
vūpakāṭṭhakāyānaṃ - Syā, PTS.

³ dhammadesanaṃ upādāya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ sāvento - Ma.

⁵ tenāha thero tissametteyyo - Ma;
tenāha thero tisso metteyyo - Syā, PTS.

Chúng con sẽ học tập về hạnh viễn ly - Hạnh viễn ly: Có ba hạnh viễn ly: viễn ly về thân, viễn ly về tâm, viễn ly về mầm tái sanh.

Thế nào là viễn ly về thân? Ở đây, vị tỳ khưu thân cận chỗ trú ngụ tách biệt, khu rừng rậm, gốc cây, sườn núi, thung lũng, khe núi, bãi tha ma, khu rừng thưa, đồng trống, đồng rơm, và sống tách biệt về thân. Vị ấy đi một mình, đứng một mình, ngồi một mình, nằm một mình, đi vào làng để khát thực một mình, đi trở về một mình, ngồi nơi vắng vẻ một mình, quyết định kinh hành một mình, sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng một mình. Đây là viễn ly về thân.

Thế nào là viễn ly về tâm? Đối với vị thể nhập sơ thiên, tâm được tách biệt khỏi các pháp che lấp. Đối với vị thể nhập nhị thiên, tâm được tách biệt khỏi tầm và tứ. Đối với vị thể nhập tam thiên, tâm được tách biệt khỏi hỷ. Đối với vị thể nhập tứ thiên, tâm được tách biệt khỏi lạc và khổ. Đối với vị thể nhập không vô biên xứ, tâm được tách biệt khỏi sắc tướng, bất bình tướng, dị biệt tướng. Đối với vị thể nhập thức vô biên xứ, tâm được tách biệt khỏi không vô biên xứ tướng. Đối với vị thể nhập vô sở hữu xứ, tâm được tách biệt khỏi thức vô biên xứ tướng. Đối với vị thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ, tâm được tách biệt khỏi vô sở hữu xứ tướng. Đối với vị Nhập Lưu, tâm được tách biệt khỏi sự nhận thức sai trái về thân, sự hoài nghi, sự bám víu vào giới và phạm sự, tà kiến tiềm ẩn, hoài nghi tiềm ẩn, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị Nhất Lai, tâm được tách biệt khỏi sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất thô thiển, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất thô thiển, và các phiền não đồng hành theo với mỗi pháp ấy. Đối với vị Bất Lai, tâm được tách biệt khỏi sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất vi tế, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất vi tế, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị A-la-hán, tâm được tách biệt khỏi ái sắc, ái vô sắc, ngã mạn, phóng dật, vô minh, ngã mạn tiềm ẩn, hữu ái tiềm ẩn, vô minh tiềm ẩn, các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy, và mọi hiện tướng ở bên ngoài. Đây là viễn ly về tâm.

Thế nào là viễn ly về mầm tái sanh? Mầm tái sanh nói đến các ô nhiễm, các uẩn, và các hành. Viễn ly về mầm tái sanh nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Đây là viễn ly về mầm tái sanh.

Viễn ly về thân là đối với các vị có thân đã lui về nơi ẩn dật, đã thích thú trong việc xuất ly; viễn ly về tâm là đối với các vị có tâm hoàn toàn trong sạch, đã đạt đến sự trong trắng tuyệt đối; và viễn ly về mầm tái sanh là đối với các cá nhân không còn mầm tái sanh, đã đạt đến việc lìa khỏi các pháp tạo tác.

Chúng con sẽ học tập về hạnh viễn ly: Vị trưởng lão ấy có việc học tập đã được học tập bình thường. Và thêm nữa, liên quan đến việc chỉ bảo Giáo Pháp, trong khi thỉnh cầu sự chỉ bảo Giáo Pháp, vị trưởng lão ấy đã nói như vậy: “Chúng con sẽ học tập về hạnh viễn ly.”

Vì thế, (trưởng lão) Tissa Metteyya đã nói rằng:

“Thưa Ngài, xin Ngài hãy nói về sự tàn hại dành cho kẻ đeo bám việc đôi lứa. Sau khi lắng nghe lời dạy của Ngài, chúng con sẽ học tập về hạnh viễn ly,” (vị đại đức Tissa Metteyya đã nói thế ấy).

7 - 2

*Methunamanuyuttassa (metteyyāti bhagavā)
mussate vāpi¹ sāsanaṃ,
micchā ca paṭipajjati
etaṃ tasmim̐ anāriyaṃ.*

Methunamanuyuttassā 'ti - **Methunadhammo** nāma yo so asaddhammo gāmadhammo vasaladhammo duṭṭhullo odakantiko rahasso dvayaṃdvaya-samāpatti.² Kiṃkāraṇā vuccati methunadhammo? Ubhinnaṃ rattānaṃ sārattānaṃ avassutānaṃ pariyuṭṭhitānaṃ pariyādinnacittānaṃ ubhinnaṃ sadisānaṃ dhammoti, taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. Yathā ubho kalahakāraṇā 'methunakā 'ti vuccanti, ubho bhaṇḍanakāraṇā 'methunakā 'ti vuccanti, ubho bhassakāraṇā 'methunakā 'ti vuccanti, ubho vivādakāraṇā 'methunakā 'ti vuccanti, ubho adhikāraṇakāraṇā 'methunakā 'ti vuccanti, ubho vādino 'methunakā 'ti vuccanti, ubho sallāpakā 'methunakā 'ti vuccanti, evamevaṃ ubhinnaṃ rattānaṃ sārattānaṃ avassutānaṃ pariyuṭṭhitānaṃ pariyādinnacittānaṃ ubhinnaṃ sadisānaṃ dhammoti, taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. **Methunamanuyuttassā** 'ti methunadhamme yuttassa payuttassa āyuttassa samāyuttassa taccaritassa³ tabbahulassa taggarukassa tanninnassa tapponassa tappabbhārassa tadadhimuttassa tadadhipateyyassā 'ti - methunamanuyuttassa.

Metteyyā 'ti - bhagavā taṃ therāṃ gottena ālapati. **Bhagavā** 'ti gārāvādhivacanaṃ. Api ca, bhaggarāgoti bhagavā; bhaggadosoti bhagavā; bhaggamohoti bhagavā; bhaggamānoti bhagavā; bhaggaditṭhīti bhagavā; bhaggakaṇṭhakoti⁴ bhagavā; bhaggakilesoti bhagavā; bhaji vibhaji pavibhaji⁵ dhammaratananti bhagavā; bhavānaṃ antakaroti bhagavā; bhāvitakāyo bhāvitasilo bhāvitacitto bhāvitapaññoti bhagavā; bhaji vā bhagavā araññe vanapatthāni⁶ pantāni senāsānāni appasaddāni appanigghosāni vijānavātāni manussarāhasseyyakāni⁷ paṭisallānasārappānīti bhagavā; bhāgī vā bhagavā cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārānanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā attharasassa dhammarasassa vimuttirasassa adhisīlassa adhiccittassa adhipaññāyāti bhagavā; –

¹ mussate vāti - Sa; mussate cāpi - Pa.

² Vinayamahāvibhaṅga, Paṭhamapārājika.

³ taṃcaritassa - Sa.

⁴ bhaggakaṇḍakoti - Ma.

⁵ paṭivibhaji - Syā;
paṭibhaji - PTS.

⁶ araññavanapatthāni - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ manussarāhasseyyakāni - Syā.

7 - 2

(Đức Thế Tôn đã nói rằng: “Này Metteyya,) đối với kẻ đeo bám việc đôi lứa, lời giảng dạy thậm chí còn bị quên lãng và là kẻ thực hành sai trái; điều này ở kẻ ấy là không thánh thiện.”

Đối với kẻ đeo bám việc đôi lứa - Pháp đôi lứa: nghĩa là việc làm không tốt đẹp, việc làm của các dân làng, việc làm của những người thấp kém, là xấu xa, có kết cuộc phải dùng nước tẩy rửa, là việc bí mật, là việc kết hợp của hai người, theo từng cặp. Vì lý do gì mà được gọi là pháp đôi lứa? Khi cả hai bị luyến ái, bị luyến ái nặng, bị nhiễm dục, bị khởi dục, có tâm bị khuất phục, cả hai là tương tự nhau về bản thể; vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lứa. Giống như hai người gây nên sự cãi cọ được gọi là tay đôi, hai người gây nên sự cãi lộn được gọi là tay đôi, hai người gây nên cuộc nói chuyện nhảm nhí được gọi là tay đôi, hai người gây nên sự tranh luận được gọi là tay đôi, hai người gây nên sự tranh tụng được gọi là tay đôi, hai người tranh luận được gọi là tay đôi, hai người chuyện trò được gọi là tay đôi; tương tự như vậy, khi cả hai bị luyến ái, bị luyến ái nặng, bị nhiễm dục, bị khởi dục, có tâm bị khuất phục, cả hai là tương tự nhau về bản thể; vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lứa. **Đối với kẻ đeo bám việc đôi lứa:** đối với kẻ gắn bó, gắn vào, gắn chặt, gắn liền ở pháp đôi lứa, đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo; - ‘đối với kẻ đeo bám việc đôi lứa’ là như thế.

Metteyya: đức Thế Tôn xưng hô với vị trưởng lão ấy bằng họ. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. Thêm nữa, ‘vị có luyến ái đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có sân hận đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có si mê đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ngã mạn đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có tà kiến đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có cây gai đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ô nhiễm đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã phân phát, đã phân chia, đã phân phối Pháp bảo’ là đức Thế Tôn; ‘vị thực hiện sự chấm dứt các hữu’ là đức Thế Tôn; ‘vị có thân đã được tu tập, có giới đã được tu tập, có tâm đã được tu tập, có tuệ đã được tu tập’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về y phục, đồ ăn khất thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về vị của mục đích, về vị của Pháp, về vị của giải thoát, về thắng giới, về thắng tâm, về thắng tuệ’ là đức Thế Tôn; –

– bhāgī vā bhagavā catunnaṃ jhānānaṃ catunnaṃ appamaññānaṃ catunnaṃ arūpasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā aṭṭhannaṃ vimokkhānaṃ aṭṭhannaṃ abhibhāyatanānaṃ navannaṃ anupubbavīhārasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ saññābhāvanānaṃ dasannaṃ kaṣiṇasamāpattinānaṃ ānāpānasatisamādhissa¹ asubhasamāpattiyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnaṃ satipaṭṭhānānaṃ catunnaṃ sammappadhānānaṃ catunnaṃ iddhipādānaṃ pañcannaṃ indriyānaṃ pañcannaṃ balānaṃ sattannaṃ bojjhaṅgānaṃ ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ tathāgatabalānaṃ catunnaṃ vesārajjanaṃ catunnaṃ paṭisambhidānaṃ channaṃ abhiññānaṃ channaṃ buddhadhammānanti bhagavā. Bhagavāti netaṃ nāmaṃ mātarā kataṃ, na pitarā kataṃ, na bhātarā kataṃ, na bhāginiyā kataṃ, na mittāmaccehi kataṃ, na ñātisālohitehi kataṃ, na samaṇabrāhmaṇehi kataṃ, na devatāhi kataṃ, vimokkhantikametaṃ buddhānaṃ bhagavantānaṃ bodhiyā mūle saha sabbaññutaññaṇassa² paṭilābhā sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - metteyyāti bhagavā.

Mussate vāpi³ sāsanaṃ 'ti - Dvīhi kāraṇehi sāsanaṃ mussati: pariyattisāsanaṃpi mussati, paṭipattisāsanaṃpi mussati. Katamaṃ taṃ⁴ pariyattisāsanaṃ? Yantassa pariyāputaṃ⁵ suttaṃ geyyaṃ veyyākaraṇaṃ gāthā udānaṃ itivuttakaṃ jātaṃ abbhutadhammaṃ vedallaṃ, idaṃ pariyattisāsanaṃ. Tampi mussati sammussati pamussati sampamussati⁶ paribāhiro hoti 'ti - evampi mussate vāpi sāsanaṃ. Katamaṃ paṭipattisāsanaṃ? Sammāpaṭipadā anuloma-paṭipadā apaccanika-paṭipadā anvatthapaṭipadā dhammānudhamma-paṭipadā sīlesu paripūrakāritā⁷ indriyesu guttadvāratā bhojane mattaññutā jāgariyānuyogo satisampajaññaṃ cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā cattāro iddhipādā pañcindriyāni pañca balāni satta bojjhaṅgā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, idaṃ paṭipattisāsanaṃ. Tampi mussati sammussati pamussati sampamussati paribāhiro hoti 'ti - evampi mussate vāpi sāsanaṃ.

Micchā ca paṭipajjati 'ti - Pāṇampi hanti, adinnaṃpi ādiyati, sandhimpī chindati, nillopaṃpi harati, ekāgārikampi karoti, paripanthepi tiṭṭhati, parādāraṃpi gacchati, musāpi bhaṇati 'ti - micchā ca paṭipajjati.

Etaṃ tasmim anāriyan 'ti - Etaṃ tasmim puggale anariyadhammo bāladhammo mūlhadhammo aññaṇadhammo amarāvikkhepadhammo yadidaṃ micchāpaṭipadā 'ti - etaṃ tasmim anāriyaṃ.

Tenāha bhagavā:

“*Methunamanuyuttassa (metteyyāti bhagavā)*
mussate vāpi sāsanaṃ
micchā ca paṭipajjati
etaṃ tasmim anāriyan”ti.

¹ ānāpānasatisamāpattiyā - PTS.

² sabbaññutaññaṇassa - Ma, PTS.

³ mussate vāpi - Sa.

⁴ taṃ - itisaddo Ma, PTS potthakesu na dissate.

⁵ pariyāputaṃ - Ma, Syā, PTS, Manupa; pariyāpuṇaṃ - Sīmu 2; pariyāputtaṃ - Pu.

⁶ mussati sammussati sampamussati - Ma;

mussati parimussati - PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ paripūrikāritā - Syā, PTS.

– ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn thiền, về bốn vô lượng (tâm), về bốn sự thể nhập vô sắc’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về tám giải thoát, về tám thắng xứ (của thiền), về chín sự thể nhập và an trú theo tuần tự’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười sự tu tập về tướng, về mười sự thể nhập các đề mục *kasīna*, về định niệm hơi thở vào - hơi thở ra, về sự thể nhập các đề mục từ thi’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thân thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười Như Lai lực, về bốn pháp tự tin, về bốn tuệ phân tích, về sáu thắng trí, về sáu pháp của đức Phật’ là đức Thế Tôn. Tên gọi ‘Thế Tôn’ này không do mẹ tạo ra, không do cha tạo ra, không do anh (em) trai tạo ra, không do chị (em) gái tạo ra, không do bạn bè hoặc thân hữu tạo ra, không do các thân quyến và những người cùng huyết thống tạo ra, không do các Sa-môn hoặc Bà-la-môn tạo ra, không do chư Thiên tạo ra, sự tận cùng của giải thoát này là sự quy định thuộc về chư Phật Thế Tôn do sự đạt được, do sự chứng ngộ trí Toàn Tri ở cội cây Bồ Đề, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘đức Thế Tôn đã nói rằng: Đây Metteyya’ là như thế.

Lời giảng dạy thậm chí còn bị quên lãng: Lời giảng dạy bị quên lãng bởi hai lý do: lời giảng dạy về pháp học bị quên lãng, lời giảng dạy về pháp hành bị quên lãng. Lời giảng dạy về pháp học ấy là lời giảng dạy nào? Điều nào đã được học bởi vị ấy, là *sutta*, *geyya*, *veyyākaraṇa*, *gāthā*, *udāna*, *itivuttaka*, *jātaka*, *abbhūta-dhamma*, *vedalla*,¹ đây là lời giảng dạy về pháp học; điều ấy cũng bị quên lãng, bị quên hẳn, bị quên lửng, bị quên băng, là hoàn toàn xa lạ; - ‘lời giảng dạy thậm chí còn bị quên lãng’ là như vậy. Lời giảng dạy về pháp hành là lời giảng dạy nào? Là sự thực hành đúng đắn, sự thực hành phù hợp, sự thực hành không trái ngược, sự thực hành đưa đến lợi ích, sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, việc làm đầy đủ các giới, việc phòng vệ các giác quan, việc biết chừng mực về vật thực, sự luyện tập về tinh thức, niệm và sự nhận biết rõ, bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thân thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần, đây là lời giảng dạy về pháp hành; điều ấy cũng bị quên lãng, bị quên hẳn, bị quên lửng, bị quên băng, là hoàn toàn xa lạ; - ‘lời giảng dạy thậm chí còn bị quên lãng’ là như vậy.

Và là kẻ thực hành sai trái: Giết hại sanh mạng, lấy vật không được cho, đột nhập gia cư, mang đi vật cướp được, làm kẻ đạo tặc, đứng cướp dọc đường, đi đến với vợ người khác, nói lời dối trá; - ‘và là kẻ thực hành sai trái’ là như thế.

Điều này ở kẻ ấy là không thánh thiện: Điều này ở kẻ ấy là pháp không thánh thiện, là pháp ngu dốt, là pháp lầm lạc, là pháp vô trí, là pháp trườn uốn như con lươn (không thể nắm bắt), tức là lối thực hành sai trái; - ‘điều này ở kẻ ấy là không thánh thiện’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

(Đức Thế Tôn đã nói rằng: “Đây Metteyya,) đối với kẻ đeo bám việc đòi lừa, lời giảng dạy thậm chí còn bị quên lãng, và là kẻ thực hành sai trái; điều này ở kẻ ấy là không thánh thiện.”

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Chín thể loại của Giáo Pháp’ ở trang 731.

7 - 3

*Eko pubbe caritvāna
methunaṃ yo nisevati,
yānaṃ bhantaṃva taṃ loke
hīnamāhu puthujjanaṃ.*

Eko pubbe caritvānā 'ti - Dvīhi kāraṇehi eko pubbe caritvāna: pabbajjā-saṅkhātena vā gaṇā vavassaggaṭṭhena¹ vā.

Kathaṃ pabbajjāsaṅkhātena eko pubbe caritvāna? Sabbamaṃ gharāvāsapaḷibodhaṃ chinditvā puttadārapaḷibodhaṃ chinditvā nātipaḷibodhaṃ chinditvā mittāmacca-paḷibodhaṃ chinditvā sannidhipaḷibodhaṃ chinditvā kesamassuṃ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitvā akiñcanabhāvaṃ upagantvā eko carati viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti. Evaṃ pabbajjāsaṅkhātena eko pubbe caritvāna.

Kathaṃ gaṇā vavassaggaṭṭhena¹ eko pubbe caritvāna? So evaṃ pabbajito samāno eko araṇṇe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevati appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyakāni paṭisallānasārubbāni. So eko gacchati, eko tiṭṭhati, eko nisīdati, eko seyyaṃ kappeti, eko gāmaṃ piṇḍāya pavisati, eko paṭikkamati, eko raho nisīdati, eko caṅkamaṃ adhiṭṭhāti, eko carati viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti. Evaṃ gaṇā vavassaggaṭṭhena¹ eko pubbe caritvāna.

Methunaṃ yo nisevatī 'ti - **Methunadhammo** nāma yo so asaddhammo – pe– dvayaṃdvayasamāpatti –pe– taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. **Methunaṃ yo nisevatī** 'ti yo aparena samayena buddhaṃ dhammaṃ saṅghaṃ sikkhaṃ paccakkhāya hīnāyāvattitvā methunaṃ dhammaṃ sevati nisevati saṃsevati paṭisevatī 'ti - methunaṃ yo nisevati.

Yānaṃ bhantaṃva taṃ loke 'ti - **Yānan** 'ti hatthiyānaṃ assayānaṃ goyānaṃ ajayānaṃ meṇḍayānaṃ² oṭṭhayānaṃ kharayānaṃ, bhantaṃ adantaṃ akāritaṃ avinītaṃ uppathaṃ gaṇhāti, visamaṃ khāṇumpi pāsāṇampi abhirūhati,³ yānampi ārohakampi⁴ bhañjati⁵ papātepi papatati.

Yathā taṃ bhantaṃ yānaṃ adantaṃ akāritaṃ avinītaṃ uppathaṃ gaṇhāti evamevaṃ so vibbhantako bhantayānapaṭibhāgo uppathaṃ gaṇhāti micchādiṭṭhiṃ gaṇhāti –pe– micchāsamādhiṃ gaṇhāti.

Yathā taṃ bhantaṃ yānaṃ adantaṃ akāritaṃ avinītaṃ visamaṃ khāṇumpi pāsāṇampi abhirūhati, evamevaṃ so vibbhantako bhantayānapaṭibhāgo visamaṃ kāyakammaṃ abhirūhati, visamaṃ vacīkammaṃ abhirūhati, visamaṃ manokammaṃ abhirūhati, visamaṃ pāṇātipātaṃ abhirūhati, visamaṃ adinnādānaṃ abhirūhati, visamaṃ kāmesu micchācāraṃ abhirūhati, visamaṃ musāvādaṃ abhirūhati, visamaṃ pisunavācaṃ abhirūhati, visamaṃ pharusavācaṃ abhirūhati, visamaṃ samphappalāpaṃ abhirūhati, visamaṃ abhijjhaṃ abhirūhati, visamaṃ vyāpādaṃ abhirūhati, visamaṃ micchādiṭṭhiṃ abhirūhati, visame saṅkhāre abhirūhati, visame pañca kāmagaṇe abhirūhati, visame pañca nīvaraṇe abhirūhati.

¹ gaṇāvavassaggaṭṭhena - Ma, Syā; gaṇāvavassaggaṭṭhena - PTS; gaṇāvavassaggaṭṭhena - Sa.

² meṇḍakayānaṃ - Syā, PTS.

³ abhirūhati - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ ārohakaṃ - Sīmu 1.

⁵ vibhañjati - Sīmu 2.

7 - 3

*Sau khi sống một mình trước đây,
kẻ nào (giờ) phục dịch việc đôi lứa,
kẻ ấy ở thế gian, tựa như chiếc xe bị chao đảo,
người ta đã gọi là kẻ phàm phu thấp hèn.*

Sau khi sống một mình trước đây: Đã sống một mình trước đây bởi hai lý do: với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia hoặc với ý nghĩa rời xa tập thể.

Thế nào là đã sống một mình trước đây với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia? Sau khi cắt đứt mọi sự vướng bận của đời sống tại gia, sau khi cắt đứt sự vướng bận về vợ con, sau khi cắt đứt sự vướng bận về thân quyến, sau khi cắt đứt sự vướng bận về bạn bè và thân hữu, sau khi cắt đứt sự vướng bận về việc tích trữ, sau khi cạo bỏ râu tóc, khoác lên các tấm vải màu ca-sa, rời nhà xuất gia sống không nhà, sau khi đi đến trạng thái không có gì, một mình sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng. Như vậy là đã sống một mình trước đây với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia.

Thế nào là đã sống một mình trước đây với ý nghĩa rời xa tập thể? Trong khi đã được xuất gia như vậy, vị ấy một mình thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh. Vị ấy đi một mình, đứng một mình, ngồi một mình, nằm một mình, đi vào làng để khát thực một mình, đi trở về một mình, ngồi nơi vắng vẻ một mình, quyết định kinh hành một mình, sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng một mình. Như vậy là đã sống một mình trước đây với ý nghĩa rời xa tập thể.

Kẻ nào (giờ) phục dịch việc đôi lứa - Pháp đôi lứa: nghĩa là việc làm không tốt đẹp, –nt– việc kết hợp của hai người, theo từng cặp. –nt– vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lứa. **Kẻ nào (giờ) phục dịch việc đôi lứa:** Kẻ nào, vào lúc khác, sau khi lià bỏ đức Phật, Giáo Pháp, Tăng Chúng, và việc học tập, đã quay trở lại cuộc sống thấp hèn rồi phục vụ, phục dịch, kẻ cận, thực hiện việc đôi lứa; - ‘Kẻ nào (giờ) phục dịch việc đôi lứa’ là như thế.

Kẻ ấy ở thế gian, tựa như chiếc xe bị chao đảo - Chiếc xe: là xe voi kéo, xe ngựa kéo, xe bò kéo, xe dê kéo, xe cừu kéo, xe lạc đà kéo, xe lừa kéo, đã bị chao đảo, không được kiểm chế, không được xử lý, không được điều khiển, chọn lấy lối đi sai trái, va vào chỗ gập ghềnh, gốc cây, tảng đá, làm bể vỡ chiếc xe luôn cả người cỡi xe, và rơi xuống vực thẳm.

Giống như chiếc xe đã bị chao đảo ấy không được kiểm chế, không được xử lý, không được điều khiển, chọn lấy lối đi sai trái, tương tự như vậy, kẻ hoàn tục ấy, tựa như chiếc xe đã bị chao đảo, chọn lấy lối đi sai trái, chọn lấy tà kiến, –nt– chọn lấy tà định.

Giống như chiếc xe đã bị chao đảo ấy không được kiểm chế, không được xử lý, không được điều khiển, va vào chỗ gập ghềnh, gốc cây, tảng đá, tương tự như vậy, kẻ hoàn tục ấy, tựa như chiếc xe đã bị chao đảo, phạm vào thân nghiệp sai trái, phạm vào khẩu nghiệp sai trái, phạm vào ý nghiệp sai trái, phạm vào việc sát sanh sai trái, phạm vào việc trộm cắp sai trái, phạm vào việc tà hạnh trong các dục sai trái, phạm vào việc nói dối sai trái, phạm vào việc nói đâm thọc sai trái, phạm vào việc nói thô lỗ sai trái, phạm vào việc nói nhảm nhí sai trái, phạm vào việc tham đắm sai trái, phạm vào việc sân hận sai trái, phạm vào tà kiến sai trái, phạm vào các hành sai trái, phạm vào năm loại dục sai trái, phạm vào năm pháp che lấp sai trái.

Yathā taṃ bhantaṃ yānaṃ adantaṃ akāritaṃ avinītaṃ yānampi ārohakampi bhañjati, evamevaṃ so vibbhantako bhantayānapaṭibhāgo niraye attānaṃ bhañjati, tiracchānayaniyaṃ¹ attānaṃ bhañjati, pettivisaye attānaṃ bhañjati, manussaloke attānaṃ bhañjati, devaloke attānaṃ bhañjati.

Yathā taṃ bhantaṃ yānaṃ adantaṃ akāritaṃ avinītaṃ papāte² papatati, evamevaṃ so vibbhantako bhantayānapaṭibhāgo jātipapātampi³ papatati, jarāpapātampi papatati, vyādhipapātampi papatati, maraṇapapātampi papatati, sokaparidevadukkhadomanassūpāyāsapapātampi papatati.

Loke 'ti apāyaloke –pe– manussaloke 'ti - yānaṃ bhantaṃva taṃ loke.

Hīnamāhu puthujjanan 'ti - **Puthujjanā** 'ti kenaṭṭhena puthujjanā? Puthu kilese janentīti puthujjanā. Puthu avihatasakkāyadīṭṭhikāti puthujjanā. Puthu sathārānaṃ mukhullokakāti puthujjanā. Puthu sabbagatīhi avuṭṭhitāti⁴ puthujjanā. Puthu nānābhisaṅkhāre⁵ abhisaṅkharontīti puthujjanā. Puthu nānā-oghehi vuyhantīti puthujjanā. Puthu nānāsantāpehi santappantīti⁶ puthujjanā. Puthu nānāparilāhehi pariḍayhantīti puthujjanā. Puthu pañcasu kāmagaṇesu rattā giddhā gathitā⁷ mucchitā ajjhoppānā⁸ laggā laggitā paḷibuddhāti puthujjanā. Puthu pañcahi nīvaraṇehi āvutā nivutā ovutā⁹ pihitā paṭicchannā paṭikujjitāti puthujjanā. **Hīnamāhu puthujjanan** ti - puthujjanaṃ hīnaṃ nihīnaṃ omakaṃ lāmaṃ chattakaṃ¹⁰ parittanti evamāhaṃsu,¹¹ evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharantī 'ti - hīnamāhu puthujjanaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Eko pubbe caritvāna
methunaṃ yo nisevati,
yānaṃ bhantaṃva taṃ loke
hīnamāhu puthujjanan”*ti.

7 - 4

*Yaso kitti ca yā pubbe
hāyate vāpi tassa sā,
etampi¹² dīsvā sikkhetha
methunaṃ vippahātave.*

Yaso kitti ca yā pubbe hāyate vāpi tassa sā 'ti - Katamo yaso? Idhekacco pubbe samaṇabhāve sakkato hoti garukato mānito pūjito apacito lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṃ; ayaṃ yaso.

¹ tiracchānayaniyā - Syā, PTS.

² papātepi - Syā, PTS.

³ papātampi - Syā.

⁴ avuṭṭhātī - Syā, PTS.

⁵ nānābhisaṅkhārehi - Syā.

⁶ santappantī 'ti - Sīmu 2.

⁷ gadhitā - Ma, Syā, PTS.

⁸ ajjhosannā - Ma; ajjhosānā - PTS.

⁹ āvutā nivutā ophuṭā - Syā, PTS.

¹⁰ jatukkaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹¹ evamāhu - Syā, PTS.

¹² etaṃ - Manupa; evampi - Sīmu 2.

Giống như chiếc xe đã bị chao đảo ấy không được kiềm chế, không được xử lý, không được điều khiển, làm bể vỡ chiếc xe luôn cả người cỡi xe, tương tự như vậy, kẻ hoàn tục ấy, tựa như chiếc xe đã bị chao đảo, làm đổ vỡ bản thân ở địa ngục, làm đổ vỡ bản thân ở loài thú, làm đổ vỡ bản thân ở thân phận ngựa quý, làm đổ vỡ bản thân ở thế giới loài người, làm đổ vỡ bản thân ở thế giới chư Thiên.

Giống như chiếc xe đã bị chao đảo ấy không được kiềm chế, không được xử lý, không được điều khiển, rơi xuống vực thẳm, tương tự như vậy, kẻ hoàn tục ấy, tựa như chiếc xe đã bị chao đảo, rơi xuống vực thẳm của sự sinh, rơi xuống vực thẳm của sự già, rơi xuống vực thẳm của bệnh tật, rơi xuống vực thẳm của sự chết, rơi xuống vực thẳm của sầu-bi-khổ-ưu-não.

Ở thế gian: ở thế gian của khổ cảnh –nt– ở thế gian của loài người; - ‘tựa như chiếc xe bị chao đảo, kẻ ấy ở thế gian’ là như thế.

Người ta đã gọi là kẻ phàm phu thấp hèn - Phàm phu: phàm phu với ý nghĩa gì? ‘Những người sản sanh ra các ô nhiễm khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người có sự nhận thức sai trái về thân khác nhau chưa được phá tan’ là phàm phu. ‘Những người tin theo nhiều vị thầy khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người chưa được ra khỏi mọi cảnh giới tái sanh khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người tạo ra các sự tạo tác khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị cuốn trôi bởi nhiều dòng lũ khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị nóng nảy bởi nhiều sự nóng nảy khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị thiêu đốt bởi nhiều sự bức bối khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị luyến ái, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê mẩn, bị gận gũ, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở năm loại dục đa dạng’ là phàm phu. ‘Những người bị bao bọc, bị bao trùm, bị bao kín, bị che lại, bị che kín, bị đậy kín bởi năm pháp che lấp đa dạng’ là phàm phu. **Người ta đã gọi là kẻ phàm phu thấp hèn:** “Phàm phu là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi,” các vị đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘người ta đã gọi là kẻ phàm phu thấp hèn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Sau khi sống một mình trước đây,
kẻ nào (giờ) phục dịch việc đôi lứa,
kẻ ấy ở thế gian, tựa như chiếc xe bị chao đảo,
người ta đã gọi là kẻ phàm phu thấp hèn.”*

7 - 4

*Danh vọng và tiếng tăm nào (đã có) trước đây,
điều ấy của kẻ ấy (giờ) hiển nhiên cũng bị giảm thiểu.
Sau khi nhìn thấy điều này, nên học tập
nhằm dứt bỏ hẳn việc đôi lứa.*

Danh vọng và tiếng tăm nào (đã có) trước đây, điều ấy của kẻ ấy (giờ) hiển nhiên cũng bị giảm thiểu: Danh vọng nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó trước đây được trọng vọng, được cung kính, được sùng bái, được cúng dường, được nể nang, có nhận được y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh; điều này là danh vọng.

Katamā kitti? Idhekacco pubbe samaṇabhāve kittivaṇṇabhato¹ hoti: paṇḍito viyatto medhāvī bahussuto cittakathī kalyāṇapaṭibhāno, suttantikoti vā, vinaya-dharoti vā, dhammakathikoti vā, āraññikoti vā, piṇḍapātikoti vā, paṃsukūlikoti vā, tecivarikoti vā, sapadānacārikoti vā khalupacchābhattikoti vā, nesajjikoti vā, yathāsanthatikoti vā, paṭhamassa jhānassa lābhīti vā, dutiyassa jhānassa lābhīti vā, tatiyassa jhānassa lābhīti vā, catutthassa jhānassa lābhīti vā, ākāsaṇācāyatana-samāpattiyā lābhīti vā, viññāṇācāyatana-samāpattiyā lābhīti vā, ākiñcaññāyatana-samāpattiyā lābhīti vā, nevasaññānāsaññāyatana-samāpattiyā lābhīti vā; ayaṃ kitti 'ti² - yaso kitti ca yā pubbe.

Hāyate vāpi tassa sā 'ti - Tassa aparena samayena buddhaṃ dhammaṃ saṅghaṃ sikkhaṃ paccakkhāya hīnāyāvattassa so ca yaso sā ca kitti hāyati parihāyati paridhamṣati paripatati³ antaradhāyati vippalujjati 'ti - yaso kitti ca yā pubbe hāyate vāpi tassa sā.

Etampi disvā sikkhetha methunaṃ vippahātave 'ti - **Etan** 'ti pubbe samaṇabhāve yaso kitti ca, aparabhāge buddhaṃ dhammaṃ saṅghaṃ sikkhaṃ paccakkhāya hīnāyāvattassa ayaso ca akitti ca, etaṃ sampattivipattiṃ.⁴ **Disvā** 'ti passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti - etampi disvā. **Sikkhethā** 'ti tisso sikkhā: adhisīlasikkhā adhicittasikkhā adhipaññāsikkhā.

Katamā adhisīlasikkhā? Idha bhikkhu sīlavā hoti pātimokkhasaṃvarasaṃvuto viharati ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu, khuddako sīlakkhandho mahanto sīlakkhandho sīlaṃ paṭiṭṭhā ādi caraṇaṃ saṃyamo saṃvaro mokkhaṃ pamokkhaṃ⁵ kusalanāṃ dhammānaṃ samāpattiyā; ayaṃ adhisīlasikkhā.

Katamā adhicittasikkhā? Idha bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekajaṃ pītisukhaṃ paṭhamāṃ jhānaṃ upasampajja viharati. –pe– dutiyaṃ jhānaṃ –pe– tatiyaṃ jhānaṃ –pe– catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati; ayaṃ adhicittasikkhā.

Katamā adhipaññāsikkhā? Idha bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato hoti⁶ ariyāya nibbedhikāya sammādukkhakkhayagāminiyā, so 'idaṃ dukkhaṃ 'ti yathābhūtaṃ pajānāti, 'ayaṃ dukkhasamudayo 'ti yathābhūtaṃ pajānāti, 'ayaṃ dukkhanirodho 'ti yathābhūtaṃ pajānāti, 'ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā 'ti yathābhūtaṃ pajānāti, 'ime āsavā 'ti yathābhūtaṃ pajānāti, 'ayaṃ āsava-samudayo 'ti yathābhūtaṃ pajānāti, 'ayaṃ āsavanirodho 'ti yathābhūtaṃ pajānāti, 'ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadā 'ti yathābhūtaṃ pajānāti; ayaṃ adhipaññāsikkhā.

¹ kittivaṇṇagato - Sīmu 2.

² kitti - Syā.

³ paripatati - Sa.

⁴ sampattiṃ vippattiṃ - Ma, Sīmu 2.

⁵ mukhaṃ pamukhaṃ - Ma, Manupa, Sīmu 2.

⁶ samannāgato - Ma, Syā, PTS.

Tiếng tăm nào? Ở đây, một người nào đó trước đây trong bản thể Sa-môn đã duy trì tiếng tăm và đức hạnh: là vị sáng suốt, kinh nghiệm, thông minh, nghe nhiều, có tài nói năng uyên bác, có tài ứng đối nhanh nhạy, là ‘vị chuyên về Kinh,’ hoặc là ‘vị trì Luật,’ hoặc là ‘vị thuyết giảng Pháp,’ hoặc là ‘vị ngụ ở rừng,’ hoặc là ‘vị chuyên đi khất thực,’ hoặc là ‘vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ,’ hoặc là ‘vị chỉ sử dụng ba y,’ hoặc là ‘vị đi khất thực tuần tự theo từng nhà,’ hoặc là ‘vị không ăn vật thực dâng sau,’ hoặc là ‘vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm),’ hoặc là ‘vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định, hoặc là ‘vị có đạt sơ thiên,’ hoặc là ‘vị có đạt nhị thiên,’ hoặc là ‘vị có đạt tam thiên,’ hoặc là ‘vị có đạt tứ thiên,’ hoặc là ‘vị có đạt không vô biên xứ,’ hoặc là ‘vị có đạt thức vô biên xứ,’ hoặc là ‘vị có đạt vô sở hữu xứ,’ hoặc là ‘vị có đạt phi tướng phi phi tướng xứ;’ điều này là tiếng tăm; - ‘danh vọng và tiếng tăm trước đây’ là như thế.

Điều ấy của kẻ ấy (giờ) hiển nhiên cũng bị giảm thiểu: Đối với vị ấy, vào lúc khác, sau khi lìa bỏ đức Phật, Giáo Pháp, Tăng Chúng, và việc học tập, danh vọng ấy và tiếng tăm ấy của vị đã quay trở lại cuộc sống thấp hèn bị giảm thiểu, bị suy giảm, bị mất mát, đổ vỡ, biến mất, tiêu hoại; - ‘danh vọng và tiếng tăm nào (đã có) trước đây, điều ấy của kẻ ấy (giờ) hiển nhiên cũng bị giảm thiểu’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy điều này, nên học tập nhằm dứt bỏ hẳn việc đôi lừa - Điều này: trước đây ở bản thể Sa-môn có tiếng tăm và đức hạnh, vào lúc khác, sau khi lìa bỏ đức Phật, Giáo Pháp, Tăng Chúng, và việc học tập, vị đã quay trở lại cuộc sống thấp hèn có sự mất danh vọng và mất tiếng tăm; điều này là sự hư hỏng về thành đạt. **Sau khi nhìn thấy:** là sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt; - ‘sau khi nhìn thấy điều này’ là như thế. **Nên học tập:** Có ba sự học tập: học tập về thẳng giới, học tập về thẳng tâm, học tập về thẳng tuệ.

Việc nào là sự học tập về thẳng giới? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có giới, sống thu thúc với sự thu thúc của giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xứ, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhất, thọ trì và thực hành trong các điều học. Nhóm giới nhỏ, nhóm giới lớn, giới là nền tảng, phần khởi đầu, sự thực hành, sự ngăn giữ, sự thu thúc, sự mở đầu, sự dẫn đầu nhằm chứng đạt các thiện pháp; việc này là sự học tập về thẳng giới.

Việc nào là sự học tập về thẳng tâm? Ở đây, vị tỳ khưu ngay sau khi tách ly khỏi các dục, tách ly khỏi các bất thiện pháp, đạt đến và trú thiền thứ nhất, có tầm, có tứ, có hỷ lạc sanh lên do sự tách ly; -nt- đạt đến và trú thiền thứ nhì -nt- thiền thứ ba -nt- thiền thứ tư; việc này là sự học tập về thẳng tâm.

Việc nào là sự học tập về thẳng tuệ? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có tuệ, thành tựu về tuệ hướng đến sự sanh diệt, góp phần vào sự thấu triệt cao thượng, dẫn đến việc cạn kiệt hoàn toàn của khổ. Vị ấy nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là Khổ,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là nhân sanh Khổ,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự diệt tận Khổ,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là các lậu hoặc,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là nhân sanh các lậu hoặc,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự diệt tận các lậu hoặc,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc;*” việc này là sự học tập về thẳng tuệ.

Methunadhammo nāma yo so asaddhammo –pe– dvayaṃdvayasamāpatti.¹ –pe– taṃkāraṇā vuccati methunadhammo.

Etampi disvā sikkhetha methunaṃ vipphāhātave 'ti methunadhammassa pahānāya vūpasamāya paṭinissaggāya paṭippassaddhiyā adhisīlampi sikkheyya, adhicittampi sikkheyya, adhipaññampi sikkheyya. Imā tisso sikkhāyo āvajjanto sikkheyya, jānanto sikkheyya, passanto sikkheyya, paccavekkhanto sikkheyya, cittaṃ adhiṭṭhahanto sikkheyya, saddhāya adhimuccanto sikkheyya, viriyaṃ paggaṇhanto sikkheyya, satīṃ upaṭṭhapento sikkheyya, cittaṃ samādahanto sikkheyya, paññāya pajānanto sikkheyya, abhiññeyyaṃ abhijānanto sikkheyya, pariññeyyaṃ parijānanto sikkheyya, pahātabbaṃ pajahanto sikkheyya, bhāvetabbaṃ bhāvento sikkheyya, sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya ācareyya samācareyya samādāya vatteyyā 'ti - etampi disvā sikkhetha methunaṃ vipphāhātave.

Tenāha bhagavā:

*“Yaso kitti ca yā pubbe
hāyate vāpi tassa sā,
etampi disvā sikkhetha
methunaṃ vipphāhātave”*ti.

7 - 5

*Saṅkappehi pareto so²
kapaṇo viya jhāyati,
sutvā paresaṃ nigghosaṃ
maṅku hoti tathāvidho.*

Saṅkappehi pareto so kapaṇo viya jhāyati 'ti - Kāmasaṅkappena byāpādasāṅkappena vihimsāsaṅkappena diṭṭhisāṅkappena phuṭṭho pareto samohito samannāgato pihito; kapaṇo viya mando viya momūho viya jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati.³ Yathā ulūko rukkhāsākhāyaṃ mūsikaṃ magayamāno⁴ jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati, yathā kotthu⁵ naditīre macche magayamāno jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati, yathā bilāro⁶ sandhisamalasaṅkaṭṭhāre⁷ mūsikaṃ magayamāno jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati, yathā gadrabho vahacchinno sandhisamalasaṅkaṭṭhāre jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati, evamevaṃ so vibbhantako kāmasaṅkappena byāpādasāṅkappena vihimsāsaṅkappena diṭṭhisāṅkappena phuṭṭho pareto samohito samannāgato pihito kapaṇo viya mando viya momūho viya jhāyati pajjhāyati nijjhāyati apajjhāyati 'ti - saṅkappehi pareto so kapaṇo viya jhāyati.

¹ Vināyamaḥāvibhaṅga, Paṭhamapārājika.

² yo - Su.

³ avajjhāyati - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ gamayamāno - Syā, evaṃ sabbattha.

⁵ kotthu - PTS.

⁶ vilāro - Syā, PTS, Sa.

⁷ sandhisamalasaṅkaṭṭhāre - Syā, PTS.

Pháp đôi lúa: nghĩa là việc làm không tốt đẹp, –nt– việc kết hợp của hai người, theo từng cặp. –nt– vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lúa.

Sau khi nhìn thấy điều này, nên học tập nhằm dứt bỏ hẳn việc đôi lúa: Nhằm dứt bỏ, nhằm làm vắng lặng, nhằm buông bỏ, nhằm tịch tịnh pháp đôi lúa, nên học tập về thắng giới, nên học tập về thắng tâm, nên học tập về thắng tuệ. Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; trong khi biết, thì nên học tập; trong khi thấy, thì nên học tập; trong khi quán xét lại, thì nên học tập; trong khi quyết định tâm, thì nên học tập; trong khi hướng đến đức tin, thì nên học tập; trong khi ra sức tinh tấn, thì nên học tập; trong khi thiết lập niệm, thì nên học tập; trong khi tập trung tâm, thì nên học tập; trong khi nhận biết bằng tuệ, thì nên học tập; trong khi biết rõ pháp cần được biết rõ, thì nên học tập; trong khi biết toàn diện pháp cần được biết toàn diện, thì nên học tập; trong khi dứt bỏ pháp cần được dứt bỏ, thì nên học tập; trong khi tu tập pháp cần được tu tập, thì nên học tập; trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng; - ‘sau khi nhìn thấy điều này, nên học tập nhằm dứt bỏ hẳn việc đôi lúa’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Danh vọng và tiếng tăm nào (đã có) trước đây,
điều ấy của kẻ ấy (giờ) hiển nhiên cũng bị giảm thiểu.
Sau khi nhìn thấy điều này, nên học tập
nhằm dứt bỏ hẳn việc đôi lúa.”*

7 - 5

*Kẻ ấy, bị chế ngự bởi các tư duy,
trầm tư như là kẻ khốn khổ.
Sau khi lắng nghe lời tuyên bố của những người khác,
kẻ thuộc hạng như thế trở nên tủi hổ.*

Kẻ ấy, bị chế ngự bởi các tư duy, trầm tư như là kẻ khốn khổ: Bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu, bị bao trùm bởi các tư duy về dục, bởi các tư duy về sân hận, bởi các tư duy về hãm hại, bởi các tư duy về tà kiến; như là kẻ khốn khổ, như là kẻ ngu khờ, như là kẻ ngớ ngẩn trầm tư, suy gẫm, suy xét, suy tưởng. Giống như con chim cú ở cành cây đang rình bắt chuột, trầm tư, suy gẫm, suy xét, suy tưởng; giống như con chó rùng ở bờ sông đang rình bắt những con cá, trầm tư, suy gẫm, suy xét, suy tưởng; giống như con mèo đang rình bắt chuột ở cống rãnh, ở đồng rác dơ bẩn, ở bờ sông, trầm tư, suy gẫm, suy xét, suy tưởng; giống như con lừa được trút bỏ gánh nặng, trầm tư, suy gẫm, suy xét, suy tưởng ở cống rãnh, ở đồng rác dơ bẩn, ở bờ sông; tương tự như vậy, kẻ hoàn tục ấy, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu, bị bao trùm bởi các tư duy về dục, bởi các tư duy về sân hận, bởi các tư duy về hãm hại, bởi các tư duy về tà kiến; như là kẻ khốn khổ, như là kẻ ngu khờ, như là kẻ ngớ ngẩn trầm tư, suy gẫm, suy xét, suy tưởng; - ‘kẻ ấy, bị chế ngự bởi các tư duy, trầm tư như là kẻ khốn khổ’ là như thế.

Sutvā paresaṃ nigghosaṃ maṅku hoti tathāvidho 'ti - **Paresan** 'ti upajjhāyā¹ vā ācariyā² vā samānupajjhāyakā vā samānācariyakā vā mittā vā sandiṭṭhā vā sambhattā vā sahāyā vā codenti: “Tassa te āvuso³ alābhā, tassa te dulladdhaṃ, yaṃ tvaṃ evarūpaṃ ulāraṃ sathhāraṃ labhitvā evaṃ svākkhāte dhammavinaye pabbajitvā evarūpaṃ ariyadhanaṃ labhitvāpi⁴ tassa⁵ methunadhammassa kāraṇā buddhaṃ dhammaṃ saṅghaṃ sikkhaṃ paccakkhāya hīnāyāvattosi. Saddhāpi nāma te nāhosi kusalesu dhammesu. Hirīpi nāma te nāhosi kusalesu dhammesu. Ottappampi nāma te nāhosi kusalesu dhammesu. Viriyampi nāma te nāhosi kusalesu dhammesu. Satipi nāma te nāhosi kusalesu dhammesu. Paññāpi nāma te nāhosi kusalesu dhammesu ”ti. Tesam vacanaṃ byappathaṃ desanaṃ anusāsaṇaṃ anusīṭṭhiṃ **sutvā** - suṇitvā uggahetvā upadhāretvā⁶ upalakkhayitvā; **maṅku hoti** - pīlito ghaṭṭito⁷ byādhito⁸ domanassito hoti. **Tathāvidho** 'ti tathāvidho tādiso tassaṅghito tappakāro tappaṭibhāgo yo so vibbhantako 'ti - sutvā paresaṃ nigghosaṃ maṅku hoti tathāvidho.

Tenāha bhagavā:

“*Saṅkappehi pareto so
kapaṇo viya jhāyati,
sutvā paresaṃ nigghosaṃ
maṅku hoti tathāvidho* ”ti.

7 - 6

*Atha sathhāni kurute
paravādehi codito,
esa khvassa mahāgedho
mosavajjaṃ pagāhati.*

Atha sathhāni kurute paravādehi codito 'ti - **Athā** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūrī akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbatā nāmetaṃ athā 'ti. **Sathhānī** 'ti - tīṇi sathhāni: kāyasatthaṃ vacīsatthaṃ manosatthaṃ. Tividhaṃ kāyaduccaritaṃ kāyasatthaṃ, catubbidhaṃ vacīduccaritaṃ vacīsatthaṃ, tividhaṃ manoduccaritaṃ manosatthaṃ.

Paravādehi codito 'ti - Upajjhāyehi vā ācariyehi vā samānupajjhāyakehi⁹ vā samānācariyakehi vā mittehi vā sandiṭṭhehi vā sambhattehi vā sahāyehi vā codito sampajānamusā bhāsati: ‘Abhirato¹⁰ ahaṃ bhante ahosiṃ pabbajjāya. Mātā me posetabbā. Tenamhi vibbhanto 'ti bhaṇati. ‘Pitā me posetabbo. Tenamhi vibbhanto 'ti bhaṇati. ‘Bhātā me posetabbo 'ti bhaṇati. ‘Bhaginī me posetabbā 'ti bhaṇati. ‘Putto me posetabbā, ñātakā me posetabbā, sālohitā me posetabbā. Tenamhi vibbhanto 'ti bhaṇati. Vacīsatthaṃ karoti saṅkaroti janeti saṅjaneti nibbatteti abhinibbatteti 'ti - atha sathhāni kurute paravādehi codito.

¹ upajjhāyakā - Syā, PTS.

² ācariyakā - Syā, PTS.

³ tassa te kho āvuso - Syā, PTS.

⁴ ariyagaṇaṃ labhitvā - Ma, Syā, PTS.

⁵ hīnassa - Ma, Syā, PTS.

⁶ upadhārayitvā - Ma, Syā, PTS.

⁷ ghaṭṭito - Manupa.

⁸ byatthito - Syā, PTS.

⁹ samānupajjhāyehi - Sīmu 2.

¹⁰ anabhirato - Sa.

Sau khi lắng nghe lời quở trách của những người khác, kẻ thuộc hạng như thế trở nên tủi hổ - Của những người khác: Các vị thầy tế độ, hoặc các vị thầy dạy học, hoặc các vị đồng thầy tế độ, hoặc các vị đồng thầy dạy học, hoặc các bạn bè, hoặc các vị đồng quan điểm, hoặc các vị thân thiết, hoặc các đồng đạo khiển trách rằng: “Này đại đức, người đây có sự bất lợi, người đây đã nhận lãnh điều tệ hại, là việc sau khi đạt được bậc Đạo Sư cao quý như vậy, sau khi đã xuất gia ở Pháp và Luật được khéo thuyết giảng như vậy, thậm chí sau khi đạt được hội chúng Thánh nhân như vậy, vì lý do của pháp đôi lứa ấy, người đã lìa bỏ đức Phật, Giáo Pháp, Tăng Chúng, và việc học tập, rồi quay trở lại cuộc sống thấp hèn. Luôn cả cái gọi là đức tin trong các thiện pháp đã không có ở người. Luôn cả cái gọi là tâm ở các thiện pháp đã không có ở người. Luôn cả cái gọi là quý trọng các thiện pháp đã không có ở người. Luôn cả cái gọi là tinh tấn trong các thiện pháp đã không có ở người. Luôn cả cái gọi là niệm trong các thiện pháp đã không có ở người. Luôn cả cái gọi là tuệ trong các thiện pháp đã không có ở người.” **Sau khi lắng nghe:** sau khi nghe được, sau khi tiếp thu, sau khi tiếp nhận, sau khi suy xét lời nói, lời phát biểu, lời chỉ bảo, lời chỉ dạy, lời khuyên bảo của các vị ấy, thì **trở nên tủi hổ:** bị dẫn vật, bị đụng chạm, bị bệnh hoạn, bị ưu phiền. **Kẻ thuộc hạng như thế:** thuộc hạng như thế là giống như thế ấy, được tồn tại thế ấy, có kiểu cách ấy, có biểu hiện ấy, là kẻ hoàn tục; - ‘sau khi lắng nghe lời quở trách của những người khác, kẻ thuộc hạng như thế trở nên tủi hổ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Kẻ ấy, bị chế ngự bởi các tư duy,
 trầm tư như là kẻ khốn khổ.
 Sau khi lắng nghe lời quở trách của những người khác,
 kẻ thuộc hạng như thế trở nên tủi hổ.”*

7 - 6

*Rồi (kẻ ấy) tự tạo ra các vũ khí (các uế hạnh về thân khẩu ý),
 (khi) bị khiển trách bởi các lời nói của những người khác.
 Điều ấy, đối với kẻ này, quả là sự vướng víu lớn lao;
 (kẻ ấy) lún sâu vào việc nói lời dối trá.*

Rồi (kẻ ấy) tự tạo ra các vũ khí, (khi) bị khiển trách bởi các lời nói của những người khác - Rồi: Từ ‘atha’ này gọi là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Các vũ khí** - Có ba loại vũ khí: vũ khí bằng thân, vũ khí bằng khẩu, vũ khí bằng ý. Ba loại uế hạnh về thân là vũ khí bằng thân, bốn loại uế hạnh về khẩu là vũ khí bằng khẩu, ba loại uế hạnh về ý là vũ khí bằng ý.

Bị khiển trách bởi các lời nói của những người khác: bị khiển trách bởi các vị thầy tế độ, hoặc bởi các vị thầy dạy học, hoặc bởi các vị đồng thầy tế độ, hoặc bởi các vị đồng thầy dạy học, hoặc bởi các bạn bè, hoặc bởi các vị đồng quan điểm, hoặc bởi các vị thân thiết, hoặc bởi các đồng đạo, rồi cố tình nói điều dối trá rằng: “Thưa ngài, tôi đã được thỏa thích trong việc xuất gia. Mẹ cần được tôi nuôi; vì thế tôi hoàn tục;” nói rằng: “Cha cần được tôi nuôi; vì thế tôi hoàn tục;” nói rằng: “Anh (em) trai cần được tôi nuôi; vì thế tôi hoàn tục;” nói rằng: “Chị (em) gái cần được tôi nuôi; vì thế tôi hoàn tục;” nói rằng: “Con trai cần được tôi nuôi, thân quyến cần được tôi nuôi, những người cùng huyết thống cần được tôi nuôi; vì thế tôi hoàn tục.” (Kẻ ấy) tạo ra, tự làm ra, làm sanh ra, làm sanh khởi, làm hạ sanh, làm phát sanh ra vũ khí bằng khẩu; - ‘rồi (kẻ ấy) tự tạo ra các vũ khí (các uế hạnh về thân khẩu ý), (khi) bị khiển trách bởi các lời nói của những người khác’ là như thế.

Esa khvassa mahāgedho 'ti - Eso kho tassa mahāgedho mahāvanam mahāgahanam mahākantāro mahāvisamo mahākuṭilo mahāpaṅko mahāpalipo mahāpaḷibodho mahābandhanam yadidaṃ sampajānamusāvādo 'ti - esa khvassa mahāgedho.

Mosavajjam pagāhati 'ti - **Mosavajjam** vuccati musāvādo. Idhekacco sabhaggato vā parisaggato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkiputtḥo: 'Ehambho¹ purisa, yaṃ jānāsi, taṃ vadehī 'ti. So ajānam vā āha: 'Jānāmī 'ti, jānam vā āha: 'Na jānāmī 'ti, apassam vā āha: 'Passāmī 'ti, passam vā āha: 'Na passāmī 'ti. Iti attahetu vā parahetu vā dhanahetu vā āmisakiñcikkahetu vā sampajānamusā bhāsati;² idaṃ vuccati mosavajjam.

Api ca tihākārehi musāvādo hoti: Pubbevassa hoti 'musā bhaṇissan'ti. Bhaṇantassa hoti 'musā bhaṇāmī 'ti. Bhaṇitassa hoti 'musā mayā bhaṇitan'ti. Imehi tihākārehi musāvādo hoti. Api ca, catuhākārehi musāvādo hoti: Pubbevassa hoti 'musā bhaṇissan'ti. Bhaṇantassa hoti 'musā bhaṇāmī 'ti. Bhaṇitassa hoti 'musā mayā bhaṇitan'ti. Vinidhāya diṭṭhim. Imehi catuhākārehi musāvādo hoti. Api ca, pañcahākārehi – chahākārehi – sattahākārehi – aṭṭhahākārehi musāvādo hoti: Pubbevassa hoti 'musā bhaṇissan'ti. Bhaṇantassa hoti 'musā bhaṇāmī 'ti. Bhaṇitassa hoti 'musā bhaṇissan'ti. Bhaṇantassa hoti 'musā bhaṇāmī 'ti. Bhaṇitassa hoti 'musā bhaṇissan'ti. Bhaṇantassa hoti 'musā bhaṇāmī 'ti. Bhaṇitassa hoti 'musā mayā bhaṇitan'ti. Vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya saññaṃ, vinidhāya bhāvaṃ. Imehi aṭṭhahākārehi musāvādo hoti.

Mosavajjam pagāhati 'ti mosavajjam pagāhati ogāhati ajjhogāhati pavisatī 'ti - mosavajjam pagāhati.

Tenāha bhagavā:

*“Atha satthāni kurute
paravādehi codito,
esa khvassa mahāgedho
mosavajjam pagāhati”*ti.

7 - 7

*Paṇḍitoti samaññāto ekacariyamadhiṭṭhito,
sacāpi³ methune yutto mandova parikissati.*

Paṇḍitoti samaññāto 'ti - Idhekacco pubbe samaṇabhāve kittivaṇṇabhato⁴ hoti paṇḍito viyatto medhāvī bahussuto cittakathī kalyāṇapaṭibhāno suttantikoti vā vinayadharoti vā dhammakathikoti vā –pe– nevasaññānāsaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā, evaṃ ñāto hoti saññāto⁵ samaññāto hoti 'ti - paṇḍitoti samaññāto.

¹ ehi bho - Syā, PTS.

³ sa cāpi - Ma; athāpi - Syā, PTS.

⁴ kittivaṇṇagato - Sīmu 2.

² Majjhimanikāya, Sāleyyakasutta, Tikaṅguttara, Puggalavagga.

⁵ paññāto - Ma, Sīmu 2.

Điều ấy, đối với kẻ này, quả là sự vương vীu lớn lao: Điều ấy quả là sự vương vীu lớn lao của kẻ ấy, là khu rừng lớn lao, khu rừng rậm lớn lao, bãi sa mạc lớn lao, khu vực gập ghềnh lớn lao, khúc quanh co lớn lao, bãi lầy lớn lao, ao hồ lớn lao, sự vương bận lớn lao, sự trói buộc lớn lao; tức là việc cố tình nói dối; - ‘điều ấy, đối với kẻ này, quả là sự vương vীu lớn lao’ là như thế.

(Kẻ ấy) lún sâu vào việc nói lời dối trá - Việc nói lời dối trá: nói đến việc nói dối. Ở đây, một người nào đó đi đến đoàn thể, hoặc đi đến hội chúng, hoặc đi đến giữa thân quyến, hoặc đi đến giữa đoàn thể, hoặc đi đến giữa các vương tộc, rồi bị mời đến, bị tra hỏi rằng: “Thưa ông, hãy đến. Ông biết điều nào thì ông hãy nói điều ấy.” Kẻ ấy trong khi không biết đã nói là: “Tôi biết,” hoặc trong khi biết đã nói là: “Tôi không biết,” hoặc trong khi không thấy đã nói là: “Tôi thấy,” hoặc trong khi thấy đã nói là: “Tôi không thấy.” Như thế, vì nguyên nhân bản thân, hoặc vì nguyên nhân người khác, hoặc vì nguyên nhân tài sản, hoặc vì nguyên nhân vật chất nhỏ nhen rồi cố tình nói dối; việc này được gọi là việc nói lời dối trá.

Thêm nữa, việc nói dối là với ba yếu tố: Ngay trước đó, vị này khởi ý rằng: “Ta sẽ nói điều dối trá,” trong khi nói (biết rằng): “Ta đang nói điều dối trá,” đã nói xong (biết rằng): “Điều dối trá đã được ta nói.” Thêm nữa, việc nói dối là với bốn yếu tố: Ngay trước đó, vị này khởi ý rằng: “Ta sẽ nói điều dối trá,” trong khi nói (biết rằng): “Ta đang nói điều dối trá,” đã nói xong (biết rằng): “Điều dối trá đã được ta nói,” đã che giấu quan điểm. Thêm nữa, việc nói dối là với năm yếu tố – với sáu yếu tố – với bảy yếu tố – với tám yếu tố: Ngay trước đó, vị này khởi ý rằng: “Ta sẽ nói điều dối trá,” trong khi nói (biết rằng): “Ta đang nói điều dối trá,” đã nói xong (biết rằng): “Điều dối trá đã được ta nói,” đã che giấu quan điểm, đã che giấu điều chấp nhận, đã che giấu điều ưa thích, đã che giấu ý tưởng, đã che giấu sự việc. Việc nói dối là với tám yếu tố này.

Lún sâu vào việc nói lời dối trá: Lún sâu, chìm xuống, chìm sâu xuống, đi vào việc nói lời dối trá; - ‘lún sâu vào việc nói lời dối trá’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Rồi (kẻ ấy) tự tạo ra các vũ khí (các uế hạnh về thân khẩu ý),
(khi) bị khiển trách bởi các lời nói của những người khác.*

Điều ấy, đối với kẻ này, quả là sự vương vীu lớn lao,

(kẻ ấy) lún sâu vào việc nói lời dối trá.”

7 - 7

Đã được công nhận là ‘bạc sáng suốt,’ đã phát nguyện hạnh sống một mình, nếu cũng gấn bó vào việc đôi lứa, tựa như gã ngu khờ, bị sâu muện.

Đã được công nhận là ‘bạc sáng suốt’: Ở đây, một người nào đó, trước đây ở bản thể Sa-môn, đã duy trì tiếng tăm và đức hạnh: là vị sáng suốt, kinh nghiệm, thông minh, nghe nhiều, có tài nói năng uyên bác, có tài ứng đối nhanh nhạy, là ‘vị chuyên về Kinh,’ hoặc là ‘vị trì Luật,’ hoặc là ‘vị thuyết giảng Pháp,’ –nt– hoặc là ‘vị có đạt phi tướng phi phi tướng xứ,’ đã được biết đến, đã được nhận biết, đã được công nhận như vậy; - ‘đã được công nhận là bạc sáng suốt’ là như thế.

Ekacariyaṃ adhiṭṭhito 'ti - Dvīhi kāraṇehi ekacariyaṃ adhiṭṭhito pabbajjāsankhātena vā gaṇā vavassaggaṭṭhena vā. Kathaṃ pabbajjāsankhātena ekacariyaṃ adhiṭṭhito? Sabbhaṃ gharāvāsaṇṇabodhaṃ chinditvā –pe– evaṃ pabbajjāsankhātena ekacariyaṃ adhiṭṭhito. Kathaṃ gaṇā vavassaggaṭṭhena ekacariyaṃ adhiṭṭhito? So evaṃ pabbajito samāno eko araṇṇe vanapatthāni –pe– evaṃ gaṇā vavassaggaṭṭhena ekacariyaṃ adhiṭṭhito 'ti - ekacariyaṃ adhiṭṭhito.

Sacāpi methune yutto 'ti - **Methunadhammo** nāma yo so asaddhammo gāmadhammo vasaladhammo –pe– taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. **Sacāpi methune yutto** 'ti - so aparena samayena buddhaṃ dhammaṃ saṅghaṃ sikkhaṃ paccakkhāya hīnāyāvattitvā methunadhamme yutto saṃyutto payutto āyutto samāyutto 'ti - sacāpi methune yutto.

Mandova parikissatī 'ti - Kapaṇo viya mando viya momūho viya kissati parikissati parikilissati, pāṇampi hanti, adinnampi ādiyati, sandhimpī chindati, nillopampi harati, ekāgārikampī karoti, paripanthepī tiṭṭhati, paradāraṃpī gacchati, musāpī bhaṇati, evampī kissati parikissati parikilissati.

Tameṇaṃ rājāno gahetvā vividhā kammakāraṇā kārenti: kasāhipī tālenti, vetthehipī tālenti, addhadaṇḍakehipī tālenti, hatthampī chindanti, pādampī chindanti, hatthapādampī chindanti, kaṇṇampī chindanti, nāsampī chindanti, kaṇṇanāsampī chindanti, bilaṅgathālikampī karonti, saṅkhamuṇḍikampī karonti, rāhumukhampī karonti, jotimālikampī karonti, hatthapajjotikampī karonti, erakavattikampī karonti, cīrakavāsikampī karonti, eṇeyyakampī karonti, balisamaṃsikampī karonti, kahāpaṇakampī¹ karonti, khārāpacchikampī karonti, palighaparivattikampī karonti, palālapitṭhikampī karonti, tattenapī telena osiṅcanti, sunakhehipī khādāpenti, jīvantampī sūle uttāsenti, asināpī sīsaṃ chindanti evampī kissati parikissati parikilissati.

Athavā kāmataṇhāya abhibhūto pariyādinnacitto bhoge pariyesanto nāvāya mahāsamuddaṃ pakkhandati: sītassa purakkhato uṇhassa purakkhato ḍaṃsamakasavātātapasirimśapasamphashehi rissamāno² khuppipāsāhi mīyamāno³ tigumbaṃ⁴ gacchati, takkolaṃ gacchati, takkasilaṃ gacchati, kālamukhaṃ gacchati, parammukhaṃ⁵ gacchati, vesuṅgaṃ gacchati, verāpathaṃ gacchati, javaṃ gacchati, tāmalim⁶ gacchati, vaṅgaṃ⁷ gacchati, eḷavaddhanaṃ⁸ gacchati, suvaṇṇakūṭaṃ gacchati, suvaṇṇabhūmiṃ gacchati, tambapaṇṇim⁹ gacchati, supparakaṃ⁹ gacchati, bharukacchaṃ¹⁰ gacchati, suraṭṭhaṃ¹¹ gacchati, aṅgalokaṃ¹² gacchati, gaṅgaṇaṃ¹³ gacchati, paramagaṅgaṇaṃ¹⁴ gacchati, yonaṃ gacchati, paramayonaṃ gacchati, allasandaṃ gacchati, navakaṃ¹⁵ gacchati, mūlapadaṃ¹⁶ gacchati, –

¹ kahāpaṇikampī - Sīmu 2.

² pīliyamāno - Ma, Sīmu 2.

³ pīliyamāno - PTS.

⁴ tigumbaṃ - Ma;

gumbaṃ - Syā;

gumbaṃ - PTS;

gumbaṃ - Sīmu 1;

gumbaṃ - Sa.

⁵ purapuraṃ - Ma;

marapaṇāraṃ - PTS, Sī.

⁶ kamalim - Syā;

tamalim - PTS; kamalim tamasiṃ - Sī; tamamuniṃ - Manupa; tabbaliṅgaṃ - Sī.

⁷ vaṅkaṃ - Syā, Sī.

⁸ eḷabandhanaṃ - Ma, Sī;

eḷavaddanaṃ - Syā, PTS;

jalavanaṃ - Sīmu 2.

⁹ suppadakaṃ - Ma;

supparaṃ - PTS, Sī.

¹⁰ bharukaṃ - Syā;

bhārukacchaṃ - Sīmu 2;

bhārukacchiṃ - Sī.

¹¹ suraddhaṃ - Syā;

suraṭṭhaṃ - Sī.

¹² bhaṅgalokaṃ - Ma;

aṅganekaṃ - Syā, PTS;

saṅgalokaṃ - Sīmu 2.

¹³ bhaṅgaṇaṃ - Ma;

taṅgaṇaṃ - Sīmu 1;

saṅgaṇaṃ - Sīmu 2.

¹⁴ saramataṅgaṇaṃ - Ma;

padapataṅgaṃ - Sīmu 1;

padamataṅgaṇaṃ - Sī.

¹⁵ vinakaṃ - Ma; vinaṃ - Sī.

¹⁶ mūlapaddaṃ - Manupa.

Đã phát nguyện hạnh sống một mình: Đã phát nguyện hạnh sống một mình bởi hai lý do: với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia hoặc với ý nghĩa rời xa tập thể. Thế nào là đã phát nguyện hạnh sống một mình với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia? Sau khi cắt đứt mọi sự vướng bận của đời sống tại gia, –nt– Như vậy là đã phát nguyện hạnh sống một mình với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia. Thế nào là đã phát nguyện hạnh sống một mình với ý nghĩa rời xa tập thể? Trong khi đã được xuất gia như vậy, vị ấy một mình thân cận các khu rừng, các khu rừng thưa, –nt– Như vậy là đã phát nguyện hạnh sống một mình với ý nghĩa rời xa tập thể; - ‘đã phát nguyện hạnh sống một mình’ là như thế.

Nếu cũng gắn bó vào việc đôi lứa - Pháp đôi lứa: nghĩa là việc làm không tốt đẹp, việc làm của các dân làng, việc làm của những người thấp kém, –nt– vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lứa. **Nếu cũng gắn bó vào việc đôi lứa:** Kẻ ấy, vào lúc khác, sau khi lìa bỏ đức Phật, Giáo Pháp, Tăng Chúng, và việc học tập, đã quay trở lại cuộc sống thấp hèn, rồi gắn bó, gắn gũi, gắn vào, gắn chặt, gắn liền ở pháp đôi lứa; - ‘nếu cũng gắn bó vào việc đôi lứa’ là như thế.

Tựa như gã ngu khờ, bị sâu muộn: tựa như kẻ khốn khổ, tựa như kẻ ngu khờ, tựa như kẻ ngớ ngẩn bị phiền muộn, bị sâu muộn, bị sâu khổ rồi giết hại sanh mạng, lấy vật không được cho, đột nhập gia cư, mang đi vật cướp được, làm kẻ đạo tặc, đứng cướp dọc đường, đi đến với vợ người khác, nói lời dối trá; - bị phiền muộn, bị sâu muộn, bị sâu khổ là như vậy.

Các vị vua sau khi bắt giữ chính kẻ ấy rồi cho áp dụng các hình phạt nhiều loại: Họ đánh đập bằng những cây roi, họ đánh đập bằng các dây mây, họ đánh đập bằng các gậy ngắn, họ chặt bàn tay, họ chặt bàn chân, họ chặt bàn tay và bàn chân, họ cắt tai, họ xẻo mũi, họ cắt tai và xẻo mũi, họ (đập vỡ đầu) làm thành như hũ cháo chua, họ lột da đầu, họ đốt lửa ở miệng, họ thiêu sống, họ đốt cháy ở bàn tay, họ lột da thành sợi, họ lột da thành đồng để ở chân, họ kéo căng thân người ở trên đất, họ xiên da thịt bằng lưỡi câu, họ khoét thịt thành đồng tiền, họ chà xát với chất kiềm, họ quay tròn ở trên thập tự giá, họ đánh cho như tử, họ rưới bằng dầu sôi, họ cho những con chó gặm, họ đặt trên giáo nhọn lúc còn sống, họ chặt đầu bằng gươm; - bị phiền muộn, bị sâu muộn, bị sâu khổ còn là như vậy.

Hoặc là, kẻ ấy, bị ngự trị bởi tham ái về dục, có tâm bị khuất phục, dùng tàu thuyền lao vào đại dương tâm cầu các của cải, đối diện sự lạnh, đối diện sự nóng, trong khi bị khổ sở bởi ruồi muỗi gió nắng, bị chết bởi đói khát, đi đến Tigumba, đi đến Takkola, đi đến Takkasilā, đi đến Kālamukha, đi đến Parammukha, đi đến Vesuṅga, đi đến Verāpatha, đi đến Java, đi đến Tāmālī, đi đến Vaṅga, đi đến Eḷavaddhana, đi đến Suvanṇakūṭa, đi đến Suvanṇabhūmi, đi đến Tambapaṇṇī, đi đến Suppāraka, đi đến Bharukaccha, đi đến Surattṭha, đi đến Aṅgaloka, đi đến Gaṅga, đi đến Paramagaṅga, đi đến Yona, đi đến Paramayona, đi đến Allasanda, đi đến Navaka, đi đến Mūlapada, –

– marukantāraṃ gacchati, jaṇṇupathaṃ gacchati, ajapathaṃ gacchati, meṇḍapathaṃ gacchati, saṅkupathaṃ gacchati, chattapathaṃ gacchati, vaṃsapathaṃ gacchati; sakuṇapathaṃ¹ gacchati, mūsikapathaṃ gacchati, darīpathaṃ gacchati, vettādhāraṃ² gacchati, evampi kissati, parikissati, parikilissati.

Gavesanto³ na vindati.⁴ Alābhamūlakampi dukkhaṃ domanassaṃ⁵ paṭisaṃvedeti. Evampi kissati parikissati parikilissati. Gavesanto vindati,⁶ laddhā ca⁷ ārakkhamūlakampi dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti: “Kinti me bhoge neva rājāno hareyyuṃ, na corā hareyyuṃ, na aggi daheyya, na udakaṃ vaheyya, na appiyā dāyādā hareyyuṃ”ti. Tassa evaṃ ārakkhato gopayato te bhogā vippalujjanti. So vippayogamūlakampi dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. Evampi kissati parikissati parikilissati ’ti - sacāpi methune yutto mandova parikissati.

Tenāha bhagavā:

“Paṇḍitoti samaññāto ekacariyamadhiṭṭhito,
sacāpi methune yutto mandova parikissati”ti.

7 - 8

*Etamādīnavaṃ ñatvā muni pubbāpare idha,
ekacariyaṃ dalhaṃ kayirā na nisevetha methunaṃ.*

Etamādīnavaṃ ñatvā muni pubbāpare idhā ’ti - **Etan** ’ti pubbe samaṇabhāve yaso ca kitti ca, aparabhāge buddhaṃ dhammaṃ saṅghaṃ sikkhaṃ paccakkhāya hīnāyāvattassa ayaso ca akitti ca, etaṃ sampattivipattiṃ⁸ ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. **Muni** ’ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ, yā paññā pajānanā –pe– saṅgajālamaticca so muni. **Idhā** ’ti imissā diṭṭhiyā imissā khantiyā imissā ruciyā imasmiṃ ādāye imasmiṃ dhamme imasmiṃ vinaye imasmiṃ dhammavinaye imasmiṃ pāvacane imasmiṃ satthusāsane imasmiṃ brahmacariye imasmiṃ attabhāve imasmiṃ manussaloke ’ti - etamādīnavaṃ ñatvā muni pubbāpare idha.

¹ aṃsapathaṃ - Sī.

² vettācāraṃ - Ma, Sīmu 2;
cettādhāraṃ - Manupa.

³ pariyesanto - Syā, PTS.

⁴ labhati - PTS.

⁵ dukkhadomanassaṃ - Syā, PTS.

⁶ labhati - PTS; na vindati - Sīmu 2.

⁷ laddhāpi - Ma.

⁸ sampattiṃ vipattiṃ ca - Ma, Manupa;
sampattiṃ vipattiṃ - Sīmu 2.

– đi đến sa mạc cát, đi đến lối đi phải bò gối, đi đến lối đi của dê, đi đến lối đi của cừu, đi đến lối đi phải chống gậy, đi đến lối đi bằng dù, đi đến lối đi phía trên lùm tre, đi đến lối đi của loài chim, đi đến lối đi của loài chuột, đi đến lối đi khe núi, đi đến lối đi vịn vào lau sậy; - bị phiền muộn, bị sầu muộn, bị sầu khổ còn là như vậy.

Trong khi tìm kiếm nhưng không đạt được, rồi cảm thọ khổ ưu phát xuất từ việc không có lợi lộc; - bị phiền muộn, bị sầu muộn, bị sầu khổ còn là như vậy. Trong khi tìm kiếm mà đạt được, và do đã đạt được mà cảm thọ khổ ưu phát xuất từ việc bảo vệ (nghĩ rằng): “Làm cách nào để các vị vua không có thể lấy đi, các kẻ trộm cướp không thể mang đi, lửa không thể thiêu cháy, nước không thể cuốn đi, những kẻ thừa tự không được yêu mến không thể lấy đi các của cải của ta?” Trong khi được kẻ ấy bảo vệ, gìn giữ như vậy, các của cải ấy bị hư hoại. Kẻ ấy cảm thọ khổ ưu phát xuất từ việc xa lìa; - bị phiền muộn, bị sầu muộn, bị sầu khổ còn là như vậy; - ‘nếu cũng gắn bó vào việc đòi lúa, tựa như gã ngu khờ, bị sầu muộn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đã được công nhận là ‘bậc sáng suốt,’ đã phát nguyện hạnh sống một mình, nếu cũng gắn bó vào việc đòi lúa, tựa như gã ngu khờ, bị sầu muộn.”

7 - 8

Sau khi biết được điều bất lợi này, ở đây bậc hiền trí trước đó và sau này, nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình, không nên phục dịch việc đòi lúa.

Sau khi biết được điều bất lợi này, ở đây bậc hiền trí trước đó và sau này - Điều này: trước đây ở bản thể Sa-môn có tiếng tăm và đức hạnh, vào lúc khác, sau khi lìa bỏ đức Phật, Giáo Pháp, Tăng Chúng, và việc học tập, vị đã quay trở lại cuộc sống thấp hèn có sự mất danh vọng và mất tiếng tăm; điều này là sự hư hỏng về thành đạt. Sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt. **Bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, tức là tuệ, là sự nhận biết, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Ở đây:** ở quan điểm này, ở sự chấp nhận này, ở sự ưa thích này, ở sự nắm giữ này, ở Pháp này, ở Luật này, ở Pháp và Luật này, ở giáo lý này, ở lời dạy này của bậc Đạo Sư, ở Phạm hạnh này, ở bản ngã này, ở thế giới loài người này; - ‘sau khi biết được điều bất lợi này, ở đây bậc hiền trí trước đó và sau này’ là như thế.

Ekacariyaṃ daḷhaṃ kayirā 'ti - Dvīhi kāraṇehi ekacariyaṃ daḷhaṃ kareyya: pabbajjāsāṅkhātena vā gaṇā vavassaggaṭṭhena vā.

Kathaṃ pabbajjāsāṅkhātena ekacariyaṃ daḷhaṃ kareyya? Sabbhaṃ gharāvāsaḷāḷibodhaṃ chinditvā puttadāraḷāḷibodhaṃ chinditvā ṇātipaḷāḷibodhaṃ chinditvā mittāmaccaḷāḷibodhaṃ chinditvā sannidhipaḷāḷibodhaṃ chinditvā kesamassuṃ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitvā akiñcanaḷhāvaṃ upagantvā eko careyya vihareyya iriyeyya vatteyya pāleyya yaḷeyya yāpeyya. Evaṃ pabbajjāsāṅkhātena ekacariyaṃ daḷhaṃ kareyya.

Kathaṃ gaṇā vavassaggaṭṭhena ekacariyaṃ daḷhaṃ kareyya? So evaṃ pabbajito samāno eko araṇṇe vanapatthāni pantāni senāsanāni paṭiseveyya appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyakāni paṭisallānasārubbāni. So eko gaccheyya, eko tiṭṭheyya, eko nisīdeyya eko seyyaṃ kappeyya, eko gāmaṃ piṇḍāya paviseyya, eko paṭikkameyya, eko raho nisīdeyya, eko caṅkamaṃ adhiṭṭheyya, eko careyya vihareyya iriyeyya vatteyya pāleyya yaḷeyya yāpeyya. Evaṃ gaṇā vavassaggaṭṭhena ekacariyaṃ daḷhaṃ kareyya, ekacariyaṃ thiraṃ¹ kareyya, viriyaṃ kareyya² daḷhasamādāno assa, avatṭhitasamādāno assa kusalesu dhammesū 'ti - ekacariyaṃ daḷhaṃ kayirā.

Na nisevetha methunan 'ti - Methunadhammo nāma yo so asaddhammo gāmadhammo –pe– taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. Methunadhammaṃ na seveyya, na niseveyya, na saṃseveyya na paṭiseveyya, na careyya, na samācareyya, na samādāya vatteyyā 'ti - na nisevetha methunaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Etamādīnavaṃ ṇatvā muni pubbāpare idha,
ekacariyaṃ daḷhaṃ kayirā na nisevetha methunan ”ti.*

7 - 9

*Vivekañṇeva³ sikkhetha etadariyānamuttamaṃ,⁴
tena seṭṭho na mañṇetha sa ve nibbānasantike.*

Vivekañṇeva sikkhethā 'ti - **Vivekā** 'ti tayo vivekā: kāyaviveko cittaviveko upadhiviveko. Katamo kāyaviveko? –pe– ayaṃ upadhiviveko. Kāyaviveko ca vavakaṭṭhakāyānaṃ⁵ nekkhammābhiraṭānaṃ. Cittaviveko ca parisuddhacittānaṃ paramavodānappattānaṃ. Upadhiviveko ca nirupadhīnaṃ puggalānaṃ visaṅkhāragatānaṃ. **Sikkhā** 'ti - tisso sikkhā: adhisīlasikkhā, adhicitasikkhā, adhipañṇāsikkhā –pe– ayaṃ adhipañṇāsikkhā. **Vivekañṇeva sikkhethā** 'ti - vivekañṇeva sikkhēyya ācareyya samācareyya samādāya vatteyyā 'ti -vivekañṇeva sikkhetha.

¹ daḷhaṃ - Syā, Sīmu 2.

² viriyaṃ kareyya - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ vivekaṃ yeva - Su.

⁴ etamariyānamuttamaṃ - Sa.

⁵ vivekaṭṭhakāyānaṃ - Ma, Sīmu 2;
vūpakaṭṭhakāyānaṃ - Syā, PTS.

Nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình: Nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình bởi hai lý do: với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia hoặc với ý nghĩa rời xa tập thể.

Thế nào là nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia? Sau khi cắt đứt mọi sự vướng bận của đời sống tại gia, sau khi cắt đứt sự vướng bận về vợ con, sau khi cắt đứt sự vướng bận về thân quyến, sau khi cắt đứt sự vướng bận về bạn bè và thân hữu, sau khi cắt đứt sự vướng bận về việc tích trữ, sau khi cạo bỏ râu tóc, khoác lên các tấm vải màu ca-sa, rời nhà xuất gia sống không nhà, sau khi đi đến trạng thái không có gì, một mình nên thực hành, nên trú ngụ, nên sinh hoạt, nên vận hành, nên bảo hộ, nên hộ trì, nên bảo dưỡng. Như vậy là nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình với việc đã chấp nhận đời sống xuất gia.

Thế nào là nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình với ý nghĩa rời xa tập thể? Trong khi đã được xuất gia như vậy, vị ấy một mình thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh. Vị ấy nên đi một mình, nên đứng một mình, nên ngồi một mình, nên nằm một mình, nên đi vào làng để khát thực một mình, nên đi trở về một mình, nên ngồi nơi vắng vẻ một mình, nên quyết định kinh hành một mình, nên thực hành, nên trú ngụ, nên sinh hoạt, nên vận hành, nên bảo hộ, nên hộ trì, nên bảo dưỡng một mình. Như vậy là nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình với ý nghĩa rời xa tập thể, nên thực hành chắc chắn, nên thực hành tinh tấn, nên có sự thọ trì vững chãi, nên có sự thọ trì kiên định trong các thiện pháp; - ‘nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình’ là như thế.

Không nên phục dịch việc đôi lứa - Pháp đôi lứa: nghĩa là việc làm không tốt đẹp, việc làm của các dân làng, –nt– vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lứa. Không nên phục vụ, không nên phục dịch, không nên kê cận, không nên thực hiện, không nên thực hành, không nên hành theo, không nên thọ trì và vận dụng pháp đôi lứa; - ‘không nên phục dịch việc đôi lứa’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi biết được điều bất lợi này, ở đây bậc hiền trí trước đó và sau này, nên thực hành vững chãi hạnh sống một mình, không nên phục dịch việc đôi lứa.”

7 - 9

Nên học tập chỉ mỗi hạnh viễn ly, điều này đối với các bậc Thánh là tối thượng, với điều ấy không nên nghĩ (bản thân) là hạng nhất; vị ấy quả nhiên ở gần Niết Bàn.

Nên học tập chỉ mỗi hạnh viễn ly - Sự viễn ly: Có ba sự viễn ly: viễn ly về thân, viễn ly về tâm, viễn ly về mầm tái sanh. Thế nào là viễn ly về thân? –nt– đây là viễn ly về mầm tái sanh. Viễn ly về thân là đối với các vị có thân đã lui về nơi ẩn dật, đã thích thú trong việc xuất ly. Viễn ly về tâm là đối với các vị có tâm hoàn toàn trong sạch, đã đạt đến sự trong trắng tuyệt đối. Và viễn ly về mầm tái sanh là đối với các cá nhân không còn mầm tái sanh, đã đạt đến việc lìa khỏi các pháp tạo tác. **Sự học tập:** Có ba sự học tập: học tập về thắng giới, học tập về thắng tâm, học tập về thắng tuệ. –nt– việc này là sự học tập về thắng tuệ. **Nên học tập chỉ mỗi hạnh viễn ly:** Nên học tập, nên thực hành, nên hành theo, nên tiếp nhận và duy trì chỉ mỗi hạnh viễn ly; - ‘nên học tập chỉ mỗi hạnh viễn ly’ là như thế.

Etadariyānamuttaman 'ti - **Ariyā** vuccanti buddhā ca buddhasāvaka ca paccakabuddhā ca. Ariyānaṃ etaṃ aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ yadidaṃ vivekacariyā 'ti - etadariyānamuttamaṃ.

Tena seṭṭho na maññethā 'ti - tāya vivekacariyāya unnatiṃ¹ na kareyya, unnamam² na kareyya, mānaṃ na kareyya, thāmaṃ na kareyya,³ thambhaṃ na kareyya, na tena mānaṃ janeyya, na tena thaddho assa patthaddho paggahitasiro 'ti - tena seṭṭho na maññetha.

Sa ve nibbānasantike 'ti - so nibbānassa santike sāmantā āsanne avidūre upakaṭṭhe 'ti - sa ve nibbānasantike.

Tenāha bhagavā:

*“Vivekaññeva sikkhetha etadariyānamuttamaṃ,
tena seṭṭho na maññetha sa ve nibbānasantike”*ti.

7 - 10

*Rittassa munino carato kāmesu anapekkhino,
oghatiṇṇassa pihayanti kāmesu gathitā⁴ pajā.*

Rittassa munino carato 'ti - **Rittassā** 'ti rittassa vivittassa pavivittassa kāyaduccaritena rittassa vivittassa pavivittassa, vacīduccaritena rittassa vivittassa pavivittassa, manoduccaritena rittassa vivittassa pavivittassa, rāgena dosena mohena kodhena upanāhena makkhena paḷāsena issāya macchariyena māyāya sāṭṭheyyena thambhena sārāmbhena mānena atimānena madena pamādena sabbakilesehi sabbaduccaritehi sabbadarathehi sabbapariḷāhehi sabbasantāpehi sabbākusalābhisaṅkhārehi⁵ rittassa vivittassa pavivittassa. **Munino** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca so muni. **Carato** 'ti carato viharato iriyato vattato pālayato yapato yāpayato 'ti - rittassa munino carato.

Kāmesu anapekkhino 'ti - **Kāmā** 'ti uddānato dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca –pe– ime vuccanti vatthukāmā. –pe– ime vuccanti kilesakāmā. Vatthukāme parijānitvā kilesakāme pahāya pajahitvā vinodetvā⁶ byantīkaritvā anabhāvaṃ gametvā⁷ kāmesu anapekkhamāno⁸ cattakāmo vantakāmo muttakāmo pahīnakāmo paṭinissaṭṭhakāmo vītarāgo cattarāgo vantarāgo muttarāgo pahīnarāgo paṭinissaṭṭharāgo nicchāto nibbuto sītībhūto sukhaṭṭisaṃvedī brahmabhūtena attanā viharatī 'ti - kāmesu anapekkhino.

¹ uṇṇatiṃ - Syā, PTS.

² uṇṇamaṃ - Syā, PTS.

³ thāmaṃ na kareyya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ gadhitā - Ma, Syā, PTS, Manupa.

⁵ sabbakusalābhisaṅkhārehi - Sīmu 2.

⁶ vinoditvā - Syā, PTS.

⁷ gamitvā - Syā, PTS.

⁸ anapekkhavā - Syā, PTS.

Điều này đối với các bậc Thánh là tối thượng - Các bậc Thánh: nói đến chư Phật, các vị đệ tử của đức Phật, và các vị Phật Độc Giác. Đối với các bậc Thánh, điều này là cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý, tức là sự thực hành hạnh viên ly; - ‘điều này đối với các bậc Thánh là tối thượng’ là như thế.

Với điều ấy không nên nghĩ (bản thân) là hạng nhất: với sự thực hành hạnh viên ly ấy, không nên tạo sự kiêu hãnh, không nên tạo sự hãnh diện, không nên tạo sự ngã mạn, không nên tạo sự mạnh bạo, không nên tạo sự bướng bỉnh, không do điều ấy mà sanh ra ngã mạn, không do điều ấy mà trở nên ương ngạnh, ương bướng, ngông cao đầu; - ‘với điều ấy không nên nghĩ (bản thân) là hạng nhất’ là như thế.

Vị ấy quả nhiên ở gần Niết Bàn - vị ấy ở gần, ở xung quanh, ở tại chỗ ngồi, ở không xa, ở kế bên Niết Bàn; - ‘vị ấy quả nhiên ở gần Niết Bàn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Nên học tập chỉ mỗi hạnh viên ly, điều này đối với các bậc Thánh là tối thượng, với điều ấy không nên nghĩ (bản thân) là hạng nhất; vị ấy quả nhiên ở gần Niết Bàn.”

7 - 10

Đối với bậc hiền trí đang sống, trông vắng (mọi ô nhiễm), không có sự trông mong các dục, đối với vị đã vượt qua (bốn) dòng nước lũ, người đời, bị buộc trói ở các dục, mong cầu (được như vị ấy).

Đối với bậc hiền trí đang sống, trông vắng (mọi ô nhiễm) - Trông vắng: trông vắng, tách biệt, tách rời là trông vắng, tách biệt, tách rời với uế hạnh về thân; trông vắng, tách biệt, tách rời với uế hạnh về khẩu; trông vắng, tách biệt, tách rời với uế hạnh về ý; trông vắng, tách biệt, tách rời với sự luyến ái, sân hận, si mê, giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bức bối, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện. **Đối với bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Đang sống:** là đang thực hành, đang trú ngụ, đang sinh hoạt, đang vận hành, đang bảo hộ, đang hộ trì, đang bảo dưỡng; - ‘đối với bậc hiền trí đang sống, trông vắng (mọi ô nhiễm)’ là như thế.

Không có sự trông mong các dục - Các dục: theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. –nt– Các điều này được gọi là vật dục. –nt– Các điều này được gọi là ô nhiễm dục. Sau khi biết toàn diện về các vật dục, sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm dục; trong khi không trông mong các dục, dục được từ bỏ, dục được tẩy trừ, dục được giải thoát, dục được dứt bỏ, dục được buông bỏ, luyến ái được xa lìa, luyến ái được từ bỏ, luyến ái được tẩy trừ, luyến ái được giải thoát, luyến ái được dứt bỏ, luyến ái được buông bỏ, không còn khao khát, được tịch diệt, có trạng thái mát mẻ, có sự cảm thọ lạc, sống với trạng thái cao thượng tự thân; - ‘không có sự trông mong các dục’ là như thế.

Oghatiṇṇassa pihayanti kāmesu gathitā¹ pajā 'ti - Pajā 'ti sattādhivacanam, pajā kāmesu rattā giddhā gathitā mucchitā ajjhoppānā laggā laggitā paḷibuddhā. Te² kāmoghatiṇṇassa³ bhavoghatiṇṇassa diṭṭhoghatiṇṇassa avijjoghatiṇṇassa sabbasaṃsārapatham⁴ tiṇṇassa uttiṇṇassa nittiṇṇassa atikkantassa samatikkantassa vītivattassa, pāraṃ gatassa⁵ pāraṃ pattassa antaṃ gatassa antaṃ pattassa koṭiṃ gatassa koṭiṃ pattassa pariyaṃtaṃ gatassa pariyaṃtaṃ pattassa vosānaṃ gatassa vosānaṃ pattassa tāṇaṃ gatassa tāṇaṃ pattassa lenaṃ gatassa lenaṃ pattassa saraṇaṃ gatassa saraṇaṃ pattassa abhayaṃ gatassa abhayaṃ pattassa accutaṃ gatassa accutaṃ pattassa amataṃ gatassa amataṃ pattassa nibbānaṃ gatassa nibbānaṃ pattassa icchanti sādiyanti patthayanti pihayanti abhijappanti.

Yathā nāma iṇāyikā ānaṇyaṃ patthenti pihayanti, yathā ābādhikā ārogyaṃ patthenti pihayanti, yathā bandhanabaddhā bandhanamokkhaṃ patthenti pihayanti, yathā dāsā bhujissaṃ patthenti pihayanti, yathā kantāraddhānapakkhannā⁶ khemantabhūmiṃ patthenti pihayanti, evamevaṃ pajā kāmesu rattā giddhā gathitā mucchitā ajjhoppānā laggā laggitā paḷibuddhā. Te² kāmoghatiṇṇassa bhavoghatiṇṇassa –pe– nibbānaṃ gatassa nibbānaṃ pattassa icchanti sādiyanti patthayanti pihayanti abhijappanti 'ti - oghatiṇṇassa pihayanti kāmesu gathitā pajā.

Tenāha bhagavā:

*“Rittassa munino carato kāmesu anapekkhino,
oghatiṇṇassa pihayanti kāmesu gathitā pajā”*ti.

Tissametteyyasuttaniddeso sattamo.

--ooOoo--

8. PASŪRASUTTANIDDESO

Atha pasūrasuttaniddeso vuccati:

8 - 1

*Idheva suddhiṃ iti vādayanti⁷
nāññesu dhammesu visuddhimāhu,
yannissitā tattha subhaṃ⁸ vadānā
paccekasaccesu puthū nivīṭṭhā.*

¹ gadhitā - Ma, Syā, PTS, Manupa, evaṃ sabbattha.

² tā - Syā, PTS. ⁵ pāragatassa - Syā, PTS.

³ kāmoghaṃ tiṇṇassa - Ma, Syā, PTS.

⁴ sabbasaṅkhārapatham - Ma, PTS, Sa.

⁶ pakkhandā - Ma;

⁹ pakkhandhā - Sīmu 1.

⁷ vādiyanti - PTS, Su.

⁸ subhā - Syā, PTS.

Đối với vị đã vượt qua (bốn) dòng nước lũ, người đời, bị buộc trói ở các đục, mong cầu (được như vị ấy) - Người đời: là từ ngữ đề cập đến chúng sanh; người đời bị luyến ái, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê mẩn, bị gàn gỏi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở các đục. Những người ấy ước muốn, ưng thuận, ước nguyện, mong cầu, nguyện cầu đối với vị đã vượt qua dòng lũ (ngũ) đục, đã vượt qua dòng lũ của hữu, đã vượt qua dòng lũ tà kiến, đã vượt qua dòng lũ vô minh, đã vượt qua, đã vượt lên, đã vượt ra khỏi, đã vượt quá, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi mọi nẻo đường luân hồi, đã đi đến bờ kia, đã đạt đến bờ kia, đã đi đến điểm cuối, đã đạt đến điểm cuối, đã đi đến đỉnh, đã đạt đến đỉnh, đã đi đến tận cùng, đã đạt đến tận cùng, đã đi đến sự hoàn tất, đã đạt đến sự hoàn tất, đã đi đến nơi nương náu, đã đạt đến nơi nương náu, đã đi đến nơi trú ẩn, đã đạt đến nơi trú ẩn, đã đi đến nơi nương nhờ, đã đạt đến nơi nương nhờ, đã đi đến nơi không sợ hãi, đã đạt đến nơi không sợ hãi, đã đi đến Bất Hoại, đã đạt đến sự Bất Hoại, đã đi đến Bất Tử, đã đạt đến Bất Tử, đã đi đến Niết Bàn, đã đạt đến Niết Bàn.

Giống như những người thiếu nợ ước nguyện, mong cầu việc thoát khỏi nợ, giống như những người bệnh ước nguyện, mong cầu việc hết bệnh, giống như những người bị trói buộc vào sự cột trói ước nguyện, mong cầu việc thoát khỏi sự cột trói, giống như những người nô lệ ước nguyện, mong cầu sự tự do, giống như những người lao vào đường xa hiểm trở ước nguyện, mong cầu vùng đất an toàn; tương tự như vậy, người đời bị luyến ái, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê mẩn, bị gàn gỏi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở các đục. Những người ấy ước muốn, ưng thuận, ước nguyện, mong cầu, nguyện cầu đối với vị đã vượt dòng lũ (ngũ) đục, đã vượt dòng lũ của hữu –nt– đã đi đến Niết Bàn, đã đạt đến Niết Bàn; - ‘đối với vị đã vượt qua (bốn) dòng nước lũ, người đời, bị buộc trói ở các đục, mong cầu (được như vị ấy)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với bậc hiền trí đang sống, trống vắng (mọi ô nhiễm), không có sự trông mong các đục, đối với vị đã vượt qua (bốn) dòng nước lũ, người đời, bị buộc trói ở các đục, mong cầu (được như vị ấy).”

Diễn Giải Kinh về Tissametteyya - phần thứ bảy.

--ooOoo--

8. DIỄN GIẢI KINH VỀ PASŪRA

Giờ phần Diễn Giải Kinh về vị Pasūra được nói đến:

8 - 1

Họ (những kẻ theo tà kiến) nói rằng: ‘Chính ở đây là trong sạch.’

Họ đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác.

Nương tựa vào nơi nào, họ nói sự tốt đẹp về nơi ấy,

phần đông đã đi theo những chân lý riêng biệt.

Idheva suddhiṃ iti vādayanti 'ti - Idheva suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti; 'Sassato loko, asassato loko, antavā loko, anantavā loko, taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ, hoti tathāgato parammaraṇā, na hoti tathāgato parammaraṇā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - idheva suddhiṃ iti vādayanti.

Nāññesu dhammesu visuddhimāhū 'ti - Attano satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ ṭhapetvā sabbe paravāde khipanti ukkhipanti parikkhipanti: 'So satthā na sabbaññū, dhammo na svākkhāto, gaṇo na suppaṭipanno, diṭṭhi na bhaddikā, paṭipadā na supaññattā, maggo na niyyāniko, na tattha¹ suddhi vā visuddhi vā parisuddhi vā mutti vā vimutti vā parimutti vā; na tattha¹ sujjhanti vā visujjhanti vā parisujjhanti vā muccanti vā vimuccanti vā parimuccanti vā, hīnā nihīnā omakā lāmakā chattaḥ² parittā 'ti evamāhaṃsu evaṃ vadanti evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharanti 'ti - nāññesu dhammesu visuddhimāhu.

Yannissitā tattha subhaṃ vadānā 'ti - **Yannissitā** 'ti yaṃ satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ nissitā assitā³ allīnā upāgatā ajjhositā adhimuttā. **Tatthā** 'ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā. **Subhaṃ vadānā** 'ti subhavādā sobhanavādā paṇḍitavādā thiravādā⁴ ñāyavādā⁵ hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - yannissitā tattha subhaṃ vadānā.

Paccekasaccesu puthū nivīṭṭhā 'ti - Puthū samaṇabrāhmaṇā puthū paccekasaccesu nivīṭṭhā patiṭṭhitā allīnā upāgatā ajjhositā adhimuttā; 'Sassato loko, idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti nivīṭṭhā patiṭṭhitā allīnā upāgatā ajjhositā adhimuttā; 'Asassato loko –pe– neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti nivīṭṭhā patiṭṭhitā allīnā upāgatā ajjhositā adhimuttā 'ti - paccekasaccesu puthū nivīṭṭhā.

Tenāha bhagavā:

*“Idheva suddhiṃ iti vādayanti
nāññesu dhammesu visuddhimāhu,
yannissitā tattha subhaṃ vadānā
paccekasaccesu puthū nivīṭṭhā”*ti.

¹ natthettha - Ma, Syā, PTS.

² chatukkā - Ma; jatukkā - Syā, PTS, Sīmu 2; catukkā - Manupa.

³ ānissitā - Ma, Sī; sannissitā - Syā, PTS; patiṭṭhitā - Sīmu 2.

⁴ dhīravādā - Syā, PTS.

⁵ ñāṇavādā - Syā, PTS.

Họ nói rằng: ‘Chính ở đây là trong sạch’ - Họ nói, họ thuyết, họ phát ngôn, họ giảng giải, họ diễn tả về sự trong sạch, về sự thanh tịnh, về sự hoàn toàn trong sạch, về sự thoát khỏi, về sự giải thoát, về sự hoàn toàn thoát khỏi ở chính nơi đây. Họ nói, họ thuyết, họ phát ngôn, họ giảng giải, họ diễn tả về sự trong sạch, về sự thanh tịnh, về sự hoàn toàn trong sạch, về sự thoát khỏi, về sự giải thoát, về sự hoàn toàn thoát khỏi rằng: *“Thế giới là thường còn, thế giới là không thường còn, thế giới là có giới hạn, thế giới là không có giới hạn, mạng sống và thân thể là một, mạng sống và thân thể là khác, chúng sanh hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh hiện hữu và không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;”* - họ nói rằng: ‘Chính ở đây là trong sạch’ là như thế.

Họ đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác: Họ quăng bỏ, ném bỏ, vất bỏ tất cả các học thuyết khác, ngoại trừ bậc đạo sư, giáo lý, tập thể, quan điểm, lối thực hành, đạo lộ của bản thân. Họ đã nói như vậy: “Bậc đạo sư ấy không là đáng toàn tri, giáo pháp ấy không khéo được thuyết giảng, tập thể ấy đã không thực hành tốt đẹp, quan điểm ấy không tốt đẹp, lối thực hành ấy đã không khéo được quy định, đạo lộ ấy không dẫn dắt ra khỏi, ở nơi ấy không có sự trong sạch, hay sự thanh tịnh, hay sự hoàn toàn trong sạch, hay sự thoát khỏi, hay sự giải thoát, hay sự hoàn toàn thoát khỏi; ở nơi ấy không có những người được trong sạch, hay được thanh tịnh, hay được hoàn toàn trong sạch, hay được thoát khỏi, hay được giải thoát, hay được hoàn toàn thoát khỏi, họ là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi,” họ nói như vậy, họ thuyết như vậy, họ phát ngôn như vậy, họ giảng giải như vậy, họ diễn tả như vậy; - ‘họ đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác’ là như thế.

Nương tựa vào nơi nào, họ nói sự tốt đẹp về nơi ấy - Nương tựa vào nơi nào: vào bậc đạo sư, vào giáo lý, vào tập thể, vào quan điểm, vào lối thực hành, vào đạo lộ nào mà họ đã nương tựa, đã nương nhờ, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến. **Về nơi ấy:** là về quan điểm của mình, về sự chấp nhận của mình, về sự ưa thích của mình, về quan niệm của mình. **Họ nói sự tốt đẹp:** là có học thuyết tốt đẹp, có học thuyết lịch sự, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘nương tựa vào nơi nào, họ nói sự tốt đẹp về nơi ấy’ là như thế.

Phần đông đã đi theo những chân lý riêng biệt: Phần đông các Sa-môn và Bà-la-môn đã đi theo, đã thiết lập, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến những chân lý riêng biệt của cá nhân. Họ đã đi theo, đã thiết lập, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến rằng: *“Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;”* họ đã đi theo, đã thiết lập, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến rằng: *“Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;”* - ‘phần đông đã đi theo những chân lý riêng biệt’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Họ (những kẻ theo tà kiến) nói rằng: ‘Chính ở đây là trong sạch.’

Họ đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác.

Nương tựa vào nơi nào, họ nói sự tốt đẹp về nơi ấy.

Phần đông đã đi theo những chân lý riêng biệt.”

8 - 2

*Te vādakāmā parisam vigayha
bālam dahanti mithu aññamaññaṃ,
vadanti te aññasitā kathojjam
pasamsakāmā kusalāvadānā.*

Te vādakāmā parisam vigayhā 'ti - **Te vādakāmā** 'ti te vādakāmā vādatthikā vādādhippāyā vādapurekkhārā vādapariyesanaṃ carantā. **Parisam** - khattiya-parisam brāhmaṇaparisaṃ gahapatiparisam samaṇaparisaṃ vigayha ogayha **Vigayhā** 'ti ajjhogahetvā pavisitvā 'ti¹ - te vādakāmā parisam vigayha.

Bālam dahanti mithu aññamaññaṃ 'ti - **Mithū** 'ti dve janā dve kalahakārakā dve bhaṇḍanakārakā dve bhassakārakā dve vivādakārakā dve adhikaraṇakārakā dve vādino dve sallāpakā; te aññamaññaṃ hīnato² nihīnato omakato lāmakato chattakato³ parittato dahanti passanti dakkhanti olokenti nijjhāyanti⁴ upaparikkhanti 'ti - bālam dahanti mithu aññamaññaṃ.

Vadanti te aññasitā kathojjan 'ti - Te⁵ aññaṃ satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ nissitā assitā⁶ allīnā upagatā ajjhositā adhimuttā. **Kathojjam** vuccati kalaho bhaṇḍanaṃ viggaho vivādo medhagaṃ; athavā **kathojjan** 'ti anojavanti⁷ sā kathā.⁸ Kathojjam vadanti, kalahaṃ vadanti, bhaṇḍanaṃ vadanti, viggahaṃ vadanti, vivādaṃ vadanti, medhagaṃ vadanti kathenti⁹ bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - vadanti te aññasitā kathojjam.

Pasamsakāmā kusalāvadānā 'ti - **Pasamsakāmā** 'ti pasamsakāmā pasamsatthikā pasamsādhippāyā pasamsāpurekkhārā pasamsāpariyesanaṃ carantā. **Kusalāvadānā** 'ti kusalavādā paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā hetuvādā lakkaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - pasamsakāmā kusalāvadānā.

Tenāha bhagavā:

*“Te vādakāmā parisam vigayha
bālam dahanti mithu aññamaññaṃ,
vadanti te aññasitā kathojjam
pasamsakāmā kusalāvadānā”*ti.

8 - 3

*Yutto kathāyaṃ parisāya majjhe
pasamsamicchaṃ vinighāti hoti,
apāsadasmim¹⁰ pana maṅku hoti,
nindāya so kuppati randhamesī.*

¹ parisam vigayhāti khattiyaparisaṃ brāhmaṇaparisaṃ gahapatiparisam samaṇaparisaṃ vigayha ogayha ajjhogahetvā pavisitvāti - Ma, Syā, PTS.

² bālato hīnato - Ma, Syā, PTS.

³ chatukkato - Ma;
jatukkato - Syā, PTS.

⁴ nigghāyanti - PTS.

⁵ te - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁶ ānissitā - Ma; sannissitā - PTS; anissitā - Manupa; patiṭṭhitā - Sīmu 2.

⁷ anojavanti 'ti - Sīmu 2.

⁸ nisākathā - Ma.

⁹ kathenti - itipadaṃ Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ apāhatasmim - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

8 - 2

Mong muốn tranh luận, những kẻ ấy sau khi chen vào hội chúng, từng đôi, chúng đánh giá lẫn nhau là ngu dốt. Dựa dẫm vào người khác, chúng nói lời bàn cãi, mong muốn lời ca ngợi, chúng nói (học thuyết) là thiện xảo.

Mong muốn tranh luận, những kẻ ấy sau khi chen vào hội chúng - Mong muốn tranh luận, những kẻ ấy: Những kẻ ấy có sự mong muốn tranh luận, có mục đích tranh luận, có chủ tâm tranh luận, có sự chú trọng tranh luận, có sự tâm cầu tranh luận trong khi đi đến. **Sau khi chen vào hội chúng:** là sau khi chen vào, sau khi xen vào, sau khi lặn sâu vào, sau khi đi vào hội chúng Sát-đế-ly, hội chúng Bà-la-môn, hội chúng gia chủ, hội chúng Sa-môn;¹ - ‘mong muốn tranh luận, những kẻ ấy sau khi chen vào hội chúng’ là như thế.

Từng đôi, chúng đánh giá lẫn nhau là ngu dốt - Từng đôi: là hai người, hai người gây nên sự cãi cọ, hai người gây nên sự cãi lộn, hai người gây nên cuộc nói chuyện nhảm nhí, hai người gây nên sự tranh cãi, hai người gây nên sự tranh tụng, hai người tranh luận, hai người chuyện trò. Chúng đánh giá, nhìn thấy, nhận thấy, quan sát, suy xét, khảo sát lẫn nhau là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; - ‘từng đôi, chúng đánh giá lẫn nhau là ngu dốt’ là như thế.

Dựa dẫm vào người khác, chúng nói lời bàn cãi: Những người ấy nương tựa, dựa dẫm, bám vào, đến gần, bám chặt, hướng đến bậc đạo sư, giáo lý, tập thể, quan điểm, lối thực hành, đạo lộ khác. **Lời bàn cãi:** nói đến sự cãi cọ, sự cãi lộn, sự cãi vã, sự tranh cãi, sự gây gổ; hoặc là, **lời bàn cãi:** lời nói ấy là vô bổ. Chúng nói lời bàn cãi, nói lời cãi cọ, nói lời cãi lộn, nói lời cãi vã, nói lời tranh cãi, nói lời gây gổ, chúng thuyết, chúng phát ngôn, chúng giảng giải, chúng diễn tả; - ‘dựa dẫm vào người khác, chúng nói lời bàn cãi’ là như thế.

Mong muốn lời ca ngợi, chúng nói (học thuyết) là thiện xảo - Mong muốn lời ca ngợi: là có sự mong muốn lời ca ngợi, có mục đích về lời ca ngợi, có chủ tâm về lời ca ngợi, có sự chú trọng về lời ca ngợi, có sự tâm cầu về lời ca ngợi trong khi đi đến. **Chúng nói là thiện xảo:** là có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘mong muốn lời ca ngợi, chúng nói (học thuyết) là thiện xảo’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Mong muốn tranh luận, những kẻ ấy sau khi chen vào hội chúng, từng đôi, chúng đánh giá lẫn nhau là ngu dốt. Dựa dẫm vào người khác, chúng nói lời bàn cãi, mong muốn lời ca ngợi, chúng nói (học thuyết) là thiện xảo.”

8 - 3

Kẻ gắn bó với sự phát biểu ở giữa hội chúng, trong khi ước muốn lời ca ngợi, thì trở nên lo lắng. Hơn nữa, khi bị bác bỏ thì trở nên xấu hổ, vì sự chê bai, kẻ ấy bị bức tức, có sự tìm kiếm điểm thiếu sót.

¹ Đã dịch theo sự hiệu đính của Tam Tạng Miến Điện, Thái Lan, và PTS (ND).

Yutto kathāyaṃ parisāya majjhe 'ti - Khattiyaparisāya vā brāhmaṇaparisāya vā gahapatiparisāya vā samaṇaparisāya vā majjhe attano kathāyaṃ yutto payutto āyutto samāyutto sampayutto kathetun 'ti - yutto kathāyaṃ parisāya majjhe.

Pasaṃsamicchaṃ vinighāti hoti 'ti - **Pasaṃsamicchan** 'ti pasaṃsaṃ thomaṃ kittiṃ vaṇṇahāriyaṃ icchanto patthayanto pihayanto abhijappanto. **Vinighāti hoti** 'ti - pubbeva sallāpā kathaṃkathā vinighāti hoti: 'Jayo nu kho me bhavissati, parājayo nu kho me bhavissati, kathaṃ niggahaṃ karissāmi, kathaṃ paṭikkammaṃ¹ karissāmi, kathaṃ visesaṃ karissāmi, kathaṃ paṭivisesaṃ karissāmi, kathaṃ āveṭhiyaṃ² karissāmi, kathaṃ nibbeṭhiyaṃ³ karissāmi, kathaṃ chedaṃ⁴ karissāmi, kathaṃ maṇḍalaṃ karissāmi 'ti? Evaṃ pubbeva sallāpā kathaṃkathā vinighāti hoti 'ti - pasaṃsamicchaṃ vinighāti hoti.

Apāsadaṣṣiṃ pana maṅku hoti 'ti - Ye te pañhavīmaṃsakā parisā pārisajjā pāsārikā⁵ te apasādentī.⁶ 'Atthāpagataṃ bhaṇitaṃ 'ti atthato apasādentī. 'Byañjanāpagataṃ bhaṇitaṃ 'ti byañjanato apasādentī. 'Atthabyañjanāpagataṃ bhaṇitaṃ 'ti atthabyañjanato apasādentī. 'Attho te dunnīto. Byañjanaṃ te duropiṭaṃ. Atthabyañjanaṃ te dunnītaṃ duropiṭaṃ. Niggaho te akato. Paṭikkammaṃ te dukkataṃ. Viseso te akato. Paṭiviseso te dukkato. Āveṭhiyā te akatā. Nibbeṭhiyā te dukkatā. Chedo te akato. Maṇḍalaṃ te dukkataṃ. Visamaṃ kathitaṃ⁷ dukkathitaṃ dubbhaṇitaṃ dullapitaṃ duruttaṃ dubbhāsitaṃ 'ti apasādentī. **Apāsadaṣṣiṃ pana maṅku hoti** 'ti apāhataṣṣiṃ maṅku hoti pīlito ghaṭṭito byādhitō⁸ domanassito hoti 'ti - apāsadaṣṣiṃ pana maṅku hoti.

Nindāya so kuppati randhamesī 'ti - Nindāya garahāya akittiyā avaṇṇahārikāya kuppati vyāpajjati patitthiyati kopañca dosañca appaccayañca pātukarotī 'ti - nindāya so kuppati. **Randhamesī** 'ti randhamesī virandhamesī aparaddhamesī khalitamesī galitamesī⁹ ghaṭṭitamesī¹⁰ vivaramesī 'ti - nindāya so kuppati randhamesī.

Tenāha bhagavā:

*"Yutto kathāyaṃ parisāya majjhe
pasaṃsamicchaṃ vinighāti hoti,
apāsadaṣṣiṃ pana maṅku hoti
nindāya so kuppati randhamesī"*ti.

¹ paṭikkammaṃ - Syā.

² āvedhiyaṃ - Syā, PTS.

³ nibbedhiyaṃ - Syā, PTS.

⁴ chedanāṃ - Sa.

⁵ pāsānikā - Syā, PTS; pāsādaniyā - Sa.

⁶ apaharanti - PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

⁷ visamakathaṃ - Ma, Sīmu 2, itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁸ byatthito - Syā, PTS.

⁹ galitamesī - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ ghaṭṭitamesī - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

Kẻ gắn bó với sự phát biểu ở giữa hội chúng: kẻ gắn bó, gắn vào, gắn chặt, gắn liền, kết gắn với sự phát biểu của bản thân ở hội chúng Sát-đế-ly, hoặc ở hội chúng Bà-la-môn, hoặc ở hội chúng gia chủ, hoặc ở hội chúng Sa-môn để phát biểu; - 'kẻ gắn bó với sự phát biểu ở giữa hội chúng' là như thế.

Trong khi ước muốn lời ca ngợi, thì trở nên lo lắng - Trong khi ước muốn lời ca ngợi: trong khi ước muốn là trong khi ước nguyện, trong khi mong cầu, trong khi nguyện cầu lời ca ngợi, sự tán dương, sự nổi tiếng, sự rạng danh. **Thì trở nên lo lắng:** ngay trước cuộc nói chuyện thì có nỗi nghi hoặc, có sự lo lắng rằng: "Phải chăng sẽ có sự chiến thắng cho ta? Phải chăng sẽ có sự thất bại cho ta? Ta sẽ thực hiện việc chỉ trích như thế nào? Ta sẽ thực hiện việc bào chữa như thế nào? Ta sẽ tạo sự đề cao như thế nào? Ta sẽ tạo sự gây ấn tượng như thế nào? Ta sẽ tạo sự gút mắc như thế nào? Ta sẽ tạo sự gỡ rối như thế nào? Ta sẽ tạo sự cắt ngang như thế nào? Ta sẽ tạo sự kết nối như thế nào?" Ngay trước cuộc nói chuyện thì có nỗi nghi hoặc, có sự lo lắng là như vậy; - 'trong khi ước muốn lời ca ngợi, thì trở nên lo lắng' là như thế.

Hơn nữa, khi bị bác bỏ thì trở nên xấu hổ: Những người nào là các vị xem xét câu hỏi, các hội đoàn, các thành viên, các kiểm tra viên, những người ấy bác bỏ. Họ bác bỏ vì ý nghĩa: "Điều đã nói xa rời ý nghĩa." Họ bác bỏ vì văn tự: "Điều đã nói xa rời văn tự." Họ bác bỏ vì ý nghĩa và văn tự: "Điều đã nói xa rời ý nghĩa và văn tự." Họ bác bỏ rằng: "Ý nghĩa đã được ông trình bày sai, văn tự đã được ông trích dẫn tôi, ý nghĩa và văn tự đã được ông trình bày sai và trích dẫn tôi, ông đã không thực hiện việc chỉ trích, ông đã thực hiện tôi việc bào chữa, ông đã không tạo sự đề cao, ông đã làm dở việc gây ấn tượng, ông đã không tạo sự gút mắc, ông đã làm dở việc gỡ rối, ông đã không tạo sự cắt ngang, ông đã làm dở việc kết nối. Điều đã thuyết là không suông sẻ, đã được thuyết dở, đã được phát ngôn dở, đã được đối đáp tôi, đã được thốt ra tôi, đã bị nói vụng về." **Hơn nữa, khi bị bác bỏ thì trở nên xấu hổ:** Khi bị chối từ thì trở nên xấu hổ, bị dẫn vật, bị đụng chạm, bị bệnh hoạn, bị ưu phiền; - 'hơn nữa, khi bị bác bỏ thì trở nên xấu hổ' là như thế.

Vì sự chê bai, kẻ ấy bị bức tức, có sự tìm kiếm điểm thiếu sót: vì sự chê bai, vì sự chê trách, vì sự không nổi tiếng, vì sự không ca tụng, nên bị bức tức, tức giận, phản kháng bày tỏ sự bức tức, sự sân hận, sự không bằng lòng; - 'vì sự chê bai, kẻ ấy bị bức tức' là như thế. **Có sự tìm kiếm điểm thiếu sót:** Có sự tìm kiếm điểm thiếu sót là có sự tìm kiếm chỗ thủng, có sự tìm kiếm khuyết điểm, có sự tìm kiếm sự lầm lỡ, có sự tìm kiếm sự vấp ngã, có sự tìm kiếm sự đụng chạm, có sự tìm kiếm kẽ hở; - 'vì sự chê bai, kẻ ấy bị bức tức, có sự tìm kiếm điểm thiếu sót' là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*"Kẻ gắn bó với sự phát biểu ở giữa hội chúng,
trong khi ước muốn lời ca ngợi, thì trở nên lo lắng.
Hơn nữa, khi bị bác bỏ thì trở nên xấu hổ,
vì sự chê bai, kẻ ấy bị bức tức, có sự tìm kiếm điểm thiếu sót."*

8 - 4

*Yamassa vādaṃ parihīnamāhu
apāsadaṃ¹ pañhavīmaṃsakā se,²
paridevati socati hīnavādo
upaccagā manti anutthunāti.*

Yamassa vādaṃ parihīnamāhū 'ti - Yaṃ assa³ vādaṃ hīnaṃ nihīnaṃ parihīnaṃ parihāpitaṃ na paripūritaṃ evamāhaṃsu evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharanti 'ti - yamassa vādaṃ parihīnamāhu.

Apāsadaṃ pañhavīmaṃsakā se 'ti - Ye te pañhavīmaṃsakā parisā pārisajjā pāsārikā⁴ te apasādenti: 'Atthāpagataṃ bhaṇitaṃ 'ti atthato apasādenti. 'Byañjanāpagataṃ bhaṇitaṃ 'ti byañjanato apasādenti. 'Atthabyañjanāpagataṃ bhaṇitaṃ 'ti atthabyañjanato apasādenti. 'Attho te dunnīto. Byañjanaṃ te duropitaṃ. Atthabyañjanaṃ dunnītaṃ duropitaṃ. Niggaho te akato. Paṭikammaṃ te dukkataṃ. Viseso te akato. Paṭiviseso te dukkato. Aveṭhiyā te akatā. Nibbeṭhiyā te dukkatā. Chedo te akato. Maṇḍalaṃ te dukkataṃ, visamaṃ kathitaṃ⁵ dukkathitaṃ dubbhaṇitaṃ dullapitaṃ duruttaṃ dubbhāsītanti apaharanti 'ti - apāsadaṃ pañhavīmaṃsakā se.

Paridevati socati hīnavādo 'ti - **Paridevatī** 'ti aññaṃ mayā āvajjitaṃ, aññaṃ cintitaṃ, aññaṃ upadhāritaṃ, aññaṃ upasikkhitaṃ, aññaṃ upalakkhitaṃ. So mahāpakkho mahāpariso mahāparivāro. Parisāyaṃ⁶ vaggā na samaggā. Samaggāya parisāya hetu⁷ kathāsallāpo. Puna bhañjissāmī 'ti⁸ yā evarūpā⁹ vācā palāpo vippalāpo lālappo lālappanā¹⁰ lālappitattaṃ 'ti¹¹ - paridevati. **Socati** 'ti 'tassa jayo 'ti socati, 'mayhaṃ parājayo 'ti socati, 'tassa lābho 'ti socati, 'mayhaṃ alābho 'ti socati, 'tassa yaso 'ti socati, 'mayhaṃ ayaso 'ti socati, 'tassa pasamaṃ 'ti socati, 'mayhaṃ nindā 'ti socati, 'tassa sukhaṃ 'ti socati, 'mayhaṃ dukkhaṃ 'ti socati. 'So sakkato garukato mānito pūjito apacito lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānappaccayahejjā-parikkhārānaṃ, ahamasmi asakkato agarukato amānito apūjito anapacito na lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānappaccaya-bhesajja-parikkharānaṃ 'ti socati kilamati paridevati urattāḷiṃ kandati sammohaṃ āpajjati 'ti - paridevati socati. **Hīnavādo** 'ti - hīnavādo¹² parihīnavādo parihāpitavādo na paripūravādo¹³ 'ti - paridevati socati hīnavādo.

¹ apāhataṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

² pañhavīmaṃsakāse - Ma;
pañhavīmaṃsakā ye - Syā, PTS.

³ tassa - Ma, Syā, PTS, Manupa.

⁴ pāsānikā - Syā, PTS; pasādānīyā - Sa.

⁵ visamakathaṃ - Ma, Sīmu 2;
itisaddo Syā, PTS potthakesu natthi.

⁶ parisā cāyaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ samaggāya hotu - Syā, PTS.

⁸ sajissāmī 'ti - Manupa;
hindissāmī 'ti - Si;
bhaññissāmī 'ti - Sīmu 2.

⁹ yo evarūpo - Syā, PTS.

¹⁰ lālappāyanā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

¹¹ lālappāyitattanti - Ma, Syā, Sīmu 2.

¹² hīnavādo nihīnavādo - Ma, Syā, PTS.

¹³ paripūravādo - Syā, PTS.

8 - 4

Họ đã nói rằng cuộc tranh luận của người này là hèn mọn, những vị xem xét câu hỏi đã bác bỏ. Người có cuộc tranh luận thấp hèn than vãn, sâu muộn, phàn nàn rằng: ‘Kẻ ấy đã vượt hẳn tôi.’

Họ đã nói rằng cuộc tranh luận của người này là hèn mọn: Cho rằng cuộc tranh luận của người này là thấp hèn, hèn kém, hèn mọn, bị bỏ qua, không được hoàn hảo; các vị đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘họ đã nói rằng cuộc tranh luận của người này là hèn mọn’ là như thế.

Những vị xem xét câu hỏi đã bác bỏ: Những người nào là các vị xem xét câu hỏi, các hội đoàn, các thành viên, các kiểm tra viên, những người ấy bác bỏ. Họ bác bỏ vì ý nghĩa: “Điều đã nói xa rời ý nghĩa.” Họ bác bỏ vì văn tự: “Điều đã nói xa rời văn tự.” Họ bác bỏ vì ý nghĩa và văn tự: “Điều đã nói xa rời ý nghĩa và văn tự.” Họ bác bỏ rằng: “Ý nghĩa của ông được trình bày sai, văn tự của ông được trích dẫn tồi, ý nghĩa và văn tự của ông được trình bày sai và được trích dẫn tồi, ông đã không thực hiện việc chỉ trích, ông đã thực hiện tồi việc bào chữa, ông đã không tạo sự đề cao, ông đã làm dở việc gây ấn tượng, ông đã không tạo sự gút mắc, ông đã làm dở việc gỡ rối, ông đã không tạo sự cắt ngang, ông đã làm dở việc kết nối. Điều đã thuyết là không suông sẻ, đã được thuyết dở, đã được phát ngôn dở, đã được đối đáp tồi, đã được thốt ra tồi, đã bị nói vụng về;”- ‘những vị xem xét câu hỏi đã bác bỏ’ là như thế.

Người có cuộc tranh luận thấp hèn than vãn, sâu muộn - Than vãn (rằng): “Ta đã suy tính cách khác, đã suy nghĩ cách khác, đã suy luận cách khác, đã học tập cách khác, đã suy xét cách khác. Kẻ ấy có phe cánh đông hơn, có hội chúng đông hơn, có tùy tùng đông hơn. Hội chúng này là phe nhóm, không hợp nhất. Hãy có cuộc thuyết giảng và nói chuyện ở hội chúng hợp nhất, ta sẽ bẽ gãy lại,” lời nói nào có hình thức như vậy là nói lảm nhảm, nói huyền thuyên, nói kể lể, lối nói kể lể, trạng thái nói kể lể; - ‘than vãn’ là như thế. **Sâu muộn:** Sâu muộn rằng: “Chiến thắng thuộc về kẻ ấy,” sâu muộn rằng: “Thất bại thuộc về ta,” sâu muộn rằng: “Lợi lộc thuộc về kẻ ấy,” sâu muộn rằng: “Thất lợi thuộc về ta,” sâu muộn rằng: “Danh vọng thuộc về kẻ ấy,” sâu muộn rằng: “Không danh vọng thuộc về ta,” sâu muộn rằng: “Khen ngợi thuộc về kẻ ấy,” sâu muộn rằng: “Chê bai thuộc về ta,” sâu muộn rằng: “Hạnh phúc thuộc về kẻ ấy,” sâu muộn rằng: “Đau khổ thuộc về ta.” Sâu muộn rằng: “Kẻ ấy được trọng vọng, được cung kính, được sùng bái, được cúng dường, được nể nang, có nhận được y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh, ta không được trọng vọng, không được cung kính, không được sùng bái, không được cúng dường, không được nể nang, không nhận được y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh,” rồi mệt mỏi, than vãn, đấm ngực khóc lóc, đi đến sự mê muội; - ‘than vãn, sâu muộn’ là như thế. **Cuộc tranh luận thấp hèn:** Cuộc tranh luận thấp hèn là cuộc tranh luận hèn mọn, cuộc tranh luận bị bỏ qua, cuộc tranh luận không được hoàn hảo; - ‘người có cuộc tranh luận thấp hèn than vãn, sâu muộn’ là như thế.

Upaccagā manti anutthunāti 'ti - So maṃ vādena vādaṃ accagā upaccagā atikkanto samatikkanto vītivatto 'ti evampi upaccagā manti; athavā maṃ¹ vādena vādaṃ abhibhavitvā ajjhottharivā pariyādiyivā maddayivā carati viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti 'ti evampi upaccagā manti. **Anutthunā** 'ti² vuccati vācā palāpo vippalāpo lālappo lālappanā lālappittan 'ti - upaccagā manti anutthunāti.

Tenāha bhagavā:

*“Yamassa vādaṃ parihīnamāhu
apāsadaṃ pañhavīmaṃsakā se,
paridevati socati hīnavādo
upaccagā manti anutthunāti”*ti.

8 - 5

*Ete vivādā samaṇesu jātā
etesu ugghāti nighāti hoti,
etampi disvā virame kathojjaṃ
na haññadatth' atthi pasaṃsalābhā.*

Ete vivādā samaṇesu jātā 'ti - **Samaṇā** 'ti ye keci ito bahiddhā paribbājupagatā³ paribbājasamāpannā.⁴ Ete ditthikalāhā ditthibhaṇḍanā ditthiviggahā ditthivivādā ditthimedhagā samaṇesu jātā sañjātā nibbattā abhinibbattā pātubhūtā 'ti - ete vivādā samaṇesu jātā.

Etesu ugghāti nighāti hoti 'ti - Jayaparājayo hoti, lābhālābho hoti, yasāyaso hoti, nindāpasamsā hoti, sukhadukkhaṃ hoti, somanassadomanassaṃ hoti, iṭṭhāniṭṭhaṃ hoti, anunayapaṭiḅhaṃ hoti, ugghātitanighātitaṃ⁵ hoti, anurodhavirodho hoti, jayena cittaṃ ugghātitaṃ hoti, parājayena cittaṃ nighātitaṃ hoti, lābhena cittaṃ ugghātitaṃ hoti, alābhena cittaṃ nighātitaṃ hoti, yasena cittaṃ ugghātitaṃ hoti, ayasena cittaṃ nighātitaṃ hoti, pasaṃsāya cittaṃ ugghātitaṃ hoti, nindāya cittaṃ nighātitaṃ hoti, sukkena cittaṃ ugghātitaṃ hoti, dukkkena cittaṃ nighātitaṃ hoti, somanassena cittaṃ ugghātitaṃ hoti, domanassena cittaṃ nighātitaṃ hoti, unnatiyā⁶ cittaṃ ugghātitaṃ hoti, onatiyā⁷ cittaṃ nighātitaṃ hoti 'ti - etesu ugghāti nighāti hoti.

Etampi disvā virame kathojjan 'ti - **Etampi disvā** 'ti etaṃ ādinavaṃ disvā passivā tulayivā tīrayivā vibhāvayivā vibhūtaṃ katvā ditthikalāhesu ditthibhaṇḍanesu ditthiviggahesu ditthivivādesu ditthimedhagesū 'ti - etampi disvā. **Virame kathojjan** 'ti - kathojjaṃ vuccati kalāho bhaṇḍanaṃ viggaho vivādo medhagaṃ. Athavā **kathojjan** 'ti anojavanti sā kathā. Kathojjaṃ na kareyya, kalāhaṃ na kareyya, bhaṇḍanaṃ na kareyya, viggahaṃ na kareyya, vivādaṃ na kareyya, medhagaṃ na kareyya, kalāha-bhaṇḍana-viggaha-vivāda-medhagaṃ pajaheyya, vinodeyya byantiṃ kareyya⁸ anabhāvaṃ gameyya, kalāhabhaṇḍana-viggahavivādamedhagā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissatō⁹ vippayutto¹⁰ visaññutto vimariyādikatena cetasā vihareyyā 'ti - etampi disvā virame kathojjaṃ.

¹ athavā - PTS.

² anutthunā - Ma, Syā, PTS.

³ paribbājupagatā - Ma.

⁴ paribbājasamāpannā - Ma;
paribbājakasamāpannā - Syā, PTS.

⁵ ugghātinigghāti - Syā, PTS.

⁶ uṇṇatiyā - Syā, PTS.

⁷ oṇatiyā - Syā, PTS.

⁸ byantikareyya - Syā, PTS.

⁹ nissattho - Syā, PTS.

¹⁰ vippamutto - Syā, Sī.

Phản nản rằng: ‘Kẻ ấy đã vượt hẳn tôi’ - “Kẻ ấy đã vượt trội, đã vượt khỏi, là đã vượt quá, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi tôi trong lúc tranh luận với tôi bằng cuộc tranh luận;” - ‘Kẻ ấy đã vượt hẳn tôi’ là như vậy. Hoặc là, “Trong lúc tranh luận với tôi bằng cuộc tranh luận, sau khi ngự trị, sau khi đê bẹp, sau khi trấn áp, sau khi chà đạp tôi, kẻ ấy sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng;” - ‘Kẻ ấy đã vượt hẳn tôi’ còn là như vậy. **Phản nản:** đề cập đến lời nói, việc nói làm nhảm, việc nói huyền thuyên, việc nói kể lể, lối nói kể lể, trạng thái nói kể lể; - phản nản rằng: ‘Kẻ ấy đã vượt hẳn tôi’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Họ đã nói rằng cuộc tranh luận của người này là hèn mọn,
những vị xem xét câu hỏi đã bác bỏ.*

*Người có cuộc tranh luận thấp hèn than vãn, sầu muộn,
phản nản rằng: ‘Kẻ ấy đã vượt hẳn tôi.’”*

8 - 5

Những sự tranh cãi này đã sanh khởi giữa các vị Sa-môn.

Ở những việc này có sự hưng phấn và chán nản.

Sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, nên xa lánh sự bàn cãi,

bởi vì không có lợi ích nào khác ngoài việc đạt được lời ca ngợi.

Những sự tranh cãi này đã sanh khởi giữa các vị Sa-môn - Các vị Sa-môn: bất cứ những vị nào đã đi đến hạnh du sĩ, đã thành tựu hạnh du sĩ bên ngoài Giáo Pháp này. Các sự cãi cọ về quan điểm, các sự cãi lộn về quan điểm, các sự cãi vã về quan điểm, các sự tranh cãi về quan điểm, các sự gây gổ về quan điểm này đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện giữa các vị Sa-môn; - ‘những sự tranh cãi này đã sanh khởi giữa các vị Sa-môn’ là như thế.

Ở những việc này có sự hưng phấn và chán nản: là có chiến thắng và thất bại, có lợi lộc và không lợi lộc, có danh vọng và không danh vọng, có ca ngợi và chê bai, có hạnh phúc và khổ đau, có hỷ tâm và ưu tâm, có ưa thích và không ưa thích, có ưa chuộng và bất bình, có hưng phấn và chán nản, có chiều chuộng và chống đối, do chiến thắng tâm được hưng phấn, do thất bại tâm bị chán nản, do có lợi lộc tâm được hưng phấn, do không có lợi lộc tâm bị chán nản, do có danh vọng tâm được hưng phấn, do không có danh vọng tâm bị chán nản, do lời ca ngợi tâm được hưng phấn, do lời chê bai tâm bị chán nản, do hạnh phúc tâm được hưng phấn, do khổ đau tâm bị chán nản, do hỷ tâm tâm được hưng phấn, do ưu tâm tâm bị chán nản, do kiêu hãnh tâm được hưng phấn, do mặc cảm tâm bị chán nản; - ‘ở những việc này có sự hưng phấn và chán nản’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, nên xa lánh sự bàn cãi - Sau khi nhìn thấy luôn cả điều này: Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt điều bất lợi này ở các sự cãi cọ về quan điểm, ở các sự cãi lộn về quan điểm, ở các sự cãi vã về quan điểm, ở các sự tranh cãi về quan điểm, ở các sự gây gổ về quan điểm; - ‘sau khi nhìn thấy luôn cả điều này’ là như thế. **Nên xa lánh sự bàn cãi:** Sự bàn cãi nói đến sự cãi cọ, sự cãi lộn, sự cãi vã, sự tranh cãi, sự gây gổ. Hoặc là, **sự bàn cãi:** lời nói ấy là vô bổ. Không nên tạo ra sự bàn cãi, không nên tạo ra sự cãi cọ, không nên tạo ra sự cãi lộn, không nên tạo ra sự cãi vã, không nên tạo ra sự tranh cãi, không nên tạo ra sự gây gổ, nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự cãi cọ—cãi lộn—cãi vã—tranh cãi—gây gổ, nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự cãi cọ—cãi lộn—tranh luận—tranh cãi—gây gổ, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, nên xa lánh sự bàn cãi’ là như thế.

Na haññadatth' atthi pasamsalābhā 'ti - pasamsalābhā añño attho natthi attattho vā parattho vā ubhayattho vā, diṭṭhadhammiko vā attho samparāyiko vā attho, uttāno vā attho gambhīro vā attho, gūlho vā attho paṭicchanno vā attho, neyyo vā attho nīto vā attho, anavajjo vā attho nikkilesso vā attho, vodāno vā attho paramattho vā natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhantī 'ti ¹ - na haññadatth' atthi pasamsalābhā.

Tenāha bhagavā:

*“Ete vivādā samañesu jātā
etesu ugghātinighāti hoti,
etampi disvā virame kathojjaṃ
na haññadatth' atthi pasamsalābhā”*ti.

8 - 6

*Pasamsito vā pana tattha hoti
akkhāya vādaṃ parisāya majjhe,
so taṃ hasati² unnamaticca³ tena
pappuyya⁴ tamatthaṃ yathāmano ahu.*

Pasamsito vā pana tattha hotī 'ti - **Tatthā** 'ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā pasamsito thomito kittito vaṇṇito hotī 'ti - pasamsito vā pana tattha hoti.

Akkhāya vādaṃ parisāya majjhe 'ti - khattiyaparisāya vā brāhmaṇaparisāya vā gahapatiparisāya vā samaṇaparisāya vā majjhe attano vādaṃ akkhāya ācikkhitvā anuvādaṃ akkhāya ācikkhitvā thambhayitvā brūhayitvā dipayitvā jotayitvā voharitvā parigaṇhitvā 'ti - akkhāya vādaṃ parisāya majjhe.

So taṃ hasati unnamaticca tenā 'ti - so tena jayatthena tuṭṭho hoti haṭṭho pahaṭṭho attamano paripuṇṇasaṅkappo; athavā dantavidamaṣakaṃ hasamāno so hasati. **Unnamaticca tenā** 'ti - so tena jayatthena unnato hoti. Unnamo dhajo sampaggāho ketukamyatā cittassā 'ti - so taṃ hasati unnamaticca tena.

Pappuyya tamatthaṃ yathāmano ahū 'ti - Taṃ jayatthaṃ pappuyya pāpuṇitvā adhigantvā vinditvā paṭilabhivā. **Yathāmano ahū** 'ti yathāmano ahu yathācitto ahu yathāsaṅkappo ahu yathāviññāṇo ahū 'ti - pappuyya tamatthaṃ yathāmano ahu.

Tenāha bhagavā:

*“Pasamsito vā pana tattha hoti
akkhāya vādaṃ parisāya majjhe,
so taṃ hasati unnamaticca tena
pappuyya tamatthaṃ yathāmano ahū”*ti.

¹ paramattho vā attho, natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhantī ti - Ma;

paramattho vā attho natthi na saṃvijjati nūpalabbhatī ti - Syā, PTS.

² so hassatī - Ma; so hassati - Syā, PTS.

³ unnamatī ca - Ma; unnamaticca - Syā, PTS.

⁴ samapuyya - Katthaci.

Bởi vì không có lợi ích nào khác ngoài việc đạt được lời ca ngợi: Ngoài việc đạt được lời ca ngợi, không có lợi ích nào khác, lợi ích cho bản thân hay lợi ích cho người khác hoặc lợi ích cho cả hai, lợi ích liên quan đời này hay lợi ích liên quan đời sau, lợi ích hời hợt hay lợi ích thâm sâu, lợi ích được giấu kín hay lợi ích được che đậy, lợi ích tiềm tàng hoặc lợi ích hiển hiện, lợi ích có tội lỗi hay lợi ích không ô nhiễm, lợi ích trong trắng hay lợi ích tối thượng là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại; - ‘bởi vì không có lợi ích nào khác ngoài việc đạt được lời ca ngợi’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Những sự tranh cãi này đã sanh khởi giữa các vị Sa-môn.
Ở những việc này có sự hưng phấn và chán nản.
Sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, nên xa lánh sự bàn cãi,
bởi vì không có lợi ích nào khác ngoài việc đạt được lời ca ngợi.”*

8 - 6

*Hoặc hơn nữa, kẻ được ca ngợi ở nơi ấy,
sau khi đã nói lên lời tranh luận ở giữa hội chúng,
kẻ ấy cười về điều ấy, kiêu hãnh vì điều ấy,
sau khi đã đạt được mục đích ấy theo như ý định đã có.*

Hoặc hơn nữa, kẻ được ca ngợi ở nơi ấy - Ở nơi ấy: được ca ngợi, được tán dương, được nổi tiếng, được rạng danh bởi quan điểm của mình, bởi sự chấp nhận của mình, bởi sự ưa thích của mình, bởi quan niệm của mình; - ‘hoặc hơn nữa, kẻ được ca ngợi ở nơi ấy’ là như thế.

Sau khi đã nói lên lời tranh luận ở giữa hội chúng: Sau khi đã nói lên, sau khi đã nêu ra lời tranh luận; sau khi đã nói lên, sau khi đã nêu ra, sau khi đã kiện toàn, sau khi đã tăng cường, sau khi đã giảng giải, sau khi đã làm rõ, sau khi đã diễn tả, sau khi đã nắm vững lời biện luận của mình ở giữa hội chúng Sát-đế-ly, hội chúng Bà-la-môn, hội chúng gia chủ, hội chúng Sa-môn; - ‘sau khi đã nói lên lời tranh luận ở giữa hội chúng’ là như thế.

Kẻ ấy cười về điều ấy, kiêu hãnh vì điều ấy: Kẻ ấy với thắng lợi ấy trở nên vui sướng, vui vẻ, thích thú, hoan hỷ, có tâm tư được trọn vẹn; hoặc là, trong lúc cười nhẹ răng, kẻ ấy cười. **Kiêu hãnh vì điều ấy:** Kẻ ấy được kiêu hãnh với thắng lợi ấy. Sự kiêu hãnh, sự giương lên (như ngọn cờ), sự tự nâng lên, sự mong muốn nổi bật của tâm; - ‘kẻ ấy cười về điều ấy, kiêu hãnh vì điều ấy’ là như thế.

Sau khi đã đạt được mục đích ấy theo như ý định đã có: Sau khi đã đạt được, sau khi đã đến nơi, sau khi đã đạt đến, sau khi đã tìm thấy, sau khi đã tiếp nhận thắng lợi ấy. **Theo như ý định đã có:** theo như ý định đã có là theo như tâm ý đã có, theo như tâm tư đã có, theo như tâm thức đã có; - ‘sau khi đã đạt được mục đích ấy theo như ý định đã có’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Hoặc hơn nữa, kẻ được ca ngợi ở nơi ấy,
sau khi đã nói lên lời tranh luận ở giữa hội chúng,
kẻ ấy cười về điều ấy, kiêu hãnh vì điều ấy,
sau khi đã đạt được mục đích ấy theo như ý định đã có.”*

8 - 7

*Yā unnati¹ sāssa vighātabhūmi
mānātimānaṃ vadate² paneso,
etampi disvā na vivādiyetha³
na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti.*

Yā unnati sāssa vighātabhūmi 'ti - **Yā** 'ti yā unnamo⁴ dhajo sampaggāho ketukamyatā cittassā 'ti yā unnati. **Sāssa vighātabhūmi** 'ti sā tassa vighātabhūmi upaghātabhūmi⁵ pīlanabhūmi ghaṭṭanabhūmi upaddavabhūmi upassaggabhūmi 'ti - unnati⁶ sāssa vighātabhūmi.

Mānātimānaṃ vadate paneso 'ti - So puggalo mānaṃ ca vadati, atimānaṃ ca vadatī 'ti - mānātimānaṃ vadate paneso.

Etampi disvā na vivādiyethā 'ti - Etaṃ ādīnavaṃ disvā passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā diṭṭhikalāhesu diṭṭhibhaṇḍanesu diṭṭhiviggāhesu diṭṭhivivādesu diṭṭhimedhagesū 'ti - etampi disvā. **Na vivādiyethā** 'ti - na kalahaṃ kareyya, na bhaṇḍanaṃ kareyya, na viggahaṃ kareyya, na vivādaṃ kareyya, na medhagaṃ kareyya, kalahabhaṇḍanaviggahavivādamedhagaṃ jaheyya⁷ vinodeyya byantiṃ kareyya anabhāvaṃ gameyya. Kalahabhaṇḍanaviggavivādamedhagā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁸ vippayutto⁹ visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - etampi disvā na vivādiyetha.

Na hi tena suddhiṃ kusalā vadantī 'ti - **Kusalā** 'ti ye te khandhakusalā dhātukusalā āyatanakusalā paṭiccasamuppādakusalā satipaṭṭhānakusalā sammappadhānakusalā iddhipādakusalā indriyakusalā balakusalā bojjaṅgakusalā maggakusalā phalakusalā nibbānakusalā [¹⁰] diṭṭhikalāhena diṭṭhibhaṇḍanena diṭṭhiviggāhena diṭṭhivivādena diṭṭhimedhāgena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ na vadanti na kathenti na bhaṇanti na dīpayanti na voharantī 'ti - na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti.

Tenāha bhagavā:

*“Yā unnati sāssa vighātabhūmi
mānātimānaṃ vadate paneso,
etampi disvā na vivādiyetha
na hi tena suddhiṃ kusalā vadantī”*ti.

8 - 8

*Sūro yathā rājakhādāya¹¹ puṭṭho
abhigajjameṭi paṭisūramicchaṃ,
yeneva so tena palehi sūra¹²
pubbeva natthi yadidaṃ yudhāya.*

¹ unnatī - Ma; uṇṇatī - Syā, PTS.

² carate - Manupa, Sīmu 2.

³ vivādayetha - Ma, Syā, PTS.

⁴ yā uṇṇatī uṇṇamo - Ma;
yā unnati unnamo - PTS.

⁵ ketukamyatā cittassa sā tassa vighātabhūmi ugghātabhūmi - Syā, PTS.

⁶ yā unnatī - Ma; yā uṇṇatī - Syā, PTS.

⁷ pajaheyya - Ma, Syā, PTS.

⁸ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁹ vippamutto - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁰ te kusalā - Ma, Syā, PTS.

¹¹ rājakhādāya - Syā, PTS.

¹² sūraṃ - Manupa.

8 - 7

*Cái nào là sự kiêu hãnh, cái ấy đối với kẻ ấy là vùng đất tiêu diệt.
Hơn nữa, kẻ ấy nói một cách ngả mạn và cao ngạo.
Sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, không nên tranh cãi,
bởi vì các bậc thiện xảo nói sự trong sạch là không do việc ấy.*

Cái nào là sự kiêu hãnh, cái ấy đối với kẻ ấy là vùng đất tiêu diệt - Cái nào: cái nào là sự hãnh diện, sự giương lên (như ngọn cờ), sự tự nâng lên, sự mong muốn nổi bật của tâm; - ‘cái nào là sự kiêu hãnh’ là như thế. **Cái ấy đối với kẻ ấy là vùng đất tiêu diệt:** Cái ấy là vùng đất tiêu diệt, vùng đất phá hại, vùng đất hành hạ, vùng đất đụng chạm, vùng đất bất hạnh, vùng đất nguy cơ đối với kẻ ấy; - ‘cái nào là sự kiêu hãnh, cái ấy đối với kẻ ấy là vùng đất tiêu diệt’ là như thế.

Hơn nữa, kẻ ấy nói một cách ngả mạn và cao ngạo: Nhân vật ấy nói một cách ngả mạn và nói một cách cao ngạo; - ‘hơn nữa, kẻ ấy nói một cách ngả mạn và cao ngạo’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, không nên tranh cãi: Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt điều bất lợi này ở các sự cãi cộ về quan điểm, ở các sự cãi lộn về quan điểm, ở các sự cãi vã về quan điểm, ở các sự tranh cãi về quan điểm, ở các sự gây gổ về quan điểm; - ‘sau khi nhìn thấy luôn cả điều này’ là như thế. **Không nên tranh cãi:** Không nên tạo ra sự cãi cộ, không nên tạo ra sự cãi lộn, không nên tạo ra sự cãi vã, không nên tạo ra sự tranh cãi, không nên tạo ra sự gây gổ; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự cãi cộ–cãi lộn–cãi vã–tranh cãi–gây gổ; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự cãi cộ–cãi lộn–cãi vã–tranh cãi–gây gổ, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, không nên tranh cãi’ là như thế.

Bởi vì các bậc thiện xảo nói sự trong sạch là không do việc ấy - Các bậc thiện xảo: những bậc thiện xảo về uẩn, thiện xảo về giới, thiện xảo về xứ, thiện xảo về tùy thuận duyên khởi, thiện xảo về việc thiết lập niệm, thiện xảo về chánh cần, thiện xảo về nền tảng của thân thông, thiện xảo về quyền, thiện xảo về lực, thiện xảo về yếu tố đưa đến giác ngộ, thiện xảo về Đạo, thiện xảo về Quả, thiện xảo về Niết Bàn, [các bậc thiện xảo ấy] không nói, không thuyết, không phát ngôn, không giảng giải, không diễn tả rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do sự cãi cộ về quan điểm, do sự cãi lộn về quan điểm, do sự cãi vã về quan điểm, do sự tranh cãi về quan điểm, do sự gây gổ về quan điểm; - ‘bởi vì các bậc thiện xảo nói sự trong sạch là không do việc ấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Cái nào là sự kiêu hãnh, cái ấy đối với kẻ ấy là vùng đất tiêu diệt.
Hơn nữa, kẻ ấy nói một cách ngả mạn và cao ngạo.
Sau khi nhìn thấy luôn cả điều này, không nên tranh cãi,
bởi vì các bậc thiện xảo nói sự trong sạch là không do việc ấy.”*

8 - 8

*Giống như vị dũng sĩ, được chu cấp với thức ăn của nhà vua,
đi đến, la hét, ước muốn có dũng sĩ đối địch.
Này dũng sĩ, ngươi hãy đi đến nơi kẻ (dũng sĩ đối địch) ấy,
quả thật trước đây đã không còn (ô nhiễm) gì để mà chiến đấu.*

Sūro yathā rājakhādāya puṭṭho 'ti - **Sūro** 'ti sūro vīro vikkanto abhīru acchambhī anutrāsī apalāyī. **Rājakhādāya puṭṭho** 'ti rājakhādānīyena rājabhojanīyena puṭṭho posito āpādito¹ vaḍḍhito 'ti - sūro yathā rājakhādāya puṭṭho.

Abhigajjameti paṭisūramicchan 'ti - So gajjanto uggajjanto abhigajjanto eti upeti upagacchati paṭisūraṃ paṭipurisaṃ paṭisattum paṭimallaṃ icchanto sādiyanto patthayanto pihayanto abhijappanto 'ti - abhigajjameti paṭisūramicchaṃ.

Yeneva so tena palehi sūrā 'ti - Yeneva so diṭṭhigatiko tena palehi, tena vaja², tena gaccha, tena abhikkama.³ So tuyhaṃ paṭisūro paṭipuriso paṭisattu paṭimallo 'ti - yeneva so tena palehi sūra.

Pubbeva natthi yadidaṃ yudhāyā 'ti - Pubbeva bodhiyā mūle ye paṭisenikarā kilesā paṭilomakarā paṭikaṇṭakarā⁴ paṭipakkhakarā, te natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā. **Yadidaṃ yudhāyā** 'ti yadidaṃ yuddhatthāyā kalahatthāyā bhaṇḍanathāyā viggahatthāyā vivādatthāyā medhagatthāyā 'ti - pubbeva natthi yadidaṃ yudhāyā.

Tenāha bhagavā:

*“Sūro yathā rājakhādāya puṭṭho
abhigajjameti paṭisūramicchaṃ,
yeneva so tena palehi sūra
pubbeva natthi yadidaṃ yudhāyā”* ti.

8 - 9

*Ye diṭṭhimuggayha vivādayanti⁵
idameva saccanti ca vādayanti,⁶
te tvaṃ vadassu⁷ na hi te 'dha atthi
vādamhi jāte paṭisenikattā.*

Ye diṭṭhimuggayha vivādayanti 'ti - Ye dvāsaṭṭhidiṭṭhigatānaṃ⁸ aññataraññataraṃ diṭṭhigataṃ gahetvā gaṇhitvā uggāṇhitvā⁹ parāmasitvā abhinivisitvā vivādayanti, kalahāṃ karonti, bhaṇḍanaṃ karonti, viggahaṃ karonti, vivādaṃ karonti, medhagaṃ karonti: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi, ahaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāmi, kiṃ tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānissasi? Micchāpaṭipanno tvamasi, ahamasmi sammāpaṭipanno, sahitaṃ me, asahitaṃ te, pure vacanīyaṃ pacchā avaca pacchā vacanīyaṃ pure avaca, āciṇṇaṃ¹⁰ te vipāravattaṃ, āropito te vādo, niggahītosī, cara vādappamokkhāya, nibbeṭṭhehi¹¹ vā sace pahosī 'ti - ye diṭṭhimuggayha vivādayanti.

¹ apādito - Ma.

² teneva vaja - Syā, PTS; tena vada - Sīmu 1.

³ atikkama - Ma.

⁴ paṭikaṇḍakakarā - Ma;
paṭikaṇṭakakarā Syā, PTS;
paṭikaṇḍakarā - Manupa;
paṭibhaṇḍakarā - Sīmu 2.

⁵ vivādayanti - PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

⁶ vādayanti - PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ vadassū - Ma, Syā, PTS.

⁸ dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatānaṃ - Syā, PTS.

⁹ uggāhitvā gaṇhitvā - Syā, PTS.

¹⁰ adhiciṇṇaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2;
āvacinnaṃ - Manupa.

¹¹ nibbeṭṭhehi - Syā, PTS;
nibbeṭṭhehi - Sīmu 2.

Giống như vị dũng sĩ, được chu cấp với thức ăn của vua - Vị dũng sĩ: Vị dũng sĩ là vị anh hùng, quả cảm, không nhút nhát, không kinh hãi, không sợ sệt, không trốn chạy. **Được chu cấp với thức ăn của vua:** được chu cấp, được nuôi dưỡng, được cung cấp, được tăng trưởng nhờ vào vật thực cúng của nhà vua, nhờ vào vật thực mềm của nhà vua; - ‘giống như vị dũng sĩ, được chu cấp với thức ăn của nhà vua’ là như thế.

Đi đến, la hét, ước muốn có dũng sĩ đối địch: Vị ấy đi đến, tiếp cận, đi đến gần, vừa kêu la, vừa la lên, vừa la hét, trong khi ước muốn, trong khi ưng thuận, trong khi ước nguyện, trong khi mong cầu, trong khi nguyện cầu có dũng sĩ đối địch, có người nam đối địch, có kẻ thù đối địch, có võ sĩ đối địch; - ‘đi đến, la hét, ước muốn có dũng sĩ đối địch’ là như thế.

Này dũng sĩ, người hãy đi đến nơi kẻ (dũng sĩ đối địch) ấy: Kẻ theo tà kiến ấy hiện ở nơi nào, thì người hãy đi đến nơi ấy, hãy tiến đến nơi ấy, hãy đến gần nơi ấy, hãy tiến về nơi ấy. Kẻ ấy là dũng sĩ đối địch, người nam đối địch, kẻ thù đối địch, võ sĩ đối địch của người; - ‘này dũng sĩ, người hãy đi đến nơi kẻ (dũng sĩ đối địch) ấy’ là như thế.

Quả thật trước đây đã không còn (ô nhiễm) gì để mà chiến đấu: Quả thật trước đây ở gốc cây Bồ Đề, những ô nhiễm có hành động đối kháng, có hành động đối nghịch, có hành động chống đối, có hành động đối lập là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. **Để mà chiến đấu:** tức là nhằm mục đích chiến đấu, nhằm mục đích cãi cọ, nhằm mục đích cãi lộn, nhằm mục đích cãi vã, nhằm mục đích tranh cãi, nhằm mục đích gây gỗ; - ‘quả thật trước đây đã không còn (ô nhiễm) gì để mà chiến đấu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Giống như vị dũng sĩ, được chu cấp với thức ăn của nhà vua,
đi đến, la hét, ước muốn có dũng sĩ đối địch.*

*Này dũng sĩ, người hãy đi đến nơi kẻ (dũng sĩ đối địch) ấy,
quả thật trước đây đã không còn (ô nhiễm) gì để mà chiến đấu.”*

8 - 9

Những kẻ nào sau khi tiếp thu tà kiến, rồi tranh cãi và nói rằng: ‘Chỉ mỗi điều này là chân lý.’ Người hãy nói với những kẻ ấy rằng: ‘Khi cuộc tranh luận sanh khởi, người đối kháng với người ở đây thật sự không có.’

Những kẻ nào sau khi tiếp thu tà kiến, rồi tranh cãi: Những kẻ nào sau khi chấp nhận, sau khi nắm lấy, sau khi tiếp thu, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt bất cứ tà kiến nào thuộc về 62 tà kiến rồi tranh cãi, rồi gây ra sự cãi cọ, gây ra sự cãi lộn, gây ra sự cãi vã, gây ra sự tranh cãi, gây ra sự gây gỗ rằng: “Người không biết pháp và luật này, ta biết pháp và luật này, người sẽ biết gì về pháp và luật này? Người thực hành sai trái, ta thực hành đúng đắn, có lợi ích cho ta, không có lợi ích cho người, điều nên nói trước đã nói sau, điều nên nói sau đã nói trước, lẽ thói của người đã bị đảo lộn, học thuyết của người đã bị lên án, người bị phản đối, người hãy hành xử cho việc thoát ra khỏi lời nói (của mình), hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng;” - ‘những kẻ nào sau khi tiếp thu tà kiến, rồi tranh cãi’ là như thế.

Idameva saccanti ca vādayanti 'ti - 'Sassato loko, idameva saccaṃ, moghamaññaṃ 'ti vādayanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti; 'Asassato loko, – pe– neva hoti, na na hoti tathāgato parammaraṇā idameva saccaṃ, moghamaññaṃ 'ti vādayanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - idameva saccanti ca vādayanti.

Te tvaṃ vadassu na hi te 'dha atthi vādamhi jāte paṭisenikattā 'ti - Te tvaṃ diṭṭhigatike vadassu vā vādena vādaṃ niggahena niggahaṃ paṭikammaṃ paṭikammaṃ viśesena viśesaṃ paṭivisesena paṭivisesaṃ āveṭṭhiyāya āveṭṭhiyaṃ nibbeṭṭhiyāya nibbeṭṭhiyaṃ¹ chedena chedaṃ maṇḍalena maṇḍalaṃ. Te tuyhaṃ paṭisūrā paṭipurisā paṭisattū paṭimallā 'ti te tvaṃ vadassu. **Na hi te 'dha atthi vādamhi jāte paṭisenikattā** 'ti - Vāde jāte sañjāte nibbatte abhinibbatte pātubhūte yeva² paṭisenikattā paṭilomakattā paṭikaṇṭhakattā paṭipakkhakattā kalahaṃ kareyyuṃ bhaṇḍanaṃ kareyyuṃ viggahaṃ kareyyuṃ vivādaṃ kareyyuṃ medhagaṃ kareyyuṃ, te natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ṇāṇagginā daḍḍhā 'ti - te tvaṃ vadassu na hi te 'dha atthi vādamhi jāte paṭisenikattā.

Tenāha bhagavā:

*“Ye diṭṭhimuggayha vivādayanti
idameva saccanti ca vādayanti,
te tvaṃ vadassu na hi te 'dha atthi
vādamhi jāte paṭisenikattā”* ti.

8 - 10

*Visenikatvā pana ye caranti
diṭṭhihi diṭṭhiṃ avirujjhamānā,
tesu tvaṃ kiṃ labhetho³ pasūra
yesīdha natthi paramuggahitaṃ.*

Visenikatvā pana ye caranti 'ti - Senā vuccati mārasenā: kāyaduccaritaṃ mārasenā, vacīduccaritaṃ mārasenā, manoduccaritaṃ mārasenā, lobho⁴ mārasenā, doso mārasenā, moho mārasenā, kodho mārasenā, upanāho mārasenā, makkho paḷāso issā macchariyaṃ māyā sāṭṭheyyaṃ thambho sārāmbho māno atimāno mado pamādo, sabbe kilesā sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisankhārā mārasenā.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

¹ āvedhiyāya āvedhiyaṃ nibbedhiyāya nibbedhiyaṃ - PTS.

² ye - Syā, PTS.

⁴ rāgo - Syā, PTS.

³ kiṃ labhetha - Ma; kiñca labhetha - Sīmu 1.

Và nói rằng: ‘Chỉ mỗi điều này là chân lý’: Họ nói, họ thuyết, họ phát ngôn, họ giảng giải, họ diễn tả rằng: *“Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;”* họ nói, họ thuyết, họ phát ngôn, họ giảng giải, họ diễn tả rằng: *“Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;”* - ‘và nói rằng: Chỉ mỗi điều này là chân lý’ là như thế.

Người hãy nói với những kẻ ấy rằng: ‘Khi cuộc tranh luận sanh khởi, người đối kháng với người ở đây thật sự không có’: Người hãy nói với những kẻ theo tà kiến ấy về sự tranh luận bằng sự tranh luận, về sự chỉ trích bằng sự chỉ trích, về sự bào chữa bằng sự bào chữa, về sự đề cao bằng sự đề cao, về sự gây ấn tượng bằng sự gây ấn tượng, về sự gút mắc bằng sự gút mắc, về sự gỡ rối bằng sự gỡ rối, về sự cắt ngang bằng sự cắt ngang, về sự kết nối bằng sự kết nối. Người hãy nói với những kẻ ấy rằng: *“Những người ấy là các đấng sĩ đối địch, các người nam đối địch, các kẻ thù đối địch, các võ sĩ đối địch đối với người.”* **‘Khi cuộc tranh luận sanh khởi, người đối kháng với người ở đây thật sự không có’:** Khi cuộc tranh luận đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện, những người nào thật sự là những người đối kháng, những người đối nghịch, những người chống đối, những người đối lập có thể tạo ra sự cãi cọ, có thể tạo ra sự cãi lộn, có thể tạo ra sự cãi vã, có thể tạo ra sự tranh cãi, có thể tạo ra sự gây gổ, những người ấy là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘người hãy nói với những kẻ ấy rằng: Khi cuộc tranh luận sanh khởi, người đối kháng với người ở đây thật sự không có’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Những kẻ nào sau khi tiếp thu tà kiến, rồi tranh cãi và nói rằng: ‘Chỉ mỗi điều này là chân lý.’ Người hãy nói với những kẻ ấy rằng: ‘Khi cuộc tranh luận sanh khởi, người đối kháng với người ở đây thật sự không có.’”

8 - 10

Hơn nữa, sau khi tiêu diệt đạo binh (ô nhiễm), những vị nào sống không chống đối quan điểm (này) bằng các quan điểm (khác), này Pasūra, người có thể đạt được gì ở những vị ấy, là những vị ở đây không có điều gì được nắm bắt là tối thắng.

Hơn nữa, sau khi tiêu diệt đạo binh (ô nhiễm), những vị nào sống - Đạo binh nói đến đạo binh của Ma Vương, ướm hạnh về thân là đạo binh của Ma Vương, ướm hạnh về khẩu là đạo binh của Ma Vương, ướm hạnh về ý là đạo binh của Ma Vương, tham lam là đạo binh của Ma Vương, sân hận là đạo binh của Ma Vương, si mê là đạo binh của Ma Vương, giận dữ là đạo binh của Ma Vương, thù hằn là đạo binh của Ma Vương, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả ướm hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện là đạo binh của Ma Vương.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Kāmā te paṭhamā senā dutiyā arati vuccati,
–pe– jetvā ca labhate sukhan ”ti.¹

Yato catuhi ariyamaggehi sabbā ca mārasenā sabbe ca paṭisenikarā kilesā jitā ca parājītā ca bhaggā vippluggā² parammukhā, tena vuccati visenikatvā ’ti. **Ye** ’ti - arahanto khīṇāsavā. **Carantī** ’ti caranti viharanti iriyanti vattenti pārenti yapenti yāpentī ’ti - visenikatvā pana ye caranti.

Diṭṭhīhi diṭṭhiṃ avirujjhamānā ’ti - Yesaṃ dvāsattḥi diṭṭhigatāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhabbuppattikāni ṇāṇagginā daḍḍhāni, te diṭṭhīhi diṭṭhiṃ avirujjhamānā appaṭivirujjhamānā aghaṭṭiyamānā appaṭihañṇamānā appaṭihanamānā ’ti³ - diṭṭhīhi diṭṭhiṃ avirujjhamānā.

Tesu tvaṃ kiṃ labhetho pasūrā ’ti - Tesu arahantesu khīṇāsavesu kiṃ labhetho paṭisūraṃ paṭipurisaṃ paṭisattūṃ paṭimallān ’ti⁴ - tesu tvaṃ kiṃ labhetho pasūra.

Yesīdha natthi paramuggahītan ’ti - Yesaṃ arahantānaṃ khīṇāsavānaṃ idaṃ paramaṃ aggaṃ seṭṭhaṃ visiṭṭhaṃ⁵ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaranti gahitaṃ parāmaṭṭhaṃ abhiniviṭṭhaṃ ajjhositaṃ adhimuttaṃ natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti, pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ṇāṇagginā daḍḍhan ’ti - yesīdha natthi paramuggahītan.

Tenāha bhagavā:

“Visenikatvā na ye caranti
diṭṭhīhi diṭṭhiṃ avirujjhamānā,
tesu tvaṃ kiṃ labhetho pasūra
yesīdha natthi paramuggahītan ”ti.

8 - 11

Atha tvaṃ pavitakkamāgamo⁶
manasā diṭṭhigatāni cintayanto,
dhonena yugaṃ samāgamo⁷
na hi tvaṃ sakkhasi sampayātave.

¹ Suttanipāta, Padhānasutta.

² vippluttā - Syā;

vipplaggā - Manupa.

³ appaṭihatamānā - sabbapotthakesu.

⁴ paṭisūra paṭipurisa paṭisattu paṭimallā ’ti - Syā, PTS.

⁵ visiṭṭhaṃ - Syā, PTS.

⁶ āgama - Ma, Syā, PTS;

samāgama - Sīmu 2.

⁷ samāgamā - Ma, Syā, PTS;

samāgama - Sīmu 2.

“Các dục là đạo binh thứ nhất của người, thứ nhì nói đến sự không thích thú, – nt– và vị đã chiến thắng thì đạt được sự an lạc.”¹

Vào lúc tất cả các đạo binh của Ma Vương và tất cả các ô nhiễm có hành động đối kháng đã bị đánh bại và đã bị khuất phục, đã bị đổ vỡ, đã bị tan rã, không còn hiện diện, nhờ vào bốn Thánh Đạo; vì thế, được gọi là ‘sau khi tiêu diệt đạo binh (ô nhiễm).’ **Những vị nào:** là các bậc A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Sống:** các vị sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng; - ‘hơn nữa, sau khi tiêu diệt đạo binh (ô nhiễm), những vị nào sống’ là như thế.

Không chống đối quan điểm (này) bằng các quan điểm (khác): Đối với những vị nào, 62 tà kiến là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, những vị ấy không chống đối, không chống báng, không đụng chạm, không công kích, không phản công quan điểm (này) bằng các quan điểm (khác); - ‘không chống đối quan điểm (này) bằng các quan điểm (khác)’ là như thế.

Này Pasūra, người có thể đạt được gì ở những vị ấy: Người có thể đạt được dũng sĩ đối địch, người nam đối địch, kẻ thù đối địch, võ sĩ đối địch gì ở các bậc A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt ấy? - ‘Này Pasūra, người có thể đạt được gì ở những vị ấy’ là như thế.

Là những vị ở đây không có điều gì được nắm bắt là tối thắng: Đối với các bậc A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt, điều được nắm lấy, được bám víu, được chấp chặt, được bám chặt, được hướng đến rằng: “Điều này là tối thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý” thì không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ - ‘là những vị ở đây không có điều gì được nắm bắt là tối thắng’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Hơn nữa, sau khi tiêu diệt đạo binh (ô nhiễm), những vị nào sống không chống đối quan điểm (này) bằng các quan điểm (khác), này Pasūra, người có thể đạt được gì ở những vị ấy, là những vị ở đây không có điều gì được nắm bắt là tối thắng.”

8 - 11

*Giờ người đã đi đến sự suy xét,
trong khi dùng ý suy nghĩ về các tà kiến.
Người đã gặp gỡ đối đầu với vị đã rũ sạch,
người quả không có khả năng để đi cùng.*

¹ Xem đây đủ ở câu kệ 4.6, trang 133.

Atha tvam pavitakkamāgamo 'ti - **Athā** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūrī akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbatā nāmetam¹ 'athā 'ti. **Pavitakkamāgamo** 'ti takkento vitakkento saṅkappento: 'Jayo nu kho me bhavissati, parājayo nu kho me bhavissati, katham niggaḥam karissāmi, katham paṭikammaḥ karissāmi, katham visesaḥ karissāmi, katham paṭivisesaḥ karissāmi, katham āveṭhiyaḥ karissāmi, katham nibbeṭhiyaḥ karissāmi, katham chedaḥ karissāmi, katham maṇḍalaḥ karissāmi 'ti evaṃ takkento vitakkento saṅkappento āgatosi upāgatosi sampattosi mayā saddhiṃ samāgatosi 'ti - atha tvam pavitakkamāgamo.

Manasā diṭṭhigatāni cintayanto 'ti - **Mano** 'ti yaṃ cittaṃ mano mānasaṃ hadayaṃ paṇḍaraṃ mano manāyatanam manindriyaṃ viññāṇam viññāṇakkhandho tajiā manoviññāṇadhātu.² Cittena diṭṭhiṃ³ cinto vicinto 'sassato loko 'ti vā 'asassato loko 'ti vā -pe- 'neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā 'ti vā 'ti - manasā diṭṭhigatāni cintayanto.

Dhonenā yugaṃ samāgamo⁴ na hi tvam sakkhasi sampayātave 'ti - **Dhonā** vuccati paññā, yā paññā pajānanā -pe- amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi. Kiṃkāraṇā dhonā vuccati paññā? Tāya paññāya kāyaduccaritaṃ dhutaṅca dhotaṅca sandhotaṅca niddhotaṅca, vacīduccaritaṃ -pe- sabbākusalābhisaṅkhārā dhutā na dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca. Athavā sammādiṭṭhiyā micchādiṭṭhi dhutaṅca dhotaṅca sandhotaṅca niddhotaṅca, sammāsaṅkappena micchāsaṅkappo -pe- sammāvimuttiyā micchāvimutti dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca. Athavā ariyena aṭṭhaṅgikena maggena sabbe kilesā⁵ sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisaṅkhārā dhutā ca dhotā ca sandhotā ca niddhotā ca. Bhagavā imehi dhoneyyehi dhammehi upeto samupeto upāgato samupāgato upapanno samupapanno samannāgato, tasmā bhagavā dhono. So dhutarāgo dhutapāpo dhutakilesa dhutapariḷāho 'ti - dhono.

¹ padānupubbatā nāpetam - Ma;

padānupubbatāmetam - Syā, PTS.

² Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

³ diṭṭhigatāni - Syā, PTS.

⁴ samāgamā - Ma, Syā, PTS;

samāgama - Sīmu 2.

⁵ sabbe akusalā - Syā, PTS.

Giờ người đã đi đến sự suy xét - Giờ: Từ ‘*atha*’ này gọi là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Đã đi đến sự suy xét:** Trong khi suy nghĩ, trong khi suy tư, trong khi tư duy rằng: “Phải chăng sẽ có sự chiến thắng cho ta? Phải chăng sẽ có sự thất bại cho ta? Ta sẽ thực hiện việc chi trích như thế nào? Ta sẽ thực hiện việc bào chữa như thế nào? Ta sẽ tạo sự đề cao như thế nào? Ta sẽ tạo việc gây ấn tượng như thế nào? Ta sẽ tạo sự gút mắc như thế nào? Ta sẽ tạo sự gỡ rối như thế nào? Ta sẽ tạo sự cắt ngang như thế nào? Ta sẽ tạo sự kết nối như thế nào?” Trong khi suy nghĩ, trong khi suy tư, trong khi tư duy như vậy, người đã đi đến, người đã đi đến gần, người đã đạt đến, người đã đi đến gặp gỡ Ta; - ‘giờ người đã đi đến sự suy xét’ là như thế.

Trong khi dùng ý suy nghĩ về các tà kiến - Ý: tức là tâm, ý, ý thức, trái tim, chất xám; ý, ý xú, ý quyền, thức, thức uẩn, từ đó ý thức giới sanh lên. Trong khi nghĩ đến, trong khi nghĩ về tà kiến bằng tâm rằng: “*Thế giới là thường còn,*” hoặc “*Thế giới là không thường còn,*” –nt– hoặc “*Chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết;*” - ‘trong khi dùng ý suy nghĩ về các tà kiến’ là như thế.

Người đã gặp gỡ đôi đầu với vị đã rũ sạch, người quả không có khả năng để đi cùng - Việc rũ sạch: được gọi là tuệ. Tuệ là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến. Vì lý do gì mà việc rũ sạch được gọi là tuệ? Nhờ vào tuệ ấy, uế hạnh về thân được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; uế hạnh về khẩu –nt– tất cả các pháp tạo tác bất thiện được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch. Hoặc là, nhờ vào chánh kiến, tà kiến được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch; nhờ vào chánh tư duy, tà tư duy –nt– nhờ vào chánh giải thoát, tà giải thoát được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch. Hoặc là, nhờ vào đạo lộ thánh thiện tám chi phần, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện được rũ bỏ, được rũ sạch, được tẩy sạch, được gột sạch. Đức Thế Tôn đã tiến đến, đã tiến gần, đã đi đến gần, đã tiến đến gần, đã đạt đến, đã tròn đủ, đã thành tựu các pháp cần được rũ sạch này, vì thế đức Thế Tôn là vị đã được rũ sạch. Vị ấy có luyến ái đã được rũ bỏ, có điều ác đã được rũ bỏ, có ô nhiễm đã được rũ bỏ, có sự bực bội đã được rũ bỏ; - ‘vị đã rũ sạch’ là như thế.

Dhonena yugaṃ samāgamaṃ na hi tvaṃ sakkhasi sampayātave 'ti pasūro paribbājako nappaṭibalo dhonena buddhena bhagavatā saddhiṃ yugasamāgamaṃ¹ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhitvā² sākacchetuṃ³ sallapituṃ sākacchaṃ samāpajjituṃ. Taṃ kissa hetu? Pasūro paribbājako hīno nihīno omako lāmako chattako⁴ paritto. So hi bhagavā aggo ca seṭṭho ca viṣiṭṭho⁵ ca pāmokkho ca uttamo ca pavaro ca. Yathā saso na paṭibalo mattenā mātaṅgena saddhiṃ yugasamāgamaṃ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhituṃ, yathā kotthuko⁶ na paṭibalo sihena migaraññā saddhiṃ yugasamāgamaṃ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhituṃ, yathā vacchako taruṇako dhenūpako⁷ na paṭibalo usabhena calakakunā⁸ saddhiṃ yugasamāgamaṃ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhituṃ, yathā dhaṅko na paṭibalo garuḷena venateyyena saddhiṃ yugasamāgamaṃ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhituṃ, yathā caṇḍālo na paṭibalo raññā cakkavattinā saddhiṃ yugasamāgamaṃ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhituṃ, yathā paṃsupisācako na paṭibalo indena devaraññā saddhiṃ yugasamāgamaṃ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhituṃ, evamevaṃ pasūro paribbājako na paṭibalo dhonena buddhena bhagavatā saddhiṃ yugasamāgamaṃ samāgantvā yugaggāhaṃ gaṇhitvā sākacchetuṃ sallapituṃ sākacchaṃ samāpajjituṃ. Taṃ kissa hetu? Pasūro paribbājako hīnapañño nihīnapañño omakapañño lāmakapañño chatakapañño parittapañño. So hi bhagavā mahāpañño puthupañño hāsupañño⁹ javanapañño tikkhapañño nibbedhikapañño paññāpabhedakusalo pabhinnañño adhigatapaṭisambhido catuvesārājappatto dasabaladhārī purisāsabho purisasiho purisanāgo purisājañño purisadhoraḥho anantañño anantatejo anantayasa adḍho¹⁰ mahaddhano¹¹ dhanavā netā vinetā anunetā paññāpetā¹² nijjhāpetā pekkhetā¹³ pasādetā.¹⁴

So hi bhagavā anuppannassa maggassa uppādetā asaṅgātassa maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū maggavidū maggakovidū. Maggānugā ca panassa etarahi sāvakā viharanti pacchāsamannāgatā.

¹ yugaṃ samāgamaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

² gaṇhituṃ - Syā, PTS.

³ sākacchituṃ - Sa.

⁴ chatukko - Ma; jatukko - Syā, PTS, Sīmu 2;
chatukko - Manupa.

⁵ viṣeṭṭho - Syā, PTS.

⁶ kotṭhako - Syā, PTS.

⁷ dhenupako - Ma, Syā, PTS.

⁸ balakkakunā - Syā, PTS.

⁹ hāsapañño - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ adḍho - Syā.

¹¹ mahādhano - Pu.

¹² paññāpetā - Ma;
saññāpetā - Syā, PTS.

¹³ pekkhatā - Syā, PTS.

¹⁴ pasāretā - Syā, PTS.

Người đã gặp gỡ đối đầu với vị đã rũ sạch, người quả không có khả năng để đi cùng - Du sĩ ngoại đạo Pasūra không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh, để đàm luận, để thảo luận, để đạt đến sự đàm luận cùng với đức Phật, với đức Thế Tôn. Điều ấy có nguyên nhân là gì? Du sĩ ngoại đạo Pasūra là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi, còn đức Thế Tôn ấy là cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, và cao quý. Giống như con thỏ không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh cùng với con voi về khối lượng; giống như con chó rừng không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh cùng với con sư tử, vua của loài thú; giống như con bê còn nhỏ đang bú mẹ không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh cùng với con bò đực về mức độ di chuyển; giống như con quạ không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh cùng với con nhơn điều là loài linh thú; giống như hạng người hạ tiện không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh cùng với đức vua là vị Chuyển Luân Vương; giống như loài địa tinh không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh cùng với vị Indra, vua của chư Thiên, tương tự như vậy, du sĩ ngoại đạo Pasūra không có khả năng để đi đến gặp gỡ đối đầu, để nắm lấy sự cạnh tranh, để đàm luận, để thảo luận, để đạt đến sự đàm luận cùng với đức Phật, với đức Thế Tôn, bậc đã rũ sạch. Điều ấy có nguyên nhân là gì? Du sĩ ngoại đạo Pasūra là có tuệ thấp hèn, có tuệ hèn kém, có tuệ thấp kém, có tuệ thấp thỏi, có tuệ tồi tệ, có tuệ nhỏ nhoi, còn đức Thế Tôn ấy có tuệ vĩ đại, có tuệ rộng lớn, có tuệ vi diệu, có tuệ tốc hành, có tuệ sắc bén, có tuệ thấu suốt, bậc thiện xảo trong việc chia chẻ bằng tuệ, có trí đã được phát triển, đã đạt đến tuệ phân tích, đã đạt được bốn pháp tự tin, có sự duy trì mười lực, là bậc Nhân Ngưu, bậc Nhân Sư, bậc Nhân Tượng, bậc Nhân Kiệt, bậc Nhân Đạo, bậc có trí vô biên, có oai lực vô biên, có danh vọng vô biên, giàu có (về trí tuệ), có tài sản lớn (về trí tuệ), sở hữu tài sản (về trí tuệ), là bậc Hưởng Đạo, bậc Hưởng Dân, bậc Đoạn Nghi, bậc Truyền Đạt, bậc Truyền Thọ, bậc Khởi Mở, bậc Khởi Tín.

Chính đức Thế Tôn ấy là vị làm sanh khởi Đạo Lộ chưa được sanh khởi, là vị làm sanh ra Đạo Lộ chưa được sanh ra, là vị tuyên thuyết Đạo Lộ chưa được tuyên thuyết, là vị biết về Đạo Lộ, là vị hiểu rõ về Đạo Lộ, là vị rành rẽ về Đạo Lộ. Và hơn nữa, những người đi theo Đạo Lộ, là các đệ tử của Ngài, hiện nay đang an trú và sau này sẽ thành tựu (Đạo Lộ ấy).

So hi bhagavā jānaṃ jānāti, passaṃ passati, cakkhubhūto, ñāṇabhūto, dhammabhūto, brahmabhūto vattā pavattā atthassa ninnetā amatassa dātā dhammassāmi¹ tathāgato. Natthi tassa bhagavato anaññātaṃ² adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphasitaṃ³ paññāya. Atitaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ upādāya sabbe dhammā sabbākārena buddhassa bhagavato ñāṇamukhe āpāthaṃ āgacchanti. Yaṃ kiñci ñeyyaṃ⁴ nāma atthi dhammaṃ jānitabbaṃ, attattho vā parattho vā ubhayattho vā diṭṭhadhammiko vā attho samparāyiko vā attho uttāno vā attho gambhīro vā attho gūlho vā attho paṭicchanno vā attho neyyo vā attho nīto vā attho anavajjo vā attho nikkilesa vā attho vodāno vā attho paramattho vā attho sabbaṃ taṃ anto buddhañāṇe parivattati. Sabbaṃ kāyakammaṃ buddhassa bhagavato ñāṇānuparivatti.⁵ Sabbaṃ vacikammaṃ ñāṇānuparivatti.⁴ Sabbaṃ manokammaṃ ñāṇānuparivatti.⁴

Atite buddhassa bhagavato appaṭihataṃ⁶ ñāṇaṃ, anāgate appaṭihataṃ ñāṇaṃ, paccuppanne appaṭihataṃ ñāṇaṃ. Yāvatakaṃ ñeyyaṃ, tāvatakaṃ ñāṇaṃ. Yāvatakaṃ ñāṇaṃ, tāvatakaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyapariyantikaṃ ñāṇaṃ. Ñāṇapariyantikaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyaṃ atikkamitvā ñāṇaṃ nappavattati. Ñāṇaṃ atikkamitvā ñeyyapatho natthi. Aññamaññapariyantaṭṭhāyino te dhammā. Yathā dvinnaṃ samuggapaṭalānaṃ sammā phussitānaṃ heṭṭhimaṃ samuggapaṭalaṃ uparimaṃ nātivattati, uparimaṃ samuggapaṭalaṃ heṭṭhimaṃ nātivattati, aññamaññapariyantaṭṭhāyino, evamevaṃ buddhassa bhagavato ñeyyañca ñāṇaṃ aññamaññapariyantaṭṭhāyino. Yāvatakaṃ ñeyyaṃ, tāvatakaṃ ñāṇaṃ. Yāvatakaṃ ñāṇaṃ, tāvatakaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyapariyantikaṃ ñāṇaṃ. Ñāṇapariyantikaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyaṃ atikkamitvā ñāṇaṃ nappavattati. Ñāṇaṃ atikkamitvā ñeyyapatho natthi. Aññamaññapariyantaṭṭhāyino te dhammā. Sabbadhammesu buddhassa bhagavato ñāṇaṃ pavattati.

Sabbe dhammā buddhassa bhagavato āvajjanapaṭibaddhā ākaṅkhanapaṭibaddhā manasikārapaṭibaddhā cittuppādapaṭibaddhā. Sabbasattesu buddhassa bhagavato ñāṇaṃ pavattati. Sabbesañca⁷ sattānaṃ bhagavā āsayāṃ jānāti, anusayāṃ jānāti, caritaṃ jānāti, adhimuttiṃ jānāti. Apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye bhabbābhabbe satte pajānāti. Sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇī pajā sadevamanussā anto buddhañāṇe parivattati. Yathā ye keci macchakacchapā antamaso timitimiṅgalaṃ upādāya anto mahāsamudde parivattanti, evameva sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇī pajā sadevamanussā anto buddhañāṇe parivattati. Yathā ye keci pakkhī antamaso garuḷaṃ venateyyaṃ upādāya ākāssa padese parivattanti, evamevaṃ yepi te sārīputtasamā paññāya, tepi buddhañāṇassa padese parivattanti.

¹ dhammassāmi - Ma;
dhammasāmi - PTS.

² aññātaṃ - Ma, Syā, PTS, Sa.

³ aphasitaṃ - Syā, PTS.

⁴ neyyaṃ/neyyo - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁵ ñāṇānuparivattati - PTS, Sīmu 1.

⁶ appaṭihataṃ - Sa.

⁷ sabbesaṃ - Syā, PTS.

Chính đức Thế Tôn ấy biết (đúng bản thể) điều cần phải biết, thấy (đúng bản thể) điều cần phải thấy, là bậc có bản thể của mắt, có bản thể của trí, có bản thể của pháp, có bản thể của Phạm Thiên, là vị công bố, là vị tuyên thuyết, là vị chỉ dẫn mục đích, là vị ban cho Bất Tử, là bậc Pháp Chủ, là đức Như Lai. Đối với đức Thế Tôn ấy, không có việc không biết, không thấy, không hiểu rõ, không chứng ngộ, không chạm đến bằng tuệ. Tất cả các pháp liên quan đến quá khứ, tương lai, hiện tại với mọi biểu hiện đều đi đến phạm vi ở trong tâm trí tuệ của đức Phật Thế Tôn. Bất cứ điều gì có thể biết, nghĩa là có pháp cần phải biết, có lợi ích cho mình, hoặc có lợi ích cho người khác, hoặc có lợi ích cho cả hai, hoặc có lợi ích liên quan đời này, hoặc có lợi ích liên quan đời sau, hoặc có lợi ích hời hợt, hoặc có lợi ích sâu sắc, hoặc có lợi ích được giấu kín, hoặc có lợi ích được che đậy, hoặc có lợi ích tiềm tàng, hoặc có lợi ích hiển hiện, hoặc có lợi ích không tội lỗi, hoặc có lợi ích không ô nhiễm, hoặc có lợi ích trong sạch, hoặc có lợi ích là lợi ích tối thượng, tất cả (các) điều ấy đều vận hành ở bên trong trí của đức Phật. Tất cả thân nghiệp của đức Phật Thế Tôn đều vận hành theo trí. Tất cả khẩu nghiệp đều vận hành theo trí. Tất cả ý nghiệp đều vận hành theo trí.

Đức Phật Thế Tôn có trí không bị chướng ngại về quá khứ, có trí không bị chướng ngại về vị lai, có trí không bị chướng ngại về hiện tại. Điều-có-thể-biết là chùng nào thì trí là chùng ấy, trí là chùng nào thì điều-có-thể-biết là chùng ấy. Trí có điều-có-thể-biết là giới hạn, điều-có-thể-biết có trí là giới hạn; vượt qua điều-có-thể-biết thì trí không vận hành, vượt qua trí thì không có hành trình của điều-có-thể-biết; các pháp ấy có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau. Giống như hai nắp đậy của cái hộp được gắn liền đúng đắn, nắp đậy bên dưới không lệch nắp trên, nắp đậy bên trên không lệch nắp dưới, chúng có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau; tương tự như vậy, điều-có-thể-biết và trí của đức Phật Thế Tôn có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau. Điều-có-thể-biết là chùng nào thì trí là chùng ấy, trí là chùng nào thì điều-có-thể-biết là chùng ấy. Trí có điều-có-thể-biết là giới hạn, điều-có-thể-biết có trí là giới hạn; vượt qua điều-có-thể-biết thì trí không vận hành, vượt qua trí thì không có hành trình của điều-có-thể-biết; các pháp ấy có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau. Trí của đức Phật Thế Tôn vận hành ở tất cả các pháp.

Tất cả các pháp được gắn liền với sự hướng tâm, được gắn liền với sự mong muốn, được gắn liền với sự chú tâm, được gắn liền với sự khởi tâm của đức Phật Thế Tôn. Trí của đức Phật Thế Tôn vận hành ở tất cả chúng sanh. Và đức Thế Tôn biết tính tình, biết tiềm năng, biết nét hạnh, biết khuynh hướng của tất cả chúng sanh. Ngài nhận biết các chúng sanh có tâm nhìn bị vấy bụi ít và có tâm nhìn bị vấy bụi nhiều, có giác quan sắc sảo và có giác quan cùn lụt, có tánh khí tốt và có tánh khí tồi, có thể hiểu được một cách nhanh chóng và có thể hiểu được một cách khó khăn, có khả năng và không có khả năng. Thế gian tính luôn cõi chư Thiên, cõi Ma Vương, cõi Phạm Thiên, cho đến dòng dõi Sa-môn, Bà-la-môn, các hạng chư Thiên và loài người, chuyển vận ở bên trong trí của đức Phật. Giống như bất cứ những loài cá và rùa nào, thậm chí luôn cả cá ông và cá voi, chuyển vận ở bên trong đại dương; tương tự như vậy, thế gian tính luôn cõi chư Thiên, cõi Ma Vương, cõi Phạm Thiên, cho đến dòng dõi Sa-môn, Bà-la-môn, các hạng chư Thiên và loài người, chuyển vận ở bên trong trí của đức Phật. Giống như bất cứ những loài có cánh nào, thậm chí luôn cả loài nhân điều là loài linh thú, chuyển vận ở phạm vi thuộc bầu trời; tương tự như vậy, những vị nào tương đương với vị Sāriputta về tuệ, những vị ấy cũng chuyển vận ở phạm vi thuộc Phật trí.

Buddhaññaṃ devamanussānaṃ paññaṃ pharivā abhibhavivā tiṭṭhati yeva.¹ Yēpi te khattiyapaṇḍitā brāhmaṇapaṇḍitā gahapatiṇḍitā samaṇapaṇḍitā nipuṇā kataparappavādā vāavedhirūpā vobhindantā maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni, te pañhe abhisankharivā² tathāgataṃ³ upasaṅkamitvā pucchanti gūlhāni ca paṭicchannāni ca. Kathitā vissajjitāva te⁴ pañhā bhagavatā honti niddiṭṭhakāraṇā. Upakkhittakāva⁵ te bhagavato sampajjanti. Atha kho bhagavāva tattha atirocati yadidaṃ paññāyāti - dhonena yugaṃ samāgamo na hi tvaṃ sakkhasi sampayātave.

Tenāha bhagavā:

“Atha tvaṃ pavitakkamāgamo
manasā diṭṭhigatāni cintayanto,
dhonena yugaṃ samāgamo
na hi tvaṃ sakkhasi sampayātave”ti.

Pasūrasuttaniddeso aṭṭhamo.

--ooOoo--

9. MĀGANDIYASUTTANIDDESO

Atha māgandiyasuttaniddeso vuccate:

9 - 1

Disvāna taṇhaṃ aratiṃ ragañca⁶
nāhosi chando api methunasmiṃ,
kimevidaṃ muttakarīsapuṇṇaṃ
pādāpi naṃ samphusituṃ na icche.

Disvāna taṇhaṃ aratiṃ ragañca⁶ nāhosi chando api methunasmin 'ti taṇhañca aratiñca ragañca⁷ māradhitaro disvā passivā methunadhamme chando vā rāgo vā pemaṃ vā nāhosīti disvāna taṇhaṃ aratiṃ ragañca⁶ nāhosi chando api methunasmiṃ.

Kimevidaṃ muttakarīsapuṇṇaṃ pādāpi naṃ samphusituṃ na icche 'ti kimevidaṃ sarīraṃ muttapuṇṇaṃ karīsapuṇṇaṃ semhapuṇṇaṃ rudhirapuṇṇaṃ aṭṭhisāṅghātaṃ⁸ nahārusambandhaṃ rudhiramaṃsāvālepanaṃ cammāvanaddhaṃ⁹ chaviyā paṭicchannaṃ chiddāvachiddaṃ uggharantaṃ paggharantaṃ¹⁰ kimisaṅghanisevitaṃ nānākalimalaparipūraṃ pādena akkamituṃ na iccheyyaṃ,¹¹ kuto pana saṃvāso vā samāgamo vāti - kimevidaṃ muttakarīsapuṇṇaṃ pādāpi naṃ samphusituṃ na icche.

¹ tiṭṭhati - Ma, Syā, PTS, 'yeva' natthi.

² abhisankharivā abhisankharivā - Ma, Syā, PTS.

³ tathāgate - Ma.

⁴ kathitā vissajjitāvate - Ma;
kathitā ca vissajjitā ca - Syā, PTS.

⁵ upakkhittakā ca - Ma, Syā, PTS.

⁶ aratiñca rāgaṃ - PTS.

⁷ rāgañca - Syā, PTS.

⁸ aṭṭhisāṅghātanhārusambandhaṃ - Ma;
aṭṭhisāṅghātaṃ - Sa.

⁹ cammāvinaddhaṃ - Ma, Sa;
cammāvinaddhaṃ - Syā.

¹⁰ ugghariṃ magghariṃ - Syā, PTS;
uggharaṃ paggharaṃ - Sa.

¹¹ iccheyya - Ma, Sīmu 2.

Phật trí thâm nhập tuệ của chư Thiên và loài người, ngự trị, và còn trụ lại. Những vị Sát-đế-ly sáng suốt, những vị Bà-la-môn sáng suốt, những gia chủ sáng suốt, những vị Sa-môn sáng suốt, tinh tế, quen thuộc với học thuyết của những người khác như người cung thủ có thể bắn trúng cọng tóc, nghĩ rằng họ hành xử với sự thành tựu của tuệ trong khi bẻ đôi các tà kiến. Sau khi chuẩn bị các câu hỏi, họ đi đến gặp đức Như Lai rồi hỏi các điều bí mật và đã được che giấu. Được đức Thế Tôn giảng giải và trả lời, các câu hỏi ấy trở nên rõ ràng. Những người ấy đều quy thuận với đức Thế Tôn. Khi ấy, chính đức Thế Tôn, trong trường hợp ấy, chói sáng rực rỡ; điều ấy là nhờ vào tuệ; - ‘người đã gặp gỡ đối đầu với vị đã rũ sạch, người quả không có khả năng để đi cùng’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Giờ người đã đi đến sự suy xét,
 trong khi dùng ý suy nghĩ về các tà kiến.
 Người đã gặp gỡ đối đầu với vị đã rũ sạch,
 người quả không có khả năng để đi cùng.”*

Diễn Giải Kinh về Pasūra - phần thứ tám.

--ooOoo--

9. DIỄN GIẢI KINH VỀ MĀGANDIYA

Giờ phần Diễn Giải Kinh về Māgandiya được nói đến:

9 - 1

*Sau khi nhìn thấy tham ái, bất mãn, và luyến ái,
 ngay cả sự mong muốn về việc đôi lứa đã không có.
 Vật được chứa đầy nước tiểu và phân này là cái gì đây?
 Ta không muốn chạm đến nó đâu là bàn chân.*

Sau khi nhìn thấy tham ái, bất mãn, và luyến ái, ngay cả sự mong muốn về việc đôi lứa đã không có: Sau khi nhìn thấy ba người con gái của Ma Vương là Taṇhā, Aratī, và Ragā (tham ái, bất mãn, và luyến ái), sự mong muốn về việc đôi lứa, hoặc luyến ái, hoặc yêu thương đã không hiện hữu; - ‘sau khi nhìn thấy tham ái, bất mãn, và luyến ái, ngay cả sự mong muốn về việc đôi lứa đã không có’ là như thế.

Vật được chứa đầy nước tiểu và phân này là cái gì đây? Ta không muốn chạm đến nó đâu là bàn chân: Thân xác này được chứa đầy nước tiểu, được chứa đầy phân, được chứa đầy mủ, được chứa đầy máu, được kết nối bởi những khúc xương, được buộc chung lại bằng những sợi gân, được bôi trét với máu và thịt, được bao bọc bởi lớp da trong, được che đậy bởi lớp da ngoài, được đục thủng ở nhiều lỗ đang rò rỉ bên trên, đang rò rỉ bên dưới, được lai vãng bởi tập thể dòi bọ, được tràn đầy bởi những thứ xấu xa dơ bẩn nhiều loại, là cái gì đây? Ta không muốn đặt bàn chân lên nó, vậy thì làm sao có được sự sống chung hay sự kết hợp với nhau? - ‘vật được chứa đầy nước tiểu và phân này là cái gì đây? Ta không muốn chạm đến nó đâu là bàn chân’ là như thế.

Tenāha bhagavā:

“Disvāna taṇhaṃ aratiṃ ragañca
nāhosi chando api methunasmim,
kimevidaṃ muttakarīsapuṇṇaṃ
pādāpi naṃ samphusituṃ na icche ”ti.

9 - 2

Etādisaṃ ce ratanaṃ na icchasi
nāriṃ narindehi bahūhi patthitaṃ,
diṭṭhigataṃ sīlavatānujīvitaṃ¹
bhavūpapattiñca vadesi kīdisaṃ.

Anacchariyamevetamaṃ manusso yaṃ dibbe kāme patthayanto mānusake kāme na iccheyya, mānusake vā kāme patthayanto dibbe kāme na iccheyya, yaṃ tvaṃ ubhopi na icchasi² na sādīyasi na patthesi na pihesi nābhijappasi, kiṃ te dassanaṃ? Katamāya tvaṃ diṭṭhiyā samannāgato ’ti pucchati.

“Etādisaṃ ce ratanaṃ na icchasi
nāriṃ narindehi bahūhi patthitaṃ,
diṭṭhigataṃ sīlavatānujīvitaṃ
bhavūpapattiñca vadesi kīdisan ”ti.

9 - 3

Idaṃ vadāmīti na tassa hoti (māgandiyā ’ti³ bhagavā)
dhammesu niccheyya samuggahītaṃ,
passaṇca diṭṭhīsu anuggahāya
ajjhattasantiṃ pacinaṃ adassaṃ.

Idaṃ vadāmīti na tassa hotī ’ti - **Idaṃ vadāmī** ’ti idaṃ vadāmi, etaṃ vadāmi, ettakaṃ vadāmi, ettāvataṃ vadāmi, idaṃ diṭṭhigataṃ vadāmi ‘Sassato loko ’ti vā –pe– ‘Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā ’ti vā. **Na tassa hotī** ’ti - na mayhaṃ hoti⁴ ettāvataṃ vadāmī ’ti na tassa hotī ’ti - idaṃ vadāmīti na tassa hoti. **Māgandiyā** ’ti bhagavā taṃ brāhmaṇaṃ nāmena ālapati. **Bhagavā** ’ti gāravādhivacanaṃ –pe–sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavā ’ti - māgandiyāti bhagavā.

Dhammesu niccheyya samuggahītan ’ti - **Dhammesū** ’ti dvāsaṭṭhi-ditṭhigatesu.⁵ **Niccheyyā** ’ti nicchinitvā vinicchinitvā vicinitvā pavicinitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā odhiggāho⁶ bilaggāho varaggāho koṭṭhāsaggāho uccayaggāho samuccayaggāho idaṃ saccaṃ tacchaṃ tathaṃ bhūtaṃ yāthāvaṃ⁷ aviparītaṃ⁸ gahitaṃ parāmatṭhaṃ abhiniviṭṭhaṃ ajjhositaṃ adhimuttaṃ natthi na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ nāṇagginā daḍḍhan ’ti - dhammesu niccheyya samuggahītaṃ.

¹ sīlavataṃ nu jīvitaṃ - Ma.

² icchati - Sīmu 2.

³ māgaṇḍiyā ti - Ma.

⁴ na mayhaṃ hoti ti - Syā.

⁵ dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatesu - PTS.

⁶ samuggahītan ti odhiggāho - Katthaci.

⁷ yathāvaṃ - Sīmu 2.

⁸ aviparītan ti - PTS.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Sau khi nhìn thấy tham ái, bất mãn, và luyến ái,
ngay cả sự mong muốn về việc đôi lứa đã không có.
Vật được chứa đây nước tiểu và phân này là cái gì đây?
Ta không muốn chạm đến nó đâu là bàn chân.”*

9 - 2

Nếu Ngài không ước muốn báu vật như thế này, một người nữ được ước nguyện bởi nhiều vị vua chúa, vậy Ngài nói về quan điểm, về giới, về phận sự, về cuộc sống, và về sự sanh lên của hiện hữu (của bản thân) thuộc loại như thế nào?

Māgandiya hỏi rằng: “Con người trong khi ước nguyện các dục ở cõi Trời thì không ước muốn các dục thuộc loài người, hoặc là trong khi ước nguyện các dục thuộc loài người thì không ước muốn các dục ở cõi Trời, điều này không kỳ lạ chút nào; còn Ngài lại không ước muốn, không ưng thuận, không ước nguyện, không mong cầu, không nguyện cầu luôn cả hai điều này, vậy quan điểm của Ngài là gì? Ngài có quan điểm thuộc loại nào?”

“Nếu Ngài không ước muốn báu vật như thế này, một người nữ được ước nguyện bởi nhiều vị vua chúa, vậy Ngài nói về quan điểm, về giới, về phận sự, về cuộc sống, và về sự sanh lên của hiện hữu (của bản thân) thuộc loại như thế nào?”

9 - 3

(Đức Thế Tôn nói: “Này Māgandiya,) việc: ‘Ta nói điều này’ là không có đối với Ta đây, sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến). Và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến, trong khi khảo xét, Ta đã nhìn thấy sự an tịnh ở nội phân.”

Việc: ‘Ta nói điều này’ là không có đối với Ta đây - Ta nói điều này: Ta nói điều này, Ta nói điều ấy, Ta nói chừng này, Ta nói bấy nhiêu, Ta nói tà kiến này: “Thế giới là thường còn,” –nt– hoặc “Chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết.” **Là không có đối với Ta đây:** là không thuộc về Ta; việc “Ta nói bấy nhiêu” là không có đối với Ta đây; - ‘việc: “Ta nói điều này” là không có đối với Ta đây’ là như thế. **Māgandiya:** Đức Thế Tôn xưng hô với vị Bà-la-môn ấy bằng tên. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. –nt– sự quy định do việc chúng ngộ, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘đức Thế Tôn nói: Này Māgandiya’ là như thế.

Sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp - Trong số các pháp: trong số 62 tà kiến. **Sau khi suy xét:** sau khi đã suy xét, sau khi đã suy cứu, sau khi đã suy gẫm, sau khi đã suy nghiệm, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt, sự nắm lấy có giới hạn, sự nắm lấy từng phần, sự nắm lấy phần quan trọng nhất, sự nắm lấy một khối, sự nắm lấy theo số lượng, sự nắm lấy tổng thể rằng: “Điều này là sự thật, là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, là xác đáng, là không bị sai lệch,” điều đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hướng đến như thế là không có, không hiện diện, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp’ là như thế.

Passañca diṭṭhīsu anuggahāyā 'ti - diṭṭhīsu ādinavaṃ passanto diṭṭhiyo na gaṇhāmi na parāmasāmi nābhīnīvisāmi; athavā, na gaṇhitabbā na parāmasitabbā nābhīnīvisitabbāti - evampi 'passañca diṭṭhīsu anuggahāya.'

Athavā, 'sassato loko, idameva saccam, moghamaññan'ti diṭṭhigatametam diṭṭhigahanam diṭṭhikantāro diṭṭhivīsūkāyikam diṭṭhivipphanditam diṭṭhisamyojanam sadukkham savighātam saupāyāsam sapariḷāham na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattatīti diṭṭhīsu ādinavaṃ passanto diṭṭhiyo na gaṇhāmi na parāmasāmi nābhīnīvisāmi; athavā, na gaṇhitabbā na parāmasitabbā nābhīnīvisitabbāti - evampi 'passañca diṭṭhīsu anuggahāya.'

Athavā, 'asassato loko, antavā loko, anantavā loko, tam jīvam tam sarīram, aññam jīvam aññam sarīram, hoti tathāgato parammaraṇā, na hoti tathāgato parammaraṇā, hoti ca na ca hoti tathāgato parammaraṇā, neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam, moghamaññan'ti diṭṭhigatametam diṭṭhigahanam diṭṭhikantāro diṭṭhivīsūkāyikam diṭṭhivipphanditam diṭṭhisaññojanam sadukkham savighātam saupāyāsam sapariḷāham na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattatīti diṭṭhīsu ādinavaṃ passanto diṭṭhiyo na gaṇhāmi, na parāmasāmi, nābhīnīvisāmi; athavā, na gaṇhitabbā na parāmasitabbā nābhīnīvisitabbāti - evampi 'passañca diṭṭhīsu anuggahāya.'

Athavā, imā diṭṭhiyo evam gahitā evam parāmaṭṭhā evamgatikā bhavissanti¹ evam abhisamparāyāti diṭṭhīsu ādinavaṃ passanto diṭṭhiyo na gaṇhāmi, na parāmasāmi, nābhīnīvisāmi; athavā, na gaṇhitabbā na parāmasitabbā nābhīnīvisitabbāti - evampi 'passañca diṭṭhīsu anuggahāya.'

Athavā, imā diṭṭhiyo nirayasamvattanikā tiracchānayanīsamvattanikā pettivīsayasamvattanikāti diṭṭhīsu ādinavaṃ passanto diṭṭhiyo na gaṇhāmi, na parāmasāmi, nābhīnīvisāmi; athavā, na gaṇhitabbā na parāmasitabbā nābhīnīvisitabbāti - evampi 'passañca diṭṭhīsu anuggahāya.'

Athavā, imā diṭṭhiyo aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammāti diṭṭhīsu ādinavaṃ passanto diṭṭhiyo na gaṇhāmi, na parāmasāmi, nābhīnīvisāmi. Athavā, na gaṇhitabbā na parāmasitabbā nābhīnīvisitabbāti - evampi 'passañca diṭṭhīsu anuggahāya.'

¹ bhavanti - Syā.

Và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến - Trong khi nhìn thấy sự bất lợi ở các tà kiến, Ta không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt các tà kiến; hoặc là, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt; - ‘và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến’ là như vậy.

Hoặc là, “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại,*’ điều này là sự đi đến tà kiến, có sự nắm giữ của tà kiến, có sự hiểm trở của tà kiến, có sự bóp méo của tà kiến, có sự xáo động của tà kiến, có sự ràng buộc của tà kiến, có sự khổ, có sự tàn hại, có sự lo âu, có sự bực bội, không đưa đến nhàm chán, không đưa đến việc xa lìa luyến ái, không đưa đến sự tịch diệt, không đưa đến sự yên tịnh, không đưa đến thẳng trí, không đưa đến sự giác ngộ, không đưa đến Niết-bàn,” trong khi nhìn thấy sự bất lợi ở các tà kiến như thế, Ta không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt các tà kiến; hoặc là, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt; - ‘và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến’ là như vậy.

Hoặc là, “*Thế giới là không thường còn, thế giới là có giới hạn, thế giới là không có giới hạn, mạng sống và thân thể là một, mạng sống và thân thể là khác, chúng sanh hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết, chúng sanh hiện hữu và không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại,*’ điều này là sự đi đến tà kiến, có sự nắm giữ của tà kiến, có sự hiểm trở của tà kiến, có sự bóp méo của tà kiến, có sự xáo động của tà kiến, có sự ràng buộc của tà kiến, có sự khổ, có sự tàn hại, có sự lo âu, có sự bực bội, không đưa đến nhàm chán, không đưa đến việc xa lìa luyến ái, không đưa đến sự tịch diệt, không đưa đến sự yên tịnh, không đưa đến thẳng trí, không đưa đến sự giác ngộ, không đưa đến Niết-bàn,” trong khi nhìn thấy sự bất lợi ở các tà kiến như thế, Ta không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt các tà kiến; hoặc là, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt; - ‘và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến’ còn là như vậy.

Hoặc là, “Các tà kiến này được nắm lấy như vậy, được bám víu như vậy sẽ có cảnh giới tái sanh như vậy, có đời sống sau như vậy,” trong khi nhìn thấy sự bất lợi ở các tà kiến như thế, Ta không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt các tà kiến; hoặc là, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt; - ‘và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến’ còn là như vậy.

Hoặc là, “Các tà kiến này dẫn đến địa ngục, dẫn đến loài thú, dẫn đến thân phận ngựa quý,” trong khi nhìn thấy sự bất lợi ở các tà kiến như thế, Ta không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt các tà kiến; hoặc là, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt; - ‘và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến’ còn là như vậy.

Hoặc là, “Các tà kiến này là không thường còn, bị tạo tác, được sanh lên thuận theo điều kiện, có sự hoại, có sự diệt, có sự suy giảm, có sự chấm dứt,” trong khi nhìn thấy sự bất lợi ở các tà kiến như thế, Ta không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt các tà kiến; hoặc là, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt; - ‘và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến’ còn là như vậy.

Ajjhattasantiṃ pacinaṃ adassan 'ti - **Ajjhattasantiṃ** 'ti¹ ajjhataṃ rāgassa santiṃ dosassa santiṃ mohassa santiṃ kodhassa – upanāhassa – makkhassa – paḷāsassa – issāya – macchariyassa – māyāya – sāṭṭheyyassa – thambhassa – sārāmbhassa – mānassa – atimānassa – madassa – pamādassa sabbakilesānaṃ – sabbaduccaritānaṃ – sabbadarathānaṃ – sabbapariḷāhānaṃ – sabbasantāpānaṃ – sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ santiṃ upasantiṃ vūpasantiṃ nibbutiṃ paṭippassaddhiṃ. **Pacinaṃ** 'ti pacinanto vicinanto pavicinanto tulayanto tīrayanto vibhāvayanto vibhūtaṃ karonto; 'sabbe saṅkhārā aniccā 'ti pacinanto vicinanto pavicinanto tulayanto tīrayanto vibhāvayanto vibhūtaṃ karonto; 'sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti –pe– 'sabbe dhammā anattā 'ti pacinanto vicinanto pavicinanto tulayanto tīrayanto vibhāvayanto vibhūtaṃ karonto; 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbantaṃ nirodhadhammaṃ 'ti pacinanto vicinanto pavicinanto tulayanto tīrayanto vibhāvayanto vibhūtaṃ karonto. **Adassan** 'ti adassaṃ² adakki³ apassiṃ⁴ paṭivijjhanti 'ti - ajjhattasantiṃ pacinaṃ adassaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Idaṃ vadāmi na tassa hoti (māgandiyā 'ti bhagavā)
dhammesu niccheyya samuggahitaṃ,
passañca diṭṭhīsu anuggahāya
ajjhattasantiṃ pacinaṃ adassan”*ti.

9 - 4

*Vinicchayā yāni pakappitāni (iti māgandiyō)
te ve muni⁵ brūsi anuggahāya,
ajjhattasantiṃ yametamatthaṃ
kathannu dhīrehi paveditaṃ taṃ.*⁶

Vinicchayā yāni pakappitāni 'ti - **Vinicchayā** vuccanti dvāsatthi diṭṭhigatāni.⁷ **Pakappitāni** 'ti kappitā pakappitā⁸ abhisāṅkhatā saṅghapitātipi pakappitāni; ⁹ athavā, aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā vipariṇāmadhammātipi pakappitāni 'ti - vinicchayā yāni pakappitāni. **Iti māgandiyō** 'ti - **Iti** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūri akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbatā nāmetaṃ 'iti 'ti. **Māgandiyō** 'ti tassa brāhmaṇassa nāmaṃ saṅkhā samañña paññatti vohāro 'ti - iti māgandiyō.¹⁰

Te ve muni brūsi anuggahāya ajjhattasantiṃ yametamatthan 'ti - **Te ve** 'ti dvāsatthi diṭṭhigatāni. **Muni** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca so muniṭi. **Anuggahāya** 'ti diṭṭhīsu ādinavaṃ passanto diṭṭhiyo na gaṇhāmi na parāmasāmi nābhinivisāmi ca bhaṇasi¹¹ ajjhattasantiṃ ca bhaṇasi. **Yametamatthan** 'ti yaṃ paramatthanti - 'te ve muni brūsi anuggahāya ajjhattasantiṃ 'ti yametamatthaṃ.

¹ ajjhattasantiṃ - Ma, Syā;
ajjhataṃ santiṃ - PTS.

² addassaṃ - Sa.

³ adakkiṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ passiṃ - Syā, PTS.

⁵ muni - Ma, Syā, PTS.

⁶ paveditanti - Manupa.

⁷ diṭṭhigatāni diṭṭhivinicchayā - Ma, PTS.

⁸ pakappitā - itipadaṃ Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ pakappitā - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ māgandiyoti - Simu 2.

¹¹ paggaṇhāsi - Syā, PTS.

Trong khi khảo xét, Ta đã nhìn thấy sự an tịnh ở nội phần - Sự an tịnh ở nội phần: là sự an tịnh của luyến ái, sự an tịnh của sân hận, sự an tịnh của si mê, sự an tịnh, sự yên tịnh, sự vắng lặng, sự tịch diệt, sự tịch tịnh của giận dữ, – của thù hằn, – của gièm pha, – của ác ý, – của ganh tỵ, – của bòn xén, – của xảo trá, – của lừa gạt, – của bướng bỉnh, – của hung hăng, – của ngã mạn, – của cao ngạo, – của đam mê, – của xao lãng, – của tất cả ô nhiễm, – của tất cả uest hạnh, – của mọi sự lo lắng, – của mọi sự bức bối, – của mọi sự nóng nảy, – của tất cả các pháp tạo tác bất thiện thuộc nội phần. **Trong khi khảo xét:** là đang khảo xét, đang suy gẫm, đang suy nghiệm, đang cân nhắc, đang xác định, đang minh định, đang làm rõ rệt; đang khảo xét, đang suy gẫm, đang suy nghiệm, đang cân nhắc, đang xác định, đang minh định, đang làm rõ rệt rằng: “Tất cả các hành là vô thường;” đang khảo xét, đang suy gẫm, đang suy nghiệm, đang cân nhắc, đang xác định, đang minh định, đang làm rõ rệt rằng: “Tất cả các hành là khô;” –nt– “Tất cả các pháp là vô ngã;” đang khảo xét, đang suy gẫm, đang suy nghiệm, đang cân nhắc, đang xác định, đang minh định, đang làm rõ rệt rằng: “Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt.” **Ta đã nhìn thấy:** Ta đã nhìn thấy là Ta đã nhận thấy, Ta đã nhìn xem, Ta đã thấu triệt; - ‘trong khi khảo xét, Ta đã nhìn thấy sự an tịnh ở nội phần’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

(Đức Thế Tôn nói: “Này Māgandiya,) việc: ‘Ta nói điều này’ là không có đối với Ta đây, sau khi suy xét về điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến). Và trong khi nhìn thấy mà không bám níu vào các tà kiến, trong khi khảo xét, Ta đã nhìn thấy sự an tịnh ở nội phần.”

9 - 4

(Māgandiya nói rằng:) “Các phán đoán nào đã được xếp đặt, này bậc hiền trí, Ngài nói về chính chúng mà không bám níu. Điều nào có ý nghĩa là ‘sự an tịnh ở nội phần,’ điều ấy đã được tuyên bố thế nào bởi các bậc sáng trí?”

Các phán đoán nào đã được xếp đặt - Các phán đoán: nói đến 62 tà kiến. **Đã được xếp đặt:** đã được sắp đặt, đã được xếp đặt, đã được tác thành, đã được thành lập; - ‘đã được xếp đặt’ là như thế. Hoặc là, không thường còn, bị tạo tác, được sanh lên thuận theo điều kiện, có sự hoại, có sự diệt, có sự suy giảm, có sự chấm dứt, có sự biến đổi; - ‘đã được xếp đặt’ còn là như thế; - ‘các phán đoán nào đã được xếp đặt’ là như thế. **Māgandiya nói rằng - Rằng:** Từ ‘itī’ này gọi là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gập gờ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Māgandiya:** là tên gọi, sự ấn định, sự chỉ định, sự quy định, sự diễn tả về người Bà-la-môn ấy; - ‘Māgandiya nói rằng’ là như thế.

Này bậc hiền trí, Ngài nói về chính chúng mà không bám níu. Điều nào có ý nghĩa là ‘sự an tịnh ở nội phần’ - Chính chúng: là 62 tà kiến. **Này bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Mà không bám níu:** Ngài nói rằng: “Trong khi nhìn thấy sự bất lợi ở các tà kiến, Ta không nắm lấy, không bám níu, không chấp chặt các tà kiến,” và Ngài nói rằng: “Sự an tịnh ở nội phần.” **Điều nào có ý nghĩa:** điều nào có ý nghĩa tuyệt đối; - “Này bậc hiền trí, Ngài nói về chính chúng mà không bám níu. Điều nào có ý nghĩa là ‘sự an tịnh ở nội phần’” là như thế.

Kathannu dhīrehi paveditaṃ tan 'ti - **Kathannū** 'ti padaṃ saṃsayapucchā vimatipucchā dvelhakapucchā anekasapucchā, evannu kho na nu kho kinnu kho kathannu kho 'ti - 'kathannu.' **Dhīrehī** 'ti dhīrehi paṇḍitehi paññavantehi¹ buddhimantehi ñāṇīhi vibhāvīhi medhāvīhi. **Paveditaṃ** 'ti veditaṃ paveditaṃ ācikkhitaṃ desitaṃ paññāpitaṃ paṭṭhapitaṃ vibhattaṃ² uttānikataṃ pakāsitaṃ 'ti - kathannu dhīrehi paveditaṃ taṃ.

Tenāha so brāhmaṇo:³

*“Vinicchayā yāni pakappitāni (iti māgandiyō)
te ve muni brūsi anuggahāya,
ajjhattasantīti yametamatthaṃ
kathannu dhīrehi paveditaṃ tan ”ti.*

9 - 5

*Na diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena (māgandiyā 'ti bhagavā)
sīlabbatenāpi na suddhimāha,
adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā⁴
asīlatā abbatā nopi tena.
ete ca nissajja anuggahāya
santo anissāya bhavaṃ na jappe.*

Na diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇenā 'ti - diṭṭhiyāpi⁵ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ nāha na kathemi⁶ na bhaṇāmi⁷ na dīpayāmi⁸ na voharāmi;⁹ sutiyāpi¹⁰ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ nāha, na kathemi na bhaṇāmi na dīpayāmi na voharāmi; diṭṭhiyā sutiyāpi¹¹ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ nāha na kathemi na bhaṇāmi dīpayāmi na voharāmi; ñāṇenāpi¹² suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ nāha na kathemi na bhaṇāmi na dīpayāmi na voharāmi 'ti - na diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena. **Māgandiyāti bhagavā** 'ti - **Māgandiyā** 'ti bhagavā taṃ brāhmaṇaṃ nāmena ālapati. **Bhagavā** 'ti gāravādhivacanaṃ -pe- sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - māgandiyāti bhagavā.

Sīlabbatenāpi na suddhimāhā 'ti - sīlenāpi¹³ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ nāha na kathemi na bhaṇāmi na dīpayāmi na voharāmi; vatenāpi¹⁴ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ nāha na kathemi na bhaṇāmi na dīpayāmi na voharāmi; sīlabbatenāpi¹⁵ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ nāha na kathemi na bhaṇāmi na dīpayāmi na voharāmi 'ti - sīlabbatenāpi na suddhimāha.

¹ paññavantehi - Ma, PTS.

² vivaṭaṃ vibhattaṃ - Ma;
vivaritaṃ vibhajitaṃ - Syā, PTS.

³ tenāha bhagavā - Syā, PTS.

⁴ asutiyā añāṇā - Sa, Manupa.

⁵ dutṭhenāpi - Ma; dutṭhenāpi - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ kathesi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

⁷ bhaṇasi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

⁸ dīpayasi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

⁹ voharasi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

¹⁰ sutenāpi - Ma;

sutenāpi - Syā, PTS.

¹¹ diṭṭhasutenāpi - Ma;

diṭṭhasutenāpi - Syā, PTS.

¹² ñāṇenāpi - Ma.

¹³ sīlenāpi - Ma.

¹⁴ vatenāpi - Ma;

vattena pi - Syā, PTS.

¹⁵ sīlabbatenāpi - Syā.

Điều ấy đã được tuyên bố thế nào bởi các bậc sáng trí? - Thế nào? Các cụm từ ‘*evannu kho,*’ ‘*na nu kho,*’ ‘*kinnu kho,*’ ‘*kathannu kho*’ là câu hỏi do ngờ vực, câu hỏi do nhầm lẫn, câu hỏi vì hai nghĩa, câu hỏi do không dứt khoát; - ‘thế nào?’ là như thế. **Bởi các bậc sáng trí:** do các bậc sáng trí, bởi các bậc sáng suốt, bởi các bậc có tuệ, bởi các bậc có sự giác ngộ, bởi các bậc có trí, bởi các bậc rành rẽ, bởi các bậc thông minh. **Đã được tuyên bố:** đã được cho biết, đã được tuyên bố, đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được quy định, đã được thiết lập, đã được giải bày, đã được phơi bày, đã được tuyên thuyết; - ‘điều ấy đã được tuyên bố thế nào bởi các bậc sáng trí?’ là như thế.

Vì thế, vị Bà-la-môn đã nói rằng:

(*Māgandiya* nói rằng:) “*Các phán đoán nào đã được xếp đặt, này bậc hiền trí, Ngài nói về chính chúng mà không bám níu. Điều nào có ý nghĩa là ‘sự an tịnh ở nội phân,’ điều ấy đã được tuyên bố thế nào bởi các bậc sáng trí?*”

9 - 5

(*Đức Thế Tôn* nói: “*Này Māgandiya,*) *người ta đã nói rằng sự trong sạch không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí, không phải do giới và phạm sự, cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phạm sự. Và sau khi đã xả bỏ, không bám níu vào các điều này, được an tịnh, không nương tựa, thì không còn tham muốn hữu.*”

Không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí: Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả¹ sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do thấy. Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do nghe. Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do thấy và chỉ do nghe. Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do trí; - ‘không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí’ là như thế. **Đức Thế Tôn nói: Này Māgandiya - Māgandiya:** Đức Thế Tôn xưng hô với vị Bà-la-môn ấy bằng tên. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. -nt- sự quy định do việc chứng ngộ, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘đức Thế Tôn nói: Này Māgandiya’ là như thế.

Người ta đã nói rằng sự trong sạch không phải do giới và phạm sự: Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả¹ sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do giới. Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do phạm sự. Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do giới và phạm sự; - ‘Người ta đã nói rằng sự trong sạch không phải do giới và phạm sự’ là như thế.

¹ Các động từ này đã được dịch theo văn bản của Miến Điện, Thái Lan, và PTS (ND).

Adiṭṭhiyā assutiyā aññāñā asīlatā abbatā nopi tenā 'ti - Diṭṭhipi¹ icchitabbā dasavattukā sammādiṭṭhi: atthi dinnam, atthi yiṭṭham, atthi hutam, atthi sukaṭadukkaṭānam kammānam phalam vipāko, atthi ayam loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imaṅca lokam paraṅca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentīti. Savaṇampi icchitabbam parato ghoso: suttam geyyam veyyākaraṇam gāthā udānam itivuttakam jātakam abbhutadhammam vedallam. Nāṇampi icchitabbam: kammassakatam ñāṇam saccānulomikam ñāṇam, abhiññā ñāṇam samāpattiyā ñāṇam.² Sīlampi icchitabbam: pātimokkhasamvaro. Vatampi³ icchitabbam: aṭṭha dhutaṅgāni āraññikaṅgam piṇḍapātikaṅgam paṃsukūlikaṅgam tecivarikaṅgam sapadānacārikaṅgam khalupacchābhattikaṅgam nesajjikaṅgam yathāsanthatikaṅgam 'ti - adiṭṭhiyā assutiyā aññāñā asīlatā abbatā. **Nopi tenā** 'ti nāpi⁴ sammādiṭṭhimattena nāpi savaṇamattena nāpi ñāṇamattena nāpi sīlamattena nāpi vatamattena ajjhattasantiṃ patto hoti.⁵ Nāpi vinā etehi dhammehi ajjhattasantiṃ pāpuṇāti. Apica, sambhārā ime dhammā honti ajjhattasantiṃ pāpuṇitum adhigantum phusitum⁶ sacchikātun 'ti - adiṭṭhiyā assutiyā aññāñā asīlatā abbatā nopi tena.

Ete ca nissajja anuggahāyā 'ti - **Ete** 'ti⁷ kaṇhapakkhikānam dhammānam samugghātato pahānam icchitabbam, tedhātukesu kusalesu dhammesu atammayatā⁸ icchitabbā, yato kaṇhapakkhiyā⁹ dhammā samugghātappahānena pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā¹⁰ anabhāvakatā¹¹ āyatim anuppādadhammā, tedhātukesu ca kusalesu dhammesu atammayatā hoti, ettāvatāpi na gaṇhāti, na parāmasati, nābhinivisati. Athavā, na gaṇhitabbā na parāmasitabbā nābhinivisitabbāti evampi ete ca nissajja anuggahāya. Yato taṇhā ca diṭṭhi ca māno ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā⁴ anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā,¹² ettāvatāpi na gaṇhāti na parāmasati nābhinivisatīti - evampi 'ete ca nissajja anuggahāya.' Yato puññābhisaṅkhāro ca apuññābhisaṅkhāro ca āneñjābhisaṅkhāro ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā, ettāvatāpi na gaṇhāti na parāmasati nābhinivisatīti - evampi 'ete ca nissajja anuggahāya.'

¹ diṭṭhi - Sīmu 2.

² kammassakatañāṇam saccānulomikañāṇam, abhiññāñāṇam samāpattiñāṇam - Ma, Syā; kammassakatam ñāṇam saccānulomikam ñāṇam, abhiññā ñāṇam samāpattiñāṇam - PTS.

³ vattampi - Syā, PTS.

⁴ na pi - Syā, PTS, evam sabbattha.

⁵ na pi vattamattena ajjhattasantiṃ patto hoti - Syā, PTS.

⁶ phassitum - Ma.

⁷ etehi - Syā; ete - PTS.

⁸ akammayatā - Sīmu 2.

⁹ kaṇhapakkhikā - Syā, PTS.

¹⁰ tālavatthukatā - Sa.

¹¹ anabhāvamgatā - Syā, PTS.

¹² anuppādadhammāti - Ma, Sīmu 2.

Cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phạm sự: Thấy cũng cần được mong muốn là việc thấy đúng (chánh kiến) về mười sự việc: có bố thí, có dâng hiến, có cúng tế, có kết quả và sự thành tựu quả của các nghiệp đã được làm tốt hoặc được làm xấu, có đời này, có đời sau, có mẹ, có cha, có các chúng sanh thuộc loại hóa sanh, có ở thế gian các vị Sa-môn và Bà-la-môn sống chân chánh, thực hành đúng đắn là những vị với thắng trí của mình chứng ngộ và công bố về thế giới này và thế giới khác. Nghe cũng cần được mong muốn là âm thanh từ người khác: (gồm chín thể loại) *sutta, geyya, veyyākaraṇa, gāthā, udāna, itivuttaka, jātaka, abbhuta-dhamma, vedalla*.¹ Trí cũng cần được mong muốn là trí về nghiệp của mình đã tạo, trí thuận theo chân lý, trí nhờ vào thắng trí, và trí do sự chứng đạt. Giới cũng cần được mong muốn là sự thu thúc theo giới bốn *Pātimokkha*. Phạm sự cũng cần được mong muốn là tám pháp từ khước: pháp của vị ngụ ở rừng, pháp của vị chuyên đi khát thực, pháp của vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ, pháp của vị chỉ sử dụng ba y, pháp của vị đi khát thực tuần tự theo từng nhà, pháp của vị không ăn vật thực dâng sau, pháp của vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm), pháp của vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định; - ‘do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phạm sự’ là như thế. **Cũng không phải do (không có) điều ấy:** Người đã đạt được sự an tịnh ở nội phần không phải chỉ nhờ vào việc thấy đúng (chánh kiến), không phải chỉ nhờ vào nghe, không phải chỉ nhờ vào trí, không phải chỉ nhờ vào giới, không phải chỉ nhờ vào phạm sự. Tuy nhiên, thiếu vắng các pháp ấy thì cũng không đạt đến sự an tịnh ở nội phần. Và hơn nữa, các pháp này là cần thiết để đạt đến, để chứng đắc, để chạm đến, để chứng ngộ sự an tịnh ở nội phần; - ‘cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phạm sự’ là như thế.

Và sau khi đã xả bỏ, không bám níu vào các điều này - Các điều này: Sự dứt bỏ do việc thủ tiêu đối với các pháp thuộc phần đen là cần được mong muốn, trạng thái không còn tham ái ở các pháp thiện thuộc tam giới là cần được mong muốn. Khi nào các pháp thuộc phần đen được dứt bỏ nhờ vào sự dứt bỏ do việc thủ tiêu, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, và có trạng thái không còn tham ái ở các pháp thiện thuộc tam giới, cho đến như thế thì (vị ấy) không còn nắm lấy, không còn bám víu, không còn chấp chặt (các pháp ấy); hoặc là, (các pháp ấy) sẽ không được nắm lấy, sẽ không được bám víu, sẽ không được chấp chặt; - ‘và sau khi đã xả bỏ, không bám níu vào các điều này’ là như vậy. Khi nào tham ái, tà kiến, và ngã mạn được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì (vị ấy) không còn nắm lấy, không còn bám víu, không còn chấp chặt (các pháp ấy); - ‘và sau khi đã xả bỏ, không bám níu vào các điều này’ còn là như vậy. Khi nào phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành² được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì (vị ấy) không còn nắm lấy, không còn bám víu, không còn chấp chặt; - ‘và sau khi đã xả bỏ, không bám níu vào các điều này’ còn là như vậy.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Chín thể loại của Giáo Pháp’ ở trang 731.

² Xem Phần Phụ Chú về ‘Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành’ ở trang 732.

Santo anissāya bhavaṃ na jappe 'ti - **Santo** 'ti rāgassa samitattā¹ santo, dosassa samitattā santo, mohassa samitattā santo, kodhassa – upanāhassa makkhassa – paḷāsassa – issāya – macchariyassa māyāya – sātheyyassa – thambhassa – sārāmbhassa – mānassa – atimānassa madassa – pamādassa – sabbakilesānaṃ – sabbaduccaritānaṃ – sabbadarathānaṃ – sabbapariḷāhānaṃ – sabbasantāpānaṃ – sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ santattā samitattā vūpasamitattā vijjhātattā nibbutattā vigatattā² paṭippassaddhattā santo upasanto vūpasanto nibbuto paṭippassaddho 'ti - santo. **Anissāyā** 'ti - Dve nissayā: taṇhānissayo ca diṭṭhinissayo ca. –pe– ayaṃ taṇhānissayo –pe– ayaṃ diṭṭhinissayo. Taṇhānissayaṃ pahāya diṭṭhinissayaṃ paṭinissajitvā cakkhuṃ anissāya sotaṃ anissāya ghānaṃ anissāya jivhaṃ anissāya kāyaṃ anissāya manaṃ nissāya rūpe sadde gandhe rase phoṭṭhabbe dhamme kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ lābhaṃ yasaṃ paṣaṃsaṃ sukhaṃ cīvaraṃ piṇḍapātaṃ senāsanaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ kāmādhātum rūpadhātum arūpadhātum kāmabhavaṃ rūpabhavaṃ arūpabhavaṃ saññābhavaṃ asaññābhavaṃ nevasaññānāsaññābhavaṃ ekavokārabhavaṃ catuvokārabhavaṃ pañcavokārabhavaṃ atitaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ diṭṭhasutamutaviññātabbe dhamme anissāya agaṇhitvā aparāmasitvā anabhinivisitvā 'ti - santo anissāya. **Bhavaṃ na jappe** 'ti - kāmabhavaṃ na jappeyya, rūpabhavaṃ na jappeyya, arūpabhavaṃ na jappeyya, nappajappeyya, na abhijappeyyā 'ti - santo anissāya bhavaṃ na jappe.

Tenāha bhagavā:

“Na diṭṭhiyā na sutiyā³ na ñāṇena (māgandiyā 'ti bhagavā)
 sīlabbatenāpi na suddhimāha,
 adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā
 asīlatā abbatā nopi tena.
 ete ca nissajja anuggahāya
 santo anissāya bhavaṃ na jappe.”

9 - 6

No ce kira diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena (iti māgandiyā)
 sīlabbatenāpi na suddhimāha,
 adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā
 asīlatā abbatā nopi tena.
 maññāmaṃ momūhameva dhammaṃ
 diṭṭhiyā eke paccenti suddhiṃ.

No ce kira diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇenā 'ti - Diṭṭhiyāpi suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ n' āha na kathesi na bhaṇasi na dīpayasi na voharasi. Sutenapi suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ – Diṭṭhasutenapi suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ – Ñāṇenapi suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ n' āha na kathesi na bhaṇasi na dīpayasi na voharasi 'ti - no ce kira diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena.

¹ santattā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² vihatattā - Mū 2.

³ nassutiyā - Sīmu 1, Sīmu 2.

Được an tịnh, không nương tựa, thì không còn tham muốn hữu - Được an tịnh: trạng thái được yên lặng của luyến ái là an tịnh, trạng thái được yên lặng của sân hận là an tịnh, trạng thái được yên lặng của si mê là an tịnh, trạng thái được an tịnh, trạng thái được yên lặng, trạng thái được vắng lặng, trạng thái được thiêu hủy, trạng thái được tịch diệt, trạng thái được tách lìa, trạng thái được tịch tịnh của giận dữ – của thù hận – của gièm pha – của ác ý – của ganh tỵ – của bòn xén – của xảo trá – của lừa gạt – của bướng bỉnh – của hung hăng – của ngã mạn – của cao ngạo – của đam mê – của xao lãng – của tất cả ô nhiễm – của tất cả uế hạnh – của mọi sự lo lắng – của mọi sự bức bối – của mọi sự nóng nảy – của tất cả các pháp tạo tác bất thiện là an tịnh, yên tịnh, vắng lặng, tịch diệt, tịch tịnh; - ‘được an tịnh’ là như thế. **Không nương tựa:** Có hai sự nương tựa: nương tựa vào tham ái và nương tựa vào tà kiến. –nt– điều này là sự nương tựa vào tham ái. –nt– điều này là sự nương tựa vào tà kiến. Sau khi dứt bỏ sự nương tựa vào tham ái, sau khi buông bỏ sự nương tựa vào tà kiến, không nương tựa vào mắt, không nương tựa vào tai, không nương tựa vào mũi, không nương tựa vào lưỡi, không nương tựa vào thân, không nương tựa vào ý, không nương tựa vào các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc, các pháp, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc, y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh, dục giới, sắc giới, vô sắc giới, cõi dục, cõi sắc, cõi vô sắc, cõi hữu tướng, cõi vô tướng, cõi phi tướng phi phi tướng, cõi một uẩn, cõi bốn uẩn, cõi năm uẩn, quá khứ, vị lai, hiện tại, các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt; - ‘được an tịnh, không nương tựa’ là như thế. **Thì không còn tham muốn hữu:** sẽ không tham muốn dục hữu, sẽ không tham muốn sắc hữu, sẽ không tham muốn vô sắc hữu, sẽ không khởi tham muốn, sẽ không nguyện cầu; - ‘được an tịnh, không nương tựa, thì không còn tham muốn hữu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

(Đức Thế Tôn nói: “Này Māgandiya,) người ta đã nói rằng sự trong sạch không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí, không phải do giới và phận sự, cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phận sự. Và sau khi đã xả bỏ, không bám níu vào các điều này, được an tịnh, không nương tựa, thì không còn tham muốn hữu.”

9 - 6

(Māgandiya nói rằng:) “Nếu nói rằng sự trong sạch không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí, không phải do giới và phận sự, cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phận sự, tôi nghĩ rằng giáo lý (ấy) thật mù mờ; một số người tin rằng trong sạch là do thấy.”

Nếu nói rằng sự trong sạch không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí: Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do thấy; người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do nghe; – sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do thấy và chỉ do nghe; – sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do trí; - ‘không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí’ là như thế.

Iti māgandiyō 'ti - **Iti** 'ti padasandhi –pe– **Māgandiyō** 'ti tassa brāhmaṇassa nāmaṃ –pe– iti māgandiyō.

Sīlabbatenāpi na suddhimāhā 'ti - Sīlenapi suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ –pe– vatenapi¹ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ –pe– sīlabbatenāpi suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ n 'āha na kathesi na bhaṇasi na dīpayasi na voharasi 'ti - sīlabbatenāpi na suddhimāha.

Adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā asīlatā abbatā nopi tenā 'ti diṭṭhipi icchitabbāti evaṃ bhaṇasi; savaṇampi icchitabbanti evaṃ bhaṇasi; ñāṇampi icchitabbanti evaṃ bhaṇasi; sīlampi icchitabbanti evaṃ bhaṇasi; vatampi² icchitabbanti evaṃ bhaṇasi. Na sakkosi ekaṃsena anujānituṃ na sakkosi ekaṃsena paṭikkhipitun 'ti - adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā asīlatā abbatā nopi tena.

Maññāmaḥaṃ momūhameva dhamman 'ti - Momūhadhammo ayaṃ tuyhaṃ bāladhammo mūḥhadhammo aññānadhammo³ amarāvikkhepadhammoti evaṃ maññāmi evaṃ jānāmi evaṃ ājānāmi evaṃ vijānāmi evaṃ paṭivijānāmi⁴ evaṃ paṭivijjhāmi 'ti - maññāmaḥaṃ momūhameva dhammaṃ.

Diṭṭhiyā eke paccenti suddhin 'ti - Diṭṭhiyā⁵ eke samaṇabrāhmaṇā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti: 'Sassato loko, idameva saccam, moghamaññan 'ti diṭṭhiyā eke samaṇabrāhmaṇā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti. 'Asassato loko, –pe– 'Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam moghamaññan 'ti diṭṭhiyā eke samaṇabrāhmaṇā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti 'ti - diṭṭhiyā eke paccenti suddhiṃ.

Tenāha so brāhmaṇo:

*“No ce kira diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena (iti māgandiyō)
sīlabbatenāpi na suddhimāha,
adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā
asīlatā abbatā nopi tena.
maññāmaḥaṃ momūhameva dhammaṃ
diṭṭhiyā eke paccenti suddhin ”ti.*

¹ vattenapi - PTS.

² vattampi - PTS.

³ bāladhammo aññānadhammo - PTS.

⁴ evaṃ ājānāmi evaṃ paṭivijānāmi - Syā, PTS.

⁵ suddhiditṭhiyā - Ma.

Māgandiya nói rằng: - Rằng: là sự nối liền các câu văn, –nt– **Māgandiya:** tên của vị Bà-la-môn ấy –nt– ‘Māgandiya nói rằng’ là như thế.

Người ta đã nói rằng sự trong sạch không phải do giới và phận sự: Người ta đã không nói, đã không thuyết, đã không phát ngôn, đã không giảng giải, đã không diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do giới; –nt– sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do phận sự; –nt– sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do giới và phận sự; - ‘người ta đã nói rằng sự trong sạch không phải do giới và phận sự’ là như thế.

Cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phận sự: Người ta đã nói như vậy: “Thấy cũng cần được mong muốn.” Người ta đã nói như vậy: “Nghe cũng cần được mong muốn.” Người ta đã nói như vậy: “Trí cũng cần được mong muốn.” Người ta đã nói như vậy: “Giới cũng cần được mong muốn.” Người ta đã không thể chấp thuận một cách dứt khoát, người ta đã không thể phủ nhận một cách dứt khoát; - ‘cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phận sự’ là như thế.

Tôi nghĩ rằng giáo lý (ấy) thật mù mờ: “Giáo lý mù mờ này của Ngài là giáo lý ngu dốt, là giáo lý lầm lạc, là giáo lý vô lý trí, là giáo lý trườn uốn như con lươn (không thể nắm bắt),” tôi nghĩ như vậy, tôi biết như vậy, tôi hiểu như vậy, tôi nhận thức như vậy, tôi thừa nhận như vậy, tôi thấu triệt như vậy; - ‘tôi nghĩ rằng giáo lý (ấy) thật mù mờ’ là như thế.

Một số người tin rằng trong sạch là do thấy: Một số Sa-môn và Bà-la-môn tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do thấy. Một số Sa-môn và Bà-la-môn tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do thấy (rằng): “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.*” Một số Sa-môn và Bà-la-môn tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do thấy (rằng): “*Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;*” - ‘một số người tin rằng trong sạch là do thấy’ là như thế.

Vì thế, vị Bà-la-môn đã nói rằng:

(Māgandiya nói rằng:) “*Nếu nói rằng sự trong sạch không phải do thấy, không phải do nghe, không phải do trí, không phải do giới và phận sự, cũng không phải do (không có) điều ấy là do không thấy, do không nghe, do không trí, do không giới, do không phận sự, tôi nghĩ rằng giáo lý (ấy) thật mù mờ; một số người tin rằng trong sạch là do thấy.*”

9 - 7

*Diṭṭhiñca¹ nissāya anupucchamāno (māgandiyā 'ti bhagavā)
samuggahītesu pamohamāgato,²
ito ca nāddakkhi aṇumpi saññaṃ
tasmā tuvaṃ momūhato³ dahāsi.*

Diṭṭhiñca¹ nissāya anupucchamāno 'ti - māgandiyo brāhmaṇo diṭṭhiṃ nissāya diṭṭhiṃ pucchati, lagganam nissāya lagganam pucchati, bandhanam nissāya bandhanam pucchati, paḷibodham nissāya paḷibodham pucchati. **Anupucchamāno** 'ti punappunam pucchatī 'ti - diṭṭhiñca nissāya anupucchamāno. **Māgandiyā** 'ti bhagavā taṃ brāhmaṇam nāmena ālapati. **Bhagavā** 'ti - gāravādhivacanam - pe- sacchikāpaññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - māgandiyāti bhagavā.

Samuggahītesu pamohamāgato 'ti - yā sā diṭṭhi tayā gahitā parāmaṭṭhā abhinivīṭṭhā ajjhositā adhimuttā, tāyeva tvaṃ diṭṭhiyā mūḷhosi pamūḷhosi⁴ sammūḷhosi⁵ moham āgatosi pamoham āgatosi sammoham āgatosi andhakāram pakkhannosi 'ti⁶ - samuggahītesu pamohamāgato.

Ito ca nāddakkhi aṇumpi saññaṃ 'ti - ito ajjhattasantito vā paṭipadāto⁷ vā dhammadesanāto vā, yuttasaññaṃ vā pattasaññaṃ vā lakkhaṇasaññaṃ vā kāraṇasaññaṃ vā ṭhānasaññaṃ vā nappaṭilabhasi⁸ kuto ñāṇanti - evampi 'ito ca nāddakkhi aṇumpi saññaṃ.' Athavā, aniccaṃ vā aniccasaññānulomaṃ vā, dukkham vā dukkhasaññānulomaṃ vā, anattaṃ vā anattasaññānulomaṃ vā, saññuppādamattaṃ vā saññānimittaṃ vā nappaṭilabhasi, kuto ñāṇanti - evampi 'ito ca nāddakkhi aṇumpi saññaṃ.'

Tasmā tuvaṃ momūhato dahāsi 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānā. Momūhadhammato bāladhammato mūḷhadhammato aññāṇadhammato⁹ amarāvikkhepadhammato dahāsi passasi dakkhasi olokesi nijjhāyasi upaparikkhasi 'ti - 'tasmā tuvaṃ momūhato dahāsi 'ti.

Tenāha bhagavā:

*“Diṭṭhiñca nissāya anupucchamāno (māgandiyā 'ti bhagavā)
samuggahītesu pamohamāgato,
ito ca nāddakkhi aṇumpi saññaṃ
tasmā tuvaṃ momūhato dahāsi”ti.*

¹ diṭṭhīsu - Syā, PTS, Sīmu 2.

² pamohamāgā - Ma, Syā, PTS;
pamohamāga - Sīmu 2;
sammohamāgato - Manupa.

³ momuhato - Ma, Syā, PTS.

⁴ pamūḷho - Syā, PTS.

⁵ sammūḷho - Syā, PTS.

⁶ pakkhandosī 'ti - Ma;
pakkhantosi 'ti - Syā, PTS;
pakkhandhosī 'ti - Sīmu 1, Manupa.

⁷ paṭipattito - Syā, PTS.

⁸ yutta^o patta^o lakkhaṇa^o kāraṇa^o ṭhāna^o nappaṭilabhati - Ma.

⁹ aññāṇadhammato - Syā, PTS.

9 - 7

(Đức Thế Tôn nói: “Này Māgandiya,) sau khi nương tựa vào việc thấy, trong khi tìm hiểu, người đã đi đến sự mê muội ở những điều đã được nắm bắt. Và từ đây người đã không tiếp thu sự nhận thức đâu là nhỏ nhoi; do đó, người ghi nhận (điều ấy) là mù mờ.”

Sau khi nương tựa vào việc thấy, trong khi tìm hiểu: Bà-la-môn Māgandiya nương tựa vào việc thấy rồi hỏi về việc thấy, nương tựa vào sự dính mắc rồi hỏi về sự dính mắc, nương tựa vào sự cột trói rồi hỏi về sự cột trói, nương tựa vào sự vướng bận rồi hỏi về sự vướng bận. **Trong khi tìm hiểu:** là hỏi đi hỏi lại; - ‘sau khi nương tựa vào việc thấy, trong khi tìm hiểu’ là như thế. **Māgandiya:** Đức Thế Tôn xưng hô với vị Bà-la-môn ấy bằng tên. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. –nt– sự quy định do việc chứng ngộ, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘đức Thế Tôn nói: Này Māgandiya’ là như thế.

Người đã đi đến sự mê muội ở những điều đã được nắm bắt: Việc thấy nào đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hưởng đến bởi người, chính do bởi việc thấy ấy người bị mê mẩn, người bị mê đắm, người bị mê muội, người đã đi đến sự mê mẩn, người đã đi đến sự mê đắm, người đã đi đến sự mê muội, người đã lao vào bóng tối; - ‘người đã đi đến sự mê muội ở những điều đã được nắm bắt’ là như thế.

Và từ đây người đã không tiếp thu sự nhận thức đâu là nhỏ nhoi: Từ đây là từ sự an tịnh ở nội phần, hoặc từ sự thực hành, hoặc từ sự chỉ bảo Pháp, (nếu) người không đạt được sự nhận thức đúng đắn, hoặc sự nhận thức chính xác, hoặc sự nhận thức về tướng trạng, hoặc sự nhận thức về nguyên nhân, hoặc sự nhận thức về sự việc, thì từ đâu mà người đạt được trí? - ‘và từ đây người đã không tiếp thu sự nhận thức đâu là nhỏ nhoi’ là như vậy. Hoặc là, (nếu) người không đạt được vô thường, hoặc sự phù hợp với nhận thức về vô thường, hoặc khổ não, hoặc sự phù hợp với nhận thức về khổ não, hoặc vô ngã, hoặc sự phù hợp với nhận thức về vô ngã, hoặc hiện tượng sanh khởi của tướng, hoặc ấn chứng về tướng, thì từ đâu mà người đạt được trí? - ‘và từ đây người đã không tiếp thu sự nhận thức đâu là nhỏ nhoi’ còn là như vậy.

Do đó, người ghi nhận (điều ấy) là mù mờ - Do đó: là do điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy. Người ghi nhận, người nhìn thấy, người nhận thấy, người quan sát, người suy xét, người khảo sát là giáo lý ngu dốt, là giáo lý lầm lạc, là giáo lý vô trí, là giáo lý trườn uốn như con lươn (không thể nắm bắt); - ‘do đó, người ghi nhận (điều ấy) là mù mờ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

(Đức Thế Tôn nói: “Này Māgandiya,) sau khi nương tựa vào việc thấy, trong khi tìm hiểu, người đã đi đến sự mê muội ở những điều đã được nắm bắt. Và từ đây người đã không tiếp thu sự nhận thức đâu là nhỏ nhoi; do đó, người ghi nhận (điều ấy) là mù mờ.”

9 - 8

*Samo vivesī udavā nihīno
yo maññati so vivadetha tena.
tīsu vidhāsu avikampamāno
samo vivesīti na tassa hoti.*

Samo vivesī udavā nihīno yo maññati so vivadetha tenā 'ti - 'Sadisoḥamasmī 'ti vā 'seyyoḥamasmī 'ti vā 'hīno'hamasmī 'ti vā yo maññati, so tena mānena tāya diṭṭhiyā tena vā puggalena kalahaṃ kareyya bhaṇḍanaṃ kareyya viggahaṃ kareyya vivādaṃ kareyya medhagaṃ kareyya: "Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi, ahaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāmi. Kiṃ tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānissasi? Micchāpaṭipanno tvamasī, ahamasmī sammāpaṭipanno, sahitamme, asahitante, pure vacanīyaṃ pacchā avaca, pacchā vacanīyaṃ pure avaca, āciṇṇante² viparāvattaṃ, āropito te vādo, niggahītosī,³ cara vādappamokkhāya, nibbeṭhehi⁴ sace pahosī 'ti - samo vivesī udavā nihīno yo maññati so vivadetha tena.

Tīsu vidhāsu avikampamāno samo vivesīti na tassa hotī 'ti - Yassetā tisso vidhā pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā, so tīsu vidhāsu na kampatī na vikampatī; avikampamānassa puggalassa 'sadisoḥamasmī 'ti vā 'seyyoḥamasmī 'ti vā 'hīnohamasmī 'ti vā; **na tassa hotī** 'ti na mayhaṃ hotī 'ti - tīsu vidhāsu avikampamāno samo vivesīti na tassa hoti.

Tenāha bhagavā:

*"Samo vivesī udavā nihīno
yo maññati so vivadetha tena.
tīsu vidhāsu avikampamāno
samo vivesīti na tassa hotī "*ti.

9 - 9

*Saccanti so brāhmaṇo kiṃ vadeyya
musāti vā so vivadetha kena,
yasmīṃ samaṃ visamaṃ vāpi natthi
sa kena vādaṃ paṭisaṃyujeyya.⁵*

¹ nihīno - PTS.

² adhiciṇṇaṃ te - Ma, Sīmu 2;
adhiciṇṇan te - PTS.

³ niggahito tvam asi - Ma, PTS.

⁴ nibbedhehi - PTS.

⁵ paṭisaññujeyya - Syā, Manupa.

9 - 8

*Bằng nhau, đặc biệt, hoặc thấp kém,
kẻ nào nghĩ vậy, kẻ ấy sẽ tranh cãi vì điều ấy.
Người không lay động ở ba trạng thái kiêu mạn,
đối với người ấy không có (ý nghĩ): ‘bằng nhau’ hay ‘đặc biệt.’*

Bằng nhau, đặc biệt, hoặc thấp kém, kẻ nào nghĩ vậy, kẻ ấy sẽ tranh cãi vì điều ấy - Kẻ nào nghĩ rằng: “Ta là ngang bằng,” hoặc “Ta là tốt hơn,” hoặc “Ta là thua kém,” do ngã mạn ấy, do quan điểm ấy, kẻ ấy gây ra sự cãi cọ, gây ra sự cãi lộn, gây ra sự cãi vã, gây ra sự tranh cãi, gây ra sự gây gổ với người kia rằng: “Người không biết Pháp và Luật này, ta biết Pháp và Luật này, người sẽ biết gì về Pháp và Luật này? Người thực hành sai trái, ta thực hành đúng đắn, có lợi ích cho ta, không có lợi ích cho người, điều nên nói trước đã nói sau, điều nên nói sau đã nói trước, lễ thói của người đã bị đảo lộn, học thuyết của người đã bị lên án, người bị phản đối, người hãy hành xử cho việc thoát ra khỏi lời nói (của mình), hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng;” - ‘bằng nhau, đặc biệt, hoặc thấp kém, kẻ nào nghĩ vậy, kẻ ấy sẽ tranh cãi vì điều ấy’ là như thế.

Người không lay động ở ba trạng thái kiêu mạn, đối với người ấy không có (ý nghĩ): ‘bằng nhau’ hay ‘đặc biệt’ - Đối với người nào, ba trạng thái kiêu mạn này là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy không rung động, không lay động ở ba trạng thái kiêu mạn. Đối với người không lay động, (ý nghĩ) “Ta là ngang bằng,” hoặc “Ta là tốt hơn,” hoặc “Ta là thua kém.” **Đối với người ấy không có:** đối với Ta không có; - “người không lay động ở ba trạng thái kiêu mạn, đối với người ấy không có (ý nghĩ): ‘bằng nhau’ hay ‘đặc biệt’” là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Bằng nhau, đặc biệt, hoặc thấp kém,
kẻ nào nghĩ vậy, kẻ ấy sẽ tranh cãi vì điều ấy.
Người không lay động ở ba trạng thái kiêu mạn,
đối với người ấy không có (ý nghĩ): ‘bằng nhau’ hay ‘đặc biệt.’”*

9 - 9

*Vị Bà-la-môn ấy có thể nói gì (cho rằng): ‘Đây là chân lý?’
Hoặc vị ấy có thể tranh cãi với ai rằng: ‘Đây là sai trái?’
Ở vị nào (ý niệm so sánh) bằng nhau hay không bằng nhau là không có,
vị ấy có thể vướng víu vào sự tranh luận với ai đây?’*

Saccanti so brāhmaṇo kiṃ vadeyyā 'ti - **Brāhmaṇo** 'ti sattannaṃ dhammānaṃ bāhitattā brāhmaṇo –pe– asito tādī¹ pavuccate² sa brahmā.³ **Saccanti so brāhmaṇo kiṃ vadeyyā** 'ti - 'Sassato loko, idameva saccaṃ, moghamaññaṃ 'ti brāhmaṇo kiṃ vadeyya, kiṃ katheyya, kiṃ bhaṇeyya, kiṃ vohareyya? 'Asassato loko –pe– Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ, moghamaññaṃ 'ti brāhmaṇo kiṃ vadeyya, kiṃ katheyya, kiṃ bhaṇeyya, kiṃ dīpayeyya, kiṃ vohareyya cā 'ti?⁴ - saccanti so brāhmaṇo kiṃ vadeyya.

Musāti vā so vivadetha kena 'ti - Brāhmaṇo 'mayhaṃva saccaṃ, tuyhaṃ musā 'ti kena mānena kāya diṭṭhiyā kena vā puggalena kalahaṃ kareyya bhaṇḍanaṃ kareyya viggahaṃ kareyya vivādaṃ kareyya medhagaṃ kareyya: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi –pe– nibbethehi⁵ vā sace pahosī 'ti - musāti vā so vivadetha kena.

Yasmiṃ samaṃ visamaṃ vāpi natthi 'ti - **Yasmiṃ** 'ti yasmiṃ puggale arahante khīṇāsave 'sadisoḥamasmī 'ti māno natthi, 'seyyohamasmī 'ti atimāno natthi; 'hīnohamasmī 'ti omāno natthi, na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ñāṇaggaṇā daḍḍhaṃ 'ti - yasmiṃ samaṃ visamaṃ vāpi natthi.

Sa kena vādaṃ paṭisaṃyujeyyā 'ti - So kena mānena kāya diṭṭhiyā kena vā puggalena vādaṃ paṭisaṃyujeyyā,⁶ paṭicareyya,⁷ kalahaṃ kareyya, bhaṇḍanaṃ kareyya, viggahaṃ kareyya, vivādaṃ kareyya, medhagaṃ kareyya: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi –pe– nibbethehi vā sace pahosī 'ti - sa kena vādaṃ paṭisaṃyujeyyā.

Tenāha bhagavā:

*“Saccanti so brāhmaṇo kiṃ vadeyya
musāti vā so vivadetha kena,
yasmiṃ samaṃ visamaṃ vāpi natthi
sa kena vādaṃ paṭisaṃyujeyyā”*ti.

9 - 10

*Okāṃ pahāya aniketasārī
gāme akubbaṃ muni santhavāni,⁸
kāmehi ritto apurekkharāno
kathaṃ na⁹ viggayha janena kayirā.*

¹ asito tādī - Ma; anissito tādī - Syā, PTS.

² pavuccati - PTS.

³ sa brahmāti - Syā, PTS.

⁴ kiṃ vohareyyā ti - Ma, Syā, PTS.

⁵ nibbedhehi - PTS, Syā.

⁶ paṭisaññojeyyā - Ma; paṭisaññojeyyā - Syā; paṭisaṃyujeyyā - PTS.

⁷ paṭibaleyya - Ma;

paṭiphareyya - Syā, PTS.

⁸ santhavāni - Syā, PTS.

⁹ kathannu - Sīmu 2.

Vị Bà-la-môn ấy có thể nói gì (cho rằng): ‘Đây là chân lý?’ - Bà-la-môn: do trạng thái đã loại trừ bảy pháp:¹ –nt– Không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn. **Vị Bà-la-môn ấy có thể nói gì (cho rằng): ‘Đây là chân lý?’ - Vị Bà-la-môn** có thể nói gì, có thể thuyết gì, có thể phát ngôn gì, có thể giảng giải gì, có thể diễn tả gì (cho rằng): “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại*”? Và vị Bà-la-môn có thể nói gì, có thể thuyết gì, có thể phát ngôn gì, có thể giảng giải gì, có thể diễn tả gì (cho rằng): “*Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;*” - ‘vị Bà-la-môn ấy có thể nói gì (cho rằng): Đây là chân lý?’ là như thế.

Hoặc vị ấy có thể tranh cãi với ai rằng: ‘Đây là sai trái?’ - Do ngã mạn gì, do quan điểm gì mà vị Bà-la-môn (nghĩ rằng): “Chân lý thuộc về chính ta, sai trái thuộc về người,” rồi gây ra sự cãi cọ, gây ra sự cãi lộn, gây ra sự cãi vã, gây ra sự tranh cãi, gây ra sự gây gổ với người nào rằng: “Người không biết Pháp và Luật này –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng”? - ‘hoặc vị ấy có thể tranh cãi với ai rằng: Đây là sai trái?’ là như thế.

Ở vị nào (ý niệm so sánh) bằng nhau hay không bằng nhau là không có - Ở vị nào: ở người nào là bậc A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt, sự ngã mạn (với ý nghĩ): “Ta là ngang bằng” là không có, sự cao ngạo (với ý nghĩ): “Ta là tốt hơn” là không có, sự tự ti (với ý nghĩ): “Ta là thua kém” là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ - ‘ở vị nào (ý niệm so sánh) bằng nhau hay không bằng nhau là không có’ là như thế.

Vị ấy có thể vướng víu vào sự tranh luận với ai đây? - Do ngã mạn gì, do quan điểm gì, vị ấy có thể vướng víu vào sự tranh luận, có thể công kích, có thể gây ra sự cãi cọ, có thể gây ra sự cãi lộn, có thể gây ra sự cãi vã, có thể gây ra sự tranh cãi, có thể gây ra sự gây gổ với người nào rằng: “Người không biết Pháp và Luật này –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng”? - ‘vị ấy có thể vướng víu vào sự tranh luận với ai đây?’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“*Vị Bà-la-môn ấy có thể nói gì (cho rằng): ‘Đây là chân lý?’*

Hoặc vị ấy có thể tranh cãi với ai rằng: ‘Đây là sai trái?’

Ở vị nào (ý niệm so sánh) bằng nhau hay không bằng nhau là không có,

vị ấy có thể vướng víu vào sự tranh luận với ai đây?”

9 - 10

*Sau khi từ bỏ chỗ ngụ, không có sự vướng víu nhà ở,
vị hiền trí không tạo ra các sự thân thiết ở trong làng,
(vị ấy) là trống vắng đối với các dục, không ước vọng,
không tạo ra cuộc nói chuyện cãi vã với người (khác).*

¹ Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: sự nhận thức sai trái về thân được loại trừ, sự hoài nghi được loại trừ, v.v... (xem bảy pháp ở trang 121).

“Atha kho haliddakānī¹ gahapati yenāyasmā mahākaccāno tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṃ mahākaccānaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi. Ekamantaṃ nisinno kho haliddakānī gahapati āyasmantaṃ mahākaccānaṃ etadavoca: ‘Vuttamidaṃ bhante kaccāna, bhagavatā aṭṭhakavaggiye² māgandiyapañhe:

*Okam pahāya aniketasārī
gāme akubbaṃ muni santhavāni,
kāmehi ritto apurekkharāno
kathaṃ na³ viggayha janena kayirā ”ti.⁴*

Imassa nu kho bhante kaccāna, bhagavatā saṅkhittena bhāsītassa kathaṃ vitthārena attho⁵ datṭhabbo ”ti.

“Rūpadhātu kho gahapati, viññāṇassa **oko**. Rūpadhāturāgavinibaddhañca⁶ pana viññāṇaṃ ‘okasārī ’ti vuccati. Vedanādhātu kho gahapati – saññādhātu kho gahapati – saṅkhāradhātu kho gahapati, viññāṇassa oko, saṅkhāradhāturāgavinibaddhañca pana viññāṇaṃ ‘okasārī ’ti vuccati. Evaṃ kho gahapati okasārī hoti.

Kathañca kho gahapati **anokasārī** hoti? Rūpadhātuyā kho gahapati yo chando yo rāgo yā nandi yā taṇhā ye upayūpādānā⁷ cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā, te tathāgatassa pahinā ucchinnamūlā tālavatthukatā⁸ anabhāvakatā⁹ āyatim anuppādadhammā, tasmā tathāgato ‘anokasārī ’ti vuccati. Vedanādhātuyā kho gahapati – saññādhātuyā kho gahapati – saṅkhāradhātuyā kho gahapati – viññāṇadhātuyā kho gahapati, yo chando yogo yā nandi yā taṇhā ye upayūpādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā, te tathāgatassa pahinā ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā, tasmā tathāgato ‘anokasārī ’ti vuccati. Evaṃ kho gahapati anokasārī hoti.

Kathañca gahapati, **niketasārī** hoti? Rūpanimittaniketavisāravini-bandhā¹⁰ kho gahapati ‘niketasārī ’ti vuccati. Saddanimitta – gandhanimitta – rasanimitta – phoṭṭhabbanimitta – dhammanimitta-niketavisāravini-bandhā kho gahapati ‘niketasārī ’ti vuccati. Evaṃ kho gahapati, niketasārī hoti.

¹ hālidakāni - Ma;

hālidakāni - Syā, PTS.

² aṭṭhakavaggiye - Ma, Syā, PTS.

³ kathannu - Sīmu 2.

⁴ Suttanipāta, Māgandiyasutta;

Khandhasamyutta, Nakulapituvagga.

⁵ attho vitthārena - Syā, PTS.

⁶ vinibandhañca - Ma, Syā, PTS.

⁷ upāyupādānā - Ma, Syā, PTS.

⁸ tālavatthukatā - Sa, evaṃ sabbattha.

⁹ anabhāvamkatā - Ma;

anabhāvagaṅgatā - Syā;

anabhāvam gatā - PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁰ vinibandham - Syā, PTS.

Khi ấy, gia chủ Haliddakānī đã đi đến gặp đại đức Mahākaccāna, sau khi đến đã đánh lễ đại đức Mahākaccāna rồi ngồi xuống ở một bên. Khi đã ngồi xuống ở một bên, gia chủ Haliddakānī đã nói với đại đức Mahākaccāna điều này: “Thưa ngài Kaccāna, điều này đã được nói đến bởi đức Thế Tôn ở câu hỏi của Māgandiya thuộc *Phẩm Nhóm Tám*:

“Sau khi từ bỏ chỗ ngụ, không có sự vương vấn nhà ở, vị hiền trí không tạo ra các sự thân thiết ở trong làng, (vị ấy) là trống vắng đối với các dục, không ước vọng, không tạo ra cuộc nói chuyện cãi vã với người (khác).”¹

Thưa ngài Kaccāna, ý nghĩa của lời đã được đức Thế Tôn nói một cách vắn tắt này nên được hiểu một cách rộng rãi như thế nào?”

“Này gia chủ, sắc giới² là **chỗ ngụ** của thức. Hơn nữa, thức bị trói buộc bởi sự luyến ái ở sắc giới được gọi là ‘có sự vương vấn chỗ ngụ.’ Này gia chủ, thọ giới – Này gia chủ, tưởng giới – Này gia chủ, hành giới là chỗ ngụ của thức. Hơn nữa, thức bị trói buộc bởi sự luyến ái ở hành giới được gọi là ‘có sự vương vấn chỗ ngụ.’ Này gia chủ, ‘có sự vương vấn chỗ ngụ’ là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là **không có sự vương vấn chỗ ngụ**? Này gia chủ, mong muốn nào, luyến ái nào, niềm vui nào, tham ái nào, các sự vương bận và chấp thủ nào là sự quyết định, sự chấp chặt, và sự tiềm ẩn của tâm ở sắc giới, đối với đức Như Lai các việc ấy đã được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn các điều kiện sanh khởi trong tương lai; vì thế đức Như Lai được gọi là ‘không có sự vương vấn chỗ ngụ.’ Này gia chủ, mong muốn nào, luyến ái nào, niềm vui nào, tham ái nào, các sự vương bận và chấp thủ nào là sự quyết định, sự chấp chặt, và sự tiềm ẩn của tâm ở thọ giới – Này gia chủ, ... ở tưởng giới – Này gia chủ, ... ở hành giới – Này gia chủ, ... ở thức giới, đối với đức Như Lai các việc ấy đã được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn các điều kiện sanh khởi trong tương lai; vì thế đức Như Lai được gọi là ‘không có sự vương vấn chỗ ngụ.’ Này gia chủ, ‘không có sự vương vấn chỗ ngụ’ là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là **có sự vương vấn nhà ở**? Này gia chủ, các sự vương vấn và trói buộc vào nét đặc trưng của sắc tướng được gọi là ‘có sự vương vấn nhà ở.’ Này gia chủ, các sự vương vấn và trói buộc vào nét đặc trưng của tinh tướng – của hương tướng – của vị tướng – của xúc tướng – của pháp tướng được gọi là ‘có sự vương vấn nhà ở.’ Này gia chủ, ‘có sự vương vấn nhà ở’ là như vậy.

¹ *Suttanipātapāli - Kinh Tập* (TTPV tập 29, trang 269).

² Theo Chú Giải, sắc giới có nghĩa là sắc uẩn, “*rūpadhātūti rūpakkhando adhippeto*” (NiddA. ii, 310).

Kathañca gahapati, **aniketasārī** hoti? Rūpanimittaniketavisāraviniṅbandhā kho gahapati tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā, tasmā tathāgato ‘aniketasārī’ ti vuccati. Saddanimitta – gandhanimitta – rasanimitta – phoṭṭhabbanimitta – dhammanimittaniketavisāraviniṅbandhā kho gahapati, tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā, tasmā tathāgato aniketasārī’ ti vuccati. Evaṃ kho gahapati, aniketasārī hoti.

Kathañca gahapati, **gāme santhavajāto** hoti? Idha gahapati, ekacco bhikkhu gihīhi saṃsaṭṭho viharati: sahanandī sahasokī, sukhtesu sukhto, dukkhtesu dukkhito, uppannesu kiccakaraṇīyesu attanā voyogaṃ āpajjati. Evaṃ kho gahapati, gāme santhavajāto hoti.

Kathañca gahapati, **gāme na santhavajāto** hoti? Idha gahapati, ekacco bhikkhu gihīhi asaṃsaṭṭho viharati: na sahanandī na sahasokī, na sukhtesu sukhto, na dukkhtesu dukkhito, uppannesu kiccakaraṇīyesu na attanā voyogaṃ āpajjati. Evaṃ kho gahapati, gāme na santhavajāto hoti.

Kathañca gahapati, **kāmehi aritto** hoti? Idha gahapati, ekacco bhikkhu kāmesu avītārāgo hoti avigatachando avigatapemo avigatapipāso avigataparīlāho avigatataṇho.¹ Evaṃ kho gahapati, kāmehi aritto hoti.

Kathañca gahapati, **kāmehi ritto** hoti? Idha gahapati, ekacco bhikkhu kāmesu vītārāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigataparīlāho vigatataṇho.² Evaṃ kho gahapati, kāmehi ritto hoti.

Kathañca gahapati, **purekkharāno**’ti? Idha gahapati, ekaccassa bhikkhuno evaṃ hoti: ‘Evaṃrūpo siyaṃ anāgatamaddhānan’ ti, tattha nandim samannāneti.³ ‘Evaṃvedano siyaṃ – evaṃsañño siyaṃ evaṃsaṅkhāro siyaṃ – evaṃviññāṇo siyaṃ anāgatamaddhānan’ ti, tattha nandim samannāneti. Evaṃ kho gahapati, purekkharāno hoti.

¹ avītachando ... avītataṇho - Ma, Syā, PTS.

² vītachando ... vītataṇho - Ma, Syā, PTS.

³ samanvāgameti - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

Và này gia chủ, thế nào là **không có sự vương vấn nhà ở**? Này gia chủ, đối với đức Như Lai, các sự vương vấn và trói buộc vào nét đặc trưng của sắc tướng đã được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn các điều kiện sanh khởi trong tương lai; vì thế đức Như Lai được gọi là ‘không có sự vương vấn nhà ở.’ Này gia chủ, đối với đức Như Lai, các sự vương vấn và trói buộc vào nét đặc trưng của thanh tướng – của hương tướng – của vị tướng – của xúc tướng – của pháp tướng đã được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn các điều kiện sanh khởi trong tương lai; vì thế đức Như Lai được gọi là ‘không có sự vương vấn nhà ở.’ Này gia chủ, ‘không có sự vương vấn nhà ở’ là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là **đã sanh ra các sự thân thiết ở trong làng**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu sống gắn bó với hàng tại gia: cùng vui, cùng buồn, hạnh phúc khi họ hạnh phúc, đau khổ khi họ đau khổ, tự mình tham gia hợp tác khi có các công việc cần phải làm. Này gia chủ, đã sanh ra các sự thân thiết ở trong làng là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là **đã không sanh ra các sự thân thiết ở trong làng**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu sống không gắn bó với hàng tại gia: không cùng vui, không cùng buồn, không hạnh phúc khi họ hạnh phúc, không đau khổ khi họ đau khổ, không tự mình tham gia hợp tác khi có các công việc cần phải làm. Này gia chủ, đã không sanh ra các sự thân thiết ở trong làng là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là **không trông vắng đối với các dục**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu không xa lìa sự luyến ái, không xa lìa sự mong muốn, không xa lìa sự yêu mến, không xa lìa sự khát khao, không xa lìa sự nồng nhiệt, không xa lìa tham ái ở các dục. Này gia chủ, không trông vắng đối với các dục là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là **trông vắng đối với các dục**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu xa lìa sự luyến ái, xa lìa sự mong muốn, xa lìa sự yêu mến, xa lìa sự khát khao, xa lìa sự nồng nhiệt, xa lìa tham ái ở các dục. Này gia chủ, trông vắng đối với các dục là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là **có ước vọng**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu khởi ý như vậy: ‘Mong sao có sắc như vậy ở thời vị lai,’ rồi tự lấy làm vui mừng về điều ấy; ‘Mong sao có thọ như vậy – ‘Mong sao có tướng như vậy – ‘Mong sao có hành như vậy – ‘Mong sao có thức như vậy ở thời vị lai,’ rồi tự lấy làm vui mừng về điều ấy. Này gia chủ, có ước vọng là như vậy.

Kathañca gahapati, **apurekkharāno** hoti? Idha gahapati, ekaccassa bhikkhuno evaṃ hoti: ‘Evaṃrūpo siyaṃ anāgatamaddhānan ’ti, na tattha nandiṃ samannāneti.¹ ‘Evaṃvedano siyaṃ – evaṃsañño siyaṃ – evaṃsañkhāro siyaṃ – evaṃviññāno siyaṃ anāgatamaddhānan ’ti, na tattha nandiṃ samannāneti.¹ Evaṃ kho gahapati, apurekkharāno hoti.

Kathañca gahapati, **kathaṃ viggayha janena kattā** hoti? Idha gahapati, ekacco bhikkhu² evarūpaṃ³ kathaṃ kattā hoti: ‘Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi –pe– nibbeṭhehi⁴ vā sace pahosī ’ti. Evaṃ kho gahapati, kathaṃ viggayha janena kattā hoti.

Kathañca gahapati, **kathaṃ na viggayha janena kattā** hoti?⁵ Idha gahapati, ekacco bhikkhu² na evarūpaṃ³ kathaṃ kattā hoti: ‘Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi –pe– nibbeṭhehi⁴ vā sace pahosī ’ti. Evaṃ kho gahapati, kathaṃ na viggayha janena kattā hoti.⁵ Iti kho gahapati, yantaṃ vuttaṃ bhagavatā aṭṭhakavaggiye māgandiyapañhe:

*Okāṃ pahāya aniketasārī
gāme akubbaṃ muni santhavāni,
kāmehi ritto apurekkharāno
kathaṃ na viggayha janena kayirā* ”ti.

Imassa kho gahapati, bhagavatā sañkhittena bhāsitassa evaṃ vitthārena attho daṭṭhabbo ”ti.^{6 7}

Tenāha bhagavā:

*“Okāṃ pahāya aniketasārī
gāme akubbaṃ muni santhavāni,
kāmehi ritto apurekkharāno
kathaṃ na viggayha janena kayirā* ”ti.

9 - 11

*Yehi vivitto vicareyya loke
na tāni uggayha vadeyya⁸ nāgo,
elambujaṃ kaṇṭakaṃ vārijaṃ⁹ yathā
jalena paṅkena ca nūpalittaṃ,¹⁰
evaṃ munī santivādo¹¹ agiddho
kāme ca loke ca anūpalitto.*

Yehi vivitto vicareyya loke ’ti - **Yehī** ’ti yehi diṭṭhigatehi. **Vivitto** ’ti kāyaduccaritena ritto¹² vivitto pavivitto; vacīduccaritena – manoduccaritena – rāgena –pe–sabbākusalābhisañkhārehi ritto vivitto pavivitto. **Vicareyyā** ’ti careyya vihareyya iriyeyya¹³ vatteyya pāleyya yapeyya yāpeyya. **Loke** ’ti manussaloke –pe– āyatanaloketi¹⁴ - yehi vivitto vicareyya loke.

¹ tattha nandiṃ na samannāneti - PTS.

² bhikkhu - iti saddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ evarūpiṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ nibbedhehi - Syā, PTS.

⁵ kathaṃ viggayha janena na kattā hoti - Ma.

⁶ daṭṭhabbo - Syā, PTS.

⁷ Khandhasaṃyutta, Nakulapituvagga.

⁸ careyya - Manupa.

⁹ kaṇḍakavārijaṃ - Ma;
kaṇṭakavārijaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ c’ anūpalittaṃ - PTS.

¹¹ santivado - Syā, PTS.

¹² vitto - Syā, PTS.

¹³ iriyeyya - Syā, PTS.

¹⁴ loketi manussaloketi - Ma, Syā, PTS.

Và này gia chủ, thế nào là **không ước vọng**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu khởi ý như vậy: ‘Mong sao có sắc như vậy ở thời vị lai,’ rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy; ‘Mong sao có thọ như vậy – ‘Mong sao có tưởng như vậy – ‘Mong sao có hành như vậy – ‘Mong sao có thức như vậy ở thời vị lai,’ rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy. Này gia chủ, không ước vọng là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là người **tạo ra cuộc nói chuyện cãi vã với người (khác)**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu là người tạo ra cuộc nói chuyện có hình thức như vậy: ‘Người không biết Pháp và Luật này, –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng.’ Này gia chủ, người tạo ra cuộc nói chuyện cãi vã với người (khác) là như vậy.

Và này gia chủ, thế nào là người **tạo ra cuộc nói chuyện không cãi vã với người (khác)**? Này gia chủ, ở đây có vị tỳ khưu là người tạo ra cuộc nói chuyện không có hình thức như vậy: ‘Người không biết Pháp và Luật này, –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng.’ Này gia chủ, người tạo ra cuộc nói chuyện không cãi vã với người (khác) là như vậy. Này gia chủ, như thế là điều đã được nói đến bởi đức Thế Tôn ở câu hỏi của Māgandiya thuộc *Phẩm Nhóm Tám*:

‘Sau khi từ bỏ chỗ ngụ, không có sự vương vấn nhà ở, vị hiền trí không tạo ra các sự thân thiết ở trong làng, (vị ấy) là trống vắng đối với các dục, không ước vọng, không tạo ra cuộc nói chuyện cãi vã với người (khác).’

Này gia chủ, ý nghĩa của lời đã được đức Thế Tôn nói một cách vắn tắt này nên được hiểu một cách rộng rãi như vậy.”

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi từ bỏ chỗ ngụ, không có sự vương vấn nhà ở, vị hiền trí không tạo ra các sự thân thiết ở trong làng, (vị ấy) là trống vắng đối với các dục, không ước vọng, không tạo ra cuộc nói chuyện cãi vã với người (khác).”

9 - 11

Sống ở thế gian, (bản thân) đã được tách biệt với những điều nào, bậc long tượng sẽ không tiếp thu và sẽ không nói về những điều ấy. Giống như cây sen có gai (ở cuống), được sanh ra ở trong nước, không bị vấy bẩn bởi nước và bùn, tương tự như vậy, bậc hiền trí nói về sự an tịnh, không bị thêm khát, không bị vấy bẩn ở dục và ở thế gian.

Sống ở thế gian, (bản thân) đã được tách biệt với những điều nào - Với những điều nào: là với những tà kiến nào. **Đã được tách biệt:** là đã được trống vắng, đã được tách biệt, đã được tách rời với uế hạnh về thân; đã được trống vắng, đã được tách biệt, đã được tách rời với uế hạnh về khẩu – với uế hạnh về ý – với luyến ái –nt– với tất cả các pháp tạo tác bất thiện. **Sống:** là thực hành, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘sống ở thế gian, (bản thân) đã được tách biệt với những điều nào’ là như thế.

Na tāni uggayha vadeyya nāgo 'ti - **Nāgo** 'ti āguṃ na karotīti nāgo, na gacchatīti nāgo, nāgacchatīti nāgo. Kathaṃ āguṃ na karotīti nāgo? Āgu¹ vuccanti pāpakā akusalā dhammā saṃkilesikā ponobhavikā² sadarā³ dukkhavipākā āyatim jātijarāmarañiyā.

⁴ “*Āguṃ na karoti kiñci loke (sabhiyāti bhagavā)*
sabbasaññoḡe⁵ visajja bandhanāni,
sabbattha na sajjati vimutto
nāgo tādi pavuccate⁶ tathattā.”⁷

Evam āguṃ na karotīti nāgo.

Kathaṃ na gacchatīti nāgo? Na chandāgatim gacchati, na dosāgatim gacchati, na mohāgatim gacchati, na bhayāgatim gacchati, na rāgavasena gacchati, na dosavasena gacchati, na mohavasena gacchati, na mānavasena gacchati, na diṭṭhivasena gacchati, na uddhaccavasena gacchati, na vicikicchāvasena gacchati, na anusayavasena gacchati, na vaggehi dhammehi yāyati nīyati vuyhati saṃharīyati; evam na gacchatīti nāgo. Kathaṃ nāgacchatīti nāgo? Sotāpattimaggena ye kilesā pahīnā, te kilesā na puneti, na pacceti, na paccāgacchati.⁸ Sakadāgāmi-maggena – anāgāmi-maggena – arahattamaggena ye kilesā pahīnā, te kilese na puneti, na pacceti, na paccāgacchati; evam nāgacchatīti nāgo.

Na tāni uggayha vadeyya nāgo 'ti - Nāgo na tāni diṭṭhigatāni gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā vadeyya katheyya bhaṇeyya dīpayeyya vohareyya: ‘Sassato loko –pe– neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam, moghamaññan 'ti vadeyya katheyya bhaṇeyya dīpayeyya vohareyyā 'ti - na tāni uggayha vadeyya nāgo.

Elambujam kaṇṭakam vārijam yathā jalena paṅkena ca nūpalittan 'ti - **Elam** vuccati udakam. **Ambujam** vuccati padumam. **Kaṇṭako** vuccati kharadaṇḍo. **Vāri** vuccati udakam. **Vārijam** vuccati padumam vārisambhavam. **Jalam** vuccati udakam. **Paṅko** vuccati kaddamo. Yathā padumam vārijam vārisambhavam jalena ca paṅkena ca na lippati, na saṃlippati⁹ nūpalippati, alittam asaṃlittam, anupalittan 'ti - elambujam kaṇṭakam vārijam yathā jalena paṅkena ca nūpalittam.

¹ āgū - Ma.

² ponobbhavikā - Syā, PTS.

³ saddarā - Sa.

⁴ Suttanipāta, Sabhiyasutta.

⁵ sabbasaṃyoge - Syā, PTS.

⁶ nāgo tādi vuccate - Syā, PTS.

⁷ tathattā ti - Syā, PTS.

⁸ kilesā punenti, na pacceti, na paccāgacchanti - Sīmu 1.

⁹ palimpati - Ma; upalimpati - Sīmu 2; saṃlilimpati - Sa.

Bạc long tượng sẽ không tiếp thu và sẽ không nói về những điều ấy - Bạc long tượng: ‘vị không làm điều tội lỗi’ là bạc long tượng, ‘vị không đi đến’ là bạc long tượng, ‘vị không trở về’ là bạc long tượng. ‘Vị không làm điều tội lỗi’ là bạc long tượng - nghĩa là thế nào? Điều tội lỗi nói đến các ác bất thiện pháp, các điều ô nhiễm đưa đến tái sanh, có sự phiền muộn, có kết quả khổ, đưa đến sanh-già-chết ở vị lai.

“Vị không làm bất cứ điều tội lỗi nào ở thế gian, sau khi tháo gỡ tất cả các sự ràng buộc (và) các sự trói buộc, không bám víu vào bất cứ nơi đâu, đã được giải thoát, vị tự tại, có bản thể như thế, được gọi là ‘bạc Long Tượng.’”¹
 ‘Vị không làm điều tội lỗi’ là bạc long tượng - nghĩa là như vậy.

‘Vị không đi đến’ là bạc long tượng - nghĩa là thế nào? Vị không đi đến sự thiên vị vì mong muốn, không đi đến sự thiên vị vì sân hận, không đi đến sự thiên vị vì si mê, không đi đến sự thiên vị vì sợ hãi, không đi đến do tác động của luyến ái, không đi đến do tác động của sân hận, không đi đến do tác động của si mê, không đi đến do tác động của ngã mạn, không đi đến do tác động của tà kiến, không đi đến do tác động của phóng dật, không đi đến do tác động của hoài nghi, không đi đến do tác động của pháp tiềm ẩn, không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi các pháp có tính chất phe nhóm; ‘vị không đi đến’ là bạc long tượng - nghĩa là như vậy. ‘Vị không trở về’ là bạc long tượng - nghĩa là thế nào? Các ô nhiễm nào đã được dứt bỏ bởi Đạo Nhập Lưu, các ô nhiễm ấy không đi về lại, không quay trở lại, không quay về lại. Các ô nhiễm nào đã được dứt bỏ bởi Đạo Nhất Lai – bởi Đạo Bất Lai – bởi Đạo A-la-hán, các ô nhiễm ấy không đi về lại, không quay trở lại, không quay về lại; ‘vị không quay về’ là bạc long tượng - nghĩa là như vậy.

Bạc long tượng sẽ không tiếp thu và sẽ không nói về những điều ấy: Không có trường hợp bạc long tượng sẽ chấp nhận, sẽ tiếp thu, sẽ nắm lấy, sẽ bám víu, sẽ chấp chặt, rồi sẽ nói, sẽ thuyết, sẽ phát ngôn, sẽ giảng giải, sẽ diễn tả các tà kiến ấy rằng: “*Thế giới là thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;*” - ‘bạc long tượng sẽ không tiếp thu và sẽ không nói về những điều ấy’ là như thế.

Giống như cây sen có gai (ở cuống), được sanh ra ở trong nước, không bị vấy bẩn bởi nước và bùn - Elam: nói đến nước. **Ambujam:** nói đến cây sen. **Có gai (ở cuống):** nói đến có cuống sâu sùi. **Vāri:** nói đến nước. **Được sanh ra ở trong nước:** nói đến cây sen có nguồn sanh khởi từ nước. **Jalam:** nói đến nước. **Bùn:** nói đến đất lầy. Giống như hoa sen được sanh ra ở trong nước, có nguồn sanh khởi từ nước, không bị lấm nhơ, không bị nhiễm bẩn, không bị vấy bẩn, (là) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn bởi nước và bùn; - ‘giống như cây sen có gai (ở cuống), được sanh ra ở trong nước, không bị vấy bẩn bởi nước và bùn’ là như thế.

¹ Suttanipātapāli - Kinh Tập (TTPV tập 29, trang 159, câu kệ 525).

Evaṃ munī santivādo agiddho kāme ca loke ca anūpalitto 'ti - **Evan** 'ti opammasampañipādanam.¹ **Munī** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ -pe- saṅgajālamaticca so muni. **Santivādo** 'ti santivādo muni tāṇavādo lenavādo saraṇavādo abhayavādo accutavādo amatavādo nibbānavādo 'ti - evaṃ munī santivādo. **Agiddho** 'ti gedho vuccati taṇhā: yo rāgo sārāgo -pe- abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Yassa so² gedho pahīno samucchinnō vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ñāṇagginā daḍḍho, so vuccati agiddho. So rūpe agiddho; sadde - gandhe - rase - phoṭṭhabbe - kule - gaṇe - āvāse - lābhe - yase³ - pasamsāya - sukhe - cīvare - piṇḍapāte - senāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāre - kāmādhātuyā - rūpadhātuyā - arūpadhātuyā - kāmābhavā - rūpābhavā - arūpābhavā - saññābhavā - asaññābhavā - nevasaññānāsaññābhavā - ekavokārabhavā - catuvokārabhavā - pañcavokārabhavā - atīte - anāgate - paccuppanne - diṭṭhasutamutaviññātabbesu dhammesu agiddho agathito amucchito anajjhapanno⁴ vītagedho vigatagedho cattagedho vantagedho muttagedho pahīnagedho paṭinissaṭṭhagedho vītārāgo vigatārāgo cattārāgo vantarāgo muttarāgo pahīnarāgo paṭinissaṭṭharāgo nicchāto nibbuto sītibhūto sukhaṭṭhisamvedī brahmabhūtena attanā viharatī 'ti - evaṃ munī santivādo agiddho.

Kāme ca loke ca anūpalitto 'ti - **Kāmā** 'ti uddānato dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca -pe- Ime vuccati vatthukāmā -pe- Ime vuccati kilesakāmā. **Loke** 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke. **Lepā** 'ti dve lepā: taṇhālepo ca diṭṭhilepo ca -pe- ayaṃ taṇhālepo -pe- ayaṃ diṭṭhilepo. Muni taṇhālepaṃ pahāya diṭṭhilepaṃ paṭinissajitvā kāme ca loke ca na lippati, na palippati,⁵ na upalippati, alitto asaṃlitto anupalitto nikkhanto nissaṭṭho⁶ vippamutto visaññutto⁷ vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - evaṃ munī santivādo agiddho kāme ca loke ca anūpalitto.

Tenāha bhagavā:

*“Yehi vivitto vicareyya loke
na tāni uggayha vadeyya nāgo,
elambujam kaṇṭakam vārijam yathā
jalena paṅkena ca nūpalittam,
evaṃ munī santivādo agiddho
kāme ca loke ca anūpalitto”*ti.

¹ opammasampañipādanā - Syā, PTS.

² yasseso - Ma, Syā.

³ yaso - Sīmu 2.

⁴ anajjhosanno - Ma; anajjhāpanno - Sīmu 2.

⁵ saṃlippi - Syā, PTS.

⁶ nissaṭṭho - Syā, PTS;

nissato - Sa.

⁷ visamutto - PTS.

Tương tự như vậy, bậc hiền trí nói về sự an tịnh, không bị thèm khát, không bị vấy bẩn ở dục và ở thế gian - Tương tự như vậy: là phương thức của sự so sánh. **Bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Nói về sự an tịnh:** Bậc hiền trí nói về sự an tịnh, nói về nơi nương náu, nói về nơi trú ẩn, nói về nơi nương nhờ, nói về nơi không sợ hãi, nói về Bất Hoại, nói về Bất Từ, nói về Niết Bàn; - ‘tương tự như vậy, bậc hiền trí nói về sự an tịnh’ là như thế. **Không bị thèm khát:** Thèm khát nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, thèm khát ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không bị thèm khát. Vị ấy không bị thèm khát ở sắc, không bị thèm khát ở thính – ở hương – ở vị – ở xúc – ở gia tộc – ở đồ chúng – ở chỗ ngụ – ở lợi lộc – ở danh vọng – ở lời khen – ở hạnh phúc – ở y phục – ở đồ ăn khất thực – ở chỗ nằm ngồi và ở vật dụng là thuốc men chữa bệnh – ở dục giới – ở sắc giới – ở vô sắc giới – ở cõi dục – ở cõi sắc – ở cõi vô sắc – ở cõi hữu tướng – ở cõi vô tướng – ở cõi phi tướng phi phi tướng – ở cõi một uẩn – ở cõi bốn uẩn – ở cõi năm uẩn – ở quá khứ – ở vị lai – ở hiện tại – ở các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức, không bị buộc trói, không bị mê mẩn, không bị gằng giũ, có sự thèm khát đã được xa lìa, có sự thèm khát đã được tách lìa, có sự thèm khát đã được từ bỏ, có sự thèm khát đã được tẩy trừ, có sự thèm khát đã được giải thoát, có sự thèm khát đã được dứt bỏ, có sự thèm khát đã được buông bỏ, có sự luyến ái đã được xa lìa, có sự luyến ái đã được tách lìa, có sự luyến ái đã được từ bỏ, có sự luyến ái đã được tẩy trừ, có sự luyến ái đã được giải thoát, có sự luyến ái đã được dứt bỏ, có sự luyến ái đã được buông bỏ, không còn khao khát, được tịch diệt, có trạng thái mát mẻ, có sự cảm thọ lạc, sống với trạng thái cao thượng tự thân; - ‘tương tự như vậy, bậc hiền trí nói về sự an tịnh, không bị thèm khát’ là như thế.

Không bị vấy bẩn ở dục và ở thế gian - Các dục: theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. –nt– Các điều này được gọi là vật dục. –nt– Các điều này được gọi là ô nhiễm dục. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ. **Lấm nhơ:** - có hai sự lấm nhơ: Lấm nhơ do tham ái và lấm nhơ do tà kiến. –nt– điều này là lấm nhơ do tham ái. –nt– điều này là lấm nhơ do tà kiến. Bậc hiền trí sau khi dứt bỏ lấm nhơ do tham ái, sau khi buông bỏ lấm nhơ do tà kiến, không bị lấm nhơ ở dục và ở thế gian, không bị nhiễm bẩn, không bị vấy bẩn, (là người) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘tương tự như vậy, bậc hiền trí nói về sự an tịnh, không bị thèm khát, không bị vấy bẩn ở dục và ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Sống ở thế gian, (bản thân) đã được tách biệt với những điều nào,
bậc long tượng sẽ không tiếp thu và sẽ không nói về những điều ấy.
Giống như cây sen có gai (ở cuống), được sanh ra ở trong nước,
không bị vấy bẩn bởi nước và bùn,
tương tự như vậy, bậc hiền trí nói về sự an tịnh, không bị thèm khát,
không bị vấy bẩn ở dục và ở thế gian.”*

9 - 12

*Na vedagū diṭṭhiyā na mutiyā
sa mānameti na hi tammayo¹ so,
na kammunā² nopi sutena neyyo
anūpanīto sa³ nivesanesu.*

Na vedagū diṭṭhiyā na mutiyā sa mānameti 'ti - **Nā** 'ti paṭikkhepo. **Vedagū** 'ti - Vedam⁴ vuccati catusu maggesu ñāṇam, paññā paññindriyam paññābalaṃ dhammavicayasambojjhaṅgo vīmaṃsā vipassanā sammādiṭṭhi. Tehi vedehi jātijarāmarāṇassa antagato antappatto koṭigato koṭippatto pariyantagato pariyantappatto vosānagato vosānappatto tāṇagato tāṇappatto lenagato lenappatto saraṇagato saraṇappatto abhayagato abhayappatto accutagato accutappatto amatagato amatappatto nibbānagato nibbānappatto. Vedānaṃ vā antaṃ gatoti vedagū, vedehi vā antaṃ gatoti vedagū, sattanaṃ vā dhammānaṃ veditattā vedagū: sakkāyadiṭṭhi veditā hoti, vicikicchā veditā hoti, silabbataparāmāso vidito hoti, rāgo vidito hoti, doso vidito hoti, moho vidito hoti, māno vidito hoti, veditāssa⁵ honti pāpakā akusalā dhammā saṃkilesikā ponobhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmarāṇiyā.

*“Vedāni viceyya kevalāni (sabhiyāti bhagavā)
samaṇānaṃ yāni 'dhatthi⁶ brāhmaṇānaṃ,
sabbavedanāsu⁷ vītarāgo
sabbavedamaticca⁸ vedagū so ”ti.⁹*

Na diṭṭhiyā 'ti - tassa dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhabbuppattikāni ñāṇagginā daḍḍhāni. So diṭṭhiyā na yāyati, na nīyati, na vuyhati, na saṃharīyati, napi taṃ diṭṭhigataṃ sārato pacceti, na paccāgacchatī 'ti - na vedagū diṭṭhiyā.

Na mutiyā sa mānameti 'ti¹⁰ - mutarūpena vā paratoghosena¹¹ vā mahājana-sammutiya vā mānaṃ neti, na upeti, na upagacchati, na gaṇhāti, na parāmasati, nābhiniṅvisatī 'ti - na vedagū diṭṭhiyā na mutiyā sa mānameti.

Na hi tammayo so 'ti - na taṇhāvasena na diṭṭhivasena tammayo hoti tapparamo tapparāyaṇo; yato taṇhā ca diṭṭhi ca māno ca assa pahīnā honti¹² ucchinnamūlā tālavatthukatā¹³ anabhāvakatā¹⁴ āyatim anuppādadhammā, ettāvatā na tammayo hoti, na tapparamo, na tapparāyaṇo 'ti - na hi tammayo so.

¹ kammayo - Manupa.

² kammanā - Sa.

³ so - Su.

⁴ vedo - Ma, Syā, PTS.

⁵ vedit' assa - Syā, PTS.

⁶ yānidhatthi - Ma;

yāni patthi - Syā, PTS.

⁷ sabbāsu vedanāsu - Su.

⁸ sabbaṃ vedamaticca - Ma, Syā, PTS, Su.

⁹ Suttanipāta, Sabhiyasutta.

¹⁰ na mutiyā ti - Ma.

¹¹ paraghosena - Syā, PTS.

¹² māno ca pahīnā honti - Ma, PTS.

¹³ tālavatthukatā - Sa.

¹⁴ anabhāvaṅgatā - Syā;
anabhāvaṃ katā - PTS.

9 - 12

Bậc đã đạt được sự hiểu biết không do tà kiến, không do cảm giác mà vị ấy đi đến ngã mạn, bởi vì vị ấy không có điều ấy là bản tính. Không do hành động, cũng không do điều đã được nghe mà vị ấy có thể bị dẫn đi; vị ấy không bị dẫn dắt vào trong các sự chấp chặt.

Bậc đã đạt được sự hiểu biết không do việc thấy, không do cảm giác mà vị ấy đi đến ngã mạn - Không: là sự phủ định. **Bậc đã đạt được sự hiểu biết:** Sự hiểu biết nói đến trí (ở bốn Đạo), tuệ, tuệ quyền, tuệ lực, trạch pháp giác chi, sự thẩm xét, sự thấy rõ, chánh kiến ở bốn Đạo. Với các sự hiểu biết ấy, (vị ấy) đã đi đến điểm cuối đối với sanh-già-chết, đã đạt đến điểm cuối, đã đi đến đỉnh, đã đạt đến đỉnh, đã đi đến tận cùng, đã đạt đến tận cùng, đã đi đến sự hoàn tất, đã đạt đến sự hoàn tất, đã đi đến nơi nương náu, đã đạt đến nơi nương náu, đã đi đến nơi trú ẩn, đã đạt đến nơi trú ẩn, đã đi đến nơi nương nhờ, đã đạt đến nơi nương nhờ, đã đi đến nơi không sợ hãi, đã đạt đến nơi không sợ hãi, đã đi đến Bất Hoại, đã đạt đến Bất Hoại, đã đi đến Bất Tử, đã đạt đến Bất Tử, đã đi đến Niết Bàn, đã đạt đến Niết Bàn đối với sanh-già-chết. ‘Người đã đi đến điểm cuối của các sự hiểu biết’ là bậc đã đạt được sự hiểu biết, hoặc ‘người đã đi đến điểm cuối nhờ vào các sự hiểu biết’ là bậc đã đạt được sự hiểu biết, hoặc bậc đã đạt được sự hiểu biết là người có trạng thái đã hiểu biết về bảy pháp: sự nhận thức sai trái về thân đã được hiểu biết, sự hoài nghi đã được hiểu biết, sự bám víu vào giới và phạm sự đã được hiểu biết, sự luyến ái đã được hiểu biết, sân hận đã được hiểu biết, si mê đã được hiểu biết, ngã mạn đã được hiểu biết; đối với người này các ác bất thiện pháp, các điều ô nhiễm đưa đến tái sanh, có sự phiền muộn, có kết quả khổ, đưa đến sanh-già-chết ở vị lai là đã được hiểu biết.

(Đức Thế Tôn nói: “Này Sabhiya,) vị đã suy gẫm toàn bộ các loại kiến thức thuộc về các Sa-môn, thuộc về các Bà-la-môn, vị đã xa lìa sự luyến ái ở tất cả các cảm thọ, vị đã vượt qua mọi kiến thức, vị ấy là ‘bậc đã đạt được sự hiểu biết.’”¹

Không do tà kiến: Đối với vị ấy, 62 tà kiến là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. Vị ấy không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi tà kiến, cũng không xem tà kiến ấy là có cốt lõi, và cũng không quay về lại; - ‘bậc đã đạt được sự hiểu biết không do tà kiến’ là như thế.

Không do cảm giác mà vị ấy đi đến ngã mạn: Vị ấy không đi đến ngã mạn do (hương, vị, xúc) đã được cảm giác, hoặc do thỉnh từ người khác, hoặc do quy ước của số đông người, không tiếp cận, không đi đến gần, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt; - ‘bậc đã đạt được sự hiểu biết không do tà kiến, không do cảm giác mà vị ấy đi đến ngã mạn’ là như thế.

Bởi vì vị ấy không có điều ấy là bản tính: không do tác động của tham ái, không do tác động của tà kiến mà (vị ấy) có điều ấy là bản tính, có điều ấy là tối hậu, có điều ấy là cứu cánh. Khi nào tham ái, tà kiến, và ngã mạn của vị này là được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai; cho đến như thế thì (vị ấy) không có điều ấy là bản tính, không có điều ấy là tối hậu, không có điều ấy là cứu cánh; - ‘bởi vì vị ấy không có điều ấy là bản tính’ là như thế.

¹ Suttanipāṭapāli - Kinh Tập (TTPV tập 29, trang 161, câu kệ 532).

Na kammunā nopi sutena neyyo 'ti - **Na kammunā** 'ti puññābhisaṅkhārena vā apuññābhisaṅkhārena vā āneñjābhisaṅkhārena vā na yāyati, na nīyati, na vuyhati, na saṃhariyati 'ti - na kammunā. **Nopi sutena neyyo** 'ti sutasuddhiyā vā paratoghosena vā mahājanasammutiya vā na yāyati, na nīyati, na vuyhati, na saṃhariyati 'ti - na kammunā nopi sutena neyyo.

Anūpanīto sa nivesanesū 'ti - **Upayā** 'ti¹ dve upayā: taṇhā-upayo² ca diṭṭhi-upayo³ ca -pe- ayaṃ taṇhā-upayo -pe- ayaṃ diṭṭhi-upayo. Tassa taṇhā-upayo pahīno, diṭṭhi-upayo paṭinissaṭṭho; taṇhūpayassa pahīnattā diṭṭhūpayassa paṭinissaṭṭhattā so nivesanesu anūpanīto anupalitto anupagato anajjhositto⁴ anadhimutto nikkhanto nissato⁵ vippamutto visaññutto vimariyādikatena cetasā viharatī 'ti - anūpanīto sa nivesanesu.

Tenāha bhagavā:

*“Na vedagū diṭṭhiyā na mutiyā
sa mānameti na hi tammayo so,
na kammunā nopi sutena neyyo
anūpanīto sa nivesanesū”*ti.

9 - 13

*Saññāvirattassa na santi ganthā⁶
paññāvimuttassa na santi mohā,
saññaṃ ca diṭṭhiṃ ca ye aggahesuṃ
te ghaṭṭayantā⁷ vicaranti⁸ loke.*

Saññāvirattassa na santi ganthā 'ti - yo samathapubbaṅgamaṃ ariyamaggaṃ⁹ bhāveti, tassa ādito upādāya ganthā vikkhambhitā honti, arahatte patte¹⁰ arahato ganthā ca mohā ca nīvaraṇā ca, kāmasaññā vyāpādasaññā vihiṃsāsaññā diṭṭhisaññā ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā 'ti - saññāvirattassa na santi ganthā.

Paññāvimuttassa na santi mohā 'ti - yo vipassanāpubbaṅgamaṃ ariyamaggaṃ bhāveti, tassa ādito upādāya mohā vikkhambhitā honti, arahatte patte¹⁰ arahato mohā ca ganthā ca nīvaraṇā ca kāmasaññā vyāpādasaññā vihiṃsāsaññā diṭṭhisaññā ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadhammā 'ti - paññāvimuttassa na santi mohā.

¹ upayoti - Syā, PTS.

² taṇhūpayo - Ma, Syā; taṇhupayo - PTS.

³ diṭṭhūpayo - Ma, Syā; diṭṭhupayo - PTS.

⁴ anajjhesito - Sīmu 2.

⁵ nissatṭho - Syā, PTS.

⁶ gandhā - Manupa.

⁷ ghaṭṭamānā - Ma, Sīmu 2.

⁸ vivadanti - Katthaci.

⁹ ariyadhammaṃ - Sīmu 2.

¹⁰ arahattapatte - Syā, PTS, Sīmu 2.

Không do hành động, cũng không do điều đã được nghe mà vị ấy có thể bị dẫn đi - Không do hành động: Vị ấy không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi phúc hành, hoặc bởi phi phúc hành, hoặc bởi bất động hành;¹ - ‘không do hành động’ là như thế. **Cũng không do điều đã được nghe mà vị ấy có thể bị dẫn đi:** Vị ấy không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi sự trong sạch do điều đã được nghe, hoặc do thỉnh từ người khác, hoặc do quy ước của số đông người; - ‘Không do hành động, cũng không do điều đã được nghe mà vị ấy có thể bị dẫn đi’ là như thế.

Vị ấy không bị dẫn dắt vào trong các sự chấp chặt - Sự vướng bận: Có hai sự vướng bận: sự vướng bận do tham ái và sự vướng bận do tà kiến. –nt– điều này là sự vướng bận do tham ái. –nt– điều này là sự vướng bận do tà kiến. Đối với vị ấy, sự vướng bận do tham ái đã được dứt bỏ, sự vướng bận do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự vướng bận do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự vướng bận do tà kiến, vị ấy không bị dẫn dắt vào trong các sự chấp chặt, không bị vấy bẩn, không tiến vào, không bám chặt, không hướng đến, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘vị ấy không bị dẫn dắt vào trong các sự chấp chặt’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bậc đã đạt được sự hiểu biết không do tà kiến, không do cảm giác mà vị ấy đi đến ngã mạn, bởi vì vị ấy không có điều ấy là bản tính. Không do hành động, cũng không do điều đã được nghe mà vị ấy có thể bị dẫn đi; vị ấy không bị dẫn dắt vào trong các sự chấp chặt.”

9 - 13

*Đối với vị đã xa lìa tướng, các trói buộc không hiện hữu,
đối với vị đã được giải thoát do tuệ, các si mê không hiện hữu.
Và những người nào nắm giữ tướng và tà kiến,
những người ấy sống, gây đụng chạm, ở thế gian.*

Đối với vị đã xa lìa tướng, các trói buộc không hiện hữu: vị nào tu tập Thánh Đạo có thiên chi tịnh là yếu tố đi trước, các trói buộc liên quan đến giai đoạn đầu của vị ấy được đè nén; khi đạt đến quả vị A-la-hán, các trói buộc, các si mê, các pháp che lấp, và các dục tướng, sân tướng, hại tướng, tà kiến tướng được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai; - ‘đối với vị đã xa lìa tướng, các trói buộc không hiện hữu’ là như thế.

Đối với vị đã được giải thoát do tuệ, các si mê không hiện hữu: vị nào tu tập Thánh Đạo có thiên minh sát là yếu tố đi trước, các si mê liên quan đến giai đoạn đầu của vị ấy được đè nén; khi đạt đến quả vị A-la-hán, các si mê, các trói buộc, các pháp che lấp, và các dục tướng, sân tướng, hại tướng, tà kiến tướng được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai; - ‘đối với vị đã được giải thoát do tuệ, các si mê không hiện hữu’ là như thế.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành’ ở trang 732.

Saññaṃ ca diṭṭhiṃ ca ye aggahesuṃ te ghaṭṭayantā vicaranti loke 'ti - ye saññaṃ gaṇhanti kāmasaññaṃ vyāpādasaññaṃ vihiṃsāsaññaṃ, te saññāvasena ghaṭṭenti saṃghaṭṭenti. Rājānopi rājūhi vivadanti, khattiyāpi khattiyehi vivadanti, brāhmaṇāpi brāhmaṇehi vivadanti, gahapatikāpi¹ gahapatihi vivadanti, mātāpi puttana vivadati, puttapi mātārā vivadati, pitāpi puttana vivadati, puttapi pitarā vivadati, bhātāpi bhātarā vivadati, bhaginīpi bhaginiyā vivadati, bhātāpi bhaginiyā vivadati, bhaginīpi bhātarā vivadati, sahāyopi sahāyena vivadati. Te tattha kalahaviggahavivādamāpannā aññaṃaññaṃ pāṇhipi upakkamanti, leḍḍūhipi upakkamanti, daṇḍehipi upakkamanti, satthehipi upakkamanti. Te tattha maraṇampi nigacchanti, maraṇamattampi dukkhaṃ. Ye diṭṭhiṃ gaṇhanti: 'Sassato loko 'ti vā -pe- 'neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā 'ti vā, te diṭṭhivasena ghaṭṭenti saṃghaṭṭenti, satthārato satthāraṃ ghaṭṭenti, dhammakkhānato dhammakkhānaṃ ghaṭṭenti, gaṇato gaṇaṃ ghaṭṭenti, diṭṭhiyā diṭṭhiṃ ghaṭṭenti, paṭipadāya paṭipadaṃ ghaṭṭenti, maggato maggaṃ ghaṭṭenti.

Athavā te vivadanti, kalahaṃ karonti, bhaṇḍanaṃ karonti, viggahaṃ karonti, vivādaṃ karonti, medhagaṃ karonti: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi -pe- nibbeṭhehi² vā sace pahosī 'ti. Tesam abhisaṅkhārā appahīnā, abhisaṅkhārānaṃ appahīnattā gatiyā ghaṭṭenti, niraye ghaṭṭenti, tiracchānāyoniyā ghaṭṭenti, pattivisaṃyā³ ghaṭṭenti. manussaloke ghaṭṭenti. devaloke ghaṭṭenti, gatiyā gatim upapattiyā upapattiṃ paṭisandhiyā paṭisandhiṃ bhavena bhavaṃ saṃsārena saṃsāraṃ vaṭṭena vaṭṭaṃ ghaṭṭenti saṃghaṭṭenti. Ghaṭṭentā⁴ caranti⁵ vicaranti viharanti iriyanti vattenti pārenti yapenti yāpenti. **Loke** 'ti apāyaloke -pe- āyatanaṃ 'ti; - saññaṃ ca diṭṭhiṃ ca ye aggahesuṃ te ghaṭṭayantā vicaranti loke.

Tenāha bhagavā:

*“Saññāvirattassa na santi ganthā
paññāvimuttassa na santi mohā,
saññaṃ ca diṭṭhiṃ ca ye aggahesuṃ
te ghaṭṭayantā⁶ vicaranti loke”*ti.

Māgandiyasuttaniddeso navamo.

--ooOoo--

¹ gahapatī pi - Ma, Syā, PTS.

² nibbedhehi - Syā, PTS.

³ pattivisaṃyā - Syā, PTS.

⁴ ghaṭṭentā - iti padaṃ Ma, Sīmu 2 potthakesu natthi.

⁵ vadanti - Ma, Sīmu 2.

⁶ ghaṭṭamānā - Ma, Sīmu 2.

Và những người nào nắm giữ tướng và tà kiến, những người ấy sống, gây đụng chạm, ở thế gian: Những kẻ nào nắm lấy tướng, đục tướng, sân tướng, hại tướng; do tác động của tướng, những kẻ ấy gây đụng chạm, gây xung đột. Các vị vua tranh cãi với các vị vua, các Sát-đế-ly tranh cãi với các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn tranh cãi với các Bà-la-môn, các gia chủ tranh cãi với các gia chủ, mẹ tranh cãi với con trai, con trai tranh cãi với mẹ, cha tranh cãi với con trai, con trai tranh cãi với cha, anh (em) trai tranh cãi với anh (em) trai, chị (em) gái tranh cãi với chị (em) gái, anh (em) trai tranh cãi với chị (em) gái, chị (em) gái tranh cãi với anh (em) trai, bạn bè tranh cãi với bạn bè. Tại nơi ấy, chúng đạt đến sự cãi cọ, sự cãi vã, sự tranh cãi, rồi công kích lẫn nhau bằng những bàn tay, công kích lẫn nhau bằng những cục đất, công kích lẫn nhau bằng những gậy gộc, công kích lẫn nhau bằng những gươm đao. Tại nơi ấy, chúng đi đến cái chết, thậm chí sự khổ đau kề cận cái chết. Những kẻ nào nắm lấy tà kiến rằng: “*Thế giới là thường còn,*” –nt– hoặc “*Chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết;*” do tác động của tà kiến, những kẻ ấy gây đụng chạm, gây xung đột; chúng gây đụng chạm bậc đạo sư (này) với bậc đạo sư (khác), chúng gây đụng chạm giáo lý (này) với giáo lý (khác), chúng gây đụng chạm tập thể (này) với tập thể (khác), chúng gây đụng chạm quan điểm (này) với quan điểm (khác), chúng gây đụng chạm lối thực hành (này) với lối thực hành (khác), gây đụng chạm đạo lộ (này) với đạo lộ (khác).

Hoặc là, chúng tranh cãi, rồi gây ra sự cãi cọ, gây ra sự cãi lộn, gây ra sự cãi vã, gây ra sự tranh cãi, gây ra sự gây gổ rằng: “*Người không biết Pháp và Luật này –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng.*” Các sự tạo tác của chúng chưa được dứt bỏ; do trạng thái chưa được dứt bỏ của các sự tạo tác, chúng gây đụng chạm ở địa ngục, chúng gây đụng chạm ở loài thú, chúng gây đụng chạm ở thân phận nạ quý, chúng gây đụng chạm ở nhân giới, chúng gây đụng chạm ở Thiên giới, chúng gây đụng chạm, chúng gây xung đột cảnh giới tái sanh (này) với cảnh giới tái sanh (khác), sự tái sanh (này) với sự tái sanh (khác), sự nối liền tái sanh (này) với sự nối liền tái sanh (khác), sự hiện hữu (này) với sự hiện hữu (khác), sự luân hồi (này) với sự luân hồi (khác), sự luân chuyển (này) với sự luân chuyển (khác). Trong khi gây đụng chạm, chúng sống, cư xử, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh –nt– ở thế gian của loài người; - ‘và những người nào nắm giữ tướng và tà kiến, những người ấy sống, gây đụng chạm, ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Đối với vị đã xa lìa tướng, các trói buộc không hiện hữu,
đối với vị đã được giải thoát do tuệ, các si mê không hiện hữu.
Và những người nào nắm giữ tướng và tà kiến,
những người ấy sống, gây đụng chạm, ở thế gian.”*

Diễn Giải Kinh về Māgandiya - phần thứ chín.

--ooOoo--

10. PURĀBHEDASUTTANIDDESO

Atha purābhedasuttaniddeso vuccati:

10 - 1

*Kathaṃdassī kathaṃsīlo upasantoti vuccati,
taṃ me gotama pabrūhi pucchito uttamaṃ naraṃ.*

Kathaṃdassī kathaṃsīlo upasantoti vuccatī 'ti - **Kathaṃdassī** 'ti kīdisena dassanena samannāgato kiṃsaṅṅhitena kimpakārena kiṃpaṭibhāgenāti kathaṃdassī. **Kathaṃsīlo** 'ti kīdisena sīlena samannāgato kiṃsaṅṅhitena kimpakārena kiṃpaṭibhāgenāti kathaṃdassī kathaṃsīlo.

Upasantoti vuccatī 'ti - santo upasanto vūpasanto nicchāto nibbuto¹ paṭippassaddhoti vuccati pavuccati kathīyati bhaṇīyati dīpīyati² voharīyati. **Kathaṃdassī** 'ti adhipaññaṃ pucchati; **kathaṃ sīlo** 'ti adhisīlaṃ pucchati upasanto 'ti adhicittaṃ pucchati 'ti - **kathaṃdassī kathaṃsīlo upasantoti vuccati.**

Taṃ me gotama pabrūhī 'ti - **Tan** 'ti yaṃ pucchāmi yaṃ yācāmi yaṃ ajjhesāmi yaṃ pasādemī. **Gotamā** 'ti so nimmito buddhaṃ bhagavantaṃ gottena ālapati. **Pabrūhī** 'ti brūhi ācikkha desehi paññapehi³ paṭṭhapehi vivara vibhaja uttānikarohi pakāsehi 'ti - **taṃ me gotama pabrūhi.**

Pucchito uttamaṃ naraṃ 'ti - **Pucchito** 'ti puṭṭho pucchito yācito ajjhesito pasādito. **Uttamaṃ naraṃ** 'ti aggaṃ seṭṭhaṃ viseṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ naraṃ 'ti - **pucchito uttamaṃ naraṃ.**

Tenāha so nimmito:

*“Kathaṃdassī kathaṃsīlo upasantoti vuccati,
taṃ me gotama pabrūhi pucchito uttamaṃ naraṃ”*ti.

10 - 2

*Vītataṅho purā bhedā (iti bhagavā)⁴ pubbamantamanissito,
vemajjhenūpasamkheyyo⁵ tassa natthi purekkhataṃ.⁶*

Vītataṅho purā bhedā 'ti - Purā⁷ kāyassa bhedā purā attabhāvassa bhedā purā kalebarassa⁸ nikkhepā purā jīvitindriyassa upacchedā, vītataṅho vīgatataṅho cattataṅho vantataṅho muttataṅho pahīnataṅho paṭinissaṭṭhataṅho vītarāgo vīgatarāgo cattarāgo vantarāgo muttarāgo pahīnarāgo paṭinissaṭṭharāgo, nicchāto nibbuto sītībhūto sukhaṭisaṃvedī brahmabhūtena attanā viharati.⁹

¹ santo upasanto vūpasanto nibbuto Ma; santo vūpasanto nibbuto - Syā, PTS.

² dīpayati - PTS.

³ paññapehi - PTS.

⁴ purābhedā (iti bhagavā) - Ma;
purā bhedā (ti bhagavā) - Syā;
purā bhedā ti bhagavā - PTS.

⁵ vemajjhe nupasaṅkheyyo - Ma, Syā, PTS.

⁶ purakkhataṃ - Ma.

⁷ bhagavā ti purā - Syā, PTS.

⁸ kaḷavarassa - Ma, Syā, PTS.

⁹ viharati ti - PTS.

10. DIỄN GIẢI KINH TRƯỚC KHI HOẠI RÃ

Giờ phần Diễn Giải Kinh Trước Khi Hoại Rã được nói đến:

10 - 1

Có sự hiểu biết thế nào, có giới thế nào, được gọi là ‘yên tịnh’? Thưa ngài Gotama, được hỏi về con người tối thượng, xin Ngài hãy nói cho tôi về vị ấy.

Có sự hiểu biết thế nào, có giới thế nào, được gọi là ‘yên tịnh’? - **Có sự hiểu biết thế nào:** Được thành tựu sự hiểu biết như thế nào, được hình thành thế nào, có kiểu cách gì, có biểu hiện gì; - ‘có sự hiểu biết thế nào’ là như thế. **Có giới thế nào:** Được thành tựu giới như thế nào, được hình thành thế nào, có kiểu cách gì, có biểu hiện gì; - ‘có sự hiểu biết thế nào, có giới thế nào’ là như thế.

Được gọi là ‘yên tịnh’: được gọi là, được nói ra, được thuyết giảng, được phát ngôn, được giảng giải, được diễn tả là an tịnh, yên tịnh, vắng lặng, không còn khao khát, tịch diệt, tịch tịnh. “Có sự hiểu biết thế nào” là hỏi về thắng tuệ; “có giới thế nào” là hỏi về thắng giới; “yên tịnh” là hỏi về thắng tâm; - có sự hiểu biết thế nào, có giới thế nào, được gọi là ‘yên tịnh’? là như thế.

Thưa ngài Gotama, xin Ngài hãy nói cho tôi về vị ấy - Vị ấy: là vị tôi hỏi, vị tôi yêu cầu, vị tôi thỉnh cầu, vị tôi đặt niềm tin. **Thưa ngài Gotama:** Vị (Phật) đã được hóa hiện ấy xưng hô với đức Phật Thế Tôn bằng họ. **Xin Ngài hãy nói về:** Xin Ngài hãy nói, hãy nêu ra, hãy chỉ bảo, hãy thông báo, hãy ấn định, hãy khai mở, hãy chia sẻ, hãy làm rõ, hãy bày tỏ; - “Thưa ngài Gotama, xin Ngài hãy nói cho tôi về vị ấy” là như thế.

Được hỏi về con người tối thượng - Được hỏi về: được vấn, được hỏi, được yêu cầu, được thỉnh cầu, được đặt niềm tin. **Con người tối thượng:** là con người cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý; - ‘được hỏi về con người tối thượng’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra¹ đã hỏi rằng:

“Có sự hiểu biết thế nào, có giới thế nào, được gọi là ‘yên tịnh’? Thưa ngài Gotama, được hỏi về con người tối thượng, xin Ngài hãy nói cho tôi về vị ấy.”

10 - 2

(Đức Thế Tôn nói:) “Vị có tham ái đã được xa lìa trước khi hoại rã (thân xác) thì không nương tựa vào thời gian trước (quá khứ), không thể phân hạng vào khoảng giữa (hiện tại); đối với vị ấy, việc chú trọng (vị lai) là không có.”

Vị có tham ái đã được xa lìa trước khi hoại rã (thân xác) - trước khi hoại rã thân thể, trước khi hoại rã bản thân, trước khi quăng bỏ thân xác, trước khi cắt đứt mạng quyền, vị có tham ái đã được xa lìa, có tham ái đã được tách lìa, có tham ái đã được từ bỏ, có tham ái đã được tẩy trừ, có tham ái đã được giải thoát, có tham ái đã được dứt bỏ, có tham ái đã được buông bỏ, có luyến ái đã được xa lìa, có luyến ái đã được tách lìa, có luyến ái đã được từ bỏ, có luyến ái đã được tẩy trừ, có luyến ái đã được giải thoát, có luyến ái đã được dứt bỏ, có luyến ái đã được buông bỏ, không còn khao khát, được tịch diệt, có trạng thái mát mẻ, có sự cảm thọ lạc, sống với trạng thái cao thượng tự thân.

¹ Nhằm tế độ chư Thiên và nhân loại thuộc sáu tánh khác nhau (tánh tham, tánh sân, tánh si, tánh tâm, tánh tín, tánh giác), đức Phật đã dùng thần thông hóa hiện ra một vị Phật thứ hai cùng với 1250 vị tỳ khưu đi đến nơi ấy bằng đường không trung, và vị Phật đã được hóa hiện ra ấy đã hỏi câu hỏi trên. Đức Phật đã hướng tâm đến các chúng sanh có tánh giác trong lúc thuyết bài Kinh *Purābheda-suttaṃ* này (Niddā. ii, 316).

Bhagavā 'ti gāravādhivacaṇaṃ. Api ca, bhaggarāgoti bhagavā; bhaggadosoti bhagavā; bhaggamohoti bhagavā; bhaggadiṭṭhīti bhagavā; bhaggamānoti bhagavā; bhaggakaṇṭakoti¹ bhagavā; bhaggakilesoti bhagavā; bhaji vibhaji paṭivibhaji dhammaratananti bhagavā; bhavānaṃ antakaroti bhagavā; bhāvitakāyo bhāvitasilo bhāvitacitto bhāvitapaññoti bhagavā; bhaji vā bhagavā araññe vanapatthāni² pantāni senāsanāni appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyāni³ paṭisallāna-sārūppāni⁴ bhagavā; bhāgī vā bhagavā cīvarapiṇḍapātasenāsanagilāna-paccayabhesajjaparikkhārānanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā attharasassa dhammarasassa vimuttirasassa adhisīlassa adhicittassa adhipaññāyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnaṃ jhānānaṃ catunnaṃ appamaññānaṃ catunnaṃ arūpasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā aṭṭhannaṃ vimokkhānaṃ aṭṭhannaṃ abhibhāyatanānaṃ navannaṃ anupubbavihāra-samāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ saññābhāvanānaṃ dasannaṃ kaṣiṇasamāpattinānaṃ ānāpānasatisamādhissa asubhasamāpattiyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnaṃ satipaṭṭhānānaṃ catunnaṃ sammappadhānānaṃ catunnaṃ iddhipādānaṃ pañcannaṃ indriyānaṃ pañcannaṃ balānaṃ sattannaṃ bojjhaṅgānaṃ ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ tathāgatabalānaṃ catunnaṃ vesārajjanaṃ catunnaṃ paṭisambhidānaṃ channaṃ abhiññānaṃ channaṃ buddhadhammānanti bhagavā. **Bhagavā** 'ti netānaṃ nāmaṃ mātaraṃ kataṃ, na pitarā kataṃ, na bhātaraṃ kataṃ, na bhaginiyā kataṃ, na mittāmaccehi kataṃ, na ñātisālohitehi kataṃ, na samaṇabrāhmaṇehi kataṃ, na devatāhi kataṃ, vimokkhantikametaṃ buddhānaṃ bhagavantānaṃ bodhiyā mūle saha sabbaññutaññaṇassa paṭilābhā sacchikā paññatti yadidaṃ 'bhagavā 'ti - vītataṇho purā bhedaṃ iti⁵ bhagavā.

Pubbamantamanissito 'ti - pubbanto vuccati atīto addhā; atītaṃ addhānaṃ ārabha taṇhā pahīnā hoti, diṭṭhi paṭinissaṭṭhā; taṇhāya pahīnattā diṭṭhiyā paṭinissaṭṭhattā, evampi 'pubbamantamanissito.' Athavā, 'evaṃrūpo ahoṣiṃ atītamaddhānaṃ 'ti 'tatha nandiṃ na samannāneti, 'evaṃvedano ahoṣiṃ, evaṃsañño ahoṣiṃ, evaṃsaṅkhāro ahoṣiṃ, evaṃviññāṇo ahoṣiṃ atītamaddhānaṃ 'ti 'tatha nandiṃ na samannāneti,⁶ evampi 'pubbamantamanissito.' Athavā, 'iti me cakkhu ahoṣi atītamaddhānaṃ, iti rūpāti, 'tatha na chandarāgapaṭibaddhaṃ hoti viññāṇaṃ; na chandarāgapaṭibaddhattā viññāṇassa na tadabhinandati, na tadabhinandanto; evampi 'pubbamantamanissito.' 'Iti me sotaṃ ahoṣi atītamaddhānaṃ, iti saddā 'ti, 'iti me ghānaṃ ahoṣi atītamaddhānaṃ, iti gandhā 'ti, 'iti me jivhā ahoṣi atītamaddhānaṃ, iti rasā 'ti, 'iti me kāyo ahoṣi atītamaddhānaṃ, iti phoṭṭhabbā 'ti, 'iti me mano ahoṣi atītamaddhānaṃ, iti dhammā 'ti, 'tatha na chandarāgapaṭibaddhaṃ hoti viññāṇaṃ; na chandarāgapaṭibaddhattā viññāṇassa na tadabhinandati, na tadabhinandanto; evampi 'pubbamantamanissito.' 'Athavā, yān' assu tāni⁷ pubbe mātugāmena saddhiṃ hasitalapitakīlītāni,⁸ na tadassādeti, na taṃ nikāmeti; na ca tena vittim⁹ āpajjati; evampi 'pubbamantamanissito.'

¹ bhaggataṇhoti - Ma.

² araññāvanapatthāni - Ma, Syā, PTS.

³ manussarāhaseyyakāni - Ma, Syā, PTS.

⁴ sārūppāni 'ti - Syā, PTS.

⁵ bhedaṃ - Ma, Syā, PTS, Simu 2.

⁶ samanvāgameti - Syā, PTS.

⁷ yāni tāni - Ma.

⁸ hasitalapitakathitakīlītāni - Syā, PTS.

⁹ pavittim - Syā, PTS.

Đức Thế Tôn: là từ xưng hô với sự tôn kính. Thêm nữa, ‘vị có luyện ái đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có sân hận đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có si mê đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ngã mạn đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có tà kiến đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có cây gai đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ô nhiễm đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã phân phát, đã phân chia, đã phân phối Pháp bảo’ là đức Thế Tôn; ‘vị thực hiện sự chấm dứt các hữu’ là đức Thế Tôn; ‘vị có thân đã được tu tập, có giới đã được tu tập, có tâm đã được tu tập, có tuệ đã được tu tập’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về y phục, đồ ăn khất thực, chỗ nằm ngôi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về vị của mục đích, về vị của Pháp, về vị của giải thoát, về thẳng giới, về thẳng tâm, về thẳng tuệ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn thiền, về bốn vô lượng (tâm), về bốn sự thể nhập vô sắc’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về tám giải thoát, về tám thẳng xứ (của thiên), về chín sự thể nhập và an trú theo tuần tự’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười sự tu tập về tướng, về mười sự thể nhập các đề mục *kasīna*, về định niệm hơi thở vào - hơi thở ra, về sự thể nhập các đề mục tử thi’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh căn, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười Như Lai lực, về bốn pháp tự tin, về bốn tuệ phân tích, về sáu thẳng trí, về sáu pháp của đức Phật’ là đức Thế Tôn. **Thế Tôn:** tên gọi này không do mẹ tạo ra, không do cha tạo ra, không do anh (em) trai tạo ra, không do chị (em) gái tạo ra, không do bạn bè hoặc thân hữu tạo ra, không do các thân quyến và những người cùng huyết thống tạo ra, không do các Sa-môn hoặc Bà-la-môn tạo ra, không do chư Thiên tạo ra, sự tận cùng của giải thoát này là sự quy định thuộc về chư Phật Thế Tôn do sự đạt được, do sự chứng ngộ trí Toàn Tri ở cõi cây Bồ Đề, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘vị có tham ái đã được xa lìa trước khi hoại rã (thân xác)’ là như thế.

Không nương tựa vào thời gian trước: Thời gian trước nói đến thời quá khứ. Liên quan đến thời quá khứ, tham ái là đã được dứt bỏ, tà kiến là đã được buông bỏ; do trạng thái đã được dứt bỏ đối với tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với tà kiến; - như vậy là ‘không nương tựa vào thời gian trước.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Ta đã có sắc như vậy vào thời quá khứ,” rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy. “Ta đã có thọ như vậy - “Ta đã có tưởng như vậy - “Ta đã có hành như vậy - “Ta đã có thức như vậy vào thời quá khứ,” rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy; - như vậy cũng là ‘không nương tựa vào thời gian trước.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Mắt của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các sắc đã là như vậy,” thức không bị trói buộc vào sự mong muốn và luyện ái về điều ấy; do không có trạng thái bị trói buộc vào sự mong muốn và luyện ái của thức, nên không thích thú điều ấy; trong khi không thích thú điều ấy; - như vậy cũng là ‘không nương tựa vào thời gian trước.’ “Tai của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các thanh đã là như vậy,” - “Mũi của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các hương đã là như vậy,” - “Lưỡi của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các vị đã là như vậy,” - “Thân của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các xúc đã là như vậy,” - “Ý của ta đã là như vậy vào thời quá khứ, các pháp đã là như vậy,” thức không bị trói buộc vào sự mong muốn và luyện ái về điều ấy; do trạng thái không bị trói buộc vào sự mong muốn và luyện ái của thức, nên không thích thú điều ấy; trong khi không thích thú điều ấy; - như vậy cũng là ‘không nương tựa vào thời gian trước.’ Hoặc là, các việc cười hót, chuyện trò, đùa giỡn nào với người nữ đã có trước đây, thì không hứng thú điều ấy, không khao khát điều ấy, và không do điều ấy mà đạt được sự vui lòng; - như vậy cũng là ‘không nương tựa vào thời gian trước.’

Vemajjhenūpasāṅkheyyo 'ti - Vemajjhaṃ¹ vuccati paccuppanno addhā, paccuppannaṃ addhānaṃ ārabha taṇhā pahīnā hoti, diṭṭhi paṇinissaṭṭhā; taṇhāya pahīnattā diṭṭhiyā paṇinissaṭṭhattā 'ratto 'ti nūpasāṅkheyyo, duṭṭho 'ti nūpasāṅkheyyo, mūlho 'ti nūpasāṅkheyyo, vinibaddho 'ti nūpasāṅkheyyo, 'parāmaṭṭho 'ti nūpasāṅkheyyo, 'vikkepagato 'ti nūpasāṅkheyyo, 'aniṭṭhaṃ gato 'ti nūpasāṅkheyyo, 'thāmagato 'ti nūpasāṅkheyyo; te abhisāṅkhārā pahīnā; abhisāṅkhārānaṃ pahīnattā gatiyā nūpasāṅkheyyo: nerayikoti vā tiracchānāyonikoti vā pettivisayikoti vā manussoti vā devoti vā rūpīti vā arūpīti vā saññīti vā asaññīti vā nevasaññīnāsaññīti vā; so hetu natthi paccayo natthi, kāraṇaṃ natthi, yena saṅkhaṃ gaccheyyā 'ti - vemajjhenūpasāṅkheyyo.

Tassa natthi purekkhataṃ 'ti² - **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Purekkhāro** 'ti³ dve purekkhārā: taṇhāpurekkhāro ca diṭṭhipurekkhāro ca, -pe- ayaṃ taṇhāpurekkhāro -pe- ayaṃ diṭṭhipurekkhāro. Tassa taṇhāpurekkhāro pahīno, diṭṭhipurekkhāro paṇinissaṭṭho; taṇhāpurekkhārassa pahīnattā diṭṭhipurekkhārassa paṇinissaṭṭhattā, na taṇhaṃ vā diṭṭhiṃ vā purato katvā carati, na taṇhādhajo na taṇhāketu na taṇhādhipeyyo, na diṭṭhidhajo na diṭṭhiketū na diṭṭhādhipeyyo, na taṇhāya vā diṭṭhiyā vā parivārito carati;⁴ - evampi 'tassa natthi purekkhataṃ.' Athavā, 'evaṃrūpo siyaṃ anāgatamaddhānaṃ 'ti, tattha nandiṃ na samannāneti;⁵ - evampi 'tassa natthi purekkhataṃ;' 'evaṃvedano siyaṃ ... evaṃsañño siyaṃ ... evaṃsaṅkhāro siyaṃ ... evaṃviññāṇo siyaṃ anāgatamaddhānaṃ 'ti, tattha nandiṃ na samannāneti; - evampi 'tassa natthi purekkhataṃ.' Athavā, 'iti me cakkhu⁶ siyā anāgatamaddhānaṃ, iti rūpā 'ti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ na paṇidhāti; cetaso appanidhānapaccayā⁷ na tadabhinandati, na tadabhinandanto; - evampi 'tassa natthi purekkhataṃ.' 'Iti me sotāṃ siyā anāgatamaddhānaṃ, iti saddā 'ti - 'iti me ghānaṃ siyā anāgatamaddhānaṃ, iti gandhā 'ti - 'iti me jivhā siyā anāgatamaddhānaṃ, iti rasā 'ti - 'iti me kāyo siyā anāgatamaddhānaṃ, iti phoṭṭhabbā 'ti - 'iti me mano siyā anāgatamaddhānaṃ, iti dhammā 'ti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ na paṇidhāti; cetaso appanidhānapaccayā na tadabhinandati, na tadabhinandanto; - evampi 'tassa natthi purekkhataṃ.' Athavā 'imināhaṃ sīlena vā vatena⁸ vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā 'ti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ na paṇidhāti; cetaso appanidhānapaccayā na tadabhinandati, na tadabhinandanto; - evampi 'tassa natthi purekkhataṃ.'

Tenāha bhagavā:

*“Vītaṇho purābheda (iti bhagavā) pubbamantamanissito,
vemajjhenūpasāṅkheyyo tassa natthi purekkhataṃ”*ti.

¹ vemajjhe - Syā, PTS.

² purakkhataṃ ti - Ma.

³ purekkhārā ti - Ma.

⁴ caratī ti - Syā, PTS.

⁵ samanvāgameti - Syā, PTS.

⁶ cakkhuṃ - Sīmu 2.

⁷ appanidhānapaccayā - Syā, PTS, Sa.

⁸ vattena - Syā, PTS.

Không thể phân hạng vào khoảng giữa: Khoảng giữa nói đến thời hiện tại. Liên quan đến thời hiện tại, tham ái là đã được dứt bỏ, tà kiến là đã được buông bỏ; do trạng thái đã được dứt bỏ đối với tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với tà kiến, không thể phân hạng là ‘bị luyến ái,’ không thể phân hạng là ‘bị sân hận,’ không thể phân hạng là ‘bị si mê,’ không thể phân hạng là ‘bị trói buộc,’ không thể phân hạng là ‘bị bám víu,’ không thể phân hạng là ‘bị tán loạn,’ không thể phân hạng là ‘không dứt khoát,’ không thể phân hạng là ‘cứng cỏi;’ các pháp tạo tác ấy là đã được dứt bỏ; do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, không thể phân hạng theo cảnh giới tái sanh là ‘người địa ngục,’ hoặc ‘loài thú,’ hoặc ‘thân phận ngựa quý,’ hoặc ‘loài người,’ hoặc ‘Thiên nhân,’ hoặc ‘người hữu sắc,’ hoặc ‘người vô sắc,’ hoặc ‘người hữu tướng,’ hoặc ‘người vô tướng,’ hoặc ‘người phi tướng phi phi tướng’? Không có nhân, không có duyên, không có lý do, mà bởi điều ấy vị ấy có thể đi đến sự phân hạng;’ - ‘không thể phân hạng vào khoảng giữa’ là như thế.

Đối với vị ấy, việc chú trọng là không có - Đối với vị ấy: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Việc chú trọng:** Có hai sự chú trọng: chú trọng do tham ái và chú trọng do tà kiến. -nt- điều này là chú trọng do tham ái. -nt- điều này là chú trọng do tà kiến. Đối với vị ấy, sự chú trọng do tham ái đã được dứt bỏ, sự chú trọng do tà kiến đã được buông bỏ; do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự chú trọng do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự chú trọng do tà kiến, vị ấy sống, không chú trọng tham ái hoặc tà kiến, không có tham ái là ngọn cỏ, không có tham ái là biểu hiện, không có tham ái là chủ đạo, không có tà kiến là ngọn cỏ, không có tà kiến là biểu hiện, không có tà kiến là chủ đạo, vị ấy sống không bị vây quanh bởi tham ái hoặc bởi tà kiến; - ‘đối với vị ấy, việc chú trọng là không có’ là như vậy. Hoặc là, (nghĩ rằng): “Ta sẽ có sắc như vậy vào thời vị lai,” rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy; như vậy là ‘đối với vị ấy, việc chú trọng là không có.’ “Ta sẽ có thọ như vậy - “Ta sẽ có tưởng như vậy - “Ta sẽ có hành như vậy - “Ta sẽ có thức như vậy vào thời vị lai,” rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy; - như vậy cũng là ‘đối với vị ấy, việc chú trọng là không có.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Mắt của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các sắc sẽ là như vậy,” rồi không chuyên chú tâm vào việc đạt được điều chưa đạt được; do duyên không chuyên chú của tâm, nên không thích thú điều ấy; trong khi không thích thú điều ấy, - như vậy cũng là ‘đối với vị ấy, việc chú trọng là không có;’ “Tai của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các thanh sẽ là như vậy,” - “Mũi của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các hương sẽ là như vậy,” - “Lưỡi của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các vị sẽ là như vậy,” - “Thân của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các xúc sẽ là như vậy,” - “Ý của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các pháp sẽ là như vậy,” rồi không chuyên chú tâm vào việc đạt được điều chưa đạt được; do duyên không chuyên chú của tâm, nên không thích thú điều ấy; trong khi không thích thú điều ấy, - như vậy cũng là ‘đối với vị ấy, việc chú trọng là không có.’

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

(Đức Thế Tôn nói:) “Vị có tham ái đã được xa lìa trước khi hoại rã (thân xác) thì không nương tựa vào thời gian trước (quá khứ), không thể phân hạng vào khoảng giữa (hiện tại); đối với vị ấy, việc chú trọng (vị lai) là không có.”

10 - 3

*Akkodhano asantāsī¹ avikatthī akukkuco²
mantabhāṇī³ anuddhato sa ve vācāyato muni.*

Akkodhano asantāsī 'ti - **Akkodhano** 'ti hi kho⁴ vuttaṃ, api ca kodho tāva vattabbo. Dasahākārehi kodho jāyati: 'Anatthaṃ me acari' 'ti kodho jāyati. 'Anatthamme carati' 'ti kodho jāyati. 'Anatthamme carissati' 'ti kodho jāyati. 'Piyassa me manāpassa anatthaṃ acari - anatthaṃ carati - anatthaṃ carissati' 'ti kodho jāyati. 'Appiyassa me amanāpassa atthaṃ acari - atthaṃ carati - atthaṃ carissati' 'ti kodho jāyati. Atthāne vā pana kodho jāyati. Yo evarūpo cittassa āghāto paṭighāto paṭighaṃ paṭivirodho⁵ kopo pakopo sampakopo doso padoso sampadoso, cittassa vyāpatti manopadoso kodho kujjhanā kujjhitattaṃ doso dussanā dussitattaṃ vyāpatti vyāpajjanā vyāpajjitattaṃ virodho paṭivirodho caṇḍikkaṃ asuropo⁶ anattamanatā cittassa; ayaṃ vuccati kodho.

Api ca, kodhassa adhimattaparittatā veditabbā: Atthi kañci kālaṃ⁷ kodho cittāvilakaraṇamatto hoti, na ca tāva mukhakulānavikulāno hoti; atthi kañci kālaṃ kodho mukhakulānavikulānamatto hoti, na ca tāva hanusañcopano hoti; atthi kañci kālaṃ kodho hanusañcopanamatto hoti, na ca tāva pharusavācānicchāraṇo hoti; atthi kañci kālaṃ kodho pharusavācā-nicchāraṇamatto hoti, na ca tāva disāvidisānuvilokano⁸ hoti; atthi kañci kālaṃ kodho disāvidisānuvilokanamatto⁹ hoti, na ca tāva daṇḍasattha-parāmasano hoti; atthi kañci kālaṃ kodho daṇḍasatthaparāmasanamatto hoti, na ca tāva daṇḍasattha-abbhukkiraṇo hoti; atthi kañci kālaṃ kodho daṇḍasattha-abbhukkiraṇamatto hoti, na ca tāva daṇḍasattha-abhinipātano hoti; atthi kañci kālaṃ kodho daṇḍasattha-abhinipātanamatto hoti, na ca tāva chinnavichinna¹⁰ karaṇo hoti; atthi kañci kālaṃ kodho chinnavichinna¹⁰-karaṇamatto hoti, na ca tāva sambhañjanapaḷibhañjano¹¹ hoti; atthi kañci kālaṃ kodho sambhañjanapaḷibhañjanamatto¹² hoti, na ca tāva aṅgam-aṅgapaḍḍhano hoti; atthi kañci kālaṃ kodho aṅgamaṅgapaḍḍhanamatto hoti, na ca tāva jīvitā voropaṇo¹³ hoti; atthi kañci kālaṃ kodho jīvitā voropaṇamatto¹⁴ hoti, na ca tāva sabbacāgapariccāgāya saṅghito¹⁵ hoti. Yato kodho parapuggalaṃ ghātetvā attānaṃ ghāteti, ettāvataṃ kodho paramussadagato paramavepullappatto hoti.

¹ asantāpi - Manupa.

² akukkucco - Sīmu 2.

³ mantābhāṇī - Syā, PTS.

⁴ yaṃ hi kho - Ma.

⁵ paṭinirodho - PTS.

⁶ assuropo - Syā, PTS. Sīmu 2.

⁷ kiñca kālaṃ - Sa.

⁸ disāvidisaṃ anuvilokano - Syā, PTS.

⁹ disāvidisaṃ anuvilokanamatto - Syā, PTS.

¹⁰ chinnavicchinna - Ma; chindavicchinda - Syā, PTS, Sa; chinnavicchinna - Manupa.

¹¹ ^opalibhañjano - Ma;

^oparibhañjano - PTS.

¹² ^opalibhañjanamatto - Syā, PTS;

^oparibhañjanamatto - Syā, PTS.

¹³ jīvitāvoropano - Ma;

jīvitapanāsanano - Syā, PTS.

¹⁴ jīvitāvoropanamatto - Ma;

jīvitapanāsanamatto - Syā, PTS.

¹⁵ sabbacāgapariccāgasanḥito - Syā, PTS.

10 - 3

Không có sự giận dữ, không có sự kinh sợ, không có sự phô trương, không có sự hối hận, có lời nói khôn khéo, không bị phóng túng, vị ấy quả thật là bậc hiền trí đã kiềm chế về khẩu.

Không có sự giận dữ, không có sự kinh sợ - Bởi vì ‘**sự không giận dữ**’ được nói đến, như thế sự giận dữ cũng nên được nói đến. Sự giận dữ sanh khởi theo mười biểu hiện: (Nghĩ rằng): “Nó đã làm điều bất lợi cho ta,” giận dữ sanh khởi; (nghĩ rằng): “Nó đang làm điều bất lợi cho ta,” giận dữ sanh khởi; (nghĩ rằng): “Nó sẽ làm điều bất lợi cho ta,” giận dữ sanh khởi; (nghĩ rằng): “Nó đã làm điều bất lợi – đang làm điều bất lợi – sẽ làm điều bất lợi cho người yêu quý, hợp ý của ta,” giận dữ sanh khởi; (nghĩ rằng): “Nó đã làm điều có lợi – đang làm điều có lợi – sẽ làm điều có lợi cho người không yêu quý, không hợp ý của ta,” giận dữ sanh khởi; thêm nữa là sự giận dữ sanh khởi vô cớ. Sự tức tối nào của tâm có hình thức như vậy là sự tức giận, sự thù hận, sự đối chọi, sự căm giận, sự căm hờn, sự căm ghét, sự sân hận, sự khởi sân, sự sân nộ, sự độc ác của tâm, sự khởi sân của ý, sự giận dữ, biểu hiện giận dữ, trạng thái giận dữ, sự sân hận, biểu hiện sân hận, trạng thái sân hận, sự tức giận, biểu hiện tức giận, trạng thái tức giận, sự chống đối, sự đối chọi, sự tàn nhẫn, sự lỗ mắng, trạng thái không hoan hỷ của tâm; điều này được gọi là sự giận dữ.

Thêm nữa, trạng thái nhiều ít của sự giận dữ nên được biết đến: Có lúc sự giận dữ là ở mức độ làm xáo trộn tâm, nhưng chưa nhúu mày nhăn mặt; có lúc sự giận dữ là ở mức độ nhúu mày nhăn mặt, nhưng chưa nghiêng hai hàm răng; có lúc sự giận dữ là ở mức độ nghiêng hai hàm răng, nhưng chưa thốt ra lời nói thô lỗ; có lúc sự giận dữ là ở mức độ thốt ra lời nói thô lỗ, nhưng chưa nhìn quanh các hướng (tìm vũ khí); có lúc sự giận dữ là ở mức độ nhìn quanh các hướng (tìm vũ khí), nhưng chưa nắm lấy gậy gộc gươm đao; có lúc sự giận dữ là ở mức độ nắm lấy gậy gộc gươm đao, nhưng chưa giơ gậy gộc gươm đao lên; có lúc sự giận dữ là ở mức độ giơ gậy gộc gươm đao lên, nhưng chưa giáng gậy gộc gươm đao xuống; có lúc sự giận dữ là ở mức độ giáng gậy gộc gươm đao xuống, nhưng chưa làm việc bầm chém; có lúc sự giận dữ là ở mức độ làm việc bầm chém, nhưng chưa có sự tổn thương gãy vỡ; có lúc sự giận dữ là ở mức độ có sự tổn thương gãy vỡ, nhưng chưa có sự đứt lìa các phần cơ thể; có lúc sự giận dữ là ở mức độ có sự đứt lìa các phần cơ thể, nhưng chưa có sự đoạt lấy mạng sống; có lúc sự giận dữ là ở mức độ có sự đoạt lấy mạng sống, nhưng chưa đến mức buông bỏ tất cả luôn cả việc tự sát. Khi nào sự giận dữ khiến cho giết chết người khác rồi giết chết mình, đến chừng ấy thì sự giận dữ (của người ấy) đã đạt đến mức quá lỗ, đã đạt đến mức tận cùng.

Yassa so¹ kodho pahīno samucchinno vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ñāṇagginā daḍḍho, so vuccati ‘akkodhano.’ Kodhassa pahīnattā ‘akkodhano.’ Kodhavatthussa pariññātattā ‘akkodhano.’ Kodhahetussa upacchinnattā akkodhano ’ti - akkodhano.

Asantāsī ’ti - Idhekacco tāsī hoti uttāsī parittāsī, so tasati uttasati parittasati bhāyati santāsaṃ āpajjati: ‘Kulaṃ vā na labhāmi, gaṇaṃ vā na labhāmi, āvāsaṃ vā na labhāmi, lābhaṃ vā na labhāmi, yasaṃ vā na labhāmi, paṣaṃsaṃ vā na labhāmi, sukhaṃ vā na labhāmi, cīvaraṃ vā na labhāmi, piṇḍapātaṃ vā na labhāmi, senāsaṃ vā na labhāmi, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ vā na labhāmi gilānūpaṭṭhākaṃ² vā na labhāmi, appaññātomhī ’ti³ tasati uttasati parittasati bhāyati santāsaṃ āpajjati.

Idha bhikkhu asantāsī hoti anuttāsī aparittāsī, so na tasati na uttasati na parittasati na bhāyati na santāsaṃ āpajjati: ‘Kulaṃ vā na labhāmi, gaṇaṃ vā na labhāmi, āvāsaṃ vā na labhāmi, lābhaṃ vā na labhāmi, yasaṃ vā na labhāmi, paṣaṃsaṃ vā na labhāmi, sukhaṃ vā na labhāmi, cīvaraṃ vā na labhāmi, piṇḍapātaṃ vā na labhāmi, senāsaṃ vā na labhāmi, gilānapaccaya-bhesajjaparikkhāraṃ vā na labhāmi, gilānūpaṭṭhākaṃ vā na labhāmi, appaññātomhī ’ti na tasati na uttasati na parittasati na bhāyati na santāsaṃ āpajjati ’ti - akkodhano asantāsī.

Avikatthī akukkuco ’ti - Idhekacco katthī hoti vikatthī, so katthati vikatthati: ‘Ahamasmi silasampannoti vā vatasampannoti vā⁴ silabbatasampannoti vā, jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā⁵ vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā⁶ sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā, uccākulā pabbajitoti vā mahākulā pabbajitoti vā mahābhogakulā pabbajitoti vā uḷārabhogakulā pabbajitoti vā, ñāto yasassī sagahaṭṭhapabbajitānanti vā, lābhīmi cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-bhesajjaparikkhārānanti vā, suttantikoti vā vinayadharoti vā dhammakathikoti vā, āraññīkoti vā piṇḍapātīkoti vā paṃsukūlikoti vā tecīvarīkoti vā sapadānacārikoti vā khalupacchābhattīkoti vā nesajjīkoti vā yathāsanthatīkoti vā, paṭhamassa jhānassa lābhīti vā, dutiyassa jhānassa lābhīti vā, tatiyassa jhānassa lābhīti vā, catutthassa jhānassa lābhīti vā, ākāsañācāyatanasamāpattiyā viññāṇañcāyatanasamāpattiyā ākiñcaññāyatanasamāpattiyā nevaññānāsaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā katthati vikatthati. Evaṃ na katthati, na vikatthati, katthanā vikatthanā⁷ ārato virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁸ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī ’ti - avikatthī.

¹ yass’ eso - PTS.

² gilānupaṭṭhānaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

³ appaññātomhī ’ti - Sīmu 1.

⁴ vattasampannoti vā - Syā, itipāṭho PTS potthakesu na dissate.

⁵ kolaputtikena vā - Syā, PTS.

⁶ vijjāṭṭhānena vā - Syā, PTS.

⁷ vikatthanā - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁸ nissaṭṭho - Syā, PTS.

Đối với người nào, sự giận dữ ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không có sự giận dữ. Trạng thái đã dứt bỏ đối với sự giận dữ là ‘không có sự giận dữ.’ Trạng thái đã biết toàn diện về nền tảng của sự giận dữ là ‘không có sự giận dữ.’ Trạng thái đã chặt đứt nhân của sự giận dữ là ‘không có sự giận dữ;’ - ‘không có sự giận dữ’ là như thế.

Không có sự kinh sợ: Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có sự run sợ, có sự khiếp sợ, có sự hoảng sợ, vị ấy run sợ, khiếp sợ, hoảng sợ, sợ hãi, rơi vào sự kinh sợ (nghĩ rằng): “Tôi không đạt được gia đình, tôi không đạt được đồ chúng, tôi không đạt được chỗ ngụ, tôi không đạt được lợi lộc, tôi không đạt được danh vọng, tôi không đạt được sự khen ngợi, tôi không đạt được hạnh phúc, tôi không đạt được y phục, tôi không đạt được vật thực, tôi không đạt được chỗ ở, tôi không đạt được vật dụng là thuốc men chữa bệnh, hoặc tôi không đạt được người chăm sóc bệnh, tôi không được biết đến;” như thế là run sợ, khiếp sợ, hoảng sợ, sợ hãi, rơi vào sự kinh sợ.

Ở đây, vị tỳ khưu là không có sự kinh sợ, không có sự khiếp sợ, không có sự hoảng sợ, vị ấy không run sợ, không khiếp sợ, không hoảng sợ, không sợ hãi, không rơi vào sự kinh sợ (nghĩ rằng): “Tôi không đạt được gia đình, tôi không đạt được đồ chúng, tôi không đạt được chỗ ngụ, tôi không đạt được lợi lộc, tôi không đạt được danh vọng, tôi không đạt được sự khen ngợi, tôi không đạt được hạnh phúc, tôi không đạt được y phục, tôi không đạt được vật thực, tôi không đạt được chỗ ở, tôi không đạt được vật dụng là thuốc men chữa bệnh, hoặc tôi không đạt được người chăm sóc bệnh, tôi không được biết đến;” như thế là không run sợ, không khiếp sợ, không hoảng sợ, không sợ hãi, không rơi vào sự kinh sợ; - ‘không có sự giận dữ, không có sự kinh sợ’ là như thế.

Không có sự phô trương, không có sự hời hợt: Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có sự khoe khoang, có sự phô trương, vị ấy khoe khoang, phô trương rằng: “Tôi thành tựu về giới,” hoặc “Tôi thành tựu về phạm sự,” hoặc “Tôi thành tựu về giới và phạm sự;” khoe khoang, phô trương về xuất thân, về dòng họ, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác rằng: “Tôi xuất gia từ gia tộc thượng lưu,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc lớn,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có nhiều của cải,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có của cải quý giá,” hoặc “Tôi được biết tiếng, có danh vọng trong số các hàng tại gia và xuất gia,” hoặc “Tôi có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh,” hoặc “Tôi là vị chuyên về Kinh,” hoặc “Tôi là vị trì Luật,” hoặc “Tôi là vị thuyết Pháp,” hoặc “Tôi là vị ngụ ở rừng,” hoặc “Tôi là vị ngụ ở gốc cây,” hoặc “Tôi là vị chuyên đi khất thực,” hoặc “Tôi là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ,” hoặc “Tôi là vị chỉ sử dụng ba y,” hoặc “Tôi là vị đi khất thực tuần tự theo từng nhà,” hoặc “Tôi là vị không ăn vật thực dâng sau,” hoặc “Tôi là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm),” “Tôi là vị ở chỗ đã được chỉ định,” hoặc “Tôi đạt sơ thiền,” hoặc “Tôi đạt nhị thiền,” hoặc “Tôi đạt tam thiền,” hoặc “Tôi đạt tứ thiền,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập không vô biên xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập thức vô biên xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập vô sở hữu xứ,” hoặc “Tôi đạt sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ.” Vị không khoe khoang, không phô trương như vậy là vị đã tránh khỏi sự khoe khoang, khỏi sự phô trương, đã xa lánh, đã tránh xa, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không có sự phô trương’ là như thế.

Akukkuco 'ti - **Kukkuccan** 'ti hatthakukkuccampi kukkuccaṃ, pādakukkuccampi kukkuccaṃ, hatthapādakukkuccampi kukkuccaṃ, akappiye kappiyasaññitā, kappiye akappiyasaññitā, vikāle kālasaññitā, kāle vikālasaññitā,¹ avajje vajjasaññitā, vajje avajjasaññitā. Yaṃ evarūpaṃ kukkuccaṃ kukkuccāyanā kukkuccāyittamaṃ, cetaso vippaṭṭisāro manovilekko, idaṃ vuccati kukkuccaṃ.²

Api ca dvīhi kāraṇehi uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko: katattā ca akatattā ca. Kathaṃ katattā ca akatattā ca uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko? 'Kataṃ me kāyaduccaritaṃ, akataṃ me kāyasucaritaṃ 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko; 'Kataṃ me vacīduccaritaṃ, akataṃ me vacīsucaritaṃ 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko; 'Kataṃ me manoduccaritaṃ, akataṃ me manusucaritaṃ 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko; 'Kato me pāṇātipāto, akatā me pāṇātipātā veramaṇī 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko; 'Kataṃ me adinnādānaṃ akatā me adinnādānā veramaṇī 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko; 'Kato me kāmesu micchācāro, akatā me kāmesu micchācārā veramaṇī 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko; 'Kato me musāvādo, akatā me musāvādā veramaṇī 'ti - 'Katā me pisunā vācā, akatā me pisuṇāya vācāya veramaṇī 'ti - 'Katā me pharusā vācā, akatā me pharusāya vācāya veramaṇī 'ti - 'Kato me samphappalāpo, akatā me samphappalāpā veramaṇī 'ti - 'Katā me abhijjhā, akatā me anabhijjhā 'ti - 'Kato me vyāpādo, akato me avyāpādo 'ti - 'Katā me micchādītthi, akatā me sammādītthi 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko. Evaṃ katattā ca akatattā ca uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko.

Athavā 'sīlesumhi na paripūrakārī 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko. 'Indriyesumhi aguttadvāro 'ti - 'Bhojane amattaññūmhī 'ti - 'Jāgariyaṃ ananuyuttomhī 'ti - 'Na satisampajañña samannāgatomhī 'ti - 'Abhāvitā me cattāro satipaṭṭhānā 'ti - 'Abhāvitā me cattāro sammappadhānā 'ti - 'Abhāvitā me cattāro iddhipādā 'ti - 'Abhāvitāni me pañcīndriyānī 'ti - 'Abhāvitāni me pañcabalānī 'ti - 'Abhāvitā me satta bojjaṅgā 'ti - 'Abhāvito³ me ariyo aṭṭhaṅgiko maggo 'ti - 'Dukkhaṃ me apariññātan 'ti - 'Samudayo me appahīno 'ti - 'Maggo me abhāvito 'ti - 'Nirodho me asacchikato 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vippaṭṭisāro manovilekko. Yassetamaṃ kukkuccaṃ pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭṭipassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhaṃ, so vuccati akukkucco 'ti - avikatthī akukkuco.

¹ vikāle kālasaññitā, kāle vikālasaññitā - itipāṭho Syā potthake na dissate.

² Vibhaṅgappakaraṇa, Jhānavibhaṅga.

³ abhāvitā - Sīmu 2.

Không có sự hối hận - Hối hận: về bối rối ở bàn tay cũng là hối hận, về bối rối ở bàn chân cũng là hối hận, về bối rối ở bàn tay và bàn chân cũng là hối hận, lầm tưởng là được phép trong việc không được phép, lầm tưởng là không được phép trong việc được phép, lầm tưởng là đúng thời vào lúc phi thời, lầm tưởng là phi thời vào lúc đúng thời, lầm tưởng là có tội ở việc vô tội, lầm tưởng là vô tội ở việc có tội. Sự hối hận nào có hình thức như vậy là biểu hiện hối hận, trạng thái hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý, việc này gọi là hối hận.

Thêm nữa, sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do hai nguyên nhân: do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm. Thế nào là sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do trạng thái đã làm và do trạng thái không làm? Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã làm ược hạnh về thân, ta đã không làm thiện hạnh về thân.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã làm ược hạnh về khẩu, ta đã không làm thiện hạnh về khẩu.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã làm ược hạnh về ý, ta đã không làm thiện hạnh về ý.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã giết hại sinh mạng, ta đã không tránh xa sự giết hại sinh mạng.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã trộm cắp, ta đã không tránh xa sự trộm cắp.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã tà hạnh trong các dục, ta đã không tránh xa sự tà hạnh trong các dục.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã nói dối, ta đã không tránh xa việc nói dối.” – “Ta đã nói đâm thọc, ta đã không tránh xa việc nói đâm thọc.” – “Ta đã nói thô lỗ, ta đã không tránh xa việc nói thô lỗ.” – “Ta đã nói nhảm nhí, ta đã không tránh xa việc nói nhảm nhí.” – “Ta đã hành động tham đắm, ta đã không hành động không tham đắm.” – “Ta đã hành động sân hận, ta đã không hành động không sân hận.” – “Ta đã thực hành tà kiến, ta đã không thực hành chánh kiến.” Như vậy là sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm.

Hoặc là, sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta không phải là người thực hành đầy đủ các giới.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta là người có các giác quan không được gìn giữ.” – “Ta là người không biết chừng mực về vật thực.” – “Ta chưa luyện tập về tinh thức.” – “Ta chưa đầy đủ niệm và sự nhận biết rõ.” – “Bốn sự thiết lập niệm chưa được ta tu tập.” – “Bốn chánh cần chưa được ta tu tập.” – “Bốn nền tảng của thần thông chưa được ta tu tập.” – “Năm quyền chưa được ta tu tập.” – “Năm lực chưa được ta tu tập.” – “Bảy yếu tố đưa đến giác ngộ chưa được ta tu tập.” – “Đạo lộ thánh thiện tám chi phần chưa được ta tu tập.” – “Khổ chưa được ta biết toàn diện.” – “Tập chưa được ta dứt bỏ.” – “Đạo chưa được ta tu tập.” – “Diệt chưa được ta chứng ngộ.” Đối với người nào, sự hối hận ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không có sự hối hận; - ‘không có sự phô trương, không có sự hối hận’ là như thế.

Mantabhāṇī anuddhato 'ti - Mantā vuccati paññā, yā paññā pajānanā – amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi;¹ mantāya pariggahetvā vācaṃ bhāsati, bahumpi kathento bahumpi bhaṇanto bahumpi dīpayanto bahumpi voharanto dukkathitaṃ dubhaṇitaṃ dullapitaṃ duruttaṃ dubbhāsitaṃ vācaṃ na bhāsati 'ti mantabhāṇī. **Anuddhato**² - Tattha katamaṃ uddhaccaṃ? Yaṃ cittaśa uddhaccaṃ avūpasamo cetaso vikkhepo bhantattaṃ cittaśa, idaṃ vuccati uddhaccaṃ. Yassettaṃ uddhaccaṃ pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ṇāṇagginā daḍḍhaṃ, so vuccati anuddhato 'ti - mantabhāṇī anuddhato.

Sa ve vācāyato munī 'ti - Idha bhikkhu musāvādaṃ pahāya musāvādā paṭivirato hoti, saccavādī saccasandho theto paccayiko avisaṃvādako lokassa. Pisunaṃ vācaṃ pahāya pisunāya vācāya paṭivirato hoti; ito sutvā na amutra akkhātā imesaṃ bhedāya, amutra vā sutvā na imesaṃ akkhātā amūsaṃ bhedāya, iti bhinnānaṃ vā sandhātā sahitānaṃ vā anuppadātā samaggārāmo³ samaggarato samagganandī samaggakaraṇiṃ vācaṃ bhāsitaṃ hoti. Pharusāṃ vācaṃ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti, yā sā vācā nelā⁴ kaṇṇasukhā pemaṇiyā hadayaṅgamā porī bahujaṇakantā bahujaṇamaṇāpā, tathārūpiṃ vācaṃ bhāsitaṃ hoti. Samphappalāpaṃ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti, kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatiṃ⁵ vācaṃ bhāsitaṃ hoti, kālena sāpadesaṃ pariyantavatiṃ atthasaṃhitaṃ. Catuhi vacīsucaritehi samannāgato catudosāpagataṃ⁶ vācaṃ bhāsati, dvattiṃsāya tiracchānakathāya ārato assa⁷ virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁸ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharati.

Dasa kathāvatthūni⁹ katheti,¹⁰ seyyathīdaṃ: Appicchakathaṃ katheti, santuṭṭhikathaṃ katheti, pavivekakathaṃ asaṃsaggakathaṃ, viriyārambhakathaṃ, silakathaṃ, samādhikathaṃ, paññākathaṃ, vimuttikathaṃ, vimuttiñāṇadassana-kathaṃ, satipaṭṭhānakathaṃ, sammappadhānakathaṃ, iddhipādakathaṃ, indriyakathaṃ, balakathaṃ, bojjaṅgakathaṃ, maggakathaṃ, phalakathaṃ, nibbānakathaṃ katheti; vācāya yato¹¹ yatto pariyatto¹² gutto gopito rakkhito vūpasanto. **Munī** 'ti monaṃ vuccati ṇāṇaṃ, yā paññā pajānanā –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi¹ –pe– saṅgajālamaticca so munī 'ti - sa ve vācāyato munī.

Tenāha bhagavā:

“*Akkodhano asantāsī avikatthī akukkuco,*
mantabhāṇī anuddhato sa ve vācāyato munī”ti.

¹ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

² anuddhato ti - Ma, Syā, PTS.

³ samaggarāmo - Pu.

⁴ nelā - Ma, Syā, PTS.

⁵ nidānavatiṃ - PTS.

⁶ catudosāgataṃ - PTS.

⁷ assa - itipātho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁸ nissaṭṭho - Syā; paṭinissaṭṭho - PTS.

⁹ dasavatthūni - Syā, PTS.

¹⁰ kathesi - Ma.

¹¹ vācāyato ti - Syā, PTS.

¹² paṭiyatto - Syā, PTS.

Có lời nói khôn khéo, không bị phóng túng - Khôn khéo được gọi là tuệ. Tuệ là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến. Sau khi nắm vững sự khôn khéo rồi nói lời nói, đầu thuyết nhiều, đầu phát ngôn nhiều, đầu giảng giải nhiều, đầu diễn tả nhiều, cũng không nói lời nói được thuyết vụng về, được phát ngôn vụng về, được đối đáp vụng về, được thốt ra vụng về, được nói vụng về; - ‘có lời nói khôn khéo’ là như thế. **Không bị phóng túng:** Ở nơi ấy, sự phóng dật là việc nào? Sự phóng dật nào của tâm là sự không vắng lặng, là sự tán loạn của ý, là trạng thái bị rối loạn của tâm, việc này là sự phóng dật của tâm. Đối với người nào, sự phóng dật ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không bị phóng túng; - ‘có lời nói khôn khéo, không bị phóng túng’ là như thế.

Vị ấy quả thật là bậc hiền trí đã kiềm chế về khẩu: Ở đây, vị tỳ khưu sau khi dứt bỏ việc nói dối, là người tránh xa việc nói dối, có lời nói chân thật, liên quan đến sự thật, chắc chắn, đáng tin, không lường gạt thế gian. Sau khi dứt bỏ lời nói đâm thọc, là người tránh xa lời nói đâm thọc; sau khi nghe ở chỗ này, không là người nói lại ở chỗ kia nhằm chia rẽ những người này, hoặc là sau khi nghe ở chỗ kia, không là người nói lại cho những người này nhằm chia rẽ những người kia; như vậy là người kết hợp những kẻ đã bị chia rẽ, là người khuyến khích những kẻ hòa hợp, là người thỏa thích việc hợp nhất, thích thú việc hợp nhất, hân hoan việc hợp nhất, là người nói lời tạo ra sự hợp nhất. Sau khi dứt bỏ lời nói thô lỗ, là người tránh xa lời nói thô lỗ; lời nói nào là dịu ngọt, êm tai, đáng yêu, đi vào tim, tao nhã, làm đẹp lòng nhiều người, làm hợp ý nhiều người, là người nói lời có hình thức như thế. Sau khi dứt bỏ việc nói nhảm nhí, là người tránh xa việc nói nhảm nhí, là người nói đúng thời, nói về sự thật, nói về mục đích, nói về Pháp, nói về Luật, là người nói lời có giá trị, hợp thời, có lý lẽ, có chủ đề, liên quan đến mục đích. Là người được thành tựu bốn thiện hạnh về khẩu, (vị ấy) nói lời nói tránh xa bốn sự sai trái, là vị đã tránh khỏi ba mươi hai việc nói phù phiếm, đã xa lánh, đã tránh xa, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn.

Là người nói về mười đề tài nói chuyện, như là nói về ít ham muốn, nói về sự tự biết đủ, nói về viễn ly, nói về không giao du, nói về sự ra sức tinh tấn, nói về giới, nói về định, nói về tuệ, nói về giải thoát, nói về sự biết và thấy về giải thoát,¹ nói về sự thiết lập niệ, nói về chánh cần, nói về nền tảng của thần thông, nói về quyền, nói về lực, nói về yếu tố đưa đến giác ngộ, nói về Đạo, nói về Quả, nói về Niết Bàn; là người đã kiềm chế ở lời nói, đã cố sức, đã kiềm giữ, đã bảo vệ, đã gìn giữ, đã hộ trì, đã vắng lặng. **Bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, tức là tuệ, là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí; - ‘vị ấy quả thật là bậc hiền trí đã kiềm chế về khẩu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không có sự giận dữ, không có sự kinh sợ, không có sự phô trương, không có sự hối hận, có lời nói khôn khéo, không bị phóng túng, vị ấy quả thật là bậc hiền trí đã kiềm chế về khẩu.”

¹ Sự biết và thấy về giải thoát (tri kiến về giải thoát) = *vimuttiñāṇadassana*. Trường hợp liên kết với từ *khandha* (uẩn, khối, đồng), thì cụm từ *vimuttiñāṇadassanakhandha* (tập hợp sự biết và thấy về giải thoát) được ghi lời dịch Việt là “giải thoát tri kiến uẩn” (ND).

10 - 4

*Nirāsatti¹ anāgate atītaṃ nānusocati,
vivekadassī phassesu diṭṭhīsu ca na niyati.²*

Nirāsatti anāgate 'ti - Āsatti vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.³ Yassesā āsatti taṇhā pahinā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhappattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti, - evampi 'nirāsatti anāgate.' Athavā, 'evaṃrūpo siyaṃ anāgatamaddhānaṃ 'ti tattha nandiṃ na samannāneti,⁴ 'evaṃvedano siyaṃ – 'evaṃsañño siyaṃ – 'evaṃsaṅkhāro siyaṃ – 'evaṃviññāṇo siyaṃ anāgatamaddhānaṃ 'ti tattha nandiṃ na samannāneti, - evampi 'nirāsatti anāgate.' Athavā, 'iti me cakkhuṃ⁵ siyā anāgatamaddhānaṃ, iti rūpā 'ti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ na paṇidahati, cetaso appaṇidhānappaccayā na tadabhinandati, na tadabhinandanto, - evampi 'nirāsatti anāgate;' 'iti me sotaṃ siyā anāgatamaddhānaṃ, iti saddā 'ti –pe– 'iti me mano siyā anāgatamaddhānaṃ, iti dhammā 'ti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ na paṇidahati; cetaso appaṇidhānappaccayā na tadabhinandati; na tadabhinandanto, - evampi 'nirāsatti anāgate.' Athavā 'imināhaṃ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā 'ti appaṭiladdhassa paṭilābhāya cittaṃ na paṇidahati; cetaso appaṇidhānappaccayā na tadabhinandati, na tadabhinandanto - evampi 'nirāsatti anāgate.'

Atītaṃ nānusocati 'ti - vipariṇataṃ vā vatthuṃ⁶ na socati, vipariṇatasmiṃ⁷ vā vatthusmiṃ na socati, cakkhuṃ me vipariṇatanti na socati, sotaṃ me – ghānaṃ me – jivhā me – kāyo me – rūpā me – saddā me – gandhā me – rasā me – phoṭṭhabbā me – kulaṃ me – gaṇo⁸ me – āvāso me – lābho me – yaso me – pasasā me – sukhaṃ me – cīvaraṃ me – piṇḍapāto me – senāsaṇaṃ me – gilānapaccayabhesajjaparikkhāro me – mātā me – pitā me – bhātā me – bhaginī me – putto me – dhītā me – mittā me – amaccā⁹ me – ñātakā me – sālohitā me vipariṇatāti na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kandati na sammohaṃ āpajjati 'ti - atītaṃ nānusocati.

¹ nirāsatti - Syā, PTS.

² niyyati - Syā, PTS.

³ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

⁴ samanvāgameti - Syā, PTS.

⁵ cakkhu - Ma, Syā, PTS.

⁶ vatthu - PTS.

⁷ vipariṇatamhi - Syā, PTS.

⁸ gaṇaṃ - PTS.

⁹ mittāmaccā - Syā, PTS.

10 - 4

Vị không có sự dính mắc ở tương lai, không sâu muộn về quá khứ, nhìn thấy sự viễn ly ở các xúc, và không bị dẫn đi bởi các tà kiến.

Vị không có sự dính mắc ở tương lai: Sự dính mắc nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với người nào, sự dính mắc, tham ái ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, - như vậy là ‘vị không có sự dính mắc ở tương lai.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Ta sẽ có sắc như vậy vào thời vị lai,” rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy; “Ta sẽ có thọ như vậy – “Ta sẽ có tưởng như vậy – “Ta sẽ có hành như vậy – “Ta sẽ có thức như vậy vào thời vị lai,” rồi không tự lấy làm vui mừng về điều ấy; - như vậy cũng là ‘vị không có sự dính mắc ở tương lai.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Mắt của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các sắc sẽ là như vậy,” rồi không chuyên chú tâm vào việc đạt được điều chưa đạt được. Do duyên không chuyên chú của tâm, rồi không thích thú điều ấy; trong khi không thích thú điều ấy, - như vậy cũng là ‘vị không có sự dính mắc ở tương lai.’ “Tai của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các thanh sẽ là như vậy,” – “Ý của ta sẽ là như vậy vào thời vị lai, các pháp sẽ là như vậy,” rồi không chuyên chú tâm vào việc đạt được điều chưa đạt được. Do duyên không chuyên chú của tâm, rồi không thích thú điều ấy; trong khi không thích thú điều ấy, - như vậy cũng là ‘vị không có sự dính mắc ở tương lai.’ Hoặc là, (nghĩ rằng): “Với giới này, hay với phạm sự này, hay với sự khắc khổ này, hay với Phạm hạnh này, ta sẽ trở thành Thiên Vương hoặc một Thiên nhân nào đó,” rồi không chuyên chú tâm vào việc đạt được điều chưa đạt được. Do duyên không chuyên chú của tâm, rồi không thích thú điều ấy; trong khi không thích thú điều ấy, - như vậy cũng là ‘vị không có sự dính mắc ở tương lai.’

Không sâu muộn về quá khứ: không sâu muộn về vật đã bị biến đổi; hoặc không sâu muộn khi vật bị biến đổi; (nghĩ rằng): “Mắt của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn; (nghĩ rằng): “Tai của ta – Mũi của ta – Lưỡi của ta – Thân của ta – Các sắc của ta – Các thanh của ta – Các hương của ta – Các vị của ta – Các xúc của ta – Gia tộc của ta – Đồ chúng của ta – Chỗ ngụ của ta – Lợi lộc của ta – Danh vọng của ta – Lời khen của ta – Hạnh phúc của ta – Y phục của ta – Đồ ăn khát thực của ta – Chỗ nằm ngồi của ta – Vật dụng là thuốc men chữa bệnh của ta – Mẹ của ta – Cha của ta – Anh (em) trai của ta – Chị (em) gái của ta – Con trai của ta – Con gái của ta – Bạn bè của ta – Thân hữu của ta – Thân quyến của ta – Những người cùng huyết thống của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đăm đăm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘không sâu muộn về quá khứ’ là như thế.

Vivekadassī phassesū 'ti - **Phasso** 'ti cakkhusamphasso sotasamphasso ghānasamphasso jivhāsamphasso kāyasamphasso manosamphasso adhivacanasamphasso paṭighasamphasso sukhavedaniyo phasso¹ dukkhavedaniyo phasso¹ adukkhamasukhavedaniyo phasso,¹ kusalo phasso akusalo phasso abyākato phasso kāmāvacaro phasso rūpāvacaro phasso arūpāvacaro phasso suññato phasso animitto phasso appaṇihito phasso lokiyo phasso lokuttaro phasso atīto phasso anāgato phasso paccuppanno phasso; yo evarūpo phasso phusanā samphusanā samphusitattaṃ, ayaṃ vuccati phasso.

Vivekadassī phassesū 'ti - Cakkhusamphassaṃ vivittaṃ passati attena vā attaniyena vā niccena vā dhuvena vā sassatena vā avipariṇāmadhammena vā, sotasamphassaṃ vivittaṃ passati – ghānasamphassaṃ vivittaṃ passati – jivhāsamphassaṃ vivittaṃ passati – kāyasamphassaṃ vivittaṃ passati – manosamphassaṃ vivittaṃ passati – adhivacanasamphassaṃ vivittaṃ passati – paṭighasamphassaṃ vivittaṃ passati – sukhavedaniyaṃ phassaṃ² – dukkhavedaniyaṃ phassaṃ² – adukkhamasukhavedaniyaṃ phassaṃ² – kusalaṃ phassaṃ – akusalaṃ phassaṃ – avyākataṃ phassaṃ – kāmāvacaraṃ phassaṃ – rūpāvacaraṃ phassaṃ – arūpāvacaraṃ phassaṃ – lokiyaṃ phassaṃ vivittaṃ passati attena vā attaniyena vā niccena vā dhuvena vā sassatena vā avipariṇāmadhammena vā. Athavā, atītaṃ phassaṃ anāgatehi ca³ paccuppannehi ca phassehi vivittaṃ passati, anāgataṃ phassaṃ atītehi ca paccuppannehi ca phassehi vivittaṃ passati, paccuppannaṃ phassaṃ atītehi ca anāgatehi ca phassehi vivittaṃ passati. Athavā, ye te phassā ariyā anāsavā lokuttarā suññatāpaṭisaññuttā, te phasse vivitte passati rāgena dosena mohena kodhena upanāhena makkhena paḷāsena issāya macchariyena māyāya sāṭheyyena thambhena sārāmbhena mānena atimānena madena pamādena sabbakilesehi sabbaduccaritehi sabbadarathehi sabbapariḷāhehi sabbasantāpehi sabbakusalābhisaṅkhārehi vivitte passati 'ti - vivekadassī phassesu.

Diṭṭhīsu ca na nīyatī 'ti - Tassa dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhappattikāni ṇāṇagginā daḍḍhāni. So diṭṭhiyā na yāyati na nīyati na vuyhati na saṃhariyati napi taṃ diṭṭhigataṃ sārato pacceti na paccāgacchatī 'ti - diṭṭhīsu ca na nīyatī.

Tenāha bhagavā:

“Nirāsatti anāgate atītaṃ nānusocati,
vivekadassī phassesu diṭṭhīsu ca na nīyatī”ti.

10 - 5

Patilīno⁴ akuhako apihālu amaccharī,
appagabbho ajeguccho pesuṇeyye⁵ ca no yuto.

¹ samphasso - Syā, PTS.

² samphassaṃ - Syā, PTS.

³ anāgatehi ca phassehi - Syā, PTS.

⁴ paṭilīno - Syā.

⁵ pesuṇeyye - Ma, Syā, PTS.

Nhìn thấy sự viễn ly ở các xúc - Xúc: là nhãn xúc, nhĩ xúc, tỷ xúc, thiệt xúc, thân xúc, ý xúc, xúc do diễn đạt (xúc thông qua ý môn), xúc do va chạm (xúc thông qua ngũ môn), xúc tạo ra thọ lạc, xúc tạo ra thọ khổ, xúc tạo ra thọ không khổ không lạc, xúc (ở tâm) thiện, xúc (ở tâm) bất thiện, xúc (ở tâm) vô ký, xúc thuộc dục giới, xúc thuộc sắc giới, xúc thuộc vô sắc giới, xúc (do quán xét) không tánh, xúc (do quán xét) vô tướng, xúc (do quán xét) vô nguyện, xúc hiệp thế, xúc xuất thế, xúc quá khứ, xúc vị lai, xúc hiện tại, xúc nào có hình thức như vậy là sự chạm vào, biểu hiện chạm vào, trạng thái chạm vào, điều này được gọi là xúc.

Nhìn thấy sự viễn ly ở các xúc: Nhìn thấy nhãn xúc được tách biệt với tự ngã, hoặc với vật thuộc về tự ngã, hoặc với nghĩa thường còn, hoặc với nghĩa bền vững, hoặc với nghĩa trường tồn, hoặc với tình trạng không bị biến đổi; nhìn thấy nhĩ xúc được tách biệt – nhìn thấy tỷ xúc được tách biệt – nhìn thấy thiệt xúc được tách biệt – nhìn thấy thân xúc được tách biệt – nhìn thấy ý xúc được tách biệt – nhìn thấy xúc do diễn đạt (xúc thông qua ý môn) được tách biệt – nhìn thấy xúc do va chạm (xúc thông qua ngũ môn) được tách biệt – nhìn thấy xúc tạo ra thọ lạc – xúc tạo ra thọ khổ – xúc tạo ra thọ không khổ không lạc – xúc (ở tâm) thiện – xúc (ở tâm) bất thiện – xúc (ở tâm) vô ký – xúc thuộc dục giới – xúc thuộc sắc giới – xúc thuộc vô sắc giới – xúc hiệp thế được tách biệt với tự ngã, hoặc với vật thuộc về tự ngã, hoặc với nghĩa thường còn, hoặc với nghĩa bền vững, hoặc với nghĩa trường tồn, hoặc với tình trạng không bị biến đổi. Hoặc là, nhìn thấy xúc quá khứ được tách biệt với các xúc vị lai và hiện tại, nhìn thấy xúc vị lai được tách biệt với các xúc quá khứ và hiện tại, nhìn thấy xúc hiện tại được tách biệt với các xúc quá khứ và vị lai. Hoặc là, những xúc nào thuộc bậc Thánh, không có lậu hoặc, thuộc siêu thế, liên hệ với không tánh, thì nhìn thấy những xúc ấy được tách biệt với luyến ái, với sân hận, với si mê, với giận dữ, với thù hằn, với gièm pha, với ác ý, với ganh tỵ, với bòn xén, với xảo trá, với lừa gạt, với bướng bỉnh, với hung hăng, với ngã mạn, với cao ngạo, với đam mê, với xao lãng, với tất cả ô nhiễm, với tất cả uế hạnh, với mọi sự lo lắng, với mọi sự bực bội, với mọi sự nóng nảy, với tất cả các pháp tạo tác bất thiện; - ‘nhìn thấy sự viễn ly ở các xúc’ là như thế.

Và không bị dẫn đi bởi các tà kiến: Đối với vị ấy, 62 tà kiến là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. Vị ấy không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi tà kiến; cũng không xem tà kiến ấy là có cốt lõi, và cũng không quay về lại; - ‘và không bị dẫn đi bởi các tà kiến’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị không có sự dính mắc ở tương lai, không sầu muộn về quá khứ, nhìn thấy sự viễn ly ở các xúc, và không bị dẫn đi bởi các tà kiến.”

10 - 5

Vị đã xa rời (các bất thiện pháp), không gạt gẫm, không mong cầu, không bòn xén, không xác xược, không đáng nhèm gớm, và không dính dấp đến việc nói đâm thọc.

Patilīno akuhako 'ti - **Patilīno** 'ti rāgassa pahīnattā patilīno dosassa pahīnattā patilīno mohassa pahīnattā patilīno; kodhassa – upanāhassa – makkhassa – paḷāsassa – issāya – macchariyassa –pe– sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ pahīnattā patilīno. Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā: “Kathaṅca bhikkhave bhikkhu patilīno hoti? Imassa bhikkhave bhikkhuno asmimāno pahīno hoti uchinnaṃ tālāvattukato anabhāvakato¹ āyatiṃ anuppādadhammo. Evaṃ kho bhikkhave bhikkhu patilīno hoti”² - patilīno.

Akuhako 'ti³ - Tiṇi kuhanavattūni: paccayaapaṭisedhanasaṅkhātā⁴ kuhanavattū,⁵ iriyāpathasaṅkhātāṃ kuhanavattū, sāmantaṃ appanaṅkātāṃ kuhanavattū.

Katamaṃ paccayaapaṭisedhanasaṅkhātāṃ kuhanavattū? Idha gahapatikā bhikkhuṃ nimantenti cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārehi. So pāpiccho icchāpakato atthiko cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṃ bhīyokamyataṃ upādāya cīvaraṃ paccakkhāti piṇḍapātaṃ paccakkhāti senāsanaṃ paccakkhāti gilānapaccaya-bhesajjaparikkhāraṃ paccakkhāti. So evamāha: Kiṃ samaṇassa mahagghena cīvarena? Etaṃ sārappaṃ - yaṃ samaṇo susānā vā saṅkarakūṭā vā pāpaṇikā vā nantakāni uccinivā saṅghātiṃ dhāreyya.⁶ Kiṃ samaṇassa mahagghena piṇḍapātena? Etaṃ sārappaṃ - yaṃ samaṇo uñchācariyāya piṇḍiyālopena jīvikāṃ kappeyya. Kiṃ samaṇassa mahagghena senāsanaṃ? Etaṃ sārappaṃ - yaṃ samaṇo rukkhāmūliko vā assa sosāniko vā abbhokāsiko vā. Kiṃ samaṇassa mahagghena gilānapaccayabhesajjaparikkhārehi? Etaṃ sārappaṃ - yaṃ samaṇo pūtimuttana vā haritakikhaṇḍena⁷ vā osadhaṃ kareyyāti. Tadupādāya lūkhaṃ cīvaraṃ dhāreti, lūkhaṃ piṇḍapātaṃ paribhuñjati, lūkhaṃ senāsanaṃ paṭisevati, lūkhaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ paṭisevati. Tameva gahapatikā evaṃ jānanti: Ayaṃ samaṇo appiccho santuṭṭho pavivitto asaṃsaṭṭho āradhaviṇṇa dhutavādo 'ti, bhīyyo bhīyyo nimantenti cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārehi. So evamāha: “Tiṇṇaṃ sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati: Saddhāya sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati. Deyyadhammaṃ sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati. Dakkhīṇeyyānaṃ sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati. Tumhākaṃ cevāyaṃ saddhā atthi, deyyadhammo ca saṃvijjati.⁸ Ahaṅca paṭiggāhako. Sacehaṃ⁹ na paṭiggāhessāmi, evaṃ tumhe puññaṃ paribāhira¹⁰ bhavissatha.¹¹ Na mayhaṃ iminā attho. Api ca, tumhākaṃ yeva anukampāya paṭigaṇhāmi”¹² ti. Tadupādāya bahumpi cīvaraṃ paṭigaṇhāti, bahumpi piṇḍapātaṃ paṭigaṇhāti, bahumpi senāsanaṃ paṭigaṇhāti, bahumpi gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ paṭigaṇhāti. Yā evarūpā bhākuṭitā¹³ bhākuṭiyaṃ kuhanā kuhāyanā kuhitattaṃ, idaṃ¹³ paccayaapaṭisedhanasaṅkhātāṃ kuhanavattū.

¹ anabhāvakaṃ - Ma;
anabhāvakaṃ - Syā;
anabhāvakaṃ - PTS.

² Catukkaṅguttara, Cakkavagga.

³ akūhaṇo - Manupa.

⁴ paccayaapaṭisevanasaṅkhātāṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, Manupa.

⁵ kuhanavattū - Sīmu 2.

⁶ saṅghātiṃ katvā dhāreyya - Ma, Syā, PTS.

⁷ haritakikhaṇḍena - Ma, PTS.

⁸ cāyaṃ saṃvijjati - Syā, PTS.

⁹ sac' āhaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ parihīnā - Syā, PTS.

¹¹ bhavissanti - Ma, Sīmu 2.

¹² bhākuṭikā - Ma, Syā, PTS.

¹³ idaṃ vuccati - Syā, PTS.

Vị đã xa rời (các bất thiện pháp), không gạt gẫm - Đã xa rời: đã xa rời do trạng thái đã được dứt bỏ đối với luyến ái, đã xa rời do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sân hận, đã xa rời do trạng thái đã được dứt bỏ đối với si mê, đã xa rời do trạng thái đã được dứt bỏ đối với giận dữ – đối với thù hằn – đối với gièm pha – đối với ác ý – đối với ganh tỵ – đối với bòn xén –nt– đối với tất cả các pháp tạo tác bất thiện. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Và này các tỳ khuru, thế nào vị tỳ khuru đã xa rời? Này các tỳ khuru, ngã mạn về bản thân của vị tỳ khuru này đã được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lia, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai. Này các tỳ khuru, vị tỳ khuru đã xa rời là như vậy;” - ‘vị đã xa rời’ là như thế.

Không gạt gẫm: Ba kiểu cách gạt gẫm: kiểu cách gạt gẫm liên quan đến việc sử dụng (bốn món) vật dụng, kiểu cách gạt gẫm liên quan đến các oai nghi, kiểu cách gạt gẫm liên quan đến việc nói gần nói xa.

Kiểu cách gạt gẫm liên quan đến việc sử dụng (bốn món) vật dụng là kiểu cách nào? Ở đây, các gia chủ thỉnh mời vị tỳ khuru về y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Vị ấy có ước muốn xấu xa, bị thúc đẩy bởi ước muốn, có sự tâm cầu, do sự mong muốn được nhiều hơn về y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh, rời từ chối y phục, từ chối đồ ăn khát thực, từ chối chỗ nằm ngồi, từ chối vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Vị ấy đã nói như sau: “Lợi ích gì cho vị Sa-môn với y phục đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên nhặt các mảnh vải từ bãi tha ma, hoặc từ đồng rác, hoặc từ vải bỏ của tiệm vải, rồi làm y hai lớp và mặc vào. Lợi ích gì cho vị Sa-môn với đồ ăn khát thực đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên duy trì mạng sống bằng vất thức ăn do việc đi khát thực. Lợi ích gì cho vị Sa-môn với chỗ nằm ngồi đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên ngụ ở gốc cây, hoặc là ngụ ở mộ địa, hoặc là ngụ ở ngoài trời. Lợi ích gì cho vị Sa-môn với vật dụng là thuốc men chữa bệnh đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên chế tạo thuốc men với nước tiểu bò hoặc với mẩu cây *haritaki*.” Từ đó trở đi, vị ấy mặc y thô tẻ, ăn đồ ăn khát thực thô tẻ, sử dụng chỗ nằm ngồi thô tẻ, sử dụng vật dụng là thuốc men chữa bệnh thô tẻ. Các gia chủ biết về vị ấy như vậy: “Vị Sa-môn này ít ham muốn, tự biết đủ, sống tách biệt, không giao du, có sự ra sức tinh tấn, thuyết về hạnh từ khước,” rồi thỉnh mời (vị ấy) về y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh nhiều hơn nữa. Vị ấy đã nói như sau: “Do sự hiện diện của ba pháp, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu: Do sự hiện diện của đức tin, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu; do sự hiện diện của vật thí, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu; do sự hiện diện của các bậc xứng đáng được cúng dường, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu. Và các người là có đức tin, có vật thí, còn tôi là người thọ nhận. Nếu tôi không thọ nhận, như vậy các người sẽ mất phần phước báu. Không có lợi ích gì cho tôi với việc này, nhưng vì lòng thương tưởng đến các người mà tôi thọ nhận.” Từ đó trở đi, vị ấy thọ nhận nhiều y phục, thọ nhận nhiều đồ ăn khát thực, thọ nhận nhiều chỗ nằm ngồi, thọ nhận nhiều vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Những sự nhú mảy có hình thức như vậy là trạng thái nhú mảy, sự gạt gẫm, thái độ gạt gẫm, trạng thái gạt gẫm; đây là kiểu cách gạt gẫm liên quan đến việc sử dụng (bốn món) vật dụng.

Katamaṃ iriyāpathasaṅkhātamaṃ kuhanavattu? Idhekacco pāpiccho icchāpakato sambhāvanādhippāyo ‘evaṃ maṃ jano sambhāveṣṣati’¹ ti¹ gamaṃ saṅghapeti, ṭhānaṃ saṅghapeti, nisajjaṃ saṅghapeti, sayanaṃ saṅghapeti, paṇidhāya gacchati, paṇidhāya tiṭṭhati, paṇidhāya nisīdati, paṇidhāya seyyaṃ kappeti, samāhito viya gacchati, samāhito viya tiṭṭhati, samāhito viya nisīdati, samāhito viya seyyaṃ kappeti, āpāthakajjhāyī ca² hoti. Yā evarūpā iriyāpathassa aṭṭhapanā ṭhapanā³ saṅghapanā bhākuṭitā⁴ bhākuṭiyaṃ kuhanā kuhāyanā kuhitattaṃ; idaṃ iriyāpathasaṅkhātamaṃ kuhanavattu.

Katamaṃ sāmantaḥjappanasāṅkhātamaṃ kuhanavattu? Idhekacco pāpiccho icchāpakato sambhāvanādhippāyo ‘evaṃ maṃ jano sambhāveṣṣati’⁴ ti⁴ ariyadhammasannissitaṃ vācaṃ bhāṣati. ‘Yo evarūpaṃ cīvaraṃ dhāreti, so samaṇo mahesakkho’⁴ ti bhaṇati. ‘Yo evarūpaṃ pattaṃ dhāreti, lohathālakaṃ dhāreti, dhammakaraṃ⁵ dhāreti, pariśāvanaṃ⁶ dhāreti, kuñcikaṃ dhāreti, upāhanaṃ dhāreti, kāyabandhanaṃ dhāreti, āyogaṃ dhāreti, so samaṇo mahesakkho’⁴ ti bhaṇati. ‘Yassa evarūpo upajjhāyo so samaṇo mahesakkho’⁴ ti bhaṇati. ‘Yassa evarūpo ācariyo, evarūpā samānupajjhāyakā samānācariyakā mittā sandiṭṭhā sambhattā sahāyā, so samaṇo mahesakkho’⁴ ti bhaṇati. ‘Yo evarūpe vihāre vasati, so samaṇo mahesakkho’⁴ ti bhaṇati. ‘Yo evarūpe aḍḍhayoge vasati, pāsāde vasati, hammiye vasati, guhāyaṃ vasati, leṇe vasati, kuṭiyā vasati, kūṭāgāre vasati, aṭṭe vasati, māle vasati, uddaṇḍe vasati, upaṭṭhānasālāyaṃ vasati, maṇḍape vasati, rukkhamaṇe vasati, so samaṇo mahesakkho’⁴ ti bhaṇati.

Athavā, korañjikakorañjiko⁷ bhākuṭikabhākuṭiko kuhakakuhako lapakalapako, mukhasambhāvito ‘ayaṃ samaṇo imāsaṃ evarūpānaṃ santānaṃ vihārasamāpattīnaṃ lābhī’⁸ ti⁸ tādisaṃ gambhīraṃ gūḷhaṃ⁹ nipuṇaṃ paṭicchannaṃ lokuttaraṃ suññatāpaṭisaṃyuttaṃ¹⁰ kathaṃ katheti.¹¹ Yā evarūpā bhākuṭitā⁴ bhākuṭiyaṃ kuhanā kuhāyanā kuhitattaṃ.¹² Idaṃ vuccati sāmantaḥjappanasāṅkhātamaṃ kuhanavattu.¹³

Yassimāni tīṇi kuhanavattūni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhubbupattikāni ñāṇaggīnā daḍḍhāni, so vuccati akuhako’⁴ ti - patilīno akuhako.

¹ sambhāveṣṣati ti - PTS.

² āpāthakajjhāyīva - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2; āpāthakajjhāyī ca - PTS.

³ ṭhapanā āṭhapanā - Ma; āṭhapanā ṭhapanā - Syā; āṭhapanā - PTS.

⁴ bhākuṭikā - Ma, Syā, PTS.

⁵ dhammakaraṇaṃ - Ma. ¹³ idaṃ sāmantaḥjappanasāṅkhātamaṃ kuhanavattumaṃ - Ma, PTS.

⁶ pariśāvanaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ korañjikakorañjiko - Ma, Syā, PTS.

⁸ lābhī - PTS.

⁹ gūḷhaṃ - PTS.

¹⁰ lokuttarasuññatāpaṭisaṃyuttaṃ - Syā, PTS.

¹¹ kathesi - Ma.

¹² kuhāyitattaṃ - Syā, PTS.

Kiểu cách gạt gẫm liên quan đến các oai nghi là kiểu cách nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có ước muốn xấu xa, bị thúc đẩy bởi ước muốn, mong muốn sự tôn kính (nghĩ rằng): “Như vậy mọi người sẽ tôn kính ta,” rồi tạo dáng đi, tạo dáng đứng, tạo dáng ngồi, tạo dáng nằm, lập nguyện rồi mới đi, lập nguyện rồi mới đứng, lập nguyện rồi mới ngồi, lập nguyện rồi mới nằm, đi như là đã đắc định, đứng như là đã đắc định, ngồi như là đã đắc định, nằm như là đã đắc định, là người tham thiên giữa công chúng. Những việc tạo dáng ra vẻ nghiêm trang của các oai nghi có hình thức như vậy là biểu hiện tạo dáng, việc tạo dáng, sự nhú mày, trạng thái nhú mày, sự gạt gẫm, thái độ gạt gẫm, trạng thái gạt gẫm; đây là kiểu cách gạt gẫm liên quan đến các oai nghi.

Kiểu cách gạt gẫm liên quan đến việc nói gần nói xa là kiểu cách nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có ước muốn xấu xa, bị thúc đẩy bởi ước muốn, mong muốn sự tôn kính (nghĩ rằng): “Như vậy mọi người sẽ tôn kính ta,” rồi nói lời liên quan đến Thánh pháp. Nói rằng: “Vị nào mặc y như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào mang bình bát như vậy, mang bát nhỏ bằng đồng, mang bình nước, mang đồ lọc nước, mang chìa khóa, mang dép, mang dây thắt lưng, mang dây buộc, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào có thầy tế độ như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào có thầy dạy học như vậy, có các vị đồng thầy tế độ, có các vị đồng thầy dạy học, có các bạn bè, có các vị đồng quan điểm, có các vị thân thiết, có các vị thân hữu như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào ngụ ở trú xá như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào ngụ ở nhà một mái, ngụ ở tòa lâu đài, ngụ ở tòa nhà dài, ngụ ở hang động, ngụ ở thạch thất, ngụ ở cốc liêu, ngụ ở nhà mái nhọn, ngụ ở chòi canh, ngụ ở ngôi nhà tròn, ngụ ở căn lều, ngụ ở hội trường, ngụ ở mái che, ngụ ở gốc cây như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.”

Hoặc là, vị giả nhân giả nghĩa, vị nhú mặt nhăn mày, vị gạt gẫm lừa dối, vị ti tê nài nỉ, thể hiện ở khuôn mặt (để người khác hiểu lầm rằng): “Vị Sa-môn này đã đạt được các sự thể nhập an tịnh có hình thức như thế này,” rồi thuyết bài giảng thâm sâu, bí hiểm, vi tế, ẩn tàng, vô thượng ở thế gian, gắn liền với không tánh có tính chất như thế ấy. Những sự nhú mày có hình thức như vậy là trạng thái nhú mày, sự gạt gẫm, thái độ gạt gẫm, trạng thái gạt gẫm; đây là kiểu cách gạt gẫm liên quan đến việc nói gần nói xa.

Đối với vị nào, ba kiểu cách gạt gẫm này là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không gạt gẫm - ‘vị đã xa rời (các bất thiện pháp), không gạt gẫm’ là như thế.

Apihālu amaccharī 'ti - **Pihā** vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Yassesā pihā taṇhā pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā, so vuccati apihālu. So rūpe na piheti, sadde gandhe rase phoṭṭhabbe, kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ lābhaṃ yasaṃ pasamsaṃ sukhaṃ, cīvaraṃ piṇḍapātaṃ senāsaṇaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ kāmadhātuṃ rūpadhātuṃ arūpadhātuṃ, kāmabhavaṃ rūpabhavaṃ arūpabhavaṃ saññābhavaṃ asaññābhavaṃ nevasaññānāsaññābhavaṃ ekavokārabhavaṃ catuvokārabhavaṃ pañcavokārabhavaṃ, atītaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ, diṭṭhasutamutaviññātabbe dhamme na piheti na icchati na sādīyati na pattheti nābhijjapātī 'ti - apihālu. **Amaccharī** 'ti pañca macchariyāni: āvāsamacchariyaṃ kulamacchariyaṃ vaṇṇamacchariyaṃ lābhamacchariyaṃ dhammacchariyaṃ,¹ yaṃ evarūpaṃ macchariyaṃ² maccharāyanā maccharāyitattaṃ veviccaṃ kadariyaṃ kaṭukañcukatā³ aggahitattaṃ cittassa, idaṃ vuccati macchariyaṃ. Api ca, khandhamacchariyampi macchariyaṃ, dhātumacchariyampi macchariyaṃ, āyatanamacchariyampi macchariyaṃ, gāho, idaṃ vuccati macchariyaṃ. Yassetam macchariyaṃ pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhaṃ, so vuccati amaccharī 'ti - apihālu amaccharī.

Appagabbho ajeguccho 'ti - **Pāgabbhiyan** 'ti tīṇi pāgabbhiyāni: kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ.

Katamaṃ kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ? Idhekacco saṅghagatopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, gaṇagatopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, bhojanasālāyampi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, jantāgharepi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, udakatitthepe kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, antaragharaṃ pavisantopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, antaragharaṃ pavitṭhopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ saṅghagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco saṅghagato acittikārakato⁴ there bhikkhū ghaṭṭayantopi tiṭṭhati, ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, sasīsaṃ pārupitvāpi nisīdati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi pi bhaṇati. Evaṃ saṅghagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ gaṇagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco gaṇagato acittikārakato⁴ therānaṃ bhikkhūnaṃ anupāhanānaṃ caṅkamantānaṃ saupāhana caṅkamati, nīce caṅkame caṅkamantānaṃ ucce caṅkame caṅkamati, chamāya⁵ caṅkamantānaṃ caṅkame caṅkamati, ghaṭṭayantopi tiṭṭhati, ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, sasīsaṃ pārupitvāpi nisīdati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ gaṇagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

¹ Khuddakavatthuvibhaṅga.

² maccharaṃ - Ma.

³ kaṭukañcakatā - Syā, PTS.

⁴ acittikārakato - Syā, PTS.

⁵ chamāyaṃ - Syā, PTS.

Không mong cầu, không bỏn xén - Mong cầu: nói đến tham ái, nghĩa là luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, sự mong cầu, tham ái này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không mong cầu. Vị ấy không mong cầu các sắc, không mong cầu các thính, các hương, các vị, các xúc, các pháp, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc, y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh, dục giới, sắc giới, vô sắc giới, cõi dục, cõi sắc, cõi vô sắc, cõi hữu tưởng, cõi vô tưởng, cõi phi tưởng phi phi tưởng, cõi một uẩn, cõi bốn uẩn, cõi năm uẩn, quá khứ, vị lai, hiện tại, các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức, không ước muốn, không ưng thuận, không ước nguyện, không nguyện cầu; - ‘không mong cầu’ là như thế. **Không bỏn xén:** Có năm loại bỏn xén: bỏn xén về chỗ ở, bỏn xén về gia tộc, bỏn xén về danh tiếng, bỏn xén về lợi lộc, bỏn xén về Pháp; bỏn xén nào có hình thức như vậy là biểu hiện của bỏn xén, trạng thái của bỏn xén, sự háms lợi, keo kiệt, tính chất bủn xỉn, trạng thái bị nắm giữ của tâm, điều này được gọi là bỏn xén. Còn nữa, bỏn xén về uẩn cũng là bỏn xén, bỏn xén về giới cũng là bỏn xén, bỏn xén về xứ cũng là bỏn xén, sự nắm lấy, điều này được gọi là bỏn xén. Đối với vị nào, sự bỏn xén này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không bỏn xén; - ‘không mong cầu, không bỏn xén’ là như thế.

Không xác xược, không đáng nhòm góm - Xác xược: Có ba sự xác xược: xác xược bằng thân, xác xược bằng khẩu, xác xược bằng ý.

Xác xược bằng thân là việc nào? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến hội chúng, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến tập thể, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà ăn, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà tắm hơi, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến bến nước, thể hiện sự xác xược bằng thân trong khi đi vào xóm nhà, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đã đi vào xóm nhà.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến hội chúng? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến hội chúng: (vị ấy) đụng chạm các vị tỳ khuru trưởng lão khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, ngồi trùm đầu, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến hội chúng.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến tập thể? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến tập thể: (vị ấy) đi kinh hành có mang dép trong khi các vị tỳ khuru trưởng lão đi kinh hành không mang dép, đi kinh hành ở đường kinh hành cao hơn trong khi các ngài đi kinh hành ở đường kinh hành thấp, đi kinh hành ở đường kinh hành trong khi các ngài đi kinh hành ở nền đất, đụng chạm khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, ngồi trùm đầu, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến tập thể.

Kathaṃ bhojanasālāyaṃ¹ kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco bhojanasālāyaṃ acittikārakato there bhikkhū anupakhajja nisīdati, navepi bhikkhū āsanena paṭibāhati, ghaṭṭayantopi tiṭṭhati, ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, sasīsaṃ pārupitvāpi nisīdati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ bhojanasālāyaṃ kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ jantāghare kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco jantāghare acittikārakato there bhikkhū ghaṭṭayantopi tiṭṭhati ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, anāpucchāpi² kaṭṭhaṃ pakkhipati, anāpucchāpi³ dvāraṃ pidahati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ jantāghare kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ udakatitthe kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco udakatitthe acittikārakato there bhikkhū ghaṭṭayantopi otarati, puratopi otarati, ghaṭṭayantopi nahāyati,⁴ puratopi nahāyati, uparitopi⁵ nahāyati, ghaṭṭayantopi uttarati, puratopi uttarati, uparitopi uttarati. Evaṃ udakatitthe kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ antaragharaṃ pavisanto kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco antaragharaṃ pavisanto acittikārakato there bhikkhū ghaṭṭayantopi gacchati, puratopi gacchati, vokkammāpi therānaṃ bhikkhūnaṃ purato purato gacchati.⁶ Evaṃ antaragharaṃ pavisantopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ antaragharaṃ pavitṭho kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco antaragharaṃ pavitṭho 'na pavisatha⁷ bhante 'ti vuccamāno pavisati, 'na tiṭṭhatha⁸ bhante 'ti vuccamāno tiṭṭhati, 'na nisīdatha⁹ bhante 'ti vuccamāno nisīdati, anokāsampi pavisati, anokāsepi tiṭṭhati, anokāsepi nisīdati, yāni tānipi honti kulānaṃ ovarakāni gūlhāni ca paṭicchannāni ca, yattha kulitthiyo kuladhītarō¹⁰ kulasuṇhāyo kulakumārikāyo nisīdanti, tatthapi sahasā pavisati, kumārakassapi siraṃ parāmasati. Evaṃ antaragharaṃ pavitṭho kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti. Idaṃ kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ.¹¹

Katamaṃ vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ? Idhekacco saṅghagatopi vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, gaṇagatopi vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, antaragharaṃ pavitṭhopi vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ saṅghagatopi vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco saṅghagato acittikārakato there bhikkhū anāpucchā vā¹² anajjhīṭṭho vā dhammaṃ bhaṇati, pañhaṃ vissajjeti¹³ pātimokkhaṃ uddisati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ saṅghagato vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

¹ bhojanasālāya - PTS.

⁷ pavisā - Ma, Syā, PTS.

⁸ tiṭṭha - Ma, Syā, PTS.

² anāpucchāṃ pi anajjhīṭṭho pi - Ma, PTS.

⁹ nisīda - Ma, Syā, PTS.

³ anāpucchāpi - itisaddo Ma, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ kuladhītāyo - Sīmu 2.

⁴ nahāyati - Ma, Syā, PTS.

¹¹ idaṃ kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti - Ma.

⁵ uparipi - Syā.

¹² anāpucchāṃ vā - Ma, PTS.

⁶ purato gacchati - Syā, PTS.

¹³ visajjeti - Ma, Syā, PTS.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân ở nhà ăn? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ ở nhà ăn: (vị ấy) chen vào (chỗ) các tỳ khưu trưởng lão rồi ngồi xuống, xua đuổi các tỳ khưu mới tu khỏi chỗ ngồi, đụng chạm khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, ngồi trùm đầu, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân ở nhà ăn.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân ở nhà tắm hơi? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ ở nhà tắm hơi: (vị ấy) đụng chạm các vị tỳ khưu trưởng lão khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, thêm củi lửa vào không hỏi (xin phép), đóng cửa nhà tắm hơi không hỏi (xin phép), vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân ở nhà tắm hơi.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân ở bến nước? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ ở bến nước: (vị ấy) đụng chạm các vị tỳ khưu trưởng lão khi đi xuống, đi xuống ở phía trước, đụng chạm khi tắm, tắm ở phía trước, tắm ở phía trên, đụng chạm khi đi lên, đi lên ở phía trước, đi lên ở phía trên. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân ở bến nước.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân trong khi đi vào xóm nhà? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ trong khi đi vào xóm nhà: (vị ấy) đụng chạm các vị tỳ khưu trưởng lão khi đi, đi ở phía trước, vượt qua các vị tỳ khưu trưởng lão rồi đi ở phía trước. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân trong khi đi vào xóm nhà.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đã đi vào xóm nhà? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó khi đã đi vào xóm nhà, trong khi được nói rằng: “Thưa ngài, xin chớ đi vào” vẫn đi vào; trong khi được nói rằng: “Thưa ngài, xin chớ đứng” vẫn đứng; trong khi được nói rằng: “Thưa ngài, xin chớ ngồi” vẫn ngồi; đi vào nơi không thích hợp, đứng ở nơi không thích hợp, ngồi ở nơi không thích hợp, những nội phòng bí mật và kín đáo của gia đình, là nơi có các phụ nữ, các cô con gái, các cô con dâu, các cô thiếu nữ của gia đình đang ngồi, (vị ấy) đi vào nơi ấy một cách vội vã, và xoa đầu bé trai. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đã đi vào xóm nhà. Đây là sự xác xược bằng thân.

Xác xược bằng khẩu là việc nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến hội chúng, thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến tập thể, thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đã đi vào xóm nhà.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến hội chúng? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến hội chúng: khi chưa xin phép các tỳ khưu trưởng lão hoặc chưa được yêu cầu mà (vị ấy) nói Pháp, trả lời câu hỏi, tụng đọc giới bốn *Pātimokkha*, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến hội chúng.

Kathaṃ gaṇagato vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco gaṇagato acittikārakato there bhikkhū anāpucchā vā¹ anajjhittō vā āramagatānaṃ bhikkhūnaṃ dhammaṃ bhaṇati, pañhaṃ vissajjeti,² t̥hitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati, āramagatānaṃ bhikkhūṇīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ dhammaṃ bhaṇati, pañhaṃ vissajjeti, t̥hitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ gaṇagato vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ antaragharaṃ pavittō vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco antaragharaṃ pavittō itthiṃ vā kumāriṃ vā evamāha:³ ‘Itthaṃnāme, itthaṃgotte, kiṃ atthi? Yāgu⁴ atthi, bhattaṃ atthi, khādaniyaṃ atthi? Kiṃ pivissāma, kiṃ bhuñjissāma, kiṃ khādissāma? Kiṃ vā atthi, kiṃ vā me dassathā ’ti vippalapati.[⁵] Evaṃ antaragharaṃ pavittō vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti. Idaṃ vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ.

Katamaṃ cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ? Idhekacco na uccākulā pabbajito samāno uccākulā pabbajitena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ dahati cittena, na mahākulā pabbajito samāno mahākulā pabbajitena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ dahati cittena, na mahābhogakulā pabbajito samāno mahābhogakulā pabbajitena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ dahati cittena, na uḷārabhogakulā pabbajito samāno – na suttantiko samāno suttantikena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ dahati cittena, na vinayadharo samāno – na dhammakathiko samāno – na āraññiko samāno – na piṇḍapātiko samāno – na paṃsukūliko samāno – na tecīvariko samāno – na sapadānacārīko samāno – na khalupacchābhattiko samāno – na nesajjiko samāno – na yathāsanthatiko samāno – na paṭhamassa jhānassa lābhī samāno paṭhamassa jhānassa lābhīnaṃ saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ dahati cittena –pe– na nevasaññānāsaññāyatanasamāpattiyā lābhī samāno nevasaññānāsaññāyatanasamāpattiyā lābhīnaṃ saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ dahati cittena. Idaṃ cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ.

Yassimāni tīṇi pāgabbhiyāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhabbuppattikāni nāṇagginā daḍḍhāni, so vuccati appagabbho ’ti - appagabbho.

¹ anāpucchā vā - Ma, PTS.

² visajjeti - Ma, Syā, PTS.

⁵ yā evarūpā vācā palāpo vippalāpo lālappo lālappanā lālappitattaṃ - Ma; yo evarūpo vācāpalāpo vippalāpo lālappo lālappanā lālappitattaṃ - PTS.

³ āha - Syā, PTS.

⁴ yāgū - Syā, PTS.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến tập thể? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến tập thể: khi chưa xin phép các tỳ khưu trưởng lão hoặc chưa được yêu cầu mà (vị ấy) nói Pháp cho các vị tỳ khưu đi đến tu viện, trả lời câu hỏi, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói, nói Pháp cho các vị tỳ khưu ni, các nam cư sĩ, các nữ cư sĩ đi đến tu viện, trả lời câu hỏi, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến tập thể.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đã đi vào xóm nhà? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó khi đã đi vào xóm nhà, đã nói với người phụ nữ hoặc cô thiếu nữ như vậy: “Này cô tên thế này, này cô họ thế này, có vật gì không? Có cháo không, có thức ăn không, có đồ uống không? Chúng tôi sẽ uống gì, chúng tôi sẽ ăn gì, chúng tôi sẽ nhai gì?” Hoặc là nói lái nhai: “Có vật gì không?” hoặc “Cô sẽ bố thí cái gì?” Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đã đi vào xóm nhà. Đây là sự xác xược bằng khẩu.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng ý? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc thượng lưu mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị xuất gia từ gia tộc thượng lưu, trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc lớn mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị xuất gia từ gia tộc lớn, trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc có nhiều của cải mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị xuất gia từ gia tộc có nhiều của cải, – trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc có của cải quý giá – trong khi không phải là vị chuyên về Kinh mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị chuyên về Kinh, trong khi không phải là vị trì Luật – trong khi không phải là vị thuyết giảng Pháp – trong khi không phải là vị ngụ ở rừng – trong khi không phải là vị chuyên đi khất thực – trong khi không phải là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ – trong khi không phải là vị chỉ sử dụng ba y – trong khi không phải là vị đi khất thực tuần tự theo từng nhà – trong khi không phải là vị không ăn vật thực dâng sau – trong khi không phải là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm) – trong khi không phải là vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định – trong khi không phải là vị có đạt sơ thiên mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị có đạt sơ thiên –nt– trong khi không phải là vị có đạt phi tướng phi phi tướng xứ mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị có đạt phi tướng phi phi tướng xứ. Đây là sự xác xược bằng ý.

Đối với vị nào, ba sự xác xược này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không xác xược; - ‘không xác xược’ là như thế.

Ajeguccho 'ti - Atthi puggalo jeguccho, atthi ajeguccho. Katamo ca puggalo jeguccho? Idhekacco puggalo dussilo hoti pāpadhammo asucisaṅkassarasamācāro paṭicchannakammanto assamaṇo samaṇapaṭiñño abrahmacārī brahmacārīpaṭiñño antopūti avassuto kasambujāto; ayaṃ vuccati puggalo jeguccho. Athavā, kodhano hoti upāyāsabahulo, appampi vutto samāno abhisajjati kuppāti vyāpajjati patitthiyati, kopaṅca dosaṅca appaccayaṅca pātukaroti; ayaṃ vuccati puggalo jeguccho. Athavā, kodhano hoti upanāhi,¹ * makkhī hoti paḷāsī, issukī hoti maccharī, saṭho hoti māyāvī, thaddho hoti atimānī, pāpiccho hoti micchādītthī, sandiṭṭhiparāmāsī hoti ādhānaggāhi² duppaṭinissaggi; ayaṃ vuccati puggalo jeguccho.

Katamo ca puggalo ajeguccho? Idha bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkha-saṃvarasaṃvuto viharati, ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī, samādāya sikkhati sikkhāpadesu; ayaṃ vuccati puggalo ajeguccho. Athavā, akkodhano hoti anupāyāsabahulo, bahumpi vutto samāno nābhisajjati³ na kuppāti na vyāpajjati na patitthiyati, na kopaṅca dosaṅca appaccayaṅca pātukaroti; ayaṃ vuccati puggalo ajeguccho. Athavā, akkodhano hoti anupanāhi,⁴ * amakkhī hoti apaḷāsī, anussukī hoti amaccharī, asaṭho hoti amāyāvī, athaddho hoti anatimānī, na pāpiccho hoti, na micchādītthī, asandiṭṭhiparāmāsī hoti anādhānaggāhi suppaṭinissaggi; ayaṃ vuccati puggalo ajeguccho. Sabbe bālaputhujjanā jegucchā. Puthujjanakalyāṇakaṃ upādāya aṭṭha ariyapuggalā jegucchā 'ti⁵ - appagabbho ajeguccho.

Pesuneyye ca no yuto 'ti - **Pesuññan** 'ti idhekacco pisunavāco⁶ hoti: ito sutvā amutra akkhātā imesaṃ bhedāya; amutra vā sutvā imesaṃ akkhātā amūsaṃ bhedāya; iti samaggānaṃ vā bhettā bhinnānaṃ vā anuppadātā vaggārāmo vaggarato, vagganandī vaggakaraṇiṃ vācaṃ bhāsītā hoti. Idaṃ vuccati pesuññaṃ.

¹ upanāhi hoti - Syā, PTS. * Syāma, PTS potthakesu 'hoti' saddo sabbapadehi yojito.

² ādhānaggāhi - Ma; ādhānaggāhi - Syā.

³ na abhisajjati - Ma, Syā, PTS.

⁶ pisunavāco - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ anupanāhi hoti - Syā, PTS. * Syā, PTS potthakesu 'hoti' saddo sabbapadehi yojito.

⁵ sabbo kalyāṇaputhujjanaṃ upādāya ariyapuggalo ajeguccho ti - PTS.

Không đáng nhờm gớm: Có người đáng nhờm gớm, có người không đáng nhờm gớm. Và người nào là người đáng nhờm gớm? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có giới tồi, có ác pháp, có sở hành bất tịnh và đáng nghi ngờ, có hành động che giấu, không phải là Sa-môn mà tự xưng là Sa-môn, không có Phạm hạnh mà tự xưng là có Phạm hạnh, nội tâm thối nát, nhiễm dục vọng, có bản chất dơ bẩn; người này được gọi là người đáng nhờm gớm. Hoặc là, người có sự giận dữ, có nhiều lo âu, trong khi bị nói đến chút ít thì nổi giận, bực tức, tức giận, phản kháng, bày tỏ sự bực tức, sự sân hận, và sự không bằng lòng; người này được gọi là người đáng nhờm gớm. Hoặc là, người có sự giận dữ, có sự thù hận, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, lừa gạt, xảo trá, ương ngạnh, cao ngạo, có ham muốn xấu xa, có tà kiến, bám víu vào quan điểm của mình, nắm giữ điều đã chấp nhận, khó buông bỏ; người này được gọi là người đáng nhờm gớm.

Và người không đáng nhờm gớm là người nào? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có giới, sống thu thúc với sự thu thúc của giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xử, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhất, thọ trì và thực hành trong các điều học; người này được gọi là người không đáng nhờm gớm. Hoặc là, người không có sự giận dữ, không có nhiều lo âu, trong khi bị nói đến nhiều vẫn không nổi giận, không bực tức, không tức giận, không phản kháng, không bày tỏ sự bực tức, sự sân hận, và sự không bằng lòng; người này được gọi là người không đáng nhờm gớm. Hoặc là, người không có sự giận dữ, không có sự thù hận, không gièm pha, không ác ý, không ganh tỵ, không bòn xén, không lừa gạt, không xảo trá, không ương ngạnh, không cao ngạo, không có ham muốn xấu xa, không có tà kiến, không bám víu vào quan điểm của mình, không nắm giữ điều đã chấp nhận, dễ buông bỏ; người này được gọi là người không đáng nhờm gớm. Tất cả phạm phu ngu si là người đáng nhờm gớm. Tám hạng Thánh nhân tính luôn phạm nhân tốt lành là những người không đáng nhờm gớm; - 'không xấu xược, không đáng nhờm gớm' là như thế.

Và không dính dấp đến việc nói đâm thọc - Việc nói đâm thọc: Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có lời nói đâm thọc: sau khi nghe ở chỗ này, là người nói lại ở chỗ kia nhằm chia rẽ những người này, hoặc là sau khi nghe ở chỗ kia, là người nói lại cho những người này nhằm chia rẽ những người kia; như vậy là người chia rẽ những kẻ đã được hợp nhất, là người khuyến khích những kẻ chia rẽ, là người thỏa thích phe nhóm, thích thú phe nhóm, hân hoan phe nhóm, là người nói lời tạo ra phe nhóm; điều này được gọi là việc nói đâm thọc.

Api ca, dvīhi kāraṇehi pesuññaṃ upasaṃharati: piyakamyatāya vā bhedādhippāyo¹ vā. Kathaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharati? ‘Imassa piyo bhavissāmi, manāpo bhavissāmi, vissāsiko bhavissāmi, abbhantariko bhavissāmi, suhadayo bhavissāmi ’ti; evaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharati. Kathaṃ bhedādhippāyo pesuññaṃ upasaṃharati? ‘Kathaṃ ime nānā assu, vinā assu, vaggā assu, dvedhā assu, dvejjhā assu, dve pakkhā assu, bhijjeyyūṃ na samāgaccheyyūṃ, dukkhaṃ aphāsuṃ² vihareyyun ’ti; evaṃ bhedādhippāyo pesuññaṃ upasaṃharati. Yassetāṃ pesuññaṃ pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhappattikaṃ nāṇagginā daḍḍhaṃ, so pesuññaṃ no³ yuto na yutto nappayutto⁴ na samāyutto ’ti⁵ - pesuneyye ca no yuto.

Tenāha bhagavā:

“Patilīno akuhako apihālu amaccharī,
appagabbho ajeguccho pesuneyye ca no yuto ”ti.

10 - 6

*Sātiyesu anassāvī atimāne ca no yuto,
saṅho ca paṭibhānavā⁶ na saddho na virajjati.*

Sātiyesu anassāvī ’ti - **Sātiyā** vuccanti pañca kāmagaṇā. Kimkāraṇā sātiyā vuccanti pañca kāmagaṇā? Yebhuyyena devamanussā pañca kāmagaṇe icchanti sādhiyanti patthayanti pihayanti abhijappanti, taṃkāraṇā sātiyā vuccanti pañca kāmagaṇā. Yesaṃ esā sātiyā taṇhā appahīnā, tesāṃ cakkhuto rūpataṇhā savati āsavati⁷ sandati pavattati, sotato saddataṇhā –pe– ghānato gandhataṇhā – jivhāto rasataṇhā – kāyato phoṭṭhabbataṇhā – manato dhammataṇhā savati āsavati⁷ sandati pavattati. Yesāṃ esā sātiyā taṇhā pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhappattikā nāṇagginā daḍḍhā, tesāṃ cakkhuto rūpataṇhā na savati nāsavati⁸ na sandati nappavattati, sotato saddataṇhā –pe– mānato dhammataṇhā na savati nāsavati na sandati na pavattati ’ti – sātiyesu anassāvī.

¹ bhedādhippāyena - Ma.

² na phāsu - Ma, Syā, PTS.

³ pesuññaṃ - Sīmu 2.

⁴ na payutto - Ma.

⁵ so pesuññaṃ na yutto nappayutto nāyutto na samāyutto ti - Syā, PTS.

⁶ paṭibhānavā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ pasavati - Syā, PTS; assavati - Sa, Manupa.

⁸ na pasavati - Syā, PTS; nāsavati - Manupa.

Thêm nữa, người đem lại việc nói đâm thọc vì hai lý do: vì mong muốn được thương, hoặc là vì ý định chia rẽ. Đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Ta sẽ được người này yêu mến, ta sẽ được quý mến, ta sẽ được tin cậy, ta sẽ trở thành thân tín, ta sẽ trở thành tâm phúc;” đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là như vậy. Đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Làm thế nào để những người này trở thành xa lạ, trở thành riêng rẽ, trở thành phe nhóm, trở thành hai phần, trở thành hai phía, trở thành hai nhánh, bị chia rẽ, không thể hội tụ, sống khổ sở không thoải mái?” Đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là như vậy. Đối với người nào, việc nói đâm thọc này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy không dính dấp, không gắn bó, không gắn vào, không gắn liền với việc nói đâm thọc; - ‘và không dính dấp đến việc nói đâm thọc’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị đã xa rời (các bất thiện pháp), không gạt gẫm, không mong cầu, không bòn xén, không xúc xược, không đáng nhờm gớm, và không dính dấp đến việc nói đâm thọc.”

10 - 6

Vị không có sự buông xuôi theo các khoái lạc, không dính dấp đến việc cao ngạo, nhuần nhuyễn, và có tài biện giải, không cả tin, không lừa luyến ái.

Vị không có sự buông xuôi theo các khoái lạc - Khoái lạc: là nói đến năm loại dục. Vì lý do gì khoái lạc là nói đến năm loại dục? Phần đông chư Thiên và nhân loại ước muốn, ưng thuận, ước nguyện, mong cầu, nguyện cầu năm loại dục, vì lý do ấy khoái lạc là nói đến năm loại dục. Đối với những người nào, khoái lạc tham ái này chưa được dứt bỏ, đối với những người ấy tham ái ở sắc từ con mắt chảy tràn, chảy xuống, tuôn chảy, chảy liên tục, tham ái ở thanh từ lỗ tai –nt– tham ái ở hương từ lỗ mũi – tham ái ở vị từ lưỡi – tham ái ở xúc từ thân – tham ái ở pháp từ ý chảy tràn, chảy xuống, tuôn chảy, chảy liên tục. Đối với những vị nào, khoái lạc tham ái này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, đối với những vị ấy tham ái ở sắc từ con mắt không chảy tràn, không chảy xuống, không tuôn chảy, không chảy liên tục, tham ái ở thanh từ lỗ tai –nt– tham ái ở pháp từ ý không chảy tràn, không chảy xuống, không tuôn chảy, không chảy liên tục; - ‘vị không có sự buông xuôi theo các khoái lạc’ là như thế.

Atimāne ca no yuto 'ti - Katamo atimāno? Idhekacco paraṃ atimaññati jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunā. Yo evarūpo māno maññanā maññitattaṃ unnati unnamo¹ dhajo sampaggāho ketukamyatā cittassa, ayaṃ vuccati atimāno. Yasseto atimāno pahīno samucchinnō vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ñāṇagginā daḍḍho, so atimāne ca no yuto na yutto nappayutto na samāyutto 'ti² – atimāne ca no yuto.

Saṅho ca paṭibhānavā 'ti - **Saṅho** 'ti saṅhena kāyakammena samannāgatoti saṅho; saṅhena vacīkammena samannāgatoti saṅho; saṅhena manokammena samannāgatoti saṅho; saṅhehi satipaṭṭhānehi samannāgatoti saṅho; saṅhehi sammappadhānehi – saṅhehi iddhipādehi – saṅhehi indriyehi – saṅhehi balehi – saṅhehi bojjhaṅgehi samannāgatoti saṅho; saṅhena ariyena aṭṭhaṅgikena maggena samannāgatoti saṅho.

Paṭibhānavā 'ti - Tayo paṭibhānavanto: pariyattipaṭibhānavā paripucchā-paṭibhānavā adhigamapaṭibhānavā.

Katamo pariyattipaṭibhānavā? Idhekaccassa pakatiyāpi³ pariyāputaṃ⁴ hoti suttaṃ geyyaṃ veyyākaraṇaṃ gāthaṃ⁵ udānaṃ itivuttakaṃ jātakaṃ abbhutadhammaṃ vedallaṃ; tassa pariyattiṃ nissāya paṭibhāti.⁶ Ayaṃ pariyattipaṭibhānavā.

Katamo paripucchāpaṭibhānavā? Idhekacco paripucchitā⁷ hoti attatthe ca ñāyatthe ca lakkhaṇe ca kāraṇe ca ṭhānāṭhāne ca, tassa taṃ paripucchāṃ nissāya paṭibhāti. Ayaṃ paripucchāpaṭibhānavā.

Katamo adhigamapaṭibhānavā? Idhekaccassa adhigatā honti cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā cattāro iddhipādā pañcīndriyāni pañca balāni sattabojjhaṅgā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo cattāro ariyamaggā⁸ cattāri sāmāññaphalāni catasso paṭisambhidāyo cha abhiññāyo;⁹ tassa attho ñāto, dhammo ñāto, nirutti ñātā, atthe ñāte attho paṭibhāti, dhamme ñāte dhammo paṭibhāti, niruttiyā ñātāya nirutti paṭibhāti, imesu tisu ñāṇesu ñāṇaṃ paṭibhānapaṭisambhidā. Imāya paṭibhānapaṭisambhidāya upeto samupeto upāgato samupāgato¹⁰ upapanno samupapanno samannāgato, so vuccati paṭibhānavā.

Yassa pariyatti natthi, paripucchā natthi, adhigamo natthi, kiṃ tassa paṭibhāyissatī 'ti - saṅho ca paṭibhānavā.

¹ uṇṇati uṇṇamo - Syā, PTS.

² so atimāne ca no yutto nappayutto nāyutto na samāyutto ti - Syā;
so atimāne no yutto nappayutto nāyutto na samāyutto ti - PTS.

³ pakatiyā - Ma; itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ pariyāputaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ catasso paṭisambhidā cha abhiññā - Syā, PTS.

⁵ gāthā - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ upagato samupagato - Ma, Syā, PTS.

⁶ paṭibhāyati - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

⁷ paripucchako - Syā, PTS; paripucchitaṃ - Sīmu 2; paripucchikatā - Manupa.

⁸ cattāro ariyamaggā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

Không dính dấp đến việc cao ngạo - Cao ngạo là việc nào? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó khinh khi người khác theo sự sanh ra, hoặc theo dòng họ, –nt– hoặc theo sự việc này khác. Ngã mạn nào có hình thức như vậy là biểu hiện của ngã mạn, trạng thái của ngã mạn, sự kiêu hãnh, sự hãnh diện, sự giương lên (như ngọn cờ), sự tự nâng lên, sự mong muốn nổi bật của tâm, việc này được gọi là cao ngạo. Đối với vị nào, cao ngạo này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy là không dính dấp, không gắn bó, không gắn vào, không gắn liền với việc cao ngạo; - ‘không dính dấp đến việc cao ngạo’ là như thế.

Nhuần nhuyễn, và có tài biện giải - Nhuần nhuyễn: ‘có thân nghiệp nhuần nhuyễn’ là nhuần nhuyễn; ‘có khẩu nghiệp nhuần nhuyễn’ là nhuần nhuyễn; ‘có ý nghiệp nhuần nhuyễn’ là nhuần nhuyễn; ‘có các sự thiết lập niệm nhuần nhuyễn’ là nhuần nhuyễn; ‘có các chánh cần nhuần nhuyễn’ – ‘có các nền tảng của thần thông nhuần nhuyễn’ – ‘có các quyền nhuần nhuyễn’ – ‘có các lực nhuần nhuyễn’ – ‘có các yếu tố đưa đến giác ngộ nhuần nhuyễn’ là nhuần nhuyễn; ‘có đạo lộ thánh thiện tám chi phần nhuần nhuyễn’ là nhuần nhuyễn.

Có tài biện giải: Có ba hạng người có tài biện giải: có tài biện giải do pháp học, có tài biện giải do vấn hỏi, có tài biện giải do chứng đắc.

Có tài biện giải do pháp học là thế nào? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó được học tinh thông một cách tự nhiên về *sutta*, *geyya*, *veyyākaraṇa*, *gāthā*, *udāna*, *itivuttaka*, *jātaka*, *abbhutadhamma*, *vedalla*;¹ nhờ vào pháp học, vấn đề được sáng tỏ đối với vị ấy. Đây là hạng người có tài biện giải do pháp học.

Có tài biện giải do vấn hỏi là thế nào? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó là người vấn hỏi về mục đích của bản thân, về ý nghĩa của cách thức, về tướng trạng, về nguyên nhân, và về tính chất hợp lý hay không hợp lý; nhờ vào việc vấn hỏi, điều ấy được sáng tỏ đối với vị ấy. Đây là hạng người có tài biện giải do vấn hỏi.

Có tài biện giải do chứng đắc là thế nào? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó đạt đến bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần, bốn Thánh Đạo, bốn quả vị Sa-môn, bốn tuệ phân tích, sáu thắng trí; đối với vị ấy, ý nghĩa đã được biết, pháp đã được biết, ngôn từ đã được biết. Khi ý nghĩa đã được biết thì ý nghĩa được sáng tỏ, khi pháp đã được biết thì pháp được sáng tỏ, khi ngôn từ đã được biết thì ngôn từ được sáng tỏ, trí ở ba sự nhận biết này là tuệ phân tích về phép biện giải. Vị đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần, đã tiến vào, đã đạt đến, đã tròn đủ, đã thành tựu tuệ phân tích về phép biện giải này, vị ấy được gọi là người có tài biện giải.

Đối với người nào, pháp học không có, vấn hỏi không có, chứng đắc không có, đối với người ấy, cái gì sẽ được sáng tỏ? – ‘nhuần nhuyễn, và có tài biện giải’ là như thế.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Chín thể loại của Giáo Pháp’ ở trang 731.

Na saddho na virajjati 'ti - **Na saddho** 'ti sāmāṃ sayāṃ abhiññātaṃ attapaccakkhaṃ dhammaṃ na kassaci saddahati,¹ aññassa samaṇassa vā brāhmaṇassa vā devassa vā mārassa vā² brahmuno vā. 'Sabbe saṅkhārā aniccā 'ti sāmāṃ sayāṃ abhiññātaṃ -pe- 'Sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti -pe- 'Sabbe dhammā anattā 'ti -pe- Avijjāpaccayā saṅkhārā 'ti -pe- Jātipaccayā jarāmarāṇaṃ 'ti -pe- Avijjānirodhā saṅkhāranirodho 'ti -pe- 'Jātinirodhā jarāmarāṇanirodho 'ti -pe- 'Idaṃ dukkhaṃ 'ti -pe- 'Ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā 'ti -pe- 'ime āsavā 'ti -pe- 'Ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadā 'ti -pe- 'ime dhammā abhiññeyyā 'ti -pe- 'Ime dhammā sacchikātabbā 'ti sāmāṃ sayāṃ sayamabhiññātaṃ -pe- Channaṃ phassāyatanānaṃ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca -pe- Pañcannaṃ upādānakkhandhānaṃ samudayañca -pe- Catunnaṃ mahābhūtānaṃ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca sāmāṃ sayamabhiññātaṃ -pe- Yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammanti sāmāṃ sayamabhiññātaṃ attapaccakkhaṃ dhammaṃ na kassaci saddahati, aññassa samaṇassa vā brāhmaṇassa vā devassa vā mārassa vā² brahmuno vā.

Vuttaṃ hetuṃ bhagavatā:

"Saddahasi tvaṃ sārīputta saddhindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānaṃ? Viriyindriyaṃ - satindriyaṃ - samādhindriyaṃ - paññindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānaṃ "ti? "Na khvāhaṃ ettha bhante bhagavato saddhāya gacchāmi saddhindriyaṃ - viriyindriyaṃ - satindriyaṃ - samādhindriyaṃ - paññindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānanti. Yesaṃ nu etaṃ³ bhante aññātaṃ assa adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphasitaṃ⁴ paññāya, te tattha paresaṃ saddhāya gaccheyyūṃ: saddhindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānaṃ, viriyindriyaṃ - satindriyaṃ - samādhindriyaṃ - paññindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānanti. Yesañca kho etaṃ bhante ñātaṃ diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ phassitaṃ⁵ paññāya, nikkaṅkhā te tattha nibbicikicchā: saddhindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānaṃ viriyindriyaṃ - satindriyaṃ - samādhindriyaṃ - paññindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānanti. Mayhañca kho etaṃ bhante ñātaṃ diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ phassitaṃ paññāya. Nikkaṅkhohamaṃ tattha nibbicikiccho: saddhindriyaṃ - viriyindriyaṃ - satindriyaṃ - samādhindriyaṃ - paññindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānaṃ "ti. "Sādhu sādhu sārīputta, yesaṃ hetuṃ sārīputta, aññātaṃ assa adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphasitaṃ paññāya, te tattha paresaṃ saddhāya gaccheyyūṃ. Saddhindriyaṃ -pe- paññindriyaṃ bhāviṃ baḥulīkataṃ amatogadhaṃ hoti amataparāyaṇaṃ amatapariyosānaṃ "ti.⁶

¹ saddahati - PTS.

² mārassa vā narassa vā - PTS.

³ nūn' etaṃ - Ma, PTS.

⁴ aphasitaṃ - Syā, PTS.

⁵ phusitaṃ - Syā, PTS.

⁶ Saṃyuttanikāya, Indriyasamyutta.

Không cả tin, không lừa luyến ái - Không cả tin: khi pháp đã được chính bản thân biết rõ, đã được tự thân quán xét, thì không cần đặt niềm tin vào bất cứ ai, vào vị Sa-môn khác, hoặc Bà-la-môn, hoặc Thiên nhân, hoặc Ma Vương, hoặc Phạm Thiên. Khi *‘tất cả các hành là vô thường’* đã được chính bản thân biết rõ –nt– Khi *‘tất cả các hành là khô’* –nt– Khi *‘tất cả các pháp là vô ngã’* –nt– Khi *‘vô minh duyên cho các hành’* –nt– Khi *‘sanh duyên cho lão, tử’* –nt– Khi *‘do sự diệt tận của vô minh (đưa đến) sự diệt tận của các hành’* –nt– Khi *‘do sự diệt tận của sanh (đưa đến) sự diệt tận của lão, tử’* –nt– Khi *‘đây là Khô’* –nt– Khi *‘đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khô’* –nt– Khi *‘đây là các lậu hoặc’* –nt– Khi *‘đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc’* –nt– Khi *‘các pháp này cần được biết rõ’* –nt– Khi *‘các pháp này cần được chứng ngộ’* đã được chính bản thân biết rõ –nt– Khi nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra đối với sáu xúc xú –nt– Khi nhân sanh khởi – đối với năm thủ uẩn –nt– Khi nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra đối với bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió) đã được chính bản thân biết rõ –nt– Khi *‘điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt’* đã được chính bản thân biết rõ, đã được tự thân quán xét, thì không cần đặt niềm tin vào bất cứ ai, vào vị Sa-môn khác, hoặc Bà-la-môn, hoặc Thiên nhân, hoặc Ma Vương, hoặc Phạm Thiên.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này Sāriputta, người có tin rằng: ‘Tín quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng? Tấn quyền – Niệm quyền – Định quyền – Tuệ quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng?’” “Bạch Ngài, về điều này quả thật không phải do niềm tin đối với đức Thế Tôn mà con đi đến (ý niệm) rằng: ‘Tín quyền – Tấn quyền – Niệm quyền – Định quyền – Tuệ quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng.’ Bạch Ngài, nhưng đối với những người nào điều này là không được biết, không được thấy, không được hiểu, không được chứng ngộ, không được chạm đến bằng tuệ, những người ấy do niềm tin đối với những người khác mà đi đến điều ấy (ý niệm) rằng: ‘Tín quyền – Tấn quyền – Niệm quyền – Định quyền – Tuệ quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng.’ Bạch Ngài, còn đối với những người nào điều này là được biết, được thấy, được hiểu, được chứng ngộ, được chạm đến bằng tuệ, không có nghi ngờ, những người ấy không có hoài nghi về điều ấy rằng: ‘Tín quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng. Tấn quyền – Niệm quyền – Định quyền – Tuệ quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng.’ Bạch Ngài, đối với con, quả thật điều này là được biết, được thấy, được hiểu, được chứng ngộ, được chạm đến bằng tuệ. Con không có nghi ngờ, không có hoài nghi về điều ấy rằng: ‘Tín quyền – Tấn quyền – Niệm quyền – Định quyền – Tuệ quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng.’” “Này Sāriputta, tốt lắm, tốt lắm! Này Sāriputta, bởi vì đối với những người nào, điều này là không được biết, không được thấy, không được hiểu, không được chứng ngộ, không được chạm đến bằng tuệ, những người ấy do niềm tin đối với những người khác mà đi đến điều ấy (ý niệm) rằng: ‘Tín quyền – Tuệ quyền được tu tập, được thực hành thường xuyên thì có được sự thể nhập vào Bất Tử, có Bất Tử là đích đến, có Bất Tử là điểm cuối cùng.’”

“Assaddho akataññū ca sandhicchedo ca yo naro,
hatāvakāso vantāso sa ve uttamaporiso”ti.¹

Na virajjati ’ti - Sabbe bālaputhujjanā rajjanti, puthujjanakalyāṇakaṃ² upādāya satta sekhā virajjanti, arahā neva rajjati no virajjati. Viratto³ so khayā rāgassa vītarāgattā khayā dosassa vītadosattā khayā mohassa vītamohattā; so vutthavāso⁴ ciṇṇacaraṇo –pe– jātimaraṇasaṃsāro natthi tassa punabbhavo ’ti – ‘na saddho na virajjati.’

Tenāha bhagavā:

“Sātiyesu anassāvī atimāne ca no yuto,
saṅho ca paṭibhānavā na saddho na virajjati”ti.

10 - 7

Lābhakamyā na sikkhati alābhe ca na kuppati,
aviruddho ca taṇhāya rase ca⁵ nānugijjhati.

Lābhakamyā na sikkhati alābhe ca na kuppati ’ti - Kathaṃ lābhakamyā sikkhati? “Idha bhikkhu⁶ bhikkhuṃ passati lābhiṃ cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṃ. Tassa evaṃ hoti: ‘Kena nu kho ayamāyasmā lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānan ’ti. Tassa evaṃ hoti: ‘Ayaṃ kho āyasmā suttantiko, tenāyamāyasmā lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhejja-parikkhārānan ’ti. So lābhahetu lābhapaccayā lābhakāraṇā lābhābhiniḃbattiyā lābhaṃ paripācento suttantaṃ pariyāpuṇāti. Evampi lābhakamyā sikkhati.

Athavā, bhikkhu bhikkhuṃ passati lābhiṃ cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṃ. Tassa evaṃ hoti: ‘Kena nu kho ayamāyasmā lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārānan ’ti. Tassa evaṃ hoti: ‘Ayaṃ kho āyasmā vinayadharo –pe– dhammakathiko,⁷ tenāyamāyasmā lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhejja-parikkhārānan ’ti. So lābhahetu lābhapaccayā lābhakāraṇā lābhābhiniḃbattiyā lābhaṃ paripācento abhidhammaṃ pariyāpuṇāti. Evampi lābhakamyā sikkhati.

Athavā, bhikkhu bhikkhuṃ passati lābhiṃ cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṃ. Tassa evaṃ hoti: ‘Kena nu kho ayamāyasmā lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārānan ’ti. Tassa evaṃ hoti: ‘Ayaṃ kho āyasmā ārañṇiko – piṇḍapātiko – paṃsukūliko – tecīvariko – sapadānacāriko – khalupacchābhattiko – nesajjiko – yathāsanthatiko, tenāyamāyasmā lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārānan ’ti. So lābhahetu lābhapaccayā lābhakāraṇā lābhābhiniḃbattiyā lābhaṃ paripācento ārañṇiko hoti –pe– yathāsanthatiko hoti. Evampi lābhakamyā sikkhati.

¹ Dhammapada, Arahantavagga.

² kalyāṇaputhujjanaṃ - Syā, PTS.

³ virato - Syā, PTS.

⁴ vutthavāso - Ma, Syā, PTS.

⁵ rasesu - Ma.

⁶ bhikkhave bhikkhu - Ma, Syā, PTS.

⁷ dhammakathiko... ābhidhammiko - Ma;
ābhidhammiko - Syā, PTS.

“Người nào, không phải do niềm tin, biết sự không tạo tác (Niết Bàn), cắt đứt sự tiếp nối (tái sanh), đã tiêu diệt duyên có, đã buông bỏ niềm ước muốn, chính vị ấy là con người tối thượng.”

Không lìa luyến ái: Tất cả phàm phu ngu si đều luyến ái. Bảy hạng Hữu Học tính luôn phàm nhân tốt lành lìa luyến ái. Bạc A-la-hán chẳng những không luyến ái mà cũng không lìa luyến ái. Vị ấy đã được xa lìa luyến ái do sự cạn kiệt của luyến ái, do trạng thái đã xa lìa luyến ái, do sự cạn kiệt của sân hận, do trạng thái đã xa lìa sân hận, do sự cạn kiệt của si mê, do trạng thái đã xa lìa si mê. Vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, –nt– việc sanh tử luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy; - ‘không cả tin, không lìa luyến ái’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị không có sự buông xuôi theo các khoái lạc, không dính dấp đến việc cao ngạo, nhuần nhuyễn, và có tài biện giải, không cả tin, không lìa luyến ái.”

10 - 7

Vị học tập không vì ham muốn lợi lộc, và không bực tức khi không được lợi lộc, không chống đối, và không thêm muốn các vị nếm do tham ái.

Vị học tập không vì ham muốn lợi lộc, và không bực tức khi không được lợi lộc - Thế nào là vị học tập vì ham muốn lợi lộc? “Ở đây, vị tỳ khuu nhìn thấy vị tỳ khuu (khác) có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Vị ấy khởi ý như vậy: “Vì điều gì mà vị đại đức này có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh?” Vị ấy khởi ý như vậy: “Vị đại đức này là vị chuyên về Kinh; vì thế, vị đại đức này có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh.” Vị ấy, do nhân lợi lộc, do duyên lợi lộc, vì lý do lợi lộc, vì sự phát sinh lợi lộc, trong khi làm cho thành tựu lợi lộc, vị ấy học kỹ lưỡng về Kinh. Như vậy là vị học tập vì ham muốn lợi lộc.

Hoặc là, vị tỳ khuu nhìn thấy vị tỳ khuu (khác) có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Vị ấy khởi ý như vậy: “Vì điều gì mà vị đại đức này có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh?” Vị ấy khởi ý như vậy: “Vị đại đức này là vị trì Luật –nt– là vị thuyết Pháp; vì thế, vị đại đức này có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh.” Vị ấy, do nhân lợi lộc, do duyên lợi lộc, vì lý do lợi lộc, vì sự phát sinh lợi lộc, trong khi làm cho thành tựu lợi lộc, vị ấy học kỹ lưỡng về Thắng pháp. Như vậy cũng là vị học tập vì ham muốn lợi lộc.

Hoặc là, vị tỳ khuu nhìn thấy vị tỳ khuu (khác) có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Vị ấy khởi ý như vậy: “Vì điều gì mà vị đại đức này có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh?” Vị ấy khởi ý như vậy: “Vị đại đức này là vị ngụ ở rừng – là vị chuyên đi khát thực – là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ – là vị chỉ sử dụng ba y – là vị đi khát thực tuần tự theo từng nhà – là vị không ăn vật thực dâng sau – là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm) – là vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định; vì thế, vị đại đức này có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh.” Vị ấy, do nhân lợi lộc, do duyên lợi lộc, vì lý do lợi lộc, vì sự phát sinh lợi lộc, trong khi làm cho thành tựu lợi lộc, vị ấy là vị hành pháp chuyên đi khát thực –nt– là vị hành pháp ngụ ở chỗ đã được chỉ định. Như vậy cũng là vị học tập vì ham muốn lợi lộc.

Kathaṃ na lābhakamyā sikkhati? Idha bhikkhu na lābhahetu na lābhapaccayā na lābhakāraṇā na lābhābhiniḅbattiyā na lābhaṃ paripācento yāvadeva attadamatthāya attasamatthāya attapariniḅbāpanatthāya suttantaṃ pariyāpuṇāti vinayaṃ pariyāpuṇāti abhidhammaṃ pariyāpuṇāti. Evampi na lābhakamyā sikkhati.

Athavā, bhikkhu na lābhahetu na lābhapaccayā na lābhakāraṇā na lābhābhiniḅbattiyā na lābhaṃ paripācento yāvadeva appicchaṃ yeva nissāya santuṭṭhiṇṇeva¹ nissāya sallekhaṇṇeva nissāya pavivekaṇṇeva nissāya idamatthitaṇṇeva² nissāya āraṇṇiko hoti, piṇḍapātiko hoti, paṃsukūliko hoti, tecīvariko hoti, sapadānacāriko hoti, khalupacchābhattiko hoti, nesajjiko hoti, yathāsanthatiko hoti. Evampi na lābhakamyā sikkhati 'ti - lābhakamyā na sikkhati.

Alābhe ca na kuppātī 'ti - Kathaṃ alābhe kuppātī? Idhekacco kulaṃ vā na labhāmi, gaṇaṃ vā na labhāmi, āvāsaṃ vā na labhāmi, lābhaṃ vā na labhāmi, yasaṃ vā na labhāmi, paśaṃsaṃ vā na labhāmi, sukhaṃ vā na labhāmi, cīvaraṃ vā na labhāmi, piṇḍapātaṃ vā na labhāmi, senāsaṃ vā na labhāmi, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ vā na labhāmi, gilānupaṭṭhākaṃ vā na labhāmi, appaṇṇātomhī 'ti kuppātī vyāpajjati patitthīyati³ kopaṇca dosaṇca appaccayaṇca pātukaroti. Evaṃ alābhe kuppātī.

Kathaṃ alābhe na kuppātī? Idha bhikkhu kulaṃ vā na labhāmi, gaṇaṃ vā na labhāmi –pe– appaṇṇātomhī 'ti na kuppātī na vyāpajjati na patitthīyati³ na kopaṇca dosaṇca appaccayaṇca pātukaroti. Evaṃ alābhe ca na kuppātī 'ti - lābhakamyā na sikkhati alābhe ca na kuppātī.

Aviruddho ca taṇhāya rase ca nānugijjhatī 'ti - **Viruddho** 'ti yo cittassa āghāto paṭighāto paṭighaṃ paṭivirodho⁴ kopo pakopo sampakopo doso padoso sampadoso cittassa byāpatti manopadoso kodho⁵ kujjhanā kujjhitattaṃ doso dussanā dussitattaṃ byāpatti byāpajjanā byāpajjitattaṃ virodho paṭivirodho caṇḍikkaṃ asuropo⁶ anattamanatā cittassa,⁷ ayaṃ vuccati virodho. Yassesu virodho pahīno samucchinnu vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ṇāṇagginā daḍḍho, so vuccati aviruddho.

Taṇhā 'ti rūpaṇhā saddataṇhā gandhataṇhā rasataṇhā phoṭṭhabbataṇhā dhammataṇhā. **Raso** 'ti mūlaraso khandharaso tacaraso pattaraso puppharaso phalaraso, ambilaṃ madhuraṃ tittakaṃ⁸ kaṭukaṃ loṇikaṃ khārikaṃ lapilaṃ⁹ kasāvo sādum asādum¹⁰ sītaṃ uṇhaṃ. Santeke samaṇabrāhmaṇā rasagiddhā, te jivhaggena rasaggāni pariyesantā āhiṇḍanti. Te ambilaṃ labhitvā anambilaṃ pariyesanti, anambilaṃ labhitvā ambilaṃ pariyesanti; madhuraṃ labhitvā amadhuraṃ pariyesanti, amadhuraṃ labhitvā madhuraṃ pariyesanti; tittakaṃ labhitvā atittakaṃ pariyesanti, atittakaṃ labhitvā tittakaṃ pariyesanti; kaṭukaṃ labhitvā akaṭukaṃ pariyesanti, akaṭukaṃ labhitvā kaṭukaṃ pariyesanti; loṇikaṃ labhitvā aloṇikaṃ pariyesanti, aloṇikaṃ labhitvā loṇikaṃ pariyesanti; –

¹ santuṭṭhameva - Sa.

² idamatthikataṇṇeva - Sīmu 2.

³ patitthīyati - Ma; patiṭṭhiyati - Syā, PTS.

⁴ paṭighāto anuvirodho - Syā, PTS.

⁵ cittassa kodho - Ma, Syā, PTS.

⁶ assuropo - PTS, Sīmu 2.

⁷ Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepaṇḍa.

⁸ tittikaṃ - Syā, PTS.

⁹ lambikaṃ - Ma, ambilaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ sādū asādū - Ma.

Thế nào là vị học tập không vì ham muốn lợi lộc? Ở đây, vị tỳ khuu không do nhân lợi lộc, không do duyên lợi lộc, không vì lý do lợi lộc, không vì sự phát sinh lợi lộc, trong khi không làm cho thành tựu lợi lộc, vị ấy học kỹ lưỡng về Kinh, học kỹ lưỡng về Luật, học kỹ lưỡng về Thắng pháp chỉ để nhắm đến mục đích huấn luyện bản thân, đến mục đích yên lặng bản thân, đến mục đích diệt tất hoàn toàn (ô nhiễm) của bản thân. Như vậy là vị học tập không vì ham muốn lợi lộc.

Hoặc là, vị tỳ khuu không do nhân lợi lộc, không do duyên lợi lộc, không vì lý do lợi lộc, không vì sự phát sinh lợi lộc, trong khi không làm cho thành tựu lợi lộc, vị ấy là vị ngụ ở rừng, là vị chuyên đi khát thực, là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ, là vị chỉ sử dụng ba y, là vị đi khát thực tuần tự theo từng nhà, là vị không ăn vật thực dâng sau, là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm), là vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định, chỉ để nương vào sự ít ham muốn, để nương vào sự tự biết đủ, để nương vào sự đoạn giảm (ô nhiễm), để nương vào sự viên ly, để nương vào sự hiện diện của các thiện pháp. Như vậy cũng là vị học tập không vì ham muốn lợi lộc; - ‘vị học tập không vì ham muốn lợi lộc’ là như thế.

Và không bực tức khi không được lợi lộc - Thế nào là bực tức khi không được lợi lộc? Ở đây, một vị (tỳ khuu) nào đó (nghĩ rằng): “Tôi không đạt được gia đình, tôi không đạt được đồ chúng, tôi không đạt được chỗ ngụ, tôi không đạt được lợi lộc, tôi không đạt được danh vọng, tôi không đạt được sự khen ngợi, tôi không đạt được hạnh phúc, tôi không đạt được y phục, tôi không đạt được vật thực, tôi không đạt được chỗ ở, tôi không đạt được vật dụng là thuốc men chữa bệnh, hoặc tôi không đạt được người chăm sóc bệnh, tôi không được biết đến,” rồi bực tức, tức giận, phản kháng, bày tỏ sự bực tức, sự sân hận, sự không bằng lòng. Như vậy là bực tức khi không được lợi lộc.

Thế nào là không bực tức khi không được lợi lộc? Ở đây, có vị tỳ khuu (nghĩ rằng): “Tôi không đạt được gia đình, tôi không đạt được đồ chúng, –nt– tôi không được biết đến,” rồi không bực tức, không tức giận, không phản kháng, không bày tỏ sự bực tức, sự sân hận, sự không bằng lòng. Như vậy là không bực tức khi không được lợi lộc; - ‘vị học tập không vì ham muốn lợi lộc, và không bực tức khi không được lợi lộc’ là như thế.

Không chống đối, và không thêm muốn các vị nếm do tham ái - Không chống đối: sự tức tối nào của tâm là sự tức giận, sự thù hận, sự đối chọi, sự căm giận, sự căm hờn, sự căm ghét, sự sân hận, sự khởi sân, sự sân nộ, sự độc ác của tâm, sự khởi sân của ý, sự giận dữ, biểu hiện giận dữ, trạng thái giận dữ, sự sân hận, biểu hiện sân hận, trạng thái sân hận, sự độc ác, biểu hiện độc ác, trạng thái độc ác, sự chống đối, sự đối chọi, sự tàn nhẫn, sự lỗ mãng, trạng thái không hoan hỷ của tâm, điều này được gọi là sự chống đối. Đối với người nào, sự chống đối này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không chống đối.

Tham ái: Tham ái đối với cảnh sắc, tham ái đối với cảnh thanh, tham ái đối với cảnh khí, tham ái đối với cảnh vị, tham ái đối với cảnh xúc, tham ái đối với cảnh pháp. **Vị nếm:** vị của rễ củ, vị của thân cây, vị của vỏ cây, vị của lá cây, vị của hoa, vị của trái, chua, ngọt, đắng, cay, mặn, nhạt, gắt, chát, dễ chịu, khó chịu, lạnh, nóng. Có một số Sa-môn và Bà-la-môn thêm khát vị nếm, họ lang thang đó đây tìm cầu các vị nếm tuyệt vời bằng đầu lưỡi. Có được vị chua, họ tìm cầu vị không chua; có được vị không chua, họ tìm cầu vị chua. Có được vị ngọt, họ tìm cầu vị không ngọt; có được vị không ngọt, họ tìm cầu vị ngọt. Có được vị đắng, họ tìm cầu vị không đắng; có được vị không đắng, họ tìm cầu vị đắng. Có được vị cay, họ tìm cầu vị không cay; có được vị không cay, họ tìm cầu vị cay. Có được vị mặn, họ tìm cầu vị không mặn; có được vị không mặn, họ tìm cầu vị mặn. –

– khārikam labhitvā akhārikam pariyesanti, akhārikam labhitvā khārikam pariyesanti; lapilam¹ labhitvā kasāvam pariyesanti, kasāvam labhitvā lapilam pariyesanti; sādum labhitvā asādum pariyesanti, asādum labhitvā sādum pariyesanti; sītam labhitvā uṇham pariyesanti, uṇham labhitvā sītam pariyesanti. Te yaṃ yaṃ labhitvā tena tena² na santussanti, aparāparam pariyesanti, manāpikesu rasesu rattā giddhā gathitā³ mucchitā ajjhoppānā laggā laggitā paḷibuddhā. Yassesā⁴ rasataṇhā pahinā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhappattikā ṇāṇagginā daḍḍhā, so paṭisaṅkhā yoniso āhāram āhāreti: neva davāya na madāya na maṇḍanāya na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya vihiṃsūparatiyā brahmacariyānuggahāya, iti purāṇaṇca vedanam paṭihaṅkhāmi⁵ navaṇca vedanam na uppādessāmi; yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro ca.⁶

Yathā vaṇam⁷ ālimpeyya yāvadeva ropanatthāya, yathā vā pana akkham abbañjeyya⁸ yāvadeva bhārassa nittharaṇatthāya, yathā vā pana puttamaṃsam āhāram⁹ āhareyya yāvadeva kantārassa nittharaṇatthāya; evameva bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso āhāram āhāreti, ‘neva davāya na madāya na maṇḍanāya na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya vihiṃsūparatiyā brahmacariyānuggahāya. Iti purāṇaṇca vedanam paṭihaṅkhāmi navaṇca vedanam na uppādessāmi; yātrā na me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro cā ’ti, rasataṇham pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvam gameti. Rasataṇhāya ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho¹⁰ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena¹¹ cetasā viharatī ’ti - aviruddho ca taṇhāya rase ca nānugijjhati.

Tenāha bhagavā:

“Lābhakamyā na sikkhati alābhe ca na kuppati,
aviruddho ca taṇhāya rase ca nānugijjhati”ti.

10 - 8

*Upekkhako sadā sato na loke maññate¹² samaṃ,
na visesī na nīceyyo tassa no santi ussādā.*

Upekkhako sadā sato ’ti - **Upekkhako** ’ti chaḷaṅgupekkhāya samannāgato: cakkhunā rūpaṃ disvā neva sumano hoti na dummano, upekkhako viharati sato sampajāno; sotena saddam sutvā – ghānena gandham ghāyitvā – jivhāya rasam sāyitvā – kāyena phoṭṭhabbam phusitvā – manasā dhammam viññāya neva sumano hoti na dummano, upekkhako viharati sato sampajāno.

Cakkhunā rūpaṃ disvā manāpaṃ nābhigijjhati nābhihaṃsati¹³ na rāgaṃ janeti, tassa ṭhitova kāyo hoti, ṭhitam cittam ajjhataṃ susaṅghitam suvimuttam. Cakkhunā kho paneva rūpaṃ disvā amanāpaṃ na maṅku hoti appatitthitacitto alīnamanaso¹⁴ abyāpannacetaso, tassa ṭhitova kāyo hoti, ṭhitam cittam ajjhataṃ susaṅghitam suvimuttam.

¹ lambikam - Ma; lambilam - Syā, PTS.

² tena - PTS.

³ gadhitā - Syā, PTS.

⁴ yassa - Syā, PTS.

⁵ paṭikamkhāmi - PTS.

⁶ cā ti - Ma, Syā, PTS.

⁷ vanam - Ma.

⁸ abañjeyya - PTS.

⁹ puttamaṃsa-āhāram - Syā, PTS.

¹⁰ nissaṭṭho - Syā, PTS.

¹¹ vimariyādīkatena - Ma, Syā, PTS.

¹² maññati - Syā; maññati - PTS.

¹³ nābhihasati - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁴ appatitthīnacitto ādinamanaso - Syā, PTS.

– Có được vị lạt, họ tầm cầu vị không lạt; có được vị không lạt, họ tầm cầu vị lạt. Có được vị gắt, họ tầm cầu vị chát; có được vị chát, họ tầm cầu vị gắt. Có được vị dễ chịu, họ tầm cầu vị khó chịu; có được vị khó chịu, họ tầm cầu vị dễ chịu. Có được vị lạnh, họ tầm cầu vị nóng; có được vị nóng, họ tầm cầu vị lạnh. Khi có được vị nếm nào thì họ lại không vừa lòng với vị nếm ấy, và tiếp tục tầm cầu, họ bị luyến ái ở các vị nếm hợp ý, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê mẩn, bị gàn gỏi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại. Đối với người nào, tham ái ấy ở vị nếm đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy suy xét đúng đắn rồi mới thọ dụng vật thực: “không vì vui đùa, không vì đam mê, không vì việc trang sức, không vì việc điểm tô, mà chỉ để duy trì thân này, để nuôi sống, để ngăn sự hư hoại, để nâng đỡ Phạm hạnh, như thế ta diệt trừ cảm thọ cũ, và sẽ không làm sanh khởi cảm thọ mới. Ta sẽ có được sự tồn tại, sự không làm lỗi, và sự sống được thoải mái.”

Giống như người bôi thuốc ở vết thương chỉ nhắm đến mục đích làm cho lành lặn, hoặc giống như người nhỏ dầu ở trục xe chỉ nhắm đến mục đích chuyên chở khối hàng, hoặc giống như người thọ dụng thức ăn là thịt của đứa con trai chỉ nhắm đến mục đích thoát khỏi bãi sa mạc, tương tự y như thế, vị tỳ khuru suy xét đúng đắn rồi mới thọ dụng vật thực: “không vì vui đùa, không vì đam mê, không vì việc trang sức, không vì việc điểm tô, mà chỉ để duy trì thân này, để nuôi sống, để ngăn sự hư hoại, để nâng đỡ Phạm hạnh, như thế ta diệt trừ cảm thọ cũ, và không làm sanh khởi cảm thọ mới. Ta sẽ có được sự tồn tại, sự không làm lỗi, và sự sống được thoải mái,” rồi dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu tham ái ở vị nếm. Nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với tham ái ở vị nếm, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không chống đối, và không thèm muốn các vị nếm do tham ái’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị học tập không vì ham muốn lợi lộc, và không bực tức khi không được lợi lộc, không chống đối, và không thèm muốn các vị nếm do tham ái.”

10 - 8

Vị hành xả, luôn luôn có niệm, ở thế gian không nghĩ (bản thân) là ngang bằng, không (nghĩ) là có sự ưu việt, không (nghĩ) là thấp kém; đối với vị ấy, không có các sự kiêu ngạo.

Vị hành xả, luôn luôn có niệm - Vị hành xả: là vị có pháp hành xả ở sáu tình huống: sau khi thấy cảnh sắc bằng mắt, không có ý ưa thích, không có ý ghét bỏ, vị hành xả sống, có niệm, có sự nhận biết rõ; sau khi nghe âm thanh bằng tai, –nt– sau khi ngửi hương bằng mũi, –nt– sau khi nếm vị bằng lưỡi, –nt– sau khi xúc chạm bằng thân, –nt– sau khi nhận thức pháp bằng ý, không có ý ưa thích, không có ý ghét bỏ, vị hành xả sống, có niệm, có sự nhận biết rõ.

Sau khi thấy cảnh sắc bằng mắt, đối với sắc hợp ý, (vị ấy) không khao khát, không vui mừng, không làm sanh khởi luyến ái; thân của vị ấy trụ vững, tâm của vị ấy trú ở nội phân, khéo được tồn tại, khéo được giải thoát. Trái lại, sau khi thấy cảnh sắc bằng mắt, đối với sắc không hợp ý, (vị ấy) không khó chịu, không có tâm bực bội, không có ý lui sụt, không có ý tức giận; thân của vị ấy trụ vững, tâm của vị ấy trú ở nội phân, khéo được tồn tại, khéo được giải thoát.

Sotena saddaṃ sutvā – Ghānena gandhaṃ ghāyitvā – Jivhāya rasaṃ sāyitvā – Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā – Manasā dhammaṃ viññāya manāpaṃ nābhigijjhāti nābhihaṃsati na rāgaṃ janeti, tassa ṭhitova kāyo hoti, ṭhitaṃ cittaṃ ajjhattaṃ susaṅghitaṃ suvimuttaṃ. Manasā kho paneva dhammaṃ viññāya amanāpaṃ na mañku hoti appatitṭhitacitto alīnāmanaso¹ abyāpannacetaso, tassa ṭhitova kāyo hoti, ṭhitaṃ cittaṃ ajjhattaṃ susaṅghitaṃ suvimuttaṃ. Cakkhunā rūpaṃ disvā manāpāmanāpesu rūpesu, tassa ṭhitova kāyo hoti, ṭhitaṃ cittaṃ ajjhattaṃ susaṅghitaṃ suvimuttaṃ. Sotena saddaṃ sutvā – ghānena gandhaṃ ghāyitvā – jivhāya rasaṃ sāyitvā – kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā – manasā dhammaṃ viññāya manāpāmanāpesu dhammesu, tassa ṭhitova kāyo hoti, ṭhitaṃ cittaṃ ajjhattaṃ susaṅghitaṃ suvimuttaṃ.

Cakkhunā rūpaṃ disvā rajanīye na rajjati, dosanīye na dussati, mohaniye na muyhati, kopanīye na kuppatti, kilesanīye na kilissati, madanīye na majjati. Sotena saddaṃ sutvā –pe– Manasā dhammaṃ viññāya rajanīye na rajjati, dosanīye na dussati, mohaniye na muyhati, kopanīye na kuppatti, kilesanīye na kilissati, madanīye na majjati. Diṭṭhe diṭṭhamatto, sute sutamatto, mute mutamatto, viññāte viññātamatto. Diṭṭhe na lippati,¹ sute na lippati,² mute na lippati, viññāte na lippati. Diṭṭhe anupayo anapāyo² anissito appaṭibaddho vip̐pamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharati. Sute mute viññāte anupayo anapāyo³ anissito appaṭibaddho vip̐pamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharati.

Sam̐vijjati arahato cakkhu,³ passati arahā cakkhunā rūpaṃ. Chandarāgo arahato natthi, suvimuttacitto arahā. Sam̐vijjati arahato sotaṃ, suṇāti arahā sotena saddaṃ. Chandarāgo arahato natthi, suvimuttacitto arahā. Sam̐vijjati arahato ghānaṃ, ghāyati arahā ghānena gandhaṃ. Chandarāgo arahato natthi, suvimuttacitto arahā. Sam̐vijjati arahato jivhā, sāyati arahā jivhāya rasaṃ. Chandarāgo arahato natthi,, suvimuttacitto arahā. Sam̐vijjati arahato kāyo, phusati arahā kāyena phoṭṭhabbaṃ –pe– Sam̐vijjati arahato mano, vijānāti arahā manasā dhammaṃ. Chandarāgo arahato natthi, suvimuttacitto arahā.

Cakkhuṃ⁴ rūpārāmaṃ rūparataṃ rūpasammuditaṃ, taṃ arahato dantaṃ guttaṃ rakkhitaṃ sam̐vutaṃ, tassa ca sam̐varāya dhammaṃ deseti. Sotaṃ saddārāmaṃ –pe– Ghānaṃ gandhārāmaṃ – Jivhā rasārāmā rasaratā rasasammudito, sā arahato dantā guttā rakkhitā sam̐vutā, tassā ca sam̐varāya dhammaṃ deseti. Kāyo phoṭṭhabbārāmo –pe– Mano dhammārāmo dhammarato dhammasammudito, so arahato danto gutto rakkhito sam̐vuto, tassa ca sam̐varāya dhammaṃ deseti.

¹ limpati - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

² anūpayo - Syā, PTS.

³ cakkhuṃ - Sīmu 2.

⁴ cakkhu - Ma, Syā, PTS.

Sau khi nghe âm thanh bằng tai, –nt– Sau khi ngửi hương bằng mũi, –nt– Sau khi nếm vị bằng lưỡi, –nt– Sau khi xúc chạm bằng thân, –nt– Sau khi nhận thức pháp bằng ý, (vị ấy) không khao khát, không vui mừng, không làm sanh khởi luyến ái; thân của vị ấy trụ vững, tâm của vị ấy trú ở nội phần, khéo được tồn tại, khéo được giải thoát. Trái lại, sau khi nhận thức pháp bằng ý, đối với pháp không hợp ý, (vị ấy) không khó chịu, không có tâm bực bội, không có ý lui sụt, không có ý tức giận; thân của vị ấy trụ vững, tâm của vị ấy trú ở nội phần, khéo được tồn tại, khéo được giải thoát. Sau khi thấy cảnh sắc bằng mắt, đối với sắc hợp ý hay không hợp ý, thân của vị ấy trụ vững, tâm của vị ấy trú ở nội phần, khéo được tồn tại, khéo được giải thoát. Sau khi nghe âm thanh bằng tai, –nt– Sau khi ngửi hương bằng mũi, –nt– Sau khi nếm vị bằng lưỡi, –nt– Sau khi xúc chạm bằng thân, –nt– Sau khi nhận thức pháp bằng ý, đối với pháp hợp ý hay không hợp ý, thân của vị ấy trụ vững, tâm của vị ấy trú ở nội phần, khéo được tồn tại, khéo được giải thoát.

Sau khi thấy cảnh sắc bằng mắt, (vị ấy) không bị luyến ái ở vật đáng luyến ái, không bị sân hận ở vật đáng sân hận, không bị si mê ở vật đáng si mê, không bị bực tức ở vật đáng bực tức, không bị ô nhiễm ở vật đáng ô nhiễm, không bị say đắm ở vật đáng say đắm. Sau khi nghe âm thanh bằng tai, –nt– Sau khi nhận thức pháp bằng ý, (vị ấy) không bị luyến ái ở vật đáng luyến ái, không bị sân hận ở vật đáng sân hận, không bị si mê ở vật đáng si mê, không bị bực tức ở vật đáng bực tức, không bị ô nhiễm ở vật đáng ô nhiễm, không bị say đắm ở vật đáng say đắm. Ở điều đã được nghe chỉ là điều đã được nghe, ở điều đã được thấy chỉ là điều đã được thấy, ở điều đã được cảm giác chỉ là điều đã được cảm giác, ở điều đã được nhận thức chỉ là điều đã được nhận thức, (vị ấy) không bị lấm nhơ ở điều đã được thấy, không bị lấm nhơ ở điều đã được nghe, không bị lấm nhơ ở điều đã được cảm giác, không bị lấm nhơ ở điều đã được nhận thức. Về điều đã được thấy, (vị ấy) không có sự đến gần, không có sự xa lánh, không nương tựa, không bị trói buộc, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn. Về điều đã được nghe, – Về điều đã được cảm giác, – Về điều đã được nhận thức, (vị ấy) không có sự đến gần, không có sự xa lánh, không nương tựa, không bị trói buộc, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn.

Mắt của vị A-la-hán hiện hữu, vị A-la-hán nhìn cảnh sắc bằng mắt. Mong muốn và luyến ái của vị A-la-hán không có, vị A-la-hán có tâm khéo được giải thoát. Tai của vị A-la-hán hiện hữu, vị A-la-hán nghe âm thanh bằng tai. Mong muốn và luyến ái của vị A-la-hán không có, vị A-la-hán có tâm khéo được giải thoát. Mũi của vị A-la-hán hiện hữu, vị A-la-hán ngửi hương bằng mũi. Mong muốn và luyến ái của vị A-la-hán không có, vị A-la-hán có tâm khéo được giải thoát. Lưỡi của vị A-la-hán hiện hữu, vị A-la-hán nếm vị bằng lưỡi. Mong muốn và luyến ái của vị A-la-hán không có, vị A-la-hán có tâm khéo được giải thoát. Thân của vị A-la-hán hiện hữu, vị A-la-hán xúc chạm bằng thân. –nt– Ý của vị A-la-hán hiện hữu, vị A-la-hán nhận thức pháp bằng ý. Mong muốn và luyến ái của vị A-la-hán không có, vị A-la-hán có tâm khéo được giải thoát.

Mắt có sự thỏa thích ở sắc, thích thú ở sắc, vui thích ở sắc; mắt của vị A-la-hán đã được rèn luyện, đã được bảo vệ, đã được hộ trì, đã được thu thúc; và vị ấy thuyết Pháp về sự thu thúc đối với mắt. Tai có sự thỏa thích ở âm thanh –nt– Mũi có sự thỏa thích ở hương – Lưỡi có sự thỏa thích ở vị nếm, thích thú ở vị nếm, vui thích ở vị nếm; lưỡi của vị A-la-hán đã được rèn luyện, đã được bảo vệ, đã được hộ trì, đã được thu thúc; và vị ấy thuyết Pháp về sự thu thúc đối với lưỡi. Thân có sự thỏa thích ở xúc chạm –nt– Ý có sự thỏa thích ở pháp, thích thú ở pháp, vui thích ở pháp; ý của vị A-la-hán đã được rèn luyện, đã được bảo vệ, đã được hộ trì, đã được thu thúc; và vị ấy thuyết Pháp về sự thu thúc đối với ý.

1. “*Dantaṃ nayanti samitiṃ dantaṃ rājābhirūhati,
danto seṭṭho manussesu yo ’ti vākyam titikkhati.*¹
2. *Varamassatarā dantā ājānīyā ca² sindhavā,
kuñjarā ca³ mahānāgā attadanto tato varaṃ.*¹
3. *Na hi etehi yānehi gaccheyya agataṃ⁴ disaṃ,
yathattanā⁵ sudantena danto dantena gacchati.*¹
4. *Vidhāsu na vikampanti⁶ vipamuttā punabbhavā,
dantabhūmimanuppattā te loke vijitāvino.*⁷
5. *Yassindriyāni bhāvitāni⁸ ajjhatabhiddhā ca⁹ sabbaloke,
nibbijha imaṃ¹⁰ parañca lokaṃ kālaṃ kaṅkhati bhāvito sadanto¹¹”ti.*¹²

Upekkhako sadā sato ’ti - **Sadā** sabbadā sabbakālaṃ niccakālaṃ dhuvakālaṃ –pe– pacchime vayokhandhe.¹³ **Sato** ’ti catuhi kāraṇehi sato: kāye kāyānupassanāsati paṭṭhānaṃ bhāvento sato, vedanāsu – citte – dhammesu dhammānupassanāsati paṭṭhānaṃ bhāvento sato –pe– so vuccati sato ’ti - upekkhako sadā sato.

Na loke maññate saman ’ti - ‘Sadiso hamasmī ’ti mānaṃ na janeti jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunā ’ti - na loke maññate samaṃ.

Na visesī na nīceyyo ’ti - ‘Seyyohamasmī ’ti atimānaṃ na janeti jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunā. ‘Hīnohamasmī ’ti mānaṃ na janeti jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunā ’ti - na visesī na nīceyyo.

Tassa no santi ussādā ’ti - **Tassā** ’ti arahato khīṇāsavassa. **Ussādā** ’ti sattussadā rāgussado dosussado mohussado mānussado diṭṭhussado kilesussado kammussado. Tassime ussādā natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhappuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā ’ti - tassa no santi ussādā.

Tenāha bhagavā:

“*Upekkhako sadā sato na loke maññate samaṃ,
na visesī na nīceyyo tassa no santi ussādā*”ti.

¹ Dhammapada, Nāgavagga.

² ājānīyā va - Syā, PTS.

³ kuñjarā va - Syā, PTS.

⁴ amataṃ - PTS.

⁵ yathāttanā - Ma, Syā, PTS.

⁶ vikappanti - PTS, Sīmu 1.

⁷ Khandhasaṃyutta, Khajjaniya vagga.

⁸ vibhāvitāni - Sīmu 2.

⁹ ajjhataṃ bahiddhā ca - Ma;

ajjhataṃ ca bahiddhā ca - Syā, PTS.

¹⁰ nibbijh’ imaṃ - Syā, PTS.

¹¹ sa danto - Ma;

sudanto - Syā, PTS.

¹² Suttanipāta, Sabhiyasutta.

¹³ pacchimavayo khandhe - PTS;
vayokhandho - Sīmu 2.

1. Người ta đưa (ngựa) đã được rèn luyện đến nơi tụ hội. Đức vua cỡi lên (ngựa) đã được rèn luyện. Người đã được rèn luyện chịu đựng lời mắng nhiếc là hạng nhất giữa loài người.

2. Quý báu thay những con lừa đã được thuần hóa, những con ngựa Sindhu thuần chủng, và những con voi thuộc loài không tượng, người đã tự rèn luyện bản thân là quý báu hơn cả.

3. Bởi vì chẳng phải nhờ vào những cỗ xe ấy mà có thể đi đến nơi chưa đi đến (Niết Bàn), như là nhờ vào bản thân đã khéo được rèn luyện. Do nhờ đã được rèn luyện mà người đã được rèn luyện đi đến (Niết Bàn).

4. Các vị không lay động ở các trạng thái kiêu mạn, đã được thoát khỏi việc sanh ra lần nữa, đã đạt đến lãnh vực của các bậc đã được rèn luyện, các vị ấy là những người chiến thắng ở thế gian.

5. Vị nào có các giác quan đã được tu tập, ở nội phần, ở ngoại phần, và ở toàn thể thế gian, sau khi thấu hiểu đời này và đời sau, vị đã được tu tập chờ đợi thời điểm, vị ấy là đã được huấn luyện.”

Vị hành xả, luôn luôn có niệm - Luôn luôn: là mọi lúc, mọi thời, thường khi, luôn khi, –nt– ở chặng cuối của tuổi thọ. **Có niệm:** Có niệm bởi bốn lý do: Có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát thân trên thân, –nt– trên các thọ, –nt– trên tâm, có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát pháp trên các pháp. –nt– vị ấy được gọi là có niệm; - ‘vị hành xả, luôn luôn có niệm’ là như thế.

Ở thế gian không nghĩ (bản thân) là ngang bằng: Không làm sanh khởi ngã mạn (nghĩ rằng): ‘Ta là ngang bằng’ về xuất thân, hoặc về dòng dõi, –nt– hoặc về sự việc này khác; - ‘ở thế gian không nghĩ (bản thân) là ngang bằng’ là như thế.

Không (nghĩ) là có sự ưu việt, không (nghĩ) là thấp kém - Không làm sanh khởi cao ngạo (nghĩ rằng): ‘Ta là tốt hơn’ về xuất thân, hoặc về dòng dõi, –nt– hoặc về sự việc này khác. Không làm sanh khởi ngã mạn (nghĩ rằng): ‘Ta là thua kém’ về xuất thân, hoặc về dòng dõi, –nt– hoặc về sự việc này khác; - ‘không (nghĩ) là có sự ưu việt, không (nghĩ) là thấp kém’ là như thế.

Đối với vị ấy, không có các sự kiêu ngạo - Đối với vị ấy: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Các sự kiêu ngạo:** Có bảy sự kiêu ngạo: kiêu ngạo do luyến ái, kiêu ngạo do sân hận, kiêu ngạo do si mê, kiêu ngạo do ngã mạn, kiêu ngạo do tà kiến, kiêu ngạo do ô nhiễm, kiêu ngạo do nghiệp. Đối với vị ấy, các sự kiêu ngạo này là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị ấy, không có các sự kiêu ngạo’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị hành xả, luôn luôn có niệm, ở thế gian không nghĩ (bản thân) là ngang bằng, không (nghĩ) là có sự ưu việt, không (nghĩ) là thấp kém; đối với vị ấy, không có các sự kiêu ngạo.”

10 - 9

*Yassa nissayatā natthi ñatvā dhammaṃ anissito,
bhavāya vibhavāya vā¹ taṇhā yassa na vijjati.*

Yassa nissayatā natthī 'ti - **Yassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Nissayatā** 'ti – Dve nissayā: taṇhānissayo ca diṭṭhinissayo ca. –pe– ayaṃ taṇhānissayo. –pe– ayaṃ diṭṭhinissayo. Tassa taṇhānissayo pahīno diṭṭhinissayo paṭinissatṭho. Taṇhānissayassa pahīnattā diṭṭhinissayassa paṭinissatṭhattā nissayatā yassa natthi na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhāti - yassa nissayatā natthi.

Ñatvā dhammaṃ anissito 'ti - **Ñatvā** 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā; 'sabbe saṅkhārā aniccā 'ti² sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti 'sabbe dhammā anattā 'ti –pe– 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbantaṃ nirodhadhammaṃ 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. **Anissito** 'ti – Dve nissayā: taṇhānissayo ca diṭṭhinissayo ca –pe– ayaṃ taṇhānissayo. –pe– ayaṃ diṭṭhinissayo. Taṇhānissayaṃ pahāya diṭṭhinissayaṃ paṭinissajitvā cakkhuṃ anissito sotam anissito ghānaṃ anissito jivhaṃ anissito kāyaṃ anissito manaṃ anissito, rūpe sadde gandhe rase phoṭṭhabbe kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ –pe– diṭṭhasutamutaviññātabbe dhamme anissito anallīno anupagato anajjhosito anadhimutto nikkhanto nissaṭṭho³ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - ñatvā dhammaṃ anissito.

Bhavāya vibhavāya vā¹ taṇhā yassa na vijjati 'ti - **Taṇhā** 'ti rūpataṇhā saddataṇhā gandhataṇhā rasataṇhā phoṭṭhabbataṇhā dhammataṇhā. **Yassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Bhavāyā** 'ti bhavaditṭhiyā; **vibhavāyā** 'ti vibhavadiṭṭhiyā; **bhavāyā** 'ti sassatadiṭṭhiyā vā; **vibhavāyā** 'ti ucchedadiṭṭhiyā; **bhavāyā** 'ti punappuna⁴-bhavāya punappuna-gatiyā punappuna-uppattiyā punappuna-paṭisandhiyā punappuna-attabhāvābhiniḥḥattiyā. Taṇhā yassa natthi na santi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhāti 'ti - bhavāya vibhavāya ca taṇhā yassa na vijjati.

Tenāha bhagavā:

*“Yassa nissayatā natthi ñatvā dhammaṃ anissito,
bhavāya vibhavāya vā¹ taṇhā yassa na vijjati”*ti.

¹ vibhavāya ca - Syā, PTS.

² 'sabbe saṅkhārā aniccā 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā - Ma, Syā, PTS.

³ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁴ punappunaṃ - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

10 - 9

Đối với vị nào không có trạng thái nương tựa, – sau khi đã hiểu biết Giáo Pháp thì không còn nương tựa, – đối với vị ấy tham ái ở hữu và phi hữu không tìm thấy.

Đối với vị nào không có trạng thái nương tựa - Đối với vị nào: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Trạng thái nương tựa:** Có hai sự nương tựa: Sự nương tựa vào tham ái và sự nương tựa vào tà kiến. –nt– điều này là sự nương tựa vào tham ái. –nt– điều này là sự nương tựa vào tà kiến. Đối với vị ấy, sự nương tựa vào tham ái được dứt bỏ, sự nương tựa vào tà kiến được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự nương tựa vào tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự nương tựa vào tà kiến, đối với vị ấy sự nương tựa là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị nào không có trạng thái nương tựa’ là như thế.

Sau khi đã hiểu biết Giáo Pháp thì không còn nương tựa - Sau khi đã hiểu biết: sau khi đã hiểu biết là sau khi đã biết được, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt. Sau khi đã hiểu biết, sau khi đã biết được, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt rằng: “*Tất cả các hành là vô thường,*” “*Tất cả các hành là khổ,*” “*Tất cả các pháp là vô ngã,*” –nt– “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt.*” **Không còn nương tựa:** Có hai sự nương tựa: Sự nương tựa vào tham ái và sự nương tựa vào tà kiến. –nt– điều này là sự nương tựa vào tham ái. –nt– điều này là sự nương tựa vào tà kiến. Sau khi dứt bỏ sự nương tựa vào tham ái, sau khi buông bỏ sự nương tựa vào tà kiến, thì không nương tựa vào mắt, không nương tựa vào tai, không nương tựa vào mũi, không nương tựa vào lưỡi, không nương tựa vào thân, không nương tựa vào ý, không nương tựa vào các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, –nt– các pháp đã được thấy– đã được nghe– đã được cảm giác– đã được nhận thức, không bám vào, không đến gần, không bám chặt, không hướng đến, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘sau khi đã hiểu biết Giáo Pháp thì không còn nương tựa’ là như thế.

Đối với vị ấy tham ái ở hữu và phi hữu không tìm thấy - Tham ái: là tham ái cảnh sắc, tham ái cảnh thính, tham ái cảnh khí, tham ái cảnh vị, tham ái cảnh xúc, tham ái cảnh pháp. **Đối với vị ấy:** đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Ở hữu:** ở hữu kiến; **ở phi hữu:** phi hữu kiến; **ở hữu:** ở thường kiến; **ở phi hữu:** ở đoạn kiến; **ở hữu:** ở sự sanh lên được lập đi lập lại, ở cảnh giới tái sanh được lập đi lập lại, ở sự tiếp nối tái sanh được lập đi lập lại, ở sự sanh ra của bản ngã được lập đi lập lại. Đối với vị ấy, tham ái là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị ấy tham ái ở hữu và phi hữu không tìm thấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với vị nào không có trạng thái nương tựa, – sau khi đã hiểu biết Giáo Pháp thì không còn nương tựa, – đối với vị ấy tham ái ở hữu và phi hữu không tìm thấy.”

10 - 10

*Taṃ brūmi upasanto 'ti kāmesu anapekkhinam,
ganthā¹ tassa na vijjanti atarī² so visattikam.*

Taṃ brūmi upasanto 'ti - Upasanto³ vūpasanto nibbuto paṭippassaddho 'ti taṃ brūmi taṃ kathemi taṃ bhaṇāmi taṃ dīpayāmi taṃ voharāmi 'ti - taṃ brūmi upasanto.

Kāmesu anapekkhinan 'ti - **Kāmā** 'ti uddānato dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca -pe- Ime vuccanti vatthukāmā. -pe- Ime vuccanti kilesakāmā. Vatthukāme parijānitvā kilesakāme pahāya pajahitvā vinoditvā byantikarivā anabhāvaṃ gametvā;⁴ **kāmesu anapekkhinan** 'ti⁵ vītakāmo cattakāmo vantakāmo muttakāmo pahīnakāmo paṭinissatṭhakāmo, kāmesu vītarāgo vigatarāgo cattarāgo⁶ vantarāgo muttarāgo pahīnarāgo paṭinissatṭharāgo nicchāto nibbuto sītibhūto sukhaṭisaṃvedī brahmabhūtena attanā viharatī 'ti - kāmesu anapekkhinam.

Ganthā¹ tassa na vijjanti 'ti - **Ganthā** 'ti cattāro ganthā: abhijjhā kāyagantho vyāpādo kāyagantho sīlabbataparāmāso kāyagantho idaṃsaccābhiniveso kāyagantho. Attano diṭṭhiyā rāgo abhijjhā kāyagantho; paravādesu āghāto appaccayo vyāpādo kāyagantho; attano sīlam vā vataṃ vā sīlabbatam vā⁷ parāmasatī⁸ sīlabbataparāmāso kāyagantho; attano diṭṭhi idaṃsaccābhiniveso kāyagantho. **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa; ganthā tassa natthi⁹ na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ṇāṇagginā daḍḍhā 'ti - ganthā tassa na vijjanti.

Atarī so visattikan 'ti - **Visattikā** vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo -pe- abhijjhā lobho akusalamūlam. **Visattikā** 'ti - Kenatṭhena visattikā? Visatā 'ti visattikā, visālā 'ti visattikā, visaṭā 'ti¹⁰ visattikā, visamā 'ti visattikā, visakkatī 'ti visattikā, viṣaṃharatī 'ti visattikā, viṣaṃvādikā 'ti visattikā, visamūlā 'ti visattikā, viṣaphalā 'ti visattikā, viṣaparibhogā 'ti visattikā. Visālā vā pana sā taṇhā rūpe sadde gandhe rase phoṭṭhabbe kule gaṇe āvāse -pe- diṭṭhasutamutaviññātabbesu dhammesu visatā¹¹ vitthatāti visattikā. **Atarī so visattikan** 'ti so imaṃ visattikam taṇham atarī² uttari patarī¹² samatikkami vītivattatī 'ti - atarī so visattikam.

Tenāha bhagavā:

*“Taṃ brūmi upasanto 'ti kāmesu anapekkhinam,
ganthā tassa na vijjanti atarī so visattikan”*ti.

¹ gandhā - Manupa.

² atarī - PTS.

³ santo upasanto - Syā, PTS.

⁴ gamitvā - Syā, PTS.

⁵ kāmesu anapekkhino - Ma;

kāmesu anapekkhī - Syā, PTS.

⁶ paṭinissatṭhakāmo vītarāgo cattarāgo - Syā, PTS.

⁷ vattam vā sīlabbatam vā - Syā, PTS.

⁸ parāmāso - Ma.

⁹ ganthā tassa na vijjanti ti ganthā tassa natthi - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ visatṭhāti - PTS.

¹¹ visatam - Ma;

visaṭā - Syā, PTS.

¹² pattari - Syā, PTS.

10 - 10

Ta nói rằng vị ấy là 'bạc yên tịnh' không trông mong về các dục. Đối với vị ấy, các sự trói buộc không tìm thấy; vị ấy đã vượt qua sự vướng mắc.

Ta nói rằng vị ấy là 'bạc yên tịnh': Ta nói về vị ấy, Ta thuyết về vị ấy, Ta phát ngôn về vị ấy, Ta giảng giải về vị ấy, Ta diễn tả về vị ấy là 'bạc yên tịnh, bạc vắng lặng, bạc tịch diệt, bạc tịch tịnh;' - Ta nói rằng vị ấy là 'bạc yên tịnh' là như thế.

Không trông mong về các dục - Các dục: theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. -nt- Các điều này được gọi là vật dục. -nt- Các điều này được gọi là ô nhiễm dục. Sau khi biết toàn diện về các vật dục, sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi khiến cho không còn hiện hữu các ô nhiễm dục; vị **không trông mong về các dục:** là vị có dục đã được xa lìa, có dục đã được từ bỏ, có dục đã được tẩy trừ, có dục đã được giải thoát, có dục đã được dứt bỏ, có dục đã được buông bỏ; là vị có luyến ái ở các dục đã được xa lìa, có luyến ái đã được tách lìa, có luyến ái đã được từ bỏ, có luyến ái đã được tẩy trừ, có luyến ái đã được giải thoát, có luyến ái đã được dứt bỏ, có luyến ái đã được buông bỏ, đã không còn khao khát, đã được tịch diệt, có trạng thái mát mẻ, có sự cảm thọ lạc, sống với trạng thái cao thượng tự thân; - 'không trông mong về các dục' là như thế.

Đối với vị ấy các sự trói buộc không tìm thấy - Các sự trói buộc: Có bốn sự trói buộc: tham đắm là sự trói buộc về thân, sân hận là sự trói buộc về thân, sự bám víu vào giới và phận sự là sự trói buộc về thân, sự chấp chặt "chi điều này là chân lý" là sự trói buộc về thân. Sự luyến ái, tham đắm vào quan điểm của bản thân là sự trói buộc về thân. Sự tức tối, sự không bằng lòng, sự sân hận về các học thuyết khác là sự trói buộc về thân. Sự bám víu vào giới và phận sự rằng: "Họ bám víu vào giới, hoặc phận sự, hoặc giới và phận sự của bản thân" là sự trói buộc về thân. Quan điểm của bản thân có sự chấp chặt "chi điều này là chân lý" là sự trói buộc về thân. **Đối với vị ấy:** Đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã cạn kiệt; đối với vị ấy, các sự trói buộc là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - đối với vị ấy các sự trói buộc không tìm thấy.

Vị ấy đã vượt qua sự vướng mắc - Sự vướng mắc: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, -nt- tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Sự vướng mắc:** Sự vướng mắc với ý nghĩa gì? 'Được trải rộng' là vướng mắc, 'bao quát' là vướng mắc, 'được lan rộng' là vướng mắc, 'nó lôi kéo theo' là vướng mắc, 'nó mang lại chất độc' là vướng mắc, 'truyền bá chất độc' là vướng mắc, 'gốc rễ của chất độc' là vướng mắc, 'kết quả của chất độc' là vướng mắc, 'sự thọ dụng chất độc' là vướng mắc. Hoặc hơn nữa, 'tham ái ấy là bao quát ở sắc, ở tinh, ở hương, ở vị, ở xúc, ở gia tộc, ở đồ chúng, ở chỗ ngụ, -nt- ở các pháp đã được thấy—đã được nghe—đã được cảm giác—đã được nhận thức, được trải rộng, được lan rộng' là vướng mắc. **Vị ấy đã vượt qua sự vướng mắc:** vị ấy đã vượt qua, đã vượt lên, đã vượt khỏi, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi sự vướng mắc, tham ái này; - 'vị ấy đã vượt qua sự vướng mắc' là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

"Ta nói rằng vị ấy là 'bạc yên tịnh' không trông mong về các dục. Đối với vị ấy, các sự trói buộc không tìm thấy; vị ấy đã vượt qua sự vướng mắc."

10 - 11

*Na tassa puttā pasavo¹ khettaṃ vatthuñca vijjati,
attā vāpi nirattā vā² na tasmim̃ upalabbhati.*

Na tassa puttā pasavo khettaṃ vatthuñca vijjati 'ti - **Nā** 'ti paṭikkhepo. **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Puttā** 'ti cattāro puttā: atrajo³ putto, khettajo putto, dinnako putto, antevāsiko putto. **Pasavo** 'ti ajeḷakā kukkuṭasūkarā hatthigavāssavaḷavā. **Khettaṃ** 'ti sālikhettaṃ vīhikhettaṃ muggakhettaṃ māsakhettaṃ yavakhettaṃ godhumakhettaṃ⁴ tilakhettaṃ. **Vatthun** 'ti gharavatthu⁵ koṭṭhavatthu purevatthu pacchāvatthu āramavatthu vihāravatthu. **Na tassa puttā pasavo khettaṃ vatthuñca vijjati** 'ti tassa puttapariggaho vā pasupariggaho vā khettaṃ pariggaho vā vatthupariggaho vā natthi na santi na saṃvijjanti⁶ nūpalabbhanti⁷ pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti – na tassa puttā pasavo khettaṃ vatthuñca vijjati.

Attā vāpi nirattā vā na tasmim̃ upalabbhati 'ti - **Attā** 'ti sassatadiṭṭhi⁸ natthi. **Nirattā** 'ti ucchedadiṭṭhi natthi. Attā 'ti gahitaṃ natthi; nirattā 'ti muñcitabbaṃ natthi. Yassa natthi gahitaṃ, tassa natthi muñcitabbaṃ. Yassa natthi muñcitabbaṃ, tassa natthi gahitaṃ. Gāhamuñcanasamatikkanto⁹ arahā vuddhiparihānivītivatto.¹⁰ So vutthavāso ciṇṇacaraṇo –pe– jātimaraṇasaṃsāro natthi tassa punabbhavo 'ti – attā vāpi nirattā vā² na tasmim̃ upalabbhati.

Tenāha bhagavā:

*“Na tassa puttā pasavo khettaṃ vatthuñca vijjati,
attā vāpi nirattā vā² na tasmim̃ upalabbhati”*ti.

10 - 12

*Yena naṃ¹¹ vajjuṃ¹² puthujjanā atho samaṇabrāhmaṇā,
taṃ tassa apurekkhataṃ¹³ tasmā vādesu nejati.*

¹ pasavo vā - Manupa.

² attāṃ vāpi nirattaṃ vā - Syā, PTS.

³ attajo - Ma, Syā, PTS.

⁴ godhūmakhettaṃ - Syā, PTS.

⁵ vatthuṃ - Ma, Sīmu 2.

⁶ vijjanti - Sa.

⁷ nupalabbhanti - Ma, Syā, PTS.

⁸ attadiṭṭhi - Ma.

⁹ gāhamuñcanaṃ samatikkanto - Syā, PTS.

¹⁰ vuddhiparihāniṃ vītivatto - Syā;

vuddhiṃ parihāniṃ vītivatto - PTS.

¹¹ naṃ - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹² vajju - Su.

¹³ apurakkhataṃ - Ma.

10 - 11

Đối với vị ấy, không có con cái (và) các thú nuôi, ruộng vườn và đất đai không tìm thấy. Có-bản-ngã hoặc không-có-bản-ngã đều không tồn tại ở vị ấy.

Đối với vị ấy, không có con cái (và) các thú nuôi, ruộng vườn và đất đai không tìm thấy - Không: là sự phủ định. **Đối với vị ấy:** đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Con cái:** Có bốn loại con cái: con ruột là con, con nhặt được là con, con nuôi là con, học trò là con. **Các thú nuôi:** dê cừu, gà heo, voi bò ngựa lừa. **Ruộng:** là ruộng lúa *sāli*, ruộng lúa mùa, ruộng đậu xanh, ruộng đậu *māsa*, ruộng lúa mạch, ruộng lúa mì, ruộng mè. **Đất:** là đất nhà, đất cổng ra vào, đất phía trước nhà, đất phía sau nhà, đất vườn, đất thổ cư. **Đối với vị ấy, không có con cái (và) các thú nuôi, ruộng vườn và đất đai không tìm thấy:** đối với vị ấy, sở hữu về con cái, hoặc sở hữu về các thú nuôi, hoặc sở hữu về ruộng vườn, hoặc sở hữu về đất đai là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị ấy, không có con cái (và) các thú nuôi, ruộng vườn và đất đai không tìm thấy’ là như thế.

Có-bản-ngã hoặc không-có-bản-ngã đều không tồn tại ở vị ấy - Không có thường kiến rằng: “Có tự ngã.” Không có đoạn kiến rằng: “Không có tự ngã.” Không có điều đã được nắm lấy rằng: “Có tự ngã.” Không có điều cần được giải thoát rằng: “Không có tự ngã.” Người nào không có điều đã được nắm lấy thì người ấy không có điều cần được giải thoát, người nào không có điều cần được giải thoát thì người ấy không có điều đã được nắm lấy. Trong khi vượt qua hẳn việc nắm giữ và việc giải thoát, bậc A-la-hán vượt qua khỏi sự tiến tu và thối thất. Vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, –nt– việc sanh tử luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy; - ‘có-bản-ngã hoặc không-có-bản-ngã đều không tồn tại ở vị ấy’ là như thế.¹

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với vị ấy, không có con cái (và) các thú nuôi, ruộng vườn và đất đai không tìm thấy. Có-bản-ngã hoặc không-có-bản-ngã đều không tồn tại ở vị ấy.”

10 - 12

Vì việc nào mà các phàm phu, rồi các Sa-môn, và các Bà-la-môn có thể nói về vị ấy, việc ấy đối với vị ấy là không được chú trọng; vì thế, vị ấy không xao động vì những lời nói (buộc tội).

¹ Xem đoạn dịch Việt tương tự ở trang 115 (ND).

Yena naṃ¹ vajjuṃ puthujjanā aho samaṇabrāhmaṇā 'ti - **Puthujjanā** 'ti² puthu kilese janentī 'ti puthujjanā. Puthu avihatasakkāyaditthikā 'ti puthujjanā. Puthu satthārānaṃ mukhullokakā 'ti³ puthujjanā. Puthu sabbagatīhi avuṭṭhitā 'ti⁴ puthujjanā. Puthu nānābhisaṅkhāre⁵ abhisaṅkharontī 'ti puthujjanā. Puthu nānā-oghehi vuyhantī 'ti puthujjanā. Puthu nānāsantāpehi santappantī 'ti puthujjanā. Puthu nānāparilāhehi pariḍayhantī 'ti puthujjanā. Puthu pañcasu kāmagaṇesu rattā giddhā gathitā⁶ mucchitā ajjhoppānā laggā laggitā paḷibuddhā 'ti puthujjanā. Puthu pañcahi nīvaraṇehi āvutā nivutā ovutā⁷ pihitā paṭicchannā paṭikujjitā 'ti puthujjanā. **Samaṇā** 'ti - Ye keci ito bahiddhā paribbājūpagatā paribbājasamāpānā. **Brāhmaṇā** 'ti - ye keci bhovādikā. **Yena naṃ¹ vajjuṃ puthujjanā aho samaṇabrāhmaṇā** 'ti - puthujjanā yena rāgena⁸ vadeyyuṃ, yena dosena vadeyyuṃ, yena mohena vadeyyuṃ, yena mānena vadeyyuṃ, yāya ditthiyā vadeyyuṃ, yena uddhaccena vadeyyuṃ, yāya vicikicchāya vadeyyuṃ, yehi anusayehi vadeyyuṃ, ratto 'ti vā duṭṭho 'ti vā mūlho 'ti vā vinibaddho 'ti⁹ vā parāmaṭṭho 'ti vā vikkhepagato 'ti vā anitthamaṃ gato 'ti vā thāmagato 'ti vā. Te abhisaṅkhārā pahinā. Abhisaṅkhārānaṃ pahinattā gatiyā¹⁰ yena naṃ¹¹ vadeyyuṃ nerayiko 'ti vā tiracchānāyoniko 'ti vā pettivisayiko 'ti vā manusso 'ti vā devo 'ti vā rūpī 'ti vā arūpī 'ti vā saññī 'ti vā asaññī 'ti vā nevasaññīnāsaññī 'ti vā; so hetu natthi paccayo natthi kāraṇaṃ natthi yena naṃ¹ vadeyyuṃ katheyyuṃ bhaṇeyyūṃ dīpayeyyūṃ vohareyyuṃ 'ti - yena naṃ¹ vajjuṃ puthujjanā aho samaṇabrāhmaṇā.

Taṃ tassa apurekkhataṃ 'ti¹² - **Tassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Purekkhārā** 'ti¹³ - Dve purekkhārā: taṇhāpurekkhāro ca ditthipurekkhāro ca -pe- ayaṃ taṇhāpurekkhāro -pe- ayaṃ ditthipurekkhāro. Tassa taṇhāpurekkhāro pahīno, ditthipurekkhāro paṭinissaṭṭho. Taṇhāpurekkhārassa pahīnattā ditthipurekkhārassa paṭinissaṭṭhattā na taṇhaṃ vā ditthiṃ vā purato katvā carati na taṇhādhajo na taṇhāketu na taṇhādhipeyyo na ditthidhajo na ditthiketū na ditthādhipeyyo, na taṇhāya vā ditthiyā vā¹⁴ parivārito caratī 'ti - taṃ tassa apurekkhataṃ.

Tasmā vādesu nejatī 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā¹⁵ taṃnidānā¹⁶ vādesu upavādesu nindāya garahāya akittiyā avaṇṇahārikāya nejati na iñjati¹⁷ na calati na vedhati nappavedhati na sampavedhatī 'ti - tasmā vādesu nejati.

Tenāha bhagavā:

*“Yena naṃ vajjuṃ¹⁸ puthujjanā aho samaṇabrāhmaṇā,
taṃ tassa apurekkhataṃ tasmā vādesu nejatī ”*ti.

¹ yena vajjuṃ - Syā, PTS;

yena vajju - Su.

² puthujjanāti kenatthena puthujjanā - Syā, PTS.

³ mukhullokikāti - Ma, Syā, PTS.

⁴ āvunitāti - Syā, PTS.

⁵ nānābhisaṅkhārehi - Syā, PTS.

⁶ gadhitā - Ma, Syā, PTS.

⁷ āvutā nivutā ophuṭā - Syā, PTS.

⁸ yena taṃ rāgena - Ma.

⁹ vinibandhoti - Syā, PTS.

¹⁰ gatiyo - Syā.

¹¹ yena taṃ - Ma;

yena - Syā, PTS.

¹² apurakkhatanti - Ma.

¹³ purekkhāro 'ti - Syā, PTS.

¹⁴ na ditthiyā vā - Ma.

¹⁵ tappaccayā - Katthaci.

¹⁶ taṃnidānaṃ - Sīmu 2.

¹⁷ nejati na ejati - Syā, PTS.

¹⁸ yena vajjuṃ - Syā, PTS.

Vì việc nào mà các phàm phu, rồi các Sa-môn, và các Bà-la-môn có thể nói về vị ấy - Các phàm phu: ‘Những người sản sanh ra các ô nhiễm khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người có sự nhận thức sai trái về thân khác nhau chưa được phá tan’ là phàm phu. ‘Những người tin theo nhiều vị thầy khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người chưa được ra khỏi mọi cảnh giới tái sanh khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người tạo ra các sự tạo tác khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị cuốn trôi bởi nhiều dòng lũ khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị nóng nảy bởi nhiều sự nóng nảy khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị thiêu đốt bởi nhiều sự bực bội khác nhau’ là phàm phu. ‘Những người bị luyến ái, bị thèm khát, bị buộc trói, bị mê mẩn, bị găn gủi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại ở năm loại đục đa dạng’ là phàm phu. ‘Những người bị bao bọc, bị bao trùm, bị bao kín, bị che lại, bị che kín, bị đầy kín bởi năm pháp che lấp đa dạng’ là phàm phu. **Các Sa-môn:** Bất cứ những người nào đã đi đến hạnh du sĩ, đã thành tựu hạnh du sĩ bên ngoài Giáo Pháp này. **Các Bà-la-môn:** Bất cứ những người nào xung hô với từ ‘Ông.’ **Vì việc nào mà các phàm phu, rồi các Sa-môn, và các Bà-la-môn có thể nói về vị ấy:** Các phàm phu vì sự luyến ái nào mà có thể nói, vì sự sân hận nào mà có thể nói, vì sự si mê nào mà có thể nói, vì sự ngã mạn nào mà có thể nói, vì tà kiến nào mà có thể nói, vì sự phóng dật nào mà có thể nói, vì hoài nghi nào mà có thể nói, vì các pháp tiềm ẩn nào mà có thể nói (rằng): “Ngài là ‘kẻ bị luyến ái,’ hoặc là ‘kẻ bị sân hận,’ hoặc là ‘kẻ bị si mê,’ hoặc là ‘kẻ bị trói buộc,’ hoặc là ‘kẻ bị bám víu,’ hoặc là ‘kẻ bị tán loạn,’ hoặc là ‘kẻ không dứt khoát,’ hoặc là ‘kẻ cứng cỏi.’” Các pháp tạo tác ấy là đã được dứt bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, thì với cảnh giới tái sanh nào mà chúng có thể nói về vị ấy (rằng): “(Ngài sẽ trở thành) ‘người địa ngục,’ hoặc là ‘loài thú,’ hoặc là ‘thân phận ngựa quý,’ hoặc là ‘loài người,’ hoặc là ‘Thiên nhân,’ hoặc là ‘người hữu sắc,’ hoặc là ‘người vô sắc,’ hoặc là ‘người hữu tướng,’ hoặc là ‘người vô tướng,’ hoặc là ‘người phi tướng phi phi tướng.’” Không có nhân, không có duyên, không có lý do, mà vì việc ấy họ có thể nói, có thể thuyết, có thể phát ngôn, có thể giảng giải, có thể diễn tả về vị ấy; - ‘vì việc nào mà các phàm phu, rồi các Sa-môn, và các Bà-la-môn có thể nói về vị ấy’ là như thế.

Việc ấy đối với vị ấy là không được chú trọng - Đối với vị ấy: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Được chú trọng:** Có hai sự chú trọng: chú trọng do tham ái và chú trọng do tà kiến. –nt– điều này là chú trọng do tham ái. –nt– điều này là chú trọng do tà kiến. Đối với vị ấy, sự chú trọng do tham ái đã được dứt bỏ, sự chú trọng do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự chú trọng do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự chú trọng do tà kiến, vị ấy sống, không chú trọng tham ái hoặc tà kiến, không có tham ái là ngọn cỏ, không có tham ái là biểu hiện, không có tham ái là chủ đạo, không có tà kiến là ngọn cỏ, không có tà kiến là biểu hiện, không có tà kiến là chủ đạo, vị ấy sống không bị vây quanh bởi tham ái hoặc bởi tà kiến; - ‘việc ấy đối với vị ấy là không được chú trọng’ là như thế.

Vì thế, vị ấy không chao đảo vì những lời nói (buộc tội) - Vì thế: bởi điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, vị ấy không chao đảo, không xao động, không dao động, không run rẩy, không chấn động, không rung động vì những lời nói (buộc tội), vì những lời gièm pha, vì sự chê bai, vì sự chê trách, vì sự không nổi tiếng, vì sự không ca tụng; - ‘vì thế, vị ấy không chao đảo vì những lời nói (buộc tội)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“*Vì việc nào mà các phàm phu, rồi các Sa-môn, và các Bà-la-môn có thể nói về vị ấy, việc ấy đối với vị ấy là không được chú trọng; vì thế, vị ấy không chao đảo vì những lời nói (buộc tội).*”

10 - 13

*Vitagedho amaccharī na ussesu¹ vadate muni,
na samesu na omesu kappam neti akappiyo.*

Vitagedho amaccharī 'ti - **Gedho** vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Yasseso gedho pahīno samucchinnō vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ñāṇagginā daḍḍho; so vuccati vitagedho. So rūpe agiddho –pe– diṭṭhasutamutaviññātabbesu dhammesu agiddho agathito² amucchito anajjhāpanno³ vitagedho vigatagedho cattagedho vantagedho muttagedho pahīnagedho paṭinissatṭhagedho nicchāto –pe– brahmabhūtena attanā viharatī 'ti – vitagedho. **Amaccharī** 'ti - **Macchariyan** 'ti pañca macchariyāni: āvāsamacchariyaṃ kulamacchariyaṃ lābhamacchariyaṃ vaṇṇamacchariyaṃ dhammacchariyaṃ, yaṃ evarūpaṃ macchariyaṃ –pe– gāho vuccati macchariyaṃ. Yassetam macchariyaṃ pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhaṃ, so vuccati amaccharī 'ti – vitagedho amaccharī.

Na ussesu² vadate muni na samesu na omesū 'ti - **Munī** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca so muni. Seyyohamasmī 'ti vā⁵ sadisohamasmī 'ti vā hīnohamasmī 'ti vā na vadati na katheti na bhaṇati na dīpayati na voharatī 'ti - na ussesu² vadate muni na samesu na omesu.

Kappam neti akappiyo 'ti - **Kappā** 'ti⁶ dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca. –pe– ayaṃ taṇhākappo. –pe– ayaṃ diṭṭhikappo. Tassa taṇhākappo pahīno diṭṭhikappo paṭinissatṭho; taṇhākappassa pahīnattā diṭṭhikappassa paṭinissatṭhattā taṇhākappaṃ vā diṭṭhikappaṃ vā n' eti na upeti na upagacchati na gaṇhāti na parāmasati nābhinivisatī 'ti - kappam neti. **Akappiyo** 'ti - **Kappā** 'ti⁶ dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca. –pe– ayaṃ taṇhākappo. –pe– ayaṃ diṭṭhikappo. Tassa taṇhākappo pahīno diṭṭhikappo paṭinissatṭho. Tassa taṇhākappassa pahīnattā diṭṭhikappassa paṭinissatṭhattā taṇhākappaṃ vā diṭṭhikappaṃ vā na kappeti na janeti na sañjaneti na nibbatteti nābhinibbatteti 'ti - kappam neti akappiyo.

¹ osseu - Syā, PTS.

² agadhito - Ma, Syā, PTS.

³ anajhosito - Ma; anajhopanno - Syā, PTS.

⁵ muni seyyohamasmī 'ti vā - Syā, PTS.

⁶ kappo ti - Syā, PTS.

10 - 13

Có sự thèm khát đã được xa lìa, không bỏn xèn, bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ưu việt, không là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém, là vị không bị sắp đặt, không đi đến sự sắp đặt (bởi tham ái và tà kiến).

Có sự thèm khát đã được xa lìa, không bỏn xèn - Thèm khát: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với người nào, sự thèm khát ấy là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không còn thèm khát. Người ấy không thèm khát ở sắc, –nt– không thèm khát ở các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức, không bị buộc trói, không bị mê mẩn, không bị gàn gỏi, có sự thèm khát đã được xa lìa, có sự thèm khát đã được tách lìa, có sự thèm khát đã được từ bỏ, có sự thèm khát đã được tẩy trừ, có sự thèm khát đã được giải thoát, có sự thèm khát đã được dứt bỏ, có sự thèm khát đã được buông bỏ, không còn khao khát, –nt– sống với trạng thái cao thượng tự thân; - ‘có sự thèm khát đã được xa lìa’ là như thế. **Không bỏn xèn - Bón xèn:** Có năm sự bỏn xèn: bỏn xèn về chỗ ở, bỏn xèn về gia tộc, bỏn xèn về lợi lộc, bỏn xèn về danh tiếng, bỏn xèn về Pháp; bỏn xèn có hình thức như vậy là –nt– sự nắm lấy được gọi là bỏn xèn. Đối với người nào, sự bỏn xèn này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không bỏn xèn; - ‘có sự thèm khát đã được xa lìa, không bỏn xèn’ là như thế.

Bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ưu việt, không là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém - Bậc hiền trí: Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quuyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. (Bậc hiền trí) không nói, không thuyết, không phát ngôn, không giảng giải, không diễn tả rằng: “Ta là tốt hơn,” hoặc “Ta là ngang bằng,” hoặc “Ta là thua kém;” - ‘bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ưu việt, không là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém’ là như thế.

Là vị không bị sắp đặt, không đi đến sự sắp đặt (bởi tham ái và tà kiến) - Sắp đặt: Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến. –nt– điều này là sự sắp đặt do tham ái. –nt– điều này là sự sắp đặt do tà kiến. Đối với vị ấy, sự sắp đặt do tham ái đã được dứt bỏ, sự sắp đặt do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự sắp đặt do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự sắp đặt do tà kiến, vị ấy không đi đến, không tiếp cận, không đi đến gần, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt sự sắp đặt do tham ái hoặc sự sắp đặt do tà kiến; - ‘không đi đến sự sắp đặt (bởi tham ái và tà kiến)’ là như thế. **Là vị không bị sắp đặt - Sắp đặt:** Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến. –nt– điều này là sự sắp đặt do tham ái. –nt– điều này là sự sắp đặt do tà kiến. Đối với vị ấy, sự sắp đặt do tham ái đã được dứt bỏ, sự sắp đặt do tà kiến đã được buông bỏ. Đối với vị ấy, do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự sắp đặt do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự sắp đặt do tà kiến, vị ấy không sắp đặt, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh ra sự sắp đặt do tham ái hoặc sự sắp đặt do tà kiến; - ‘là vị không bị sắp đặt, không đi đến sự sắp đặt (bởi tham ái và tà kiến)’ là như thế.

Tenāha bhagavā:

“*Vitagedho amaccharī na ussesu¹ vadate muni,
na samesu na omesu kappam neti akappiyo*”ti.

10 - 14

*Yassa loke sakam natthi asatā ca na socati,
dhammesu ca na gacchati sa ve santoti vuccati.*

Yassa loke sakam natthi 'ti - **Yassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Sakam natthi** 'ti² yassa 'mayham vā idam, paresam vā idan 'ti kiñci rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāgataṃ gahitaṃ parāmaṭṭhaṃ abhinivittṭhaṃ ajjhositaṃ adhimuttaṃ natthi na santi -pe- ñāgginā daḍḍhan 'ti - yassa loke sakam natthi.

Asatā ca na socatī 'ti - Vipariṇataṃ vā vatthum na socati; vipariṇatasmiṃ vā vatthusmiṃ na socati; cakkhum me vipariṇatanti na socati. Sotaṃ me - ghānaṃ me - jivhā me - kāyo me - mano me - rūpā me - saddā me - gandhā me - rasā me - phoṭṭhabbā me - kulaṃ me - gaṇo me - āvāso me - lābho me - yaso me - pasamsā me - sukhaṃ me - cīvaraṃ me - piṇḍapāto me - senāsaṇaṃ me - gilānapaccaya-bhesajjaparikkhāro me - mātā me - pitā me - bhātā me - bhaginī me - putto me - dhītā me - mittā me - amaccā me - ñātakā me - sālohitā me vipariṇatā 'ti na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kantati na sammohaṃ āpajjati 'ti - evampi asatā ca na socati.

Athavā, asātāya³ dukkhāya vedanāya phutṭho pareto samohito samannāgato na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kantati na sammohaṃ āpajjati. Cakkhurogena phutṭho pareto samohito samannāgato na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kantati na sammohaṃ āpajjati. Sotarogena ghānarogena jivhārogena kāyarogena sīsarogena kaṇṇarogena mukharogena dantarogena kāsena sāsena pināsena ḍahena⁴ jarena kucchirogena mucchāya pakkhandikāya sūlāya⁵ visūcīkāya kuṭṭhena gaṇḍena kilāsena sosena apamārena dadduyā⁶ kaṇḍuyā kacchuyā nakhasāya⁷ vitacchīkāya lohītena pittena madhumehena aṃsāya piḷakāya bhagandalāya⁸ pittasamuṭṭhānena ābādhena semhasamuṭṭhānena ābādhena vātasamuṭṭhānena ābādhena sannipātīkena ābādhena utupariṇāmajena ābādhena visamaparihārajena ābādhena opakkamīkena ābādhena kammavipākajena ābādhena⁹ sītena uṇhena jighacchāya pipāsāya¹⁰ ḍamsamakasavātātapasirīmsapa¹¹ samphassehi phutṭho pareto samohito samannāgato na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kantati na sammohaṃ āpajjati 'ti - evampi asatā ca na socati.

¹ osseṣu - Syā, PTS.

² loke sakam natthīti - Ma.

³ asantāya - Ma, Manupa;

asātāya - PTS, Sīmu 2. ⁹ pittasamuṭṭhānehi ābādhehi ... kammavipākajehi ābādhehi - Syā, PTS.

⁴ ḍāhena - Ma, PTS.

⁵ sulāya - Syā, PTS.

⁶ danduyā - PTS.

⁷ rakhasāya - Ma, Syā, PTS, Sīmu 1.

⁸ bhagandalena - Ma.

¹⁰ pipāsāya uccārena passāvena - Syā, PTS.

¹¹ sarīsapa - Ma; sirīmsapa - PTS.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Có sự thêm khát đã được xa lìa, không bỏn xẻn, bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ưu việt, không là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém, là vị không bị sắp đặt, không đi đến sự sắp đặt (bởi tham ái và tà kiến).”

10 - 14

Đối với vị nào ở thế gian, vật sở hữu là không có, (là vị) không sâu muộn do tình trạng không có, và không đi đến (sự lâm lẩn) ở các pháp; thật vậy, vị ấy được gọi là ‘bậc an tịnh.’

Đối với vị nào ở thế gian, vật sở hữu là không có - Đối với vị nào: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Vật sở hữu là không có:** Đối với vị nào, bất cứ điều gì liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hướng đến (rằng): “Hoặc là cái này thuộc về tôi, hoặc là cái này thuộc về những người khác” là không có, không hiện diện, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị nào ở thế gian, vật sở hữu là không có’ là như thế.

Không sâu muộn do tình trạng không có: Không sâu muộn về vật đã bị biến đổi, hoặc là không sâu muộn khi vật bị biến đổi; (nghĩ rằng): “Mắt của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn; (nghĩ rằng): “Tai của ta – Mũi của ta – Lưỡi của ta – Thân của ta – Ý của ta – Các sắc của ta – Các thanh của ta – Các hương của ta – Các vị của ta – Các xúc của ta – Gia tộc của ta – Đồ chúng của ta – Chỗ ngụ của ta – Lợi lộc của ta – Danh vọng của ta – Lời khen của ta – Hạnh phúc của ta – Y phục của ta – Đồ ăn khát thực của ta – Chỗ nằm ngồi của ta – Vật dụng là thuốc men chữa bệnh của ta – Mẹ của ta – Cha của ta – Anh (em) trai của ta – Chị (em) gái của ta – Con trai của ta – Con gái của ta – Bạn bè của ta – Thân hữu của ta – Thân quyến của ta – Những người cùng huyết thống của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘không sâu muộn do tình trạng không có’ là như vậy.

Hoặc là, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi thọ khổ không có khoái lạc, mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội. Bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi bệnh ở mắt mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội. Bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi bệnh ở tai trong, bởi bệnh ở mũi, bởi bệnh ở lưỡi, bởi bệnh ở thân, bởi bệnh ở đầu, bởi bệnh ở lỗ tai, bởi bệnh ở miệng, bởi bệnh ở răng, bởi ho, bởi suyễn, bởi sổ mũi, bởi nhiệt, bởi cảm sốt, bởi đau bụng, bởi xây xẩm, bởi kiết lỵ, bởi đau bụng bão, bởi dịch tả, bởi phong cùi, bởi khối u, bởi bệnh chàm, bởi lao phổi, bởi động kinh, bởi mụn, bởi nhọt, bởi ghẻ ngứa, bởi sảy, bởi loét tay chân, bởi máu, bởi mật, bởi bệnh tiểu đường, bởi bệnh trĩ, bởi ghẻ lở, bởi loét hậu môn, bởi bệnh phát khởi từ mật, bởi bệnh phát khởi từ đàm, bởi bệnh phát khởi từ gió, bởi bệnh tổng hợp từ mật-dàm-gió, bởi bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, bởi bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, bởi bệnh thuộc dạng cấp tính, bởi bệnh sanh lên vì quả của nghiệp, bởi lạnh, bởi nóng, bởi đói, bởi khát, bởi các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘không sâu muộn do tình trạng không có’ còn là như vậy.

Athavā, asante asaṃvijjamāne anupalabbhamāne:¹ ‘Ahu vata me, taṃ vata me natthi,² siyā vata me,³ taṃ vatāhaṃ na labhāmī ’ti⁴ na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kandati na sammohaṃ āpajjati ’ti - evampi asatā ca na socati.

Dhammesu ca na gacchatī ’ti - Na chandāgatiṃ gacchati, na dosāgatiṃ gacchati, na mohāgatiṃ gacchati, na bhayāgatiṃ gacchati, na rāgavasena gacchati, na dosavasena gacchati, na mohagatena gacchati, na mānavasena gacchati, na ditthivasena gacchati, na uddhaccavasena gacchati, na vicikicchāvasena gacchati, na anusayavasena gacchati, na ca vaggehi dhammehi yāyati nīyati⁵ vuyhati saṃhariyati ’ti - dhammesu ca na gacchati.

Sa ve santoti vuccatī ’ti - So santo upasanto vūpasanto nibbuto paṭippassaddhoti vuccati pavuccati kathīyati bhaṇīyati dīpiyati vohariyati ’ti - sa ve santoti vuccati.

Tenāha bhagavā:

“Yassa loke sakaṃ natthi asatā ca na socati,
dhammesu ca na gacchati sa ve santoti vuccatī ”ti.

Purābhedasuttaniddeso dasamo.

--ooOoo--

11. KALAHAVIVĀDASUTTANIDDESO

Atha kalahavivādasuttaniddeso vuccati:⁶

11 - 1

*Kuto pahūtā kalahā vivādā
paridevasokā sahamaccharā ca,
mānātimānā saha pesunā⁷ ca
kuto pahūtā te tadin̄gha brūhi.*

Kuto pahūtā kalahā vivādā ’ti - **Kalaho** ’ti ekena ākārena kalaho; vivādo ’tipi⁸ taññeva; yo kalaho so vivādo; yo vivādo so kalaho. Athavā, aparena ākārena vivādo vuccati: kalahassa pubbabhāgo vivādo. Rājānopi rājūhi vivadanti, khattiyāpi khattiyehi vivadanti, brāhmaṇāpi brāhmaṇehi vivadanti, gahapatīpi⁹ gahapatīhi vivadanti, mātāpi puttana vivadati, puttapi mātārā vivadati, pitāpi puttana vivadati, puttapi pitarā vivadati, bhātāpi bhātarā vivadati, bhātāpi bhaginiyā vivadati, bhaginipi bhātarā vivadati, sahāyopi sahāyena vivadati; ayaṃ vivādo.

¹ anupalabbhiyamāne - Syā, PTS.

² aho vata me taṃ natthi - Ma; aho vata me taṃ taṃ vata me natthi - Syā, PTS, Sīmu 2.

³ siyā vata me taṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ na ca labhāmīti - Ma, Sīmu 2.

⁵ niyyati - Syā, PTS.

⁶ vakkhati - Ma.

⁷ pesunā - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ kalahopi vivādopi - Syā, PTS.

⁹ gahapatikāpi - PTS.

Hoặc là, trong khi không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại (nghĩ rằng): “Quả thật đã có cho ta chẳng? Cái ấy quả thật không có cho ta! Quả thật sẽ có cho ta chẳng? Quả thật ta không đạt được cái ấy!” mà không sầu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đắm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘không sầu muộn do tình trạng không có’ còn là như vậy.

Và không đi đến (sự lâm lẩn) ở các pháp: Vị không đi đến sự thiên vị vì mong muốn, không đi đến sự thiên vị vì sân hận, không đi đến sự thiên vị vì si mê, không đi đến sự thiên vị vì sợ hãi, không đi đến do tác động của duyên ái, không đi đến do tác động của sân hận, không đi đến do tác động của si mê, không đi đến do tác động của ngã mạn, không đi đến do tác động của tà kiến, không đi đến do tác động của phóng dật, không đi đến do tác động của hoài nghi, không đi đến do tác động của pháp tiềm ẩn, và không bởi các pháp có tính chất phe nhóm mà bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi; - ‘và không đi đến (sự lâm lẩn) ở các pháp’ là như thế.

Thật vậy, vị ấy được gọi là ‘bậc an tịnh’: Vị ấy được gọi là, được nói ra, được thuyết giảng, được phát ngôn, được giảng giải, được diễn tả là: “Bậc an tịnh, bậc yên tịnh, bậc vắng lặng, bậc tịch diệt, bậc tịch tịnh;” - thật vậy, vị ấy được gọi là ‘bậc an tịnh’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với vị nào ở thế gian, vật sở hữu là không có, (là vị) không sầu muộn do tình trạng không có, và không đi đến (sự lâm lẩn) ở các pháp; thật vậy, vị ấy được gọi là ‘bậc an tịnh.’”

Diễn Giải Kinh Trước Khi Hoại Rã - phần thứ mười.

--ooOoo--

11. DIỄN GIẢI KINH CẢI CỌ VÀ TRANH CÃI

Giờ phần Diễn Giải Kinh Cãi Cọ và Tranh Cãi được nói đến:

11 - 1

*Từ đâu phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi,
các sự than vãn, các nỗi sầu muộn, và thêm các sự bòn xén,
các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc?
Từ đâu chúng phát khởi? Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy.*

Từ đâu phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi - Sự cãi cọ: Theo một cách thức, sự cãi cọ và sự tranh cãi cũng y như nhau; cái nào là cãi cọ, cái ấy là tranh cãi; cái nào là tranh cãi, cái ấy là cãi cọ. Hoặc là, theo một cách thức khác nói về tranh cãi: tranh cãi là phần đi trước của cãi cọ. Các vị vua tranh cãi với các vị vua, các Sát-đế-ly tranh cãi với các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn tranh cãi với các Bà-la-môn, các gia chủ tranh cãi với các gia chủ, mẹ tranh cãi với con trai, con trai tranh cãi với mẹ, cha tranh cãi với con trai, con trai tranh cãi với cha, anh (em) trai tranh cãi với anh (em) trai, chị (em) gái tranh cãi với chị (em) gái, anh (em) trai tranh cãi với chị (em) gái, chị (em) gái tranh cãi với anh (em) trai, bạn bè tranh cãi với bạn bè; việc này là tranh cãi.

Katamo kalaho? Āgārikā¹ daṇḍapasutā² kāyena vācāya kalahaṃ karonti, pabbajitā āpattiṃ āpajjantā kāyena vācāya kalahaṃ karonti; ayaṃ kalaho.

Kuto pahūtā kalahā vivādā 'ti - Kalahā ca vivādā ca kuto pahūtā, kuto jātā, kuto sañjātā, kuto nibbattā, kuto abhinibbattā, kuto pātubhūtā, kinnidānā, kiṃsamudayā, kiñjātikā, kimpabhavā 'ti kalahassa ca vivādassa ca mūlaṃ pucchati, hetuṃ pucchati, nidānaṃ pucchati, sambhavaṃ pucchati, pabhavaṃ pucchati, samuṭṭhānaṃ pucchati, āhāraṃ pucchati, ārammaṇaṃ pucchati, paccayaṃ pucchati, samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesatī³ pasādetī 'ti - kuto pahūtā kalahā vivādā.

Paridevasokā sahamaccharā cā 'ti - **Paridevo** 'ti ñātivyaśanena vā phuṭṭhassa, bhogavyaśanena vā phuṭṭhassa, rogavyaśanena vā phuṭṭhassa, sīlavyaśanena vā phuṭṭhassa, diṭṭhivyaśanena vā phuṭṭhassa, aññataraññatarena vā vyaśanena samannāgatassa aññataraññatarena vā dukkhadhammena phuṭṭhassa ādevo paridevo ādevanā paridevanā ādevitattaṃ paridevitattaṃ, vācā palāpo vippalāpo lālappo lālappanā⁴ lālappitattaṃ.⁵ **Soko** 'ti ñātivyaśanena vā phuṭṭhassa, bhogavyaśanena vā phuṭṭhassa, rogavyaśanena vā phuṭṭhassa, sīlavyaśanena vā phuṭṭhassa, diṭṭhivyaśanena vā phuṭṭhassa, aññataraññatarena vā vyaśanena samannāgatassa aññataraññatarena vā dukkhadhammena phuṭṭhassa soko socanā socitattaṃ antosoko antoparisoko antodāho antoparidāho,⁶ cetaso pariṃhāyanā domanassaṃ sokasallaṃ.⁷ **Maccharan** 'ti pañca macchariyāni: āvāśamacchariyaṃ kulamacchariyaṃ lābhamacchariyaṃ vaṇṇamacchariyaṃ dhammacchariyaṃ. Yaṃ evarūpaṃ macchariyaṃ maccharāyanā maccharāyitattaṃ, vevicchaṃ kadariyaṃ kaṭukañcukatā aggahitattaṃ cittassa;⁸ idaṃ vuccati macchariyaṃ. Api ca khandhamacchariyampi macchariyaṃ, dhātumacchariyampi macchariyaṃ, āyatanamacchariyampi macchariyaṃ, gāho vuccati macchariyaṃ 'ti⁹ - paridevasokā sahamaccharā ca.

Mānātimānā sahapesaṇā cā 'ti - **Māno** 'ti idhekacco mānaṃ janeti jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā¹⁰ vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā¹¹ sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā. **Atimāno** 'ti idhekacco paraṃ¹² atimaññati jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunā.

¹ agarikā - Sīmu 2.

² randhapasutā - Syā, PTS.

³ ajjhosati - Sīmu 2.

⁴ lālappāyanā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ lālappāyitattaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ antodāho antoparidāho - Ma, Syā, PTS.

⁷ Saccapaṭicasamuppādavibhaṅga.

⁸ Khuddakavatthuvibhaṅga.

⁹ gāho. idaṃ vuccati macchariyaṃ ti - Ma, Syā.

¹⁰ kolaputtikena vā - Syā, PTS.

¹¹ vijjāñāṇena vā - Katthaci.

¹² aññaṃ - Syā, PTS.

Sự cãi cọ là việc nào? Các người tại gia, (trong khi tức giận) cầm lấy gậy gộc, thực hiện việc cãi cọ bằng thân bằng khẩu; các bậc xuất gia, trong khi vi phạm tội, thực hiện việc cãi cọ bằng thân bằng khẩu; việc này là cãi cọ.

Từ đâu phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi: là hỏi về nguồn gốc, hỏi về nguyên nhân, hỏi về căn nguyên, hỏi về sự xuất phát, hỏi về nguồn sanh khởi, hỏi về nguồn phát khởi, hỏi về yếu tố nuôi dưỡng, hỏi về đối tượng, hỏi về duyên khởi, hỏi về nhân sanh khởi của sự cãi cọ và sự tranh cãi: “Các sự cãi cọ và các sự tranh cãi phát khởi từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, là yêu cầu, là thỉnh cầu, là đặt niềm tin; - ‘từ đâu phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi’ là như thế.

Các sự than vãn, các nỗi sầu muộn, và thêm các sự bòn xén - Sự than vãn: là sự than van, sự than trách, sự than thở, sự than vãn, trạng thái than van, trạng thái than trách, lời nói, nói làm nhảm, nói huyên thuyên, nói kể lể, lối nói kể lể, trạng thái nói kể lể của người bị tác động bởi sự tổn hại về thân quyền, bị tác động bởi sự tổn hại về của cải, bị tác động bởi sự tổn hại vì bệnh tật, bị tác động bởi sự suy giảm về giới hạnh, bị tác động bởi sự suy giảm về kiến thức, bị gặp phải sự rủi ro này hoặc sự rủi ro khác, hoặc bị tác động bởi sự khổ này hoặc sự khổ khác. **Nỗi sầu muộn:** Nỗi sầu muộn là sự buồn rầu, trạng thái buồn phiền, sự sầu muộn ở nội tâm, sự buồn thảm ở nội tâm, sự nóng nảy ở nội tâm, sự bực tức ở nội tâm, nỗi ưu phiền do trạng thái bực bội của tâm, mũi tên sầu muộn của người bị tác động bởi sự tổn hại về thân quyền, bị tác động bởi sự tổn hại về của cải, bị tác động bởi sự tổn hại vì bệnh tật, bị tác động bởi sự suy giảm về giới hạnh, bị tác động bởi sự suy giảm về kiến thức, bị gặp phải sự rủi ro này hoặc sự rủi ro khác, hoặc bị tác động bởi sự khổ này hoặc sự khổ khác. **Sự bòn xén:** Có năm loại bòn xén: bòn xén về chỗ ở, bòn xén về gia tộc, bòn xén về lợi lộc, bòn xén về danh tiếng, bòn xén về Pháp. Bòn xén có hình thức như vậy là biểu hiện của bòn xén, trạng thái của bòn xén, sự háms lợi, keo kiệt, tính chất bòn xén, trạng thái bị nắm giữ của tâm, điều này được gọi là bòn xén. Còn nữa, bòn xén về uẩn cũng là bòn xén, bòn xén về giới cũng là bòn xén, bòn xén về xứ cũng là bòn xén, sự nắm lấy được gọi là bòn xén; - ‘các sự than vãn, các nỗi sầu muộn, và thêm các sự bòn xén’ là như thế.

Các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc - Ngã mạn: Ở đây một người nào đó sanh khởi ngã mạn về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác. **Cao ngạo:** Ở đây một người nào đó khinh khi người khác theo sự sanh ra, theo dòng họ, –nt– hoặc theo sự việc này khác.

Pesuñña 'ti - Idhekacco pisunavāco hoti: ito sutvā amutra akkhātā imesaṃ bhedāya, amutra vā sutvā imesaṃ akkhātā amūsaṃ bhedāya. Iti samaggānaṃ vā bhetā, bhinnānaṃ vā anuppadātā, vaggarāmo vaggarato vagganandī, vaggakaraṇiṃ vācaṃ bhāsītā hoti; idaṃ vuccati pesuññaṃ. Api ca, dvīhi kāraṇehi pesuññaṃ upasaṃharati: piyakamyatāya vā bhedādhippāyo¹ vā. Kathaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharati? Imassa piyo bhavissāmi, manāpo bhavissāmi, vissāsiko bhavissāmi, abhantariko bhavissāmi, suhadayo bhavissāmi 'ti evaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharati. Kathaṃ bhedādhippāyo¹ pesuññaṃ upasaṃharati? Kathaṃ ime nānā assu, vinā assu, vaggā assu, dvidhā² assu, dvejjhā assu, dve pakkhā assu, bhijjeyyūṃ na samāgaccheyyūṃ, dukkhaṃ na phāsu vihareyyūṃ 'ti; evaṃ bhedādhippāyo¹ pesuññaṃ upasaṃharati 'ti - mānātimānā sahapesunā ca.

Kuto pahūtā te tadin̄gha brūhi 'ti - Kalaho ca vivādo ca paridevo ca soko ca macchariyaṃ ca māno ca atimāno ca pesuññañcāti,³ ime aṭṭha kilesā kuto pahūtā, kuto jātā, kuto sañjātā, kuto nibbattā, kuto abhinibbattā, kuto pātubhūtā, kinnidānā, kiṃsamudayā, kiñjātikā, kimpabhavā 'ti? Imesaṃ aṭṭhannaṃ kilesānaṃ mūlaṃ pucchati, hetuṃ pucchati, nidānaṃ pucchati, sambhavaṃ pucchati, pabhavaṃ pucchati, samuṭṭhānaṃ pucchati, āhāraṃ pucchati, ārammaṇaṃ pucchati, paccayaṃ pucchati, samudayaṃ pucchati, papucchati yācati ajjhesati pasādeti 'ti - kuto pahūtā te tadin̄gha brūhi 'ti. In̄gha brūhi ācikkha desehi paññapehi⁴ paṭṭhapehi vivara vibhaja uttānikarohi pakāsehi 'ti - kuto pahūtā te tadin̄gha brūhi 'ti.⁵

Tenāha so nimmito:

*“Kuto pahūtā kalahā vivādā
paridevasokā sahamaccharā ca,
mānātimānā sahapesunā ca
kuto pahūtā te tadin̄gha brūhi”*ti.

11 - 2

*Piyappahūtā⁶ kalahā vivādā
paridevasokā sahamaccharā ca,
mānātimānā sahapesunā ca
maccherayuttā kalahā vivādā
vivādajātesu ca pesunāni.*

¹ bhedādhippāyena - Ma.

² dvedhā - Syā, PTS.

³ pesuññañca - Syā, PTS.

⁴ paññapehi - Syā, PTS.

⁵ brūhi - Ma, Syā, PTS.

⁶ piyā pahūtā - Su;
piyappabhūtā - Manupa.

Việc nói đâm thọc: Ở đây, một người nào đó có lời nói đâm thọc: sau khi nghe ở chỗ này, là người nói lại ở chỗ kia nhằm chia rẽ những người này, hoặc là sau khi nghe ở chỗ kia, là người nói lại cho những người này nhằm chia rẽ những người kia; như vậy là người chia rẽ những kẻ đã được hợp nhất, là người khuyến khích những kẻ chia rẽ, là người thỏa thích phe nhóm, thích thú phe nhóm, hân hoan phe nhóm, là người nói lời tạo ra phe nhóm; điều này được gọi là việc nói đâm thọc. Thêm nữa, người đem lại việc nói đâm thọc vì hai lý do: vì mong muốn được thương, hoặc là vì ý định chia rẽ. Đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Đối với người này, ta sẽ được yêu thương, ta sẽ được quý mến, ta sẽ được tin cậy, ta sẽ trở thành thân tín, ta sẽ trở thành tâm phúc;” - đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là như vậy. Đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Làm thế nào để những người này trở thành xa lạ, trở thành riêng rẽ, trở thành phe nhóm, trở thành hai phần, trở thành hai phía, trở thành hai nhánh, bị chia rẽ, không thể hội tụ, sống khổ sở không thoải mái?” - đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là như vậy; - ‘các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc’ là như thế.

Từ đâu chúng phát khởi? Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy: Sự cãi cọ, sự tranh cãi, sự than vãn, nỗi sầu muộn, sự bòn xén, sự ngã mạn, sự cao ngạo, và việc nói đâm thọc, tám điều ô nhiễm này phát khởi từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi? (Vị ấy) hỏi về nguồn gốc, hỏi về nhân, hỏi về căn nguyên, hỏi về sự xuất phát, hỏi về nguồn sanh khởi, hỏi về nguồn phát khởi, hỏi về yếu tố nuôi dưỡng, hỏi về đối tượng, hỏi về duyên khởi, hỏi về nhân sanh khởi của tám điều ô nhiễm này, chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘từ đâu chúng phát khởi? Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy’ là như thế. Nào, xin Ngài hãy nói, hãy nêu ra, hãy chỉ bảo, hãy thông báo, hãy ấn định, hãy khai mở, hãy chia sẻ, hãy làm rõ, hãy bày tỏ; - ‘từ đâu chúng phát khởi? Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:
*“Từ đâu phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi,
 các sự than vãn, các nỗi sầu muộn, và thêm các sự bòn xén,
 các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc?
 Từ đâu chúng phát khởi? Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy.”*

11 - 2

*Từ vật được yêu mến, phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi,
 các sự than vãn, các nỗi sầu muộn, và thêm các sự bòn xén,
 các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc.
 Các sự cãi cọ, các sự tranh cãi là có liên quan đến sự bòn xén.
 Và ở các cuộc tranh cãi đã được sanh ra, có các việc nói đâm thọc.*

Piyappahūtā kalahā vivādā paridevasokā sahamaccharā cā 'ti - Piyā 'ti dve piyā: sattā vā saṅkhārā vā. Katame sattā piyā? Idha yassa¹ te honti atthakāmā hitakāmā phāsukāmā yogakkhemakāmā, mātā vā pitā vā bhātā vā bhaginī vā putto vā dhītā vā mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā, ime sattā piyā. Katame saṅkhārā piyā? Manāpikā rūpā manāpikā saddā manāpikā gandhā manāpikā rasā manāpikā phoṭṭhabbā, ime saṅkhārā piyā.

Piyaṃ vatthum² acchedasaṅkinopi kalaham karonti, acchijjantepi kalaham karonti, acchinnepi kalaham karonti. Piyam vatthum vipariṇāmasaṅkinopi kalaham karonti, vipariṇāmantepi kalaham karonti, vipariṇatepi kalaham karonti. Piyam vatthum acchedasaṅkinopi vivadanti, acchijjantepi vivadanti, acchinnepi vivadanti. Piyam vatthum vipariṇāmasaṅkinopi vivadanti, vipariṇāmantepi vivadanti, vipariṇatepi vivadanti. Piyam vatthum acchedasaṅkinopi paridevanti, acchijjantepi paridevanti, acchinnepi paridevanti. Piyam vatthum vipariṇāmasaṅkinopi paridevanti, vipariṇāmantepi paridevanti, vipariṇatepi paridevanti. Piyam vatthum acchedasaṅkinopi socanti, acchijjantepi socanti, acchinnepi socanti. Piyam vatthum vipariṇāmasaṅkinopi socanti, vipariṇāmantepi socanti, vipariṇatepi socanti. Piyam vatthum rakkhanti gopenti pariggaṇhanti mamāyanti maccharāyanti.

Mānātimānā sahapesanā cā 'ti - Piyam vatthum nissāya mānaṃ janenti, piyam vatthum nissāya atimānaṃ janenti. Kathaṃ piyam vatthum nissāya mānaṃ janenti? “Mayaṃ lābhino manāpikānaṃ rūpānaṃ saddānaṃ gandhānaṃ rasānaṃ phoṭṭhabbānaṃ. Ime panaññe³ na lābhino manāpikānaṃ rūpānaṃ saddānaṃ gandhānaṃ rasānaṃ phoṭṭhabbānaṃ ”ti; evaṃ piyam vatthum nissāya mānaṃ janenti. Kathaṃ piyam vatthum nissāya atimānaṃ janenti? “Mayaṃ lābhino manāpikānaṃ rūpānaṃ saddānaṃ gandhānaṃ rasānaṃ phoṭṭhabbānaṃ. Ime panaññe³ na lābhino manāpikānaṃ rūpānaṃ saddānaṃ gandhānaṃ rasānaṃ phoṭṭhabbānaṃ”ti; evaṃ piyam vatthum nissāya atimānaṃ janenti.

Pesuññaṃ 'ti - Idhekacco pisunavāco hoti: ito sutvā amutra akkhātā imesaṃ bhedāya –pe– evaṃ bhedādhippāyo pesuññaṃ upasaṃharatī 'ti -⁴ mānātimānā sahapesanā ca.

Maccherayuttā kalahā vivādā 'ti - Kalaho ca vivādo ca paridevo ca soko ca māno ca atimāno ca pesuññañcā 'ti, ime satta kilesā macchariye yuttā payuttā āyuttā samāyuttā 'ti - maccherayuttā kalahā vivādā.

¹ yāssa - Sīmu 2.

² piyavatthu - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ ime pana na lābhino - Syā, PTS.

⁴ upasaṃharatī 'ti –pe– - Ma, Syā, PTS.

Từ vật được yêu mến, phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi, các sự than vãn, các nỗi sâu muộn, và thêm các sự bòn xén - Vật được yêu mến: Có hai đối tượng được yêu mến: các chúng sanh hoặc các pháp tạo tác. Những người nào là các chúng sanh được yêu mến? Ở đây, đối với người nào mà những người ấy có lòng mong muốn điều tốt đẹp, có lòng mong muốn điều lợi ích, có lòng mong muốn sự thoải mái, có lòng mong muốn sự an toàn trong mối ràng buộc: là người mẹ, hoặc người cha, hoặc anh (em) trai, hoặc chị (em) gái, hoặc con trai, hoặc con gái, hoặc các bạn bè, hoặc các thân hữu, hoặc các thân quyến, hoặc những người cùng huyết thống; những người này là các chúng sanh được yêu mến. Các pháp nào là các pháp tạo tác được yêu mến? Các sắc hợp ý, các thính hợp ý, các hương hợp ý, các vị hợp ý, các xúc hợp ý, các pháp tạo tác này là được yêu mến.

Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật được yêu mến, họ gây ra cãi cọ; trong khi đang bị chiếm đoạt, họ gây ra cãi cọ; khi đã bị chiếm đoạt, họ gây ra cãi cọ. Có sự lo âu về việc biến đổi của vật được yêu mến, họ gây ra cãi cọ; trong khi vật đang bị biến đổi, họ gây ra cãi cọ; khi vật đã bị biến đổi, họ gây ra cãi cọ. Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật được yêu mến, họ tranh cãi; trong khi đang bị chiếm đoạt, họ tranh cãi; khi đã bị chiếm đoạt, họ tranh cãi. Có sự lo âu về việc biến đổi của vật được yêu mến, họ tranh cãi; trong khi vật đang bị biến đổi, họ tranh cãi; khi vật đã bị biến đổi, họ tranh cãi. Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật được yêu mến, họ than vãn; trong khi đang bị chiếm đoạt, họ than vãn; khi đã bị chiếm đoạt, họ than vãn. Có sự lo âu về việc biến đổi của vật được yêu mến, họ than vãn; trong khi vật đang bị biến đổi, họ than vãn; khi vật đã bị biến đổi, họ than vãn. Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật được yêu mến, họ sâu muộn; trong khi đang bị chiếm đoạt, họ sâu muộn; khi đã bị chiếm đoạt, họ sâu muộn. Có sự lo âu về việc biến đổi của vật được yêu mến, họ sâu muộn; trong khi vật đang bị biến đổi, họ sâu muộn; khi vật đã bị biến đổi, họ sâu muộn. Họ bảo vệ, sở hữu, chấp là của tôi, bòn xén vật được yêu mến.

Các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc: Nương vào vật được yêu mến, họ sanh khởi ngã mạn; nương vào vật được yêu mến, họ sanh khởi cao ngạo. Nương vào vật được yêu mến, họ sanh khởi ngã mạn nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Chúng ta có sự đạt được các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc hợp ý. Còn những người này, những người khác không có sự đạt được các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc hợp ý;” nương vào vật được yêu mến, họ sanh khởi ngã mạn nghĩa là như vậy. Nương vào vật được yêu mến, họ sanh khởi cao ngạo nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Chúng ta có sự đạt được các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc hợp ý. Còn những người này, những người khác không có sự đạt được các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc hợp ý;” nương vào vật được yêu mến, họ sanh khởi cao ngạo nghĩa là như vậy.

Việc nói đâm thọc: Ở đây, một người nào đó có lời nói đâm thọc: sau khi nghe ở chỗ này, là người nói lại ở chỗ kia nhằm chia rẽ những người này, –nt– đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là như vậy; - ‘các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc’ là như thế.

Các sự cãi cọ, các sự tranh cãi là có liên quan đến sự bòn xén: sự cãi cọ, sự tranh cãi, sự than vãn, nỗi sâu muộn, sự ngã mạn, sự cao ngạo, và việc nói đâm thọc, bảy điều ô nhiễm này được gắn bó, được gắn vào, được gắn chặt, được gắn liền với sự bòn xén; - ‘các sự cãi cọ, các sự tranh cãi là có liên quan đến sự bòn xén’ là như thế.

Vivādajātesu ca pesunānī 'ti - Vivāde jāte sañjāte nibbatte abhinibbatte pātubhūte pesuññaṃ upasaṃharanti: ito sutvā amutra akkhāyanti imesaṃ bhedāya. Amutra vā sutvā imesaṃ akkhāyanti amūsaṃ bhedāya. Iti samaggānaṃ vā bhettāro¹ bhinnānaṃ vā anuppadātāro² vaggārāmā vaggaratā vagganandī vaggakaraṇiṃ vācam bhāsītāro³ honti; idaṃ vuccati pesuññaṃ. Api ca, dvīhi kāraṇehi pesuññaṃ upasaṃharanti: piyakamyatāya vā bhedādhippāyā⁴ vā. Kathaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharanti? Imassa piyā bhavissāma, manāpā bhavissāma, vissāsikā bhavissāma, abbhantarikā bhavissāma, suhadayā bhavissāmā 'ti; evaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharanti. Kathaṃ bhedādhippāyā pesuññaṃ upasaṃharanti? Kathaṃ ime nānā assu, vinā assu, vaggā assu, dvedhā assu, dvejjhā assu, dve pakkhā assu, bhijjeyyūṃ na samāgaccheyyūṃ, dukkhaṃ na phāsu vihareyyun 'ti; evaṃ bhedādhippāyā pesuññaṃ upasaṃharanti 'ti - vivādajātesu ca pesunānī.

Tenāha bhagavā:

“Piyappahūtā kalahā vivādā
paridevasokā sahamacchārā ca,
mānātimānā sahapesanā ca
maccherayuttā kalahā vivādā
vivādajātesu ca pesunānī” ti.

11 - 3

Piyā su lokasmiṃ⁵ kutonidānā
ye cāpi⁶ lobhā vicaranti loke,
āsā ca niṭṭhā ca kutonidānā
ye samparāyāya narassa honti.

Piyā su lokasmiṃ kutonidānā 'ti - Piyā kuto nidānā, kuto jātā, kuto sañjātā, kuto nibbattā, kuto abhinibbattā, kuto pātubhūtā, kinnidānā, kiṃsamudayā, kiñjātikā, kimpabhavāti piyānaṃ mūlaṃ pucchati –pe– samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesati⁷ pasādeti 'ti - piyā su lokasmiṃ kutonidānā.

¹ bhettā - Syā, PTS.

² anuppadātā - Syā, PTS.

³ bhāsītā - Syā, PTS.

⁴ bhedādhippāyena - Ma.

⁵ lokasmi - Syā, evaṃ sabbattha.

⁶ vāpi - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ ajjhosati - Sīmu 2.

Và ở các cuộc tranh cãi đã được sanh ra, có các việc nói đâm thọc: Khi cuộc tranh cãi đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện, họ đem lại việc nói đâm thọc: sau khi nghe ở chỗ này, là người nói lại ở chỗ kia nhằm chia rẽ những người này, hoặc là sau khi nghe ở chỗ kia, là người nói lại cho những người này nhằm chia rẽ những người kia; như vậy là những người chia rẽ những kẻ đã được hợp nhất, là những người khuyến khích những kẻ chia rẽ, là những người thỏa thích phe nhóm, thích thú phe nhóm, hân hoan phe nhóm, là những người nói lời tạo ra phe nhóm; điều này được gọi là việc nói đâm thọc. Thêm nữa, những người đem lại việc nói đâm thọc vì hai lý do: vì mong muốn được thương, hoặc là vì ý định chia rẽ. Đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Chúng ta sẽ được người này yêu thương, chúng ta sẽ được quý mến, chúng ta sẽ được tin cậy, chúng ta sẽ trở thành thân tín, chúng ta sẽ trở thành tâm phúc;” đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là như vậy. Đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Làm thế nào để những người này trở thành xa lạ, trở thành riêng rẽ, trở thành phe nhóm, trở thành hai phần, trở thành hai phía, trở thành hai nhánh, bị chia rẽ, không thể hội tụ, sống khổ sở không thoải mái?” đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là như vậy; - ‘và ở các cuộc tranh cãi đã được sanh ra, có các việc nói đâm thọc’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Từ vật được yêu mến, phát khởi các sự cãi cọ, các sự tranh cãi,
các sự than vãn, các nỗi sầu muộn, và thêm các sự bôn xén,
các sự ngã mạn, và cao ngạo, rồi thêm các việc nói đâm thọc.
Các sự cãi cọ, các sự tranh cãi là có liên quan đến sự bôn xén.
Và ở các cuộc tranh cãi đã được sanh ra, có các việc nói đâm thọc.”*

11 - 3

Vậy các vật được yêu mến ở thế gian có căn nguyên từ đâu, và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham (tham ấy có căn nguyên từ đâu)? Mong mỏi và sự thành tựu – những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người – có căn nguyên từ đâu?

Vậy các vật được yêu mến ở thế gian có căn nguyên từ đâu: Là hỏi về nguồn gốc –nt– hỏi về nhân sanh khởi của các vật được yêu mến: “Các vật được yêu mến phát khởi từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘vậy các vật được yêu mến ở thế gian có căn nguyên từ đâu’ là như thế.

Ye cāpi lobhā vicaranti loke 'ti - **Ye cāpi** 'ti khattiyā ca brāhmaṇā ca vessā ca suddā ca gahaṭṭhā ca pabbajitā ca devā ca manussā ca. **Lobhā** 'ti yo lobho lubbhanā lubbhitattaṃ sārāgo sārājjanā sārājjitattaṃ abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.¹ **Vicaranti** 'ti vicaranti viharanti iriyanti vattanti pārenti yapenti yāpenti. **Loke** 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke 'ti - ye cāpi lobhā vicaranti loke.

Āsā ca niṭṭhā ca kutonidānā 'ti - Āsā ca niṭṭhā ca kutonidānā, kuto jātā, kuto sañjātā, kuto nibbatti, kuto abhinibbattā, kuto pātubhūtā, kinnidānā, kiṃsamudayā, kiñjātikā, kimpabhavā 'ti āsāya ca niṭṭhāya ca mūlaṃ pucchati –pe– samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesati² pasādeti 'ti - āsā ca niṭṭhā ca kutonidānā.

Ye samparāyāya narassa hontī 'ti - Ye narassa parāyanā hontī, dīpā hontī, tāṇā hontī, lenā³ hontī, saraṇā hontī, naro niṭṭhā parāyano hotī 'ti⁴ - ye samparāyāya narassa hontī.

Tenāha so nimmito:

*“Piyā su lokasmim kutonidānā
ye cāpi⁵ lobhā vicaranti loke,
āsā ca niṭṭhā ca kutonidānā,
ye samparāyāya narassa hontī ”ti.*

11 - 4

*Chandanidānāni⁶ piyāni loke
ye cāpi⁵ lobhā vicaranti loke,
āsā ca niṭṭhā ca itonidānā
ye samparāyāya narassa hontī.*

Chandanidānāni⁶ piyāni loke 'ti - **Chando** 'ti yo kāmesu kāmacchando kāmarāgo kāmanandi kāmatanḥā kāmasineho⁷ kāmapariḷāho kāmamucchā kāmajjhosānaṃ⁸ kāmogho kāmayogo kāmupādānaṃ kāmacchandanivaraṇaṃ. Api ca, pañca chandā: pariyesanacchando paṭilābhacchando paribhogacchando sannidhicchando vissajjana⁹cchando.

Katamo pariyesanacchando? Idhekacco ajjhosito yeva atthiko chandajāto rūpe pariyesati, sadde – gandhe – rase – phoṭṭhabbe pariyesati; ayaṃ pariyesanacchando.

Katamo paṭilābhacchando? Idhekacco ajjhosito yeva atthiko chandajāto rūpe paṭilabhati, sadde - gandhe - rase - phoṭṭhabbe paṭilabhati; ayaṃ paṭilābhacchando.

¹ Dhammasaṅgani, Cittuppādakaṇḍa.

² ajjhosati - Sīmu 2.

³ lenā - PTS.

⁴ niṭṭhā parāyanā hontīti - Ma, Sīmu 2.

⁵ ye vāpi - Syā, PTS.

⁶ chandānidānāni - Ma, Syā, PTS.

⁷ kāmasineho - Ma, Syā.

⁸ kāma-m-ajjhosānaṃ - PTS.

⁹ visajjana - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

Và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham - Và luôn cả những ai: là các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các vị xuất gia, chư Thiên, và loài người. **Do tham:** tức là sự tham lam, biểu hiện tham lam, trạng thái tham lam, sự luyến ái mãnh liệt, biểu hiện luyến ái mãnh liệt, trạng thái luyến ái mãnh liệt, tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Sống:** là cư xử, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ; - ‘và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham’ là như thế.

Mong mỏi và sự thành tựu có căn nguyên từ đâu: Là hỏi về nguồn gốc – nt– hỏi về nhân sanh khởi của mong mỏi và sự thành tựu (của mong mỏi): “Mong mỏi và sự thành tựu phát khởi từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘mong mỏi và sự thành tựu có căn nguyên từ đâu’ là như thế.

Những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người: Những gì là sự nâng đỡ, là hòn đảo, là nơi nương tựa, là nơi trú ẩn, là nơi nương nhờ của con người. Con người có sự thành tựu nhờ vào sự nâng đỡ; - ‘những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:

“Vậy các vật được yêu mến ở thế gian có căn nguyên từ đâu, và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham (tham ấy có căn nguyên từ đâu)? Mong mỏi và sự thành tựu – những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người – có căn nguyên từ đâu?”

11 - 4

Các vật được yêu mến ở thế gian có mong muốn là căn nguyên, và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham (tham ấy có căn nguyên từ mong muốn). Mong mỏi và sự thành tựu – những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người – có căn nguyên từ đây.

Các vật được yêu mến ở thế gian có mong muốn là căn nguyên - Mong muốn: là sự mong muốn về dục, sự luyến ái về dục, niềm vui về dục, sự tham ái về dục, sự yêu mến về dục, sự nồng nhiệt về dục, sự mê mẩn về dục, sự bám chặt vào dục, sự lôi cuốn của dục, sự gắn bó với dục, sự chấp thủ ở dục, sự che lấp do mong muốn về dục ở các dục. Thêm nữa, có năm sự mong muốn: Mong muốn tâm cầu, mong muốn đạt được, mong muốn thọ dụng, mong muốn tích lũy, mong muốn ban phát.

Mong muốn tâm cầu là việc nào? Ở đây, một người nào đó bị dính mắc, có ý định, đã sanh khởi lòng mong muốn, rồi tâm cầu các sắc, tâm cầu các thính – các hương – các vị – các xúc; việc này là mong muốn tâm cầu.

Mong muốn đạt được là việc nào? Ở đây, một người nào đó bị dính mắc, có ý định, đã sanh khởi lòng mong muốn, rồi đạt được các sắc, đạt được các thính – các hương – các vị – các xúc; việc này là mong muốn đạt được.

Katamo paribhogacchando? Idhekacco ajjhositto yeva atthiko chandajāto rūpe paribhuñjati, sadde – gandhe – rase – phoṭṭhabbe paribhuñjati; ayaṃ paribhogacchando.

Katamo sannidhicchando? Idhekacco ajjhositto yeva atthiko chandajāto dhanasannicayaṃ karoti āpadāsu bhavissati 'ti; ayaṃ sannidhicchando.

Katamo visajjanacchando? Idhekacco ajjhositto yeva atthiko chandajāto dhanam visajjeti¹ hatthārohaṇaṃ assārohaṇaṃ rathikānaṃ dhanuggahaṇaṃ pattikānaṃ 'ime maṃ rakkhissanti gopissanti samparivāressanti 'ti;² ayaṃ visajjanacchando.

Piyāni 'ti dve piyā: sattā vā saṅkhārā vā. –pe– ime sattā piyā. –pe– ime saṅkhārā piyā. **Chandanidānāni piyāni loke** 'ti piyā chandanidānā chandasamudayā chandajātikā chandapabhavā 'ti - chandanidānāni piyāni loke.

Ye cāpi³ **lobhā vicaranti loke** 'ti - **Ye cāpi** 'ti khattiyā ca brāhmaṇā ca vessā ca suddā ca gahaṭṭhā ca pabbajitā ca devā ca manussā ca. **Lobhā** 'ti yo lobho lubbhaṇā lubbhitattaṃ sārāgo sārājjanā sārājjitattaṃ abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.⁴ **Vicaranti** 'ti vicaranti viharanti iriyanti vattanti pārenti yapenti yāpenti. **Loke** 'ti apāyaloke –pe– āyatana-loke 'ti – ye cāpi³ lobhā vicaranti loke.

Āsā ca niṭṭhā ca itonidānā 'ti - Āsā vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ.⁵ **Niṭṭhā** 'ti idhekacco rūpe pariyesanto rūpaṃ paṭilabhati, rūpaniṭṭho hoti. Sadde – gandhe – rase – phoṭṭhabbe – kulaṃ – gaṇaṃ – āvāsaṃ – lābhaṃ – yasaṃ – paṣaṃsaṃ – sukhaṃ – cīvaraṃ piṇḍapātaṃ – senāsaṇaṃ – gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ – suttantaṃ – vinayaṃ – abhidhammaṃ – āraññikaṅgaṃ – piṇḍapātikaṅgaṃ – paṃsukūlikaṅgaṃ – tecīvarikaṅgaṃ – sapadānacārikaṅgaṃ – khalupacchābhattikaṅgaṃ – nesajjikaṅgaṃ – yathāsanthatikaṅgaṃ – paṭhamajjhānaṃ – dutiyajjhānaṃ – tatiyajjhānaṃ – catutthajjhānaṃ⁶ – ākāsaññāyatana-samāpattiṃ – viññānaññāyatana-samāpattiṃ – ākiñcaññāyatana-samāpattiṃ – nevaññānaññāyatana-samāpattiṃ pariyesanto nevaññānaññāyatana-samāpattiṃ paṭilabhati, nevaññānaññāyatana-samāpattiniṭṭho hoti.

“Āsāya kasate⁷ khettaṃ bījaṃ āsāya vappati,⁸
āsāya vāñijā yanti samuddaṃ dhanahārakā,
yāya⁹ āsāya tiṭṭhāmi sā me āsā samijjhatū ”ti.¹⁰

¹ visajjeti - Ma, Syā, PTS.

² samparivāressanti - Ma, Syā, PTS.

³ ye vāpi - Syā, PTS.

⁴ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

⁵ Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepakaṇḍa.

⁶ paṭhamaṃ jhānaṃ, dutiyaṃ jhānaṃ, tatiyaṃ jhānaṃ, catutthaṃ jhānaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ kassate - Manupa.

⁸ Theragāthā 10. 1. 1.

⁹ sāya - Syā.

¹⁰ samijjhatīti - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

Mong muốn thọ dụng là việc nào? Ở đây, một người nào đó bị dính mắc, có ý định, đã sanh khởi lòng mong muốn, rồi thọ dụng các sắc, thọ dụng các thính – các hương – các vị – các xúc; việc này là mong muốn thọ dụng.

Mong muốn tích lũy là việc nào? Ở đây, một người nào đó bị dính mắc, có ý định, đã sanh khởi lòng mong muốn, rồi thực hiện việc tích lũy tài sản (nghĩ rằng): “Sẽ dùng vào những lúc rủi ro;” việc này là mong muốn tích lũy.

Mong muốn ban phát là việc nào? Ở đây, một người nào đó bị dính mắc, có ý định, đã sanh khởi lòng mong muốn, rồi ban phát tài sản đến các tượng phư, các mã phư, các xa phư, các cung thủ, các binh lính (nghĩ rằng): “Những người này sẽ bảo vệ, sẽ gìn giữ, sẽ tháp tùng ta;” việc này là mong muốn ban phát.

Vật được yêu mến: Có hai đối tượng được yêu mến: các chúng sanh hoặc các pháp tạo tác. –nt– các chúng sanh này là được yêu mến. –nt– các pháp tạo tác này là được yêu mến. **Các vật được yêu mến ở thế gian có mong muốn là căn nguyên:** Vật được yêu mến có mong muốn là căn nguyên, có mong muốn là nhân sanh khởi, có mong muốn là mầm sanh khởi, có mong muốn là nguồn sanh khởi; - ‘các vật được yêu mến ở thế gian có mong muốn là căn nguyên’ là như thế.

Và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham - Và luôn cả những ai: là các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các vị xuất gia, chư Thiên, và loài người. **Do tham:** tức là sự tham lam, biểu hiện tham lam, trạng thái tham lam, sự luyến ái mãnh liệt, biểu hiện luyến ái mãnh liệt, trạng thái luyến ái mãnh liệt, tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Sống:** là cư xử, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham’ là như thế.

Mong mỏi và sự thành tựu có căn nguyên từ đây: Mong mỏi nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Sự thành tựu:** Ở đây, một người nào đó, trong lúc tâm cầu các sắc và đạt được sắc, là có sự thành tựu về sắc; trong lúc tâm cầu các thính – các hương – các vị – các xúc – gia tộc – đồ chúng – chỗ ngụ – lợi lộc – danh vọng – lời khen – hạnh phúc – y phục – đồ ăn khất thực – chỗ nằm ngồi – vật dụng là thuốc men chữa bệnh – Kinh – Luật – Thắng Pháp – pháp của vị ngụ ở rừng – pháp của vị chuyên đi khất thực – pháp của vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ – pháp của vị chỉ sử dụng ba y – pháp của vị đi khất thực tuân tự theo từng nhà – pháp của vị không ăn vật thực dâng sau – pháp của vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm) – pháp của vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định – sơ thiên – nhị thiên – tam thiên – tứ thiên – sự thể nhập không vô biên xứ – sự thể nhập thức vô biên xứ – sự thể nhập vô sở hữu xứ – sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ và đạt được sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ, là có sự thành tựu về sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ.

“Thừa ruộng được cày với sự mong mỏi, hạt giống được gieo với sự mong mỏi, những thương buôn là những người mang theo của cải đi biên với sự mong mỏi. Với sự mong mỏi nào mà tôi đứng (ở đây), mong rằng sự mong mỏi ấy của tôi được thành tựu.”

Āsāya samiddhi vuccate niṭṭhā.¹ **Āsā ca niṭṭhā ca itonidānā** 'ti āsā ca niṭṭhā ca ito chandanidānā chandasamudayā chandajātikā chandapabhavā 'ti - āsā ca niṭṭhā ca itonidānā.

Ye samparāyāya narassa hontī 'ti - Ye narassa parāyanā hontī, dīpā hontī, tāṇā hontī, lenā hontī, saraṇā hontī. Naro niṭṭhā parāyano hotī 'ti² - ye samparāyāya narassa hontī.

Tenāha bhagavā:

*“Chandanidānāni piyāni loke
ye cāpi³ lobhā vicaranti loke,
āsā ca niṭṭhā ca itonidānā
ye samparāyāya narassa hontī ”ti.*

11 - 5

*Chando nu lokasmiṃ kutonidāno
vinicchayā cāpi⁴ kuto pahūtā,
kodho mosavajjañca kathaṃkathā ca
ye cāpi⁴ dhammā samaṇena vuttā.*

Chando nu lokasmiṃ kutonidāno 'ti - Chando kutonidāno, kuto jāto, kuto sañjāto, kuto nibbato, kuto abhinibbato, kuto pātubhūto, kinnidāno, kiṃsamudayo, kiñjātiko, kimpabhavo 'ti chandassa mūlaṃ pucchati, –pe– samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesati⁵ pasādetī 'ti - chando nu lokasmiṃ kutonidāno.

Vinicchayā cāpi kuto pahūtā 'ti - Vinicchayā kuto pahūtā, kuto jātā, kuto sañjātā, kuto nibbattā, kuto abhinibbattā, kuto pātubhūtā, kinnidānā, kiṃsamudayā, kiñjātikā, kimpabhavā 'ti vinicchayānaṃ mūlaṃ pucchati –pe– samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesati pasādetī 'ti - vinicchayā cāpi kuto pahūtā.

Kodho mosavajjañca kathaṃkathā cā 'ti - **Kodho** 'ti - yo evarūpo cittassa⁶ āghāto paṭighāto paṭighaṃ paṭivirodho kopo pakopo sampakopo, doso padoso sampadoso, cittassa byāpatti manopadoso, kodho kujjhanā kujjhitattaṃ, doso dussanā dussitattaṃ, byāpatti byāpajjanā byāpajjitattaṃ, virodho paṭivirodho caṇḍikkāṃ asuropo⁷ anattamanatā cittassa.⁸ **Mosavajjaṃ** vuccati musāvādo. **Kathaṃkathā** vuccati vicikicchā 'ti - kodho mosavajjañca kathaṃkathā ca.

¹ niṭṭhā vuccate āsāya samiddhi - Syā, PTS.

² saraṇā hontī niṭṭhā parāyanā hontīti - Ma;
saraṇā hontī naro niṭṭhāparāyano hotīti - Syā, PTS.

³ ye vāpi - Syā, PTS.

⁴ vāpi - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁵ ajjhosati - Sīmu 2.

⁶ yo cittassa - Syā, PTS.

⁷ asuropo - Syā, PTS.

⁸ Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepaṇḍa.

Sự thành đạt do mong mỏi được gọi là sự thành tựu. **Mong mỏi và sự thành tựu có căn nguyên từ đây:** Mong mỏi và sự thành tựu là từ đây, có mong muốn là căn nguyên, có mong muốn là nhân sanh khởi, có mong muốn là mầm sanh khởi, có mong muốn là nguồn sanh khởi; - ‘mong mỏi và sự thành tựu có căn nguyên từ đây’ là như thế.

Những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người: Những gì là sự nâng đỡ, là hòn đảo, là nơi nương náu, là nơi trú ẩn, là nơi nương nhờ của con người. Con người có sự thành tựu là sự nâng đỡ; - ‘những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Các vật được yêu mến ở thế gian có mong muốn là căn nguyên, và luôn cả những ai sống ở thế gian cũng do tham (tham ấy có căn nguyên từ mong muốn). Mong mỏi và sự thành tựu – những sự việc đưa đến đời sống kế tiếp của con người – có căn nguyên từ đây.”

11 - 5

*Vậy mong muốn ở thế gian có căn nguyên từ đâu?
Và luôn cả các phán đoán được phát khởi từ đâu?
Sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc,
và luôn cả các pháp nào đã được bậc Sa-môn nói đến?*

Vậy mong muốn ở thế gian có căn nguyên từ đâu?: Là hỏi về nguồn gốc – nt– hỏi về nhân sanh khởi của mong muốn: “Mong muốn phát khởi từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘vậy mong muốn ở thế gian có căn nguyên từ đâu?’ là như thế.

Và luôn cả các phán đoán được phát khởi từ đâu?: Là hỏi về nguồn gốc – nt– về nhân sanh khởi của các phán đoán: “Các phán đoán phát khởi từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘và luôn cả các phán đoán được phát khởi từ đâu?’ là như thế.

Sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc - Sự giận dữ: sự tức tối nào của tâm có hình thức như vậy là sự tức giận, sự thù hận, sự đối chọi, sự căm giận, sự căm hờn, sự căm ghét, sự sân hận, sự khởi sân, sự sân nộ, sự độc ác của tâm, sự khởi sân của ý, sự giận dữ, biểu hiện giận dữ, trạng thái giận dữ, sự sân hận, biểu hiện sân hận, trạng thái sân hận, sự độc ác, biểu hiện độc ác, trạng thái độc ác, sự chống đối, sự đối chọi, sự tàn nhẫn, sự lỗ mẫn, trạng thái không hoan hỷ của tâm. **Lời nói giả dối:** nói đến việc nói dối. **Nổi nghi hoặc:** nói đến sự hoài nghi; - ‘sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc’ là như thế.

Ye cāpi dhammā samaṇena vuttā 'ti - **Ye cāpi** 'ti ye kodhena ca mosavajjena ca kathaṃkathāya ca sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā ekārammaṇā, ime vuccanti 'ye cāpi dhammā.' Athavā, ye te kilesā¹ aññaḡatikā aññavihitakā,² ime vuccanti 'ye cāpi dhammā.' **Samaṇena vuttā** 'ti samaṇena samitapāpena brāhmaṇena bāhitapāpadhammena³ bhikkhunā bhinnakilesamūlena sabbākusalamūlabandhanā pamuttana vuttā pavuttā ācikkhitā desitā paññāpitā⁴ paṭṭhapitā vivaṭā vibhattā uttānikatā pakāsitā 'ti - ye cāpi dhammā samaṇena vuttā.

Tenāha bhagavā:⁵

*“Chando nu lokasmiṃ kutoṇidāno
vinichayā cāpi kuto pahūtā,
kodho mosavajjaṇca kathaṃkathā ca
ye cāpi dhammā samaṇena vuttā”*ti.

11 - 6

*Sātaṃ asātanti yamāhu loke
tamūpanissāya pahoti chando,
rūpesu disvā vibhavaṃ bhavaṇca
vinichayaṃ kurute⁶ jantu loke.*

Sātaṃ asātanti yamāhu loke 'ti - **Sātan** 'ti sukhā ca vedanā itṭhaṇca vatthu. **Asātan** 'ti dukkhā ca vedanā anitṭhaṇca vatthu. **Yamāhu loke** 'ti yaṃ āhaṃsu yaṃ kathenti yaṃ bhaṇanti yaṃ dīpayanti yaṃ voharanti 'ti - sātaṃ asātanti yamāhu loke.

Tamūpanissāya pahoti chando 'ti - Sātāsātaṃ nissāya, sukhadukkhaṃ nissāya, somanassadomanassaṃ nissāya, itṭhānitṭhaṃ nissāya, anunayapaṭiḡhaṃ nissāya, chando hoti pahoti pabhavati jāyati⁷ sañjāyati nibbattati abhinibbattati 'ti - tamūpanissāya pahoti chando.

Rūpesu disvā vibhavaṃ bhavaṇcā 'ti - **Rūpesū** 'ti cattāro ca mahābhūtā catunnaṇca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ. Katamo rūpānaṃ bhavo? Yo rūpānaṃ bhavo jāti sañjāti nibbatti abhinibbatti pātubhāvo; ayaṃ rūpānaṃ bhavo. Katamo rūpānaṃ vibhavo? Yo rūpānaṃ khayō vayo bhedo paribhedo aniccatā antaradhānaṃ; ayaṃ rūpānaṃ vibhavo. **Rūpesu disvā vibhavaṃ bhavaṇcā** 'ti rūpesu bhavaṇca vibhavaṇca disvā passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti - rūpesu disvā vibhavaṃ bhavaṇca.

¹ ye vāpiti kilesā - Syā, PTS.

² aññavihitā - Syā, PTS.

³ vāhitapāpena - Syā; bāhitapāpena - PTS.

⁴ paññāpitā - Syā, PTS.

⁵ tenāha so nimmito - Ma, Syā, PTS.

⁶ kubbati - Ma; kūrute - Syā, PTS.

⁷ chando pahoti pabhavati jāyati - Ma;
chando hoti pahoti jāyati - Syā, PTS.

Và luôn cả các pháp nào đã được bậc Sa-môn nói đến - Và luôn cả các pháp nào: là những pháp đồng hành, đồng sanh, được gắn bó, được gắn liền, cùng sanh, cùng diệt, chung một nền tảng, chung một đối tượng với sự giận dữ, với lời nói giả dối, và với nổi nghi hoặc; các điều này được gọi là ‘và luôn cả các pháp nào.’ Hoặc là, những ô nhiễm có bản thể khác, được tồn tại với trạng thái khác; các ô nhiễm này được gọi là ‘và luôn cả các pháp nào.’ **Đã được bậc Sa-môn nói đến:** đã được nói, đã được phát biểu, đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được thông báo, đã được ấn định, đã được khai mở, đã được chia sẻ, đã được làm rõ, đã được bày tỏ bởi bậc Sa-môn có điều ác xấu đã được yên lặng, bởi vị Bà-la-môn có ác pháp đã được loại trừ, bởi vị tỳ khưu có gốc rễ ô nhiễm đã được phá vỡ, đã được thoát khỏi sự trói buộc của tất cả gốc rễ bất thiện; - ‘và luôn cả các pháp nào đã được bậc Sa-môn nói đến’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Vậy mong muốn ở thế gian có căn nguyên từ đâu?
Và luôn cả các phán đoán được phát khởi từ đâu?
Sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc,
và luôn cả các pháp nào đã được bậc Sa-môn nói đến?”*

11 - 6

*Khoái lạc, không khoái lạc – là điều con người ở thế gian đã nói;
nương tựa vào điều ấy, mong muốn phát khởi.
Sau khi nhìn thấy sự hiện hữu và không hiện hữu ở các sắc,
con người ở thế gian thực hiện sự phán đoán.*

Khoái lạc, không khoái lạc – là điều con người ở thế gian đã nói - Khoái lạc: là cảm thọ lạc và sự việc được ước muốn. **Không khoái lạc:** là cảm thọ khổ và sự việc không được ước muốn. **Là điều con người ở thế gian đã nói:** là điều họ đã nói, điều họ thuyết, điều họ phát ngôn, điều họ giảng giải, điều họ diễn tả; - ‘khoái lạc, không khoái lạc – là điều con người ở thế gian đã nói’ là như thế.

Nương tựa vào điều ấy, mong muốn phát khởi: nương tựa vào khoái lạc và không khoái lạc, nương tựa vào hạnh phúc và khổ đau, nương tựa vào hỷ tâm và ưu tâm, nương tựa vào vật ước muốn và không ước muốn, nương tựa vào sự ưa chuộng và bất bình, mong muốn hiện diện, phát khởi, phát xuất, sanh ra, sanh khởi, hạ sanh, phát sanh; - ‘nương tựa vào điều ấy, mong muốn phát khởi’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy sự hiện hữu và không hiện hữu ở các sắc - Ở các sắc: là bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió) và sắc liên quan đến bốn yếu tố chính. Sự hiện hữu của các sắc là việc nào? Là sự hiện hữu, sự sanh ra, sự sanh khởi, sự hạ sanh, sự phát sanh, sự xuất hiện của các sắc; việc này là sự hiện hữu của các sắc. Sự không hiện hữu của các sắc là việc nào? Là sự tiêu hoại, sự hoại diệt, sự tan rã, sự sụp đổ, trạng thái không thường còn, sự biến mất của các sắc; việc này là sự không hiện hữu của các sắc. **Sau khi nhìn thấy sự hiện hữu và không hiện hữu ở các sắc:** là sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt sự hiện hữu và không hiện hữu ở các sắc; - ‘sau khi nhìn thấy sự hiện hữu và không hiện hữu ở các sắc’ là như thế.

Vinicchayaṃ kurute¹ jantu loke 'ti - Vinicchayā 'ti dve vinicchayā taṇhāvinicchayo ca diṭṭhivinicchayo ca.

Kathaṃ taṇhāvinicchayaṃ karoti? Idhekaccassa anuppannā ceva bhogā na uppajjanti, uppannā ca bhogā parikkhayaṃ gacchanti. Tassa evaṃ hoti: ‘Kena nu kho me upāyena anuppannā ceva bhogā na uppajjanti, uppannā ca bhogā parikkhayaṃ gacchanti ’ti?² Tassa pana evaṃ hoti: ‘Surāmerayamajjapamādatṭhānānuyogaṃ anuyuttassa me anuppannā ceva bhogā na uppajjanti, uppannā ca bhogā parikkhayaṃ gacchanti. Vikālavisikhācariyānuyogaṃ anuyuttassa me anuppannā ceva bhogā na uppajjanti, uppannā ca bhogā parikkhayaṃ gacchanti. Samajjābhicaraṇaṃ anuyuttassa me – Jūtappamādatṭhānānuyogaṃ anuyuttassa me – Pāpamittānuyogaṃ anuyuttassa me anuppannā ceva bhogā na uppajjanti, uppannā ca bhogā parikkhayaṃ gacchanti. Ālassānuyogaṃ³ anuyuttassa me anuppannā ceva bhogā na uppajjanti, uppannā ca bhogā parikkhayaṃ gacchanti ’ti evaṃ ñāṇaṃ katvā cha bhogānaṃ apāyamukhāni na sevati, cha bhogānaṃ āyamukhāni sevati;⁴ evampi taṇhāvinicchayaṃ karoti. Athavā kasiyā vā vaṇijjāya vā gorakkhena vā issattena⁵ vā rājaporisena⁶ vā sippaññatarena vā paṭipajjati; evampi taṇhāvinicchayaṃ karoti.

Kathaṃ diṭṭhivinicchayaṃ karoti? Cakkhusmiṃ uppanne jānāti: ‘Attā me uppanno ’ti. Cakkhusmiṃ antarahite jānāti: ‘Attā me antarahito, vigato me attā ’ti; evampi diṭṭhivinicchayaṃ karoti. Sotasmim – ghānasmim – jivhāya – kāyasmim – rūpasmim – saddasmim – gandhasmim – rasasmim – phoṭṭhabbasmim uppanne jānāti: ‘Attā me uppanno ’ti. Phoṭṭhabbasmim antarahite jānāti: ‘Attā me antarahito, vigato me attā ’ti; evampi diṭṭhivinicchayaṃ karoti janeti sañjaneti nibbatteti abhinibbatteti. **Jantū** ’ti satto naro māṇavo –pe– manujo. **Loke** ’ti apāyaloke –pe– āyatanaloke ’ti - vinicchayaṃ kurute jantu loke.

Tenāha bhagavā:

“*Sātaṃ asātanti yamāhu loko
tamūpanissāya pahoti chando,
rūpesu disvā vibhavaṃ bhavañca
vinicchayaṃ kurute jantu loke*”ti.

11 - 7

*Kodho mosavajjañca kathaṃkathā ca
etepi dhammā dvayameva sante,
kathaṃkathī ñāṇapathāya sikkhe
ñatvā pavuttā samaṇena dhammā.*

¹ kubbati - Ma;

kūrute - Syā, PTS.

² gacchanti - Syā, PTS.

³ ālasyānuyogaṃ - Ma.

⁴ cha bhogānaṃ āyamukhāni sevati - itipāṭho Syā potthake na dissate.

⁵ issattena - Ma, Syā, PTS.

⁶ rājaporisena - Sīmu 2.

Con người ở thế gian thực hiện sự phán đoán - Sự phán đoán: Có hai sự phán đoán: sự phán đoán do tham ái và sự phán đoán do tà kiến.

Thực hiện sự phán đoán do tham ái là thế nào? Ở đây, các cửa cải của một người nào đó còn chưa được sanh lên thì không sanh lên, và các tài sản đã được sanh lên thì đi đến hoại diệt. Người ấy khởi ý như sau: “Bởi cách thức gì mà các cửa cải của ta còn chưa được sanh lên thì không sanh lên, và các tài sản đã được sanh lên thì đi đến hoại diệt?” Người ấy lại khởi ý như sau: “Khi ta gắn bó với việc dễ duôi uống chất say là rượu và chất lên men, các cửa cải của ta còn chưa được sanh lên thì không sanh lên, và các tài sản đã được sanh lên thì đi đến hoại diệt. Khi ta gắn bó với việc lai vãng ở các đường phố vào ban đêm, các cửa cải của ta còn chưa được sanh lên thì không sanh lên, và các tài sản đã được sanh lên thì đi đến hoại diệt. Khi ta gắn bó với việc thăm viếng các cuộc hội hè, – Khi ta gắn bó với việc dễ duôi ở các trò cờ bạc, – Khi ta gắn bó với các bạn ác xấu, các cửa cải của ta còn chưa được sanh lên thì không sanh lên, và các tài sản đã được sanh lên thì đi đến hoại diệt. Khi ta gắn bó với việc lười biếng, các cửa cải của ta còn chưa được sanh lên thì không sanh lên, và các tài sản đã được sanh lên thì đi đến hoại diệt,” sau khi lập trí như vậy thì không thân cận với các sáu đường lối làm tiêu tán của cải và thân cận với sáu đường lối đem lại của cải; thực hiện sự phán đoán do tham ái là như vậy. Hoặc là, thực hành nghề nông, hoặc nghề buôn bán, hoặc chăn trâu bò, hoặc nghề bán cung, hoặc hầu hạ vua chúa, hoặc một nghề nghiệp nào đó; thực hiện sự phán đoán do tham ái còn là như vậy.

Thực hiện sự phán đoán do tà kiến là thế nào? Khi mắt sanh lên thì biết rằng: “Tự ngã của ta sanh lên.” Khi mắt biến mất thì biết rằng: “Tự ngã của ta biến mất, tự ngã của ta đã đi khỏi;” thực hiện sự phán đoán do tà kiến là như vậy. Khi tai – Khi mũi – Khi lưỡi – Khi thân – Khi sắc – Khi tinh – Khi hương – Khi vị – Khi xúc sanh lên thì biết rằng: “Tự ngã của ta sanh lên.” Khi xúc biến mất thì biết rằng: “Tự ngã của ta biến mất, tự ngã của ta đã đi khỏi;” thực hiện sự phán đoán do tà kiến, làm sanh ra, làm sanh khởi, làm hạ sanh, làm phát sanh còn là như vậy. **Con người:** là chúng sanh, đàn ông, thanh niên, –nt– nhân loại. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘con người ở thế gian thực hiện sự phán đoán’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Khoái lạc, không khoái lạc – là điều con người ở thế gian đã nói;
nương tựa vào điều ấy, mong muốn phát khởi.*

*Sau khi nhìn thấy sự hiện hữu và không hiện hữu ở các sắc,
con người ở thế gian thực hiện sự phán đoán.”*

11 - 7

*Sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc,
các pháp này (sanh lên) trong khi cặp đôi¹ có mặt.
Kẻ có nổi nghi hoặc nên học tập theo đường lối của trí.
Sau khi hiểu biết, các pháp đã được bậc Sa-môn nói lên.*

¹ Là khoái lạc và không khoái lạc (NiddA. ii, 355).

Kodho mosavajjañca kathaṃkathā cā 'ti - **Kodho** 'ti yo evarūpo cittassa¹ āghāto paṭighāto –pe– **Mosavajjam** vuccati musāvādo. **Kathaṃkathā** vuccati vicikicchā. Itthaṃ vatthum nissāyapi kodho jāyati, anitthaṃ vatthum nissāyapi kodho jāyati. Itthaṃ vatthum nissāyapi musāvādo uppajjati, anitthaṃ vatthum nissāyapi musāvādo uppajjati. Itthaṃ vatthum nissāyapi kathaṃkathā uppajjati, anitthaṃ vatthum nissāyapi kathaṃkathā uppajjati.

Kathaṃ anitthaṃ vatthum nissāya kodho jāyati? Pakatiyā anitthaṃ vatthum nissāya kodho jāyati.² Anattaṃ me acari 'ti kodho jāyati. Anattaṃ me carati 'ti kodho jāyati. Anattaṃ me carissati 'ti kodho jāyati. Piyassa me manāpassa anattaṃ acari – anattaṃ carati – anattaṃ carissati 'ti kodho jāyati. Appiyassa me amanāpassa atthaṃ acari – atthaṃ carati – atthaṃ carissati 'ti kodho jāyati; evaṃ anitthaṃ vatthum nissāya kodho jāyati.

Kathaṃ itthaṃ vatthum nissāya kodho jāyati? Itthaṃ vatthum³ acchedasaṅkinopi kodho jāyati, acchiddantepi⁴ kodho jāyati, acchinnepi kodho jāyati. Itthaṃ vatthum vipariṇāmasaṅkinopi⁵ kodho jāyati, vipariṇāmantepi kodho jāyati, vipariṇatepi kodho jāyati; evaṃ itthaṃ vatthum nissāya kodho jāyati.

Kathaṃ anitthaṃ vatthum nissāya musāvādo uppajjati? Idhekacco andubandhanena⁶ vā baddho⁷ tassa bandhanassa mokkhatthāya sampajānamusā bhāsati. Rajjubandhanena vā baddho, saṅkhalikabandhanena vā baddho, vettabandhanena vā baddho, latābandhanena vā baddho, pakkhepabandhanena vā baddho, parikkhepabandhanena vā baddho, gāmanigamanagarajanapadarattha-bandhanena⁸ vā baddho, janapadabandhanena vā baddho, tassa bandhanassa mokkhatthāya sampajānamusā bhāsati; evaṃ anitthaṃ vatthum nissāya musāvādo uppajjati.

Kathaṃ itthaṃ vatthum nissāya musāvādo uppajjati? Idhekacco manāpikānaṃ rūpānaṃ hetu sampajānamusā bhāsati, manāpikānaṃ saddānaṃ – gandhānaṃ – rasānaṃ – phoṭṭhabbānaṃ hetu – cīvarahetu – piṇḍapātahetu – senāsanahetu – gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu sampajānamusā bhāsati; evaṃ itthaṃ vatthum nissāya musāvādo uppajjati.

Kathaṃ anitthaṃ vatthum nissāya kathaṃkathā uppajjati? 'Muccissāmi'⁹ nu kho cakkhurogato, na nu kho muccissāmi cakkhurogato; muccissāmi nu kho sotarogato – ghānarogato – jivhārogato – kāyarogato – sīsarogato – kaṇṇarogato – mukharogato; muccissāmi nu kho dantarogato, na nu kho muccissāmi dantarogato 'ti; evaṃ anitthaṃ vatthum nissāya kathaṃkathā uppajjati.

Kathaṃ itthaṃ vatthum nissāya kathaṃkathā uppajjati? 'Labhissāmi nu kho manāpiye'¹⁰ rūpe, na nu kho labhissāmi manāpiye⁹ rūpe; labhissāmi nu kho manāpiye⁹ sadde gandhe rase phoṭṭhabbe kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ lābhaṃ yasaṃ pasamsaṃ sukhaṃ cīvaraṃ piṇḍapātaṃ senāsaṇaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṇaṃ 'ti; evaṃ itthaṃ vatthum nissāya kathaṃkathā uppajjati 'ti - kodho mosavajjañca kathaṃkathā ca.

¹ yo cittassa - Syā, PTS.

² pakatiyā anitthaṃ vatthum nissāya kodho jāyati - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ ittha-vatthu^o - Syā, PTS.

⁴ acchijjantepi - PTS.

⁵ ittha-vatthu-vipariṇāmasaṅkinopi - Syā, PTS.

⁶ addubandhanena - Syā, PTS.

⁷ bandho - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ gāmanigamanagararatthabandhanena - Ma, PTS;

gāmanigamanagarabandhanena - Syā.

⁹ muñcissāmi - Sīmu 2.

¹⁰ manāpīke - Ma, Syā, PTS.

Sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc - Sự giận dữ: sự tức tối nào của tâm có hình thức như vậy là sự tức giận, -nt-. **Lời nói giả dối:** nói đến việc nói dối. **Nổi nghi hoặc:** nói đến sự hoài nghi. Sự giận dữ sanh ra nường vào sự việc được ước muốn, sự giận dữ sanh ra cũng nường vào sự việc không được ước muốn. Sự nói dối sanh ra nường vào sự việc được ước muốn, sự nói dối sanh ra cũng nường vào sự việc không được ước muốn. Nổi nghi hoặc sanh ra nường vào sự việc được ước muốn, nổi nghi hoặc sanh ra cũng nường vào sự việc không được ước muốn.

Sự giận dữ sanh ra nường vào sự việc không được ước muốn nghĩa là thế nào? Thông thường, sự giận dữ sanh ra nường vào sự việc không được ước muốn: “Nó đã làm điều bất lợi cho ta,” (nghĩ vậy) giận dữ sanh ra. “Nó đang làm điều bất lợi cho ta,” (nghĩ vậy) giận dữ sanh ra. “Nó sẽ làm điều bất lợi cho ta,” (nghĩ vậy) giận dữ sanh ra. “Nó đã làm điều bất lợi – đang làm điều bất lợi – sẽ làm điều bất lợi cho người yêu quý, hợp ý của ta,” (nghĩ vậy) giận dữ sanh ra. “Nó đã làm điều có lợi – đang làm điều có lợi – sẽ làm điều có lợi cho người không yêu quý, không hợp ý của ta,” (nghĩ vậy) giận dữ sanh ra; sự giận dữ sanh ra nường vào sự việc không được ước muốn nghĩa là như vậy.

Sự giận dữ sanh ra nường vào sự việc được ước muốn nghĩa là thế nào? Người có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật đã được chấp là của ta thì giận dữ sanh ra; trong khi đang bị chiếm đoạt, giận dữ sanh ra; khi đã bị chiếm đoạt, giận dữ sanh ra. Người có sự lo âu về việc biến đổi của vật đã được chấp là của ta thì giận dữ sanh ra; trong khi vật đang bị biến đổi, giận dữ sanh ra; khi vật đã bị biến đổi, giận dữ sanh ra; sự giận dữ sanh ra nường vào sự việc được ước muốn nghĩa là như vậy.

Sự nói dối sanh ra nường vào sự việc không được ước muốn nghĩa là thế nào? Ở đây, một người nào đó bị giam cầm với việc trói bằng xiềng, rồi cố tình nói dối nhằm thoát khỏi sự giam cầm ấy; – hoặc bị giam cầm với việc trói bằng dây thừng, hoặc bị giam cầm với việc trói bằng dây xích, hoặc bị giam cầm với việc trói bằng dây mây, hoặc bị giam cầm với việc trói bằng dây leo, hoặc bị giam cầm với việc giam trong hố, hoặc bị giam cầm với việc giam trong hào, hoặc bị giam cầm với việc giam trong làng, trong thị trấn, trong thành phố, hay trong quốc độ, hoặc bị giam cầm với việc giam trong xứ sở, rồi cố tình nói dối nhằm thoát khỏi sự giam cầm ấy; sự nói dối sanh ra nường vào sự việc không được ước muốn nghĩa là như vậy.

Sự nói dối sanh ra nường vào sự việc được ước muốn nghĩa là thế nào? Ở đây, một người nào đó vì nhân các sắc hợp ý rồi cố tình nói dối – vì nhân các thính – các hương – các vị – các xúc – vì nhân y phục – vì nhân đồ ăn khát thực – vì nhân chỗ nằm ngồi – vì nhân vật dụng là thuốc men chữa bệnh hợp ý rồi cố tình nói dối; sự nói dối sanh ra nường vào sự việc được ước muốn nghĩa là như vậy.

Nổi nghi hoặc sanh ra nường vào sự việc không được ước muốn nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Phải chăng ta sẽ thoát khỏi bệnh ở mắt, phải chăng ta sẽ không thoát khỏi bệnh ở mắt? Phải chăng ta sẽ thoát khỏi bệnh ở tai trong – khỏi bệnh ở mũi – khỏi bệnh ở lưỡi – khỏi bệnh ở thân – khỏi bệnh ở đầu – khỏi bệnh ở lỗ tai – khỏi bệnh ở miệng? Phải chăng ta sẽ thoát khỏi bệnh ở răng, phải chăng ta sẽ không thoát khỏi bệnh ở răng?” Nổi nghi hoặc sanh ra nường vào sự việc không được ước muốn nghĩa là như vậy.

Nổi nghi hoặc sanh ra nường vào sự việc được ước muốn nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Phải chăng ta sẽ đạt được các sắc hợp ý, phải chăng ta sẽ không đạt được các sắc hợp ý? Phải chăng ta sẽ đạt được các thính, các hương, các vị, các xúc, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc, y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh hợp ý?” Nổi nghi hoặc sanh ra nường vào sự việc được ước muốn nghĩa là như vậy; - ‘sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc’ là như thế.

Etepi dhammā dvayameva sante 'ti - Sātāsāte sante sukhadukkhe¹ sante somanassadomanasse sante iṭṭhāniṭṭhe sante anunayapaṭighe sante saṃvijjamāne atthi upalabbhamāne² 'ti - etepi dhammā dvayameva sante.

Kathaṃkathī ñāṇapathāya sikkhe 'ti - Ñāṇampi ñāṇapatho, ñāṇassa ārammaṇampi ñāṇapatho, ñāṇasahabhunopi dhammā ñāṇapatho. Yathā ariyamaggo ariyapatho, devamaggo devapatho, brahmamaggo brahmapatho, evameva ñāṇampi ñāṇapatho, ñāṇassa ārammaṇampi ñāṇapatho, ñāṇasahabhunopi dhammā ñāṇapatho.

Sikkhe 'ti tisso sikkhā: adhisīlasikkhā adhicittasikkhā adhipaññāsikkhā.

Katamā adhisīlasikkhā? Idha bhikkhu sīlavā hoti pātimokkhasaṃvarasaṃvuto viharati, ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī, samādāya sikkhati sikkhāpadesu; khuddako sīlakkhandho mahanto sīlakkhandho sīlaṃ paṭiṭṭhā ādi caraṇaṃ saṃyamo saṃvaro mukhaṃ pamukhaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ samāpattiyā; ayaṃ adhisīlasikkhā.

Katamā adhicittasikkhā? Idha bhikkhu viviceva kāmehi –pe– catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati; ayaṃ adhicittasikkhā.

Katamā adhipaññāsikkhā? Idha bhikkhu paññavā hoti, udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammādukkhakkhayagāminiyā. So idaṃ dukkhaṃ 'ti yathābhūtaṃ pajānāti –pe– ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā 'ti yathābhūtaṃ pajānāti; ime āsavā 'ti yathābhūtaṃ pajānāti –pe– ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadā 'ti yathābhūtaṃ pajānāti; ayaṃ adhipaññāsikkhā.

Kathaṃkathī ñāṇapathāya sikkhe 'ti - Kathaṃkathī puggalo sakaṅkho savilekho sadvelhako savicikiccho ñāṇādhigamāya ñāṇaphusanāya³ ñāṇasacchikiriyāya adhisīlampi sikkheyya, adhicittampi sikkheyya, adhipaññampi sikkheyya; imā tisso sikkhāyo āvajjanto⁴ sikkheyya, jānanto sikkheyya, passanto sikkheyya, paccavekkhanto sikkheyya, cittaṃ adhiṭṭhahanto sikkheyya, saddhāya adhimuccanto sikkheyya, viriyaṃ paggaṇhanto sikkheyya, satīṃ upaṭṭhapento⁵ sikkheyya, cittaṃ samādahanto sikkheyya, paññāya pajānanto sikkheyya, abhiññeyyaṃ abhijānanto sikkheyya, pariññeyyaṃ parijānanto sikkheyya, pahātabbaṃ pajahanto sikkheyya, bhāvetabbaṃ bhāvento sikkheyya, sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya ācareyya samācareyya samādāya vatteyyā 'ti - kathaṃkathī ñāṇapathāya sikkhe.

¹ sukhāsukhe - Syā, PTS.

² saṃvijjamāne upalabbhiyamāne - Syā, PTS.

³ ñāṇadassanāya - Sa.

⁴ āvajjento - Syā, PTS.

⁵ upaṭṭhahanto - Ma, Syā, PTS.

Các pháp này (sinh lên) trong khi cặp đôi có mặt: trong khi khoái lạc và không khoái lạc có mặt, trong khi hạnh phúc và khổ đau có mặt, trong khi của hỷ tâm và ưu phiền có mặt, trong khi ước muốn và không ước muốn có mặt, trong khi thiện cảm và bất bình có mặt, trong khi đang được tìm thấy, đang có, trong khi đang tồn tại; - ‘các pháp này (sinh lên) trong khi cặp đôi có mặt’ là như thế.

Kẻ có nổi nghi hoặc nên học tập theo đường lối của trí: Trí cũng là đường lối của trí, đối tượng của trí cũng là đường lối của trí, các pháp sanh cùng với trí cũng là đường lối của trí. Giống như Thánh Đạo là đường đi của các bậc Thánh, Thiên đạo là đường đi của chư Thiên, Phạm Thiên đạo là đường đi của Phạm Thiên, tương tự y như thế, trí cũng là đường lối của trí, đối tượng của trí cũng là đường lối của trí, các pháp sanh cùng với trí cũng là đường lối của trí.

Nên học tập: Có ba sự học tập: học tập về thắng giới, học tập về thắng tâm, học tập về thắng tuệ.

Việc nào là sự học tập về thắng giới? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có giới, sống thu thúc với sự thu thúc của giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xử, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhất, thọ trì và thực hành trong các điều học. Nhóm giới nhỏ, nhóm giới lớn, giới là nền tảng, phần khởi đầu, sự thực hành, sự ngăn giữ, sự thu thúc, sự mở đầu, sự dẫn đầu nhằm chứng đạt các thiện pháp. Việc này là sự học tập về thắng giới.

Việc nào là sự học tập về thắng tâm? Ở đây, vị tỳ khưu ngay sau khi tách ly khỏi các dục –nt– đạt đến và trú thiền thứ tư. Việc này là sự học tập về thắng tâm.

Việc nào là sự học tập về thắng tuệ? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có tuệ, thành tựu về tuệ hướng đến sự sanh diệt, góp phần vào sự thấu triệt cao thượng, dẫn đến việc cạn kiệt hoàn toàn của khổ. Vị ấy nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là Khổ,*” –nt– nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ,*” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là các lậu hoặc,*” –nt– nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc.*” Việc này là sự học tập về thắng tuệ.

Kẻ có nổi nghi hoặc nên học tập theo đường lối của trí: Người có nổi nghi hoặc, có sự nghi ngờ, có sự bối rối, có sự lưỡng lự, có sự hoài nghi nên học tập về thắng giới, nên học tập về thắng tâm, nên học tập về thắng tuệ nhằm chứng đắc trí, nhằm chạm đến trí, nhằm chứng ngộ trí; trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; trong khi biết, thì nên học tập; trong khi thấy, thì nên học tập; trong khi quán xét lại, thì nên học tập; trong khi quyết định tâm, thì nên học tập; trong khi hướng đến đức tin, thì nên học tập; trong khi ra sức tinh tấn, thì nên học tập; trong khi thiết lập niệm, thì nên học tập; trong khi tập trung tâm, thì nên học tập; trong khi nhận biết bằng tuệ, thì nên học tập; trong khi biết rõ pháp cần được biết rõ, thì nên học tập; trong khi biết toàn diện pháp cần được biết toàn diện, thì nên học tập; trong khi dứt bỏ pháp cần được dứt bỏ, thì nên học tập; trong khi tu tập pháp cần được tu tập, thì nên học tập; trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng; - ‘kẻ có nổi nghi hoặc nên học tập theo đường lối của trí’ là như thế.

Ñatvā pavuttā samaṇena dhammā 'ti - **Ñatvā** 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā vuttā pavuttā ācikkhitā desitā paññāpitā paṭṭhapitā vivaṭā vibhattā uttānīkatā pakāsītā; sabbe saṅkhārā aniccā 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā, vuttā pavuttā ācikkhitā desitā paññāpitā paṭṭhapitā vivaṭā vibhattā uttānīkatā pakāsītā; sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti –pe– sabbe dhammā anattā 'ti –pe– avijjāpaccayā saṅkhārā 'ti –pe– jātipaccayā jarāmarañan 'ti –pe– avijjānirodhā saṅkhāranirodho 'ti –pe– jātinirodhā jarāmarañanirodho 'ti, idaṃ dukkhan 'ti –pe– ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā 'ti, ime āsavā 'ti –pe– ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadā 'ti, ime dhammā abhiññeyyā 'ti, ime dhammā pariññeyyā 'ti, ime dhammā pahātabbā 'ti, ime dhammā bhāvetabbā 'ti, ime dhammā sacchikātabbā 'ti, channaṃ phassāyatanānaṃ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇaṅca, pañcannaṃ upādānakkhandhānaṃ, – catunnaṃ mahābhūtānaṃ, – 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā vuttā pavuttā ācikkhitā desitā paññāpitā paṭṭhapitā vivaṭā vibhattā uttānīkatā pakāsītā.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā: “Abhiññāyāhaṃ bhikkhave dhammaṃ desemi, no anabhiññāya. Sanidānāhaṃ bhikkhave dhammaṃ desemi, no anidānaṃ. Sappāṭihāriyāhaṃ bhikkhave dhammaṃ desemi, no appāṭihāriyaṃ. Tassa mayhaṃ bhikkhave abhiññāya dhammaṃ desayato no anabhiññāya, sanidānaṃ dhammaṃ desayato no anidānaṃ, sappāṭihāriyaṃ dhammaṃ no appāṭihāriyaṃ, karaṇīyo ovādo, karaṇīyā anusāsani. Alaṅca pana vo bhikkhave¹ tuṭṭhiyā, alaṃ pāmojjāya, alaṃ somanassāya sammāsambuddho bhagavā, svākkhāto dhammo, supaṭipanno saṅgho 'ti. Imasmiṅca pana veyyākaraṇasmimṃ bhaññamāne dasasahassī lokadhātu akampitthā ”ti² - ñatvā pavuttā samaṇena dhammā.

Tenāha bhagavā:

*“Kodho mosavajjañca kathaṃkathā ca
etepi dhammā dvayameva sante,
kathaṃkathī ñāṇapathāya sikkhe
ñatvā pavuttā samaṇena dhammā ”ti.*

11 - 8

*Sātaṃ asātañca kutonidānā?
kismiṃ asante na bhavanti hete,
vibhavaṃ bhavañcāpi yametamatthaṃ
etaṃ me pabrūhi yattonidānaṃ?*

¹ bhikkhave vo - Ma, Sīmu 2.

² Aṅguttaranikāya, Tikanipāta, Bharaṇḍuvagga.

Sau khi hiểu biết, các pháp đã được bậc Sa-môn nói lên - Sau khi hiểu biết: sau khi đã hiểu biết, sau khi đã biết được, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt, thì đã được nói ra, đã được nói lên, đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được thông báo, đã được ấn định, đã được khai mở, đã được chia sẻ, đã được làm rõ, đã được bày tỏ. Sau khi đã hiểu biết, sau khi đã biết được, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt, “*Tất cả các hành là vô thường*” đã được nói lên, đã được phát biểu, đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được thông báo, đã được ấn định, đã được khai mở, đã được chia sẻ, đã được làm rõ, đã được bày tỏ. Sau khi đã hiểu biết, sau khi đã biết được, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt, “*Tất cả các hành là khô*” –nt– “*Tất cả các pháp là vô ngã*” –nt– “*Vô minh duyên cho các hành*” –nt– “*Sanh duyên cho lão, tử*” –nt– “*Do sự diệt tận của vô minh (đưa đến) sự diệt tận của các hành*” –nt– “*Do sự diệt tận của sanh (đưa đến) sự diệt tận của lão, tử*” –nt– “*Đây là Khô*” –nt– “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khô*” –nt– “*Đây là các lậu hoặc*” –nt– “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc*” – “*Các pháp này cần được biết rõ*” – “*Các pháp này cần được biết toàn diện*” – “*Các pháp này cần được dứt bỏ*” – “*Các pháp này cần được tu tập*” – “*Các pháp này cần được chứng ngộ*” – nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra đối với sáu xúc xứ – đối với năm thủ uẩn – đối với bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió) – “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt*” đã được nói lên, đã được phát biểu, đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được thông báo, đã được ấn định, đã được khai mở, đã được chia sẻ, đã được làm rõ, đã được bày tỏ.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “*Này các tỳ khưu, Ta thuyết giảng Giáo Pháp với sự biết rõ, không phải với sự không biết rõ. Này các tỳ khưu, Ta thuyết giảng Giáo Pháp có nhân duyên, không phải không có nhân duyên. Này các tỳ khưu, Ta thuyết giảng Giáo Pháp có lợi ích giải thoát, không phải không có lợi ích giải thoát. Này các tỳ khưu, trong khi Ta đây đang thuyết giảng Giáo Pháp với sự biết rõ, không phải với sự không biết rõ, trong khi Ta đây đang thuyết giảng Giáo Pháp có nhân duyên, không phải không có nhân duyên, trong khi Ta đây đang thuyết giảng Giáo Pháp có lợi ích giải thoát, không phải không có lợi ích giải thoát, lời giáo huấn của Ta nên được thực hành, lời chỉ dạy của Ta nên được thực hành. Hơn nữa, này các tỳ khưu, đối với các người là vừa đủ để vui mừng, vừa đủ để hân hoan, vừa đủ để hài lòng rằng: “*Đức Thế Tôn là bậc Chánh Đẳng Giác, Giáo Pháp đã khéo được tuyên thuyết, Hội Chúng đã thực hành tốt đẹp.*” Và hơn nữa, trong khi bài giảng này đang được nói ra, mười ngàn thế giới¹ đã rung động;” - ‘sau khi hiểu biết, các pháp đã được bậc Sa-môn nói lên’ là như thế.*

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“*Sự giận dữ, lời nói giả dối, và nổi nghi hoặc,
các pháp này (sanh lên) trong khi cặp đôi có mặt.
Kẻ có nổi nghi hoặc nên học tập theo đường lối của trí.
Sau khi hiểu biết, các pháp đã được bậc Sa-môn nói lên.*”

11 - 8

*Khoái lạc và không khoái lạc có căn nguyên từ đâu?
Khi cái gì không có mặt thì hai pháp này không có mặt?
Về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa?
Xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy có căn nguyên từ đâu?*

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘*Lokadhātu* - Thế giới’ ở trang 731.

Sātaṃ asātañca kutonidānā 'ti - Sātā asātā¹ kutonidānā, kuto jātā, kuto sañjātā, kuto nibbattā, kuto abhinibbattā, kuto pātubhūtā, kinnidānā, kiṃsamudayā, kiñjātikā kimpabhavā 'ti sātāsātānaṃ mūlaṃ pucchati –pe– samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesati pasādeti 'ti - sātaṃ asātañca kutonidānā.

Kismiṃ asante na bhavanti hete 'ti - Kismiṃ asante asaṃvijjamāne natthi anupalabbhamāne² sātā asātā¹ na bhavanti,³ na jāyanti, na sañjāyanti, na nibbattanti, na abhinibbattanti 'ti - kismiṃ asante na bhavanti hete.

Vibhavaṃ bhavañcāpi yametamatthan 'ti - Katamo sātāsātānaṃ bhavo? Yo sātāsātānaṃ bhavo pabhavo⁴ jāti sañjāti nibbatti abhinibbatti pātubhāvo, ayaṃ sātāsātānaṃ bhavo. Katamo sātāsātānaṃ vibhavo? Yo sātāsātānaṃ khayō vayo bhedo paribhedo⁵ aniccatā antaradhānaṃ; ayaṃ sātāsātānaṃ vibhavo. **Yametamatthan** 'ti yaṃ paramatthan 'ti - vibhavaṃ bhavañcāpi yametamatthaṃ.

Etaṃ me pabrūhi yatonidānaṃ 'ti - **Etan** 'ti⁶ yaṃ pucchāmi, yaṃ yācāmi, yaṃ ajjhesāmi,⁷ yaṃ pasādemi. **Pabrūhi** 'ti brūhi vadehi ācikkha desehi paññapehi paṭṭhapehi vivara vibhaja uttānīkarohi pakāsehī 'ti - etaṃ me pabrūhi. **Yatonidānaṃ** 'ti yannidānaṃ yaṃsamudayaṃ yañjātikaṃ yampabhavan 'ti - etaṃ me pabrūhi yatonidānaṃ.

Tenāha so nimmito:

“Sātaṃ asātañca kutonidānā?
kismiṃ asante na bhavanti hete,
vibhavaṃ bhavañcāpi yametamatthaṃ
etaṃ me pabrūhi yatonidānaṃ ”ti.

11 - 9

*Phassanidānaṃ sātaṃ asātaṃ
phasse asante na bhavanti hete,
vibhavaṃ bhavaṃ cāpi yametamatthaṃ
etaṃ te pabrūmi itonidānaṃ.*

¹ sātāsātā - Syā, PTS.

² asaṃvijjamāne anupalabbhiyamāne - Syā, PTS.

³ na bhavanti nappabhavanti - Ma, Syā, PTS.

⁴ bhavo sambhavo - Syā, PTS.

⁵ pabhedo - PTS.

⁶ etan atthan ti - PTS;

etaṃ meti - Sīmu 1.

⁷ ajjhosāmi - Sīmu 2.

Khoái lạc và không khoái lạc có căn nguyên từ đâu? - Là hỏi về nguồn gốc –nt– hỏi về nhân sanh khởi của khoái lạc và không khoái lạc: “Khoái lạc và không khoái lạc có căn nguyên từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘khoái lạc và không khoái lạc có căn nguyên từ đâu?’ là như thế.

Khi cái gì không có mặt thì hai pháp này không có mặt? - Khi cái gì không có mặt, không được tìm thấy, không có, không tồn tại, thì khoái lạc và không khoái lạc không có mặt, không sanh ra, không sanh khởi, không hạ sanh, không phát sanh? - ‘khi cái gì không có mặt thì hai pháp này không có mặt?’ là như thế.

Về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa? - Sự hiện hữu của khoái lạc và không khoái lạc là việc nào? Là sự hiện hữu, sự phát khởi, sự sanh ra, sự sanh khởi, sự hạ sanh, sự phát sanh, sự xuất hiện của khoái lạc và không khoái lạc; việc này là sự hiện hữu của khoái lạc và không khoái lạc. Sự không hiện hữu của khoái lạc và không khoái lạc là việc nào? Là sự tiêu hoại, sự hoại diệt, sự tan rã, sự sụp đổ, trạng thái không thường còn, sự biến mất của khoái lạc và không khoái lạc; việc này là sự không hiện hữu của khoái lạc và không khoái lạc. **Điều nào là ý nghĩa?** - điều nào là ý nghĩa tuyệt đối? - ‘về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa?’ là như thế.

Xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy có căn nguyên từ đâu? - Điều ấy: là điều mà tôi hỏi, điều mà tôi yêu cầu, điều mà tôi thỉnh cầu, điều mà tôi đặt niềm tin. **Xin Ngài hãy nói:** xin Ngài hãy nói ra, hãy nói về, hãy nêu ra, hãy chỉ bảo, hãy thông báo, hãy ấn định, hãy khai mở, hãy chia sẻ, hãy làm rõ, hãy bày tỏ; - ‘xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy’ là như thế. **Có căn nguyên từ đâu?** - là có cái nào là căn nguyên, có cái nào là nhân sanh khởi, có cái nào là mầm sanh khởi, có cái nào là nguồn sanh khởi? - ‘xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy có căn nguyên từ đâu?’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:
*“Khoái lạc và không khoái lạc có căn nguyên từ đâu?
 Khi cái gì không có mặt thì hai pháp này không có mặt?
 Về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa?
 Xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy có căn nguyên từ đâu?”*

11 - 9

*Khoái lạc và không khoái lạc có xúc là căn nguyên.
 Khi xúc không có mặt thì hai pháp này không có mặt.
 Về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa,
 Ta nói cho ngài điều ấy có căn nguyên từ đây.*

Phassanidānaṃ sātaṃ asātan 'ti - Sukhavedanīyaṃ phassaṃ paṭicca uppajjati sukhā vedanā. Yā¹ tasseva sukhavedanīyassa phassassa nirodhā yaṃ² tajjaṃ vedayitaṃ sukhavedanīyaṃ phassaṃ paṭicca uppannā sukhā vedanā, sā nirujjhati, sā vūpasammati. Dukkavedanīyaṃ phassaṃ paṭicca uppajjati dukkhā vedanā. Yā¹ tasseva dukkhavedanīyassa phassassa nirodhā yaṃ² tajjaṃ vedayitaṃ dukkhavedanīyaṃ phassaṃ paṭicca uppannā dukkhā vedanā, sā nirujjhati, sā vūpasammati. Adukkhamasukhavedanīyaṃ phassaṃ paṭicca uppajjati adukkhamasukhā vedanā. Yā¹ tasseva adukkhamasukhavedanīyassa phassassa nirodhā yaṃ² tajjaṃ vedayitaṃ adukkhamasukhavedanīyaṃ phassaṃ paṭicca uppannā adukkhamasukhā vedanā, sā nirujjhati, sā vūpasammati. **Phassanidānaṃ sātaṃ asātan** 'ti sātāsātā phassanidānā phassasamudayā phassajātikā phassapabhavā 'ti - phassanidānaṃ sātaṃ asātaṃ.

Phasse asante na bhavanti hete 'ti - Phasse asante asaṃvijjamāne natthi anupalabbhamāne³ sātā asātā⁴ na bhavanti nappabhavanti na jāyanti na sañjāyanti na nibbattanti nābhinibbattanti na pātubhavanti 'ti - phasse asante na bhavanti hete.

Vibhavaṃ bhavañcāpi yametamatthan 'ti - Bhavaditṭhipi phassanidānā⁵ vibhavaditṭhipi phassanidānā.⁵ **Yametamatthan** 'ti yaṃ paramatthan 'ti - vibhavaṃ bhavañcāpi yametamatthaṃ.

Etaṃ te pabrūmi itonidānan 'ti - **Etan** 'ti yaṃ pucchasi yaṃ yācasi yaṃ ajjhesasi yaṃ pasādesi. **Pabrūmī** 'ti brūmi ācikkhāmi desemi paññapemi paṭṭhapemi vivarāmi vibhajāmi uttānīkaromi pakāsemī 'ti - etaṃ te pabrūmi. **Itonidānan** 'ti ito phassanidānaṃ phassasamudayaṃ phassajātikaṃ phassapabhavan 'ti - etaṃ te pabrūmi itonidānaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Phassanidānaṃ sātaṃ asātaṃ
phasse asante na bhavanti hete,
vibhavaṃ bhavañcāpi yametamatthaṃ
etaṃ te pabrūmi itonidānan”*ti.

11 - 10

*Phasso nu lokasmiṃ⁶ kutonidāno
pariggahā cāpi⁷ kuto pahūtā,
kismiṃ asante na mamattamatthi
kismiṃ vibhūte na phusanti phassā.*

¹ sā - Syā, PTS.

⁴ sātāsātā - Ma, Syā, PTS.

² yaṃ - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ asaṃvijjamāne anupalabbhiyamāne - Syā, PTS.

⁵ phassanidānaṃ - PTS.

⁶ lokasmi - Syā, evaṃ sabbattha.

⁷ vāpi - Syā, PTS.

Khoái lạc và không khoái lạc có xúc là căn nguyên: Do duyên xúc tương ưng với thọ lạc, cảm thọ lạc sanh lên. Do sự diệt tận của xúc tương ưng với chính thọ lạc ấy, cảm thọ lạc nào đã sanh lên do duyên xúc tương ưng với thọ lạc đã được cảm thọ, đã được sanh lên từ xúc ấy, cảm thọ ấy được diệt tận, được yên lặng. Do duyên xúc tương ưng với thọ khổ, cảm thọ khổ sanh lên. Do sự diệt tận của xúc tương ưng với chính thọ khổ ấy, cảm thọ khổ nào đã sanh lên do duyên xúc tương ưng với thọ khổ đã được cảm thọ, đã được sanh lên từ xúc ấy, cảm thọ ấy được diệt tận, được yên lặng. Do duyên xúc tương ưng với thọ không khổ không lạc, cảm thọ không khổ không lạc sanh lên. Do sự diệt tận của xúc tương ưng với chính thọ không khổ không lạc ấy, cảm thọ không khổ không lạc nào đã sanh lên do duyên xúc tương ưng với thọ không khổ không lạc đã được cảm thọ, đã được sanh lên từ xúc ấy, cảm thọ ấy được diệt tận, được yên lặng. **Khoái lạc và không khoái lạc có xúc là căn nguyên:** khoái lạc và không khoái lạc có xúc là căn nguyên, có xúc là nhân sanh khởi, có xúc là mầm sanh khởi, có xúc là nguồn sanh khởi; - ‘khoái lạc và không khoái lạc có xúc là căn nguyên’ là như thế.

Khi xúc không có mặt thì hai pháp này không có mặt: Khi xúc không có mặt, không được tìm thấy, không có, không tồn tại, thì khoái lạc và không khoái lạc không có mặt, không phát khởi, không sanh ra, không sanh khởi, không hạ sanh, không phát sanh, không xuất hiện; - ‘khi xúc không có mặt thì hai pháp này không có mặt’ là như thế.

Về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa: Quan điểm về hiện hữu có xúc là căn nguyên, quan điểm về không hiện hữu cũng có xúc là căn nguyên. **Điều nào là ý nghĩa:** điều nào là ý nghĩa tuyệt đối; - ‘về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa’ là như thế.

Ta nói cho ngài điều ấy có căn nguyên từ đây - Điều ấy: là điều mà ngài hỏi, điều mà ngài yêu cầu, điều mà ngài thỉnh cầu, điều mà ngài đặt niềm tin. **Ta nói:** Ta nói về, Ta nêu ra, Ta chỉ báo, Ta thông báo, Ta ấn định, Ta khai mở, Ta chia sẻ, Ta làm rõ, Ta bày tỏ; - ‘Ta nói cho ngài điều ấy’ là như thế. **Có căn nguyên từ đây:** từ đây là có xúc là căn nguyên, có xúc là nhân sanh khởi, có xúc là mầm sanh khởi, có xúc là nguồn sanh khởi; - ‘Ta nói cho ngài điều ấy có căn nguyên từ đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Khoái lạc và không khoái lạc có xúc là căn nguyên.

Khi xúc không có mặt thì hai pháp này không có mặt.

Về sự hiện hữu và không hiện hữu, điều nào là ý nghĩa,

Ta nói cho ngài điều ấy có căn nguyên từ đây.”

11 - 10

Vậy xúc ở thế gian có căn nguyên từ đâu?

Và các sự sở hữu được khởi sanh từ đâu?

Khi cái gì không có mặt, thì không có trạng thái chấp là của ta?

Khi cái gì không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm?

Phasso nu lokasmiṃ kutonidāno 'ti - Phasso kutonidāno, kuto jāto, kuto sañjāto, kuto nibbato, kuto abhinibbato, kuto pātubhūto, kinnidāno, kiṃ samudayo, kiñjātiko, kimpabhavo 'ti phassassa mūlaṃ pucchati, hetuṃ pucchati, –pe– samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesati pasādeti 'ti - phasso nu lokasmiṃ kutonidāno.

Pariggahā cāpi¹ kuto pahūtā 'ti pariggahā kuto pahūtā, kuto jātā, kuto sañjātā, kuto nibbattā, kuto abhinibbattā, kuto pātubhūtā, kiṃnidānā, kiṃsamudayā, kiñjātikā, kimpabhavā 'ti pariggahānaṃ mūlaṃ pucchati hetuṃ pucchati, –pe– samudayaṃ pucchati papucchati yācati ajjhesati pasādeti 'ti - pariggahā cāpi¹ kuto pahūtā.

Kismiṃ asante na mamattamatthi 'ti - Kismiṃ asante asaṃvijjamāne natthi anupalabbhamāne² mamattā natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - kismiṃ asante na mamattamatthi.

Kismiṃ vibhūte na phusanti phassā 'ti - Kismiṃ vibhūte vibhāvite atikkante samatikkante vītivate phassā na³ phusanti 'ti - kismiṃ vibhūte na phusanti phassā.

Tenāha so nimmito:

*“Phasso nu lokasmiṃ kutonidāno
pariggahā cāpi¹ kuto pahūtā,
kismiṃ asante na mamattamatthi
kismiṃ vibhūte na phusanti phassā”*ti.

11 - 11

*Nāmañca rūpañca paṭicca phasso
icchānidānāni pariggahāni,
icchāy' asantiyā na mamattamatthi
rūpe vibhūte na phusanti phassā.*

Nāmañca rūpañca paṭicca phasso 'ti - Cakkhuṃ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṃ, tiṇṇaṃ saṅgati phasso; cakkhu ca⁴ rūpā ca rūpasmim, cakkhusamphassaṃ ṭhapetvā sampayuttakā dhammā nāmasmiṃ; evampi nāmañca rūpañca paṭicca phasso.

¹ vāpi - Syā, PTS.

² asaṃvijjamāne anupalabbhamāne - Syā, PTS.

³ na phassā - Syā, PTS.

⁴ cakkhuñca - Syā, PTS, Sīmu 2.

Vậy xúc ở thế gian có căn nguyên từ đâu? - Là hỏi về nguồn gốc, hỏi về nhân –nt– hỏi về nhân sanh khởi của xúc: “Xúc có căn nguyên từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘vậy xúc ở thế gian có căn nguyên từ đâu?’ là như thế.

Và các sự sở hữu được khởi sanh từ đâu? - Là hỏi về nguồn gốc, hỏi về nhân –nt– hỏi về nhân sanh khởi của các sự sở hữu: “Các sự sở hữu phát khởi từ đâu, sanh ra từ đâu, sanh khởi từ đâu, hạ sanh từ đâu, phát sanh từ đâu, xuất hiện từ đâu, có cái gì là căn nguyên, có cái gì là nhân sanh khởi, có cái gì là mầm sanh khởi, có cái gì là nguồn sanh khởi?” là chất vấn, yêu cầu, thỉnh cầu, đặt niềm tin; - ‘và các sự sở hữu được khởi sanh từ đâu?’ là như thế.

Khi cái gì không có mặt, thì không có trạng thái chấp là của ta? - Khi cái gì không có mặt, không được tìm thấy, không có, không tồn tại, thì trạng thái chấp là của ta là không có, không có mặt, không được tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘khi cái gì không có mặt, thì không có trạng thái chấp là của ta?’ là như thế.

Khi cái gì không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm? - Khi cái gì không hiện hữu, không có mặt, đã vượt quá, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi thì các xúc không xúc chạm; - ‘khi cái gì không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm?’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:

“Vậy xúc ở thế gian có căn nguyên từ đâu?

Và các sự sở hữu được khởi sanh từ đâu?

Khi cái gì không có mặt, thì không có trạng thái chấp là của ta?

Khi cái gì không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm?”

11 - 11

Xúc tùy thuộc vào danh và sắc.

Và các sự sở hữu có ước muốn là căn nguyên.

Khi ước muốn không có mặt thì không có trạng thái chấp là của ta.

Khi sắc không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm.

Xúc tùy thuộc vào danh và sắc: Tùy thuộc vào mắt và các cảnh sắc, nhãn thức sanh lên; sự gặp gỡ của ba pháp này là xúc. Mắt và các cảnh sắc là thuộc về sắc, các pháp có liên quan ngoại trừ nhãn xúc là thuộc về danh; xúc tùy thuộc vào danh và sắc là như vậy.

Sotañca paṭicca sadde ca uppajjati sotaviññāṇaṃ, tiṇṇaṃ saṅgati phasso; sotañca saddā ca rūpasmiṃ, sotasamphassaṃ ṭhapetvā sampayuttakā dhammā nāmasmiṃ; evampi nāmañca rūpañca paṭicca phasso. Ghānaṃ ca paṭicca gandhe ca uppajjati ghānaviññāṇaṃ, tiṇṇaṃ saṅgati phasso; ghānañca gandhā ca rūpasmiṃ, ghānasamphassaṃ ṭhapetvā sampayuttakā dhammā nāmasmiṃ; evampi nāmañca rūpañca paṭicca phasso. Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhaviññāṇaṃ, tiṇṇaṃ saṅgati phasso; jivhā ca rasā ca rūpasmiṃ, jivhāsamphassaṃ ṭhapetvā sampayuttakā dhammā nāmasmiṃ; evampi nāmañca rūpañca paṭicca phasso. Kāyañca paṭicca phoṭṭhabbe ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ, tiṇṇaṃ saṅgati phasso; kāyo ca phoṭṭhabbā ca rūpasmiṃ, kāyasamphassaṃ ṭhapetvā sampayuttakā dhammā nāmasmiṃ; evampi nāmañca rūpañca paṭicca phasso. Manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇaṃ, tiṇṇaṃ saṅgati phasso; vatthurūpaṃ rūpasmiṃ, dhammā rūpino rūpasmiṃ, manosamphassaṃ ṭhapetvā sampayuttakā dhammā nāmasmiṃ; evampi nāmañca rūpañca paṭicca phasso.

Ichhānidānāni pariggahāni 'ti - Ichhā vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Pariggahā** 'ti dve pariggahā: taṇhāpariggaho ca ditṭhipariggaho ca –pe– ayaṃ taṇhāpariggaho –pe– ayaṃ ditṭhipariggaho. **Ichhānidānāni pariggahāni** 'ti pariggahā icchānidānā icchāhetukā icchāpaccayā icchākāraṇā icchāpabhavā 'ti - icchānidānāni pariggahāni.

Ichhāy' asantyā na mamattamatthī 'ti - Ichhā vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Mamattā** 'ti dve mamattā: taṇhāmamattañca ditṭhimamattañca –pe– idaṃ taṇhāmamattaṃ –pe– idaṃ ditṭhimamattaṃ. **Ichhāy' asantyā na mamattamatthī** 'ti icchāya asantyā asaṃvijjamānāya natthi anupalabbhamānāya¹ mamattā natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhābuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - icchāy' asantyā na mamattamatthi.

Rūpe vibhūte na phusanti phassā 'ti - **Rūpe** 'ti cattāro ca mahābhūtā catunnañca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ. **Rūpe vibhūte** 'ti catuhākārehi² rūpaṃ vibhūtaṃ hoti: ñātavibhūtena³ tiraṇavibhūtena pahānavibhūtena samatikkamavibhūtena.

Kathaṃ ñātavibhūtena⁴ rūpaṃ vibhūtaṃ hoti? Rūpaṃ jānāti yaṃ kiñci rūpaṃ, sabbāṃ rūpaṃ cattāri ca mahābhūtāni⁵ catunnañca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ 'ti jānāti passati; evaṃ ñātavibhūtena rūpaṃ vibhūtaṃ hoti.

¹ asaṃvijjamānāya 'nupalabbhamānāya - Syā, PTS.

² catūhi kāraṇehi - Syā, PTS.

³ ñāṇavibhūtena - Sīmu 2; ñātavītivattena - Sa.

⁴ ñāṇavibhūtena - Sīmu 2.

⁵ cattāro ca mahābhūtā - Syā, PTS.

Tùy thuộc vào tai và các cảnh thính, nhĩ thức sanh lên; sự gặp gỡ của ba pháp này là xúc. Tai và các cảnh thính là thuộc về sắc, các pháp có liên quan ngoại trừ nhĩ xúc là thuộc về danh; xúc tùy thuộc vào danh và sắc còn là như vậy. Tùy thuộc vào mũi và các cảnh khí, tỷ thức sanh lên; sự gặp gỡ của ba pháp này là xúc. Mũi và các cảnh khí là thuộc về sắc, các pháp có liên quan ngoại trừ tỷ xúc là thuộc về danh; xúc tùy thuộc vào danh và sắc còn là như vậy. Tùy thuộc vào lưỡi và các cảnh vị, thiệt thức sanh lên; sự gặp gỡ của ba pháp này là xúc. Lưỡi và các cảnh vị là thuộc về sắc, các pháp có liên quan ngoại trừ thiệt xúc là thuộc về danh; xúc tùy thuộc vào danh và sắc còn là như vậy. Tùy thuộc vào thân và các cảnh xúc, thân thức sanh lên; sự gặp gỡ của ba pháp này là xúc. Thân và các cảnh xúc là thuộc về sắc, các pháp có liên quan ngoại trừ thân xúc là thuộc về danh; xúc tùy thuộc vào danh và sắc còn là như vậy. Tùy thuộc vào ý và các cảnh pháp, ý thức sanh lên; sự gặp gỡ của ba pháp này là xúc. Sắc ý vật là thuộc về sắc, các pháp có sắc là thuộc về sắc, các pháp có liên quan ngoại trừ ý xúc là thuộc về danh; xúc tùy thuộc vào danh và sắc còn là như vậy.

Và các sự sở hữu có ước muốn là căn nguyên: Ước muốn nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Sự sở hữu:** có hai sự sở hữu: sự sở hữu do tham ái và sự sở hữu do tà kiến. –nt– điều này là sở hữu do tham ái. –nt– điều này là sở hữu do tà kiến. **Và các sự sở hữu có ước muốn là căn nguyên:** các sự sở hữu có ước muốn là căn nguyên, có ước muốn là nhân, có ước muốn là duyên, có ước muốn là lý do, có ước muốn là nguồn sanh khởi; - ‘và các sự sở hữu có ước muốn là căn nguyên’ là như thế.

Khi ước muốn không có mặt thì không có trạng thái chấp là của ta: Ước muốn nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Trạng thái chấp là của ta:** có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến. **Khi ước muốn không có mặt thì không có trạng thái chấp là của ta:** Khi ước muốn không có mặt, không được tìm thấy, không có, không tồn tại, thì trạng thái chấp là của ta là không có, không có mặt, không được tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘khi ước muốn không có mặt thì không có trạng thái chấp là của ta’ là như thế.

Khi sắc không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm - Sắc: bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió) và sắc liên quan đến bốn yếu tố chính. **Khi sắc không hiện hữu:** Sắc không hiện hữu với bốn hình thức: với việc không hiện hữu do đã được biết, với việc không hiện hữu do sự xét đoán, với việc không hiện hữu do sự dứt bỏ, với việc không hiện hữu do sự vượt qua.

Sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do đã được biết nghĩa là thế nào? Vị ấy biết về sắc. Vị ấy biết và thấy rằng: ‘Bất cứ loại sắc nào, mọi loại sắc đều là bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió) và sắc liên quan đến bốn yếu tố chính;’ sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do đã được biết nghĩa là như vậy.

Kathaṃ tīraṇavibhūtena rūpaṃ vibhūtaṃ hoti? Evaṃ ñātaṃ katvā rūpaṃ tīreti; aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato itito upaddavato bhayato upassaggato calato pabhaṅgurato¹ addhuvato atāṇato alenato asaraṇato rittato tucchato suññato anattato ādinavato vipariṇāmadhammato asārakato aghamūlato vadhakato vibhavato sāsavato saṅkhatato mārāmisato jātidhammato jarādhammato byādhidhammato maraṇadhammato sokaparidevadukkhadomanassūpāyāsa-dhammato saṅkilesikadhammato samudayato atthaṅgamato assādato² ādinavato nissaraṇato tīreti; evaṃ tīraṇavibhūtena rūpaṃ vibhūtaṃ hoti.

Kathaṃ pahānavibhūtena rūpaṃ vibhūtaṃ hoti? Evaṃ tīrayitvā rūpe chandarāgaṃ pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvaṃ gameti. Vuttaṃ hetuṃ bhagavatā: “Yo bhikkhave rūpe³ chandarāgo, taṃ pajahatha; evaṃ taṃ rūpaṃ pahīnaṃ⁴ bhavissati ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvakataṃ⁵ āyatīṃ anuppādadamman ”ti;⁶ evaṃ pahānavibhūtena rūpaṃ vibhūtaṃ hoti.

Kathaṃ samatikkamavibhūtena rūpaṃ vibhūtaṃ hoti? Catasso arūpasamāpattiyo paṭiladdhassa rūpā vibhūtā honti vibhāvītā atikkantā samatikkantā vītivattā; evaṃ samatikkamavibhūtena rūpaṃ vibhūtaṃ hoti. Imehi catuhi kāraṇehi rūpaṃ vibhūtaṃ hoti.

Rūpe vibhūte na phusanti phassā ’ti rūpe vibhūte vibhāvite atikkante samatikkante vītivatte pañca phassā na phusanti: cakkhusamphasso sotasaṃphasso ghānasamphasso jivhāsamphasso kāyasamphasso - rūpe vibhūte na phusanti phassā.

Tenāha bhagavā:

“Nāmañca rūpañca paṭicca phasso
icchānidānāni pariggahāni,
icchāy’ asantya na mamattamatthi
rūpe vibhūte na phusanti phassā ”ti.

11 - 12

Kathaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ
sukhaṃ dukhaṃ vāpī⁷ kathaṃ vibhoti,
etaṃ me pabrūhi yathā vibhoti
taṃ jānissāma iti⁸ me mano ahū.

¹ pabhaṅgato - Syā, PTS; pabhaṅguto - Sa.

² asārato - Sīmu 2.

³ yo rūpe bhikkhave - Syā, PTS.

⁴ evaṃ taṃ pahīnaṃ - Syā, PTS.

⁵ anabhāvaṃkataṃ - Ma;
anabhāvaṅgataṃ Syā, PTS.

⁶ Khandhasaṃyutta, Bhāravagga.

⁷ dukhañcāpi - Ma;
dukhaṃ vāpi - Syā, PTS.

⁸ jāniyāmāti - Ma;
jāniyāma iti - Syā, PTS;
jāniyāmāti - Sīmu 2.

Sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do sự xét đoán nghĩa là thế nào? Sau khi đã được biết như vậy, vị ấy xét đoán về sắc. Vị ấy xét đoán là vô thường, là khổ, là cơn bệnh, là mụn ghẻ, là mũi tên, là tai ương, là tật nguyên, là không sai khiến được, là biến hoại, là tai họa, là bất hạnh, là sợ hãi, là nguy cơ, là thay đổi, là mảnh mai, là không bền, là không nơi nương náu, là không nơi trú ẩn, là không nơi nương nhờ, là trống rỗng, là rỗng không, là trống không, là vô ngã, là bất lợi, là có bản chất biến đổi, là không có cốt lõi, là gốc gác của tai ương, là kẻ giết hại, là vật hư hỏng, là có sự rò rỉ, là bị tạo tác, là mối nhử của Ma Vương, là có bản chất sanh ra, là có bản chất già, là có bản chất bệnh, là có bản chất chết, là có bản chất sâu-bi-khổ-ưu-não, là có bản chất ô nhiễm, là nhân sanh khởi, là sự tiêu hoại, là sự hứng thú, là sự bất lợi, là sự thoát ra; sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do sự xét đoán nghĩa là như vậy.

Sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do sự dứt bỏ nghĩa là thế nào? Sau khi xét đoán như vậy thì vị ấy dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu sự mong muốn và luyến ái ở sắc. Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến: “*Này các tỳ khuru, cái gì là sự mong muốn và luyến ái ở sắc, các người hãy dứt bỏ cái ấy. Như vậy sắc ấy sẽ được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai;*” sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do sự dứt bỏ nghĩa là như vậy.

Sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do sự vượt qua nghĩa là thế nào? Đối với người đã đạt được bốn sự chứng đạt về vô sắc thì các sắc không còn hiện hữu, không có mặt, đã vượt quá, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi; sắc không hiện hữu với việc không hiện hữu do sự vượt qua nghĩa là như vậy. Sắc không hiện hữu với bốn lý do này.

Khi sắc không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm: Khi sắc không hiện hữu, không có mặt, đã vượt quá, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi thì năm xúc – nhãn xúc, nhĩ xúc, tỷ xúc, thiệt xúc, thân xúc – không xúc chạm; - ‘khi sắc không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Xúc tùy thuộc vào danh và sắc.

Và các sự sở hữu có ước muốn là căn nguyên.

Khi ước muốn không có mặt thì không có trạng thái chấp là của ta.

Khi sắc không hiện hữu, thì các xúc không xúc chạm.”

11 - 12

Đối với vị đã thành đạt thế nào thì sắc không hiện hữu?

Hạnh phúc hoặc luôn cả khổ đau không hiện hữu như thế nào?

Xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy không hiện hữu ra sao,

‘chúng tôi sẽ biết điều ấy,’ ý nghĩ của tôi đã là thế ấy.

Kathaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ 'ti - **Kathaṃ sametassā** 'ti kathaṃ sametassa kathaṃ paṭipannassa kathaṃ iriyantassa kathaṃ vattantassa¹ kathaṃ pārentassa kathaṃ yapentassa kathaṃ yāpentassa rūpaṃ vibhoti, vibhāvīyati atikkamīyati samatikkamīyati, vītivattīyati 'ti² - kathaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ.

Sukhaṃ dukhaṃ vāpi kathaṃ vibhoti 'ti - Sukhaṃ ca dukhaṃ ca kathaṃ vibhoti vibhāvīyati atikkamīyati samatikkamīyati vītivattīyati 'ti - sukhaṃ dukhaṃ vāpi kathaṃ vibhoti.

Etaṃ me pabrūhi yathā vibhoti 'ti - **Etaṃ** 'ti yaṃ pucchāmi, yaṃ yācāmi, yaṃ ajjhesāmi³ yaṃ pasādemī 'ti etaṃ. **Me pabrūhi** 'ti me pabrūhi⁴ ācikkha desehi paññapehi paṭṭhapehi vivara vibhaja uttānīkarohi pakāsehi 'ti etaṃ me pabrūhi. **Yathā vibhoti** 'ti yathā vibhoti vibhāvīyati atikkamīyati samatikkamīyati vītivattīyati 'ti - etaṃ me pabrūhi yathā vibhoti.

Taṃ jānissāma iti me mano ahū 'ti - **Taṃ jānissāmā** 'ti taṃ jāneyyāma ājāneyyāma vijāneyyāma paṭivijāneyyāma paṭivijjheyāmā 'ti taṃ jānissāma. **Iti me mano ahūti** - iti me mano ahu, iti me cittaṃ ahu, iti me saṅkappo ahu, iti me viññāṇaṃ ahū 'ti - taṃ jānissāma iti me mano ahu.

Tenāha so nimmito:

*“Kathaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ
sukhaṃ dukhaṃ vāpi kathaṃ vibhoti,
etaṃ me pabrūhi yathā vibhoti
taṃ jānissāma iti me mano ahū”*ti.

11 - 13

*Na saññasaññī na visaññasaññī
nopi asaññī na vibhūtasaññī,
evaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ
saññānidānā hi papañcasaṅkhā.*

Na saññasaññī na visaññasaññī 'ti - Saññasaññīno vuccanti ye pakatisaññāya ṭhitā, napi so pakatisaññāya ṭhito. Visaññāsaññīno vuccanti ummattakā ye ca khittacittā,⁵ napi so ummattako, nopi khittacitto 'ti - na saññasaññī na visaññasaññī.

¹ kathaṃ vattentassa - Ma;
kathaṃ pavattentassa - Syā, PTS.

² vibhāvīyati atikkamīyati samatikkamīyati vītivattīyati - Syā, PTS, Sīmu 2.

³ ajjhosāmi - Sīmu 2.

⁴ me brūhi - Syā;
brūhi - PTS.

⁵ ukkhittacittā - Syā, PTS.

Đối với vị đã thành đạt thế nào thì sắc không hiện hữu? - Đối với vị đã thành đạt thế nào: Đối với vị đã thành đạt thế nào là đối với vị đã thực hành thế nào, đối với vị đã sinh hoạt thế nào, đối với vị đã vận hành thế nào, đối với vị đã bảo hộ thế nào, đối với vị đã hộ trì thế nào, đối với vị đã bảo dưỡng thế nào thì sắc không hiện hữu, không có mặt, đã được vượt quá, đã được vượt qua hẳn, đã được vượt qua khỏi; - ‘đối với vị đã thành đạt thế nào thì sắc không hiện hữu?’ là như thế.

Hạnh phúc hoặc luôn cả khổ đau không hiện hữu như thế nào? - Hạnh phúc và khổ đau không hiện hữu, không có mặt, đã được vượt quá, đã được vượt qua hẳn, đã được vượt qua khỏi như thế nào? - ‘hạnh phúc hoặc luôn cả khổ đau không hiện hữu như thế nào?’ là như thế.

Xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy không hiện hữu ra sao - Điều ấy: là điều mà tôi hỏi, điều mà tôi yêu cầu, điều mà tôi thỉnh cầu, điều mà tôi đặt niềm tin. **Xin Ngài hãy nói cho tôi:** xin Ngài hãy nói ra, hãy nói về, hãy nêu ra, hãy chỉ bảo, hãy thông báo, hãy ấn định, hãy khai mở, hãy chia sẻ, hãy làm rõ, hãy bày tỏ cho tôi; - ‘Xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy’ là như thế. **Không hiện hữu ra sao:** không hiện hữu, không có mặt, đã được vượt quá, đã được vượt qua hẳn, đã được vượt qua khỏi ra sao; - ‘xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy không hiện hữu ra sao’ là như thế.

‘Chúng tôi sẽ biết điều ấy,’ ý nghĩ của tôi đã là thế ấy - Chúng tôi sẽ biết điều ấy: Chúng tôi có thể biết, chúng tôi có thể hiểu biết, chúng tôi có thể nhận thức, chúng tôi có thể thừa nhận, chúng tôi có thể thấu triệt điều ấy; - ‘chúng tôi sẽ biết điều ấy’ là như thế. **Ý nghĩ của tôi đã là thế ấy:** Ý của tôi đã là thế ấy, tâm của tôi đã là thế ấy, tư duy của tôi đã là thế ấy, nhận thức của tôi đã là thế ấy; - ‘chúng tôi sẽ biết điều ấy,’ ý nghĩ của tôi đã là thế ấy’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:
 “Đối với vị đã thành đạt thế nào thì sắc không hiện hữu?
 Hạnh phúc hoặc luôn cả khổ đau không hiện hữu như thế nào?
 Xin Ngài hãy nói cho tôi điều ấy không hiện hữu ra sao,
 ‘chúng tôi sẽ biết điều ấy,’ ý nghĩ của tôi đã là thế ấy.”

11 - 13

Không phải là có tướng do tướng, không phải là có tướng do tướng sai lệch, cũng không phải là không có tướng, không phải là có tướng không được hiện hữu; đối với vị đã thành đạt như vậy thì sắc không hiện hữu, bởi vì cái gọi là vọng tướng có tướng là căn nguyên.

Không phải là có tướng do tướng, không phải là có tướng do tướng sai lệch: Những người có tướng do tướng nói đến những người trú vào tướng bình thường; vị ấy cũng không trú vào tướng bình thường. Những người có tướng do tướng sai lệch nói đến những người bị điên hoặc có tâm bị rối loạn; vị ấy không phải là người bị điên, cũng không phải là người có tâm bị rối loạn; - ‘không phải là có tướng do tướng, không phải là có tướng do tướng sai lệch’ là như thế.

Nopi asaṅṅi na vibhūtasāṅṅi 'ti - Asaṅṅino vuccanti nirodhasamāpannā ye ca asaṅṅasattā, napi so nirodhasamāpanno, napi¹ asaṅṅasatto. Vibhūtasāṅṅino vuccanti ye catunnaṃ āruppasamāpattīnaṃ lābhino, napi so catunnaṃ arūpasamāpattīnaṃ lābhī 'ti - nopi asaṅṅi na vibhūtasāṅṅi.

Evaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ 'ti - Idha bhikkhu sukhasa ca pahānā -pe-
catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. So evaṃ samāhite citte parisuddhe
pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite ānejjappatte²
ākāsānañcāyatanasamāpattipaṭilābhatthāya cittaṃ abhinīharati abhininnāmeti,
āruppamagga³samaṅgīti. **Evaṃ sametassā** 'ti⁴ evaṃ paṭipannassa evaṃ iriyantassa
evaṃ vattantassa evaṃ pālentassa evaṃ yapentassa evaṃ yāpentassa rūpaṃ vibhoti
vibhāvīyati atikkamiyati samatikkamiyati vītivattiyati 'ti⁵ - evaṃ sametassa vibhoti
rūpaṃ.

Saṅṅānidānā hi papañcasāṅkhā 'ti - Papañcā yeva papañcasāṅkhā; taṅhā
papañcasāṅkhā, diṭṭhi papañcasāṅkhā, mānaṃ papañcasāṅkhā, saṅṅānidānā
saṅṅāsamudaya saṅṅājātikā⁶ saṅṅāpabhavā 'ti - saṅṅānidānā hi papañcasāṅkhā.

Tenāha bhagavā:

*“Na saṅṅasaṅṅi na visaṅṅasaṅṅi
nopi asaṅṅi na vibhūtasāṅṅi,
evaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ
saṅṅānidānā hi papañcasāṅkhā”*ti.

11 - 14

*Yantaṃ apucchimha akittayī no
aññaṃ taṃ pucchāma tadinṅha brūhi,
ettāvattaṃ nu⁷ vadanti heke
yakkhassa suddhiṃ idha paṇḍitā se
udāhu aññaṃpi vadanti etto.*

Yantaṃ apucchimha akittayī no 'ti - Yantaṃ apucchimha ayācimha
ajjhesimha pasādayimha. **Akittayī no** 'ti kittitaṃ⁸ ācikkhitaṃ desitaṃ paññapitaṃ
paṭṭhapitaṃ vivaṭaṃ vibhattaṃ uttānīkataṃ pakāsitaṃ 'ti - yantaṃ apucchimha
akittayī no.

¹ nopi - Syā, PTS.

² ānejjappatte - Ma, Syā, PTS.

³ ārūpamagga^o - Syā, PTS.

⁴ evaṃ sametassa - Ma, Syā.

⁵ vibhāvīyati atikkamiyati samatikkamiyati vītivattiyati - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ saṅṅājātiyā - PTS.

⁷ no - Syā, PTS, Sa, evaṃ sabbattha.

⁸ kittitaṃ pakittitaṃ - Ma, Syā, PTS.

Cũng không phải là không có tướng, không phải là có tướng không được hiện hữu: Những người không có tướng nói đến những vị đã đạt đến diệt thọ tướng định hoặc các chúng sanh cõi vô tướng; vị ấy không phải là người đã đạt đến diệt thọ tướng định, cũng không phải là chúng sanh cõi vô tướng. Những người có tướng không được hiện hữu nói đến những vị có sự đạt đến sự chứng đạt bốn thiên vô sắc; vị ấy cũng không phải là người có sự đạt đến sự chứng đạt bốn thiên vô sắc; - ‘cũng không phải là không có tướng, không phải là có tướng không được hiện hữu’ là như thế.

Đối với vị đã thành đạt như vậy thì sắc không hiện hữu: Ở đây, vị tỳ khuru do sự từ bỏ lạc –nt– đạt đến và trú thiên thứ tư. Khi tâm được định tĩnh, thuần tịnh, tinh khiết, không bợn nhơ, lìa khỏi phiền não, nhu thuận, có thể sử dụng, ổn định, đã đạt đến trạng thái vững chắc như thế, vị ấy đem tâm, hướng dẫn tâm nhằm mục đích đạt đến sự chứng đạt Không Vô Biên xứ, là vị có được đạo lộ vô sắc. **Đối với vị đã thành đạt như vậy:** là đối với vị đã thực hành như vậy, đối với vị đã sinh hoạt như vậy, đối với vị đã vận hành như vậy, đối với vị đã bảo hộ như vậy, đối với vị đã hộ trì như vậy, đối với vị đã bảo dưỡng như vậy thì sắc không hiện hữu, không có mặt, đã được vượt quá, đã được vượt qua hẳn, đã được vượt qua khỏi; - ‘đối với vị đã thành đạt như vậy thì sắc không hiện hữu’ là như thế.

Bởi vì cái gọi là vọng tướng có tướng là căn nguyên: Vọng tướng chính là các pháp có tên gọi là vọng tướng; tham ái có tên gọi là vọng tướng, tà kiến có tên gọi là vọng tướng, ngã mạn có tên gọi là vọng tướng, có tướng là căn nguyên, có tướng là nhân sanh khởi, có tướng là mầm sanh khởi, có tướng là nguồn sanh khởi; - ‘bởi vì cái gọi là vọng tướng có tướng là căn nguyên’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không phải là có tướng do tướng, không phải là có tướng do tướng sai lệch, cũng không phải là không có tướng, không phải là có tướng không được hiện hữu; đối với vị đã thành đạt như vậy thì sắc không hiện hữu, bởi vì cái gọi là vọng tướng có tướng là căn nguyên.”

11 - 14

Điều mà chúng tôi đã hỏi Ngài, Ngài đã trả lời chúng tôi. Chúng tôi hỏi Ngài điều khác. Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy. Có phải một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của hàng Dạ Xoa đến chừng này là cao nhất,¹ hay là họ còn nói về điều khác so với điều này?

Điều mà chúng tôi đã hỏi Ngài, Ngài đã trả lời chúng tôi: Điều mà chúng tôi đã hỏi, đã yêu cầu, đã thỉnh cầu, đã đặt niềm tin vào Ngài. **Ngài đã trả lời chúng tôi:** là (điều mà chúng tôi hỏi) đã được trả lời, đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được thông báo, đã được ấn định, đã được khai mở, đã được chia sẻ, đã được làm rõ, đã được bày tỏ; - ‘điều mà chúng tôi đã hỏi Ngài, Ngài đã trả lời chúng tôi’ là như thế.

¹ Nói về sự chứng đạt các tầng thiên vô sắc (Nidda. ii, 359).

Aññaṃ taṃ pucchāma tadiṅgha brūhi 'ti - Aññaṃ taṃ pucchāma, aññaṃ taṃ papucchāma,¹ aññaṃ taṃ ajjhesāma, aññaṃ taṃ pasādemā, uttarim̐ taṃ pucchāma. **Tadiṅgha brūhi** 'ti iṅgha brūhi ācikkha desehi paññapehi paṭṭhapehi vivara vibhaja uttānikarohi pakāsehi 'ti - aññaṃ taṃ pucchāma tadiṅgha brūhi.

Ettāvataggaṃ nu vadanti heke yakkhassa suddhim idha paṇḍitā se 'ti - Eke samaṇabrāhmaṇā etā arūpasamāpattiyo² aggaṃ seṭṭhaṃ viṣiṭṭhaṃ³ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. **Yakkhassā** 'ti sattassa narassa māṇavassa posassa puggalassa jīvassa jāgussa⁴ jantussa indagussa⁵ manujassa. **Suddhin** 'ti suddhim visuddhim parisuddhim muttim vimuttim parimuttim. **Idha paṇḍitā se** 'ti idha paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā⁶ hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - ettāvataggaṃ nu vadanti heke yakkhassa suddhim idha paṇḍitā se.

Udāhu aññaṃpi vadanti etto 'ti - Udāhu eke samaṇabrāhmaṇā etā arūpasamāpattiyo atikkamitvā samatikkamitvā vītivattetvā,⁷ etto arūpasamāpattito⁸ aññaṃ uttarim̐ yakkhassa suddhim visuddhim parisuddhim muttim vimuttim parimuttim vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - udāhu aññaṃpi vadanti etto.

Tenāha so nimmito:

*“Yantaṃ apucchimha akittayī no
aññaṃ taṃ pucchāma tadiṅgha brūhi,
ettāvataggaṃ nu vadanti h' eke
yakkhassa suddhim idha paṇḍitā se
udāhu aññaṃpi vadanti etto”*ti.

11 - 15

*Ettāvataggampi vadanti h' eke
yakkhassa suddhim idha paṇḍitā se,
tesaṃ paneke⁹ samayaṃ vadanti
anupādisese kusalāvadānā.*

Ettāvataggampi vadanti heke yakkhassa suddhim idha paṇḍitā se 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā sassatavādā etā arūpasamāpattiyo² aggaṃ seṭṭhaṃ viṣiṭṭhaṃ³ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. **Yakkhassā** 'ti sattassa narassa māṇavassa posassa puggalassa jīvassa jāgussa⁴ jantussa indagussa⁵ manujassa. **Suddhin** 'ti suddhim visuddhim parisuddhim muttim vimuttim parimuttim. **Idha paṇḍitā se** 'ti idha paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā⁶ hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - ettāvataggampi vadanti heke yakkhassa suddhim idha paṇḍitā se.

¹ yācāma - Ma, Syā, PTS.

² ettāvata arūpasamāpattiya - Syā, PTS.

³ viṣeṭṭhaṃ - Syā, PTS.

⁴ jātussa - Syā; jāgussa - PTS;
jatussa - Sīmu 2.

⁵ hindagussa - Pu.

⁶ dhīravādā ñāyavādā - Syā, PTS.

⁷ vītivattitvā - Syā, PTS.

⁸ arūpato - Syā, PTS.

⁹ puneke - Syā, PTS.

Chúng tôi hỏi Ngài điều khác. Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy: Chúng tôi hỏi Ngài điều khác là chúng tôi chất vấn Ngài điều khác, chúng tôi yêu cầu Ngài điều khác, chúng tôi thỉnh cầu Ngài điều khác, chúng tôi đặt niềm tin vào Ngài điều khác, chúng tôi hỏi Ngài thêm điều nữa. **Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy:** Nào, xin Ngài hãy nói, hãy nêu ra, hãy chỉ bảo, hãy thông báo, hãy ấn định, hãy khai mở, hãy chia sẻ, hãy làm rõ, hãy bày tỏ; - ‘chúng tôi hỏi Ngài điều khác. Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy’ là như thế.

Có phải một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của hàng Dạ Xoa đến chùng này là cao nhất: Một số Sa-môn và Bà-la-môn nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả rằng các sự chứng đạt về vô sắc này là cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý. **Của hàng Dạ Xoa:** là của chúng sanh, của đàn ông, của thanh niên, của người nam, của cá nhân, của mạng sống, của người còn sanh tử, của con người, của người đi theo nghiệp, của nhân loại. **Sự trong sạch:** sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi. **(Một số) bậc sáng suốt ở nơi đây:** Ở đây, các vị có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘có phải một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của hàng Dạ Xoa đến chùng này là cao nhất’ là như thế.

Hay là họ còn nói về điều khác so với điều này: Hay là một số Sa-môn và Bà-la-môn sau khi đã vượt quá, sau khi đã vượt qua hẳn, sau khi đã vượt qua khỏi các sự chứng đạt về vô sắc này, (các vị ấy) nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả rằng có sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi của hàng Dạ Xoa là sự vượt trội khác so với sự chứng đạt về vô sắc này; - ‘hay là họ còn nói về điều khác so với điều này’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:

“Điều mà chúng tôi đã hỏi Ngài, Ngài đã trả lời chúng tôi. Chúng tôi hỏi Ngài điều khác. Nào, xin Ngài hãy nói về điều ấy. Có phải một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của hàng Dạ Xoa đến chùng này là cao nhất, hay là họ còn nói về điều khác so với điều này?”

11 - 15

Một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của hàng Dạ Xoa chỉ đến chùng này là cao nhất. Trái lại, một số trong số đó nói về sự tịch diệt (đoạn kiến), trong khi tuyên bố là thiện xảo về trạng thái không còn dư sót.

Một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của hàng Dạ Xoa chỉ đến chùng này là cao nhất: Có một số Sa-môn và Bà-la-môn theo học thuyết về thường kiến nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả rằng các sự chứng đạt về vô sắc này là cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý. **Của hàng Dạ Xoa:** của chúng sanh, của đàn ông, của thanh niên, của người nam, của cá nhân, của mạng sống, của người còn sanh tử, của con người, của người đi theo nghiệp, của nhân loại. **Sự trong sạch:** sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi. **(Một số) bậc sáng suốt ở nơi đây:** Ở đây, các vị có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của hàng Dạ Xoa chỉ đến chùng này là cao nhất’ là như thế.

Tesaṃ paneke¹ samayaṃ vadanti anupādisese kusalāvadānā 'ti - Tesaṃ yeva samaṇabrāhmaṇānaṃ eke samaṇabrāhmaṇā ucchedavādā bhavatajjitā vibhavaṃ abhinandanti. Te sattassa samaṇ upasamaṃ vūpasamaṃ nirodhaṃ paṭippassaddhanti² vadanti. Yato kiṃ³ bho ayaṃ attā kāyassa bheda ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā, ettāvata anupādiseso hoti.⁴ **Kusalāvadānā** 'ti kusalavādā paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - tesaṃ paneke samayaṃ vadanti anupādisese kusalāvadānā.

Tenāha bhagavā:

*“Ettāvataggampi vadanti h' eke
yakkhassa suddhiṃ idha paṇḍitā se,
tesaṃ paneke samayaṃ vadanti
anupādisese kusalāvadānā”*ti.

11 - 16

*Ete ca ñatvā upanissitāti
ñatvā munī nissaye so vimamsī,
ñatvā vimutto na vivādameti⁵
bhavābhavāya na sameti dhīro.*

Ete ca ñatvā upanissitā 'ti - **Ete** 'ti diṭṭhigatike. **Upanissitā** 'ti sassatadiṭṭhinissitā 'ti ñatvā, ucchedadiṭṭhinissitā 'ti ñatvā, sassatucchedadiṭṭhinissitā 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti - ete ca ñatvā upanissitāti.

Ñatvā muni nissaye so vimamsī 'ti - **Munī** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe–saṅgajālamaticca so muni. Muni sassatadiṭṭhinissitāti ñatvā, ucchedadiṭṭhinissitāti ñatvā, sassatucchedadiṭṭhinissitāti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. **So vimamsī** 'ti paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī 'ti - ñatvā munī nissaye so vimamsī.

¹ puneke - Syā, PTS.

² paṭippassaddhaṃ - Syā, PTS.

³ kira - Syā, PTS.

⁴ anupādisesoti - Ma, Syā, PTS.

⁵ napi vādameti - Katthaci.

Trái lại, một số trong số đó nói về sự tịch diệt (đoạn kiến), trong khi tuyên bố là thiện xảo về trạng thái không còn dư sót: Ngay trong số các Sa-môn và Bà-la-môn ấy, một số Sa-môn và Bà-la-môn theo học thuyết về đoạn kiến, khiếp sợ sự hiện hữu, thích thú sự không hiện hữu. Các vị ấy nói về sự an tịnh, sự yên tịnh, sự vắng lặng, sự tịch diệt, sự tịch tịnh của chúng sanh rằng: “Thưa ngài, nghe nói khi nào bản thân này, do sự hoại rã của thân thể, bị hủy hoại, bị tiêu hoại, không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; cho đến chừng ấy là trạng thái không còn dư sót.” **Trong khi tuyên bố là thiện xảo:** là có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘trái lại, một số trong số đó nói về sự tịch diệt (đoạn kiến), trong khi tuyên bố là thiện xảo về trạng thái không còn dư sót’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Một số bậc sáng suốt ở nơi đây nói rằng sự trong sạch của chúng sanh chỉ đến chừng này là cao nhất. Trái lại, một số trong số đó nói về sự tịch diệt (đoạn kiến), trong khi tuyên bố là thiện xảo về trạng thái không còn dư sót.”

11 - 16

*Và sau khi nhận biết những người này là những kẻ nương tựa,¹
sau khi nhận biết, bậc hiền trí ấy có sự cân nhắc về các sự nương tựa,
sau khi nhận biết, bậc đã được giải thoát không đi đến tranh cãi,
bậc sáng trí không đi đến tái sanh ở hữu và phi hữu.*

Và sau khi nhận biết những người này là những kẻ nương tựa - Những người này: Những người theo tà kiến. **Những kẻ nương tựa:** sau khi nhận biết là ‘những kẻ nương theo thường kiến,’ sau khi nhận biết là ‘những kẻ nương theo đoạn kiến,’ sau khi nhận biết là ‘những kẻ nương theo thường và đoạn kiến,’ sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt; - ‘và sau khi nhận biết những người này là những kẻ nương tựa’ là như thế.

Sau khi nhận biết, bậc hiền trí ấy có sự cân nhắc về các sự nương tựa - Bậc hiền trí: Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. Bậc hiền trí sau khi nhận biết là ‘những kẻ nương theo thường kiến,’ sau khi nhận biết là ‘những kẻ nương theo đoạn kiến,’ sau khi nhận biết là ‘những kẻ nương theo thường và đoạn kiến,’ sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt. **Vị ấy có sự cân nhắc:** là vị sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh; - ‘sau khi nhận biết, bậc hiền trí ấy có sự cân nhắc về các sự nương tựa’ là như thế.

¹ Những người này nương tựa vào thường kiến hoặc đoạn kiến (NiddA. ii, 359).

Ñatvā vimutto na vivādametī 'ti - Ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. **Vimutto** 'ti¹ mutto vimutto suvimutto parimutto² accanta-anupādāvimokkheṇa, 'sabbe saṅkhārā aniccā 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā, mutto vimutto suvimutto parimutto accanta-anupādāvimokkheṇa, 'sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti - pe- 'sabbe dhammā anattā 'ti - pe- 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbantaṃ nirodhadhammaṃ 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā, mutto vimutto suvimutto parimutto accanta-anupādāvimokkheṇā 'ti - ñatvā vimutto. **Na vivādametī** 'ti - na kalahaṃ karoti, na bhaṇḍanaṃ karoti, na viggahaṃ karoti, na vivādaṃ karoti, na medhagaṃ karoti. Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā: 'Evaṃ vimuttacitto kho aggivessana, bhikkhu na kenaci saṃvadati, na kenaci vivadati, yañca loke vuttaṃ, tena ca voharati aparāmasaṃ 'ti³ - ñatvā vimutto na vivādametī.

Bhavābhavāya na sameti dhīro 'ti - **Bhavābhavāyā** 'ti bhavābhavāya⁴ kammabhavāya punabbhavāya, kāmabhavāya kammabhavāya kāmabhavāya punabbhavāya, rūpabhavāya kammabhavāya rūpabhavāya punabbhavāya, arūpabhavāya kammabhavāya arūpabhavāya punabbhavāya, punappuna⁵ bhavāya, punappuna gatiyā punappuna uppattiyā⁶ punappuna paṭisandhiyā punappuna attabhāvābhiniṭṭiyā⁷ na sameti na samāgacchati na gaṇhāti na parāmasati nābhiniṭṭiyā. **Dhīro** 'ti dhīro paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī 'ti - bhavābhavāya na sameti dhīro.

Tenāha bhagavā:

*"Ete ca ñatvā upanissitāti
ñatvā munī nissaye so vimaṃsī,
ñatvā vimutto na vivādametī
bhavābhavāya na sameti dhīro "*ti.

Kalahavivādasuttaniddeśo samatto ekādasamo.

--ooOoo--

12. CŪĻAVIYŪHASUTTANIDDEŚO

Atha cūlavīyūhasuttaniddeśo vuccati:

12 - 1

*Sakaṃ sakaṃ ditṭhiparibbasānā
viggayha nānā⁸ kusalā vadanti,
evaṃ pajānāti⁹ sa vedī¹⁰ dhammaṃ
idaṃ paṭikkosamakevalī so.*

¹ vimuttoti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

² vimutto parimutto suvimutto - Syā, PTS.

³ Majjhimanikāya, Dīghanakhasutta.

⁴ bhavāya - sīmu 2.

⁵ punappunaṃ - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁶ uppattiyā - Ma, Syā, PTS.

⁷ punappunaattabhāvāya punappunābhiniṭṭiyā - Ma;
punappunaṃ attabhāvābhiniṭṭiyā - Syā, PTS.

⁹ yo evaṃ jānāti - Ma, Syā, PTS.

⁸ vādaṃ - Katthaci.

¹⁰ pavedī - Katthaci.

Sau khi nhận biết, bậc đã được giải thoát không đi đến tranh cãi: Sau khi nhận biết là sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt. **Đã được giải thoát:** là đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát, đã được giải thoát hoàn toàn với sự giải thoát tuyệt đối không còn chấp thủ. Sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: “*Tất cả các hành là vô thường,*” thì đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát, đã được giải thoát hoàn toàn với sự giải thoát tuyệt đối không còn chấp thủ. Sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: “*Tất cả các hành là khô,*” –nt– “*Tất cả các pháp là vô ngã,*” –nt– “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt,*” thì đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát, đã được giải thoát hoàn toàn với sự giải thoát tuyệt đối không còn chấp thủ; - ‘sau khi nhận biết, bậc đã được giải thoát’ là như thế. **Không đi đến tranh cãi:** không gây ra sự cãi cọ, không gây ra sự cãi lộn, không gây ra sự cãi vã, không gây ra sự tranh cãi, không gây ra sự gây gổ. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “*Này Aggivessana, với tâm đã được giải thoát như vậy, vị tỳ khưu không nói hùa theo bất cứ ai, không tranh cãi với bất cứ ai, sử dụng ngôn từ được thông dụng ở thế gian, và không bám víu (vào ngôn từ ấy);*” - ‘sau khi nhận biết, bậc đã được giải thoát không đi đến tranh cãi’ là như thế.

Bậc sáng trí không đi đến tái sanh ở hữu và phi hữu - Ở hữu và phi hữu: ở dục giới-sắc giới-vô sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp, ở sự hiện hữu lần nữa; ở sự hiện hữu của nghiệp là dục giới, ở sự hiện hữu lần nữa là dục giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là vô sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là vô sắc giới; ở sự hiện hữu được lặp đi lặp lại, ở cảnh giới tái sanh được lặp đi lặp lại, ở sự tiếp nối tái sanh được lặp đi lặp lại, ở sự tái sanh của bản ngã được lặp đi lặp lại; không đi đến tái sanh, không đi đến gặp gỡ, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt. **Bậc sáng trí:** bậc sáng trí là vị sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh; - ‘bậc sáng trí không đi đến tái sanh ở hữu và phi hữu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Và sau khi nhận biết những người này là ‘những kẻ nương tựa,’ sau khi nhận biết, bậc hiền trí ấy có sự cân nhắc về các sự nương tựa, sau khi nhận biết, bậc đã được giải thoát không đi đến tranh cãi, bậc sáng trí không đi đến tái sanh ở hữu và phi hữu.”

Diễn Giải Kinh Cãi Cọ và Tranh Cãi được đầy đủ - phần thứ mười một.

--ooOoo--

12. DIỄN GIẢI KINH SỰ DÀN TRẬN NHỎ

Giờ phần Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Nhỏ được nói đến:

12 - 1

Trong khi sống theo quan điểm riêng của từng cá nhân, nhiều vị (tự xưng là) thiện xảo, giữ khư khư (quan điểm của mình), rồi nói khác nhau (rằng): Người nào nhận biết như vậy, người ấy đã hiểu biết pháp. Kẻ khinh miệt điều này, kẻ ấy là không toàn hảo.

Sakaṃ sakaṃ diṭṭhiparibbasānā 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā diṭṭhigatikā. Te dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatānaṃ aññataraññataraṃ diṭṭhigataṃ gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā sakāya sakāya diṭṭhiyā vasanti saṃvasanti āvasanti parivasanti. Yathā agārikā vā¹ gharesu vasanti, sāpattikā vā āpattisu vasanti, sakilesā vā kilesesu vasanti; evamevaṃ² santeke samaṇabrāhmaṇā diṭṭhigatikā. Te dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatānaṃ aññataraññataraṃ diṭṭhigataṃ gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā sakāya sakāya diṭṭhiyā vasanti saṃvasanti āvasanti parivasanti 'ti - sakaṃ sakaṃ diṭṭhiparibbasānā.

Viggayha nānā kusalā vadanti 'ti - **Viggayhā** 'ti gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā nānā vadanti³ vividhaṃ vadanti aññamaññaṃ⁴ vadanti puthu⁵ vadanti na ekaṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. **Kusalā** 'ti kusalavādā paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā⁶ hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - viggayha nānā kusalā vadanti.

Evam pajānāti⁷ **sa vedi dhamman** 'ti - Yo idaṃ⁸ dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ jānāti, so dhammaṃ vedi aññāsi apassi paṭivijjhī 'ti⁴ - evaṃ pajānāti⁷ sa vedi dhammaṃ.

Idaṃ paṭikkosamakevalī so 'ti - Yo imaṃ dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ paṭikkosati, akevalī so asamatto so aparipuṇṇo so, hīno nihīno omako lāmako chattako⁹ paritto 'ti - idaṃ paṭikkosamakevalī so.

Tenāha so nimmito:

*“Sakaṃ sakaṃ diṭṭhiparibbasānā
viggayha nānā kusalā vadanti,
evaṃ pajānāti⁷ sa vedi dhammaṃ
idaṃ paṭikkosamakevalī so ”*ti.

12 - 2

*Evampi viggayha vivādayanti¹⁰
bālo paro akkusaloti¹¹ cāhu,
sacco nu vādo katamo imesaṃ
sabbeva h 'ime¹² kusalāvadānā.*

Evampi viggayha vivādayanti 'ti - Evaṃ gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā vivādayanti, kalahaṃ karonti, bhaṇḍanaṃ karonti, viggahaṃ karonti, vivādaṃ karonti, medhagaṃ karonti: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi –pe– Nibbeṭhehi¹³ vā sace pahosī 'ti¹⁴ - evampi viggayha vivādayanti.

¹ agārikā - Ma; āgārikā vā - Syā, PTS;
asārikā - Sīmu 2.

² evameva - Ma, Syā, PTS.

³ nānā vadantīti nānā vadanti - Syā, PTS.

⁴ aññoññaṃ - Ma, Syā, PTS;
aññāññaṃ - Sa.

⁵ puthuṃ - Sīmu 2.

⁶ dhīravādā ñāṇavādā - Syā, PTS.

¹⁴ Dighanikāya - Brahmajālasutta, Sāmaññaphalasutta, Ambaṭṭhasutta, Saṅgītisutta.

⁷ yo evaṃ jānāti - Ma, Syā, PTS.

⁸ imaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ chatukko - Ma;

jatukko - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁰ vivādayanti - PTS, evaṃ sabbattha.

¹¹ akusalo ti - Syā, PTS.

¹² hīme - Ma, Syā, PTS.

¹³ nibbedhehi - Syā, PTS.

Trong khi sống theo quan điểm riêng của từng cá nhân: Có một số Sa-môn và Bà-la-môn là những người theo tà kiến. Họ chấp nhận, tiếp thu, nắm lấy, bám víu, chấp chặt tà kiến này khác trong số 62 tà kiến, rồi trú, cộng trú, cư trú, lưu trú theo tà kiến của riêng mình. Giống như những người tại gia trú trong các ngôi nhà, những người có tội lỗi trú trong các tội lỗi, những người có ô nhiễm trú trong các ô nhiễm, tương tự như vậy, có một số Sa-môn và Bà-la-môn là những người theo tà kiến. Họ chấp nhận, tiếp thu, nắm lấy, bám víu, chấp chặt tà kiến này khác trong số 62 tà kiến, rồi trú, cộng trú, cư trú, lưu trú theo tà kiến của riêng mình; - ‘trong khi sống theo quan điểm riêng của từng cá nhân’ là như thế.

Nhiều vị (tự xưng là) thiện xảo, giữ khư khư (quan điểm của mình), rồi nói khác nhau - Giữ khư khư (quan điểm của mình): sau khi chấp nhận, sau khi tiếp thu, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt (quan điểm của mình), rồi nói khác nhau, nói khác biệt, nói cách này cách khác, nói một cách riêng biệt, nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả không đồng nhất. **Thiện xảo:** là có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘nhiều vị (tự xưng là) thiện xảo, giữ khư khư (quan điểm của mình), rồi nói khác nhau’ là như thế.

Người nào nhận biết như vậy, người ấy đã hiểu biết pháp: Người nào nhận biết pháp, quan điểm, cách thực hành, đạo lộ này, người ấy đã hiểu biết, đã thông hiểu, đã nhìn thấy, đã thấu triệt pháp; - ‘người nào nhận biết như vậy, người ấy đã hiểu biết pháp’ là như thế.

Kẻ khinh miệt điều này, kẻ ấy là không toàn hảo: Kẻ nào khinh miệt pháp, quan điểm, cách thực hành, đạo lộ này, kẻ ấy là không toàn hảo, không đầy đủ, không tròn đủ, là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi; - ‘kẻ khinh miệt điều này, kẻ ấy là không toàn hảo’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:

“Trong khi sống theo quan điểm riêng của từng cá nhân, nhiều vị (tự xưng là) thiện xảo, giữ khư khư (quan điểm của mình), rồi nói khác nhau (rằng): Người nào nhận biết như vậy, người ấy đã hiểu biết pháp. Kẻ khinh miệt điều này, kẻ ấy là không toàn hảo.”

12 - 2

Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi, và đã nói rằng: ‘Người khác là ngu si, không thiện xảo.’ Vậy thì lời nói nào trong số này là chân lý, bởi vì tất cả những người này đều tuyên bố (họ) là thiện xảo?

Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi: Sau khi chấp nhận, sau khi tiếp thu, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi, chúng gây ra sự cãi cọ, gây ra sự cãi lộn, gây ra sự cãi vã, gây ra sự tranh cãi, gây ra sự gây gổ rằng: “Người không biết pháp và luật này –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng;” - ‘sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi’ là như thế.

Bālo paro akkusaloti¹ cāhū 'ti - Paro bālo hīno nihīno omako lāmako chattako² paritto akusalo avidvā avijjāgato aññāṇī³ avibhāvī duppaññoti evamāhaṃsu, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharantī 'ti - bālo paro akkusaloti cāhu.

Sacco nu vādo katamo imesan 'ti - Imesaṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ vādo katamo sacco taccho tatho bhūto yāthāvo⁴ aviparīto⁵ 'ti - sacco nu vādo katamo imesaṃ.

Sabbeva h' ime kusalāvadānā 'ti - Sabbepi ime⁶ samaṇabrāhmaṇā kusalavādā paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā⁷ hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - sabbeva h' ime kusalāvadānā,

Tenāha bhagavā:⁸
*“Evampi viggayha vivādayanti
 bālo paro akkusalo'ti¹ cāhu,
 sacco nu vādo katamo imesaṃ
 sabbeva h' ime kusalāvadānā ”*ti.

12 - 3

*Parassa ce⁹ dhammamanānujānaṃ¹⁰
 bālo mago¹¹ hoti nihīnapañño,
 sabbeva¹² bālā sunihīnapaññā
 sabbevime diṭṭhiparibbasānā.*

Parassa ce dhammamanānujānan 'ti - Parassa dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ ananujānanto ananupassanto ananumananto ananumaññanto ananumodanto¹³ 'ti - parassa ce dhammamanānujānaṃ.

Bālo mago hoti nihīnapañño 'ti - Paro bālo hoti, hīno nihīno omako lāmako chattako¹⁴ paritto hīnapañño nihīnapañño omakapañño lāmakapañño chattakapañño¹⁵ parittapañño 'ti - bālo mago hoti nihīnapañño.

Sabbeva bālā sunihīnapaññā 'ti - Sabbavime¹⁶ samaṇabrāhmaṇā bālā hīnā nihīnā omakā lāmakā chattakā¹⁷ parittā, sabbeva hīnapaññā nihīnapaññā omakapaññā lāmakapaññā chattakapaññā¹⁸ parittapaññā 'ti - sabbeva bālā sunihīnapaññā.

¹ akusaloti - Syā, PTS.

² chatukko - Ma; jatukko - Syā, PTS, Sīmu 2.

³ aññāṇī - Syā, PTS.

⁴ yathāvo - Sa.

⁵ aviparitto - PTS.

⁶ sabbevime - Ma, Syā, PTS.

⁷ dhīravādā ñāṇavādā - Syā, PTS.

⁸ tenāha so nimmito - Ma, Syā, PTS.

⁹ ve - Syā, PTS.

¹⁰ ananujānaṃ - Manupa.

¹¹ bālomako - Ma, Syā, Manupa;
 bālo mako - PTS.

¹² sabbepi me - Sa.

¹³ anānujānanto anānupassanto anānumananto anānumaññanto anānumodanto - Ma;
 anānujānanto anānupassanto anānumaññanto anānumodanto - Syā, PTS.

¹⁴ chatukko - Ma;

jatukko - Syā, PTS.

¹⁵ chatukkapañño - Ma;

jatukkapañño - Syā, PTS.

¹⁶ sabbevime - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ chatukkā - Ma;

jatukkā - Syā, PTS.

¹⁸ chatukkapaññā - Ma;

jatukkapaññā - Syā, PTS.

Và đã nói rằng: ‘Người khác là ngu si, không thiện xảo’ - “Người khác là ngu si, thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi, không thiện xảo, không có sự hiểu biết, không đạt đến kiến thức, không có trí, không có sự rành rẽ, có tuệ tồi,” chúng đã nói như vậy, thuyết giảng như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘và đã nói rằng: Người khác là ngu si, không thiện xảo’ là như thế.

Vậy thì lời nói nào trong số này là chân lý: lời nói nào trong số các Sa-môn và Bà-la-môn này là chân lý, là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, là xác đáng, là không bị sai lệch; - ‘vậy thì lời nói nào trong số này là chân lý’ là như thế.

Bởi vì tất cả những người này đều tuyên bố (họ) là thiện xảo: Tất cả những Sa-môn và Bà-la-môn này đều là có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘bởi vì tất cả những người này đều tuyên bố (họ) là thiện xảo’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi, và đã nói rằng: ‘Người khác là ngu si, không thiện xảo.’ Vậy thì lời nói nào trong số này là chân lý, bởi vì tất cả những người này đều tuyên bố (họ) là thiện xảo?”

12 - 3

*Nếu kẻ không thừa nhận pháp của người khác
(cho rằng người khác) là ngu si, là loài thú, là có tuệ thấp kém,
thì tất cả quả là những kẻ ngu si, có tuệ vô cùng thấp kém,
tất cả những người này quả đang sống theo quan điểm (của mình).*

Nếu kẻ không thừa nhận pháp của người khác: Trong khi không chấp thuận, trong khi không nhìn nhận, trong khi không tùy thuận, trong khi không thừa nhận, trong khi không tùy hỷ pháp, quan điểm, cách thực hành, đạo lộ của người khác; - ‘nếu kẻ không thừa nhận pháp của người khác’ là như thế.

(Cho rằng người khác) là ngu si, là loài thú, là có tuệ thấp kém: Người khác là ngu si,¹ thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi, có tuệ thấp hèn, có tuệ hèn kém, có tuệ thấp kém, có tuệ thấp thỏi, có tuệ tồi tệ, có tuệ nhỏ nhoi; - ‘(cho rằng người khác) là ngu si, là loài thú, là có tuệ thấp kém’ là như thế.

Thì tất cả quả là những kẻ ngu si, có tuệ vô cùng thấp kém: Tất cả những Sa-môn và Bà-la-môn này quả là ngu si, thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi, tất cả quả là có tuệ thấp hèn, có tuệ hèn kém, có tuệ thấp kém, có tuệ thấp thỏi, có tuệ tồi tệ, có tuệ nhỏ nhoi; - ‘thì tất cả quả là những kẻ ngu si, có tuệ vô cùng thấp kém’ là như thế.

¹ Theo cấu trúc văn phạm của 2 dòng kệ đầu: ‘kẻ không thừa nhận pháp của người khác’ và các từ ‘ngu si,’ ‘loài thú,’ ‘có tuệ thấp kém’ đều là chủ cách, số ít, nên ‘kẻ không thừa nhận pháp của người khác’ quả ‘là kẻ ngu, là loài thú, là có tuệ thấp kém.’ Tuy nhiên, lời giải thích ở trên có phần khác biệt; vì để phù hợp với lời giải thích ấy mà cụm từ ở trong ngoặc đơn ‘(cho rằng người khác)’ đã được thêm vào (ND).

Sabbeville diṭṭhiparibbasānā 'ti - Sabbeville samaṇabrāhmaṇā diṭṭhigatikā. Te dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatānaṃ aññataraññataraṃ diṭṭhigataṃ gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā, sakāya sakāya diṭṭhiyā vasanti saṃvasanti āvasanti parivasanti. Yathā agārikā¹ vā gharesu vasanti, sāpattikā vā āpattisu vasanti, sakilesā vā kilesesu vasanti, evamevaṃ sabbeville samaṇabrāhmaṇā diṭṭhigatikā – pe – sakāya sakāya diṭṭhiyā vasanti saṃvasanti āvasanti parivasanti 'ti - sabbeville diṭṭhiparibbasānā.

Tenāha bhagavā:

“Parassa ce dhammamanānujānaṃ
bālo mago hoti nihīnapañño,
sabbeva bālā sunihīnapaññā
sabbeville diṭṭhiparibbasānā ”ti.

12 - 4

*Sandiṭṭhiyā ceva na² vevadātā³
saṃsuddhapaññā kusalā mutimā,⁴
tesaṃ na koci⁵ parihīnapañño
diṭṭhī hi tesampi tathā samattā.*

Sandiṭṭhiyā ceva na vevadātā 'ti - Sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā, na vevadātā avodātā apariyodātā saṃkilesikā 'ti ⁶ - sandiṭṭhiyā ceva na vevadātā.

Saṃsuddhapaññā kusalā mutimā 'ti - **Saṃsuddhapaññā** ti⁷ suddhapaññā parisuddhapaññā odātapaññā⁸ pariyoḍātapaññā. Athavā, suddhadassanā visuddhadassanā parisuddhadassanā voḍātadassanā pariyoḍātadassanā 'ti - saṃsuddhapaññā. **Kusalā** 'ti kusalā paṇḍitā paññavanto buddhimanto ñāṇino vibhāvino medhāvino 'ti - saṃsuddhapaññā kusalā. **Mutimā** 'ti mutimā paṇḍitā paññavanto buddhimanto ñāṇino vibhāvino medhāvino 'ti - saṃsuddhapaññā kusalā mutimā.

Tesaṃ na koci parihīnapañño 'ti - Tesaṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ na koci hīnapañño nihīnapañño omakapañño lāmakapañño chattakapañño⁹ parittapañño atthi,¹⁰ sabbeva seṭṭhapaññā viṣiṭṭhapaññā¹¹ pāmokkhapaññā uttamapaññā pavarapaññā 'ti - tesaṃ na koci parihīnapañño.

Diṭṭhī hi tesampi tathā samattā 'ti - Tesaṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ diṭṭhi tathā samattā samādinā gahitā parāmaṭṭhā abhiniviṭṭhā ajjhositā adhimuttā 'ti - diṭṭhī hi tesampi tathā samattā.

Tenāha bhagavā:

“Sandiṭṭhiyā ceva na vevadātā
saṃsuddhapaññā kusalā mutimā,
tesaṃ na koci parihīnapañño
diṭṭhī hi tesampi tathā samattā ”ti.

¹ agārikā - Syā, PTS.

² ce pana - Syā, PTS, Su.

³ vīvadātā - Ma, Syā, PTS.

⁴ matimā - Syā, PTS.

⁵ na tesaṃ koci - Syā, PTS.

⁶ anavīvadātā avodātā apariyodātā saṃkiliṭṭhā saṃkilesikāti - Ma;

vīvadātā pariyoḍātā asaṅkiliṭṭhāti - Syā, PTS.

⁷ saṃsuddhapaññā - Ma, Syā, PTS.

⁸ suddhapaññā visuddha^o parisuddha^o voḍātapaññā - Ma, Syā, PTS.

⁹ chatukkapañño - Ma;

jatukkapañño - Syā, PTS.

¹⁰ athavā - Syā, PTS.

¹¹ sabbeva aggapaññā seṭṭhapaññā viṣeṭṭhapaññā - Syā, PTS.

Tất cả những người này quả đang sống theo quan điểm (của mình): Tất cả những Sa-môn và Bà-la-môn này quả là những người theo tà kiến. Chúng chấp nhận, tiếp thu, nắm lấy, bám víu, chấp chặt tà kiến này khác trong số 62 tà kiến, rồi trú, cộng trú, cư trú, lưu trú theo tà kiến của riêng mình. Giống như những người tại gia trú trong các ngôi nhà, những người có tội lỗi trú trong các tội lỗi, những người có ô nhiễm trú trong các ô nhiễm, tương tự như vậy, tất cả những Sa-môn và Bà-la-môn này quả là những người theo tà kiến. –nt– rồi trú, cộng trú, cư trú, lưu trú theo tà kiến của riêng mình; - ‘tất cả những người này quả đang sống theo quan điểm (của mình)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Nếu kẻ không thừa nhận pháp của người khác
(cho rằng người khác) là ngu si, là loài thú, là có tuệ thấp kém,
thì tất cả quả là những kẻ ngu si, có tuệ vô cùng thấp kém,
tất cả những người này quả đang sống theo quan điểm (của mình).”*

12 - 4

*Và nếu do quan điểm của mình, những kẻ không trong trắng
trở nên có tuệ thanh khiết, thiện xảo, có sự nhận thức,
thì không ai trong số họ là có tuệ hoàn toàn thấp kém,
bởi vì quan điểm của họ đã được thâm nhận cũng là như thế ấy.*

Và nếu do quan điểm của mình, những kẻ không trong trắng: Do quan điểm của mình, do sự chấp nhận của mình, do sự ưa thích của mình, do quan niệm của mình, những kẻ không là người trong trắng, là người không trong trắng, không thuần khiết, có ô nhiễm; - ‘và nếu do quan điểm của mình, những kẻ không trong trắng’ là như thế.

Trở nên có tuệ thanh khiết, thiện xảo, có sự nhận thức - Có tuệ thanh khiết: là có tuệ trong sạch, có tuệ hoàn toàn trong sạch, có tuệ trong trắng, có tuệ thuần khiết. Hoặc là, có sự thấy trong sạch, có sự thấy thanh tịnh, có sự thấy hoàn toàn trong sạch, có sự thấy trong trắng, có sự thấy thuần khiết; - ‘có tuệ thanh khiết’ là như thế. **Thiện xảo:** Thiện xảo là sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh; - ‘trở nên có tuệ thanh khiết, thiện xảo’ là như thế. **Có sự nhận thức:** Có sự nhận thức là sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh; - ‘trở nên có tuệ thanh khiết, thiện xảo, có sự nhận thức’ là như thế.

Thì không ai trong số họ là có tuệ hoàn toàn thấp kém: Không có ai trong số các Sa-môn và Bà-la-môn ấy là có tuệ thấp hèn, có tuệ hèn kém, có tuệ thấp kém, có tuệ thấp thối, có tuệ tồi tệ, có tuệ nhỏ nhoi; toàn bộ tất cả (các vị ấy) đều có tuệ nhất hạng, có tuệ thù thắng, có tuệ dẫn đầu, có tuệ tối thượng, có tuệ cao quý; - ‘thì không ai trong số họ là có tuệ hoàn toàn thấp kém’ là như thế.

Bởi vì quan điểm của họ đã được thâm nhận cũng là như thế ấy: Quan điểm của các Sa-môn và Bà-la-môn ấy là được thâm nhận, được thọ trì, được nắm lấy, được bám víu, được chấp chặt, được bám chặt, được hưởng đến là như thế ấy; - ‘bởi vì quan điểm của họ đã được thâm nhận cũng là như thế ấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Và nếu do quan điểm của mình, những kẻ không trong trắng
trở nên có tuệ thanh khiết, thiện xảo, có sự nhận thức,
thì không ai trong số họ là có tuệ hoàn toàn thấp kém,
bởi vì quan điểm của họ đã được thâm nhận cũng là như thế ấy.”*

12 - 5

*Na cāhametaṃ¹ tathiyanti² brūmi
yamāhu bālā mithu aññamaññaṃ,
sakaṃ sakaṃ diṭṭhimakaṃsu saccam
tasmā hi bālota paraṃ dahanti.*

Na cāhametaṃ tathiyanti brūmī 'ti - **Nā** 'ti paṭikkhepo. **Etan** 'ti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni;³ nāhaṃ etaṃ tacchaṃ tathaṃ⁴ bhūtaṃ yāthāvaṃ⁵ aviparītan 'ti⁶ brūmi ācikkhāmi desemi paññapemi paṭṭhapemi vivarāmi vibhajāmi uttānikaromi pakāsemī 'ti - na cāhametaṃ tathiyanti brūmi.

Yamāhu bālā mithu aññamaññaṃ 'ti - **Mithū** 'ti dve janā, dve kalahakārakā, dve bhaṇḍanakārakā, dve bhassakārakā, dve vivādakārakā, dve adhikaraṇakārakā, dve vādino, dve sallāpakā;⁷ te aññamaññaṃ bālato hīnato nihīnato omakato lāmakato chattaṃ parittato⁸ evamaṃsu, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharanti 'ti – yamāhu bālā mithu aññamaññaṃ.

Sakaṃ sakaṃ diṭṭhimakaṃsu saccan 'ti - Sassaṭṭo loko idameva saccam moghamaññaṃ 'ti sakaṃ sakaṃ diṭṭhimakaṃsu saccam. Asassaṭṭo loko idameva saccam moghamaññaṃ 'ti –pe– Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam moghamaññaṃ 'ti - sakaṃ sakaṃ diṭṭhimakaṃsu saccam.

Tasmā hi bālota paraṃ dahanti 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṅkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānā paraṃ bālato hīnato nihīnato omakato lāmakato chattaṃ parittato dahanti passanti dakkhanti olokenti nijjhāyanti upaparikkhanti 'ti - tasmā hi bālota paraṃ dahanti.

Tenāha bhagavā:

*“Na cāhametaṃ¹ tathiyanti² brūmi
yamāhu bālā mithu aññamaññaṃ,
sakaṃ sakaṃ diṭṭhimakaṃsu saccam
tasmā hi bālota paraṃ dahanti ”ti.*

12 - 6

*Yamāhu saccam tathiyanti² eke
tamāhu aññe⁹ tuccham musāti,
evampi viggayha vivādayanti¹⁰
kasmā na ekaṃ samaṇā vadanti.*

¹ na vāhametaṃ - Ma, Syā, PTS, Su, Sa.

² tathiyanti - Syā, PTS, Pu;
tathavanti - Manupa.

³ diṭṭhigatanti - Syā, PTS.

⁴ tathaṃ tacchaṃ - Syā, PTS.

⁵ yathāvataṃ - Sa.

⁶ aviparittan ti - PTS.

⁷ sallāpakā - Ma.

⁸ bālo hīno nihīno omako lāmakato chatukko parittoti - Ma;

bālo hīno nihīno omako lāmakato jatukko parittoti - Syā, PTS.

⁹ aññepi - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ vivādayanti - PTS, Su.

12 - 5

*Nhưng Ta không nói rằng: ‘Điều ấy là bản thể thật,’
là điều mà các kẻ ngu đã nói đối chọi lẫn nhau.
Chúng đã tạo lập quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý;
chính vì điều ấy, chúng xem người khác là ‘kẻ ngu si.’*

Nhưng Ta không nói rằng: ‘Điều ấy là bản thể thật’ - Không: là sự phủ định. **Điều ấy:** là 62 tà kiến. Không có việc Ta nói, Ta nêu ra, Ta chỉ bảo, Ta thông báo, Ta ấn định, Ta khai mở, Ta chia sẻ, Ta làm rõ, Ta bày tỏ rằng: “Điều ấy là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, là xác đáng, là không bị sai lệch;” - ‘nhưng Ta không nói rằng: Điều ấy là bản thể thật’ là như thế.

Là điều mà các kẻ ngu đã nói đối chọi lẫn nhau - Đối chọi: là hai người, hai người gây nên sự cãi cọ, hai người gây nên sự cãi lộn, hai người gây nên cuộc nói chuyện nhằm nhí, hai người gây nên sự tranh cãi, hai người gây nên sự tranh tụng, hai người tranh luận, hai người chuyện trò. Chúng đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy (đối chọi) lẫn nhau là ngu si, là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; - ‘là điều mà các kẻ ngu đã nói đối chọi lẫn nhau’ là như thế.

Chúng đã tạo lập quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý: Chúng đã tạo lập quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý rằng: “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;*” –nt– “*Thế giới là không thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;*” –nt– “*Chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;*” - ‘chúng đã tạo lập quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý’ là như thế.

Chính vì điều ấy, chúng xem người khác là ‘kẻ ngu si’ - Vì điều ấy: vì điều ấy là bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, chúng đánh giá, nhìn thấy, nhận thấy, quan sát, suy xét, khảo sát người khác là ngu si, là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; - chính vì điều ấy, chúng xem người khác là ‘kẻ ngu si’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Nhưng Ta không nói rằng: ‘Điều ấy là bản thể thật,’
là điều mà các kẻ ngu đã nói đối chọi lẫn nhau.
Chúng đã tạo lập quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý;
chính vì điều ấy, chúng xem người khác là ‘kẻ ngu si.’”*

12 - 6

*Điều mà một số kẻ đã nói: ‘Là chân lý, là bản thể thật,’
những kẻ khác đã nói điều ấy: ‘Là rỗng không, là sai trái.’
Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, họ tranh cãi.
Vì sao các vị Sa-môn nói không đồng nhất?*

Yamāhu saccaṃ tathiyanti eke 'ti - Yaṃ dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ eke samaṇabrāhmaṇā idaṃ saccaṃ tathaṃ bhūtaṃ¹ yāthāvaṃ² aviparītanti evamāhaṃsu evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharantī 'ti - yamāhu saccaṃ tathiyanti eke.

Tamāhu aññe tucchaṃ musāti 'ti³ - Tameva dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ eke samaṇabrāhmaṇā tucchaṃ etaṃ musā etaṃ abhūtaṃ etaṃ alikaṃ etaṃ ayāthāvaṃ etanti⁴ evamāhaṃsu evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharantī 'ti - tamāhu aññe tucchaṃ musāti.

Evampi viggayha vivādayanti 'ti - Evaṃ gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā vivādayanti, kalahaṃ karonti, bhaṇḍanaṃ karonti viggahaṃ karonti, vivādaṃ karonti, medhagaṃ karonti: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi -nt- nibbettehi⁵ vā sace pahosī 'ti - evampi viggayha vivādayanti.

Kasmā na ekaṃ samaṇā vadanti 'ti - **Kasmā** 'ti kasmā kiṅkāraṇā kiṃhetu kimpaccayā kinnidānā kiṃsamudayā kiṅjātiyā kimpabhavā na ekaṃ vadanti, nānā vadanti, vividhaṃ vadanti, aññamaññaṃ⁶ vadanti puthu vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharantī 'ti - kasmā na ekaṃ samaṇā vadanti.

Tenāha so nimmito:

*"Yamāhu saccaṃ tathiyanti eke
tamāhu aññe tucchaṃ musāti,
evampi viggayha vivādayanti
kasmā na ekaṃ samaṇā vadanti"*ti.

12 - 7

*Ekaṃ hi saccaṃ na dutiyamatthi
yasmimṃ pajā no vivade pajānaṃ,
nānā te saccāni sayamaṃ thunanti
tasmā na ekaṃ samaṇā vadanti.*

Ekaṃ hi saccaṃ na dutiyamatthī 'ti - Ekaṃ saccaṃ vuccati dukkhanirodho nibbānaṃ, yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. Athavā ekaṃ saccaṃ vuccati maggasaccaṃ niyyānasaccaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo seyyathidaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhī 'ti - ekaṃ hi saccaṃ na dutiyamatthi.

¹ idaṃ saccaṃ tacchaṃ tathaṃ bhūtaṃ - Ma; idaṃ saccaṃ tacchaṃ bhūtaṃ - Syā, PTS.

² yathāvataṃ - Sa.

⁵ nibbedhehi - Syā, PTS.

³ musāti - Simu 2.

⁶ aññoññaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ etaṃ tucchaṃ etaṃ musā etaṃ abhūtaṃ etaṃ alikaṃ etaṃ ayāthāvanti - Syā, PTS.

Điều mà một số kẻ đã nói: ‘Là chân lý, là bản thể thật’ - Giáo pháp, quan điểm, cách thực hành, đạo lộ nào mà một số Sa-môn và Bà-la-môn đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy (rằng): “Điều này là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, là xác đáng, là không bị sai lệch;” - ‘điều mà một số kẻ đã nói: Là chân lý, là bản thể thật’ là như thế.

Những kẻ khác đã nói điều ấy: ‘Là rỗng không, là sai trái’ - Một số Sa-môn và Bà-la-môn đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy về giáo pháp, quan điểm, cách thực hành, đạo lộ ấy rằng: “Điều ấy là rỗng không, điều ấy là sai trái, điều ấy là không xảy ra, điều ấy là không thật, điều ấy là không xác đáng;” - ‘những kẻ khác đã nói điều ấy: Là rỗng không, là sai trái’ là như thế.

Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, họ tranh cãi: Sau khi chấp nhận, sau khi tiếp thu, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt (quan điểm của mình) như vậy, họ tranh cãi, họ gây ra sự cãi cọ, gây ra sự cãi lộn, gây ra sự cãi vã, gây ra sự tranh cãi, gây ra sự gây gổ rằng: “Người không biết pháp và luật này –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng;” - ‘sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, họ tranh cãi’ là như thế.

Vì sao các vị Sa-môn nói không đồng nhất? - Vì sao: là vì điều gì, bởi lý do gì, bởi nhân gì, bởi duyên gì, bởi căn nguyên gì, bởi nhân sanh khởi gì, bởi mầm sanh khởi gì, bởi nguồn sanh khởi gì, họ nói không đồng nhất, nói khác nhau, nói khác biệt, nói cách này cách khác, họ nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả một cách riêng biệt; - ‘vì sao các vị Sa-môn nói không đồng nhất?’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:
 “Điều mà một số kẻ đã nói: ‘Là chân lý, là bản thể thật,’
 những kẻ khác đã nói điều ấy: ‘Là rỗng không, là sai trái.’
 Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, họ tranh cãi.
 Vì sao các vị Sa-môn nói không đồng nhất?”

12 - 7

*Bởi vì Chân Lý chỉ có một, không có cái thứ hai,
 trong khi nhận biết về điều ấy, loài người sẽ không tranh cãi.
 Chúng tự mình kể lể về các sự thật khác nhau;
 vì thế, các vị Sa-môn nói không đồng nhất.*

Bởi vì Chân Lý chỉ có một, không có cái thứ hai - Một Chân Lý nói đến sự Diệt Khổ, Niết Bàn, tức là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Hoặc là, một Chân Lý nói đến chân lý về đạo lộ, chân lý về lối dẫn dắt ra khỏi, sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần tức là: chánh kiến, chánh tư duy, chánh ngữ, chánh nghiệp, chánh mạng, chánh tinh tấn, chánh niệm, chánh định; - ‘bởi vì Chân Lý chỉ có một, không có cái thứ hai’ là như thế.

Yasmiṃ pajā no vivade pajānan 'ti - **Yasmin** 'ti yasmiṃ¹ sacce. **Pajā** 'ti sattādhivacanaṃ. **Pajānaṃ**² yaṃ saccaṃ pajānantā vijānantā³ paṭivijānantā paṭivijjhantā na kalahaṃ kareyyuṃ, na bhaṇḍanaṃ kareyyuṃ, na viggahaṃ kareyyuṃ, na vivādaṃ kareyyuṃ, na medhagaṃ kareyyuṃ, kalahaṃ bhaṇḍanaṃ viggahaṃ vivādaṃ medhagaṃ pajaheyyuṃ vinodeyyuṃ byantikareyyuṃ⁴ anabhāvaṃ gameyyun 'ti⁵ - yasmiṃ pajā no vivade pajānaṃ.

Nānā te saccāni sayamaṃ thunanti 'ti - Nānā te saccāni sayamaṃ thunanti vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. 'Sassato loko, idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti sayamaṃ thunanti vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti. 'Asassato loko -pe- 'Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññaṃ sayamaṃ thunanti vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - nānā te saccāni sayamaṃ thunanti.

Tasmā na ekaṃ samaṇā vadanti 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṅkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānā na ekaṃ vadanti, nānā vadanti, vividhaṃ vadanti, aññaṃaññaṃ⁶ vadanti, puthu vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - tasmā na ekaṃ samaṇā vadanti.

Tenāha bhagavā:

*“Ekaṃ hi saccaṃ na dutiyamatthi
yasmiṃ pajā no vivade pajānaṃ,
nānā te saccāni sayamaṃ thunanti
tasmā na ekaṃ samaṇā vadanti ”*ti.

12 - 8

*Kasmā nu saccāni vadanti nānā
pavādiyā se kusalāvadānā,
saccāni sutāni⁷ bahūni nānā
udāhu te takkamanussaranti.*

Kasmā nu saccāni vadanti nānā 'ti - **Kasmā** 'ti kasmā kiṃkāraṇā kiṃhetu kimpaccayā kinnidānā saccāni nānā vadanti, vividhāni vadanti, aññaṃaññaṃ⁸ vadanti, puthūni vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - kasmā nu saccāni vadanti nānā.

Pavādiyā se kusalāvadānā 'ti - **Pavādiyā se** 'ti vippavadanti 'ti pi pavādiyā se. Athavā sakaṃ sakaṃ diṭṭhigataṃ pavadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. 'Sassato loko, idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti pavadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. 'Asassato loko -pe- 'Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti pavadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. **Kusalāvadānā** 'ti kusalavādā paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā, sakāya laddhiyā 'ti - pavādiyā se kusalāvadānā.

¹ yamhi - Syā, PTS.

² pajānanti - Ma; pajā - Syā, PTS.

³ pajānantā ājānantā vijānantā - Ma, Syā, PTS.

⁴ byantiṃ kareyyuṃ - Ma; byantikareyya - Syā, PTS.

⁵ na kalahaṃ kareyya ... anabhāvaṃ gameyyā ti - Syā, PTS.

⁶ aññaṃaññaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ sutāni - Syā, PTS.

⁸ aññaṃaññaṃ - Ma, Syā, PTS.

Trong khi nhận biết về điều ấy, loài người sẽ không tranh cãi - Về điều ấy: về Chân Lý ấy. **Loài người:** là tên gọi cho chúng sanh. **Trong khi nhận biết:** Trong khi nhận biết, trong khi nhận thức, trong khi thừa nhận, trong khi thấu triệt Chân Lý ấy, chúng sẽ không gây ra sự cãi cọ, sẽ không gây ra sự cãi lộn, sẽ không gây ra sự cãi vã, sẽ không gây ra sự tranh cãi, sẽ không gây ra sự gây gổ, chúng sẽ dứt bỏ, sẽ xua đi, sẽ làm chấm dứt, sẽ làm cho không còn hiện hữu sự cãi cọ, sự cãi lộn, sự cãi vã, sự tranh cãi, sự gây gổ; - ‘trong khi nhận biết về điều ấy, loài người sẽ không tranh cãi’ là như thế.

Chúng tự mình kể lể về các chân lý khác nhau: Chúng tự mình kể lể, nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về các chân lý khác nhau. Chúng tự mình kể lể, nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về các chân lý khác nhau rằng: *“Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.”* Chúng tự mình kể lể, nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về các chân lý khác nhau rằng: *“Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;”* - ‘chúng tự mình kể lể về các chân lý khác nhau’ là như thế.

Vì thế, các vị Sa-môn nói không đồng nhất - Vì thế: là do điều ấy, bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, chúng nói không đồng nhất, nói khác nhau, nói khác biệt, nói cách này cách khác, chúng nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả một cách riêng biệt; - ‘vì thế, các vị Sa-môn nói không đồng nhất’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bởi vì Chân Lý chỉ có một, không có cái thứ nhì,
trong khi nhận biết về điều ấy, loài người sẽ không tranh cãi.
Chúng tự mình kể lể về các chân lý khác nhau;
vì thế, các vị Sa-môn nói không đồng nhất.”*

12 - 8

Nhưng vì sao họ, những nhà biện luận tuyên bố (mình) là thiện xảo, lại nói về các chân lý khác nhau? Phải chăng các chân lý đã được nghe là có nhiều và khác nhau? Hay là các vị ấy theo đuổi sự suy tư (của riêng mình)?

Nhưng vì sao họ lại nói về các chân lý khác nhau? - Vì sao: là vì điều gì, bởi lý do gì, bởi nhân gì, bởi duyên gì, bởi căn nguyên gì, họ nói khác nhau về các chân lý, họ nói về các loại khác biệt, họ nói cách này cách khác, họ nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả nhiều cách riêng biệt; - ‘nhưng vì sao họ lại nói về các chân lý khác nhau?’ là như thế.

Những nhà biện luận tuyên bố (mình) là thiện xảo - Tuyên bố: ‘Họ phát biểu dứt khoát’ cũng là tuyên bố. Hoặc là, họ phát biểu, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả quan điểm riêng của từng cá nhân. Họ phát biểu, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả rằng: *“Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.”* Họ phát biểu, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả rằng: *“Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.”* **Những nhà biện luận thiện xảo:** là những người có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘những nhà biện luận tuyên bố (mình) là thiện xảo’ là như thế.

Saccāni sutāni bahūni nānā 'ti - Saccāni sutāni bahukāni¹ nānāni vividhāni aññamaññāni² puthūni 'ti - saccāni sutāni³ bahūni nānā.

Udāhu te takkamanussaranti 'ti - Udāhu takkena vitakkena saṅkappena yāyanti nīyanti⁴ vuyhanti saṃhariyanti 'ti⁵ – evampi 'udāhu te takkamanussaranti.' Athavā takkapariyāhataṃ vīmaṃsānucaritaṃ sayampaṭibhānaṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti – evampi 'udāhu te takkamanussaranti.'

Tenāha so nimmito:

*“Kasmā nu saccāni vadanti nānā
pavādiyā se kusalāvadānā,
saccāni sutāni bahūni nānā
udāhu te takkamanussaranti”*ti.

12 - 9

*Na heva saccāni bahūni nānā
aññatra saññāya niccāni loke,
takkañca diṭṭhīsu pakappayitvā
saccaṃ musāti dvayadhammāhu.*

Na heva saccāni bahūni nānā 'ti - Na heva saccāni bahukāni nānāni vividhāni aññamaññāni puthūni 'ti - na heva saccāni bahūni nānā.

Aññatra saññāya niccāni loke 'ti - Aññatra saññāya niccagāhā ekaññeva saccaṃ loke kathiyati⁶ bhaṇiyati⁷ dīpiyati⁸ vohariyati⁹ dukkhanirodho nibbānaṃ, yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. Athavā, ekaṃ saccaṃ vuccati maggasaccaṃ niyyānasaccaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo; seyyathidaṃ: sammādiṭṭhi –pe– sammāsamādhī 'ti - aññatra saññāya niccāni loke.

Takkañca diṭṭhīsu pakappayitvā saccaṃ musāti dvayadhammāhū 'ti - Takkaṃ vitakkaṃ saṅkappaṃ takkayitvā vitakkayitvā saṅkappayitvā diṭṭhigatāni janenti sañjanenti nibbattenti abhinibbattenti; diṭṭhigatāni janetvā sañjanetvā nibbattetvā abhinibbattetvā 'mayhaṃ saccaṃ tuyhaṃ musā 'ti evamāhaṃsu, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharanti 'ti - takkañca diṭṭhīsu pakappayitvā saccaṃ musāti dvayadhammāhu.

¹ bahūni - PTS.

² aññoññāni - Ma, Syā, PTS.

³ sutāni - Syā, PTS.

⁴ niyyanti - Syā, PTS.

⁵ saṃhariyantīti - Ma;
saṃhariyantīti - Syā, PTS.

⁶ kathiyati - Syā, PTS; kathiyati - Sīmu 2.

⁷ bhaṇiyati - Syā, PTS; bhaṇiyati - Sīmu 2.

⁸ dīpiyati - Syā; dīpayati - PTS; dīpiyati - Sīmu 2.

⁹ vohariyati - Syā, PTS; vohariyati - Sīmu 2.

Phải chăng các chân lý đã được nghe là có nhiều và khác nhau? - Phải chăng các chân lý đã được nghe là có nhiều, khác nhau, nhiều loại khác biệt, các loại này loại khác, nhiều loại riêng biệt? - ‘phải chăng các chân lý đã được nghe là có nhiều và khác nhau?’ là như thế.

Hay là các vị ấy theo đuổi sự suy tư (của riêng mình)? - Hay là họ bị đưa đi, bị dẫn đi, bị lôi đi, bị mang đi bởi sự suy tư, bởi sự suy tầm, bởi sự tư duy; - ‘hay là các vị ấy theo đuổi sự suy tư (của riêng mình)?’ là như vậy. Hoặc là, họ nói, họ thuyết giảng, họ phát ngôn, họ giảng giải, họ diễn tả về điều đã thu thập được do sự suy tư, về điều đã đeo đuổi với sự thẩm xét, về điều phát hiện của bản thân; - ‘hay là các vị ấy theo đuổi sự suy tư (của riêng mình)?’ còn là như vậy.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:

“Nhưng vì sao họ, những nhà biện luận tuyên bố (mình) là thiện xảo, lại nói về các chân lý khác nhau? Phải chăng các chân lý đã được nghe là có nhiều và khác nhau? Hay là các vị ấy theo đuổi sự suy tư (của riêng mình)?”

12 - 9

“Đương nhiên là không có nhiều chân lý khác nhau và thường còn ở thế gian, ngoại trừ (các chân lý) do tưởng (tạo ra). Và sau khi xếp đặt sự suy tư về các quan điểm (do chúng tạo ra), chúng đã nói về hai pháp là: ‘đúng và sai.’”

Đương nhiên là không có nhiều chân lý khác nhau: Đương nhiên là không có các chân lý nhiều loại, khác nhau, nhiều loại khác biệt, các loại này loại khác, nhiều loại riêng biệt; - ‘đương nhiên là không có nhiều chân lý khác nhau’ là như thế.

Và thường còn ở thế gian, ngoại trừ (các chân lý) do tưởng (tạo ra): Ngoại trừ việc nắm bắt thường xuyên do tưởng, chỉ có một Chân Lý ở thế gian được thuyết giảng, được phát ngôn, được giảng giải, được diễn tả là sự Diệt Khổ, Niết Bàn, tức là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Hoặc là, một Chân Lý nói đến chân lý về đạo lộ, chân lý về lối dẫn dắt ra khỏi, sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần tức là: chánh kiến, –nt– chánh định; - ‘và thường còn ở thế gian, ngoại trừ (các chân lý) do tưởng (tạo ra)’ là như thế.

Và sau khi xếp đặt sự suy tư về các quan điểm (do chúng tạo ra), chúng đã nói về hai pháp là: đúng và sai: Sau khi suy tư, sau khi suy tầm, sau khi tư duy về sự suy tư, về sự suy tầm, về sự tư duy, chúng làm sanh ra, làm sanh khởi, làm hạ sanh, làm phát sanh các quan điểm; sau khi làm sanh ra, sau khi làm sanh khởi, sau khi làm hạ sanh, sau khi làm phát sanh các quan điểm, (rồi cho rằng): “Của tôi là đúng, của anh là sai,” chúng đã nói như vậy, thuyết giảng như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘và sau khi xếp đặt sự suy tư về các quan điểm (do chúng tạo ra), chúng đã nói về hai pháp là: đúng và sai’ là như thế.

Tenāha bhagavā:

“Naheva saccāni bahūni nānā
aññatra saññāya niccāni loko,
takkañca diṭṭhīsu pakappayitvā
saccaṃ musāti dvayadhammāhū ”ti.

12 - 10

*Diṭṭhe sute sīlavate mute vā
ete ca¹ nissāya vimānadassī,
vinicchaye ṭhatvā pahassamāno²
bālo paro akkusalo ’ti³ cāha.*

Diṭṭhe sute sīlavate mute vā ete ca nissāya vimānadassī ’ti diṭṭhaṃ vā diṭṭhasuddhiṃ vā, suttaṃ vā sutasuddhiṃ vā, sīlaṃ vā sīlasuddhiṃ vā, vattaṃ vā vatasuddhiṃ vā,⁴ mutaṃ vā mutasuddhiṃ vā nissāya upanissāya gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā ’ti - diṭṭhe sute sīlavate mute vā. **Ete ca nissāya vimānadassī** ’ti - Na sammānetītipi vimānadassī. Athavā domanassaṃ janetītipi vimānadassī ’ti - diṭṭhe sute sīlavate mute vā ete ca nissāya vimānadassī.

Vinicchaye ṭhatvā pahassamāno ’ti - Vinicchayā vuccanti dvāsatti diṭṭhigatāni. Diṭṭhivinicchaye vinicchayadiṭṭhiyā ṭhatvā patiṭṭhahitvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā ’ti - vinicchaye ṭhatvā. **Pahassamāno** ’ti - Tuṭṭho hoti haṭṭho pahatṭho attamano paripuṇṇasaṅkappo. Athavā, dantavidamaṣakaṃ pahassamāno⁵ ’ti - vinicchaye ṭhatvā pahassamāno.

Bālo paro akkusaloti cāhā ’ti - Paro bālo hīno nihīno omako lāmako chattako⁶ paritto akusalo avidvā avijjāgato aññānī avibhāvī amedhāvī duppaññoti evamāha, evaṃ katheti, evaṃ bhaṇati, evaṃ dīpayati, evaṃ voharati ’ti - bālo paro akkusaloti cāha.

Tenāha bhagavā:

“*Diṭṭhe sute sīlavate mute vā
ete ca nissāya vimānadassī,
vinicchaye ṭhatvā pahassamāno
bālo paro akusalo ’ti cāhā* ”ti.

12 - 11

*Yeneva bāloti paraṃ dahāti
tenātumānaṃ kusaloti cāha,
sayamattanā so kusalāvadāno⁷
aññaṃ vimāneti tadeva⁸ pāvā.⁹*

¹ etesu - Sīmu 2, Manupa.

² pahamsamāno - Sīmu 2.

³ akusaloti - Syā, PTS, Sa, Su.

⁴ vattaṃ vā vattasuddhiṃ vā - Syā, PTS.

⁵ hassamāno - Syā, PTS.

⁶ chatukko - Ma;

jatukko - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁷ kusalovadāno - Syā, PTS.

⁸ tatheva - Syā, PTS.

⁹ pāva - Ma; pāvada - Sīmu 2.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đương nhiên là không có nhiều chân lý khác nhau và thường còn ở thế gian, ngoại trừ (các chân lý) do tưởng (tạo ra). Và sau khi xếp đặt sự suy tư về các quan điểm (do chúng tạo ra), chúng đã nói về hai pháp là: đúng và sai.”

12 - 10

Liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác, sau khi nương tựa vào những điều này, rồi có sự coi khinh (người khác), sau khi ý vào các sự phán đoán, trong lúc hớn hở, (kẻ ấy) đã nói rằng: ‘Người khác là ngu si, là không thiện xảo.’

Liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác, sau khi nương tựa vào những điều này, rồi có sự coi khinh (người khác): Sau khi nương tựa, sau khi dựa vào, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt vào điều đã được thấy hoặc sự trong sạch do điều đã được thấy, vào điều đã được nghe hoặc sự trong sạch do điều đã được nghe, vào giới hoặc sự trong sạch do giới, vào phạm sự hoặc sự trong sạch do phạm sự, vào điều đã được cảm giác hoặc sự trong sạch do điều đã được cảm giác; - ‘liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác’ là như thế. **Sau khi nương tựa vào những điều này, rồi có sự coi khinh (người khác):** ‘Kẻ không kính nể’ là có sự coi khinh. Hoặc là, ‘kẻ làm sanh ra sự ưu phiền’ cũng có sự coi khinh; - ‘liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác, sau khi nương tựa vào những điều này, rồi có sự coi khinh (người khác)’ là như thế.

Sau khi ý vào các sự phán đoán, trong lúc hớn hở: Các sự phán đoán nói đến 62 quan điểm sai trái. Sau khi ý vào, sau khi thiết lập, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt vào sự phán đoán theo quan điểm sai trái, vào quan điểm sai trái của sự phán đoán; - ‘sau khi ý vào các sự phán đoán’ là như thế. **Trong lúc hớn hở:** là trở nên vui sướng, vui vẻ, thích thú, hoan hỷ, có tâm tư được trọn vẹn. Hoặc là, nhe răng trong lúc (cười) hớn hở; - ‘sau khi ý vào các sự phán đoán, trong lúc hớn hở’ là như thế.

(Kẻ ấy) đã nói rằng: ‘Người khác là ngu si, là không thiện xảo’: “Người khác là ngu si, thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi, không thiện xảo, không có sự hiểu biết, không đạt đến kiến thức, không có trí, không có sự rành rẽ, không có sự thông minh, có tuệ tồi,” (kẻ ấy) đã nói như vậy, thuyết giảng như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘(kẻ ấy) đã nói rằng: Người khác là ngu si, là không thiện xảo’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Liên quan đến điều đã được thấy, đến điều đã được nghe, đến giới và phạm sự, hoặc đến điều đã được cảm giác, sau khi nương tựa vào những điều này, rồi có sự coi khinh (người khác), sau khi ý vào các sự phán đoán, trong lúc hớn hở, (kẻ ấy) đã nói rằng: ‘Người khác là ngu si, là không thiện xảo.’”

12 - 11

*Bởi chính lý do nào mà kẻ ấy đánh giá người khác là ‘ngu si,’ thì bởi lý do ấy kẻ ấy đã nói về bản thân là ‘thiện xảo.’
Kẻ ấy, trong khi tự mình tuyên bố chính mình là thiện xảo, rồi khinh thường người khác và phát biểu chính điều ấy.*

Yeneva bāloti paraṃ dahātī 'ti - Yeneva¹ hetunā yena paccayena yena kāraṇena yena pabhavena paraṃ bālato hīnato nihīnato omakato lāmakato chattakato parittato dahātī² passati dakkhati oloketi nijjhāyati upaparikkhatī 'ti - yeneva bāloti paraṃ dahātī.

Tenātumānaṃ kusaloti cāhā 'ti - **Ātumā**³ vuccati attā. So pi teneva hetunā tena paccayena tena kāraṇena tena pabhavena attānaṃ⁴ 'ahamasmi kusalo paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī 'ti - tenātumānaṃ kusaloti cāhā.

Sayamattanā so kusalāvadāno 'ti - Sayameva⁵ attānaṃ kusalavādo paṇḍitavādo thiravādo ñāyavādo hetuvādo lakkhaṇavādo kāraṇavādo ṭhānavādo sakāya laddhiyā 'ti - sayamattanā so kusalāvadāno.

Aññaṃ vimāneti tadeva pāvā 'ti⁶ - Na sammānetī 'ti pi aññaṃ vimāneti. Athavā, domanassaṃ janetī 'ti pi aññaṃ vimāneti. **Tadeva pāvā** 'ti tadeva taṃ diṭṭhigataṃ pāvadati: 'Iti vāyaṃ⁷ puggalo micchādiṭṭhiko viparītadassano 'ti - aññaṃ vimāneti tadeva pāvā.

Tenāha bhagavā:

*"Yeneva bāloti paraṃ dahātī
tenātumānaṃ kusaloti cāhā,
sayamattanā so kusalāvadāno
aññaṃ vimāneti tadeva pāvā* "ti.

12 - 12

*Atisāraditṭhiyā⁸ so samatto
mānena matto paripuṇṇamānī,
sayameva sāmaṃ manasābhisitto
diṭṭhī hi sā tassa tathā samattā.*

Atisāraditṭhiyā so samatto 'ti - Atisāraditṭhiyo vuccanti dvāsaṭṭhidiṭṭhigatāni. Kiṃkāraṇā atisāraditṭhiyo vuccanti dvāsaṭṭhidiṭṭhigatāni? Sabbā tā diṭṭhiyo kāraṇātikkantā lakkhaṇātikkantā ṭhānātikkantā;⁹ taṃkāraṇā atisāraditṭhiyo vuccanti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni; sabbāpi diṭṭhiyo atisāraditṭhiyo.¹⁰ Kiṃkāraṇā sabbāpi diṭṭhiyo vuccanti atisāraditṭhiyo?¹⁰ Te aññaṃaññaṃ atikkamitvā samatikkamitvā vītivattitvā¹¹ diṭṭhigatāni janenti sañjanenti nibbattenti abhinibbattenti; taṃkāraṇā sabbāpi diṭṭhiyo vuccanti atisāraditṭhiyo.¹⁰ **Atisāraditṭhiyā so samatto** 'ti atisāraditṭhiyā samatto paripuṇṇo anomo 'ti – atisāraditṭhiyā so samatto.

¹ yena - Syā, PTS.

² dahati - Ma, Syā, PTS.

³ ātumāno - Ma, Sīmu 2.

⁴ attānaṃ āha - Syā, PTS.

⁵ sayam - Syā, PTS.

⁶ pāvāti - Ma; pāvadāti - Sīmu 2.

⁷ itipāyaṃ - Ma, Syā;

iti payaṃ - PTS.

⁸ atisāraditṭhiyā - Syā, PTS.

⁹ hīnātikkantā - Syā, PTS.

¹⁰ sabbepi titṭhiyā atisāraditṭhiyā - Syā, PTS.

¹¹ vītivattitvā - Syā, PTS.

Bởi chính lý do nào mà kẻ ấy đánh giá người khác là ngu si: Bởi chính nhân nào, duyên nào, lý do nào, nguồn sanh khởi nào mà kẻ ấy đánh giá, nhìn thấy, nhận thấy, quan sát, suy xét, khảo sát người khác là ngu si, là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; - ‘bởi chính lý do nào mà kẻ ấy đánh giá người khác là ngu si’ là như thế.

Thì bởi lý do ấy kẻ ấy đã nói về bản thân là thiện xảo - Bản thân: đề cập đến mình. Kẻ ấy bởi chính nhân nào, duyên nào, lý do nào, nguồn sanh khởi nào đã nói về mình rằng: “Ta là thiện xảo, sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh;” - ‘thì bởi lý do ấy kẻ ấy đã nói về bản thân là ‘thiện xảo’ là như thế.

Kẻ ấy, trong khi tự mình tuyên bố chính mình là thiện xảo: Tự chính mình (tuyên bố) về mình là có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘kẻ ấy, trong khi tự mình tuyên bố chính mình là thiện xảo’ là như thế.

Rồi khinh thường người khác và phát biểu chính điều ấy: ‘Kẻ không kính nể’ là khinh thường người khác. Hoặc là, ‘kẻ làm sanh ra sự ưu phiền’ cũng là khinh thường người khác. **Phát biểu chính điều ấy:** phát biểu về chính tà kiến ấy rằng: “Như vậy thì người này là người có tà kiến, có cái nhìn sai lệch;” - ‘rồi khinh thường người khác và phát biểu chính điều ấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bởi chính lý do nào mà kẻ ấy đánh giá người khác là ‘ngu si,’
thì bởi lý do ấy kẻ ấy đã nói về bản thân là ‘thiện xảo.’
Kẻ ấy, trong khi tự mình tuyên bố chính mình là thiện xảo,
rồi khinh thường người khác và phát biểu chính điều ấy.”*

12 - 12

*Với quan điểm vượt quá giới hạn, kẻ ấy được thỏa mãn,
bị say đắm vì ngã mạn, có sự tự cao là toàn vẹn,
rồi tự chính mình đăng quang cho mình bằng tâm ý;
chính quan điểm ấy của kẻ ấy đã được thâm nhận như thế.*

Với quan điểm vượt quá giới hạn, kẻ ấy được thỏa mãn: Các quan điểm vượt quá giới hạn nói đến 62 tà kiến. Vì lý do gì mà các quan điểm vượt quá giới hạn là nói đến 62 tà kiến? Tất cả các quan điểm ấy là vượt quá lý lẽ, vượt quá đặc tính, vượt quá nền tảng; vì lý do ấy mà các quan điểm vượt quá giới hạn là nói đến 62 tà kiến; tất cả các ngoại đạo¹ đều có quan điểm vượt quá giới hạn. Vì lý do gì mà tất cả các ngoại đạo đều được gọi là có quan điểm vượt quá giới hạn? Chúng sau khi vượt quá, sau khi vượt qua hẳn, sau khi vượt qua khỏi lẫn nhau, thì làm sanh ra, làm sanh khởi, làm hạ sanh, làm phát sanh ra các tà kiến; vì lý do ấy mà các ngoại đạo đều được gọi là có quan điểm vượt quá giới hạn. **Với quan điểm vượt quá giới hạn, kẻ ấy được thỏa mãn:** nhờ vào quan điểm vượt quá giới hạn, (kẻ ấy) được thỏa mãn, được toàn vẹn, không thiếu sót; - ‘với quan điểm vượt quá giới hạn, kẻ ấy được thỏa mãn’ là như thế.

¹ Dịch theo sự hiệu đính của Tam Tạng Thái và PTS (ND).

Mānena matto paripuṇṇamānī 'ti - Sakāya diṭṭhiyā diṭṭhimānena matto pamatto ummatto atimatto 'ti - mānena matto. **Paripuṇṇamānī** 'ti paripuṇṇamānī samattamānī anomamānī 'ti - mānena matto paripuṇṇamānī.

Sayameva sāmaṃ manasābhisitto 'ti - Sayameva attānaṃ cittaena abhisīcatī: 'Ahamasmi kusalo paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī 'ti - sayameva sāmaṃ manasābhisitto.

Diṭṭhī hi sā tassa tathā samattā 'ti - Tassa sā diṭṭhi tathā samattā samādinā gahitā parāmaṭṭhā abhiniviṭṭhā ajjhositā adhimuttā 'ti - diṭṭhī hi sā tassa tathā samattā.

Tenāha bhagavā:
*“Atisāraditṭhiyā so samatto
 mānena matto paripuṇṇamānī,
 sayameva sāmaṃ manasābhisitto
 diṭṭhī hi sā tassa tathā samattā”*ti.

12 - 13

*Parassa ce hi vacasā nihīno
 tumo sahā hoti nihīnapañño,
 atha ce¹ sayam vedagū hoti dhīro
 na koci bālo samaṇesu atthi.*

Parassa ce hi vacasā nihīno 'ti - Parassa ce vācāya vacanena ninditakāraṇā garahitakāraṇā upavaditakāraṇā paro bālo hoti hīno nihīno omako lāmako chattako² paritto 'ti - parassa ce hi vacasā nihīno.

Tumo sahā hoti nihīnapañño 'ti - So pi teneva sahā hoti hīnapañño nihīnapañño omakapañño lāmakapañño chattakapañño parittapañño 'ti - tumo sahā hoti nihīnapañño.

Atha ce sayam vedagū hoti dhīro 'ti - Atha ce sayam vedagū hoti dhīro paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī 'ti - atha ce sayam vedagū hoti dhīro.

Na koci bālo samaṇesu atthī 'ti - Samaṇesu na koci bālo hīno nihīno omako lāmako chattako paritto atthi, sabbeva³ setṭhapaññā viṣeṭṭhapaññā⁴ pāmokkhapaññā uttamapaññā pavarapaññā 'ti - na koci bālo samaṇesu atthi.

¹ athavā - Syā, PTS, Sīmu 2.

² chatukko - Ma; jatukko - Syā, PTS.

³ sabbeva aggapaññā - Syā, PTS.

⁴ viṣeṭṭhapaññā - Syā, PTS.

Bị say đắm vì ngã mạn, có sự tự cao là toàn vẹn: Bị say đắm, bị xao lãng, bị điên cuồng, bị say đắm thái quá bởi tà kiến, bởi sự ngã mạn do tà kiến của mình; - ‘bị say đắm vì ngã mạn’ là như thế. **Có sự tự cao là toàn vẹn:** có sự tự cao là toàn vẹn, có sự tự cao là đầy đủ, có sự tự cao là không thiếu sót; - ‘bị say đắm vì ngã mạn, có sự tự cao là toàn vẹn’ là như thế.

Rời tự chính mình đăng quang cho mình bằng tâm ý: Tự chính mình đăng quang cho bản thân bằng tâm rằng: “Ta là thiện xảo, sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh;” - ‘rời tự chính mình đăng quang cho mình bằng tâm ý’ là như thế.

Chính quan điểm ấy của kẻ ấy đã được thâm nhận như thế: Quan điểm ấy của kẻ ấy là đã được thâm nhận, đã được thọ trì, đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hướng đến như thế; - ‘chính quan điểm ấy của kẻ ấy đã được thâm nhận như thế’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Với quan điểm vượt quá giới hạn, kẻ ấy được thỏa mãn,
bị say đắm vì ngã mạn, có sự tự cao là toàn vẹn,
rời tự chính mình đăng quang cho mình bằng tâm ý;
chính quan điểm ấy của kẻ ấy đã được thâm nhận như thế.”*

12 - 13

*Bởi vì, nếu do lời nói của kẻ khác mà trở thành thấp kém,
thì bản thân (kẻ nói), do điều ấy ¹ (cũng) trở thành có tuệ thấp kém.
Còn nếu do tự mình mà trở thành người thông hiểu, sáng trí,
thì không có bất cứ người nào là kẻ ngu trong số các vị Sa-môn.*

Bởi vì, nếu do lời nói của kẻ khác mà trở thành thấp kém: Nếu do lời nói, do việc nói, bởi lý do bị chê bai, bởi lý do bị chê trách, bởi lý do bị gièm pha của kẻ khác, mà người khác trở thành ngu si, thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi; - ‘bởi vì, nếu do lời nói của kẻ khác mà trở thành thấp kém’ là như thế.

Thì bản thân (kẻ nói), do điều ấy (cũng) trở thành có tuệ thấp kém: Kẻ ấy, cũng do chính điều ấy, trở thành có tuệ ngu si, có tuệ thấp hèn, có tuệ hèn kém, có tuệ thấp kém, có tuệ thấp thỏi, có tuệ tồi tệ, có tuệ nhỏ nhoi; - ‘thì bản thân (kẻ nói), do điều ấy (cũng) trở thành có tuệ thấp kém’ là như thế.

Còn nếu do tự mình mà trở thành người thông hiểu, sáng trí: Còn nếu do tự mình mà trở thành người thông hiểu, sáng trí, sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh; - ‘còn nếu do tự mình mà trở thành người thông hiểu, sáng trí’ là như thế.

Thì không có bất cứ người nào là kẻ ngu trong số các vị Sa-môn: thì trong số các vị Sa-môn, không có người nào là ngu si, thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi, toàn bộ tất cả (các vị ấy) đều có tuệ nhất hạng, có tuệ thù thắng, có tuệ dẫn đầu, có tuệ tối thượng, có tuệ cao quý; - ‘thì không có bất cứ người nào là kẻ ngu trong số các vị Sa-môn’ là như thế.

¹ Do việc kẻ khác cũng khinh chê lại người này như vậy (SnA. ii, 256).

Tenāha bhagavā:
 “Parassa ce hi vacasā nihīno
 tumo sahā hoti nihīnapañño,
 atha ce sayamaṃ vedagū hoti dhīro
 na koci bālo samaṇesu atthi”ti.

12 - 14

*Aññaṃ ito yābhivadanti dhammaṃ
 aparaddhā suddhimakevalī te,¹
 evampi titthyā puthuso vadanti
 sandiṭṭhirāgena hi tebhirattā.²*

Aññaṃ ito yābhivadanti dhammaṃ aparaddhā suddhimakevalī te 'ti - Ito aññaṃ dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ ye abhivadanti, te suddhimaggaṃ visuddhimaggaṃ parisuddhimaggaṃ vodātamaṃ pariyodātamaṃ viraddhā aparaddhā khalitā galitā³ aññāya aparaddhā.⁴ **Akevalī te** 'ti - asamattā te aparipuṇṇā te hīnā nihīnā omakā lāmakā chatakā parittā 'ti - aññaṃ ito yābhivadanti dhammaṃ aparaddhā suddhimakevalī te.

Evampi titthyā puthuso vadanti 'ti - Titthaṃ vuccati diṭṭhigataṃ. **Titthyā**⁵ vuccanti diṭṭhigatikā. Puthu titthyā⁶ puthu diṭṭhigatāni vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - evampi titthyā puthuso vadanti.

Sandiṭṭhirāgena hi tebhirattā 'ti - Sakāya diṭṭhiyā diṭṭhirāgena rattā abhirattā 'ti - sandiṭṭhirāgena hi tebhirattā.

Tenāha bhagavā:
 “Aññaṃ ito yābhivadanti dhammaṃ
 aparaddhā suddhimakevalī te,
 evampi titthyā puthuso vadanti
 sandiṭṭhirāgena hi tebhirattā”ti.

12 - 15

*Idheva suddhiṃ iti⁷ vādayanti⁸
 nāññesu dhammesu visuddhimāhu,
 evampi titthyā puthuso nivīṭṭhā
 sakāyane tattha dalhaṃ vadānā.*

¹ suddhimakevalī no - Katthaci.

² tyābhirattā - Syā, PTS;
 tvābhirattā - Manupa.

³ galitā - Syā, PTS.

⁴ ñāyāparaddhā - Pu.

⁵ titthyā - Syā, PTS.

⁶ puthudiṭṭhiyā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁷ suddhi iti - Sīmu 2;
 suddhimiti - Su.

⁸ vādiyanti - PTS.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bởi vì, nếu do lời nói của kẻ khác mà trở thành thấp kém, thì bản thân (kẻ nói), do điều ấy (cũng) trở thành có tuệ thấp kém. Còn nếu do tự mình mà trở thành người thông hiểu, sáng trí, thì không có bất cứ người nào là kẻ ngu trong số các vị Sa-môn.”

12 - 14

Những kẻ nào thuyết về pháp khác so với điều này, những kẻ ấy bị thất bại về (đạo lộ) trong sạch; chúng không toàn hảo. Những kẻ ngoại đạo cũng nói như vậy theo nhiều cách khác nhau, bởi vì chúng bị nhiễm nặng do sự luyện ái với quan điểm của mình.

Những kẻ nào thuyết về pháp khác so với điều này, những kẻ ấy bị thất bại về (đạo lộ) trong sạch; chúng không toàn hảo: Những kẻ nào thuyết về pháp, quan điểm, cách thực hành, đạo lộ khác so với điều này, những kẻ ấy bị mất mát, bị thất bại, bị lâm lữ, bị rơi khỏi đạo lộ trong sạch, đạo lộ thanh tịnh, đạo lộ hoàn toàn trong sạch, đạo lộ trong trắng, đạo lộ thuần khiết, bị thất bại do không hiểu biết. **Chúng không toàn hảo:** Chúng không được đầy đủ, chúng không được toàn vẹn, chúng là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi; - ‘những kẻ nào thuyết về pháp khác so với điều này, những kẻ ấy bị thất bại về (đạo lộ) trong sạch; chúng không toàn hảo’ là như thế.

Những kẻ ngoại đạo cũng nói như vậy theo nhiều cách khác nhau: Ngoại đạo nói đến tà kiến. **Những kẻ ngoại đạo:** nói đến những kẻ theo tà kiến. Vô số kẻ ngoại đạo nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả vô số tà kiến; - ‘những kẻ ngoại đạo cũng nói như vậy theo nhiều cách khác nhau’ là như thế.

Bởi vì chúng bị nhiễm nặng do sự luyện ái với quan điểm của mình: Chúng bị luyện ái, bị luyện ái nặng bởi quan điểm, bởi sự luyện ái với quan điểm của mình; - ‘bởi vì chúng bị nhiễm nặng do sự luyện ái với quan điểm của mình’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Những kẻ nào thuyết về pháp khác so với điều này, những kẻ ấy bị thất bại về (đạo lộ) trong sạch; chúng không toàn hảo. Những kẻ ngoại đạo cũng nói như vậy theo nhiều cách khác nhau, bởi vì chúng bị nhiễm nặng do sự luyện ái với quan điểm của mình.”

12 - 15

‘Chỉ nơi đây có sự trong sạch,’ chúng nói như thế ấy; chúng đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác. Những kẻ ngoại đạo cũng đã gây dựng như vậy theo kiểu cách riêng về đường lối của mình, trong khi nói một cách chắc chắn về điều ấy.

Idheva suddhiṃ iti vādayanti 'ti - Idha suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. 'Sassato loko, idameva saccam moghamaññan 'ti idha suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. 'Asassato loko -pe- Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam moghamaññan 'ti idha suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - idheva suddhiṃ iti vādayanti.

Nāññesu dhammesu visuddhimāhū 'ti - Attano satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ ṭhapetvā sabbe paravāde khipanti ukkhipanti parikkhipanti: so satthā na sabbaññū, dhammo na svākkhāto, gaṇo na suppaṭipanno, diṭṭhi na bhaddikā, paṭipadā na supaññattā, maggo na niyyāniko,¹ natthettha suddhi vā visuddhi vā parisuddhi vā mutti vā vimutti vā parimutti vā; natthettha² sujjhanti vā visujjhanti vā parisujjhanti vā muccanti vā vimuccanti vā parimuccanti vā, hīnā nihīnā omakā lāmakā chattakā parittā 'ti evamāhaṃsu evaṃ kathenti evaṃ bhaṇanti evaṃ dīpayanti evaṃ voharanti 'ti - nāññesu dhammesu visuddhimāhu.

Evampi titthyā puthuso nivīṭṭhā 'ti - Titthaṃ vuccati diṭṭhigataṃ. Titthiyā³ vuccanti diṭṭhigatikā. Puthu titthiyā⁴ puthu diṭṭhigatesu nivīṭṭhā patiṭṭhitā allīnā upagatā ajjhositā adhimuttā 'ti - evampi titthyā puthuso nivīṭṭhā.

Sakāyane tattha daḷhaṃ vadānā 'ti - Dhammo sakāyanaṃ, diṭṭhi sakāyanaṃ paṭipadā sakāyanaṃ, maggo sakāyanaṃ, sakāyane daḷhavādā thiravādā balikavādā avatṭhitavādā 'ti - sakāyane tattha daḷhaṃ vadānā.

Tenāha bhagavā:

*“Idheva suddhiṃ iti vādayanti
nāññesu dhammesu visuddhimāhu,
evampi titthyā puthuso nivīṭṭhā
sakāyane tattha daḷhaṃ vadānā”*ti.

12 - 16

*Sakāyane vāpi daḷhaṃ vadāno
kaṃ tattha⁵ bālota paraṃ daheyya,
sayam 'va⁶ so medhagamāvaheyya⁷
paraṃ vadaṃ bālamasuddhidhammaṃ.*

¹ niyyāniko - Ma, Syā, PTS.

² na tattha - Syā.

³ titthyā - Syā, PTS.

⁴ puthuditṭhiyā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ kamettha - Ma, Syā, PTS.

⁶ sayameva - Syā, PTS.

⁷ medhakaṃ avabheyyā - Pa.

‘Chỉ nơi đây có sự trong sạch,’ chúng nói như thế ấy: Chúng nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi ở nơi đây. Chúng nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi ở nơi đây rằng: *“Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.”* Chúng nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi ở nơi đây rằng: *“Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;”* - ‘Chỉ nơi đây có sự trong sạch, chúng nói như thế ấy’ là như thế.

Chúng đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác: Chúng quăng bỏ, ném bỏ, vất bỏ tất cả các học thuyết khác ngoại trừ bậc đạo sư, giáo lý, tập thể, quan điểm, lối thực hành, đạo lộ của bản thân, rồi đã nói như vậy: “Bậc đạo sư ấy không là đáng toàn tri, pháp không khéo được thuyết giảng, tập thể không thực hành tốt đẹp, quan điểm không tốt lành, lối thực hành không khéo được quy định, đạo lộ không dẫn dắt ra khỏi; ở đây không có sự trong sạch, hay sự thanh tịnh, hay sự hoàn toàn trong sạch, hay sự thoát khỏi, hay sự giải thoát, hay sự hoàn toàn thoát khỏi; ở đây không có những người được trong sạch, hay được thanh tịnh, hay được hoàn toàn trong sạch, hay được thoát khỏi, hay được giải thoát, hay được hoàn toàn thoát khỏi; họ thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi,” chúng thuyết giảng như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy; - ‘chúng đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác’ là như thế.

Những kẻ ngoại đạo cũng đã gây dựng như vậy theo kiểu cách riêng: Ngoại đạo nói đến tà kiến. Những kẻ ngoại đạo nói đến những kẻ theo tà kiến. Những kẻ ngoại đạo khác biệt đã gây dựng, đã thiết lập, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến những tà kiến khác biệt nhau; - ‘những kẻ ngoại đạo cũng đã gây dựng như vậy theo kiểu cách riêng’ là như thế.

Về đường lối của mình, trong khi nói một cách chắc chắn về điều ấy: Pháp là đường lối của mình, quan điểm là đường lối của mình, lối thực hành là đường lối của mình, đạo lộ là đường lối của mình; chúng có lời nói chắc chắn, có lời nói vững chắc, có lời nói vững mạnh, có lời nói kiên định về đường lối của mình; - ‘về đường lối của mình, trong khi nói một cách chắc chắn về điều ấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Chỉ nơi đây có sự trong sạch,’ chúng nói như thế ấy;
chúng đã nói sự thanh tịnh không có ở các giáo pháp khác.
Những kẻ ngoại đạo cũng đã gây dựng như vậy theo kiểu cách riêng
về đường lối của mình, trong khi nói một cách chắc chắn về điều ấy.”*

12 - 16

*Và trong khi nói một cách chắc chắn về đường lối của mình,
người nào khác ở đó mà kẻ ấy có thể đánh giá là ‘ngu si’?
Kẻ ấy tự chính mình đem lại sự gây gổ,
trong khi nói người khác là ngu si, là có pháp không trong sạch.*

Sakāyane vāpi dalhaṃ vadāno 'ti - Dhammo sakāyaṃ, diṭṭhi sakāyaṃ, paṭipadā sakāyaṃ, maggo sakāyaṃ, sakāyane dalhavādo thiravādo balikavādo avaṭṭhitavādo 'ti – sakāyane vāpi dalhaṃ vadāno.

Kaṃ tattha bāloti paraṃ daheyyā 'ti - **Tatthā** 'ti sakāya diṭṭhiyā, sakāya khantiyā, sakāya ruciyā, sakāya laddhiyā, paraṃ bālato hīnato nihīnato omakato lāmakato chattakato parittato kaṃ daheyya, kaṃ passeyya, kaṃ dakkheyya, kaṃ olokeyya, kaṃ nijjhāyeyya, kaṃ upaparikkheyyā 'ti - kaṃ tattha bāloti paraṃ daheyya.

Sayaṃva so medhagamāvaheyya paraṃ vadaṃ bālamasuddhi-dhamman 'ti - Paro bālo hīno nihīno omako lāmako chattako paritto asuddhidhammo avisuddhidhammo aparisuddhidhammo avodātadhammoti evaṃ vadanto evaṃ kathento evaṃ bhaṇanto evaṃ dīpayanto evaṃ voharanto sayameva kalahaṃ bhaṇanaṃ viggahaṃ vivādaṃ medhagaṃ āvaheyya samāvaheyya āhareyya samāhareyya ākaḍḍheyya samākaḍḍheyya gaṇheyya parāmaseyya abhiniviseyyā 'ti - sayaṃva so medhagamāvaheyya paraṃ vadaṃ bālamasuddhi-dhammaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Sakāyane vāpi dalhaṃ vadāno
kaṃ kattha bāloti paraṃ daheyya,
sayaṃ va so medhagamāvaheyya
paraṃ vadaṃ bālamasuddhidhamman”*ti.

12 - 17

*Vinicchaye ṭhatvā sayaṃ pamāya
uddhaṃ so¹ lokasmiṃ vivādameṭi,
hitvāna sabbāni vinicchayāni
na medhagaṃ² kurute³ jantu loke.*

Vinicchaye ṭhatvā sayaṃ pamāyā 'ti - Vinicchayā vuccanti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni. Vinicchayadiṭṭhiyā⁴ ṭhatvā paṭiṭṭhahitvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā 'ti - vinicchaye ṭhatvā. **Sayaṃ pamāyā** 'ti - Sayaṃ pamāya pamiṇitvā.⁵ 'Ayaṃ satthā sabbaññū 'ti sayaṃ pamāya pamiṇitvā; 'Ayaṃ dhammo svākkhāto, ayaṃ gaṇo supaṭipanno, ayaṃ diṭṭhi bhaddikā, ayaṃ paṭipadā supaññattā, ayaṃ maggo niyāniko 'ti⁶ sayaṃ pamāya pamiṇitvā 'ti - vinicchaye ṭhatvā sayaṃ pamāya.

¹ uddhaṃsa. - Ma, Sīmu 2.

² medhakaṃ - Pa.

³ kubbati - Ma, Sīmu 2;
kūrute - Syā.

⁴ vinicchitadiṭṭhiyā - Syā;

vinicchaye vinicchitadiṭṭhiyā - PTS.

⁵ pamiṇitvā - Ma, Syā, PTS; saminitvā - Pu.

⁶ niyānikoti - Ma, Syā, PTS.

Và trong khi nói một cách chắc chắn về đường lối của mình: Pháp là đường lối của mình, quan điểm là đường lối của mình, lối thực hành là đường lối của mình, đạo lộ là đường lối của mình; chúng có lời nói chắc chắn, có lời nói vững chắc, có lời nói vững mạnh, có lời nói kiên định về đường lối của mình; - ‘và trong khi nói một cách chắc chắn về đường lối của mình’ là như thế.

Người nào khác ở đó mà kẻ ấy có thể đánh giá là ‘ngu si’? - Ở đó: ở quan điểm của mình, ở sự chấp nhận của mình, ở sự ưa thích của mình, ở quan niệm của mình, (kẻ ấy) có thể đánh giá người nào, có thể nhìn thấy người nào, có thể nhận thấy người nào, có thể quan sát người nào, có thể suy xét người nào, có thể khảo sát người nào khác là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thời, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; - ‘người nào khác ở đó mà kẻ ấy có thể đánh giá là ‘ngu si’?’ là như thế.

Kẻ ấy tự chính mình đem lại sự gây gổ, trong khi nói người khác là ngu si, là có pháp không trong sạch: “Người khác là ngu si, thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thời, tồi tệ, nhỏ nhoi, có pháp không trong sạch, có pháp không thanh tịnh, có pháp không hoàn toàn trong sạch, có pháp không trong trắng,” trong khi nói như vậy, trong khi thuyết giảng như vậy, trong khi phát ngôn như vậy, trong khi giảng giải như vậy, trong khi diễn tả như vậy, tự chính mình có thể đem lại, có thể đem lại trọn vẹn, có thể mang đến, có thể mang đến trọn vẹn, có thể kéo đến, có thể kéo đến trọn vẹn, có thể nắm lấy, có thể bám víu, có thể chấp chặt vào sự cãi cọ, sự cãi lộn, sự cãi vã, sự tranh cãi, sự gây gổ; - ‘kẻ ấy tự chính mình đem lại sự gây gổ, trong khi nói người khác là ngu si, là có pháp không trong sạch’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Và trong khi nói một cách chắc chắn về đường lối của mình,

người nào khác ở đó mà kẻ ấy có thể đánh giá là ‘ngu si’?

Kẻ ấy tự chính mình đem lại sự gây gổ,

trong khi nói người khác là ngu si, là có pháp không trong sạch.”

12 - 17

Sau khi đứng vững ở sự phán đoán, sau khi tự mình ước lượng,
kẻ ấy đi đến sự tranh cãi còn ở phía trước ở thế gian.

Sau khi từ bỏ tất cả các sự phán đoán,
con người không tạo ra sự gây gổ ở thế gian.

Sau khi đứng vững ở sự phán đoán, sau khi tự mình ước lượng: Các sự phán đoán nói đến 62 tà kiến. Sau khi đứng vững ở quan điểm của sự phán đoán, sau khi thiết lập, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt; - ‘sau khi đứng vững ở sự phán đoán’ là như thế. **Sau khi tự mình ước lượng:** Sau khi tự mình ước lượng, sau khi xác định. Sau khi tự mình ước lượng, sau khi xác định rằng: “Bậc đạo sư này là đấng toàn tri;” sau khi tự mình ước lượng, sau khi xác định rằng: “Giáo pháp này khéo được thuyết giảng, tập thể này đã thực hành tốt đẹp, quan điểm này là tốt lành, lối thực hành này đã khéo được quy định, đạo lộ này dẫn dắt ra khỏi;” - ‘sau khi đứng vững ở sự phán đoán, sau khi tự mình ước lượng’ là như thế.

Uddham so lokasmiṃ vivādameti 'ti - Uddham¹ vuccati anāgataṃ. Attano vādaṃ uddham ṭhapetvā sayameva kalahaṃ bhaṇḍanaṃ viggahaṃ vivādaṃ medhagaṃ eti upeti upagacchati gaṇhāti parāmasati abhinivisati 'ti; - evampi 'uddham so lokasmiṃ vivādameti.' Athavā aññena uddham vādena saddhiṃ kalahaṃ karoti, bhaṇḍanaṃ karoti, viggahaṃ karoti, vivādaṃ karoti, medhagaṃ karoti: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi -pe- nibbeṭhehi vā sace pahosī 'ti - evampi 'uddham so lokasmiṃ vivādameti.'

Hitvāna sabbāni vinicchayāni 'ti - Vinicchayā vuccanti dvāsaṭṭhiditṭhigatāni; ditṭhivinicchayā sabbe vinicchaye² hitvā cajitvā pariccajitvā jahitvā pajahitvā vinodetvā³ byantikarivā anabhāvaṃ gametvā 'ti - hitvāna sabbāni vinicchayāni.

Na medhagaṃ kurute jantu loke 'ti - Na kalahaṃ karoti, na bhaṇḍanaṃ karoti, na viggahaṃ karoti, na vivādaṃ karoti, na medhagaṃ karoti. Vuttaṃ hetamaṃ bhagavatā: 'Evaṃ vimuttacitto kho aggivessana bhikkhu na kenaci saṃvadati, na kenaci vivadati, yañca loke vuttaṃ, tena ca voharati aparāmasan 'ti.⁴ **Jantū** 'ti satto naro mānavaṃ poso puggalaṃ jīvo jāgu⁵ jantu indagu⁶ manujo. **Loke** 'ti apāyaloke -pe- āyatanaloke 'ti - na medhagaṃ kurute jantu loketi.⁷

Tenāha bhagavā:

*"Vinicchaye ṭhatvā sayamaṃ pamāya
uddham so lokasmiṃ vivādameti,
hitvāna sabbāni vinicchayāni
na medhagaṃ kurute jantu loke "ti.*

Cūlavīyūhasuttaniddeso samatto dvādasamo.

--ooOoo--

13. MAHĀVIYŪHASUTTANIDDESO

Atha mahāvīyūhasuttaniddeso vuccati.⁸

13 - 1

*Ye kecime ditṭhiparibbasānā
idameva saccanti ca vādayanti,⁹
sabbeva te nindamanvānāyanti
atho pasamsampi labhanti tattha.*

¹ uddham so - Ma, Sīmu 2.

² sabbā vinicchitaditṭhiyo - Syā, PTS; sabbā vinicchayaditṭhayo - Manupa.

³ vinoditvā - Syā, PTS.

⁴ Majjhimanikāya, Dīghanakhasutta.

⁵ jātu - Syā; jagū - PTS; jatu - Sīmu 2.

⁶ indagū - Syā, PTS; hindagu - Sīmu 2.

⁷ loke - Syā.

⁸ vakkhati - Ma.

⁹ pavādiyanti - Syā, PTS.

Kẻ ấy đi đến sự tranh cãi còn ở phía trước ở thế gian - Còn ở phía trước: nói đến thời vị lai. Trừ ra sự tranh luận còn ở phía trước của bản thân, kẻ ấy tự chính mình tiếp cận, đi đến gần, nắm lấy, bám víu, chấp chặt sự cãi cọ, sự cãi lộn, sự cãi vã, sự tranh cãi, sự gây gổ; - ‘kẻ ấy đi đến sự tranh cãi còn ở phía trước ở thế gian’ là như vậy. Hoặc là, với sự tranh luận khác còn ở phía trước, kẻ ấy gây ra sự cãi cọ, gây ra sự cãi lộn, gây ra sự cãi vã, gây ra sự tranh cãi, gây ra sự gây gổ rằng: “Người không biết pháp và luật này –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng;” - ‘kẻ ấy đi đến sự tranh cãi còn ở phía trước ở thế gian’ còn là như vậy.

Sau khi từ bỏ tất cả các sự phán đoán: Các sự phán đoán nói đến 62 tà kiến; sau khi từ bỏ, sau khi phế bỏ, sau khi buông bỏ, sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu tất cả các sự phán đoán từ sự phán đoán về quan điểm; - ‘sau khi từ bỏ tất cả các sự phán đoán’ là như thế.

Con người không tạo ra sự gây gổ ở thế gian: không gây ra sự cãi cọ, không gây ra sự cãi lộn, không gây ra sự cãi vã, không gây ra sự tranh cãi, không gây ra sự gây gổ. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Này Aggivessana, với tâm đã được giải thoát như vậy, vị tỳ khưu không nói hòa theo bất cứ ai, không tranh cãi với bất cứ ai, sử dụng ngôn từ được thông dụng ở thế gian, và không bám víu (vào ngôn từ ấy).” **Con người:** là chúng sanh, đàn ông, thanh niên, người nam, cá nhân, mạng sống, người còn sanh tử, con người, người đi theo nghiệp, nhân loại. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘con người không tạo ra sự gây gổ ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Sau khi đứng vững ở sự phán đoán, sau khi tự mình ước lượng,
kẻ ấy đi đến sự tranh cãi còn ở phía trước ở thế gian.
Sau khi từ bỏ tất cả các sự phán đoán,
con người không tạo ra sự gây gổ ở thế gian.”*

Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Nhỏ được đây đủ - phần thứ mười hai.

--ooOoo--

13. DIỄN GIẢI KINH SỰ DÀN TRẬN LỚN

Giờ phần Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Lớn được nói đến:

13 - 1

Bất cứ những người nào, trong khi sống theo quan điểm (riêng của cá nhân), tranh cãi rằng: ‘Chỉ điều này là chân lý,’ phải chẳng tất cả những người ấy đều mang lại sự chê bai, hay họ cũng đạt được sự khen ngợi về việc ấy?

Ye kec' ime diṭṭhiparibbasānā 'ti - **Ye kecī** 'ti sabbena sabbam sabbathā sabbam asesam nissesam pariyādiyana¹vacanametaṃ 'ye kecī 'ti. **Diṭṭhiparibbasānā** 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā diṭṭhigatikā. Te dvāsaṭṭhiyā diṭṭhigatānaṃ aññataraññataram diṭṭhigataṃ gahetvā uggahetvā gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā sakāya sakāya diṭṭhiyā vasanti saṃvasanti āvasanti parivasanti. Yathā agārikā vā gharesu vasanti, sāpattikā vā āpattisu vasanti, sakilesā vā kilesesu vasanti, evamevaṃ² santeke -pe- parivasanti 'ti - ye kecime diṭṭhi paribbasānā.

Idameva saccanti ca vādayanti 'ti - 'Sassato loko, idameva saccam moghamaññan 'ti vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. 'Asassato loko - pe- Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam moghamaññan 'ti vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - idameva saccanti ca vādayanti.

Sabbeva te nindamanvānanti 'ti - Sabbeva te samaṇabrāhmaṇā nindameva anventi, garahameva anventi, akittimeva anventi, sabbe ninditā yeva honti, garahitā yeva honti, akittitā yeva honti 'ti - sabbeva te nindamanvānanti.

Atho pasamsampi labhanti tatthā 'ti - Tattha sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā pasamsam thomanam kittim vaṇṇahārikam³ labhanti paṭilabhanti upagacchanti⁴ vindanti 'ti - atho pasamsampi labhanti tattha.

Tenāha so nimmito:

*"Ye kecime diṭṭhiparibbasānā
idameva saccanti ca vādayanti,⁵
sabbeva te nindamanvānanti
atho pasamsampi labhanti tatthā "ti.*

13 - 2

*Appaṇhi etaṃ na alaṃ⁶ samāya
duve vivādassa phalāni brūmi,
etampi disvā na vivādayetha⁷
khemābhipassaṃ avivādabhūmiṃ.⁸*

Appaṇhi etaṃ na alaṃ samāyā 'ti - **Appaṇhi etan** 'ti appakaṃ etaṃ, omakaṃ etaṃ, thokaṃ etaṃ, lāmakaṃ etaṃ, chattaṃ etaṃ, parittakaṃ etaṃ 'ti - appaṇhi etaṃ. **Na alaṃ samāyā** 'ti nālaṃ rāgassa samāya dosassa samāya mohassa samāya kodhassa upanāhassa makkhassa paḷāsassa issāya macchariyassa māyāya sāṭheyassa thambhassa sārambhassa mānassa atimānassa madassa pamādassa sabbakilesānaṃ sabbaduccaritānaṃ sabbadarathānaṃ sabbapariḷāhānaṃ sabbasantāpānaṃ sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ samāya upasamāya vūpasamāya nibbānāya⁹ paṭinissaggāya paṭippassaddhiyā 'ti - appaṇhi etaṃ na alaṃ samāya.

¹ pariyādaya^o - Syā, PTS.

² evameva - Ma, Syā, PTS.

³ vaṇṇahāriyaṃ - Sa.

⁴ adhigacchanti - Syā, PTS.

⁵ pavādiyanti - Syā, PTS.

⁶ appaṇhetam nālam - Manupa.

⁷ vivādiyetha - PTS.

⁸ avivādabhummaṃ - Syā, PTS.

⁹ nibbāpanāya - Sa.

Bất cứ những người nào, trong khi sống theo quan điểm (riêng của cá nhân) - Bất cứ những người nào: tất cả theo tổng thể, tất cả trong mọi trường hợp, một cách trọn vẹn, không còn dư sót, cụm từ ‘*ye keci*’ này là lối nói của sự bao gồm. **Trong khi sống theo quan điểm (riêng của cá nhân):** Có một số Sa-môn và Bà-la-môn là những người theo tà kiến. Các vị ấy chấp nhận, tiếp thu, nắm lấy, bám víu, chấp chặt tà kiến này khác trong số 62 tà kiến, rồi trú, cộng trú, cư trú, lưu trú theo tà kiến của riêng mình. Giống như những người tại gia trú trong các ngôi nhà, những người có tội lỗi trú trong các tội lỗi, những người có ô nhiễm trú trong các ô nhiễm, tương tự như vậy, có một số –nt– lưu trú theo tà kiến của riêng mình; - ‘bất cứ những người nào, trong khi sống theo quan điểm (riêng của cá nhân)’ là như thế.

Tranh cãi rằng: ‘Chỉ điều này là chân lý’: Họ nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả rằng: “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại.*” Họ nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả rằng: “*Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rõ đại;*” - ‘tranh cãi rằng: Chỉ điều này là chân lý’ là như thế.

Phải chăng tất cả những người ấy đều mang lại sự chê bai: Có phải tất cả các Sa-môn và Bà-la-môn ấy đều đi đến sự chê bai, đều đi đến sự chê trách, đều đi đến sự không nổi tiếng; có phải tất cả đều bị chê bai, tất cả đều bị chê trách, tất cả đều không được nổi tiếng? - ‘phải chăng tất cả những người ấy đều mang lại sự chê bai’ là như thế.

Hay họ cũng đạt được sự khen ngợi về việc ấy? - Về việc ấy, do quan điểm của mình, do sự chấp nhận của mình, do sự ưa thích của mình, do quan niệm của mình, họ đạt được, họ tiếp nhận, họ đạt đến, họ tìm thấy sự ca ngợi, sự khen ngợi, sự nổi tiếng, sự ca tụng; - ‘hay họ cũng đạt được sự khen ngợi về việc ấy?’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:

“Bất cứ những người nào, trong khi sống theo quan điểm (riêng của cá nhân), tranh cãi rằng: ‘Chỉ điều này là chân lý,’ phải chăng tất cả những người ấy đều mang lại sự chê bai, hay họ cũng đạt được sự khen ngợi về việc ấy?”

13 - 2

Bởi vì việc (ca ngợi) này là ít ỏi, không đủ để đưa đến sự yên lặng. Ta nói đến hai kết quả của sự tranh cãi. Và sau khi nhìn thấy như vậy, thì không nên tạo ra sự tranh cãi, trong khi nhận thấy vùng đất không tranh cãi là an toàn (Niết Bàn).

Bởi vì việc (ca ngợi) này là ít ỏi, không đủ để đưa đến sự yên lặng - Bởi vì việc (ca ngợi) này là ít ỏi: việc này là ít ỏi, việc này là thấp kém, việc này là chút ít, việc này là thấp thỏi, việc này là tồi tệ, việc này là nhỏ nhoi; - ‘bởi vì việc (ca ngợi) này là ít ỏi’ là như thế. **Không đủ để đưa đến sự yên lặng:** là không đủ để đưa đến sự yên lặng của luyến ái, để đưa đến sự yên lặng của sân hận, để đưa đến sự yên lặng của si mê, để đưa đến sự yên lặng, sự an tịnh, sự vắng lặng, sự tịch diệt, sự buông bỏ, sự tịch tịnh của giận dữ, của thù hận, của gièm pha, của ác ý, của ganh tỵ, của bòn xén, của xảo trá, của lừa gạt, của bướng bỉnh, của hung hăng, của ngã mạn, của cao ngạo, của đam mê, của xao lãng, của tất cả ô nhiễm, của tất cả uế hạnh, của mọi sự lo lắng, của mọi sự bức bối, của mọi sự nóng nảy, của tất cả các pháp tạo tác bất thiện; - ‘bởi vì việc (ca ngợi) này là ít ỏi, không đủ để đưa đến sự yên lặng’ là như thế.

Duve vivādassa phalāni brūmī 'ti - Diṭṭhikalahaṣṣa diṭṭhibhaṇḍanaṣṣa diṭṭhiviggahaṣṣa diṭṭhivivādassa diṭṭhimedhagaṣṣa dve phalāni honti: Jayaparājayo hoti, lābhālābho hoti, yasāyaso hoti, nindāpasamsā hoti, sukhadukkhaṃ hoti, somanassa-domanassaṃ hoti, iṭṭhāniṭṭhaṃ hoti, anunayapaṭiḅhaṃ hoti, ugghātinigghāti hoti, anurodhavirodho hoti. Athavā taṃ kammaṃ nirayasamvattanikaṃ tiracchānayoṇi¹ samvattanikaṃ pettivisaya² samvattanikaṃ brūmī ācikkhāmi desemi paññapemi paṭṭhapemi vivarāmi vibhajāmi uttānikaromi pakāsemī 'ti - duve vivādassa phalāni brūmī.

Etampi disvā na vivādayethā 'ti - **Etampi disvā** 'ti etaṃ ādīnaṃ disvā passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā diṭṭhikalahaṣṣu diṭṭhibhaṇḍaneṣu diṭṭhiviggahaṣṣu diṭṭhivivādeṣu diṭṭhimedhageṣū 'ti - etampi disvā. **Na vivādayethā** 'ti na kalaḥaṃ kareyya, na bhaṇḍanaṃ kareyya, na viggahaṃ kareyya, na vivādaṃ kareyya, na medhagaṃ kareyya, kalaḥaṃ bhaṇḍanaṃ viggahaṃ vivādaṃ medhagaṃ³ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, kalahā bhaṇḍanā viggahā vivādā medhagā⁴ ārato assa, virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁵ vippamutto viṣaṃyutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - etampi disvā na vivādayetha.

Khemābhipassaṃ avivādabhūmin 'ti - Avivādabhūmiṃ⁶ vuccati amataṃ nibbānaṃ,⁷ yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. Etaṃ avivādabhūmiṃ khemato tāṇato lenato saraṇato abhayato accutato amatato nibbānato passanto dakkhanto olokento nijjhāyanto upaparikkhanto 'ti - khemābhipassaṃ avivādabhūmiṃ.

Tenāha bhagavā:

“Appaṇhi etaṃ na alaṃ samāya
duve vivādassa phalāni brūmī,
etampi disvā na vivādayetha⁸
khemābhipassaṃ avivādabhūmin ”ti.

13 - 3

Yā kācimā sammutiyo⁹ puthujjā
sabbāva etā na upeti vidvā,¹⁰
anupayo¹¹ so upayaṃ kimeyya¹²
diṭṭhe sute khantimakubbamāno.¹³

Yā kācimā sammutiyo puthujjā 'ti - **Yā kācī** 'ti sabbena sabbam sabbathā¹⁴ sabbam asesam nissesam pariyaḍiyanavacanametam¹⁵ yā kācī 'ti. **Sammutiyo** 'ti sammutiyo vuccanti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni diṭṭhisammutiyo. **Puthujjā** 'ti puthujjanehi janitā sammutiyo¹⁶ puthujjā; puthu nānājanehi janitā vā sammutiyo¹⁶ puthujjā 'ti - yā kācimā sammutiyo puthujjā.

¹ tiracchānayoṇika° - Syā, PTS.

² pattivisayika° - Syā, PTS.

³ kalahabhaṇḍanaviggahavivādamedhagaṃ - Syā, PTS.

⁴ kalahabhaṇḍanaviggahavivādamedhagā - Syā, PTS.

⁵ nissaṭṭho - Syā; paṭinissaṭṭho - PTS.

⁶ avivādabhūmmaṃ - Syā, PTS.

⁷ amatanibbānaṃ - PTS.

⁸ vivādiyetha - PTS.

⁹ sammatiyo - Syā, evaṃ sabbattha.

¹⁰ viddhā - Syā, evaṃ sabbattha.

¹¹ anūpayo - Ma, Syā, PTS.

¹² kameyya - Manupa.

¹³ khantimakuppamāno - Manupa.

¹⁴ sabbatthā - Syā, PTS.

¹⁵ pariyaḍāyavacanametam - Syā, PTS;
pariyaḍānavacanametam - Manupa.

¹⁶ janitā vā tā sammatiyo - Syā;
janitā vā tā sammutiyo - PTS.

Ta nói đến hai kết quả của sự tranh cãi: Ta nói, Ta nêu ra, Ta chỉ bảo, Ta thông báo, Ta ấn định, Ta khai mở, Ta chia sẻ, Ta làm rõ, Ta bày tỏ rằng: “Đối với sự cãi cọ về quan điểm, đối với sự cãi lộn về quan điểm, đối với sự cãi vã về quan điểm, đối với sự tranh cãi về quan điểm, đối với sự gây gổ về quan điểm, có hai kết quả: là chiến thắng và thất bại, là lợi lộc và không lợi lộc, là danh vọng và không danh vọng, là chê bai và ca ngợi, là hạnh phúc và khổ đau, là hỷ tâm và ưu tâm, là ưa thích và không ưa thích, là ưa chuộng và bất bình, là hưng phấn và chán nản, là chiều chuộng và chống đối. Hoặc là, việc làm ấy dẫn đến địa ngục, dẫn đến loài thú, dẫn đến thân phận ngựa quý;” - ‘Ta nói đến hai kết quả của sự tranh cãi’ là như thế.

Và sau khi nhìn thấy như vậy, thì không nên tạo ra sự tranh cãi - Và sau khi nhìn thấy như vậy: Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt sự bất lợi này ở các sự cãi cọ về quan điểm, ở các sự cãi lộn về quan điểm, ở các sự cãi vã về quan điểm, ở các sự tranh cãi về quan điểm, ở các sự gây gổ về quan điểm; - ‘và sau khi nhìn thấy như vậy’ là như thế. **Thì không nên tạo ra sự tranh cãi:** là không nên tạo ra sự cãi cọ, không nên tạo ra sự cãi lộn, không nên tạo ra sự cãi vã, không nên tạo ra sự tranh cãi, không nên tạo ra sự gây gổ; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự cãi cọ, sự cãi lộn, sự cãi vã, sự tranh cãi, sự gây gổ; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự cãi cọ, với sự cãi lộn, với sự cãi vã, với sự tranh cãi, với sự gây gổ; nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘và sau khi nhìn thấy như vậy, thì không nên tạo ra sự tranh cãi’ là như thế.

Trong khi nhận thấy vùng đất không tranh cãi là an toàn (Niết Bàn): Vùng đất không tranh cãi nói đến Bất Tử, Niết Bàn, tức là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Trong khi nhìn thấy, trong khi nhận thấy, trong khi quan sát, trong khi suy xét, trong khi khảo sát vùng đất không tranh cãi này là an toàn, là nơi nương tựa, là nơi trú ẩn, là nơi nương nhờ, là nơi không sợ hãi, là Bất Hoại, là Bất Tử, là Niết Bàn; - ‘trong khi nhận thấy vùng đất không tranh cãi là an toàn (Niết Bàn)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bởi vì việc (ca ngợi) này là ít ỏi, không đủ để đưa đến sự yên lặng. Ta nói đến hai kết quả của sự tranh cãi. Và sau khi nhìn thấy như vậy, thì không nên tạo ra sự tranh cãi, trong khi nhận thấy vùng đất không tranh cãi là an toàn (Niết Bàn).”

13 - 3

Bất cứ những quy ước nào được sanh ra từ số đông, bậc đã hiểu biết không tiếp cận tất cả những điều ấy. Trong khi không thể hiện sự chấp nhận ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe, vị ấy, không có sự vướng bận, tại sao lại đi đến với sự vướng bận?

Bất cứ những quy ước nào được sanh ra từ số đông - Bất cứ những (quy ước) nào: là tất cả theo tổng thể, tất cả trong mọi trường hợp, một cách trọn vẹn, không còn dư sót, cụm từ ‘yā kāci’ này là lối nói của sự bao gồm. **Những quy ước:** Những quy ước nói đến 62 tà kiến, là những quy ước về quan điểm. **Được sanh ra từ số đông:** ‘các quy ước được tạo ra bởi các phàm nhân;’ - ‘được sanh ra bởi số đông’ là như thế; hoặc ‘các quy ước được tạo ra bởi số đông gồm nhiều người khác nhau;’ - ‘được sanh ra bởi số đông là như thế;’ - ‘bất cứ những quy ước nào được sanh ra từ số đông’ là như thế.

Sabbāva etā na upeti vidvā 'ti - Vidvā vijjāgato ñāṇī vibhāvī medhāvī sabbāva etā diṭṭhisammutiyo n' eti, na upeti, na upagacchati, na gaṇhāti, na parāmasati, nābhinivisatī 'ti - sabbāva etā na upeti vidvā.

Anupayo so upayaṃ kimeyyā 'ti - **Upayo** 'ti dve upayā: taṇhūpayo ca diṭṭhūpayo ca. –pe– ayaṃ taṇhūpayo –pe– ayaṃ diṭṭhūpayo. Tassa taṇhūpayo pahīno, diṭṭhūpayo paṭinissatṭho; taṇhūpayassa pahīnattā diṭṭhūpayassa paṭinissatṭhattā, anupayo puggalo kiṃ rūpaṃ upeyya upagaccheyya gaṇheyya parāmaseyya abhiniveseyya¹ 'attā me 'ti, kiṃ vedanaṃ – kiṃ saññaṃ – kiṃ saṅkhāre – kiṃ viññānaṃ – kiṃ gatiṃ – kiṃ uppattiṃ² – kiṃ paṭisandhiṃ – kiṃ bhavaṃ – kiṃ saṃsāraṃ – kiṃ vaṭṭaṃ upeyya upagaccheyya gaṇheyya parāmaseyya abhiniveseyyā 'ti³ - anupayo so upayaṃ kimeyya.

Diṭṭhe sute khantimakubbamāno 'ti - Diṭṭhe vā diṭṭhasuddhiyā vā sute vā sutasuddhiyā vā mute vā mutasuddhiyā vā khantiṃ akubbamāno chandaṃ akubbamāno pemaṃ akubbamāno rāgaṃ akubbamāno ajanayamāno asaṅjanayamāno anibbattayamāno anabhinibbattayamāno 'ti⁴ - diṭṭhe sute khantimakubbamāno.

Tenāha bhagavā
 “Yā kācimā sammutiyo puthujjā
 sabbāva etā na upeti vidvā,
 anupayo so upayaṃ kimeyya
 diṭṭhe sute khantimakubbamāno ”ti.

13 - 4

*Sīluttamā saññamenāhu suddhiṃ
 vataṃ⁵ samādāya upatṭhitā se,
 idheva sikkhema athassa suddhiṃ
 bhavūpanitā kusalāvadānā.*

Sīluttamā saññamenāhu suddhin 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā sīluttamavādā. Te sīlamattena saññamamattena samvaramattena avītikkamamattena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ⁶ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ⁷ āhaṃsu⁸ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti. Samaṇamaṇḍikāputto⁹ evamāha: “Catuhi kho ahaṃ thapati dhammehi samannāgataṃ purisapuggalaṃ paññapemi¹⁰ sampannakusalaṃ paramakusalaṃ uttamapattipattaṃ samaṇaṃ ayojjhaṃ. Katamehi catuhi?

¹ abhiniveseyya - Ma, Syā, PTS.

² upapattiṃ - Ma, Syā.

³ abhiniveseyyāti - Syā, PTS.

⁴ nābhinibbattayamānoti - Syā, PTS.

⁵ vattaṃ - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁶ parivissuddhiṃ - Ma.

⁷ parivimuttiṃ - Ma.

⁸ āhu - Ma, Syā, PTS.

⁹ samaṇamaṇḍikāputto - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ paññapemi - Syā, PTS.

Bậc đã hiểu biết không tiếp cận tất cả những điều ấy: Bậc đã hiểu biết, người đã đạt đến kiến thức, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh không đi đến, không tiếp cận, không đi đến gần, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt toàn bộ tất cả những quy ước về quan điểm ấy; - ‘bậc đã hiểu biết không tiếp cận tất cả những điều ấy’ là như thế.

Vị ấy, không có sự vướng bận, tại sao lại đi đến với sự vướng bận? - Sự vướng bận: Có hai sự vướng bận: sự vướng bận do tham ái và sự vướng bận do tà kiến. –nt– điều này là sự vướng bận do tham ái. –nt– điều này là sự vướng bận do tà kiến. Đối với vị ấy, sự vướng bận do tham ái đã được dứt bỏ, sự vướng bận do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự vướng bận do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự vướng bận do tà kiến, là người không có sự vướng bận, vị ấy có thể tiếp cận, đi đến gần, nắm lấy, bám víu, chấp chặt vào sắc gì (nghĩ rằng): “Tự ngã của ta?” có thể tiếp cận, đi đến gần, nắm lấy, bám víu, chấp chặt vào thọ gì – tưởng gì – các hành gì – thức gì – cảnh giới tái sinh gì – sự tái sinh gì – sự nối liền tái sinh gì – sự hiện hữu gì – sự luân hồi gì – sự luân chuyển gì? - ‘vị ấy, không có sự vướng bận, tại sao lại đi đến với sự vướng bận?’ là như thế.

Trong khi không thể hiện sự chấp nhận ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe: Trong khi không tạo nên sự chấp nhận, trong khi không tạo nên sự mong muốn, trong khi không tạo nên sự yêu thương, trong khi không tạo nên sự luyến ái ở điều đã được thấy hoặc ở sự trong sạch do điều đã được thấy, ở điều đã được nghe hoặc ở sự trong sạch do điều đã được nghe, trong khi không làm sanh ra, trong khi không làm sanh khởi, trong khi không làm hạ sanh, trong khi không làm phát sanh; - ‘trong khi không thể hiện sự chấp nhận ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bất cứ những quy ước nào được sanh ra từ số đông, bậc đã hiểu biết không tiếp cận tất cả những điều ấy. Trong khi không thể hiện sự chấp nhận ở điều đã được thấy, ở điều đã được nghe, vị ấy, không có sự vướng bận, tại sao lại đi đến với sự vướng bận?”

13 - 4

Những kẻ chủ trương giới là tối thượng đã nói sự trong sạch là do sự tự chế ngự. Sau khi thọ trì phận sự, họ duy trì (nghĩ rằng): ‘Chúng ta hãy học tập ở lãnh vực này thôi, rồi sẽ có sự trong sạch;’ họ bị dẫn dắt đến hữu trong khi tuyên bố (mình) là thiện xảo.

Những kẻ chủ trương giới là tối thượng đã nói sự trong sạch là do sự tự chế ngự: Có một số Sa-môn và Bà-la-môn có học thuyết cho rằng giới là tối thượng. Các vị ấy đã nói, phát biểu, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do giới, chỉ do sự thu thúc, chỉ do sự phòng hộ, chỉ do sự không vi phạm. Người con trai của Sāmaṇa-muṇḍikā đã nói như vậy: “Này ông thợ mộc, ta tuyên bố rằng một người nam được thành tựu bốn pháp là người có thiện pháp đầy đủ, có thiện pháp tối thắng, là vị Sa-môn đã đạt được sự chứng đạt tối thượng, không bị đánh bại. Với bốn pháp nào?”

Idha thapati¹ na kāyena pāpakam kammaṃ² karoti, na pāpakam³ vācam bhāsati, na pāpakam saṅkappaṃ saṅkappeti, na pāpakam ājīvaṃ ājīvati. Imehi kho ahaṃ thapati¹ catuhi dhammehi samannāgataṃ purisapuggalaṃ paññapemī sampannakusalaṃ paramakusalaṃ uttamapattipattaṃ samaṇaṃ ayojjhan⁴ti.⁵ Evamevaṃ santeke samaṇabrāhmaṇā sīluttamavādā. Te sīlamattena saññamamattena saṃvaramattena avitikkamamattena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ āhaṃsu⁶ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - sīluttamā saññamenāhu suddhiṃ.

Vataṃ samādāya upaṭṭhitā se 'ti - Vatan 'ti hatthivataṃ⁷ vā assavataṃ vā govataṃ vā kukkuravataṃ vā kākavataṃ vā vāsudevavataṃ vā baladevavataṃ vā puṇṇabhaddavataṃ vā maṇibhaddavataṃ vā aggivataṃ vā nāgavataṃ vā supaṇṇavataṃ vā yakkhavataṃ vā asuravataṃ vā gandhabbavataṃ vā mahārājavataṃ vā candavataṃ vā suriyavataṃ vā indavataṃ vā brahmavataṃ vā devavataṃ vā disāvataṃ⁸ vā ādāya samādāya ādiyivā samādiyivā⁹ gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā upaṭṭhitā paccupaṭṭhitā allinā upagatā ajjhositā adhimuttā 'ti¹⁰ - vataṃ samādāya upaṭṭhitā se.

Idheva sikkhema athassa suddhin 'ti - Idhā 'ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā. **Sikkhemā 'ti** sikkhema ācarema samācarema samādāya vattamā 'ti - idheva sikkhema. **Athassa suddhin 'ti** athassa¹¹ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttin 'ti - idheva sikkhema athassa suddhiṃ.

Bhavūpanitā kusalāvadānā 'ti - Bhavūpanitā 'ti bhavūpanitā bhavūpagatā bhavajjhositā bhavādhimuttā 'ti - bhavūpanitā. **Kusalāvadānā 'ti** kusalavādā paṇḍitavādā thiravādā ñāyavādā¹² hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - bhavūpanitā kusalāvadānā.

Tenāha bhagavā:

“Sīluttamā saññamenāhu suddhiṃ
vataṃ samādāya upaṭṭhitā se,
idheva sikkhema athassa suddhiṃ
bhavūpanitā kusalāvadānā ”ti.

13 - 5

Sace cuto sīlabbatato¹³ hoti
sa vedhati¹⁴ kammaṃ virādhayitvā,¹⁵
sa jappati¹⁶ patthayaticca¹⁷ suddhiṃ
sathā va hīno pavasaṃ gharamhā.

¹ gahapati - Ma.

² pāpakammaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

³ pāpikam - Ma, Syā, PTS.

⁴ ayojjham - Ma, Syā, PTS.

⁵ Majjhimanikāya, Samaṇamuṇḍikāsutta.

⁶ āhu - Ma, Syā, PTS.

⁷ vataṃ - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ disavattaṃ - Syā; disāvattaṃ - PTS.

⁹ samādāya ādayitvā - Syā, PTS.

¹⁰ avimuttāti - Sīmu 2.

¹¹ athavāssa - Syā, PTS.

¹² dhīravādā ñāṇavādā - Syā, PTS.

¹³ sīlavatato - Ma;

sīlavatāto - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁴ pavedhati - Ma.

¹⁵ kammavirādhayitvā - Ma, PTS.

¹⁶ pajappati - Ma, Manupa.

¹⁷ patthayati ca - Ma, Syā, PTS.

Này ông thợ mộc, ở đây là không làm việc ác bằng thân, không nói lời nói ác, không tư duy ý nghĩ ác, không nuôi mạng theo lối nuôi mạng ác xấu. Này ông thợ mộc, ta tuyên bố rằng một người nam được thành tựu bốn pháp này là người có thiện pháp đầy đủ, có thiện pháp tối thắng, là vị Sa-môn đã đạt được sự chứng đạt tối thượng, không bị đánh bại.” Tương tự như vậy, có một số Sa-môn và Bà-la-môn có học thuyết cho rằng giới là tối thượng. Các vị ấy đã nói, phát biểu, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là chỉ do giới, chỉ do sự thu thúc, chỉ do sự phòng hộ, chỉ do sự không vi phạm; - ‘những kẻ chủ trương giới là tối thượng đã nói sự trong sạch là do sự tự chế ngự’ là như thế.

Sau khi thọ trì phận sự, họ duy trì - Phận sự: Sau khi nhận lấy, sau khi thọ trì, sau khi nhận lấy cho mình, sau khi thọ trì cho mình, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt hạnh loài voi, hoặc hạnh loài ngựa, hoặc hạnh loài bò, hoặc hạnh loài chó, hoặc hạnh loài quạ, hoặc hạnh Thần Tài, hoặc hạnh Thần Sức Mạnh, hoặc hạnh Thần Puṇṇabhaddā, hoặc hạnh Thần Maṇibhaddā, hoặc hạnh của lửa, hoặc hạnh loài rồng, hoặc hạnh linh điểu, hoặc hạnh Dạ-xoa, hoặc hạnh A-tu-la, hoặc hạnh Càn-thát-bà, hoặc hạnh đại vương, hoặc hạnh Mặt Trăng, hoặc hạnh Mặt Trời, hoặc hạnh Thiên Vương, hoặc hạnh Phạm Thiên, hoặc hạnh Thiên nhân, hoặc hạnh (lễ bái theo) phương hướng, họ đã duy trì, đã thiết lập, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến; - ‘sau khi thọ trì phận sự, họ duy trì’ là như thế.

Chúng ta hãy học tập ở lãnh vực này thôi, rồi sẽ có sự trong sạch - Ở lãnh vực này: ở quan điểm của mình, ở sự chấp nhận của mình, ở sự ưa thích của mình, ở quan niệm của mình. **Chúng ta hãy học tập:** Chúng ta hãy học tập, hãy hành xử, hãy hành theo, hãy thọ trì và vận dụng; - ‘chúng ta hãy học tập ở lãnh vực này thôi’ là như thế. **Rồi sẽ có sự trong sạch:** rồi sẽ có sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi; - ‘chúng ta hãy học tập ở lãnh vực này thôi, rồi sẽ có sự trong sạch’ là như thế.

Họ bị dẫn dắt đến hữu trong khi tuyên bố (mình) là thiện xảo - Họ bị dẫn dắt đến hữu: Họ bị dẫn dắt đến hữu là họ đến gần hữu, bám chặt hữu, hướng đến hữu; - ‘họ bị dẫn dắt đến hữu’ là như thế. **Trong khi tuyên bố (mình) là thiện xảo:** là có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘họ bị dẫn dắt đến hữu trong khi tuyên bố (mình) là thiện xảo’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Những kẻ chủ trương giới là tối thượng đã nói sự trong sạch là do sự tự chế ngự. Sau khi thọ trì phận sự, họ duy trì (nghĩ rằng): ‘Chúng ta hãy học tập ở lãnh vực này thôi, rồi sẽ có sự trong sạch;’ họ bị dẫn dắt đến hữu trong khi tuyên bố (mình) là thiện xảo.”

13 - 5

*Nếu đã lìa khỏi giới và phận sự,
kẻ ấy run rẩy sau khi thất bại về hành động,
kẻ ấy tham muốn và ước nguyện sự trong sạch,
ví như người bị thất lạc với đoàn lữ hành trong khi sống xa nhà.*

Sace cuto sīlabbatato¹ hoti 'ti - Dvīhi kāraṇehi sīlabbatato cavati: paravicchindanāya² vā cavati, anabhisambhuṇanto vā cavati. Kathaṃ paravicchindanāya¹ cavati? Paro vicchindati: 'So satthā na sabbaññū, dhammo na svākkhāto, gaṇo na supatippanno, diṭṭhi na bhaddikā, paṭipadā na suppaññattā, maggo na niyyāniko, natthettha suddhi vā visuddhi vā parisuddhi vā mutti vā vimutti vā parimutti vā, natthettha sujjhanti vā visujjhanti vā parisujjhanti vā, muccanti vā vimuccanti vā parimuccanti vā, hīnā nihīnā omakā lāmakā chattakā parittāti; evaṃ paro vicchindati.³ Evaṃ vicchindiyamāno⁴ satthārā cavati, dhammakkhānā cavati, gaṇā cavati, diṭṭhiyā cavati, paṭipadāya cavati, maggato cavati; evaṃ paravicchindanāya cavati. Kathaṃ anabhisambhuṇanto cavati? Sīlaṃ anabhisambhuṇanto sīlato cavati, vataṃ anabhisambhuṇanto vatato cavati, sīlabbatam anabhisambhuṇanto sīlabbatato cavati; evaṃ anabhisambhuṇanto cavati 'ti - sace cuto sīlabbatato hoti.

Sa vedhati kammaṃ virādhayitvā 'ti - **Sa vedhatī** 'ti sīlaṃ vā vataṃ vā sīlabbatam vā viraddham mayā, aparaddham mayā, khalitam mayā, galitam mayā, aññāya aparaddho ahan 'ti vedhati pavedhati sampavedhatī 'ti - sa vedhati. **Kammaṃ virādhayitvā** 'ti puññābhisaṅkhāraṃ vā apuññābhisaṅkhāraṃ vā āneñjābhisaṅkhāraṃ vā viraddham mayā, aparaddham mayā, khalitam mayā, galitam mayā, aññāya aparaddho ahan 'ti vedhati pavedhati sampavedhatī 'ti - sa vedhati kammaṃ virādhayitvā.

Sa jappati patthayaticca suddhin 'ti - **Sa jappatī** 'ti sīlaṃ vā jappati, vataṃ vā jappati, sīlabbatam vā jappati pajappati abhijappatī 'ti - sa jappati. **Patthayaticca suddhin** 'ti sīlasuddhiṃ vā pattheti, vatasuddhiṃ vā pattheti, sīlabbatasuddhiṃ vā pattheti piheti abhijappatī 'ti - sa jappati patthayaticca suddhiṃ.

Satthā va hīno pavasaṃ gharamhā 'ti - Yathā puriso gharato nikkhanto satthena saha⁵ vasanto satthā ohīno taṃ vā sattham anubandhati, sakaṃ vā gharam paccāgacchati, evameva so diṭṭhigatiko taṃ vā satthāraṃ gaṇhāti, aññaṃ vā satthāraṃ gaṇhāti, taṃ vā dhammakkhānaṃ gaṇhāti, aññaṃ vā dhammakkhānaṃ gaṇhāti, taṃ vā gaṇaṃ gaṇhāti, aññaṃ vā gaṇaṃ gaṇhāti, taṃ vā diṭṭhiṃ gaṇhāti, aññaṃ vā diṭṭhiṃ gaṇhāti, taṃ vā paṭipadaṃ gaṇhāti, aññaṃ vā paṭipadaṃ gaṇhāti, taṃ vā maggaṃ gaṇhāti, aññaṃ vā maggaṃ gaṇhāti parāmasati abhinivisatī 'ti - satthā va hīno pavasaṃ gharamhā.

¹ silavatato - Ma; silavatāto - Syā, PTS, Sīmu 2.

² paravicchandanaṃ - Sa.

³ vicchandeti - Manupa.

⁴ vicchindayamāno PTS.

⁵ pavasaṃ - Ma, Manupa.

Nếu đã lìa khỏi giới và phạm sự: Lìa khỏi giới và phạm sự bởi hai lý do: lìa khỏi do sự can ngăn của người khác, hoặc là trong khi không thành tựu rồi lìa khỏi. Lìa khỏi do sự can ngăn của người khác là thế nào? Người khác can ngăn rằng: “Vị đạo sư ấy không là đáng toàn tri, pháp không khéo được thuyết giảng, tập thể không thực hành tốt đẹp, quan điểm không tốt lành, lối thực hành không khéo được quy định, đạo lộ không dẫn dắt ra khỏi; ở đây không có sự trong sạch, hay sự thanh tịnh, hay sự hoàn toàn trong sạch, hay sự thoát khỏi, hay sự giải thoát, hay sự hoàn toàn thoát khỏi; ở đây không có những người được trong sạch, hay được thanh tịnh, hay được hoàn toàn trong sạch, hay được thoát khỏi, hay được giải thoát, hay được hoàn toàn thoát khỏi; họ là thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi;” - ‘người khác can ngăn’ là như vậy. Trong khi bị can ngăn như vậy rồi lìa khỏi vị đạo sư, lìa khỏi giáo lý, lìa khỏi tập thể, lìa khỏi quan điểm, lìa khỏi lối thực hành, lìa khỏi đạo lộ; - ‘lìa khỏi do sự can ngăn của người khác’ là như vậy. Trong khi không thành tựu rồi lìa khỏi là thế nào? Trong khi không thành tựu giới rồi lìa khỏi giới, trong khi không thành tựu phạm sự rồi lìa khỏi phạm sự, trong khi không thành tựu giới và phạm sự rồi lìa khỏi giới và phạm sự; - ‘trong khi không thành tựu rồi lìa khỏi’ là như vậy; - ‘nếu đã lìa khỏi giới và phạm sự’ là như thế.

Kẻ ấy run rẩy sau khi thất bại về hành động - Kẻ ấy run rẩy: “Ta bị mất mát, ta bị thất bại, ta bị lầm lỡ, ta bị rơi khỏi giới, hoặc phạm sự, hay giới và phạm sự; ta bị thất bại do không hiểu biết,” (nghĩ vậy) kẻ ấy run rẩy, chấn động, rúng động; - ‘kẻ ấy run rẩy’ là như thế. **Sau khi thất bại về hành động:** “Ta bị mất mát, ta bị thất bại, ta bị lầm lỡ, ta bị rơi khỏi phúc hành, hoặc phi phúc hành, hoặc bất động hành;¹ ta bị thất bại do không hiểu biết,” (nghĩ vậy) kẻ ấy run rẩy, chấn động, rúng động; - ‘kẻ ấy run rẩy sau khi thất bại về hành động’ là như thế.

Kẻ ấy tham muốn và ước nguyện sự trong sạch - Kẻ ấy tham muốn: là tham muốn giới, hoặc tham muốn phạm sự, hoặc tham muốn giới và phạm sự, khởi tham muốn, nguyện cầu; - ‘kẻ ấy tham muốn’ là như thế. **Và ước nguyện sự trong sạch:** là ước nguyện sự trong sạch về giới, hoặc ước nguyện sự trong sạch về phạm sự, hoặc ước nguyện sự trong sạch về giới và phạm sự, mong cầu, nguyện cầu; - ‘kẻ ấy tham muốn và ước nguyện sự trong sạch’ là như thế.

Ví như người bị thất lạc với đoàn lũ hành trong khi sống xa nhà: Giống như người nam, trong lúc rời khỏi nhà sống cùng đoàn lũ hành và bị rớt lại phía sau đoàn lũ hành, thì: hoặc là đuổi theo đoàn lũ hành ấy, hoặc là trở về lại nhà của mình; tương tự y như thế, kẻ theo tà kiến ấy nắm lấy vị đạo sư ấy hoặc là nắm lấy vị đạo sư khác, nắm lấy giáo lý ấy hoặc là nắm lấy giáo lý khác, nắm lấy tập thể ấy hoặc là nắm lấy tập thể khác, nắm lấy quan điểm ấy hoặc là nắm lấy quan điểm khác, nắm lấy lối thực hành ấy hoặc là nắm lấy lối thực hành khác, nắm lấy đạo lộ ấy hoặc là nắm lấy đạo lộ khác, bám víu, chấp chặt; - ‘ví như người bị thất lạc với đoàn lũ hành trong khi sống xa nhà’ là như thế.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành’ ở trang 732.

Tenāha bhagavā:

“*Sace cuto sīlabbatato hoti
sa vedhatī kammaṃ virādhayitvā,
sa jappatī patthayaticca suddhiṃ
satthā va hīno pavasaṃ gharamhā*”ti.

13 - 6

*Sīlabbataṃ cāpi pahāya sabbam
kammañca sāvajjanavajjametaṃ,¹
suddhiṃ asuddhinti apatthayāno
virato care santimanuggahāya.*

Sīlabbataṃ vāpi pahāya sabbam 'ti - Sabbā sīlasuddhiyo pahāya pajahitvā vinodetvā² byantikarivā anabhāvaṃ gametvā,³ sabbā vatasuddhiyo pahāya pajahitvā vinodetvā byantikarivā anabhāvaṃ gametvā, sabbā sīlabbatasuddhiyo pahāya pajahitvā vinodetvā vyantikarivā anabhāvaṃ gametvā 'ti - sīlabbataṃ vāpi pahāya sabbam.

Kammañca sāvajjanavajjametan 'ti - Sāvajjakammaṃ vuccati kaṇham kaṇhavipākaṃ; anavajjakammaṃ vuccati sukkaṃ sukkavipākaṃ. Sāvajjañca kammaṃ anavajjañca kammaṃ pahāya pajahitvā vinodetvā byantikarivā anabhāvaṃ gametvā 'ti - kammañca sāvajjametaṃ.

Suddhiṃ asuddhinti apatthayāno 'ti - **Asuddhin** 'ti asuddhiṃ patthenti, akusale dhamme patthenti; **suddhin** 'ti suddhiṃ patthenti, pañca kāmagaṇe patthenti; asuddhiṃ patthenti – akusale dhamme patthenti, pañcakāmagaṇe patthenti; suddhiṃ patthenti – dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni patthenti; asuddhiṃ patthenti – akusale dhamme patthenti, pañcakāmagaṇe patthenti, dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni patthenti; suddhiṃ patthenti – tedhātuke kusale dhamme patthenti; asuddhiṃ patthenti – akusale dhamme patthenti, pañca kāmagaṇe patthenti, dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni patthenti, tedhātuke kusale dhamme patthenti; suddhiṃ patthenti puthujjanakalyāṇakā⁴ niyāmāvakkantiṃ patthenti, sekhā aggadhammaṃ arahattaṃ patthenti; arahatte patte araham⁵ neva akusale dhamme pattheti, napi pañca kāmagaṇe pattheti, napi dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni pattheti, napi tedhātuke kusale dhamme pattheti, napi niyāmāvakkantiṃ pattheti, napi aggadhammaṃ arahattaṃ pattheti. Patthanāsamatikkanto⁶ arahā vuddhiparihāniṃ⁷ vītivatto so vutthavāso ciṅṅacaraṇo uttiṅṅajātijarāmarāṇasaṃsāro natthi tassa punabbhavo 'ti - suddhiṃ asuddhinti apatthayāno.

¹ sāvajjanavajjametaṃ - Sa.

² vinoditvā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ gamitvā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ kalyāṇaputhujjanā - Syā, PTS.

⁵ arahattapatte arahā - Syā, PTS.

⁶ patthanaṃ samatikkanto - Syā, PTS.

⁷ vuddhipārihānivītivatto - Ma;

vuddhiparihāniṃ vītivatto - Syā.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Nếu đã lìa khỏi giới và phạm sự,
kẻ ấy run rẩy sau khi thất bại về hành động,
kẻ ấy tham muốn và ước nguyện sự trong sạch,
ví như người bị thất lạc với đoàn lữ hành trong khi sống xa nhà.”*

13 - 6

*Và sau khi đã dứt bỏ tất cả giới và phạm sự,
cùng hành động có tội hoặc không có tội ấy,
trong khi không ước nguyện ‘sự trong sạch hay không trong sạch,’
đã xa lánh, vị ấy sống, không nắm bắt sự an tịnh (do tà kiến).*

Và sau khi đã dứt bỏ tất cả giới và phạm sự: Sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu tất cả các sự trong sạch do giới; sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu tất cả các sự trong sạch do phạm sự; sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu tất cả các sự trong sạch do giới và phạm sự; - ‘và sau khi đã dứt bỏ tất cả giới và phạm sự’ là như thế.

Cùng hành động có tội hoặc không có tội ấy: Hành động có tội nói đến pháp đen với quả thành tựu đen; hành động không có tội nói đến pháp trắng với quả thành tựu trắng. Sau khi dứt bỏ, sau khi dứt trừ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu hành động có tội và hành động không có tội; - ‘cùng hành động có tội hoặc không có tội ấy’ là như thế.

Trong khi không ước nguyện sự trong sạch hay không trong sạch - Sự không trong sạch: ước nguyện sự không trong sạch là ước nguyện các pháp bất thiện; **sự trong sạch:** ước nguyện sự trong sạch là ước nguyện năm loại dục; ước nguyện sự không trong sạch là ước nguyện các pháp bất thiện, ước nguyện năm loại dục; ước nguyện sự trong sạch là ước nguyện 62 tà kiến; ước nguyện sự không trong sạch là ước nguyện các pháp bất thiện, ước nguyện năm loại dục, ước nguyện 62 tà kiến; ước nguyện sự trong sạch là ước nguyện các pháp thiện liên quan đến Tam giới; ước nguyện sự không trong sạch là ước nguyện các pháp bất thiện, ước nguyện năm loại dục, ước nguyện 62 tà kiến, ước nguyện các pháp thiện liên quan đến Tam giới; ước nguyện sự trong sạch là các phạm phu tốt lành ước nguyện sự nhập vào dòng Thánh, các bậc Hữu Học ước nguyện pháp tốt đỉnh là phẩm vị A-la-hán; khi đã đạt được phẩm vị A-la-hán, bậc A-la-hán không còn ước nguyện các pháp bất thiện, cũng không ước nguyện năm loại dục, cũng không ước nguyện 62 tà kiến, cũng không ước nguyện các pháp thiện liên quan đến Tam giới, cũng không ước nguyện sự nhập vào dòng Thánh, cũng không ước nguyện pháp tốt đỉnh là phẩm vị A-la-hán. Trong khi vượt qua hẳn sự ước nguyện, bậc A-la-hán đã vượt qua khỏi sự tiến tu và thối thất, vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, đã vượt khỏi việc sanh-lão-tử-luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy; - ‘trong khi không ước nguyện sự trong sạch hay không trong sạch’ là như thế.

Virato care santimanuggahāyā 'ti - **Virato** 'ti suddhi-asuddhiyā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭo vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - virato. **Care** 'ti careyya vihareyya¹ irīyeyya vatteyya pāleyya yapeyya yāpeyyā 'ti - virato care. **Santimanuggahāyā** 'ti santiyo vuccanti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni; diṭṭhisantiyo agaṇhanto aparāmasanto anabhinivisanto 'ti - virato care santimanuggahāya.

Tenāha bhagavā:

“*Sīlabbataṃ vāpi pahāya sabbam
kammañca sāvajjanavajjametaṃ,
suddhiṃ asuddhinti apatthayāno
virato care santimanuggahāyā*”ti.

13 - 7

*Tamupanissāya² jigucchitaṃ vā
athavāpi diṭṭhaṃ va sutam mutaṃ vā,
uddhaṃsarā suddhimanutthunanti
avītataṇhā se bhavābhavesu.*

Tamupanissāya jigucchitaṃ vā 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā tapojigucchāvādā tapojigucchāsārā³ tapojigucchānissitā⁴ ānissitā⁵ allinā upagatā ajjhositā adhimuttā 'ti – tamupanissāya jigucchitaṃ vā.

Athavāpi diṭṭhaṃ va sutam mutaṃ vā 'ti - Diṭṭhaṃ vā diṭṭhasuddhiṃ vā sutam vā sutasuddhiṃ vā mutaṃ vā mutasuddhiṃ vā nissāya upanissāya gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā 'ti – athavāpi diṭṭhaṃ va sutam mutaṃ vā.

Uddhaṃsarā suddhimanutthunanti 'ti - Santeke samaṇabrāhmaṇā uddhaṃsaravādā.⁶ Katame te samaṇabrāhmaṇā uddhaṃsaravādā? Ye te samaṇabrāhmaṇā accantasuddhikā saṃsārasuddhikā akiriyadiṭṭhikā sassatavādā, ime te samaṇabrāhmaṇā uddhaṃsaravādā, te saṃsārena⁷ suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ thunanti⁸ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti 'ti - uddhaṃsarā suddhimanutthunanti.

Avītataṇhā se bhavābhavesū 'ti - **Taṇhā** 'ti rūpataṇhā saddataṇhā gandhataṇhā rasataṇhā phoṭṭhabbataṇhā dhammataṇhā.

¹ vicareyya - PTS.

² tamūpanissāya - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ tapojigucchavādā tapojigucchasārā - Ma, Syā, PTS, Sa.

⁴ tapojigucchaṃ nissitā - Syā, PTS.

⁶ uddhaṃsarāvādā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ sannissitā - Syā, PTS.

⁷ saṃsāre - Ma.

⁸ anutthunanti - Syā, PTS.

Đã xa lánh, vị ấy sống, không nắm bắt sự an tịnh (do tà kiến) - Đã xa lánh: đã xa lánh, đã tránh khỏi, đã tránh xa, đã đi ra ngoài, đã rời ra, đã thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự trong sạch và không trong sạch, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn. **Vị ấy sống:** vị ấy sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng; - ‘đã xa lánh, vị ấy sống’ là như thế. **Không nắm bắt sự an tịnh (do tà kiến):** Các sự an tịnh nói đến 62 tà kiến; trong khi không nắm lấy, trong khi không bám víu, trong khi không chấp chặt các sự an tịnh do tà kiến; - ‘đã xa lánh, vị ấy sống, không nắm bắt sự an tịnh (do tà kiến)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Và sau khi đã dứt bỏ tất cả giới và phận sự,
cùng hành động có tội hoặc không có tội ấy,
trong khi không ước nguyện ‘sự trong sạch hay không trong sạch,’
đã xa lánh, vị ấy sống, không nắm bắt sự an tịnh (do tà kiến).”*

13 - 7

Sau khi nương tựa vào điều đã bị chán ghét ấy (khổ hạnh), hoặc vào điều đã được thấy, vào điều đã được nghe, hoặc vào điều đã được cảm giác, những kẻ chủ trương luân hồi hướng thượng kể lể về sự trong sạch, chúng chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu.

Sau khi nương tựa vào điều đã bị chán ghét ấy (khổ hạnh): Có một số Sa-môn và Bà-la-môn có học thuyết chán ghét khổ hạnh, có chủ trương chán ghét khổ hạnh, đã nương tựa, đã nương nhờ, đã bám vào, đã đến gần, đã bám chặt, đã hướng đến sự chán ghét khổ hạnh; - ‘sau khi nương tựa vào điều đã bị chán ghét ấy (khổ hạnh)’ là như thế.

Hoặc vào điều đã được thấy, vào điều đã được nghe, hoặc vào điều đã được cảm giác: Sau khi nương tựa, sau khi dựa vào, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt vào điều đã được thấy hoặc sự trong sạch do điều đã được thấy, vào điều đã được nghe hoặc sự trong sạch do điều đã được nghe, vào điều đã được cảm giác hoặc sự trong sạch do điều đã được cảm giác; - ‘hoặc vào điều đã được thấy, vào điều đã được nghe, hoặc vào điều đã được cảm giác’ là như thế.

Những kẻ chủ trương luân hồi hướng thượng kể lể về sự trong sạch: Có một số Sa-môn và Bà-la-môn có học thuyết luân hồi hướng thượng. Các Sa-môn và Bà-la-môn có học thuyết luân hồi hướng thượng ấy là các vị nào? Các Sa-môn và Bà-la-môn nào là các vị tin vào sự trong sạch tột cùng, các vị tin rằng sự trong sạch do luân hồi, các vị theo quan điểm không hành động, các vị có học thuyết thường còn, các vị này là các Sa-môn và Bà-la-môn có học thuyết luân hồi hướng thượng. Các vị ấy kể lể, nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là thông qua sự tái sinh luân hồi; - ‘những kẻ chủ trương luân hồi hướng thượng kể lể về sự trong sạch’ là như thế.

Chúng chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu - Tham ái: ái cảnh sắc, ái cảnh thanh, ái cảnh khí, ái cảnh vị, ái cảnh xúc, ái cảnh pháp.

Bhavābhavesū 'ti - Bhavābhave kammabhave punabbhave, kāmabhave kammabhave, kāmabhave punabbhave, rūpabhave kammabhave, rūpabhave punabbhave, arūpabhave kammabhave, arūpabhave punabbhave, punappunabhava punappunagatiyā punappuna-uppattiyā punappunapaṭisandhiyā punappuna-attabhāvābhiniḅbattiyā¹ avītataṅhā² avigatataṅhā acattataṅhā avantataṅhā amuttataṅhā appahīnataṅhā appaṭinissaṭṭhataṅhā' ti - avītataṅhā se bhavābhavesu.

Tenāha bhagavā:

“*Tamupanissāya jigucchitaṃ vā
athavāpi diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā,
uddhaṃsarā suddhimanutthunanti
avītataṅhā se bhavābhavesū*” ti.

13 - 8

*Patthayamānassa hi jappitāni
pavedhitaṃ³ vāpi pakappitesu,
cutūpapāto idha yassa natthi
sa kena vedheyya kuhiṃ va jappe.⁴*

Patthayamānassa hi jappitāni 'ti - Patthanā vuccati taṅhā, yo rāgo sārāgo – pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Patthayamānassa** 'ti patthayamānassa icchamānassa sādīyamānassa pihayamānassa abhijappamānassa 'ti – patthayamānassa hi. **Jappitāni** 'ti - Jappanā vuccati taṅhā, yo rāgo sārāgo – pe– abhijjhā lobho akusalamūlan 'ti - patthayamānassa hi jappitāni.

Pavedhitaṃ vāpi pakappitesū 'ti - **Pakappanā** 'ti dve pakappanā: taṅhāpakappanā ca diṭṭhipakappanā ca – pe– ayaṃ taṅhāpakappanā – pe– ayaṃ diṭṭhipakappanā. **Pavedhitaṃ vāpi pakappitesū** 'ti - Pakappitaṃ⁵ vatthua acchedasaṅkinopi⁶ vedhenti, acchindantepe⁷ vedhenti, acchinnepe⁸ vedhenti; pakappitaṃ⁸ vatthua vipariṇāmasaṅkinopi⁹ vedhenti, vipariṇāmantepi vedhenti, vipariṇatepe⁹ vedhenti pavedhenti sampavedhenti 'ti - pavedhitaṃ vāpi pakappitesu.

Cutūpapāto idha yassa natthi 'ti - **Yassā** 'ti arahato khīṇāsavassa; yassa gamanaṃ āgamaṃ¹⁰ gamanāgamaṃ kālaṃ gati bhavābhavo cuti ca upapatti ca nibbatti ca bhedo ca jātijarāmarāṇa¹¹ natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ṇāṇagginā daḍḍhā 'ti - cutūpapāto idha yassa natthi.

¹ punappunaṃ bhava ... punappunaṃ attabhāvābhiniḅbattiyā - Syā, PTS.

² avītataṅhāse ti avītataṅhā - Syā, PTS.

³ saṃvedhitaṃ - Syā, PTS, Su.

⁴ kuhiṃ pajappe - Syā, PTS.

⁵ pavedhitaṃ vāpi pakappitesūti pakappitaṃ - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁶ vatthua acchedasaṅkinopi vatthua-acchedasaṅkinopi - Syā, PTS.

⁷ acchijjante pi - Ma, Syā, PTS.

⁸ pakappitaṃ - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ vatthua vipariṇāmasaṅkinopi vatthuvipariṇāmasaṅkinopi - Syā, PTS.

¹⁰ khīṇāsavassa āgamaṃ gamanaṃ - Syā, PTS.

¹¹ jāti ca jarāmarāṇa - Ma; jātijarāmarāṇaṃ - Syā, PTS.

Ở hữu và phi hữu: ở dục giới-sắc giới-vô sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp, ở sự hiện hữu lần nữa; ở sự hiện hữu của nghiệp là dục giới, ở sự hiện hữu lần nữa là dục giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là sắc giới, ở sự hiện hữu của nghiệp là vô sắc giới, ở sự hiện hữu lần nữa là vô sắc giới; ở sự hiện hữu được lập đi lập lại, ở cảnh giới tái sinh được lập đi lập lại, ở sự tiếp nối tái sinh được lập đi lập lại, ở sự sanh ra của bản ngã được lập đi lập lại, (các vị ấy) có tham ái chưa được xa lìa, có tham ái chưa được tách lìa, có tham ái chưa được từ bỏ, có tham ái chưa được tẩy trừ, có tham ái chưa được giải thoát, có tham ái chưa được dứt bỏ, có tham ái chưa được buông bỏ; - ‘chúng chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi nương tựa vào điều đã bị chán ghét ấy (khổ hạnh), hoặc vào điều đã được thấy, vào điều đã được nghe, hoặc vào điều đã được cảm giác, những kẻ chủ trương luân hồi hướng thượng kể về sự trong sạch, chúng chưa xa lìa tham ái ở hữu và phi hữu.”

13 - 8

Bởi vì, người trong khi ước nguyện thì có các sự tham muốn thậm chí còn có sự run sợ về các điều đã được xếp đặt. Ở đây, đối với vị nào tử và sanh là không có, vị ấy có thể run rẩy vì cái gì, có thể tham muốn về cái gì?

Bởi vì, người trong khi ước nguyện thì có các sự tham muốn: Ước nguyện nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Người trong khi ước nguyện:** đối với người đang ước nguyện, đối với người đang ước muốn, đối với người đang ưng thuận, đối với người đang mong cầu, đối với người đang nguyện cầu; - ‘bởi vì, người trong khi ước nguyện’ là như thế. **Các sự tham muốn:** Tham muốn nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện; - ‘bởi vì, người trong khi ước nguyện thì có các sự tham muốn’ là như thế.

Thậm chí còn có sự run sợ về các điều đã được xếp đặt - Sự xếp đặt: Có hai sự xếp đặt: xếp đặt do tham ái và xếp đặt do tà kiến. –nt– điều này là xếp đặt do tham ái. –nt– điều này là xếp đặt do tà kiến. **Thậm chí còn có sự run sợ về các điều đã được xếp đặt:** Có sự lo âu về việc chiếm đoạt vật đã được xếp đặt nên chúng run rẩy, trong khi đang bị chiếm đoạt chúng run rẩy, khi đã bị chiếm đoạt chúng run rẩy; có sự lo âu về việc biến đổi của vật đã được xếp đặt nên chúng run rẩy, trong khi vật đang bị biến đổi chúng run rẩy, khi vật đã bị biến đổi chúng run rẩy, chúng run sợ, chúng rung động; - ‘thậm chí còn có sự run sợ về các điều đã được xếp đặt’ là như thế.

Ở đây, đối với vị nào tử và sanh là không có - Đối với vị nào: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt; đối với vị ấy sự ra đi, sự đi đến, sự ra đi và đi đến, thời điểm (từ trần), cảnh giới tái sinh, hữu và phi hữu, sự tử vong, sự tái sinh, sự hạ sanh, sự tan rã, sự sanh-già-chết là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘ở đây, đối với vị nào tử và sanh là không có’ là như thế.

Sa kena vedheyya kuhiṃ va jappe 'ti - So kena rāgena vedheyya, kena dosena vedheyya, kena mohena vedheyya, kena mānena vedheyya, kāya diṭṭhiyā vedheyya, kena uddhaccena vedheyya, kāya vicikicchāya vedheyya, kehi anusayehi vedheyya, rattoti vā duṭṭhoti vā mūlhoti vā vinibaddhoti vā¹ parāmaṭṭhoti vā vikkhepagatoti vā anīṭṭhaṅgatoti vā thāmagatoti vā. Te abhisāṅkhārā pahīnā; abhisāṅkhārānaṃ pahīnattā gatiyā kena vedheyya, nerayikoti vā tiracchānayanikoti vā pettivisayikoti vā² manussoti vā devoti vā rūpīti vā arūpīti vā saññīti vā asaññīti vā nevasaññīnāsaññīti vā. So hetu natthi, paccayo natthi, kāraṇaṃ natthi, yena vedheyya pavedheyya sampavedheyyā 'ti - sa kena vedheyya. **Kuhiṃ va jappe** 'ti kuhiṃ vā jappeyya,³ kimhi jappeyya, kattha jappeyya pajappeyya abhijappeyyā 'ti - sa kena vedheyya kuhiṃ va jappe.

Tenāha bhagavā:

*“Patthayamānassa hi jappitāni
pavedhitāṃ vāpi pakappitesu,
cutūpapāto idha yassa natthi
sa kena vedheyya kuhiṃ va jappe”*ti.

13 - 9

*Yamāhu dhammaṃ paramanti eke
tameva hīnanti panāhu aññe,
sacco nu vādo katamo imesaṃ
sabbeva hīme⁴ kusalāvadānā.*

Yamāhu dhammaṃ paramanti eke 'ti - Yaṃ dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ eke samaṇabrāhmaṇā 'idaṃ paramaṃ aggamaṃ seṭṭhaṃ viṣiṭṭhaṃ⁵ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṇaṃ 'ti evamāhaṃsu, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharanti 'ti - yamāhu dhammaṃ paramanti eke.

Tameva hīnanti panāhu aññe 'ti - Tameva dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ eke samaṇabrāhmaṇā 'hīnaṃ etaṃ nihīnaṃ etaṃ omakaṃ etaṃ lāmaṃ etaṃ chattaṃ⁶ etaṃ parittakaṃ etaṃ 'ti evamāhaṃsu, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharanti 'ti - tameva hīnanti panāhu aññe.

Sacco nu vādo katamo imesaṃ 'ti - Imesaṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ vādo katamo sacco taccho tathā⁷ bhūto yāthāvo aviparīto⁸ 'ti - sacco nu vādo katamo imesaṃ.

¹ vinibandhoti vā - Syā, PTS.

² pattivisayikoti vā - Syā, PTS.

³ kuhiṃ vā jappeyya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ hīme - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁵ viṣeṭṭhaṃ - Syā, PTS.

⁶ chatukkaṃ - Ma;

jatukkaṃ - Syā, PTS.

⁷ tatho - Ma, Syā, PTS.

⁸ aviparitto - PTS.

Vị ấy có thể run rẩy vì cái gì, có thể tham muốn về cái gì? - Vị ấy có thể run rẩy bởi sự luyến ái gì, có thể run rẩy bởi sự sân hận gì, có thể run rẩy bởi sự si mê gì, có thể run rẩy bởi sự ngã mạn gì, có thể run rẩy bởi tà kiến gì, có thể run rẩy bởi sự phóng dật gì, có thể run rẩy bởi hoài nghi gì, có thể run rẩy bởi các pháp tiềm ẩn gì (nghĩ rằng): “Có phải ta là ‘kẻ bị luyến ái,’ hoặc là ‘kẻ bị sân hận,’ hoặc là ‘kẻ bị si mê,’ hoặc là ‘kẻ bị trói buộc,’ hoặc là ‘kẻ bị bám víu,’ hoặc là ‘kẻ bị tán loạn,’ hoặc là ‘kẻ không dứt khoát,’ hoặc là ‘kẻ cứng cỏi?’” Các pháp tạo tác ấy là đã được dứt bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các pháp tạo tác, thì do điều gì vị ấy có thể run rẩy về cảnh giới tái sanh (nghĩ rằng): “Ta sẽ trở thành ‘người địa ngục,’ hoặc là ‘loài thú,’ hoặc là ‘thân phận ngựa quý,’ hoặc là ‘loài người,’ hoặc là ‘Thiên nhân,’ hoặc là ‘người hữu sắc,’ hoặc là ‘người vô sắc,’ hoặc là ‘người hữu tướng,’ hoặc là ‘người vô tướng,’ hoặc là ‘người phi tướng phi phi tướng?’” Không có nhân, không có duyên, không có lý do, mà bởi điều ấy vị ấy có thể run rẩy, run sợ, rúng động; - ‘vị ấy có thể run rẩy vì cái gì’ là như thế. **Có thể tham muốn về cái gì:** hoặc là có thể tham muốn về chỗ nào, có thể tham muốn về điều gì, có thể tham muốn, có thể khởi tham muốn, có thể nguyện cầu về nơi nào; - ‘vị ấy có thể run rẩy vì cái gì, có thể tham muốn về cái gì?’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bởi vì, người trong khi ước nguyện thì có các sự tham muốn
thậm chí còn có sự run sợ về các điều đã được xếp đặt.
Ở đây, đối với vị nào tử và sanh là không có,
vị ấy có thể run rẩy vì cái gì, có thể tham muốn về cái gì?”*

13 - 9

*Pháp nào mà một số vị đã nói là ‘tối thắng,’
trái lại, những vị khác đã nói về pháp ấy là ‘thấp hèn;’
vậy trong số những vị này, lời nói nào là sự thật,
bởi vì tất cả các vị này đều tuyên bố (mình) là thiện xảo?”*

Pháp nào mà một số vị đã nói là tối thắng: Giáo pháp, quan điểm, cách thực hành, đạo lộ nào mà một số Sa-môn và Bà-la-môn đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy: “Điều này là tối thắng, cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý;” - ‘pháp nào mà một số vị đã nói là tối thắng’ là như thế.

Trái lại, những vị khác đã nói về pháp ấy là thấp hèn: Một số Sa-môn và Bà-la-môn đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy về giáo pháp, về quan điểm, về cách thực hành, về đạo lộ ấy rằng: “Điều ấy là thấp hèn, điều ấy là hèn kém, điều ấy là thấp kém, điều ấy là thấp thỏi, điều ấy là tồi tệ, điều ấy là nhỏ nhoi;” - ‘trái lại, những vị khác đã nói về pháp ấy là thấp hèn’ là như thế.

Vậy trong số những vị này, lời nói nào là sự thật: Trong số các Sa-môn và Bà-la-môn này, lời nói nào là sự thật, là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, là chính xác, là không bị sai lệch; - ‘vậy trong số những vị này, lời nói nào là sự thật’ là như thế.

Sabbeva hime kusalāvadānā 'ti - Sabbevime¹ samaṇabrāhmaṇā kusalavādā paṇḍitavādā thiravādā nāyavādā² hetuvādā lakkhaṇavādā kāraṇavādā ṭhānavādā sakāya laddhiyā 'ti - sabbeva hime kusalāvadānā.

Tenāha so nimmito:³

*“Yamāhu dhammaṃ paramanti eke
tameva hīnanti panāhu aññe,
sacco nu vādo katamo imesaṃ
sabbeva hime kusalāvadānā”*ti.

13 - 10

*Sakaṃ hi dhammaṃ paripuṇṇamāhu
aññassa dhammaṃ pana hīnamāhu,
evampi viggayha vivādayanti⁴
sakaṃ sakaṃ sammutim⁵āhu saccaṃ.*

Sakaṃ hi dhammaṃ paripuṇṇamāhū 'ti - Sakaṃ hi dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ eke samaṇabrāhmaṇā 'idaṃ samattaṃ paripuṇṇaṃ anomaṇaṃ 'ti evamaṇḥsu, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharanti 'ti - sakaṃ hi dhammaṃ paripuṇṇamāhu.

Aññassa dhammaṃ pana hīnamāhū 'ti - Aññassa dhammaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ eke samaṇabrāhmaṇā 'hīnaṃ etaṃ nihīnaṃ etaṃ omakaṃ etaṃ lāmaṃ etaṃ chattaṃ etaṃ parittaṃ etaṃ 'ti evamaṇḥsu, evaṃ kathenti, evaṃ bhaṇanti, evaṃ dīpayanti, evaṃ voharanti 'ti - aññassa dhammaṃ pana hīnamāhu.

Evampi viggayha vivādayanti 'ti - Evaṃ gahetvā uggahetvā gaṇhitvā⁶ parāmasitvā abhinivisitvā vivādayanti, kalahaṃ karonti, bhaṇḍanaṃ karonti, viggahaṃ karonti, vivādaṃ karonti, medhagaṃ karonti 'na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi –pe– nibbeṭhehi⁷ vā sace pahosī 'ti - evampi viggayha vivādayanti.

Sakaṃ sakaṃ sammutimāhu saccaṃ 'ti - 'Sassato loko idameva saccaṃ moghamaññaṇaṃ 'ti sakaṃ sakaṃ sammutimāhu saccaṃ. 'Asassato loko –pe– Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññaṇaṃ 'ti - sakaṃ sakaṃ sammutimāhu saccaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Sakaṃ hi dhammaṃ paripuṇṇamāhu
aññassa dhammaṃ pana hīnamāhu,
evampi viggayha vivādayanti
sakaṃ sakaṃ sammutimāhu saccaṃ”*ti.

¹ sabbeva hīme - Syā, PTS.

² dhīravādā nāyavādā - Syā, PTS.

³ tenāha bhagavā - Syā, PTS.

⁴ vivādayanti - PTS.

⁵ sammatim - Syā.

⁶ gahetvā gaṇhitvā - Syā, PTS.

⁷ nibbedhehi - PTS.

Bởi vì tất cả các vị này đều tuyên bố (mình) là thiện xảo: Toàn bộ tất cả các Sa-môn và Bà-la-môn này đều có học thuyết thiện xảo, có học thuyết sáng suốt, có học thuyết vững chắc, có học thuyết đúng đắn, có học thuyết thực tiễn, có học thuyết rõ rệt, có học thuyết gương mẫu, có học thuyết giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘bởi vì tất cả các vị này đều tuyên bố (mình) là thiện xảo’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:
*“Pháp nào mà một số vị đã nói là ‘tôi thắng,’
 trái lại, những vị khác đã nói về pháp ấy là ‘thấp hèn,’
 vậy trong số những vị này, lời nói nào là sự thật,
 bởi vì tất cả các vị này đều tuyên bố (mình) là thiện xảo?”*

13 - 10

*Chúng đã tuyên bố pháp của chính mình là hoàn hảo,
 hơn nữa, chúng đã tuyên bố pháp của người khác là thấp hèn.
 Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi,
 và đã tuyên bố quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý.*

Chúng đã tuyên bố pháp của chính mình là hoàn hảo: Một số Sa-môn và Bà-la-môn đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy về giáo pháp, về quan điểm, về cách thực hành, về đạo lộ của chính mình rằng: “Điều này là đầy đủ, hoàn hảo, không thiếu sót;” - ‘chúng đã tuyên bố pháp của chính mình là hoàn hảo’ là như vậy.

Hơn nữa, chúng đã tuyên bố pháp của người khác là thấp hèn: Một số Sa-môn và Bà-la-môn đã nói như vậy, thuyết như vậy, phát ngôn như vậy, giảng giải như vậy, diễn tả như vậy về giáo pháp, về quan điểm, về cách thực hành, về đạo lộ của người khác rằng: “Điều ấy là thấp hèn, điều ấy là hèn kém, điều ấy là thấp kém, điều ấy là thấp thỏi, điều ấy là tồi tệ, điều ấy là nhỏ nhoi;” - ‘hơn nữa, chúng đã tuyên bố pháp của người khác là thấp hèn’ là như thế.

Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi: Sau khi chấp nhận, sau khi tiếp thu, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt như vậy, chúng tranh cãi, thực hiện sự cãi cọ, thực hiện sự cãi lộn, thực hiện sự cãi vã, thực hiện sự tranh cãi, thực hiện sự gây gổ rằng: “Người không biết pháp và luật này –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng;” - ‘sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi’ là như thế.

Và đã tuyên bố quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý: Chúng đã tuyên bố quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý rằng: “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;*” chúng đã tuyên bố quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý rằng: “*Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;*” - ‘và đã tuyên bố quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Chúng đã tuyên bố pháp của chính mình là hoàn hảo,
 hơn nữa, chúng đã tuyên bố pháp của người khác là thấp hèn.
 Sau khi giữ khư khư (quan điểm của mình) như vậy, chúng tranh cãi,
 và đã tuyên bố quan điểm riêng của từng cá nhân là chân lý.”*

13 - 11

*Parassa ce vambhayitena hīno
na koci dhammesu visesi assa,
puthū hi aññassa vadanti dhammaṃ
nihīnato samhi daḷhaṃ vadānā.*

Parassa ce vambhayitena hīno 'ti - Parassa ce vambhayitakāraṇā ninditakāraṇā garahitakāraṇā upavaditakāraṇā paro bālo hoti hīno nihīno omako lāmako chattako paritto 'ti - parassa ce vambhayitena hīno.

Na koci dhammesu visesi assā 'ti - Dhammesu na koci aggo seṭṭho viṣiṭṭho pāmokkho uttamo pavaro assā 'ti - na koci dhammesu visesi assa.

Puthū hi aññassa vadanti dhammaṃ nihīnato 'ti - Bahukāpi bahūnaṃ¹ dhammaṃ vadanti upavadanti nindanti garahanti hīnato nihīnato omakato lāmakato chattakato parittato; bahukāpi ekassa dhammaṃ vadanti upavadanti nindanti garahanti hīnato nihīnato omakato lāmakato chattakato parittato; ekopi bahunnaṃ² dhammaṃ vadati upavadati nindati garahati hīnato nihīnato omakato lāmakato chattakato parittato; ekopi ekassa dhammaṃ vadati upavadati nindati garahati hīnato nihīnato omakato lāmakato chattakato parittato 'ti - puthū hi aññassa vadanti dhammaṃ nihīnato.

Samhi daḷhaṃ vadānā 'ti - Dhammo sakāyanaṃ, diṭṭhi sakāyanaṃ, paṭipadā sakāyanaṃ, maggo sakāyanaṃ, sakāyanena³ daḷhavādā thiravādā balikavādā avaṭṭhitavādā 'ti - samhi daḷhaṃ vadānā.

Tenāha bhagavā:

*“Parassa ce vambhayitena hīno
na koci dhammesu visesi assa,
puthū hi aññassa vadanti dhammaṃ
nihīnato samhi daḷhaṃ vadānā”*ti.

13 - 12

*Sadhammapūjā⁴ ca panā tatheva
yathā pasamsanti sakāyanāni,
sabbeva vādā⁵ tathiyā⁶ bhaveyyuṃ
suddhī hi⁷ tesam paccattameva.*

¹ bahunnaṃ - Syā, PTS.

² bahūnaṃ - Ma.

³ sakāyane - Ma, Syā, PTS.

⁴ saddhammapūjā - Ma, Sīmu 2; dhammesu pūjā - Sa.

⁵ sabbe pavādā - Syā, PTS.

⁶ tathivā - Syā, PTS, Sīmu 2, Su.

⁷ suddhīpi - Sīmu 2.

13 - 11

*Nếu là thấp hèn do việc bị khinh miệt của người khác,
thì không có pháp nào là đặc biệt trong số các pháp,
bởi vì số đông tuyên bố pháp của người khác
là thấp hèn, trong khi nói một cách chắc chắn về (pháp) của chính mình.*

Nếu là thấp hèn do việc bị khinh miệt của người khác: Nếu bởi lý do bị khinh miệt, bởi lý do bị chê bai, bởi lý do bị chê trách, bởi lý do bị gièm pha của người khác, mà kẻ khác trở thành ngu si, thấp hèn, hèn kém, thấp kém, thấp thỏi, tồi tệ, nhỏ nhoi; - ‘nếu là thấp hèn do việc bị khinh miệt của người khác’ là như thế.

Thì không có pháp nào là đặc biệt trong số các pháp: thì trong số các pháp, không có pháp nào là cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý; - ‘thì không có pháp nào là đặc biệt trong số các pháp’ là như thế.

Bởi vì số đông tuyên bố pháp của người khác là thấp hèn: Nhiều người tuyên bố, gièm pha, chê bai, chê trách pháp của nhiều người là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; nhiều người tuyên bố, gièm pha, chê bai, chê trách pháp của một người là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; một người tuyên bố, gièm pha, chê bai, chê trách pháp của nhiều người là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; một người tuyên bố, gièm pha, chê bai, chê trách pháp của một người là thấp hèn, là hèn kém, là thấp kém, là thấp thỏi, là tồi tệ, là nhỏ nhoi; - ‘bởi vì số đông tuyên bố pháp của người khác là thấp hèn’ là như thế.

Trong khi nói một cách chắc chắn về (pháp) của chính mình: Pháp là đường lối của mình, quan điểm là đường lối của mình, lối thực hành là đường lối của mình, đạo lộ là đường lối của mình; chúng có lời nói chắc chắn, có lời nói vững chắc, có lời nói vững mạnh, có lời nói kiên định về đường lối của mình; - ‘trong khi nói một cách chắc chắn về (pháp) của chính mình’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Nếu là thấp hèn do việc bị khinh miệt của người khác,
thì không có pháp nào là đặc biệt trong số các pháp,
bởi vì số đông tuyên bố pháp của người khác
là thấp hèn, trong khi nói một cách chắc chắn về (pháp) của chính mình.”*

13 - 12

*Hơn nữa, việc tôn vinh pháp của chính mình sẽ là như thế ấy,
giống như cách chúng ngợi khen đường lối của mình.
Toàn bộ tất cả các học thuyết có thể là đúng đắn,
bởi vì sự trong sạch của chúng chỉ liên quan đến cá nhân.*

Sadhammapūjā ca panā tathevā 'ti - Katamā sadhammapūjā? Sakaṃ sathhāraṃ sakkaroti garukaroti māneti pūjeti 'ayaṃ sathhā sabbaññū 'ti; ayaṃ sadhammapūjā. Sakaṃ dhammakkhānaṃ – sakaṃ gaṇaṃ – sakaṃ diṭṭhiṃ – sakaṃ paṭipadaṃ – sakaṃ maggaṃ sakkaroti garukaroti māneti pūjeti 'ayaṃ maggo niyyāniko 'ti; ayaṃ sadhammapūjā. **Sadhammapūjā ca panā tathevā** 'ti sadhammapūjā tathā tacchā bhūtā yāthāvā aviparītā 'ti - sadhammapūjā ca panā tatheva.

Yathā pasaṃsanti sakāyanāni 'ti - Dhammo sakāyanaṃ, diṭṭhi sakāyanaṃ, paṭipadā sakāyanaṃ, maggo sakāyanaṃ; sakāyanāni pasaṃsanti thomenti kittenti vaṇṇenti 'ti - yathā pasaṃsanti sakāyanāni.

Sabbeva vādā¹ tathiyā² bhaveyyun 'ti - Sabbeva vādā tathā tacchā bhūtā yāthāvā aviparītā bhaveyyun 'ti - sabbeva vādā tathiyā² bhaveyyuṃ.

Suddhī hi³ nesam paccattamevā 'ti - Paccattameva tesam samaṇabrāhmaṇānaṃ suddhī visuddhī parisuddhī mutti vimutti parimuttī 'ti - suddhī hi³ nesam paccattameva.

Tenāha bhagavā:

*“Sadhammapūjā ca panā tatheva
yathā pasaṃsanti sakāyanāni,
sabbeva vādā tathiyā bhaveyyuṃ
suddhī hi³ nesam paccattamevā”*ti.

13 - 13

*Na brāhmaṇassa paraneyyamatthi
dhammesu niccheyya samuggahitaṃ,
tasmā vivādāni upātivatto
na hi seṭṭhato passati dhammamaññaṃ.*

Na brāhmaṇassa paraneyyamatthī 'ti - **Nā** 'ti paṭikkhepo. **Brāhmaṇo** 'ti sattanaṃ dhammānaṃ bāhitattā brāhmaṇo –pe– asito tādi⁴ pavuccate⁵ sa brahmā. **Na brāhmaṇassa paraneyyamatthī** 'ti - Brāhmaṇassa paraneyyatā natthi, brāhmaṇo na paraneyyo, na parappattiyo, na parappaccayo, na parapaṭibaddhagū jānāti passati asammūlho sampajāno paṭissato. 'Sabbe saṅkhārā aniccā 'ti brāhmaṇassa paraneyyatā natthi, brāhmaṇo na paraneyyo, na parappattiyo, na parappaccayo, na parapaṭibaddhagū jānāti passati asammūlho sampajāno paṭissato. 'Sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti –pe– 'Yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbantaṃ nirodhadhammaṃ 'ti brāhmaṇassa paraneyyatā natthi, brāhmaṇo na paraneyyo, na parappattiyo, na parappaccayo, na parapaṭibaddhagū jānāti passati asammūlho sampajāno paṭissato 'ti - na brāhmaṇassa paraneyyamatthi.

¹ sabbe pavādā - Syā, PTS.

² tathivā - Syā, PTS, Sīmu 2, Su.

³ suddhīpi - Sīmu 2.

⁴ asito tādi - Ma;

anissito tādi - Syā, PTS.

⁵ pavuccati - PTS.

Hơn nữa, việc tôn vinh pháp của chính mình sẽ là như thế ấy: Việc tôn vinh pháp của chính mình là việc nào? Họ trọng vọng, cung kính, sùng bái, tôn vinh bậc đạo sư của mình rằng: “Bậc đạo sư này là đáng toàn tri;” việc này là việc tôn vinh pháp của chính mình. Họ trọng vọng, cung kính, sùng bái, tôn vinh giáo lý của mình – tập thể của mình – quan điểm của mình – lối thực hành của mình – đạo lộ của mình rằng: “Đạo lộ này dẫn dắt ra khỏi;” việc này là việc tôn vinh pháp của chính mình. **Hơn nữa, việc tôn vinh pháp của chính mình sẽ là như thế ấy:** Việc tôn vinh pháp của chính mình là như thế, là đúng đắn, là đang xảy ra, là chính xác, là không bị sai lệch; - ‘hơn nữa, việc tôn vinh pháp của chính mình sẽ là như thế ấy’ là như thế.

Giống như cách chúng ngợi khen đường lối của mình: Pháp là đường lối của mình, quan điểm là đường lối của mình, lối thực hành là đường lối của mình, đạo lộ là đường lối của mình; chúng ca ngợi, khen ngợi, tán dương, ca tụng đường lối của mình; - ‘giống như cách chúng ngợi khen đường lối của mình’ là như thế.

Toàn bộ tất cả các học thuyết có thể là đúng đắn: Toàn bộ tất cả các học thuyết có thể là như thế, là đúng đắn, là đang xảy ra, là chính xác, là không bị sai lệch; - ‘toàn bộ tất cả các học thuyết có thể là đúng đắn’ là như thế.

Bởi vì sự trong sạch của chúng chỉ liên quan đến cá nhân: Sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi của các Sa-môn và Bà-la-môn ấy chỉ liên quan đến cá nhân; - ‘bởi vì sự trong sạch của chúng chỉ liên quan đến cá nhân’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Hơn nữa, việc tôn vinh pháp của chính mình sẽ là như thế ấy,
giống như cách chúng ngợi khen đường lối của mình.
Toàn bộ tất cả các học thuyết có thể là đúng đắn,
bởi vì sự trong sạch của chúng chỉ liên quan đến cá nhân.”*

13 - 13

Đối với vị Bà-la-môn, không có việc bị dẫn dắt bởi người khác sau khi suy xét điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến). Do điều ấy, vị Bà-la-môn vượt lên trên các sự tranh cãi, bởi vì vị Bà-la-môn không nhìn thấy học thuyết khác là tối thắng.

Đối với vị Bà-la-môn, không có việc bị dẫn dắt bởi người khác - Không: là sự phủ định. **Vị Bà-la-môn:** Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: –nt– Không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn. **Đối với vị Bà-la-môn, không có việc bị dẫn dắt bởi người khác:** Đối với vị Bà-la-môn, không có trạng thái bị dẫn dắt bởi người khác; vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt bởi người khác, không phụ thuộc người khác, không trông cậy người khác, không đi đến sự bị trói buộc với người khác, vị biết, vị thấy, không bị mê muội, có sự nhận biết rõ, có niệm. Đối với vị Bà-la-môn, không có trạng thái bị dẫn dắt bởi người khác (để hiểu) rằng: “*Tất cả các hành là vô thường;*” vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt bởi người khác, không phụ thuộc người khác, không trông cậy người khác, không đi đến sự bị trói buộc với người khác, vị biết, vị thấy, không bị mê muội, có sự nhận biết rõ, có niệm. Đối với vị Bà-la-môn, không có trạng thái bị dẫn dắt bởi người khác (để hiểu) rằng: “*Tất cả các hành là khổ;*” –nt– “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt;*” vị Bà-la-môn không bị dẫn dắt bởi người khác, không phụ thuộc người khác, không trông cậy người khác, không đi đến sự bị trói buộc với người khác, vị biết, vị thấy, không bị mê muội, có sự nhận biết rõ, có niệm; - ‘đối với vị Bà-la-môn, không có việc bị dẫn dắt bởi người khác’ là như thế.

Dhammesu niccheyya samuggahītan 'ti - **Dhammesū** 'ti dvāsaṭṭhi diṭṭhigatesu. **Niccheyyā** 'ti nicchinitvā vinicchinitvā vicinitvā pavicitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā odhigāho¹ bilaggāho varaggāho koṭṭhāsaggāho uccayaggāho samuccayaggāho, 'idaṃ saccam tatham taccham bhūtam yāthāvaṃ aviparītan' ti gahitaṃ parāmaṭṭham abhinivīṭṭham ajjhositaṃ adhimuttaṃ natthi na saṃvijjati nūpalabbhati, pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddham abhabbuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhan' ti - dhammesu niccheyya samuggahītam.

Tasmā vivādāni upātivatto 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānā diṭṭhikalāhāni diṭṭhibhaṇḍanāni diṭṭhiviggahāni diṭṭhivivādāni diṭṭhimedhagāni upātivatto atikkanto samatikkanto vītivatto 'ti - tasmā vivādāni upātivatto.

Na hi seṭṭhato passati dhammamaññaṇ 'ti - Aññaṃ sathhāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ, aññaṭṭra satipaṭṭhānehi, aññaṭṭra sammappadhānehi, aññaṭṭra iddhipādehi, aññaṭṭra indriyehi, aññaṭṭra balehi, aññaṭṭra bojjaṅgehi, aññaṭṭra ariyā aṭṭhaṅgikā maggā, aggaṃ seṭṭhaṃ viṣeṭṭhaṃ pāmokkhaṃ uttamaṃ pavaraṃ dhammaṃ na passati na dakkhati na oloketi na nijjhāyati na upaparikkhati 'ti - na hi seṭṭhato passati dhammamaññaṇam.

Tenāha bhagavā:

*“Na brāhmaṇassa paraneyyamatthi
dhammesu niccheyya samuggahītam,
tasmā vivādāni upātivatto
na hi seṭṭhato passati dhammamaññaṇ”*ti.

13 - 14

*Jānāmi passāmi tatheva etaṃ
diṭṭhiyā eke paccanti suddhiṃ,
adakkhi² ce kiṃ hi tumassa tena
atisitvā aññaṇa vadanti suddhiṃ.*

Jānāmi passāmi tatheva etaṃ 'ti - **Jānāmī** 'ti paracittavijānanaññaṇena³ jānāmi; pubbenivāsānussatiññaṇena vā jānāmi. **Passāmī** 'ti maṃsacakkhunā vā passāmi; dibbena cakkhunā vā passāmi. **Tatheva etaṃ** 'ti etaṃ taccham⁴ bhūtam yāthāvaṃ aviparītan' ti - jānāmi passāmi tatheva etaṃ.

¹ odhiggāho - Ma, Syā, PTS.

² dakkhiti - Su.

³ paracittaññaṇena vā - Ma, Syā, PTS.

⁴ etaṃ tatham taccham - Ma, Syā, PTS.

Sau khi suy xét điều đã được nắm bắt trong số các pháp - Trong số các pháp: là trong số 62 tà kiến. **Sau khi suy xét:** sau khi đã suy xét, sau khi đã suy cứu, sau khi đã suy gẫm, sau khi đã suy nghiệm, sau khi đã cân nhắc, sau khi đã xác định, sau khi đã minh định, sau khi đã làm rõ rệt, sự nắm lấy có giới hạn, sự nắm lấy từng phần, sự nắm lấy phần quan trọng nhất, sự nắm lấy một khối, sự nắm lấy theo số lượng, sự nắm lấy tổng thể rằng: “Điều này là sự thật, là đúng đắn, là thực thể, là đang xảy ra, là xác đáng, là không bị sai lệch,” điều đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hướng đến như thể là không có, không hiện diện, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘sau khi suy xét điều đã được nắm bắt trong số các pháp’ là như thế.

Do điều ấy, vị Bà-la-môn vượt lên trên các sự tranh cãi - Do điều ấy: Do điều ấy là bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy, vị Bà-la-môn vượt lên trên, vượt quá, vượt qua hẳn, vượt qua khỏi các sự cãi cọ về quan điểm, các sự cãi lộn về quan điểm, các sự cãi vã về quan điểm, các sự tranh cãi về quan điểm, các sự gây gổ về quan điểm; - ‘do điều ấy, vị Bà-la-môn vượt lên trên các sự tranh cãi’ là như thế.

Bởi vì vị Bà-la-môn không nhìn thấy học thuyết khác là tối thắng: Vị Bà-la-môn không nhìn thấy, không nhận thấy, không quan sát, không suy xét, không khảo sát bậc đạo sư khác, giáo lý khác, tập thể khác, quan điểm khác, lối thực hành khác, đạo lộ khác là pháp cao cả, nhất hạng, thù thắng, dẫn đầu, tối thượng, cao quý, ngoại trừ các sự thiết lập niệ, ngoại trừ các chánh cần, ngoại trừ các nền tảng của thần thông, ngoại trừ các quyền, ngoại trừ các lực, ngoại trừ các yếu tố đưa đến giác ngộ, ngoại trừ đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘bởi vì vị Bà-la-môn không nhìn thấy học thuyết khác là tối thắng’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với vị Bà-la-môn, không có việc bị dẫn dắt bởi người khác sau khi suy xét điều đã được nắm bắt trong số các pháp (tà kiến). Do điều ấy, vị Bà-la-môn vượt lên trên các sự tranh cãi, bởi vì vị Bà-la-môn không nhìn thấy học thuyết khác là tối thắng.”

13 - 14

*(Nói rằng): ‘Tôi biết, tôi thấy điều ấy chắc chắn là như thế,’
một số tin rằng sự trong sạch là do việc thấy.*

*Nếu đã nhìn thấy, điều gì có được cho bản thân với việc (thấy) ấy?
Sau khi bỏ qua, chúng nói về sự trong sạch theo cách khác.*

Tôi biết, tôi thấy điều ấy chắc chắn là như thế - Tôi biết: Tôi biết bằng trí nhận biết tâm của người khác, hoặc tôi biết bằng trí nhớ lại các kiếp sống quá khứ. **Tôi thấy:** Tôi thấy bằng nhục nhãn, hoặc tôi thấy bằng Thiên nhãn. **Điều ấy chắc chắn là như thế:** điều ấy là đúng đắn, là đang xảy ra, là xác đáng, là không bị sai lệch; - ‘tôi biết, tôi thấy điều ấy chắc chắn là như thế’ là như thế.

Diṭṭhiyā eke paccenti suddhin ’ti - Diṭṭhiyā eke samaṇabrāhmaṇā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti. ‘Sassato loko idameva saccam moghamaññan ’ti diṭṭhiyā eke samaṇabrāhmaṇā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti. ‘Asassato loko –pe– Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccam moghamaññan ’ti diṭṭhiyā eke samaṇabrāhmaṇā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ paccenti ’ti - diṭṭhiyā eke paccenti suddhiṃ.

Adakkhi ce kiṃ hi tumassa tenā ’ti - **Adakkhī** ’ti paracittavijānanañāṇena vā adakkhi, pubbenivāsānussatiñāṇena vā adakkhi, maṃsacakkhunā va adakkhi, dibbena cakkhunā vā adakkhī ’ti - adakkhi ce. **Kiṃ hi tumassa tenā** ’ti - Tassa tena dāsanena kiṃ kamaṃ? Na dukkhapariññā atthi,¹ na samudayassa pahānaṃ atthi, na maggabhāvanā atthi,² na rāgassa samucchēdappahānaṃ atthi, na dosassa samucchēdappahānaṃ atthi, na mohassa samucchēdappahānaṃ atthi, na kilesānaṃ samucchēdappahānaṃ atthi, na saṃsāravaṭṭassa upacchedo³ atthi ’ti - adakkhi ce kiṃ hi tumassa tena.

Atisivā aññaṇa vadanti suddhin ’ti - Te tithiyā⁴ suddhimaggaṃ visuddhi-maggaṃ parisuddhimaggaṃ vodātāmaggaṃ pariyodātāmaggaṃ⁵ atikkāmitvā samātikkaṃmitvā vītivattitvā aññaṇa satipaṭṭhānehi, aññaṇa sammāpadhānehi, aññaṇa iddhipādehi, aññaṇa indriyehi, aññaṇa balehi, aññaṇa bojjhaṅgehi, aññaṇa ariyā aṭṭhaṅgikā maggā suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti ’ti; evampi atisivā aññaṇa vadanti suddhiṃ.

Athavā buddhā ca buddhasāvākā ca paccekabuddhā ca tesam tithiyānaṃ asuddhimaggaṃ avisuddhimaggaṃ aparissuddhimaggaṃ avodātāmaggaṃ apariyodātāmaggaṃ⁵ atikkāmitvā samātikkaṃmitvā vītivattitvā catuhi satipaṭṭhānehi catuhi sammāpadhānehi catuhi iddhipādehi pañcahi indriyehi pañcahi balehi sattaḥ bojjhaṅgehi ariyena aṭṭhaṅgikena maggena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ vadanti kathenti bhaṇanti dīpayanti voharanti ’ti evampi atisivā aññaṇa vadanti suddhiṃ.

Tenāha bhagavā:

“Jānāmi passāmi tatheva etaṃ
diṭṭhiyā eke paccenti suddhiṃ,
adakkhi ce kiṃ hi tumassa tena
atisivā aññaṇa vadanti suddhin ”ti.

¹ kiṃ kamaṃ dukkhapariññā atthi? - Syā, PTS.

² na phalācchikiriya atthi - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu dissate.

³ ucchedo - Syā, PTS.

⁴ diṭṭhiyā - Syā.

⁵ pariyodātāmaggaṃ - Ma, PTS.

Một số tin rằng sự trong sạch là do việc thấy: Một số Sa-môn và Bà-la-môn tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do việc thấy. Một số Sa-môn và Bà-la-môn tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do việc thấy rằng: “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.*” Một số Sa-môn và Bà-la-môn tin rằng sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do việc thấy rằng: “*Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;*” - ‘một số tin rằng sự trong sạch là do việc thấy’ là như thế.

Nếu đã nhìn thấy, điều gì có được cho bản thân với việc (thấy) ấy? - Đã nhìn thấy: Đã nhìn thấy bằng trí nhận biết tâm của người khác, hoặc đã nhìn thấy bằng trí nhớ lại các kiếp sống quá khứ, hoặc đã nhìn thấy bằng nhục nhãn, hoặc đã nhìn thấy bằng Thiên nhãn; - ‘nếu đã nhìn thấy’ là như thế. **Điều gì có được cho bản thân với việc (thấy) ấy?** - Với việc nhìn thấy ấy của vị ấy thì đã làm được gì? Không có sự biết toàn diện về Khổ, không có sự dứt bỏ Tập, không có sự tu tập Đạo, không có sự dứt bỏ do đoạn trừ luyện ái, không có sự dứt bỏ do đoạn trừ sân hận, không có sự dứt bỏ do đoạn trừ si mê, không có sự dứt bỏ do đoạn trừ các ô nhiễm, không có sự bẻ gãy vòng quay luân hồi; - ‘nếu đã nhìn thấy, điều gì có được cho bản thân với việc (thấy) ấy?’ là như thế.

Sau khi bỏ qua, chúng nói về sự trong sạch theo cách khác: Những kẻ ngoại đạo ấy, sau khi đã vượt quá, sau khi đã vượt qua hẳn, sau khi đã vượt qua khỏi đạo lộ trong sạch, đạo lộ thanh tịnh, đạo lộ hoàn toàn trong sạch, đạo lộ trong trắng, đạo lộ thuần khiết, chúng nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi, ngoại trừ các sự thiết lập niệ, ngoại trừ các chánh cần, ngoại trừ các nền tảng của thần thông, ngoại trừ các quyền, ngoại trừ các lực, ngoại trừ các yếu tố đưa đến giác ngộ, ngoại trừ đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘sau khi bỏ qua, chúng nói về sự trong sạch theo cách khác’ là như vậy.

Hoặc là, chư Phật, chư Thánh Văn của đức Phật, và chư Phật Độc Giác, sau khi đã vượt quá, sau khi đã vượt qua hẳn, sau khi đã vượt qua khỏi đạo lộ không trong sạch, đạo lộ không thanh tịnh, đạo lộ không hoàn toàn trong sạch, đạo lộ không trong trắng, đạo lộ không thuần khiết của những kẻ ngoại đạo ấy, các ngài nói, thuyết giảng, phát ngôn, giảng giải, diễn tả về sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi do bốn sự thiết lập niệ, do bốn chánh cần, do bốn nền tảng của thần thông, do năm quyền, do năm lực, do bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, do đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘sau khi bỏ qua, chúng nói về sự trong sạch theo cách khác’ còn là như vậy.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“(Nói rằng): *Tôi biết, tôi thấy điều ấy chắc chắn là như thế,*
một số tin rằng sự trong sạch là do việc thấy.

Nếu đã nhìn thấy, điều gì có được cho bản thân với việc (thấy) ấy?

Sau khi bỏ qua, chúng nói về sự trong sạch theo cách khác.”

13 - 15

*Passaṃ naro dakkhati nāmarūpaṃ
disvāna vā ñassati¹ tānimeva,
kāmaṃ bahuṃ passatu appakaṃ vā
na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti.*

Passaṃ naro dakkhati nāmarūpan 'ti - Passaṃ naro² paracittavijānanañāṇena³ vā passanto, pubbenivāsānussatiñāṇena vā passanto, maṃsacakkhunā vā passanto, dibbena cakkhunā vā³ passanto, nāmarūpaṃ yeva dakkhati niccato sukhatto attato; na tesāṃ dhammānaṃ samudayaṃ vā atthaṅgamaṃ vā assādaṃ vā ādīnaṃ vā nissaraṇaṃ vā dakkhati 'ti - passaṃ naro dakkhati nāmarūpaṃ.

Disvāna vā ñassati tānimevā 'ti - **Disvā** 'ti paracittañāṇena vā disvā, pubbenivāsānussatiñāṇena vā disvā, maṃsacakkhunā vā disvā, dibbena cakkhunā vā disvā, nāmarūpaṃ yeva disvā ñassati niccato sukhatto attato; na tesāṃ dhammānaṃ samudayaṃ vā atthaṅgamaṃ vā assādaṃ vā ādīnaṃ vā nissaraṇaṃ vā ñassati 'ti - disvāna vā ñassati tānimeva.

Kāmaṃ bahuṃ passatu appakaṃ vā 'ti - Kāmaṃ bahukaṃ vā passanto nāmarūpaṃ appakaṃ vā niccato sukhatto attato 'ti - kāmaṃ bahuṃ passatu appakaṃ vā.

Na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti 'ti - **Kusalā** 'ti ye te khandhakusalā dhātukusalā āyatanakusalā paṭiccasamuppādakusalā satipaṭṭhānakusalā sammappadhānakusalā iddhipādakusalā indriyakusalā balakusalā bojjhaṅgakusalā maggakusalā phalakusalā nibbānakusalā, te kusalā paracittañāṇena vā pubbenivāsānussatiñāṇena vā maṃsacakkhunā vā dibbena cakkhunā vā nāmarūpadassanena suddhiṃ visuddhiṃ parisuddhiṃ muttiṃ vimuttiṃ parimuttiṃ na vadanti na kathenti na bhaṇanti na dīpayanti na voharanti 'ti - na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti.

Tenāha bhagavā:

*“Passaṃ naro dakkhati nāmarūpaṃ
disvāna vā ñassati tānimeva,
kāmaṃ bahuṃ passatu appakaṃ vā
na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti”*ti.

13 - 16

*Nivissavādī na hi subbināyo
pakappitaṃ⁴ diṭṭhi purekkharāno,
yaṃ nissito tatha subhaṃvadāno
suddhiṃvado tatha tathaddasā so.*

¹ vā ñāyati - Ma; vāññassati - Syā, PTS.

² passaṃ naroti - Syā, PTS.

³ paracittañāṇena - Ma, Syā, PTS.

³ dibbena vā cakkhunā - Syā, PTS.

⁴ pakappitā - Ma.

13 - 15

*Một người, trong khi nhìn, sẽ nhìn thấy danh và sắc,
hoặc sau khi nhìn thấy thì sẽ biết chỉ mỗi chúng mà thôi.
Hãy để người ấy nhìn nhiều hay ít theo ý thích,
các bậc thiện xảo hẳn nhiên không nói sự trong sạch là do điều ấy.*

Một người, trong khi nhìn, sẽ nhìn thấy danh và sắc: Một người, trong khi nhìn – trong khi nhìn bằng trí nhận biết tâm của người khác, hoặc trong khi nhìn bằng trí nhớ lại các kiếp sống quá khứ, hoặc trong khi nhìn bằng nhục nhãn, hoặc trong khi nhìn bằng Thiên nhãn – thì nhìn thấy danh và sắc là thường còn, là hạnh phúc, là tự ngã, không nhìn thấy nhân sanh khởi, hoặc sự biến hoại, hoặc sự hứng thú, hoặc sự bất lợi, hoặc sự thoát ra đối với các pháp ấy; - ‘một người, trong khi nhìn, sẽ nhìn thấy danh và sắc’ là như thế.

Hoặc sau khi nhìn thấy thì sẽ biết chỉ mỗi chúng mà thôi - Sau khi nhìn thấy: sau khi nhìn bằng trí nhận biết tâm của người khác, hoặc sau khi nhìn bằng trí nhớ lại các kiếp sống quá khứ, hoặc sau khi nhìn bằng nhục nhãn, hoặc sau khi nhìn bằng Thiên nhãn, sau khi nhìn thấy danh và sắc thì sẽ được biết chúng là thường còn, là hạnh phúc, là tự ngã, sẽ không được biết nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, hoặc sự thoát ra đối với các pháp ấy; - ‘hoặc sau khi nhìn thấy thì sẽ biết chỉ mỗi chúng mà thôi’ là như thế.

Hãy để người ấy nhìn nhiều hay ít theo ý thích: Trong khi nhìn thấy danh và sắc nhiều hay ít tùy theo ý thích là thường còn, là hạnh phúc, là tự ngã; - ‘hãy để người ấy nhìn nhiều hay ít theo ý thích’ là như thế.

Các bậc thiện xảo hẳn nhiên không nói sự trong sạch là do điều ấy - Các bậc thiện xảo: là các bậc thiện xảo về uẩn, thiện xảo về giới, thiện xảo về xứ, thiện xảo về pháp tùy thuận sanh khởi, thiện xảo về sự thiết lập niệm, thiện xảo về chánh căn, thiện xảo về nền tảng của thân thông, thiện xảo về quyền, thiện xảo về lực, thiện xảo về giác chi, thiện xảo về Đạo, thiện xảo về Quả, thiện xảo về Niết Bàn, các bậc thiện xảo ấy không nói, không thuyết giảng, không phát ngôn, không giảng giải, không diễn tả về sự trong sạch, sự thanh tịnh, sự hoàn toàn trong sạch, sự thoát khỏi, sự giải thoát, sự hoàn toàn thoát khỏi là do việc thấy danh và sắc bằng trí nhận biết tâm của người khác, hoặc bằng trí nhớ lại các kiếp sống quá khứ, hoặc bằng nhục nhãn, hoặc bằng Thiên nhãn; - ‘các bậc thiện xảo hẳn nhiên không nói sự trong sạch là do điều ấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Một người, trong khi nhìn, sẽ nhìn thấy danh và sắc,
hoặc sau khi nhìn thấy thì sẽ biết chỉ mỗi chúng mà thôi.
Hãy để người ấy nhìn nhiều hay ít theo ý thích,
các bậc thiện xảo hẳn nhiên không nói sự trong sạch là do điều ấy.”*

13 - 16

*Kẻ chấp chặt vào học thuyết quả thật không dễ hướng dẫn,
kẻ đang chú trọng quan điểm đã được xếp đặt.
Nương tựa vào cái gì thì nói điều tốt đẹp về cái ấy,
với lời tuyên bố về sự trong sạch, kẻ ấy đã nhìn thấy thực thể ở nơi ấy.*

Nivissavādī na hi subbināyo 'ti - 'Sassato loko idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti nivissavādī; 'Asassato loko –pe– Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññaṃ 'ti nivissavādī. **Na hi subbināyo** 'ti nivissavādī dubbinayo duppaññāpiyo¹ dunnijjhāpiyo duppekkhāpiyo duppasādiyo 'ti² - nivissavādī na hi subbināyo.

Pakappitaṃ diṭṭhi purekkharāno 'ti - Kappitaṃ pakappitaṃ abhisankhataṃ saṅghapitaṃ diṭṭhiṃ purakkhataṃ katvā carati, diṭṭhidhajo diṭṭhiketu diṭṭhādhipateyyo diṭṭhiyā parivārito caratī 'ti - pakappitaṃ diṭṭhi purekkharāno.

Yaṃ nissito tattha subhaṃvadāno 'ti - **Yaṃ nissito** 'ti yaṃ satthāraṃ dhammakkhānaṃ gaṇaṃ diṭṭhiṃ paṭipadaṃ maggaṃ nissito sannissito allīno upagato ajjhosito adhimutto 'ti - yaṃ nissito. **Tatthā** 'ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā. **Subhaṃvadāno** 'ti subhavādo sobhanavādo paṇḍitavādo thiravādo ñāyavādo hetuvādo lakkhaṇavādo kāraṇavādo ṭhānavādo sakāya laddhiyā 'ti - yaṃ nissito tattha subhaṃvadāno.

Suddhiṃvado tattha tathaddasā so 'ti - Suddhivādo visuddhivādo parisuddhivādo pariyodātavādo; athavā suddhidassano visuddhidassano parisuddhidassano vodātadassano pariyodātadassano 'ti - suddhiṃvado. **Tatthā** 'ti sakāya diṭṭhiyā sakāya khantiyā sakāya ruciyā sakāya laddhiyā tathaṃ³ tacchaṃ bhūtaṃ yāthāvaṃ aviparītanti addasa adakkhi apassi paṭivijjhī 'ti - suddhiṃvado tattha tathaddasā so.

Tenāha bhagavā:

*“Nivissavādī na hi subbināyo
pakappitaṃ diṭṭhipurekkharāno,
yaṃ nissito tattha subhaṃvadāno
suddhiṃvado tattha tathaddasā so”*ti.

13 - 17

*Na brāhmaṇo kappamupeti saṅkhaṃ⁴
na diṭṭhisārī napi ñāṇabandhu,
ñatvā ca so sammutiyo puthujjā
upekkhatī uggaṇhanti⁵ maññe.*

¹ duppaññāpayo - Ma; duññāpayo - Syā, PTS.

² dunnijjhāpayo duppekkhāpayo duppasādayoti - Ma, Syā, PTS. ⁴ saṅkhā - Ma, evaṃ sabbattha.

³ tathaddasā soti tathaṃ - Syā, PTS.

⁵ uggaṇhanti - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

Kẻ chấp chặt vào học thuyết quả thật không dễ hướng dẫn: Kẻ chấp chặt vào học thuyết rằng: “*Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.*” Kẻ chấp chặt vào học thuyết rằng: “*Thế giới là không thường còn, –nt– chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.*” **Quả thật không dễ hướng dẫn:** Kẻ chấp chặt vào học thuyết là khó hướng dẫn, khó làm cho hiểu được, khó làm cho lưu tâm, khó giúp cho thấy, khó tạo được niềm tin; - ‘kẻ chấp chặt vào học thuyết quả thật không dễ hướng dẫn’ là như thế.

Kẻ đang chú trọng quan điểm đã được xếp đặt: Kẻ ấy sống, chú trọng quan điểm đã được sắp đặt, đã được xếp đặt, đã được tạo tác, đã được thành lập, có quan điểm là ngọn cờ, có quan điểm là biểu hiện, có quan điểm là chủ đạo, kẻ ấy sống, được vây quanh bởi quan điểm; - ‘kẻ đang chú trọng quan điểm đã được xếp đặt’ là như thế.

Nương tựa vào cái gì thì nói điều tốt đẹp về cái ấy - Nương tựa vào cái gì: Nương tựa, nương nhờ, bám vào, đến gần, bám chặt, hướng đến bậc đạo sư nào, giáo lý nào, tập thể nào, quan điểm nào, lối thực hành nào, đạo lộ nào; - ‘nương tựa vào cái gì’ là như thế. **Về cái ấy:** về quan điểm của mình, về sự chấp nhận của mình, về sự ưa thích của mình, về quan niệm của mình. **Nói điều tốt đẹp:** Nói lời tốt đẹp, nói lời lịch sự, nói lời sáng suốt, nói lời vững chắc, nói lời đúng đắn, nói lời thực tiễn, nói lời rõ rệt, nói lời gương mẫu, nói lời giá trị dựa theo quan niệm của mình; - ‘nương tựa vào cái gì thì nói điều tốt đẹp về cái ấy’ là như thế.

Với lời tuyên bố về sự trong sạch, kẻ ấy đã nhìn thấy thực thể ở nơi ấy: Với lời tuyên bố về sự trong sạch, với lời tuyên bố về sự thanh tịnh, với lời tuyên bố về sự hoàn toàn trong sạch, với lời tuyên bố về sự thuần khiết; hoặc là với sự thấy trong sạch, với sự thấy thanh tịnh, với sự thấy hoàn toàn trong sạch, với sự thấy trong trắng, với sự thấy thuần khiết; - ‘với lời tuyên bố về sự trong sạch’ là như thế. **Ở nơi ấy:** ở quan điểm của mình, ở sự chấp nhận của mình, ở sự ưa thích của mình, ở quan niệm của mình, kẻ ấy đã nhìn thấy, đã nhận thấy, đã nhìn xem, đã thấu triệt thực thể, sự đúng đắn, việc đang xảy ra, sự xác đáng, sự không bị sai lệch; - ‘với lời tuyên bố về sự trong sạch, kẻ ấy đã nhìn thấy thực thể ở nơi ấy’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“*Kẻ chấp chặt vào học thuyết quả thật không dễ hướng dẫn,
kẻ đang chú trọng quan điểm đã được xếp đặt.*

Nương tựa vào cái gì thì nói điều tốt đẹp về cái ấy,

với lời tuyên bố về sự trong sạch, kẻ ấy đã nhìn thấy thực thể ở nơi ấy.”

13 - 17

Sau khi cân nhắc, vị Bà-la-môn không tiếp cận sự sắp đặt (do tham ái hoặc tà kiến), không có sự hùa theo tà kiến, cũng không có sự trói buộc (sanh ra) do các loại trí. Và vị ấy, sau khi biết các quy ước được sanh ra từ số đông, thì hành xả, còn những kẻ khác tiếp thu.

Na brāhmaṇo kappamupeti saṅkhan 'ti - **Nā** 'ti paṭikkhepo. **Brāhmaṇo** 'ti sattannaṃ dhammānaṃ bāhitattā brāhmaṇo –pe– asito tādi¹ pavuccate sa brahmā. **Kappā** 'ti dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca –pe– ayaṃ taṇhākappo –pe– ayaṃ diṭṭhikappo. **Saṅkhā** vuccati ñāṇaṃ, yā paññā pajānanā –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi. **Na brāhmaṇo kappamupeti saṅkhan** 'ti brāhmaṇo saṅkhāya jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'sabbe saṅkhārā aniccāti, sabbe saṅkhārā dukkhāti –pe– yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ 'ti saṅkhāya jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā taṇhākappaṃ vā diṭṭhikappaṃ vā neti,² na upeti, na upagacchati, na gaṇhāti, na parāmasati, nābhinivisati 'ti - na brāhmaṇo kappamupeti saṅkhaṃ.

Na diṭṭhisārī napi ñāṇabandhū 'ti - Tassa dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhubbupattikāni ñāṇagginā daḍḍhāni; so diṭṭhiyā na yāyati, na niyyati, na vuyhati, na saṃhariyyati; napi taṃ diṭṭhigataṃ sārato pacceti, na paccāgacchati 'ti - na diṭṭhisārī. **Napi ñāṇabandhū** 'ti aṭṭhasamāpattiñāṇena vā, pañcābhiññāṇaṇena vā, micchāñāṇaṇena vā, taṇhābandhaṃ vā, diṭṭhibandhaṃ vā na karoti, na janeti, na sañjaneti, na nibbatteti, nābhinibbatteti 'ti - na diṭṭhisārī napi ñāṇabandhu.

Ñatvā ca so sammutiyo puthujjā 'ti - **Ñatvā** 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. 'Sabbe saṅkhārā aniccāti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā; 'Sabbe saṅkhārā dukkhāti –pe– Yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti - ñatvā ca so. **Sammutiyo** vuccanti dvāsaṭṭhiditṭhigatāni diṭṭhisammutiyo. **Puthujjā** 'ti puthujjanehi janitā vā tā sammutiyoti puthujjā, puthu nāñajanehi janitā vā tā sammutiyoti puthujjā 'ti - ñatvā ca so sammutiyo puthujjā.

Upekkhatī uggaṇhanti maññe 'ti - Aññe taṇhāvasena diṭṭhivasena gaṇhanti parāmasanti abhinivisanti, arahā upekkhati, na gaṇhāti, na parāmasati, nābhinivisati 'ti - upekkhetī uggaṇhanti maññe.

Tenāha bhagavā:

“Na brāhmaṇo kappamupeti saṅkhaṃ
na diṭṭhisārī napi ñāṇabandhu,
ñatvā ca so sammutiyo puthujjā
upekkhatī uggaṇhanti maññe”ti.

¹ asito tādi - Ma; anissito tādi - Syā, PTS.

² neti - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

Sau khi cân nhắc, vị Bà-la-môn không tiếp cận sự sắp đặt (do tham ái hoặc tà kiến) - Không: là sự phủ định. **Vị Bà-la-môn:** Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: –nt– Không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn. **Sắp đặt:** Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến. –nt– điều này là sự sắp đặt do tham ái. –nt– điều này là sự sắp đặt do tà kiến. **Sự cân nhắc:** nói đến trí, tức là tuệ, là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến. **Sau khi cân nhắc, vị Bà-la-môn không tiếp cận sự sắp đặt (do tham ái hoặc tà kiến):** Vị Bà-la-môn, sau khi cân nhắc, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: “*Tất cả các hành là vô thường,*” “*Tất cả các hành là khổ,*” –nt– “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt,*” sau khi cân nhắc, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt, (vị ấy) không đi đến, không tiếp cận, không đi đến gần, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt sự sắp đặt do tham ái hoặc sự sắp đặt do tà kiến; - ‘sau khi cân nhắc, vị Bà-la-môn không tiếp cận sự sắp đặt (do tham ái hoặc tà kiến)’ là như thế.

Không có sự hòa theo tà kiến, cũng không có sự trói buộc (sanh ra) do các loại trí: Đối với vị ấy, 62 tà kiến là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ. Vị ấy không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi tà kiến, cũng không xem tà kiến ấy là có cốt lõi, và cũng không quay về lại; - ‘không có sự hòa theo tà kiến’ là như thế. **Cũng không có sự trói buộc (sanh ra) do các loại trí:** là không tạo lập, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh ra sự trói buộc vào tham ái hoặc sự trói buộc vào tà kiến do trí của tám sự chứng đạt (về thiên), hoặc do trí của năm thắng trí, hoặc do trí sai quấy; - ‘không có sự hòa theo tà kiến, cũng không có sự trói buộc (sanh ra) do các loại trí’ là như thế.

Và vị ấy, sau khi biết các quy ước được sanh ra từ số đông - Sau khi biết: sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt. Sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: “*Tất cả các hành là vô thường.*” Sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: “*Tất cả các hành là khổ,*” –nt– “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt;*” - ‘và vị ấy, sau khi biết’ là như thế. **Các quy ước:** nói đến các quy ước về quan điểm là 62 tà kiến. **Được sanh ra từ số đông:** ‘các quy ước ấy được tạo ra bởi các phàm nhân;’ - ‘được sanh ra bởi số đông’ là như thế; hoặc là ‘các quy ước ấy được tạo ra bởi số đông gồm nhiều người khác nhau;’ - ‘được sanh ra bởi số đông’ là như thế; - ‘và vị ấy, sau khi biết các quy ước được sanh ra từ số đông’ là như thế.

Thì hành xả, còn những kẻ khác tiếp thu: Những kẻ khác nắm lấy, bám víu, chấp chặt do tác động của tham ái, do tác động của tà kiến; bậc A-la-hán hành xả, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt; - ‘thì hành xả, còn những kẻ khác tiếp thu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“*Sau khi cân nhắc, vị Bà-la-môn không tiếp cận sự sắp đặt (do tham ái hoặc tà kiến), không có sự hòa theo tà kiến, cũng không có sự trói buộc (sanh ra) do các loại trí. Và vị ấy, sau khi biết các quy ước được sanh ra từ số đông, thì hành xả, còn những kẻ khác tiếp thu.*”

13 - 18

*Visajja ganthāni munīdha loke
vivādajātesu na vaggasārī,
santo asantesu upekkhako so
anuggaho uggaṇhanti¹ maññe.*

Visajja ganthāni munīdha loke 'ti - **Ganthā** 'ti cattāro ganthā: abhijjhā kāyagantho, byāpādo kāyagantho, sīlabbataparāmāso kāyagantho, idaṃsaccābhiniveso kāyagantho. Attano diṭṭhiyā rāgo abhijjhā kāyagantho, paravādesu āghāto appaccayo byāpādo kāyagantho, attano sīlaṃ vā vatam² vā sīlabbatam³ vā parāmasati sīlabbataparāmāso kāyagantho, attano diṭṭhi⁴ idaṃsaccābhiniveso kāyagantho. **Visajjā** 'ti ganthe vossajitvā vā visajja; athavā ganthe gathite⁵ ganthite baddhe vibaddhe ābaddhe⁶ lagge laggite paḷibuddhe⁷ bandhane phoṭayitvā vā⁸ visajja. Yathā vayhaṃ vā rathaṃ vā sakaṭaṃ vā sandamānikaṃ vā sajjam visajjam karonti vikopenti, evamevaṃ ganthe vossajjitvā vā⁸ visajja; athavā ganthe gathite ganthite baddhe vibaddhe ābaddhe⁶ lagge laggite paḷibuddhe⁷ bandhane phoṭayitvā vā⁸ visajja. **Munī** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca so muni. **Idhā** 'ti - imissā diṭṭhiyā –pe– imasmim manussaloke 'ti - visajja ganthāni munīdha loke.

Vivādajātesu na vaggasārī 'ti - Vivāde jāte sañjāte nibbatte abhinibbatte pātubhūte, ⁹ chandāgatiṃ gacchantesu, dosāgatiṃ gacchantesu, bhayāgatiṃ gacchantesu, mohāgatiṃ gacchantesu, na chandāgatiṃ gacchati, na dosāgatiṃ gacchati, na bhayāgatiṃ gacchati, na mohāgatiṃ gacchati, na rāgavasena gacchati, na dosavasena gacchati, na mohavasena gacchati, na mānavasena gacchati, na diṭṭhivasena gacchati, na uddhaccavasena gacchati, na vicikicchāvasena gacchati, na anusayavasena gacchati, na vaggehi dhammehi yāyati nīyati¹⁰ vuyhati saṃhariyati 'ti ¹¹ - vivādajātesu na vaggasārī.

Santo asantesu upekkhako so 'ti - **Santo** 'ti rāgassa santattā santo; dosassa santattā santo, mohassa santattā santo –pe– sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ santattā samitattā vūpasamitattā vijjhātattā nibbutattā vigatattā paṭippassaddhattā santo upasanto vūpasanto nibbuto paṭippassaddho 'ti - santo. **Asantesū** 'ti asantesu anupasantesu avūpasantesu anibbutesu appaṭippassaddhesū 'ti - santo asantesu. **Upekkhako so** 'ti arahā chaḷaṅgupekkhāya samannāgato: cakkhunā rūpaṃ disvā neva sumano hoti, na dummano, upekkhako viharati sato sampajāno, sotena saddaṃ sutvā –pe– kālaṃ kaṅkhati bhāvitatto¹² sudanto 'ti - santo asantesu upekkhako so.

¹ uggaṇhanti - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² vattaṃ - Syā, PTS.

³ sīlabbattaṃ - Syā.

⁴ attano diṭṭhiṃ abhiniveso kāyagantho - Ma.

⁵ gadhite - Ma.

⁶ bandhe vibandhe ābandhe - Ma, Syā, PTS.

⁷ palibuddhe - Ma, Syā, PTS.

⁸ vā - itisaddo Ma potthake na dissate.

⁹ vivādajātesu ... pātubhūtesu - Syā, PTS.

¹⁰ niyyati - Syā, PTS.

¹¹ saṃhariyati 'ti - Syā, PTS.

¹² bhāvito - Syā, PTS, Sīmu 2, Manupa.

13 - 18

Sau khi tháo gỡ các sự trói buộc ở nơi thế gian này, bậc hiền trí không hòa theo phe nhóm ở các cuộc tranh cãi đã được sanh lên. An tịnh giữa những người không an tịnh, vị ấy hành xả, không tiếp thu, còn những kẻ khác tiếp thu.

Sau khi tháo gỡ các sự trói buộc ở nơi thế gian này, bậc hiền trí - Các sự trói buộc: Có bốn sự trói buộc: tham đắm là sự trói buộc về thân, tức giận là sự trói buộc về thân, sự bám víu vào giới và phạm sự là sự trói buộc về thân, sự chấp chặt ‘chỉ điều này là chân lý’ là sự trói buộc về thân. Sự luyến ái, tham đắm vào quan điểm của mình là sự trói buộc về thân. Sự tức tối, không bằng lòng, tức giận đối với các học thuyết của kẻ khác là sự trói buộc về thân. Có kẻ bám víu vào giới, hoặc phạm sự, hoặc giới và phạm sự của bản thân; sự bám víu vào giới và phạm sự là sự trói buộc về thân. Quan điểm của bản thân có sự chấp chặt ‘chỉ điều này là chân lý’ là sự trói buộc về thân. **Sau khi tháo gỡ:** sau khi cởi bỏ hoặc sau khi tháo gỡ các sự trói buộc; hoặc là sau khi tháo rời hay sau khi tháo gỡ các sự trói buộc, các vật bị buộc trói, các vật bị buộc ràng, các vật bị cột chặt, các vật bị cột kỹ, các vật bị cột chằng chịt, các vật bị máng vào, các vật bị vướng vào, các vật bị giữ lại, các sự trói chặt. Giống như những người thực hiện sự tháo gỡ, phá vỡ cái kiêu khiêng, hoặc cỗ xe, hoặc xe tải, hoặc cỗ xe kéo liền lặn, tương tự như vậy, sau khi cởi bỏ hoặc sau khi tháo gỡ các sự trói buộc; hoặc là sau khi tháo rời, hay sau khi tháo gỡ các sự trói buộc, các vật bị buộc trói, các vật bị buộc ràng, các vật bị cột chặt, các vật bị cột kỹ, các vật bị cột chằng chịt, các vật bị máng vào, các vật bị vướng vào, các vật bị giữ lại, các sự trói chặt. **Bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, -nt- đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Ở nơi này:** ở quan điểm này, -nt- ở thế giới loài người này; - ‘sau khi tháo gỡ các sự trói buộc ở nơi thế gian này, bậc hiền trí’ là như thế.

Không hòa theo phe nhóm ở các cuộc tranh cãi đã được sanh lên: Khi cuộc tranh cãi đã sanh lên, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện giữa những người thiên vị vì mong muốn, giữa những người thiên vị vì sân hận, giữa những người thiên vị vì sợ hãi, giữa những người thiên vị vì si mê, vị ấy không đi đến sự thiên vị vì ưa thích, không đi đến sự thiên vị vì sân hận, không đi đến sự thiên vị vì sợ hãi, không đi đến sự thiên vị vì si mê, không đi đến do tác động của luyến ái, không đi đến do tác động của sân hận, không đi đến do tác động của si mê, không đi đến do tác động của ngã mạn, không đi đến do tác động của tà kiến, không đi đến do tác động của phóng dật, không đi đến do tác động của hoài nghi, không đi đến do tác động của pháp tiềm ẩn, không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi các pháp có tính chất phe nhóm; - ‘không hòa theo phe nhóm ở các cuộc tranh cãi đã được sanh lên’ là như thế.

An tịnh giữa những người không an tịnh, vị ấy hành xả - An tịnh: trạng thái được an tịnh của luyến ái là an tịnh, trạng thái được an tịnh của sân hận là an tịnh, trạng thái được an tịnh của si mê là an tịnh, -nt- trạng thái được an tịnh, trạng thái được yên lặng, trạng thái được vắng lặng, trạng thái được thiêu hủy, trạng thái được tịch diệt, trạng thái được tách lìa, trạng thái được tịch tịnh của tất cả các pháp tạo tác bất thiện là an tịnh, yên tịnh, vắng lặng, tịch diệt, tịch tịnh; - ‘an tịnh’ là như thế. **Giữa những người không an tịnh:** giữa những người không an tịnh, giữa những người không yên tịnh, giữa những người không vắng lặng, giữa những người không tịch diệt, giữa những người không tịch tịnh; - ‘an tịnh giữa những người không an tịnh’ là như thế. **Vị ấy hành xả:** Bậc A-la-hán có pháp hành xả ở sáu tình huống: sau khi thấy cảnh sắc bằng mắt, không có ý ưa thích, không có ý ghét bỏ, hành xả, vị ấy sống, có niệm, có sự nhận biết rõ; sau khi nghe âm thanh bằng tai, -nt- vị có bản thân đã được tu tập, đã được huấn luyện chờ đợi thời điểm; - ‘an tịnh giữa những người không an tịnh, vị ấy hành xả’ là như thế.

Anuggaho uggaṇhanti maññe 'ti - Aññe taṇhāvasena diṭṭhivasena gaṇhanti¹ parāmasanti abhinivisanti, arahā upekkhati na gaṇhāti na parāmasati nābhinivisatī 'ti - anuggaho uggaṇhanti maññe.

Tenāha bhagavā:
 “Visajja ganthāni munīdha loke
 vivādajātesu na vaggasārī,
 santo asantesu upekkhako so
 anuggaho uggaṇhanti maññe”ti.

13 - 19

*Pubbāsave hitvā nave akubbaṃ
 na chandagū nopi nivissavādī,
 sa vippamutto diṭṭhigatehi dhīro
 na lippati² loke anattagarahī.*

Pubbāsave hitvā nave akubban 'ti - Pubbāsavā vuccanti atītā rūpavedanā-saññāsaṅkhāraviññāṇā.³ Atīte saṅkhāre ārabha ye kilesā upajjeyyūṃ, te kilese hitvā cājivā pariccājivā⁴ pajahitvā vinodetvā byantikarivā anabhāvaṃ gametvā 'ti - pubbāsave hitvā. **Nave akubban** 'ti - Navā vuccanti paccuppanā rūpavedanā-saññāsaṅkhāraviññāṇā. Paccuppanne saṅkhāre ārabha chandaṃ akubbamāno pemaṃ akubbamāno rāgaṃ akubbamāno ajanayamāno asaṅjanayamāno anibbattayamāno anabhinibbattayamāno 'ti - pubbāsave hitvā nave akubbaṃ.

Na chandagū nopi nivissavādī 'ti - Na chandāgatiṃ gacchati, na dosāgatiṃ gacchati, na bhayāgatiṃ gacchati, na mohāgatiṃ gacchati, na rāgavasena gacchati, na dosavasena gacchati, na mohavasena gacchati, na mānavasena gacchati, na diṭṭhivasena gacchati, na uddhaccavasena gacchati, na vicikicchāvasena gacchati, na anusayavasena gacchati, na vaggehi dhammehi yāyati niyyati vuyhati na⁵ saṃhariyyatī 'ti - na chandagū. **Nopi nivissavādī** 'ti - ‘Sassato loko idameva saccaṃ moghamaññanti na nivissavādī –pe– Neva hoti na na hoti tathāgato parammaraṇā, idameva saccaṃ moghamaññanti na nivissavādī 'ti - na chandagū nopi nivissavādī.

Sa vippamutto diṭṭhigatehi dhīro 'ti - Tassa dvāsaṭṭhiditṭhigatāni, pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhabbuppattikāni ṇāṇagginā daḍḍhāni; so diṭṭhigatehi vippamutto visaññutto vimariyādikatena cetasā viharati. **Dhīro** 'ti dhīro paṇḍito paññavā buddhimā ṇāṇi vibhāvī medhāvī 'ti - sa vippamutto diṭṭhigatehi dhīro.

¹ gaṇhante - Sīmu 2.

² limpati - Ma;

limpati - Syā, PTS, Sīmu 2.

³ rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṃ - Syā, PTS.

⁴ cājivā pariccājivā - PTS.

⁵ na - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

Không tiếp thu, còn những kẻ khác tiếp thu: Những kẻ khác nắm lấy, bám víu, chấp chặt do tác động của tham ái, do tác động của tà kiến; bậc A-la-hán hành xả, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt; - ‘không tiếp thu, còn những kẻ khác tiếp thu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi tháo gỡ các sự trói buộc ở nơi thế gian này, bậc hiền trí không hòa theo phe nhóm ở các cuộc tranh cãi đã được sanh lên. Vị ấy hành xả, an tịnh giữa những người không an tịnh, không tiếp thu, còn những kẻ khác tiếp thu.”

13 - 19

Sau khi từ bỏ các lậu hoặc trước đây, không tạo ra những lậu hoặc mới, không là người đi theo sự (tác động của) mong muốn, cũng không phải là kẻ chấp chặt vào học thuyết, vị ấy đã được giải thoát khỏi các tà kiến, là bậc sáng trí, không bị lấm nhơ ở thế gian, không có sự chê trách bản thân.

Sau khi từ bỏ các lậu hoặc trước đây, không tạo ra những lậu hoặc mới: Các lậu hoặc trước đây nói đến sắc-thọ-tưởng-hành-thức thuộc quá khứ. Những ô nhiễm nào sanh lên liên quan đến các hành thuộc quá khứ, sau khi từ bỏ, sau khi phế bỏ, sau khi buông bỏ, sau khi dứt bỏ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm ấy; - ‘sau khi từ bỏ các lậu hoặc trước đây’ là như thế. **Không tạo ra những lậu hoặc mới:** Những lậu hoặc mới nói đến sắc-thọ-tưởng-hành-thức thuộc vị lai. Trong khi không tạo nên sự mong muốn, trong khi không tạo nên sự yêu thương, trong khi không tạo nên, trong khi không làm sanh ra, trong khi không làm sanh khởi, trong khi không làm hạ sanh, trong khi không làm phát sanh ra sự luyến ái liên quan đến các hành thuộc vị lai; - ‘sau khi từ bỏ các lậu hoặc trước đây, không tạo ra những lậu hoặc mới’ là như thế.

Không là người đi theo sự (tác động của) mong muốn, cũng không phải là kẻ chấp chặt vào học thuyết: Vị ấy không đi đến sự thiên vị vì ưa thích, không đi đến sự thiên vị vì sân hận, không đi đến sự thiên vị vì sợ hãi, không đi đến sự thiên vị vì si mê, không đi đến do tác động của luyến ái, không đi đến do tác động của sân hận, không đi đến do tác động của si mê, không đi đến do tác động của ngã mạn, không đi đến do tác động của tà kiến, không đi đến do tác động của phóng dật, không đi đến do tác động của hoài nghi, không đi đến do tác động của pháp tiêm ẩn, không bị đưa đi, không bị dẫn đi, không bị lôi đi, không bị mang đi bởi các pháp có tính chất phe nhóm; - ‘không là người đi theo sự (tác động của) mong muốn’ là như thế. **Cũng không phải là kẻ chấp chặt vào học thuyết:** Kẻ chấp chặt vào học thuyết rằng: *“Thế giới là thường còn; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại.”* – nt– Kẻ chấp chặt vào học thuyết rằng: *“Chúng sanh không hiện hữu và không phải là không hiện hữu ở nơi khác sau khi chết; chỉ điều này là chân lý, điều khác là rồ dại;”* - ‘không là người đi theo sự (tác động của) mong muốn, cũng không phải là kẻ chấp chặt vào học thuyết’ là như thế.

Vị ấy đã được giải thoát khỏi các tà kiến, là bậc sáng trí: Đối với vị ấy, 62 tà kiến là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; vị ấy đã được thoát khỏi các tà kiến, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn. **Bậc sáng trí:** Bậc sáng trí là người sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh; - ‘vị ấy đã được giải thoát khỏi các tà kiến, là bậc sáng trí’ là như thế.

Na lippati¹ loke anattagarahī 'ti - Lepā 'ti² dve lepā: taṇhālepo ca, diṭṭhilepo ca. –pe– ayaṃ taṇhālepo –pe– ayaṃ diṭṭhilepo. Tassa taṇhālepo pahīno, diṭṭhilepo paṭinissaṭṭho; taṇhālepassa pahinattā, diṭṭhilepassa paṭinissaṭṭhattā anupalitto apāyaloke na lippati,³ manussaloke na lippati, devaloke na lippati, khandhaloke na lippati, dhātuloke na lippati, āyatanaloke na lippati, na saṃlippati,⁴ na upalippati, alitto asaṃlitto anupalitto nikkhanto nissaṭo vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - na lippati loke. **Anattagarahī** 'ti dvīhi kāraṇehi attānaṃ garahati: katattā ca akatattā ca. Kathaṃ katattā ca akatattā ca attānaṃ garahati? Kataṃ me kāyaduccaritaṃ, akataṃ me kāyasucaritanti attānaṃ garahati. Kataṃ me vacīduccaritaṃ – Kataṃ me manoduccaritaṃ, – Kato me pāṇātipāto –pe– Katā me micchādīṭṭhi, akatā me sammādīṭṭhi 'ti attānaṃ garahati; evaṃ katattā ca akatattā ca attānaṃ garahati. Athavā sīlesumhi na paripūrakārīti⁵ attānaṃ garahati. Indriyesumhi aguttadvāroti – bhojanemhi⁶ amattaññūti – jāgariyamhi⁷ ananuyuttoti – na satisampajaññenamhi⁸ samannāgatoti – abhāvitā me cattāro satipaṭṭhānāti – abhāvitā me cattāro sammappadhānāti – abhāvitā me cattāro iddhipādāti – abhāvitāni me pañcindriyānīti – abhāvitāni me pañca balānīti – abhāvitā me satta bojjaṅgātī – abhāvito me ariyo aṭṭhaṅgiko maggo 'ti – dukkhaṃ me apariññātanti – dukkhasamudayo me appahīnoti – maggo me abhāvitoti – nirodho me asacchikatoti attānaṃ garahati; evaṃ katattā ca akatattā ca attānaṃ garahati. Evaṃ attagarahī kataṃ⁹ kammaṃ akubbamāno ajanayamāno asaṅjanayamāno anibbattayamāno anabhinibbattayamāno anattagarahī 'ti - na lippati¹ loke anattagarahī.

Tenāha bhagavā:

*“Pubbāsava hitvā nave akubbaṃ
na chandagū nopi nivissavādī,
sa vippamutto diṭṭhigatehi dhīro
na lippati¹ loke anattagarahī”*ti.

13 - 20

*Sa sabbadhammesu visenibhūto
yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā,
sa pannabhāro muni vippamutto
na kappiyo nūparato na patthiyo (iti bhagavā).*

¹ na limpati - Syā, PTS, Sīmu 2.

² lepoti - Syā, PTS.

³ limpati - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ palimpati - Ma.

⁵ paripūrīkārīti - Syā.

⁶ bhojane - Syā, PTS.

⁷ jāgariyam - Syā, PTS.

⁸ satisampajaññena - Syā, PTS.

⁹ evaṃ attagarahī. Tayidaṃ - Ma;
attagarahiyaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

Không bị lấm nhơ ở thế gian, không có sự chê trách bản thân - Lấm nhơ: Có hai sự lấm nhơ: Lấm nhơ do tham ái và lấm nhơ do tà kiến. –nt– điều này là lấm nhơ do tham ái. –nt– điều này là lấm nhơ do tà kiến. Đối với vị ấy, sự lấm nhơ do tham ái đã được dứt bỏ, sự lấm nhơ do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự lấm nhơ do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự lấm nhơ do tà kiến, vị không bị vấy bẩn không bị lấm nhơ ở thế gian của khổ cảnh, không bị lấm nhơ ở thế gian của loài người, không bị lấm nhơ ở thế gian của chư Thiên, không bị lấm nhơ ở thế gian của các uẩn, không bị lấm nhơ ở thế gian của các giới, không bị lấm nhơ ở thế gian của các xứ, không bị nhiễm bẩn, không vấy bẩn, (là người) đã không bị lấm nhơ, đã không bị nhiễm bẩn, đã không bị vấy bẩn, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không bị lấm nhơ ở thế gian’ là như thế. **Không có sự chê trách bản thân:** Chê trách bản thân bởi hai lý do: do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm. Thế nào là chê trách bản thân do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm? Chê trách bản thân rằng: “Ta đã làm uế hạnh về thân, ta đã không làm thiện hạnh về thân.” Chê trách bản thân rằng: “Ta đã làm uế hạnh về khẩu – “Ta đã làm uế hạnh về ý – “Ta đã giết hại sinh mạng – “Ta đã thực hành tà kiến, ta đã không thực hành chánh kiến;” như vậy là chê trách bản thân do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm. Hoặc là, chê trách bản thân rằng: “Ta không phải là người thực hành đầy đủ các giới.” Chê trách bản thân rằng: “Ta là người có các giác quan không được gìn giữ.” – “Ta là người không biết chừng mực về vật thực.” – “Ta không luyện tập về tinh thức.” – “Ta không có niệm và sự nhận biết rõ.” – “Bốn sự thiết lập niệm chưa được ta tu tập.” – “Bốn chánh cần chưa được ta tu tập.” – “Bốn nền tảng của thần thông chưa được ta tu tập.” – “Năm quyền chưa được ta tu tập.” – “Năm lực chưa được ta tu tập.” – “Bảy yếu tố đưa đến giác ngộ chưa được ta tu tập.” – “Đạo lộ thánh thiện tám chi phần chưa được ta tu tập.” – “Khổ chưa được ta biết toàn diện.” – “Tập chưa được ta dứt bỏ.” – “Đạo chưa được ta tu tập.” – “Diệt chưa được ta chứng ngộ;” như vậy là chê trách bản thân do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm. Trong khi không tạo nên, trong khi không làm sanh ra, trong khi không làm sanh khởi, trong khi không làm hạ sanh, trong khi không làm phát sanh ra nghiệp đã làm có sự chê trách bản thân như vậy, thì không có sự chê trách bản thân; - ‘không bị lấm nhơ ở thế gian, không có sự chê trách bản thân’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi từ bỏ các lậu hoặc trước đây, không tạo ra những lậu hoặc mới, không là người đi theo sự (tác động của) mong muốn, cũng không phải là kẻ chấp chặt vào học thuyết, vị ấy đã được giải thoát khỏi các tà kiến, là bậc sáng trí, không bị lấm nhơ ở thế gian, không có sự chê trách bản thân.”

13 - 20

Vị ấy là người diệt đạo binh ở tất cả các pháp, ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác. Vị ấy, có gánh nặng đã được đặt xuống, là bậc hiền trí đã được thoát ra khỏi, không chịu sự sắp đặt, không phải kiêng chừa, không có ước nguyện (đức Thế Tôn nói vậy).

Sa sabbadhammesu visenibhūto yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā 'ti - Senā vuccati mārasenā; kāyaduccaritaṃ mārasenā, vacīduccaritaṃ mārasenā, manoduccaritaṃ mārasenā, rāgo doso moho kodho upanāho makkho paḷāso issā macchariyaṃ māyā sāṭṭheyyaṃ thambho sārambho māno atimāno mado pamādo sabbe kilesā sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisankhārā mārasenā.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

1. *“Kāmā te paṭhamā senā dutiyā-arati¹ vuccati, tatiyā khuppipāsā te catutthī taṇhā pavuccati.*
2. *Pañcamī² thīnamiddhaṃ te chaṭṭhā bhirū³ pavuccati, sattamī vicikicchā te makkho thambho te aṭṭhamā.⁴*
3. *Lābho siloko sakkāro micchāladdho ca yo yaso, yo cattānaṃ samukkaṃse pare ca avajānati.*
4. *Esā namuci te senā kaṇhassābhīppahāriṇī, na naṃ asūro⁵ jināti jītvā ca⁶ labhate sukhaṃ ”ti.⁷*

Yato catuhi ariyamaggehi sabbā ca mārasenā sabbe ca paṭisenikarā kilesā jītā ca parājītā ca bhaggā vippluggā⁸ parammukhā, so vuccati visenibhūto. So diṭṭhe visenibhūto sute mute viññāte visenibhūto 'ti - sa sabbadhammesu visenibhūto yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā.

Sa pannabhāro muni vipplamutto 'ti - **Bhāro** 'ti⁹ tayo bhārā: khandhabhāro, kilesabhāro, abhisankhārabhāro. Katamo khandhabhāro? Paṭisandhiyā rūpaṃ vedanā saññā sañkhārā viññānaṃ; ayaṃ khandhabhāro. Katamo kilesabhāro? Rāgo doso moho -nt- sabbākusalābhisankhārā; ayaṃ kilesabhāro. Katamo abhisankhārabhāro? Puññābhisankhāro apuññābhisankhāro āneñjābhisankhāro; ayaṃ abhisankhārabhāro. Yato khandhabhāro ca kilesabhāro ca abhisankhārabhāro ca pahīnā honti ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā¹⁰ āyatim anuppādadhammā, so vuccati pannabhāro patitabhāro oropitabhāro samoropitabhāro nikkhattabhāro paṭipassaddhabhāro.

¹ dutiyārati - Syā, PTS.

² pañcamaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

³ bhirū - Ma, PTS.

⁴ aṭṭhamo - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ asuro - Ma.

⁶ jetvā - Ma; jetvā ca - Syā; chetvā ca - PTS.

⁷ Suttanipāta, Padhānasutta.

⁸ vippluttā - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ bhārāti - Ma.

¹⁰ anabhāvamkatā - Ma; anabhāvāgatā - Syā, PTS.

Vị ấy là người diệt đạo binh ở tất cả các pháp, ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác: Đạo binh nói đến đạo binh của Ma Vương; ược hạnh về thân là đạo binh của Ma Vương, ược hạnh về khẩu là đạo binh của Ma Vương, ược hạnh về ý là đạo binh của Ma Vương, sự luyến ái, sân hận, si mê, giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả ược hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện là đạo binh của Ma Vương.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

1. *“Các dục là đạo binh thứ nhất của người, thứ nhì nói đến sự không thích thú, thứ ba của người là đói và khát, thứ tư gọi là tham ái.*

2. *Thứ năm của người là đã dục và buồn ngủ, thứ sáu gọi là sự khiếp đảm, thứ bảy của người là hoài nghi, thứ tám của người là gièm pha, bướng bỉnh.*

3. *Lợi lộc, sự nổi tiếng, sự trọng vọng, và danh vọng nào đã đạt được một cách sai trái, kẻ nào đề cao bản thân và khi dễ những người khác, –*

4. *– này Namuci, chúng là đạo binh của người, là quân xung kích của Hắc Ám. Kẻ khiếp nhược không chiến thắng nó, và vị đã chiến thắng thì đạt được sự an lạc.”*

Khi nào tất cả các đạo binh của Ma Vương và tất cả các ô nhiễm có hành động đối kháng đã bị đánh bại và đã bị khuất phục, đã bị đổ vỡ, đã bị tan rã, không còn hiện diện, nhờ vào bốn Thánh Đạo, vị ấy được gọi là người diệt đạo binh. Vị ấy là người diệt đạo binh ở điều đã được thấy, người diệt đạo binh ở điều đã được nghe, ở điều đã được cảm giác, ở điều đã được nhận thức; - ‘vị ấy là người diệt đạo binh (ô nhiễm) ở tất cả các pháp, ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác’ là như thế.

Vị ấy, có gánh nặng đã được đặt xuống, là bậc hiền trí đã được thoát ra khỏi - Gánh nặng: Có ba gánh nặng: gánh nặng các uẩn, gánh nặng ô nhiễm, gánh nặng các hành. Gánh nặng các uẩn là cái nào? Sắc, thọ, tưởng, các hành, thức ở sự nối liền tái sanh; cái này là gánh nặng các uẩn. Gánh nặng ô nhiễm là cái nào? Luyến ái, sân hận, si mê, –nt– tất cả các pháp tạo tác bất thiện; cái này là gánh nặng ô nhiễm. Gánh nặng các hành là cái nào? Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành;¹ cái này là gánh nặng các hành. Khi nào gánh nặng các uẩn, gánh nặng ô nhiễm, và gánh nặng các hành là được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lia, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai; vị ấy được gọi là có gánh nặng đã được đặt xuống, có gánh nặng đã được bỏ xuống, có gánh nặng đã được để xuống, có gánh nặng đã được buông xuống, có gánh nặng đã được quẳng xuống, có gánh nặng đã được tịch tịnh.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành’ ở trang 732.

Munī 'ti - Monam vuccati ñāṇam, 'yā paññā pajānanā vicayo pavicayo dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇā paṇḍiccaṃ kosallaṃ nepuññaṃ vebhavyā cintā upaparikkhā bhūri medhā pariṇāyikā vipassanā sampajaññaṃ patodo paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ paññāsattaṃ paññāpāsādo paññā-āloko paññā-obhāso paññāpajjoto paññāratanaṃ amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi;¹ tena ñāṇena samannāgato muni monappatto.²

Tiṇi moneyyāni: kāyamoneyyaṃ, vacimoneyyaṃ, manomoneyyaṃ.

Katamaṃ kāyamoneyyaṃ? Tividhānaṃ kāyaduccaritānaṃ pahānaṃ kāyamoneyyaṃ, tividhaṃ kāyasucaritaṃ kāyamoneyyaṃ, kāyārammaṇe³ ñāṇaṃ kāyamoneyyaṃ, kāyapariññā kāyamoneyyaṃ, pariññāsahagato maggo kāyamoneyyaṃ, kāye chandarāgassa pahānaṃ kāyamoneyyaṃ, kāyasaṅkhārānirodho catutthajjhānasamāpatti kāyamoneyyaṃ. Idaṃ kāyamoneyyaṃ.

Katamaṃ vacimoneyyaṃ? Catubbidhānaṃ vacīduccaritānaṃ pahānaṃ vacimoneyyaṃ, catubbidhaṃ vacīsucaritaṃ vacimoneyyaṃ, vācārammaṇe⁴ ñāṇaṃ vacimoneyyaṃ, vācāpariññā vacimoneyyaṃ, pariññāsahagato maggo vacimoneyyaṃ, vācāya chandarāgassa pahānaṃ vacimoneyyaṃ, vacīsaṅkhārānirodho dutiyajjhānasamāpatti vacimoneyyaṃ. Idaṃ vacimoneyyaṃ.

Katamaṃ manomoneyyaṃ? Tividhānaṃ manoduccaritānaṃ pahānaṃ manomoneyyaṃ, tividhaṃ manosucaritaṃ manomoneyyaṃ, cittārammaṇe⁵ ñāṇaṃ manomoneyyaṃ, cittapariññā manomoneyyaṃ, pariññāsahagato maggo manomoneyyaṃ, citte chandarāgassa pahānaṃ manomoneyyaṃ, cittasaṅkhārānirodho saññāvedayitanirodhasamāpatti manomoneyyaṃ. Idaṃ manomoneyyaṃ.

5. *“Kāyamuniṃ vācāmuniṃ manomunimanāsavaṃ,
muniṃ moneyyasampannaṃ āhu sabbappahāyinaṃ.”*⁶

6. *Kāyamuniṃ vācāmuniṃ manomunimanāsavaṃ
muniṃ moneyyasampannaṃ āhu ninhātapāpakan ”ti.”*⁷

Imehi tīhi⁸ moneyyehi dhammehi samannāgatā cha munino:⁹ agāramunino, anagāramunino, sekhamunino, asekkhamunino,¹⁰ paccekamunino, munimunino.

¹ Dhammasaṅgaṇī, Niddesavāra.

² monappattoti - Syā, PTS.

³ kāyārammaṇaṃ - Syā, PTS.

⁴ vācārammaṇaṃ - Syā, PTS.

⁵ cittārammaṇaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ āgāramunayo, anāgāramunayo, sekkhamunayo, asekkhamunayo - Syā, PTS.

⁶ Tikaṅguttara, Āpāyikavagga.

⁷ Itivuttaka, Dutiyavagga.

⁸ imehi - Syā, PTS.

⁹ munayo - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

Bậc hiền trí: Bản thể hiền trí nói đến trí, tức là tuệ, là sự nhận biết, sự chọn lựa, sự khám phá, sự chọn lựa pháp, sự quan sát, sự suy xét, sự phân biệt, sự thông thái, sự thông thạo, sự khôn khéo, sự thông suốt, sự cân nhắc, sự khảo sát, sự hiểu biết rộng rãi, sự thông minh, pháp dẫn đầu, sự thấy rõ, sự nhận biết rõ, vật xuyên thủng, tuệ, tuệ quyền, tuệ lực, tuệ là vũ khí, tuệ là lâu đài, tuệ là ánh sáng, tuệ là hào quang, tuệ là cây đèn, tuệ là báu vật, sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến; được thành tựu với trí ấy bậc hiền trí đạt đến bản thể hiền trí.

Ba hiền trí hạnh: hiền trí hạnh về thân, hiền trí hạnh về khẩu, hiền trí hạnh về ý.

Hiền trí hạnh về thân là điều nào? Sự dứt bỏ ba loại uế hạnh về thân là hiền trí hạnh về thân, ba loại thiện hạnh về thân là hiền trí hạnh về thân, trí ở đối tượng thân là hiền trí hạnh về thân, sự biết toàn diện về thân là hiền trí hạnh về thân, Đạo đồng hành với sự biết toàn diện là hiền trí hạnh về thân, sự dứt bỏ mong muốn và luyến ái ở thân là hiền trí hạnh về thân, sự chứng đạt tứ thiên có sự diệt của thân hành là hiền trí hạnh về thân; điều này là hiền trí hạnh về thân.

Hiền trí hạnh về khẩu là điều nào? Sự dứt bỏ bốn loại uế hạnh về khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, bốn loại thiện hạnh về khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, trí ở đối tượng khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, sự biết toàn diện về khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, Đạo đồng hành với sự biết toàn diện là hiền trí hạnh về khẩu, sự dứt bỏ mong muốn và luyến ái ở khẩu là hiền trí hạnh về khẩu, sự chứng đạt nhị thiên có sự diệt của khẩu hành là hiền trí hạnh về khẩu; điều này là hiền trí hạnh về khẩu.

Hiền trí hạnh về ý là điều nào? Sự dứt bỏ ba loại uế hạnh về ý là hiền trí hạnh về ý, ba loại thiện hạnh về ý là hiền trí hạnh về ý, trí ở đối tượng tâm là hiền trí hạnh về ý, sự biết toàn diện về tâm là hiền trí hạnh về ý, Đạo đồng hành với sự biết toàn diện là hiền trí hạnh về ý, sự dứt bỏ mong muốn và luyến ái ở tâm là hiền trí hạnh về ý, sự chứng đạt diệt thọ tưởng có sự diệt của tâm hành là hiền trí hạnh về ý; điều này là hiền trí hạnh về ý.

5. (Chư Phật) đã nói về bậc hiền trí về thân, bậc hiền trí về khẩu, bậc hiền trí về ý, bậc không còn lậu hoặc, bậc hiền trí thành tựu hiền trí hạnh là bậc có sự dứt bỏ tất cả.

6. (Chư Phật) đã nói về bậc hiền trí về thân, bậc hiền trí về khẩu, bậc hiền trí về ý, bậc không còn lậu hoặc, bậc hiền trí thành tựu hiền trí hạnh là bậc có điều ác đã được rửa sạch.

Được thành tựu ba pháp hiền trí hạnh này là sáu hạng hiền trí: các bậc hiền trí tại gia, các bậc hiền trí xuất gia, các bậc hiền trí Hữu Học, các bậc hiền trí Vô Học, các bậc hiền trí Độc Giác, các bậc hiền trí của các bậc hiền trí.

Katame **agāramunino**? Ye te agārikā diṭṭhapadā viññātasāsanā, ime agāramunino. Katame **anagāramunino**? Ye te pabbajitā diṭṭhapadā viññātasāsanā, ime anagāramunino. Satta sekḥā **sekhamunino**. Arahanto **asekhamunino**. Paccakabuddhā **paccekamunino**. **Munimunino** vuccanti tathāgatā¹ arahanto sammāsambuddhā.

7. *Na monena² muni hoti mūlharūpo aviddasu,
yo ca tulaṃva paggayha varamādāya paṇḍito.*

8. *Pāpāni parivaḷḷeti sa munī tena so muni,
yo munāti ubho loke muni tena pavuccati.³*

9. *Asatañca satañca ñatvā dhammaṃ ajjhattaṃ bahiddhā ca sabbaloke,
devamanussehi pūjito yo⁴ saṅgaḷāmaticca so muni.⁵*

Vippamutto 'ti - Munino rāgā cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ; dosā cittaṃ - mohā cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ -pe- sabbākusalābhisaṅkhārehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttan 'ti - sa pannabhāro muni vippamutto.

Na kappiyo nūparato na patthiyoti bhagavā 'ti - **Kappā** 'ti⁶ dve kappā: taṇhākappo ca diṭṭhikappo ca -pe- ayaṃ taṇhākappo -pe- ayaṃ diṭṭhikappo. Tassa taṇhākappo pahīno, diṭṭhikappo paṭinissatṭho. Taṇhākappassa pahīnattā diṭṭhikappassa paṭinissatṭhatā taṇhākappaṃ vā diṭṭhikappaṃ vā na kappeti na janeti na sañjaneti na nibbatteti nābhinibbatteti 'ti - na kappiyo. **Nūparato** 'ti sabbe bālaputhujjanā rajjanti; kalyāṇaputhujjanaṃ upādāya sabbe sekḥā⁷ appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyaā āramanti viramanti paṭiviramanti; arahā ārato⁸ virato paṭivirato nikkhanto nissaṭo vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharati 'ti - na kappiyo nūparato.

¹ munimunayo tathāgatā - Syā, PTS.

² moneyyena - Sa.

³ Dhammapada, Dhammatṭhakavagga.

⁴ yo so - Syā, PTS.

⁵ Suttanipāta, Sabhiyasutta.

⁶ kappoti - Syā, PTS.

⁷ satta sekḥā - Syā, PTS.

⁸ ārato assa - Syā, PTS.

Các bậc hiền trí tại gia là các hạng nào? Những người tại gia đã thấy Niết Bàn, đã nhận thức Giáo Pháp, là các bậc hiền trí tại gia. Các bậc hiền trí xuất gia là các hạng nào? Những người xuất gia đã thấy Niết Bàn, đã nhận thức Giáo Pháp, là các bậc hiền trí xuất gia. Bảy hạng Hữu Học là các bậc hiền trí Hữu Học. Các vị A-la-hán là các bậc hiền trí Vô Học. Các vị Phật Độc Giác là các bậc hiền trí Độc Giác. Các đấng Như Lai, A-la-hán, Chánh Đẳng Giác là các bậc hiền trí của các bậc hiền trí.

7. *“Không phải do trạng thái im lặng mà kẻ có bộ dạng khờ khạo, ngu dốt trở thành bậc hiền trí. Nhưng người nào, tựa như người cầm lấy cái cân rồi chọn lấy vật quý giá, là người sáng suốt.*

8. *Người lánh xa hẳn các điều ác, người ấy là bậc hiền trí; do việc ấy người ấy trở thành bậc hiền trí. Người nào hiểu rõ cả hai thế giới (nội tâm và ngoại cảnh), do việc ấy được gọi là bậc hiền trí.*

9. *Vị biết được bản chất của những kẻ xấu và của những người tốt, nội phần và ngoại phần, ở tất cả thế gian, vị được tôn vinh bởi chư Thiên và nhân loại, vị đã vượt qua sự quynh luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là bậc hiền trí.”*

Đã được thoát khỏi: Bậc hiền trí có tâm đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát khỏi sự luyến ái, có tâm – khỏi sự sân hận, có tâm đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát khỏi sự si mê, –nt– có tâm đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát khỏi tất cả các pháp tạo tác bất thiện; - ‘vị ấy, có gánh nặng đã được đặt xuống, là bậc hiền trí đã được thoát ra khỏi’ là như thế.

Không chịu sự sắp đặt, không phải kiêng chừa, không có ước nguyện (đức Thế Tôn nói vậy) - Sắp đặt: Có hai sự sắp đặt: sự sắp đặt do tham ái và sự sắp đặt do tà kiến. –nt– điều này là sự sắp đặt do tham ái. –nt– điều này là sự sắp đặt do tà kiến. Đối với vị ấy, sự sắp đặt do tham ái đã được dứt bỏ, sự sắp đặt do tà kiến đã được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự sắp đặt do tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự sắp đặt do tà kiến, vị ấy không sắp đặt, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh ra sự sắp đặt do tham ái hoặc sự sắp đặt do tà kiến; - ‘không chịu sự sắp đặt’ là như thế. **Không phải kiêng chừa:** Tất cả phạm nhân ngu si bị luyến ái; tất cả các bậc Hữu Học, tính luôn phạm nhân tốt lành, thì tránh khỏi, xa lánh, tránh xa (luyến ái) nhằm đạt đến pháp chưa đạt đến, nhằm chứng đắc pháp chưa chứng đắc, nhằm chứng ngộ pháp chưa chứng ngộ; vị A-la-hán là đã tránh khỏi, đã xa lánh, đã tránh xa, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không chịu sự sắp đặt, không phải kiêng chừa’ là như thế.

Na patthiyo 'ti - **Patthanā** vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlam. Yassesā patthanā taṇhā pahinā¹ samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā, so vuccati na patthiyo. **Bhagavā** 'ti gāravādhivacanam. Api ca, bhaggarāgoti bhagavā, bhaggadosoti bhagavā; bhaggamohoti bhagavā; bhaggamānoti bhagavā; bhaggadiṭṭhīti bhagavā; bhaggakaṇṭakoti bhagavā; bhaggakilesoti bhagavā; bhaji vibhaji paṭivibhaji dhammaratananti bhagavā; bhavānam antakaroti bhagavā; bhāvitakāyo² bhāvitasīlo bhāvitacitto³ bhāvitapaññoti bhagavā; bhaji⁴ vā bhagavā araṇṇe vanapatthāni⁵ pantāni senāsanāni appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyakāni paṭisallānasārubbānīti bhagavā; bhāgī vā bhagavā cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānappaccaya-bhesajjaparikkhārānanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā attharasassa dhammarasassa vimuttirasassa adhisīlassa adhicitassa adhipaññāyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnam jhānānam catunnam appamaññānam catunnam arūpasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā aṭṭhannam vimokkhānam aṭṭhannam abhibhāyatanānam navannam anupubbavihāra-samāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannam saññābhāvanānam dasannam kaṣiṇasamāpattinam ānāpānasatisamādhissa asubhasamāpattiyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnam satipaṭṭhānānam catunnam sammappadhānānam catunnam iddhipādānam pañcannam indriyānam pañcannam balānam sattannam bojjhaṅgānam ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannam tathāgatabalānam catunnam vesārajjanam catunnam paṭisambhidānam channam abhiññāṇānam⁶ channam buddhadhammānanti bhagavā. Bhagavāti netam nāmam mātārā kataṃ, na pitarā kataṃ, na bhātārā kataṃ, na bhaginiyā kataṃ na mittāmaccehi kataṃ, na ñātisālohitehi kataṃ, na samaṇabrāhmaṇehi kataṃ, na devatāhi kataṃ, vimokkhantikametam buddhānam bhagavantānam bodhiyā mūle saha sabbaññutaññassa paṭilābhā sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - na kappiyo nūparato na patthiyoti bhagavā "ti.

Tenāha bhagavā:

*“Sa sabbadhammesu visenibhūto
yam kiñci diṭṭham va sutam mutam vā,
sa pannabhāro muni vippamutto
na kappiyo nūparato na patthiyoti bhagavā”*ti.

Mahāvīyūhasuttaniddeso samatto terasamo.

--ooOoo--

¹ patthanā pahinā - Syā, PTS.

² bhāvitakāyoti bhagavā - Syā, PTS.

³ bhāvitasīloti bhāvitacittoti - Syā, PTS.

⁴ bhāgī - Ma, PTS, Sīmu 2.

⁵ araṇṇavanapatthāni - Ma, Syā, PTS.

⁶ abhiññānam - Ma; abhiññāṇānam - Sīmu 1.

Không có ước nguyện - Ước nguyện: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, sự ước nguyện tham ái ấy là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không có ước nguyện. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. Thêm nữa, ‘vị có luyến ái đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có sân hận đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có si mê đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ngã mạn đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có tà kiến đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có cây gai đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ô nhiễm đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã phân phát, đã phân chia, đã phân phối Pháp bảo’ là đức Thế Tôn; ‘vị thực hiện sự chấm dứt các hữu’ là đức Thế Tôn; ‘vị có thân đã được tu tập, có giới đã được tu tập, có tâm đã được tu tập, có tuệ đã được tu tập’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về y phục, đồ ăn khất thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về vị của mục đích, về vị của Pháp, về vị của giải thoát, về thắng giới, về thắng tâm, về thắng tuệ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn thiền, về bốn vô lượng (tâm), về bốn sự thể nhập vô sắc’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về tám giải thoát, về tám thắng xứ (của thiền), về chín sự thể nhập và an trú theo tuần tự’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười sự tu tập về tướng, về mười sự thể nhập các đề mục *kasina*, về định niệm hơi thở vào - hơi thở ra, về sự thể nhập các đề mục từ thi’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười Như Lai lực, về bốn pháp tự tin, về bốn tuệ phân tích, về sáu thắng trí, về sáu pháp của đức Phật’ là đức Thế Tôn. Tên gọi ‘Thế Tôn’ này không do mẹ tạo ra, không do cha tạo ra, không do anh (em) trai tạo ra, không do chị (em) gái tạo ra, không do bạn bè hoặc thân hữu tạo ra, không do các thân quyến và những người cùng huyết thống tạo ra, không do các Sa-môn hoặc Bà-la-môn tạo ra, không do chư Thiên tạo ra, sự tận cùng của giải thoát này là sự quy định thuộc về chư Phật Thế Tôn do sự đạt được, do sự chứng ngộ trí Toàn Tri ở cội cây Bồ Đề, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘không chịu sự sắp đặt, không phải kiêng chừa, không có ước nguyện (đức Thế Tôn nói vậy)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị ấy là người diệt đạo bình ở tất cả các pháp, ở bất cứ điều gì đã được thấy, đã được nghe, hoặc đã được cảm giác. Vị ấy, có gánh nặng đã được đặt xuống, là bậc hiền trí đã được thoát ra khỏi, không chịu sự sắp đặt, không phải kiêng chừa, không có ước nguyện” (đức Thế Tôn nói vậy).

Diễn Giải Kinh Sự Dàn Trận Lớn được đầy đủ - phần thứ mười ba.

--ooOoo--

14. TUVATAKASUTTANIDDESO¹

Atha tuvaṭṭakasuttaniddeso vuccati:²

14 - 1

*Pucchāmi taṃ ādiccabandhuṃ³
vivekaṃ santipadañca mahesiṃ,
kathaṃ disvā nibbāti bhikkhu
anupādiyāno lokasmiṃ kiñci.*

Pucchāmi taṃ ādiccabandhun 'ti⁴ - **Pucchā** 'ti tisso pucchā: aditṭhajotanā pucchā, ditṭhasaṃsandanā pucchā, vimaticchedanā pucchā.

Katamā **aditṭhajotanā pucchā**? Pakatiyā lakkhaṇaṃ aññātaṃ⁵ hoti aditṭhaṃ atulitaṃ atīritaṃ avibhūtaṃ avibhāvitaṃ, tassa ñāṇāya dassanāya tulanāya tīraṇāya vibhāvanāya pañhaṃ pucchati. Ayaṃ aditṭhajotanā pucchā.

Katamā **ditṭhasaṃsandanā pucchā**? Pakatiyā lakkhaṇaṃ ñātaṃ hoti ditṭhaṃ tulitaṃ tīritaṃ vibhūtaṃ vibhāvitaṃ, aññehi paṇḍitehi saddhiṃ saṃsandanatthāya pañhaṃ pucchati. Ayaṃ ditṭhasaṃsandanā pucchā.

Katamā **vimaticchedanā pucchā**? Pakatiyā saṃsayapakkhanno⁶ hoti vimatipakkhanno dvelhakajāto 'evaṃ nu kho, na nu kho, kiṃ nu kho, kathaṃ nu kho 'ti so vimaticchedanatthāya pañhaṃ pucchati. Ayaṃ vimaticchedanā pucchā. Imā tisso pucchā.

Aparāpi tisso pucchā: manussapucchā, amanussapucchā, nimmitapucchā.

Katamā **manussapucchā**? Manussā buddhaṃ bhagavantaṃ upasaṅkamtivā pañhaṃ pucchanti - bhikkhū pucchanti, bhikkhuniyo pucchanti, upāsakā pucchanti, upāsikāyo pucchanti, rājāno pucchanti, khattiyā pucchanti, brāhmaṇā pucchanti, vessā pucchanti, suddā pucchanti, gahaṭṭhā pucchanti, pabbajitā pucchanti. Ayaṃ manussapucchā.

Katamā **amanussapucchā**? Amanussā buddhaṃ bhagavantaṃ upasaṅkamtivā pañhaṃ pucchanti - nāgā pucchanti, supaṇṇā pucchanti, yakkhā pucchanti, asurā pucchanti, gandhabbā pucchanti, mahārājāno pucchanti, indā pucchanti, brahmāṇo pucchanti, devatāyo pucchanti. Ayaṃ amanussapucchā.

¹ tuvaṭṭakasuttaniddeso - Ma; cuddasamo tuvaṭṭakasuttaniddeso - Syā, PTS.

² atha tuvaṭṭakasuttaniddesaṃ vakkhati - Ma; itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ ādiccabandhu - Ma, Sīmu 2.

⁵ aññātaṃ - Syā, PTS.

⁴ ādiccabandhūti - Ma, Sīmu 2.

⁶ °pakkhando - Ma; °pakkhanto - PTS.

14. DIỄN GIẢI KINH MỘT CÁCH NHANH CHÓNG

Giờ phần Diễn Giải Kinh Một Cách Nhanh Chóng được nói đến:

14 - 1

*“Tôi hỏi Ngài, đáng quyền thuộc của mặt trời,
bậc đại ẩn sĩ, về sự viên ly và vị thế an tịnh.
Sau khi nhìn thấy như thế nào, vị tỳ khưu được tịch diệt,
không còn chấp thủ bất cứ cái gì ở thế gian?”*

Tôi hỏi Ngài, đáng quyền thuộc của mặt trời - Câu hỏi: Có ba loại câu hỏi: câu hỏi để làm sáng tỏ điều chưa thấy, câu hỏi để trao đổi điều đã thấy, câu hỏi để cắt đứt sự nhầm lẫn.

Câu hỏi để làm sáng tỏ điều chưa thấy là loại nào? Thông thường, đối với tướng trạng chưa được biết, chưa được thấy, chưa được cân nhắc, chưa được xác định, chưa được rõ rệt, chưa được minh định, thì người ta hỏi câu hỏi để biết, để thấy, để cân nhắc, để xác định, để phân biệt về điều ấy. Đây là câu hỏi để làm sáng tỏ điều chưa thấy.

Câu hỏi để trao đổi điều đã thấy là loại nào? Thông thường, đối với tướng trạng đã được biết, đã được thấy, đã được cân nhắc, đã được xác định, đã được rõ rệt, đã được minh định, thì người ta hỏi câu hỏi nhằm mục đích trao đổi cùng với các vị sáng suốt khác. Đây là câu hỏi để trao đổi điều đã thấy.

Câu hỏi để cắt đứt sự nhầm lẫn là loại nào? Thông thường, người bị rơi vào sự ngờ vực, bị rơi vào sự nhầm lẫn, bị sanh lên sự lưỡng lự rằng: “Phải chăng như vậy là đúng, phải chăng là không đúng, là cái gì đây, là thế nào đây?” người ấy hỏi câu hỏi nhằm mục đích cắt đứt sự nhầm lẫn. Đây là câu hỏi để cắt đứt sự nhầm lẫn. Đây là ba loại câu hỏi.

Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi của loài người, câu hỏi của phi nhân, câu hỏi của vị (Phật) đã được hóa hiện ra.

Câu hỏi của loài người là loại nào? Loài người đi đến gặp đức Phật Thế Tôn và hỏi câu hỏi: các vị tỳ khưu hỏi, các vị tỳ khưu ni hỏi, các nam cư sĩ hỏi, các nữ cư sĩ hỏi, các vị vua hỏi, các vị Sát-đế-ly hỏi, các vị Bà-la-môn hỏi, các thương buôn hỏi, các kẻ nô lệ hỏi, các người tại gia hỏi, các vị xuất gia hỏi. Đây là câu hỏi của loài người.

Câu hỏi của phi nhân là loại nào? Các phi nhân đi đến gặp đức Phật Thế Tôn và hỏi câu hỏi: các loài rồng hỏi, các loài linh điều hỏi, các Dạ-xoa hỏi, các A-tu-la hỏi, các Càn-thát-bà hỏi, các vị Đại Thiên Vương hỏi, các Thiên Chủ hỏi, các Phạm Thiên hỏi, các Thiên nhân hỏi. Đây là câu hỏi của phi nhân.

Katamā **nimmitapucchā**? Yaṃ bhagavā rūpaṃ abhinimmināti manomayaṃ sabbaṅgapaccaṅgaṃ ahīndriyaṃ, taṃ¹ so nimmito buddhaṃ bhagavantaṃ upasaṅkamitvā pañhaṃ pucchati, bhagavā² vissajjeti. Ayaṃ nimmitapucchā. Imā tisso pucchā.

Aparāpi tisso pucchā: attatthapucchā,³ paratthapucchā,⁴ ubhayatthapucchā. Aparāpi tisso pucchā: diṭṭhadhammikatthapucchā, samparāyikatthapucchā, paramatthapucchā.⁵ Aparāpi tisso pucchā: anavajjatthapucchā, nikkilesatthapucchā, vodānatthapucchā. Aparāpi tisso pucchā: atītapucchā, anāgatapucchā, paccuppannapucchā. Aparāpi tisso pucchā: ajjhattapucchā, bahiddhāpucchā, ajjhatabhiddhāpucchā. Aparāpi tisso pucchā: kusalapucchā, akusalapucchā, abyākatapucchā. Aparāpi tisso pucchā: khandhapucchā, dhātupucchā, āyatana-pucchā. Aparāpi tisso pucchā: satipaṭṭhānapucchā, sammappadhānapucchā, iddhipādapucchā. Aparāpi tisso pucchā: indriyapucchā, balapucchā, bojjhaṅga-pucchā. Aparāpi tisso pucchā: maggapucchā, phalapucchā, nibbānapucchā.

Pucchāmi tan 'ti - pucchāmi⁶ taṃ, yācāmi taṃ, ajjhesāmi taṃ, pasādemi taṃ, kathayassu meti - pucchāmi taṃ. **Ādiccabandhun** 'ti ādicco vuccati suriyo;⁷ suriyo gotamo gottena; bhagavā pi gotamo gottena. Bhagavā suriyassa gottānātaḥ gottabandhu, tasmā buddho ādiccabandhūti - pucchāmi taṃ ādiccabandhuṃ.⁸

Vivekaṃ santipadañca mahesin 'ti - **Viveko** 'ti⁹ tayo vivekā: kāyaviveko, cittaviveko, upadhiviveko.

Katamo **kāyaviveko**? Idha bhikkhu vivittaṃ senāsaṇaṃ bhajati, araññaṃ rukkhamaṃ pabbataṃ kandaraṃ giriguhaṃ susānaṃ vanapatthaṃ abbhokāsaṃ palālapuñjaṃ kāyena ca vivitto¹⁰ viharati. So eko gacchati, eko tiṭṭhati, eko nisīdati, eko seyyaṃ kappeti, eko gāmaṃ piṇḍāya pavisati, eko paṭikkamati, eko raho nisīdati, eko caṅkamaṃ adhiṭṭhāti, eko carati viharati iriyati¹¹ vattati pāleti yapeti yāpeti. Ayaṃ kāyaviveko.

¹ taṃ - itisaddo PTS, Syā potthakesu na dissate.

² bhagavā tassa - Ma, PTS.

³ atītapucchā - PTS.

⁴ anāgatapucchā - PTS.

⁵ ubhayatthapucchā - PTS.

⁶ taṃ pucchāmi - Syā, PTS.

⁷ sūriyo - Ma, evaṃ sabbattha.

⁸ ādiccabandhu - Ma, Sīmu 2.

⁹ vivekāti - Ma.

¹⁰ kāyena vivittena - Ma.

¹¹ iriyati - Ma, Syā, PTS.

Câu hỏi của vị (Phật) do thần thông biến hóa ra là loại nào? Đức Thế Tôn hóa hiện ra hình dáng (vị Phật) được tạo thành bởi ý, có tất cả các bộ phận thân thể lớn nhỏ, có giác quan không bị khiếm khuyết. Vị (Phật) do thần thông biến hóa ra ấy đi đến gặp đức Phật Thế Tôn và hỏi câu hỏi, đức Thế Tôn trả lời. Đây là câu hỏi của vị (Phật) đã được hóa hiện ra. Đây là ba loại câu hỏi.

Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về lợi ích của bản thân, câu hỏi về lợi ích của người khác, câu hỏi về lợi ích của cả hai. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về lợi ích trong đời này, câu hỏi về lợi ích trong đời sau, câu hỏi về lợi ích tối thượng. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về lợi ích của sự không tội lỗi, câu hỏi về lợi ích của sự không ô nhiễm, câu hỏi về lợi ích của sự trong sạch. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về quá khứ, câu hỏi về vị lai, câu hỏi về hiện tại. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về nội phần, câu hỏi về ngoại phần, câu hỏi về nội phần và ngoại phần. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về thiện, câu hỏi về bất thiện, câu hỏi về vô ký. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về uẩn, câu hỏi về giới, câu hỏi về xứ. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về thiết lập niệ, câu hỏi về chánh cần, câu hỏi về nền tảng của thần thông. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về quyền, câu hỏi về lực, câu hỏi về giác chi. Còn có ba loại câu hỏi khác nữa: câu hỏi về Đạo, câu hỏi về Quả, câu hỏi về Niết Bàn.

Tôi hỏi Ngài: Tôi hỏi Ngài, tôi yêu cầu Ngài, tôi thỉnh cầu Ngài, tôi đặt niềm tin ở Ngài, xin Ngài hãy thuyết giảng cho tôi; - ‘tôi hỏi Ngài’ là như thế. **Đấng quyền thuộc của mặt trời:** Mặt trời nói đến Thái Dương. Thái Dương là Gotama theo dòng tộc, đức Thế Tôn cũng là Gotama theo dòng tộc. Đức Thế Tôn là bà con trong dòng tộc, là quyền thuộc trong dòng tộc của Thái Dương; vì thế, đức Phật là quyền thuộc của mặt trời; - ‘tôi hỏi Ngài, đấng quyền thuộc của mặt trời’ là như thế.

Bạc đại ân sĩ, về sự viễn ly và vị thế an tịnh - Sự viễn ly: Có ba sự viễn ly: viễn ly về thân, viễn ly về tâm, viễn ly về mầm tái sanh.

Thế nào là **viễn ly về thân?** Ở đây, vị tỳ khưu thân cận chỗ trú ngụ tách biệt, khu rừng rậm, gốc cây, sườn núi, thung lũng, khe núi, bãi tha ma, khu rừng thưa, đồng trống, đồng rơm, và sống tách biệt về thân. Vị ấy đi một mình, đứng một mình, ngồi một mình, nằm một mình, đi vào làng để khát thực một mình, đi trở về một mình, ngồi nơi vắng vẻ một mình, quyết định kinh hành một mình, thực hành, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng một mình. Đây là viễn ly về thân.

Katamo **cittaviveko**? Paṭhamam jhānam samāpannassa nīvaraṇehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Tatiyam jhānam samāpannassa pītiyā cittaṃ vivittaṃ hoti. Catuttham jhānam samāpannassa sukhadukkhehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Ākāsañācāyatanam samāpannassa rūpañāyā paṭighasañāyā nānattasañāyā cittaṃ vivittaṃ hoti. Viññāṇañācāyatanam samāpannassa ākāsañācāyatanasañāyā cittaṃ vivittaṃ hoti. Ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañācāyatanasañāyā cittaṃ vivittaṃ hoti. Nevaññānānāsañāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasañāyā cittaṃ vivittaṃ hoti. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhiyā, vicikicchāyā, sīlabbataparāmāsā, diṭṭhānusayā, vicikicchānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Sakadāgāmiṣṣa¹ oḷārikā kāmarāgasaññojanā, paṭighasaññojanā, oḷārikā kāmarāgānusayā, paṭighānusayā, tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Anāgāmiṣṣa aṇusahagatā kāmarāgasaññojanā, paṭighasaññojanā, aṇusahagatā kāmarāgānusayā paṭighānusayā, tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Arahato rūparāgā, arūparāgā, mānā, uddhaccā, avijjāyā mānānusayā, bhavarāgānusayā, avijjānusayā, tadekaṭṭhehi ca kilesehi, bahiddhā ca sabbanimittehi cittaṃ vivittaṃ hoti. Ayam cittaviveko.

Katamo **upadhiviveko**? Upadhi vuccati² kilesā ca khandhā ca abhisankhārā ca. Upadhiviveko vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo so sabbasañkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo, taṇhakkhayo, virāgo, nirodho, nibbānaṃ. Ayam upadhiviveko.

Kāyaviveko ca vūpakaṭṭhakāyānaṃ³ nekkhammābhiraṭānaṃ, cittaviveko ca parisuddhacittānaṃ paramavodānappattānaṃ, upadhiviveko ca nirupadhīnaṃ puggalānaṃ⁴ viśaṅkhāragatānaṃ.

Santī 'ti ekena ākārena santipi santipadampi taṃ yeva amataṃ nibbānaṃ, yo so sabbasañkhārasamatho, sabbūpadhipaṭinissaggo, taṇhakkhayo, virāgo, nirodho, nibbānaṃ. Vuttaṃ hetam bhagavatā: “Santametam padaṃ paṇītametaṃ padaṃ, yadidaṃ sabbasañkhārasamatho, sabbūpadhipaṭinissaggo, taṇhakkhayo, virāgo, nirodho, nibbānaṃ ”ti.⁵ Athavā aparena ākārena ye dhammā santādhigamāya, santiphusanāya, santisacchikiriyāya saṃvattanti seyyathidaṃ: cattāro satipaṭṭhānā, cattāro sammappadhānā, cattāro iddhipādā, pañcindriyāni, pañca balāni, satta bojjhaṅgā, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. Ime vuccanti santipadaṃ tāṇapadaṃ leṇapadaṃ⁶ saraṇapadaṃ abhayapadaṃ accutapadaṃ amatapadaṃ nibbānapadaṃ.

¹ sakadāgāmiṣṣa - Sīmu 2.

² vuccanti - Syā, PTS.

³ vivekaṭṭhakāyānaṃ - Ma, Sa.

⁴ nirupadhīnaṃ puggalānaṃ - Syā; nirupadhīnaṃ - PTS.

⁵ Majjhimanikāya, Alagaddasutta.

⁶ leṇapadaṃ - Ma, Syā, PTS.

Thế nào là **viễn ly về tâm**? Đối với vị thể nhập sơ thiên, tâm được tách biệt khỏi các pháp che lấp. Đối với vị thể nhập nhị thiên, tâm được tách biệt khỏi tầm và tứ. Đối với vị thể nhập tam thiên, tâm được tách biệt khỏi lục và khổ. Đối với vị thể nhập không vô biên xứ, tâm được tách biệt khỏi sắc tướng, bất bình tướng, dị biệt tướng. Đối với vị thể nhập thức vô biên xứ, tâm được tách biệt khỏi không vô biên xứ tướng. Đối với vị thể nhập vô sở hữu xứ, tâm được tách biệt khỏi thức vô biên xứ tướng. Đối với vị thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ, tâm được tách biệt khỏi vô sở hữu xứ tướng. Đối với vị Nhập Lưu, tâm được tách biệt khỏi sự nhận thức sai trái về thân, sự hoài nghi, sự bám víu vào giới và phạm sự, tà kiến tiềm ẩn, hoài nghi tiềm ẩn, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị Nhất Lai, tâm được tách biệt khỏi sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất thô thiển, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất thô thiển, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị Bất Lai, tâm được tách biệt khỏi sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất vi tế, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất vi tế, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị A-la-hán, tâm được tách biệt khỏi ái sắc, ái vô sắc, ngã mạn, phóng dật, vô minh, ngã mạn tiềm ẩn, hữu ái tiềm ẩn, vô minh tiềm ẩn, các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy, và mọi hiện tượng ở bên ngoài. Đây là viễn ly về tâm.

Thế nào là **viễn ly về mầm tái sanh**? Mầm tái sanh nói đến các ô nhiễm, các uẩn, và các hành. Viễn ly về mầm tái sanh nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Đây là viễn ly về mầm tái sanh.

Viễn ly về thân là đối với các vị có thân đã lui về nơi ẩn dật, đã thích thú trong việc xuất ly; viễn ly về tâm là đối với các vị có tâm hoàn toàn trong sạch, đã đạt đến sự trong trắng tuyệt đối; và viễn ly về mầm tái sanh là đối với các cá nhân không còn mầm tái sanh, đã đạt đến việc lìa khỏi các pháp tạo tác.

An tịnh: Theo một khía cạnh, an tịnh và vị thể an tịnh cũng y như nhau, đều là Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Vị thể này là an tịnh, vị thể này là hảo hạng, tức là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn.” Hoặc là, theo một khía cạnh khác, các pháp nào vận hành đưa đến việc chứng đắc sự an tịnh, đưa đến việc chạm đến sự an tịnh, đưa đến việc chứng ngộ sự an tịnh, như là: bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần. Các pháp này gọi là vị thể an tịnh, vị thể nương tựa, vị thể trú ẩn, vị thể nương nhờ, vị thể không sợ hãi, vị thể Bất Hoại, vị thể Bất Tử, vị thể Niết Bàn.

Mahesī 'ti mahesī¹ bhagavā; mahantaṃ silakkhandhaṃ esi, gavesi, pariyesīti mahesī. Mahantaṃ samādhikkhandhaṃ – mahantaṃ paññākkhandhaṃ – mahantaṃ vimuttikkhandhaṃ – mahantaṃ vimuttiñāḍassanakkhandhaṃ esi gavesi² pariyesīti mahesī. Mahato tamokāyassa padālanāṃ, mahato vipallāsassa bhedaṃ,³ mahato taṇhāsallassa abbūhanaṃ,⁴ mahato diṭṭhisāṅghāṭassa viniveṭhanaṃ,⁵ mahato mānadhajassa papātanaṃ,⁶ mahato abhisāṅkhārassa vūpasamaṃ,⁷ mahato oghassa nittharaṇaṃ,⁸ mahato bhārassa nikkhepanaṃ, mahato saṃsāravatṭassa upacchedaṃ, mahato santāpassa nibbāpanaṃ, mahato pariḷāhassa paṭippassaddhiṃ, mahato dhammadhajassa ussāpanaṃ esi gavesi² pariyesīti mahesī. Mahante satipaṭṭhāne - mahante sammappadhāne - mahante iddhipāde - mahantāni indriyāni - mahantāni balāni - mahante bojjaṅge - mahantaṃ ariyaṃ aṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ - mahantaṃ paramatthaṃ amataṃ nibbānaṃ esi gavesi² pariyesīti mahesī. Mahesakkhehi vā sattehi esito gavesito pariyesito 'kahaṃ buddho, kahaṃ bhagavā, kahaṃ devadevo kahaṃ narāsabho 'ti mahesī 'ti - vivekaṃ santipadañca mahesiṃ.

Kathaṃ disvā nibbāti bhikkhū 'ti - Kathaṃ disvā passivā tulayivā tīrayivā vibhāvayivā vibhūtaṃ katvā attano rāgaṃ nibbāpeti, dosaṃ nibbāpeti, mohaṃ nibbāpeti, kodhaṃ, upanāhaṃ makkhaṃ, paḷāsaṃ, issaṃ, macchariyaṃ, māyaṃ, sāṭheyyaṃ, thambhaṃ, sārāmbhaṃ, mānaṃ, atimānaṃ, madaṃ, pamādaṃ, sabbe kilese, sabbe duccharite, sabbe darathe, sabbe pariḷāhe, sabbe santāpe, sabbākusalābhisaṅkhāre nibbāpeti sameti upasameti vūpasameti⁹ paṭippassambheti? **Bhikkhū** 'ti puthujjanakalyāṇako¹⁰ vā bhikkhu sekho vā bhikkhū 'ti - kathaṃ disvā nibbāti bhikkhu.

Anupādiyāno lokasmiṃ kiñcī 'ti catuhi upādānehi anupādiyamāno agaṇhamāno aparāmasamāno anabhinivisamāno.¹¹ **Lokasmin** 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke. **Kiñcī** 'ti kiñcī rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāgatan 'ti - anupādiyāno lokasmiṃ kiñcī.

Tenāha bhagavā:
*“Pucchāmi taṃ ādiccabandhuṃ
 vivekaṃ santipadañca mahesiṃ,
 kathaṃ disvā nibbāti bhikkhu
 anupādiyāno lokasmiṃ kiñcī”*ti.

14 - 2

*Mūlaṃ papañcasāṅkhāyāti bhagavā
 mantā asmīti sabbamuparundhe,¹²
 yā kāci taṇhā ajjhattaṃ
 tāsāṃ vinayā sadā sato sikkhe.*

¹ mahesi - Ma, Syā, PTS.

² esi gavesi - Ma.

³ pabhedaṃ - Syā, PTS.

⁴ abbahanaṃ - Ma.

⁵ diṭṭhisāṅghāṭassa viniveṭhanaṃ - Ma; diṭṭhisāṅghāṭassa vinivedhanaṃ - Syā, PTS.

⁶ pavāhanaṃ - Syā, PTS.

⁷ vūpasamaṃ - Ma.

⁸ nitthāraṇaṃ - PTS, Sīmu 2.

⁹ vūpasameti nibbāpeti - PTS.

¹⁰ kalyāṇaputhujjano - Syā, PTS.

¹¹ agaṇhayamāno aparāmasayamāno - Syā, PTS.

¹² sabbamuparuddhe - Syā, PTS.

Bậc đại ẩn sĩ: đức Thế Tôn là bậc đại ẩn sĩ. ‘Vị đã tìm kiếm, đã tìm tòi, đã tầm cầu giới uẩn lớn lao’ là bậc đại ẩn sĩ. ‘Vị đã tìm kiếm, đã tìm tòi, đã tầm cầu định uẩn lớn lao – tuệ uẩn lớn lao – giải thoát uẩn lớn lao – giải thoát tri kiến uẩn lớn lao’ là bậc đại ẩn sĩ. ‘Vị đã tìm kiếm, đã tìm tòi, đã tầm cầu sự phá tan khối tăm tối lớn lao, sự phá vỡ điều trái khuấy lớn lao, sự nhổ lên mũi tên tham ái lớn lao, sự tháo tung mối rối rắm tà kiến lớn lao, sự xô ngã ngọn cờ ngã mạn lớn lao, sự vắng lặng pháp tạo tác lớn lao, sự thoát khỏi dòng lũ lớn lao, sự quảng bỏ gánh nặng lớn lao, sự cắt đứt vòng quay luân hồi lớn lao, việc dập tắt sự nóng nảy lớn lao, việc tịch tịnh sự bực bội lớn lao, việc nâng lên ngọn cờ Giáo Pháp lớn lao’ là bậc đại ẩn sĩ. ‘Vị đã tìm kiếm, đã tìm tòi, đã tầm cầu các sự thiết lập niệmlớn lao – các chánh cần lớn lao – các nền tảng của thần thông lớn lao – các quyền lớn lao – các lực lớn lao – các yếu tố đưa đến giác ngộ lớn lao – đạo lộ thánh thiện tám chi phần lớn lao – chân lý tuyệt đối lớn lao, Bát Tử, Niết Bàn’ là bậc đại ẩn sĩ. ‘Vị được tầm cầu, được tìm tòi, được tìm kiếm bởi các chúng sanh có uy lực lớn lao (hỏi rằng): Đức Phật ngự ở đâu? Đức Thế Tôn ngự ở đâu? Chúa của chư Thiên ngự ở đâu? Đấng Nhân Ngưu ngự ở đâu?’ là bậc đại ẩn sĩ; - ‘bậc đại ẩn sĩ, về sự viễn ly và vị thế an tịnh’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy như thế nào, vị tỳ khuru được tịch diệt? - Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xét đoán, sau khi phân biệt, sau khi làm rõ rệt như thế nào mà (vị tỳ khuru) dập tắt luyến ái, dập tắt sân hận, dập tắt si mê, dập tắt, làm an tịnh, làm yên tịnh, làm vắng lặng, làm tịch tịnh sự giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện của bản thân? **Vị tỳ khuru:** là vị tỳ khuru phạm nhân tốt lành hoặc vị tỳ khuru là bậc Hữu Học; - ‘sau khi nhìn thấy như thế nào, vị tỳ khuru được tịch diệt?’ là như thế.

Không còn chấp thủ bất cứ cái gì ở thế gian: trong khi không chấp thủ, trong khi không nắm lấy, trong khi không bám víu, trong khi không chấp chặt đối với bốn thủ. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ. **Bất cứ cái gì:** bất cứ cái gì liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức; - ‘không còn chấp thủ bất cứ cái gì ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Tôi hỏi Ngài, đấng quyền thuộc của mặt trời,

bậc đại ẩn sĩ, về sự viễn ly và vị thế an tịnh.

Sau khi nhìn thấy như thế nào, vị tỳ khuru được tịch diệt,

không còn chấp thủ bất cứ cái gì ở thế gian?”

14 - 2

Đức Thế Tôn nói: “Nên chận đứng toàn bộ gốc rễ của cái được gọi là vọng tưởng và (ngã mạn) ‘Tôi là’ nhờ vào trí tuệ. Bất cứ những tham ái nào thuộc nội phân, để loại trừ chúng, nên học tập, luôn luôn có niệml.”

Mūlaṃ papañcasaṅkhāyāti bhagavā mantā asmīti sabbamuparundhe 'ti¹ - papañcā yeva papañcasaṅkhā; taṇhā papañcasaṅkhā, diṭṭhi papañcasaṅkhā. Katamaṃ taṇhāpapañcassa mūlaṃ? Avijjā mūlaṃ, ayoniso manasikāro mūlaṃ, asmimāno mūlaṃ, ahirikaṃ mūlaṃ, anottappaṃ mūlaṃ, uddhaccaṃ mūlaṃ; idaṃ taṇhāpapañcassa mūlaṃ. Katamaṃ diṭṭhipapañcassa mūlaṃ? Avijjā mūlaṃ, ayoniso manasikāro mūlaṃ, asmimāno mūlaṃ, ahirikaṃ mūlaṃ, anottappaṃ mūlaṃ, uddhaccaṃ mūlaṃ; idaṃ diṭṭhipapañcassa mūlaṃ.

Bhagavā 'ti gāravādhivacanaṃ. Api ca, bhaggarāgoti bhagavā; bhaggadosoti bhagavā; bhaggamohoti bhagavā; bhaggamānoti bhagavā; bhaggadiṭṭhīti bhagavā; bhaggakaṇṭakoti bhagavā; bhaggakilesoti bhagavā; bhaji vibhaji paṭivibhaji dhammaratananti bhagavā; bhavānaṃ antakaroti bhagavā; bhāvitakāyoti bhagavā, bhāvitasilo bhāvitacitto² bhāvitapaññoti bhagavā; bhaji³ vā bhagavā araññe vanapatthāni⁴ pantāni senāsanāni appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyakāni paṭisallānasārappānīti bhagavā; bhāgī vā bhagavā cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānappaccaya-bhesajjaparikkhārānanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā attharasassa dhammarasassa vimuttirasassa adhisīlassa adhicittassa adhipaññāyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnaṃ jhānānaṃ catunnaṃ appamaññānaṃ catunnaṃ arūpasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā aṭṭhannaṃ vimokkhānaṃ aṭṭhannaṃ abhibhāyatanānaṃ navaṇṇaṃ anupubbavihāra-samāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ saññābhāvanānaṃ dasannaṃ kasiṇasamāpattinaṃ ānāpānasatisamādhissa asubhasamāpattiyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnaṃ satipaṭṭhānānaṃ catunnaṃ sammappadhānānaṃ catunnaṃ iddhipādānaṃ pañcannaṃ indriyānaṃ pañcannaṃ balānaṃ sattannaṃ bojjhaṅgānaṃ ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ tathāgatabalānaṃ catunnaṃ vesārajjanaṃ catunnaṃ paṭisambhidānaṃ channaṃ abhiññāṇānaṃ⁵ channaṃ buddhadhammānanti bhagavā. Bhagavāti netamaṃ nāmaṃ mātaraṃ kataṃ, na pitarā kataṃ, na bhātaraṃ kataṃ, na bhaginiyā kataṃ, na mittāmaccehi kataṃ, na ñātisālohitehi kataṃ, na samaṇabrāhmaṇehi kataṃ, na devatāhi kataṃ, vimokkhantikametaṃ buddhānaṃ bhagavantānaṃ bodhiyā mūle saha sabbaññutaññāssa paṭilābhā, sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavāti - mūlaṃ papañcasaṅkhāyāti bhagavā.⁶

Mantā asmīti sabbamuparundhe 'ti¹ - **Mantā** vuccati paññā, yā paññā pajānanā –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi. **Asmī** 'ti rūpe asmīti māno, asmīti chando, asmīti anusayo; vedanāya – saññāya – saṅkhāresu – viññāṇe asmīti māno, asmīti chando, asmīti anusayoti – mūlaṃ papañcasaṅkhāyāti bhagavā.

¹ sabbamuparuddheti - Syā, PTS.

² bhāvitasīloti bhāvitacittoti - Syā, PTS.

³ bhāgī - Ma, PTS, Simu 2.

⁴ araññāvanapatthāni - Ma, Syā, PTS.

⁵ abhiññānaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ mūlaṃ papañcasaṅkhāyāti bhagavā - itipāṭho Syā potthake na dissate.

Đức Thế Tôn nói: Nên chận đứng toàn bộ gốc rễ của cái được gọi là vọng tưởng và (ngã mạn) ‘Tôi là’ nhờ vào trí tuệ: Vọng tưởng chính là các pháp có tên gọi là vọng tưởng; tham ái có tên gọi là vọng tưởng, tà kiến có tên gọi là vọng tưởng. Gốc rễ của vọng tưởng tham ái là điều nào? Vô minh là gốc rễ, tác ý không đúng đường lối là gốc rễ, ngã mạn về bản thân là gốc rễ, không hổ thẹn (tội lỗi) là gốc rễ, không ghê sợ (tội lỗi) là gốc rễ, phóng dật là gốc rễ; điều này là gốc rễ của vọng tưởng tham ái. Gốc rễ của vọng tưởng tà kiến là điều nào? Vô minh là gốc rễ, tác ý không đúng đường lối là gốc rễ, ngã mạn về bản thân là gốc rễ, không hổ thẹn (tội lỗi) là gốc rễ, không ghê sợ (tội lỗi) là gốc rễ, phóng dật là gốc rễ; điều này là gốc rễ của vọng tưởng tà kiến.

Đức Thế Tôn: là từ xưng hô với sự tôn kính. Thêm nữa, ‘vị có luyến ái đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có sân hận đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có si mê đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ngã mạn đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có tà kiến đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có cây gai đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ô nhiễm đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã phân phát, đã phân chia, đã phân phối Pháp bảo’ là đức Thế Tôn; ‘vị thực hiện sự chấm dứt các hữu’ là đức Thế Tôn; ‘vị có thân đã được tu tập’ là đức Thế Tôn; ‘vị có giới đã được tu tập, có tâm đã được tu tập, có tuệ đã được tu tập’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về vị của mục đích, về vị của Pháp, về vị của giải thoát, về thắng giới, về thắng tâm, về thắng tuệ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn thiên, về bốn vô lượng (tâm), về bốn sự thể nhập vô sắc’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về tám giải thoát, về tám thắng xứ (của thiên), về chín sự thể nhập và an trú theo tuần tự’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười sự tu tập về tướng, về mười sự thể nhập các đề mục *kasina*, về định niệm hơi thở vào - hơi thở ra, về sự thể nhập các đề mục từ thi’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười Như Lai lực, về bốn pháp tự tin, về bốn tuệ phân tích, về sáu thắng trí, về sáu pháp của đức Phật’ là đức Thế Tôn. Tên gọi ‘Thế Tôn’ này không do mẹ tạo ra, không do cha tạo ra, không do anh (em) trai tạo ra, không do chị (em) gái tạo ra, không do bạn bè hoặc thân hữu tạo ra, không do các thân quyến và những người cùng huyết thống tạo ra, không do các Sa-môn hoặc Bà-la-môn tạo ra, không do chư Thiên tạo ra, sự tận cùng của giải thoát này là sự quy định thuộc về chư Phật Thế Tôn do sự đạt được, do sự chứng ngộ trí Toàn Tri ở cội cây Bồ Đề, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘đức Thế Tôn nói: gốc rễ của cái được gọi là vọng tưởng’ là như thế.

Nên chận đứng toàn bộ ... (ngã mạn) ‘Tôi là’ nhờ vào trí tuệ - Trí tuệ: được gọi là tuệ; tuệ là sự nhận biết, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến. **Tôi là:** Ngã mạn ‘Tôi là,’ mong muốn ‘Tôi là,’ sự tiềm ẩn ‘Tôi là’ ở sắc; ngã mạn ‘Tôi là,’ mong muốn ‘Tôi là,’ sự tiềm ẩn ‘Tôi là’ ở thọ; – ở tưởng; – ở các hành; – ở thức; - ‘đức Thế Tôn nói: gốc rễ của cái được gọi là vọng tưởng’ là như thế.

Mantā asmīti sabbamuparundhe¹ 'ti - papañcasaṅkhāya mūlañca asmimānañca mantāya sabbam rundheyya uparundheyya² nirodheyya vūpasameyya atthaṅgameyya paṭippassambheyyā 'ti - mūlam papañcasaṅkhāyāti bhagavā mantā asmīti sabbamuparundhe.¹

Yā kāci taṇhā ajjhattan 'ti - **Yā kācī** 'ti sabbena sabbam sabbathā sabbam asesam nissesam pariyaḍiyanavacanametam³ yā kācī 'ti. **Taṇhā** 'ti rūpataṇhā -pe- dhammataṇhā. **Ajjhattan** 'ti ajjhattasamuṭṭhānā vā⁴ sā taṇhā 'ti - ajjhattam. Athavā ajjhattam⁵ vuccati cittaṃ, yaṃ cittaṃ mano mānaṣam hadayaṃ paṇḍaram mano manāyatanaṃ manindriyaṃ viññāṇaṃ viññāṇakkhandho tajjā manoviññāṇadhātu.⁶ Cittena sā⁷ taṇhā sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā ekārammaṇāti pi ajjhattan 'ti - yā kāci taṇhā ajjhattam.

Tāsam vinayā sadā sato sikkheti - Sadā 'ti sadā sabbadā sabbakālam niccakālam dhuvakālam satataṃ samitaṃ abbokiṇṇam⁸ poṅkhānupoṅkham⁹ udakomikājātam¹⁰ avīcisaṇṭasahitaṃ phussitaṃ¹¹ purebhattam pacchābhattam, purimaṃ yāmaṃ majjhimaṃ yāmaṃ pacchimaṃ yāmaṃ,¹² kāle juṇhe, vasse hemante gimhe, purime vayokhandhe majjhime vayokhandhe pacchime vayokhandhe. **Sato** 'ti catuhi kāraṇehi sato: kāye kāyānupassanāsatiṭṭhānaṃ bhāvento sato, vedanāsu -pe- citte -pe- dhammesu dhammānupassanā-satiṭṭhānaṃ bhāvento sato. Aparehipi catuhi kāraṇehi sato, asatiṭṭhānaṃ sato, satikāraṇiyānaṃ dhammānaṃ katattā sato, satipaṭipakkhānaṃ dhammānaṃ katattā sato, satinimittānaṃ dhammānaṃ asamuṭṭhattā sato. Aparehipi catuhi kāraṇehi sato: satiyā samannāgatattā sato, satiyā vasitattā¹³ sato, satiyā pāguṇṇatāya sato, satiyā apaccorohaṇatāya sato. Aparehi catuhi kāraṇehi sato: sattattā¹⁴ sato, samitattā sato, santattā sato,¹⁵ santi¹⁶ dhammasamannāgatattā sato, buddhānussatiyā sato, dhammānussatiyā sato, saṅghānussatiyā sato, silānussatiyā sato, cāḡānussatiyā sato, devatānussatiyā sato, ānāpānasatiyā sato, maraṇasatiyā sato, kāyagatāsatiyā sato, upasamānussatiyā sato. Yā sati anussati paṭissati sati saraṇatā dhāraṇatā apilāpanatā apammussanatā¹⁷ sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satisambojjhaṅgo ekāyanamaggo,⁶ ayaṃ vuccati sati. Imāya satiyā upeto samupeto upagato samupagato upapanno samupapanno samannāgato, so vuccati sato.

¹ sabbamuparuddheti - Syā, PTS.

² sabbam ruddheyya uparuddheyya - Syā;
sabbam uparuddheyya uparuddheyya - PTS.

³ pariyaḍāyavacanametam - PTS, Sīmu 2.

⁴ ajjhattam samuṭṭhāti - Syā, PTS.

⁵ ajjhattikam - Ma, Syā, PTS.

⁶ Dhammasaṅgaṇī, Niddesavāra.

⁷ cittena manasā - Syā, PTS.

⁸ abbhokiṇṇam - PTS.

⁹ poḡhānupokham - Syā, PTS.

¹⁰ udakūmigajātam Ma; udakummikajātam - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹¹ phusitam - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

¹² purimayāmaṃ majjhimayāmaṃ pacchimayāmaṃ - Syā;
purimayāmaṃ pacchimayāmaṃ - PTS.

¹³ visitattā - Syā.

¹⁴ satattā - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁵ santattā sato, samitattā sato - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ santa^o - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ assammussanatā - Syā, PTS.

Nên chận đứng toàn bộ ... (ngã mạn) ‘Tôi là’ nhờ vào trí tuệ: Nên ngăn cản, nên chận đứng, nên làm tịch diệt, nên làm vắng lặng, nên làm biến hoại, nên làm tịch tịnh toàn bộ gốc rễ của cái được gọi là vọng tưởng và ngã mạn ‘Tôi là’ nhờ vào trí tuệ; - “đức Thế Tôn nói: Nên chận đứng toàn bộ gốc rễ của cái được gọi là vọng tưởng và (ngã mạn) ‘Tôi là’ nhờ vào trí tuệ” là như thế.

Bất cứ những tham ái nào thuộc nội phần - Bất cứ điều gì: tất cả theo tổng thể, tất cả trong mọi trường hợp, một cách trọn vẹn, không còn dư sót, cụm từ ‘*yā kāci*’ này là lối nói của sự bao gồm. **Tham ái:** tham ái về cảnh sắc, –nt– tham ái về cảnh pháp. **Nội phần:** tham ái ấy có sự sanh lên ở nội phần; - ‘nội phần’ là như thế. Hoặc là, nội phần nói đến tâm, tức là tâm, ý, ý thức, trái tim, chất xám, ý, ý xú, ý quyền, thức, thức uẩn, từ đó ý thức giới sanh lên. Tham ái ấy là đồng hành, đồng sanh, được gắn bó, được gắn liền, cùng sanh, cùng diệt, chung một nền tảng, chung một đối tượng với tâm; - ‘nội phần’ còn là như thế; - ‘bất cứ những tham ái nào thuộc nội phần’ là như thế.

Đề loại trừ chúng, nên học tập, luôn luôn có niệm - Luôn luôn: Luôn luôn là mọi lúc, mọi thời, thường khi, luôn khi, thường xuyên, liên tục, không gián đoạn, tiếp nối liên tục, sanh lên tuần tự (như sóng nước), không lưa thưa, không đứt khoảng, không ngừng lại, được liên lặn, trước bữa ăn, sau bữa ăn, vào canh đầu, vào canh giữa, vào canh cuối, vào hậu bán nguyệt, vào tiền bán nguyệt, vào mùa mưa, vào mùa lạnh, vào mùa nóng, ở chặng đầu của tuổi thọ, ở chặng giữa của tuổi thọ, ở chặng cuối của tuổi thọ. **Có niệm:** Có niệm bởi bốn lý do: Có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát thân trên thân, –nt– trên các thọ, –nt– trên tâm, có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát pháp trên các pháp. Có niệm còn bởi bốn lý do khác: Có niệm do lánh xa thất niệm, có niệm do trạng thái đã thực hành các pháp cần phải thực hành đối với niệm, có niệm do trạng thái đã tiêu diệt các pháp đối nghịch với niệm, có niệm do trạng thái không lơ là đối với các pháp ấn chứng của niệm. Có niệm còn bởi bốn lý do khác: có niệm do trạng thái đã thành tựu về niệm, có niệm do trạng thái đã trú ở niệm, có niệm do trạng thái quen thuộc với niệm, có niệm do trạng thái không thối thất đối với niệm. Có niệm còn bởi bốn lý do khác: có niệm do trạng thái tự tại, có niệm do trạng thái được yên lặng, có niệm do trạng thái được an tịnh, có niệm do trạng thái đã thành tựu pháp của bậc chân nhân. Có niệm do tùy niệm Phật, có niệm do tùy niệm Pháp, có niệm do tùy niệm Tăng, có niệm do tùy niệm giới, có niệm do tùy niệm xả thí, có niệm do tùy niệm Thiên, có niệm do niệm hơi thở vào - hơi thở ra, có niệm do tùy niệm sự chết, có niệm do niệm đặt ở thân, có niệm do tùy niệm Niết Bàn. Niệm là sự tùy niệm, niệm hiện tiền; niệm là trạng thái ghi nhớ, trạng thái ghi nhận, trạng thái không lơ là, trạng thái không quên lãng; niệm là niệm quyền, niệm lực, chánh niệm, niệm giác chi, con đường độc đạo; điều này được gọi là niệm. Người đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần, đã tiến vào, đã đạt đến, đã tròn đủ, đã thành tựu niệm này, người ấy được gọi là có niệm.

Sikkhe 'ti - Tisso sikkhā: adhisīlasikkhā adhicittasikkhā adhipaññāsikkhā.

Katamā **adhisīlasikkhā**? Idha bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṃvarasaṃvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Khuddako sīlakkhandho, mahanto sīlakkhandho, sīlaṃ paṭiṭṭhā ādi caraṇaṃ saṃyamo saṃvaro mukhaṃ pamukhaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ samāpattiyā. Ayaṃ adhisīlasikkhā.

Katamā **adhicittasikkhā**? Idha bhikkhu vivicca kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṃ savicāraṃ vivekaṃ pītisukhaṃ paṭhamaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Vitakkavicāraṇaṃ vūpasamā¹ ajjhataṃ sampasādanaṃ cetaso ekodibhāvaṃ avitakkaṃ avicāraṃ samādhijaṃ pītisukhaṃ dutiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhaṃ ca kāyena paṭisaṃvedeti, yaṃ taṃ ariyā ācikkhanti 'upekkhako satimā sukhavihārī 'ti taṃ² tatiyaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā adukkham asukhaṃ upekkhāsatipārisuddhiṃ catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati. Ayaṃ adhicittasikkhā.

Katamā **adhipaññāsikkhā**? Idha bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammādukkhakkhayagāminiyā. So idaṃ dukkhanti yathābhūtaṃ pajānāti, ayaṃ dukkhasamudayoti yathābhūtaṃ pajānāti, ayaṃ dukkhanirodhoti yathābhūtaṃ pajānāti, ayaṃ dukkhanirodhagāminīpaṭipadāti yathābhūtaṃ pajānāti; ime āsavāti yathābhūtaṃ pajānāti, ayaṃ āsavaṃ samudayoti yathābhūtaṃ pajānāti, ayaṃ āsavanirodhoti yathābhūtaṃ pajānāti, ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadāti yathābhūtaṃ pajānāti. Ayaṃ adhipaññāsikkhā.

Tāsaṃ vinayā sadā sato sikkhe 'ti - Tāsaṃ taṇhānaṃ vinayāya paṭivinayāya pahānāya vūpasamāya paṭinissaggāya paṭippassaddhiyā adhisīlampi sikkheyya, adhicittampi sikkheyya, adhipaññampi sikkheyya. Imā tisso sikkhāyo³ āvajjanto sikkheyya, jānanto⁴ sikkheyya, passanto sikkheyya, paccavekkhanto sikkheyya, cittaṃ adhiṭṭhahanto sikkheyya, saddhāya adhimuccanto sikkheyya, viriyaṃ paggaṇhanto sikkheyya, satimā upaṭṭhapento sikkheyya, cittaṃ samādahanto sikkheyya, paññāya pajānanto sikkheyya, abhiññeyyaṃ abhijānanto sikkheyya, pariññeyyaṃ parijānanto sikkheyya, pahātabbaṃ pajahanto sikkheyya, bhāvetabbaṃ bhāvento sikkheyya, sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya ācareyya samācareyya samādāya vatteyyā 'ti - tāsaṃ vinayā sadā sato sikkhe.

Tenāha bhagavā:

*“Mūlaṃ papañcasāṅkhāyāti bhagavā
mantā asmīti sabbamuparundhe,⁵
yā kāci taṇhā ajjhataṃ
tāsaṃ vinayā sadā sato sikkhe”*ti.

¹ vūpasamāya - PTS.

² taṃ - itisaddo Ma, PTS potthakesu na dissate.

³ tisso sikkhā - Syā, PTS.

⁴ pajānanto - Ma.

⁵ sabbamuparuddhe - Syā, PTS.

Nên học tập: Có ba sự học tập: học tập về thắng giới, học tập về thắng tâm, học tập về thắng tuệ.

Việc nào là **sự học tập về thắng giới**? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có giới, sống thu thúc với sự thu thúc của giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xử, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhặt, thọ trì và thực hành trong các điều học. Nhóm giới nhỏ, nhóm giới lớn, giới là nền tảng, phần khởi đầu, sự thực hành, sự ngăn giữ, sự thu thúc, sự mở đầu, sự dẫn đầu nhằm chứng đạt các thiện pháp. Việc này là sự học tập về thắng giới.

Việc nào là **sự học tập về thắng tâm**? Ở đây, vị tỳ khưu ngay sau khi tách ly khỏi các dục, tách ly khỏi các bất thiện pháp, đạt đến và trú thiền thứ nhất, có tầm, có tứ, có hỷ lạc sanh lên do sự tách ly; do sự vắng lặng của tâm và tứ, đạt đến và trú thiền thứ nhì, có sự tĩnh lặng thuộc nội phần, có trạng thái chuyên nhất của tâm, không tầm không tứ, có hỷ lạc sanh lên do định; do sự không còn luyến ái ở hỷ, an trú xả, có niệm và có sự nhận biết rõ, và cảm nhận lạc bằng thân, đó là điều mà các bậc Thánh gọi là: “Có xả, có niệm, có sự trú vào lạc,” đạt đến và trú thiền thứ ba; và do sự từ bỏ lạc, do sự từ bỏ khổ (ở thân), do sự biến mất của hỷ tâm và ưu phiền (đã có) ngay trước đó, đạt đến và trú thiền thứ tư, có sự thanh tịnh của xả và niệm, không khổ không lạc. Việc này là sự học tập về thắng tâm.

Việc nào là **sự học tập về thắng tuệ**? Ở đây, vị tỳ khưu là vị có tuệ, thành tựu về tuệ hướng đến sự sanh diệt, góp phần vào sự thấu triệt cao thượng, dẫn đến việc cạn kiệt hoàn toàn của khổ. Vị ấy nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là nhân sanh Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự diệt tận Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là các lậu hoặc*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là nhân sanh các lậu hoặc*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự diệt tận các lậu hoặc*,” nhận biết đúng theo thực thể rằng: “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc*.” Việc này là sự học tập về thắng tuệ.

Để loại trừ chúng, nên học tập, luôn luôn có niệm: nên học tập về thắng giới, nên học tập về thắng tâm, nên học tập về thắng tuệ nhằm loại bỏ, nhằm bài trừ, nhằm dứt bỏ, nhằm làm vắng lặng, nhằm buông bỏ, nhằm tịch tịnh các tham ái ấy. Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; trong khi biết, thì nên học tập; trong khi thấy, thì nên học tập; trong khi quán xét lại, thì nên học tập; trong khi quyết định tâm, thì nên học tập; trong khi hướng đến đức tin, thì nên học tập; trong khi ra sức tinh tấn, thì nên học tập; trong khi thiết lập niệm, thì nên học tập; trong khi tập trung tâm, thì nên học tập; trong khi nhận biết bằng tuệ, thì nên học tập; trong khi biết rõ pháp cần được biết rõ, thì nên học tập; trong khi biết toàn diện pháp cần được biết toàn diện, thì nên học tập; trong khi dứt bỏ pháp cần được dứt bỏ, thì nên học tập; trong khi tu tập pháp cần được tu tập, thì nên học tập; trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng; - ‘để loại trừ chúng, nên học tập, luôn luôn có niệm’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

Đức Thế Tôn nói: “Nên chận đứng toàn bộ gốc rễ của cái được gọi là vọng tưởng và (ngã mạn) ‘Tôi là’ nhờ vào trí tuệ. Bất cứ những tham ái nào thuộc nội phần, để loại trừ chúng, nên học tập, luôn luôn có niệm.”

14 - 3

*Yaṃ kiñci dhammamabhijaññā
ajjhattaṃ athavāpi bahiddhā,
na tena thāmaṃ¹ kubbetha
na hi sā nibbuti sataṃ vuttā.*

Yaṃ kiñci dhammamabhijaññā ajjhattan 'ti - Yaṃ kiñci attano guṇaṃ jāneyya kusale vā dhamme abyākate vā dhamme. Katame attano guṇā? Uccākulā pabbajito vā assaṃ,² mahābhogakulā³ pabbajito vā assaṃ, uḷārabhogakulā⁴ pabbajito vā assaṃ, ñāto yasassī sagahaṭṭhapabbajitānanti⁵ vā assaṃ, lābhīmhi cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārānanti vā assaṃ, suttantiko vā assaṃ, vinayadharo vā assaṃ, dhammakathiko vā assaṃ, āraññako⁶ vā assaṃ, piṇḍapātiko vā assaṃ, paṃsukūliko vā assaṃ, tecīvariko vā assaṃ, sapadānacāriko vā assaṃ, khalupacchābhattiko vā assaṃ, nesajjiko vā assaṃ, yathāsanthatiko vā assaṃ, paṭhamassa jhānassa lābhīti vā assaṃ, dutiyassa jhānassa lābhīti vā assaṃ, tatiyassa jhānassa lābhīti vā assaṃ, catutthassa jhānassa lābhīti vā assaṃ, ākāsaññācāyatanasamāpattiyā lābhīti vā assaṃ; viññāṇaṇcāyatanasamāpattiyā – ākiñcaññāyatanasamāpattiyā – nevaññāñāsaññāyatanasamāpattiyā lābhīti vā assaṃ; ime vuccanti attano guṇā. Yaṃ kiñci attano guṇaṃ jāneyya ājāneyya vijāneyya paṭivijāneyya paṭivijjheyā 'ti - yaṃ kiñci dhammamabhijaññā ajjhattaṃ. **Athavāpi bahiddhā** 'ti - upajjhāyassa vā ācariyassa vā te guṇā assū 'ti - ajjhattaṃ athavāpi⁷ bahiddhā.

Na tena thāmaṃ¹ kubbethā 'ti - Attano vā guṇena paresaṃ vā guṇena thāmaṃ na kareyya, thambhaṃ na kareyya, mānaṃ na kareyya, unnatiṃ⁸ na kareyya, unnāmaṃ⁹ na kareyya, na tena mānaṃ jāneyya, na tena thaddho assa pāthaddho paggaḥitasiro 'ti - na tena thāmaṃ kubbetha.

Na hi sā nibbuti sataṃ vuttā 'ti - Satānaṃ santānaṃ sappurisānaṃ buddhānaṃ buddhasāvakaṇaṃ paccakabuddhānaṃ sā nibbuti¹⁰ na vuttā, na pavuttā, na ācikkhitā, na desitā, na paññāpitā¹¹ na paṭṭhapitā, na vivaṭā, na vibhattā, na uttānikatā, nappakāsītā 'ti - na hi sā nibbuti sataṃ vuttā.

Tenāha bhagavā:

*“Yaṃ kiñci dhammamabhijaññā
ajjhattaṃ athavāpi bahiddhā,
na tena thāmaṃ¹ kubbetha
na hi sā nibbuti sataṃ vuttā ”ti.*

¹ mānaṃ - Susa.

² assa - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ mahākulā - PTS.

⁴ mahābhogakulā vā uḷārabhogakulā vā - PTS.

⁵ gahaṭṭhapabbajitānanti - Syā, PTS.

⁶ āraññiko - PTS.

⁷ assū 'ti – atha vāpi - Ma.

⁸ uṇṇatiṃ - Syā, PTS.

⁹ unnamāṃ - Ma;
uṇṇamāṃ - Syā, PTS.

¹⁰ nibbuti - Syā, PTS.

¹¹ paññāpitā - Ma.

14 - 3

Bất cứ pháp (đức tính) nào có thể biết rõ thuộc nội phần (nơi bản thân) hay là thuộc ngoại phần (nơi người khác), không vì điều ấy mà thể hiện sự ngang tàng, bởi vì điều ấy không được các bậc thiện nhân gọi là sự tịch diệt.

Bất cứ pháp (đức tính) nào có thể biết rõ thuộc nội phần (nơi bản thân): Nên nhận biết bất cứ đức tính nào của bản thân, là các pháp thiện hay là các pháp vô ký. Các điều nào là đức tính của bản thân? Ta xuất gia từ gia tộc thượng lưu; hoặc là, ta xuất gia từ gia tộc có nhiều của cải; hoặc là, ta xuất gia từ gia tộc có của cải quý giá; hoặc là, ta được biết tiếng, có danh vọng trong số các hàng tại gia và xuất gia; hoặc là, ta có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh; hoặc là, ta là vị chuyên về Kinh; hoặc là, ta có sự ghi nhớ về Luật; hoặc là, ta là vị thuyết Pháp; hoặc là, ta là vị ngụ ở rừng; hoặc là, ta là vị chuyên đi khất thực; hoặc là, ta là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ; hoặc là, ta là vị chỉ sử dụng ba y; hoặc là, ta là vị đi khất thực tuần tự theo từng nhà; hoặc là, ta là vị không ăn vật thực dâng sau; hoặc là, ta là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm); hoặc là, ta là vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định; hoặc là, ta là ‘vị đạt sơ thiên;’ hoặc là, ta là ‘vị đạt nhị thiên;’ hoặc là, ta là ‘vị đạt tam thiên;’ hoặc là, ta là ‘vị đạt tứ thiên;’ hoặc là, ta là ‘vị đạt sự thể nhập không vô biên xứ;’ hoặc là, ta là ‘vị đạt sự thể nhập thức vô biên xứ – sự thể nhập vô sở hữu xứ – sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ;’ các điều này là các đức tính của bản thân. Nên nhận biết, nên hiểu biết, nên nhận thức, nên thừa nhận, nên thấu triệt bất cứ đức tính nào của bản thân; - ‘bất cứ pháp (đức tính) nào có thể biết rõ thuộc nội phần (nơi bản thân)’ là như thế. **Hay là thuộc ngoại phần (nơi người khác):** các đức tính ấy là của vị thầy tế độ hoặc của vị thầy dạy học; - ‘hay là thuộc ngoại phần (nơi người khác)’ là như thế.

Không vì điều ấy mà thể hiện sự ngang tàng: không nên thể hiện sự ngang tàng, không nên thể hiện sự bướng bỉnh, không nên thể hiện sự ngã mạn, không nên thể hiện sự kiêu hãnh, không nên thể hiện sự hãnh diện vì đức tính của bản thân hoặc vì đức tính của những người khác, không vì điều ấy mà sanh ra ngã mạn, không vì điều ấy mà trở nên ương ngạnh, ương bướng, ngẩng cao đầu; - ‘không vì điều ấy mà thể hiện sự ngang tàng’ là như thế.

Bởi vì điều ấy không được các bậc thiện nhân gọi là sự tịch diệt: Các bậc thiện nhân, các bậc an tịnh, các bậc chân nhân, các vị Phật, các vị Thinh Văn của đức Phật, các vị Phật Độc Giác không nói, không phát biểu, không nêu ra, không chỉ bảo, không thông báo, không ấn định, không khai mở, không chia sẻ, không làm rõ, không bày tỏ rằng: “Điều ấy là sự tịch diệt;” - ‘bởi vì điều ấy không được các bậc thiện nhân gọi là sự tịch diệt’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bất cứ pháp (đức tính) nào có thể biết rõ thuộc nội phần (nơi bản thân) hay là thuộc ngoại phần (nơi người khác), không vì điều ấy mà thể hiện sự ngang tàng, bởi vì điều ấy không được các bậc thiện nhân gọi là sự tịch diệt.”

14 - 4

*Seyyo na tena maññeyya
nīceyyo athavāpi sarikkho,
phuṭṭho¹ anekarūpehi
nātumānaṃ vikappayaṃ tiṭṭhe.*

Seyyo na tena maññeyyā 'ti - Seyyo'hamasmīti atimānaṃ² na janeyya jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā 'ti - seyyo na tena maññeyya.

Nīceyyo³ athavāpi sarikkho 'ti - Hīno'hasmīti omānaṃ na janeyya jātiyā vā gottena vā -pe- aññataraññatarena vā vatthunā. Sadiso'hamasmīti mānaṃ na janeyya jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā 'ti - nīceyyo athavāpi sarikkho.

Phuṭṭho¹ anekarūpehī 'ti - Anekavidhehi ākārehi phuṭṭho¹ pareto samohito samannāgato 'ti - phuṭṭho¹ anekarūpehi.

Nātumānaṃ vikappayaṃ tiṭṭhe 'ti - Ātumā⁴ vuccati attā. Attānaṃ kappento vikappento vikappaṃ āpajjanto na tiṭṭheyyā 'ti - nātumānaṃ vikappayaṃ tiṭṭhe.

Tenāha bhagavā:
“*Seyyo na tena maññeyya
nīceyyo athavāpi sarikkho,
phuṭṭho¹ anekarūpehi
nātumānaṃ vikappayaṃ tiṭṭhe*”ti.

14 - 5

*Ajjhattameva upasame⁵
nāññato⁶ bhikkhu santimeseyya,
ajjhattaṃ upasantassa
natthi attā⁷ kuto nirattā⁸ vā.*

Ajjhattameva upasame 'ti - Ajjhattaṃ rāgaṃ sameyya,⁹ dosaṃ sameyya,⁹ mohaṃ sameyya, kodhaṃ upanāhaṃ makkhaṃ paḷāsaṃ issaṃ macchariyaṃ māyaṃ sāṭṭheyyaṃ thambhaṃ sārāmbhaṃ mānaṃ atimānaṃ madaṃ pamādaṃ sabbe kilese sabbe ducarite sabbe darathe sabbe pariḷāhe sabbe santāpe sabbākusalābhisaṅkhāre sameyya upasameyya vūpasameyya nibbāpeyya paṭippassambheyyā 'ti - ajjhattameva upasame.

¹ putṭho - Syā.

² mānaṃ - Syā, PTS.

³ nīceyyaṃ - Manupa.

⁴ ātumāno - Syā, PTS.

⁵ ajjhattamevupasame - Ma, Sīmu 2.

⁶ na aññato - Ma, Sīmu 2.

⁷ attā - Syā, PTS.

⁸ nirattaṃ - Syā, PTS.

⁹ sameyya upasameyya - PTS.

14 - 4

*Không nên vì việc ấy mà nghĩ rằng (bản thân) là tốt hơn,
kém thua, hoặc thậm chí là tương đương.
Bị tác động bởi nhiều hình thức,
trong khi sắp xếp về bản thân, không nên dừng lại (ở điều ấy).*

Không nên vì việc ấy mà nghĩ rằng (bản thân) là tốt hơn: Không nên sanh khởi cao ngạo rằng: “Ta là tốt hơn” về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác; - ‘không nên vì việc ấy mà nghĩ rằng (bản thân) là tốt hơn’ là như thế.

Kém thua, hoặc thậm chí là tương đương: Không nên sanh khởi tự ti rằng: “Ta là thua kém” về xuất thân, về dòng dõi, –nt– hoặc về sự việc này khác. Không nên sanh khởi ngã mạn rằng: “Ta là ngang bằng” về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác; - ‘kém thua, hoặc thậm chí là tương đương’ là như thế.

Bị tác động bởi nhiều hình thức: Bị tác động, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi những kiểu cách theo nhiều loại; - ‘bị tác động bởi nhiều hình thức’ là như thế.

Trong khi sắp xếp về bản thân, không nên dừng lại (ở điều ấy): Bản thân nói đến tự ngã. Trong khi sắp đặt, trong khi sắp xếp, trong khi đi đến việc sắp xếp về bản thân (như là: “Ta xuất gia từ gia tộc thượng lưu,” v.v...), không nên dừng lại (ở điều ấy); - ‘trong khi sắp xếp về bản thân, không nên dừng lại (ở điều ấy)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Không nên vì việc ấy mà nghĩ rằng (bản thân) là tốt hơn,
kém thua, hoặc thậm chí là tương đương.
Bị tác động bởi nhiều hình thức,
trong khi sắp xếp về bản thân, không nên dừng lại (ở điều ấy).”*

14 - 5

*Nên làm yên tịnh ngay ở nội tâm,
vị tỳ khuru không nên tìm kiếm sự an tịnh bằng (đạo lộ) khác.
Đối với vị đã được yên tịnh ở nội tâm,
điều điều nắm giữ là không có, từ đâu có điều được rời bỏ?*

Nên làm yên tịnh ngay ở nội tâm: nên làm yên lặng luyến ái, nên làm yên lặng sân hận, nên làm yên lặng si mê, nên làm yên lặng, nên làm yên tịnh, nên làm vắng lặng, nên làm tịch diệt, nên làm tịch tịnh sự giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bức bối, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện ở nội tâm; - ‘nên làm yên tịnh ngay ở nội tâm’ là như thế.

Nāññato¹ bhikkhu santimeseyyā 'ti - Aññato asuddhimaggena micchā-
paṭipadāya aniyyānāpathena aññatra satipaṭṭhānehi, aññatra sammappadhānehi,
aññatra iddhipādehi, aññatra indriyehi, aññatra balehi, aññatra bojjaṅgehi, aññatra
ariyā aṭṭhaṅgikā maggā santiṃ upasantiṃ vūpasantiṃ nibbutiṃ paṭippassaddhiṃ na
eseyya na gaveseyya na pariyeseyyā 'ti - nāññato bhikkhu santimeseyya.

Ajjhattaṃ upasantassā 'ti - Ajjhattaṃ rāgaṃ santassa² dosaṃ santassa²
mohaṃ santassa –pe– sabbākusalābhisaṅkhāre santassa upasantassa vūpasantassa
nibbutassa paṭippassaddhassā 'ti³ - ajjhattaṃ upasantassa.

Natthi attā⁴ kuto nirattā⁵ vā 'ti - **Natthī** 'ti paṭikkhepo. **Attā** 'ti⁶ attadiṭṭhi⁷
natthi. **Nirattā** 'ti⁸ ucchedadiṭṭhi natthi. **Attā** 'ti gahitaṃ natthi. **Nirattā** 'ti⁸
muñcitabbaṃ natthi. Yassatthi gahitaṃ tassatthi muñcitabbaṃ,⁹ yassa natthi
muñcitabbaṃ tassa natthi gahitaṃ,¹⁰ gāhamuñcana-samatikkanto¹¹ arahā
vuddhiparihāniṃ vītivatto.¹² So vutthavāso¹³ ciṅṅacaraṇo –pe– jātimaraṇasamsāro
natthi tassa punabbhavo 'ti - natthi attā³ kuto nirattā⁴ vā.

Tenāha bhagavā:

“*Ajjhattameva upasame
nāññato¹ bhikkhu santimeseyya,
ajjhattaṃ upasantassa
natthi attā³ kuto nirattā⁴ vā*”ti.

14 - 6

*Majjhe yathā samuddassa
ūmi no jāyati¹⁴ ṭhito hoti,
evaṃ ṭhito anejassa
ussadaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci.*

Majjhe yathā samuddassa ūmi no jāyati¹⁴ ṭhito hoti 'ti - Samuddo
caturāsītiyojanasahassāni ubbedhena gambhīro; heṭṭhā cattārīsāyojanasahassāni
udakaṃ macchakacchapehi kampati, upari catārīsāyojanasahassāni udakaṃ vātehi
kampati, majjhe cattāri¹⁵ yojanasahassāni udakaṃ na kampati na vikampati na calati
na vedhati nappavedhati na sampavedhati, anerito aghaṭṭito acalito alulito¹⁶ abhanto
vūpasanto, tatra ūmi no jāyati ṭhito hoti samuddoti, evampi¹⁷ yathā samuddassa ūmi
no jāyati¹⁴ ṭhito hoti. Athavā sattannaṃ pabbatānaṃ antarikāsu satta sīdantarā
mahāsamuddā,¹⁸ tatra udakaṃ na kampati na vikampati na calati na vedhati
nappavedhati na sampavedhati anerito aghaṭṭito acalito alulito¹⁶ abhanto vūpasanto,
tatra ūmi no jāyati ṭhito hoti samuddoti, evampi majjhe yathā samuddassa ūmi no
jāyati¹⁴ ṭhito hoti.

¹ na aññato - Ma, Sīmu 2.

² upasantassa - PTS.

³ paṭippassaddhiyā 'ti - Ma.

⁴ attā - Syā, PTS.

⁵ nirattaṃ - Syā, PTS.

⁶ attan ti - Syā, PTS.

⁷ sassatadiṭṭhi - Syā, PTS.

⁸ nirattan ti - Syā, PTS.

⁹ yassa natthi ... tassa natthi ... - Syā, PTS.

¹⁰ yassatthi ... tassatthi gahitaṃ ... - Syā, PTS.

¹¹ gāhaṃ muñcanaṃ samatikkanto - Ma;

gāhamuñcanaṃ samatikkanto - Syā, PTS.

¹² vuddhiparihānivītivatto - Ma.

¹³ vutthavāso - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ jāyati - Ma.

¹⁵ cattārīsa - Ma, Syā;

cattālisa - PTS.

¹⁶ alulito - Ma.

¹⁷ evampi majjhe - Ma.

¹⁸ sīdantarasamuddo - Syā, PTS.

Vị tỳ khuru không nên tìm kiếm sự an tịnh bằng (đạo lộ) khác: Không nên tìm kiếm, không nên tìm tòi, không nên tìm cầu sự an tịnh, sự yên tịnh, sự vắng lặng, sự tịch diệt, sự tịch tịnh bằng (đạo lộ) khác, bằng đạo lộ không trong sạch, bằng cách thực hành sai trái, bằng đường lối không dẫn dắt ra khỏi, ngoại trừ các sự thiết lập niêm, ngoại trừ các chánh cần, ngoại trừ các nền tảng của thần thông, ngoại trừ các quyền, ngoại trừ các lực, ngoại trừ các yếu tố đưa đến giác ngộ, ngoại trừ đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘vị tỳ khuru không nên tìm kiếm sự an tịnh bằng (đạo lộ) khác’ là như thế.

Đối với vị đã được yên tịnh ở nội tâm: Đối với vị đã được an tịnh luyến ái, đối với vị đã được an tịnh sân hận, đối với vị đã được an tịnh si mê, –nt– đối với vị đã được an tịnh, đã được yên tịnh, đã được vắng lặng, đã được tịch diệt, đã được tịch tịnh tất cả các pháp tạo tác bất thiện ở nội tâm; - ‘đối với vị đã được yên tịnh ở nội tâm’ là như thế.

Điều điều nắm giữ là không có, từ đâu có điều được rời bỏ - Không có: là sự phủ định. Không có ngã kiến rằng: “**Có tự ngã.**” Không có đoạn kiến rằng: “**Không có tự ngã.**” Không có điều đã được nắm lấy rằng: “**Có tự ngã.**” Không có điều cần được giải thoát rằng: “**Không có tự ngã.**” Người nào không có điều đã được nắm lấy thì người ấy không có điều cần được giải thoát, người nào không có điều cần được giải thoát thì người ấy không có điều đã được nắm lấy. Trong khi vượt qua hẳn việc nắm giữ và việc giải thoát, bậc A-la-hán vượt qua khỏi sự tiến tu và thối thất. Vị ấy đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, –nt– việc sanh tử luân hồi, việc sanh ra lần nữa không có đối với vị ấy; - ‘điều điều nắm giữ là không có, từ đâu có điều được rời bỏ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Nên làm yên tịnh ngay ở nội tâm,

vị tỳ khuru không nên tìm kiếm sự an tịnh bằng (đạo lộ) khác.

Đối với vị đã được yên tịnh ở nội tâm,

điều điều nắm giữ là không có, từ đâu có điều được rời bỏ?”

14 - 6

Giống như ở phần giữa của biển cả

là đứng yên, sóng biển không được sanh ra,

tương tự như vậy, nên trầm tĩnh, không dục vọng,

vị tỳ khuru không nên tạo ra (thái độ) kiêu ngạo ở bất cứ đâu.

Giống như ở phần giữa của biển cả là đứng yên, sóng biển không được sanh ra: Biển cả là sâu thẳm với độ sâu 84.000 do-tuần. 40.000 do-tuần ở phần dưới, nước rung động bởi các loài cá và rùa. 40.000 do-tuần ở phần trên, nước rung động bởi các cơn gió. 4.000 do-tuần ở phần giữa, nước không rung động, không lay động, không dao động, không run rẩy, không chấn động, không rúng động; biển cả là không bị di động, không bị đụng chạm, không bị dao động, không bị loạn động, không bị quay cuồng, được vắng lặng; tại nơi ấy sóng biển không được sanh ra, biển cả là đứng yên; - ‘giống như ở phần giữa của biển cả là đứng yên, sóng biển không được sanh ra’ là như vậy. Hoặc là, ở bên trong của bảy ngọn núi¹ có bảy đại dương Sīdantara; tại nơi ấy nước không rung động, không lay động, không dao động, không run rẩy, không chấn động, không rúng động; đại dương là không bị di động, không bị đụng chạm, không bị dao động, không bị loạn động, không bị quay cuồng, được vắng lặng; tại nơi ấy sóng biển không được sanh ra, biển cả là đứng yên; - ‘giống như ở phần giữa của biển cả là đứng yên, sóng biển không được sanh ra’ còn là như vậy.

¹ Là bảy ngọn núi của dãy Hi Mã Lạp có tên theo thứ tự là Yugandhara, Isadhara, Karavīka, Sudassana, Nemindhara, Vinataka, và Assakanna (xem Pali Proper Name Dictionary).

Evaṃ ṭhito anejassā 'ti - **Evan** 'ti opammasampatipādanam. **Ṭhito** 'ti lābhepi na kampati, alābhepi na kampati, yasepi na kampati, ayasepi na kampati, pasamsāyapi na kampati, nindāyapi na kampati, sukhepi na kampati, dukkhepi na kampati na vikampati na calati na vedhati nappavedhati na sampavedhatī 'ti - evaṃ ṭhito. **Anejassā** 'ti - Ejā vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlam. Yassesā ejā taṇhā pahīnā ucchinnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā, so vuccati anejo. Ejāya pahīnattā anejo. So lābhepi na iñjati, alābhepi na iñjati, yasepi na iñjati, ayasepi na iñjati, pasamsāyapi na iñjati, nindāyapi na iñjati, sukhepi na iñjati, dukkhepi na iñjati na calati na vedhati nappavedhati na sampavedhatī 'ti - evaṃ ṭhito anejassa.

Ussadaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñcī 'ti - **Ussadā** 'ti sattussadā: rāgussadaṃ dosussadaṃ mohussadaṃ mānussadaṃ diṭṭhussadaṃ kilesussadaṃ kammussadaṃ¹ na² kareyya na janeyya na sañjaneyya na nibbatteyya nābhinibbatteyya. **Kuhiñcī** 'ti kuhiñci kismiñci³ katthaci ajjhataṃ vā, bahiddhā vā, ajjhatabhiddhā vā 'ti - ussadaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci.

Tenāha bhagavā:

“Majjhe yathā samuddassa

ūmi no jāyati⁴ ṭhito hoti,

evaṃ ṭhito anejassa

ussadaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñcī”ti.

14 - 7

Akittayī⁵ vivaṭacakkhu

sakkhidhammaṃ parissayavinayaṃ,

paṭipadaṃ vadehi bhaddante

pātimokkhamathavāpi⁶ samādhim.

Akittayī⁵ vivaṭacakkhū 'ti - **Akittayī** 'ti kittitaṃ ācikkhitaṃ desitaṃ paññāpitaṃ paṭṭhapitaṃ vivaṭaṃ vibhattaṃ uttānīkataṃ pakāsitaṃ 'ti - akittayī.⁷ **Vivaṭacakkhū** 'ti bhagavā pañcahi cakkhūhi vivaṭacakkhu, maṃsacakkhunāpi vivaṭacakkhu, dibbacakkhunāpi⁸ vivaṭacakkhu, paññācakkhunāpi vivaṭacakkhu, buddhacakkhunāpi vivaṭacakkhu, samantacakkhunāpi vivaṭacakkhu.

Kathaṃ bhagavā **maṃsacakkhunāpi** vivaṭacakkhu? Maṃsacakkhumhi bhagavato pañcavaṇṇā saṃvijjanti: nīlo ca vaṇṇo, pītako ca vaṇṇo, lohitako ca vaṇṇo, kaṇho ca vaṇṇo, odāto ca vaṇṇo. Akkhiḷomāni ca bhagavato⁹ - yattha ca akkhiḷomāni patitṭhitāni, taṃ nīlaṃ hoti sunīlaṃ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ, ummāpupphasamānaṃ.¹⁰ Tassa parato pītaṃ¹¹ hoti supītaṃ suvaṇṇavaṇṇaṃ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ kaṇikārapupphasamānaṃ.¹² –

¹ rāgassado ... kammussado - Syā, PTS.

² taṃ na - Syā, PTS.

³ kimhici - Syā, PTS.

⁴ jāyati - Ma.

⁵ akittayī - Syā, PTS.

⁶ pātimokkhaṃ athavāpi - PTS.

⁷ akittayīti akittayī parikittayī ācikkhi desesi paññāpesi paṭṭhapesi vivari vibhaji uttānīmakāsi pakāsesīti akittayī - Syā, PTS.

⁸ dibbena cakkhunāpi - Ma.

⁹ akkhiḷomāni ca bhagavato - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ ummāpupphasamānaṃ - Ma;

ummārapupphasamānaṃ - Syā, PTS.

¹¹ pītaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹² kaṇikārapupphasamānaṃ - Syā, PTS.

Tương tự như vậy, nên trầm tĩnh, không dục vọng - Tương tự như vậy: là phương thức của sự so sánh. **Trầm tĩnh:** là không rung động vì lợi lộc, không rung động vì không lợi lộc, không rung động vì danh vọng, không rung động vì không danh vọng, không rung động vì lời khen, không rung động vì lời chê, không rung động vì hạnh phúc, không rung động vì khổ đau, không lay động, không dao động, không run rẩy, không chấn động, không rúng động; - ‘tương tự như vậy, nên trầm tĩnh’ là như thế. **Không dục vọng:** Dục vọng nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với người nào dục vọng tham ái ấy đã được dứt bỏ, đã được cắt lìa, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không dục vọng. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với dục vọng mà trở thành không dục vọng. Người ấy không xao động vì lợi lộc, không xao động vì không lợi lộc, không xao động vì danh vọng, không xao động vì không danh vọng, không xao động vì lời khen, không xao động vì lời chê, không xao động vì hạnh phúc, không xao động vì khổ đau, không dao động, không run rẩy, không chấn động, không rúng động; - ‘tương tự như vậy, nên trầm tĩnh, không dục vọng’ là như thế.

Vị tỳ khuư không nên tạo ra (thái độ) kiêu ngạo ở bất cứ đâu -Kiêu ngạo: Có bảy sự kiêu ngạo. Không nên tạo ra, không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh ra (thái độ) kiêu ngạo do luyến ái, kiêu ngạo do sân hận, kiêu ngạo do si mê, kiêu ngạo do ngã mạn, kiêu ngạo do tà kiến, kiêu ngạo do ô nhiễm, kiêu ngạo do nghiệp. **Ở bất cứ đâu:** Ở bất cứ đâu là ở bất cứ nơi nào, ở một nơi nào đó, ở bên trong, hoặc ở bên ngoài, hoặc ở bên trong và bên ngoài; - ‘vị tỳ khuư không nên tạo ra (thái độ) kiêu ngạo ở bất cứ đâu’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Giống như ở phần giữa của biển cả

là đứng yên, sóng biển không được sanh ra,

tương tự như vậy, nên trầm tĩnh, không dục vọng,

vị tỳ khuư không nên tạo ra (thái độ) kiêu ngạo ở bất cứ đâu.”

14 - 7

Bậc có mắt được mở ra đã nói về

pháp thực chứng, có sự loại trừ các hiểm họa.

Thưa Ngài đại đức, xin Ngài hãy nói về đường lối thực hành,

về giới giải thoát, và luôn cả về định nữa.

Bậc có mắt được mở ra đã nói về - Đã nói về: là đã được trả lời, đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được thông báo, đã được ấn định, đã được khai mở, đã được chia sẻ, đã được làm rõ, đã được bày tỏ; - ‘đã nói về’ là như thế. **Bậc có mắt được mở ra:** Đức Thế Tôn có mắt được mở ra với năm loại mắt: có mắt được mở ra với nhục nhãn, có mắt được mở ra với Thiên nhãn, có mắt được mở ra với Tuệ nhãn, có mắt được mở ra với Phật nhãn, và có mắt được mở ra với Toàn nhãn.

Đức Thế Tôn có mắt được mở ra **với nhục nhãn** nghĩa là thế nào? Ở nhục nhãn của đức Thế Tôn hiện hữu năm màu sắc: màu xanh, màu vàng, màu đỏ, màu đen, và màu trắng. Và các lông mi của đức Thế Tôn: nơi nào các lông mi mọc, màu xanh ở nơi ấy là màu xanh tuyền, duyên dáng, đáng nhìn, như là hoa của cây *ummā*. Phần bên ngoài xung quanh nơi ấy có màu vàng, là màu vàng tuyền, màu của kim loại vàng, duyên dáng, đáng nhìn, như là hoa của cây *kaṇikāra*. –

– Ubhayato¹ ca akkhikūṭāni² bhagavato lohitakāni honti sulohitakāni pāsādikāni dassaneyyāni indagopakasamānāni. Majjhe kaṇhaṃ hoti sukaṇhaṃ alūkhaṃ siniddhaṃ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ addāriṭṭhaka-samānaṃ.³ Tassa parato odātaṃ hoti su-odātaṃ⁴ setaṃ paṇḍaraṃ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ osadhītārakāsamaṇaṃ. Tena bhagavā pākatikena maṃsacakkhunā attabhāvapariyāpanna purimasucaritakammābhinibbattena samantā yojanaṃ passati divā ceva rattiṇca. Yadā hi⁵ caturaṅgasamannāgato andhakāro hoti: suriyo ca atthaṅgato⁶ hoti, kāḷapakkho ca uposatho hoti, tibbo ca vanasaṇḍo hoti, mahā ca kāḷamegho⁷ abbhutṭhito hoti, evarūpepi caturaṅgasamannāgate andhakāre samantā yojanaṃ passati. Yattha so kuḍḍo⁸ vā kavāṭaṃ vā pākāro vā pabbato vā gacchaṃ vā latā vā āvaraṇaṃ rūpānaṃ dassanāya. Ekañce tilaphalaṃ nimittaṃ katvā tilavāhe pakkhipēyya, taññeva tilaphalaṃ uddhareyya. Evaṃ parisuddhaṃ bhagavato pākatikaṃ maṃsacakkhu.⁹ Evaṃ bhagavā maṃsacakkhunāpi vivaṭacakkhu.

Kathaṃ bhagavā **dibbena cakkhunāpi** vivaṭacakkhu? Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne¹⁰ hīne paṇite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti: ‘Ime vata¹¹ bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānaṃ upavādakā micchādīṭṭhikā micchādīṭṭhi-kammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānaṃ anupavādakā sammādīṭṭhikā sammādīṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā parammaraṇā sugatiṃ saggamaṃ lokaṃ upapannā ’ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne¹⁰ hīne paṇite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti. Ākaṅkhamāno ca bhagavā ekampi lokadhātumaṃ passeyya, dve pi lokadhātuyomaṃ passeyya, tisso pi lokadhātuyomaṃ passeyya, catasso pi lokadhātuyomaṃ passeyya, pañcapi lokadhātuyomaṃ passeyya, dasa pi lokadhātuyomaṃ passeyya, vīsampi lokadhātuyomaṃ passeyya, tiṃsampi lokadhātuyomaṃ passeyya, cattālīsampi lokadhātuyomaṃ passeyya, paññāsampi lokadhātuyomaṃ passeyya, satampi lokadhātuyomaṃ passeyya,¹² saḥassampi cūlanikaṃ lokadhātumaṃ passeyya, dvisahassampi¹³ majjhimikaṃ lokadhātumaṃ passeyya, tisahassim¹⁴ mahāsahassampi lokadhātumaṃ passeyya. Yāvata vā pana ākaṅkheyya tāvatakaṃ passeyya. Evaṃ parisuddhaṃ bhagavato dibbaṃ cakkhu.¹⁵ Evaṃ bhagavā¹⁶ dibbena cakkhunāpi vivaṭacakkhū.

¹ ubhato - Ma.

² akkhikupāni - Syā.

³ aḷariṭṭhakasamānaṃ - Syā, PTS.

⁴ suvodātaṃ - PTS.

⁵ yadā hipi - Ma; yadāpi - Syā, PTS.

⁶ atthaṅgamito - Syā, PTS.

⁷ akāḷamegho - Syā, PTS.

⁸ natthi so kuṭṭo - Ma;

natthi so kūṭo - Syā, PTS.

⁹ pākatikamaṃsacakkhu - Syā, PTS.

¹⁰ upapajjamāne - Ma, Syā, PTS.

¹¹ ime te - PTS.

¹² satampi lokadhātuyomaṃ passeyya -

itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹³ dvisahassampi - Sīmu 2.

¹⁴ tisahassampi lokadhātumaṃ passeyya - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ dibbacakkhu - Syā, PTS.

¹⁶ bhagavatā - Sīmu 2.

– Hai bên đuôi mắt của đức Thế Tôn có màu đỏ, là màu đỏ tuyền, duyên dáng, đáng nhìn, như là màu của loài mối cánh. Chính giữa (hai con mắt) có màu đen, là màu đen tuyền, không sần sùi, bóng láng, duyên dáng, đáng nhìn, như là màu trái *addāriṭṭhaka*. Phần bên ngoài xung quanh nơi ấy có màu trắng, là màu trắng tuyền, trắng tinh, trắng sáng, duyên dáng, đáng nhìn, như là ngôi sao *Osadhī*. Nhục nhãn tự nhiên ấy, nương ở kim thân, đã được sanh lên do hạnh nghiệp tốt đẹp trong thời quá khứ; thông qua nó, đức Thế Tôn nhìn thấy xung quanh một do-tuần, ban ngày và luôn cả ban đêm. Ngay cả vào lúc tối tăm hội đủ bốn yếu tố: Mặt trời đã lặn xuống, vào ngày trai giới thuộc hạ huyền (đêm cuối tháng âm lịch), nơi khu rừng già sâu thẳm, và có đám mây đen lớn trôi dật; ngay cả vào lúc tối tăm hội đủ bốn yếu tố có hình thức như thế, Ngài cũng vẫn nhìn thấy xung quanh một do-tuần. Ở nơi nào đâu có vách tường, cánh cửa, tường thành, ngọn núi, bụi rậm, hoặc dây leo, cũng không là sự ngăn trở việc nhìn thấy các hình thể. Nếu sau khi làm dấu một hạt mè rồi ném vào cỗ xe chở hạt mè, Ngài vẫn có thể nhặt lên chính hạt mè ấy. Nhục nhãn tự nhiên của đức Thế Tôn là thanh tịnh như vậy. Đức Thế Tôn có mắt được mở ra với nhục nhãn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn có mắt được mở ra **với Thiên nhãn** nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn, với Thiên nhãn thanh tịnh vượt trội loài người, nhìn thấy các chúng sanh trong khi chết đi rồi sanh lại (trở thành) hạ tiện, cao quý, đẹp đẽ, xấu xí, sung sướng, (hay) đau khổ, Ngài biết được rằng các chúng sanh đều đi theo nghiệp tương ứng: “Quả vậy, những chúng sanh đang hiện hữu này có uế hạnh về thân, có uế hạnh về khẩu, có uế hạnh về ý, vu khống các bậc Thánh, theo tà kiến, tán thành các hành động do tà kiến. Những kẻ ấy, khi tan rã thân xác và chết đi, bị sanh vào đọa xứ, cõi khổ, nơi trừng phạt, địa ngục. Trái lại, những chúng sanh đang hiện hữu này có thiện hạnh về thân, có thiện hạnh về khẩu, có thiện hạnh về ý, không vu khống các bậc Thánh, theo chánh kiến, tán thành các hành động do chánh kiến. Những người ấy, khi tan rã thân xác và chết đi, được sanh vào chốn an vui, cõi Trời, thế gian (này).” Như thế, bằng Thiên nhãn thanh tịnh vượt trội loài người, Ngài nhìn thấy các chúng sanh trong khi chết đi rồi sanh lại (trở thành) hạ tiện, cao quý, đẹp đẽ, xấu xí, sung sướng, (hay) đau khổ, Ngài biết được rằng các chúng sanh đều đi theo nghiệp tương ứng. Và trong khi mong muốn, đức Thế Tôn có thể nhìn thấy một thế giới,¹ có thể nhìn thấy hai thế giới, có thể nhìn thấy ba thế giới, có thể nhìn thấy bốn thế giới, có thể nhìn thấy năm thế giới, có thể nhìn thấy mười thế giới, có thể nhìn thấy hai mươi thế giới, có thể nhìn thấy ba mươi thế giới, có thể nhìn thấy bốn mươi thế giới, có thể nhìn thấy năm mươi thế giới, có thể nhìn thấy nhất thiên – tức Tiểu thế giới, có thể nhìn thấy nhị thiên – tức Trung thế giới, có thể nhìn thấy tam thiên – tức Đại Thiên thế giới.² Hơn nữa, Ngài mong muốn đến chùng nào thì Ngài có thể nhìn thấy đến chùng ấy. Thiên nhãn của đức Thế Tôn là thanh tịnh như vậy. Đức Thế Tôn có mắt được mở ra với Thiên nhãn nghĩa là như vậy.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘*Lokadhātu* - Thế giới’ ở trang 731.

² Xem Phần Phụ Chú về ‘Nhất thiên - Tiểu thế giới, Nhị thiên - Trung thế giới, Tam thiên - Đại Thiên thế giới’ ở trang 732.

Kathaṃ bhagavā **paññācakkhunāpi** vivaṭacakkhu? Bhagavā mahāpañño puthupañño hāsupañño¹ javanapañño tikkhapañño nibbedhikapañño paññāpabhedakusalo pabhinnañño adhigatapaṭisambhido, catuvesārajappatto dasabaladhārī purisāsabho purisasiho purisanāgo purisājañño purisadhorayho² anantañño anantatejo anantayaso, aḍḍho³ mahaddhano dhanavā, netā vinetā anunetā paññāpetā⁴ nijjhāpetā⁵ pekkhetā pasādetā. So hi bhagavā anuppanassa maggassa uppādetā asañjātassa maggassa sañjanetā, anakkhātassa maggassa akkhātā, maggaññū maggavidū maggakovido. Maggānugā ca pana etarahi sāvakā viharanti pacchāsamannāgatā.

So hi bhagavā jānaṃ jānāti, passaṃ passaṃ. Cakkhubhūto ñāṇabhūto dhammabhūto⁶ brahmabhūto vattā pavattā atthassa ninnetā amatassa dātā, dhammassāmī tathāgato. Natthi tassa bhagavato aññātaṃ adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphasitaṃ⁷ paññāya, atītaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ⁸ upādāya sabbe dhammā sabbākārena buddhassa bhagavato ñāṇamukhe āpāthaṃ āgacchanti. Yaṃ kiñci ñeyyaṃ⁹ nāma atthi dhammaṃ jānitabbaṃ,¹⁰ attattho vā parattho vā ubhayattho vā diṭṭhadhammiko vā attho samparāyiko vā attho uttāno vā attho gambhīro vā attho gūlho¹¹ vā attho paṭicchanno vā attho neyyo vā attho nīto vā attho anavajjo vā attho nikkilesso vā attho vodāno¹² vā attho paramattho vā attho,¹³ sabbānaṃ taṃ antobuddhañāṇe parivattati.

Sabbānaṃ kāyakammaṃ buddhassa bhagavato ñāṇānuparivatti. Sabbānaṃ vacīkammaṃ – sabbānaṃ manokammaṃ buddhassa bhagavato ñāṇānuparivatti. Atīte buddhassa bhagavato appaṭihataṃ ñāṇaṃ anāgate – paccuppanne appaṭihataṃ ñāṇaṃ. Yāvatakaṃ ñeyyaṃ tāvatakaṃ ñāṇaṃ, yāvatakaṃ ñāṇaṃ tāvatakaṃ ñeyyaṃ, ñeyyapariyantikaṃ ñāṇaṃ, ñāṇapariyantikaṃ ñeyyaṃ, ñeyyaṃ atikkamitvā ñāṇaṃ nappavattati, ñāṇaṃ atikkamitvā ñeyyapatho natthi, aññamaññāpariyantaṭṭhāyino¹⁴ te dhammā. Yathā dvinnaṃ samuggapaṭalānaṃ sammā phassitānaṃ¹⁵ heṭṭhimaṃ samuggapaṭalaṃ uparimaṃ¹⁶ nātivattati, uparimaṃ samuggapaṭalaṃ heṭṭhimaṃ¹⁷ nātivattati, aññamaññāpariyantaṭṭhāyino te, evamevaṃ buddhassa bhagavato ñeyyaṃca ñāṇaṃca aññamaññāpariyantaṭṭhāyino.¹⁴ Yāvatakaṃ ñeyyaṃ tāvatakaṃ ñāṇaṃ, yāvatakaṃ ñāṇaṃ tāvatakaṃ ñeyyaṃ, ñeyyapariyantikaṃ ñāṇaṃ, ñāṇapariyantikaṃ ñeyyaṃ, ñeyyaṃ atikkamitvā ñāṇaṃ nappavattati, ñāṇaṃ atikkamitvā ñeyyapatho natthi, aññamaññāpariyantaṭṭhāyino¹⁴ te dhammā.

¹ hāsapañño - Ma, Syā, PTS.

² purisadhoreyho - Syā, PTS.

³ aḍḍho - Syā.

⁴ saññāpetā - Syā, PTS.

⁵ anijjhāpetā - Ma.

⁶ dhammabhūto ñāṇabhūto - Syā, PTS.

⁷ aphasitaṃ - Syā, PTS.

⁸ atītānāgatapaccuppannaṃ - Syā, PTS.

⁹ neyyaṃ - Syā, PTS, Simu 2, evaṃ sabbattha.

¹⁰ atthi jānitabbaṃ - Ma, Syā.

¹¹ guyho - PTS.

¹² vodāto - Syā.

¹³ paramattho vā - Syā, PTS.

¹⁴ aññamaññāpariyantaṭṭhāyino - PTS.

¹⁵ phusitānaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ uparimaṃva - Syā, PTS.

¹⁷ heṭṭhimaṃva - Syā, PTS.

Đức Thế Tôn có mắt được mở ra **với Tuệ nhãn** nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn là bậc có tuệ vĩ đại, có tuệ rộng lớn, có tuệ vi tiểu, có tuệ tốc hành, có tuệ sắc bén, có tuệ thấu suốt, là bậc thiện xảo trong việc chia chẻ bằng tuệ, bậc có trí đã được phát triển, đã đạt đến tuệ phân tích, đã đạt được bốn pháp tự tin, có sự duy trì mười lực, là bậc Nhân Ngưu, bậc Nhân Sư, bậc Nhân Tượng, bậc Nhân Kiệt, bậc Nhân Đạo, bậc có trí vô biên, có oai lực vô biên, có danh vọng vô biên, giàu có (về trí tuệ), có tài sản lớn (về trí tuệ), sở hữu tài sản (về trí tuệ), là bậc Hương Đạo, bậc Hương Dẫn, bậc Đoạn Nghi, bậc Truyền Đạt, bậc Truyền Thọ, bậc Khởi Mở, bậc Khởi Tín. Chính đức Thế Tôn ấy là vị làm sanh khởi Đạo Lộ chưa được sanh khởi, là vị làm sanh ra Đạo Lộ chưa được sanh ra, là vị tuyên thuyết Đạo Lộ chưa được tuyên thuyết, là vị biết về Đạo Lộ, là vị hiểu rõ về Đạo Lộ, là vị rành rẽ về Đạo Lộ. Và hơn nữa, những người đi theo Đạo Lộ, là các đệ tử của Ngài, hiện nay đang an trú và sau này sẽ thành tựu (Đạo Lộ ấy).

Chính đức Thế Tôn ấy biết (đúng bản thể) điều cần phải biết, thấy (đúng bản thể) điều cần phải thấy, là bậc có bản thể của mắt, có bản thể của trí, có bản thể của pháp, có bản thể của Phạm Thiên, là vị công bố, vị tuyên thuyết, vị chỉ dẫn mục đích, vị ban cho Bất Tử, bậc Pháp Chủ, đức Như Lai. Đối với đức Thế Tôn ấy, không có việc không biết, không thấy, không hiểu rõ, không chứng ngộ, không chạm đến bằng tuệ. Tất cả các pháp liên quan đến quá khứ, tương lai, hiện tại, với mọi biểu hiện, đều đi đến phạm vi ở trong tâm trí tuệ của đức Phật Thế Tôn. Bất cứ điều gì có thể biết, nghĩa là có pháp cần phải biết, có lợi ích cho mình, hoặc có lợi ích cho người khác, hoặc có lợi ích cho cả hai, hoặc có lợi ích liên quan đời này, hoặc có lợi ích liên quan đời sau, hoặc có lợi ích hời hợt, hoặc có lợi ích thâm sâu, hoặc có lợi ích được giấu kín, hoặc có lợi ích được che đậy, hoặc có lợi ích tiềm tàng, hoặc có lợi ích hiển hiện, hoặc có lợi ích không tội lỗi, hoặc có lợi ích không ô nhiễm, hoặc có lợi ích trong sạch, hoặc có lợi ích là lợi ích tối thượng, tất cả (các) điều ấy đều vận hành ở bên trong trí của đức Phật.

Tất cả thân nghiệp của đức Phật Thế Tôn đều vận hành theo trí, tất cả khẩu nghiệp – tất cả ý nghiệp của đức Phật Thế Tôn đều vận hành theo trí. Đức Phật Thế Tôn có trí không bị chướng ngại về quá khứ, – về vị lai, có trí không bị chướng ngại về hiện tại. Điều-có-thể-biết là chùng nào thì trí là chùng ấy, trí là chùng nào thì điều-có-thể-biết là chùng ấy. Trí có điều-có-thể-biết là giới hạn, điều-có-thể-biết có trí là giới hạn; vượt qua điều-có-thể-biết thì trí không vận hành, vượt qua trí thì không có hành trình của điều-có-thể-biết; các pháp ấy có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau. Giống như hai nắp đậy của cái hộp được gắn liền đúng đắn, nắp đậy bên dưới không lệch nắp trên, nắp đậy bên trên không lệch nắp dưới, chúng có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau; tương tự như vậy, điều-có-thể-biết và trí của đức Phật Thế Tôn có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau. Điều-có-thể-biết là chùng nào thì trí là chùng ấy, trí là chùng nào thì điều-có-thể-biết là chùng ấy. Trí có điều-có-thể-biết là giới hạn, điều-có-thể-biết có trí là giới hạn; vượt qua điều-có-thể-biết thì trí không vận hành, vượt qua trí thì không có hành trình của điều-có-thể-biết; các pháp ấy có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau.

Sabbadhammesu buddhassa bhagavato ñāṇaṃ parivattati. Sabbe dhammā buddhassa bhagavato āvajjanapaṭibaddhā ākaṅkhāpaṭibaddhā manasikārapaṭibaddhā cittuppādapaṭibaddhā. Sabbasattesu buddhassa bhagavato ñāṇaṃ parivattati. Sabbesaṃ sattānaṃ bhagavā āsayāṃ jānāti, anusayāṃ jānāti, caritaṃ jānāti, adhimuttiṃ jānāti. Apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye bhābbābhabbe satte pajānāti.¹ Sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇī pajā sadevamanussā anto buddhañāṇe parivattati.

Yathā ye keci macchakacchapā antamaso timitimiṅgalaṃ upādāya antomahāsamudde parivattanti, evamevaṃ sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇī pajā sadevamanussā antobuddhañāṇe parivattati. Yathā ye keci pakkhī antamaso garuḷaṃ venateyyaṃ upādāya ākāsassa padese parivattanti, evamevaṃ yepi te sārīputtasamā paññāya, tepi buddhañāṇassa padese parivattanti. Buddhañāṇaṃ devamanussānaṃ paññaṃ pharivā abhibhavivā tiṭṭhati. Ye ca te² khattiyapaṇḍitā brāhmaṇapaṇḍitā gahapatipaṇḍitā samaṇapaṇḍitā nipuṇā³ kataparappavādā⁴ vāavedhirūpā⁵ vobhindantā maññe caranti paññāgatena ditṭhigatāni, te paññaṃ abhisankharivā abhisankharivā tathāgataṃ upasaṅkamtivā pucchanti gūḷhāni ca paṭicchannāni ca.⁶ Kathitā vissajjitā ca te pañhā bhagavatā⁷ honti nidditṭhakāraṇā. Upakkhittakāva⁸ te bhagavato sampajjanti.⁹ Atha kho bhagavā va¹⁰ tattha atirocati, yadidaṃ paññāyāti. Evaṃ bhagavā paññācakkhunāpi vivaṭacakkhu.

Kathaṃ bhagavā **buddhacakkhunāpi** vivaṭacakkhu? Bhagavā buddhacakkhunā lokaṃ olokento¹¹ addasa satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye, appekacce paralokavajjabhayadassāvino viharante, appekacce ca na paralokavajjabhayadassāvino viharante.¹² Seyyathāpi nāma uppaliniyaṃ vā paduminiyaṃ vā puṇḍarīkiniyaṃ vā appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni¹³ udakā anuggatāni¹⁴ antonimuggaposiṇi,¹⁵ appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni¹³ samodakaṃ ṭhitāni, appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni¹³ udakā accuggamma tiṭṭhanti anupalittāni udakena, evamevaṃ bhagavā buddhacakkhunā lokaṃ olokento¹¹ addasa satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye, appekacce paralokavajjabhayadassāvino viharante, appekacce na paralokavajjabhayadassāvino viharante.¹²

¹ jānāti - Syā, PTS.

² ye pi te - Syā, PTS.

³ nipuṇā - Syā.

⁴ parappavādā - PTS.

⁵ vāvedhirūpā - Syā, PTS.

⁶ gūḷhāni ca paṭicchannāni ca - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ bhagavato - Sīmu 2.

⁸ upakkhittakā ca - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ sampajjante - PTS.

¹⁰ bhagavā - Ma, Syā, PTS.

¹¹ volokento - Ma, Syā, PTS.

¹² appekacce ca na ~bhayadassāvino viharante - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹³ saṃvaddhāni - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ udakānuggatāni - PTS.

¹⁵ antonimuggapositāni - PTS.

Trí của đức Phật Thế Tôn vận hành ở tất cả các pháp. Tất cả các pháp được gắn liền với sự hướng tâm, được gắn liền với sự mong muốn, được gắn liền với sự chú tâm, được gắn liền với sự khởi tâm của đức Phật Thế Tôn. Trí của đức Phật Thế Tôn vận hành ở tất cả chúng sanh. Đức Thế Tôn biết tính tình, biết tiềm năng, biết nét hạnh, biết khuynh hướng của tất cả chúng sanh. Ngài nhận biết các chúng sanh có tâm nhìn bị vấy bụi ít và có tâm nhìn bị vấy bụi nhiều, có giác quan sắc sảo và có giác quan cùn lụt, có tánh khí tốt và có tánh khí tồi, có thể hiểu được một cách nhanh chóng và có thể hiểu được một cách khó khăn, có khả năng và không có khả năng. Thế gian tính luôn cõi chư Thiên, cõi Ma Vương, cõi Phạm Thiên, cho đến dòng dõi Sa-môn, Bà-la-môn, các hạng chư Thiên và loài người, chuyển vận ở bên trong trí của đức Phật.

Giống như bất cứ những loài cá và rùa nào, thậm chí luôn cả cá ông và cá voi, chuyển vận ở bên trong đại dương; tương tự như vậy, thế gian tính luôn cõi chư Thiên, cõi Ma Vương, cõi Phạm Thiên, cho đến dòng dõi Sa-môn, Bà-la-môn, các hạng chư Thiên và loài người, chuyển vận ở bên trong trí của đức Phật. Giống như bất cứ những loài có cánh nào, thậm chí luôn cả loài nhân điểu là loài linh thú, chuyển vận ở phạm vi thuộc bầu trời; tương tự như vậy, những vị nào tương đương với vị Sāriputta về tuệ, những vị ấy cũng chuyển vận ở phạm vi thuộc Phật trí; Phật trí thâm nhập tuệ của chư Thiên và loài người, ngự trị, và trụ lại. Những vị Sát-đế-ly sáng suốt, những vị Bà-la-môn sáng suốt, những gia chủ sáng suốt, những vị Sa-môn sáng suốt, tinh tế, quen thuộc với học thuyết của những người khác như người cung thủ có thể bắn trúng cọng tóc, nghĩ rằng họ hành xử với sự thành tựu của tuệ trong khi bẻ đôi các tà kiến. Sau khi chuẩn bị các câu hỏi, họ đi đến gặp đức Như Lai rồi hỏi các điều bí mật và đã được che giấu. Được đức Thế Tôn giảng giải và trả lời, các câu hỏi ấy trở nên rõ ràng. Những người ấy đều quy thuận với đức Thế Tôn. Khi ấy, chính đức Thế Tôn, trong trường hợp ấy, chói sáng rực rỡ; điều ấy là nhờ vào tuệ. Đức Thế Tôn có mắt được mở ra với Tuệ nhãn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn có mắt được mở ra **với Phật nhãn** nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn, trong khi dùng Phật nhãn quán xét thế gian, đã nhìn thấy các chúng sanh có tâm nhìn bị vấy bụi ít và có tâm nhìn bị vấy bụi nhiều, có giác quan sắc sảo và có giác quan cùn lụt, có tánh khí tốt và có tánh khí tồi, có thể hiểu được một cách nhanh chóng và có thể hiểu được một cách khó khăn, (đã nhìn thấy) một số chúng sanh đang sống có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác, một số chúng sanh đang sống không có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác. Cũng giống như ở hồ sen xanh hoặc ở hồ sen hồng hoặc ở hồ sen trắng, có một số sen xanh, hoặc sen hồng, hoặc sen trắng được sanh ra ở trong nước, được phát triển ở trong nước, không vươn ra khỏi nước, và được nuôi dưỡng chìm ở bên trong (nước); có một số sen xanh, hoặc sen hồng, hoặc sen trắng được sanh ra ở trong nước, được phát triển ở trong nước, sống ngang bằng mặt nước; và có một số sen xanh, hoặc sen hồng, hoặc sen trắng được sanh ra ở trong nước, được phát triển ở trong nước, vươn lên khỏi nước, và tồn tại không bị vấy bẩn bởi nước; tương tự như vậy, đức Thế Tôn trong khi dùng Phật nhãn quán xét thế gian đã nhìn thấy các chúng sanh có tâm nhìn bị vấy bụi ít và có tâm nhìn bị vấy bụi nhiều, có giác quan sắc sảo và có giác quan cùn lụt, có tánh khí tốt và có tánh khí tồi, có thể hiểu được một cách nhanh chóng và có thể hiểu được một cách khó khăn, (đã nhìn thấy) một số chúng sanh đang sống có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác, một số chúng sanh đang sống không có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác.

Jānāti bhagavā ‘ayaṃ puggalo rāgacarito, ayaṃ dosacarito, ayaṃ mohacarito, ayaṃ vitakkacarito, ayaṃ saddhācarito, ayaṃ ñāṇacarito ’ti. Rāgacaritassa bhagavā puggalassa asubhakathaṃ katheti. Dosacaritassa bhagavā puggalassa mettābhāvanāṃ ācikkhati. Mohacaritaṃ bhagavā puggalaṃ¹ uddese paripucchāya kālena dhammasavane² kālena dhammasākacchāya garusaṃvāse niveseti. Vitakkacaritassa bhagavā puggalassa ānāpānasatiṃ ācikkhati. Saddhācaritassa bhagavā puggalassa pasādaniyaṃ³ nimittaṃ ācikkhati buddhasubodhiṃ dhammasudhammataṃ saṅghasuppaṭṭiṃ⁴ silāni ca attano. Ñāṇacaritassa bhagavā puggalassa ācikkhati vipassanānimittaṃ aniccākāraṃ dukkhākāraṃ anattākāraṃ.

1. “*Sele yathā pabbatamuddhaniṭṭhito
yathāpi passe janataṃ samantato,
tathūpamaṃ dhammamayaṃ sumedha
pāsādamāruyaṃ samantacakkhu,
sokāvatiṇṇaṃ⁵ janatamapetasoko
avekkhassu jātijarābhibhūtaṃ*”ti.⁶
Evaṃ bhagavā buddhacakkhunāpi vivaṭacakkhu.

Kathaṃ bhagavā **samantacakkhunāpi** vivaṭacakkhu? Samantacakkhu vuccati sabbaññutañānaṃ. Bhagavā sabbaññutañāneṇa upeto samupeto upagato⁷ samupagato⁸ upapanno sampanno⁹ samannāgato.

2. “*Na tassa addiṭṭhamidhatthi kiñci
atho aviññātamajānitabbaṃ,
sabbaṃ abhiññāsi yadatthi ñeyyaṃ¹⁰
tathāgato tena samantacakkhū*”ti.¹¹
Evaṃ bhagavā samantacakkhunāpi vivaṭacakkhū ’ti - akittayī vivaṭacakkhu.

Sakkhidhammaṃ parissayavinayan ’ti - **Sakkhidhamman** ’ti na itihitihaṃ, na itikirāya, na paramparāya, na piṭakasampadāya, na takkahetu, na nayahetu, na ākāraparivitakkena, na diṭṭhiniyjhānakkhantiyā sāmaṃ sayamabhiññātaṃ attapaccakkhaṃ dhamman ’ti¹² - sakkhidhammaṃ.

¹ mohacaritassa bhagavā puggalassa - Ma.

² dhammassavane - Ma, Syā, PTS.

³ pasādaniyaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ suppaṭṭiṃ - Syā, PTS.

⁵ sokāvakiṇṇaṃ - Syā, PTS.

⁶ Dīghanikāya, Mahāpadānasutta;

Majjhimanikāya, Ariyapariyesanasutta, Bodhirājakumārasutta;
Brahmasaṃyutta, Paṭhamavagga; Itivuttaka, Dutiyavagga.

⁷ upāgato - Sīmu 2, Pu.

⁸ samupāgato - Sīmu 2, Pu.

⁹ samupapanno - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ neyyaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹¹ Paṭisambhidāmagga, Nāṇakathā, Indriyakathā.

¹² attapaccakkhadhamman ’ti - Syā, PTS.

Đức Thế Tôn biết rằng: “Người này có tánh luyến ái, người này có tánh sân, người này có tánh si, người này có tánh tâm, người này có tánh tín, người này có tánh giác.” Đối với người có tánh luyến ái, đức Thế Tôn thuyết bài giảng về đề mục tử thi. Đối với người có tánh sân, đức Thế Tôn chỉ dạy sự tu tập về tâm từ. Đối với người có tánh si, đức Thế Tôn dạy bảo việc đọc tụng, việc vấn hỏi, việc lắng nghe Giáo Pháp lúc hợp thời, việc bàn luận Giáo Pháp lúc hợp thời, việc cộng trú với vị thầy. Đối với người có tánh tâm, đức Thế Tôn chỉ dạy về niệm hơi thở vào - hơi thở ra. Đối với người có tánh tín, đức Thế Tôn chỉ dạy về biểu hiện đem lại sự thành tín: sự giác ngộ tốt đẹp của đức Phật, tính chất tốt đẹp của Giáo Pháp, sự hành trì tốt đẹp của Chúng Tăng, và các giới của bản thân. Đối với người có tánh giác, đức Thế Tôn chỉ dạy về ấn chứng của pháp minh sát: biểu hiện của vô thường, biểu hiện của khổ, biểu hiện của vô ngã.

1. *“Giống như người đứng ở đỉnh của ngọn núi đá, cũng giống như người có thể nhìn thấy dân chúng ở xung quanh, tương tự như thế ấy, bạch đấng Khôn Ngoan, bạch đấng Toàn Nhãn, sau khi bước lên tòa lâu đài làm bằng Giáo Pháp, xin bậc đã xa lìa sáu muộn hãy quan sát chúng sanh bị rơi vào sáu muộn, bị ngự trị bởi sanh và già.”*

Đức Thế Tôn có mắt được mở ra với Phật nhãn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn có mắt được mở ra với **Toàn nhãn** nghĩa là thế nào? Toàn nhãn nói đến trí Toàn Giác. Đức Thế Tôn đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần, đã tiến vào, đã đạt đến, đã đầy đủ, đã thành tựu với trí Toàn Giác.

2. *“Đối với Ngài, không có bất cứ điều gì ở nơi đây là không được nhìn thấy, không được nhận thức, hoặc không thể biết được. Điều nào có thể biết được, Ngài đã biết rõ tất cả; vì thế đức Như Lai là bậc Toàn Nhãn.”*

Đức Thế Tôn có mắt được mở ra với Toàn nhãn nghĩa là như vậy; - ‘bậc có mắt được mở ra đã nói về’ là như thế.

Pháp thực chứng, có sự loại trừ các hiểm họa - Pháp thực chứng: pháp không do nghe lời đồn đãi, không do nghe nói như thế, không do sự truyền thừa, không do sự thành tựu của việc thu thập kiến thức, không do nhân suy nghĩ, không do nhân suy luận, không do suy đoán theo biểu hiện, không do sự suy xét và chấp nhận về quan điểm, đã được chính bản thân biết rõ, đã được tự thân quán xét; - ‘pháp thực chứng’ là như thế.

Parissayavinayan 'ti - **Parissayā** 'ti dve parissayā: pākāṭaparissayā ca, paṭicchannaparissayā ca.

Katame pākāṭaparissayā? Sīhā vyagghā dīpī acchā taracchā¹ kokā mahisā² hatthī ahī vicchikā³ satapadī corā vā assu mānavā vā⁴ katakammā vā akatakammā vā, cakkhurogo sotarogo ghānarogo jivhārogo kāyarogo sīsarogo kaṇṇarogo mukharogo dantarogo kāso sāso pināso ḍaho⁵ jaro kucchirogo mucchā pakkhandikā sūlā⁶ visūcīkā kuṭṭhaṃ gaṇḍo kilāso soso apamāro, daddu kaṇḍu kacchu hakhasā⁷ vitacchikā lohītapittaṃ⁸ madhumeho aṃsā piḷakā bhagandalā, pittasamuṭṭhānā ābādhā, semhasamuṭṭhānā ābādhā, vātasamuṭṭhānā ābādhā, sannipātikā ābādhā, utupariṇāmajā ābādhā, visamaparihārajā ābādhā, opakkamikā ābādhā, kammavipākajā ābādhā, sitaṃ uṇhaṃ jighacchā pipāsā uccāro passāvo, ḍamsamakasavātātapasiriṃsapasamphassā iti vā, ime vuccanti pākāṭaparissayā.

Katame paṭicchannaparissayā? Kāyaduccaritaṃ vacīduccaritaṃ manoduccaritaṃ, kāmacchandānīvaraṇaṃ vyāpādānīvaraṇaṃ thīnamiddhanīvaraṇaṃ uddhaccakukkuccānīvaraṇaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ, rāgo doso moho kodho upanāho makkho palāso issā macchariyaṃ māyā sāṭṭheyyaṃ thambho sārāmbho māno atimāno mado pamādo sabbe kilesā sabbāni duccaritāni sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisaṅkhārā. Ime vuccanti paṭicchannaparissayā.

Parissayā 'ti - Kenatṭhena parissayā? Parisahantīti parissayā, parihānāya saṃvattantīti parissayā, tatrāsāyāti parissayā.

Kathaṃ parisahantīti parissayā? Te parissayā taṃ puggalaṃ saṃvattanti parisahanti abhibhavanti ajjhottharanti pariyaḍiyanti maddanti. Evaṃ parisahantīti parissayā.

Kathaṃ parihānāya saṃvattantīti parissayā? Te parissayā kusalānaṃ dhammānaṃ antarāyāya parihānāya⁹ saṃvattanti. Katamesaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ? Sammāpaṭipadāya anulomapaṭipadāya appaccanīkapaṭipadāya anvatthapaṭipadāya dhammānudhammapaṭipadāya sīlesu paripūrakāritāya indriyesu guttadvāratāya bhojanesu¹⁰ mattaññutāya jāgariyānuyogassa satisampajāññassa, catunnaṃ satipaṭṭhānānaṃ bhāvanānuyogassa, catunnaṃ sammappadhānānaṃ – catunnaṃ iddhipādānaṃ – pañcannaṃ indriyānaṃ – pañcannaṃ balānaṃ – sattannaṃ bojjhaṅgānaṃ – ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa bhāvanānuyogassa. Imesaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ antarāyāya parihānāya⁹ saṃvattanti. Evampi¹¹ parihānāya saṃvattantīti parissayā.

¹ dīpi-accha-taracchā - PTS.

² gomahisā - Syā, PTS.

³ ahi vicchikā - Ma, Syā;

ahi-vicchikā - PTS.

⁴ mānavā - Syā, PTS.

⁵ ḍaho - Ma, PTS.

⁶ sulā - Syā.

⁷ rakhasā - Ma, Syā, PTS.

⁸ lohītaṃ pittaṃ - Syā.

⁹ parihānāya antarāyāya - Syā, PTS.

¹⁰ bhojane - Syā, PTS.

¹¹ evaṃ - Syā, PTS.

Có sự loại trừ các hiểm họa - Các hiểm họa: có hai loại hiểm họa: hiểm họa hiển hiện và hiểm họa khuất lấp.

Các điều nào là hiểm họa hiển hiện? Các con sư tử, hổ, báo, gấu, chó rừng, chó sói, trâu rừng, voi, rắn, bò cạp, rết, hoặc có thể là các kẻ cướp hay những kẻ tàn bạo có hành động gây sự hoặc chưa có hành động gây sự, bệnh ở mắt, bệnh ở tai trong, bệnh ở mũi, bệnh ở lưỡi, bệnh ở thân, bệnh ở đầu, bệnh ở lỗ tai, bệnh ở miệng, bệnh ở răng, ho, suyễn, sổ mũi, nhiệt, cảm sốt, đau bụng, xây xẩm, kiết lỵ, đau bụng bão, dịch tả, phong cùi, khối u, bệnh chàm, lao phổi, động kinh, mụn, nhọt, ghẻ ngứa, sảy, loét tay chân, máu và mật, bệnh tiểu đường, bệnh trĩ, ghẻ lở, loét hậu môn, bệnh phát khởi từ mật, bệnh phát khởi từ đờm, bệnh phát khởi từ gió, bệnh tổng hợp do mật-đờm-gió, bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, bệnh thuộc dạng cấp tính, bệnh sanh lên vì quả của nghiệp, lạnh, nóng, đói, khát, đại tiện, tiểu tiện, các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, hoặc là như thế; các điều này được gọi là hiểm họa hiển hiện.

Các điều nào là hiểm họa khuất lấp? Uế hạnh về thân, uế hạnh về khẩu, uế hạnh về ý, pháp che lấp ‘mong muốn về dục,’ pháp che lấp ‘sân hận,’ pháp che lấp ‘dã dượi buồn ngủ,’ pháp che lấp ‘phóng dật và hối hận,’ pháp che lấp ‘hoài nghi,’ sự luyến ái, sân hận, si mê, giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bức bối, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện; các điều này được gọi là hiểm họa khuất lấp.

Các hiểm họa: Các hiểm họa với ý nghĩa gì? Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế,’ các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm,’ các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú.’

Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế’ nghĩa là thế nào? Các hiểm họa ấy khống chế, áp chế, ngự trị, đè bẹp, trấn áp, chà đạp cá nhân ấy. Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế’ nghĩa là như vậy.

Các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm’ nghĩa là thế nào? Các hiểm họa ấy đưa đến sự nguy hiểm, đến sự suy giảm đối với các thiện pháp. Đối với các thiện pháp nào? Đối với sự thực hành đúng đắn, đối với sự thực hành phù hợp, đối với sự thực hành không trái ngược, đối với sự thực hành đưa đến lợi ích, đối với sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, đối với việc làm đầy đủ các giới, đối với việc phòng vệ các giác quan, đối với việc biết chừng mực về vật thực, đối với sự luyện tập về tinh thức, đối với niệm và sự nhận biết rõ, đối với sự chuyên cần tu tập về bốn sự thiết lập niệm, đối với sự chuyên cần tu tập về bốn chánh cần, – về bốn nền tảng của thân thông, – về năm quyền, – về năm lực, – về bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, – về đạo lộ thánh thiện tám chi phần, chúng đưa đến sự nguy hiểm, đến sự suy giảm đối với các thiện pháp này. Các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm’ nghĩa là như vậy.

Kathaṃ tatrāsayaṭi parissayaṭi? Tatthete pāpakā akusalā dhammā uppajjanti attabhāvasannissayaṭi. Yathā bile bilāsayaṭi pāṇā sayanti, dake dakāsayaṭi pāṇā sayanti, vane vanāsayaṭi pāṇā sayanti, rukkhe rukkāsayaṭi pāṇā sayanti, evamevaṃ tatthete pāpakā akusalā dhammā uppajjanti attabhāvasannissayaṭi. Evampi tatrāsayaṭi parissayaṭi.

Vuttañhetvaṃ bhagavatā:

“Sāntevāsiko bhikkhave, bhikkhu sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati. Kathaṅca bhikkhave, bhikkhu sāntevāsiko sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati? Idha bhikkhave, bhikkhuno cakkhunā rūpaṃ disvā uppajjanti pāpakā akusalā dhammā sarasaṅkappā saññojanīyā, tyāssa¹ anto vasanti anvāssavasanti² pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sāntevāsikoti vuccati. Te naṃ samudācaranti, samudācaranti naṃ pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sācariyakoti vuccati. Puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhuno sotena saddaṃ sutvā – ghānena gandhaṃ ghāyitvā – jivhāya rasaṃ sāyitvā – kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā – manasā dhammaṃ viññāya uppajjanti pāpakā akusalā dhammā sarasaṅkappā saññojanīyā. Tyāssa¹ anto vasanti, anvāssavasanti² pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sāntevāsikoti vuccati. Te naṃ samudācaranti, samudācaranti naṃ pāpakā akusalā dhammāti, tasmā sācariyakoti vuccati. Evaṃ kho bhikkhave, bhikkhu sāntevāsiko sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati”ti.³ Evampi tatrāsayaṭi parissayaṭi.

Vuttañhetvaṃ bhagavatā:

“Tayo’me bhikkhave antarā malā antarā amittā antarā sapattā antarā vadhakā antarā paccatthikā.⁴ Katame tayo? Lobho bhikkhave, antarāmalaṃ antarāmitto⁵ antarāsapatto antarāvadhako antarāpaccatthiko. Doso bhikkhave – Moho bhikkhave antarāmalaṃ⁶ antarāmitto⁴ antarāsapatto antarāvadhako antarāpaccatthiko. Ime kho bhikkhave, tayo antarā malā antarā mittā antarā sapattā antarā vadhakā antarā paccatthikāti.⁷

3. *Anatthajanano lobho lobho cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ no nāvabujjhati.*⁷

¹ tyassa - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

² anvāssavasanti - Syā, Sīmu 2;
anvāvasanti - PTS; atthāssa vasanti - Sa.

³ Saḷāyatanaṣaṃyutta, Navapurāṇavagga.

⁴ antarāmalaṃ antarā-amittā antarāsapattā antarāvadhakā antarāpaccatthikā - Ma, Syā, PTS.

⁵ antarā-amitto - Ma, Syā, PTS.

⁶ antarāmalo - Ma, Syā.

⁷ Itivuttaka, Catutthavagga, Malasutta.

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ nghĩa là thế nào? Các ác bất thiện pháp này sanh lên ở nơi ấy thì có bản ngã (của người ấy) là nơi nương tựa. Giống như các sinh vật ‘có hang là chỗ trú’ thì ngụ ở hang, các sinh vật có ‘nước là chỗ trú’ thì ngụ ở nước, các sinh vật ‘có rừng là chỗ trú’ thì ngụ ở rừng, các sinh vật ‘có cây cối là chỗ trú’ thì ngụ ở cây cối, tương tự như vậy, các ác bất thiện pháp này sanh lên ở nơi ấy thì có bản ngã (của người ấy) là nơi nương tựa. Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái. Và này các tỳ khưu, thế nào là vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái? Này các tỳ khưu, ở đây, đối với vị tỳ khưu, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, các ác bất thiện pháp nào có sự di chuyển (ở các đối tượng) và có sự tư duy đưa đến sự ràng buộc sanh khởi đến vị ấy, các ác bất thiện pháp ấy trú ngụ, chiếm ngụ bên trong vị ấy; vì thế, được gọi là ‘có học trò.’ Chúng chi phối vị ấy, ‘các ác bất thiện pháp chi phối vị ấy;’ vì thế, được gọi là ‘có thầy dạy học.’ Và thêm nữa, này các tỳ khưu, đối với vị tỳ khưu, sau khi nghe âm thanh bằng tai, – sau khi ngửi hương bằng mũi, – sau khi nếm vị bằng lưỡi, – sau khi xúc chạm bằng thân, – sau khi nhận thức pháp bằng ý, các ác bất thiện pháp nào có sự di chuyển (ở các đối tượng) và có sự tư duy đưa đến sự ràng buộc sanh khởi đến vị ấy, các ác bất thiện pháp ấy trú ngụ, chiếm ngụ bên trong vị ấy; vì thế, được gọi là ‘có học trò.’ Chúng chi phối vị ấy, ‘các ác bất thiện pháp chi phối vị ấy;’ vì thế, được gọi là ‘có thầy dạy học.’ Này các tỳ khưu, quả là như vậy, vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái.” Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, có ba pháp này là các vết nhơ bên trong, các kẻ thù bên trong, các đối thủ bên trong, các kẻ giết chóc bên trong, các kẻ đối nghịch bên trong. Ba pháp nào? Này các tỳ khưu, tham là vết nhơ bên trong, kẻ thù bên trong, đối thủ bên trong, kẻ giết chóc bên trong, kẻ đối nghịch bên trong. Này các tỳ khưu, sân –nt– Này các tỳ khưu, si là vết nhơ bên trong, kẻ thù bên trong, đối thủ bên trong, kẻ giết chóc bên trong, kẻ đối nghịch bên trong.”

3. Tham là sự sanh ra điều không lợi ích, tham là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.

4. *Luddho atthaṃ na jānāti luddho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ¹ tadā hoti yaṃ lobho sahate naraṃ.*
5. *Anatthajanano doso doso cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.*
6. *Kuddho atthaṃ na jānāti kuddho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ¹ tadā hoti yaṃ kodho sahate naraṃ.*
7. *Anatthajanano moho moho cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.*
8. *Mūlho atthaṃ na jānāti mūlho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ¹ tadā hoti yaṃ moho sahate naran² ”ti.²
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

“Tayo kho ’me³ mahārāja, purisassa dhammā ajjhattaṃ uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Katame tayo? Lobho kho mahārāja, purisassa dhammo ajjhattaṃ uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Doso kho mahārāja – Moho kho mahārāja, purisassa dhammo ajjhattaṃ uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Ime kho mahārāja tayo⁴ purisassa dhammā ajjhattaṃ uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya.⁵”

9. *“Lobho doso ca moho ca purisaṃ pāpacetasam,
hiṃsanti attasambhūtā tacasāraṃ ’va samphalan⁴ ”ti.⁴
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

Vuttañhettaṃ bhagavatā:

10. *“Rāgo ca doso ca itonidānā
aratī ratī lomahaṃsā itojā,⁶
ito samuṭṭhāya manovitakkā
kumārakā dhaṅkamivossajanti⁷ ”ti.⁸
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

Parissayavinayan ti - Parissayavinayaṃ parissayapahānaṃ parissaya-vūpasamaṃ parissayapaṭinissaggaṃ parissayapaṭippassaddhiṃ amataṃ nibbānaṃ ’ti - sakkhidhammaṃ parissayavinayaṃ.

¹ andhatamaṃ - Syā.

² Itivuttaka, Catutthavagga, Malasutta.

³ kho - Ma, Syā, PTS.

⁴ tayo - itisaddo PTS potthake na dissate.

⁵ Kosalasaṃyutta, Paṭhamavagga.

⁶ aratī ratī lomahaṃso itojā - Ma;

aratī ratī lomahaṃso ito jāto - Syā, PTS.

⁷ dhaṅkamivossajanti ti - Syā, PTS.

⁸ Suttanipāta, Sūcilomasutta.

4. Người bị khởi tham không biết được điều lợi ích, người bị khởi tham không nhìn thấy lý lẽ. Tham không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.

5. Sân là sự sanh ra điều không lợi ích, sân là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.

6. Người bị nóng giận không biết được điều lợi ích, người bị nóng giận không nhìn thấy lý lẽ. Sự nóng giận không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.

7. Si là sự sanh ra điều không lợi ích, si là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.

8. Người bị si mê không biết được điều lợi ích, người bị si mê không nhìn thấy lý lẽ. Si không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Tâu đại vương, quả thật có ba pháp này được sanh lên thuộc nội phần; chúng sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Ba pháp nào? Tham, tâm đại vương, quả thật là pháp được sanh lên thuộc nội phần; nó sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Sân, tâm đại vương, quả thật –nt–. Si, tâm đại vương, quả thật là pháp được sanh lên thuộc nội phần; nó sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Tâu đại vương, quả thật ba pháp này được sanh lên thuộc nội phần, chúng sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người.”

9. “Tham sân và si, hiện hữu ở bản thân, hãm hại người có tâm ý xấu xa, tựa như việc kết trái hãm hại cây tre.”

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

10. “Luyến ái, sân hận, và si mê có căn nguyên từ nơi (bản ngã) này.

Ghét, thương, sự rờn lông sanh lên từ nơi (bản ngã) này.

Sự suy tư của tâm có nguồn sanh khởi từ nơi (bản ngã) này,

tựa như những bé trai buông lơ con quạ (bị cột chân bởi sợi chỉ dài).”

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Có sự loại trừ các hiểm họa: sự loại trừ các hiểm họa là sự dứt bỏ các hiểm họa, sự vắng lặng các hiểm họa, sự buông bỏ các hiểm họa, sự tịch tịnh các hiểm họa, Bất Tử, Niết Bàn; - ‘pháp thực chứng, có sự loại trừ các hiểm họa’ là như thế.

Paṭipadaṃ vadehi bhaddante 'ti - **Paṭipadaṃ vadehi** sammāpaṭipadaṃ anulomapaṭipadaṃ apaccanīkapaṭipadaṃ anvatthapaṭipadaṃ dhammānudhamma-paṭipadaṃ sīlesu paripūrakāritaṃ indriyesu guttadvārataṃ, bhojane mattaññutaṃ, jāgariyānuyogaṃ, satisampajaññaṃ, cattāro satipaṭṭhāne, cattāro sammappadhāne, cattāro iddhipāde, pañcindriyāni, pañca balāni, sattabojjhaṅge, ariyaṃ aṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ, nibbānañca, nibbānaḡāminiñca paṭipadaṃ vadehi ācikkha desehi paññapehi paṭṭhapehi vivara vibhaja uttānīkarohi pakāsehi 'ti - paṭipadaṃ vadehi. **Bhaddante** 'ti so nimmito buddhaṃ bhagavantaṃ ālapati. Athavā, yaṃ tvam dhammaṃ ācikkhi desesi paññapesi paṭṭhapesi vivari vibhaji uttānī-akāsi pakāsesi, sabbaṃ taṃ sundaraṃ bhaddakaṃ kalyāṇaṃ anavajjaṃ sevitabban 'ti - paṭipadaṃ vadehi bhaddante.

Pātimokkhamathavā pi samādhin 'ti - **Pātimokkhan** 'ti sīlaṃ patitṭhā ādi caraṇaṃ saṃyamo saṃvaro mukhaṃ pamukhaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ samāpattiyā.¹ **Athavāpi samādhin** 'ti yā cittaṃsa ṭhiti saṅṭhiti avatṭhiti avisāhāro avikkhepo avisāhaṭamaṇasatā samatho samādhindriyaṃ samādhibalaṃ sammāsamādhī 'ti² - pātimokkhamathavā pi samādhin.

Tenāha so nimmito:

*“Akittayī³ vivaṭacakkhu,
sakkhidhammaṃ parissayavinayaṃ,
paṭipadaṃ vadehi bhaddante,
pātimokkhamathavā pi samādhin”*ti.

14 - 8

*Cakkhūhi neva lolassa
gāmakathāya āvaraye sotaṃ,
rase ca nānugijjheyya
na ca mamāyetha kiñci lokasmiṃ.*

Cakkhūhi neva lolassā 'ti - Kathaṃ cakkhulolo hoti?⁴ Idhekacco bhikkhu cakkhulolo⁵ cakkhuloliyena samannāgato hoti: aditṭhaṃ dakkhitabbaṃ, ditṭhaṃ samatikkamitabbanti ārāmena ārāmaṃ, uyyānena uyyānaṃ, gāmena gāmaṃ, nigamena nigamaṃ, nagarena nagaraṃ, raṭṭhena raṭṭhaṃ, janapadena janapadaṃ, dīghacārikaṃ anavatthitacārikaṃ⁶ anuyutto hoti⁷ rūpadassanāya.⁸ Evampi cakkhulolo hoti.

¹ Jhānavibhaṅga.

² Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

³ akittayī - Syā, PTS.

⁴ kathaṃ cakkhuloloti? - Ma.

⁵ idhekacco cakkhuloliyena - Ma; Idhekacco cakkhulolo cakkhuloliyena - Syā, PTS.

⁶ anavatthitacārikaṃ - Ma.

⁷ anuyutto ca hoti - Ma;
anuyutto viharati - Syā, PTS.

⁸ rūpassa dassanāya - Ma.

Thưa Ngài đại đức, xin Ngài hãy nói về đường lối thực hành - Xin Ngài hãy nói về đường lối thực hành: Xin Ngài hãy nói, hãy nêu ra, hãy chỉ bảo, hãy thông báo, hãy ấn định, hãy khai mở, hãy chia sẻ, hãy làm rõ, hãy bày tỏ về sự thực hành đúng đắn, sự thực hành phù hợp, sự thực hành không trái ngược, sự thực hành đưa đến lợi ích, sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, việc làm đầy đủ các giới, việc phòng vệ các giác quan, việc biết chừng mực về vật thực, sự luyện tập về tinh thức, niệm và sự nhận biết rõ, bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh căn, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần, Niết Bàn, và đường lối thực hành đưa đến Niết Bàn; - ‘xin Ngài hãy nói về đường lối thực hành’ là như thế. **Thưa Ngài đại đức:** Vị (Phật) đã được hóa hiện ấy xung hô với đức Phật Thế Tôn. Hoặc là, pháp nào mà Ngài đã nêu ra, đã chỉ bảo, đã thông báo, đã ấn định, đã khai mở, đã chia sẻ, đã làm rõ, đã bày tỏ, mọi điều ấy là tốt đẹp, tốt lành, thiện, không bị chê trách, nên được thực hành; - ‘thưa Ngài đại đức, xin Ngài hãy nói về đường lối thực hành’ là như thế.

Về giới giải thoát, và luôn cả về định nữa - Về giới giải thoát: Giới là nền tảng, phần khởi đầu, sự thực hành, sự ngăn giữ, sự thu thúc, sự mở đầu, sự dẫn đầu nhằm chứng đạt các thiện pháp. **Và luôn cả về định nữa:** là sự ổn định, sự đứng vững, sự kiên định, sự không rối loạn, sự không tán loạn, trạng thái tâm ý không bị phân tán, sự vắng lặng, định quyền, định lực, chánh định của tâm; - ‘về giới giải thoát, và luôn cả về định nữa’ là như thế.

Vì thế, vị (Phật) do thần thông biến hóa ra đã hỏi rằng:
*“Bậc có mắt được mở ra đã nói về
 pháp thực chứng, có sự loại trừ các hiểm họa.
 Thưa Ngài đại đức, xin Ngài hãy nói về đường lối thực hành,
 về giới giải thoát, và luôn cả về định nữa.”*

14 - 8

*Không nên buông thả với đôi mắt,
 nên che đậy lỗ tai đối với chuyện làng xóm,
 không nên thèm muốn ở các vị nệm,
 và không nên chấp là của ta về bất cứ thứ gì ở thế gian.*

Không nên buông thả với đôi mắt: Buông thả con mắt là thế nào? Ở đây, một vị tỳ khưu nào đó buông thả con mắt, có trạng thái buông thả ở mắt (nghĩ rằng): “Nên thấy điều chưa thấy, nên bỏ qua điều đã thấy,” rồi từ tu viện này đến tu viện khác, từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, từ ngôi làng này đến ngôi làng khác, từ thị trấn này đến thị trấn khác, từ thành phố này đến thành phố khác, từ quốc độ này đến quốc độ khác, từ xứ sở này đến xứ sở khác, đeo đuổi cuộc du hành lâu dài, cuộc du hành bất định để nhìn ngắm cảnh sắc; buông thả con mắt là như vậy.

Athavā, bhikkhu¹ antaragharaṃ pavitṭho vīthiṃ paṭipanno asaṃvuto gacchati hatthiṃ olokento, assaṃ olokento, rathaṃ olokento, pattiṃ olokento, itthiyo olokento, purise olokento, kumārake olokento, kumārikāyo olokento, antarāpaṇaṃ olokento, gharamukhāni olokento, uddhaṃ olokento, adho olokento, disāvidisaṃ vipekkhamāno² gacchati. Evampi cakkhulolo hoti.

Athavā, bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī. Yatvādhikaraṇaṃ cakkhundriyaṃ asaṃvutaṃ viharantaṃ abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṃ, tassa saṃvarāya na paṭipajjati, na rakkhati cakkhundriyaṃ, cakkhundriye na saṃvaraṃ āpajjati. Evampi cakkhulolo hoti.

Yathā vā paneke bhonto samaṇabrāhmaṇā saddhādeyyāni bhojanāni bhuñjitvā te evarūpaṃ visūkadassanaṃ anuyuttā viharanti, seyyathīdaṃ: naccaṃ gītaṃ vāditāṃ pekkhaṃ akkhānaṃ pāṇissaraṃ vetālaṃ kumbhathūnaṃ³ sobhanagaraṃ⁴ caṇḍālaṃ vaṃsaṃ dhovanaṃ hatthiyuddhaṃ assayuddhaṃ mahisayuddhaṃ⁵ usabhayuddhaṃ goyuddhaṃ ajayuddhaṃ meṇḍayuddhaṃ kukkuṭayuddhaṃ vaṭṭakayuddhaṃ daṇḍayuddhaṃ mutṭhiyuddhaṃ nibbuddhaṃ uyyodhikaṃ balaggaṃ senābyūhaṃ aṇikadassanaṃ iti vā. Evampi cakkhulolo hoti.

Kathaṃ na cakkhulolo hoti? Idhekacco bhikkhu na cakkhulolo na cakkhuloliyena samannāgato hoti: adiṭṭhaṃ dakkhitabbaṃ, diṭṭhaṃ samatikkamitabbanti na ārāmena ārāmaṃ na, uyyānena uyyānaṃ, na gāmena gāmaṃ, na nigamena nigamaṃ, na nagarena nagaraṃ, na raṭṭhena raṭṭhaṃ, na janapadena janapadaṃ, dīghacārikaṃ anavatthitacārikaṃ anuyutto hoti rūpadassanāya. Evampi na cakkhulolo hoti.

Athavā,⁶ bhikkhu antaragharaṃ pavitṭho vīthiṃ paṭipanno saṃvuto gacchati, na hatthiṃ olokento, na assaṃ olokento, na rathaṃ olokento, na pattiṃ olokento, na itthiyo olokento na, na purise olokento, na kumārake olokento, na kumārikāyo olokento, na antarāpaṇaṃ olokento, na gharamukhāni olokento, na uddhaṃ olokento, na adho olokento, na disāvidisaṃ pekkhamāno⁷ gacchati. Evampi na cakkhulolo hoti.

Athavā, bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. Yatvādhikaraṇaṃ cakkhundriyaṃ asaṃvutaṃ viharantaṃ abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṃ, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyaṃ, cakkhundriye saṃvaraṃ āpajjati. Evampi na cakkhulolo hoti. Yathā vā paneke bhonto samaṇabrāhmaṇā saddhādeyyāni bhojanāni bhuñjitvā te evarūpaṃ visūkadassanaṃ anuyuttā viharanti, seyyathīdaṃ: naccaṃ gītaṃ vāditāṃ pekkhaṃ akkhānaṃ –pe– aṇikadassanaṃ iti vā. Evarūpā visūkadassanā⁸ paṭivirato hoti. Evampi na cakkhulolo hoti.

¹ bhikkhu - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

² pekkhamāno - Syā, PTS, Sīmu 1.

³ kumbhathūnaṃ - Ma.

⁴ sobhanakaṃ - Ma.

⁵ mahiṃsayuddhaṃ - Ma.

⁶ ekacco bhikkhu ... na cakkhulolo hoti. athavā - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ vipekkhamāno - Ma.

⁸ visūkadassanānuyogā - Syā, PTS.

Hoặc là, vị tỳ khuru, khi đã vào đến xóm nhà, khi đi dọc theo con đường thì đi không thu thúc: vị ấy vừa đi vừa nhìn voi, nhìn ngựa, nhìn xe, nhìn người đi bộ, nhìn các phụ nữ, nhìn các nam nhân, nhìn các cậu trai, nhìn các cô gái, nhìn các cửa tiệm, nhìn mặt tiền của các căn nhà, nhìn lên, nhìn xuống, nhìn xem hương chính hương phụ; buông thả con mắt còn là như vậy.

Hoặc là, vị tỳ khuru, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, có sự nắm giữ hình tướng, có sự nắm giữ chi tiết. Do nguyên nhân nào mà vị ấy, trong khi sống, có nhãn quyền không được thu thúc, khiến các sự tham đắm, ưu phiền, các ác bất thiện pháp có thể xâm nhập, vị ấy không thực hành sự thu thúc đối với nguyên nhân ấy, không hộ trì nhãn quyền, không tiến hành sự thu thúc ở nhãn quyền; buông thả con mắt còn là như vậy.

Hoặc hơn nữa, giống như một số tôn giả Sa-môn và Bà-la-môn, sau khi thọ thực các bữa ăn được bố thí do đức tin, các vị ấy lại sống, đeo đuổi việc xem trình diễn có hình thức như vậy; tức là múa, hát, đờn, vũ hội, nghe kể chuyện, vỗ tay theo nhịp, đánh chiêng, đánh trống, biểu diễn thời trang, trò chơi với banh sắt, trò tung hứng tre, lễ bốc mộ, đấu voi, đấu ngựa, đấu trâu, đấu bò mộng, đấu bò đực, đấu dê, đấu cừu, đấu gà, đấu chim cú, đấu gậy, đánh bốc, đấu vật, tập trận, dàn quân, đóng quân, xem sự điều quân, hoặc là như thế; buông thả con mắt còn là như vậy.

Không buông thả con mắt là thế nào? Ở đây, một vị tỳ khuru nào đó không buông thả con mắt, không có trạng thái buông thả ở mắt (không nghĩ rằng): “Nên thấy điều chưa thấy, nên bỏ qua điều đã thấy,” rồi không từ tu viện này đến tu viện khác, không từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, không từ ngôi làng này đến ngôi làng khác, không từ thị trấn này đến thị trấn khác, không từ thành phố này đến thành phố khác, không từ quốc độ này đến quốc độ khác, không từ xứ sở này đến xứ sở khác, không đeo đuổi cuộc du hành lâu dài, cuộc du hành bất định để nhìn ngắm cảnh sắc; không buông thả con mắt là như vậy.

Hoặc là, vị tỳ khuru, khi đã vào đến xóm nhà, khi đi dọc theo con đường thì đi thu thúc: vị ấy đi mà không nhìn voi, không nhìn ngựa, không nhìn xe, không nhìn người đi bộ, không nhìn các phụ nữ, không nhìn các nam nhân, không nhìn các cậu trai, không nhìn các cô gái, không nhìn các cửa tiệm, không nhìn mặt tiền của các căn nhà, không nhìn lên, không nhìn xuống, không nhìn xem hương chính hương phụ; không buông thả con mắt còn là như vậy.

Hoặc là, vị tỳ khuru, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, không có sự nắm giữ hình tướng, không có sự nắm giữ chi tiết. Do nguyên nhân nào mà vị ấy, trong khi sống, có nhãn quyền không được thu thúc, khiến các sự tham đắm, ưu phiền, các ác bất thiện pháp có thể xâm nhập. Vị ấy thực hành sự thu thúc đối với việc ấy, hộ trì nhãn quyền, tiến hành sự thu thúc ở nhãn quyền; không buông thả con mắt còn là như vậy. Hoặc hơn nữa, giống như một số tôn giả Sa-môn và Bà-la-môn, sau khi thọ thực các bữa ăn được bố thí do đức tin, các vị ấy lại sống, đeo đuổi việc xem trình diễn có hình thức như vậy; tức là múa, hát, đờn, vũ hội, nghe kể chuyện, –nt– xem sự điều quân, hoặc là như thế. Vị ấy tránh xa việc xem trình diễn có hình thức như thế ấy; không buông thả con mắt còn là như vậy.

Cakkhūhi neva lolassā 'ti - Cakkhuloliyaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya. Cakkhuloliyā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭo¹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - cakkhūhi neva lolassa.

Gāmakathāya āvaraye sotan 'ti - Gāmakathā vuccati battiṃsa tiracchānakathā, seyyathidaṃ: rājakathā, corakathā, mahāmattakathā, senākathā, bhayakathā, yuddhakathā, annakathā, pānakathā, vatthakathā, yānakathā, sayanakathā, mālakathā, gandhakathā, ñātikathā, gāmakathā, nigamakathā, nagarakathā, janapadakathā, itthikathā, purisakathā, sūrakathā, visikhākathā, kumbhaṭṭhānakathā, pubbapetakathā, nānattakathā² lokakkhāyikā samuddakkhāyikā itibhavābhavakathā iti vā.

Gāmakathāya āvaraye sotan 'ti³ - Gāmakathāya sotaṃ āvareyya nivāreyya sannivāreyya⁴ rakkheyya gopeyya pidaheyya pacchindeyyā 'ti - gāmakathāya āvaraye sotaṃ.

Rase ca nānugijjheyyā 'ti - **Raso** 'ti⁵ mūlaraso khandharaso tacaraso pattaraso puppharaso phalaraso ambilaṃ madhuraṃ tittakaṃ⁶ kaṭukaṃ loṇakaṃ⁷ khārikaṃ lapilaṃ⁸ kasāvo sādumaṃ asādumaṃ sītaṃ uṇhaṃ. Santeke samaṇabrāhmaṇā rasagiddhā. Te jivhaggena rasaggāni pariyesantā āhiṇḍanti. Te ambilaṃ labhitvā anambilaṃ pariyesanti, anambilaṃ labhitvā ambilaṃ pariyesanti -pe- sītaṃ labhitvā uṇhaṃ pariyesanti, uṇhaṃ labhitvā sītaṃ pariyesanti. Te yaṃ yaṃ labhitvā tena tena na tussanti, aparāparaṃ pariyesanti; manāpikesu rasesu rattā giddhā gathitā mucchitā ajjhoppānā laggā laggitā palibuddhā. Yassesā rasataṇhā pahīnā samucchinnā -pe- ñāṇagginā daḍḍhā, so paṭisaṅkhā yoniso āhāraṃ āhāreti: neva davāya -pe- anavajjatā ca phāsuvihāro cāti.

Yathā vaṇaṃ ālimpeyya yāvadeva āruhaṇatthāya, yathā vā pana akkhaṃ abbañjeyya yāvadeva bhārassa nittharaṇatthāya, yathā vā⁹ puttamaṃsaṃ āhāraṃ āhāreyya¹⁰ yāvadeva kantārassa nittharaṇatthāya; evameva¹¹ bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso āhāraṃ āhāreti: neva davāya -pe- anavajjatā ca phāsuvihāro cāti, rasataṇhaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, rasataṇhāya ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭo¹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - rase ca nānugijjheyya.

¹ nissaṭṭho - Syā, PTS.

² nānatthakathā - Sīmu 2.

³ iti vāti gāmakathāya. āvaraye sotanti- Syā, PTS.

⁴ saṃvareyya - Ma.

⁵ rase cāti - Ma.

⁶ tittikaṃ - Syā, PTS.

⁷ loṇikaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁸ lambikaṃ - Ma;

lambilaṃ - Syā; ambilaṃ - PTS.

⁹ yathā vā pana - Syā, PTS.

¹⁰ puttamaṃsaṃ āhāreyya - Syā, PTS.

¹¹ evamevaṃ - Ma.

Không nên buông thả với đôi mắt: Nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu trạng thái buông thả ở mắt. Nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với trạng thái buông thả ở mắt, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên buông thả với đôi mắt’ là như thế.

Nên che đậy lỗ tai đối với chuyện làng xóm: Chuyện làng xóm nói đến ba mươi hai việc nói chuyện phù phiếm, như là: câu chuyện về vua chúa, câu chuyện về trộm cướp, câu chuyện về đại thân, câu chuyện về binh lính, câu chuyện hải hùng, câu chuyện về chiến tranh, câu chuyện về thức ăn, câu chuyện về thức uống, câu chuyện về vải vóc, câu chuyện về xe cộ, câu chuyện về giường nằm, câu chuyện về vòng hoa, câu chuyện về hương liệu, câu chuyện về thân quyến, câu chuyện về làng xóm, câu chuyện về thị tứ, câu chuyện về phố phường, câu chuyện về quốc độ, câu chuyện về đàn bà, câu chuyện về đàn ông, câu chuyện về vị anh hùng, câu chuyện về đường xá, câu chuyện tại chỗ lấy nước, câu chuyện về người đã chết, các câu chuyện tạp thoại nói về hiện trạng của thế giới, nói về hiện trạng của đại dương, câu chuyện về sự hiện hữu và không hiện hữu, hoặc là như thế.

Nên che đậy lỗ tai đối với chuyện làng xóm: Nên che đậy lỗ tai đối với chuyện làng xóm, nên khống chế, nên ngăn chặn, nên bảo vệ, nên gìn giữ, nên đóng lại, nên cắt đứt; - ‘nên che đậy lỗ tai đối với chuyện làng xóm’ là như thế.

Không nên thêm muốn ở các vị nếm - Vị nếm: vị của rễ củ, vị của thân cây, vị của vỏ cây, vị của lá cây, vị của hoa, vị của trái, chua, ngọt, đắng, cay, mặn, nhạt, gât, chát, dễ chịu, khó chịu, lạnh, nóng. Có một số Sa-môn và Bà-la-môn thêm khát vị nếm, họ lang thang đó đây tìm cầu các vị nếm tuyệt vời bằng đầu lưỡi. Có được vị chua, họ tìm cầu vị không chua; có được vị không chua, họ tìm cầu vị chua. –nt– có được vị lạnh, họ tìm cầu vị nóng; có được vị nóng, họ tìm cầu vị lạnh. Khi có được vị nếm nào thì họ lại không vừa lòng với vị nếm ấy, và tiếp tục tìm cầu, họ bị luyến ái ở các vị nếm hợp ý, bị thêm khát, bị buộc trí, bị mê mẩn, bị gàn gỏi, bị máng vào, bị vướng vào, bị giữ lại. Đối với vị nào, tham ái này ở vị nếm đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy suy xét đúng đắn rồi mới thọ dụng vật thực: “không vì vui đùa, –nt– sự không làm lỗi, và sự sống được thoải mái.”

Giống như người bôi thuốc ở vết thương chỉ nhắm đến mục đích làm cho lành lặn, hoặc giống như người nhỏ dầu ở trục xe chỉ nhắm đến mục đích chuyên chở khỏi hàng, hoặc giống như người thọ dụng thức ăn là thịt của đứa con trai chỉ nhắm đến mục đích thoát khỏi bãi sa mạc, tương tự y như thế, vị tỳ khưu suy xét đúng đắn rồi mới thọ dụng vật thực: “không vì vui đùa, –nt– sự không làm lỗi, và sự sống được thoải mái.” Nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu tham ái ở vị nếm. Nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với tham ái ở vị nếm, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên thêm muốn ở các vị nếm’ là như thế.

Na ca mamāyetha kiñci lokasmin 'ti - **Mamattā** 'ti dve mamattā: taṇhāmamattañca diṭṭhimamattañca –pe– idaṃ taṇhāmamattaṃ –pe– idaṃ diṭṭhimamattaṃ. Taṇhāmamattaṃ pahāya diṭṭhimamattaṃ paṭinissajitvā¹ cakkhuṃ na mamāyeyya, na gaṇheyya, na parāmaseyya, nābhiniyeyya; sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyaṃ rūpe sadde gandhe rase phoṭṭhabbe kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ lābhaṃ yasaṃ pasamsaṃ sukhaṃ cīvaraṃ piṇḍapātaṃ senāsaṃ gilānapaccayabhesajja-parikkhāraṃ kāmadhātuṃ rūpadhātuṃ arūpadhātuṃ kāmabhavaṃ rūpabhavaṃ arūpabhavaṃ saññābhavaṃ asaññābhavaṃ nevasaññānāsaññābhavaṃ ekavokārabhavaṃ catuvokārabhavaṃ pañcavokārabhavaṃ atītaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ diṭṭhasutamutaviññātabbe dhamme na mamāyeyya, na gaṇheyya, na parāmaseyya, nābhiniyeyya. **Kiñci** 'ti kiñci rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ sañkhāragataṃ viññāgataṃ. **Lokasmin** 'ti apāyaloke –pe– āyatanaloke 'ti - na ca mamāyetha kiñci lokasmiṃ.

Tenāha bhagavā:

“Cakkhūhi neva lolassa
gāmakathāya āvaraye sotaṃ,
rase ca nānugijjheyya
na ca mamāyetha kiñci lokasmiṃ”ti.

14 - 9

*Phassena yadā phuṭṭhassa
paridevaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci,
bhavañca nābhijappeyya
bheravesu ca na sampavedheyya.*

Phassena yadā phuṭṭhassā 'ti - **Phasso** 'ti rogaphasso.² Rogaphassena phuṭṭho pareto samohito samannāgato assa; cakkhurogena puṭṭho pareto samohito samannāgato assa; sotarogena, ghānarogena, jivhārogena, kāyarogena, sīsarogena, kaṇṇarogena, mukharogena, dantarogena, kāsena, sāsena, pināsena, ḍahena,³ jarena,⁴ kucchirogena, mucchāya, pakkhandikāya, sūlāya⁵ visūcīkāya kuṭṭhena gaṇḍena kilāsena sosena, apamārena, dadduyā kaṇḍuyā kacchuyā rakhasāya vitacchīkāya, lohītena pittena madhumeheṇa, amsāya piḷakāya bhagandalena,⁶ pīttasamuṭṭhānena ābādhena semhasamuṭṭhānena ābādhena vātasamuṭṭhānena ābādhena sannipātīkenā ābādhena utupariṇāmajena ābādhena visamaparihārajena ābādhena opakkamīkenā ābādhena kammavipākajena ābādhena,⁷ sītena uṇhena jighacchāya pipāsāya uccārena passāvena, ḍaṃsamakasavātātapasirīmsapa-samphassehi phuṭṭho pareto samohito samannāgato assā 'ti - phassena yadā phuṭṭhassa.

¹ paṭinissajjitvā - Ma, Syā, PTS.

² phasso ti rogaphasso - itipāṭho Syā potthake na dissate; phasso ti - PTS. ⁵ sulāya - Syā.

³ ḍāhena - Ma, PTS.

⁶ bhagandalāya - PTS.

⁴ jareṇa - PTS.

⁷ pīttasamuṭṭhānehi ābādhehi ... kammavipākajehi ābādhehi - Syā, PTS.

Và không nên chấp là của ta về bất cứ thứ gì ở thế gian - Trạng thái chấp là của ta: Có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến. Sau khi dứt bỏ trạng thái chấp là của ta do tham ái, sau khi buông bỏ trạng thái chấp là của ta do tà kiến, không nên chấp mắt là của ta, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt; không nên chấp tai, mũi, lưỡi, thân, các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc, y phục, đồ ăn khất thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh, dục giới, sắc giới, vô sắc giới, cõi dục, cõi sắc, cõi vô sắc, cõi hữu tưởng, cõi vô tưởng, cõi phi tưởng phi phi tưởng, cõi một uẩn, cõi bốn uẩn, cõi năm uẩn, quá khứ, vị lai, hiện tại, các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức là của ta, không nên nắm lấy, không nên bám víu, không nên chấp chặt. **Bất cứ cái gì:** bất cứ cái gì liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘và không nên chấp là của ta về bất cứ thứ gì ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Không nên buông thả với đôi mắt,
nên che đậy lỗ tai đối với chuyện làng xóm,
không nên thềm muốn ở các vị nếm,
và không nên chấp là của ta về bất cứ thứ gì ở thế gian.”*

14 - 9

*Khi nào bị xúc chạm bởi xúc (bất hạnh),
vị tỳ khuru không nên thể hiện sự than vãn về bất cứ điều gì,
không nên tham đắm sự hiện hữu,
và không nên rung động vì các sự khiếp đảm.*

Khi nào bị xúc chạm bởi xúc (bất hạnh) - Xúc: xúc do bệnh. (Vị tỳ khuru) có thể bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi xúc do bệnh; có thể bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi xúc do bệnh ở mắt; bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi xúc do bệnh ở tai trong, do bệnh ở mũi, do bệnh ở lưỡi, do bệnh ở thân, do bệnh ở đầu, do bệnh ở lỗ tai, do bệnh ở miệng, do bệnh ở răng, do ho, do suyễn, do sổ mũi, do nhiệt, do cảm sốt, do đau bụng, do xây xẩm, do kiết lỵ, do đau bụng bão, do dịch tả, do phong cùi, do khối u, do bệnh chàm, do lao phổi, do động kinh, do mụn, do nhọt, do ghẻ ngứa, do sảy, do loét tay chân, do máu, do mật, do bệnh tiểu đường, do bệnh trĩ, do ghẻ lở, do loét hậu môn, do bệnh phát khởi từ mật, do bệnh phát khởi từ đàm, do bệnh phát khởi từ gió, do bệnh tổng hợp từ mật–đàm–gió, do bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, do bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, do bệnh thuộc dạng cấp tính, do bệnh sanh lên vì quả của nghiệp, do lạnh, do nóng, do đói, do khát, do đại tiện, do tiểu tiện, bởi các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát; - ‘khi nào bị xúc chạm bởi xúc (bất hạnh)’ là như thế.

Paridevaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci 'ti - Ādevaṃ paridevaṃ ādevanaṃ paridevanaṃ ādevitattaṃ paridevitattaṃ vācā palapaṃ¹ vippalāpaṃ lālappaṃ lālappāyanaṃ lālappāyitattaṃ na kareyya na janeyya na sañjaneyya na nibbatteyya nābhiniibatteyya. **Kuhiñci** 'ti kuhiñci kimhici katthaci ajjhattaṃ vā bahiddhā vā ajjhattabahiddhā vā 'ti - paridevaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci.

Bhavañca nābhijappeyyā 'ti - Kāmabhavaṃ na jappeyya, rūpabhavaṃ na jappeyya, arūpabhavaṃ na jappeyya na pajappeyya nābhijappeyyā 'ti - bhavañca nābhijappeyya.

Bheravesu ca na sampavedheyyā 'ti - **Bheravā** 'ti ekenākārena² bhayampi bheravampi taññeva. Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā: “Ettaṃ nūna taṃ bhayabheravaṃ³ āgacchatī ”ti.⁴ Bahiddhārammaṇaṃ vuttaṃ: sīhā byagghā dīpi⁵ acchā taracchā kokā mahisā⁶ assā hatthī ahivicchikā satapadī corā vā assu māṇavā katakammā vā akatakammā vā. Athāparena ākārena bhayaṃ vuccati ajjhattikaṃ cittasamuṭṭhānaṃ bhayaṃ bhayānakattaṃ⁷ chambhitattaṃ lomahaṃso cetaso ubbego utrāso, jātibhayaṃ jarābhayaṃ vyādhibhayaṃ maraṇabhayaṃ rājabhayaṃ corabhayaṃ aggibhayaṃ udakabhayaṃ attānuvādabhayaṃ parānuvādabhayaṃ daṇḍabhayaṃ duggatibhayaṃ ūmibhayaṃ kumbhilabhayaṃ āvaṭṭabhayaṃ susukābhayaṃ⁸ ājivikabhayaṃ⁹ asilokabhayaṃ parisāya sārājjabhayaṃ madanabhayaṃ duggatibhayaṃ bhayānakattaṃ¹⁰ chambhitattaṃ lomahaṃso cetaso ubbego utrāso. **Bheravesu ca na sampavedheyyā** 'ti - Bherave passivā vā suṇitvā vā na vedheyya nappavedheyya na sampavedheyya na taseyya na uttaseyya na parittaseyya na bhāyeyya na santāsaṃ āpajjeyya; abhīru¹¹ assa acchambhī anutrāsī apalāyī pahīnabhayaṃbheravo vigatalomahaṃso vihareyyā 'ti - bheravesu ca na sampavedheyya.

Tenāha bhagavā:

“Phassena yadā phuṭṭhassa
paridevaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci,
bhavañca nābhijappeyya
bheravesu ca na sampavedheyyā ”ti.

¹ vācā palāpaṃ - Ma;

vācāpalāpaṃ - Syā, PTS.

² ekena ākārena - Syā, PTS.

³ bhayaṃ bheravaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ Majjhimanikāya, Bhayabheravasutta.

¹⁰ sārājjabhayaṃ madanabhayaṃ duggatibhayaṃ bhayaṃ bhayānakattaṃ - Ma;

sārājjabhayaṃ bhayānakattaṃ - Syā, PTS.

⁵ dīpi - Syā, PTS.

⁶ mahimsā - Ma; gomahisā - Syā, PTS.

⁷ bhayānakattaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁸ sūmsukārabhayaṃ - Syā, PTS.

⁹ ājivakabhayaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹¹ abhīrū - Ma; abhiru - Syā.

Vị tỳ khuru không nên thể hiện sự than vãn về bất cứ điều gì: không nên tạo ra, không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh ra sự than vãn, sự than trách, sự than thở, sự than vãn, trạng thái than vãn, trạng thái than trách, lời nói, nói làm nhảm, nói huyền thuyên, nói kể lể, lối nói kể lể, trạng thái nói kể lể. **Bất cứ điều gì:** là ở bất cứ đâu, về bất cứ điều gì, ở bất cứ chỗ nào, thuộc nội phần, hoặc ngoại phần, hoặc thuộc nội phần và ngoại phần; - ‘vị tỳ khuru không nên thể hiện sự than vãn về bất cứ điều gì’ là như thế.

Không nên tham đắm sự hiện hữu: không nên tham muốn dục hữu, không nên tham muốn sắc hữu, không nên tham muốn vô sắc hữu, không nên khởi tham muốn, không nên tham đắm; - ‘không nên tham đắm sự hiện hữu’ là như thế.

Và không nên rung động vì các sự khiếp đảm - Sự khiếp đảm: sự sợ hãi và sự khiếp đảm cũng y như nhau, với cùng một biểu hiện. Bởi vì, điều này đã được đức Thế Tôn đề cập đến: “Phải chăng là điều này, là sự sợ hãi và khiếp đảm ấy đang đến?” Đối tượng bên ngoài đã được nói đến là: các con sư tử, hổ, báo, gấu, chó rừng, chó sói, trâu rừng, ngựa, voi, rắn, bò cạp, rết, hoặc có thể là các kẻ cướp, hay những kẻ tàn bạo có hành động gây sự hoặc chưa có hành động gây sự. Theo một kiểu cách khác, sự sợ hãi được nói đến là sự sợ hãi, trạng thái sợ hãi, trạng thái kinh hãi, sự rờn lông, sự hốt hoảng, sự khiếp sợ có nguồn sanh khởi ở tâm, thuộc nội phần: sợ hãi sự sanh, sợ hãi sự già, sợ hãi sự bệnh, sợ hãi sự chết, sợ hãi vua chúa, sợ hãi kẻ trộm, sợ hãi lửa, sợ hãi nước, sợ hãi sự chỉ trích của bản thân, sợ hãi sự chỉ trích của người khác, sợ hãi hình phạt, sợ hãi khổ cảnh, sợ hãi sóng nước, sợ hãi cá sấu, sợ hãi xoáy nước, sợ hãi cá dữ, sợ hãi về sinh kế, sợ hãi sự quở trách, sợ hãi do sự nhút nhát ở tập thể, sợ hãi do sự say sưa, sợ hãi do khổ cảnh, trạng thái sợ hãi, trạng thái kinh hãi, sự rờn lông, sự hốt hoảng, sự khiếp sợ của tâm. **Và không nên rung động vì các sự khiếp đảm:** Sau khi nhìn thấy, hoặc sau khi nghe nhiều điều khiếp đảm, thì không nên run rẩy, không nên chấn động, không nên rung động, không nên run sợ, không nên khiếp sợ, không nên hoảng sợ, không nên sợ hãi, không nên rơi vào sự kinh sợ, nên có tánh không nhút nhát, không kinh hãi, không sợ sệt, không trốn chạy, (vị tỳ khuru) nên sống, có sự sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ, có sự rờn lông đã được xa lìa; - ‘và không nên rung động vì các sự khiếp đảm’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Khi nào bị xúc chạm bởi xúc (bất hạnh),
vị tỳ khuru không nên thể hiện sự than vãn về bất cứ điều gì,
không nên tham đắm sự hiện hữu,
và không nên rung động vì các sự khiếp đảm.”*

14 - 10

*Annānamatho pānānaṃ
khādanīyānamathopi vatthānaṃ,
laddhā na sannidhiṃ kayirā
na ca parittase tāni alabhamāno.¹*

Annānamatho pānānaṃ khādanīyānamathopi vatthānaṃ 'ti - **Annānaṃ** 'ti odano kummāso sattu maccho maṃsaṃ. **Pānānaṃ** 'ti aṭṭha pānāni: ambapānaṃ jambupānaṃ² cocapānaṃ³ mocapānaṃ madhupānaṃ⁴ muddikāpānaṃ⁵ sālūkapānaṃ⁶ phārusakapānaṃ.⁷ Aparāni pi aṭṭha pānāni: kosambapānaṃ kolapānaṃ badarapānaṃ ghatapānaṃ⁸ telapānaṃ payopānaṃ yāgupānaṃ⁹ rasapānaṃ. **Khādanīyānaṃ** 'ti piṭṭhakhajjakam pūvakhajjakam mūlakhajjakam tacakhajjakam pattakhajjakam pupphakhajjakam phalakhajjakam. **Vatthānaṃ** 'ti cha cīvarāni: khomaṃ kappāsikaṃ koseyyaṃ kambalaṃ sāṇaṃ bhaṅgaṃ 'ti - annānamatho pānānaṃ khādanīyānamathopi vatthānaṃ.

Laddhā na sannidhiṃ kayirā 'ti - **Laddhā** 'ti laddhā labhitvā adhigantvā vinditvā paṭilabhitvā na kuhanāya na lapanāya na nemittikatāya na nippesikatāya na lābhena lābhaṃ nijigīṃsanatāya¹⁰ na kaṭṭhadānena¹¹ na veḷudānena na pattadānena na pupphadānena na phaladānena na sinānadānena na cuṇṇadānena na mattikadānena¹² na dantakaṭṭhadānena na mukhodakadānena na cāṭukamyatāya¹³ na muggasuppatāya¹⁴ na pāribhaṭṭatāya¹⁵ na piṭṭhimaṃsikatāya¹⁶ na vatthuvijjāya na tiracchānavijjāya na aṅgavijjāya na nakkhattavijjāya na dūtagamanena na pahīnagamanena¹⁷ na jaṅghapesaniyena¹⁸ na vejjakammena na navakammena na piṇḍapatipiṇḍakena¹⁹ na dānānuppadānena dhammena samena laddhā labhitvā adhigantvā vinditvā paṭilabhitvā 'ti - laddhā. **Na sannidhiṃ kayirā** 'ti annasannidhiṃ pānasannidhiṃ vatthasannidhiṃ yānasannidhiṃ sayanasannidhiṃ gandhasannidhiṃ āmisasannidhiṃ na kareyya na janeyya na saṅjaneyya na nibbatteyya nābhinibbatteyyā 'ti - laddhā na sannidhiṃ kayirā.

¹ alabhamāno - Syā, PTS.

² jambūpānaṃ - Syā, PTS.

³ cocapānaṃ - PTS.

⁴ madhukapānaṃ - Syā.

⁵ muddhikapānaṃ - Syā, PTS.

⁶ sālūkapānaṃ - PTS.

⁷ pharusakapānaṃ - PTS.

⁸ ghatapānaṃ - Syā, PTS.

⁹ yāgupānaṃ payopānaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ nijigīsanatāya - Ma.

¹¹ dārudānena - Syā, PTS.

¹² mattikadānena - Syā, PTS.

¹³ pātukamyatāya - Syā, PTS.

¹⁴ muggasūpyatāya - Ma;
muggasūpatāya - Syā, PTS.

¹⁵ pāribhaṭṭatāya - Ma;
pāribhaṭṭatāya - Syā, PTS.

¹⁶ piṭṭhamaddikatāya - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ pahīnagamanena - Ma, Syā, PTS.

¹⁸ jaṅghapesanikena - Syā, PTS.

¹⁹ piṇḍapatipiṇḍakena - Ma, Syā, PTS.

14 - 10

*Đối với các thức ăn, rồi đối với các thức uống,
đối với các vật thực nhai, rồi đối với các loại vải vóc,
sau khi nhận được, không nên tạo ra sự cất giữ,
và không nên hoảng sợ trong khi không nhận được chúng.*

Đối với các thức ăn, rồi đối với các thức uống, đối với các vật thực nhai, rồi đối với các loại vải vóc - Đối với các thức ăn: là cơm, cháo chua, bánh bột, cá, thịt. **Đối với các thức uống:** Có tám loại thức uống: nước xoài, nước mật, nước chuối hột, nước chuối không hột, nước mật ong, nước nho, nước ngó sen, nước dâu. Còn có tám loại thức uống khác nữa: nước trái *kosamba*, nước táo ta, nước táo, nước bơ lỏng, nước dầu ăn, nước sữa, nước cháo, nước rau cải. **Đối với các vật thực nhai:** bột là vật thực nhai, bánh là vật thực nhai, rễ cây là vật thực nhai, vỏ cây là vật thực nhai, lá cây là vật thực nhai, bông hoa là vật thực nhai, trái cây là vật thực nhai. **Đối với các loại vải vóc:** Có sáu loại y: loại bằng sợi lanh, loại bằng bông vải, loại bằng tơ lụa, loại bằng sợi len, loại bằng gai thô, loại bằng chỉ bố; - ‘đối với các thức ăn, rồi đối với các thức uống, đối với các vật thực nhai, rồi đối với các loại vải vóc’ là như thế.

Sau khi nhận được, không nên tạo ra sự cất giữ - Sau khi nhận được: sau khi nhận được là sau khi đạt được, sau khi đạt đến, sau khi tìm thấy, sau khi tiếp nhận không do gạt gẫm, không do tán phét, không do gợi ý, không do lừa bịp, không do việc thềm muốn lợi lộc bằng lợi lộc, không do việc cho củi (gỗ), không do việc cho tre, không do việc cho lá, không do việc cho bông hoa, không do việc cho trái cây, không do việc cho cây cọ rửa, không do việc cho bột tằm, không do việc cho đất sét, không do việc cho gỗ chà răng, không do việc cho nước súc miệng, không do việc nịnh hót, không do việc dâng bực, không do việc chiêu chuộng, không do việc nói lên sau lưng, không nhờ vào khoa địa lý, không nhờ vào kiến thức thế tục, không nhờ vào khoa bói tướng, không nhờ vào khoa chiêm tinh, không do việc đi làm sứ giả, không do việc đi theo sự sai bảo, không do việc chuyển tin bằng đôi chân, không do công việc thầy thuốc, không do công việc xây dựng, không do thức ăn đối thức ăn, không do phát sanh bởi quà cáp, sau khi nhận được, sau khi đạt được, sau khi đạt đến, sau khi tìm thấy, sau khi tiếp nhận đúng theo pháp, một cách ngay thẳng; - ‘sau khi nhận được’ là như thế. **Không nên tạo ra sự cất giữ:** không nên tạo ra, không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh ra sự cất giữ thức ăn, sự cất giữ thức uống, sự cất giữ vải vóc, sự cất giữ xe thuyền, sự cất giữ chỗ nằm, sự cất giữ vật thơm, sự cất giữ tài vật; - ‘sau khi nhận được, không nên tạo ra sự cất giữ’ là như thế.

Na ca parittase tāni alabhamāno¹ 'ti - 'Annam vā na labhāmi, pānaṃ vā na labhāmi, vatthaṃ vā na labhāmi, kulaṃ vā na labhāmi, gaṇaṃ vā na labhāmi, āvāsaṃ vā na labhāmi, lābhaṃ vā na labhāmi, yasaṃ vā na labhāmi, pasamsaṃ vā na labhāmi, sukhaṃ vā na labhāmi, cīvaraṃ vā na labhāmi, piṇḍapātaṃ vā na labhāmi, senāsaṃ vā na labhāmi, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ vā na labhāmi, gilānūpaṭṭhākam² vā na labhāmi, appaññātomhī 'ti na taseyya, na uttaseyya, na parittaseyya, na bhāyeyya, na santāsaṃ āpajjeyya; abhīru assa acchambhī anutrāsī apalāyī pahīnabhayaḥheravo vigatalomaḥsaṃso vihareyyā 'ti - na ca parittase tāni alabhamāno.¹

Tenāha bhagavā:

“Annānamatho pānānaṃ
khādanīyānamathopi vatthānaṃ,
laddhā na sannidhiṃ kayirā
na ca parittase tāni alabhamāno”ti.

14 - 11

*Jhāyī na pādaloḥssa
virame kukkucā nappamajjeyya,
athāsanesu sayanesu
appasaddesu bhikkhu vihareyya.*

Jhāyī na pādaloḥssā 'ti - **Jhāyī** 'ti paṭhamenaṃpi jhānena jhāyī, dutiyenaṃpi jhānena jhāyī, tatiyenaṃpi jhānena jhāyī, catutthenaṃpi jhānena jhāyī, savitakkasavicārenāpi jhānena jhāyī, avitakkavicāramattenāpi jhānena jhāyī, avitakkavicārenāpi jhānena jhāyī, sappīṭikenāpi jhānena jhāyī, nippīṭikenāpi jhānena jhāyī, pītīsaḥagatenāpi jhānena jhāyī, sātasaḥagatenāpi jhānena jhāyī, sukhasaḥagatenāpi jhānena jhāyī, upekkhāsaḥagatenāpi jhānena jhāyī, suññatenāpi jhānena jhāyī,³ animittenāpi jhānena jhāyī, appaṇihitenāpi jhānena jhāyī, lokiyenaṃpi jhānena jhāyī, lokuttarenāpi jhānena jhāyī, jhānarato ekattamanuyutto⁴ sadatthagaruḥko 'ti⁵ - jhāyī.

¹ alabbhamāno - PTS.

² gilānupaṭṭhākam - Ma, Syā, PTS.

³ suññatenāpi jhānena jhāyī - itipāṭho PTS potthake na dissate.

⁴ ekaggam anuyutto - PTS.

⁵ paramatthagaruḥko - Ma.

Và không nên hoảng sợ trong khi không nhận được chúng: (nghĩ rằng): “Tôi không đạt được thức ăn, tôi không đạt được thức uống, tôi không đạt được vải vóc, tôi không đạt được gia đình, tôi không đạt được đồ chúng, tôi không đạt được chỗ ngụ, tôi không đạt được lợi lộc, tôi không đạt được danh vọng, tôi không đạt được sự khen ngợi, tôi không đạt được hạnh phúc, tôi không đạt được y phục, tôi không đạt được vật thực, tôi không đạt được chỗ ở, tôi không đạt được vật dụng là thuốc men chữa bệnh, hoặc tôi không đạt được người chăm sóc bệnh, tôi không được biết đến,” thì không nên run sợ, không nên khiếp sợ, không nên hoảng sợ, không nên sợ hãi, không nên rơi vào sự kinh sợ, nên có tánh không nhút nhát, không kinh hãi, không sợ sệt, không trốn chạy, (vị tỳ khứu) nên sống, có sự sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ, có sự rờn lông đã được xa lìa; - ‘và không nên hoảng sợ trong khi không nhận được chúng’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Đối với các thức ăn, rồi đối với các thức uống,
đối với các vật thực nhai, rồi đối với các loại vải vóc,
sau khi nhận được, không nên tạo ra sự cất giữ,
và không nên hoảng sợ trong khi không nhận được chúng.”*

14 - 11

*Nên là vị có thiên chứng, không nên buông thả bàn chân (đi đó đây),
nên xa lánh trạng thái hối hận, không nên xao lãng,
và ở những chỗ ngồi, ở những chỗ nằm,
ở những nơi có ít tiếng động, vị tỳ khứu nên cư trú.*

Nên là vị có thiên chứng, không nên buông thả bàn chân (đi đó đây) - Có thiên chứng: là có thiên chứng với sơ thiên, có thiên chứng với nhị thiên, có thiên chứng với tam thiên, có thiên chứng với tứ thiên, có thiên chứng với thiên có tâm có tứ, có thiên chứng với thiên không có tâm chỉ có tứ, có thiên chứng với thiên không có tâm không có tứ, có thiên chứng với thiên có hỷ, có thiên chứng với thiên không có hỷ, có thiên chứng với thiên đồng hành với hỷ, có thiên chứng với thiên đồng hành với khoái lạc, có thiên chứng với thiên đồng hành với lạc, có thiên chứng với thiên đồng hành với xả, có thiên chứng với thiên không tánh, có thiên chứng với thiên vô tướng, có thiên chứng với thiên vô nguyện, có thiên chứng với thiên hợp thể, có thiên chứng với thiên xuất thế, thích thú với thiên, gắn bó với trạng thái đơn độc, chú trọng mục đích của mình; - ‘có thiên chứng’ là như thế.

Na pādaloḷassā 'ti - Kathaṃ pādaloḷo hoti? Idhekacco bhikkhu pādaloḷo pādaloḷiyena samannāgato hoti ārāmena ārāmaṃ uyyānena uyyānaṃ gāmena gāmaṃ nigamena nigamaṃ nagarena nagaraṃ raṭṭhena raṭṭhaṃ janapadena janapadaṃ dīghacārikaṃ anavatṭhita¹cārikaṃ anuyutto viharati; evampi pādaloḷo hoti. Athavā bhikkhu antopi² saṅghārāme pādaloḷo³ pādaloḷiyena samannāgato hoti, na atthahetu na kāraṇahetu uddhato avūpasantacitto pariveṇato pariveṇaṃ gacchati, viharato vihāraṃ gacchati, aḍḍhayogato aḍḍhayogaṃ gacchati, pāsādato pāsādaṃ gacchati, hammiyato hammiyaṃ gacchati, guhāya⁴ guhaṃ gacchati, lenato lenaṃ⁵ gacchati, kuṭṭito kuṭṭiṃ gacchati, kūṭāgārato kūṭāgāraṃ gacchati, aṭṭato aṭṭaṃ gacchati, māḷato māḷaṃ⁶ gacchati, uddaṇḍato uddaṇḍaṃ⁷ gacchati, uddosinato uddosinaṃ⁸ gacchati, upaṭṭhānasāḷato upaṭṭhānasāḷaṃ gacchati, maṇḍalamāḷato maṇḍalamāḷaṃ⁹ gacchati, rukkhamaḷato rukkhamaḷaṃ gacchati. Yattha vā pana bhikkhū nisīdanti tahiṃ gacchati, tattha ekassa vā dutiyo hoti, dvinnaṃ vā tatiyo hoti, tiṇṇaṃ vā catuttho hoti, tattha bahuṃ samphappalāpaṃ palapati,¹⁰ seyyathīdaṃ: rājakathaṃ corakathaṃ mahāmatṭakathaṃ senākathaṃ bhayakathaṃ yuddhakathaṃ annakathaṃ pānakathaṃ vatthakathaṃ yānakathaṃ sayanakathaṃ mālākathaṃ gandhakathaṃ ñātikathaṃ gāmakathaṃ nigamakathaṃ nagarakathaṃ janapadakathaṃ itthikathaṃ purisakathaṃ sūrakathaṃ visikhākathaṃ kumbhaṭṭhānakathaṃ pubbapetakathaṃ nānattakathaṃ lokakkhāyikaṃ samuddakkhāyikaṃ itibhavābhavakathaṃ iti vā; evampi pādaloḷo hoti.

Na pādaloḷassā 'ti pādaloḷiyaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya¹¹ anabhāvaṃ gameyya, pādaloḷiyā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭo¹² vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasa vihareyya careyya vicareyya¹³ irīyeyya vatteyya pāleyya yapeyya yāpeyya, paṭisallānārāmo assa paṭisallānarato ajjhattaṃ¹⁴ cetosamathamānuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṃ jhāyī jhānarato ekattaṃ¹⁵ anuyutto sadattha¹⁶ garuko 'ti - jhāyī na pādaloḷassa.

Virame kukkuccā nappamajjeyyā 'ti - **Kukkuccan** 'ti hatthakukkuccampi kukkuccaṃ, pādakukkuccampi kukkuccaṃ; hatthapādakukkuccampi kukkuccaṃ; akappiye kappiyasaññitā kappiye akappiyasaññitā,¹⁷ avajje vajjasaññitā vaje avajjasaññitā, yaṃ¹⁸ evarūpaṃ kukkuccaṃ kukkuccāyanā kukkuccāyitattaṃ cetaso vippaṭisāro manovilekko, idaṃ vuccati kukkuccaṃ.

¹ anavatṭhita^o - Ma.

² anto - Syā, PTS.

³ pādaloḷo - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ guhato - Syā, PTS.

⁵ lenato lenaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ māḷato māḷaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ uṭṭaṇḍato uṭṭaṇḍaṃ - PTS.

⁸ uddhositato uddhositaṃ - Syā, PTS, itipāṭho Ma potthake natthi.

⁹ maṇḍalamāḷato maṇḍalamāḷaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ lapati - Syā, PTS.

¹¹ byantiṃ kareyya - Ma.

¹² nissaṭṭho - Syā, PTS.

¹³ samācareyya - Syā, PTS.

¹⁴ so ajjhattaṃ - Syā, PTS.

¹⁵ ekattaṃ - Syā, PTS.

¹⁶ paramattha - Ma.

¹⁷ kappiye akappiyasaññitā akappiye kappiyasaññitā - Syā, PTS.

¹⁸ yaṃ - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

Không nên buông thả bàn chân (đi đó đây): Buông thả bàn chân là thế nào? Ở đây, một vị tỳ khưu nào đó buông thả bàn chân, có trạng thái buông thả ở bàn chân, từ tu viện này đến tu viện khác, từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, từ ngôi làng này đến ngôi làng khác, từ thị trấn này đến thị trấn khác, từ thành phố này đến thành phố khác, từ quốc độ này đến quốc độ khác, từ xứ sở này đến xứ sở khác, vị ấy sống, đeo đuổi cuộc du hành lâu dài, cuộc du hành bất định; buông thả bàn chân là như vậy. Hoặc là, vị tỳ khưu, thậm chí ở bên trong tu viện của hội chúng, cũng buông thả bàn chân, có trạng thái buông thả ở bàn chân, không phải vì sự lợi ích là nguyên nhân, không phải vì công việc là nguyên nhân, bị phóng túng, có tâm không được vắng lặng, rời từ gian phòng này đi đến gian phòng khác, từ trú xá này đi đến trú xá khác, từ nhà một mái này đi đến nhà một mái khác, từ tòa lâu đài này đi đến tòa lâu đài khác, từ tòa nhà dài này đi đến tòa nhà dài khác, từ hang động này đi đến hang động khác, từ thạch thất này đến thạch thất khác, từ cốc liêu này đi đến cốc liêu khác, từ nhà mái nhọn này đi đến nhà mái nhọn khác, từ chòi canh này đi đến chòi canh khác, từ ngôi nhà tròn này đi đến ngôi nhà tròn khác, từ căn lều này đi đến căn lều khác, từ nhà kho này đến nhà kho khác, từ hội trường này đi đến hội trường khác, từ mái che này đi đến mái che khác, từ gốc cây này đi đến gốc cây khác. Hoặc nữa, các vị tỳ khưu ngôi nơi nào thì (vị ấy) đi đến nơi ấy, tại đó trở thành người thứ hai của một vị, trở thành người thứ ba của hai vị, trở thành người thứ tư của ba vị, tại đó nói huyền thuyên việc nói nhảm nhí như là: chuyện về vua chúa, chuyện về trộm cướp, chuyện về đại thần, chuyện về binh lính, chuyện hải hùng, chuyện về chiến tranh, chuyện về thức ăn, chuyện về thức uống, chuyện về vải vóc, chuyện về xe cộ, chuyện về giường nằm, chuyện về vòng hoa, chuyện về hương liệu, chuyện về thân quyến, chuyện về làng xóm, chuyện về thị tứ, chuyện về thành phố, chuyện về quốc độ, chuyện về đàn bà, chuyện về đàn ông, chuyện về vị anh hùng, chuyện về đường xá, chuyện tại chỗ lấy nước, chuyện về người đã chết, các chuyện tạp thoại nói về hiện trạng của thế giới, nói về hiện trạng của đại dương, chuyện về sự hiện hữu và không hiện hữu là như vậy, hoặc là như thế; buông thả bàn chân còn là như vậy.

Không nên buông thả bàn chân: Nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu trạng thái buông thả ở bàn chân. Nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với việc buông thả bàn chân, nên trú ngụ, nên thực hành, nên cư xử, nên sinh hoạt, nên vận hành, nên bảo hộ, nên hộ trì, nên bảo dưỡng với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn. Nên có sự thích thú trong việc thiền tịnh, được thích thú trong việc thiền tịnh, gắn bó với sự vắng lặng của tâm thuộc nội phần, có thiền không bị xa rời, thành tựu minh sát, là người gia tăng việc ngụ ở các ngôi nhà trống vắng, chứng thiền, thích thú với thiền, gắn bó với trạng thái đơn độc, chú trọng mục đích của mình; - ‘nên là vị có thiền, không nên buông thả bàn chân (đi đó đây)’ là như thế.

Nên xa lánh trạng thái hối hận, không nên xao lãng - Hối hận: về bối rối ở bàn tay cũng là hối hận, về bối rối ở bàn chân cũng là hối hận, về bối rối ở bàn tay và bàn chân cũng là hối hận, lầm tưởng là được phép trong việc không được phép, lầm tưởng là không được phép trong việc được phép, lầm tưởng là có tội ở việc vô tội, lầm tưởng là vô tội ở việc có tội. Việc nào có hình thức là sự hối hận, biểu hiện hối hận, trạng thái hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý, việc này gọi là hối hận.

Api ca dvīhi kāraṇehi uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko: katattā ca, akatattā ca. Kathaṃ katattā ca akatattā ca uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko? ‘Kataṃ me kāyaduccaritaṃ, akataṃ me kāyasucaritaṃ ’ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko. ‘Kataṃ me vacīduccaritaṃ, akataṃ me vacīsucaritaṃ ’ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko. ‘Kataṃ me manoduccaritaṃ akataṃ me manosucaritaṃ ’ti –pe– ‘Kato me paṇātipāto akatā me paṇātipātā veramaṇī ’ti uppajjati kukkuccaṃ –pe– manovilekko. ‘Kataṃ me adinnādānaṃ – Kato me kāmesu micchācāro – Kato me musāvādo – Katā me piṣuṇāvācā – Katā me pharusāvācā – Kato me samphappalāpo – Katā me abhijjhā – Kato me byāpādo – Katā me micchādītṭhi akatā me sammādītṭhī ’ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko. Evaṃ katattā ca akatattā ca uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko.

Athavā, ‘sīlesumhi na paripūrakārī ’ti¹ uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko. ‘Indriyesumhi aguttadvāro ’ti – ‘Bhojane amattaññūmhī ’ti – ‘Jāgariyaṃ ananuyuttomhī ’ti – ‘Na satisampajaññaena samannāgatomhī ’ti – ‘Abhāvitā me cattāro satipaṭṭhānā ’ti – ‘Abhāvitā me cattāro sammappadhānā ’ti – ‘Abhāvitā me cattāro iddhipādā ’ti – ‘Abhāvitāni me pañcindriyānī ’ti – ‘Abhāvitāni me pañcabalānī ’ti – ‘Abhāvitā me satta bojjhaṅgā ’ti – ‘Abhāvito me ariyo aṭṭhaṅgiko maggo ’ti – ‘Dukkhaṃ me apariññātan ’ti – ‘Samudayo me appahīno ’ti – ‘Maggo me abhāvito ’ti – ‘Nirodho me asacchikato ’ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭṭhāro manovilekko.

Virame kukkucā ’ti - Kukkuccā ārameyya virameyya paṭivirameyya, kukkuccaṃ paṭivirameyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, kukkucā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho² vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā ’ti - virame kukkucā.

¹ aparipūrakārī ’ti - PTS.

² nissaṭṭho - Syā, PTS.

Thêm nữa, sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do hai nguyên nhân: do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm. Thế nào là sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do trạng thái đã làm và do trạng thái không làm? (Nghĩ rằng): “Ta đã làm ược hạnh về thân, ta đã không làm thiện hạnh về thân,” sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên; “Ta đã làm ược hạnh về khẩu, ta đã không làm thiện hạnh về khẩu,” sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên; “Ta đã làm ược hạnh về ý, ta đã không làm thiện hạnh về ý,” –nt– “Ta đã giết hại sinh mạng, ta đã không tránh xa sự giết hại sinh mạng,” sự hối hận, –nt– sự bối rối của ý sanh lên; “Ta đã trộm cắp – “Ta đã tà hạnh trong các dục – “Ta đã nói dối – “Ta đã nói đâm thọc – “Ta đã nói thô lỗ – “Ta đã nói nhảm nhí – “Ta đã hành động tham đắm – “Ta đã hành động sân hận – “Ta đã thực hành tà kiến, ta đã không thực hành chánh kiến,” sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên. Như vậy là sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm.

Hoặc là, (nghĩ rằng): “Ta không phải là người thực hành đầy đủ các giới,” sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên; “Ta là người có các giác quan không được gìn giữ,” – “Ta là người không biết chừng mực về vật thực,” – “Ta không luyện tập về tinh thức,” – “Ta không đầy đủ niệm và sự nhận biết rõ,” – “Bốn sự thiết lập niệm chưa được ta tu tập,” – “Bốn chánh cần chưa được ta tu tập,” – “Bốn nền tảng của thân thông chưa được ta tu tập,” – “Năm quyền chưa được ta tu tập,” – “Năm lực chưa được ta tu tập,” – “Bảy yếu tố đưa đến giác ngộ chưa được ta tu tập,” – “Đạo lộ thánh thiện tám chi phần chưa được ta tu tập,” – “Khổ chưa được ta biết toàn diện,” – “Tập chưa được ta dứt bỏ,” – “Đạo chưa được ta tu tập,” – “Diệt chưa được ta chứng ngộ,” sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên.

Nên xa lánh trạng thái hối hận: Nên tránh khỏi, nên xa lánh, nên tránh xa trạng thái hối hận; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu trạng thái hối hận; nên tránh khỏi, nên xa lánh, nên tránh xa, nên đi ra ngoài, nên rời ra, nên thoát khỏi, không bị ràng buộc với trạng thái hối hận, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘nên xa lánh trạng thái hối hận’ là như thế.

Nappamajjeyyā 'ti sakkaccakārī assa sātaccakārī aṭṭhitakārī anolīnavuttiko anikkhittachando anikkhittadhuro appamatto¹ kusalesu dhammesu; 'Kadāhaṃ aparipūraṃ vā sīlakkhandhaṃ paripūreyyaṃ, paripūraṃ vā sīlakkhandhaṃ tattha tattha² paññāya anuggaṇheyyaṃ 'ti; yo tattha chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca thāmo ca appaṭivāṇī ca sati ca sampajaññaṅca,³ ātappaṃ padhānaṃ adhiṭṭhānaṃ anuyogo appamādo kusalesu dhammesu; 'Kadāhaṃ aparipūraṃ vā samādikkhandhaṃ paññākkhandhaṃ⁴ vimuttikkhandhaṃ⁵ vimuttiññaṅca-dassanakkhandhaṃ -pe- 'Kadāhaṃ apariññātaṃ vā dukkhaṃ pari jāneyyaṃ, appahīne vā kilese pajaheyyaṃ, abhāvitāṃ vā maggaṃ bhāveyyaṃ, asacchikatāṃ nirodhaṃ sacchikareyyaṃ 'ti yo tattha chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca thāmo ca appaṭivāṇī ca sati ca sampajaññaṅca³ ātappaṃ padhānaṃ adhiṭṭhānaṃ anuyogo appamādo kusalesu dhammesu 'ti - virame kukkucā nappamajjeyya.

Athāsanesu sayanesu appasaddesu bhikkhu vihareyyā 'ti - **Athā** 'ti padasandhi -pe- **Āsanaṃ** vuccati yattha nisīdati mañco piṭhaṃ bhiṣi taṭṭikā cammakhaṇḍo tiṇasanthāro paṇṇasanthāro⁶ palālasanthāro.⁷ **Sayanaṃ** vuccati senāsanāṃ vihāro aḍḍhayogo pāsādo hammiyaṃ guhā 'ti - athāsanesu sayanesu.

Appasaddesu bhikkhu vihareyyā 'ti appasaddesu appanigghosesu vijanavātesu manussarāhaseyyakesu paṭisallānasārūpesu⁸ senāsanesu careyya vicareyya⁹ vihareyya irīyeyya vatteyya pāleyya yapeyya yāpeyyā 'ti - athāsanesu sayanesu appasaddesu bhikkhu vihareyya.

Tenāha bhagavā:
*"Jhāyī na pādaloḷassa
 virame kukkucā nappamajjeyya,
 athāsanesu sayanesu
 appasaddesu bhikkhu vihareyyā"*ti.

14 - 12

*Niddaṃ na bahulīkareyya
 jāgariyaṃ bhajeyya ātāpī,
 tandiṃ māyaṃ hassaṃ¹⁰ khiḍḍaṃ
 methunaṃ vippajahe savibhūsaṃ.*

Niddaṃ na bahulīkareyyā 'ti rattindivaṃ cha koṭṭhāse¹¹ karitvā pañca koṭṭhāse¹¹ paṭijaggeyya¹² ekaṃ koṭṭhāsaṃ nipajjeyyā 'ti¹³ - niddaṃ na bahulīkareyya.

¹ appamādo - Ma, PTS.

² tattha - Syā, PTS.

³ satisampajaññaṅca - Syā, PTS.

⁴ paññākkhandhaṃ - Ma, Syā.

⁵ vimuttikkhandhaṃ - itisaddo PTS potthake na dissate.

⁶ tiṇasanthāro - PTS.

⁷ palāsasanthāro - Syā;
 palāsasanthāro - PTS.

⁸ sārūpesu - Syā, PTS.

⁹ vicareyya - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ hasaṃ - Syā, PTS.

¹¹ koṭṭhāsaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹² paṭipajjeyya - Ma;
 jāgareyya - Syā, PTS;
 jaheyya - Sa.

¹³ nippajjeyyā ti - Ma, Syā, PTS.

Không nên xao lãng: Nên là người có sự thực hành nghiêm trang, có sự thực hành liên tục, có sự thực hành không ngừng nghỉ, có thói quen không biếng nhác, không buông bỏ mong muốn, không buông bỏ bốn phạm trong các thiện pháp, (nghĩ rằng): “Khi nào ta có thể làm đầy đủ giới uẩn chưa được đầy đủ, hoặc có thể bảo vệ giới uẩn đã được đầy đủ tại chỗ kia tại chỗ nọ bằng trí tuệ?” Điều này, trong trường hợp ấy, là sự mong muốn, sự tinh tấn, sự gắng sức, sự rắng sức, sự đồng mãnh, sự không thối chí, niệm, sự nhận biết rõ, sự nhiệt tâm, sự cần mẫn, sự quyết tâm, sự chuyên cần, sự không xao lãng trong các thiện pháp, (nghĩ rằng): “Khi nào ta có thể làm đầy đủ định uẩn, tuệ uẩn, giải thoát uẩn, giải thoát tri kiến uẩn chưa được đầy đủ? –nt– “Khi nào ta có thể biết toàn diện về Khổ chưa được biết toàn diện, hoặc có thể dứt bỏ các ô nhiễm chưa được dứt bỏ, hoặc tu tập Đạo chưa được tu tập, hoặc chứng ngộ Diệt chưa được chứng ngộ?” Điều này, trong trường hợp ấy, là sự mong muốn, sự tinh tấn, sự gắng sức, sự rắng sức, sự đồng mãnh, sự không thối chí, niệm, sự nhận biết rõ, sự nhiệt tâm, sự cần mẫn, sự quyết tâm, sự chuyên cần, sự không xao lãng trong các thiện pháp; - ‘nên xa lánh trạng thái hối hận, không nên xao lãng’ là như thế.

Và ở những chỗ ngồi, ở những chỗ nằm, ở những nơi có ít tiếng động, vị tỳ khuru nên cư trú - Và: là sự nối liền các câu văn, –nt– **Chỗ ngồi:** nói đến nơi nào vị ấy ngồi xuống, là cái giường, cái ghế, nệm, thảm đan, tấm da thú, thảm cỏ, thảm lá, thảm rơm. **Chỗ nằm:** nói đến chỗ ngụ: trú xá, nhà một mái, tòa lâu đài, tòa nhà dài, hang động; - ‘và ở những chỗ ngồi, ở những chỗ nằm’ là như thế.

Ở những nơi có ít tiếng động, vị tỳ khuru nên cư trú: Nên thực hành, nên cư xử, nên trú ngụ, nên sinh hoạt, nên vận hành, nên bảo hộ, nên hộ trì, nên bảo dưỡng ở các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh; - ‘và ở những chỗ ngồi, ở những chỗ nằm, ở những nơi có ít tiếng động, vị tỳ khuru nên cư trú’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Nên là vị có thiền, không nên buông thả bàn chân (đi đó đây),
nên xa lánh trạng thái hối hận, không nên xao lãng,
và ở những chỗ ngồi, ở những chỗ nằm,
ở những nơi có ít tiếng động, vị tỳ khuru nên cư trú.”*

14 - 12

Không nên thực hiện nhiều việc ngủ nghỉ. Nên thân cận sự tỉnh thức, có sự nhiệt tâm. Nên dứt bỏ hẳn sự uể oải, xảo trá, cười cợt, đùa giỡn, việc đôi lứa, cùng với việc trang điểm.

Không nên thực hiện nhiều việc ngủ nghỉ: Sau khi phân chia đêm và ngày thành sáu phần, nên thức năm phần, nên nằm xuống một phần; - ‘không nên thực hiện nhiều việc ngủ nghỉ’ là như thế.

Jāgariyaṃ bhajeyya ātāpī 'ti - Idha bhikkhu divasaṃ caṅkamaṇa nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheyya, rattiyaṃ paṭhamaṃ yāmaṃ caṅkamaṇa nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheyya, rattiyaṃ majjhimaṃ yāmaṃ dakkhiṇena passena sīhaseyyaṃ kappeyya pāde pādaṃ accādhāya sato sampajāno utthānasaññaṃ manasikarivā, rattiyaṃ pacchimaṃ yāmaṃ paccuṭṭhāya caṅkamaṇa nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheyya. **Jāgariyaṃ bhajeyyā** 'ti jāgariyaṃ bhajeyya sambhajeyya seveyya niseveyya saṃseveyya paṭiseveyyā 'ti - jāgariyaṃ bhajeyya. **Ātāpī** 'ti ātappaṃ vuccati viriyaṃ, yo cetasiko viriyārambho nikkamo parakkamo uyyāmo vāyāmo ussāho ussolhī thāmo dhiti² asithila-parakkamatā anikkhittachandatā anikkhittadhuratā dhurasampaggāho³ viriyaṃ viriyindriyaṃ viriyabalaṃ sammāvāyāmo.⁴ Iminā ātāpena upeto samupeto upagato⁵ samupagato upapanno⁶ sampanno⁷ samannāgato, so vuccati ātāpī 'ti - jāgariyaṃ bhajeyya ātāpī.

Tandiṃ māyaṃ hassaṃ⁸ khiḍḍaṃ methunaṃ vippajahe savibhūsaṇa 'ti - **Tandin** 'ti yā tandi tandiyanā tandimanakatā ālasyaṃ ālasyāyanā ālasyāyitattaṃ,⁹ ayaṃ vuccati tandi. **Māyā** 'ti¹⁰ māyā vuccati vañcanikā cariyā. 'Idhekacco kāyena duccaritaṃ caritvā vācāya duccaritaṃ caritvā manasā duccaritaṃ caritvā tassa paṭicchādanahetu pāpikaṃ icchaṃ panidahaṭi,¹¹ mā maṃ jaññāti icchati, mā maṃ jaññāti saṅkappeti, mā maṃ jaññāti vācaṃ bhāsati, mā maṃ jaññāti kāyena parakkamati, yā evarūpā māyā māyāvitā accāsarā¹² vañcanā nikati vikiraṇā guhanā pariguhanā¹³ chādanā paṭicchādanā¹⁴ anuttānīkammaṃ anāvīkammaṃ vocchādanā pāpakiriyā, ayaṃ vuccati māyā.¹⁵ **Hassaṇa** 'ti idhekacco ativeḷaṃ dantavidamaṃsakaṃ hasati. Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā: "Komārakam¹⁶ idaṃ bhikkhave ariyassa vinaye, yadidaṃ ativeḷaṃ dantavidamaṃsakaṃ hasitaṃ "ti.¹⁷ **Khiḍḍā** 'ti dve khiḍḍā, kāyikā ca khiḍḍā, vācasikā ca khiḍḍā. Katamaṃ kāyikā khiḍḍā? Hatthīhipi kīḷanti,¹⁸ assehipi kīḷanti, rathehipi kīḷanti, dhanūhipi kīḷanti, aṭṭhapadehi¹⁹ kīḷanti, dasapadehi¹³ kīḷanti, ākāsepi²⁰ kīḷanti, pariḥārapathepi kīḷanti, santikāyapi kīḷanti, khalikāyapi kīḷanti, ghaṭikāyapi kīḷanti, -

¹ sambhajeyya paṭiseveyyā ti - Syā, PTS.

² ṭhiti - Ma.

³ dhurasampaggāho - Ma.

⁴ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

⁵ upāgato - Pu.

⁶ uppanno - Sa.

⁷ samupapanno - Ma, Syā, PTS, Sa.

⁸ hasaṃ - Syā, PTS.

⁹ tandīti tandī tandiyanā tandiyitattaṃ tandimanakatā ālasyaṃ ālasyāyanā ālasyāyitattaṃ - Ma; tandīti yā tandi tandiyanā tandiyitattaṃ tandimanattaṃ ālasiyaṃ ālasyāyanā ālasyāyitattaṃ - Syā; tandīti yā tandi tandiyanā tandiyitattaṃ tandimanattaṃ ālasiyaṃ ālasyāyanā ālasyāyitattaṃ - PTS.

¹⁰ māyā 'ti - itipāṭho Ma potthake na dissate.

¹¹ padahaṭi - Syā.

¹² accasarā - Ma, Syā, PTS.

¹³ nikati nikiraṇā pariḥāraṇā gūhanā parigūhanā - Ma, PTS;

nikati nikiraṇā niḥāraṇā pariḥāraṇā gūhanā parigūhanā - Syā.

¹⁴ paṭicchādanā - Ma, Syā.

¹⁵ Khuddakavattuvibhaṅga.

¹⁶ kumārakam - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ Tikaṅguttara, Sambodhivagga.

¹⁸ kilanti - PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁹ padehi pi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

²⁰ ākāsehi pi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

Nên thân cận sự tinh thức, có sự nhiệt tâm: Ở đây, vị tỳ khuu – vào ban ngày làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi, vào ban đêm trong canh đầu làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi, vào ban đêm trong canh giữa áp dụng thế nằm của sư tử bằng sườn bên phải, đặt bàn chân chồng lên bàn chân, có niệm, có sự nhận biết rõ, chú tâm đến ý tưởng của việc thức dậy, vào ban đêm trong canh cuối sau khi thức dậy, làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi.

Nên thân cận sự tinh thức: nên thân cận, nên gần gũi, nên phục vụ, nên phục dịch, nên kề cận, nên thực hiện sự tinh thức; - ‘nên thân cận sự tinh thức’ là như thế.

Có sự nhiệt tâm: Sự nhiệt tâm nói đến sự tinh tấn, là pháp thuộc về tâm, là sự ra sức tinh tấn, sự cố gắng, sự nỗ lực, sự siêng năng, sự tinh tấn, sự gắng sức, sự ráng sức, sự đồng mãnh, nghị lực, trạng thái không lơ lửng sự nỗ lực, trạng thái không buông bỏ sự mong muốn, trạng thái không buông bỏ trách nhiệm, sự đề cao trách nhiệm, sự tinh tấn, tấn quyền, tấn lực, chánh tinh tấn. Người đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần, đã tiến vào, đã đạt đến, đã đầy đủ, đã thành tựu sự nhiệt tâm này, người ấy được gọi là có sự nhiệt tâm; - ‘nên thân cận sự tinh thức, có sự nhiệt tâm’ là như thế.

Nên dứt bỏ hẳn sự uế oải, xảo trá, cười cợt, đùa giỡn, việc đôi lứa, cùng với việc trang điểm - Sự uế oải: Sự uế oải, biểu hiện uế oải, trạng thái tâm uế oải, sự lười biếng, biểu hiện lười biếng, trạng thái lười biếng; điều này được gọi là sự uế oải. **Xảo trá:** Xảo trá nói đến hành vi trá trở. Ở đây một vị (tỳ khuu) nào đó sau khi làm ướm hạnh bằng thân, sau khi làm ướm hạnh bằng lời nói, sau khi làm ướm hạnh bằng ý, vì nguyên nhân che đậy việc ấy, định liệu ước muốn xấu xa: (Vị ấy) ước muốn rằng: “Chớ ai biết về tôi,” suy tư rằng: “Chớ ai biết về tôi,” nói lời rằng: “Chớ ai biết về tôi,” nỗ lực bằng thân rằng: “Chớ ai biết về tôi.” Việc xảo trá nào có hình thức như vậy là trạng thái xảo trá, sự cố tình không nhớ, sự trá trở, gian lận, thay đổi, tránh né, cất giấu, che giấu, che đậy, che lấp, không phơi bày, không làm rõ, khéo che đậy, việc làm ác; điều này được gọi là xảo trá. **Cười cợt:** Ở đây một vị (tỳ khuu) nào đó cười quá trớn, hờ cả răng. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Này các tỳ khuu, điều này là việc làm trẻ con trong Luật của bậc Thánh, tức là việc cười quá trớn, hờ cả răng.” **Đùa giỡn:** Có hai sự đùa giỡn: đùa giỡn về thân và đùa giỡn về khẩu. Những việc nào là đùa giỡn về thân? Họ chơi đùa với các con voi, họ chơi đùa với các con ngựa, họ chơi đùa với các cỗ xe, họ chơi đùa với các cây cung, họ tiêu khiển cờ tám ô vuông, họ tiêu khiển cờ mười ô vuông, họ chơi với bàn cờ tướng tượng ở trên không, họ chơi trò nhảy cóc, họ chơi lối rút quân cờ, họ chơi ném xúc xắc, họ chơi đánh khăng, –

– salākahatthenapi kīḷanti, akkhenapi kīḷanti, paṅgacīrenapi¹ kīḷanti, vaṅkakenapi kīḷanti, mokkhaḥcīkāyapi kīḷanti, ciṅgulakenapi kīḷanti, pattāḷhakenapi kīḷanti, rathakenapi kīḷanti, dhanukenapi kīḷanti akkharikāyapi kīḷanti, manesikāyapi kīḷanti, yathāvajjenapi kīḷanti; ayaṃ kāyikakhiḍḍā. Katamā vācasikā khiḍḍā? Mukha-bherikaṃ mukhālabaram² mukhadēḍimakaṃ³ mukhavalimakaṃ mukha-bherulakaṃ⁴ mukhadaddarikaṃ nāṭakaṃ⁵ lāsaṃ⁶ gītaṃ davakammaṃ; ayaṃ vācasikā khiḍḍā.

Methunadhammo nāma yo so asaddhammo gāmadhammo vasaladhammo dutṭhullo odakantiko rahasso dvayaṃdvayasamāpatti.⁷ Kimkāraṇā vuccati methunadhammo? Ubhinnaṃ rattānaṃ sārattānaṃ avassutānaṃ pariyuṭṭhitānaṃ pariyādinnacittānaṃ ubhinnaṃ sadisānaṃ dhammoti, taṃkāraṇā vuccati methunadhammo. Yathā ubho kalahakārakā methunakāti vuccanti⁸ ubho bhaṇḍanakārakā – ubho bhassakārakā – ubho adhikaraṇakārakā – ubho vivādakārakā – ubho vādino – ubho sallāpakā methunakāti vuccanti, evamevaṃ ubhinnaṃ rattānaṃ sārattānaṃ avassutānaṃ pariyuṭṭhitānaṃ pariyādinnacittānaṃ ubhinnaṃ sadisānaṃ dhammoti taṃkāraṇā vuccati methunadhammo.

Vibhūsā ’ti dve vibhūsā: atthi agāriyassa⁹ vibhūsā, atthi pabbajitassa vibhūsā. Katamā agāriyassa vibhūsā? Kesā ca massu ca mālā ca gandhā ca vilepanā ca ābharaṇā ca piḷandhanā¹⁰ ca vatthaṅca sārasāṭanaṅca¹¹ veṭhanaṅca¹² ucchādanaṃ parimaddanaṃ nahāpanaṃ sambāhanaṃ ādāsaṃ añjanaṃ mālāvilepanaṃ mukhacūṇakaṃ mukhalepaṃ hatthabandhanaṃ¹³ sikhābandhanaṃ¹⁴ daṇḍanālikaṃ¹⁵ khaggaṃ chattaṃ citrā upāhanā uṇhisaṃ maṇiṃ vālavijani¹⁶ odātāni vatthāni dīghadasāni¹⁷ iti vā, ayaṃ agāriyassa vibhūsā. Katamā pabbajitassa vibhūsā? Cīvaramaṇḍanā pattamaṇḍanā senāsanamaṇḍanā imassa vā pūtikāyassa bāhirānaṃ vā¹⁸ parikkhārānaṃ maṇḍanā vibhūsānaṃ keḷanā parikeḷanā gedhitatā¹⁹ gedhitattaṃ capalatā²⁰ cāpalyaṃ, ayaṃ pabbajitassa vibhūsā.

Tandiṃ māyaṃ hassaṃ khiḍḍaṃ methunaṃ vippajahe savibhūsan ’ti - tandiṃ ca māyaṃ ca hassaṃ ca khiḍḍaṃ ca methunadhammaṃ ca savibhūsaṃ saporivāraṃ saporibhaṇḍaṃ saporikkhāraṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā ’ti - tandiṃ māyaṃ hassaṃ khiḍḍaṃ methunaṃ vippajahe savibhūsaṃ.

Tenāha bhagavā:

“*Niddaṃ na bahulikareyya jāgariyaṃ bhajeyya ātāpī,*
tandiṃ māyaṃ hassaṃ khiḍḍaṃ methunaṃ vippajahe savibhūsan”ti.

¹ paṅgacīrenapi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

² mukhabheriyaṃ mukhālabadaṃ - Syā, PTS.

³ mukhadēḍimakaṃ - Ma.

⁴ mukhabherulakaṃ - Ma, Syā, PTS, Sa.

⁵ nāṭikaṃ - Syā, PTS.

⁶ lāpaṃ - Ma.

⁷ dvayaḍvayasamāpatti - Syā, PTS.

⁸ methunakāti vuccanti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ agāriyassa - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

¹⁰ piḷandhanā - Ma, Syā, PTS.

¹¹ sayanāsanaṅca - Ma, Sīmu 2;

pasādhanaṅca - Syā;

pasādanaṅca - PTS.

¹² veṭhanaṅca - Syā, PTS.

¹³ hatthabandhaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ sikhābandhaṃ - Ma;

vasikhābandhaṃ - Syā;

visikhābandhaṃ - PTS.

¹⁵ daṇḍanāliyaṃ - Ma;

daṇḍaṃ nāliyaṃ - Syā;

daṇḍaṃ nālikaṃ - Ma, PTS.

¹⁶ vālavijaniṃ - Ma;

vālavijani - Syā;

vālavijani - PTS.

¹⁷ dīgharassāni - Syā, PTS.

¹⁸ vā - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁹ gedhikatā - Syā, PTS; gadhitatā - Sa.

²⁰ capalanā - Syā, PTS.

– họ chơi trò đoán hình vẽ bằng tay, họ chơi trái cầu, họ chơi trò thổi kèn bằng lá cây, họ chơi trò kéo cày, họ chơi trò nhào lộn, họ chơi chong chóng, họ chơi trò đo lường, họ chơi trò đua xe, họ chơi bắn cung, họ chơi trò đố chữ, họ chơi trò đoán ý, họ chơi trò nhái điệu bộ; đây là sự đùa giỡn về thân. Những việc nào là đùa giỡn về khẩu? Nhại tiếng trống bằng miệng, làm nhạc trống bằng miệng, làm tiếng trống vỗ bằng miệng, huýt sáo bằng miệng, đánh trống bằng miệng, làm tiếng trống *daddarī* bằng miệng, diễn kịch, reo hò, ca hát, cười giỡn; đây là sự đùa giỡn về khẩu.

Pháp đôi lứa: nghĩa là việc làm không tốt đẹp, việc làm của các dân làng, việc làm của những người thấp kém, là xấu xa, có kết cuộc phải dùng nước tẩy rửa, là việc bí mật, là việc kết hợp của hai người, theo từng cặp. Vì lý do gì mà được gọi là pháp đôi lứa? Khi cả hai bị luyến ái, bị luyến ái nặng, bị nhiễm dục, bị khởi dục, có tâm bị khuất phục, cả hai là tương tự nhau về bản thể; vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lứa. Giống như hai người gây nên sự cãi cọ được gọi là tay đôi, hai người gây nên sự cãi lộn – hai người gây nên cuộc nói chuyện nhằm nhí – hai người gây nên sự tranh cãi – hai người gây nên sự tranh tụng – hai người tranh luận – hai người chuyện trò được gọi là tay đôi. Tương tự như vậy, khi cả hai bị luyến ái, bị luyến ái nặng, bị nhiễm dục, bị khởi dục, có tâm bị khuất phục, cả hai là tương tự nhau về bản thể; vì lý do ấy mà được gọi là pháp đôi lứa.

Việc trang điểm: Có hai sự trang điểm: có sự trang điểm của người tại gia, có sự trang điểm của bậc xuất gia. Việc trang điểm của người tại gia là các việc nào? Đầu tóc, bộ râu, tràng hoa, vật thơm, vật thoa, đồ trang sức, vật tô điểm, vải vóc, áo khoác, khăn đội đầu, việc kỳ cọ, việc đắp bó, việc cho người tắm rửa, vật đập vỗ, gương soi, việc tô mắt, vật tắm hoa thơm, phấn thoa ở mặt, việc bôi dầu ở mặt, vật buộc cánh tay, nơ thắt ở đầu, gậy chống, ống cây, thanh gươm, dù che, giày dép sắc sỡ, khăn bịt đầu, ngọc ma-ni, cây phát trần, (quần) các tấm vải trắng có đường biên rộng, hoặc là như thế; điều này là việc trang điểm của người tại gia. Việc trang điểm của bậc xuất gia là các việc nào? Việc trang hoàng y phục, việc trang hoàng bình bát, việc trang hoàng chỗ nằm ngồi, việc trang hoàng, trang điểm, tiêu khiển, giải trí, trạng thái mong muốn, bản tính mong muốn, hành động tô điểm, trạng thái tô điểm đối với các phần bên ngoài của cơ thể hôi thối này hoặc các vật dụng; điều này là việc trang điểm của người xuất gia.

Nên dứt bỏ hẳn sự uế oải, xảo trá, cười cợt, đùa giỡn, việc đôi lứa, cùng với việc trang điểm: nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự uế oải, xảo trá, cười cợt, đùa giỡn, việc đôi lứa, cùng với việc trang điểm luôn cả vật phụ tùng, luôn cả vật có liên quan, luôn cả vật dụng; - ‘việc trang điểm’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không nên thực hiện nhiều việc ngu ngốc. Nên thân cận sự tỉnh thức, có sự nhiệt tâm. Nên dứt bỏ hẳn sự uế oải, xảo trá, cười cợt, đùa giỡn, việc đôi lứa, cùng với việc trang điểm.”

14 - 13

*Āthabbaṇaṃ¹ supinaṃ lakkhaṇaṃ
no vidahe athopi nakkhattaṃ,
virutañca² gabbhakaṇaṃ
tikicchaṃ māmako na seveyya.*

Āthabbaṇaṃ supinaṃ lakkhaṇaṃ no vidahe athopi nakkhattan 'ti āthabbaṇikā āthabbaṇaṃ payojenti nagare vā ruddhe saṅgāme vā paccupaṭṭhite parasenāya paccatthikesu³ paccāmittesu itim uppādentī, upaddavaṃ uppādentī, rogaṃ uppādentī, pajjaraṃ karonti, sūlaṃ⁴ karonti, visūcikaṃ karonti, pakkhandikaṃ karonti; evaṃ āthabbaṇikā āthabbaṇaṃ payojenti.

Supinapāṭhakā supinaṃ ādisanti: 'Yo pubbanhasamayaṃ supinaṃ passati, evaṃ vipāko hoti. Yo majjhantikasamayaṃ⁵ supinaṃ passati, evaṃ vipāko hoti. Yo sāyanhasamayaṃ supinaṃ passati, evaṃ vipāko hoti. Yo purime yāme – Yo majjhime yāme – Yo pacchime yāme – Yo dakkhiṇena passena nipanno – Yo vāmena passena nipanno – Yo uttānaṃ nipanno⁶ – Yo avakujjanipanno – Yo candaṃ passati, yo suriyaṃ passati, yo mahāsamuddaṃ passati, yo sineruṃ pabbatarājānaṃ⁷ passati, yo hatthiṃ passati, yo assaṃ passati, yo rathaṃ passati, yo pattiṃ passati, yo senābyūhaṃ passati, yo ārāmaṇaṇeyyakaṃ passati, yo vanarāmaṇeyyakaṃ passati, yo bhūmirāmaṇeyyakaṃ passati, yo pokkharāṇi⁸ rāmaṇeyyakaṃ passati, evaṃ vipāko hoti 'ti;⁹ evaṃ supinapāṭhakā supinaṃ ādisanti.

Lakkhaṇapāṭhakā lakkhaṇaṃ ādisanti, maṇilakkhaṇaṃ daṇḍalakkhaṇaṃ vatthalakkhaṇaṃ asilakkhaṇaṃ usulakkhaṇaṃ dhanulakkhaṇaṃ āvudhalakkhaṇaṃ itthilakkhaṇaṃ purisalakkhaṇaṃ kumārikālakkhaṇaṃ¹⁰ kumāralakkhaṇaṃ dāsīlakkhaṇaṃ dāsīlakkhaṇaṃ hatthilakkhaṇaṃ assalakkhaṇaṃ mahisalakkhaṇaṃ usabhalakkhaṇaṃ goṇalakkhaṇaṃ¹¹ ajalakkhaṇaṃ meṇḍalakkhaṇaṃ kukkuṭalakkhaṇaṃ vaṭṭalakkhaṇaṃ godhālakkhaṇaṃ kaṇṇikālakkhaṇaṃ kacchapa-lakkhaṇaṃ migalakkhaṇaṃ iti vā 'ti;¹² evaṃ lakkhaṇapāṭhakā lakkhaṇaṃ ādisanti.

Nakkhattapāṭhakā nakkhattaṃ ādisanti: aṭṭhavīsati nakkhattāni. Iminā nakkhattena gharappaveso kattabbo, iminā nakkhattena makuṭaṃ bandhitabbaṃ, iminā nakkhattena vāreyyaṃ kāretabbaṃ, iminā nakkhattena bījanihāro¹³ kattabbo, iminā nakkhattena saṃvāso gantabbo 'ti;¹⁴ evaṃ nakkhattapāṭhakā nakkhattaṃ ādisanti.

Āthabbaṇaṃ supinaṃ lakkhaṇaṃ no vidahe athopi nakkhattan 'ti āthabbaṇaṇca supinaṇca lakkhaṇaṇca nakkhattaṇca no vidaheyya, na careyya na samācareyya na samādāya vatteyya; athavā na gaṇheyya na dhāreyya, na upadhāreyya nappayojeyyā 'ti - āthabbaṇaṃ supinaṃ lakkhaṇaṃ no vidahe athopi nakkhattaṃ.

¹ ātappanaṃ - Manupa.

² virudañca - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

³ parasenapaccatthikesu - Ma;
paccatthikesu - Syā, PTS.

⁴ sulaṃ - Syā.

⁵ majjhanhikasamayaṃ - Ma.

⁶ uttānanipanno - Syā, PTS.

⁷ sinerupabbatarājānaṃ - Syā, PTS.

⁸ pokkharāṇi - Syā, PTS.

⁹ hoti - Syā, PTS.

¹⁰ kumārilakkhaṇaṃ - Syā;
kumārilakkhaṇaṃ - PTS.

¹¹ golakkhaṇaṃ - PTS;
itisaddo Syā potthake na dissate.

¹² iti vā - Syā, PTS.

¹³ bījanihāro - Ma;
vījanihāro - Syā, PTS.

¹⁴ gharavāso kattabbo ti - Syā, PTS.

14 - 13

Không nên luyện tập chú thuật, giải mộng, xem tướng, và luôn cả chiêm tinh. Người đệ tử thành tín không nên phục vụ việc giải đoán tiếng thú kêu, việc thụ thai, và việc chữa bệnh.

Không nên luyện tập chú thuật, giải mộng, xem tướng, và luôn cả chiêm tinh: Các nhà bùa chú ứng dụng chú thuật ở thành phố bị bao vây hoặc ở cuộc chiến đang diễn ra, họ làm sanh lên tai họa, họ làm sanh lên bất hạnh, họ làm sanh lên bệnh tật, họ gây ra dịch sốt, họ gây ra dịch cương thi, họ gây ra bệnh dịch tả, họ gây ra bệnh kiết lỵ ở đội quân đối địch, ở những kẻ đối nghịch, ở những kẻ thù địch; các nhà bùa chú ứng dụng chú thuật là như vậy.

Những người giải mộng giải thích về giấc mơ: “Người mơ vào buổi sáng thì kết quả là như vậy. Người mơ vào buổi trưa thì kết quả là như vậy. Người mơ vào buổi tối thì kết quả là như vậy. Người mơ vào canh đầu – Người mơ vào canh giữa – Người mơ vào canh cuối – Người mơ lúc nằm nghiêng bên phải – Người mơ lúc nằm nghiêng bên trái – Người mơ lúc nằm ngửa – Người mơ lúc nằm sấp – Người mơ thấy mặt trăng, người mơ thấy mặt trời, người mơ thấy đại dương, người mơ thấy núi chúa *Sineru*, người mơ thấy voi, người mơ thấy ngựa, người mơ thấy cỗ xe, người mơ thấy người lính, người mơ thấy đoàn quân, người mơ thấy khu vườn đáng yêu, người mơ thấy cánh rừng đáng yêu, người mơ thấy vùng đất đáng yêu, người mơ thấy hồ nước đáng yêu thì kết quả là như vậy;” những người giải mộng giải thích về giấc mơ là như vậy.

Những người xem tướng giải thích về tướng mạo: “Tướng của ngọc ma-ni, tướng của cây gậy, tướng của vải vóc, tướng của thanh gươm, tướng của mũi tên, tướng của cây cung, tướng của vũ khí, tướng của đàn bà, tướng của đàn ông, tướng của thiếu nữ, tướng của thiếu niên, tướng của tở gái, tướng của tở trai, tướng của voi, tướng của ngựa, tướng của trâu, tướng của bò mộng, tướng của bò đực, tướng của dê, tướng của cừu, tướng của gà, tướng của chim cú, tướng của kỳ đà, tướng của bông tai, tướng của rùa, tướng của nai, hoặc là như thế;” những người xem tướng giải thích về tướng mạo là như vậy.

Những nhà chiêm tinh giải thích về tinh tú: “Có hai mươi tám thời điểm tốt (tính theo thời điểm xuất hiện của các vì tinh tú). Nên tiến hành việc nhập gia vào thời điểm tốt này, nên gả đồ trang sức vào thời điểm tốt này, nên làm lễ cưới vào thời điểm tốt này, nên gieo hạt giống vào thời điểm tốt này, nên đi đến sống chung vào thời điểm tốt này;” những nhà chiêm tinh giải thích về tinh tú là như vậy.

Không nên luyện tập chú thuật, giải mộng, xem tướng, và luôn cả chiêm tinh: không nên luyện tập, không nên thực hành, không nên hành theo, không nên thọ trì và vận dụng chú thuật, giải mộng, xem tướng, và luôn cả chiêm tinh; hoặc là không nên nắm lấy, không nên duy trì, không nên tiếp nhận, không nên ứng dụng; - ‘không nên luyện tập chú thuật, giải mộng, xem tướng, và luôn cả chiêm tinh’ là như thế.

Virutañca gabbhakarāṇaṃ tikicchaṃ māmakō na seveyyā 'ti - **Virutaṃ** vuccati migavākyam.¹ Migavākyapāṭhakā² migavākyam¹ ādisanti: sakuntānam³ vā catuppadānam vā rutaṃ⁴ vassitaṃ jānanti;⁵ evaṃ migavākyapāṭhakā² migavākyam¹ ādisanti. Gabbhakarāṇiyā gabbhaṃ saṅghāpentī. Dvīhi kārāṇehi gabbho na saṅghāti: pāṇakehi⁶ vā vātakuppehi vā. Pāṇakānaṃ⁷ vātakuppānaṃ vā paṭighātāya osadhaṃ denti 'ti;⁸ evaṃ gabbhakarāṇiyā gabbhaṃ saṅghāpentī.⁹ **Tikicchā** 'ti pañca tikicchā: sālākiyaṃ sallakattiyaṃ kāyatikicchaṃ¹⁰ bhūtiyaṃ komārabhaccaṃ.¹¹ **Māmako** 'ti buddhamāmako dhammamāmako saṅghamāmako; so vā bhagavantaṃ māmayati, bhagavā vā taṃ puggalaṃ parigaṇhāti.¹² Vuttaṃ hetuṃ bhagavatā: “Ye te bhikkhave bhikkhū kuhā thaddhā lapā siṅgī unnaḷā asamāhitā, na me te bhikkhave bhikkhū māmakā, apagatā ca te bhikkhave bhikkhū imasmā dhammavinayā, na ca te¹³ bhikkhū imasmiṃ dhammavinaye vuddhiṃ virūḷhiṃ vepullaṃ āpajjanti. Ye ca kho¹⁴ bhikkhave bhikkhū nikkuhā nillapā dhīrā atthaddhā¹⁵ susamāhitā, te kho me bhikkhave bhikkhū¹⁶ māmakā, anapagatā ca te¹⁷ bhikkhave bhikkhū imasmā dhammavinayā, te ca bhikkhū imasmiṃ dhammavinaye vuddhiṃ virūḷhiṃ vepullaṃ āpajjanti.

1. *Kuhā thaddhā lapā siṅgī unnaḷā asamāhitā,
na te dhamme virūhanti sammāsambuddhadesite.*
2. *Nikkuhā nillapā dhīrā atthaddhā susamāhitā,
te ve dhamme virūhanti sammāsambuddhadesite* ”ti.¹⁸

Virutañca gabbhakarāṇaṃ tikicchaṃ māmakō na seveyyā 'ti Virutañca gabbhakarāṇaṃ tikicchañca māmakō na seveyya, na niseveyya na saṃseveyya nappaṭiseveyya¹⁹ na careyya na samācareyya na samādāya vatteyya; athavā na gaṇheyya na uggaṇheyya na upadhāreyya na upalakkheyya na payojeyyā 'ti²⁰ - virutañca gabbhakarāṇaṃ tikicchaṃ²¹ māmakō na seveyya.

Tenāha bhagavā:
“*Āthabbaṇaṃ supinaṃ lakkhaṇaṃ
no vidahe athopi nakkhattaṃ,
virutañca gabbhakarāṇaṃ
tikicchaṃ māmakō na seveyyā* ”ti.

¹ migavākkam - Ma;

migacakkam - Syā, PTS.

² migavākkapāṭhakā - Ma;

migacakkapāṭhakā - PTS.

³ sakunānaṃ - Syā, PTS.

⁴ rutaṃ - Syā, PTS.

⁵ jānantīti - Ma.

⁶ pāṇakehi - PTS.

⁷ pāṇakānaṃ vā - Syā;
pāṇakānaṃ vā - PTS.

⁸ denti - Syā, PTS.

⁹ saṅghāpentī - Syā, PTS.

¹⁰ kāyatikicchiyaṃ - Syā, PTS.

¹¹ komārakavejjaṃ - Syā, PTS.

¹² parigaṇhāti - Ma, Syā, PTS.

¹³ na ca te bhikkhave - PTS.

¹⁴ ye ca kho te - Syā, PTS.

¹⁵ athaddhā - Syā, PTS.

¹⁶ te ca kho me bhikkhū - PTS.

¹⁷ na ca apagatā te - Ma.

¹⁸ Catukkaṅguttara, Uruvelavagga, Kuhasutta;
Itivuttaka, Catukkanipāta, Kuhasutta.

¹⁹ na niseveyya na paṭiseveyya - Syā, PTS.

²⁰ nappayujjeyyā ti - Syā, PTS.

²¹ virudañ ca gabbhakarāṇaṃ ca tikicchañ ca - PTS.

Người đệ tử thành tín không nên phục vụ việc giải đoán tiếng thú kêu, việc thụ thai, và việc chữa bệnh - Tiếng thú kêu: nói đến tiếng kêu của loài thú. Các nhà giải đoán tiếng thú kêu giải thích về tiếng kêu của loài thú: Họ biết tiếng kêu, tiếng gọi của các loài chim hoặc của các loài bốn chân; các nhà giải đoán tiếng thú kêu giải thích về tiếng kêu của loài thú là như thế. Những người hỗ trợ việc thụ thai làm cho thành tựu bào thai. Bào thai không thành lập bởi hai lý do: bởi các vi sinh vật hoặc bởi các sự rối loạn của gió. Họ cho thuốc để diệt trừ các vi sinh vật hoặc các sự rối loạn của gió; những người hỗ trợ việc thụ thai làm cho thành tựu bào thai là như vậy. **Việc chữa bệnh:** Có năm cách chữa bệnh: thuật châm kim, thuật mổ xẻ, thuật chữa bệnh về cơ thể, thuật trừ tà, thuật chữa bệnh trẻ em. **Người đệ tử thành tín:** là người đệ tử thành tín với đức Phật, người đệ tử thành tín với Giáo Pháp, người đệ tử thành tín với Tăng chúng; người ấy thành tín với đức Thế Tôn, hoặc đức Thế Tôn thừa nhận con người ấy. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Này các tỳ khưu, những vị tỳ khưu nào là gặt gẫm, ương ngạnh, nói nhiều, lừa đảo, khoác lác, không định tĩnh, này các tỳ khưu, đối với Ta, các vị tỳ khưu ấy không phải là những người đệ tử thành tín. Và này các tỳ khưu, các vị tỳ khưu ấy là đã lìa khỏi Pháp và Luật này; các vị tỳ khưu ấy không đạt được sự phát triển, tăng trưởng, lớn mạnh trong Pháp và Luật này. Và này các tỳ khưu, các vị tỳ khưu nào là không gặt gẫm, không nói nhiều, sáng trí, không ương ngạnh, khéo định tĩnh, này các tỳ khưu, đối với Ta, các vị tỳ khưu ấy là những người đệ tử thành tín. Và này các tỳ khưu, các vị tỳ khưu ấy là không lìa khỏi Pháp và Luật này; các vị tỳ khưu ấy đạt được sự phát triển, tăng trưởng, lớn mạnh trong Pháp và Luật này.

1. *Những kẻ gặt gẫm, ương ngạnh, nói nhiều, lừa đảo, khoác lác, không định tĩnh, những người ấy không tiến triển trong Giáo Pháp đã được đấng Chánh Đẳng Giác chỉ bảo.*

2. *Các vị không gặt gẫm, không nói nhiều, sáng trí, không ương ngạnh, khéo định tĩnh, thật vậy các vị ấy tiến triển trong Giáo Pháp đã được đấng Chánh Đẳng Giác thuyết giảng.”*

Người đệ tử thành tín không nên phục vụ việc giải đoán tiếng thú kêu, việc thụ thai, và việc chữa bệnh: Người đệ tử thành tín không nên phục vụ, không nên phục dịch, không nên kề cận, không nên thực hiện, không nên thực hành, không nên hành theo, không nên thọ trì và vận dụng việc giải đoán tiếng thú kêu, việc thụ thai, và việc chữa bệnh; hoặc là không nên nắm lấy, không nên tiếp thu, không nên tiếp nhận, không nên suy xét, không nên ứng dụng; - ‘người đệ tử thành tín không nên phục vụ việc giải đoán tiếng thú kêu, việc thụ thai, và việc chữa bệnh’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không nên luyện tập chú thuật, giải mộng, xem tướng, và luôn cả chiêm tinh. Người đệ tử thành tín không nên phục vụ việc giải đoán tiếng thú kêu, việc thụ thai, và việc chữa bệnh.”

14 - 14

*Nindāya nappavedheyya
na unnameyya¹ pasamsito bhikkhu,
lobhaṃ saha macchariyena
kodhaṃ pesuniyañca² panudeyya.³*

Nindāya nappavedheyya 'ti - Idhekacce bhikkhuṃ nindanti: jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena⁴ vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena⁵ vā sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā nindanti garahanti upavadanti. Nindito garahito upavadito nindāya garahāya upavādena akittiyā avaṇṇahārikāya na vedheyya nappavedheyya na sampavedheyya na taseyya na uttaseyya na parittaseyya na bhāyeyya na santāsaṃ āpajjeyya, abhīru assa acchambhī anutrāsī apalāyī pahīnabhayaḥheravo vigatalomaḥsa vihareyyā 'ti - nindāya nappavedheyya.

Na unnameyya¹ pasamsito bhikkhū 'ti - Idhekacce bhikkhuṃ pasamsanti: jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā pasamsanti thomenti kittenti vaṇṇenti. Pasamsito thomito kittito vaṇṇito pasamsāya thomanena kittiyā vaṇṇahārikāya unnatiṃ⁶ na kareyya, unnāmaṃ⁷ na kareyya, mānaṃ na kareyya, thambhaṃ na kareyya, na tena mānaṃ janeyya,⁸ na tena thaddho assa patthaddho paggahitasiro 'ti - na unnameyya¹ pasamsito bhikkhu.

Lobhaṃ saha macchariyena kodhaṃ pesuniyañca² panudeyyā³ 'ti - **Lobho** 'ti “yo lobho lubbhanā lubbhitattaṃ sārāgo sārājjanā sārājjitattaṃ⁹ abhiḥhā lobho akusalamūlaṃ.”¹⁰ **Macchariyā** 'ti pañca macchariyāni: āvāsamacchariyaṃ – pe-gāho vuccati macchariyaṃ. **Kodho** 'ti “yo cittassa āghāto paṭighāto paṭighaṃ paṭivirodho kopo pakopo sampakopo, doso padoso sampadoso cittassa byāpatti manopadoso, kodho kujjhanā kujjhitattaṃ, doso dussanā dussitattaṃ, byāpatti byāpajjanā byāpajjitattaṃ, virodho paṭivirodho caṇḍikkaṃ asuro¹¹ anattamanatā cittassa.”¹²

¹ unnameyya - Syā, PTS.

² pesuniyañca - Ma, Syā, PTS; pesuneyyaṃ ca - Sa.

³ panudeyya - Syā, PTS.

⁴ kolaputtikena - Syā, PTS.

⁵ vijjāṭṭhānena - Syā, PTS.

⁶ unñatiṃ - Syā, PTS.

⁷ unnamāṃ - Ma; unñamāṃ - Syā, PTS.

⁸ na tena mānaṃ janeyya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ sārājjamattattaṃ - PTS.

¹⁰ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

¹¹ asuro - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹² Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepakaṇḍa.

14 - 14

Không nên chấn động vì sự chê bai, vị tỳ khuru khi được ca ngợi không nên kiêu hãnh, nên xua đuổi sự tham lam cùng với sự bòn xén, sự giận dữ và việc nói đâm thọc.

Không nên chấn động vì sự chê bai: Ở đây, một số người nào đó chê bai vị tỳ khuru: Họ chê bai, chê trách, gièm pha về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác. Khi bị chê bai, bị chê trách, bị gièm pha, (vị ấy) không nên run rẩy, không nên chấn động, không nên rúng động, không nên run sợ, không nên khiếp sợ, không nên hoảng sợ, không nên sợ hãi, không nên rơi vào sự kinh sợ vì sự chê bai, vì sự chê trách, vì sự gièm pha, vì sự không nổi tiếng, vì sự không ca tụng; nên có tánh không nhút nhát, không kinh hãi, không sợ sệt, không trốn chạy, nên sống, có sự sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ, có sự rờn lông đã được xa lìa; - ‘không nên chấn động vì sự chê bai’ là như thế.

Vị tỳ khuru khi được ca ngợi không nên kiêu hãnh: Ở đây, một số người nào đó ca ngợi vị tỳ khuru: Họ ca ngợi, khen ngợi, tán dương, ca tụng về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác. Khi được ca ngợi, được khen ngợi, được tán dương, được ca tụng, do sự ca ngợi, do sự khen ngợi, do sự nổi tiếng, do sự ca tụng, (vị ấy) không nên thể hiện sự kiêu hãnh, không nên thể hiện sự hãnh diện, không nên thể hiện sự ngã mạn, không nên thể hiện sự bướng bỉnh, do điều ấy không nên sanh ra ngã mạn, do điều ấy không nên ương ngạnh, ương bướng, ngẩng cao đầu; - ‘vị tỳ khuru khi được ca ngợi không nên kiêu hãnh’ là như thế.

Nên xua đuổi sự tham lam cùng với sự bòn xén, sự giận dữ và việc nói đâm thọc - Sự tham lam: sự tham lam, biểu hiện tham lam, trạng thái tham lam, sự luyện ái mãnh liệt, biểu hiện luyện ái mãnh liệt, trạng thái luyện ái mãnh liệt, tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Sự bòn xén:** Có năm loại bòn xén: bòn xén về chỗ ở, -nt- sự nắm lấy được gọi là bòn xén. **Sự giận dữ:** là sự tức tối của tâm, sự tức giận, sự thù hận, sự đối chọi, sự căm giận, sự căm hờn, sự căm ghét, sự sân hận, sự khởi sân, sự sân nộ, sự độc ác của tâm, sự khởi sân của ý, sự giận dữ, biểu hiện giận dữ, trạng thái giận dữ, sự sân hận, biểu hiện sân hận, trạng thái sân hận, sự độc ác, biểu hiện độc ác, trạng thái độc ác, sự chống đối, sự đối chọi, sự tàn nhẫn, sự lỗ mãng, trạng thái không hoan hỷ của tâm.

Pesuniyan 'ti¹ Idhekacco pisunavāco² hoti: ito sutvā amutra akkhātā imesaṃ bhedāya, amutra vā sutvā imesaṃ akkhātā amusaṃ bhedāya. Iti samaggānaṃ vā bhettā bhinnānaṃ vā anuppadātā vaggarāmo vaggarato vagganandī vaggakaraṇiṃ vācaṃ bhāsītā hoti. Iti vuccati pesuññaṃ. Api ca dvīhi kāraṇehi pesuññaṃ upasaṃharati: piyakamyatāya vā bhedādhippāyena vā.

Kathaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharati? 'Imassa piyo bhavissāmi, manāpo bhavissāmi, vissāsiko bhavissāmi, abhantariko bhavissāmi, suhadayo bhavissāmi 'ti evaṃ piyakamyatāya pesuññaṃ upasaṃharati.

Kathaṃ bhedādhippāyena pesuññaṃ upasaṃharati? 'Kathaṃ ime nānā assu, [vinā assu,] vaggā assu, dvidhā³ assu, dvejjhā assu, dve pakkhā assu, bhijjeyyūṃ na samāgaccheyyūṃ, dukkhaṃ na phāsu vihareyyun 'ti; evaṃ bhedādhippāyena pesuññaṃ upasaṃharati.

Lobhaṃ saha macchariyena kodhaṃ pesuniyañca⁴ panudeyyā 'ti⁵ lobhañca macchariyañca kodhañca pesuññañca nudeyya⁶ panudeyya⁷ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā 'ti - lobhaṃ saha macchariyena kodhaṃ pesuniyañca⁴ panudeyya.⁷

Tenāha bhagavā:

*“Nindāya nappavedheyya
na unnameyya⁸ pasamsito bhikkhu,
lobhaṃ saha macchariyena
kodhaṃ pesuniyañca⁴ panudeyyā”*ti.⁵

14 - 15

*Kayavikkaye na tiṭṭheyya
upavādaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci,
gāme ca nābhisaṃjeyya
lābhakamyā janaṃ na lapayeyya.⁹*

Kayavikkaye na tiṭṭheyā 'ti - Ye kayavikkayā vinaye paṭikkhittā, na te imasmiṃ atthe adhippetā. Kathaṃ kayavikkaye tiṭṭhati? Pañcannaṃ saddhiṃ pattaṃ vā cīvaraṃ vā aññaṃ vā kañci¹⁰ parikkhāraṃ vañcaniyaṃ vā karonto udayaṃ vā patthayanto parivatteti; evaṃ kayavikkaye tiṭṭhati. Kathaṃ kayavikkaye na tiṭṭhati? Pañcannaṃ saddhiṃ pattaṃ vā cīvaraṃ vā aññaṃ vā kañci parikkhāraṃ na vañcaniyaṃ vā karonto na udayaṃ vā patthayanto parivatteti; evaṃ kayavikkaye na tiṭṭhati. **Kayavikkaye na tiṭṭheyā** 'ti kayavikkaye na tiṭṭheyya, na santiṭṭheyya, kayavikkayaṃ pajaheyya, vinodeyya, byantikareyya, anabhāvaṃ gameyya, kayavikkayā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho¹¹ vippamutto visaññutto vimariyādikatena cetasā vihareyyā 'ti - kayavikkaye na tiṭṭheyya.

¹ pesuññanti - Ma; pesuniyanti - Syā, PTS.

² pisunavāco - Ma, Syā, PTS.

³ dvedhā - Ma.

⁴ pesuniyañca - Ma, Syā, PTS.

⁵ panūdeyyāti - Syā, PTS.

⁶ nudeyya - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ panūdeyya - Syā, PTS.

⁸ unnameyya - Syā, PTS.

⁹ lapayeyya - Syā, PTS.

¹⁰ kiñci - Ma, Syā, PTS.

¹¹ nissatṭho - Syā, PTS.

Việc nói đâm thọc: Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có lời nói đâm thọc: sau khi nghe ở chỗ này, là người nói lại ở chỗ kia nhằm chia rẽ những người này, hoặc là sau khi nghe ở chỗ kia, là người nói lại cho những người này nhằm chia rẽ những người kia; như vậy là người chia rẽ những kẻ đã được hợp nhất, là người khuyến khích những kẻ chia rẽ, là người thỏa thích phe nhóm, thích thú phe nhóm, hân hoan phe nhóm, là người nói lời tạo ra phe nhóm; điều này được gọi là việc nói đâm thọc. Thêm nữa, người đem lại việc nói đâm thọc vì hai lý do: vì mong muốn được thương, hoặc là vì ý định chia rẽ.

Đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Ta sẽ được người này yêu mến, ta sẽ được quý mến, ta sẽ được tin cậy, ta sẽ trở thành thân tín, ta sẽ trở thành tâm phúc;” đem lại việc nói đâm thọc vì mong muốn được thương nghĩa là như vậy.

Đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là thế nào? (Nghĩ rằng): “Làm thế nào để những người này trở thành xa lạ, trở thành riêng rẽ, trở thành phe nhóm, trở thành hai phần, trở thành hai phía, trở thành hai nhánh, bị chia rẽ, không thể hội tụ, sống khổ sở không thoải mái?” đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là như vậy.

Nên xua đuổi sự tham lam cùng với sự bòn xén, sự giận dữ và việc nói đâm thọc: Nên đuổi đi, nên xua đuổi, nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự tham lam, sự bòn xén, sự giận dữ, và việc nói đâm thọc; - ‘nên xua đuổi sự tham lam cùng với sự bòn xén, sự giận dữ và việc nói đâm thọc’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không nên chấn động vì sự chê bai, vị tỳ khưu khi được ca ngợi không nên kiêu hãnh, nên xua đuổi sự tham lam cùng với sự bòn xén, sự giận dữ và việc nói đâm thọc.”

14 - 15

*Không nên tham dự việc mua bán,
vị tỳ khưu không nên tạo sự chê trách ở bất cứ nơi nào,
và không nên bị ràng buộc vào làng xóm,
không nên tỉ tê với người (thế tục) vì mong muốn lợi lộc.*

Không nên tham dự việc mua bán: Các việc mua bán là bị cấm đoán ở Luật, các việc ấy không được ám chỉ đến trong ý nghĩa này. Thế nào là tham dự việc mua bán? Vị (tỳ khưu) trao đổi bình bát, y, hoặc bất cứ vật dụng nào khác với năm hạng người (đồng đạo)¹ trong khi thực hiện sự tráo trở hoặc mong muốn lợi nhuận; tham dự việc mua bán nghĩa là như vậy. Thế nào là không tham dự việc mua bán? Vị (tỳ khưu) trao đổi bình bát, y, hoặc bất cứ vật dụng nào khác với năm hạng người (đồng đạo) trong khi không thực hiện sự tráo trở hoặc không mong muốn lợi nhuận; không tham dự việc mua bán nghĩa là như vậy. **Không nên tham dự việc mua bán:** Không nên tham dự, không nên tham gia việc mua bán; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu việc mua bán; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với việc mua bán, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên tham dự việc mua bán’ là như thế.

¹ Năm hạng người đồng đạo: tỳ khưu, tỳ khưu ni, nữ tu tập sự, sa-di, sa-di ni (NiddA. ii, 418).

Upavādaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñcī 'ti - Katame upavādarkarā kilesā? Santeke samaṇabrāhmaṇā iddhiṃanto dibbacakkhukā paracittaviduno, te dūratopi passanti, āsannāpi na dissanti, cetasāpi cittaṃ pajānanti. Devatāpi kho santi iddhiṃantiniyo dibbacakkhukā paracittaviduniyo, tā dūratopi passanti, āsannāpi na dissanti, cetasāpi cittaṃ pajānanti. Te oḷārikehi vā kilesehi majjhimehi vā kilesehi sukhumehi vā kilesehi upavadeyyuṃ. Katame oḷārikā kilesā? Kāyaduccaritaṃ vacīduccaritaṃ manoduccaritaṃ. Ime vuccanti oḷārikā kilesā. Katame majjhimā kilesā? Kāmaṃvitakko vyāpādavitaṃ vihimsāvitakko. Ime vuccanti majjhimā kilesā. Katame sukhumā kilesā? Nātivitaṃ janapadavitaṃ amaravitaṃ parānuddayatāpaṭisaññutto vitaṃ lābhasakkārasilokapaṭisaññutto vitaṃ anavaññattipaṭisaññutto vitaṃ. Ime vuccanti sukhumā kilesā. Tehi¹ oḷārikehi vā kilesehi majjhimehi vā kilesehi sukhumehi vā kilesehi na upavadeyya,² upavādaṃ na kareyya, upavādarkare kilese na kareyya, na janeyya, na sañjaneyya, na nibbatteyya nābhinibbatteyya, upavādarkare kilese pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya; upavādarkarehi kilesehi ārato assa vīrato paṭivīrato nikkhanto nissaṭṭho³ vippamutto visaññutto vimariyādikatena cetasā vihareyya. **Kuhiñcī** 'ti kuhiñci kimhici katthaci ajjhattaṃ vā bahiddhā vā ajjhatabhiddhā vā 'ti - upavādaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci.'

Gāme ca nāhisajjeyyā 'ti - Kathaṃ gāme sajjati? Idha bhikkhu gāme gihīhi saṃsaṭṭho viharati sahanandī sahasokī sukhitesu sukhito dukkhitesu dukkhito, uppannesu kiccakaraṇīyesu attanā voyogaṃ⁴ āpajjati. Evampi gāme sajjati. Athavā bhikkhu pubbaṇha⁵ samayaṃ nivāsetvā pattacivaramādāya gāmaṃ vā nigamaṃ vā piṇḍāya pavisati⁶ arakkhiteneva kāyena arakkhitāya vācāya arakkhitena cittaṃ anupaṭṭhitāya satiyā⁷ asaṃvutehi indriyehi. So tatra tatra sajjati, tatra tatra gaṇhāti, tatra tatra bajjhati, tatra tatra anayabyasanaṃ āpajjati. Evampi gāme sajjati.

¹ te - Ma, Syā, PTS.

² kilesehi upavadeyyuṃ - Syā, PTS.

³ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁴ attanā vā yogaṃ - PTS.

⁵ pubbaṇha - Ma, Syā, PTS.

⁶ pavisati - Syā, PTS.

⁷ anupaṭṭhitāya satiyā arakkhitena cittaṃ - PTS.

Vị tỳ khuu không nên tạo sự chê trách ở bất cứ nơi nào: Các ô nhiễm gây nên sự chê trách là các ô nhiễm nào? Có một số Sa-môn và Bà-la-môn có thần lực, có Thiên nhãn, biết được tâm người khác. Các vị ấy nhìn thấy từ đằng xa, và không được nhìn thấy mặc dầu ở gần bên; các vị ấy nhận biết tâm bằng tâm. Các vị Thiên nhân cũng có thần lực, có Thiên nhãn. Các vị ấy nhìn thấy từ đằng xa, và không được nhìn thấy mặc dầu ở gần bên; các vị ấy nhận biết tâm bằng tâm. Họ có thể chê trách do (tác động của) các ô nhiễm thô thiển, hoặc do các ô nhiễm trung bình, hoặc do các ô nhiễm vi tế. Ô nhiễm thô thiển là các ô nhiễm nào? Uế hạnh về thân, uế hạnh về khẩu, uế hạnh về ý; các điều này được gọi là ô nhiễm thô thiển. Ô nhiễm trung bình là các ô nhiễm nào? Sự suy tư về dục, suy tư về sân hận, suy tư về hãm hại; các điều này được gọi là ô nhiễm trung bình. Ô nhiễm vi tế là các ô nhiễm nào? Sự suy tư về thân quyến, suy tư về xứ sở, suy tư về việc (hành xác để được) bất tử, suy tư liên quan đến sự trặc ẩn đối với người khác, suy tư liên quan đến lợi lộc, sự trọng vọng, và sự nổi tiếng, suy tư liên quan đến việc không bị khi dễ; các điều này được gọi là ô nhiễm vi tế. Không nên chê trách, không nên thực hiện việc chê trách do (tác động của) các ô nhiễm thô thiển, hoặc do các ô nhiễm trung bình, hoặc do các ô nhiễm vi tế ấy; không nên tạo ra, không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh ra các ô nhiễm gây nên sự chê trách; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm gây nên sự chê trách; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với các ô nhiễm gây nên sự chê trách, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn. **Ở bất cứ nơi nào:** ở bất cứ đâu, về bất cứ điều gì, ở bất cứ chỗ nào, thuộc nội phần, hoặc ngoại phần, hoặc thuộc nội phần và ngoại phần; - 'vị tỳ khuu không nên tạo sự chê trách ở bất cứ nơi nào' là như thế.

Và không nên bị ràng buộc vào làng xóm: Dính mắc vào làng xóm là thế nào? Ở đây, vị tỳ khuu sống gắn bó với hàng tại gia ở làng xóm: cùng vui, cùng buồn, hạnh phúc khi họ hạnh phúc, đau khổ khi họ đau khổ, tự mình tham gia hợp tác khi có các công việc cần phải làm. Dính mắc vào làng xóm là như vậy. Hoặc là, vị tỳ khuu vào buổi sáng quán y (nội), rồi cầm lấy bình bát và y đi vào làng hoặc thị trấn để khất thực, với thân không được hộ trì, với khẩu không được hộ trì, với tâm không được hộ trì, với niệm không được thiết lập, với các giác quan không được thu thúc. Vị ấy dính mắc vào chỗ này chỗ khác, nắm lấy cảnh này cảnh khác, bị trói buộc vào nơi này nơi khác, đạt đến sự bất hạnh và tổn hại ở nơi này nơi khác. Dính mắc vào làng xóm còn là như vậy.

Kathaṃ gāme na sajjati? Idha bhikkhu gāme gihīhi asaṃsaṭṭho viharati: na sahanandī na sahasokī na sukhitesu sukhito, na dukkhitesu dukkhito, uppannesu kiccakaraṇīyesu na attanā voyogaṃ¹ āpajjati. Evampi gāme na sajjati. Athavā bhikkhu pubbaṅhasamayam nivāsetvā pattacivaramādāya gāmaṃ vā nigamaṃ vā piṇḍāya pavisati² rakkhiteneva kāyena rakkhitāya vācāya rakkhitena cittena upaṭṭhitāya satiyā saṃvutehi indriyehi. So tatra tatra na sajjati, tatra tatra na gaṇhāti, tatra tatra na bajjhati, tatra tatra na anayabyasanaṃ āpajjati. Evampi gāme na sajjati. **Gāme ca nābhisajjeyyā** 'ti gāme na sajjeyya na gaṇheyya na bajjheyya na palibajjheyya, agiddho assa agathito³ amucchito anajjhoppaṇṇo⁴ vītagedho vigatagedho vantagedho⁵ –nt– brahmabhūtena attanā vihareyyā 'ti - gāme ca nābhisajjeyya.

Lābhakamyā janaṃ na lapayeyyā 'ti⁶ - Katamā lapanā? Lābhasakkārasilokasannissitassa pāpicchassa icchāpakatassa āmisacakkhukassa lokadhammagarukassa yā paresaṃ ālapanā lapanā sallapanā ullapanā samullapanā unnahanā samunnahanā ukkācānā samukkācānā⁷ anuppiyabhāṇitā cāṭukamyatā⁸ muggasuppyatā⁹ pāribhaṭṭatā¹⁰ parapiṭṭhimamsikatā. Yā tattha saṅhavācatā sakhilavācatā sithilavācatā aphaṇṇavācatā;¹¹ ayaṃ vuccati lapanā. Api ca dvīhi kāraṇehi janaṃ lapati: attānaṃ vā nīcaṃ ṭhapento paraṃ uccaṃ ṭhapento janaṃ lapati, attānaṃ vā uccaṃ ṭhapento paraṃ nīcaṃ ṭhapento janaṃ lapati.

Kathaṃ attānaṃ nīcaṃ ṭhapento paraṃ uccaṃ ṭhapento janaṃ lapati? ‘Tumhe me bahūpakārā, ahaṃ tumhe nissāya labhāmi cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ, yepi me aññe dātum vā kātum vā maññanti, tumhe nissāya tumhe sampassantā; yampi me¹² purāṇaṃ mātāpettikaṃ¹³ nāmadheyaṃ,¹⁴ tampi me antarahitaṃ. Tumhehi ahaṃ ñāyāmi asukassa kulūpako¹⁵ asukāya kulūpako¹⁵ 'ti. Evaṃ attānaṃ nīcaṃ ṭhapento paraṃ uccaṃ ṭhapento janaṃ lapati.

Kathaṃ attānaṃ uccaṃ ṭhapento paraṃ nīcaṃ ṭhapento janaṃ lapati? ‘Ahaṃ tumhākaṃ bahūpakāro, tumhe maṃ āgamaṃ buddhaṃ saraṇaṃ gatā, dhammaṃ saraṇaṃ gatā, saṅghaṃ saraṇaṃ gatā, paṇātipātā paṭiviratā, adinnādānā paṭiviratā, kāmesu micchācārā paṭiviratā, musāvādā paṭiviratā, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭiviratā. Ahaṃ tumhākaṃ uddesaṃ demi, paripucchāṃ demi, uposathaṃ ācikkhāmi, navakammaṃ adhiṭṭhāmi. –

¹ vāyogaṃ - PTS.

² pavisati - Syā, PTS.

³ agadhito - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ anajjhosanna - Ma.

⁵ cattagedho - Ma, Syā.

⁶ lapayeyyāti - Syā, PTS.

⁷ ukkāpanā samukkāpanā - Syā, PTS.

⁸ pātukamyatā - Syā, PTS.

¹¹ saṅhavācakatā sakhilavācakatā mettavācakatā aphaṇṇavācakatā - Syā, PTS.

⁹ muggasūpatā - Syā, PTS;

muggasuppātā - Sīmu 2.

¹⁰ pāribhaṭṭatā - Syā, PTS.

¹² yam pi - Syā, PTS.

¹³ mātāpitikaṃ - Syā, PTS.

¹⁴ nāmadheyyaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ kulupako - Syā, PTS.

Không dính mắc vào làng xóm là thế nào? Ở đây, vị tỳ khuu sống không gắn bó với hàng tại gia ở làng xóm: không cùng vui, không cùng buồn, không hạnh phúc khi họ hạnh phúc, không đau khổ khi họ đau khổ, không tự mình tham gia hợp tác khi có các công việc cần phải làm. Không dính mắc vào làng xóm là như vậy. Hoặc là, vị tỳ khuu vào buổi sáng quán y (nội), rồi cầm lấy bình bát và y đi vào làng hoặc thị trấn để khát thực, với thân được hộ trì, với khẩu được hộ trì, với tâm được hộ trì, với niệm được thiết lập, với các giác quan được thu thúc. Vị ấy không dính mắc vào chỗ này chỗ khác, không nắm lấy cảnh này cảnh khác, không bị trói buộc vào nơi này nơi khác, không đạt đến sự bất hạnh và tổn hại ở nơi này nơi khác. Không dính mắc vào làng xóm còn là như vậy. **Và không nên bị ràng buộc vào làng xóm:** Không nên dính mắc, không nên nắm lấy, không nên bị trói buộc, không nên bị giữ lại ở làng xóm; nên là người không thèm khát, không bị buộc trói, không bị mê mẩn, không bị găng gũ, có sự thèm khát đã được xa lìa, có sự thèm khát đã được tách lìa, có sự thèm khát đã được từ bỏ, –nt– nên sống với trạng thái cao thượng tự thân; - ‘và không nên bị ràng buộc vào làng xóm’ là như thế.

Không nên ti tê với người (thế tục) vì mong muốn lợi lộc: Việc ti tê là việc nào? Là nói lời chào đón, nói lời ti tê, nói lời ti tê khôn khéo, nói lời tăng bốc, nói lời tăng bốc khôn khéo, nói lời ràng buộc, nói lời ràng buộc khôn khéo, nói lời khoa trương, nói lời khoa trương khôn khéo, nói lời đường mật, nói lời nịnh hót, nói lời ngon ngọt, nói lời bợ đỡ, nói lời đâm thọc đối với những người khác của kẻ nương tựa vào lợi lộc, vào sự trọng vọng, và sự nổi tiếng, của kẻ có ước muốn xấu xa, của kẻ bị thúc đẩy bởi ước muốn, của kẻ xem trọng tài vật, của kẻ chú trọng về pháp thế gian đối với những người khác. Việc nói lời mềm mỏng, nói lời dụ dỗ, nói lời dễ dãi, nói lời không thô lỗ trong trường hợp ấy được gọi là ti tê. Thêm nữa, kẻ nói ti tê với người (thế tục) bởi vì hai lý do: hoặc là nói ti tê với người (thế tục) bằng cách hạ thấp bản thân và nâng cao người khác, hoặc là nói ti tê với người (thế tục) bằng cách nâng cao bản thân và hạ thấp người khác.

Nói ti tê với người (thế tục) bằng cách hạ thấp bản thân và nâng cao người khác nghĩa là thế nào? (Nói rằng): “Các người có nhiều sự hỗ trợ cho tôi. Nương tựa vào các người tôi có được y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Có những người khác nương theo các người, trong khi nhìn thấy các người, cũng suy nghĩ để bố thí hoặc làm cho tôi. Ngay cả tên gọi trước đây của mẹ cha đặt, tên ấy của tôi cũng đã không còn. Nhờ vào các người, tôi được biết là vị thường tới lui với gia đình của người nam nọ, là vị thường tới lui với gia đình của người nữ kia.” Nói ti tê với người (thế tục) bằng cách hạ thấp bản thân và nâng cao người khác nghĩa là như vậy.

Nói ti tê với người (thế tục) bằng cách nâng cao bản thân và hạ thấp người khác nghĩa là thế nào? “Tôi có nhiều sự hỗ trợ cho các người. Sau khi đến với tôi, các người đã đi đến nương nhờ đức Phật, đã đi đến nương nhờ Giáo Pháp, đã đi đến nương nhờ Tăng Chúng, đã tránh xa việc giết hại sinh mạng, đã tránh xa việc lấy vật không được cho, đã tránh xa hành vi sai trái trong các dục, đã tránh xa việc nói dối, đã tránh xa trường hợp dễ duôi uống chất say là rượu và chất lên men. Tôi ban bố việc chỉ báo cho các người, tôi ban bố sự hỏi han, tôi nói về ngày trai giới, tôi chú nguyện việc xây dựng. –

– Atha ca pana tumhe maṃ ujjhitvā¹ aññe sakkarotha garukarotha mānetha pūjethā ’ti, evampi attānaṃ uccaṃ ṭhapento paraṃ nīcaṃ ṭhapento janaṃ lapati. **Lābhakamyā janaṃ na lapayeyyā** ’ti lābhahetu lābhapaccayā² lābhakāraṇā lābhābhiniḅbattiyā lābhaṃ paripācento janaṃ na lapeyya,³ lapanāṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, lapanā⁴ ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭo⁵ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā ’ti - lābhakamyā janaṃ na lapayeyya.

Tenāha bhagavā;
 “*Kayavikkaye na tiṭṭheyya
 upavādaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci,
 game ca nābhisaṅgeyya
 lābhakamyā janaṃ na lapayeyyā*”ti.⁶

14 - 16

*Na ca katthiko⁷ siyā bhikkhu
 na ca vācaṃ payuttaṃ bhāseyya,
 pāgabbhiyaṃ na sikkheyya
 kathaṃ viggāhikaṃ na kathayeyya.*

Na ca katthiko siyā bhikkhū ’ti - Idhekacco katthī hoti vikatthī. So katthati vikatthati:⁸ ‘Ahamasmi sīlasampanno ’ti vā, vatasampanno ’ti vā, sīlabbatasampanno ’ti vā, jātiyā vā gottena vā kolaputtiyena⁹ vā vaṇṇapokkharatāya vā dhanena vā ajjhenena vā kammāyatanena vā sippāyatanena vā vijjāṭṭhānena vā sutena vā paṭibhānena vā aññataraññatarena vā vatthunā, uccā kulā pabbajitoti vā mahābhogakulā pabbajitoti vā uḷārabhogakulā pabbajitoti vā, suttantikoti vā vinayadharoti vā dhammakathikoti vā āraññikoti vā –pe– nevasaññānāsaññāyatana-samāpattiyā lābhīti vā katthati vikatthati. Evaṃ na kattheyya na vikattheyya,¹⁰ katthanāṃ¹¹ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya; katthanā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭo vippamutto visaññutto, vimariyādīkatena cetasā vihareyyā ’ti - na ca katthiko siyā bhikkhu.

¹ ussajjitvā - Syā, PTS.

² labhapaccayā - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ lapayeyya - Ma, Syā, PTS.

⁴ ālapanā - Syā, PTS.

⁵ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁶ lāpayeyyā ti - Syā, PTS.

⁷ katthitā - PTS.

⁸ so katthati - Syā, PTS.

⁹ kolaputtikena - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ evaṃ na vikattheyya - Syā, PTS.

¹¹ kattham - Ma;
 vikattham - Syā, PTS.

– Vậy mà ngược lại, các vị lại bỏ rơi tôi, các vị trọng vọng, cung kính, sùng bái, cúng dường các vị khác.” Nói ti tề với người (thế tục) bằng cách nâng cao bản thân và hạ thấp người khác nghĩa là như vậy. **Không nên ti tề với người (thế tục) vì mong muốn lợi lộc:** Do nhân lợi lộc, do duyên lợi lộc, vì lý do lợi lộc, vì sự phát sinh lợi lộc, trong khi làm cho thành tựu lợi lộc, không nên ti tề với người (thế tục), nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu việc ti tề; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với việc ti tề, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên ti tề với người (thế tục) vì mong muốn lợi lộc’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Không nên tham dự việc mua bán,
vị tỳ khuru không nên tạo sự chê trách ở bất cứ nơi nào,
và không nên bị ràng buộc vào làng xóm,
không nên ti tề với người (thế tục) vì mong muốn lợi lộc.”*

14 - 16

*Và vị tỳ khuru không nên là kẻ nói khoe khoang,
và không nên nói lời nói ám chỉ (liên quan bốn món vật dụng),
không nên học tập lối cư xử xấu xược,
không nên nói ra ngôn từ đưa đến sự cãi vã.*

Và vị tỳ khuru không nên là kẻ nói khoe khoang: Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó là có sự khoe khoang, có sự phô trương. Vị ấy khoe khoang, phô trương rằng: “Tôi thành tựu về giới,” hoặc “Tôi thành tựu về phạm sự,” hoặc “Tôi thành tựu về giới và phạm sự;” khoe khoang, phô trương về xuất thân, về dòng dõi, về con nhà gia thế, về vẻ đẹp của làn da, về tài sản, về học vấn, về công việc, về tài nghệ, về kiến thức, về sự học hỏi, về tài biện giải, hoặc về sự việc này khác rằng: “Tôi xuất gia từ gia tộc thượng lưu,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có nhiều của cải,” hoặc “Tôi xuất gia từ gia tộc có của cải quý giá,” hoặc “Tôi là vị chuyên về Kinh,” hoặc “Tôi là vị trì Luật,” hoặc “Tôi là vị thuyết Pháp,” hoặc “Tôi là vị ngụ ở rừng,” –nt– hoặc “Tôi đạt sự thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ.” Không nên khoe khoang, không nên phô trương như vậy; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên khiến cho không còn hiện hữu việc khoe khoang; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự khoe khoang, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘và vị tỳ khuru không nên là kẻ nói khoe khoang’ là như thế.

Na ca vācaṃ payuttaṃ bhāseyyā 'ti - Katamā payuttavācā? Idhekacco cīvarapayuttaṃ vācaṃ bhāsati, piṇḍapātapayuttaṃ vācaṃ bhāsati, senāsana-payuttaṃ vācaṃ bhāsati, gilānapaccayabhesajjaparikkhārapayuttaṃ vācaṃ bhāsati; ayampi vuccati payuttavācā. Athavā cīvarahetu piṇḍapātahetu senāsanahetu gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu saccampi bhaṇati, musāpi bhaṇati, pisunampi bhaṇati, apisunampi bhaṇati, pharusampi bhaṇati, aphaṇusampi bhaṇati, samphappalāpampi bhaṇati, asamphappalāpampi bhaṇati, mantāpi vācaṃ bhāsati; ayampi vuccati payuttavācā. Athavā, pasannacitto paresaṃ dhammaṃ deseti: 'Aho, vata me dhammaṃ suṇeyyūṃ, sutvā ca dhamme pasīdeyyūṃ, pasannā ca me pasannākāraṃ kareyyūṃ 'ti; ayampi vuccati payuttavācā. **Na ca vācaṃ payuttaṃ bhāseyyā** 'ti - Antamaso dhammadesanaṃ vācaṃ¹ upādāya payuttavācaṃ na bhāseyya na katheyya na bhaṇeyya na dīpayeyya na vohareyya, payuttaṃ vācaṃ² pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, payuttavācāya ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho³ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - na ca vācaṃ payuttaṃ bhāseyya.

Pāgabbhiyaṃ na sikkheyyā 'ti - **Pāgabbhiyaṃ** 'ti tīṇi pāgabbhiyāni: kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ, vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ, cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ.

Katamaṃ kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ? Idhekacco saṅghagatopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, gaṇagatopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, bhojanasālāyapi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, jantāghare pi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, udakatitthe pi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, antaragharaṃ pavisantopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, antaragharaṃ pavitṭhopi kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ saṅghagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco saṅghagato acittikāarakato⁴ there bhikkhū ghaṭṭayantopi tiṭṭhati, ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, sasīsaṃ pārupitvāpi nisīdati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ saṅghagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ gaṇagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco gaṇagato acittikāarakato⁴ therānaṃ bhikkhūnaṃ anupāhanānaṃ caṅkamantānaṃ saupāhano caṅkamati, nīce caṅkame⁵ caṅkamantānaṃ ucce caṅkame caṅkamati, chamāya⁶ caṅkamantānaṃ caṅkame caṅkamati, ghaṭṭayantopi tiṭṭhati, ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, sasīsaṃ pārupitvāpi nisīdati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ gaṇagato kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

¹ dhammadesanāvācaṃ - Syā, PTS.

² payuttavācaṃ - Syā, PTS.

³ nissatṭho - Syā, PTS.

⁴ acittikāarakato - Syā, PTS.

⁵ nīce - PTS.

⁶ chamāyaṃ - Syā, PTS.

Và không nên nói lời nói ám chỉ (liên quan bốn món vật dụng): Việc nói ám chỉ là việc nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó nói lời nói ám chỉ về y, nói lời nói ám chỉ về đồ ăn khất thực, nói lời nói ám chỉ về chỗ nằm ngồi, nói lời nói ám chỉ về vật dụng là thuốc men chữa bệnh; điều này gọi là lời nói ám chỉ. Hoặc là, vì nguyên nhân y phục, vì nguyên nhân đồ ăn khất thực, vì nguyên nhân chỗ nằm ngồi, vì nguyên nhân vật dụng là thuốc men chữa bệnh, (vị ấy) nói sự thật, nói điều dối trá, nói đâm thọc, nói không đâm thọc, nói thô lỗ, nói không thô lỗ, nói nhảm nhí, nói không nhảm nhí, nói lời khôn khéo; điều này cũng gọi là lời nói ám chỉ. Hoặc là, vị có tâm tịnh tín chỉ bảo Giáo Pháp cho những người khác rằng: “Ồ, quả thật họ nên lắng nghe giáo pháp của ta, sau khi lắng nghe họ nên tịnh tín vào giáo pháp, và họ nên bày tỏ biểu hiện của người đã được tịnh tín ở ta;” điều này cũng gọi là lời nói ám chỉ. **Và không nên nói lời nói ám chỉ (liên quan bốn món vật dụng):** Thậm chí ở lời chỉ bảo Giáo Pháp, không nên nói, không nên thuyết, không nên phát ngôn, không nên giảng giải, không nên diễn tả lời nói ám chỉ; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu lời nói ám chỉ; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với lời nói ám chỉ, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘và không nên nói lời nói ám chỉ (liên quan bốn món vật dụng)’ là như thế.

Không nên học tập lối cư xử xác xược - Sự xác xược: Có ba sự xác xược: xác xược bằng thân, xác xược bằng khẩu, xác xược bằng ý.

Xác xược bằng thân là việc nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến hội chúng, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến tập thể, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà ăn, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà tắm hơi, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến bến nước, thể hiện sự xác xược bằng thân trong khi đi vào xóm nhà, thể hiện sự xác xược bằng thân khi đã đi vào xóm nhà.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến hội chúng? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến hội chúng: Đối với các vị tỳ khưu trưởng lão – (vị ấy) đụng chạm khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, ngồi trùm đầu, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến hội chúng.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến tập thể? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến tập thể: Đối với các vị tỳ khưu trưởng lão – (vị ấy) đi kinh hành có mang dép trong khi các ngài đi kinh hành không mang dép, đi kinh hành ở đường kinh hành cao hơn trong khi các ngài đi kinh hành ở đường kinh hành thấp, đi kinh hành ở đường kinh hành trong khi các ngài đi kinh hành ở nền đất, đụng chạm khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, ngồi trùm đầu, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến tập thể.

Kathaṃ bhojanasālāya kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco bhojanasālāya acittikāarakato there bhikkhū anupakhajja nisīdati, navepi bhikkhū āsanena paṭibāhati, ghaṭṭayantopi tiṭṭhati, ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, sasīsaṃ pārupitvāpi nisīdati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ bhojanasālāya kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ jantāghare kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco jantāghare acittikāarakato there bhikkhū ghaṭṭayantopi tiṭṭhati, ghaṭṭayantopi nisīdati, puratopi tiṭṭhati, puratopi nisīdati, uccepi āsane nisīdati, anāpucchāpi kaṭṭhaṃ pakkhipati, anāpucchāpi dvāraṃ pidahati. Evaṃ jantāghare kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ udakatitthe kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco udakatitthe acittikāarakato there bhikkhū ghaṭṭayantopi otarati, puratopi otarati, ghaṭṭayantopi nahāyati¹ puratopi nahāyati, uparitopi nahāyati, ghaṭṭayantopi uttarati, puratopi uttarati, uparipi uttarati.² Evaṃ udakatitthe kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ antaragharaṃ pavisanto kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco antaragharaṃ pavisanto acittikāarakato there bhikkhū ghaṭṭayantopi gacchati, puratopi gacchati, vokkammapi therānaṃ bhikkhūnaṃ purato purato gacchati.³ Evaṃ antaragharaṃ pavisanto kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ antaragharaṃ pavitṭho kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco antaragharaṃ pavitṭho ‘na pavisatha⁴ bhante’ ti vuccamāno pavisati, ‘na tiṭṭhatha⁵ bhante’ ti vuccamāno tiṭṭhati, ‘na nisīdatha⁶ bhante’ ti vuccamāno nisīdati, anokāsepi pavisati, anokāsepi tiṭṭhati, anokāsepi nisīdati, yānipi tāni⁷ honti kulānaṃ ovarakāni gūlhāni ca paṭicchannāni ca, yattha kulitthiyo kuladhītaro⁸ kulasuṇhāyo kulakumāriyo nisīdanti, tatthapi sahasā pavisati, kumārakassapi sīsaṃ⁹ parāmasati. Evaṃ antaragharaṃ pavitṭho kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti. Idaṃ kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ.

Katamaṃ vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ? Idhekacco saṅghatopi vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, gaṇatopi vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti, antaragharaṃ pavitṭhopi vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

¹ nhāyati - Ma, PTS, evaṃ sabbattha.

² uparitopi nhāyati, ghaṭṭayantopi uttarati, puratopi uttarati - Ma; uparipi uttarati ghaṭṭayantopi uttarati puratopi uttarati - PTS.

³ therānaṃ bhikkhūnaṃ purato gacchati - Ma, Syā, PTS.

⁴ pavisa - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ tiṭṭha - Ma, Syā, PTS.

⁶ nisīda - Ma, Syā, PTS.

⁷ yāni tāni - Syā, PTS.

⁸ kuladhītāyo - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ kumārakassa sīsampi - Ma, Sīmu 2.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà ăn? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến nhà ăn: (vị ấy) chen vào (chỗ) các tỳ khưu trưởng lão rồi ngồi xuống, xua đuổi các tỳ khưu mới tu khỏi chỗ ngồi, đụng chạm khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, ngồi trùm đầu, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà ăn.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà tắm hơi? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến nhà tắm hơi: Đối với các vị tỳ khưu trưởng lão – (vị ấy) đụng chạm khi đứng, đụng chạm khi ngồi, đứng ở phía trước, ngồi ở phía trước, ngồi chỗ cao hơn, thêm củi lửa vào không hỏi (xin phép), đóng cửa nhà tắm hơi không hỏi (xin phép), vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến nhà tắm hơi.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến bến nước? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến bến nước: Đối với các vị tỳ khưu trưởng lão – (vị ấy) đụng chạm khi đi xuống, đi xuống ở phía trước, đụng chạm khi tắm, tắm ở phía trước, tắm ở phía trên, đụng chạm khi đi lên, đi lên ở phía trước, đi lên ở phía trên. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đi đến bến nước.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân trong khi đi vào xóm nhà? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ trong khi đi vào xóm nhà: (Vị ấy) đụng chạm các vị tỳ khưu trưởng lão khi đi, đi ở phía trước, vượt qua rồi đi ở phía trước các vị tỳ khưu trưởng lão. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân trong khi đi vào xóm nhà.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đã đi vào xóm nhà? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó khi đã đi vào xóm nhà, trong khi được nói rằng: “Thưa ngài, xin chớ đi vào” vẫn đi vào; trong khi được nói rằng: “Thưa ngài, xin chớ đứng” vẫn đứng; trong khi được nói rằng: “Thưa ngài, xin chớ ngồi” vẫn ngồi; đi vào nơi không thích hợp, đứng ở nơi không thích hợp, ngồi ở nơi không thích hợp, những nội phòng bí mật và kín đáo của gia đình, là nơi có các phụ nữ, các cô con gái, các cô con dâu, các cô thiếu nữ của gia đình đang ngồi, (vị ấy) đi vào nơi ấy một cách vội vã, và xoa đầu bé trai. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng thân khi đã đi vào xóm nhà. Đây là sự xác xược bằng thân.

Xác xược bằng khẩu là việc nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến hội chúng, thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến tập thể, thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đã đi vào xóm nhà.

Kathaṃ saṅghagato vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco saṅghagato acittikārakato there bhikkhū anāpucchā¹ vā anajjhittḥo vā āramagatānaṃ bhikkhūnaṃ dhammaṃ bhaṇati, pañhaṃ vissajjeti, pātimokkhaṃ uddisati, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ saṅghagato vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ gaṇagato vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco gaṇagato acittikārakato there bhikkhū anāpucchā¹ vā anajjhittḥo vā āramagatānaṃ bhikkhūnaṃ dhammaṃ bhaṇati, pañhaṃ vissajjeti, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati, āramagatānaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ dhammaṃ bhaṇati, pañhaṃ vissajjeti, ṭhitakopi bhaṇati, bāhāvikkhepakopi bhaṇati. Evaṃ gaṇagato vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti.

Kathaṃ antaragharaṃ pavittḥo vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti? Idhekacco antaragharaṃ pavittḥo itthiṃ vā kumāriṃ vā evamāha:² ‘Itthannāme itthamgotte kiṃ atthi? Yāgu atthi, bhattaṃ atthi, khādaniyaṃ atthi? Kiṃ pivissāma, kiṃ bhuñjissāma, kiṃ khādissāma, kiṃ vā atthi, kiṃ vā me dassathā ’ti vippalapati. Evaṃ antaragharaṃ pavittḥo vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ dasseti idaṃ vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ.

Katamaṃ cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ? Idhekacco na uccākulā pabbajito samāno uccākulā pabbajitena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ karoti cittena, na mahābhogakulā pabbajito samāno mahābhogakulā pabbajitena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ karoti cittena, na uḷārabhogakulā pabbajito samāno uḷārabhogakulā pabbajitena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ karoti cittena, na suttantiko samāno suttantikena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ karoti cittena, na vinayadharo samāno, na dhammakathiko samāno, na ārañṇiko samāno, na piṇḍapātiko samāno, na paṃsukūliko samāno, na tecīvariko samāno. na sapaḍānacāriko samāno, na khalupacchābhattiko samāno, na nesajjiko samāno, na yathāsanthatikaṅgo³ samāno yathāsanthatikena saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ karoti cittena, na paṭhamassa jhānassa lābhī samāno paṭhamassa jhānassa lābhinā saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ karoti cittena, na dutiyassa jhānassa – na tatiyassa jhānassa – na catutthassa jhānassa lābhī samāno – na ākāsañācāyatanaṃ samāpattiyā lābhī samāno – na viññāṇaṃcāyatanaṃ samāpattiyā – na ākiñcaññāyatanaṃ samāpattiyā – na nevaññānāsaññāyatanaṃ samāpattiyā lābhī samāno nevaññānāsaññāyatanaṃ samāpattiyā lābhinā saddhiṃ sadisaṃ attānaṃ karoti cittena. Idaṃ cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ.

¹ anāpucchā - Ma.

² āha - Syā, PTS.

³ yathāsanthatiko - Ma, Syā, PTS.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến hội chúng? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến hội chúng: khi chưa xin phép các tỳ khưu trưởng lão hoặc chưa được yêu cầu mà (vị ấy) nói Pháp, trả lời câu hỏi, tụng đọc giới bốn *Pātimokkha*, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến hội chúng.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến tập thể? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó thể hiện thái độ vô lễ khi đi đến tập thể: khi chưa xin phép các tỳ khưu trưởng lão hoặc chưa được yêu cầu mà (vị ấy) nói Pháp cho các vị tỳ khưu đi đến tu viện, trả lời câu hỏi, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói, nói Pháp cho các vị tỳ khưu ni, các nam cư sĩ, các nữ cư sĩ đi đến tu viện, trả lời câu hỏi, đứng nói, vung vẩy cánh tay khi nói. Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đi đến hội chúng.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đã đi vào xóm nhà? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó khi đã đi vào xóm nhà, đã nói với người phụ nữ hoặc cô thiếu nữ như vậy: “Này cô tên thế này, này cô họ thế này, có vật gì không, có cháo không, có thức ăn không, có đồ uống không, chúng tôi sẽ uống gì, chúng tôi sẽ ăn gì, chúng tôi sẽ nhai gì?” Hoặc là nói lái nhại: “Có vật gì không?” hoặc “Cô sẽ bố thí cái gì?” Như vậy là thể hiện sự xác xược bằng khẩu khi đã đi vào xóm nhà. Đây là sự xác xược bằng khẩu.

Thế nào là thể hiện sự xác xược bằng ý? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc thượng lưu mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị xuất gia từ gia tộc thượng lưu, trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc lớn mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị xuất gia từ gia tộc lớn, trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc có nhiều của cải mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị xuất gia từ gia tộc có nhiều của cải, – trong khi được xuất gia không phải từ gia tộc có của cải quý giá – trong khi không phải là vị chuyên về Kinh mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị chuyên về Kinh, trong khi không phải là vị trì Luật – trong khi không phải là vị thuyết giảng Pháp – trong khi không phải là vị ngụ ở rừng – trong khi không phải là vị chuyên đi khất thực – trong khi không phải là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ – trong khi không phải là vị chỉ sử dụng ba y – trong khi không phải là vị đi khất thực tuân tự theo từng nhà – trong khi không phải là vị không ăn vật thực dâng sau – trong khi không phải là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm) – trong khi không phải là vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định – trong khi không phải là vị có đạt sơ thiên mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị có đạt sơ thiên –nt– trong khi không phải là vị có đạt phi tướng phi phi tướng xứ mà có tâm làm ra vẻ bản thân giống như vị có đạt phi tướng phi phi tướng xứ. Đây là sự xác xược bằng ý.

Pāgabbhiyaṃ na sikkheyyā 'ti - Pāgabbhiyaṃ na sikkheyya na careyya na ācareyya na samācareyya na samādāya vatteyya, pāgabbhiyaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, pāgabbhiyā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho¹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - pāgabbhiyaṃ na sikkheyya.

Kathaṃ viggāhikaṃ na kathayeyyā 'ti - Katamā viggāhikā kathā²? Idhekacco evarūpiṃ kathaṃ kattā hoti: 'Na tvaṃ imaṃ dhammavinayaṃ ājānāsi, -pe- nibbeṭhehi vā sace pahosī 'ti. Vuttaṃ hetuṃ bhagavatā: "Viggāhikāya kho moggallāna kathāya sati kathābhāhullaṃ paṭikaṅkhaṃ, kathābhāhulle sati uddhaccaṃ, uddhatassa asaṃvaro, asaṃvutassa ārā cittaṃ samādhimhā "ti.³

Kathaṃ viggāhikaṃ na kathayeyyā 'ti Viggāhikaṃ kathaṃ⁴ na katheyya na bhaṇeyya na dīpeyya na vohareyya; viggāhikaṃ kathaṃ⁴ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya; viggāhikakathāya ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho¹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - kathaṃ viggāhikaṃ na kathayeyyā.

Tenāha bhagavā:

"Na ca katthiko⁵ siyā bhikkhu
na ca vācaṃ payuttaṃ bhāseyya,
pāgabbhiyaṃ na sikkheyya
kathaṃ viggāhikaṃ na kathayeyyā "ti.

14 - 17

Mosavajje na⁶ niyyetha
sampajāno saṭṭhāni na kayirā,
atha jīvitena paññāya
sīlabbatena⁷ nāññamatimaññe.

Mosavajje na⁶ niyyethā 'ti - **Mosavajjaṃ** vuccati musāvādo. Idhekacco sabhāgato vā parisagato vā⁸ -pe- āmisakiñcikkhahetu vā sampajānamusā bhāsītā hoti;⁹ idaṃ vuccati mosavajjaṃ. Api ca, tihākārehi musāvādo hoti: Pubbevassa¹⁰ hoti 'musā bhaṇissan 'ti, bhaṇantassa hoti 'musā bhaṇāmī 'ti, bhaṇitassa hoti 'musā mayā bhaṇitan 'ti; imehi tihākārehi musāvādo hoti. Api ca, catuhākārehi¹¹ - pañcahākārehi - chahākārehi - sattahākārehi - aṭṭhahākārehi musāvādo hoti: Pubbevassa⁹ hoti 'musā bhaṇissan 'ti, bhaṇantassa hoti 'musā bhaṇāmī 'ti, bhaṇitassa hoti 'musā mayā bhaṇitan 'ti, vinidhāya diṭṭhiṃ, vinidhāya khantiṃ, vinidhāya ruciṃ, vinidhāya saññaṃ, vinidhāya bhāvaṃ; imehi aṭṭhahākārehi musāvādo hoti.

¹ nissatṭho - Syā, PTS.

² viggāhikakathā - Syā, PTS.

³ Sattakaṅguttara, Avyākataavagga.

⁴ viggāhikakathaṃ - Syā, PTS.

⁵ katthitā - Syā, PTS.

⁶ mosavajjena - Syā.

⁷ sīlabbattena - Syā.

⁸ sabhaggato vā parisaggato vā - Ma, Syā, PTS.

⁹ Majjhimanikāya, Sāleyyasutta;
Tikaṅguttara, Puggalavagga.

¹⁰ pubbeva tassa - Syā, PTS.

¹¹ catuhākārehi - Ma, Syā, PTS.

Không nên học tập lối cư xử xác xược: Không nên học tập, không nên thực hành, không nên hành xử, không nên hành theo, không nên thọ trì và vận dụng lối cư xử xác xược; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu lối cư xử xác xược; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với lối cư xử xác xược, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên học tập lối cư xử xác xược’ là như thế.

Không nên nói ra ngôn từ đưa đến sự cãi vã: Ngôn từ đưa đến sự cãi vã là loại nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó là người nói ngôn từ có hình thức như vậy: “Người không biết Pháp và Luật này, –nt– hoặc người hãy gỡ rối nếu người có khả năng.” Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Này Moggallāna, khi có ngôn từ đưa đến sự cãi vã, việc nhiều lời là điều mong đợi. Khi có nhiều lời, (sẽ có) sự phóng dật, đối với người bị phóng dật (sẽ có) sự không thu thúc, đối với người không thu thúc, tâm (sẽ) xa lìa định.”

Không nên nói ra ngôn từ đưa đến sự cãi vã: không nên thuyết, không nên phát ngôn, không nên giảng giải, không nên diễn tả ngôn từ đưa đến sự cãi vã; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu ngôn từ đưa đến sự cãi vã; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với ngôn từ đưa đến sự cãi vã, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên nói ra ngôn từ đưa đến sự cãi vã’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Và vị tỳ khưu không nên là kẻ nói khoe khoang,
và không nên nói lời nói ám chỉ (liên quan bốn món vật dụng),
không nên học tập lối cư xử xác xược,
không nên nói ra ngôn từ đưa đến sự cãi vã.”*

14 - 17

Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá, không nên cố tình thực hiện các sự lừa gạt, và không nên khinh khi người khác về sự sinh sống, về sự nhận thức, về giới và phận sự.

Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá - Việc nói lời dối trá: nói đến việc nói dối. Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó đi đến cuộc hội họp hoặc đi đến tập thể –nt– vì nguyên nhân về chút ít vật chất đã cố tình nói dối; việc này được gọi là việc nói lời dối trá. Thêm nữa, với ba biểu hiện này thì việc nói dối được hình thành: Ngay trước đó, vị này khởi ý rằng: “Ta sẽ nói điều dối trá,” trong khi nói (biết rằng): “Ta đang nói điều dối trá,” đã nói xong (biết rằng): “Điều dối trá đã được ta nói;” việc nói dối được hình thành với ba biểu hiện này. Thêm nữa, với bốn biểu hiện, –nt– với năm biểu hiện, –nt– với sáu biểu hiện, –nt– với bảy biểu hiện, –nt– với tám biểu hiện thì việc nói dối được hình thành: Ngay trước đó, vị này khởi ý rằng: “Ta sẽ nói điều dối trá,” trong khi nói (biết rằng): “Ta đang nói điều dối trá,” đã nói xong (biết rằng): “Điều dối trá đã được ta nói,” đã che giấu quan điểm, đã che giấu điều chấp nhận, đã che giấu điều ưa thích, đã che giấu ý tưởng, đã che giấu sự việc; việc nói dối được hình thành với tám biểu hiện này.

Mosavajje na¹ niyyethā 'ti - Mosavajje na yāyeyya na niyyāyeyya na vuyheyya na saṃhareyya,² mosavajjaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya; mosavajjā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho³ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - mosavajje na¹ niyyetha.

Sampajāno saṭhāni na kayirā 'ti - Katamaṃ sāṭheyyaṃ? Idhekacco saṭho hoti parisātho. Yaṃ tattha saṭhaṃ saṭhatā sāṭheyyaṃ kakkharatā⁴ kakkhariyaṃ⁵ parikkhattatā pārikkhattiyaṃ;⁶ idaṃ vuccati sāṭheyyaṃ.⁷ **Sampajāno saṭhāni na kayirā** 'ti - Sampajāno hutvā sāṭheyyaṃ na kareyya na janeyya na sañjaneyya na nibbatteyya nābhinibbatteyya; sāṭheyyaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya; sāṭheyyā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁸ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - sampajāno saṭhāni na kayirā.

Atha jīvitena paññāya sīlabbatena⁹ nāññamatimaññe 'ti - **Athā** 'ti padasandhi –pe– padānupubbataṃ etaṃ¹⁰ athāti. Idhekacco lūkhajīvikaṃ jīvanto paraṃ pañītajīvikaṃ jīvantaṃ atimaññati: Kiṃ pañāyaṃ bahulājīvo¹¹ sabbaṃ sambhakkheti¹² seyyathīdaṃ: mūlabijjaṃ khandhabijjaṃ phalubijjaṃ¹³ aggabijjaṃ bījabijjameva pañcamamaṃ, asanivicakkaṃ dantakuṭaṃ samaṇappavādenāti.¹⁴ So tāya lūkhajīvikāya paraṃ pañītajīvikaṃ jīvantaṃ atimaññati. Idhekacco pañītajīvikaṃ jīvanto paraṃ lūkhajīvikaṃ jīvantaṃ atimaññati: 'Kiṃ pañāyaṃ appapuñño appesakkho na lābhī cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārānaṃ 'ti. So tāya pañītajīvikāya paraṃ lūkhajīvikaṃ jīvantaṃ atimaññati. Idhekacco paññāsampanno hoti, so puṭṭho pañhaṃ vissajjeti. Tassa evaṃ hoti: 'Ahamasmi paññāsampanno, ime panaññe na paññāsampannā 'ti. So tāya paññāsampadāya paraṃ atimaññati. Idhekacco sīlasampanno hoti, pātimokkhasaṃvarasaṃvuto viharati, ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Tassa evaṃ hoti: 'Ahamasmi sīlasampanno, ime panaññe bhikkhū dussīlā pāpadhammā 'ti. So tāya sīlasampadāya paraṃ atimaññati. Idhekacco vata¹⁵sampanno hoti:¹⁶ āraññiko vā piṇḍapātiko vā paṃsukūliko vā tecīvariko vā sapadānacāriko vā khalupacchābhattiko vā nesajjiko vā yathāsanthatiko vā. Tassa evaṃ hoti: 'Ahamasmi vata¹⁶sampanno, ime panaññe na vata¹⁶sampannā 'ti. So tāya vatasampadāya paraṃ atimaññati.

¹ mosavajjena - Syā.

² mosavajje na yāyeyya na niyyāyeyya na vaheyya na saṃhareyya - Ma; ⁹ sīlabbatena - Syā.

mosavajjena niyeyya - Syā;

mosavajje na niyeyya - PTS.

³ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁴ kakkharitā - Ma, Syā, PTS.

⁵ kakkariyaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ parikkhattiyaṃ - Syā;

parikkhattiyaṃ - PTS.

⁷ Khuddakavatthu, Vibhaṅga.

⁸ nissaṭṭho - Syā, PTS.

¹⁰ padānupubbatāpetamaṃ - Ma;

padānupubbatā-m-etaṃ - PTS.

¹¹ bahullājīvo - PTS.

¹² sambhakkhati - Syā, PTS.

¹³ phalubijjaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁴ asanivicakkadantakuṭasamaṇappadhānenāti - Ma;

asavicakkadantakuṭasamaṇappadhānātiṇṇoti - Syā, PTS.

¹⁵ vatta^o - Syā, PTS.

¹⁶ hoti - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá: Không nên bị đưa đi, không nên bị dẫn đi, không nên bị lôi đi, không nên bị mang đi trong việc nói lời dối trá; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu việc nói lời dối trá; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với việc nói lời dối trá, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá’ là như thế.

Không nên cố tình thực hiện các sự lừa gạt: Sự lừa gạt là việc nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó là lừa gạt, lừa dối. Ở người ấy có sự lừa gạt, biểu hiện lừa gạt, trạng thái lừa gạt, biểu hiện thô tháo, trạng thái thô tháo, biểu hiện gian dối, trạng thái gian dối; điều này gọi là sự lừa gạt. **Không nên cố tình thực hiện các sự lừa gạt:** Sau khi có sự cố tình (sau khi có sự nhận biết mình), không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh ra sự lừa gạt; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự lừa gạt; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự lừa gạt, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên cố tình thực hiện các sự lừa gạt’ là như thế.

Và không nên khinh khi người khác về sự sinh sống, về sự nhận thức, về giới và phạm sự - Và: Từ ‘*atha*’ này là sự nối liền các câu văn –nt– tính chất tuần tự của các câu văn. Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó, trong khi sống cuộc sống khốn khó, khinh khi vị khác đang sống cuộc sống cao sang rằng: “Tại sao người này lại có cuộc sống đầy đủ, thọ thực mọi thứ như là: mầm giống từ rễ, mầm giống từ thân, mầm giống từ mắt chồi, mầm giống từ phần ngọn, mầm giống từ hạt là loại thứ năm, với hàm răng búa tạ như quầng sáng của tia chớp mà còn có danh xưng là Sa-môn?” Vị ấy, do cuộc sống khốn khó ấy, khinh khi vị khác đang sống cuộc sống cao sang. Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó, trong khi sống cuộc sống cao sang, khinh khi vị khác đang sống cuộc sống khốn khó rằng: “Tại sao người này lại ít phước, ít kẻ hộ độ, không có lợi lộc về y phục, vật thực, chỗ trú ngụ, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh?” Vị ấy, do cuộc sống cao sang ấy, khinh khi vị khác đang sống cuộc sống khốn khó. Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó được thành tựu về tuệ. Vị ấy trả lời câu hỏi khi được chất vấn. Vị ấy suy nghĩ như vậy: “Ta được thành tựu về tuệ, còn những vị khác không được thành tựu về tuệ.” Vị ấy, do sự thành tựu về tuệ ấy, khinh khi vị khác. Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó được thành tựu về giới, sống thu thúc với sự thu thúc của giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiem và hành xứ, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhất, thọ trì và thực hành trong các điều học. Vị ấy suy nghĩ như vậy: “Ta được thành tựu về giới, còn những vị tỳ khưu khác có giới tồi, có ác pháp.” Vị ấy, do sự thành tựu về giới ấy, khinh khi vị khác. Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó được thành tựu về phạm sự: là vị ngụ ở rừng, hoặc là vị ngụ ở gốc cây, hoặc là vị chuyên đi khất thực, hoặc là vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ, hoặc là vị chỉ sử dụng ba y, hoặc là vị đi khất thực tuần tự theo từng nhà, hoặc là vị không ăn vật thực dâng sau, hoặc là vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm), là vị ở chỗ đã được chỉ định. Vị ấy suy nghĩ như vậy: “Ta được thành tựu về phạm sự, còn những vị khác không thành tựu về phạm sự.” Vị ấy, do sự thành tựu về phạm sự ấy, khinh khi vị khác.

Atha jīvitena paññāya sīlabbatena nāññamatimaññe 'ti - lūkhajīvikāya vā paṇitajīvikāya vā paññāsampadāya vā sīlasampadāya vā vatasampadāya¹ vā paraṃ nātimaññeyya nāvajāneyya, na tena mānaṃ jāneyya, na tena thaddho assa patthaddho pagghatasiro 'ti - atha jīvitena paññāya sīlabbatena nāññamatimaññe.

Tenāha bhagavā:
 “Mosavajje na² niyyetha
 sampajāno saṭhāni na kayirā,
 atha jīvitena paññāya
 sīlabbatena³ nāññamatimaññe ”ti.

14 - 18

*Sutvā dūsito⁴ bahuṃ vācaṃ⁵
 samaṇānaṃ vā puthuvacanānaṃ,⁶
 pharusena ne na paṭivajjā⁷
 na hi santo paṭiseniṃ karonti.⁸*

Sutvā dūsito⁴ bahuṃ vācaṃ samaṇānaṃ vā puthuvacanānaṃ 'ti - **Dūsito** 'ti dūsito khuṃsito ghaṭṭito vambhito garahito upavadito. **Samaṇā** 'ti⁹ ye keci ito bahiddhā paribbājūpagatā paribbājasamāpannā. **Puthuvacanānaṃ** 'ti khattiyā ca brāhmaṇā ca vessā ca suddā ca gahaṭṭhā ca pabbajitā ca devā ca manussā ca te bahukāhi vācāhi anīṭṭhāhi akantāhi amanāpāhi akkoseyyuṃ paribhāseyyuṃ roseyyūṃ viroseyyuṃ hiṃseyyūṃ vihiṃseyyūṃ¹⁰ heṭṭheyūṃ viheṭṭheyūṃ ghāteyyuṃ upaghāteyyuṃ upaghātaṃ kareyyuṃ; tesāṃ bahuvācaṃ¹¹ anīṭṭhaṃ akantaṃ amanāpaṃ sutvā suṇitvā uggahitvā upadhārayitvā upalakkhayitvā 'ti - sutvā dūsito⁴ bahuṃ vācaṃ samaṇānaṃ vā puthuvacanānaṃ.

Pharusena ne na paṭivajjā 'ti - **Pharusenā** 'ti pharusena kakkhalena. **Na paṭivajjā**¹² na paṭibhaṇeyya, akkosantaṃ na paccakkoseyya, rosantaṃ nappatiroseyya, bhaṇḍantaṃ¹³ na paṭibhaṇḍeyya, na kalahāṃ kareyya, na bhaṇḍanaṃ kareyya, na viggahaṃ kareyya, na vivādaṃ kareyya, na medhagaṃ kareyya, kalahabhaṇḍanaviggahavivādamedhagaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, kalahabhaṇḍanaviggahavivādamedhagā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho¹⁴ vipparamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - pharusena ne na paṭivajjā.

¹ vatasampadāya - Syā, PTS.

² mosavajjena - Syā.

³ sīlabbatena - Syā.

⁴ rusito - Ma, Syā.

⁵ bahuvācaṃ - Sīmu 2.

⁶ puthujanānaṃ - Ma.

⁷ paṭivajjā - PTS.

⁸ paṭisenikaroti - Syā; paṭisenikaronti - PTS.

⁹ samaṇānanti - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ hiṃseyyūṃ vihiṃseyyūṃ - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹¹ bahuṃ vācaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹² na paṭivajjāti - Syā, PTS.

¹³ bhaṇḍanaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ nissatṭho - Syā, PTS.

Và không nên khinh khi người khác về sự sinh sống, về sự nhận thức, về giới và phận sự: Do cuộc sống khốn khó, hoặc do cuộc sống cao sang, hoặc do sự thành tựu về tuệ, hoặc do sự thành tựu về giới, hoặc do sự thành tựu về phận sự, không nên khinh khi, không nên khi dễ người khác; không vì điều ấy mà sanh ra ngã mạn, không vì điều ấy mà trở nên ương ngạnh, ương bướng, ngẩng cao đầu; - ‘và không nên khinh khi người khác về sự sinh sống, về sự nhận thức, về giới và phận sự’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá, không nên cố tình thực hiện các sự lừa gạt, và không nên khinh khi người khác về sự sinh sống, về sự nhận thức, về giới và phận sự.”

14 - 18

*Bị bôi nhọ sau khi nghe nhiều lời nói
của các vị Sa-môn, của những kẻ phạm phư,
không nên đáp trả lại những kẻ ấy một cách thô lỗ,
bởi vì các bậc an tịnh không thể hiện sự phản kháng.*

Bị bôi nhọ sau khi nghe nhiều lời nói của các vị Sa-môn, của những kẻ phạm phư - Bị bôi nhọ: Bị bôi nhọ là bị mắng nhiếc, bị đụng chạm, bị khinh bỉ, bị chê trách, bị gièm pha. **Các vị Sa-môn:** bất cứ những vị nào đã đi đến hạnh du sĩ, đã thành tựu hạnh du sĩ bên ngoài Giáo Pháp này. **Lời nói của những kẻ phạm phư:** Các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các vị xuất gia, chư Thiên, và loài người, những người ấy si vả, chê bai, gây khó chịu, gây bực mình, gây tổn hại, hãm hại, quấy rối, ức hiếp, hủy hoại, phá hại, hoặc gây nên sự phá hại bằng nhiều lời nói không đáng mong, không đáng muốn, không đáng mến; sau khi nghe, sau khi lắng nghe, sau khi tiếp thu, sau khi tiếp nhận, sau khi suy xét nhiều lời nói không đáng mong, không đáng muốn, không đáng mến của những người ấy; - ‘bị bôi nhọ sau khi nghe nhiều lời nói của các vị Sa-môn, của những kẻ phạm phư’ là như thế.

Không nên đáp trả lại những kẻ ấy một cách thô lỗ - Một cách thô lỗ: một cách thô lỗ là một cách thô bạo. **Không nên đáp trả lại:** không nên nói lại, không nên si vả lại người đang si vả, không nên chọc giận lại người đang chọc giận, không nên cãi lộn với người đang cãi lộn, không nên tạo ra sự cãi cọ, không nên tạo ra sự cãi lộn, không nên tạo ra sự cãi vã, không nên tạo ra sự tranh cãi, không nên tạo ra sự gây gỗ; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự cãi cọ–cãi lộn–tranh luận–tranh cãi–gây gỗ; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự cãi cọ–cãi lộn–tranh luận–tranh cãi–gây gỗ, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên đáp trả lại những kẻ ấy một cách thô lỗ’ là như thế.

Na hi santo paṭiseniṃ karontī 'ti¹ - **Santo** 'ti rāgassa santattā santo, dosassa - mohassa - kodhassa - upanāhassa –pe–sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ santattā samitattā vūpasamitattā vijjhātattā nibbutattā vigatattā paṭippassaddhattā santo upasanto vūpasanto nibbuto paṭippassaddho 'ti - santo.

Na hi santo paṭiseniṃ karontī 'ti¹ santo paṭiseniṃ paṭimallaṃ paṭibhaṇḍanaṃ² paṭipakkhaṃ na karontī na janenti na sañjanenti na nibbattenti nābhinibbattenti 'ti - na hi santo paṭiseniṃ karontī.³

Tenāha bhagavā:

“*Sutvā dūsito*⁴ *bahuṃ vācaṃ*⁵
samaṇānaṃ vā puthuvacanānaṃ,⁶
*pharusena ne na paṭivajjā*⁷
na hi santo paṭiseniṃ karontī”¹ti.

14 - 19

Etañca dhammamaññāya
vicinaṃ bhikkhu sadā sato sikkhe,
santīti nibbutiṃ ṇatvā
sāsane gotamassa nappamajjeyya.

Etañca dhammamaññāya 'ti - **Etan** 'ti ācikkhitam desitam paññāpitaṃ⁸ paṭṭhapitaṃ vivaṭṭam vibhattam uttānikataṃ pakāsitaṃ. **Dhammamaññāya** 'ti jānitvā⁹ tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvāti, evampi etañca dhammamaññāya. Athavā, samañca visamañca pathañca vipathañca sāvajjañca anavajjañca hīnañca paṇitañca kaṇhañca sukkañca viññūgarahitañca viññūppasatthañca¹⁰ dhammaṃ aṇñāya jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvāti, evampi etañca dhammamaññāya. Athavā sammāpaṭipadaṃ anulomapaṭipadaṃ apaccanīkaṭipadaṃ anvatthapaṭipadaṃ¹¹ dhammānudhamma- paṭipadaṃ sīlesu paripūrakāritaṃ indriyesu guttadvāratam bhojane mattaññutaṃ jāgariyānuyogaṃ satisampajaññaṃ cattāro satipaṭṭhāne cattāro sammappadhāne cattāro iddhipāde pañcīndriyāni pañca balāni satta bojjhaṅge ariyaṃ aṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ nibbānañca nibbānagāminiñca paṭipadaṃ dhammaṃ aṇñāya jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvāti, evampi etañca dhammamaññāya.

Vicinaṃ bhikkhu sadā sato sikkhe 'ti - **Vicinan** 'ti vicinanto pavicinanto tulayanto tīrayanto vibhāvayanto vibhūtaṃ karonto. ‘Sabbe saṅkhārā aniccā’¹ti –pe– ‘Yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhamman’²ti vicinanto pavicinanto tulayanto tīrayanto vibhāvayanto vibhūtaṃ karonto 'ti – vicinaṃ bhikkhu. **Sadā** 'ti sadā sabbadā sabbakālaṃ –pe– pacchime vayokhandhe. **Sato** 'ti catuḥi kāraṇehi sato: kāye kāyānupassanāsatiṭṭhānaṃ bhāvento sato –pe– so vuccati sato.

¹ paṭisenikarontī - Syā; paṭisenikarontī ti - PTS.

² paṭikaṇṭakaṃ - Ma, Syā; paṭikaṇṭaṃ na karontī - PTS.

³ paṭisenikaroti - Syā; paṭisenikarontī - PTS.

⁴ rusito - Ma, Syā.

⁵ bahuvācaṃ - Sīmu 2.

⁶ puthujanānaṃ - Ma.

¹¹ apaccanīkaṭipadaṃ aviruddhapaṭipadaṃ anvatthapaṭipadaṃ - Ma; apaccanīkaṭipadaṃ - PTS.

⁷ pativajjā - PTS.

⁸ paññāpitaṃ - Ma.

⁹ pakāsitaṃ dhammaṃ aṇñāya jānitvā - Ma.

¹⁰ viññūpasatthañca - Ma, Syā;

viññūpasatṭhañca - PTS.

Bởi vì các bậc an tịnh không thể hiện sự phản kháng - Các bậc an tịnh: trạng thái được an tịnh của luyến ái là an tịnh, trạng thái được an tịnh, trạng thái được yên lặng, trạng thái được vắng lặng, trạng thái được thiêu hủy, trạng thái được tịch diệt, trạng thái được tách lìa, trạng thái được tịch tịnh của sân hận – của si mê – của giận dữ – của thù hận –nt– của tất cả các pháp tạo tác bất thiện là an tịnh, yên tịnh, vắng lặng, tịch diệt, tịch tịnh; - ‘an tịnh’ là như thế.

Bởi vì các bậc an tịnh không thể hiện sự phản kháng: Các bậc an tịnh không thể hiện, không làm sanh ra, không làm sanh khởi, không làm hạ sanh, không làm phát sanh sự phản kháng, sự đối kháng, sự gây gổ, sự chống báng; - ‘bởi vì các bậc an tịnh không thể hiện sự phản kháng’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bị bôi nhọ sau khi nghe nhiều lời nói
của các vị Sa-môn, của những kẻ phàm phu,
không nên đáp trả lại những kẻ ấy một cách thô lỗ,
bởi vì các bậc an tịnh không thể hiện sự phản kháng.”*

14 - 19

*Và sau khi hiểu thông Giáo Pháp này,
trong khi suy gẫm, vị tỳ khưu nên học tập, luôn luôn có niệm,
sau khi biết được sự diệt tất là ‘an tịnh,’
không nên xao lãng về lời giáo huấn của đức Gotama.*

Và sau khi hiểu thông Giáo Pháp này - Nay: là điều đã được nêu ra, đã được chỉ bảo, đã được thông báo, đã được ấn định, đã được khai mở, đã được chia sẻ, đã được làm rõ, đã được bày tỏ. **Sau khi hiểu thông Giáo Pháp:** sau khi biết, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt; - ‘và sau khi hiểu thông Giáo Pháp này’ là như vậy. Hoặc là, sau khi hiểu thông, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt Giáo Pháp là đúng đắn, là sai trái, là đúng đường lối, là sai đường lối, là có tội lỗi, là không có tội lỗi, là thấp kém, là cao quý, là đen, là trắng, là bị người hiểu biết chê trách, là được người hiểu biết khen ngợi; - ‘và sau khi hiểu thông Giáo Pháp này’ còn là như vậy. Hoặc là, sau khi hiểu thông, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt Giáo Pháp là sự thực hành đúng đắn, sự thực hành phù hợp, sự thực hành không trái ngược, sự thực hành đưa đến lợi ích, sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, việc làm đầy đủ các giới, việc phòng vệ các giác quan, việc biết chừng mực về vật thực, sự luyện tập về tinh thức, niệm và sự nhận biết rõ, bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần, Niết Bàn và sự thực hành đưa đến Niết Bàn; - ‘và sau khi hiểu thông Giáo Pháp này’ còn là như vậy.

Trong khi suy gẫm, vị tỳ khưu nên học tập, luôn luôn có niệm - Trong khi suy gẫm: là đang suy gẫm, đang suy nghiệm, đang cân nhắc, đang xác định, đang minh định, đang làm rõ rệt. Đang suy gẫm, đang suy nghiệm, đang cân nhắc, đang xác định, đang minh định, đang làm rõ rệt rằng: *“Tất cả các hành là vô thường;”* –nt– *“Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt;”* - ‘vị tỳ khưu, trong khi suy gẫm’ là như thế. **Luôn luôn:** Luôn luôn là mọi lúc, mọi thời, –nt– ở chặng cuối của tuổi thọ. **Có niệm:** Có niệm bởi bốn lý do: Có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát thân trên thân –nt– người ấy được gọi là có niệm.

Sikkhe 'ti - tisso sikkhā: adhisīlasikkhā adhicittasikkhā adhipaññāsikkhā –pe–
ayaṃ adhipaññāsikkhā. Imā tisso sikkhāyo¹ āvajjanto sikkheyya –pe– sikkheyya
ācareyya samācareyya samādāya vatteyyā 'ti - vicinaṃ bhikkhu sadā sato sikkhe.

Santīti nibbutiṃ ñatvā 'ti - rāgassa nibbutiṃ santīti ñatvā, dosassa – mohassa
–pe– sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ nibbutiṃ santīti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā
vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti - santīti nibbutiṃ ñatvā.

Sāsane gotamassa nappamajjeyyā 'ti - Gotamassa sāsane² buddhasāsane
jinasāsane tathāgatasāsane devadevasāsane³ arahantasāsane. **Nappamajjeyyā** 'ti
sakkaccakārī assa sātaccakārī aṭṭhitakārī anolīnavuttiko anikkhittachando
anikkhittadhuro⁴ kusalesu dhammesu. 'Kadāhaṃ aparipūraṃ vā sīlakkhandhaṃ
paripūreyyaṃ –pe– aparipūraṃ vā samādhikkhandhaṃ – paññākkhandhaṃ –
vimuttikkhandhaṃ – vimuttiñāṇadassanakkhandhaṃ? Kadāhaṃ aparīññātaṃ vā
dukkhaṃ parijāneyyaṃ, appahīne vā kilese pajaheyyaṃ, abhāvitā vā maggaṃ
bhāveyyaṃ, asacchikataṃ vā nirodhaṃ sacchikareyyaṃ 'ti? Yo tattha chando ca
vāyāmo ca ussāho ca ussolhī ca thāmo ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññaṅca⁵
ātappaṃ padhānaṃ adhiṭṭhānaṃ anuyogo appamādo kusalesu dhammesū 'ti -
sāsane gotamassa nappamajjeyyā.

Tenāha bhagavā:
"Etaṅca dhammamaññāya
vicinaṃ bhikkhu sadā sato sikkhe,
santīti nibbutiṃ ñatvā
sāsane gotamassa nappamajjeyyā "ti.

14 - 20

*Abhibhū hi so anabhibhūto
sakkhidhammanitīhamadassī,⁶
tasmā hi tassa bhagavato sāsane
appamatto sadā namassamanusikkhe "ti (bhagavā).*

¹ sikkhā - Syā, PTS.

² gotamasāsane - Syā, PTS.

³ devasāsane - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ anikkhittadhuro appamatto - Syā, PTS.

⁵ satisampajaññaṅca - Syā, PTS.

⁶ anītihamadassī - Ma; anītihamadassī - Syā, PTS.

Nên học tập: Có ba sự học tập: học tập về thẳng giới, học tập về thẳng tâm, học tập về thẳng tuệ. –nt– việc này là sự học tập về thẳng tuệ. Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; –nt– nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng; - ‘trong khi suy gẫm, vị tỳ khưu nên học tập, luôn luôn có niệm’ là như thế.

Sau khi biết được sự diệt tắt là ‘an tịnh’: Sau khi biết được sự diệt tắt của luyến ái là ‘an tịnh,’ sau khi biết được sự diệt tắt của sân hận – của si mê –nt– của tất cả các pháp tạo tác bất thiện là ‘an tịnh,’ sau khi nhận biết, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt; - sau khi biết được sự diệt tắt là ‘an tịnh’ là như thế.

Không nên xao lãng về lời giáo huấn của đức Gotama: về lời giáo huấn của đức Gotama, về lời giáo huấn của đức Phật, về lời giáo huấn của đấng Chiến Thắng, về lời giáo huấn của đức Như Lai, về lời giáo huấn của vị Chúa của chư Thiên, về lời giáo huấn của bậc A-la-hán. **Không nên xao lãng:** là nên có sự thực hành nghiêm trang, có sự thực hành liên tục, có sự thực hành không ngừng nghỉ, có thói quen không biếng nhác, không buông bỏ mong muốn, không buông bỏ bốn phạm trong các thiện pháp, (nghĩ rằng): “Khi nào ta có thể làm đầy đủ giới uẩn chưa được đầy đủ, –nt– hoặc định uẩn – tuệ uẩn – giải thoát uẩn – giải thoát tri kiến uẩn chưa được đầy đủ? Khi nào ta có thể biết toàn diện về Khổ chưa được biết toàn diện, hoặc có thể dứt bỏ các ô nhiễm chưa được dứt bỏ, hoặc tu tập Đạo chưa được tu tập, hoặc chứng ngộ Diệt chưa được chứng ngộ?” Điều này, trong trường hợp ấy, là sự mong muốn, sự tinh tấn, sự gắng sức, sự ráng sức, sự đồng mãnh, sự không thối chí, niệm, sự nhận biết rõ, sự nhiệt tâm, sự cần mẫn, sự quyết tâm, sự chuyên cần, sự không xao lãng trong các thiện pháp; - ‘không nên xao lãng về lời giáo huấn của đức Gotama’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Và sau khi hiểu thông Giáo Pháp này,
trong khi suy gẫm, vị tỳ khưu nên học tập, luôn luôn có niệm,
sau khi biết được sự diệt tắt là ‘an tịnh,’
không nên xao lãng về lời giáo huấn của đức Gotama.”*

14 - 20

“Bởi vì, vị ấy là người chiến thắng, bậc không bị ngự trị, vị đã nhìn thấy pháp thực chứng, không do nghe lời đồn đãi. Chính vì thế, luôn luôn không xao lãng, trong lúc kính lễ, nên học tập theo ở lời giáo huấn của đức Thế Tôn ấy” (đức Thế Tôn nói vậy).

Abhibhū hi so anabhibhūto 'ti - **Abhibhū** 'ti rūpābhībhū saddābhībhū gandhābhībhū rasābhībhū phoṭṭhabbābhībhū dhammābhībhū,¹ anabhibhūto kehi kilesehi; abhibhosi ne hīne pāpake² akusale dhamme saṅkilesike ponobhavi ke sadare dukkhavipāke āyatiṃ jātijarāmarāṇiye 'ti - abhibhū hi so anabhibhūto.

Sakkhidhammanitīhamadassī 'ti³ - **Sakkhidhamman** 'ti na itihītihaṃ⁴ na itikirāya⁵ na paramparāya na piṭakasampadāya na takkahe tu na nayahetu na ākāraparivittakkena na diṭṭhinijjhānakkhantiyā sāmaṃ sayamabhiññātaṃ attapaccakkhadhammaṃ⁶ addasi addakki apassi paṭivijjhī 'ti - sakkhidhammanitīhamadassī.⁷

Tasmā hi tassa bhagavato sāsane 'ti - **Tasmā** 'ti tasmā taṃkāraṇā taṃhetu tappaccayā tannidānaṃ. **Tassa bhagavato sāsane** 'ti tassa bhagavato sāsane gotamasāsane buddhasāsane jinasāsane tathāgatasāsane devadevasāsane⁸ arahantasāsane 'ti - tasmā hi tassa bhagavato sāsane.

Appamatto sadā namassamanusikkheti bhagavā 'ti - **Appamatto** 'ti sakkaccakārī -pe- appamādo⁹ kusalesu dhammesu. **Sadā** 'ti sadā sabbadā sabbakālaṃ -pe- pacchime vayokhandhe. **Namassan** 'ti kāyena vā namassamāno vācāya vā namassamāno cittaena vā namassamāno anvatthapaṭipattiyā vā namassamāno dhammānudhammapaṭipattiyā vā namassamāno sakkurumāno¹⁰ garuṃ kurumāno¹¹ mānaya māno pūjayamāno apacayamāno. **Anusikkhe** 'ti tisso sikkhāyo:¹² adhisīlasikkhā adhicittasikkhā adhipaññāsikkhā -pe- ayaṃ adhipaññāsikkhā. Imā tisso sikkhāyo¹² āvajjanto sikkheyya -pe- sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya careyya ācareyya¹³ samācareyya samādāya vatteyya. **Bhagavā** 'ti gāravādhivacanāṃ -pe- sacchikāpaññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - appamatto sadā namassamanusikkheti bhagavā.¹⁴

Tenāha bhagavā:

“Abhibhū hi so anabhibhūto

sakkhidhammanitīhamadassī,⁷

tasmā hi tassa bhagavato sāsane

appamatto sadā namassamanusikkheti (bhagavā 'ti).

Tuvaṭakasuttaniddeso samatto cuddasamo.

--ooOoo--

¹ abhibhūtarūpā abhibhūtasaddā ... abhibhū tadhammā abhibhū - Syā.

² abhibhosi ne pāpake - Ma; abhibhū hi pāpake - Syā, PTS, Simu 2.

³ anītihamadassī - Ma, Syā, PTS.

⁴ itihītihaṃ - Ma, PTS.

⁵ itikiriyāya - Ma, PTS.

⁶ attapaccakkhaṃ dhammaṃ - PTS.

⁷ anītihamadassī - Ma;

anītihamadassī - Syā, PTS.

⁸ devasāsane - Ma, Syā, PTS.

⁹ appamatto - Syā, PTS.

¹⁰ sakkāramāno - Syā, PTS.

¹¹ garukurumāno - Ma;

garukārayamāno - Syā, PTS.

¹² tisso sikkhā - Syā, PTS.

¹³ sikkheyya ācareyya - Syā, PTS.

¹⁴ bhagavā ti - PTS.

Bởi vì, vị ấy là người chiến thắng, bậc không bị ngự trị - Người chiến thắng: Người chiến thắng các sắc, người chiến thắng các thính, người chiến thắng các hương, người chiến thắng các vị, người chiến thắng các xúc, người chiến thắng các pháp, không bị ngự trị bởi bất cứ ô nhiễm nào; vị đã ngự trị các ác bất thiện pháp hạ liệt ấy, các điều ô nhiễm đưa đến tái sanh, có sự phiền muộn, có kết quả khổ, đưa đến sanh-già-chết ở vị lai; - ‘bởi vì, vị ấy là người chiến thắng, bậc không bị ngự trị’ là như thế.

Vị đã nhìn thấy pháp thực chứng, không do nghe lời đồn đãi - Pháp thực chứng: (Vị ấy) đã nhìn thấy, đã nhìn xem, đã nhận thấy, đã thấu triệt pháp đã được chính bản thân biết rõ, đã được tự thân quán xét, không do nghe lời đồn đãi, không do nghe nói như thế, không do sự truyền thừa, không do sự thành tựu của việc thu thập kiến thức, không do nhân suy nghĩ, không do nhân suy luận, không do suy đoán theo biểu hiện, không do sự suy xét và chấp nhận về quan điểm; - ‘vị đã nhìn thấy pháp thực chứng, không do nghe lời đồn đãi’ là như thế.

Chính vì thế, ... ở lời giáo huấn của đức Thế Tôn ấy - Vì thế: Vì thế là bởi lý do ấy, bởi nhân ấy, bởi duyên ấy, bởi căn nguyên ấy. **Ở lời giáo huấn của đức Thế Tôn ấy:** Ở lời giáo huấn của đức Thế Tôn ấy là ở lời giáo huấn của đức Gotama, ở lời giáo huấn của đức Phật, ở lời giáo huấn của đấng Chiến Thắng, ở lời giáo huấn của đức Như Lai, ở lời giáo huấn của vị Chúa của chư Thiên, ở lời giáo huấn của bậc A-la-hán; - ‘chính vì thế, ... ở lời giáo huấn của đức Thế Tôn ấy’ là như thế.

Luôn luôn không xao lãng, trong lúc kính lễ, nên học tập theo (đức Thế Tôn nói vậy) - Không xao lãng: là có sự thực hành nghiêm trang, –nt– sự không xao lãng trong các thiện pháp. **Luôn luôn:** Luôn luôn là mọi lúc, mọi thời, –nt– ở chặng cuối của tuổi thọ. **Trong lúc kính lễ:** Trong lúc đang kính lễ bằng thân, hoặc đang kính lễ bằng khẩu, hoặc đang kính lễ bằng tâm, hoặc đang kính lễ bằng hành động thuận theo đạo lý, hoặc đang kính lễ bằng sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, hoặc đang thể hiện sự trong vọng, đang thể hiện sự cung kính trọng, đang sùng bái, đang cúng dường, đang nể nang. **Nên học tập theo:** Có ba sự học tập: học tập về thắng giới, học tập về thắng tâm, học tập về thắng tuệ. –nt– việc này là sự học tập về thắng tuệ. Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; –nt– trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên thực hành, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. –nt– sự quy định do việc chứng ngộ, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘luôn luôn không xao lãng, trong lúc kính lễ, nên học tập theo (đức Thế Tôn nói vậy)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bởi vì, vị ấy là người chiến thắng, bậc không bị ngự trị, vị đã nhìn thấy pháp thực chứng, không do nghe lời đồn đãi. Chính vì thế, luôn luôn không xao lãng, trong lúc kính lễ, nên học tập theo ở lời giáo huấn của đức Thế Tôn ấy” (đức Thế Tôn nói vậy).

**Diễn Giải Kinh Một Cách Nhanh Chóng được đây đủ -
phần thứ mười bốn.**

--ooOoo--

15. ATTADAṄḌASUTTANIDDESO

Atha attadaṅḍasuttaniddeso vuccate:¹

15 - 1

*Attadaṅḍā bhayaṃ jātaṃ
janaṃ passatha medhagaṃ,
saṃvegaṃ kittayissāmi
yathā saṃvijitaṃ mayā.*

Attadaṅḍā bhayaṃ jātan 'ti - **Daṅḍā** 'ti tayo daṅḍā: kāyadaṅḍo vacīdaṅḍo manodaṅḍo. Tividhaṃ kāyaduccaritaṃ kāyadaṅḍo, catubbidhaṃ² vacīduccaritaṃ vacīdaṅḍo, tividhaṃ manoduccaritaṃ manodaṅḍo. **Bhayan** 'ti dve bhayāni: diṭṭhadhammikañca bhayaṃ samparāyikañca bhayaṃ.

Katamaṃ diṭṭhadhammikaṃ bhayaṃ? Idhekacco kāyena duccharitaṃ carati, vācāya duccharitaṃ carati, manasā duccharitaṃ carati, pāṇampi hanti,³ adinnampi ādiyati, sandhimpī chindati, nillopampi harati, ekāgārikampi karoti, paripanthepī tiṭṭhati, paradāraṃpi gacchati, musāpi bhaṇati. Tameṇaṃ gahetvā rañño dassenti: 'Ayaṃ deva coro āgucārī. Imassa yaṃ icchati,⁴ taṃ daṅḍaṃ paṇehī 'ti. Tameṇaṃ rājā paribhāsati. So paribhāsapaccayā⁵ bhayaṃ uppādeti,⁶ dukkhaṃ domanassaṃ⁷ paṭisaṃvedeti. Etaṃ bhayaṃ dukkhaṃ domanassaṃ kuto tassa? Attadaṅḍato jātaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ.

Ettakenapi rājā na tussati. Tameṇaṃ rājā bandhāpeti andubandhanena vā rajjubandhanena vā saṅkhalikabandhanena vā vettabandhanena vā latābandhanena vā pakkhepa⁸bandhanena vā parikkhepabandhanena vā gāmaṃbandhanena vā nigamaṃbandhanena vā⁹ nagaraṃbandhanena vā raṭṭhabandhanena vā janapadaṃbandhanena vā antamaso savacaniyampi karoti 'na te labbhā ito pakkamitun 'ti. So bandhanapaccayāpi dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. Etaṃ bhayaṃ dukkhaṃ domanassaṃ kuto tassa? Attadaṅḍato jātaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ.

Ettakenapi rājā na tussati. Rājā¹⁰ tassa dhaṇaṃ āharāpeti: sataṃ vā sahaṃsaṃ vā sataśahaṃsaṃ vā. So dhaṇajānipaccayāpi dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. Etaṃ bhayaṃ dukkhaṃ domanassaṃ kuto tassa? Attadaṅḍato jātaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ.

¹ vakkhati - Ma.

² catuvidhaṃ - PTS.

³ hanati - Ma, Syā, PTS.

⁴ icchasi - Ma, Syā, PTS.

⁵ so paribhāsapaccayāpi - Syā, PTS.

⁶ bhayaṃ uppādeti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ dukkhadomanassaṃ - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ pekkha - Syā, PTS.

⁹ nigamaṃbandhanena vā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ tameṇaṃ rājā - Syā, PTS.

15. DIỄN GIẢI KINH UẾ HẠNH CỦA BẢN THÂN

Giờ phần Diễn Giải Kinh Uế Hạnh của Bản Thân được nói đến:

15 - 1

*Sự sợ hãi sanh lên do uế hạnh của bản thân.¹
Các người hãy nhìn xem loài người đang gây gổ.
Ta sẽ thuật lại trạng thái chấn động
đúng theo sự việc đã làm cho Ta bị chấn động.*

Sự sợ hãi sanh lên do uế hạnh của bản thân - Uế hạnh: Có ba uế hạnh: uế hạnh về thân, uế hạnh về khẩu, uế hạnh về ý. Ba loại hành động xấu xa của thân là uế hạnh về thân, bốn loại hành động xấu xa của khẩu là uế hạnh về khẩu, ba loại hành động xấu xa của ý là uế hạnh về ý. **Sự sợ hãi:** Có hai sự sợ hãi: sợ hãi liên quan đời này và sợ hãi liên quan đời sau.

Sợ hãi liên quan đời này là việc nào? Ở đây, một người nào đó làm hành động xấu xa bằng thân, làm hành động xấu xa bằng khẩu, làm hành động xấu xa bằng ý, giết hại mạng sống, lấy vật không được cho, đột nhập gia cư, mang đi vật cướp được, làm kẻ đạo tặc, đứng cướp dọc đường, đi đến với vợ người khác, nói lời dối trá. Dân chúng sau khi bắt lấy kẻ ấy rồi trình lên đức vua: “Tâu bệ hạ, gã trộm cướp này là kẻ làm điều tội lỗi. Đối với kẻ này, xin ngài hãy giáng hình phạt theo ý muốn.” Đức vua mắng nhiếc kẻ ấy. Kẻ ấy, do duyên mắng nhiếc, khởi lên sự sợ hãi, cảm thọ khổ ưu. Sự sợ hãi, khổ, ưu này do đâu mà xảy đến cho kẻ ấy? Do uế hạnh của bản thân mà việc ấy đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện.

Chi với chùng ấy, đức vua không được vui. Đức vua ra lệnh giam cầm kẻ ấy với việc trói bằng xiềng, hoặc trói bằng dây thừng, hoặc trói bằng dây xích, hoặc trói bằng dây mây, hoặc trói bằng dây leo, hoặc với việc giam trong hố, hoặc giam trong hào, hoặc giam trong làng, hoặc giam trong thị trấn, hoặc giam trong thành phố, hoặc giam trong quốc độ, hoặc giam trong xứ sở, thậm chí còn khuyên bảo rằng: “Người không được phép ra khỏi nơi này.” Kẻ ấy, do duyên giam cầm, cảm thọ khổ ưu. Sự sợ hãi, khổ, ưu này do đâu mà xảy đến cho kẻ ấy? Do uế hạnh của bản thân mà việc ấy đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện.

Chi với chùng ấy, đức vua không được vui. Đức vua ra lệnh đem lại tài sản của kẻ ấy: một trăm, một ngàn, hoặc một trăm ngàn. Kẻ ấy, do duyên mất mát tài sản, cảm thọ khổ ưu. Sự sợ hãi, khổ, ưu này do đâu mà xảy đến cho kẻ ấy? Do uế hạnh của bản thân mà việc ấy đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện.

¹ *attadaṇḍā* được dịch là “uế hạnh của bản thân” căn cứ vào lời giải thích của Chú Giải: “*attadaṇḍā bhayaṃ jātaṃ attano duccharitakāraṇā jātaṃ*” (SnA. ii, 566; NiddA. ii, 423) và “*daṇḍāti duccharitā*” (Sdd.). Tựa đề của bài Kinh đã được ghi theo ý nghĩa ấy.

Ettakenapi rājā na tussati. Tamenam rājā vividhā kammakaraṇā kārāpeti: kasāhipi tāleti, vettehipi tāleti, addha¹daṇḍakehipi tāleti, hatthampi chindati, pādampi chindati, hatthapādampi chindati, kaṇṇampi chindati, nāsampi chindati, kaṇṇanāsampi chindati, bilaṅgathālikampi² karoti, saṅkhamuṇḍikampi³ karoti, rāhumukhampi karoti, jotimālikampi karoti, hatthapajjotikampi karoti, erakavattikampi karoti, cīrakavāsikampi⁴ karoti, eṇeyyakampi karoti, balisamaṃsikampi karoti, kahāpaṇikampi karoti, khārāpatacchikampi karoti, palighaparivattikampi karoti, palālapīṭṭhikampi⁵ karoti, tattenapi telena osiṅcati, sunakhehipi khādāpeti, jīvantampi sūle uttāseti, asināpi sīsaṃ chindati. So kammakāraṇapaccayāpi⁶ dukkhaṃ domanassaṃ paṭisaṃvedeti. Etaṃ bhayaṃ dukkhaṃ domanassaṃ kuto tassa? Attadaṇḍato jātaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ. Rājā imesaṃ catunnaṃ daṇḍānaṃ issaro.

So sakena kammena kāyassa bhedaṃ parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapajjati. Tamenam nirayapālā pañcavidhabandhanaṃ nāma kāraṇaṃ⁷ kārenti, tattaṃ ayokhīlaṃ⁸ hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ⁸ dutiye hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ⁸ dutiye pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ⁸ majjhe urasmiṃ gamenti. So tatha dukkhā kaṭukā tippā⁹ vedanā vedeti; na ca tāva kālaṃ karoti yāva na taṃ pāpaṃ kammaṃ¹⁰ byantīhoti.¹¹ Etaṃ bhayaṃ dukkhaṃ domanassaṃ kuto tassa? Attadaṇḍato jātaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abinibbattaṃ pātubhūtaṃ.

Tamenam nirayapālā saṃvesetvā¹² kuṭhārīhi¹³ tacchenti. So tatha dukkhā tippā kaṭukā vedanā vedeti; na ca tāva kālaṃ karoti yāva na taṃ pāpaṃ kammaṃ byantīhoti. Tamenam nirayapālā uddhapādaṃ¹⁴ adhosiraṃ gahetvā vāsīhi tacchenti. Tamenam nirayapālā rathe yojetvā ādittāya paṭhaviyā sampajjalitāya sajotibhūtāya¹⁵ sārentipi paccāsārentipi¹⁶ –pe– Tamenam nirayapālā mahantaṃ aṅgārapabbataṃ ādittaṃ sampajjalitaṃ sajotibhūtaṃ āropentipi oropentipi –pe– Tamenam nirayapālā uddhapādaṃ¹³ adhosiraṃ gahetvā tattāya lohakumbhiyā pakkhipanti ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya. So tatha pheṇuddehakaṃ paccati. So tatha pheṇuddehakaṃ paccamāno sakimpi uddhaṃ gacchati, sakimpi adho gacchati, sakimpi tiriyaṃ gacchati. So tatha dukkhā tippā kaṭukā vedanā vedeti; na ca tāva kālaṃ karoti yāva na taṃ pāpaṃ kammaṃ byantīhoti. Etaṃ bhayaṃ dukkhaṃ domanassaṃ kuto tassa? Attadaṇḍato jātaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ. Tamenam nirayapālā mahāniraye pakkhipanti. So kho pana mahānirayo:

¹ aḍḍha - Ma, Syā, PTS.

² vilaṅgathālakampi - Syā, PTS.

³ saṅkhamuṇḍakampi - Syā, PTS.

⁴ cīrakavāsikampi - Syā, PTS.

⁵ palālapīṭṭhakampi - Ma, Syā, PTS.

⁶ karaṇapaccayāpi - Sīmu 2.

⁷ kammakāraṇaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁸ ayokhīlaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ tippā - Ma.

¹⁰ pāpakammaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹¹ Majjhimanikāya, Devadūtasutta.

¹² saṃvesitvā - Syā, PTS.

¹³ kuṭhārīhi - Syā, PTS.

¹⁴ uddhapādaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ sañjotibhūtāya - Syā, PTS.

¹⁶ hārentipi paccāhārentipi - Sīmu 2.

Chi với chùng ấy, đức vua không được vui. Đức vua ra lệnh thực hiện nhiều loại hình phạt ở thân đối với kẻ ấy: đánh bằng các cây roi, đánh bằng các dây mây, đánh bằng các gậy ngắn, chặt bàn tay, chặt bàn chân, chặt bàn tay và bàn chân, cắt tai, xẻo mũi, cắt tai và xẻo mũi, (đập vỡ đầu) làm thành như hũ cháo chua, lột da đầu, đốt lửa ở miệng, thiêu sống, đốt cháy ở bàn tay, lột da thành sợi, lột da thành đồng để ở chân, kéo căng thân người ở trên đất, xiên da thịt bằng lưỡi câu, khoét thịt thành đồng tiền, chà xát với chất kiềm, quay tròn ở trên thập tự giá, đánh cho như tử, rưới bằng dầu sôi, cho những con chó gặm, đặt trên giáo nhọn lúc còn sống, chặt đầu bằng gươm. Kẻ ấy, do duyên các hình phạt ở thân, cảm thọ khổ ưu. Sự sợ hãi, khổ, ưu này do đâu mà xảy đến cho kẻ ấy? Do uế hạnh của bản thân mà việc ấy đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện. Đức vua là chúa tể của bốn hình phạt này.

Kẻ ấy, với nghiệp của mình, do sự hoại rã của thân, do sự chết đi, bị sanh vào chốn bất hạnh, cõi khổ, nơi trừng phạt, địa ngục. Những người giữ địa ngục cho thực hiện hình phạt ‘trói buộc năm cách’ đối với kẻ ấy: Họ dùng cọc sắt đã được đốt nóng đóng vào ở bàn tay, họ dùng cọc sắt đã được đốt nóng đóng vào ở bàn tay thứ hai, họ dùng cọc sắt đã được đốt nóng đóng vào ở bàn chân, họ dùng cọc sắt đã được đốt nóng đóng vào ở bàn chân thứ hai, họ dùng cọc sắt đã được đốt nóng đóng vào ở giữa ngực. Kẻ ấy, ở tại nơi ấy, cảm nhận các thọ khổ, nhức nhối, sắc bén; nhưng kẻ ấy không thể chết đi chùng nào ác nghiệp ấy còn chưa chấm dứt. Sự sợ hãi, khổ, ưu này do đâu mà xảy đến cho kẻ ấy? Do uế hạnh của bản thân mà việc ấy đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện.

Những người giữ địa ngục bắt kẻ ấy nằm xuống và dùng những cái rìu băm nát. Kẻ ấy, ở tại nơi ấy, cảm nhận các thọ khổ, sắc bén, nhức nhối; nhưng kẻ ấy không thể chết đi chùng nào ác nghiệp ấy còn chưa chấm dứt. Những người giữ địa ngục nắm lấy kẻ ấy, chân phía trên đầu phía dưới, và dùng những cái búa băm nát. Những người giữ địa ngục cột kẻ ấy vào cỗ xe rồi cho kéo tới kéo lui ở trên đất đã được đốt cháy, sáng rực, đỏ rực. –nt– Những người giữ địa ngục bắt kẻ ấy trèo lên, trèo xuống ở ngọn núi than hùng to lớn đã được đốt cháy, sáng rực, đỏ rực. –nt– Những người giữ địa ngục nắm lấy kẻ ấy, chân phía trên đầu phía dưới, rồi ném vào chảo đồng đã được đốt nóng, đốt cháy, sáng rực, đỏ rực. Kẻ ấy, ở tại nơi ấy, bị nung nấu ở bọt nước sôi sục. Kẻ ấy, ở tại nơi ấy, trong khi bị nung nấu ở bọt nước sôi sục, lúc thì nổi lên trên, lúc thì chìm xuống dưới, lúc thì trôi ngang. Kẻ ấy, ở tại nơi ấy, cảm nhận các thọ khổ, sắc bén, nhức nhối; nhưng kẻ ấy không thể chết đi chùng nào ác nghiệp ấy còn chưa chấm dứt. Sự sợ hãi, khổ, ưu này do đâu mà xảy đến cho kẻ ấy? Do uế hạnh của bản thân mà việc ấy đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện. Những người giữ địa ngục ném kẻ ấy vào đại địa ngục. Quả vậy, đại địa ngục ấy là:

1. *Catukkaṇṇo catudvāro
vibhatto bhāgasō mito,
ayopākārapariyanto¹
ayasā paṭikujjito.*
2. *Tassa ayomayā bhūmi
jalitā tejasā yutā,
samantā yojanasataṃ
pharivā tiṭṭhati sabbadā.²*
3. *Kadariyā tapanā³ ghorā accimanto durāsadā,
lomahaṃsanarūpā ca bhismā paṭibhayā dukhā.⁴*
4. *Puratthimāya ca bhittiyā accikkhandho⁵ samuṭṭhito,
dahanto⁶ pāpakammante pacchimāya paṭihaññati.*
5. *Pacchimāya ca bhittiyā accikkhandho samuṭṭhito,
dahanto pāpakammante puratthimāya paṭihaññati.*
6. *Uttarāya ca bhittiyā accikkhandho samuṭṭhito,
dahanto pāpakammante dakkhiṇāya paṭihaññati.*
7. *Dakkhiṇāya ca bhittiyā accikkhandho samuṭṭhito.
dahanto pāpakammante uttarāya paṭihaññati.*
8. *Heṭṭhato⁷ ca samuṭṭhāya accikkhandho bhayānako,
dahanto pāpakammante chadanasmim paṭihaññati.*
9. *Chadanamhā samuṭṭhāya accikkhandho bhayānako,
dahanto pāpakammante bhūmiyaṃ paṭihaññati.*
10. *Ayokapālamādittaṃ santattaṃ jalitaṃ yathā,
evaṃ avīcinirayo heṭṭhā upari passato.*
11. *Tattha sattā mahāluddā mahākibbisakārino,
accantapāpakammantā paccanti na ca miyyare.*
12. *Jātavedasamo⁸ kāyo tesam nirayavāsinaṃ,
passa kammānaṃ dalhattaṃ na bhasmā hoti⁹ na masi.¹⁰*
13. *Puratthimenapi dhāvanti tato dhāvanti pacchimaṃ,¹¹
uttarenapi dhāvanti tato dhāvanti dakkhiṇaṃ.*
14. *Yaṃ yaṃ disaṃ padhāvanti¹² taṃ taṃ dvāraṃ pithiyati,¹³
abhinikkhamitāsā te sattā mokkhaḡavesino.¹⁴*
15. *Na te tato nikkhamituṃ labhanti kammaḡaccayā,
tesaṃ ca¹⁵ pāpakammantaṃ avipakkaṃ kataṃ bahun ”ti.*

¹ pariyatto - Syā, PTS.

² Majjhimanikāya, Uparipaṇṇāsaka, Devadūtasutta.

³ kadariyā tapasā - Sīmu 2.

⁴ Saṅkicajātaka (530).

⁵ accikkhandho - PTS.

⁶ dahanto - Syā, PTS.

⁷ heṭṭhito - Syā, PTS.

⁸ jātaṃvedasamo - PTS.

⁹ honti - Syā.

¹⁰ napi masi - Ma.

¹¹ pacchato - Syā, PTS.

¹² disampi dhāvanti - Syā, PTS.

¹³ pidhīyati - Ma.

¹⁴ mokkhaṃ gavesino - Syā;
pāmokkhaṃ gavesino - PTS.

¹⁵ tesaṃ ce - PTS.

1. (Đại địa ngục) có bốn góc, có bốn cửa lớn, được chia thành các phần cân đối, được bao quanh bằng tường sắt, được đẩy lại bằng mái sắt.
2. Nền của (đại địa ngục) làm bằng sắt, được thiêu đốt, cháy với lửa ngọn, luôn luôn tỏa khắp và tồn tại xung quanh một trăm do-tuần.
3. (Các đại địa ngục) có sự đốt nóng khỗ sở, ghê rợn, có ngọn lửa khó lại gần, có hình dạng làm rờn lông, ghê rợn, gây ra sự sợ hãi, khó chịu.¹
4. Khôi lửa được phát khởi ở bức tường hướng đông, trong khi thiêu đốt những kẻ có ác nghiệp, đi đến chạm vào (khôi lửa) ở hướng tây.
5. Khôi lửa được phát khởi ở bức tường hướng tây, trong khi thiêu đốt những kẻ có ác nghiệp, đi đến chạm vào (khôi lửa) ở hướng đông.
6. Khôi lửa được phát khởi ở bức tường hướng bắc, trong khi thiêu đốt những kẻ có ác nghiệp, đi đến chạm vào (khôi lửa) ở hướng nam.
7. Khôi lửa được phát khởi ở bức tường hướng nam, trong khi thiêu đốt những kẻ có ác nghiệp, đi đến chạm vào (khôi lửa) ở hướng bắc.
8. Khôi lửa khủng khiếp phát xuất từ bên dưới, trong khi thiêu đốt những kẻ có ác nghiệp, đi đến chạm vào (khôi lửa) ở mái che (bên trên).
9. Khôi lửa khủng khiếp phát xuất từ mái che, trong khi thiêu đốt những kẻ có ác nghiệp, đi đến chạm vào (khôi lửa) ở mặt đất (bên dưới).
10. Cái chảo sắt đã được đốt cháy, nóng đỏ, sáng chói như thế nào thì địa ngục Avīci, ở bên dưới, bên trên, và bên hông là như vậy.
11. Ở nơi ấy, những chúng sanh vô cùng hung dữ, đã gây ra trọng tội, có hành động cực kỳ ác độc, bị nung nấu và không thể chết đi.
12. Thân thể của họ, những cư dân ở địa ngục, giống như ngọn lửa. Hãy nhìn xem tính chất vững bền của nghiệp, không như tro, không như bụi.
13. Họ chạy về hướng đông, rồi từ đó chạy về hướng tây. Họ chạy về hướng bắc, rồi từ đó họ chạy về hướng nam.
14. Họ chạy đến bất cứ hướng nào, cánh cửa hướng ấy đều được đóng lại. Với niềm mong mỏi được thoát ra, các chúng sanh ấy có sự tìm kiếm lối thoát.
15. Họ không thể đi ra khỏi nơi ấy bởi vì nghiệp duyên, khi ác nghiệp của họ đã tạo có nhiều và còn chưa trả xong.

¹ Bốn Sanh Ân Sĩ Saṅkicca (530), TTPV tập 33, trang 275, câu kệ 3483.

Etam bhayaṃ dukkhaṃ domanassaṃ kuto tassa? Attadaṇḍato jātaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ. Yāni ca nerayikāni dukkhāni yāni ca tiracchānayanikāni dukkhāni yāni ca pettivisayikāni¹ dukkhāni yāni ca mānusikāni² dukkhāni, tāni kuto jātāni, kuto sañjātāni, kuto nibbattāni, kuto abhinibbattāni, kuto pātubhūtāni? Attadaṇḍato jātāni sañjātāni nibbattāni abhinibbattāni pātubhūtāni 'ti - attadaṇḍā bhayaṃ jātaṃ.

Janam passatha medhagam 'ti - khattiyā³ ca brāhmaṇā ca vessā ca suddā ca ghaṭṭhā ca pabbajitā ca devatā⁴ ca manussā ca medhagam⁵ janam kalaham janam viruddham janam paṭiviruddham janam āhataṃ janam paccāhataṃ janam āghātitaṃ janam paccāghātitaṃ janam⁶ passatha dakkhatha oloketha nijjhāyetha upaparikkhathā 'ti - janam passatha medhagam.

Samvegam kittayissāmī 'ti - Samvegam ubbegaṃ utrāsaṃ bhayaṃ piḷanaṃ ghaṭṭanaṃ⁷ upaddavaṃ upassaggam. **Kittayissāmī** 'ti pakittayissāmi ācikkhissāmi desissāmi paññāpissāmi paṭṭhapissāmi vivarissāmi vibhajissāmi uttānikarissāmi pakāsisāmi 'ti - samvegam kittayissāmi.

Yathā samvijitam mayā 'ti - Yathā mayā attanāyeva attā⁸ samvejito ubbejito samvegamaṇḍito 'ti - yathā samvijitam mayā.

Tenāha bhagavā:

*“Attadaṇḍā bhayaṃ jātaṃ
janam passatha medhagam,
samvegam kittayissāmi
yathā samvijitam mayā”*ti.

15 - 2

*Phandamānaṃ pajam disvā macche appodake yathā,
aññamaññehi byāruddhe disvā maṃ bhayamāvisi.*

Phandamānaṃ pajam disvā 'ti - **Pajā** 'ti sattādhivacanaṃ. Pajam taṇhāphandaṇāya phandamānaṃ, diṭṭhiphandaṇāya phandamānaṃ, kilesaphandaṇāya phandamānaṃ, duccharitaphandaṇāya phandamānaṃ, payogaphandaṇāya phandamānaṃ, vipākaphandaṇāya phandamānaṃ, rattam rāgena⁹ phandamānaṃ, duṭṭham dosena phandamānaṃ, mūlham mohena phandamānaṃ, vinibaddham mānena phandamānaṃ, vikkhepagataṃ uddhaccena phandamānaṃ, anitṭhāgataṃ vicikicchāya phandamānaṃ, thāmagataṃ anusayehi¹⁰ phandamānaṃ, lābhena phandamānaṃ, alābhena phandamānaṃ, yasena phandamānaṃ, ayasena phandamānaṃ, pasamsāya phandamānaṃ, nindāya phandamānaṃ, sukkena phandamānaṃ, dukkhena phandamānaṃ, jātiyā phandamānaṃ, jarāya phandamānaṃ, byādhinā phandamānaṃ, maraṇena phandamānaṃ, soka-parideva-dukkha-domanassūpāyāsehi phandamānaṃ, nerayikena dukkhena phandamānaṃ, tiracchānayanikena dukkhena phandamānaṃ, pettivisayikena dukkhena phandamānaṃ, -

¹ pettivisayikāni - Syā, PTS.

² mānusikāni - Syā, PTS.

³ jananti khattiyā - Ma, Syā, PTS.

⁴ devā - Syā, PTS.

⁵ medhagam ti medhagam - Syā, PTS.

⁶ āhatajanam paccāhatajanam āghātitaṃ paccāghātitaṃ - Syā, PTS.

⁷ ghaṭṭanaṃ - PTS.

⁸ attanāyeva - Ma, Syā;
attanāyeva - PTS.

⁹ rattarāgena - PTS.

¹⁰ rattarāgena ... duṭṭhadosena ... mūlhamohena ... vinibandhamānena ... parāmatṭhaditṭhiyā ... vikkhepagata-uddhaccena ... anitṭhāgatavicikicchāya ... thāmagatānusayehi - Syā, PTS.

Sự sợ hãi, khổ, ưu này do đâu mà xảy đến cho kẻ ấy? Do uest hạnh của bản thân mà việc ấy đã sanh ra, đã sanh khởi, đã hạ sanh, đã phát sanh, đã xuất hiện. Những khổ đau ở địa ngục, những khổ đau ở loài thú, những khổ đau ở thân phận nga quý, những khổ đau ở cõi người, những khổ đau ấy do đâu đã được sanh ra, do đâu đã được sanh khởi, do đâu đã được hạ sanh, do đâu đã được phát sanh, do đâu đã được xuất hiện? Do uest hạnh của bản thân mà chúng đã được sanh ra, đã được sanh khởi, đã được hạ sanh, đã được phát sanh, đã được xuất hiện; - ‘sự sợ hãi sanh lên do uest hạnh của bản thân’ là như thế.

Các người hãy nhìn xem loài người đang gây gổ: Đây các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các vị xuất gia, chư Thiên, và loài người, các người hãy nhìn xem, hãy nhận thấy, hãy quan sát, hãy suy xét, hãy khảo sát loài người đang gây gổ, loài người đang cãi cọ, loài người đang chống đối, loài người đang đối chọi, loài người đang hằn học, loài người đang thù hằn, loài người đang căm hờn, loài người đang thù hận; - ‘các người hãy nhìn xem loài người đang gây gổ’ là như thế.

Ta sẽ thuật lại trạng thái chấn động: Trạng thái chấn động là sự hốt hoảng, sự khiếp sợ, sự sợ hãi, sự hành hạ, sự đụng chạm, sự bất hạnh, sự nguy cơ. **Ta sẽ thuật lại:** Ta sẽ giải bày, Ta sẽ nêu ra, Ta sẽ chỉ bảo, Ta sẽ thông báo, Ta sẽ ấn định, Ta sẽ khai mở, Ta sẽ chia sẻ, Ta sẽ làm rõ, Ta sẽ bày tỏ; - ‘Ta sẽ thuật lại trạng thái chấn động’ là như thế.

Đúng theo sự việc đã làm cho Ta bị chấn động: Đúng theo sự việc đã làm cho chính bản thân Ta bị chấn động, bị hốt hoảng, bị đưa đến trạng thái chấn động; - ‘đúng theo sự việc đã làm cho Ta bị chấn động’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sự sợ hãi sanh lên do uest hạnh của bản thân.

Các người hãy nhìn xem loài người đang gây gổ.

Ta sẽ thuật lại trạng thái chấn động

đúng theo sự việc đã làm cho Ta bị chấn động.”

15 - 2

Sau khi nhìn thấy nhân loại đang chao động tựa như những con cá ở chỗ ít nước, sau khi nhìn thấy chúng chống đối lẫn nhau, sự sợ hãi đã tiến đến Ta.

Sau khi nhìn thấy nhân loại đang chao động - Nhân loại: là từ gọi chúng sanh. Nhân loại đang chao động với sự chao động bởi tham ái, đang chao động với sự chao động bởi tà kiến, đang chao động với sự chao động bởi ô nhiễm, đang chao động với sự chao động bởi uest hạnh, đang chao động với sự chao động bởi sự ra sức, đang chao động với sự chao động bởi nghiệp quả, kẻ bị luyến ái đang chao động bởi luyến ái, kẻ bị sân hận đang chao động bởi sân hận, kẻ bị si mê đang chao động bởi si mê, kẻ bị trói buộc đang chao động bởi ngã mạn, kẻ bị tán loạn đang chao động bởi sự phóng dật, kẻ không dứt khoát đang chao động bởi hoài nghi, kẻ cứng cỏi đang chao động bởi các pháp tiềm ẩn, đang chao động bởi lợi lộc, đang chao động bởi không lợi lộc, đang chao động bởi danh vọng, đang chao động bởi không danh vọng, đang chao động bởi lời khen, đang chao động bởi tiếng chê, đang chao động bởi hạnh phúc, đang chao động bởi khổ đau, đang chao động bởi sanh, đang chao động bởi già, đang chao động bởi bệnh, đang chao động bởi chết, đang chao động bởi sâu-bi-khổ-utu-não, đang chao động bởi khổ ở địa ngục, đang chao động bởi khổ ở loài thú, đang chao động bởi khổ ở thân phận nga quý, -

– mānusikena¹ dukkhena phandamānaṃ, gabbhokkantimūlakena dukkhena – gabbhaṭṭhitimūlakena dukkhena – gabbhavuṭṭhānamūlakena dukkhena – jātassūpanibandhakena² dukkhena – jātassa parādheyyakena dukkhena attūpakkamena dukkhena – parūpakkamena dukkhena – dukkhadukkhena saṅkhāradukkhena – vipariṇāmadukkhena – cakkhurogena dukkhena sotarogena – ghānarogena – jivhārogena – kāyarogena – sīsarogena – kaṇṇarogena – mukharogena – dantarogena – kāsenā – pināsenā – ḍāhena³ – jarena – kucchirogena – mucchāyā – pakkhandikāyā – sūlāyā – visūcīkāyā – kuṭṭhena – gaṇḍena – kilāsenā – sosena – apamārena – dadduyā⁴ – kaṇḍuyā – kacchuyā – nakhasāyā⁵ – vitacchīkāyā – lohitapittena⁶ – madhumeheṇa – aṃsāyā – piḷakāyā – bhagandalena⁷ – pittasamuṭṭhānena ābādhena⁸ – semhasamuṭṭhānena ābādhena – vātasamuṭṭhānena ābādhena – sannipātīkenā ābādhena – utupariṇāmajena ābādhena – visamaparihārajena ābādhena – opakkamīkenā ābādhena – kammavipākajena ābādhena⁸ – sītenā – uṇheṇa – jighacchāyā – pipāsāyā – uccāreṇa – passāveṇa – ḍaṃsamakasavātātapasīriṃsapa⁹-samphassena dukkhena¹⁰ – mātumaraṇeṇa dukkhena – pitumaraṇeṇa dukkhena – bhātumaraṇeṇa dukkhena – bhaginimaraṇeṇa dukkhena – puttumaraṇeṇa dukkhena – dhītumaraṇeṇa dukkhena – ñātumaraṇeṇa dukkhena – bhogavyasanena dukkhena – rogavyasanena dukkhena – sīlavasyanena dukkhena – diṭṭhivasyanena dukkhena phandamānaṃ samphandamānaṃ viphandamānaṃ vedhamānaṃ pavedhamānaṃ sampavedhamānaṃ. **Disvā** 'ti disvā passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti – phandamānaṃ pajāṃ disvā.

Macche appodake yathā 'ti - Yathā macchā appodake¹¹ udakapariyādāne kākehi vā kulalehi vā balākāhi¹² vā paripāṭiyamāni¹³ ukkhipiyamānā khajjamānā phandanti samphandanti vipphandanti vedhanti pavedhanti sampavedhanti;¹⁴ evamevaṃ¹⁵ pajā taṇhāphandanāya phandanti –pe– diṭṭhivasyanena dukkhena phandanti samphandanti vipphandanti vedhanti pavedhanti sampavedhanti¹⁴ 'ti - macche appodake yathā.

Aññamaññehi byāruddhe 'ti - Aññamaññaṃ sattā viruddhā paṭiviruddhā āhatā paccāhatā āghātītā paccāghātītā rājānopi rājūhi vivadanti, khattiyāpi khattiyehi vivadanti, brāhmaṇāpi brāhmaṇehi vivadanti, gahapatīpi gahapatīhi vivadanti, mātāpi puttana vivadati, puttapi mātārā vivadati, pitāpi puttana vivadati, puttapi pitarā vivadati, bhātāpi bhātārā vivadati, bhaginīpi bhaginiyā vivadati, bhātāpi bhaginiyā vivadati –

¹ mānusakena - Syā, PTS.

² jātass' upanibandhikena - Syā, PTS.

³ ḍāhena - Ma, PTS.

⁴ danduyā - PTS.

⁵ rakhasāyā - Ma, Syā, PTS, Pu.

⁶ lohitena pittena - Ma, Syā, PTS.

⁷ bhagandalāya - Syā, PTS.

⁸ pittasamuṭṭhānehi ābādhehi ... kammavipākajehi ābādhehi - Syā, PTS.

⁹ sarīsapa - Ma; sīriṃsapa - PTS.

¹¹ appodake parittodake - Syā, PTS.

¹⁰ dukkhena - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹² balākāyā - PTS.

¹³ paripāṭiyamānā - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁴ vedhenti pavedhenti sampavedhenti - Syā, PTS.

¹⁵ evameva - Ma, Syā, PTS.

– đang chao động bởi khổ của loài người, – bởi khổ bắt nguồn từ việc nhập thai, – bởi khổ bắt nguồn từ việc trụ thai, – bởi khổ bắt nguồn từ việc ra khỏi thai, – bởi khổ gắn liền sau khi sanh ra, – bởi khổ do kẻ khác áp đặt sau khi sanh ra, – bởi khổ do sự ra sức của bản thân, – bởi khổ do sự ra sức của kẻ khác, – bởi khổ do (thọ) khổ, – bởi khổ do pháp tạo tác, – bởi khổ do sự biến đổi, – bởi khổ do bệnh ở mắt, – – do bệnh ở tai trong, – do bệnh ở mũi, – do bệnh ở lưỡi, – do bệnh ở thân, – do bệnh ở đầu, – do bệnh ở lỗ tai, – do bệnh ở miệng, – do bệnh ở răng, – bởi ho, – bởi suyễn, – bởi sổ mũi, – bởi nhiệt, – bởi cảm sốt, – bởi đau bụng, – bởi xây xẩm, – bởi kiết lỵ, – bởi đau bụng bão, – bởi dịch tả, – bởi phong cùi, – bởi khối u, – bởi bệnh chàm, – bởi lao phổi, – bởi động kinh, – bởi mụn, – bởi nhọt, – bởi ghẻ ngứa, – bởi sảy, – bởi loét tay chân, – bởi máu, – bởi mật, – bởi bệnh tiểu đường, – bởi bệnh trĩ, – bởi ghẻ lở, – bởi loét hậu môn, – bởi bệnh phát khởi từ mật, – bởi bệnh phát khởi từ đàm, – bởi bệnh phát khởi từ gió, – bởi bệnh tổng hợp do mật-dàm-gió, – bởi bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, – bởi bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, – bởi bệnh thuộc dạng cấp tính, – bởi bệnh sanh lên vì quá của nghiệp, – bởi lạnh, – bởi nóng, – bởi đói, – bởi khát, – bởi đại tiện, – bởi tiểu tiện, – bởi khổ do sự xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, – bởi khổ do cái chết của mẹ, – bởi khổ do cái chết của cha, – bởi khổ do cái chết của anh (em) trai, – bởi khổ do cái chết của chị (em) gái, – bởi khổ do cái chết của con trai, – bởi khổ do cái chết của con gái, – bởi khổ do cái chết của thân quyến, – bởi khổ do sự tổn hại về của cải, – bởi khổ do sự tổn hại vì bệnh tật, – bởi khổ do sự tổn hại về giới, đang chao động bởi khổ do sự tổn hại về kiến thức, đang lay động, đang xáo động, đang run rẩy, đang chấn động, đang rúng động. **Sau khi nhìn thấy:** Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt; - ‘sau khi nhìn thấy nhân loại đang chao động’ là như thế.

Tựa như những con cá ở chỗ ít nước: Giống như những con cá ở chỗ ít nước, ở chỗ kiệt nước, trong khi bị những con quạ, những con điều hâu, những con cò tấn công, tha đi, rìa rói, chúng chao động, lay động, xáo động, run rẩy, chấn động, rúng động; tương tự như vậy, nhân loại chao động do sự chao động bởi tham ái –nt– chao động bởi khổ do sự tổn hại về kiến thức, lay động, xáo động, run rẩy, chấn động, rúng động; - ‘tựa như những con cá ở chỗ ít nước’ là như thế.

Chúng chống đối lẫn nhau: Chúng sanh chống đối, đối chọi, hằn học, thù hằn, căm hờn, thù hận lẫn nhau: Các vị vua tranh cãi với các vị vua, các Sát-đế-ly tranh cãi với các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn tranh cãi với các Bà-la-môn, các gia chủ tranh cãi với các gia chủ, mẹ tranh cãi với con trai, con trai tranh cãi với mẹ, cha tranh cãi với con trai, con trai tranh cãi với cha, anh (em) trai tranh cãi với anh (em) trai, chị (em) gái tranh cãi với chị (em) gái, anh (em) trai tranh cãi với chị (em) gái, –

– bhaginīpi bhātarā vivadati, sahāyopi sahāyena vivadati. Te tattha kalahaviggahavivādāpannā aññamaññaṃ pāṇhipi upakkamanti, leḍḍūhipi upakkamanti, daṇḍehipi upakkamanti, satthehipi upakkamanti. Te tattha maraṇampi nigacchanti,¹ maraṇamattampi dukkhan 'ti - aññamaññehi byāruddhe.

Disvā maṃ bhayamāvisī 'ti - **Disvā** 'ti disvā passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā bhayaṃ pīḷanaṃ ghaṭṭanaṃ² upaddavo upassaggo³ āvisī 'ti⁴ - disvā maṃ bhayamāvisī.

Tenāha bhagavā:

*“Phandamānaṃ pajaṃ disvā
macche appodake yathā,
aññamaññehi byāruddhe
disvā maṃ bhayamāvisī”*ti.

15 - 3

*Samantamasāro loko
disā sabbā sameritā,
icchaṃ bhavanamattano
nāddasāsiṃ⁵ anositaṃ.*

Samantamasāro loko 'ti - **Loko** 'ti nirayaloko tiracchānāyoniloko pēttivīsayaḷoko⁶ manussaloko devaloko khandhaloko dhātuloko āyatanaḷoko ayaṃ loko paro loko brahmaloko devaloko;⁷ ayaṃ vuccati loko. Nirayaloko asāro nissāro sārāpagato niccasārasārena vā sukhasārasārena vā attasārasārena vā niccena vā dhuvena vā sassatena vā avipariṇāmadhammena vā. Tiracchānāyoniloko – pēttivīsayaḷoko⁶ – manussaloko – devaloko – khandhaloko – dhātuloko – āyatanaḷoko – ayaṃ loko paro loko brahmaloko – devaloko⁷ asāro nissāro sārāpagato niccasārasārena vā sukhasārasārena vā attasārasārena vā niccena vā dhuvena vā sassatena vā avipariṇāmadhammena vā.

Yathā pana⁸ naḷo asāro nissāro sārāpagato, yathā eraṇḍo asāro nissāro sārāpagato, yathā udumbaro asāro nissāro sārāpagato, yathā setakaccho⁹ asāro nissāro sārāpagato, yathā pāribhaddako¹⁰ asāro nissāro sārāpagato, yathā pheṇapiṇḍo¹¹ asāro nissāro sārāpagato, yathā udakabubbūḷakaṃ¹² asāraṃ nissāraṃ sārāpagataṃ, yathā marīci asāro nissāro sārāpagato,¹³ yathā kadalikkhando¹⁴ asāro nissāro sārāpagato, yathā māyā asārā nissārā sārāpagatā, evameva nirayaloko asāro nissāro sārāpagato niccasārasārena vā sukhasārasārena vā attasārasārena vā niccena vā dhuvena vā sassatena vā avipariṇāmadhammena vā. –

¹ gacchanti - Syā, PTS.

² ghaṭṭanaṃ - PTS.

³ upasaggo - Ma, Syā, PTS.

⁴ āvisatī ti - Syā, PTS.

⁵ nāddasāmi - Sīmu 2.

⁶ pēttivīsayaḷoko - Syā, PTS.

⁷ sabrahmaloko sadevaloko - Syā, PTS.

⁸ yathā - Syā, PTS.

⁹ setagaccho - Syā, PTS;

setakacco - Manupa.

¹⁰ pāribhaddako - Syā, PTS.

¹¹ pheṇupiṇḍo - Syā, PTS.

¹² udakapubbūḷakaṃ - Ma, PTS;

pubbūḷakaṃ - Syā.

¹³ asārā nissārā sārāpagatā - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ khadalikkhandho - Sīmu 2.

– chị (em) gái tranh cãi với anh (em) trai, bạn bè tranh cãi với bạn bè. Tại nơi ấy, chúng đạt đến sự cãi cọ, sự cãi vã, sự tranh cãi, rồi công kích lẫn nhau bằng những bàn tay, công kích lẫn nhau bằng những cục đất, công kích lẫn nhau bằng những gậy gộc, công kích lẫn nhau bằng những gươm dao. Tại nơi ấy, chúng đi đến cái chết, thậm chí sự khổ đau kề cận cái chết; - ‘chúng chống đối lẫn nhau’ là như thế.

Sau khi nhìn thấy, sự sợ hãi đã tiến đến Ta - Sau khi nhìn thấy: Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt, sự sợ hãi, sự hành hạ, sự đụng chạm, sự bất hạnh, sự nguy cơ đã tiến đến; - ‘sau khi nhìn thấy, sự sợ hãi đã tiến đến Ta’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi nhìn thấy nhân loại đang chao động tựa như những con cá ở chỗ ít nước, sau khi nhìn thấy chúng chống đối lẫn nhau, sự sợ hãi đã tiến đến Ta.”

15 - 3

*Toàn bộ thế giới là không có cốt lõi,
tất cả các phương đều bị chuyển động.
Trong khi ước muốn chỗ trú ngụ cho bản thân,
Ta đã không nhìn thấy (một nơi nào là) không bị áp chế.*

Toàn bộ thế giới là không có cốt lõi - Thế giới: thế giới địa ngục, thế giới loài thú, thế giới ngạ quỷ, thế giới loài người, thế giới chư Thiên, thế giới của các uẩn, thế giới của các giới, thế giới của các xứ, thế giới này, thế giới khác, thế giới Phạm Thiên, thế giới chư Thiên; đây gọi là thế giới. Thế giới địa ngục là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi thường còn, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi an lạc, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi tự ngã, hoặc theo nghĩa thường còn, hoặc theo nghĩa bền vững, hoặc theo nghĩa trường tồn, hoặc so với tình trạng không bị biến đổi. Thế giới loài thú – Thế giới ngạ quỷ – Thế giới loài người – Thế giới chư Thiên – Thế giới của các uẩn – Thế giới của các giới – Thế giới của các xứ – Thế giới này – Thế giới khác – Thế giới Phạm Thiên – Thế giới chư Thiên là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi thường còn, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi an lạc, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi tự ngã, hoặc theo nghĩa thường còn, hoặc theo nghĩa bền vững, hoặc theo nghĩa trường tồn, hoặc so với tình trạng không bị biến đổi.

Giống như cây sậy là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như cây đu đủ là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như cây sung là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như cây san hô là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như cây *pāribhaddaka* là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như bọt nước là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như bong bóng nước là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như ảo ảnh là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như thân cây chuối là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi; giống như xảo thuật là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi, tương tự như vậy, thế giới địa ngục là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi thường còn, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi an lạc, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi tự ngã, hoặc theo nghĩa thường còn, hoặc theo nghĩa bền vững chắc, hoặc theo nghĩa trường tồn, hoặc so với tình trạng không bị biến đổi. –

– Tiracchānayoṇiloko – pettivisayaloko¹ – manussaloko – devaloko asāro nissāro sārāpagato nīccasārasāreṇa vā sukhasārasāreṇa vā attasārasāreṇa vā nīccena vā dhuvena vā sassatena vā avipariṇāmadhammena vā. Khandhaloko – dhātuloko – āyatānaloko – ayaṃ loko – paro loko – brahmaloko – devaloko asāro nissāro sārāpagato nīccasārasāreṇa vā sukhasārasāreṇa vā attasārasāreṇa vā nīccena vā dhuvena vā sassatena vā avipariṇāmadhammena vā 'ti - samantamasāro loko.

Disā sabbā sameritā 'ti - Ye puratthimāya disāya saṅkhārā, tepi eritā sameritā calitā ghaṭṭitā anīccatāya, jātiyā anugatā, jarāya anusaṭṭā, byādhinā abhibhūtā, maraṇena abbhāhatā, dukkhe patitṭhitā, atāṇā alenā² asaraṇā asaraṇībhūtā. Ye pacchimāya disāya saṅkhārā – Ye uttarāya disāya saṅkhārā – Ye dakkhiṇāya disāya saṅkhārā – Ye puratthimāya anudisāya saṅkhārā – Ye pacchimāya anudisāya saṅkhārā – Ye uttarāya anudisāya saṅkhārā – Ye dakkhiṇāya anudisāya saṅkhārā – Ye heṭṭhimāya disāya saṅkhārā – Ye uparimāya disāya saṅkhārā – Ye dasasu disāsu³ saṅkhārā, tepi eritā sameritā calitā ghaṭṭitā anīccatāya, jātiyā anugatā, jarāya anusaṭṭā, byādhinā abhibhūtā, maraṇena abbhāhatā dukkhe patitṭhitā, atāṇā alenā² asaraṇā asaraṇībhūtā.

Bhāsitampi cetaṃ:

1. *“Kiñcāpi tetaṃ⁴ jalate⁵ vimānaṃ
obhāsayaṃ uttarassaṃ disāyaṃ,⁶
rūpe raṇaṃ disvā sadā pavedhitaṃ
tasmā na rūpe⁷ ramati⁸ sumedho.”⁹*
2. *“Maccunābbhāhato¹⁰ loko jarāya parivārito,
taṇhāsallena otiṇṇo icchādhūmāyito¹¹ sadā.”¹²*
3. *“Sabbo ādīpito loko sabbo loko padhūpito,¹³
sabbo pajjalito loko sabbo loko pakampito ”ti;¹⁴
- disā sabbā sameritā.*

¹ pīttivīsayaḷoko - Syā, PTS.

² alenā - Ma, Syā, PTS.

³ dasadisāsu - Syā, PTS.

⁴ cetaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ jalatī - Ma, Syā, PTS; jalati - Sīmu 2.

⁶ uttariyaṃ disāya - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁷ tasmā rūpe na - PTS.

⁸ ramati - PTS.

⁹ Brahmaśaṃyutta, Paṭhamavagga.

¹⁰ maccunābbhāhato - PTS.

¹¹ icchādhūmāyiko - Syā, PTS.

¹² Devatāśaṃyutta, Andhavagga.

¹³ pajjopito - Syā, PTS.

¹⁴ Bhikkhunīśaṃyutta.

– Thế giới loài thú – Thế giới ngựa quý – Thế giới loài người – Thế giới chư Thiên là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi thường còn, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi an lạc, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi tự ngã, hoặc theo nghĩa thường còn, hoặc theo nghĩa vững chắc, hoặc theo nghĩa trường tồn, hoặc so với tình trạng không bị biến đổi. Thế giới của các uẩn – Thế giới của các giới – Thế giới của các xứ – Thế giới này – Thế giới khác – Thế giới Phạm Thiên – Thế giới chư Thiên là không có cốt lõi, là thiếu mất cốt lõi, là rời xa cốt lõi so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi thường còn, hoặc so với cái cốt lõi được gọi là cốt lõi tự ngã, hoặc theo nghĩa thường còn, hoặc theo nghĩa vững chắc, hoặc theo nghĩa trường tồn, hoặc so với tình trạng không bị biến đổi; - ‘toàn bộ thế giới là không có cốt lõi’ là như thế.

Tất cả các phương đều bị chuyển động: Các pháp tạo tác nào ở phương đông, chúng đều bị di động, bị chuyển động, bị dao động, bị đụng chạm bởi tính chất vô thường, bị theo sau bởi sanh, bị đeo đuổi bởi già, bị ngự trị bởi bệnh, bị hành hạ bởi chết, được thiết lập ở khổ, là không nơi nương náu, không nơi trú ẩn, không nơi nương nhờ, có trạng thái không nơi nương nhờ. Các pháp tạo tác nào ở phương tây – Các pháp tạo tác nào ở phương bắc – Các pháp tạo tác nào ở phương nam – Các pháp tạo tác nào ở phương đông nam – Các pháp tạo tác nào ở phương tây bắc – Các pháp tạo tác nào ở phương đông bắc – Các pháp tạo tác nào ở phương tây nam – Các pháp tạo tác nào ở phương dưới – Các pháp tạo tác nào ở phương trên – Các pháp tạo tác nào ở mười phương, chúng đều bị di động, bị chuyển động, bị dao động, bị đụng chạm bởi tính chất vô thường, bị theo sau bởi sanh, bị đeo đuổi bởi già, bị ngự trị bởi bệnh, bị hành hạ bởi chết, được thiết lập ở khổ, là không nơi nương náu, là không nơi trú ẩn, là không nơi nương nhờ, có trạng thái không nơi nương nhờ.

Và điều này cũng đã được nói đến:

1. *“Mặt đâu cung điện ấy của ngài rực sáng,
trong khi đang chiếu sáng ở phương bắc.
Sau khi nhìn thấy khuyết tật ở sắc, luôn luôn bị biến động,
vì thế, bậc Thiện Trí không vui thích ở sắc.”*

2. *“Thế gian bị hành hạ bởi chết, bị bao trùm bởi già,
bị đâm vào bởi mũi tên tham ái, luôn luôn cháy âm ỉ bởi ước muốn.”*

3. *Toàn bộ thế giới bị đốt cháy, toàn bộ thế giới bị bốc khói,
toàn bộ thế giới bị phát cháy, toàn bộ thế giới bị lay động.”*
- ‘tất cả các phương đều bị chuyển động’ là như thế.

Ichchaṃ bhavanamattano 'ti - Attano bhavaṇaṃ¹ tāṇaṃ leṇaṃ² saraṇaṃ gatiṃ parāyaṇaṃ icchanta sādiyaṇto paṭṭhayaṇto piḥayaṇto abhiḥappaṇto 'ti - iccham bhavanamattano.

Nāddasāsiṃ anositan 'ti - Ajjhositaṃ yeva addasaṃ, anajjhositaṃ nāddasaṃ.³ Sabbam yobbaññaṃ jarāya ositaṃ, sabbam ārogyaṃ byādhinā ositaṃ, sabbam jīvitaṃ maraṇena ositaṃ, sabbam lābham alābhena ositaṃ, sabbam yasaṃ ayasena ositaṃ, sabbam paṣaṃsaṃ nindāya ositaṃ, sabbam sukham dukkhena ositaṃ.

4. “*Lābho alābho ayaso yaso ca*⁴
*nindā paṣaṃsā ca sukham dukhañca,*⁵
ete aniccā manujesu dhammā
asassatā vipariṇāmadhammā”ti;⁶
- nāddasāsiṃ anositaṃ.

Tenāha bhagavā:
“*Samantamasāro loko*
disā sabbā sameritā,
icchaṃ bhavanamattano
nāddasāsiṃ anositan”ti.

15 - 4

Osāne tveva byāruddhe
disvā me aratī ahu,
athettha sallamaddakkhiṃ
duddasaṃ hadayassitaṃ.

Osāne tveva byāruddhe 'ti - **Osāne tvevā** 'ti sabbam yobbaññaṃ jarā osāpeti; sabbam ārogyaṃ byādhi osāpeti; sabbam jīvitaṃ maraṇaṃ osāpeti; sabbam lābham alābho osāpeti; sabbam yasaṃ ayaso osāpeti; sabbam paṣaṃsaṃ nindā osāpeti; sabbam sukham dukkham osāpeti 'ti - osāne tveva. **Byāruddhe** 'ti yobbaññaṃ kāmā sattā jarāya paṭiviruddhā; ārogyakāmā sattā byādhinā paṭiviruddhā; jīvitukāmā sattā maraṇena paṭiviruddhā; lābhakāmā sattā alābhena paṭiviruddhā; yasaṃ kāmā sattā ayasena paṭiviruddhā; paṣaṃsākāmā⁸ sattā nindāya paṭiviruddhā; sukhakāmā sattā dukkhena paṭiviruddhā āhatā paccāhatā āghātitaṃ paccāghātitaṃ 'ti - osāne tveva byāruddhe.

¹ bhavaṇaṃ - Syā, PTS.

² leṇaṃ - Ma, Syā, PTS.

³ anajjhositaṃ na addasaṃ;
ajjhositaññeva addasaṃ - Syā, PTS.

⁴ yaso ayaso ca - Ma, Syā, PTS.

⁵ nindā ca paṣaṃsā ca sukhadukhañ ca - Syā, PTS.

⁶ Atṭhakaṅguttara, Mettāvagga.

⁷ nāddasāmi - Sīmu 2.

⁸ paṣaṃsakāmā - Ma, Syā, PTS.

Trong khi ước muốn chỗ trú ngụ cho bản thân: Trong khi ước muốn, trong khi ưng thuận, trong khi ước nguyện, trong khi mong cầu, trong khi nguyện cầu chỗ trú ngụ, nơi nương náu, nơi trú ẩn, nơi nương nhờ, đích đến, lối đi khác; - ‘trong khi ước muốn chỗ trú ngụ cho bản thân’ là như thế.

Ta đã không nhìn thấy (một nơi nào là) không bị áp chế: Ta chỉ nhìn thấy sự bị áp bức, Ta đã không nhìn thấy sự không bị áp bức. Mọi trạng thái trẻ trung bị sự già áp chế, mọi trạng thái khỏe mạnh bị bệnh hoạn áp chế, mọi sự sống bị cái chết áp chế, mọi lợi lộc bị không lợi lộc áp chế, mọi danh vọng bị không danh vọng áp chế, mọi sự khen ngợi bị sự chê bai áp chế, mọi hạnh phúc bị khổ đau áp chế.

4. *“Lợi lộc và không lợi lộc, không danh vọng và danh vọng,
khen ngợi và chê bai, hạnh phúc và khổ đau,
các pháp này ở nơi loài người là vô thường,
không trường tồn, có tánh chất biến đổi.”*

- ‘Ta đã không nhìn thấy (một nơi nào là) không bị áp chế’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Toàn bộ thế giới là không có cốt lõi,
tất cả các phương đều bị chuyển động.
Trong khi ước muốn chỗ trú ngụ cho bản thân,
Ta đã không nhìn thấy (một nơi nào là) không bị áp chế.”*

15 - 4

Nhưng sau khi nhìn thấy chúng chống chọi ở giai đoạn kết thúc, sự không ưa thích đã khởi lên ở Ta. Và ở đây, Ta đã nhìn thấy mũi tên khó thể nhìn thấy đã được cắm vào trái tim (tâm thức).

Chúng chống chọi ở giai đoạn kết thúc - Ở giai đoạn kết thúc: sự già kết thúc mọi trạng thái trẻ trung, bệnh hoạn kết thúc mọi trạng thái khỏe mạnh, cái chết kết thúc mọi sự sống, không lợi lộc kết thúc mọi lợi lộc, không danh vọng kết thúc mọi danh vọng, sự chê bai kết thúc mọi sự khen ngợi, khổ đau kết thúc mọi hạnh phúc; - ‘ở giai đoạn kết thúc’ là như thế. **Chúng chống chọi:** Các chúng sanh có sự ham muốn trạng thái trẻ trung đối chọi với sự già, các chúng sanh có sự ham muốn trạng thái khỏe mạnh đối chọi với bệnh hoạn, các chúng sanh có sự ham muốn sự sống đối chọi với cái chết, các chúng sanh có sự ham muốn lợi lộc đối chọi với không lợi lộc, các chúng sanh có sự ham muốn danh vọng đối chọi với không danh vọng, các chúng sanh có sự ham muốn sự khen ngợi đối chọi với sự chê bai, các chúng sanh có sự ham muốn hạnh phúc đối chọi với khổ đau; chúng hằn học, thù hằn, căm hờn, thù hận; - ‘chúng chống chọi ở giai đoạn kết thúc’ là như thế.

Disvā me aratī ahū 'ti - **Disvā** 'ti disvā passitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā 'ti - disvā. **Me aratī** 'ti yā aratī yā anabhiratī yā anabhiramaṇā yā ukkaṇṭhitatā¹ yā paritasitā ahū 'ti - disvā me aratī ahu.

Athettha sallamaddakkhin 'ti - **Athā** 'ti padasandhi –pe– padānupubbatā metā² athāti. **Etthā** 'ti sattesu. **Sallan** 'ti satta sallāni: rāgasallaṃ dosasallaṃ mohasallaṃ mānasallaṃ diṭṭhisallaṃ sokasallaṃ kathaṃkathāsallaṃ. **Addakkhin** 'ti addasaṃ adakkhiṃ apassiṃ paṭivijjhiṃ 'ti - athettha sallamaddakkhiṃ.

Duddasaṃ hadayassitan 'ti - **Duddasan** 'ti duddasaṃ duddakkhaṃ duppassaṃ dubbujjhaṃ duranubujjhaṃ duppaṭivijjhaṃ 'ti - duddasaṃ.³ **Hadayassitan** 'ti hadayaṃ vuccati cittaṃ; yaṃ cittaṃ mano mānasaṃ hadayaṃ paṇḍaraṃ mano manāyatanāṃ manindriyaṃ viññāṇaṃ viññāṇakkhandho tajjā manoviññāṇadhātu;⁴ hadayassitaṃ⁵ hadayanissitaṃ cittaṃ cittaṇissitaṃ⁶ cittaṇa sahaṇātaṃ sahaṇātaṃ⁷ saṃsaṭṭhaṃ sampayuttaṃ ekuppādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavattukaṃ ekāramaṇaṃ 'ti - duddasaṃ hadayassitaṃ.

Tenāha bhagavā:
*“Osāne tveva byāruddhe
 disvā me aratī ahu,
 athettha sallamaddakkhiṃ
 duddasaṃ hadayassitan”*ti.

15 - 5

*Yena sallena otiṇṇo
 disā sabbā vidhāvati,
 tameva sallamabbuyha
 na dhāvati na sīdati.*

Yena sallena otiṇṇo disā sabbā vidhāvati 'ti - **Sallan** 'ti satta sallāni: rāgasallaṃ dosasallaṃ mohasallaṃ mānasallaṃ diṭṭhisallaṃ sokasallaṃ kathaṃkathāsallaṃ.

Katamaṃ rāgasallaṃ? Yo rāgo sārāgo anunayo anurodho nandi nandirāgo cittaṃ sārāgo –pe– abhiṇṇā lobho akusalamūlaṃ; idaṃ rāgasallaṃ.

Katamaṃ dosasallaṃ? Anattaṃ me acarīti āghāto jāyati, anattaṃ me caratīti āghāto jāyati, anattaṃ me carissatī 'ti āghāto jāyati –pe– caṇḍikkaṃ asuropo⁸ anattamaṇatā cittaṃ; idaṃ dosasallaṃ.

¹ ukkaṇṭhitā - Ma;
 ukkaṇṭhiyā - Syā, PTS.
² padānupubbatāpetā - Ma;
 padānupubbatāmetā - Syā, PTS.
³ duppaṭivijjhaṃ - Syā, PTS.

⁴ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.
⁵ hadayassitanti - Ma, Syā, PTS.
⁶ cittaṇissitaṃ cittaṇissitaṃ - Syā, PTS.
⁷ sahaṇātaṃ sahaṇātaṃ - Syā, PTS.
⁸ assuropo - Syā, PTS, Sīmu 2, Pu.

Sau khi nhìn thấy, sự không ưa thích đã khởi lên ở Ta - Sau khi nhìn thấy: Sau khi nhìn thấy, sau khi nhìn xem, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt; - ‘sau khi nhìn thấy’ là như thế. **Sự không ưa thích (đã khởi lên) ở Ta:** sự không ưa thích, sự không thích thú, biểu hiện không thích thú, trạng thái ngao ngán, sự chán ngấy đã khởi lên; - ‘sau khi nhìn thấy, sự không ưa thích đã khởi lên ở Ta’ là như thế.

Và ở đây, Ta đã nhìn thấy mũi tên - Và: Từ ‘*atha*’ này là sự nối liền các câu văn –nt– tính chất tuần tự của các câu văn. **Ở đây:** Ở các chúng sanh. **Mũi tên:** Có bảy mũi tên: mũi tên luyến ái, mũi tên sân hận, mũi tên si mê, mũi tên ngã mạn, mũi tên tà kiến, mũi tên sầu muộn, mũi tên nghi hoặc. **Ta đã nhìn thấy:** Ta đã nhìn xem, Ta đã nhìn thấy, Ta đã nhận thấy, Ta đã thấu triệt; - ‘và ở đây, Ta đã nhìn thấy mũi tên’ là như thế.

Khó thể nhìn thấy đã được cắm vào trái tim (tâm thức) - Khó thể nhìn thấy: khó nhìn thấy, khó nhận thấy, khó nhìn xem, khó hiểu biết, khó thấu hiểu, khó thấu triệt; - ‘khó thể nhìn thấy’ là như thế. **Đã được cắm vào trái tim:** Trái tim nói đến tâm; tâm tức là ý, ý thức, trái tim, chất xám, ý, ý xứ, ý quyền, thức, thức uẩn, từ đó ý thức giới sanh lên; đã được cắm vào trái tim, đã được nương vào trái tim, đã được cắm vào tâm, đã được nương vào tâm, là đồng hành, đồng sanh, được gắn bó, được gắn liền, cùng sanh, cùng diệt, chung một nền tảng, chung một đối tượng với tâm; - ‘khó thể nhìn thấy đã được cắm vào trái tim (tâm thức)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Nhưng sau khi nhìn thấy chúng chống chọi ở giai đoạn kết thúc, sự không ưa thích đã khởi lên ở Ta. Và ở đây, Ta đã nhìn thấy mũi tên khó thể nhìn thấy đã được cắm vào trái tim (tâm thức).”

15 - 5

Kẻ đã bị mũi tên đâm vào chạy khắp tất cả các phương (luân hồi khắp các cõi), sau khi đã nhổ chính mũi tên ấy lên thì không chạy, (và) không chìm xuống.

Kẻ đã bị mũi tên đâm vào chạy khắp tất cả các phương - Mũi tên: Có bảy mũi tên: mũi tên luyến ái, mũi tên sân hận, mũi tên si mê, mũi tên ngã mạn, mũi tên tà kiến, mũi tên sầu muộn, mũi tên nghi hoặc.

Mũi tên luyến ái là cái nào? Sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, sự say đắm, sự chiều chuộng, niềm vui, niềm vui và luyến ái, sự luyến ái mãnh liệt của tâm –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện; cái này là mũi tên luyến ái.

Mũi tên sân hận là cái nào? (Nghĩ rằng): “Nó đã làm điều bất lợi cho ta,” tức tối sanh khởi; (nghĩ rằng): “Nó đang làm điều bất lợi cho ta,” tức tối sanh khởi; (nghĩ rằng): “Nó sẽ làm điều bất lợi cho ta,” tức tối sanh khởi –nt– sự tàn nhẫn, sự lỗ mãng, trạng thái không hoan hỷ của tâm; cái này là mũi tên sân hận.

Katamaṃ mohasallaṃ? Dukkhe aññāṇaṃ¹ –pe– dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ, yaṃ evarūpaṃ adassanaṃ anabhisamayo ananubodho asambodho appaṭivedho asaṅgāhanā apariyogāhanā asamapekkhanā apaccavekkhanā² apaccakkhakkammaṃ dummejjhaṃ bālyaṃ moho pamoho sammoho avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjālaṅgī³ moho akusalamūlaṃ; idaṃ mohasallaṃ.

Katamaṃ mānasallaṃ? Seyyohamasmiti māno, sadisoahasmiti māno, hīnoahasmiti māno; yo evarūpo māno maññanā maññitattaṃ unnati unnamo⁴ dhajo sampaggāho ketukamyatā cittassa; idaṃ mānasallaṃ

Katamaṃ diṭṭhisallaṃ? Visativatthukā sakkāyadiṭṭhi, dasavatthukā micchādiṭṭhi, dasavatthukā antaggāhikā⁵ diṭṭhi; yā evarūpā diṭṭhi diṭṭhigataṃ diṭṭhigahaṇaṃ⁶ diṭṭhikantāro diṭṭhivisūkāyikaṃ diṭṭhivipphanditaṃ diṭṭhisaññojanaṃ gāho paṭiṭṭhāho⁷ abhiniveso parāmāso kummaggo micchāpatho micchattaṃ titthāyatanāṃ vipariyesagāho viparitagāho⁸ vipallāsagāho micchāgāho ayāthāvatasmiṃ⁹ yāthāvataṃti¹⁰ gāho yāvata dvāsatti diṭṭhigatāni; idaṃ diṭṭhisallaṃ.

Katamaṃ sokasallaṃ? Ñātiviyasanena vā phuṭṭhassa bhogavyasanena vā phuṭṭhassa rogavyasanena vā phuṭṭhassa sīlavyasanena vā phuṭṭhassa diṭṭhiviyasanena vā phuṭṭhassa aññataraññatarena vyasanena samannāgatassa aññataraññatarena¹¹ dukkhadhammena phuṭṭhassa soko socanā socitattaṃ antosoko antoparisoko antodāho antopariḍāho¹² cetaso pariḍhāyanā domanassaṃ;¹³ idaṃ sokasallaṃ.

Katamaṃ kathaṃkathāsallaṃ? Dukkhe kaṅkhā dukkhasamudaye kaṅkhā dukkhanirodhe kaṅkhā dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya kaṅkhā pubbante kaṅkhā aparante kaṅkhā pubbantāparante kaṅkhā idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā, yā evarūpā kaṅkhā kaṅkhāyanā kaṅkhāyitattaṃ vimati vicikicchā dvelhakaṃ dvedhāpatho saṃsayo anekasagāho āsappaṇā parisappaṇā apariyogāhanā¹⁴ thambhitattaṃ cittassa manovilekho; idaṃ kathaṃkathāsallaṃ.

¹ aññāṇaṃ - PTS.

² asaṅgāhanā apariyogāhanā asamapekkhanā apaccavekkhanā - Ma;

asaṅgāhatā apariyogāhatā asamapekkhatā apaccavekkhatā - Syā, PTS.

³ avijjāsaṅgī - PTS.

⁴ uṇṇati uṇṇamo - Syā, PTS.

⁵ antaggāhikā - PTS.

⁶ diṭṭhigahaṇaṃ - PTS.

⁷ paṭiggāho - Ma, Syā, PTS.

⁸ viparitagāho - Ma, Syā; viparitagāho - PTS.

⁹ ayāthāvatasmiṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁰ yāthāvataṃti - Ma, Syā, PTS.

¹¹ aññataraññatarena vā - Syā, PTS.

¹² antoḍāho antopariḍāho - Ma, Syā, PTS.

¹³ domanassaṃ sokasallaṃ - PTS.

¹⁴ apariyogāhanā - Ma.

Mũi tên si mê là cái nào? Sự không biết về khổ –nt– sự không biết về sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ, sự không biết về điểm khởi đầu, sự không biết về điểm kết thúc, sự không biết về điểm khởi đầu và điểm kết thúc, sự không biết về các pháp tùy thuận duyên khởi này; sự không nhìn thấy nào có hình thức như vậy là sự không chứng ngộ, không thấu hiểu, không giác ngộ, không thấu triệt, không thu thập, không thâm nhập, không xem xét, không quán xét, không làm cho thấy rõ, không trong sáng, trạng thái ngu si, sự si mê, sự mê ám, sự mê muội, vô minh, sự lôi cuốn vào vô minh, sự gắn bó với vô minh, sự tiềm ẩn của vô minh, sự ngự trị của vô minh, sự ngăn trở của vô minh, si mê là gốc rễ của bất thiện; cái này là mũi tên si mê.

Mũi tên ngã mạn là cái nào? (Nghĩ rằng): “Ta là tốt hơn” là ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta là ngang bằng” là ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta là thua kém” là ngã mạn; ngã mạn nào có hình thức như vậy là biểu hiện của ngã mạn, trạng thái của ngã mạn, sự kiêu hãnh, sự hãnh diện, sự giương lên (như ngọn cờ), sự tự nâng lên, sự mong muốn nổi bật của tâm; cái này là mũi tên ngã mạn.

Mũi tên tà kiến là cái nào? Thân kiến có 20 nền tảng, tà kiến có 10 nền tảng, hữu biên kiến có 10 nền tảng, quan điểm nào có hình thức như vậy là sự đi đến tà kiến, có sự nắm giữ của tà kiến, có sự hiểm trở của tà kiến, có sự bóp méo của tà kiến, có sự xáo động của tà kiến, có sự ràng buộc của tà kiến, là sự nắm lấy, sự chấp nhận, sự chấp chặt, sự bám víu, con đường xấu, con đường sai trái, bản thể sai trái, ngoại giáo, sự nắm lấy đường lối trái nghịch, sự nắm lấy điều sai lệch, sự nắm lấy điều trái khuấy, sự nắm lấy điều sai trái, sự nắm lấy điều không xác đáng cho là xác đáng, cho đến 62 tà kiến; cái này là mũi tên tà kiến.

Mũi tên sầu muộn là cái nào? Sự sầu muộn, sự buồn rầu, trạng thái buồn phiền, sự sầu muộn ở nội tâm, sự buồn thảm ở nội tâm, sự nóng nảy ở nội tâm, sự bức tức ở nội tâm, sự bức bối của tâm, nỗi ưu phiền của người bị tác động bởi sự tổn hại về thân quyến, bị tác động bởi sự tổn hại về của cải, bị tác động bởi sự tổn hại vì bệnh tật, bị tác động bởi sự suy giảm về giới hạnh, bị tác động bởi sự suy giảm về kiến thức, bị gặp phải sự rủi ro này hoặc sự rủi ro khác, hoặc bị tác động bởi sự khổ này hoặc sự khổ khác; cái này là mũi tên sầu muộn.

Mũi tên nghi hoặc là cái nào? Nghi ngờ về Khổ, nghi ngờ về nhân sanh Khổ, nghi ngờ về sự diệt tận Khổ, nghi ngờ về sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khổ, nghi ngờ về điểm khởi đầu, nghi ngờ về điểm kết thúc, nghi ngờ về điểm khởi đầu và điểm kết thúc, nghi ngờ về các pháp tùy thuận duyên khởi này; sự nghi ngờ nào có hình thức như vậy là biểu hiện nghi ngờ, trạng thái nghi ngờ, sự nhầm lẫn, sự hoài nghi, sự lưỡng lự, sự phân vân, sự ngờ vực, sự không nắm chắc, sự không quyết định, sự không quả quyết, sự không thể xác quyết, trạng thái sừng sốt, sự bối rối của tâm; cái này là mũi tên nghi hoặc.

Yena sallena otiṇṇo disā sabbā vidhāvati 'ti - Rāgasallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato kāyena duccharitaṃ carati, vācāya duccharitaṃ carati, manasā duccharitaṃ carati, pāṇampi hanti,¹ adinnampi ādiyati, sandhimpī chindati, nillopampi harati, ekāgārikampi karoti, paripanthepi tiṭṭhati, paradāraṃpi gacchati, musāpi bhaṇati. Evampi rāgasallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato dhāvati vidhāvati saṃdhāvati² saṃsarati.

Athavā rāgasallena otiṇṇo viddho puṭṭho pareto samohito samannāgato bhoge pariyesanto nāvāya mahāsamuddaṃ pakkhandati:³ sītassa purakkhato uṇhassa purakkhato ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapasamphassehi rissamāno⁴ khuppipāsāhi⁵ miyamāno⁶ tigumbaṃ⁷ gacchati, takkolaṃ gacchati, takkasilāṃ gacchati, kālamukhaṃ gacchati, parammukhaṃ⁸ gacchati, vesuṅgaṃ gacchati, verāpathaṃ gacchati, javaṃ gacchati, tāmalīṃ⁹ gacchati, vaṅgaṃ¹⁰ gacchati, eḷavaddhanaṃ¹¹ gacchati, suvaṇṇakūṭaṃ gacchati, suvaṇṇabhūmiṃ gacchati, tambapaṇṇiṃ gacchati, suppāraṃ¹² gacchati, bharukacchaṃ¹³ gacchati, suraṭṭhaṃ¹⁴ gacchati, aṅgalokaṃ¹⁵ gacchati, gaṅgaṇaṃ¹⁶ gacchaṃ, paramagaṅgaṇaṃ¹⁷ gacchati, yonaṃ gacchati, paramayonaṃ gacchati, navakaṃ gacchati, mūlapadaṃ gacchati,¹⁸ marukantāraṃ gacchati, jaṇṇupathaṃ gacchati, ajapathaṃ gacchati, meṇḍapathaṃ gacchati, saṅkupathaṃ gacchati, chattaṃ gacchati, vaṃsapathaṃ gacchati, sakunaṃ gacchati, mūsikāpathaṃ¹⁹ gacchati, darīpathaṃ²⁰ gacchati, vettādhāraṃ²¹ gacchati. Pariyesanto na labhati, alābhamūlakampi dukkhaṃ domanassaṃ²² paṭisaṃvedeti. Pariyesanto labhati, laddhā ārakkhamūlakampi dukkhaṃ domanassaṃ²² paṭisaṃvedeti: 'Kinti me bhoge neva rājāno hareyyuṃ, na corā hareyyuṃ, na aggi daheyya,²³ na udakaṃ vaheyya, na appiyā dāyādā hareyyun 'ti? Tassa evaṃ ārakkhato gopayato te bhogā vipalujjanti. So vippayogamūlakampi dukkhaṃ domanassaṃ²² paṭisaṃvedeti. Evampi rāgasallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato dhāvati vidhāvati saṃdhāvati² saṃsarati.

¹ hanati - Ma, Syā, PTS.

² sandhāvati - Ma, Syā, PTS.

³ gacchati - PTS.

⁴ pīliyamāno - Ma, Sīmu 2.

⁵ khuppipāsāya - Ma, PTS, Sīmu 2.

⁶ miyamāno - Ma, PTS;

pīliyamāno - Syā.

⁷ gumbaṃ - Syā;

gumbaṃ - PTS.

⁸ purapūraṃ - Ma;

maraṇapāraṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ tambaliṅgaṃ - Syā; tamaliṃ - PTS; tamasiṃ - Sīmu 2.

¹⁰ vaṅkaṃ - Ma, Syā.

¹¹ eḷabandhanaṃ - Ma, Sīmu 2.

¹² suppādakaṃ - Ma; suppāraṃ - Syā, PTS, Sīmu 1.

¹³ bhārukacchaṃ - Ma, Sīmu 2;

bharukaṃ - Syā.

¹⁴ suraddhaṃ - Syā.

¹⁵ bhaṅgalokaṃ - Ma;

aṅgaṇekaṃ - Syā, PTS.

¹⁶ bhaṅgaṇaṃ - Ma.

¹⁷ paramabhaṅgaṇaṃ - Ma.

¹⁸ paramayonaṃ gacchati vinakaṃ gacchati mūlapadaṃ gacchati - Ma;

pinakaṃ gacchati allasaṇḍaṃ gacchati - Syā;

paramayonaṃ gacchati allasaṇḍaṃ gacchati - PTS.

¹⁹ mūsikāpathaṃ - Syā, PTS.

²⁰ darīpathaṃ - Ma, Syā, PTS.

²¹ vettācāraṃ - Ma, Sī.

²² dukkhadomanassaṃ - Syā, PTS.

²³ daheyya - Syā, PTS.

Kẻ đã bị mũi tên đâm vào chạy khắp tất cả các phương: Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên luyến ái (sẽ) làm hành động xấu xa bằng thân, làm hành động xấu xa bằng khẩu, làm hành động xấu xa bằng ý, giết hại mạng sống, lấy vật không được cho, đột nhập gia cư, mang đi vật cướp được, làm kẻ đạo tặc, đứng cướp dọc đường, đi đến với vợ người khác, nói lời dối trá. Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên luyến ái (sẽ) chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây là như vậy.

Hoặc là, kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên luyến ái, trong khi tầm cầu của cái, (sẽ) dùng thuyền lao vào đại dương, đương đầu với lạnh, đương đầu với nóng, bị khổ sở bởi các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, bị chết bởi các cơn đói khát, đi đến Tigumba, đi đến Takkola, đi đến Takkasilā, đi đến Kālamukha, đi đến Parammukha, đi đến Vesuṅga, đi đến Verāpatha, đi đến Java, đi đến Tāmali, đi đến Vaṅga, đi đến Eḷavaddhana, đi đến Suvanṇakūṭa, đi đến Suvanṇabhūmi, đi đến Tambapaṇṇī, đi đến Suppāraka, đi đến Bharukaccha, đi đến Surattṭha, đi đến Aṅgaloka, đi đến Gaṅga, đi đến Paramagaṅga, đi đến Yona, đi đến Paramayona, đi đến Navaka, đi đến Mūlapada, đi đến sa mạc cát, đi đến lối đi phải bò gối, đi đến lối đi của dê, đi đến lối đi của cừu, đi đến lối đi phải chống gậy, đi đến lối đi bằng dù, đi đến lối đi phía trên lùm tre, đi đến lối đi của loài chim, đi đến lối đi của loài chuột, đi đến lối đi khe núi, đi đến lối đi vịn vào lau sậy. Trong khi tầm cầu mà không đạt được, thì cảm thọ khổ ưu phát xuất từ việc không có lợi lộc. Trong khi tầm cầu mà đạt được, do đã đạt được mà cảm thọ khổ ưu phát xuất từ việc bảo vệ (nghĩ rằng): “Làm cách nào để các vị vua không có thể lấy đi, các kẻ trộm cướp không thể mang đi, lửa không thể thiêu cháy, nước không thể cuốn đi, những kẻ thừa tự không được yêu mến không thể lấy đi các của cải của ta?” Trong khi được kẻ ấy bảo vệ, gìn giữ như vậy, các của cải ấy bị hư hoại. Kẻ ấy cảm thọ khổ ưu phát xuất từ việc xa lìa. Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên luyến ái (sẽ) chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây còn là như vậy.

Dosasallena – mohasallena – mānasallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato kāyena duccharitaṃ carati, vācāya duccharitaṃ carati, manasā duccharitaṃ carati, pāṇampi hanti, adinnampi ādiyati, sandhimpī chindati, nillopampi harati, ekāgārikampi karoti, paripanthepi tiṭṭhati, paradārampi gacchati, musāpi bhaṇati. Evaṃ mānasallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato dhāvati vidhāvati sandhāvati saṃsarati.

Diṭṭhisallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato acelako hoti muttācāro hatthāpalekhano,¹ na ehibhadantiko, na tiṭṭhabhadantiko, nābhihaṭṭaṃ na uddissa kataṃ na nimantanāṃ sādīyati. So na kumbhimukhā patigaṇhāti,² na khalopimukhā patigaṇhāti,³ na eḷakamantaraṃ na daṇḍamantaraṃ na musalamantaraṃ na dvinnaṃ bhuñjamānānaṃ na gabbhiniyā na pāyamānāya na purisantaragatāya na saṅkittisu, na yattha sā upaṭṭhito hoti, na yattha makkhikā saṇḍasaṇḍacārīnī, na macchaṃ, na maṃsaṃ, na suraṃ, na merayaṃ, na thusodakaṃ pivati. So ekāgāriko vā hoti ekālopiko, dvāgāriko vā hoti dvālopiko –pe–sattāgāriko vā hoti sattālopiko. Ekissāpi dattiyā⁴ yāpeti, dvīhipi dattīhi⁵ yāpeti –pe–sattāhipi dattīhi yāpeti. Ekāhikampi āhāraṃ āhāreti, dvāhikampi⁶ āhāraṃ āhāreti –pe–sattāhikampi āhāraṃ āhāreti. Iti evarūpaṃ aḍḍhamākikampi pariyāyabhata-bhojanānuyogamanuyutto viharati. Evampi diṭṭhisallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato dhāvati vidhāvati sandhāvati saṃsarati.

Athavā diṭṭhisallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato so sākabhakkho vā hoti, sāmākabhakkho vā hoti, nīvārabhakkho vā hoti, daddulabhakkho vā hoti, haṭṭabhakkho⁷ vā hoti, kaṇabhakkho vā hoti,⁸ ācāmabhakkho vā hoti, piññākabhakkho vā hoti, tilabhakkho vā hoti,⁹ tiṇabhakkho vā hoti, gomayabhakkho vā hoti, vanamūlaphalāhāro vā yāpeti pavattaphalabhojano.¹⁰ So sāṇānipi dhāreti, masāṇānipi dhāreti, chavadussānipi dhāreti, paṃsukūlānipi dhāreti, –

¹ hatthāvālekhaṇo - Syā, PTS.

² paṭṭigaṇhāti - Ma, Syā, PTS.

³ kaḷopimukhā paṭṭigaṇhāti - Ma, Syā, PTS.

⁴ bhattiyā - Ma.

⁵ bhattīhi - Ma.

⁶ dvīhikampi - Ma, Syā, PTS.

⁷ haṭṭabhakkho - Syā, PTS.

⁸ kaṇabhakkho vā hoti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ tilabhakkho vā hoti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ pavattaphalabhojī - Syā.

Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên sân hận – bởi mũi tên si mê – bởi mũi tên ngã mạn (sẽ) làm hành động xấu xa bằng thân, làm hành động xấu xa bằng khẩu, làm hành động xấu xa bằng ý, giết hại mạng sống, lấy vật không được cho, đột nhập gia cư, mang đi vật cướp được, làm kẻ đạo tặc, đứng cướp dọc đường, đi đến với vợ người khác, nói lời dối trá. Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên ngã mạn (sẽ) chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây là như vậy.

Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên tà kiến (sẽ) trở thành người tu lỗi thể, có hành vi phóng túng, liếm tay cho sạch, (khi đi khất thực) không đi đến khi được mời đi đến, không dừng lại khi được mời dừng lại, không nhận vật thực được mang đến, hoặc được chỉ định, không ưng thuận sự mời thỉnh. Kẻ ấy không thọ nhận (vật thực lấy) từ miệng nôi, không thọ nhận từ miệng thau chậu, không thọ nhận (vật thực) đưa qua ngưỡng cửa, hoặc đưa qua cây gậy, hoặc đưa qua cái chày, không nhận (vật thực) từ hai người đang ăn, từ người nữ mang thai, từ người nữ đang cho con bú, từ người nữ ở trong lòng người nam, hoặc từ những sự quyên góp, không nhận (vật thực) ở nơi có con chó châu chực, ở nơi có nhiều ruồi bu, không thọ nhận thịt, cá, không uống rượu, chất say, chất lên men. Kẻ ấy nhận vật thực ở một nhà và ăn chỉ một vắt, nhận vật thực ở hai nhà và ăn chỉ hai vắt, –nt– nhận vật thực ở bảy nhà và ăn chỉ bảy vắt. Kẻ ấy nuôi sống chỉ với một chén, nuôi sống chỉ với hai chén, –nt– nuôi sống chỉ với bảy chén. Kẻ ấy thọ thực một ngày một bữa, thọ thực hai ngày một bữa, thọ thực bảy ngày một bữa. Với hình thức như vậy, kẻ ấy sống gấn bó và đeo đuổi việc thọ dụng thức ăn theo phương thức nửa tháng một lần. Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên tà kiến (sẽ) chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây là như vậy.

Hoặc là, bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên tà kiến, kẻ ấy trở thành người ăn rau, hoặc trở thành người ăn hạt kê, hoặc trở thành người ăn lúa đại, hoặc trở thành người ăn da vụn, hoặc trở thành người ăn rêu, hoặc trở thành người ăn cám, hoặc trở thành người ăn bột nước cơm, hoặc trở thành người ăn bột vừng, hoặc trở thành người ăn hạt mè, hoặc trở thành người ăn cỏ, hoặc trở thành người ăn phân bò, hoặc nuôi sống với thức ăn là rễ và trái cây ở trong rừng, với thực phẩm là trái cây rụng xuống. Kẻ ấy mặc các loại vải sợi gai, mặc các loại vải sợi gai pha tạp, mặc các tấm vải quần tử thi, mặc các tấm vải bị quăng bỏ, –

– tirīṭānīpi dhāreti, ajinānīpi dhāreti, ajinakkhipampi dhāreti, kusacīrampi dhāreti, vākacīrampi dhāreti, phalakacīrampi dhāreti, kesakambalampi dhāreti, vālakambalampi dhāreti,¹ ulūkapakkhampi dhāreti, kesamassulocakopi hoti, kesamassulocanānuyogamanuyutto viharati. Ubbhaṭṭhakopi hoti āsanapaṭikkhito, ukkuṭīkopi hoti ukkuṭīkappadhānamanuyutto, kaṇṭakāpassayīkopi hoti, kaṇṭakāpassaye seyyaṃ kappeti, phalakaseyyampi kappeti, thaṇḍilaseyyampi kappeti, ekāpassayīko hoti² rajojalladharo, abbhokāsīko hoti³ yathāsanthatiko,⁴ vekaṭīkopi hoti⁵ vikaṭabhojanānuyogamanuyutto, apānakopi hoti apānabhāttam⁶anuyutto, sāyatatiyakampi udakorohanānuyogamanuyutto viharati. Iti evarūpaṃ anekavihitam kāyassa ātāpanaparitāpanānuyogamanuyutto viharati. Evampi diṭṭhisallena otiṇṇo viddho puṭṭho pareto samohito samannāgato dhāvati vidhāvati sandhāvati saṃsarati.

Sokasallena otiṇṇo viddho puṭṭho pareto samohito samannāgato socati kilamati paridevati urattāliṃ kandati sammohaṃ āpajjati. Vuttaṃ hetam bhagavatā:

“Bhūtapubbaṃ brāhmaṇa, imissāyeva sāvatthiyā aññatarissā itthiyā mātā kālamakāsī. Sā tassā kālakiriyāya ummattikā khittacittā rathiyāya⁷ rathiyam siṅghāṭakena siṅghāṭakam upasaṅkamtivā evamāha: ‘Api me mātaram addasatha? Api me mātaram addasathā ’ti.⁸

Bhūtapubbaṃ brāhmaṇa, imissāyeva sāvatthiyā aññatarissā itthiyā pitā kālamakāsī – bhātā kālamakāsī – bhaginī kālamakāsī – putto kālamakāsī – dhītā kālamakāsī – sāmiko kālamakāsī. Sā tassa kālakiriyāya ummattikā khittacittā rathiyāya rathiyam siṅghāṭakena siṅghāṭakam upasaṅkamtivā evamāha: ‘Api me sāmikam addasatha? Api me sāmikam addasathā ’ti.⁸

Bhūtapubbaṃ brāhmaṇa, imissāyeva sāvatthiyā aññatarassa purisassa mātā kālamakāsī. So tassā kālakiriyāya ummattako khittacitto rathiyāya rathiyam siṅghāṭakena siṅghāṭakam upasaṅkamtivā evamāha: ‘Api me mātaram addasatha? Api me mātaram addasathā ’ti.⁸

Bhūtapubbaṃ brāhmaṇa, imissāyeva sāvatthiyā aññatarassa purisassa pitā kālamakāsī – bhātā kālamakāsī – bhaginī kālamakāsī – putto kālamakāsī – dhītā kālamakāsī – pajāpatī kālamakāsī. So tassā kālakiriyāya ummattako khittacitto rathiyāya rathiyam siṅghāṭakena siṅghāṭakam upasaṅkamtivā evamāha: ‘Api me pajāpatiṃ addasatha? Api me pajāpatiṃ addasathā ’ti.⁸

Bhūtapubbaṃ brāhmaṇa, imissāyeva sāvatthiyā aññatarā itthī ñātikulaṃ agamāsī.⁹ Tassā te ñātakā sāmikam acchindivā aññassa dātukāmā. Sā ca naṃ na icchati. Atha kho sā itthī sāmikam etadavoca: ‘Ime maṃ ayyaputta,¹⁰ ñātakā tava¹¹ acchindivā aññassa dātukāmā. Ubho mayaṃ marissāmā ’ti. Atha kho so puriso taṃ itthiṃ dvidhā chetvā attānaṃ opātesī,¹² ‘Ubho pecca bhavissāmā ’ti.⁸ Evaṃ sokasallena otiṇṇo viddho puṭṭho pareto samohito samannāgato dhāvati vidhāvati sandhāvati saṃsarati.

¹ vālakambalampi dhāreti - itipāṭho Ma, PTS potthakesu na dissate.

⁷ rathiyā - Syā, PTS.

² ekapassayīko pi hoti - Syā, PTS.

⁸ Majjhimanikāya, Majjhimapaṇṇāsaka, Piyajātikasutta.

³ abbhokāsīko pi hoti - Syā, PTS.

⁹ aggamāsī - PTS.

⁴ yathāsanthatiko pi hoti - Syā, PTS.

¹⁰ ime ayyaputta - Ma.

⁵ vikaṭīko pi hoti - Syā, PTS.

¹¹ taṃ - Syā, PTS.

⁶ apānakattam - Ma.

¹² opātetī - Ma, Sīmu 2.

– mặc các loại vỏ cây, mặc các tấm da sơn dương, mặc các tấm da báo, mặc y phục sợi cỏ *kusa*, mặc y phục sợi vỏ cây, mặc y phục vỏ bào của gỗ, mặc mền kết bằng sợi tóc, mặc mền kết bằng lông đuôi thú, mặc y phục kết bằng lông chim cú, là người theo hạnh nhổ râu tóc, sống gấn bó và đeo đuổi việc nhổ râu tóc. Kẻ ấy trở thành người theo hạnh đứng thẳng, chối từ chỗ ngồi, trở thành người theo hạnh ngồi chò hỏ, gấn bó và đeo đuổi việc tinh tấn ngồi chò hỏ, trở thành người đi đứng ở thảm cấm chông, sắp xếp việc nằm ở thảm cấm chông, sắp xếp việc nằm ở ván gỗ, sắp xếp việc nằm ở mô đất cứng, trở thành người nằm một bên hông, có thân thể đầy bụi bám và chất dơ, trở thành người theo hạnh sống ngoài trời, ngụ ở chỗ đã nhận được, trở thành người theo hạnh ăn phân, gấn bó và đeo đuổi việc thọ dụng phân, trở thành người theo hạnh không uống nước lạnh, gấn bó và đeo đuổi việc không uống nước lạnh, sống gấn bó và đeo đuổi việc lợi xuống nước tắm một đêm ba lần. Với hình thức như vậy theo nhiều cách, kẻ ấy sống gấn bó và đeo đuổi việc khổ hạnh và hành hạ thân thể. Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên tà kiến (sẽ) chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây là như vậy.

Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên sâu muộn (sẽ) sâu muộn, mệt mỏi, than vãn, đấm ngực khóc lóc, đi đến sự mê muội. Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này Bà-la-môn, vào thời quá khứ, ở ngay tại Sāvatti này, một người đàn bà nọ có mẹ đã qua đời. Do việc qua đời của mẹ, người đàn bà này bị điên, có tâm bị tán loạn, đã đi từ đường phố này đến đường phố khác, từ ngã tư này đến ngã tư khác, và đã nói như vậy: ‘Ông có nhìn thấy mẹ của tôi không? Ông có nhìn thấy mẹ của tôi không?’

Này Bà-la-môn, vào thời quá khứ, ở ngay tại Sāvatti này, một người đàn bà nọ có cha đã qua đời – có anh (em) trai đã qua đời – có chị (em) gái đã qua đời – có con trai đã qua đời – có con gái đã qua đời – có người chồng đã qua đời. Do việc qua đời của chồng, người đàn bà này bị điên, có tâm bị tán loạn, đã đi từ đường phố này đến đường phố khác, từ ngã tư này đến ngã tư khác, và đã nói như vậy: ‘Ông có nhìn thấy chồng của tôi không? Ông có nhìn thấy chồng của tôi không?’

Này Bà-la-môn, vào thời quá khứ, ở ngay tại Sāvatti này, một người đàn ông nọ có mẹ đã qua đời. Do việc qua đời của mẹ, người đàn ông này bị điên, có tâm bị tán loạn, đã đi từ đường phố này đến đường phố khác, từ ngã tư này đến ngã tư khác, và đã nói như vậy: ‘Ông có nhìn thấy mẹ của tôi không? Ông có nhìn thấy mẹ của tôi không?’

Này Bà-la-môn, vào thời quá khứ, ở ngay tại Sāvatti này, một người đàn ông nọ có cha đã qua đời – có anh (em) trai đã qua đời – có chị (em) gái đã qua đời – có con trai đã qua đời – có con gái đã qua đời – có người vợ đã qua đời. Do việc qua đời của vợ, người đàn ông này bị điên, có tâm bị tán loạn, đã đi từ đường phố này đến đường phố khác, từ ngã tư này đến ngã tư khác, và đã nói như vậy: ‘Ông có nhìn thấy vợ của tôi không? Ông có nhìn thấy vợ của tôi không?’

Này Bà-la-môn, vào thời quá khứ, ở ngay tại Sāvatti này, một người đàn bà nọ đã đi đến thăm nhà bà con. Những người bà con ấy có ý muốn chia cắt người chồng với cô ấy rồi gả cô ấy cho một người khác. Nhưng cô ấy không muốn gả đàn ông kia. Khi ấy, người đàn bà ấy đã nói với chồng điều này: ‘Này phu quân, những người bà con này có ý muốn chia cắt chàng với thiếp rồi gả thiếp cho một người khác. Cả hai chúng ta hãy chết đi.’ Khi ấy, người đàn ông ấy đã chặt người đàn bà ấy làm hai rồi tự vẫn (nghĩ rằng): ‘Cả hai chúng ta sẽ chung sống sau khi chết.’” Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên sâu muộn (sẽ) chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây là như vậy.

Kathaṃkathāsallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato saṃsayapakkhanno¹ hoti vimatipakkhanno¹ dvelhakajāto: ‘Ahoṣiṃ nu kho ahaṃ atītamaddhānaṃ? Na nu kho ahoṣiṃ atītamaddhānaṃ? Kiṃ nu kho ahoṣiṃ atītamaddhānaṃ? Kathaṃ nu kho ahoṣiṃ atītamaddhānaṃ? Kiṃ hutvā kiṃ ahoṣiṃ nu kho atītamaddhānaṃ? Bhavissāmi nu kho ahaṃ anāgatamaddhānaṃ? Na nu kho bhavissāmi anāgatamaddhānaṃ? Kiṃ nu kho bhavissāmi anāgatamaddhānaṃ? Kathaṃ nu kho bhavissāmi anāgatamaddhānaṃ? Kiṃ hutvā kiṃ bhavissāmi nu kho anāgatamaddhānaṃ?’² Etarahi vā paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba³ kathaṃkathā hoti: Ahaṃ nu khoṣmi? No nu khoṣmi? Kiṃ nu khoṣmi? Kathaṃ nu khoṣmi? Ayaṃ nu kho⁴ satto kuto āgato? So kuhiṃ gāmi bhavissatī ’ti. Evaṃ kathaṃkathāsallena otiṇṇo viddho phuṭṭho pareto samohito samannāgato dhāvati vidhāvati sandhāvati saṃsarati.

Te⁵ salle abhisāṅkharoti; te salle abhisāṅkharonto sallābhisāṅkhārasena puratthimaṃ disaṃ dhāvati, pacchimaṃ disaṃ dhāvati, uttaraṃ disaṃ dhāvati, dakkhiṇaṃ disaṃ dhāvati.⁶ Te sallābhisāṅkhārā appahīnā; sallābhisāṅkhārānaṃ appahīnattā gatiyā dhāvati, niraye dhāvati, tiracchānāyoniyā dhāvati, pettivisaye⁷ dhāvati, manussaloke dhāvati, devaloke dhāvati, gatiyā gatiṃ uppattiyā upapattiṃ paṭisandhiyā paṭisandhiṃ bhavena bhavaṃ saṃsārena saṃsāraṃ vaṭṭena vaṭṭaṃ dhāvati vidhāvati sandhāvati saṃsarati ’ti - yena sallena otiṇṇo disā sabbā vidhāvati.

Tameva sallamabbuyha na dhāvati na sīdatī ’ti - Tameva rāgasallaṃ dosasallaṃ mohasallaṃ mānasallaṃ diṭṭhisallaṃ sokasallaṃ kathaṃkathāsallaṃ abbuyha abbuhitvā uddharitvā samuddharitvā uppāṭayitvā samuppāṭayitvā⁸ pajahitvā vinodetvā⁹ byantikaritvā anabhāvaṃ gametvā¹⁰ neva puratthimaṃ disaṃ dhāvati, na pacchimaṃ disaṃ dhāvati, na uttaraṃ disaṃ dhāvati, na dakkhiṇaṃ disaṃ dhāvati.¹¹ Te sallābhisāṅkhārā pahīnā; sallābhisāṅkhārānaṃ pahīnattā gatiyā na dhāvati, niraye na dhāvati, tiracchānāyoniyā na dhāvati, pettivisaye na dhāvati, manussaloke na dhāvati, devaloke na dhāvati, na gatiyā gatiṃ - na upapattiyā upapattiṃ - na paṭisandhiyā paṭisandhiṃ - na bhavena bhavaṃ - na saṃsārena saṃsāraṃ - na vaṭṭena vaṭṭaṃ dhāvati vidhāvati sandhāvati saṃsarati ’ti - tamevasallamabbuyha na dhāvati. **Na sīdatī** ’ti kāmoghe na sīdati, bhavoghe na sīdati, diṭṭhoghe na sīdati, avijjoghe na sīdati na saṃsīdati na avasīdati na gacchati na avagacchati ’ti - tameva sallamabbuyha na dhāvati na sīdati.

Tenāha bhagavā:
*“Yena sallena otiṇṇo
 disā sabbā vidhāvati,
 tameva sallamabbuyha
 na dhāvati na sīdatī”*ti.

¹ pakkhando - Ma.

² addhānaṃ ti - Syā, PTS.

³ ajjhataṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ ayaṃ nu kho - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ te ca - Syā, PTS.

⁶ puratthimadisāṃ dhāvati pacchimadisāṃ dhāvati uttaradisāṃ dhāvati dakkhiṇadisāṃ dhāvati - Syā, PTS.

dhāvati na pacchimadisāṃ dhāvati na uttaradisāṃ dhāvati na dakkhiṇadisāṃ dhāvati - Syā, PTS.

⁷ pittivisaye - Syā, PTS.

⁸ uppādayitvā samuppādayitvā - Syā, PTS.

⁹ vinoditvā - Syā, PTS.

¹⁰ gamitvā - Syā, PTS.

¹¹ neva puratthimadisāṃ

Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên nghi hoặc (sẽ) bị rơi vào ngờ vực, bị rơi vào nhầm lẫn, bị sanh lên sự lưỡng lự rằng: “Phải chăng ta đã hiện hữu trong thời quá khứ? Phải chăng ta đã không hiện hữu trong thời quá khứ? Ta đã là cái gì trong thời quá khứ? Ta đã hiện hữu trong thời quá khứ như thế nào? Ta đã trở thành cái gì, và đã trở thành cái gì trong thời quá khứ? Phải chăng ta sẽ hiện hữu trong thời vị lai? Phải chăng ta sẽ không hiện hữu trong thời vị lai? Ta sẽ là cái gì trong thời vị lai? Ta sẽ hiện hữu trong thời vị lai như thế nào? Ta sẽ trở thành cái gì, rồi sẽ trở thành cái gì trong thời vị lai?” Hoặc bây giờ, có sự nghi hoặc liên quan đến thời hiện tại rằng: “Phải chăng ta hiện hữu? Phải chăng ta không hiện hữu? Ta là cái gì? Ta hiện hữu như thế nào? Ta là chúng sanh từ đâu đến? Ta đây sẽ đi đâu?” Kẻ bị đâm vào, bị xuyên thủng, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi mũi tên nghi hoặc (sẽ) chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây là như vậy.

Trong khi tạo tác ra những mũi tên ấy, kẻ tạo tác ra những mũi tên ấy chạy đến hướng đông, chạy đến hướng tây, chạy đến hướng bắc, chạy đến hướng nam do tác động của việc tạo tác ra mũi tên. Các việc tạo tác ra mũi tên ấy là chưa được dứt bỏ; do trạng thái chưa được dứt bỏ của các việc tạo tác ra mũi tên, thì (sẽ) chạy đến cảnh giới tái sanh, chạy đến địa ngục, chạy đến loài thú, chạy đến thân phận ngựa quý, chạy đến thế giới loài người, chạy đến thế giới chư Thiên, chạy, chạy khắp, chạy vội, di chuyển đó đây từ cảnh giới tái sanh này đến cảnh giới tái sanh khác, từ sự tái sanh này đến sự tái sanh khác, từ sự nối liền tái sanh này đến sự nối liền tái sanh khác, từ sự hiện hữu này đến sự hiện hữu khác, từ sự luân hồi này đến sự luân hồi khác, từ sự luân chuyển này đến sự luân chuyển khác; - ‘kẻ đã bị mũi tên đâm vào chạy khắp tất cả các phương’ là như vậy.

Sau khi đã nhổ chính mũi tên ấy lên thì không chạy, (và) không chìm xuống: Sau khi nhổ lên, sau khi kéo ra, sau khi lấy lên, sau khi lấy ra, sau khi rút lên, sau khi rút ra, sau khi dứt bỏ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu chính mũi tên luyến ái, mũi tên sân hận, mũi tên si mê, mũi tên ngã mạn, mũi tên tà kiến, mũi tên sâu muộn, mũi tên nghi hoặc ấy, thì chẳng những không chạy đến hướng đông, mà còn không chạy đến hướng tây, không chạy đến hướng bắc, không chạy đến hướng nam. Các việc tạo tác ra mũi tên ấy là đã được dứt bỏ; do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các việc tạo tác ra mũi tên, thì không chạy đến cảnh giới tái sanh, không chạy đến địa ngục, không chạy đến loài thú, không chạy đến thân phận ngựa quý, không chạy đến thế giới loài người, không chạy đến thế giới chư Thiên, không chạy, không chạy khắp, không chạy vội, không di chuyển đó đây từ cảnh giới tái sanh này đến cảnh giới tái sanh khác, – từ sự tái sanh này đến sự tái sanh khác, – từ sự nối liền tái sanh này đến sự nối liền tái sanh khác, – từ sự hiện hữu này đến sự hiện hữu khác, – từ sự luân hồi này đến sự luân hồi khác, – từ sự luân chuyển này đến sự luân chuyển khác; - ‘sau khi đã nhổ chính mũi tên ấy lên thì không chạy’ là như thế. **Không chìm xuống:** không chìm xuống dòng lũ (ngũ) đục, không chìm xuống dòng lũ của hữu, không chìm xuống dòng lũ tà kiến, không chìm xuống dòng lũ vô minh, không chìm hẳn xuống, không chìm đắm, không đi đến, không đi xuống; - ‘sau khi đã nhổ chính mũi tên ấy lên thì không chạy, (và) không chìm xuống’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Kẻ đã bị mũi tên đâm vào chạy khắp tất cả các phương (luân hồi khắp các cõi), sau khi đã nhổ chính mũi tên ấy lên thì không chạy, (và) không chìm xuống.”

15 - 6

*Tattha sikkhānugīyanti
yāni loke gathitāni,¹
na tesu pasuto siyā
nibbijha sabbaso kāme,
sikkhe nibbānamattano.*

Tattha sikkhānugīyanti yāni loko gathitāni 'ti - **Sikkhā** 'ti hatthisikkhā assasikkhā rathasikkhā sālākiyaṃ² sallakattiyaṃ kāyatikicchaṃ bhūtiyaṃ komārabhaccaṃ.³ **Gīyanti** 'ti niggīyanti⁴ kathiyanti bhaṇiyanti dīpiyanti vohariyanti.⁵ Athavā **gīyanti** - gaṇhiyanti uggaṇhiyanti dhāriyanti upadhāriyanti upalakkhiyanti⁶ gathitapaṭilābhāya. Gathitā vuccanti pañca kāmagaṇā: cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaniyā.⁷ Kimkāraṇā gathitā vuccanti pañca kāmagaṇā? Yebhuyyena devamanussā pañca kāmagaṇe icchanti sādiyanti patthayanti⁸ pihayanti abhijappanti; taṅkāraṇā gathitā vuccanti pañca kāmagaṇā. **Loke** 'ti manussaloke 'ti - tattha sikkhānugīyanti yāni loke gathitāni.

Na tesu pasuto siyā 'ti - Tāsu vā sikkhāsu tesu vā pañcasu kāmagaṇesu⁹ na pasuto siyā, na tanninno assa, na tappono na tappabbhāro na tadadhimutto na tadādhipateyyo 'ti - na tesu pasuto siyā.

Nibbijha sabbaso kāme 'ti - **Nibbijhā** 'ti paṭivijjhivā; sabbe saṅkhārā aniccā 'ti paṭivijjhivā, sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti paṭivijjhivā –pe– ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbam taṃ nirodhadhamman 'ti paṭivijjhivā. **Sabbaso** 'ti sabbena sabbam sabbathā sabbam asesam nissesam pariyādiyanavacanametam sabbaso 'ti. **Kāmā** 'ti uddānato dve kāmā: vatthukāmā ca kilesakāmā ca –pe– Ime vuccanti vatthukāmā. –pe– Ime vuccanti kilesakāmā 'ti – nibbijha sabbaso kāme.

Sikkhe nibbānamattano 'ti - **Sikkhā** 'ti tisso sikkhā: adhisīlasikkhā adhicittasikkhā adhipaññāsikkhā –pe– ayaṃ adhipaññāsikkhā. **Nibbānamattano** 'ti attano rāgassa nibbāpanāya¹⁰ dosassa nibbāpanāya mohassa nibbāpanāya –pe– sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ samāya upasamāya vūpasamāya nibbāpanāya paṭinissaggāya paṭippassaddhiyā adhisīlampi sikkheyya, adhicittampi sikkheyya, adhipaññampi sikkheyya.

¹ gadhitāni - Ma, PTS, Sīmu 2, evaṃ sabbattha.

² rathasikkhā dhanusikkhā sālākiyaṃ - Ma, Syā, PTS.

³ komāratikicchaṃ - Syā.

⁴ anugīyantīti gīyanti niggīyanti - Ma; gīyanti ti gīyanti - PTS.

⁵ kathiyanti ... vohariyanti - Syā, PTS.

⁶ gaṇhiyanti ... upalakkhiyanti - Syā, PTS.

⁹ pañcakāmagaṇesu - Syā, PTS.

⁷ sotaviññeyyā saddā –pe– ghānaviññeyyā gandhā – jivhāviññeyyā rasā – kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaniyā - Ma.

⁸ patthayanti - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ nibbānāya - Syā, PTS.

15 - 6

*Ở nơi ấy, các môn học tập được truyền tụng,
những sự trói buộc nào ở thế gian,
thì không nên quan tâm đến chúng.
Sau khi thấu suốt các dục về mọi phương diện,
nên học tập về sự diệt tắt cho bản thân.*

Ở nơi ấy, các môn học tập được truyền tụng, những sự trói buộc nào ở thế gian - Các môn học tập: môn học tập về voi, môn học tập về ngựa, môn học tập về cỗ xe, thuật châm kim, thuật mổ xẻ, thuật chữa bệnh về cơ thể, thuật trừ tà, thuật chữa bệnh trẻ em. **Được đọc tụng:** được trì tụng, được thuyết giảng, được phát ngôn, được giảng giải, được diễn tả. Hoặc là, **được đọc tụng:** được nắm lấy, được tiếp thu, được duy trì, được tiếp nhận, được suy xét nhằm việc đạt được các sự trói buộc. Các sự trói buộc nói đến năm loại dục: các sắc được nhận thức bởi mắt là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gợi tình.¹ Vì lý do gì năm loại dục được gọi là các sự trói buộc? Phần lớn chư Thiên và nhân loại ước muốn, ưng thuận, ước nguyện, mong cầu, nguyện cầu năm loại dục; vì lý do đó, năm loại dục được gọi là các sự trói buộc. **Ở thế gian:** ở thế gian của loài người; - ‘ở nơi ấy, các môn học tập được truyền tụng, những sự trói buộc nào ở thế gian’ là như thế.

Thì không nên quan tâm đến chúng: Không nên quan tâm đến các môn học tập ấy hoặc năm loại dục ấy, không nên nghiêng theo chúng, không nên chiều theo chúng, không nên xuôi theo chúng, không nên hướng đến chúng, không nên xem chúng là chủ đạo; - ‘thì không nên quan tâm đến chúng’ là như thế.

Sau khi thấu suốt các dục về mọi phương diện - Sau khi thấu suốt: sau khi thấu triệt; sau khi thấu triệt rằng: “*Tất cả các hành là vô thường,*” sau khi thấu triệt rằng: “*Tất cả các hành là khô,*” –nt– sau khi thấu triệt rằng: “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt.*” **Về mọi phương diện:** là tất cả theo tổng thể, tất cả trong mọi trường hợp, một cách trọn vẹn, không còn dư sót, từ ‘sabbaso’ này là lối nói của sự bao gồm. **Các dục:** theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. –nt– Các điều này được gọi là vật dục. –nt– Các điều này được gọi là ô nhiễm dục; - ‘Sau khi thấu suốt các dục về mọi phương diện’ là như thế.

Nên học tập về sự diệt tắt cho bản thân - Học tập: Có ba sự học tập: học tập về thẳng giới, học tập về thẳng tâm, học tập về thẳng tuệ. –nt– việc này là sự học tập về thẳng tuệ. **Sự diệt tắt cho bản thân:** nhằm làm diệt tắt sự luyến ái, nhằm làm diệt tắt sự sân hận, nhằm làm diệt tắt sự si mê, –nt– nhằm yên lặng, nhằm yên tịnh, nhằm vắng lặng, nhằm làm diệt tắt, nhằm buông bỏ, nhằm tịch tịnh tất cả các pháp tạo tác bất thiện của bản thân, nên học tập về thẳng giới, nên học tập về thẳng tâm, nên học tập về thẳng tuệ.

¹ Nên thêm vào “các thỉnh được nhận thức bởi tai –nt– các hương được nhận thức bởi mũi – các vị được nhận thức bởi lưỡi – các xúc được nhận thức bởi thân là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gợi tình” như ở văn bản Miến Điện. Các văn bản Sri Lanka, Thái Lan, PTS của Anh quốc chỉ đơn giản như đã được trình bày ở trên (ND).

Imā tisso sikkhāyo¹ āvajjanto² sikkheyya jānanto sikkheyya, –pe– sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya ācareyya samācareyya samādāya vattheyyā ’ti – sikkhe nibbānamattano.

Tenāha bhagavā:
 “Tattha sikkhānugīyanti
 yāni loke gathitāni,
 na tesu pasuto siyā
 nibbijjha sabbaso kāme,
 sikkhe nibbānamattano ”ti.

15 - 7

*Sacco siyā appagabbho
 amāyo rittapesuno,³
 akkodhano lobhapāpaṃ⁴
 vevicchaṃ vitare muni.*

Sacco siyā appagabbho ’ti - **Sacco siyā** ’ti saccavācāya samannāgato siyā, sammādiṭṭhiyā samannāgato siyā, ariyena aṭṭhaṅgikena maggena samannāgato siyā ’ti – sacco siyā. **Appagabbho** ’ti tiṇi pāgabbhiyāni: kāyikaṃ pāgabbhiyaṃ vācasikaṃ pāgabbhiyaṃ cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ –pe– Idam cetasikaṃ pāgabbhiyaṃ. Yassimāni tiṇi pāgabbhiyāni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhabbuppattikāni ñāṇagginā daḍḍhāni, so vuccati appagabbho ’ti – appagabbho.

Amāyo rittapesuno ’ti - **Māyā** vuccati vañcanikā cariyā. Idhekacco kāyena duccharitaṃ caritvā vācāya duccharitaṃ caritvā manasā duccharitaṃ caritvā tassa paṭicchādanahetu pāpikaṃ icchaṃ paṇidahati: ‘Mā maṃ jaññā ’ti icchati, ‘Mā maṃ jaññā ’ti saṅkappeti, ‘Mā maṃ jaññā ’ti vācaṃ bhāsati, ‘Mā maṃ jaññā ’ti kāyena parakkamati. Yā evarūpā māyā māyāvitā accasarā vañcanā nikati nikiraṇā⁵ pariharaṇā guhanā parigūhanā⁶ chādanā paṭicchādanā⁷ anuttānikammaṃ anāvīkammaṃ vocchadanā⁸ pāpakiriyā; ayaṃ vuccati māyā. Yassesā māyā pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā, so vuccati amāyo. **Rittapesuno** ’ti - **Pesuññan** ’ti: Idhekacco pisunavāco⁹ hoti –pe– Evaṃ bhedādhippāyo pesuññaṃ upasaṃharati; yassetam pesuññaṃ pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ñāṇagginā daḍḍhaṃ, so vuccati rittapesuno vivittapesuno pavivittapesuno ’ti¹⁰ - amāyo rittapesuno.

¹ sikkhā - Syā, PTS.

² āvajjento - Syā, PTS.

³ rittapesuno - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁴ lobhapāpakaṃ - Syā, PTS.

⁵ nikiraṇā niharaṇā - Syā, PTS.

⁶ guhanā parigūhanā - PTS.

⁷ paricchādanā - Ma, Syā, PTS.

⁸ vocchādanā - Ma, Syā, PTS.

⁹ pisunavāco - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ so vuccati rittapesuno vivittapesuno ti - PTS.

Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; trong khi biết, thì nên học tập; –nt– trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng; - ‘nên học tập về sự diệt tắt cho bản thân’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Ở nơi ấy, các môn học tập được truyền tụng,
 những sự trói buộc nào ở thế gian,
 thì không nên quan tâm đến chúng.
 Sau khi thấu suốt các dục về mọi phương diện,
 nên học tập về sự diệt tắt cho bản thân.”*

15 - 7

Nên chân thật, không xác xược, không xảo trá, việc nói đâm thọc không còn nữa, không giận dữ, bậc hiền trí có thể vượt khỏi hẳn sự xấu xa của tham (và) sự keo kiệt.

Nên chân thật, không xác xược - Nên chân thật: Nên là người thành tựu lời nói chân thật, nên là người thành tựu chánh kiến, nên là người thành tựu đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘nên chân thật’ là như thế. **Không xác xược:** Có ba sự xác xược: xác xược bằng thân, xác xược bằng khẩu, xác xược bằng ý. –nt– Đây là sự xác xược bằng ý. Đối với người nào, ba sự xác xược này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không xác xược; - ‘không xác xược’ là như thế.

Không xảo trá, việc nói đâm thọc không còn nữa - Xảo trá: nói đến hành vi trá trở. Ở đây một người nào đó sau khi làm ướ hạnh bằng thân, sau khi làm ướ hạnh bằng ý, vì nguyên nhân che đậy việc ấy, định liệu ước muốn xấu xa: (Người ấy) ước muốn rằng: “Chớ ai biết về tôi,” tư duy rằng: “Chớ ai biết về tôi,” nói lời rằng: “Chớ ai biết về tôi,” nỗ lực bằng thân rằng: “Chớ ai biết về tôi.” Việc xảo trá nào có hình thức như vậy là trạng thái xảo trá, sự cố tình không nhớ, sự trá trở, gian lận, thay đổi, tránh né, cất giấu, che giấu, che đậy, che lấp, không phơi bày, không làm rõ, khéo che đậy, việc làm ác; điều này được gọi là xảo trá. Đối với người nào, sự xảo trá này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là không xảo trá. **Việc nói đâm thọc không còn nữa - Việc nói đâm thọc:** Ở đây, một người nào đó có lời nói đâm thọc: –nt– đem lại việc nói đâm thọc vì ý định chia rẽ nghĩa là như vậy. Đối với người nào, việc nói đâm thọc này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là người có việc nói đâm thọc đã được trống vắng, có việc nói đâm thọc đã được tách biệt, có việc nói đâm thọc đã được tách rời; - ‘không xảo trá, việc nói đâm thọc không còn nữa’ là như thế.

Akkodhano lobhapāpaṃ¹ vevicchaṃ vitare muni² 'ti - Akkodhano 'ti hi vuttaṃ,² api ca kodho tāva vattabbo. Dasahākārehi kodho jāyati: Anattaṃ me acari³ 'ti kodho jāyati –pe– Yasseto kodho pahīno samucchino vūpasanto paṭippassaddho abhabbuppattiko ñāṇagginā daḍḍho, so vuccati akkodhano. Kodhassa pahinattā akkodhano. Kodhavatthussa pariññātattā akkodhano. Kodhahetussa upacchinnattā akkodhano. **Lobho** 'ti yo lobho lubbhatā lubbhitattaṃ –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Vevicchaṃ** vuccati pañca macchariyāni āvāsamacchariyaṃ –pe– gāho vuccati macchariyaṃ. **Muni³** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca so muni.³ **Akkodhano lobhapāpaṃ¹ vevicchaṃ vitare muni²** 'ti - Muni lobhapāpaṃ¹ca vevicchaṃca atari⁴ patari⁴ samatikkami vītikkami vītivattayī 'ti - akkodhano lobhapāpaṃ¹ vevicchaṃ vitare muni.⁵

Tenāha bhagavā:

“Sacco siyā appagabbho amāyo rittapesuno,
akkodhano lobhapāpaṃ¹ vevicchaṃ vitare muni²”ti.

15 - 8

*Niddaṃ tandiṃ sahe thīnaṃ
pamādena na saṃvase,
atimāne na tiṭṭheyya
nibbānamānaso⁶ naro.*

Niddaṃ tandiṃ sahe thīnaṃ 'ti - **Niddā** 'ti yā kāyassa akalyatā akammaññatā onāho pariyonāho antosamorodho middhaṃ soppaṃ⁷ pacalāyikā⁸ soppaṇā supaṇā supitattaṃ.⁹ **Tandiṃ** 'ti¹⁰ yā tandi tandiyanā tandimanakatā ālassaṃ ālasiyaṃ ālasyāyanā ālasāyitattaṃ.¹¹ **Thīnaṃ** 'ti yā cittassa akalyatā akammaññatā oḷiyanā sallīyanā līnaṃ līyanā līyitattaṃ thīnaṃ thīyanā thīyitattaṃ¹² cittassa.¹³ **Niddaṃ tandiṃ sahe thīnaṃ** 'ti niddaṃca tandiṃca thīnaṃca sahe saheyya¹⁴ parisaheyya abhibhaveyya ajjhotthareyya pariyādiyeyya maddeyyā 'ti - niddaṃ tandiṃ sahe thīnaṃ.

¹ lobhapāpakam - Syā, PTS.

² hi kho vuttaṃ - Ma, Syā, PTS.

³ so muni ti - Syā, PTS.

⁴ pattari - Syā, PTS.

⁵ muni ti - PTS.

⁶ nibbānamānaso - Ma, Syā, PTS.

⁷ soppaṃ - Ma.

⁸ capalāyikā - PTS;
pacalāyikam - Sīmu 2.

⁹ yā tandi tandiyanā tandiyitattaṃ tandimanakatā ālasyaṃ ālasyāyatā ālasyāyitattaṃ - Ma;
yā tandi tandiyanā tandimanakatā ālasiyaṃ ālasāyanā ālasāyitattaṃ - Syā, PTS.

⁹ soppaṃ suppaṇā suppitattaṃ - Ma;

supiṇā supitattaṃ - Syā, PTS;

suppaṇā suppanattaṃ - Sīmu 1.

¹⁰ tandiṃ - Syā, PTS.

¹² thīnaṃ thīyanā thīyitattaṃ - Ma.

¹³ Jhānavibhaṅga.

¹⁴ tandiṃca thīnaṃca saheyya - Ma;

tandiṃca thīnaṃca saheyya - Syā;

tandiṃca saheyya - PTS.

Không giận dữ, bậc hiền trí có thể vượt khỏi hẳn sự xấu xa của tham (và) sự keo kiệt: Bởi vì ‘không giận dữ’ đã được nói đến, thì sự giận dữ cũng nên được nói đến. Sự giận dữ sanh lên theo mười biểu hiện: (Nghĩ rằng): “Nó đã làm điều bất lợi cho ta,” giận dữ sanh khởi; –nt– Đối với người nào, sự giận dữ ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, người ấy được gọi là có sự ‘không giận dữ.’ Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự giận dữ thì có sự ‘không giận dữ.’ Do trạng thái đã biết toàn diện về nền tảng của sự giận dữ thì có sự ‘không giận dữ.’ Do trạng thái đã chặt đứt nhân của sự giận dữ thì có sự ‘không giận dữ. **Tham:** sự tham lam, biểu hiện tham lam, trạng thái tham lam, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Sự keo kiệt:** nói đến năm loại bòn xén: bòn xén về chỗ ở, –nt– sự nắm lấy được gọi là bòn xén. **Bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. **Không giận dữ, bậc hiền trí có thể vượt khỏi hẳn sự xấu xa của tham (và) sự keo kiệt:** Bậc hiền trí đã vượt qua, đã vượt lên, đã vượt khỏi, đã vượt quá, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi sự xấu xa của tham và sự keo kiệt; - ‘không giận dữ, bậc hiền trí có thể vượt khỏi hẳn sự xấu xa của tham (và) sự keo kiệt’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Nên chân thật, không xúc xược, không xảo trá, việc nói đâm thọc không còn nữa, không giận dữ, bậc hiền trí có thể vượt khỏi hẳn sự xấu xa của tham (và) sự keo kiệt.”

15 - 8

Người có tâm ý hướng Niết Bàn nên khắc phục trạng thái ngủ gà ngủ gật, sự uể oải, sự đã dươi, không nên cộng trú với sự xao lãng, không nên trụ lại ở sự cao ngạo.

Nên khắc phục trạng thái ngủ gà ngủ gật, sự uể oải, sự đã dươi - Trạng thái ngủ gà ngủ gật: là trạng thái không sẵn sàng của thân, trạng thái không thích ứng, sự ngừng lại, sự trì trệ, sự bế tắc ở bên trong, sự buồn ngủ, sự ngủ gục, sự mơ màng, sự ngủ, biểu hiện ngủ, trạng thái ngủ. **Sự uể oải:** là sự uể oải, biểu hiện uể oải, sự mệt mỏi, sự thụ động, sự lơ đãng, biểu hiện lơ đãng, trạng thái lơ đãng. **Sự đã dươi:** là trạng thái không sẵn sàng của tâm, trạng thái không thích ứng, sự chây lười, sự biếng nhác, sự lười biếng, biểu hiện lười biếng, trạng thái lười biếng, sự đã dươi, biểu hiện đã dươi, trạng thái đã dươi của tâm. **Nên khắc phục trạng thái ngủ gà ngủ gật, sự uể oải, sự đã dươi:** Nên khắc phục, nên khắc chế, nên áp chế, nên ngự trị, nên đè bẹp, nên trấn áp, nên chà đạp trạng thái ngủ gà ngủ gật, sự uể oải, và sự đã dươi; - ‘nên khắc phục trạng thái ngủ gà ngủ gật, sự uể oải, sự đã dươi’ là như thế.

Pamādena na saṃvase 'ti - **Pamādo** vattabbo: kāyaduccarite vā vacīduccarite vā manoduccarite vā¹ pañcasu vā kāmagaṇesu² cittassa vossaggo vossaggānuppādānaṃ vā,³ kusalānaṃ vā dhammānaṃ bhāvanāya asakkaccakiriyatā asātaccakiriyatā anāṭṭhitakiriyatā⁴ olinavuttitā nikkhattachandatā nikkhattadhuratā anāsevanā abhāvanā abahulīkammaṃ anadhiṭṭhānaṃ ananuyogo pamādo, yo evarūpo pamādo pamaññanā pamaññitattaṃ;⁵ ayaṃ vuccati pamādo. **Pamādena na saṃvase** 'ti pamādena na vaseyya⁶ na saṃvaseyya na āvaseyya na parivaseyya, pamādaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, pamādā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁷ vipparamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyya 'ti - pamādena na saṃvase.

Atimāne na tiṭṭheyyā 'ti - **Atimāno** 'ti Idhekacco paraṃ atimaññati jātiyā vā gottena vā - pe- aññataraññatarena vā vatthunā. Yo evarūpo māno maññanā maññitattaṃ unnati unnamo⁸ dhajo sampaggāho ketukamyatā cittassa; ayaṃ vuccati atimāno. **Atimāne na tiṭṭheyyā** 'ti - Atimāne na tiṭṭheyya na santitiṭṭheyya, atimānaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya,⁹ anabhāvaṃ gameyya, atimānā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho vipparamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyya 'ti - atimāne na tiṭṭheyya.

Nibbānamānaso¹⁰ **naro** 'ti - Idhekacco dānaṃ dento sīlaṃ samādiyanto uposathakammaṃ karonto pānīyaṃ paribhojanīyaṃ upaṭṭhapento pariveṇaṃ sammajjanto cetiyaṃ vandanto cetiye gandhamālaṃ āropento cetiyaṃ padakkhiṇaṃ karonto yaṃ kiñci tedhātukaṃ kusalābhisaṅkhāraṃ abhisaṅkharonto na gatihetu na upapattihetu na paṭisandhihetu na bhavaheṭu na saṃsāraheṭu na vaṭṭaheṭu sabbānaṃ taṃ viśaṃyogādhippāyo nibbānaninno nibbānapoṇo nibbānapabbhāro abhisaṅkharotī 'ti; evampi nibbānamānaso naro. Athavā sabbasaṅkhāradhātuyā cittaṃ paṭivāpetvā amatāya dhātuyā cittaṃ upasaṃharati: 'Etaṃ santaṃ etaṃ paṇītaṃ yadidaṃ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhaya virāgo nirodho nibbānaṃ 'ti; evampi nibbānamānaso¹⁰ naro.

¹ kāyaduccaritena vā vacīduccaritena vā manoduccaritena vā - Syā, PTS.

² pañcasukāmaguṇesu - Syā, PTS.

³ vosaggo vossaggānuppādānaṃ vā - Ma; vosaggo vossaggānuppādānaṃ - Sīmu 2.

⁴ anāṭṭhitakiriyatā - Sīmu 2.

⁵ pamajjanā pamajjitattaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ na vaseyya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁷ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁸ unṇati unṇamo - Syā, PTS.

⁹ byantiṃ kareyya - Ma.

¹⁰ nibbānamānaso - Ma, Syā, PTS.

Không nên cộng trú với sự xao lãng - Sự xao lãng cần được nói đến: là sự buông thả hoặc sự buông xuôi trong việc buông thả của tâm ở uế hạnh về thân, ở uế hạnh về khẩu, ở uế hạnh về ý, hoặc ở năm loại dục, hoặc là trạng thái thực hành không nghiêm trang, trạng thái thực hành không liên tục, trạng thái thực hành không ổn định, có thói quen biếng nhác, trạng thái buông bỏ mong muốn, trạng thái buông bỏ bốn phận, sự không tập luyện, sự không tu tập, sự không làm thường xuyên, sự không quyết tâm, sự không chuyên cần, sự xao lãng trong việc tu tập các thiện pháp; sự xao lãng nào có hình thức như vậy là biểu hiện xao lãng, trạng thái xao lãng; việc này được gọi là sự xao lãng. **Không nên cộng trú với sự xao lãng:** Không nên trú, không nên cộng trú, không nên cư trú, không nên lưu trú với sự xao lãng; nên dứt bỏ, nên xa đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự xao lãng; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự xao lãng, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên cộng trú với sự xao lãng’ là như thế.

Không nên trụ lại ở sự cao ngạo - Sự cao ngạo: Ở đây, một người nào đó khinh khi người khác theo sự sanh ra, hoặc theo dòng họ, –nt– hoặc theo sự việc này khác. Ngã mạn nào có hình thức như vậy là biểu hiện của ngã mạn, trạng thái của ngã mạn, sự kiêu hãnh, sự hãnh diện, sự giương lên (như ngọn cờ), sự tự nâng lên, sự mong muốn nổi bật của tâm; điều này được gọi là cao ngạo. **Không nên trụ lại ở sự cao ngạo:** Không nên trụ lại, không nên trụ vững trong sự cao ngạo; nên dứt bỏ, nên xa đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự cao ngạo; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự cao ngạo, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên trụ lại ở sự cao ngạo’ là như thế.

Người có tâm ý hướng Niết Bàn: Ở đây, một người nào đó trong khi bố thí vật thí, trong khi thọ trì giới, trong khi thực hành trai giới, trong khi xếp đặt nước uống nước rửa, trong khi quét dọn phòng ốc, trong khi đánh lễ bảo tháp, trong khi treo hương thơm và vòng hoa ở bảo điện, trong khi nhiều quanh bảo điện, trong khi tạo tác bất cứ pháp tạo tác thiện nào liên quan đến tam giới, không vì nguyên nhân là cảnh giới tái sanh, không vì nguyên nhân là sự tái sanh, không vì nguyên nhân là sự nối liền tái sanh, không vì nguyên nhân là sự hiện hữu, không vì nguyên nhân là sự luân hồi, không vì nguyên nhân là sự xoay vần, tạo tác mọi việc ấy với ý nghĩa là khỏi sự ràng buộc, nghiêng về Niết Bàn, chiêu theo Niết Bàn, xuôi về Niết Bàn; - người có tâm ý hướng Niết Bàn là như vậy. Hoặc là, sau khi đưa tâm ra khỏi nhân tố của tất cả các pháp tạo tác, (vị ấy) đem tâm vào nhân tố Bất Tử (biết rằng): “Cái này là an tịnh, cái này là hảo hạng, tức là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn;” - người có tâm ý hướng Niết Bàn còn là như vậy.

1. “Na paṇḍitā upadhisukhassa hetu
dadanti dānāni¹ punabbhavāya,
kāmañca te upadhiparikkhayāya
dadanti dānaṃ apunabbhavāya.
2. Na paṇḍitā upadhisukhassa hetu
bhāventi jhānāni punabbhavāya,
kāmañca te upadhiparikkhayāya
bhāventi jhānaṃ² apunabbhavāya.
3. Te nibbutiṃ āsiṃsamānā³ dadanti
tanninnacittā tadādhimuttā,⁴
nājjo yathā sāgaramajjhupetā⁵
bhavanti nibbānaparāyaṇā⁶ te ”ti.
- nibbānamānaso⁷ naro.

Tenāha bhagavā:
“Niddaṃ tandiṃ sahe thīnaṃ
pamādena na saṃvase,
atimāne na tiṭṭheyya
nibbānamānaso⁶ naro ”ti

15 - 9

Mosavajje na⁸ niyyetha
rūpe snehaṃ na kubbaye,
mānañca pari jāneyya
sāhasā virato care.

Mosavajje na niyyethā ’ti - Mosavajjaṃ vuccati musāvādo. Idhekacco sabhaggato⁹ vā parisaggato¹⁰ vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkiputtḥo: ‘Ehambho¹¹ purisa, yaṃ jānāsi taṃ vadehī ’ti. So ajānaṃ vā āha: ‘Jānāmī ’ti, jānaṃ vā āha: ‘Na jānāmī ’ti; apassaṃ vā āha: ‘Passāmī ’ti, passaṃ vā āha: ‘Na passāmī ’ti. Iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkahetu vā sampajānamusā bhāsati,¹² idaṃ¹³ vuccati mosavajjaṃ. Api ca tihākārehi – catuhākārehi – pañcahākārehi – chahākārehi – sattahākārehi – aṭṭahākārehi – pe – imehi aṭṭahākārehi musāvādo hoti. **Mosavajje na niyyethā** ’ti - mosavajje¹⁴ na yāyeyya na niyyāyeyya¹⁵ na vuyheyya¹⁶ na saṃhareyya, mosavajjaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, mosavajjā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho¹⁷ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā ’ti - mosavajje na niyyetha.

¹ dānāni dadanti - PTS.

² jhānāni - Syā, PTS.

³ ābhimānā - Syā, PTS.

⁴ tadādhimuttatā - Syā, PTS.

⁵ ajjhagatā - Syā, PTS.

⁶ nibbānaparāyanā - Ma, Syā, PTS.

⁷ nibbānamānaso - Ma, Syā, PTS.

⁸ mosavajjena - Syā.

⁹ sabhāgato - Sīmu 2.

¹⁰ parisagato - Sīmu 2.

¹¹ ehi bho - Syā, PTS.

¹² bhāsītā hoti - Ma, Syā;
bhāsītā ti - PTS.

¹³ iti - PTS.

¹⁴ mosavajjena - Syā, PTS.

¹⁵ na niyyāyeyya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁶ na vaheyya - Ma.

¹⁷ nissaṭṭho - Syā, PTS.

1. Các bậc sáng suốt không bỏ thí các vật thí vì nguyên nhân an lạc ở sự tiếp nối tái sanh để sanh ra lần nữa, nhưng các vị ấy tự nguyện bỏ thí các vật thí vì sự cạn kiệt hoàn toàn các mầm tái sanh để không sanh ra lần nữa.

2. Các bậc sáng suốt không tu tập các tầng thiên vì nguyên nhân an lạc ở sự tiếp nối tái sanh để sanh ra lần nữa, nhưng các vị ấy tự nguyện tu tập các tầng thiên vì sự cạn kiệt hoàn toàn các mầm tái sanh để không sanh ra lần nữa.

3. Trong khi mong mỏi sự tịch diệt, các vị ấy bỏ thí với tâm nghiêng theo điều ấy, hướng đến điều ấy. Giống như các con sông tiến đến gần biển cả, các vị ấy có Niết Bàn là mục tiêu chính yếu.

- ‘người có tâm ý hướng Niết Bàn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Người có tâm ý hướng Niết Bàn nên khắc phục trạng thái ngủ gà ngủ gật, sự uể oải, sự đã dưng, không nên cộng trú với sự xao lãng, không nên trụ lại ở sự cao ngạo.”

15 - 9

*Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá,
không nên tạo ra sự yếu mến ở sắc,
và nên biết toàn diện về ngã mạn,
nên hành xử tránh xa sự vội vàng.*

Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá: Việc nói lời dối trá đề cập đến việc nói dối. Ở đây, một người nào đó đi đến hiệp hội, hoặc đi đến tập thể, hoặc đi đến giữa thân quyến, hoặc đi đến giữa đoàn thể, hoặc đi đến giữa các vương tộc, rồi bị mời đến, bị hỏi cung rằng: “Thưa ông, hãy đến. Ông biết điều nào thì ông hãy nói điều ấy.” Kẻ ấy trong khi không biết đã nói là: “Tôi biết,” hoặc biết đã nói là: “Tôi không biết,” hoặc không thấy đã nói là: “Tôi thấy,” hoặc thấy đã nói là: “Tôi không thấy.” Như thế, vì nguyên nhân bản thân, hoặc vì nguyên nhân người khác, hoặc vì nguyên nhân tài sản, hoặc vì nguyên nhân vật chất nhỏ nhen rồi cố tình nói dối; việc này được gọi là việc nói lời dối trá. Thêm nữa, việc nói dối là với ba yếu tố – với bốn yếu tố – với năm yếu tố – với sáu yếu tố – với bảy yếu tố – với tám yếu tố –nt– việc nói dối là với tám yếu tố này. **Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá:** Không nên bị đưa đi, không nên bị dẫn đi, không nên bị lôi đi, không nên bị mang đi trong việc nói lời dối trá; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu việc nói lời dối trá; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với việc nói lời dối trá, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá’ là như thế.

Rūpe snehaṃ na kubbaye 'ti - **Rūpan** 'ti cattāro ca mahābhūtā catunnañca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ. **Rūpe snehaṃ na kubbaye** 'ti rūpe snehaṃ na kareyya, chandaṃ na kareyya, pemaṃ na kareyya, rāgaṃ na kareyya na janeyya na sañjaneyya na nibbatteyya nābhinibbatteyyā 'ti - rūpe snehaṃ na kubbaye.

Mānañca parijāneyyā 'ti - **Māno** 'ti ekavidhena māno: yā cittassa unnati.¹ Duvidhena māno: attukkaṃsanamāno paravambhanamāno. Tividhena māno: seyyohamasmīti māno sadisohamasmīti māno hīnohamasmīti māno. Catubbidhena māno: lābhena mānaṃ janeti, yasena mānaṃ janeti, pasaṃsāya mānaṃ janeti, sukkena mānaṃ janeti. Pañcavidhena māno: lābhī'mhi manāpikānaṃ rūpānanti mānaṃ janeti, lābhī'mhi manāpikānaṃ saddānaṃ – gandhānaṃ – rasānaṃ – phoṭṭhabbānanti mānaṃ janeti. Chabbidhena māno: cakkhusampadāya mānaṃ janeti, sotasampadāya – ghānasampadāya – jivhāsampadāya – kāyasampadāya – manosampadāya mānaṃ janeti. Sattavidhena māno: māno atimāno mānātimāno omāno adhimāno² asmimāno micchāmāno. Atṭhavidhena māno: lābhena mānaṃ janeti, alābhena omānaṃ janeti, yasena mānaṃ janeti, ayasena omānaṃ janeti, pasaṃsāya mānaṃ janeti, nindāya omānaṃ janeti, sukkena mānaṃ janeti, dukkkena omānaṃ janeti. Navavidhena māno: seyyassa seyyohamasmīti māno, seyyassa sadisohamasmīti māno, seyyassa hīnohamasmīti māno, sadisassa seyyohamasmīti māno, sadisassa sadisohamasmīti māno, sadisassa hīnohamasmīti māno, hīnassa seyyohamasmīti māno, hīnassa sadisohamasmīti māno, hīnassa hīnohamasmīti māno. Dasavidhena māno: Idhekacco mānaṃ janeti jātiyā vā gottena vā –pe–³ aññataraññatarena vā vatthunā. Yo evarūpo māno maññanā maññitattaṃ unnati unnāmo⁴ dhajo sampaggāho ketukamyatā cittassa; ayaṃ vuccati māno.

Mānañca parijāneyyā 'ti - Mānaṃ tihi pariññāhi parijāneyya: ñātapariññāya tīraṇapariññāya pahānapariññāya.

Katamā ñātapariññā? Mānaṃ jānāti: ayaṃ ekavidhena māno: yā cittassa unnati;¹ ayaṃ duvidhena māno: attukkaṃsanamāno paravambhanamāno –pe– ayaṃ dasavidhena māno: Idhekacco mānaṃ janeti jātiyā vā gottena vā –pe– aññataraññatarena vā vatthunāti jānāti passati; ayaṃ ñātapariññā.

¹ ekavidhena māno cittassa uṇṇati - Syā, PTS.

² omāno sadisamāno adhimāno - Ma.

³ 110 - oloketabbam.

⁴ uṇṇati uṇṇāmo - Syā, PTS.

Không nên tạo ra sự yêu mến ở sắc - Sắc: là bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió) và sắc liên quan đến bốn yếu tố chính. **Không nên tạo ra sự yêu mến ở sắc:** không nên tạo ra sự yêu mến ở sắc, không nên tạo ra sự mong muốn ở sắc, không nên tạo ra sự yêu thương ở sắc, không nên tạo ra sự luyến ái ở sắc, không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh; - ‘không nên tạo ra sự yêu mến ở sắc’ là như thế.

Và nên biết toàn diện về ngã mạn - Ngã mạn: Ngã mạn theo một loại: là sự kiêu hãnh của tâm. Ngã mạn theo hai loại: ngã mạn do tâm bốc bản thân và ngã mạn do khinh bỉ người khác. Ngã mạn theo ba loại: (nghĩ rằng): “Ta là tốt hơn” là ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta là ngang bằng” là ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta là thua kém” là ngã mạn. Ngã mạn theo bốn loại: do lợi lộc rồi sanh khởi ngã mạn, do danh vọng rồi sanh khởi ngã mạn, do khen ngợi rồi sanh khởi ngã mạn, do sung sướng rồi sanh khởi ngã mạn. Ngã mạn theo năm loại: (nghĩ rằng): “Ta đạt được các sắc hợp ý” rồi sanh khởi ngã mạn, (nghĩ rằng): “Ta đạt được các thính – các hương – các vị – các xúc hợp ý” rồi sanh khởi ngã mạn. Ngã mạn theo sáu loại: Do sự thành tựu của mắt rồi sanh khởi ngã mạn, do sự thành tựu của tai – do sự thành tựu của mũi – do sự thành tựu của lưỡi – do sự thành tựu của thân – do sự thành tựu của ý rồi sanh khởi ngã mạn. Ngã mạn theo bảy loại: ngã mạn, cao ngạo, cao ngạo dựa trên ngã mạn, tự ti, tăng thượng mạn, ngã mạn về bản thân, ngã mạn do hiểu biết sai trái. Ngã mạn theo tám loại: do lợi lộc rồi sanh khởi ngã mạn, do không có lợi lộc rồi sanh khởi tự ti, do danh vọng rồi sanh khởi ngã mạn, do không có danh vọng rồi sanh khởi tự ti, do lời khen rồi sanh khởi ngã mạn, do lời chê rồi sanh khởi tự ti, do sung sướng rồi sanh khởi ngã mạn, do đau khổ rồi sanh khởi tự ti. Ngã mạn theo chín loại: (nghĩ rằng): “Ta là tốt hơn so với người tốt hơn” là ngã mạn, “Ta là ngang bằng so với người tốt hơn” là ngã mạn, “Ta là thua kém so với người tốt hơn” là ngã mạn, “Ta là tốt hơn so với người ngang bằng” là ngã mạn, “Ta là ngang bằng so với người ngang bằng” là ngã mạn, “Ta là thua kém so với người ngang bằng” là ngã mạn, “Ta là tốt hơn so với người thua kém” là ngã mạn, “Ta là ngang bằng so với người thua kém” là ngã mạn, “Ta là thua kém so với người thua kém” là ngã mạn. Ngã mạn theo mười loại: Ở đây một người nào đó sanh khởi ngã mạn về xuất thân, hoặc về dòng dõi, – nt– hoặc về sự việc này khác. Ngã mạn nào có hình thức như vậy là biểu hiện của ngã mạn, trạng thái của ngã mạn, sự kiêu hãnh, sự hãnh diện, sự giương lên (như ngọn cờ), sự tự nâng lên, sự mong muốn nổi bật của tâm, điều này được gọi là ngã mạn.

Và nên biết toàn diện về ngã mạn: Nên biết toàn diện về ngã mạn với ba trường hợp biết toàn diện: biết toàn diện về điều đã được biết, biết toàn diện về sự xét đoán, biết toàn diện về sự dứt bỏ.

Biết toàn diện về điều đã được biết là những gì? Biết về ngã mạn: Biết rằng, thấy rằng: “Cái này là ngã mạn theo một loại: là sự kiêu hãnh của tâm. Cái này là ngã mạn theo hai loại: ngã mạn do tâm bốc bản thân và ngã mạn do khinh bỉ người khác. – nt– Cái này là ngã mạn theo mười loại: Ở đây một người nào đó sanh khởi ngã mạn về xuất thân, hoặc về dòng dõi, –nt– hoặc về sự việc này khác;” điều này là sự biết toàn diện về điều đã được biết.

Katamā tīraṇapariññā? Etaṃ ñātaṃ katvā¹ mānaṃ tīreti: aniccato dukkhato – pe– anissaraṇato² tīreti; ayaṃ tīraṇapariññā.

Katamā pahānapariññā? Evaṃ tīrayitvā³ mānaṃ pajahati vinodeti byantikaroti⁴ anabhāvaṃ gameti; ayaṃ pahānapariññā. **Mānañca parijāneyyā** 'ti mānaṃ imāhi tīhi pariññāhi parijāneyyā 'ti - mānañca parijāneyya.

Sāhasā virato care 'ti - Katamā sāhasā cariyā? Rattassa rāgacariyā sāhasā cariyā, duṭṭhassa dosacariyā sāhasā cariyā, mūlhassa mohacariyā sāhasā cariyā, vinibaddhassa⁵ mānacariyā sāhasā cariyā, parāmaṭṭhassa diṭṭhicariyā sāhasā cariyā, vikkhepagatassa uddhaccacariyā sāhasā cariyā, aniṭṭhāgatassa⁶ vicikicchācariyā sāhasā cariyā, thāmagatassa⁷ anusayacariyā sāhasā cariyā; ayaṃ sāhasā cariyā. **Sāhasā virato care** 'ti sāhasācariyā⁸ ārato assa, virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyya careyya¹⁰ vicareyya iriyeyya vatteyya pāleyya yapeyya yāpeyyā 'ti - sāhasā virato care.

Tenāha bhagavā:

“Mosavajje na¹¹ niyyetha
rūpe snehaṃ na kubbaye,
mānañca parijāneyya
sāhasā virato care”ti.

15 - 10

*Purāṇaṃ nābhinandeyya
nave khantiṃ na kubbaye,¹²
hīyamāne na soceyya
ākāsaṃ¹³ na sito siyā.*

Purāṇaṃ nābhinandeyyā 'ti - **Purāṇaṃ** vuccati¹⁴ atītā rūpā vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṃ.¹⁵ Atīte saṅkhāre taṇhāvasena diṭṭhivasena nābhinandeyya nābhivadeyya na ajjhoseyya, abhinandanaṃ abhivadanaṃ ajjhosānaṃ gāhaṃ parāmāsaṃ abhinivesaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā 'ti - purāṇaṃ nābhinandeyya.

¹ etaṃ ñatvā - Syā, PTS.

² nissaraṇato - Ma, PTS.

³ tīretvā - Syā, PTS.

⁴ byantiṃ karoti - Ma.

⁵ vinibandhassa - Syā, PTS.

⁶ aniṭṭhāgatassa - Ma, Syā, PTS.

⁷ thāmagattassa - PTS.

⁸ sāhasā cariyāya - Ma, PTS.

⁹ nissatṭho - Syā, PTS.

¹⁰ vihareyyā ti. Care ti careyya - PTS.

¹¹ mosavajjena - Syā.

¹² khantimakubbaye - Syā, PTS.

¹³ ākassaṃ - Syā.

¹⁴ purāṇā vuccanti - Syā, PTS.

¹⁵ rūpavedanāsaññāsaṅkhāraviññāṇā - Ma.

Biết toàn diện về sự xét đoán là những gì? Sau khi thực hiện điều đã được biết như thế, thì xét đoán về ngã mạn: xét đoán là vô thường, là khổ, –nt– là không phải sự thoát ra;¹ điều này là sự biết toàn diện về sự xét đoán.

Biết toàn diện về sự dứt bỏ là những gì? Sau khi xét đoán như vậy thì dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu ngã mạn; điều này là sự biết toàn diện về sự dứt bỏ. **Và nên biết toàn diện về ngã mạn:** Nên biết toàn diện về ngã mạn với ba trường hợp biết toàn diện này; - ‘và nên biết toàn diện về ngã mạn’ là như thế.

Nên hành xử tránh xa sự vội vàng: Hành vi vội vàng là việc nào? Hành vi luyến ái của kẻ bị luyến ái là hành vi vội vàng, hành vi sân hận của kẻ bị sân hận là hành vi vội vàng, hành vi si mê của kẻ bị si mê là hành vi vội vàng, hành vi ngã mạn của kẻ bị trói buộc là hành vi vội vàng, hành vi tà kiến của kẻ bị bám víu là hành vi vội vàng, hành vi phóng dật của kẻ bị tán loạn là hành vi vội vàng, hành vi hoài nghi của kẻ không dứt khoát là hành vi vội vàng, hành vi tiềm ẩn của kẻ cứng cỏi là hành vi vội vàng; việc này là hành vi vội vàng. **Nên hành xử tránh xa sự vội vàng:** nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với hành vi vội vàng, nên an trú, nên thực hành, nên cư xử, nên sinh hoạt, nên vận hành, nên bảo hộ, nên hộ trì, nên bảo dưỡng với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘nên hành xử tránh xa sự vội vàng’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Không nên bị lôi kéo vào việc nói lời dối trá,
 không nên tạo ra sự yêu mến ở sắc,
 và nên biết toàn diện về ngã mạn,
 nên hành xử tránh xa sự vội vàng.”*

15 - 10

*Không nên thích thú cái cũ (ngũ uẩn quá khứ),
 không nên tạo ra sự chấp nhận cái mới (ngũ uẩn hiện tại),
 trong khi (cái gì) đang bị tiêu hoại, không nên sầu muộn,
 không nên phụ thuộc vào sự lôi cuốn.*

Không nên thích thú cái cũ (ngũ uẩn quá khứ) - Cái cũ: nói đến các sắc-thọ-tưởng-hành-thức thuộc quá khứ. Không nên thích thú, không nên tán thưởng, không nên bám chặt các hành thuộc quá khứ do tác động của tham ái, do tác động của tà kiến; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự thích thú, sự tán thưởng, sự bám chặt, sự nắm lấy, sự bám víu, sự chấp chặt; - ‘không nên thích thú cái cũ (ngũ uẩn quá khứ)’ là như thế.

¹ Văn bản Miến Điện và PTS ghi “nissaraṇato = là sự thoát ra.”

Nave khantiṃ na kubbaye¹ 'ti - Navā vuccanti² paccuppannā rūpā vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṃ.³ Paccuppanne saṅkhāre taṇhāvasena ditthivasena khantiṃ na kareyya, chandaṃ na kareyya, pemaṃ na kareyya, rāgaṃ na kareyya na janeyya na sañjaneyya na nibbatteyya nābhinibbatteyyā 'ti - nave khantiṃ na kubbaye.¹

Hīyamāne na soceyyā 'ti - Hīyamāne hāyamāne parihāyamāne vemāne vigacchamāne antaradhāyamāne na soceyya na kilameyya na parāmaseyya na parideveyya na urattāliṃ kandeyya na sammohaṃ āpajjeyya. Cakkhusmiṃ hīyamāne hāyamāne parihāyamāne vemāne vigacchamāne antaradhāyamāne - sotasmim - ghānasmim - jivhāya - kāyasmim - rūpasmim - saddasmim - gandhasmim - rasasmim - phoṭṭhabbasim - kulasmim - gaṇasmim - āvāsasmim - lābhasmim - yasasmim - pasamsāya - sukhasmim - cīvarasmim - piṇḍapātasmim - senāsanasmim - gilānapaccayabhesajjaparikkhārasim hīyamāne hāyamāne parihāyamāne vemāne vigacchamāne antaradhāyamāne na soceyya na kilameyya na parāmaseyya na parideveyya na urattāliṃ kandeyya na sammohaṃ āpajjeyyā 'ti - hīyamāne na soceyya.

Ākāsaṃ⁴ **na sito siyā** 'ti - **Ākāsaṃ**⁴ vuccati taṇhā: yo rāgo sārāgo -pe-abhihā lobho akusalamūlaṃ. Kiṃkāraṇā ākāsaṃ⁴ vuccati taṇhā? Yāya taṇhāya rūpaṃ ākassati samākassati gaṇhāti parāmasati abhinivisati, vedanaṃ - saññaṃ - saṅkhāre - viññāṇaṃ - gatiṃ - upapattiṃ - paṭisandhiṃ - bhavaṃ - saṃsāraṃ - vaṭṭaṃ ākassati samākassati gaṇhāti parāmasati abhinivisati, taṃkāraṇā ākāsaṃ⁴ vuccati taṇhā.

Ākāsaṃ⁴ **na sito siyā** 'ti - Taṇhānissito na siyā,⁵ taṇhaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya, taṇhāya ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁶ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - ākāsaṃ⁴ na sito siyā.

Tenāha bhagavā:
*“Purāṇaṃ nābhinandeyya
 nave khantiṃ na kubbaye,¹
 hīyamāne na soceyya
 ākāsaṃ⁴ na sito siyā ”*ti.

15 - 11

*Gedhaṃ brūmi mahoghoti
 ājvaṃ⁷ brūmi jappanaṃ,
 ārammaṇaṃ pakammaṇaṃ⁸
 kāmapaṅko duraccayo.*

¹ khantimakubbaye - Syā, PTS.

² vuccati - Ma.

³ rūpavedanāsaññāsaṅkhāraviññāṇā - Ma.

⁴ ākassaṃ - Syā.

⁵ taṇhaṃ na sito siyā - Syā, PTS.

⁶ nissaṭṭho - Syā, PTS.

⁷ ācamaṃ - Syā, PTS.

⁸ pakappaṇaṃ - Syā, PTS.

Không nên tạo ra sự chấp nhận cái mới (ngũ uẩn hiện tại) - Cái mới: nói đến các sắc-thọ-tướng-hành-thức thuộc hiện tại. Không nên tạo ra sự chấp nhận, không nên tạo ra sự mong muốn, không nên tạo ra sự yêu thương, không nên tạo ra sự luyến ái, không nên làm sanh ra, không nên làm sanh khởi, không nên làm hạ sanh, không nên làm phát sanh các hành thuộc hiện tại do tác động của tham ái, do tác động của tà kiến; - ‘không nên tạo ra sự chấp nhận cái mới (ngũ uẩn hiện tại)’ là như thế.

Trong khi (cái gì) đang bị tiêu hoại, không nên sầu muộn: Trong khi (cái gì) đang bị tiêu hoại, đang bị giảm thiểu, đang bị suy giảm, không còn hiện hữu, đang bị đi mất, đang bị biến mất, thì không nên sầu muộn, không nên mệt mỏi, không nên bám víu, không nên than vãn, không nên đấm ngực khóc lóc, không nên đi đến sự mê muội. Trong khi mắt đang bị tiêu hoại, đang bị giảm thiểu, đang bị suy giảm, không còn hiện hữu, đang bị đi mất, đang bị biến mất, – trong khi tai – mũi – lưỡi – thân – sắc – thính – hương – vị – xúc – gia tộc – đồ chúng – chỗ ngụ – lợi lộc – danh vọng – lời khen – hạnh phúc – y phục – đồ ăn khát thực – chỗ nằm ngồi – vật dụng là thuốc men chữa bệnh đang bị tiêu hoại, đang bị giảm thiểu, đang bị suy giảm, không còn hiện hữu, đang bị đi mất, đang bị biến mất, thì không nên sầu muộn, không nên mệt mỏi, không nên bám víu, không nên than vãn, không nên đấm ngực khóc lóc, không nên đi đến sự mê muội; - ‘trong khi (cái gì) đang bị tiêu hoại, không nên sầu muộn’ là như thế.

Không nên phụ thuộc vào sự lôi cuốn - Sự lôi cuốn: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Vì lý do gì mà lôi cuốn được gọi là tham ái? Do tham ái, (chúng sanh) lôi kéo, lôi theo, nắm lấy, bám víu, chấp chặt vào sắc, (chúng sanh) lôi kéo, lôi theo, nắm lấy, bám víu, chấp chặt vào thọ – tưởng – các hành – thức – cảnh giới tái sanh – sự tái sanh – sự nối liền tái sanh – sự hiện hữu – sự luân hồi – sự luân chuyển; vì lý do ấy mà lôi cuốn được gọi là tham ái.

Không nên phụ thuộc vào sự lôi cuốn: Không nên nương tựa tham ái, nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu tham ái; nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với tham ái, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘không nên phụ thuộc vào sự lôi cuốn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Không nên thích thú cái cũ (ngũ uẩn quá khứ),
không nên tạo ra sự chấp nhận cái mới (ngũ uẩn hiện tại),
trong khi (cái gì) đang bị tiêu hoại, không nên sầu muộn,
không nên phụ thuộc vào sự lôi cuốn.”*

15 - 11

*Ta nói thêm khát là ‘dòng lũ lớn,’
Ta nói tham muốn là dòng nước mạnh,
(sự bám vào) đối tượng là sự chấn động,
dục là bãi lầy khó vượt qua được.*

Gedhaṃ brūmi mahoghoti 'ti - Gedho vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Mahogho vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Gedhaṃ brūmi mahoghoti** 'ti gedhaṃ mahoghoti brūmi ācikkhāmi desemi paññapemi¹ paṭṭhapemi vivarāmi vibhajāmi uttānikaromi pakāsemī 'ti - gedhaṃ brūmi mahoghoti.

Ājavaṃ² brūmi jappanaṃ 'ti - Ājavā³ vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Jappanāpi vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. **Ājavaṃ brūmi jappanaṃ** 'ti ājavaṃ² jappanāti brūmi ācikkhāmi –pe– uttānikaromi pakāsemī 'ti - ājavaṃ² brūmi jappanaṃ.

Ārammaṇaṃ pakampanaṃ 'ti - Ārammaṇampi⁴ vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Pakampanampi⁵ vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlan 'ti - ārammaṇaṃ pakampanaṃ.

Kāmapaṅko duraccayo 'ti - Kāmapaṅko kāmakkaddamo kāmakkilesso kāmāpalipo kāmāpalīrodho⁶ duraccayo durativatto duttaro duppataro dussamatikkamo dubbītivatto 'ti - kāmapaṅko duraccayo.

Tenāha bhagavā:

“*Gedhaṃ brūmi mahoghoti ājavaṃ² brūmi jappanaṃ,
ārammaṇaṃ pakampanaṃ⁷ kāmapaṅko duraccayo*”ti.

15 - 12

*Saccā avokkamaṃ⁸ muni thale tiṭṭhati brāhmaṇo,
sabbhaṃ so⁹ paṭinissajja sa ve santo 'ti vuccati.*

Saccā avokkamaṃ muni 'ti - Saccavācāya avokkamanto, sammādiṭṭhiyā avokkamanto, ariyā aṭṭhaṅgikā maggā avokkamanto. **Muni** 'ti monaṃ vuccati ñāṇaṃ –pe– saṅgajālamaticca so muni 'ti - saccā avokkamaṃ muni.

Thale tiṭṭhati brāhmaṇo 'ti - Thalaṃ vuccati amataṃ nibbānaṃ, yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. **Brāhmaṇo** 'ti sattannaṃ dhammānaṃ bāhitattā brāhmaṇo –pe– asito¹⁰ tādi pavuccate sa brahmā. **Thale tiṭṭhati brāhmaṇo** 'ti thale tiṭṭhati,¹¹ dīpe tiṭṭhati, tāṇe tiṭṭhati, leṇe tiṭṭhati, saraṇe tiṭṭhati, abhaye tiṭṭhati, accute tiṭṭhati, amate tiṭṭhati, nibbāne tiṭṭhati 'ti - thale tiṭṭhati brāhmaṇo.

¹ paññāpemi - Syā, PTS.

² ācamāṃ - Syā, PTS.

³ ācamā - Syā, PTS.

⁴ ārammaṇā - Syā, PTS.

⁵ pakampanāpi - Ma;
pakappanāpi - Syā, PTS.

⁶ kāmāpalibodho - Ma, Syā, PTS.

⁷ pakappanaṃ - Syā, PTS.

⁸ avokkamma - PTS.

⁹ sabbaso - Manupa.

¹⁰ anissito - Syā, PTS.

¹¹ brāhmaṇo thale tiṭṭhati - Syā, PTS.

Ta nói thềm khát là ‘dòng lũ lớn’: Thềm khát nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Dòng lũ lớn nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Ta nói thềm khát là ‘dòng lũ lớn’:** Ta nói về, Ta nêu ra, Ta chỉ bảo, Ta thông báo, Ta ấn định, Ta khai mở, Ta chia sẻ, Ta làm rõ, Ta bày tỏ rằng: “Thềm khát là dòng lũ lớn;” - “Ta nói thềm khát là dòng lũ lớn” là như thế.

Ta nói tham muốn là dòng nước mạnh: Dòng nước mạnh nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Tham muốn nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. **Ta nói tham muốn là dòng nước mạnh:** Ta nói về, Ta nêu ra, –nt– Ta làm rõ, Ta bày tỏ rằng: “Tham muốn là dòng nước mạnh;” - “Ta nói tham muốn là dòng nước mạnh” là như thế.

(Sự bám vào) đối tượng là sự chấn động: (Sự bám vào) đối tượng nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Sự chấn động nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện; - ‘(sự bám vào) đối tượng là sự chấn động’ là như thế.

Dục là bãi lầy khó vượt qua được: Dục là bãi lầy, dục là vũng bùn, dục là ô nhiễm, dục là đầm lầy, dục là sự vướng bận khó vượt qua, khó vượt trội, khó vượt lên, khó vượt khỏi, khó vượt qua hẳn, khó vượt qua khỏi; - ‘dục là bãi lầy khó vượt qua được’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Ta nói thềm khát là ‘dòng lũ lớn,’ Ta nói tham muốn là dòng nước mạnh, (sự bám vào) đối tượng là sự chấn động, dục là bãi lầy khó vượt qua được.”

15 - 12

Trong khi không chệch khỏi sự thật, bậc hiền trí, vị Bà-la-môn, đứng ở đất liền. Vị ấy sau khi buông bỏ tất cả, vị ấy quả thật được gọi là ‘bậc an tịnh.’

Trong khi không chệch khỏi sự thật, bậc hiền trí: Trong khi không chệch khỏi lời nói chân thật, trong khi không chệch khỏi chánh kiến, trong khi không chệch khỏi đạo lộ thánh thiện tám chi phần. **Bậc hiền trí:** Bản thể hiền trí nói đến trí, –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí; - ‘trong khi không chệch khỏi sự thật, bậc hiền trí’ là như thế.

Vị Bà-la-môn, đứng ở đất liền: Đất liền nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. **Vị Bà-la-môn:** Bà-la-môn do trạng thái đã loại trừ bảy pháp: –nt– Không nương nhờ, tự tại, vị ấy được gọi là Bà-la-môn. **Vị Bà-la-môn, đứng ở đất liền:** đứng ở đất liền là đứng ở hòn đảo, đứng ở nơi nương náu, đứng ở nơi trú ẩn, đứng ở nơi nương nhờ, đứng ở nơi không sợ hãi, đứng ở Bất Hoại, đứng ở Bất Tử, đứng ở Niết Bàn; - ‘vị Bà-la-môn, đứng ở đất liền’ là như thế.

Sabbaṃ so paṭinissajjā 'ti - Sabbaṃ vuccati dvādasāyatanāni: cakkhuñceva rūpā ca –pe– mano ceva dhammā ca. Yato ajjhattikabāhiresu āyatanesu chandarāgo pahīno hoti ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvakato¹ āyatiṃ anuppādadhammo, ettāvātāpi sabbaṃ cattaṃ hoti vantaṃ muttaṃ pahīnaṃ paṭinissaṭṭhaṃ. Yato taṇhā ca diṭṭhi ca māno ca pahīnā honti acchinnamūlā tālāvattukatā anabhāvakatā² āyatiṃ anuppādadhammā, ettāvātāpi sabbaṃ cattaṃ hoti vantaṃ muttaṃ pahīnaṃ paṭinissaṭṭhaṃ. Yato puññābhisaṅkhāro ca apuññābhisaṅkhāro ca āneñjābhisaṅkhāro ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālāvattukatā anabhāvakatā āyatiṃ anuppādadhammā, ettāvātāpi sabbaṃ cattaṃ hoti vantaṃ muttaṃ pahīnaṃ paṭinissaṭṭhan 'ti - sabbaṃ so paṭinissajja.

Sa ve santoti vuccatī 'ti - So santo upasanto vūpasanto nibbuto paṭippassaddhoti vuccati kathiyati bhaṇiyati dīpiyati vohariyati 'ti³ - sa ve santoti vuccati.

Tenāha bhagavā:
*“Saccā avokkamaṃ⁴ muni
 thale tiṭṭhati brāhmaṇo,
 sabbaṃ so paṭinissajja
 sa ve santoti vuccatī”*ti.

15 - 13

*Sa ve vidvā⁵ sa vedagū
 ñatvā dhammaṃ anissito,
 sammā so loke iriyāno⁶
 na pihetīdha⁷ kassaci.*

Sa ve vidvā sa vedagū 'ti - **Vidvā** 'ti vidvā vijjāgato ñāṇī vibhāvī⁸ medhāvī. **Vedagū** 'ti vedā vuccanti⁹ catusu maggesu ñāṇaṃ –pe– sabbavedanāsu vītarāgo sabbaṃ vedam¹⁰ aticca vedagū so 'ti; - sa ve vidvā sa vedagū.

Ñatvā dhammaṃ anissito 'ti - **Ñatvā** 'ti ñatvā¹¹ jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. 'Sabbe saṅkhārā aniccā 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā, 'sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti –pe– 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ nirodhadhamman 'ti ñatvā jānitvā tulayitvā tīrayitvā vibhāvayitvā vibhūtaṃ katvā. **Anissito** 'ti dve nissayā: taṇhānissayo ca diṭṭhinissayo ca. –pe– ayaṃ taṇhānissayo –pe– ayaṃ diṭṭhinissayo. Taṇhānissayaṃ pahāya diṭṭhinissayaṃ paṭinissajitvā cakkhuṃ anissito – sotaṃ anissito – ghānaṃ anissito –pe– diṭṭha-suta-muta-viññātabbe dhamme anissito anallīno anupagato anajjhosito anadhimutto nikkhanto nissaṭṭho¹² vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - ñatvā dhammaṃ anissito.

¹ anabhāvamaṅkato - Ma;
 anabhāvamaṅgato - Syā, PTS.

² anabhāvamaṅkatā - Ma;
 anabhāvamaṅgatā - Syā, PTS.

³ kathiyati bhaṇiyati dīpiyati vohariyati 'ti - Syā, PTS.

⁴ avokkamma - PTS.

⁵ viddhā - Syā, evaṃ sabbattha.

⁶ iriyāno - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁷ nappihetīdha - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁸ ñāṇī buddhimā vibhāvī - Syā, PTS.

⁹ vuccati - Syā, PTS.

¹⁰ sabbavedam - Syā, PTS.

¹¹ anissitoti ñatvā - Syā, PTS.

¹² nissaṭṭho - Syā, PTS.

Vị ấy sau khi buông bỏ tất cả: Tất cả nói đến mười hai xứ: mắt và các sắc, tai và các thanh, –nt– ý và các pháp. Khi nào sự mong muốn và duyên ái ở các xứ thuộc nội phần và ngoại phần được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì tất cả là đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ. Khi nào tham ái, tà kiến, và ngã mạn được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì tất cả là đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ. Khi nào phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì tất cả là đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ; - ‘vị ấy sau khi buông bỏ tất cả’ là như thế.

Vị ấy quả thật được gọi là ‘bậc an tịnh’: Vị ấy được gọi, được thuyết, được phát ngôn, được giảng giải, được diễn tả là ‘bậc an tịnh, bậc yên tịnh, bậc vắng lặng, bậc tịch diệt, bậc tịch tịnh; - ‘vị ấy quả thật được gọi là bậc an tịnh’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Trong khi không chệch khỏi sự thật, bậc hiền trí,
vị Bà-la-môn, đứng ở đất liền.*

*Vị ấy sau khi buông bỏ tất cả,
vị ấy quả thật được gọi là ‘bậc an tịnh.’”*

15 - 13

Quả thật, vị ấy là bậc đã hiểu biết, vị ấy là bậc đã đạt được sự thông hiểu, sau khi biết được Giáo Pháp, vị ấy không nương tựa (vào tham ái và tà kiến). Vị ấy, trong khi cư xử chân chánh ở thế gian, không mong cầu đối với bất cứ người nào ở nơi đây.

Quả thật, vị ấy là bậc đã hiểu biết, vị ấy là bậc đã đạt được sự thông hiểu - Bậc đã hiểu biết: Bậc đã hiểu biết là vị đã đạt đến kiến thức, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh. **Bậc đã đạt được sự thông hiểu:** sự thông hiểu nói đến trí ở bốn Đạo, –nt– đã xa lìa sự duyên ái đối với tất cả các cảm thọ, sau khi đã vượt qua mọi hiểu biết, vị ấy là bậc đã đạt được sự thông hiểu; - ‘quả thật, vị ấy là bậc đã hiểu biết, vị ấy là bậc đã đạt được sự thông hiểu’ là như thế.

Sau khi biết được Giáo Pháp, vị ấy không nương tựa (vào tham ái và tà kiến) - Sau khi biết: là sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt. Sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: *“Tất cả các hành là vô thường;”* sau khi nhận biết, sau khi biết được, sau khi cân nhắc, sau khi xác định, sau khi minh định, sau khi làm rõ rệt rằng: *“Tất cả các hành là khổ;”* –nt– *“Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt.”* **Không nương tựa:** có hai sự nương tựa: Sự nương tựa vào tham ái và sự nương tựa vào tà kiến. –nt– điều này là sự nương tựa vào tham ái. –nt– điều này là sự nương tựa vào tà kiến. Sau khi dứt bỏ sự nương tựa vào tham ái, sau khi buông bỏ sự nương tựa vào tà kiến, không nương tựa vào mắt, – không nương tựa vào tai, – không nương tựa vào mũi, –nt– không nương tựa vào các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức, không bám vào, không đến gần, không bám chặt, không hướng đến, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘sau khi biết được Giáo Pháp, vị ấy không nương tựa (vào tham ái và tà kiến)’ là như thế.

Sammā so loke iriyāno 'ti - Yato ajjhattikabāhiresu āyatanesu chandarāgo pahīno hoti ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvakato āyatim anuppādadharmo, ettāvatāpi sammā loke carati¹ viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti. Yato puññābhisaṅkhāro ca apuññābhisaṅkhāro ca āneñjābhisaṅkhāro ca pahīnā honti acchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvakatā āyatim anuppādadharmā, ettāvatāpi sammā loke carati¹ viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti 'ti - sammā so loke iriyāno.

Na pihetīdha kassaci 'ti - Pihā vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhiijhā lobho akusalamūlaṃ. Yassesā pihā taṇhā pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā, so kassaci na piheti khattiyassa vā brāhmaṇassa vā vessassa vā suddassa vā gahaṭṭhassa vā pabbajitassa vā devassa vā manussassa vāti - na pihetīdha kassaci.

Tenāha bhagavā:

*“Sa ce vidvā sa vedagū
ñatvā dhammaṃ anissito,
sammā so loke iriyāno
na pihetīdha kassaci”*ti.

15 - 14

*Yodha² kāme accatari
saṅgaṃ loke duraccayaṃ,
na so socati nājjheti
chinnasoto abandhano.*

Yodha kāme accatari saṅgaṃ loke duraccayan 'ti - **Yo** 'ti yo sādiso³ yathā yutto⁴ yathā vihito⁵ yathāpakāro yaṃṭhānaṃpatto⁶ yaṃdhammasamannāgato khattiyō vā brāhmaṇo vā vesso vā suddo vā gahaṭṭho vā pabbajito vā devo vā manusso vā. **Kāmā** 'ti uddānato⁷ dve kāmā vatthukāmā ca kilesakāmā ca –pe– ime vuccanti vatthukāmā. –pe– ime vuccanti kilesakāmā.

Saṅgā 'ti satta saṅgā: rāgasāṅgo dosasāṅgo mohasāṅgo mānasāṅgo ditṭhisāṅgo kilesasāṅgo duccharitasāṅgo. **Loke** 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke. **Saṅgaṃ loke duraccayan** 'ti⁸ yo⁹ kāme ca saṅge ca loke duraccaye durativatte duttare duppatare dussamatikkame dubbinivatte¹⁰ atari¹¹ uttari patari¹² samatikkami vinivattayī 'ti¹³ - yodha kāme accatari saṅgaṃ loke duraccayaṃ.

¹ sammā so loke carati - Syā, PTS.

² yo ca - PTS, Syā, Sīmu 2.

³ yādiso - Ma, Syā, PTS.

⁴ yathāyutto - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁵ yathāvihito - Ma, Syā, PTS.

⁶ yaṃ ṭhānappatto - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁷ udānato - Sīmu 2.

⁸ duraccayanti - Syā, PTS.

⁹ so - Sīmu 2.

¹⁰ dubbitivatte - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

¹¹ attari - Syā, PTS.

¹² pattari - Syā, PTS.

¹³ vitivattayī ti - Ma, Syā, PTS.

Vị ấy, trong khi cư xử chân chánh ở thế gian: Khi nào sự mong muốn và luyện ái ở các xứ thuộc nội phần và ngoại phần được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế (vị ấy) sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng chân chánh ở thế gian. Khi nào phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành¹ được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế (vị ấy) sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng chân chánh ở thế gian; - ‘vị ấy, trong khi cư xử chân chánh ở thế gian’ là như thế.

Không mong cầu đối với bất cứ người nào ở nơi đây: Mong cầu nói đến tham ái, tức là sự luyện ái, luyện ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, sự mong cầu tham ái này là đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy không mong cầu đối với bất cứ vị Sát-đế-ly, hoặc vị Bà-la-môn, hoặc thương buôn, hoặc kẻ nô lệ, hoặc người tại gia, hoặc vị xuất gia, hoặc vị Trời, hoặc người nhân loại nào ở nơi đây; - ‘không mong cầu đối với bất cứ người nào ở nơi đây’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Quả thật, vị ấy là bậc đã hiểu biết, vị ấy là bậc đã đạt được sự thông hiểu, sau khi biết được Giáo Pháp, vị ấy không nương tựa (vào tham ái và tà kiến). Vị ấy, trong khi cư xử chân chánh ở thế gian, không mong cầu đối với bất cứ người nào ở nơi đây.”

15 - 14

*Ở đây, vị nào vượt qua các dục,
sự quuyến luyện ở thế gian khó vượt qua được,
vị ấy không sầu muộn, không ưu tư,
có dòng chảy đã được cắt đứt, không còn sự trôi buộc.*

Ở đây, vị nào vượt qua các dục, sự quuyến luyện ở thế gian khó vượt qua được - Vị nào: Vị nào là người như thế, được gấn bó như thế, được định đặt như thế, có biểu hiện như thế, đã đạt đến địa vị ấy, đã thành tựu phẩm chất ấy, hoặc là vị Sát-đế-ly, hoặc là vị Bà-la-môn, hoặc là thương nhân, hoặc là kẻ nô lệ, hoặc là người tại gia, hoặc là vị xuất gia, hoặc là vị Thiên nhân, hoặc là người nhân loại. **Các dục:** theo sự phân loại thì có hai loại dục: vật dục và ô nhiễm dục. –nt– Các điều này được gọi là vật dục. –nt– Các điều này được gọi là ô nhiễm dục.

Sự quuyến luyện: Có bảy sự quuyến luyện: quuyến luyện do luyện ái, quuyến luyện do sân hận, quuyến luyện do si mê, quuyến luyện do ngã mạn, quuyến luyện do tà kiến, quuyến luyện do ô nhiễm, quuyến luyện do uế hạnh. **Ở thế gian:** ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ. **Sự quuyến luyện ở thế gian khó vượt qua được:** Vị nào đã vượt qua, đã vượt lên, đã vượt khỏi, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi các dục và các sự quuyến luyện ở thế gian (là các pháp) khó vượt qua, khó vượt trội, khó vượt lên, khó vượt khỏi, khó vượt qua hẳn, khó vượt qua khỏi; - ‘ở đây, vị nào vượt qua các dục, sự quuyến luyện ở thế gian khó vượt qua được’ là như thế.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành’ ở trang 732.

Na so socati nājjhetī 'ti - Vipariṇataṃ¹ vatthum na socati; vipariṇatasmiṃ vā vatthusmiṃ na socati; 'cakkhum me² viparaṇatan 'ti na socati; sotaṃ me – ghānaṃ me – jivhā me – kāyo me – rūpā me – saddā me – gandhā me – rasā me – phoṭṭhabbā me – kulaṃ me – gaṇo me – āvāso me – lābho me – yaso me – pasamsā me – sukhaṃ me – cīvaraṃ me – piṇḍapāto me – senāsaṇaṃ me – gilānapaccayabhesajjaparikkhārā me – mātā me – pitā me – bhātā me – bhagini me – putto me – dhītā me – mittā me – amaccā me – ñātī me – sālohitā me³ vipariṇatā 'ti na socati na kilamati na paridevati na urattāḷiṃ kandati na sammohaṃ āpajjati 'ti - na socati. **Nājjhetī** 'ti - nājjheti na ajjheti na upanijjhāyati na nijjhāyati na pajjhāyati; athavā na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati 'ti nājjhetī 'ti⁴ - na so socati nājjheti.

Chinnasoto abandhano 'ti - Sotā vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Yassesā sotā taṇhā pahīnā samucchinnā –pe– ñāṇagginā daḍḍhā; so vuccati chinnasoto. **Abandhanāni** 'ti⁵ rāgabandhanaṃ dosabandhanaṃ mohabandhanaṃ mānabandhanaṃ diṭṭhibandhanaṃ kilesabandhanaṃ duccharitabandhanaṃ. Yassetāni bandhanāni pahīnāni samucchinnāni⁶ –pe– ñāṇagginā daḍḍhāni;⁷ so vuccati abandhano 'ti – chinnasoto abandhano.

Tenāha bhagavā:

*“Yo 'dha kāme accatari
saṅgaṃ loke duraccayaṃ,
na so socati nājjheti
chinnasoto abandhano”*ti.

15 - 15

*Yaṃ pubbe taṃ visosehi
pacchā te māhu kiñcanaṃ,
majjhe ce no gahessasi
upasanto carissasi.*

Yaṃ pubbe taṃ visosehī 'ti - Atīte saṅkhāre ārabha ye kilesā uppajjeyyūṃ, te kilese sosehi visosehi sukkhāpehi visukkhāpehi abijaṃ karohi⁸ pajaha⁹ vinodehi byantikarohi anabhāvaṃ gamehī 'ti; evampi yaṃ pubbe taṃ visosehi. Athavā ye atitā kammābhisaṅkhārā avipakkavipākā, te kammābhisaṅkhāre sosehi visosehi sukkhāpehi visukkhāpehi abijaṃ karohi pajaha¹⁰ vinodehi byantikarohi anabhāvaṃ gamehī 'ti; evampi yaṃ pubbe taṃ visosehi.

¹ vipariṇataṃ vā - Ma, Syā, PTS.

² cakkhu me - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

³ ñāṭisālohitā me - Syā, PTS.

⁴ nājjhetī 'ti - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ abandhano ti - Ma; abandhano ti satta bandhanā ti - Syā, PTS.

⁶ yassete bandhanā pahīnā samucchinnā - Ma.

⁷ daḍḍhā - Ma.

⁸ visukkhāpehi abijaṃ karohi - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ pajahahehi - Syā, PTS.

¹⁰ pajahahehi - Syā;

pajahi - PTS.

Vị ấy không sâu muộn, không ưu tư: (Vị ấy) không sâu muộn về vật đã bị biến đổi; không sâu muộn khi vật bị biến đổi; (nghĩ rằng): “Mắt của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn; (nghĩ rằng): “Tai của ta – “Mũi của ta – “Lưỡi của ta – “Thân của ta – “Các sắc của ta – “Các thanh của ta – “Các hương của ta – “Các vị của ta – “Các xúc của ta – “Gia tộc của ta – “Đồ chúng của ta – “Chỗ ngụ của ta – “Lợi lộc của ta – “Danh vọng của ta – “Lời khen của ta – “Hạnh phúc của ta – “Y phục của ta – “Đồ ăn khát thực của ta – “Chỗ nằm ngồi của ta – “Vật dụng là thuốc men chữa bệnh của ta – “Mẹ của ta – “Cha của ta – “Anh (em) trai của ta – “Chị (em) gái của ta – “Con trai của ta – “Con gái của ta – “Bạn bè của ta – “Thân hữu của ta – “Thân quyến của ta – “Những người cùng huyết thống của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘không sâu muộn’ là như thế. **Không ưu tư:** Không ưu tư là không có ưu tư, không nhận xét, không suy xét, không suy gẫm; hoặc là không bị sanh, không bị già, không bị chết, không từ trần, không sanh ra; - ‘không ưu tư’ là như thế; - ‘vị ấy không sâu muộn, không ưu tư’ là như thế.

Có dòng chảy đã được cắt đứt, không còn sự trói buộc: Dòng chảy nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, dòng chảy tham ái ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là có dòng chảy đã được cắt đứt. **Không còn sự trói buộc:** là sự trói buộc của luyến ái, sự trói buộc của sân hận, sự trói buộc của si mê, sự trói buộc của ngã mạn, sự trói buộc của tà kiến, sự trói buộc của ô nhiễm, sự trói buộc của uế hạnh. Đối với vị nào, các sự trói buộc này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không còn sự trói buộc; - ‘có dòng chảy đã được cắt đứt, không còn sự trói buộc’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Ở đây, vị nào vượt qua các dục,
 sự quuyến luyến ở thế gian khó vượt qua được,
 vị ấy không sâu muộn, không ưu tư,
 có dòng chảy đã được cắt đứt, không còn sự trói buộc.”*

15 - 15

*Điều nào trước đây (quá khứ), người hãy làm khô héo điều ấy.
 Chớ có sự vướng bận sanh khởi đến người sau này (vị lai).
 Nếu người không nắm lấy (điều gì) ở khoảng giữa (hiện tại),
 người sẽ sống, được yên tịnh.*

Điều nào trước đây (quá khứ), người hãy làm khô héo điều ấy: “Những ô nhiễm nào sanh lên liên quan đến các pháp tạo tác thuộc quá khứ, người hãy làm khô cạn, hãy làm khô héo, hãy làm khô ráo, hãy làm khô queo, hãy làm không còn mầm giống, hãy dứt bỏ, hãy xua đi, hãy làm chấm dứt, hãy làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm ấy;” - ‘điều nào trước đây (quá khứ), người hãy làm khô héo điều ấy’ là như vậy. Hoặc là, “các pháp tạo tác là các nghiệp thuộc quá khứ chưa chín muồi hoặc đã trở quả, người hãy làm khô cạn, hãy làm khô héo, hãy làm khô ráo, hãy làm khô queo, hãy làm không còn mầm giống, hãy dứt bỏ, hãy xua đi, hãy làm chấm dứt, hãy làm cho không còn hiện hữu các pháp tạo tác là các nghiệp ấy;” - ‘điều nào trước đây (quá khứ), người hãy làm khô héo điều ấy’ còn là như vậy.

Pacchā te māhu kiñcanaṃ 'ti - Pacchā vuccati anāgataṃ. Anāgate saṅkhāre ārabha yāni uppajjeyyumaṃ rāgakiñcanaṃ dosakiñcanaṃ mohakiñcanaṃ mānakiñcanaṃ diṭṭhikiñcanaṃ kilesakiñcanaṃ duccharitakiñcanaṃ, imāni kiñcanaṇi tuyhaṃ mā ahu, mā pāturakāsi,¹ mā janehi, mā sañjanehi, mā nibbattehi, mā abhinibbattehi,² pajaha,³ vinodehi, byanti⁴karohi, anabhāvaṃ gamehi 'ti - pacchā te māhu kiñcanaṃ.

Majjhe ce no gahessasi 'ti - Majjhaṃ vuccati paccuppanā rūpā vedanā saññā saṅkhārā viññānaṃ,⁵ paccuppanne saṅkhāre taṇhāvasena diṭṭhivasena na gahessasi, na uggahessasi, na gaṇhissasi, na parāmasissasi, nābhivadissasi,⁶ na ajjhessasi,⁷ abhinandanaṃ abhivadaṇaṃ ajjhosaṇaṃ gāhaṃ parāmāsaṃ abhinivesaṃ pajahissasi, vinodessasi,⁸ byanti⁴karissasi, anabhāvaṃ gamehāsi 'ti⁹ - majjhe ce no gahessasi.

Upasanto carissasi 'ti - Rāgassa santattā samitattā upasamitattā¹⁰ dosassa santattā samitattā upasamitattā¹⁰ –pe– sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ santattā samitattā upasamitattā vūpasamitattā vijjhātattā nibbutattā vigatattā paṭippassaddhattā santo upasanto vūpasanto nibbuto paṭippassaddho carissasi viharissasi iriyissasi vattissasi pālessasi¹¹ yapissasi yāpessasi 'ti¹² - upasanto carissasi.

Tenāha bhagavā:

*“Yaṃ pubbe taṃ visosehi pacchā te māhu kiñcanaṃ,
majjhe ce no gahessasi upasanto carissasi”*ti.

15 - 16

*Sabbaso nāmarūpasmiṃ
yassa natthi mamāyitaṃ,
asatā ca na socati
sa ve loke na jīyati.*¹³

Sabbaso nāmarūpasmiṃ yassa natthi mamāyitaṃ 'ti - **Sabbaso** 'ti sabbena sabbhaṃ sabbathā sabbhaṃ asesamaṃ nissesamaṃ pariyādiyana-vacanaṃ¹⁴ etaṃ sabbaso 'ti. **Nāman** 'ti cattāro arūpino khandhā. **Rūpan** 'ti cattāro ca mahābhūtā catunnaṅca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ. **Yassā** 'ti arahato khīṇāsavassa. **Mamāyitaṃ** 'ti¹⁵ dve mamattā: taṇhāmamattaṅca diṭṭhimamattaṅca. –pe– idaṃ taṇhāmamattaṃ. –pe– idaṃ diṭṭhimamattaṃ.

¹ mā akāsi - Ma; mā pātum akāsi - Syā, PTS.

² mā janehi mā sañjanehi mā nibbattehi mā abhinibbattehi - Ma, Syā, PTS. ⁹ gamehāsi ti - Syā, PTS.

³ pajanehi - Syā; pajaha - PTS.

⁴ byantiṃ karohi - Ma.

⁵ rūpavedanāsaññāsaṅkhāraviññānā - Ma.

⁶ na parāmasissasi nābhinandissati nābhicarissasi - Ma;

na parāmasissasi, nābhinandissati nābhivadissasi - Syā, PTS.

⁷ na ajjhossasi - Ma, Syā, PTS.

⁸ vinodissasi - Syā, PTS.

⁹ gamehāsi ti - Syā, PTS.

¹⁰ santattā santo - Syā, PTS.

¹¹ pālessasi - Ma, Syā, PTS.

¹² yāpessasi ti - Ma, Syā, PTS.

¹³ jīyati - Syā, PTS.

¹⁴ pariyādāyavacanaṃ - Syā, PTS.

¹⁵ mamattaṃ ti - Syā, PTS.

Chớ có điều vương bận sanh khởi đến người sau này (vị lai): “Sau này nói đến thời vị lai. Những điều (vương bận) nào sanh lên liên quan đến các pháp tạo tác thuộc vị lai: luyến ái là vương bận, sân hận là vương bận, si mê là vương bận, ngã mạn là vương bận, tà kiến là vương bận, ô nhiễm là vương bận, ướm hạnh là vương bận, mong rằng những điều vương bận này chớ sanh khởi, chớ xuất hiện đến người; người chớ làm sanh ra, chớ làm sanh khởi, chớ làm hạ sanh, chớ làm phát sanh, người hãy dứt bỏ, hãy xua đi, hãy làm chấm dứt, hãy làm cho không còn hiện hữu những điều vương bận này;” - ‘chớ có điều vương bận sanh khởi đến người sau này (vị lai)’ là như thế.

Nếu người không nắm lấy (điều gì) ở khoảng giữa (hiện tại): “Khoảng giữa nói đến các sắc, thọ, tưởng, hành, thức thuộc hiện tại. Người sẽ không chấp nhận, người sẽ không tiếp thu, người sẽ không nắm lấy, người sẽ không bám víu, người sẽ không tán thưởng, người sẽ không bám chặt các pháp tạo tác thuộc hiện tại do tác động của tham ái, do tác động của tà kiến; người sẽ dứt bỏ, sẽ xua đi, sẽ làm chấm dứt, sẽ làm cho không còn hiện hữu sự thích thú, sự tán thưởng, sự bám chặt, sự nắm lấy, sự bám víu, sự chấp chặt;” - ‘nếu người không nắm lấy (điều gì) ở khoảng giữa (hiện tại)’ là như thế.

Người sẽ sống, được yên tịnh: “Do trạng thái đã được an tịnh, do trạng thái đã được yên lặng, do trạng thái đã được yên tịnh đối với luyến ái, do trạng thái đã được an tịnh, do trạng thái đã được yên lặng, do trạng thái đã được yên tịnh đối với sân hận, –nt– do trạng thái đã được an tịnh, do trạng thái đã được yên lặng, do trạng thái đã được yên tịnh, do trạng thái đã được vắng lặng, do trạng thái đã được thiêu hủy, do trạng thái đã được tịch diệt, do trạng thái đã được tách lìa, do trạng thái đã được tịch tịnh đối với tất cả các pháp tạo tác bất thiện, được an tịnh, được yên tịnh, được vắng lặng, được tịch diệt, được tịch tịnh, người sẽ sống, sẽ trú ngụ, sẽ sinh hoạt, sẽ vận hành, sẽ bảo hộ, sẽ hộ trì, sẽ bảo dưỡng;” - ‘người sẽ sống, được yên tịnh’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Điều nào trước đây (quá khứ), người hãy làm khô héo điều ấy. Chớ có sự vương bận sanh khởi đến người sau này (vị lai). Nếu người không nắm lấy (điều gì) ở khoảng giữa (hiện tại), người sẽ sống, được yên tịnh.”

15 - 16

Đối với vị nào không có vật đã được chấp là của ta liên quan đến danh và sắc về mọi phương diện, và (là vị) không sầu muộn do tình trạng không có, vị ấy quả thật không bị thua thiệt ở thế gian.

Đối với vị nào không có vật đã được chấp là của ta liên quan đến danh và sắc về mọi phương diện - Về mọi phương diện: là tất cả theo tổng thể, tất cả trong mọi trường hợp, một cách trọn vẹn, không còn dư sót, từ ‘sabbaso’ này là lối nói của sự bao gồm. **Danh:** Bốn nhóm không có sắc.¹ **Sắc:** là bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió) và sắc liên quan đến bốn yếu tố chính. **Đối với vị nào:** đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. **Vật đã được chấp là của ta:** Có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến.

¹ Bốn nhóm không có sắc: thọ uẩn, tưởng uẩn, hành uẩn, thức uẩn (ND).

Sabbaso nāmarūpasmim yassa natthi mamāyitan 'ti - Sabbaso nāmarūpasmim mamattā yassa natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭippassaddhā abhabbuppattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - sabbaso nāmarūpasmim yassa natthi mamāyitaṃ.

Asatā ca na socatī 'ti - Vipariṇataṃ vā vatthum na socati, vipariṇatasmiṃ vā vatthusmiṃ na socati: 'cakkhum¹ me vipariṇatan 'ti na socati, sotaṃ me – ghānaṃ me – jivhā me – kāyo me – rūpā me – saddā me – gandhā me – rasā me – phoṭṭhabbā me – kulaṃ me – gaṇo me – āvāso me – lābho me –pe– ñāṭisālohitā² me vipariṇatā 'ti na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kandati na sammohaṃ āpajjati 'ti; evampi asatā ca na socati. Athavā asatāya dukkhāya vedanāya phuṭṭho pareto samohito samannāgato na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kandati na sammohaṃ āpajjati 'ti; evampi asatā ca na socati. Athavā cakkhurogena phuṭṭho pareto samohito samannāgato –pe– ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapa³-samphassena phuṭṭho pareto samohito samannāgato na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kandati na sammohaṃ āpajjati 'ti; evampi asatā ca na socati. Athavā, asante asaṃvijjamāne anupalabbhamāne⁴ 'ahu vata me, taṃ vata me natthi, siyā vata me, taṃ vatāhaṃ na labhāmī 'ti na socati na kilamati na paridevati na urattāliṃ kandati na sammohaṃ āpajjati 'ti; evampi asatā ca na socati.

Sa ve loke na jīyatī 'ti⁵ - Yassa 'mayhaṃ vā idaṃ, paresaṃ vā idan 'ti kiñci rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāgataṃ gahitaṃ parāmatṭhaṃ abhiniviṭṭhaṃ ajjhositāṃ adhimuttaṃ atthi, tassa jāni atthi. Bhāsitaṃpi hetāṃ:

1. *"Jiṇṇe⁶ rathasse maṇikuṇḍale⁷ ca putte ca dāre ca tatheva jiṇṇe,⁴ sabbesu bhogesu asevitesu kasmā na santappasi sokakāle?"*
2. *Pubb'eva maccaṃ vijahanti bhogā macco va ne⁸ pubbataraṃ jahāti, asassatā bhogino⁹ kāmakāmī tasmā na socāmahaṃ sokakāle.*
3. *Udeti āpūراتi veti cando atthaṃ¹⁰ gamitvāna¹¹ paleti sūriyo,¹² viditā mayā sattuka¹³ lokadhammā tasmā na socāmahaṃ sokakāle "ti.¹⁴*

¹ cakkhu - Ma, Syā, PTS.

² sālohitā - Ma.

³ sarīsapa - Ma; sirīsapa - Syā; sirīsappa - PTS.

⁴ anupalabbhiyamāne - Syā, PTS.

⁵ jīyatī ti - Syā, PTS.

⁶ jīno - Ma; jinno - Syā, PTS.

⁷ rathassaṃ maṇikuṇḍale - Ma; rathassamaṇikuṇḍale - Syā, PTS.

⁸ macco dhane - Ma.

⁹ asassatā bhāvino - Ma; assakā bhāvino - Syā; asassakā bhāvino - Sīmu 2.

¹⁰ andhaṃ - Ma.

¹¹ tapetvāna - Ma; gametvāna - Syā, PTS.

¹² suriyo - Syā, PTS.

¹³ atṭha - Syā; atṭhaka - Sīmu 2.

¹⁴ Jātaka, Pañcakanipāta, Maṇikuṇḍalajātaka (351).

Đối với vị nào không có vật đã được chấp là của ta liên quan đến danh và sắc về mọi phương diện: trạng thái chấp là của ta liên quan đến danh và sắc về mọi phương diện đối với vị nào là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘đối với vị nào không có vật đã được chấp là của ta liên quan đến danh và sắc về mọi phương diện’ là như thế.

Và (là vị) không sâu muộn do tình trạng không có: (Vị ấy) không sâu muộn về vật đã bị biến đổi; không sâu muộn khi vật bị biến đổi; (nghĩ rằng): “Mắt của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn; (nghĩ rằng): “Tai của ta – “Mũi của ta – “Lưỡi của ta – “Thân của ta – “Các sắc của ta – “Các thính của ta – “Các hương của ta – “Các vị của ta – “Các xúc của ta – “Gia tộc của ta – “Đồ chúng của ta – “Chỗ ngụ của ta – “Lợi lộc của ta –nt– “Những người cùng huyết thống của ta bị biến đổi” mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘và (là vị) không sâu muộn do tình trạng không có’ là như vậy. Hoặc là, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi tình trạng không có, bởi cảm thọ khổ, mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘và (là vị) không sâu muộn do tình trạng không có’ còn là như vậy. Hoặc là, bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi xúc do bệnh ở mắt –nt– bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘và (là vị) không sâu muộn do tình trạng không có’ còn là như vậy. Hoặc là, trong khi không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại (nghĩ rằng): “Quả thật đã có cho ta chăng? Cái ấy quả thật không có cho ta! Quả thật sẽ có cho ta chăng? Quả thật ta không đạt được cái ấy!” mà không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đấm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - ‘và (là vị) không sâu muộn do tình trạng không có’ còn là như vậy.

Vị ấy quả thật không bị thua thiệt ở thế gian: Đối với vị nào, có bất cứ điều gì liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hướng đến (rằng): “Hoặc là cái này thuộc về tôi, hoặc là cái này thuộc về những người khác,” đối với vị ấy, có sự mất mát. Bởi vì, điều này cũng đã được nói đến:

1. *Khi cỗ xe và ngựa, ngọc ma-ni và bông tai bị mất mát,
khi con và vợ bị mất mát tương tự y như thế,
khi tất cả của cải không còn được sử dụng,
tại sao ngài không buồn bực ở thời điểm của sâu muộn?*

2. *Các của cải rời bỏ con người trước (của cải bị mất mát lúc còn sống),
hoặc con người lìa bỏ các của cải trước (chết không đem theo của cải).
Này kẻ mong muốn giữ gìn, các của cải không được trường tồn,
vì thế, Ta không sâu muộn ở thời điểm của sâu muộn.*

3. *Mặt trăng mọc lên, tròn dần rồi lại khuyết.
Mặt trời sau khi lặn xuống thì biến mất.
Này Sattuka, các pháp thế gian đã được Ta nhận biết;
vì thế, Ta không sâu muộn ở thời điểm của sâu muộn.¹*

¹ Bốn Sanh Bông Tai Ngọc Ma-ni (351), TTPV tập 32, trang 207, câu kệ 709, 710.

Yassa ‘mayhaṃ vā idaṃ, paresaṃ vā idan ’ti kiñci rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāṇagataṃ gahitaṃ parāmatṭhaṃ abhinivīṭṭhaṃ ajjhositāṃ adhimuttaṃ natthi, tassa jāni natthi. Bhāsitaṃpi hetā: “Nandasi samaṇā ’ti? ‘Kiṃ laddhā āvuso ’ti? ‘Tena hi samaṇa socasi ’ti? ‘Kiṃ jiyittha¹ āvuso ’ti? ‘Tena hi samaṇa neva nandasi na socasi ’ti? ‘Evamāvuso” ti.²

4. “*Cirassaṃ vata passāma brāhmaṇaṃ parinibbutaṃ, anandiṃ anīghaṃ³ bhikkhuṃ tiṇṇaṃ loke visattikaṃ*” ti.²
- sa ve loke na jīyati.⁴

Tenāha bhagavā:
“*Sabbaso nāmarūpasmiṃ yassa natthi mamāyitaṃ, asatā ca na socati sa ve loke na jīyati*” ti.⁵

15 - 17

Yassa natthi idaṃ meti paresaṃ vāpi kiñcanaṃ, mamattaṃ so asaṃvindaṃ natthi meti na socati.

Yassa natthi idaṃ meti paresaṃ vāpi kiñcanaṃ ’ti - **Yassā** ’ti arahato khīṇāsavassa. Yassa ‘mayhaṃ vā idaṃ paresaṃ vā idan ’ti kiñci rūpagataṃ vedanāgataṃ saññāgataṃ saṅkhāragataṃ viññāṇagataṃ gahitaṃ parāmatṭhaṃ abhinivīṭṭhaṃ ajjhositāṃ adhimuttaṃ natthi na santi na saṃvijjati nūpalabbhati,⁶ pahīnaṃ samucchinnaṃ vūpasantaṃ paṭippassaddhaṃ abhabbuppattikaṃ ṇāṇagginā daḍḍhanti; - evampi ‘yassa natthi idaṃ meti paresaṃ vāpi kiñcanaṃ.’

Vuttaṃ hetāṃ bhagavatā: “Nāyaṃ bhikkhave kāyo tumhākaṃ, napi aññesaṃ. Purāṇamidaṃ bhikkhave kammaṃ abhisāṅkhataṃ abhisāñcetaṃ vedanīyaṃ daṭṭhabbaṃ. Tatra bhikkhave sutavā ariyasāvako paṭiccasamuppādaṃ yeva sādhukaṃ yoniso manasikaroti: Iti imasmiṃ sati idaṃ hoti, imassuppādā idaṃ uppajjati. Imasmiṃ asati idaṃ na hoti, imassa nirodhā idaṃ nirujjhati. Yadi idaṃ avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇaṃ –pe– evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodho –pe– evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti” ti;⁷ - evampi ‘yassa natthi idaṃ meti paresaṃ vāpi kiñcanaṃ.’

¹ jiyittha - Syā, PTS.

² Devaputtasāmyutta, Dutiyavagga.

³ anighaṃ - Syā, PTS.

⁴ jīyati - Syā, PTS.

⁵ jīyati ti - Syā, PTS.

⁶ nupalabbhanti - Ma, Syā, PTS.

⁷ Saṃyuttanikāya, Kalārakkhattiyavagga.

Đối với vị nào, không có bất cứ điều gì liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hưởng đến (ràng): “Hoặc là cái này thuộc về tôi, hoặc là cái này thuộc về những người khác,” đối với vị ấy, không có sự mất mát. Bởi vì, điều này cũng đã được nói đến: “Thưa Sa-môn, ngài có vui thích không?” “Này Thiên tử, đã đạt được cái gì (mà vui thích)?” “Thưa Sa-môn, vậy thì ngài có sâu muộn không?” “Này Thiên tử, cái gì bị mất mát (mà phải sâu muộn)?” “Thưa Sa-môn, vậy thì ngài không vui thích và không sâu muộn?” “Này Thiên tử, đúng vậy.”

4. “Quả thật, sau một thời gian dài, chúng ta nhìn thấy vị Bà-la-môn đã được diệt tắt hoàn toàn, là vị tỳ khưu không có vui thích, không có phiền muộn, đã vượt qua sự vướng mắc này ở thế gian.”

- ‘vị ấy quả thật không bị thua thiệt ở thế gian’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với vị nào không có vật đã được chấp là của ta
liên quan đến danh và sắc về mọi phương diện,
và (là vị) không sâu muộn do tình trạng không có,
vị ấy quả thật không bị thua thiệt ở thế gian.”

15 - 17

Đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’
hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì,
vị ấy, trong lúc không tìm kiếm trạng thái chấp là của ta,
(biết rằng): ‘Không có gì thuộc về ta,’ nhờ thế không sâu muộn.

Đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì - Đối với vị nào: đối với vị A-la-hán có lậu hoặc đã được cạn kiệt. Đối với vị nào, bất cứ điều gì liên quan đến sắc, liên quan đến thọ, liên quan đến tưởng, liên quan đến hành, liên quan đến thức đã được nắm lấy, đã được bám víu, đã được chấp chặt, đã được bám chặt, đã được hưởng đến (ràng): “Hoặc là cái này thuộc về tôi, hoặc là cái này thuộc về những người khác” là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến: “Này các tỳ khưu, thân này không thuộc về các người, cũng không thuộc về những người khác. Này các tỳ khưu, thân này nên được xem là nghiệp cũ đã được tạo tác, đã được cố ý, (và) được cảm thọ. Này các tỳ khưu, về điều ấy, vị đệ tử của các bậc Thánh, có sự nghe nhiều, khéo léo tác ý đúng đường lối về pháp tùy thuận duyên khởi như vậy: “Khi cái này có mặt, cái kia có mặt; do sự sanh khởi của cái này, cái kia sanh khởi. Khi cái này không có mặt, cái kia không có mặt; do sự diệt tận của cái này, cái kia diệt tận. Tức là, do duyên vô minh, các hành (sanh khởi); do duyên các hành, thức (sanh khởi); –nt– Như thế là sự sanh lên của toàn bộ khổ uẩn này. Nhưng chính do sự diệt tận hoàn toàn không còn luyến ái đối với vô minh, có sự diệt tận của các hành –nt– Như thế là sự diệt tận của toàn bộ khổ uẩn này;” - “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” còn là như vậy.

Vuttampi hetam bhagavatā:

1. “*Suññato lokam avekkhassu
mogharāja sadā sato,
attānudiṭṭhiṃ ūhacca
evam maccutaro siyā.
Evam lokam avekkhantam
maccurājā na passatī*”¹.

- evampi ‘yassa natthi idam meti paresam vāpi kiñcanam.’

Vuttampi hetam bhagavatā: “Yaṃ bhikkhave na tumhākaṃ, taṃ pajahatha. Taṃ vo pahīnaṃ dīgharattaṃ hitāya sukhāya bhavissati.² Kiñca bhikkhave na tumhākaṃ? Rūpaṃ bhikkhave na tumhākaṃ, taṃ pajahatha. Taṃ vo pahīnaṃ dīgharattaṃ hitāya sukhāya bhavissati. Vedanā – Saññā – Saṅkhārā – Viññāṇaṃ na tumhākaṃ, taṃ pajahatha. Taṃ vo pahīnaṃ dīgharattaṃ hitāya sukhāya bhavissati. Taṃ kiṃ maññatha bhikkhave yaṃ imasmim jetavane tiṇakatṭhasākhāpalāsaṃ, taṃ jano hareyya vā daheyya³ vā yathā paccayaṃ vā kareyya; api nu tumhākaṃ evamassa: ‘Amhe jano harati vā dahati⁴ vā yathā paccayaṃ vā karotī ’ti? No hetam bhante. Taṃ kissa hetu? Na hi no etaṃ bhante attā vā attaniyaṃ vā ’ti. Evameva⁵ kho bhikkhave yaṃ na tumhākaṃ, taṃ pajahatha. Taṃ vo pahīnaṃ dīgharattaṃ hitāya sukhāya bhavissati.² Kiñca bhikkhave na tumhākaṃ? Rūpaṃ bhikkhave na tumhākaṃ, taṃ pajahatha. Taṃ vo pahīnaṃ dīgharattaṃ hitāya sukhāya bhavissati. Vedanā – Saññā – Saṅkhārā – Viññāṇaṃ na tumhākaṃ, taṃ pajahatha. Taṃ vo pahīnaṃ dīgharattaṃ hitāya sukhāya bhavissatī ”ti.⁶ - evampi ‘yassa natthi idam meti paresam vāpi kiñcanam.’

Bhāsitaṃpi hetam:

2. “*Suddhadhamma⁷ samuppādaṃ suddhasaṅkhārasantatiṃ,
passantassa yathābhūtaṃ na bhayaṃ hoti gāmaṇi.*
3. *Tiṇakatṭhasamaṃ lokam yadā paññāya passati,
nāññaṃ patthayate kiñci aññatra⁸ paṭisandhiyā⁹ ”ti.¹⁰*
– evampi ‘yassa natthi idam meti paresam vāpi kiñcanam.’

Vajirā bhikkhunī māraṃ pāpimantaṃ etadavoca:

4. “*Kinnu¹¹ satto ’ti pacesi māra dīṭṭhigataṃ nu te,
suddhasaṅkhārapuñjoyaṃ nayidha sattopalabbhati.*¹²
5. *Yathāpi¹³ aṅgasambhārā hoti saddo¹⁴ ratho iti,
evam khandhesu santesu hoti sattoti sammuti.*¹⁵

¹ Suttanipāta, Mogharājasutta.

² bhavissatī ’ti - Syā, Sīmu 2.

³ daheyya - Ma, Syā, PTS.

⁴ dahati - Ma, Syā, PTS.

⁵ evam - Syā.

⁶ Khandhasamyutta, Natumhākavagga.

⁷ suddhagama - Syā, PTS.

⁸ na aññatra - Sa, Pu.

⁹ appaṭisandhiyā - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ Adhimuttattheragāthā.

¹¹ kam nu - Ma, Sīmu 2; kannu - Syā.

¹² sattupalabbhati - Ma;
sattūpalabbhati - Syā, PTS.

¹³ yathā hi - Ma.

¹⁴ satto - PTS.

¹⁵ sammati - Syā.

Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến:

1. *“Người hãy xem xét thế giới là trống không, này Mogharāja, hãy luôn luôn có niệm.*

Sau khi nhổ lên tà kiến về tự ngã, như vậy có thể vượt qua sự chết.

Người đang xem xét thế giới như vậy,

Thân Chết không nhìn thấy (người ấy).”

- “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” còn là như vậy.

Bởi vì, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến: “Này các tỳ khưu, cái gì không thuộc về các người, các người hãy dứt bỏ nó. Cái ấy, khi được các người dứt bỏ, sẽ đưa đến sự lợi ích, sự hạnh phúc lâu dài cho các người. Và này các tỳ khưu, cái gì không thuộc về các người? Này các tỳ khưu, sắc không thuộc về các người, các người hãy dứt bỏ nó. Cái ấy, khi được các người dứt bỏ, sẽ đưa đến sự lợi ích, sự hạnh phúc lâu dài cho các người. Thọ – Tưởng – Các hành – Thức không thuộc về các người, các người hãy dứt bỏ nó. Cái ấy, khi được các người dứt bỏ, sẽ đưa đến sự lợi ích, sự hạnh phúc lâu dài cho các người. Này các tỳ khưu, các người nghĩ gì về điều ấy, là việc người ta có thể mang đi cỏ, củi, cành, lá ở khu rừng Jeta này, hoặc có thể đốt cháy chúng, hoặc có thể hành xử chúng tùy theo nhu cầu? Thậm chí ý nghĩ như vậy có thể khởi lên ở các người rằng: ‘Có phải người ta mang chúng ta đi, hoặc đốt cháy chúng ta, hoặc hành xử chúng ta tùy theo nhu cầu không?’” “Bạch Ngài, điều này không đúng.” “Điều ấy có nguyên nhân là gì?” “Bạch Ngài, bởi vì cái ấy (cỏ, củi, cành, lá) không phải là tự ngã của chúng con hoặc thuộc về tự ngã của chúng con.” “Này các tỳ khưu, tương tự y như thế, cái gì không thuộc về các người, các người hãy dứt bỏ nó. Cái ấy, khi được các người dứt bỏ, sẽ đưa đến sự lợi ích, sự hạnh phúc lâu dài cho các người. Và này các tỳ khưu, cái gì không thuộc về các người? Này các tỳ khưu, sắc không thuộc về các người, các người hãy dứt bỏ nó. Cái ấy, khi được các người dứt bỏ, sẽ đưa đến sự lợi ích, sự hạnh phúc lâu dài cho các người. Thọ – Tưởng – Các hành – Thức không thuộc về các người, các người hãy dứt bỏ nó. Cái ấy, khi được các người dứt bỏ, sẽ đưa đến sự lợi ích, sự hạnh phúc lâu dài cho các người;” - “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” còn là như vậy.

Bởi vì, điều này cũng đã được nói đến:

2. *“Này trưởng làng, đối với người đang nhìn thấy đúng theo bản thể sự sanh lên của các pháp một cách rõ rệt, sự liên tục của các hành một cách rõ rệt thì không có sự sợ hãi.*

3. *Khi nào bằng trí tuệ nhìn thấy thế gian giống như cỏ và củi, thì không ước nguyện bất cứ điều gì khác, ngoài trừ sự không còn nối liền tái sanh.”*

- “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” còn là như vậy.

Tỳ khưu ni Vajirā đã nói với Ma Vương ác độc điều này:

4. *“Này Ma Vương, sao người khẳng định là ‘chúng sanh?’ Phải chăng đó là tà kiến của người? Cái này thuần túy là sự chông chất của các hành. Ở đây, chúng sanh không được tìm thấy.*

5. *Giống y như việc ráp chung lại các bộ phận thì có tiếng gọi là ‘cỗ xe,’ tương tự như vậy, khi các uẩn hiện diện thì có sự công nhận là ‘con người’.*

6. *Dukkameva hi sambhoti
dukkhaṃ tiṭṭhati vetti¹ ca,
nāññatra dukkhā sambhoti
nāññaṃ dukkhā nirujjhatī* ”ti.²
- evampi ‘yassa natthi idaṃ meti paresaṃ vāpi kiñcanaṃ.’

“Evameva kho bhikkhave bhikkhu rūpaṃ samannesati³ yāvatā rūpassa gati. Vedanaṃ – Saññaṃ – Saṅkhāre - Viññāṇaṃ samannesati yāvatā viññāṇassa gati. Tassa rūpaṃ samannesato⁴ yāvatā rūpassa gati, vedanaṃ – saññaṃ – saṅkhāre – viññāṇaṃ samannesato yāvatā viññāṇassa gati, yampissa hoti⁵ ahanti vā mamanti vā asmīti vā, tampi tassa na hotī ”ti;⁶ - evampi ‘yassa natthi idaṃ meti paresaṃ vāpi kiñcanaṃ.’

Āyasmā ānando bhagavantaṃ etadavoca: “Suñño loko suñño lokoti bhante vuccati. Kittāvatā nu kho bhante suñño lokoti vuccatī ’ti? Yasmā kho ānanda, suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño lokoti vuccati.⁷ Kiñcānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā? Cakkhuṃ⁸ kho ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā. Rūpā suññā – cakkhuvīññāṇaṃ suññaṃ – cakkhusamphasso suñño – yadidaṃ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, tampi suññaṃ. Sotaṃ suññaṃ – Saddā suññā⁹ – Ghānaṃ suññaṃ – Gandhā suññā¹⁰ – Jivhā suññā – Rasā suññā – Kāyo suñño – Phoṭṭhabbā suññā – Mano suñño – Dhammā suññā¹¹ – Manoviññāṇaṃ suññaṃ – Manosamphasso suñño – yadidaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, tampi suññaṃ attena vā attaniyena vā. Yasmā kho ānanda, suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño loko ’ti vuccatī ”ti;¹² - evampi ‘yassa natthi idaṃ meti paresaṃ vāpi kiñcanaṃ.’

Mamattaṃ so asaṃvindaṃ ’ti - **Mamattā** ’ti dve mamattā: taṇhāmamattañca ditṭhimamattañca –pe– idaṃ taṇhāmamattaṃ –pe– idaṃ ditṭhimamattaṃ. Taṇhāmamattaṃ pahāya ditṭhimamattaṃ paṇinissajitvā mamattaṃ avindanto asaṃvindanto anadhigacchanto appaṭilabhanto ’ti - mamattaṃ so asaṃvindaṃ.

Natthi meti na socatī ’ti - Vipariṇataṃ vā vatthuaṃ na socati, vipariṇatasmim vā vatthusmim na socati. Cakkhu me vipariṇatanti na socati. Sotaṃ me –pe– Sālohitā me vipariṇatā ’ti na socati na kilamati na paridevati na urattālim kandatī sammohaṃ āpajjatī ’ti - natthi meti na socati.

Tenāha bhagavā:

“Yassa natthi idaṃ meti
paresaṃ vāpi kiñcanaṃ,
mamattaṃ so asaṃvindaṃ
natthi meti na socatī ”ti.

¹ veti - Ma, PTS.

² Bhikkhūnīsaṃyutta.

³ sammannesati - PTS.

⁴ sammannesato - PTS.

⁵ yampissa taṃ hoti - Ma;

yampi yassa hoti - Syā, PTS.

⁶ Saṃyuttanikāya, Āsivisavagga.

⁷ vuccatī ti - Syā, PTS.

⁸ cakkhu - Ma, Syā, PTS.

⁹ saddaṃ suññaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ gandhaṃ suññaṃ - Syā, PTS.

¹¹ dhammo suñño - Syā, PTS.

¹² Saṃyuttanikāya, Channavagga.

6. Bởi vì chỉ có khổ được hình thành,
khổ tồn tại và tiêu hoại
không gì khác ngoài khổ được hình thành
không cái gì khác ngoài khổ được diệt tận.”

- “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” còn là như vậy.

“Này các tỳ khưu, tương tự y như thế, vị tỳ khưu quán sát sắc đến luôn cả tiến trình của sắc, quán sát thọ – tưởng – các hành – thức đến luôn cả tiến trình của thức. Trong khi vị ấy đang quán sát sắc đến luôn cả tiến trình của sắc, trong khi đang quán sát thọ – tưởng – các hành – thức đến luôn cả tiến trình của thức, ý niệm về ‘tôi’ hay ‘thuộc về tôi’ hay ‘tôi là’ đều không khởi lên ở vị ấy; - “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” còn là như vậy.

Đại đức Ānanda đã nói với đức Thế Tôn điều này: “Bạch Ngài, ‘thế giới là trống không, thế giới là trống không’ là điều được nói đến. Bạch Ngài, về phương diện nào thì được gọi là: ‘Thế giới là trống không?’” “Này Ānanda, bởi vì quả thật là trống không với tự ngã hoặc với cái thuộc về tự ngã; vì thế, được gọi là: ‘Thế giới là trống không.’ Và này Ānanda, cái gì là trống không với tự ngã hoặc với cái thuộc về tự ngã? Này Ānanda, Mắt là trống không với tự ngã hoặc với cái thuộc về tự ngã. Các sắc là trống không – Nhãn thức là trống không – Nhãn xúc là trống không – Cảm thọ nào sanh lên do duyên nhãn xúc, đầu là lạc, hay là khổ, hay là không khổ không lạc; cảm thọ ấy cũng là trống không. Tai là trống không – Các thanh là trống không – Mũi là trống không – Các hương là trống không – Lưỡi là trống không – Các vị là trống không – Thân là trống không – Các xúc là trống không – Ý là trống không – Các pháp là trống không – Ý thức là trống không – Ý xúc là trống không – Cảm thọ nào sanh lên do duyên ý xúc, đầu là lạc, hay là khổ, hay là không khổ không lạc, cảm thọ ấy cũng là trống không với tự ngã hoặc với cái thuộc về tự ngã. Này Ānanda, bởi vì quả thật là trống không với tự ngã hoặc với cái thuộc về tự ngã; vì thế, được gọi là: ‘Thế giới là trống không.’” - “đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’ hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì” còn là như vậy.

Vị ấy, trong lúc không tìm kiếm trạng thái chấp là của ta - Trạng thái chấp là của ta: Có hai trạng thái chấp là của ta: trạng thái chấp là của ta do tham ái và trạng thái chấp là của ta do tà kiến. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tham ái. –nt– điều này là trạng thái chấp là của ta do tà kiến. Sau khi dứt bỏ trạng thái chấp là của ta do tham ái, sau khi buông bỏ trạng thái chấp là của ta do tà kiến, trong khi không tìm thấy, trong khi không tìm kiếm, trong khi không đạt đến, trong khi không đạt được; - ‘vị ấy, trong lúc không tìm kiếm trạng thái chấp là của ta’ là như thế.

(Biết rằng): ‘Không có gì thuộc về ta,’ nhờ thế không sâu muộn: (Vị ấy) không sâu muộn về vật đã bị biến đổi; không sâu muộn khi vật bị biến đổi. (Nghĩ rằng): “Mắt của ta bị biến đổi,” vị ấy không sâu muộn. (Nghĩ rằng): “Tai của ta –nt– “Những người cùng huyết thống của ta bị biến đổi,” vị ấy không sâu muộn, không mệt mỏi, không than vãn, không đăm ngực khóc lóc, không đi đến sự mê muội; - “(biết rằng): ‘Không có gì thuộc về ta,’ nhờ thế không sâu muộn” là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Đối với vị nào, không có (ý nghĩ): ‘Cái này thuộc về tôi,’
hoặc ‘(Cái này) thuộc về những người khác’ về bất cứ điều gì,
vị ấy, trong lúc không tìm kiếm trạng thái chấp là của ta,
(biết rằng): ‘Không có gì thuộc về ta,’ nhờ thế không sâu muộn.”

15 - 18

*Aniṭṭhurī ananugiddho¹
anejo sabbadhī samo,
tamānisaṃsaṃ pabrūmi
pucchito avikampinaṃ.*

Aniṭṭhurī ananugiddho anejo sabbadhī samo 'ti - Katamaṃ niṭṭhuriyaṃ? Idhekacco niṭṭhuriyo² hoti paralābhasakkāragarukāramānavandanapūjanāsu issati usūyati³ issaṃ bandhati; yaṃ evarūpaṃ niṭṭhuriyaṃ niṭṭhuriyakammaṃ issā issāyanā issāyitattaṃ⁴ usūyā usūyanā⁵ usūyāyitattaṃ,⁶ idaṃ vuccati niṭṭhuriyaṃ. Yassettaṃ niṭṭhuriyaṃ pahīnaṃ samucchinnaṃ –pe– ñāṇagginā daḍḍhaṃ; so vuccati aniṭṭhurīti.⁷ **Ananugiddho** 'ti - Gedho vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Yassetto gedho pahīno samucchinnō –pe– ñāṇagginā daḍḍho; so vuccati ananugiddho. So rūpe agiddho sadde –pe– diṭṭhasutamuta-viññātabbesu dhammesu agiddho agathito⁸ amucchito anajjhoppaṇṇo vītagedho vigatagedho cattagedho vantagedho muttagedho pahīnagedho paṭinissatṭhagedho vītārāgo vigatarāgo cattārāgo vantarāgo muttarāgo pahīnarāgo paṭinissatṭharāgo nicchāto nibbuto sītibhūto sukhaṭṭisaṃvedī brahmabhūtena attanā viharatī 'ti - aniṭṭhurī ananugiddho.

Anejo sabbadhī samo 'ti - **Ejā** vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Yassetā ejā taṇhā pahīnā samucchinnā –pe–ñāṇagginā daḍḍhā, so vuccati anejo. Ejāya pahīnattā anejo. So lābhe'pi na iñjati, alābhepi na iñjati yasepi na iñjati, ayasepi na iñjati, pasamsāyapi na iñjati, nindāyapi na iñjati, sukhepi na iñjati, dukkhepi na iñjati, na calatī na vedhatī nappavedhatī na sampavedhatī 'ti - anejo. **Sabbadhī samo** 'ti – Sabbamaṃ vuccati dvādasāyatanaṇi: cakkhu ceva⁹ rūpā ca –pe– mano ceva dhammā ca. Yato ajjhattikabāhiresu āyatanesu chandarāgo pahīno hoti ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃ kato¹⁰ āyatimaṃ anuppādadhammo, so vuccati sabbadhī samo. So sabbattha tādi¹¹ sabbattha majjhatto sabbattha upekkhako 'ti - anejo sabbadhī samo.

¹ anānugiddho - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² niṭṭhurī - Syā, PTS.

³ usūyati - Syā; upasūyati - PTS.

⁴ issāyitattaṃ - PTS.

⁵ usūyā usūyanā - Syā, PTS.

⁶ usūyitattaṃ - Ma;
ussūyitattaṃ - Syā, PTS.

⁷ aniṭṭhurī ti aniṭṭhurī - Syā, PTS.

⁸ agadhito - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ cakkhuñceva - Sīmu.

¹⁰ anabhāvaṅgato - Syā, PTS;

anabhāvakato - Sīmu 1.

¹¹ sabbattha samo sabbattha tādi - Syā, PTS.

15 - 18

*Không ganh ghét, không thèm khát,
không dục vọng, bình đẳng ở mọi nơi,
điều ấy là sự lợi ích mà Ta nói,
khi được hỏi về vị không lay động.*

Không ganh ghét, không thèm khát, không dục vọng, bình đẳng ở mọi nơi: Điều nào là sự ganh ghét? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó là có sự ganh ghét, rồi ganh tỵ, khó chịu, trói buộc lòng ganh tỵ với sự lợi lộc, trọng vọng, cung kính, sùng bái, kính lễ, cúng dường của vị khác; sự ganh ghét nào có hình thức như vậy là hành động ganh ghét, sự ganh tỵ, biểu hiện ganh tỵ, trạng thái ganh tỵ, sự khó chịu, biểu hiện khó chịu, trạng thái khó chịu; điều này được gọi là sự ganh ghét. Đối với vị nào, sự ganh ghét này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không ganh ghét. **Không thèm khát:** Thèm khát nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, sự thèm khát ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không thèm khát. Vị ấy không thèm khát ở sắc, ở thính, –nt– không thèm khát ở các pháp đã được thấy–đã được nghe–đã được cảm giác–đã được nhận thức, không bị buộc trói, không bị mê mẩn, không bị gàn gù, có sự thèm khát đã được xa lìa, có sự thèm khát đã được tách lìa, có sự thèm khát đã được từ bỏ, có sự thèm khát đã được tẩy trừ, có sự thèm khát đã được giải thoát, có sự thèm khát đã được dứt bỏ, có sự thèm khát đã được buông bỏ, có sự luyến ái đã được xa lìa, có sự luyến ái đã được tách lìa, có sự luyến ái đã được từ bỏ, có sự luyến ái đã được tẩy trừ, có sự luyến ái đã được giải thoát, có sự luyến ái đã được dứt bỏ, có sự luyến ái đã được buông bỏ, không còn khao khát, được tịch diệt, có trạng thái mát mẻ, có sự cảm thọ lạc, sống với trạng thái cao thượng tự thân; - ‘không ganh ghét, không thèm khát’ là như thế.

Không dục vọng, bình đẳng ở mọi nơi - Dục vọng: nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, dục vọng tham ái ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không dục vọng. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với dục vọng mà trở thành không dục vọng. Vị ấy không xao động vì lợi lộc, không xao động vì không lợi lộc, không xao động vì danh vọng, không xao động vì không danh vọng, không xao động vì lời khen, không xao động vì lời chê, không xao động vì hạnh phúc, không xao động vì khổ đau, không dao động, không run rẩy, không chấn động, không rung động; - ‘không dục vọng’ là như thế. **Bình đẳng ở mọi nơi:** Mọi nơi nói đến mười hai xứ: mắt và các sắc, –nt– ý và các pháp. Khi nào sự mong muốn và luyến ái ở các xứ thuộc nội phần và ngoại phần được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, vị ấy được gọi là bình đẳng ở mọi nơi. Vị ấy tự tại ở tất cả các nơi, trung dung ở tất cả các nơi, hành xả ở tất cả các nơi; - ‘không dục vọng, bình đẳng ở mọi nơi’ là như thế.

Tamānisamsaṃ pabrūmi pucchito avikampinan 'ti - Avikampinaṃ puggalaṃ puṭṭho¹ pucchito yācito ajjesito pasādito ime cattāro ānisamsaṃse pabrūmi: so² anīṭṭhurī ananugiddho anejo sabbadhi samoti brūmi ācikkhāmi –pe– pakāsemī 'ti - tamānisamsaṃ pabrūmi pucchito avikampinaṃ.

Tenāha bhagavā:
 “Anīṭṭhurī ananugiddho
 anejo sabbadhī samo,
 tamānisamsaṃ pabrūmi
 pucchito avikampinan ”ti.

15 - 19

*Anejassa vijānato
 natthi kāci nisaṅkhiti,³
 virato so viyārambhā⁴
 khemaṃ passati sabbadhi.*

Anejassa vijānato 'ti - Ejā vuccati taṇhā, yo rāgo sārāgo –pe– abhijjhā lobho akusalamūlaṃ. Yassesā evaṃ taṇhā pahīnā samucchinnā –pe– ñāṇagginā daḍḍhā; so vuccati anejo. Ejāya pahīnattā anejo. So lābhepi na iñjati, alābhepi na iñjati, yasepi na iñjati, ayasepi na iñjati, pasamsāyapi na iñjati, nindāyapi na iñjati, sukhepi na iñjati, dukkhepi na iñjati, na calati na vedhati nappavedhati na sampavedhati. **Anejassa vijānato** 'ti⁵ - Jānato ājānato vijānato paṭivijānato paṭivijjhato, ‘sabbe saṅkhārā aniccā 'ti jānato ājānato vijānato paṭivijānato paṭivijjhato, ‘sabbe saṅkhārā dukkhā 'ti –pe– ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ 'ti jānato ājānato vijānato paṭivijānato paṭivijjhato 'ti - anejassa vijānato.

Natthi kāci nisaṅkhiti 'ti - Nisaṅkhitiyo vuccanti puññābhisaṅkhāro apuññābhisaṅkhāro āneñjābhisaṅkhāro. Yato puññābhisaṅkhāro ca apuññābhisaṅkhāro ca āneñjābhisaṅkhāro ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvaṃkatā āyatim anuppādadhammā, ettāvatā nisaṅkhitiyo natthi na santi na saṃvijjanti nūpalabbhanti, pahīnā samucchinnā vūpasantā paṭipassaddhā abhappattikā ñāṇagginā daḍḍhā 'ti - natthi kāci nisaṅkhiti.

¹ puggalānaṃ puṭṭho - Syā, PTS.

² yo so - Ma, Syā, PTS.

³ nisaṅkhati - Ma.

⁴ viyārabbhā - Ma.

[a] Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepakaṇḍa; Khuddakavatthuvibhaṅga.

⁵ na vedhati nappavedhati na sampavedhatīti - anejassa. Vijānatoti - Ma, Syā, PTS.

Điều ấy là sự lợi ích mà Ta nói, khi được hỏi về vị không lay động: Khi được hỏi về người không lay động, khi được vấn, được yêu cầu, được thỉnh cầu, được đặt niềm tin, Ta nói về bốn điều lợi ích này; Ta nói, Ta nêu ra, –nt– Ta bày tỏ rằng: “Vị ấy không ganh ghét, không thèm khát, không dục vọng, bình đẳng ở mọi nơi;” - ‘điều ấy là sự lợi ích mà Ta nói, khi được hỏi về vị không lay động’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Không ganh ghét, không thèm khát,
 không dục vọng, bình đẳng ở mọi nơi,
 điều ấy là sự lợi ích mà Ta nói,
 khi được hỏi về vị không lay động.”*

15 - 19

*Đối với vị không dục vọng, đang nhận thức,
 thì không có bất cứ sự tích lũy nghiệp nào.
 Vị ấy, đã tránh xa khỏi sự tạo nghiệp,
 nhìn thấy an toàn ở mọi nơi.*

Đối với vị không dục vọng, đang nhận thức: Dục vọng nói đến tham ái, tức là sự luyến ái, luyến ái mãnh liệt, –nt– tham đắm, tham, cội nguồn của bất thiện. Đối với vị nào, dục vọng tham ái ấy đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là không dục vọng. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với dục vọng mà trở thành không dục vọng. Vị ấy không xao động vì lợi lộc, không xao động vì không lợi lộc, không xao động vì danh vọng, không xao động vì không danh vọng, không xao động vì lời khen, không xao động vì lời chê, không xao động vì hạnh phúc, không xao động vì khổ đau, không dao động, không run rẩy, không chấn động, không rung động; - ‘đối với vị không dục vọng’ là như thế.¹ **Đang nhận thức:** đang hiểu biết, đang nhận biết, đang nhận thức, đang thừa nhận, đang thấu triệt. Đối với vị đang hiểu biết, đang nhận biết, đang nhận thức, đang thừa nhận, đang thấu triệt rằng: “*Tất cả các hành là vô thường;*” đối với vị đang hiểu biết, đang nhận biết, đang nhận thức, đang thừa nhận, đang thấu triệt rằng: “*Tất cả các hành là khổ;*” –nt– “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt;*” - ‘đối với vị không dục vọng, đang nhận thức’ là như thế.

Thì không có bất cứ sự tích lũy nghiệp nào: Các sự tích lũy nghiệp nói đến phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành.² Khi nào phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế thì các sự tích lũy nghiệp là không có, không hiện hữu, không tìm thấy, không tồn tại, đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ; - ‘thì không có bất cứ sự tích lũy nghiệp nào’ là như thế.

¹ Dịch theo văn bản *Pāli* của Tam Tạng Miến Điện, Thái Lan, và PTS (ND).

² Xem Phần Phụ Chú về ‘Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành’ ở trang 732.

Virato so viyārambhā 'ti - Viyārambho vuccati puññābhisaṅkhāro apuññābhisaṅkhāro āneñjābhisaṅkhāro. Yato puññābhisaṅkhāro ca apuññābhisaṅkhāro ca āneñjābhisaṅkhāro ca pahīnā honti, ucchinnamūlā tālavatthukatā anabhāvaṃkatā āyatim anuppādadhammā; ettāvatā ārabbhā viyārambhā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto¹ nissaṭṭho² vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti³ - virato so viyārambhā.

Khemaṃ passati sabbadhī 'ti - Rāgo bhayakaro, doso bhayakaro, moho bhayakaro –pe– bhayakarā kilesā. Bhayakarassa rāgassa pahīnattā –pe– bhayakarānaṃ kilesānaṃ pahīnattā sabbattha khemaṃ passati, sabbattha abhayaṃ passati, sabbattha anītikaṃ passati, sabbattha anupaddavaṃ passati, sabbattha anupassaggaṃ⁴ passati 'ti - khemaṃ passati sabbadhī.

Tenāha bhagavā:
 “Anejassa vijānato
 natthi kāci nisaṅkhiti,
 virato so viyārambhā
 khemaṃ passati sabbadhī”ti.

15 - 20

Na samesu na omesu
 na ussesu vadate muni,
 santo so vītamacchero,⁵
 nādeti na nirassatī 'ti (bhagavā).

Na samesu na omesu na ussesu vadate muni 'ti - **Monam** vuccati ñāṇaṃ, yā paññā pajānaṇā –pe– saṅgajālamaticca so muni 'ti. Muni seyyohamasmīti vā, sadiso hamasmīti vā, hīno hamasmīti vā na vadati na katheti na bhaṇati na dīpayati na voharatī 'ti - na samesu na omesu na ussesu vadate muni.

Santo so vītamacchero 'ti - **Santo** 'ti rāgassa santattā samitattā santo, dosassa - mohassa –pe– sabbākusalābhisaṅkhārānaṃ santattā samitattā vūpasamitattā vijjhātattā nibbutattā vigatattā paṭipassaddhattā santo upasanto vūpasanto nibbuto paṭipassaddho 'ti – santo so. **Vītamacchero** 'ti pañca macchariyāni: āvāsamacchariyaṃ –pe– gāho; idaṃ vuccati macchariyaṃ.⁶ Yassetam macchariyaṃ pahīnaṃ samucchinaṃ –pe– ñāṇagginā daḍḍham; so vuccati vītamaccharo vigatamaccharo cattamaccharo vantamaccharo muttamaccharo pahīnamaccharo paṭinissaṭṭhamaccharo 'ti - santo so vītamacchero.

¹ nikkhito - PTS.

² nissatṭho - Syā, PTS.

³ vihareyyā ti - PTS.

⁴ sabbattha anupasaggaṃ passati sabbattha anupasaṭṭhantaṃ passatīti - Ma; sabbattha anupasaggaṃ passati sabbattha passaddham passatīti - Syā, PTS.

⁵ vītamaccharo - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁶ gāho vuccati macchariyaṃ - Ma, PTS.

Vị ấy, đã tránh xa khỏi sự tạo nghiệp: Sự tạo nghiệp nói đến phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành. Khi nào phúc hành, phi phúc hành, và bất động hành được dứt bỏ, có rễ đã được cắt lìa, như cây thốt-nốt đã bị cụt ngọn, đã bị làm cho không còn hiện hữu, không còn điều kiện sanh khởi trong tương lai, cho đến như thế nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với khởi đầu, với sự tạo nghiệp, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘vị ấy, đã tránh xa khỏi sự tạo nghiệp’ là như thế.

Nhìn thấy an toàn ở mọi nơi: Luyến ái là nhân tố gây ra sợ hãi, sân hận là nhân tố gây ra sợ hãi, si mê là nhân tố gây ra sợ hãi, –nt– các ô nhiễm là các nhân tố gây ra sợ hãi. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với nhân tố gây ra sợ hãi là luyến ái –nt– Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các nhân tố gây ra sợ hãi là các ô nhiễm, vị ấy nhìn thấy an toàn ở mọi nơi, nhìn thấy không sợ hãi ở mọi nơi, nhìn thấy không tai họa ở mọi nơi, nhìn thấy không bất hạnh ở mọi nơi, nhìn thấy không nguy hiểm ở mọi nơi; - ‘nhìn thấy an toàn ở mọi nơi’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:
*“Đối với vị không dục vọng, đang nhận thức,
 thì không có bất cứ sự tích lũy nghiệp nào.
 Vị ấy, đã tránh xa khỏi sự tạo nghiệp,
 nhìn thấy an toàn ở mọi nơi.”*

15 - 20

“Bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém, không là trong số những người ưu việt. Được an tịnh, đã xa lìa sự bòn xén, vị ấy không nắm giữ, không rời bỏ” (đức Thế Tôn nói vậy).

Bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém, không là trong số những người ưu việt - Bản thể hiền trí: nói đến trí, tức là tuệ, sự nhận biết –nt– đã vượt qua sự quyến luyến và mạng lưới (tham ái và tà kiến), vị ấy là hiền trí. Bậc hiền trí không mô tả, không thuyết, không phát ngôn, không giảng giải, không diễn tả rằng: “Ta là ngang bằng,” hoặc “Ta là tốt hơn,” hoặc “Ta là thua kém;” - ‘bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém, không là trong số những người ưu việt’ là như thế.

Được an tịnh, vị ấy đã xa lìa sự bòn xén - An tịnh: Trạng thái được an tịnh, trạng thái được yên lặng đối với luyến ái là an tịnh; trạng thái được an tịnh, trạng thái được yên lặng, trạng thái được vắng lặng, trạng thái được thiêu hủy, trạng thái được tịch diệt, trạng thái được tách lìa, trạng thái được tịch tịnh đối với sân hận – đối với si mê –nt– đối với tất cả các pháp tạo tác bất thiện là an tịnh, yên tịnh, vắng lặng, tịch diệt, tịch tịnh; - ‘vị ấy được an tịnh’ là như thế. **Đã xa lìa sự bòn xén:** Có năm loại bòn xén: bòn xén về chỗ ở –nt– sự nắm lấy, điều này được gọi là bòn xén. Đối với vị nào, sự bòn xén này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, –nt– đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vị ấy được gọi là có sự bòn xén đã được xa lìa, có sự bòn xén đã được tách lìa, có sự bòn xén đã được từ bỏ, có sự bòn xén đã được tẩy trừ, có sự bòn xén đã được giải thoát, có sự bòn xén đã được dứt bỏ, có sự bòn xén đã được buông bỏ; - ‘được an tịnh, vị ấy đã xa lìa sự bòn xén’ là như thế.

Nādeti na nirassatīti bhagavā 'ti - **Nādetī** 'ti rūpaṃ nādiyati¹ na upādiyati na gaṇhāti na parāmasati nābhinivisati. Vedanaṃ – saññaṃ – saṅkhāre – viññāṇaṃ – gatiṃ – uppattiṃ – paṭisandhiṃ – bhavaṃ – saṃsāraṃ – vaṭṭaṃ nādiyati² na upādiyati na gaṇhāti na parāmasati nābhinivisatī 'ti - nādeti. **Na nirassatī** 'ti rūpaṃ na pajahati na vinodeti na byantikaroti na anabhāvaṃ gameti. Vedanaṃ – saññaṃ – saṅkhāre – viññāṇaṃ – gatiṃ uppattiṃ – paṭisandhiṃ – bhavaṃ – saṃsāraṃ – vaṭṭaṃ na pajahati na vinodeti na byantikaroti na anabhāvaṃ gameti.³ **Bhagavā** 'ti gārāvādhivacanaṃ –pe– sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - nādeti na nirassatīti bhagavā 'ti.⁴

Tenāha bhagavā:

“Na samesu na omesu
na ussesu vadate muni,
santo so vītamacchero
nādeti na nirassatī 'ti bhagavā”ti.

**Attadaṇḍasuttaniddeso samatto
paṇṇarasamo.**

--ooOoo--

16. SĀRIPUTTASUTTANIDDESO

Atha sāriputtasuttaniddeso vuccati:

16 - 1

Na me diṭṭho ito pubbe
(iccāyasmā sāriputto)
na suto uda kassaci,
evaṃ vagguvado satthā
tusitā gaṇimāgato.

Na me diṭṭho ito pubbe 'ti ito pubbe me mayā na⁵ diṭṭhapubbo so bhagavā iminā cakkhunā iminā attabhāvena; yadā bhagavā tāvatimsabhavane pārīcchattakamūle paṇḍukambalasilāyaṃ vassaṃ vuttho⁶ devagaṇaparivuto majjhe maṇimayena sopānena saṅkassanagaraṃ otiṇṇo, imaṃ dassanaṃ pubbe na diṭṭho 'ti - na me diṭṭho ito pubbe.

Iccāyasmā sāriputto 'ti - **Iccā** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūri akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbatametam 'iccā 'ti. **Āyasmā** 'ti piyavacanaṃ garuvacanaṃ sagāravasappatissavacanametam 'āyasmā 'ti. **Sāriputto** 'ti tassa therassa nāmaṃ saṅkhā samaññā paññatti vohāro nāmaṃ nāmakammaṃ nāmadheyyaṃ nirutti byañjanaṃ abhilāpo 'ti - iccāyasmā sāriputto.

¹ rūpaṃ nādeti nādiyati - Syā, PTS.

² vaṭṭaṃ nādeti nādiyati - Syā, PTS.

³ gametīti na nirassatī - Syā, PTS.

⁴ nādeti na nirassatīti bhagavā 'ti - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ na mayā - PTS.

⁶ vuttho - Syā, PTS.

Vị ấy không nắm giữ, không rời bỏ - Không nắm giữ: Vị ấy không nắm giữ, không chấp thủ, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt sắc. Vị ấy không nắm giữ, không chấp thủ, không nắm lấy, không bám víu, không chấp chặt thọ – tưởng – các hành – thức – cảnh giới tái sinh – sự tái sinh – sự nối liền tái sinh – sự hiện hữu – sự luân hồi – sự luân chuyển; - ‘không nắm giữ’ là như thế. **Không rời bỏ:** Vị ấy không dứt bỏ, không xua đi, không làm chấm dứt, không làm cho không còn hiện hữu sắc. Vị ấy không dứt bỏ, không xua đi, không làm chấm dứt, không làm cho không còn hiện hữu thọ – tưởng – các hành – thức – cảnh giới tái sinh – sự tái sinh – sự nối liền tái sinh – sự hiện hữu – sự luân hồi – sự luân chuyển. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. –nt– sự quy định do việc chứng ngộ, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘vị ấy không nắm giữ, không rời bỏ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bậc hiền trí không mô tả (bản thân) là trong số những người ngang bằng, không là trong số những người thấp kém, không là trong số những người ưu việt. Được an tịnh, đã xa lìa sự bòn xén, vị ấy không nắm giữ, không rời bỏ” (đức Thế Tôn nói vậy).

Diễn Giải Kinh Uế Hạnh của Bản Thân được đầy đủ - phần thứ mười lăm.

--ooOoo--

16. DIỄN GIẢI KINH VỀ SĀRIPUTTA

Giờ phần Diễn Giải Kinh về Sāriputta được nói đến:

16 - 1

*Từ đây trở về trước, con chưa từng được thấy,
(Đại đức Sāriputta đã nói thế ấy),
hoặc chưa từng được nghe của bất cứ người nào.
Bậc Đạo Sư, vị có giọng nói êm dịu như thế,
bậc có đô chúng, đã đi đến từ cõi trời Tusitā.*

Từ đây trở về trước, con chưa từng được thấy: Từ đây trở về trước, đức Thế Tôn ấy chưa được thấy trước đây bởi chính tôi bằng con mắt này, bởi bản ngã này; vào lúc đức Thế Tôn, sau khi trải qua mùa (an cư) mưa ở cung trời Tam Thập, tại gốc cây san hô, nơi báo tọa của đức Trời Sakka,¹ được tháp tùng bởi hội chúng chư Thiên, đã ngự xuống thành Saṅkassa bằng cầu thang làm bằng ngọc ma-ni (đặt) ở chính giữa; cảnh tượng này trước đây chưa được nhìn thấy; - ‘từ đây trở về trước, con chưa từng được thấy’ là như thế.

Đại đức Sāriputta đã nói thế ấy - Thế ấy: Từ ‘iccā’ này là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Đại đức:** Từ ‘āyasmā’ này là lời nói yêu mến, lời nói kính trọng, lời nói có sự tôn kính và có sự phục tùng. **Sāriputta:** là tên của vị trưởng lão ấy, là sự ấn định, sự chỉ định, sự quy định, sự diễn tả, tên gọi, sự đặt tên, sự định danh, từ mô tả, tên hiệu, từ kêu gọi; - ‘đại đức Sāriputta đã nói thế ấy’ là như thế.

¹ paṇḍukambalasilāyaṃ: dịch sát nghĩa sẽ là “ở tầng đá phủ tấm mền màu cam” (ND).

Na suto uda kassacī 'ti - **Nā** 'ti paṭikkhepo. **Udā** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūri akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbatāmetam udāti. **Kassacī** 'ti kassaci khattiyassa vā brāhmaṇassa vā vessassa vā suddassa vā gahaṭṭhassa vā pabbajitassa vā devassa vā manussassa vā 'ti - na suto uda kassaci.

Evam vagguvado satthā 'ti - Evam vagguvado madhuravado pemaṇiyavado hadayaṅgamavado karavīkarutamañjughoso.¹ Aṭṭhaṅgasamannāgato kho pana tassa bhagavato mukhato ghoso niccharati: vissatṭho ca viññeyyo² ca mañju ca savaniyo ca bindu³ ca avisārī ca gambhīro ca ninnādī ca. Yathāparisaṃ⁴ kho pana so bhagavā sarena viññāpeti; na assa⁵ bahiddhā parisāya ghoso niccharati. Brahmassarō kho pana so bhagavā karavīkabhāṇī 'ti - evam vagguvado.

Satthā 'ti satthā bhagavā satthavāho. Yathā satthavāho satte kantāraṃ tāreti, corakantāraṃ tāreti, vālakantāraṃ tāreti, dubhikkhakantāraṃ tāreti, nirudakakantāraṃ tāreti, uttāreti, nittāreti,⁶ patāreti, khemantabhūmiṃ sampāpeti, evamevaṃ bhagavā satthavāho satte kantāraṃ tāreti; jātikantāraṃ tāreti, jarākantāraṃ tāreti, byādhikantāraṃ tāreti, maraṇakantāraṃ tāreti, sokakantāraṃ tāreti, paridevakantāraṃ tāreti, dukkhakantāraṃ tāreti, domanassūpāyāsakantāraṃ tāreti, rāgakantāraṃ tāreti, dosakantāraṃ tāreti, mohakantāraṃ tāreti, mānakantāraṃ tāreti, diṭṭhikantāraṃ tāreti, kilesakantāraṃ tāreti, duccharitakantāraṃ tāreti, rāgagahaṇaṃ tāreti, dosagahaṇaṃ tāreti, mohagahaṇaṃ tāreti, mānagahaṇaṃ tāreti, diṭṭhigahaṇaṃ tāreti, kilesagahaṇaṃ tāreti, duccharitagahaṇaṃ tāreti, uttāreti, nittāreti, patāreti, khemantaṃ amataṃ nibbānaṃ sampāpeti 'ti - evampi bhagavā satthavāho.

Athavā bhagavā netā vinetā anunetā paññāpetā⁷ nijjhāpetā pekkhetā pasādetā 'ti - evampi bhagavā satthavāho.

Athavā bhagavā anuppannassa maggassa uppādetā asaṅjātassa maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū maggavidū maggakovido. Maggānugā ca panassa⁸ etarahi sāvakā viharanti pacchā samannāgatā 'ti evampi bhagavā satthavāho 'ti - evam vagguvado satthā.

¹ karavīkarudamañjussaro - Syā, PTS.

² suviññeyyo - Syā, PTS.

³ bindhu - PTS.

⁴ yadā parisam - Syā, PTS.

⁵ tassa - Syā, PTS.

⁶ nitthāreti - PTS.

⁷ paññāpetā - Ma; saññāpetā - Syā, PTS.

⁸ ca pana - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

Hoặc chưa từng được nghe của bất cứ người nào - Chưa từng: là sự phủ định. **Hoặc:** Từ ‘*udā*’ này là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Của bất cứ người nào:** của bất cứ ai, của vị Sát-đế-ly, hoặc của vị Bà-la-môn, hoặc của thương buôn, hoặc của kẻ nô lệ, hoặc của người tại gia, hoặc của vị xuất gia, hoặc của vị Trời, hoặc của người nhân loại; - ‘hoặc chưa từng được nghe của bất cứ người nào’ là như thế.

Bậc Đạo Sư, vị có giọng nói êm dịu như thế: Giọng nói êm dịu như thế là giọng nói ngọt ngào, giọng nói đáng yêu, giọng nói đi vào trái tim, có âm thanh dịu dàng như tiếng hót của loài chim *karavīka*. Hơn nữa, âm thanh phát ra từ miệng của đức Thế Tôn ấy có tám yếu tố: không bị lấp bấp, có thể hiểu được, dịu dàng, nghe êm tai, chắc nịch, không bị loãng, sâu sắc, và có âm vang. Hơn nữa, đức Thế Tôn ấy giảng giải cho hội chúng như thế ấy bằng tiếng nói; âm giọng của Ngài không thoát ra bên ngoài của hội chúng. Hơn nữa, đức Thế Tôn ấy có âm thanh của Phạm Thiên, có giọng nói của loài chim *karavīka*; - ‘vị có giọng nói êm dịu’ là như thế.

Bậc Đạo Sư: Bậc Đạo Sư là đức Thế Tôn, người chỉ đạo đoàn xe. Giống như người chỉ đạo đoàn xe giúp chúng sanh vượt qua hiểm lộ, giúp vượt qua hiểm lộ có trộm cướp, giúp vượt qua hiểm lộ có thú dữ, giúp vượt qua hiểm lộ có khó khăn về vật thực, giúp vượt qua hiểm lộ không có nước, giúp cho vượt lên, giúp cho vượt ra, giúp cho vượt khỏi, giúp cho đạt đến vùng đất hoàn toàn an ổn, tương tự như vậy, đức Thế Tôn là người chỉ đạo đoàn xe giúp chúng sanh vượt qua hiểm lộ, giúp vượt qua hiểm lộ của sanh, giúp vượt qua hiểm lộ của già, giúp vượt qua hiểm lộ của bệnh, giúp vượt qua hiểm lộ của chết, giúp vượt qua hiểm lộ của sâu muộn, giúp vượt qua hiểm lộ của than vãn, giúp vượt qua hiểm lộ của khổ, giúp vượt qua hiểm lộ của ưu phiền và lo âu, giúp vượt qua hiểm lộ của luyến ái, giúp vượt qua hiểm lộ của sân hận, giúp vượt qua hiểm lộ của si mê, giúp vượt qua hiểm lộ của ngã mạn, giúp vượt qua hiểm lộ của tà kiến, giúp vượt qua hiểm lộ của ô nhiễm, giúp vượt qua hiểm lộ của uế hạnh, giúp vượt qua sự nắm giữ của luyến ái, giúp vượt qua sự nắm giữ của sân hận, giúp vượt qua sự nắm giữ của si mê, giúp vượt qua sự nắm giữ của ngã mạn, giúp vượt qua sự nắm giữ của tà kiến, giúp vượt qua sự nắm giữ của ô nhiễm, giúp vượt qua sự nắm giữ của uế hạnh, giúp cho vượt lên, giúp cho vượt ra, giúp cho vượt khỏi, giúp cho đạt đến vùng đất hoàn toàn an ổn, Bất Tử, Niết Bàn; - ‘đức Thế Tôn, người chỉ đạo đoàn xe’ là như vậy.

Hoặc là, đức Thế Tôn là bậc Hương Đạo, bậc Hương Dẫn, bậc Đoàn Nghi, bậc Truyền Đạt, bậc Truyền Thụ, bậc Khởi Mở, bậc Khởi Tín; - ‘đức Thế Tôn, người chỉ đạo đoàn xe’ còn là như vậy.

Hoặc là, đức Thế Tôn là vị làm sanh khởi Đạo Lộ chưa được sanh khởi, là vị làm sanh ra Đạo Lộ chưa được sanh ra, là vị tuyên thuyết Đạo Lộ chưa được tuyên thuyết, là vị biết về Đạo Lộ, là vị hiểu rõ về Đạo Lộ, là vị rành rẽ về Đạo Lộ. Và hơn nữa, những người đi theo Đạo Lộ, là các đệ tử của Ngài, hiện nay đang an trú và sau này sẽ thành tựu (Đạo Lộ ấy); - ‘đức Thế Tôn, người chỉ đạo đoàn xe’ còn là như vậy; - ‘Bậc Đạo Sư, vị có giọng nói êm dịu như thế’ là như vậy.

Tusitā gaṇimāgato 'ti - Bhagavā tusitā kāyā¹ cavitvā sato sampajāno mātukucchiṃ okkanto 'ti - evampi tusitā gaṇimāgato. Athavā devā vuccanti tusitā;² te tuṭṭhā santuṭṭhā attamanā pamuditā pītisomanassajātā; devalokato³ gaṇiṃ āgatoti evampi tusitā gaṇimāgato. Athavā arahanto vuccanti tusitā.⁴ Te tuṭṭhā santuṭṭhā attamanā paripuṇṇasaṅkappā. Arahantānaṃ gaṇiṃ āgato 'ti - evampi tusitā gaṇimāgato. **Gaṇī** 'ti gaṇī bhagavā; gaṇācariyoti gaṇī; gaṇassa satthāti gaṇī; gaṇaṃ pariharatīti gaṇī; gaṇaṃ ovadatīti gaṇī; gaṇamanusāsātīti gaṇī; visārado gaṇaṃ upasaṅkamatīti gaṇī; gaṇossa⁵ sussūsati sotaṃ odahati aññā cittaṃ upaṭṭhapetīti gaṇī; gaṇaṃ akusalā uṭṭhāpetvā⁶ kusale patiṭṭhapetīti gaṇī; bhikkhugaṇassa gaṇī, bhikkhunīgaṇassa gaṇī, upāsakagaṇassa gaṇī, upāsikāgaṇassa gaṇī, rājagaṇassa gaṇī, khattiyagaṇassa - brāhmaṇagaṇassa - vessagaṇassa - suddagaṇassa - devagaṇassa - brahmagaṇassa gaṇī, saṅghī, gaṇī, gaṇācariyo. **Āgato** 'ti āgato upāgato samupāgato⁷ sampatto⁸ saṅkassanagarānaṃ 'ti - tusitā gaṇimāgato.

Tenāha thero sāriputto:
*“Na me diṭṭho ito pubbe
 (iccāyasmā sāriputto)
 na suto uda kassaci,
 evaṃ vagguvado satthā
 tusitā gaṇimāgato”*ti.

16 - 2

*Sadevakassa lokassa
 yathā dissati cakkhumā,
 sabbaṃ tamaṃ vinodetvā
 ekova⁹ ratimajjhagā.*

Sadevakassa lokassā 'ti - sadevakassa lokassa samārakassa sabrahmakassa sassamaṇabrāhmaṇiṃ pajāya sadevamanussāyā 'ti - sadevakassa lokassa.

Yathā dissati cakkhumā 'ti - Yathā bhagavantaṃ tāvatimsabhavane pārīcchattakamūle paṇḍukambalasilāyaṃ nisinnaṃ dhammaṃ desentaṃ devatā passanti, tathā manussā passanti; yathā manussā passanti, tathā devatā passanti; yathā devānaṃ dissati, tathā manussānaṃ dissati; yathā manussānaṃ dissati, tathā devānaṃ dissati 'ti - evampi 'yathā dissati cakkhumā.' Yathā vā pan' eke¹⁰ bhonto samaṇabrāhmaṇā adantā dantavaṇṇena dissanti, asantā santavaṇṇena dissanti, anupasantā upasantavaṇṇena dissanti, anibbutā nibbutavaṇṇena dissanti.

¹ tusitakāyā - Ma.

² tusitā vuccanti devā - Syā, PTS.

³ tusitadevalokato - Syā, PTS.

⁴ tusitā vuccanti arahanto - Syā, PTS.

⁵ gaṇassa - Ma, Syā, PTS, Sa.

⁶ vutṭhāpetvā - Ma, Syā, PTS.

⁷ upagato samupagato - Ma, Syā, PTS.

⁸ samupapanno - Ma, Sīmu.

⁹ eko ca - PTS.

¹⁰ pan' ete - Syā, PTS.

Bậc có đồ chúng, đã đi đến từ cõi trời Tusitā: Đức Thế Tôn, sau khi lìa khỏi hội chúng Tusitā, có niệm, có sự nhận biết rõ, đã ngự xuống vào thai bào của người mẹ; - ‘bậc có đồ chúng, đã đi đến từ cõi trời Tusitā’ là như vậy. Hoặc là, chư Thiên được gọi là Tusitā; các vị ấy vui sướng, vừa lòng, hoan hỷ, vui mừng, sanh tâm phi lạc; Ngài đã đi đến vị thế của bậc có đồ chúng từ thế giới chư Thiên; - ‘bậc có đồ chúng, đã đi đến từ cõi trời Tusitā’ còn là như vậy. Hoặc là, các vị A-la-hán được gọi là Tusitā; các vị ấy vui sướng, vừa lòng, hoan hỷ, có tâm tư hoàn mãn; Ngài đã đi đến vị thế của bậc có đồ chúng của các vị A-la-hán; - ‘bậc có đồ chúng, đã đi đến từ cõi trời Tusitā’ còn là như vậy. **Bậc có đồ chúng:** Đức Thế Tôn là bậc có đồ chúng; ‘vị thầy của đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘bậc đạo sư của đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị chăm nom đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị giáo huấn đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị chỉ dạy đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị tự tin tiếp cận đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘đối với Ngài, đồ chúng lắng nghe, lóng tai nghe, thiết lập tâm mong muốn hiểu biết’ là bậc có đồ chúng; ‘vị đưa đồ chúng ra khỏi bất thiện pháp và sách tấn thiện pháp’ là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng tỳ khưu là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng tỳ khưu ni là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng nam cư sĩ là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng nữ cư sĩ là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng vua chúa là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng Sát-đế-ly – vị có đồ chúng Bà-la-môn – vị có đồ chúng thương buôn – vị có đồ chúng nô lệ – vị có đồ chúng chư Thiên – vị có đồ chúng Phạm Thiên là bậc có đồ chúng; vị có hội chúng là bậc có đồ chúng, là vị thầy của đồ chúng. **Đã đi đến:** đã đi đến, đã đi đến gần, đã tiến đến gần, đã đạt đến thành Sankassa; - ‘bậc có đồ chúng, đã đi đến từ cõi trời Tusitā’ là như thế.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:

*“Từ đây trở về trước, con chưa từng được thấy,
(Đại đức Sāriputta đã nói thế ấy),
hoặc chưa từng được nghe của bất cứ người nào,
Bậc Đạo Sư, vị có giọng nói êm dịu như thế,
bậc có đồ chúng, đã đi đến từ cõi trời Tusitā.”*

16 - 2

*Đối với thế gian có cả chư Thiên,
bậc Hữu Nhân được nhìn thấy là như thế.
Sau khi xua đi tất cả tâm tôi,
chỉ một mình, Ngài đã đạt đến sự khoái cảm.*

Đối với thế gian có cả chư Thiên: đối với thế gian tính luôn cõi chư Thiên, cõi Ma Vương, cõi Phạm Thiên, cho đến dòng dõi Sa-môn, Bà-la-môn, chư Thiên và loài người; - ‘đối với thế gian có cả chư Thiên’ là như thế.

Bậc Hữu Nhân được nhìn thấy là như thế: Chư Thiên nhìn thấy đức Thế Tôn ngồi ở cung trời Tam Thập, tại gốc cây san hô, nơi bảo tọa của đức Trời Sakka đang thuyết Pháp như thế nào, loài người nhìn thấy như thế ấy; loài người nhìn thấy như thế nào, chư Thiên nhìn thấy như thế ấy; Ngài được nhìn thấy giữa chư Thiên như thế nào, Ngài được nhìn thấy giữa loài người như thế ấy; Ngài được nhìn thấy giữa loài người như thế nào, Ngài được nhìn thấy giữa chư Thiên như thế ấy; - ‘bậc Hữu Nhân được nhìn thấy là như thế’ là như vậy. Hoặc ngược lại, giống như một số tôn giả Sa-môn và Bà-la-môn, không rèn luyện, được nhìn thấy có vẻ đã được rèn luyện; không an tịnh, được nhìn thấy có vẻ đã được an tịnh; không yên tịnh, được nhìn thấy có vẻ đã được yên tịnh; không tịch tịnh, được nhìn thấy có vẻ đã được tịch tịnh.

1. “*Patirūpako mattikākuṇḍalova
lohaḍḍhamāsova¹ suvaṇṇachanno,
caranti loke parivārachannā
anto asuddhā bahi sobhamānā*”²ti.
Na bhagavā evaṃ³ dissati.

Bhagavā bhūtena tacchena tathena yāthāvena aviparītena⁴ sabhāvena danto dantavaṇṇena dissati, santo santavaṇṇena dissati, upasanto upasantavaṇṇena dissati, nibbuto nibbutavaṇṇena dissati; akappita⁵-iriyāpathā ca buddhā bhagavanto paṇidhisampanṇā ’ti - evampi ‘yathā dissati cakkhumā.’ Athavā bhagavā visuddhasaddo gatakittisaddasiloko⁶ nāgabhavane ca supaṇṇabhavane ce yakkhabhavane ca asurabhavane ca gandhabbhavane ca mahārājabhavane ca indabhavane ca brahmabhavane ca devabhavane ca ediso ca tādiso ca⁷ tato ca bhiyyo ’ti - evampi ‘yathā dissati cakkhumā.’ Athavā bhagavā dasahi balehi samannāgato catuhi vesārajjehi catuhi paṭisambhidāhi chahi abhiññāhi chahi buddhadhammehi tejena ca balena ca guṇena ca viriyena ca paññāya ca dissati ñāyati paññāyati.

2. “*Dūre santo pakāśenti himavantova pabbato,
asantettha na dissanti ratti⁸ khittā yathā sarā*”⁹ti.
Evampi ‘yathā dissati cakkhumā.’

Cakkhumā ’ti bhagavā pañcahi cakkhūhi cakkhumā: maṃsacakkhunāpi cakkhumā, dibbacakkhunāpi¹⁰ cakkhumā, paññācakkhunāpi cakkhumā, buddhacakkhunāpi cakkhumā, samantacakkhunāpi cakkhumā.

Kathaṃ bhagavā maṃsacakkhunāpi cakkhumā? Maṃsacakkhumhi bhagavato pañca vaṇṇā saṃvijjanti: nīlo ca vaṇṇo pītako ca vaṇṇo lohitaḥ ca vaṇṇo kaṇho ca vaṇṇo odāto ca vaṇṇo. Akkhillomāni ca bhagavato - yattha ca¹¹ akkhillomāni patitṭhitāni taṃ nīlaṃ hoti sunīlaṃ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ ummāpupphasamānaṃ.¹² Tassa parato pītakaṃ hoti supītakaṃ suvaṇṇavaṇṇaṃ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ kaṇikārapupphasamānaṃ.¹³ Ubhato akkhikūṭāni bhagavato lohitaḥ honti sulohitaḥ, pāsādikaṃ dassaneyyāni indagopakasamānāni. Majjhe kaṇhaṃ hoti sukaṇhaṃ alūkhaṃ siniddhaṃ¹⁴ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ addāriṭṭhaka-samānaṃ.¹⁵ Tassa parato odātaṃ hoti su-odātaṃ setaṃ paṇḍaraṃ pāsādikaṃ dassaneyyaṃ osadhītārakāsamānaṃ.¹⁶ Tena bhagavā pākatikena maṃsacakkhunā attabhāvapariyāpanna purimasucaritakammābhinibbattena samantā yojanaṃ passati divā ceva rattiṅca.

¹ lohamāso va - Syā, PTS.

² Kosalasaṃyutta - Dutiyavagga.

³ evampi - Syā, PTS.

⁴ aviparittena - PTS.

⁵ akappita - Syā, PTS.

⁶ bhāṭakittisaddasiloko - Syā, PTS.

⁷ etādiso ca tādiso ca - Syā, PTS.

⁸ rattiṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ Dhammapada, Pakiṇṇakavagga.

¹⁰ dibbena cakkhunāpi - PTS.

¹¹ yattha ca bhagavato - Syā, PTS.

¹² ummāpupphasamānaṃ - Ma;
ummārapupphasamānaṃ - Syā.

¹³ kaṇikārapupphasamānaṃ - Syā, PTS.

¹⁴ suddhaṃ - Ma, Sīmu 2.

¹⁵ aḷāriṭṭhaka-samānaṃ - Syā;
aḷārikatṭhaka-samānaṃ - PTS;
bhaddāriṭṭhaka-samānaṃ - Sa.

¹⁶ osadhītāraka-samānaṃ - Ma, Syā, PTS.

1. “Tựa như bông tai làm bằng đất sét là đồ giả mạo, tựa như một nửa tiền bằng đồng được phủ lên lớp vàng, chúng sống ở thế gian, được che đậy dưới lớp vỏ bọc, bên trong thì không trong sạch, bên ngoài thì sáng rỡ.”

Đức Thế Tôn được nhìn thấy không là như vậy.

Đức Thế Tôn, theo sự thật, với sự đúng đắn, bằng thực thể, với sự xác đáng, với sự không bị sai lệch, với sự đúng theo bản thể, là đã được rèn luyện, Ngài được nhìn thấy với sắc thái đã được rèn luyện; đã được an tịnh, Ngài được nhìn thấy với sắc thái đã được an tịnh; đã được yên tịnh, Ngài được nhìn thấy với sắc thái đã được yên tịnh; đã được tịch tịnh, Ngài được nhìn thấy với sắc thái đã được tịch tịnh; và chư Phật Thế Tôn có các oai nghi không phải sắp đặt (trước), các Ngài đã thành tựu về nguyện vọng; - ‘bậc Hữu Nhân được nhìn thấy là như thế’ còn là như vậy. Hoặc là, đức Thế Tôn có thanh danh, đã đạt đến danh thơm và tiếng tốt như thế này, như thế khác, và còn hơn thế nữa ở cõi rồng, ở cõi linh điều, ở cõi Dạ-xoa, ở cõi A-tu-la, ở cõi Càn-thát-bà, ở cõi Tứ Đại Thiên Vương, ở cõi Trời Đế Thích, ở cõi Phạm Thiên, và ở cõi chư Thiên; - ‘bậc Hữu Nhân được nhìn thấy là như thế’ còn là như vậy. Hoặc là, đức Thế Tôn đã được thành tựu mười lực, bốn pháp tự tin, bốn tuệ phân tích, sáu thắng trí, sáu pháp của vị Phật; Ngài được nhìn thấy, được biết, được nhận biết do oai lực, do năng lực, do đức hạnh, do sự tinh tấn, và do tuệ.

2. “Những người tốt tỏa sáng ở nơi xa, ví như núi Hi-mã-lạp.

Những kẻ xấu ở đây (vẫn) không được nhìn thấy, giống như những mũi tên được bắn ra vào ban đêm.”

‘Bậc Hữu Nhân được nhìn thấy là như thế’ còn là như vậy.

Bậc Hữu Nhân: Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhân với năm loại nhãn (con mắt): bậc Hữu Nhân với nhục nhãn, bậc Hữu Nhân với Thiên nhãn, bậc Hữu Nhân với Tuệ nhãn, bậc Hữu Nhân với Phật nhãn, bậc Hữu Nhân với Toàn nhãn.

Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhân với nhục nhãn nghĩa là thế nào? Ở nhục nhãn của đức Thế Tôn hiện hữu năm màu sắc: màu xanh, màu vàng, màu đỏ, màu đen, và màu trắng. Và các lông mi của đức Thế Tôn: nơi nào các lông mi mọc, màu xanh ở nơi ấy là màu xanh tuyền, duyên dáng, đáng nhìn, như là hoa của cây *ummā*. Phần bên ngoài xung quanh nơi ấy có màu vàng, là màu vàng tuyền, màu của kim loại vàng, duyên dáng, đáng nhìn, như là hoa của cây *kaṇikāra*. Hai bên đuôi mắt của đức Thế Tôn có màu đỏ, là màu đỏ tuyền, duyên dáng, đáng nhìn, như là màu của loài mối cánh. Chính giữa (hai con mắt) có màu đen, là màu đen tuyền, không sần sùi, bóng láng, duyên dáng, đáng nhìn, như là màu trái *addāriṭṭhaka*. Phần bên ngoài xung quanh nơi ấy có màu trắng, là màu trắng tuyền, trắng tinh, trắng sáng, duyên dáng, đáng nhìn, như là ngôi sao *osadhī*. Nhục nhãn tự nhiên ấy, nương ở kim thân, đã được sanh lên do hạnh nghiệp tốt đẹp trong thời quá khứ; thông qua nó, đức Thế Tôn nhìn thấy xung quanh một do-tuần, ban ngày và luôn cả ban đêm.

Yadā hi¹ caturaṅgasamannāgato andhakāro hoti: suriyo ca atthaṅgato² hoti, kāḷapakkho ca uposatho hoti, tibbo ca vanasaṅḍo hoti, mahā ca kāḷamegho³ abbhūṭṭhito hoti, evarūpepi caturaṅgasamannāgate andhakāre samantā yojanaṃ passati. Natthi so kuḍḍo⁴ vā kavāṭaṃ vā pākāro vā pabbato vā gaccho vā latā vā āvaraṇaṃ rūpānaṃ dassanāya. Ekañce tilaphalaṃ nimittaṃ katvā tilavāhe pakkhipeyya, taññeva tilaphalaṃ uddhareyya. Evaṃ parisuddhaṃ bhagavato pākatiṃ maṃsacakkhu. Evaṃ bhagavā maṃsacakkhunāpi cakkhumā.

Kathaṃ bhagavā dibbena cakkhunāpi⁵ cakkhumā? Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti: ‘Ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā, vacīduccaritena samannāgatā, manoduccaritena samannāgatā ariyānaṃ upavādakā, micchādiṭṭhikā, micchādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedaṃ parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapannā. Ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā, vacīsucaritena samannāgatā, manosucaritena samannāgatā, ariyānaṃ anupavādakā, sammādiṭṭhikā, sammādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedaṃ parammaraṇā sugatiṃ saggamaṃ lokamaṃ upapannā ’ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne uppajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti. Ākaṅkhamāno ca bhagavā ekampi lokadhātumaṃ passeyya, dvepi lokadhātuyomaṃ passeyya, tissopi lokadhātuyomaṃ passeyya, catassopi⁶ lokadhātuyomaṃ passeyya, pañcapi lokadhātuyomaṃ passeyya, dasapi lokadhātuyomaṃ passeyya, viṣatimpi⁷ lokadhātuyomaṃ passeyya, tiṃsampi lokadhātuyomaṃ passeyya, cattāḷisampi lokadhātuyomaṃ passeyya, paññāsampi lokadhātuyomaṃ passeyya, saḥassimpi cūlanikaṃ lokadhātumaṃ passeyya, dviṣaḥassimpi majjhikaṃ lokadhātumaṃ passeyya, tiṣaḥassimpi⁸ mahāsaḥassimaṃ lokadhātumaṃ passeyya. Yāvatakaṃ⁹ pana ākaṅkheyya, tāvatakaṃ passeyya. Evaṃ parisuddhaṃ bhagavato dibbacakkhu. Evaṃ bhagavā dibbena cakkhunāpi cakkhumā.

Kathaṃ bhagavā paññācakkhunāpi cakkhumā? Bhagavā mahāpañño puthupañño hāsupañño¹⁰ javanapañño tikkhapañño nibbedhikapañño paññāpabhedakusalo pabhinnañño adhigatapaṭisambhido catuvesārajappatto dasabaladhārī purisāsabho purisāsīho purisanāgo purisājāñño purisadhoreyho¹¹ anantañño anantatejo anantayasa aḍḍho mahaddhano dhanavā netā vinetā anunetā paññāpetā¹² nijjhāpetā pekkhetā¹³ pasādetā.

¹ yadāpi - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

² atthaṅgato - Syā, PTS.

³ akāḷamegho - Syā, PTS.

⁴ kuḍḍo - Ma; kūṭo - Syā, PTS.

⁵ cakkhunā - Sīmu 2.

⁶ catusso pi - PTS.

⁷ viṣam pi - Ma, Syā, PTS.

⁸ tiṣaḥassimpi lokadhātumaṃ passeyya - Ma, Syā.

⁹ so yāvatakaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ hāsapañño - Ma, Syā, PTS.

¹¹ purisadhoreyho - Syā, PTS.

¹² paññāpetā - Ma;

saññāpetā - Syā, PTS.

¹³ pekkhetā - Syā, PTS.

Ngay cả vào lúc tối tăm nhất hội đủ bốn yếu tố: Mặt trời đã lặn xuống, vào ngày trai giới thuộc hạ huyền (đêm cuối tháng âm lịch), nơi khu rừng già sâu thẳm, và có đám mây đen lớn trôi dật; ngay cả vào lúc tối tăm hội đủ bốn yếu tố có hình thức như thế, Ngài cũng vẫn nhìn thấy xung quanh một do-tuần. Ở nơi nào đâu có vách tường, cánh cửa, tường thành, ngọn núi, bụi rậm, hoặc dây leo, cũng không là sự ngăn trở việc nhìn thấy các hình thể. Nếu sau khi làm dấu một hạt mè rồi ném vào cỗ xe chở hạt mè, Ngài vẫn có thể nhặt lên chính hạt mè ấy. Nhục nhãn tự nhiên của đức Thế Tôn là thanh tịnh như vậy. Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhãn với nhục nhãn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhãn với Thiên nhãn nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn, với Thiên nhãn thanh tịnh vượt trội loài người, nhìn thấy các chúng sanh trong khi chết đi rồi sanh lại (trở thành) hạ tiện, cao quý, đẹp đẽ, xấu xí, sung sướng, (hay) đau khổ, vị ấy biết được rằng các chúng sanh đều đi theo nghiệp tương ứng: “Quả vậy, những chúng sanh đang hiện hữu này có uế hạnh về thân, có uế hạnh về khẩu, có uế hạnh về ý, vu khống các bậc Thánh, theo tà kiến, tán thành các hành động do tà kiến. Những kẻ ấy, khi tan rã thân xác và chết đi, bị sanh vào đọa xứ, cõi khổ, nơi trừng phạt, địa ngục. Trái lại, những chúng sanh đang hiện hữu này có thiện hạnh về thân, có thiện hạnh về khẩu, có thiện hạnh về ý, không vu khống các bậc Thánh, theo chánh kiến, tán thành các hành động do chánh kiến. Những người ấy, khi tan rã thân xác và chết đi, được sanh vào chốn an vui, cõi Trời, thế gian (này).” Như thế, bằng Thiên nhãn thanh tịnh vượt trội loài người, Ngài nhìn thấy các chúng sanh trong khi chết đi rồi sanh lại (trở thành) hạ tiện, cao quý, đẹp đẽ, xấu xí, sung sướng, (hay) đau khổ, Ngài biết được rằng các chúng sanh đều đi theo nghiệp tương ứng. Và trong khi mong muốn, đức Thế Tôn có thể nhìn thấy một thế giới,¹ có thể nhìn thấy hai thế giới, có thể nhìn thấy ba thế giới, có thể nhìn thấy bốn thế giới, có thể nhìn thấy năm thế giới, có thể nhìn thấy mười thế giới, có thể nhìn thấy hai mươi thế giới, có thể nhìn thấy ba mươi thế giới, có thể nhìn thấy bốn mươi thế giới, có thể nhìn thấy năm mươi thế giới, có thể nhìn thấy nhất thiên – tức Tiểu thế giới, có thể nhìn thấy nhị thiên – tức Trung thế giới, có thể nhìn thấy tam thiên – tức Đại Thiên thế giới.² Hơn nữa, Ngài mong muốn đến chừng nào thì Ngài có thể nhìn thấy đến chừng ấy. Thiên nhãn của đức Thế Tôn là thanh tịnh như vậy. Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhãn với Thiên nhãn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhãn với Tuệ nhãn nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn là bậc có tuệ vĩ đại, có tuệ rộng lớn, có tuệ vi tiểu, có tuệ tốc hành, có tuệ sắc bén, có tuệ thấu suốt, là bậc thiện xảo trong việc chia chẻ bằng tuệ, bậc có trí đã được phát triển, đã đạt đến tuệ phân tích, đã đạt được bốn pháp tự tin, có sự duy trì mười lực, là bậc Nhân Ngưu, bậc Nhân Sư, bậc Nhân Tượng, bậc Nhân Kiệt, bậc Nhân Đạo, bậc có trí vô biên, có oai lực vô biên, có danh vọng vô biên, giàu có (về trí tuệ), có tài sản lớn (về trí tuệ), sở hữu tài sản (về trí tuệ), là bậc Hướng Đạo, bậc Hướng Dẫn, bậc Đoạn Nghi, bậc Truyền Đạt, bậc Truyền Thụ, bậc Khởi Mở, bậc Khởi Tín.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Lokadhātu - Thế giới’ ở trang 731.

² Xem Phần Phụ Chú về ‘Nhất thiên - Tiểu thế giới, Nhị thiên - Trung thế giới, Tam thiên - Đại Thiên thế giới’ ở trang 732.

So hi bhagavā anuppannessa maggassa uppādetā, asañjātassa maggassa sañjanetā,¹ anakkhātassa maggassa akkhātā, maggaññū maggavidū maggakovido. Maggānugā ca pana etarahi sāvakā viharanti pacchā samannāgatā. So hi bhagavā jānaṃ jānāti, passaṃ passaṃ, cakkhubhūto ñāṇabhūto dhammabhūto² brahmabhūto, vattā pavattā atthassa ninnetā amatassa dātā dhammassāmī tathāgato.

Natthi tassa bhagavato aññātaṃ aditṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ aphassitaṃ³ paññāya. Atītaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ⁴ upādāya sabbe dhammā sabbākārena buddhassa bhagavato ñāṇamukhe āpāthaṃ āgacchanti. Yaṃ kiñci ñeyyaṃ⁵ nāma atthi jānitaṃ attattho vā parattho vā ubhayattho vā diṭṭhadhammiko vā attho samparāyiko vā attho uttāno vā attho gambhīro vā attho gūlho vā attho paṭicchanno vā attho neyyo vā attho nīto vā attho anavajjo vā attho nikkilesa vā attho vodāno vā attho paramattho vā attho,⁶ sabbaṃ taṃ anto buddhañāṇe parivattati. Sabbaṃ kāyakammaṃ buddhassa bhagavato ñāṇānuparivatti, sabbaṃ vacīkammaṃ – sabbaṃ manokammaṃ buddhassa bhagavato ñāṇānuparivatti. Atīte buddhassa bhagavato appaṭihataṃ ñāṇaṃ, anāgate appaṭihataṃ ñāṇaṃ, paccuppanne appaṭihataṃ ñāṇaṃ. Yāvatakaṃ ñeyyaṃ tāvatakaṃ ñāṇaṃ, yāvatakaṃ ñāṇaṃ tāvatakaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyapariyantikaṃ ñāṇaṃ, ñāṇapariyantikaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyaṃ atikkamitvā ñāṇaṃ nappavattati, ñāṇaṃ atikkamitvā ñeyyapatho natthi. Aññamaññapariyantatṭhāyino te dhammā. Yathā dvinnaṃ samuggapaṭalānaṃ sammā phussitānaṃ⁷ heṭṭhimaṃ samuggapaṭalaṃ uparimaṃ nātivattati, uparimaṃ samuggapaṭalaṃ heṭṭhimaṃ nātivattati, aññamaññapariyantatṭhāyino honti,⁸ evamevaṃ⁹ buddhassa bhagavato ñeyyañca ñāṇañca aññamaññapariyantatṭhāyino. Yāvatakaṃ ñeyyaṃ tāvatakaṃ ñāṇaṃ, yāvatakaṃ ñāṇaṃ tāvatakaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyapariyantikaṃ ñāṇaṃ, ñāṇapariyantikaṃ ñeyyaṃ. Ñeyyaṃ atikkamitvā ñāṇaṃ nappavattati, ñāṇaṃ atikkamitvā ñeyyapatho natthi. Aññamaññapariyantatṭhāyino te dhammā.

Sabbadhammesu buddhassa bhagavato ñāṇaṃ pavattati.¹⁰ Sabbe dhammā buddhassa bhagavato āvajjanapaṭibaddhā, ākañkhāpaṭibaddhā, manasikārapaṭibaddhā, cittuppādaṭibaddhā.

¹ sañjānetā - PTS.

² maggabhūto - Sīmu 2.

³ aphusitaṃ - Syā, PTS.

⁴ atītānāgatapaccuppannaṃ - Syā, PTS.

⁵ neyyaṃ - Syā, PTS.

⁶ paramattho vā - Syā, PTS.

⁷ phussitānaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁸ honti - itipadaṃ Ma potthake na dissate.

⁹ evameva - Syā, PTS.

¹⁰ parivattati - Syā, PTS.

Chính đức Thế Tôn ấy là vị làm sanh khởi Đạo Lộ chưa được sanh khởi, là vị làm sanh ra Đạo Lộ chưa được sanh ra, là vị tuyên thuyết Đạo Lộ chưa được tuyên thuyết, là vị biết về Đạo Lộ, là vị hiểu rõ về Đạo Lộ, là vị rành rẽ về Đạo Lộ. Và hơn nữa, những người đi theo Đạo Lộ, là các đệ tử của Ngài, hiện nay đang an trú và sau này sẽ thành tựu (Đạo Lộ ấy). Chính đức Thế Tôn ấy biết (đúng bản thể) điều cần phải biết, thấy (đúng bản thể) điều cần phải thấy, là bậc có bản thể của mắt, có bản thể của trí, có bản thể của pháp, có bản thể của Phạm Thiên, là vị công bố, vị tuyên thuyết, vị chỉ dẫn mục đích, vị ban cho Bất Tử, bậc Pháp Chủ, đức Như Lai.

Đối với đức Thế Tôn ấy, không có việc không biết, không thấy, không hiểu rõ, không chứng ngộ, không chạm đến bằng tuệ. Tất cả các pháp liên quan đến quá khứ, tương lai, hiện tại, với mọi biểu hiện, đều đi đến phạm vi ở trong tâm trí tuệ của đức Phật Thế Tôn. Bất cứ điều gì có thể biết, nghĩa là có pháp cần phải biết, có lợi ích cho mình, hoặc có lợi ích cho người khác, hoặc có lợi ích cho cả hai, hoặc có lợi ích liên quan đời này, hoặc có lợi ích liên quan đời sau, hoặc có lợi ích hời hợt, hoặc có lợi ích thâm sâu, hoặc có lợi ích được giấu kín, hoặc có lợi ích được che đậy, hoặc có lợi ích tiềm tàng, hoặc có lợi ích hiển hiện, hoặc có lợi ích không tội lỗi, hoặc có lợi ích không ô nhiễm, hoặc có lợi ích trong sạch, hoặc có lợi ích là lợi ích tối thượng, tất cả (các) điều ấy đều vận hành ở bên trong trí của đức Phật. Tất cả thân nghiệp của đức Phật Thế Tôn đều vận hành theo trí, tất cả khẩu nghiệp – tất cả ý nghiệp của đức Phật Thế Tôn đều vận hành theo trí. Đức Phật Thế Tôn có trí không bị chướng ngại về quá khứ, có trí không bị chướng ngại về vị lai, có trí không bị chướng ngại về hiện tại. Điều-có-thể-biết là chùng nào thì trí là chùng ấy, trí là chùng nào thì điều-có-thể-biết là chùng ấy. Trí có điều-có-thể-biết là giới hạn, điều-có-thể-biết có trí là giới hạn; vượt qua điều-có-thể-biết thì trí không vận hành, vượt qua trí thì không có hành trình của điều-có-thể-biết; các pháp ấy có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau. Giống như hai nắp đậy của cái hộp được gắn liền đúng đắn, nắp đậy bên dưới không lệch nắp trên, nắp đậy bên trên không lệch nắp dưới, chúng có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau; tương tự như vậy, điều-có-thể-biết và trí của đức Phật Thế Tôn có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau. Điều-có-thể-biết là chùng nào thì trí là chùng ấy, trí là chùng nào thì điều-có-thể-biết là chùng ấy. Trí có điều-có-thể-biết là giới hạn, điều-có-thể-biết có trí là giới hạn; vượt qua điều-có-thể-biết thì trí không vận hành, vượt qua trí thì không có hành trình của điều-có-thể-biết; các pháp ấy có sự xác lập giới hạn tương xứng với nhau.

Trí của đức Phật Thế Tôn vận hành ở tất cả các pháp. Tất cả các pháp được gắn liền với sự hướng tâm, được gắn liền với sự mong muốn, được gắn liền với sự chú tâm, được gắn liền với sự khởi tâm của đức Phật Thế Tôn.

Sabbasattesu buddhassa bhagavato ñāṇaṃ pavattati.¹ Sabbesaṃ sattānaṃ bhagavā āsayāṃ jānāti anusayāṃ jānāti, caritaṃ jānāti adhimuttiṃ jānāti. Apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye bhabbābhabbe satte jānāti.² Sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇi pajā sadevamanussā anto buddhañāṇe parivattati. Yathā ye keci macchakacchapā antamaso timitimiṅgalaṃ upādāya anto mahāsamudde parivattanti, evameva sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇi pajā sadevamanussā antobuddhañāṇe parivattati. Yathā ye keci pakkhī antamaso garuḷaṃ venateyyaṃ upādāya ākāśassa padese parivattanti, evameva yepi te sāriputtasamā paññāya, tepi buddhañāṇassa padese parivattanti; buddhañāṇaṃ devamanussānaṃ paññaṃ pharivā abhibhavitvā tiṭṭhati. Yepi te khattiyapaṇḍitā brāhmaṇapaṇḍitā gahapatipaṇḍitā samaṇapaṇḍitā nipuṇā kataparappavādā vāavedhirūpā vobhindantā maññe caranti paññāgatena diṭṭhigatāni, te pañhe³ abhisankharitvā tathāgataṃ upasaṅkamitvā pucchanti: gūḷhāni ca paṭicchannāni ca.⁴ Kathitā vissajjitāva⁵ te pañhā bhagavatā honti niddiṭṭhakāraṇā. Upakkhittakāva te bhagavato sampajjanti.⁶ Atha kho bhagavā 'va⁷ tattha atirocati yadidaṃ paññāyāti. Evaṃ bhagavā paññācakkhunāpi cakkhumā.

Kathaṃ bhagavā buddhacakkhunāpi cakkhumā? Bhagavā buddhacakkhunā lokaṃ olokento addasa satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye appekacce paralokavajjabhayadassāvino viharante, appekacce na paralokavajjabhayadassāvino viharante.⁸ Seyyathāpi nāma uppaliniyaṃ vā paduminiyaṃ vā puṇḍarīkiniyaṃ vā appekacce uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni udakānuggatāni anto nimuggaposīni,⁹ appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni samodakaṃ ṭhitāni,¹⁰ appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṃvaddhāni udakā accuggamma tiṭṭhanti anupalittāni udakena, evameva¹¹ bhagavā buddhacakkhunā lokaṃ olokento addasa satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye appekacce paralokavajjabhayadassāvino viharante, appekacce na paralokavajjabhayadassāvino viharante.⁸

¹ parivattati - Syā, PTS.

² pajānāti - Ma, Syā, PTS.

³ pañhaṃ - Syā, PTS.

⁹ antonimuggapositāni - Syā, PTS.

⁴ gūḷhāni ca paṭicchannāni ca - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁵ kathitā ca vissajjitā ca - Syā, PTS.

¹⁰ samodakaṇṭhitāni - Syā; samodakaṭṭhitāni - PTS.

⁶ ... honti niddiṭṭhakāraṇā upakkhittakā ca. Te bhagavato sampajjanti - Ma, Syā, PTS.

⁷ bhagavā - PTS.

¹¹ evameva - Syā, PTS.

⁸ appekacce na paralokavajjabhayadassāvino viharante - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

Trí của đức Phật Thế Tôn vận hành ở tất cả chúng sanh. Đức Thế Tôn biết tính tình, biết tiềm năng, biết nét hạnh, biết khuynh hướng của tất cả chúng sanh. Ngài nhận biết các chúng sanh có tầm nhìn bị vấy bụi ít và có tầm nhìn bị vấy bụi nhiều, có giác quan sắc sảo và có giác quan cùn lụt, có tánh khí tốt và có tánh khí tồi, có thể hiểu được một cách nhanh chóng và có thể hiểu được một cách khó khăn, có khả năng và không có khả năng. Thế gian tính luôn cõi chư Thiên, cõi Ma Vương, cõi Phạm Thiên, cho đến dòng dõi Sa-môn, Bà-la-môn, các hạng chư Thiên và loài người, chuyển vận ở bên trong trí của đức Phật. Giống như bất cứ những loài cá và rùa nào, thậm chí luôn cả cá ông và cá voi, chuyển vận ở bên trong đại dương; tương tự như vậy, thế gian tính luôn cõi chư Thiên, cõi Ma Vương, cõi Phạm Thiên, cho đến dòng dõi Sa-môn, Bà-la-môn, các hạng chư Thiên và loài người, chuyển vận ở bên trong trí của đức Phật. Giống như bất cứ những loài có cánh nào, thậm chí luôn cả loài nhân điều là loài linh thú, chuyển vận ở phạm vi thuộc bầu trời; tương tự như vậy, những vị nào tương đương với vị Sāriputta về tuệ, những vị ấy cũng chuyển vận ở phạm vi thuộc Phật trí; Phật trí thâm nhập tuệ của chư Thiên và loài người, ngự trị, và trụ lại. Những vị Sát-đế-lỵ sáng suốt, những vị Bà-la-môn sáng suốt, những gia chủ sáng suốt, những vị Sa-môn sáng suốt, tinh tế, quen thuộc với học thuyết của những người khác như người cung thủ có thể bắn trúng cọng tóc, nghĩ rằng họ hành xử với sự thành tựu của tuệ trong khi bẻ đôi các tà kiến. Sau khi chuẩn bị các câu hỏi, họ đi đến gặp đức Như Lai rồi hỏi các điều bí mật và đã được che giấu. Được đức Thế Tôn giảng giải và trả lời, các câu hỏi ấy trở nên rõ ràng. Những người ấy đều quy thuận với đức Thế Tôn. Khi ấy, chính đức Thế Tôn, trong trường hợp ấy, chói sáng rực rỡ; điều ấy là nhờ vào tuệ. Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhân với Tuệ nhãn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhân với Phật nhãn nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn, trong khi dùng Phật nhãn quán xét thế gian, đã nhìn thấy các chúng sanh có tầm nhìn bị vấy bụi ít và có tầm nhìn bị vấy bụi nhiều, có giác quan sắc sảo và có giác quan cùn lụt, có tánh khí tốt và có tánh khí tồi, có thể hiểu được một cách nhanh chóng và có thể hiểu được một cách khó khăn, (đã nhìn thấy) một số chúng sanh đang sống có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác, một số chúng sanh đang sống không có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác. Cũng giống như ở hồ sen xanh hoặc ở hồ sen hồng hoặc ở hồ sen trắng, có một số sen xanh, hoặc sen hồng, hoặc sen trắng được sanh ra ở trong nước, được phát triển ở trong nước, không vươn ra khỏi nước, và được nuôi dưỡng chìm ở bên trong (nước); có một số sen xanh, hoặc sen hồng, hoặc sen trắng được sanh ra ở trong nước, được phát triển ở trong nước, sống ngang bằng mặt nước; và có một số sen xanh, hoặc sen hồng, hoặc sen trắng được sanh ra ở trong nước, được phát triển ở trong nước, vươn lên khỏi nước, và tồn tại không bị vấy bẩn bởi nước; tương tự như vậy, đức Thế Tôn trong khi dùng Phật nhãn quán xét thế gian đã nhìn thấy các chúng sanh có tầm nhìn bị vấy bụi ít và có tầm nhìn bị vấy bụi nhiều, có giác quan sắc sảo và có giác quan cùn lụt, có tánh khí tốt và có tánh khí tồi, có thể hiểu được một cách nhanh chóng và có thể hiểu được một cách khó khăn, (đã nhìn thấy) một số chúng sanh đang sống có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác, một số chúng sanh đang sống không có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi trong tội lỗi và (sự tái sanh vào) những đời sống khác.

Jānāti bhagavā: ‘Ayaṃ puggalo rāgacarito, ayaṃ dosacarito, ayaṃ mohacarito ayaṃ vitakkacarito, ayaṃ saddhācarito, ayaṃ ñāṇacarito ’ti. Rāgacaritassa bhagavā puggalassa asubhakathaṃ katheti. Dosacaritassa bhagavā puggalassa mettābhāvanāṃ ācikkhati. Mohacaritaṃ bhagavā puggalaṃ¹ uddese paripucchāya² kālena dhammasavane kālena dhammasākacchāya garusaṃvāse³ niveseti. Vitakkacaritassa bhagavā puggalassa ānāpānasatiṃ ācikkhati. Saddhācaritassa bhagavā puggalassa pasādanīyaṃ nimittaṃ ācikkhati: buddhasubodhiṃ dhammasudhammataṃ saṅghasuppaṭṭipattiṃ sīlāni ca attano. Ñāṇacaritassa bhagavā puggalassa vipassanānimittaṃ ācikkhati: aniccākāraṃ dukkhākāraṃ anattākāraṃ.

3. “*Sele yathā pabbatamuddhaniṭṭhito
yathāpi passe janataṃ samantato,
tathūpamaṃ dhammamayaṃ sumedha
pāsādamāruyha samantacakkhu,
sokāvatiṇṇaṃ⁴ janatamapetasoko
avekkhassu jātijarābhibhūtan*”⁵
Evaṃ bhagavā buddhacakkhunāpi cakkhumā.

Kathaṃ bhagavā samantacakkhunāpi cakkhumā? Samantacakkhu vuccati sabbaññutaññaṃ. Bhagavā sabbaññutaññaṇena upeto samupeto upagato⁶ samupagato⁷ upapanno sampanno⁸ samannāgato.

4. “*Na tassa addiṭṭhamidhatthi kiñci
atho aviññātamajānitabbaṃ,
sabbaṃ abhiññāsi yadatthi ñeyyaṃ⁹
tathāgato tena samantacakkhū*”¹⁰
Evaṃ bhagavā samantacakkhunāpi cakkhumā ’ti - yathā dissati cakkhumā.

Sabbaṃ tamaṃ vinodetvā ’ti - sabbaṃ rāgatamaṃ dosatamaṃ mohatamaṃ mānatamaṃ diṭṭhitamaṃ kilesatamaṃ duccharitamaṃ andhakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ aññānakaraṇaṃ paññānirodhikaṃ vighātapakkhikaṃ anibbānasamvattanikaṃ nuditvā panuditvā jahitvā pajahitvā vinodetvā¹¹ byantīkaritvā¹² anabhāvaṃ gametvā ’ti - sabbaṃ tamaṃ vinodetvā.

Ekova ratimajjhagā ’ti - Eko bhagavā: pabbajjāsāṅkhātena eko, adutiyaṭṭhena eko, taṇhāya pahānaṭṭhena eko, ekantavītarāgoti eko, ekantavītadosoti eko, ekantavītamohoti eko, ekantanikkilesoti eko, ekāyanamaggaṃ gatoti eko, anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddho ’ti eko.

¹ mohacaritassa bhagavā puggalassa - Ma.

² uddesaparipucchāya - PTS.

³ garu saṃvase - Sīmu 2.

⁴ sokāvakiṇṇaṃ - Syā.

⁵ Dīghanikāya, Mahāpadānasutta; Majjhimanikāya, Ariyapariyesanasutta, Bodhirājakumārasutta, Brahmaṣaṃyutta, Paṭhamavagga; Itivuttaka dutiyavagga.

⁶ upāgato - Sīmu 2.

⁷ samupāgato - Sīmu 2.

⁸ samupapanno - Ma, Syā, PTS.

⁹ neyyaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

¹⁰ Paṭisambhidāmagga, Nāṇakathā, Indriyakathā.

¹¹ vinoditvā - PTS.

¹² byantiṃ karitvā - Ma.

Đức Thế Tôn biết rằng: “Người này có tánh luyện ái, người này có tánh sân, người này có tánh si, người này có tánh tâm, người này có tánh tín, người này có tánh giác.” Đối với người có tánh luyện ái, đức Thế Tôn thuyết bài giảng về đề mục tứ thi. Đối với người có tánh sân, đức Thế Tôn chỉ dạy sự tu tập về tâm từ. Đối với người có tánh si, đức Thế Tôn dạy bảo việc đọc tụng, việc vấn hỏi, việc lắng nghe Giáo Pháp lúc hợp thời, việc bàn luận Giáo Pháp lúc hợp thời, việc cộng trú với vị thầy. Đối với người có tánh tâm, đức Thế Tôn chỉ dạy về niệm hơi thở vào - hơi thở ra. Đối với người có tánh tín, đức Thế Tôn chỉ dạy về biểu hiện đem lại sự thành tín: sự giác ngộ tốt đẹp của đức Phật, tính chất tốt đẹp của Giáo Pháp, sự hành trì tốt đẹp của Chúng Tăng, và các giới của bản thân. Đối với người có tánh giác, đức Thế Tôn chỉ dạy về ấn chứng của pháp minh sát: biểu hiện của vô thường, biểu hiện của khổ, biểu hiện của vô ngã.

3. *“Giống như người đứng ở đỉnh đầu của ngọn núi đá, cũng giống như người có thể nhìn thấy dân chúng ở xung quanh, tương tự như thế ấy, bạch đấng Khôn Ngoan, bạch đấng Toàn Nhãn, sau khi bước lên tòa lâu đài làm bằng Giáo Pháp, xin bậc đã xa lìa sáu muện hãy quan sát chúng sanh bị rơi vào sáu muện, bị nự trị bởi sanh và già.”*

Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhãn với Phật nhãn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhãn với Toàn nhãn nghĩa là thế nào? Toàn nhãn nói đến trí Toàn Giác. Đức Thế Tôn đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần đã tiến vào, đã đạt đến, đã đầy đủ, đã thành tựu với trí Toàn Giác.

4. *“Đối với Ngài, không có bất cứ điều gì ở nơi đây là không được nhìn thấy, không được nhận thức, hoặc không thể biết được. Điều nào có thể biết được, Ngài đã biết rõ tất cả; vì thế đức Như Lai là bậc Toàn Nhãn.”*

Đức Thế Tôn là bậc Hữu Nhãn với Toàn nhãn nghĩa là như vậy; - ‘bậc Hữu Nhãn được nhìn thấy là như thế’ là như thế.

Sau khi xua đi tất cả tâm tối: Sau khi xóa đi, sau khi đuổi đi, sau khi từ bỏ, sau khi dứt bỏ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu tất cả sự tâm tối bởi luyện ái, sự tâm tối bởi sân hận, sự tâm tối bởi si mê, sự tâm tối bởi ngã mạn, sự tâm tối bởi tà kiến, sự tâm tối bởi ô nhiễm, sự tâm tối bởi uế hạnh, sự tạo ra tâm tối, sự làm cho mù mắt, sự tạo ra vô trí, sự diệt tận tuệ, đem đến sự buồn phiền, không vận hành đến Niết Bàn; - ‘sau khi xua đi tất cả tâm tối’ là như thế.

Chỉ một mình, Ngài đã đạt đến sự khoái cảm: Đức Thế Tôn là một mình, một mình theo quy định của đời sống xuất gia, một mình với ý nghĩa không người thứ hai, một mình với ý nghĩa dứt bỏ tham ái, một mình ‘có luyện ái đã được xa lìa hoàn toàn,’ một mình ‘có sân hận đã được xa lìa hoàn toàn,’ một mình ‘có si mê đã được xa lìa hoàn toàn,’ một mình ‘hoàn toàn không còn ô nhiễm,’ một mình ‘đã đi con đường độc đạo,’ một mình ‘đã giác ngộ quả vị Chánh Đẳng Giác vô thượng;’ - ‘một mình’ là như thế.

Kathaṃ bhagavā pabbajjāsaṅkhātena eko? Bhagavā daharova samāno susukāḷakeso bhaddrena¹ yobbanena² samannāgato paṭhamena vayasā akāmakānaṃ mātāpitunnaṃ³ assumukhānaṃ rudantānaṃ vilapantānaṃ ñātisaṅghaṃ pahāya sabbhaṃ gharāvāsapaḷibodhaṃ⁴ chinditvā puttadārapaḷibodhaṃ chinditvā ñātipaḷibodhaṃ chinditvā [mittāmaccapaḷibodhaṃ chinditvā]⁵ sannidhipaḷibodhaṃ chinditvā kesamassaṃ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitvā akiñcanabhāvaṃ⁶ upagantvā eko carati viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti. Evaṃ bhagavā pabbajjāsaṅkhātena eko.

Kathaṃ bhagavā adutiyaṭṭhena eko? So evaṃ pabbajito samāno eko araññe vanapatthāni⁷ pantāni senāsanāni paṭisevati appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyakāni paṭisallānasāruppāni. So eko carati, eko gacchati, eko tiṭṭhati, eko seyyaṃ kappeti, eko gāmaṃ piṇḍāya pavisati, eko paṭikkamati, eko raho nisīdati, eko caṅkamaṃ adhiṭṭhāti, eko carati viharati iriyati vattati pāleti yapeti yāpeti. Evaṃ bhagavā adutiyaṭṭhena eko.

Kathaṃ bhagavā taṇhāya pahānaṭṭhena eko? So evaṃ eko adutiyo appamatto ātāpī pahitatto viharanto najjā nerañjarāya tīre bodhirukkhamaḷe mahāpadhānaṃ padahanto māraṃ sasenaṃ kaṇhaṃ namuciṃ pamattabandhuṃ vidhamitvā taṇhājāliniṃ⁸ visattikaṃ pajahi, vinodesi, byantī akāsi, anabhāvaṃ gamesīti.⁹

5. *“Taṇhādutiyo puriso dīghamaddhānasamaṃsaraṃ, itthabhāvaññathābhāvaṃ samaṃsaraṃ¹⁰ nātivattati.*

6. *Evaṃādinavaṃ¹¹ ñatvā taṇhā¹² dukkhassa sambhavaṃ, vītataṇho anādāno sato bhikkhu paribbaje”ti.¹³*
Evaṃ bhagavā taṇhāya pahānaṭṭhena eko.

Kathaṃ bhagavā ekantavītarāgoti eko? Rāgassa pahīnattā ekantavītarāgoti eko, dosassa pahīnattā ekantavītadosoti eko, mohassa pahīnattā ekantavītamohoti eko, kilesānaṃ pahīnattā ekantanikkilesoti eko.

Kathaṃ bhagavā ekāyanamaggaṃ gatoti eko? Ekāyanamaggo vuccati cattāro satipaṭṭhānā, cattāro sammappadhānā, cattāro iddhipādā, pañcīndriyāni, pañca balāni, satta bojjhaṅgā, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo.

¹ bhaddena - Syā.

² yobbaññena - Syā, PTS.

³ mātāpitūnaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ yasapaḷibodhaṃ - Syā, PTS.

⁵ mittāmaccapaḷibodhaṃ chinditvā - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu dissate.

⁶ ākiñcanabhāvaṃ - Syā, PTS.

⁷ araññavanapatthāni - Syā, PTS.

⁸ taṇhājāliniṃ visaritaṃ - Ma; taṇhaṃ jāliniṃ saritaṃ - Syā, PTS.

⁹ pajahasi vinodesi byantiṃ akāsi anabhāvaṃ gamesi - Ma;

pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvaṃgameti - Syā, PTS.

¹⁰ samaṃsaraṃ - Sīmu 2.

¹¹ etamādinavaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹² taṇhaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu.

¹³ Catukkaṅguttara, Bhaṇḍagāmaṃvagga;
Itivuttaka, Ekakanipāta, Taṇhā-saṃyojanasutta;
Suttanipāta, Dvayatānupassanāsutta.

Đức Thế Tôn là một mình theo quy định của đời sống xuất gia nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn, trong lúc đang còn thanh xuân, có tóc đen nhánh của tuổi trẻ, được thành tựu tuổi thanh niên tốt lành, vào giai đoạn đầu của tuổi thọ, trong khi mẹ và cha không mong muốn, với khuôn mặt đầy nước mắt, đang khóc lóc, đang than van, Ngài, sau khi cắt đứt mọi sự vướng bận của đời sống tại gia, sau khi cắt đứt sự vướng bận về vợ con, sau khi cắt đứt sự vướng bận về thân quyến, [sau khi cắt đứt sự vướng bận về bạn bè và thân hữu,]¹ sau khi cắt đứt sự vướng bận về việc tích trữ, sau khi cạo bỏ râu tóc, khoác lên các tấm vải màu ca-sa, rời nhà xuất gia sống không nhà, sau khi đi đến trạng thái không có gì, một mình sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng. Đức Thế Tôn là một mình theo quy định của đời sống xuất gia nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là một mình với ý nghĩa không người thứ hai nghĩa là thế nào? Trong khi đã được xuất gia như vậy, Ngài một mình thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh. Ngài sống một mình, đi một mình, đứng một mình, nằm một mình, đi vào làng để khất thực một mình, đi trở về một mình, ngồi nơi vắng vẻ một mình, quyết định kinh hành một mình, sống, trú ngụ, sinh hoạt, vận hành, bảo hộ, hộ trì, bảo dưỡng một mình. Đức Thế Tôn là một mình với ý nghĩa không người thứ hai nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là một mình với ý nghĩa dứt bỏ tham ái nghĩa là thế nào? Ngài một mình như vậy, không người thứ hai, trong khi sống không bị xao lãng, có nhiệt tâm, có bản tánh cương quyết, ở bờ sông Nerañjarā, nơi gốc cây Bồ Đề, trong khi đang nỗ lực sự nỗ lực vĩ đại, sau khi đã phá tan Ma Vương, Thần Chết, Hắc Âm, thân quyến của những kẻ bị xao lãng, cùng với đạo quân binh, Ngài đã dứt bỏ, đã xua đi, đã làm chấm dứt, đã làm cho không còn hiện hữu sự vướng mắc là mạng lưới tham ái.

5. *“Có tham ái là bạn lữ, trong khi luân chuyển một thời gian dài đến cõi này và cõi khác, con người không vượt qua được luân hồi.*

6. *Sau khi biết được sự bất lợi như vậy, (biết được) tham ái là nguồn sanh khởi của khổ, vị tỳ khưu, có tham ái đã được xa lìa, không có sự nắm giữ, có niệm, nên ra đi du phương.”*

Đức Thế Tôn là một mình với ý nghĩa dứt bỏ tham ái nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là vị một mình ‘có luyến ái đã được xa lìa hoàn toàn’ nghĩa là thế nào? Là vị một mình ‘có luyến ái đã được xa lìa hoàn toàn’ do trạng thái đã được dứt bỏ đối với luyến ái, là vị một mình ‘có sân hận đã được xa lìa hoàn toàn’ do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sân hận, là vị một mình ‘có si mê đã được xa lìa hoàn toàn’ do trạng thái đã được dứt bỏ đối với si mê, là vị một mình ‘hoàn toàn không còn ô nhiễm’ do trạng thái đã được dứt bỏ đối với các ô nhiễm.

Đức Thế Tôn là vị một mình ‘đã đi con đường độc đạo’ nghĩa là thế nào? Con đường độc đạo nói đến bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần.

¹ Đoạn này được thêm vào theo các Tạng Miến, Thái, và PTS; Tạng Tích Lan không có (ND).

7. “*Ekāyanam jātikhayantadassī
maggam pajānāti hitānukampī,
etena maggena tariṃsu¹ pubbe
tarissanti ye ca² taranti oghan*”ti.³
Evaṃ bhagavā ekāyanamaggaṃ gato ’ti eko.

Katham bhagavā eko anuttaram sammāsambodhiṃ abhisambuddho ’ti eko? Bodhi vuccati catusu maggesu nāṇam paññā paññindriyam paññābalaṃ dhammavicayasambojjhaṅgo vīmaṃsā vipassanā sammāditṭhi. Bhagavā tena bodhiñāṇena sabbe saṅkhārā aniccāti bujji, sabbe saṅkhārā dukkhāti bujji, sabbe dhammā anattāti bujji, avijjāpaccayā saṅkhārāti bujji –pe– jātipaccayā jarāmaraṇanti bujji, avijjānirodhā saṅkhāranirodhoti bujji, –pe– jātinirodhā jarāmarānirodhoti bujji, idaṃ dukkhanti bujji, ayaṃ dukkhasamudayoti bujji, ayaṃ dukkhanirodhoti bujji, ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadāti bujji, ime āsavāti bujji –pe– ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadāti bujji, ime dhammā pariññeyyāti bujji, pahātabbāti – bhāvetabbāti – sacchikātabbāti bujji, channaṃ phassāyatanānaṃ samudayaṅca atthaṅgamaṅca assādaṅca ādīnavaṅca nissaraṅca bujji, pañcannaṃ upādānakkhandhānaṃ samudayaṅca atthaṅgamaṅca assādaṅca ādīnavaṅca nissaraṅca bujji, catunnaṃ mahābhūtānaṃ samudayaṅca atthaṅgamaṅca assādaṅca ādīnavaṅca nissaraṅca bujji, yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammanti bujji. Athavā yaṃ kiñci bujjhitabbaṃ anubujjhitaṃ paṭibujjhitaṃ sambujjhitaṃ adhigantaṃ phassitaṃ⁴ sacchikātaṃ, sabbaṃ taṃ tena bodhiñāṇena bujji, anubujji, paṭibujji, sambujji, sammābujji, adhigacchi, phassesī,⁵ sacchikāsi. Evaṃ bhagavā eko anuttaram sammāsambodhiṃ abhisambuddhoti eko.

Ratimajjhagā ’ti - **Ratin** ’ti nekkhammaratiṃ vivekaratiṃ⁶ upasamaratiṃ sambodhiratiṃ. **Ajjhagā** adhigacchi phassesī sacchākāsi ’ti⁷ - ekova ratimajjhagā.

Tenāha thero sāriputto:
“*Sadevakassa lokassa
yathā dissati cakkhumā,
sabbaṃ tamaṃ vinodetvā
ekova⁸ ratimajjhagā*”ti.

16 - 3

*Taṃ buddham asitam tādim
akuhaṃ gaṇimāgataṃ,
bahunnamidha⁹ baddhānaṃ
atthi pañhena āgamaṃ.*

¹ atariṃsu - Syā, PTS.

² yeva - Syā, PTS.

³ Satipaṭṭhānasamyutta - Nālandavagga - Brahmaṣutta.

⁴ phusitaṃ - Syā, PTS.

⁵ adhigacchi paṭilabhi phusesī - Syā, PTS.

⁸ eko ca - PTS.

⁶ pavivekaratiṃ - Syā, PTS.

⁹ bahūnamidha - Ma, Sīmu 2.

⁷ sambodhiratiṃ ajjhagā samajjhagā adhigacchi phassesī sacchākāsi ti - Syā, PTS;

sambodhiratiṃ ajjhagā adhigacchi phusesī sacchikāsi ti - Syā;

sambodhiratiṃ ajjhagā samajjhagā adhigacchi phusesī sacchikāsi ti - Syā, PTS.

7. “Vị nhìn thấy sự tiêu hoại và chấm dứt của sanh, có lòng thương tưởng đến điều lợi ích, nhận biết con đường độc đạo. Trong thời quá khứ các vị đã vượt qua, (trong thời vị lai) các vị sẽ vượt qua, và (trong thời hiện tại) các vị đang vượt qua dòng lũ bằng con đường này.”

Đức Thế Tôn là vị một mình ‘đã đi con đường độc đạo’ nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn là vị một mình ‘đã giác ngộ quả vị Chánh Đẳng Giác vô thượng’ nghĩa là thế nào? Giác ngộ nói đến trí ở bốn Đạo, tuệ, tuệ quyền, tuệ lực, trạch pháp giác chi, sự thâm xét, sự thấy rõ, chánh kiến. Nhờ vào trí giác ngộ ấy, đức Thế Tôn đã giác ngộ rằng: “Tất cả các hành là vô thường,” đã giác ngộ rằng: “Tất cả các hành là khổ,” đã giác ngộ rằng: “Tất cả các pháp là vô ngã,” đã giác ngộ rằng: “Vô minh duyên cho các hành,” –nt– đã giác ngộ rằng: “Sanh duyên cho lão, tử,” đã giác ngộ rằng: “Do sự diệt tận của vô minh (đưa đến) sự diệt tận của các hành,” –nt– đã giác ngộ rằng: “Do sự diệt tận của sanh (đưa đến) sự diệt tận của lão, tử,” đã giác ngộ rằng: “Đây là Khô,” đã giác ngộ rằng: “Đây là nhân sanh Khô,” đã giác ngộ rằng: “Đây là sự diệt tận Khô,” đã giác ngộ rằng: “Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khô,” đã giác ngộ rằng: “Đây là các lậu hoặc,” –nt– đã giác ngộ rằng: “Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc,” đã giác ngộ rằng: “Các pháp này cần được biết toàn diện,” đã giác ngộ rằng: – cần được dứt bỏ – cần được tu tập – cần được chứng ngộ,” đã giác ngộ về nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra của sáu xúc xú; đã giác ngộ về nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra năm thủ uẩn; đã giác ngộ về nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, và sự thoát ra bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió); đã giác ngộ rằng: “Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt.” Hoặc là, điều gì có thể giác ngộ (bởi Sơ Đạo), có thể giác ngộ (bởi Nhị Đạo), có thể giác ngộ (bởi Tam Đạo), có thể giác ngộ (bởi Tứ Đạo),¹ có thể chứng đắc, có thể chạm đến, có thể chứng ngộ, Ngài đã giác ngộ (Sơ Đạo), đã giác ngộ (Nhị Đạo), đã giác ngộ (Tam Đạo), đã giác ngộ (Tứ Đạo), đã giác ngộ đúng đắn, đã chứng đắc, đã chạm đến, đã chứng ngộ toàn bộ điều ấy nhờ vào trí giác ngộ ấy. Đức Thế Tôn là vị một mình ‘đã giác ngộ quả vị Chánh Đẳng Giác vô thượng’ nghĩa là như vậy.

Đã đạt đến sự khoái cảm - Sự khoái cảm: khoái cảm của việc xuất gia, khoái cảm của sự viên ly, khoái cảm của sự yên tịnh, khoái cảm của sự giác ngộ. **Đã đạt đến:** đã chứng đắc, đã chạm đến, đã chứng ngộ; - ‘chỉ một mình, Ngài đã đạt đến sự khoái cảm’ là như thế.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:
 “Đối với thế gian có cả chư Thiên,
 bậc Hữu Nhân được nhìn thấy là như thế.
 Sau khi xua đi tất cả tâm tối,
 chỉ một mình, Ngài đã đạt đến sự khoái cảm.”

16 - 3

Với ý định (hỏi) câu hỏi cho số đông đã được gán bó ở nơi này, con đã đi đến gặp Ngài, – đức Phật, bậc không nương nhờ, đáng tự tại, vị không gạt gắm, bậc có đồ chúng, đã đi đến.

¹ Bốn động từ *bujjhati*, *anubujjhati*, *paṭibujjhati*, và *sambujjhati* có cùng một gốc động từ là *√budh*, có nghĩa là ‘giác ngộ,’ rồi được thêm vào các tiếp đầu ngữ *anu*, *paṭi*, *sam* để tạo thành ba động từ khác nữa với ý nghĩa đã được thay đổi ít nhiều. Ý nghĩa của bốn động từ trên đã được viết theo sự giải thích của Chú Giải (Niddā. ii, 440).

Taṃ buddhaṃ asitaṃ tādin 'ti - **Buddho** 'ti yo so bhagavā sayambhū anācariyako pubbe ananussutesu dhammesu sāmaṃ saccāni abhisambujjhi. Tattha ca sabbaññutaṃ pāpuṇi,¹ balesu ca vasībhāvaṃ pāpuṇi. **Buddho** 'ti kenatthēna buddho? Bujjhitā saccānīti buddho. Bodhetā pajāyāti buddho. Sabbaññūtāya buddho. Sabbadassāvitāya buddho. Anaññaneyyatāya² buddho. Visavitāya³ buddho. Khīnāsavasānkhātena buddho. Nirupakkilesasānkhātena buddho. Ekantavītarāgoti buddho. Ekantavītadosoti buddho. Ekantavītamohoti buddho. Ekantanikkilesoti buddho. Ekāyanamaggaṃ gatoti buddho. Eko anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddhoti buddho. Abuddhivihatattā buddhipaṭilābhā⁴ buddho. **Buddho** 'ti netāṃ nāmaṃ mātarā kataṃ, na pitarā kataṃ, na bhātarā kataṃ, na bhaginiyā kataṃ, na mittāmaccehi kataṃ, na ñātisālohitehi kataṃ, na samaṇabrāhmaṇehi kataṃ, na devatāhi kataṃ. Vimokkhanīkametaṃ buddhānaṃ bhagavantānaṃ bodhiyā mūle saha sabbaññutañāṇassa paṭilābhā sacchikā paññatti yadidaṃ buddho 'ti - taṃ buddhaṃ.

Asitan 'ti - Dve nissayā: taṇhānissayo ca diṭṭhinissayo ca.

Katamo taṇhānissayo? Yāvatā taṇhāsānkhātena sīmākataṃ odhikataṃ pariyantakataṃ⁵ pariggahitaṃ mamāyitaṃ: Idaṃ mama, etaṃ mama, ettakaṃ mama,⁶ ettāvatā mama, mama rūpā⁷ saddā gandhā rasā phoṭṭhabbā attharaṇā pāpuraṇā dāsīdāsā ajeḷakā kukkuṭasūkarā hatthigavāssavaḷavā khettaṃ vatthum hiraññaṃ suvaṇṇaṃ gāmanigamarājadhāniyo raṭṭhañca janapado ca koso ca koṭṭhāgārañca - kevalampi mahāpaṭhaviṃ taṇhāvasena mamāyati, yāvatā aṭṭhasatataṇhāvicaritaṃ,⁸ ayaṃ taṇhānissayo.

Katamo diṭṭhinissayo? Visativatthukā sakkāyadiṭṭhi, dasavatthukā micchādiṭṭhi, dasavatthukā antaggāhikā diṭṭhi; yā evarūpā diṭṭhi diṭṭhigataṃ diṭṭhigahaṇaṃ diṭṭhikantāro diṭṭhivīsūkāyikaṃ diṭṭhivipphandaṃ diṭṭhisaññojanaṃ gāho paṭiggāho abhiniveso parāmāso kummaggo micchāpatho micchattaṃ titthāyatanaṃ vipariyesagāho viparītagāho⁹ vipallāsagāho micchāgāho ayāthāvatasmiṃ yāthāvataṃti¹⁰ gāho, yāvatā dvāsaṭṭhidiṭṭhigatāni, ayaṃ diṭṭhinissayo.

¹ patto - Syā, PTS.

² anaññeyyatāya - PTS.

³ vikasitāya - PTS.

⁴ buddhipaṭilābhā - PTS, Sīmu.

⁵ pariyantakataṃ - PTS.

⁶ idaṃ mamaṃ, etaṃ mamaṃ, ettakaṃ mamaṃ - PTS.

⁷ ettāvatā mama rūpā - PTS.

⁸ taṇhāviparittaṃ - PTS.

⁹ viparittagāho - PTS.

¹⁰ ayāthāvakaṃ yāthāvakaṃ ti - Ma, PTS, Sīmu 2.

Ngài, đức Phật, bậc không nương nhờ, đấng tự tại - Đức Phật: Vị ấy là đức Thế Tôn, đấng Tự Chủ, vị không có thầy, đã tự mình giác ngộ hoàn toàn các sự thật về các pháp chưa từng được nghe trước đây. Ngài đã đạt được trạng thái Toàn Tri về các pháp ấy và đã đạt được bản thể năng lực về các lực. **Đức Phật:** với ý nghĩa gì là đức Phật? ‘Vị đã giác ngộ các Chân Lý’ là đức Phật. ‘Vị đã giúp cho chúng sanh giác ngộ’ là đức Phật. Do trạng thái Toàn Tri là đức Phật. Do trạng thái nhìn thấy tất cả là đức Phật. Do trạng thái không bị người khác dấn dấp là đức Phật. Do trạng thái nở rộ (các đức hạnh) là đức Phật. Do được công nhận đã cạn kiệt các lậu hoặc là đức Phật. Do được công nhận không có tùy phiền não là đức Phật. ‘Vị có luyến ái đã được xa lìa hoàn toàn’ là đức Phật. ‘Vị có sân hận đã được xa lìa hoàn toàn’ là đức Phật. ‘Vị có si mê đã được xa lìa hoàn toàn’ là đức Phật. ‘Vị hoàn toàn không còn ô nhiễm’ là đức Phật. ‘Vị đã đi con đường độc đạo’ là đức Phật. ‘Vị độc nhất đã giác ngộ quả vị Chánh Đẳng Giác vô thượng’ là đức Phật. Do trạng thái đã phá tan sự không giác ngộ là đức Phật. Do việc đạt được sự giác ngộ là đức Phật. ‘Đức Phật,’ tên gọi này không do mẹ tạo ra, không do cha tạo ra, không do anh (em) trai tạo ra, không do chị (em) gái tạo ra, không do bạn bè hoặc thân hữu tạo ra, không do các thân quyến và những người cùng huyết thống tạo ra, không do các Sa-môn hoặc Bà-la-môn tạo ra, không do chư Thiên tạo ra. Sự tận cùng của giải thoát này là sự quy định thuộc về chư Phật Thế Tôn do sự đạt được, do sự chứng ngộ trí Toàn Tri ở cội cây Bồ Đề, tức là ‘đức Phật;’ - ‘Ngài, đức Phật’ là như thế.

Bậc không nương nhờ: Có hai sự nương tựa: nương tựa vào tham ái và nương tựa vào tà kiến.

Việc nào là nương tựa vào tham ái? Cho đến vật đã được tạo lập ranh giới, đã được tạo lập biên giới, đã được tạo lập giới hạn, đã được tạo lập hạn định, đã thuộc sở hữu, đã được chấp là của ta bởi cái gọi là tham ái rằng: Cái này là của tôi, cái ấy là của tôi, chùng này là của tôi, cho đến chùng này là của tôi, các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc, các vật trải lót, các vật đắp, các tôi trai và tứ gái, dê cừu, gà heo, voi bò ngựa lừa, ruộng, đất, vàng, bạc, làng mạc, thị trấn, kinh thành, quốc độ, xứ sở, khu trại, và nhà kho của tôi, và luôn cả toàn thể đại địa cầu, đều được chấp là của ta do tác động của tham ái, được giải rộng ra cho đến 108 ái; việc này là nương tựa vào tham ái.

Việc nào là nương tựa vào tà kiến? Thân kiến có 20 nền tảng, tà kiến có 10 nền tảng, hữu biên kiến có 10 nền tảng, quan điểm nào có hình thức như vậy là sự đi đến tà kiến, có sự nắm giữ của tà kiến, có sự hiểm trở của tà kiến, có sự bóp méo của tà kiến, có sự xáo động của tà kiến, có sự ràng buộc của tà kiến, là sự nắm lấy, sự chấp nhận, sự chấp chặt, sự bám víu, con đường xấu, con đường sai trái, bản thể sai trái, ngoại giáo, sự nắm lấy đường lối trái nghịch, sự nắm lấy điều sai lệch, sự nắm lấy điều trái khuấy, sự nắm lấy điều sai trái, sự nắm lấy điều không xác đáng cho là xác đáng, cho đến 62 tà kiến; việc này là nương tựa vào tà kiến.

Buddhassa bhagavato taṇhānissayo pahīno; diṭṭhinissayo paṭinissatṭho; taṇhānissayassa pahīnattā diṭṭhinissayassa paṭinissatṭhattā bhagavā cakkhuṃ asito,¹ sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyaṃ manaṃ asito, rūpe sadde gandhe rase phoṭṭhabbe kulaṃ gaṇaṃ āvāsaṃ lābhaṃ yasaṃ paṣaṃsaṃ sukhaṃ cīvaraṃ piṇḍapātaṃ senāsaṇaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ kāmādhātuṃ rūpadhātuṃ arūpadhātuṃ kāmabhavaṃ rūpabhavaṃ arūpabhavaṃ saññābhavaṃ asaññābhavaṃ nevasaññānāsaññābhavaṃ ekavokārabhavaṃ catuvokārabhavaṃ pañcavokārabhavaṃ atitaṃ anāgataṃ paccuppannaṃ diṭṭhasutamutaviññātabbe dhamme asito anissito anallīno anupagato anajjhosito anadhimutto nikkhanto nissaṭo² vippanutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā viharatī 'ti - taṃ buddhaṃ asitaṃ.

Tādin 'ti - Bhagavā pañcahākārehi tādi: iṭṭhāniṭṭhe tādi, cattāvīti tādi, tiṇṇāvī 'ti tādi, muttāvīti tādi, taṃniddeśā tādi.

Kathaṃ bhagavā iṭṭhāniṭṭhe tādi? Bhagavā lābhepi tādi, alābhepi tādi, yasepi tādi, ayasepi tādi, paṣaṃsāyapi tādi, nindāyapi tādi, sukhepi tādi dukkhepi tādi, ekaṃ ce³ bāhaṃ gandhena limpeyyuṃ, ekaṃ ce bāhaṃ vāsiyā taccheyyūṃ, amusmiṃ⁴ natthi rāgo, amusmiṃ natthi paṭighaṃ. Anunayapaṭighavippahīno ugghātinighātivītivatto anurodhavirodhaṃ samatikkanto,⁵ evaṃ bhagavā iṭṭhāniṭṭhe tādi.

Kathaṃ bhagavā cattāvīti tādi? Bhagavato rāgo catto vanto mutto pahīno paṭinissatṭho, doso moho kodho upanāho makkho paḷāso issā macchariyaṃ māyā sāṭṭheyyaṃ thambho sārāmbho māno atimāno maḍo pamādo sabbe kilesā sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisaṅkhārā cattā vantā muttā pahīnā paṭinissatṭhā, evaṃ bhagavā cattāvīti tādi.

Kathaṃ bhagavā tiṇṇāvīti tādi? Bhagavā kāmoghaṃ tiṇṇo bhavoghaṃ tiṇṇo diṭṭhoghaṃ tiṇṇo avijjoghaṃ tiṇṇo sabbhaṃ saṃsārapathaṃ tiṇṇo uttiṇṇo nittiṇṇo atikkanto samatikkanto vītivatto, so vutthavāso ciṇṇacaraṇo gataddho gatadiso gatakoṭiko⁶ pālita brahmacariyo uttamadiṭṭhippato bhāvitamaggo pahīnakilesa paṭividdhākuppo sacchikatanirodho.

¹ anissito - PTS.

² nissatṭho - PTS.

³ ekacce - Ma, Sīmu 2.

⁴ amukasmīṃ - Ma, PTS, Sīmu 2.

⁵ anurodhavirodhasamatikkanto - PTS.

⁶ gatakoṭiyo - Ma, Sīmu 2.

Đối với đức Phật Thế Tôn, sự nương tựa vào tham ái được dứt bỏ, sự nương tựa vào tà kiến được buông bỏ. Do trạng thái đã được dứt bỏ đối với sự nương tựa vào tham ái, do trạng thái đã được buông bỏ đối với sự nương tựa vào tà kiến, đức Thế Tôn không nương nhờ mắt, không nương nhờ tai, mũi, lưỡi, thân, ý, không nương nhờ các sắc, các thính, các hương, các vị, các xúc, các pháp, gia tộc, đồ chúng, chỗ ngụ, lợi lộc, danh vọng, lời khen, hạnh phúc, y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, vật dụng là thuốc men chữa bệnh, đục giới, sắc giới, vô sắc giới, cõi dục, cõi sắc, cõi vô sắc, cõi hữu tưởng, cõi vô tưởng, cõi phi tưởng phi phi tưởng, cõi một uẩn, cõi bốn uẩn, cõi năm uẩn, quá khứ, vị lai, hiện tại, các pháp đã được thấy—đã được nghe—đã được cảm giác—đã được nhận thức, không nương tựa, không bám vào, không đến gần, không bám chặt, không hướng đến, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - ‘Ngài, đức Phật, bậc không nương nhờ’ là như thế.

Đấng tự tại: Đức Thế Tôn là đấng tự tại với năm biểu hiệu: tự tại về đối tượng ước muốn và không ước muốn, tự tại với ý nghĩa ‘đã từ bỏ,’ tự tại với ý nghĩa ‘đã vượt qua,’ tự tại với ý nghĩa ‘đã giải thoát,’ tự tại với việc diễn giải điều ấy.

Đức Thế Tôn tự tại về đối tượng ước muốn và không ước muốn nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn là tự tại về lợi lộc, tự tại về không lợi lộc, tự tại về danh vọng, tự tại về không danh vọng, tự tại về lời khen, tự tại về lời chê, tự tại về hạnh phúc, tự tại về khổ đau, nếu người ta thoa một cánh tay với dầu thơm, nếu người ta đeo một cánh tay với cái rìu, thì không có duyên ái về điều ấy, không có bất bình về điều ấy, Ngài đã lìa bỏ sự ưa chuộng và bất bình, đã vượt qua khỏi sự hưng phấn và chán nản, đã vượt qua hẳn sự chiều chuộng và chống đối; đức Thế Tôn tự tại về đối tượng ước muốn và không ước muốn nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn tự tại với ý nghĩa ‘đã từ bỏ’ nghĩa là thế nào? Đối với đức Thế Tôn, sự duyên ái đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ; sự sân hận, si mê, giận dữ, thù hằn, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bức bối, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện đã được từ bỏ, đã được tẩy trừ, đã được giải thoát, đã được dứt bỏ, đã được buông bỏ; đức Thế Tôn tự tại với ý nghĩa ‘đã từ bỏ’ nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn tự tại với ý nghĩa ‘đã vượt qua’ nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn đã vượt qua dòng lũ (ngũ) dục, đã vượt qua dòng lũ của hữu, đã vượt qua dòng lũ tà kiến, đã vượt qua dòng lũ vô minh, đã vượt qua mọi nẻo đường luân hồi, đã vượt lên, đã vượt ra khỏi, đã vượt quá, đã vượt qua hẳn, đã vượt qua khỏi. Ngài đã trải qua cuộc sống (của bậc Thánh), đã hoàn tất việc thực hành, đã hoàn mãn cuộc hành trình, đã hoàn mãn hướng đi, đã đi đến điểm cuối cùng, đã hộ trì Phạm hạnh, đã đạt đến kiến tối thượng, đã tu tập Đạo Lộ, đã dứt bỏ ô nhiễm, đã thấu triệt sự không thể thay đổi, đã chứng ngộ Diệt đế.

Dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, maggo bhāvito, nirodho sacchikato. Abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ. So ukkhittapaḷiḅho saṃkiṇṇaparikkho¹ abbūḷhesiko niraggalo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto pañcaṅgavippahīno chaḷaṅgasamannāgato ekārakkho caturapasseno² panuṅṅapaccakasacco samavayasaṭṭhesano anāvīlasaṅkappo passaddhakāya-saṅkhāro suvimuttacitto suvimuttapañño kevalī vusitavā uttamapuriso paramapuriso paramappattipatto.

So nevācināti na apacināti,³ apacinitvā ṭhito; neva pajahati na upādiyati, pajahitvā ṭhito; neva saṃsibbati na visineti,⁴ visinetvā⁵ ṭhito; neva vidhūpeti na sandhūpeti, vidhūpetvā ṭhito; asekhena⁶ sīlakkhandhena samannāgatattā ṭhito, asekhena samādhikkhandhena samannāgatattā ṭhito, asekhena paññākkhandhena samannāgatattā ṭhito, asekhena vimuttikkhandhena samannāgatattā ṭhito, asekhena vimuttiñāḅadassanakkhandhena samannāgatattā ṭhito; saccaṃ sampaṭipādiyitvā⁷ ṭhito, ejaṃ samatikkamitvā ṭhito, kilesaggiṃ pariyādiyitvā ṭhito, aparigamanatāya ṭhito, kathaṃ⁸ samādāya ṭhito, muttapaṭisevanatāya ṭhito, mettāya pārisuddhiyā ṭhito, karuṅāya pārisuddhiyā ṭhito, muditāya pārisuddhiyā ṭhito, upekkhāya pārisuddhiyā ṭhito, accantapārisuddhiyā ṭhito, atammayatāya⁹ pārisuddhiyā ṭhito, vimuttattā ṭhito, santusitattā¹⁰ ṭhito, khandhāpariyante ṭhito, dhātupariyante ṭhito, āyatanāpariyante ṭhito, gatipariyante ṭhito, upapattipariyante ṭhito, paṭisandhipariyante ṭhito, bhavāpariyante ṭhito, saṃsārapariyante ṭhito, vaṭṭāpariyante ṭhito, antime bhava¹¹ ṭhito, antime samussaya¹² ṭhito. Antimadehadharo bhagavā.

“Tassāyaṃ pacchimakoti¹³
carimo ’yaṃ samussayo,
jātimaraṅasaṃsāro
natthi tassa punabbhavo”ti.
Evaṃ bhagavā tiṇṇāvīti tādī.

¹ saṃkiṇṇaparikkho - Ma, Syā, PTS.

² caturāpasseno - PTS, Sīmu.

³ apacinati - Ma.

⁴ asineti - Ma; neva visineti na ussineti - PTS, Sa.

⁵ visibbetvā - Sa.

⁶ asekkhena - PTS, Sa.

⁷ paṭipādayitvā - PTS.

⁸ kaṭaṃ - Ma, PTS.

⁹ akammaññatāya - PTS.

¹⁰ santussitatā - Sīmu 2.

¹¹ antimabhava - PTS.

¹² antimasamussaye - PTS.

¹³ pacchiko bhavo - Ma;
pacchimako bhavo - PTS, Sīmu 2.

Đối với Ngài, Khổ đã được biết toàn diện, Tập đã được dứt bỏ, Đạo đã được tu tập, Diệt đã được chứng ngộ. Điều cần được biết rõ đã được biết rõ, điều cần được biết toàn diện đã được biết toàn diện, điều cần được dứt bỏ đã được dứt bỏ, điều cần được tu tập đã được tu tập, điều cần được chứng ngộ đã được chứng ngộ. Vị ấy đã hất tung rào chắn (vô minh), đã san lấp mương rãnh (luân hồi tái sanh), đã nhổ lên cột trụ (tham ái), không còn chốt cửa, là thánh thiện, đã hạ xuống ngọn cờ (ngã mạn), đã đặt xuống gánh nặng, đã tháo khỏi ách, đã dứt bỏ hẳn ngũ dục, đã thành tựu sáu căn, có một sự bảo hộ (niệm), có bốn sự nâng đỡ, đã xua đi sự độc đoán, có sự tâm cầu đã được hoàn toàn cởi bỏ, có tâm tư không bị xáo trộn, có thân hành đã được an tịnh, có tâm khéo được giải thoát, có tuệ khéo được giải thoát, toàn hảo, đã được hoàn mãn, là con người tối thượng, con người tột đỉnh, đã đạt được sự thành đạt tột đỉnh.

Ngài không tích lũy (nghiệp) cũng không loại trừ, tồn tại sau khi đã loại trừ (ô nhiễm); không dứt bỏ (ô nhiễm) cũng không chấp thủ, tồn tại sau khi đã dứt bỏ; không tự kết nối (tham ái) cũng không tháo gỡ, tồn tại sau khi đã tháo gỡ; không dập tắt (lửa phiền não) cũng không đốt cháy, tồn tại sau khi đã dập tắt; tồn tại với trạng thái đã được thành tựu về giới uẩn của bậc Vô Học, tồn tại với trạng thái đã được thành tựu về định uẩn của bậc Vô Học, tồn tại với trạng thái đã được thành tựu về tuệ uẩn của bậc Vô Học, tồn tại với trạng thái đã được thành tựu về giải thoát uẩn của bậc Vô Học, tồn tại với trạng thái đã được thành tựu về giải thoát tri kiến uẩn của bậc Vô Học; tồn tại sau khi đã thấu suốt Chân Lý, tồn tại sau khi đã vượt qua dục vọng, tồn tại sau khi đã trấn áp lửa phiền não, tồn tại do không đi vòng quanh (ở luân hồi), tồn tại sau khi đã thọ trì lời giảng, tồn tại do thân cận với giải thoát, tồn tại với sự thanh tịnh của từ, tồn tại với sự thanh tịnh của bi, tồn tại với sự thanh tịnh của hỷ, tồn tại với sự thanh tịnh của xả, tồn tại với sự thanh tịnh tột cùng, tồn tại với sự thanh tịnh của trạng thái không còn tham ái, tà kiến, và ngã mạn, tồn tại với trạng thái đã được giải thoát, tồn tại với trạng thái đã được hài lòng, tồn tại trong giai đoạn cuối của các uẩn, tồn tại trong giai đoạn cuối của các giới, tồn tại trong giai đoạn cuối của các xứ, tồn tại trong giai đoạn cuối của cảnh giới tái sanh, tồn tại trong giai đoạn cuối của sự tái sanh, tồn tại trong giai đoạn cuối của sự nối liền tái sanh, tồn tại trong giai đoạn cuối của kiếp sống, tồn tại trong giai đoạn cuối của luân hồi, tồn tại trong giai đoạn cuối của sự luân chuyển, tồn tại trong kiếp sống cuối cùng, tồn tại trong thân xác cuối cùng. Với việc duy trì thân xác cuối cùng là đức Thế Tôn.

*“Đối với vị ấy, sự hiện hữu này là cuối cùng,
thân xác này là sau chót,
việc sanh tử luân hồi,
việc hiện hữu lần nữa không có đối với vị ấy.”*

Đức Thế Tôn tự tại với ý nghĩa ‘đã vượt qua’ nghĩa là như vậy.

Kathaṃ bhagavā muttāvīti tādī? Bhagavato rāgā cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ; dosā cittaṃ – mohā cittaṃ – kodhā – upanāhā – makkhā – paḷāsā – issāya¹ – macchariyā – māyāya – sāṭṭheyyā – thambhā – sārāmbhā – mānā – atimānā – madā – pamādā – sabbakilesehi – sabbaduccaritehi – sabbadarathehi – sabbapariḷāhehi – sabbasantāpehi – sabbākusalābhisaṅkhārehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Evaṃ bhagavā muttāvīti tādī.

Kathaṃ bhagavā taṃniddeśā tādī? Bhagavā sīle sati sīlavāti taṃniddeśā tādī, saddhāya sati saddhoti taṃniddeśā tādī, viriye sati viriyavāti taṃniddeśā tādī, satiyā sati satimāti taṃniddeśā tādī, samādhismiṃ sati samāhitoti taṃniddeśā tādī, paññāya sati paññavāti taṃniddeśā tādī, vijjāya sati tevijjoti taṃniddeśā tādī, abhiññāya sati chaḷabhiññoti taṃniddeśā tādī, dasabale² sati dasabaloti taṃniddeśā tādī. Evaṃ bhagavā taṃniddeśā tādī 'ti - taṃ buddhaṃ asitaṃ tādī.

Akuhaṃ gaṇimāgatan 'ti - **Akuho** 'ti tīṇi kuhanavattūni: paccaya-
paṭisedhana³saṅkhātāṃ kuhanavattu, iriyāpathasaṅkhātāṃ kuhanavattu,
sāmantajappanasāṅkhātāṃ kuhanavattu.

Katamaṃ paccaya-
paṭisedhana³saṅkhātāṃ kuhanavattu? Idha gahapatikā
bhikkhuṃ nimantenti cīvāra-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-
parikkhārehi. So pāpiccho icchāpakato atthiko⁴ cīvāra-piṇḍapāta-senāsana-
gilānapaccayabhesajja-parikkhārānaṃ bhiyyokamyataṃ upādāya cīvāraṃ
paccakkhāti, piṇḍapātaṃ paccakkhāti, senāsanaṃ paccakkhāti, gilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ paccakkhāti. So evamāha: 'Kiṃ samaṇassa mahagghena
cīvarena? Etaṃ sārappaṃ: yaṃ samaṇo susānā vā saṅkārakūṭā vā pāpaṇikā vā
nantakāni uccinitvā saṅghāṭiṃ karitvā dhāreyya. Kiṃ samaṇassa mahagghena
piṇḍapātena? Etaṃ sārappaṃ: yaṃ samaṇo uñchācariyāya piṇḍiyālopena jīvikā⁵
kappeyya. Kiṃ samaṇassa mahagghena senāsanaena? Etaṃ sārappaṃ: yaṃ samaṇo
rukhamūliko vā assa abbhokāsiko vā. Kiṃ samaṇassa mahagghena
gilānapaccayabhesajjaparikkhārena? Etaṃ sārappaṃ: yaṃ samaṇo pūtimuttēna
haritakikhaṇḍena osadhaṃ kareyyā 'ti. Tadupādāya lūkhaṃ cīvāraṃ dhāreti, lūkhaṃ
piṇḍapātaṃ paribhuñjati, lūkhaṃ senāsanaṃ paṭisevati, lūkhaṃ
gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ paṭisevati. Tameṇaṃ gahapatikā evaṃ jānanti:

¹ issā - PTS.

² bale - PTS.

³ paṭisevana - Ma, PTS, Sīmu 2.

⁴ atittiko - Sīmu 2.

⁵ jīvitaṃ - PTS.

Đức Thế Tôn tự tại với ý nghĩa ‘đã giải thoát’ nghĩa là thế nào? Đối với đức Thế Tôn, tâm đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát khỏi sự luyến ái, tâm đã được thoát khỏi, đã được giải thoát, đã khéo được giải thoát khỏi sự sân hận – khỏi sự si mê – khỏi sự giận dữ – khỏi sự thù hằn – khỏi sự gièm pha – khỏi sự ác ý – khỏi sự ganh tỵ – khỏi sự bòn xén – khỏi sự xảo trá – khỏi sự lừa gạt – khỏi sự bướng bỉnh – khỏi sự hung hăng – khỏi sự ngã mạn – khỏi sự cao ngạo – khỏi sự đam mê – khỏi sự xao lãng – khỏi tất cả ô nhiễm – khỏi tất cả uế hạnh – khỏi mọi sự lo lắng – khỏi mọi sự bức bối – khỏi mọi sự nóng nảy – khỏi tất cả các pháp tạo tác bất thiện; đức Thế Tôn tự tại với ý nghĩa ‘đã giải thoát’ nghĩa là như vậy.

Đức Thế Tôn tự tại với việc diễn giải điều ấy nghĩa là thế nào? Đức Thế Tôn khi giới hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có giới;” khi tín hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có tín;” khi tấn hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có tấn;” khi niệm hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có niệm;” khi định hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta định tĩnh;” khi tuệ hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có tuệ;” khi minh hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có ba minh;” khi thắng trí hiện diện, tự tại với việc diễn giải điều ấy rằng: “Ta có sáu thắng trí,” đức Thế Tôn tự tại với việc diễn giải điều ấy nghĩa là như vậy; - ‘Ngài, đức Phật, bậc không nương nhờ, đáng tự tại’ là như thế.

Vị không gặt gẫm, bậc có đồ chúng, đã đi đến - Không gặt gẫm: Có ba kiểu cách gặt gẫm: kiểu cách gặt gẫm liên quan đến việc sử dụng (bốn món) vật dụng, kiểu cách gặt gẫm liên quan đến các oai nghi, kiểu cách gặt gẫm liên quan đến việc nói gạn nói xa.

Kiểu cách gặt gẫm liên quan đến việc sử dụng (bốn món) vật dụng là kiểu cách nào? Ở đây, các gia chủ thỉnh mời vị tỳ khưu về y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Vị ấy có ước muốn xấu xa, bị thúc đẩy bởi ước muốn, có sự tầm cầu, do sự mong muốn được nhiều hơn về y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh, rồi từ chối y phục, từ chối đồ ăn khát thực, từ chối chỗ nằm ngồi, từ chối vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Vị ấy đã nói như sau: “Lợi ích gì cho vị Sa-môn với y phục đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên nhặt các mảnh vải từ bãi tha ma, hoặc từ đồng rác, hoặc từ vải bỏ của tiệm vải, rồi làm y hai lớp và mặc vào. Lợi ích gì cho vị Sa-môn với đồ ăn khát thực đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên duy trì mạng sống bằng vất thức ăn do việc đi khát thực. Lợi ích gì cho vị Sa-môn với chỗ nằm ngồi đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên ngụ ở gốc cây, hoặc là ngụ ở mộ địa, hoặc là ngụ ở ngoài trời. Lợi ích gì cho vị Sa-môn với vật dụng là thuốc men chữa bệnh đắt giá? Điều đúng đắn là vị Sa-môn nên chế tạo thuốc men với nước tiểu bò hoặc với mẫu cây *haritaki*.” Từ đó trở đi, vị ấy mặc y thô tẻ, ăn đồ ăn khát thực thô tẻ, sử dụng chỗ nằm ngồi thô tẻ, sử dụng vật dụng là thuốc men chữa bệnh thô tẻ. Các gia chủ biết về vị ấy như vậy:

Ayaṃ samaṇo appiccho santuṭṭho pavivitto asaṃsaṭṭho āradhaviṛiyo dhutavādoti bhiyyo nimantenti cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajja-parikkhārehi. So evamāha: “Tiṇṇaṃ sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati; saddhāya sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati; deyyadhammassa sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati; dakkhiṇeyyānaṃ sammukhībhāvā saddho kulaputto bahuṃ puññaṃ pasavati. Tumhākañcevāyaṃ saddhā atthi, deyyadhammo ca saṃvijjati, ahañca paṭiggāhako. Sace ahaṃ na paṭiggahessāmi, evaṃ tumhe puññaṃ paribāhirā bhavissatha. Na mayhaṃ iminā attho. Api ca tumhākaṃ yeva anukampāya paṭigaṇhāmī ”ti. Tadupādāya bahumpi cīvaraṃ paṭigaṇhāti, bahumpi piṇḍapātaṃ paṭigaṇhāti, bahumpi senāsanaṃ paṭigaṇhāti, bahumpi gilānapaccayabhesajja-parikkhāraṃ paṭigaṇhāti. Yā evarūpā bhākuṭitā¹ bhākuṭiyaṃ kuhanā kuhāyanā kuhitattaṃ; idaṃ² paccayapaṭisedhana³ saṅkhātaṃ kuhanavatthu.

Katamaṃ iriyāpathasaṅkhātaṃ kuhanavatthu? Idhekacco pāpiccho icchāpakato sambhāvanādhippāyo ‘evaṃ maṃ jano sambhāveṣṣatī ’ti gamaṇaṃ saṅghapeti, ṭhānaṃ saṅghapeti, nisajjaṃ saṅghapeti, sayanaṃ⁴ saṅghapeti, paṇidhāya gacchati, paṇidhāya tiṭṭhati, paṇidhāya nisīdati, paṇidhāya seyyaṃ kappeti, samāhito viya gacchati, samāhito viya tiṭṭhati, samāhito viya nisīdati, samāhito viya seyyaṃ kappeti, āpāthakajjhāyīva hoti. Yā⁵ evarūpā iriyāpathassa aṭṭhapanā⁶ ṭhapanā saṅghapanā bhākuṭitā bhākuṭiyaṃ kuhanā kuhāyanā kuhitattaṃ; idaṃ² iriyāpathasaṅkhātaṃ kuhanavatthu.

Katamaṃ sāmantaṃjappanasaṅkhātaṃ kuhanavatthu? Idhekacco pāpiccho icchāpakato sambhāvanādhippāyo: ‘evaṃ maṃ jano sambhāveṣṣatī ’ti ariyadhammasannissitaṃ vācaṃ bhāṣati. Yo evarūpaṃ cīvaraṃ dhāreti, so samaṇo mahesakkhoti bhaṇati. Yo evarūpaṃ pattaṃ dhāreti, lohathālakāṃ dhāreti, dhammakaraṃ⁷ dhāreti, parissāvanaṃ dhāreti, kuñcikaṃ dhāreti, upāhanaṃ dhāreti, kāyabandhanaṃ dhāreti, āyogaṃ dhāreti, so samaṇo mahesakkhoti bhaṇati. Yassa evarūpo upajjhāyo, so samaṇo mahesakkhoti bhaṇati. Yassa evarūpo ācariyo – samānupajjhāyakā – samānācariyakā – mittā – sandiṭṭhā – sambhattā – sahāyā, so samaṇo mahesakkhoti bhaṇati. Yo evarūpe vihāre vasati, so samaṇo mahesakkhoti bhaṇati. Yo evarūpe aḍḍhayoge vasati – pāsāde vasati – hammiye vasati – guhāya vasati – leṇe vasati – kuṭiyā vasati – kūṭāgāre vasati – aṭṭe⁸ vasati – māle vasati – uddaṇḍe vasati – upaṭṭhānasālāya vasati – maṇḍape vasati – rukkhamaṇe vasati – so samaṇo mahesakkhoti bhaṇati.

¹ bhākuṭikā - PTS.

² idaṃ vuccati - Syā, PTS.

³ paṭisevana - Ma, PTS, Simu 2.

⁴ seyyaṃ - PTS.

⁵ yā - itisaddo PTS potthake na dissate.

⁶ āṭhapanā - Ma, PTS, Simu 2.

⁷ dhammakaraṇaṃ - Ma.

⁸ aḍḍe - Ma, Simu 2.

“Vị Sa-môn này ít ham muốn, tự biết đủ, sống tách biệt, không giao du, có sự ra sức tinh tấn, thuyết về hạnh từ khước,” rồi thỉnh mời (vị ấy) về y phục, đồ ăn khát thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh nhiều hơn nữa. Vị ấy đã nói như sau: “Do sự hiện diện của ba pháp, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu: Do sự hiện diện của đức tin, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu; do sự hiện diện của vật thí, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu; do sự hiện diện của các bậc xứng đáng được cúng dường, người thiện tín tạo ra nhiều phước báu. Và các người là có đức tin, có vật thí, còn tôi là người thọ nhận. Nếu tôi không thọ nhận, như vậy các người sẽ mất phần phước báu. Không có lợi ích gì cho tôi với việc này, nhưng vì lòng thương tưởng đến các người mà tôi thọ nhận.” Từ đó trở đi, vị ấy thọ nhận nhiều y phục, thọ nhận nhiều đồ ăn khát thực, thọ nhận nhiều chỗ nằm ngồi, thọ nhận nhiều vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Những sự nhịu mày có hình thức như vậy là trạng thái nhịu mày, sự gặt gẫm, thái độ gặt gẫm, trạng thái gặt gẫm; đây là kiểu cách gặt gẫm liên quan đến việc sử dụng (bốn món) vật dụng.

Kiểu cách gặt gẫm liên quan đến các oai nghi là kiểu cách nào? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó có ước muốn xấu xa, bị thúc đẩy bởi ước muốn, mong muốn sự tôn kính (nghĩ rằng): “Như vậy mọi người sẽ tôn kính ta,” rồi tạo dáng đi, tạo dáng đứng, tạo dáng ngồi, tạo dáng nằm, lập nguyện rồi mới đi, lập nguyện rồi mới đứng, lập nguyện rồi mới ngồi, lập nguyện rồi mới nằm, đi như là đã đắc định, đứng như là đã đắc định, ngồi như là đã đắc định, nằm như là đã đắc định, là người tham thiên giữa công chúng. Những việc tạo dáng ra vẻ nghiêm trang của các oai nghi có hình thức như vậy là biểu hiện tạo dáng, việc tạo dáng, sự nhịu mày, trạng thái nhịu mày, sự gặt gẫm, thái độ gặt gẫm, trạng thái gặt gẫm; đây là kiểu cách gặt gẫm liên quan đến các oai nghi.

Kiểu cách gặt gẫm liên quan đến việc nói gần nói xa là kiểu cách nào? Ở đây, một vị (tỳ khuru) nào đó có ước muốn xấu xa, bị thúc đẩy bởi ước muốn, mong muốn sự tôn kính (nghĩ rằng): “Như vậy mọi người sẽ tôn kính ta,” rồi nói lời liên quan đến Thánh pháp. Nói rằng: “Vị nào mặc y như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào mang bình bát, mang bát nhỏ bằng đồng, mang bình nước, mang đồ lọc nước, mang chìa khóa, mang dép, mang dây thắt lưng, mang dây buộc, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào có thầy tế độ như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào có thầy dạy học – có các vị đồng thầy tế độ – có các vị đồng thầy dạy học – có các bạn bè – có các vị đồng quan điểm – có các vị thân thiết – có các vị thân hữu như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào ngụ ở trú xá như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.” Nói rằng: “Vị nào ngụ ở nhà một mái – ngụ ở tòa lâu đài – ngụ ở tòa nhà dài – ngụ ở hang động – ngụ ở thạch thất – ngụ ở cốc liêu – ngụ ở nhà mái nhọn – ngụ ở chòi canh – ngụ ở ngôi nhà tròn – ngụ ở căn lều – ngụ ở hội trường – ngụ ở mái che – ngụ ở gốc cây như vậy, vị ấy là Sa-môn có uy lực lớn.”

Athavā korañjikakorañjiko¹ bhākuṭīkabhākuṭīko kuhakakuhako² lapakalapako³ mukhasambhāvito - Ayaṃ samaṇo imāsaṃ evarūpānaṃ santānaṃ vihāra-samāpattīnaṃ lābhī 'ti tādisaṃ gambhīraṃ gūḷhaṃ nipuṇaṃ paṭicchannaṃ lokuttaraṃ suññatāpaṭisaññuttaṃ⁴ kathaṃ katheti.⁵ Yā evarūpā bhākuṭītā bhākuṭīyaṃ kuhanā kuhāyanā kuhitattaṃ; idaṃ⁶ sāmantaṃjappanaśaṅkhātāṃ kuhanavattu.

Buddhassa bhagavato imāni tīṇi kuhanavattūni pahīnāni samucchinnāni vūpasantāni paṭippassaddhāni abhābuppattikāni nāṇagginā daḍḍhāni; tasmā buddho akuhoti - akuhaṃ.

Gaṇimāgatan 'ti - **Gaṇī** 'ti gaṇī bhagavā; gaṇācariyoti gaṇī, gaṇassa sathhāti gaṇī; gaṇaṃ pariharatīti gaṇī, gaṇaṃ ovadatīti gaṇī, gaṇaṃ anusāsātīti gaṇī, visārado gaṇaṃ upasaṅkamatīti gaṇī, gaṇo 'ssa⁷ sussūsati sotaṃ odahati aññācittaṃ upaṭṭhāpetīti gaṇī, gaṇaṃ akusalā vuṭṭhāpetvā kusale paṭiṭṭhāpetīti gaṇī, bhikkhugaṇassa gaṇī, bhikkhunīgaṇassa gaṇī, upāsakagaṇassa gaṇī, upāsikāgaṇassa gaṇī, rājagaṇassa gaṇī, khattiyagaṇassa gaṇī, brāhmaṇagaṇassa gaṇī, vessagaṇassa gaṇī, suddagaṇassa gaṇī, devagaṇassa gaṇī, brahmagaṇassa gaṇī, saṅghī,⁸ gaṇī, gaṇācariyo. **Āgatan** 'ti āgataṃ upāgataṃ samupāgataṃ sampattaṃ⁹ saṅkassa-nagaraṃ 'ti - akuhaṃ gaṇimāgataṃ.

Bahunnamidha baddhānaṃ 'ti - **Bahunnaṃ** 'ti bahunnaṃ khattiyānaṃ brāhmaṇānaṃ vessānaṃ suddānaṃ gahaṭṭhānaṃ pabbajitānaṃ devānaṃ manussānaṃ. **Baddhānaṃ** 'ti baddhānaṃ baddhacarānaṃ paricārakānaṃ sissānaṃ 'ti - bahunnamidha baddhānaṃ.

Atthi pañhena āgamaṃ 'ti - pañhena atthikāmaṃ āgatā;¹⁰ pañhaṃ pucchitukāmaṃ āgatā; pañhaṃ sotukāmaṃ āgatamhāti; - evampi atthi pañhena āgamaṃ. Athavā pañhatthikānaṃ pañhaṃ pucchitukāmaṃ pañhaṃ sotukāmaṃ āgamaṃ abhikkamaṃ upasaṅkamaṃ payirupāsanaṃ¹¹ atthīti;¹² - evampi atthi pañhena āgamaṃ. Athavā pañhāgamo tuyhaṃ atthi, tvampi pahū, tvamasi alamatto mayā pucchitaṃ kathetuṃ vissajjettuṃ; vahassettaṃ¹³ bhāranti; - evampi atthi pañhena āgamaṃ.

Tenāha thero sāriputto:

*“Taṃ buddhaṃ asitaṃ tādīṃ
akuhaṃ gaṇimāgataṃ,
bahunnamidha baddhānaṃ
atthi pañhena āgamaṃ”*ti.

¹ korajikakorajiko - PTS.

² kuhakuho - PTS.

³ lapalapo - PTS.

⁴ lokuttarasuññatāpaṭisaññuttaṃ - PTS.

⁵ kathesi - PTS.

⁶ idaṃ vuccati - Syā, PTS.

⁷ gaṇassa - Ma, Syā, PTS.

⁸ saṅghagaṇassa gaṇī - Sīmu 2.

⁹ gaṇācariyo āgato upāgato samupāgato sampatto - PTS.

¹⁰ atthiko āgatomhi - Ma, PTS.

¹¹ payirupāsanaṃ - Syā, PTS.

¹² siyā ti - PTS.

¹³ vattuss' etaṃ - PTS.

Hoặc là, vị giả nhân giả nghĩa, vị nhú mặt nhăn mày, vị gạt gẫm lừa dối, vị ti tê nài nài, thể hiện ở khuôn mặt (để người khác hiểu lầm rằng): “Vị Sa-môn này đã đạt được các sự thể nhập an tịnh có hình thức như thế này,” rồi thuyết bài giảng thâm sâu, bí hiểm, vi tế, ẩn tàng, vô thượng ở thế gian, gắn liền với không tánh, tương đương với pháp ấy. Những sự nhú mày có hình thức như vậy là trạng thái nhú mày, sự gạt gẫm, thái độ gạt gẫm, trạng thái gạt gẫm; đây là kiểu cách gạt gẫm liên quan đến việc nói gần nói xa.

Đối với đức Phật Thế Tôn, ba kiểu cách gạt gẫm này đã được dứt bỏ, đã được trừ tuyệt, đã được vắng lặng, đã được tịch tịnh, không thể sanh khởi nữa, đã được thiêu đốt bởi ngọn lửa trí tuệ, vì thế đức Phật là vị không gạt gẫm; - ‘vị không gạt gẫm’ là như thế.

Bậc có đồ chúng, đã đi đến - Bậc có đồ chúng: Đức Thế Tôn là bậc có đồ chúng; ‘vị thầy của đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘bậc đạo sư của đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị chăm nom đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị giáo huấn đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị chỉ dạy đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘vị tự tin tiếp cận đồ chúng’ là bậc có đồ chúng; ‘đối với Ngài, đồ chúng lắng nghe, lóng tai nghe, thiết lập tâm mong muốn hiểu biết’ là bậc có đồ chúng; ‘vị đưa đồ chúng ra khỏi bất thiện pháp và sách tấn thiện pháp’ là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng tỳ khưu là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng tỳ khưu ni là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng nam cư sĩ là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng nữ cư sĩ là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng vua chúa là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng Sát-đế-ly là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng Bà-la-môn là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng thương buôn là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng nô lệ là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng chư Thiên là bậc có đồ chúng; vị có đồ chúng Phạm Thiên; vị có hội chúng là bậc có đồ chúng, là vị thầy của đồ chúng. **Đã đi đến:** đã đi đến, đã đi đến gần, đã tiến đến gần, đã đạt đến thành Sankassa; - ‘vị không gạt gẫm, bậc có đồ chúng, đã đi đến’ là như thế.

Cho số đông đã được gắn bó ở nơi này - Cho số đông: là cho số đông các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các bậc xuất gia, chư Thiên, loài người. **Đã được gắn bó:** những người tùy tùng, những người hầu cận, những người học trò đã được gắn bó; - ‘cho số đông đã được gắn bó ở nơi này’ là như thế.

Với ý định (hỏi) câu hỏi, con đã đi đến - Là người có nhu cầu với câu hỏi, con đã đi đến; có ý muốn hỏi câu hỏi, con đã đi đến; có ý muốn nghe câu hỏi, con đã đi đến; - ‘với ý định (hỏi) câu hỏi, con đã đi đến’ là như vậy. Hoặc là, có sự đi đến, sự tiến đến, sự đến gần, sự ngồi gần của những người có nhu cầu về câu hỏi, của những người có ý muốn hỏi câu hỏi, của những người có ý muốn nghe câu hỏi; - ‘với ý định (hỏi) câu hỏi, con đã đi đến’ còn là như vậy. Hoặc là, Ngài có sự hiểu biết về câu hỏi, Ngài cũng có năng lực, Ngài có khả năng để thuyết giảng, để giải thích điều được hỏi bởi con, Ngài hãy dời đi gánh nặng này; - ‘với ý định (hỏi) câu hỏi, con đã đi đến’ còn là như vậy.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:

“Với ý định (hỏi) câu hỏi cho số đông đã được gắn bó ở nơi này, con đã đi đến gặp Ngài, – đức Phật, bậc không nương nhờ, đáng tự tại, vị không gạt gẫm, bậc có đồ chúng, đã đi đến.”

16 - 4

*Bhikkhuno vijigucchato
bhajato rittamāsaṇaṃ,
rukkhamūlaṃ susānaṃ vā
pabbatānaṃ guhāsu vā.*

Bhikkhuno vijigucchato 'ti - **Bhikkhuno** 'ti puthujjanakalyāṇakassa¹ vā bhikkhuno, sekhassa vā² bhikkhuno. **Vijigucchato** 'ti jātiyā vijigucchato, jarāya – byādhinā – maraṇena – sokehi – paridevehi – dukkhehi – domanassehi – upāyāsehi vijigucchato, nerayikena dukkhena tiracchānayanikena dukkhena pettivisayikena³ dukkhena mānusakena⁴ dukkhena gabbhokkantimūlakena dukkhena gabbhaṭṭhitimūlakena⁵ dukkhena gabbhavuṭṭhānamūlakena dukkhena jātassupanibandhakena dukkhena jātassa parādheyyakena dukkhena attūpakkamena dukkhena parūpakkamena dukkhena dukkhadukkheṇa saṅkhāradukkheṇa vipariṇāmadukkheṇa cakkhurogena dukkhena sotarogena dukkhena ghānarogena dukkhena jivhārogena dukkhena kāyarogena dukkhena sīsarogena dukkhena kaṇṇarogena dukkhena mukharogena dukkhena dantarogena dukkhena kāsena sāsena pināsena ḍahena⁶ jarena kucchirogena mucchāya pakkhandikāya sūlāya visūcikāya kuṭṭheṇa gaṇḍena kilāsena sosena apamārena dadduyā kaṇḍuyā kacchuyā rakhasāya vitacchikāya lohiteṇa pittena madhumeheṇa aṃsāya piḷakāya bhagandalena⁷ pittasamuṭṭhānena ābādhena semhasamuṭṭhānena ābādhena vātasamuṭṭhānena ābādhena sannipātikena ābādhena utupariṇāmajena ābādhena visamaparihārajena ābādhena opakkamikena ābādhena kammavipākajena ābādhena sīteṇa uṇheṇa jighacchāya pipāsāya uccārena passāvena ḍaṃsamakasa-vātātapasiriṃsapasamphassena dukkhena – mātumaraṇena dukkhena pitumaraṇena – dukkhena bhātumaraṇena – bhaginimaraṇena – puttamaraṇena – dhītumaraṇena – ñātumaraṇena⁸ – bhogavyasanena – rogavyasanena – sīlavasyanena – ditthiviyasanena dukkhena vijigucchato aṭṭiyato harāyato jigucchato 'ti - bhikkhuno vijigucchato.

Bhajato rittamāsaṇaṇaṃ 'ti - **Āsaṇaṃ** vuccati yattha nisīdati, mañco piṭhaṃ bhisi taṭṭikā cammakhaṇḍo⁹ tiṇasanthāro paṇṇasanthāro palāśasanthāro. Taṃ āsaṇaṃ asappāyarūpadassanena rittamaṃ vivittaṃ pavivittaṃ; asappāyasadda-savaṇena rittamaṃ vivittaṃ pavivittaṃ; asappāyehi pañcahi kāmagaṇehi rittamaṃ vivittaṃ pavivittaṃ. Taṃ pavivittaṃ āsaṇaṃ bhajato sambhajato sevato nisevato saṃsevato paṭisevato 'ti - bhajato rittamāsaṇaṃ.

Rukkhamūlaṃ susānaṃ vā 'ti - rukkhamūlaṃ yeva rukkhamūlaṃ; susānaṃ yeva susānaṃ 'ti - rukkhamūlaṃ susānaṃ vā.

¹ kalyāṇaputhujjanassa - Syā, PTS.

² sekkhassa vā ti - Syā, PTS.

³ pettivisayikena - Syā, PTS.

⁴ mānusikena - Ma.

⁵ gabbhe ṭhitimūlakena - Syā, PTS.

⁶ ḍāhena - Ma, PTS.

⁷ bhagandalāya - Syā, PTS.

⁸ ñātibyasanena - Syā, PTS.

⁹ cammakhanda - PTS.

16 - 4

Đối với vị tỳ khuru đang nhờm góm (sanh, già, bệnh, chết, v.v...) đang thân cận chỗ ngồi trống vắng, gốc cây, hoặc mộ địa, hoặc ở các hang động của những ngọn núi.

Đối với vị tỳ khuru đang nhờm góm - Đối với vị tỳ khuru: đối với vị tỳ khuru phạm nhân tốt lành hoặc đối với vị tỳ khuru là bậc Hữu Học. **Đang nhờm góm:** đang nhờm góm với sanh, đang nhờm góm với già – với bệnh – với chết – với các nỗi sầu – bi – khổ – ưu – não, đang nhờm góm với khổ ở địa ngục, với khổ ở loài thú, với khổ ở thân phận ngựa quý, với khổ của loài người, với khổ bắt nguồn từ việc nhập thai, với khổ bắt nguồn từ việc trụ thai, với khổ bắt nguồn từ việc ra khỏi thai, với khổ gắn liền sau khi sanh ra, với khổ do kẻ khác áp đặt sau khi sanh ra, với khổ do sự ra sức của bản thân, với khổ do sự ra sức của kẻ khác, với khổ do (thọ) khổ, với khổ do pháp tạo tác, với khổ do sự biến đổi, với khổ do bệnh ở mắt, với khổ do bệnh ở tai trong, với khổ do bệnh ở mũi, với khổ do bệnh ở lưỡi, với khổ do bệnh ở thân, với khổ do bệnh ở đầu, với khổ do bệnh ở lỗ tai, với khổ do bệnh ở miệng, với khổ do bệnh ở răng, với ho, với suyễn, với sổ mũi, với nhiệt, với cảm sốt, với đau bụng, với xây xẩm, với kiệt lý, với đau bụng bão, với dịch tả, với phong cùi, với khối u, với bệnh chàm, với lao phổi, với động kinh, với mụn, với nhọt, với ghẻ ngứa, với sảy, với loét tay chân, với máu và mật, với bệnh tiểu đường, với bệnh trĩ, với ghẻ lở, với loét hậu môn, với bệnh phát khởi từ mật, với bệnh phát khởi từ đàm, với bệnh phát khởi từ gió, với bệnh tổng hợp (do mật–đàm–gió, với bệnh sanh lên vì thay đổi thời tiết, với bệnh sanh lên vì bốn oai nghi không đồng đều, với bệnh thuộc dạng cấp tính, với bệnh sanh lên vì quả của nghiệp, với lạnh, với nóng, với đói, với khát, với đại tiện, với tiểu tiện, với khổ bởi các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát, – với khổ do cái chết của mẹ – với khổ do cái chết của cha – với khổ do cái chết của anh (em) trai – do cái chết của chị (em) gái – do cái chết của con trai – do cái chết của con gái – do cái chết của thân quyến – do sự tổn hại về của cải – do sự tổn hại vì bệnh tật – do sự tổn hại về giới – đang nhờm góm với khổ do sự tổn hại về kiến thức, đang bị phiền phức, đang chán nản, đang chán ghét; - ‘đối với vị tỳ khuru đang nhờm góm’ là như thế.

Đang thân cận chỗ ngồi trống vắng - Chỗ ngồi: nói đến nơi nào vị ấy ngồi xuống, là cái giường, cái ghế, nệm, thảm đan, tấm da thú, thảm cỏ, thảm lá, thảm rơm. Chỗ ngồi ấy là trống vắng, tách biệt, tách rời với việc thấy các cảnh sắc không thích hợp, là trống vắng, tách biệt, tách rời với việc nghe các âm thanh không thích hợp, là trống vắng, tách biệt, tách rời với năm loại dục không thích hợp. Trong khi thân cận, trong khi gần gũi, trong khi phục vụ, trong khi phục dịch, trong khi kề cận, trong khi sử dụng chỗ ngồi tách biệt ấy; - ‘đang thân cận chỗ ngồi trống vắng’ là như thế.

Gốc cây, hoặc mộ địa: gốc cây chỉ là gốc cây; mộ địa chỉ là mộ địa; - ‘gốc cây, hoặc mộ địa’ là như thế.

Pabbatānaṃ guhāsu vā 'ti - Pabbatā yeva pabbatā; kandarā yeva kandarā; giriguhā yeva giriguhā; pabbatantarikāyo vuccanti pabbatapabbhārā 'ti¹ - pabbatānaṃ guhāsu vā.

Tenāha thero sāriputto:
*“Bhikkhuno vijigucchato
 bhajato rittamāsanaṃ,
 rukkhamūlaṃ susānaṃ vā
 pabbatānaṃ guhāsu vā”*ti.

16 - 5

*Uccāvacesu sayanesu kuvanto² tattha bheravā,
 yehi³ bhikkhu na vedheyya nigghose sayanāsane.*

Uccāvacesu sayanesū 'ti - **Uccāvacesū** 'ti uccāvacesu hīnappañītesu chekapāpakesu. **Sayanaṃ** vuccati vihāro⁴ aḍḍhayogo pāsādo hammiyaṃ guhā 'ti - uccāvacesu sayanesu.

Kuvanto tattha bheravā 'ti - **Kuvanto** 'ti kuvanto kūjanto⁵ nadanto saddaṃ karonto. Athavā **kīvanto** 'ti kati kittakā kīvatakā kīvabahukā te bheravā 'ti? Sīhā byagghā dīpī acchā taracchā⁶ kokā mahisā⁷ hatthī ahī⁸ vicchikā satapadī corā vā assu māṇavā vā katakammā vā akatakammā vā 'ti - kuvanto tattha bheravā.

Yehi bhikkhu na vedheyyā 'ti - **Yehī** 'ti yehi bheravehi; bherave passitvā⁹ vā suṇitvā vā na vedheyya nappavedheyya na sampavedheyya na taseyya na uttaseyya na parittaseyya na bhāyeyya na santāsaṃ āpajjeyya; abhīru assa acchambhī anutrāsī apalāyī pahīnabhayabheravo vigatalomaṃso vihareyyā 'ti - yehi bhikkhu na vedheyya.

Nigghose sayanāsane 'ti - appasadde appanigghose vijānavāte manussarāha-seyyake paṭisallānasārurpe senāsane 'ti - nigghose sayanāsane.

Tenāha thero sāriputto:
*“Uccāvacesu sayanesu kuvanto tattha bheravā,
 yehi bhikkhu na vedheyya nigghose sayanāsane”*ti.

¹ pabbatagabbharā pabbatānaṃ ti - Syā, PTS.

² kīvanto - Ma, Sīmu 2;
 gīvanto - Syā, PTS;
 kīvanto - Su, Pu.

³ ye hi - Ma.

⁴ sayanaṃ vuccati senāsanaṃ vihāro - Ma; sayanesūti sayanaṃ vuccati senāsanaṃ vihāro - Syā, PTS.

⁵ kūjanto - Syā, PTS.

⁶ acchataracchā - Syā, PTS.

⁷ mahimsā - Ma; gomahisā - Syā, PTS.

⁸ ahi - Ma, PTS.

⁹ ye hī ti ye hi bherave passitvā - Ma.

Hoặc ở các hang động của những ngọn núi: ngọn núi chỉ là ngọn núi; hốc núi chỉ là hốc núi; hang núi chỉ là hang núi; những chỗ bên trong ngọn núi được gọi là các vùng bụng của ngọn núi; - ‘hoặc ở các hang động của những ngọn núi’ là như thế.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:

“Đối với vị tỳ khuru đang nhòm góm (sanh, già, bệnh, chết, v.v...) đang thân cận chỗ ngồi trống vắng, gốc cây, hoặc mộ địa, hoặc ở các hang động của những ngọn núi.”

16 - 5

Ở những chỗ trú ngụ cao thấp, có bao nhiêu sự khiếp đảm ở nơi ấy mà vị tỳ khuru không nên run rẩy bởi chúng ở chỗ nằm ngồi không tiếng động?

Ở những chỗ trú ngụ cao thấp - Ở những chỗ cao thấp: ở những chỗ cao thấp là ở những chỗ thấp kém hoặc cao sang, ở những chỗ tốt đẹp hoặc xấu xa. **Chỗ trú ngụ:** nói đến trú xá, nhà một mái, tòa lâu đài, tòa nhà dài, hang động; - ‘ở những chỗ trú ngụ cao thấp’ là như thế.

Có bao nhiêu sự khiếp đảm ở nơi ấy - Kuvanto: là đang la lớn, đang kêu la, đang hét lên, đang tạo ra âm thanh. Hoặc là, **kivanto:** là có bao nhiêu, ước lượng bao nhiêu, xác định bao nhiêu, nhiều đến bao nhiêu các sự khiếp đảm ấy? Là các con sư tử, hổ, báo, gấu, chó rừng, chó sói, trâu rừng, voi, rắn, bò cạp, rết, hoặc có thể là các kẻ cướp hay những kẻ tàn bạo có hành động gây sự hoặc chưa có hành động gây sự; - ‘có bao nhiêu sự khiếp đảm ở nơi ấy’ là như thế.

Mà vị tỳ khuru không nên run rẩy bởi chúng - Bởi chúng: bởi những sự khiếp đảm ấy; sau khi nhìn thấy hoặc sau khi nghe được các sự khiếp đảm thì không nên run rẩy, không nên chấn động, không nên rung động, không nên run sợ, không nên khiếp sợ, không nên hoảng sợ, không nên sợ hãi, không nên rơi vào sự kinh sợ; nên có tánh không nhút nhát, không kinh hãi, không sợ sệt, không trốn chạy, (vị tỳ khuru) nên sống, có sự sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ, có sự rờn lông đã được xa lìa; - ‘mà vị tỳ khuru không nên run rẩy bởi chúng’ là như thế.

Ở chỗ nằm ngồi không tiếng động: là ở trú xứ có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh; - ‘ở chỗ nằm ngồi không tiếng động’ là như thế.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:

“Ở những chỗ trú ngụ cao thấp, có bao nhiêu sự khiếp đảm ở nơi ấy mà vị tỳ khuru không nên run rẩy bởi chúng ở chỗ nằm ngồi không tiếng động?”

16 - 6

*Kati parissayā loke
gacchato agataṃ disaṃ,
ye bhikkhu abhisambhave
pantamhi sayanāsane.*

Kati parissayā loke 'ti - **Katī** 'ti kati kittakā kīvatakā kīvabahukā te parissayāti?
Dve parissayā:¹ pākāṭaparissayā ca paṭicchannaparissayā ca.

Katame pākāṭaparissayā? Sīhā byagghā dīpī acchā taracchā² kokā mahisā³ hatthī ahī vicchikā satapadī corā vā assu mānavā vā katakammā vā akatakammā vā, cakkhurogo sotarogo ghānarogo jivhārogo kāyarogo sīsarogo kaṇṇarogo mukharogo dantarogo kāso sāso pināso ḍaho jaro kucchirogo mucchā pakkhandikā sūlā visūcīkā kuṭṭhaṃ gaṇḍo kilāso soso apamāro daddu kaṇḍu kacchu rakhasā vitacchikā lohītapittaṃ⁴ madhumeho aṃsā piḷakā bhagandalā pīttasamuṭṭhānā ābādā -nt-sītaṃ uṇhaṃ jighacchā pipāsā uccāro passāvo ḍamsamakasa-vātātapa-siriṃsapa-samphassā.⁵ Ime vuccanti pākāṭaparissayā.

Katame paṭicchannaparissayā? Kāyaduccaritaṃ vacīduccaritaṃ manoduccaritaṃ kāmachandanīvaraṇaṃ byāpādanīvaraṇaṃ thīnamiddhanīvaraṇaṃ uddhaccakukkucanīvaraṇaṃ vicīcchānīvaraṇaṃ, rāgo doso moho kodho upanāho makkho paḷāso issā macchariyaṃ māyā sāṭheyyaṃ thambho sārāmbho māno atimāno mado pamādo, sabbe kilesā sabbe duccharitā sabbe darathā sabbe pariḷāhā sabbe santāpā sabbākusalābhisāṅkhārā. Ime vuccanti paṭicchannaparissayā.

Parissayā 'ti - Kenatṭhena parissayā? Parisahantīti parissayā, parihānāya saṃvattantīti parissayā, tatrāsayāti parissayā.

Kathaṃ parisahantīti parissayā? Te parissayā taṃ puggalaṃ saṃvattanti parisahanti abhibhavanti ajjhottharanti pariyaḍiyanti maddanti. Evaṃ parisahantīti parissayā.

Kathaṃ parihānāya saṃvattantīti parissayā? Te parissayā kusalānaṃ dhammānaṃ antarāyāya parihānāya saṃvattanti. Katamesaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ? Sammāpaṭipadāya anulomapaṭipadāya appaccanīkapaṭipadāya anvatthapaṭipadāya dhammānudhammapaṭipadāya sīlesu paripūrākāritāya⁶ indriyesu guttadvāratāya bhojanesu mattaññutāya jāgariyānuyogassa satisampajaññaṃ, catunnaṃ satipaṭṭhānānaṃ bhāvanānuyogassa, catunnaṃ sammappadhānānaṃ - catunnaṃ iddhipādānaṃ - pañcannaṃ indriyānaṃ - pañcannaṃ balānaṃ - sattannaṃ bojjaṅgānaṃ - ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa bhāvanānuyogassa. Imesaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ antarāyāya parihānāya saṃvattanti. Evaṃ parihānāya saṃvattantīti parissayā.

¹ kīvabahukā. parissayāti dve parissayā - Ma, Syā, PTS.

² acchataracchā - Syā, PTS.

³ gomahisā - Syā, PTS.

⁴ lohītaṃ pittaṃ - Ma, Syā.

⁵ samphasso iti vā - Syā, PTS.

⁶ paripūrīkārītāya - Syā.

16 - 6

*Đối với vị đang đi đến khu vực chưa từng đi đến,
có bao nhiêu hiểm họa ở thế gian
mà vị tỳ khưu cần khắc phục chúng
ở các chỗ nằm ngồi xa vắng?*

Có bao nhiêu hiểm họa ở thế gian - Có bao nhiêu: có bao nhiêu là ước lượng bao nhiêu, xác định bao nhiêu, nhiều đến bao nhiêu các hiểm họa ấy? Có hai loại hiểm họa: hiểm họa hiển hiện và hiểm họa khuất lấp.

Các điều nào là hiểm họa hiển hiện? Các con sư tử, hổ, báo, gấu, chó rừng, chó sói, trâu rừng, voi, rắn, bò cạp, rết, hoặc có thể là các kẻ cướp hay những kẻ tàn bạo có hành động gây sự hoặc chưa có hành động gây sự, bệnh ở mắt, bệnh ở tai trong, bệnh ở mũi, bệnh ở lưỡi, bệnh ở thân, bệnh ở đầu, bệnh ở lỗ tai, bệnh ở miệng, bệnh ở răng, ho, suyễn, sổ mũi, nhiệt, cảm sốt, đau bụng, xây xẩm, kiết lỵ, đau bụng bão, dịch tả, phong cùi, khối u, bệnh chàm, lao phổi, động kinh, mụn, nhọt, ghẻ ngứa, sảy, loét tay chân, máu và mật, bệnh tiểu đường, bệnh trĩ, ghẻ lở, loét hậu môn, bệnh phát khởi từ mật, bệnh phát khởi từ đàm –nt– lạnh, nóng, đói, khát, đại tiện, tiểu tiện, các xúc chạm với ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát. Các điều này được gọi là hiểm họa hiển hiện.

Các điều nào là hiểm họa khuất lấp? Uế hạnh về thân, uế hạnh về khẩu, uế hạnh về ý, pháp che lấp ‘mong muốn về dục,’ pháp che lấp ‘sân hận,’ pháp che lấp ‘dã dượi buồn ngủ,’ pháp che lấp ‘phóng dật và hối hận,’ pháp che lấp ‘hoài nghi,’ sự luyến ái, sân, si mê, giận dữ, thù hận, gièm pha, ác ý, ganh tỵ, bòn xén, xảo trá, lừa gạt, bướng bỉnh, hung hăng, ngã mạn, cao ngạo, đam mê, xao lãng, tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bực bội, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện; các điều này được gọi là hiểm họa khuất lấp.

Các hiểm họa: Các hiểm họa với ý nghĩa gì? Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế,’ các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm,’ các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú.’

Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế’ nghĩa là thế nào? Các hiểm họa ấy khống chế, áp chế, ngự trị, đè bẹp, trấn áp, chà đạp cá nhân ấy. Các hiểm họa bởi vì ‘chúng áp chế’ nghĩa là như vậy.

Các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm’ nghĩa là thế nào? Các hiểm họa ấy đưa đến sự nguy hiểm, đến sự suy giảm đối với các thiện pháp. Đối với các thiện pháp nào? Đối với sự thực hành đúng đắn, đối với sự thực hành phù hợp, đối với sự thực hành không trái ngược, đối với sự thực hành không đối chọi, đối với sự thực hành đưa đến lợi ích, đối với sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, đối với việc làm đầy đủ các giới, đối với việc phòng vệ các giác quan, đối với việc biết chừng mực về vật thực, đối với sự luyện tập về tinh thức, đối với niệm và sự nhận biết rõ, đối với sự chuyên cần tu tập bốn sự thiết lập niệm, đối với sự chuyên cần tu tập bốn chánh cần, – bốn nền tảng của thần thông, – năm quyền, – năm lực, – bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, – đạo lộ thánh thiện tám chi phần, chúng đưa đến sự nguy hiểm, đến sự suy giảm đối với các thiện pháp này. Các hiểm họa bởi vì ‘chúng đưa đến sự suy giảm’ nghĩa là như vậy.

Kathaṃ tatrāsayaṭi parissayaṭ? Tatthete pāpakā akusalā dhammā uppajjanti attabhāvasannissayaṭ. Yathā bile bilāsayā pāṇā sayanti, dake dakāsayā pāṇā sayanti, vane vanāsayā pāṇā sayanti, rukkhe rukkhasāyā pāṇā sayanti, evameva¹ tatthete pāpakā akusalā dhammā uppajjanti attabhāvasannissayaṭ. Evampi tatrāsayaṭi parissayaṭ.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

“Sāntevāsiko bhikkhave bhikkhu sācariyako dukkhaṃ na phāsu² viharati. Kathaṅca bhikkhave bhikkhu sāntevāsiko sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati?”

Idha bhikkhave bhikkhuno cakkhunā rūpaṃ disvā uppajjanti pāpakā akusalā dhammā sarasaṅkappā saṅṅojaniyā, tyāssa³ anto vasanti, anvāssa vasanti⁴ pāpakā akusalā dhammā, tasmā sāntevāsikoti vuccati. Te naṃ samudācaranti, samudācaranti naṃ pāpakā akusalā dhammā, tasmā sācariyakoti vuccati. Puna ca paraṃ bhikkhave bhikkhuno sotena saddaṃ sutvā – ghānena gandhaṃ ghāyitvā – jivhāya rasaṃ sāyitvā – kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā – manasā dhammaṃ viññāya uppajjanti pāpakā akusalā dhammā sarasaṅkappā saṅṅojaniyā tyāssa anto vasanti anvāssa vasanti pāpakā akusalā dhammā, tasmā sāntevāsikoti vuccati. Te naṃ samudācaranti, samudācaranti naṃ pāpakā akusalā dhammā, tasmā sācariyakoti vuccati. Evaṃ kho bhikkhave bhikkhu sāntevāsiko sācariyako dukkhaṃ na phāsu viharati”ti.⁵ Evampi tatrāsayaṭi parissayaṭ.

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

“Tayo’me bhikkhave antarā malā antarā amittā antarā sapattā antarā vadhakā antarā paccatthikā. Katame tayo? Lobho bhikkhave antarā malaṃ⁶ antarā amitto antarā sapatto antarā vadhako antarā paccatthiko. Doso bhikkhave –pe– Moho bhikkhave antarā malaṃ⁶ antarā amitto antarā sapatto antarā vadhako antarā paccatthiko. Ime kho bhikkhave, tayo antarā malā antarā amittā antarā sapattā antarā vadhakā antarā paccatthikā”ti.⁷

1. “Anatthajanano lobho lobho cittappakopano, bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.

¹ evameva - Ma, Syā, PTS.

² phāsuṃ - Saṃ.

³ tyassa - Ma, Syā, PTS.

⁴ anvāssavanti - Ma, Syā, Sīmu 2; anvāvasanti - PTS; antassa vasanti - Saṃ.

⁵ Saṃyuttanikāya, Navapurāṇavagga.

⁶ malo - Ma, Syā.

⁷ Itivuttaka - 3. 4. 9. Malasutta.

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ nghĩa là thế nào? Các ác bất thiện pháp này sanh lên ở nơi ấy thì có bản ngã (của người ấy) là nơi nương tựa. Giống như các sinh vật ‘có hang là chỗ trú’ thì ngụ ở hang, các sinh vật có ‘nước là chỗ trú’ thì ngụ ở nước, các sinh vật ‘có rừng là chỗ trú’ thì ngụ ở rừng, các sinh vật ‘có cây cối là chỗ trú’ thì ngụ ở cây cối, tương tự như vậy, các ác bất thiện pháp này sanh lên ở nơi ấy thì có bản ngã (của người ấy) là nơi nương tựa. Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái. Và này các tỳ khưu, thế nào là vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái?”

Này các tỳ khưu, ở đây, đối với vị tỳ khưu, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, các ác bất thiện pháp nào có sự di chuyển (ở các đối tượng) và có sự tư duy đưa đến sự ràng buộc sanh khởi đến vị ấy, các ác bất thiện pháp ấy trú ngụ, chiếm ngụ bên trong vị ấy; vì thế, được gọi là ‘có học trò.’ Chúng chi phối vị ấy, ‘các ác bất thiện pháp chi phối vị ấy;’ vì thế, được gọi là ‘có thầy dạy học.’ Và thêm nữa, này các tỳ khưu, đối với vị tỳ khưu, sau khi nghe âm thanh bằng tai, –nt– sau khi ngửi hương bằng mũi, –nt– sau khi nếm vị bằng lưỡi, –nt– sau khi xúc chạm bằng thân, –nt– sau khi nhận thức pháp bằng ý, các ác bất thiện pháp nào có sự di chuyển (ở các đối tượng) và có sự tư duy đưa đến sự ràng buộc sanh khởi đến vị ấy, các ác bất thiện pháp ấy trú ngụ, chiếm ngụ bên trong vị ấy; vì thế, được gọi là ‘có học trò.’ Chúng chi phối vị ấy, ‘các ác bất thiện pháp chi phối vị ấy;’ vì thế, được gọi là ‘có thầy dạy học.’ Này các tỳ khưu, quả là như vậy, vị tỳ khưu có học trò, có thầy dạy học, sống khổ sở không thoải mái. Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, có ba pháp này là các vết nhơ bên trong, các kẻ thù bên trong, các đối thủ bên trong, các kẻ giết chóc bên trong, các kẻ đối nghịch bên trong. Ba pháp nào? Này các tỳ khưu, tham là vết nhơ bên trong, kẻ thù bên trong, đối thủ bên trong, kẻ giết chóc bên trong, kẻ đối nghịch bên trong. Này các tỳ khưu, sân –nt– Này các tỳ khưu, si là vết nhơ bên trong, kẻ thù bên trong, đối thủ bên trong, kẻ giết chóc bên trong, kẻ đối nghịch bên trong. Thật vậy, này các tỳ khưu, ba pháp này là các vết nhơ bên trong, các kẻ thù bên trong, các đối thủ bên trong, các kẻ giết chóc bên trong, các kẻ đối nghịch bên trong.”

1. *“Tham là sự sanh ra điều không lợi ích, tham là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.”*

2. *Luddho atthaṃ na jānāti luddho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ¹ tadā hoti yaṃ lobho sahate naraṃ.*
3. *Anatthajanano doso doso cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.*
4. *Kuddho atthaṃ na jānāti kuddho² dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ tadā hoti yaṃ kodho sahate naraṃ.*
5. *Anatthajanano moho moho cittappakopano,
bhayamantarato jātaṃ taṃ jano nāvabujjhati.*
6. *Mūlho atthaṃ na jānāti mūlho dhammaṃ na passati,
andhantamaṃ tadā hoti yaṃ moho sahate naran ’ti.³
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

“Tayo kho mahārāja, purisassa dhammā ajjhattaṃ uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Katame tayo? Lobho kho mahārāja, purisassa dhammo ajjhattaṃ uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Doso kho mahārāja –pe– Moho kho mahārāja, purisassa dhammo ajjhattaṃ uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Ime kho mahārāja, tayo purisassa dhammā ajjhattaṃ uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāyā ”ti.⁴

7. *“Lobho doso ca moho ca purisaṃ pāpacetasam,
hiṃsanti attasambhūtā tacasāraṃva samphalan ’ti.⁴
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā:

8. *“Rāgo ca doso ca itonidānā
arati rati lomahaṃsā⁵ itojā,⁶
ito samuṭṭhāya manovitakkā
kumārakā dhaṅkamivossajantī ”ti.⁷
Evampi tatrāsāyāti parissayā.*

Loke ’ti manussaloke –pe– āyatanaloke ’ti - kati parissayā loke?

¹ andhatamaṃ - Syā;
andhaṃ tamaṃ - PTS.

² doso - Sīmu 2.

³ Itivuttaka - 3. 4. 9 Malasutta.

⁴ Kosalasaṃyutta.

⁵ lomahaṃso - Ma, Syā, PTS.

⁶ itojāto - Syā, PTS.

⁷ Suttanipāta, Sūcilomasutta.

2. Người bị khởi tham không biết được điều lợi ích, người bị khởi tham không nhìn thấy lý lẽ. Tham không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.

3. Sân là sự sanh ra điều không lợi ích, sân là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.

4. Người bị nóng giận không biết được điều lợi ích, người bị nóng giận không nhìn thấy lý lẽ. Sự nóng giận không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.

5. Si là sự sanh ra điều không lợi ích, si là sự rối loạn của tâm. Người đời không thấu hiểu sự nguy hiểm ấy đã được sanh ra từ bên trong.

6. Người bị si mê không biết được điều lợi ích, người bị si mê không nhìn thấy lý lẽ. Si không chế người nào, lúc ấy có sự mù quáng tối tăm hiện diện.”
Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Tâu đại vương, quả thật có ba pháp được sanh lên thuộc nội phần; chúng sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Ba pháp nào? Tham, sân đại vương, quả thật là pháp được sanh lên thuộc nội phần; nó sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Sân, sân đại vương, quả thật –nt–. Si, sân đại vương, quả thật là pháp được sanh lên thuộc nội phần; nó sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người. Tâu đại vương, quả thật ba pháp này được sanh lên thuộc nội phần, chúng sanh lên đem đến sự bất lợi, sự khổ đau, sự sống không thoải mái cho con người.”

7. “Tham sân và si, hiện hữu ở bản thân, hãm hại người có tâm ý xấu xa, tựa như việc kết trái hãm hại cây tre.”

Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

8. “Luyến ái, sân hận, và si mê có căn nguyên từ nơi (bản ngã) này.
Ghét, thương, sự rợn lông sanh lên từ nơi (bản ngã) này.
Sự suy tư của tâm có nguồn sanh khởi từ nơi (bản ngã) này,
tựa như những bé trai buông lơ con quạ (bị cột chân bởi sợi chỉ dài).”
Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy.

Ở thế gian: ở thế gian của khổ cảnh, –nt– ở thế gian của các xứ; - ‘có bao nhiêu hiểm họa ở thế gian’ là như thế.

Gacchato agataṃ disaṃ 'ti - **Agatā disā** vuccati amataṃ nibbānaṃ,¹ yo so sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhakkhaya virāgo nirodho nibbānaṃ. Agatapubbā sā disā, na sā disā gatapubbā² iminā dīghena addhunā.

9. *“Samatittikaṃ anavasesakaṃ³
telapattaṃ yathā parihareyya,
evaṃ sacittamanurakkhe⁴
patthayāno⁵ disaṃ agatapubban”*ti.⁶

Agatapubbaṃ disaṃ vajato gacchato abhikkamato 'ti - gacchato agataṃ disaṃ.

Ye bhikkhu abhisambhave 'ti - **Ye** 'ti ye parissaye abhisambhaveyya abhibhaveyya ajjhotthareyya pariyādiyeyya maddeyyā 'ti - ye bhikkhu abhisambhave.

Pantamhi sayanāsane 'ti - Ante pante pariyante selante vā vanante vā nadante vā udakante vā yattha na kasīyati na vapīyati, vanantaṃ⁷ atikkamitvā manussānaṃ anupacāre senāsane 'ti - pantamhi sayanāsane.

Tenāha thero sāriputto:
*“Kati parissayā loke
gacchato agataṃ disaṃ,
ye bhikkhu abhisambhave
pantamhi sayanāsane”*ti.

16 - 7

*Kyāssa byappathayo assu
kyāssassu idha gocarā,
kāni sīlabbatān' assu⁸
pahitattassa bhikkhuno.*

Kyāssa byappathayo assū 'ti – Kīdisena byappathena samannāgato assa, kiṃsaṅghitena kiṃpakārena kiṃpaṭibhāgenāti vacīpārisuddhiṃ pucchati. Katamā vacīpārisuddhi? Idha bhikkhu musāvādaṃ pahāya musāvādā paṭivirato hoti, saccavādī saccasandho theto paccayiko avisaṃvādako lokassa. Pisunaṃ vācaṃ pahāya pisunāya vācāya paṭivirato hoti, ito sutvā na amutra akkhātā imesaṃ bhedāya, amutra vā sutvā na imesaṃ akkhātā amūsaṃ bhedāya; iti bhinnānaṃ vā sandhātā sahitānaṃ vā anuppadātā samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaraṇiṃ vācaṃ bhāsītā hoti. Pharusaṃ vācaṃ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti, yā sā vācā nelā kaṇṇasukhā pemaṇiyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpiṃ vācaṃ bhāsītā hoti. –

¹ agatadisā vuccati amatanibbānaṃ - Syā, PTS.

² agatapubbā na disā gatapubbā - Syā, PTS.

³ anavasesaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ anurakkheyya - Syā, PTS.

⁵ patthayamāno - Syā, PTS.

⁶ Jātaka, Ekakanipāta, Telapattajātaka (96).

⁷ janantaṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁸ sīlabbatānāssu - Ma.

Đối với vị đang đi đến khu vực chưa từng đi đến - Khu vực chưa từng đi đến: nói đến Bất Tử, Niết Bàn, là sự yên lặng của tất cả các pháp tạo tác, sự buông bỏ tất cả các mầm tái sanh, sự diệt trừ tham ái, sự lìa khỏi luyến ái, sự diệt tận, Niết Bàn. Khu vực ấy trước đây chưa đi đến, khu vực ấy đã không được đi đến trước đây trong thời gian dài này.

9. “Giống như người mang cái bát dầu được chứa đầy ngang tới miệng đi vòng quanh, người đang ước nguyện khu vực trước đây chưa đi đến (Niết Bàn) nên hộ trì tâm của mình như vậy.”¹

Đối với vị đang tiến đến, đang đi đến, đang tiến về khu vực trước đây chưa đi đến; - ‘đối với vị đang đi đến khu vực chưa từng đi đến’ là như thế.

Mà vị tỳ khuru cần khắc phục chúng - Chúng: những hiểm họa mà vị (tỳ khuru) cần khắc phục, cần ngự trị, cần đề bẹp, cần trấn áp, cần chà đạp; - ‘mà vị tỳ khuru cần khắc phục chúng’ là như thế.

Ở các chỗ nằm ngòi xa vắng: ở nơi cuối cùng, ở nơi xa vắng, ở vùng ranh giới, hoặc ở rìa của núi đá, hoặc ở mép rừng, hoặc ở cuối sông, hoặc ở bờ nước, nơi không được cày bừa, không được gieo hạt, ở trú xứ vượt qua khỏi mép rừng không người lai vắng; - ‘ở các chỗ nằm ngòi xa vắng’ là như thế.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:

“Đối với vị đang đi đến khu vực chưa từng đi đến,
có bao nhiêu hiểm họa ở thế gian
mà vị tỳ khuru cần khắc phục chúng
ở các chỗ nằm ngòi xa vắng?”

16 - 7

Đối với vị này, cách thức nói năng nên là như thế nào?

Đối với vị này, hành xử ở đây nên là như thế nào?

Đối với vị tỳ khuru có bản tánh cương quyết,
giới và phạm sự (của vị này) nên là như thế nào?

Đối với vị này, cách thức nói năng nên là như thế nào? - Là hỏi về sự thanh tịnh của khẩu rằng: “Nên có cách thức nói năng như thế nào, được tồn tại thế nào, có kiểu cách gì, có biểu hiện gì?” Sự thanh tịnh của khẩu là thế nào? Ở đây, vị tỳ khuru sau khi dứt bỏ việc nói dối, là người tránh xa việc nói dối, có lời nói chân thật, liên quan đến sự thật, chắc chắn, đáng tin, không dối gạt thế gian. Sau khi dứt bỏ lời nói đâm thọc, là người tránh xa lời nói đâm thọc; sau khi nghe ở chỗ này, không là người nói lại ở chỗ kia nhằm chia rẽ những người này, hoặc là sau khi nghe ở chỗ kia, không là người nói lại cho những người này nhằm chia rẽ những người kia; như vậy là người kết hợp những kẻ đã bị chia rẽ, là người khuyến khích những kẻ hòa hợp, là người thỏa thích việc hợp nhất, thích thú việc hợp nhất, hân hoan việc hợp nhất, là người nói lời tạo ra sự hợp nhất. Sau khi dứt bỏ lời nói thô lỗ, là người tránh xa lời nói thô lỗ; lời nói nào là dịu ngọt, êm tai, đáng yêu, đi vào tim, tao nhã, làm đẹp lòng nhiều người, làm hợp ý nhiều người, là người nói lời có hình thức như thế. -

¹ Bốn Sanh Cái Bát Dầu (96), TTPV tập 32, trang 41, câu kệ 96.

– Samphappalāpaṃ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti, kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatiṃ vācaṃ bhāsitaṃ hoti kālena sāpadesaṃ pariyantavatiṃ atthasaṃhitāṃ. Catuhi vacīsucaritehi samannāgato catudosāpagataṃ vācaṃ bhāsati. Battimsāya tiracchānakathāya ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho¹ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasaṃ viharati.² Dasa kathāvattthūni katheti, seyyathidaṃ: appicchakathaṃ santuṭṭhikathaṃ pavivekakathaṃ asaṃsaggakathaṃ viriyārambhakathaṃ silakathaṃ samādhikathaṃ paññākathaṃ vimuttikathaṃ vimuttiñāṇadassana-kathaṃ, satipaṭṭhānakathaṃ sammappadhānakathaṃ iddhipādakathaṃ indriyakathaṃ balakathaṃ bojjihaṅgakathaṃ maggakathaṃ phalakathaṃ nibbānakathaṃ katheti. Vācāya yato yatto paṭiyatto gutto gopito rakkhito saṃvuto. Ayaṃ vacīpārisuddhi. Edisāya³ vacīpārisuddhiyā samannāgato assa 'ti – kyāssa byappathayo assu.

Kyāssassu idha gocarā 'ti - Kīdisena gocarena samannāgato assa, kiṃsaṅghitena kiṃpakārena kiṃpaṭibhāgenāti gocaraṃ pucchati.⁴ Atthi gocaro, atthi agocaro.

Katamo agocaro? Idhekacco vesiyagocaro vā hoti, vidhavāgocaro⁵ vā hoti, thullakumārīgocaro⁶ vā hoti, paṇḍakagocaro vā hoti, bhikkhunīgocaro vā hoti, pānāgāragocaro vā hoti, saṃsaṭṭho viharati rājūhi rājamahāmattehi titthiyehi titthiyasāvakehi ananulomikena saṃsaggena.⁷ Yāni vā pana tāni kulāni assaddhāni appasannāni anopānabhūtāni akkosakaparibhāsakāni anattakāmāni ahitakāmāni aphāsukāmāni ayogakkhemakāmāni bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, tathārūpāni kulāni sevati bhajati payirupāsati. Ayaṃ vuccati agocaro.

Athavā antaragharaṃ pavitṭho vīthiṃ paṭipanno asaṃvuto gacchati: hatthiṃ olokento assaṃ olokento rathaṃ olokento pattim olokento itthiyo olokento purise olokento kumārīkāyo olokento kumārake olokento antarāpaṇaṃ olokento gharamukhāni olokento uddhaṃ olokento⁸ adho olokento disāvidisaṃ pekkhamāno⁹ gacchati; ayampi vuccati agocaro.¹⁰

¹ nissatṭho - Syā, PTS.

² vihareyya - PTS.

³ kīdisāya - Sīmu 2.

⁴ kiṃpaṭibhāgenā ti. *Gocarā* ti gocaraṃ vuccati - PTS.

⁵ vidhavagocaro - Syā, PTS.

⁶ thūlakumārīgocaro - Syā, PTS.

⁷ gihisaṃsaggena - Syā, PTS.

⁸ ullokento - Sīmu 2.

⁹ vipekkhamāno - Ma, Sīmu 2.

¹⁰ Jhānavibhaṅga.

– Sau khi dứt bỏ việc nói nhảm nhí, là người tránh xa việc nói nhảm nhí, là người nói đúng thời, nói về sự thật, nói về mục đích, nói về Pháp, nói về Luật, là người nói lời có giá trị, hợp thời, có lý lẽ, có chủ đề, liên quan đến mục đích. Là người được thành tựu bốn thiện hạnh về khẩu, (vị ấy) nói lời nói tránh xa bốn sự sai trái, là vị đã tránh khỏi ba mươi hai việc nói phù phiếm, đã xa lánh, đã tránh xa, đã đi ra ngoài, đã được rời ra, đã được thoát khỏi, không bị ràng buộc, sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn. Là người nói về mười đề tài nói chuyện, như là nói về ít ham muốn, nói về sự tự biết đủ, nói về viễn ly, nói về không giao du, nói về sự ra sức tinh tấn, nói về giới, nói về định, nói về tuệ, nói về giải thoát, nói về sự biết và thấy về giải thoát, nói về sự thiết lập niệm, nói về chánh căn, nói về nền tảng của thần thông, nói về quyền, nói về lực, nói về yếu tố đưa đến giác ngộ, nói về Đạo, nói về Quả, nói về Niết Bàn; là người đã kiềm chế ở lời nói, đã cố sức, đã kiềm giữ, đã bảo vệ, đã gìn giữ, đã hộ trì, đã thu thúc; - ‘đối với vị này, cách thức nói năng nên là như thế nào?’ là như thế.

Đối với vị này, hành xử ở đây nên là như thế nào? - Là hỏi về hành xử rằng: ‘Nên có hành xử như thế nào, được tồn tại thế nào, có kiểu cách gì, có biểu hiện gì?’ Có nơi là hành xử, có nơi là không phải hành xử.

Nơi không phải hành xử là nơi nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó có kỹ nữ là hành xử, hoặc có góa phụ là hành xử, hoặc có gái lỡ thời là hành xử, hoặc có người vô căn là hành xử, hoặc có tỳ khưu ni là hành xử, hoặc có quán rượu là hành xử, sống gần bó với các vị vua, với các quan đại thần của vua, với các ngoại đạo, với các đệ tử của ngoại đạo bằng sự kết giao không thích hợp. Hoặc hơn nữa, những gia đình nào là không có đức tin, không tịnh tín, không như là giếng nước, là những kẻ si vả, là những kẻ chê bai, là những kẻ không mong muốn điều tốt đẹp, không mong muốn điều lợi ích, không mong muốn sự thoải mái, không mong muốn sự an toàn trong mỗi ràng buộc đối với các vị tỳ khưu, đối với các vị tỳ khưu ni, đối với các cận sự nam, đối với các cận sự nữ, vị ấy phục vụ, thân cận, gần gũi các gia đình có hình thức như thế. Điều này được gọi là không phải hành xử.

Hoặc là, khi đã vào đến xóm nhà, lúc đi theo con đường, vị (tỳ khưu) đi không thu thúc: vị ấy vừa đi vừa nhìn voi, nhìn ngựa, nhìn xe, nhìn người đi bộ, nhìn các phụ nữ, nhìn các nam nhân, nhìn các cô gái, nhìn các cậu trai, nhìn các cửa tiệm, nhìn mặt tiền của các căn nhà, nhìn lên, nhìn xuống, nhìn xem hương chính hương phụ. Điều này được gọi là không phải hành xử.

Athavā cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī. Yatvādhikaraṇamenam¹ –pe– manindriyaṃ asaṃvutaṃ viharantaṃ abhijjhā domanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṃ; tassa asaṃvarāya² paṭipajjati, na rakkhati manindriyaṃ, manindriye asaṃvaram³ āpajjati; ayampi vuccati agocaro.

Yathā vā paneke bhonto samaṇabrāhmaṇā saddhādeyyāni bhojanāni bhuñjitvā te evarūpaṃ visūkadassanaṃ anuyuttā viharanti, seyyathidaṃ naccam gītaṃ vāditaṃ pekkhaṃ akkhānaṃ pāṇissaraṃ vetālaṃ kumbhathūnaṃ sobhanagaraṃ⁴ caṇḍālaṃ vaṃsaṃ dhovanaṃ hatthiyuddhaṃ assayuddhaṃ mahisayuddhaṃ⁵ usabhayuddhaṃ goyuddhaṃ ajayuddhaṃ meṇḍayuddhaṃ kukkuṭayuddhaṃ vaṭṭayuddhaṃ⁶ daṇḍayuddhaṃ muṭṭhiyuddhaṃ nibbuddhaṃ uyyodhikaṃ balaggaṃ senābyūhaṃ aṇīkadassanaṃ iti vā. Iti evarūpaṃ visūkadassanaṃ anuyutto hoti; ayampi vuccati agocaro. Pañcapi kāmagaṇā agocarā.

Vuttaṃ hetam bhagavatā:

“Mā bhikkhave agocare caratha paravisaye. Agocare bhikkhave carataṃ paravisaye lacchati māro otāraṃ, lacchati māro ārammaṇaṃ. Ko ca bhikkhave bhikkhuno agocaro paravisayo? Yadidaṃ pañca kāmagaṇā. Katame pañca? Cakkhaviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaniyā; sotaviññeyyā saddā – ghānaviññeyyā gandhā – jivhāviññeyyā rasā – kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaniyā. Ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhuno agocaro paravisayo.”⁷ Ayampi vuccati agocaro.

Katamo gocaro? Idhekacco⁸ na vesiyagocaro vā hoti, na vidhavāgocaro vā hoti, na thullakumārīgocaro⁹ vā hoti, na paṇḍakagocaro vā hoti, na bhikkhunīgocaro vā hoti, na pānāgaragocaro vā hoti, asaṃsaṭṭho viharati rājūhi rājamahāmattehi titthiyehi titthiyasāvakehi ananulomikena saṃsaggena.¹⁰ Yāni vā pana tāni kulāni saddhāni pasannāni opānabhūtāni kāsāvapajjotāni isivātapatiṅgātāni atthakāmāni hitakāmāni phāsukāmāni yogakkhemakāmāni bhikkhūnaṃ bhikkhūnīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, tathārūpāni kulāni sevati bhajati payirupāsati.¹¹ Ayaṃ vuccati gocaro.

¹ evaṃ - PTS.

² na saṃvarāya - Ma, Syā, PTS.

³ na saṃvaram - Ma, Syā, PTS.

⁴ sobhanakaṃ - Ma, Sīmu 2;

sobhanagaraṃ - Syā, PTS;

sobhanākaraṇaṃ - Sīmu 1.

⁵ mahisayuddhaṃ saṃyuddhaṃ - PTS.

⁶ vaṭṭakayuddhaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ Satipaṭṭhānasammutta, Ambapālivagga.

⁸ idha bhikkhu - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ thūlakumārīgocaro - Syā, PTS.

¹⁰ gihisaṃsaggena - PTS.

¹¹ Jhānavibhaṅga.

Hoặc là, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, vị ấy có sự nắm giữ hình tướng, có sự nắm giữ chi tiết. Do nguyên nhân nào mà vị ấy –nt– có ý quyền không được thu thúc trong khi sống, khiến các sự tham đắm, ưu phiền, các ác bất thiện pháp có thể xâm nhập, vị ấy không thực hành sự thu thúc đối với nguyên nhân ấy, không hộ trì nhãn quyền, không tiến hành sự thu thúc ở ý quyền. Điều này được gọi là không phải hành xử.

Hoặc hơn nữa, một số tôn giả Sa-môn và Bà-la-môn, sau khi thọ thực các bữa ăn được bố thí do đức tin, các vị ấy lại sống, đeo đuổi việc xem trình diễn có hình thức như vầy; tức là múa, hát, đờn, vũ hội, nghe kể chuyện, vỗ tay theo nhịp, đánh chiêng, đánh trống, biểu diễn thời trang, trò chơi với banh sắt, trò tung hứng tre, lễ bốc mộ, đấu voi, đấu ngựa, đấu trâu, đấu bò mộng, đấu bò đực, đấu dê, đấu cừu, đấu gà, đấu chim cú, đấu gậy, đánh bốc, đấu vật, tập trận, dàn quân, đóng quân, xem sự điều quân, hoặc là như thế. Vị ấy đeo đuổi việc xem trình diễn có hình thức như thế ấy. Điều này được gọi là không phải hành xử. Năm loại dục cũng là không phải hành xử.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, các người chớ du hành ở nơi không phải hành xử, ở lãnh vực của kẻ thù. Này các tỳ khưu, đối với kẻ đang du hành ở nơi không phải hành xử, ở lãnh vực của kẻ thù, Ma Vương sẽ có được cơ hội, Ma Vương sẽ có được đối tượng. Và này các tỳ khưu, đối với vị tỳ khưu, cái gì là không phải hành xử, là lãnh vực của kẻ thù? Tức là năm loại dục. Năm loại nào? Các sắc được nhận thức bởi mắt là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gợi tình; các thính được nhận thức bởi tai –nt– các hương được nhận thức bởi mũi –nt– các vị được nhận thức bởi lưỡi –nt– các xúc được nhận thức bởi thân là đáng mong, đáng muốn, đáng mến, đáng yêu, liên hệ đến dục, gợi tình. Này các tỳ khưu, đối với vị tỳ khưu, nơi này là không phải hành xử, là lãnh vực của kẻ thù.” Điều này cũng được gọi là không phải hành xử.

Hành xử là nơi nào? Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó không có kỹ nữ là hành xử, không có góa phụ là hành xử, không có gái lỡ thời là hành xử, không có người vô căn là hành xử, không có tỳ khưu ni là hành xử, không có quán rượu là hành xử, sống không gần bó với các vị vua, với các quan đại thần của vua, với các ngoại đạo, với các đệ tử của ngoại đạo bằng sự kết giao không thích hợp. Hoặc hơn nữa, những gia đình nào là có đức tin, tịnh tín, như là giếng nước, có sự chói sáng bởi y ca-sa, có sự qua lại của các vị ẩn sĩ, là những người mong muốn điều tốt đẹp, mong muốn điều lợi ích, mong muốn sự thoải mái, mong muốn sự an toàn trong mối ràng buộc đối với các vị tỳ khưu, đối với các vị tỳ khưu ni, đối với các cận sự nam, đối với các cận sự nữ, vị ấy phục vụ, thân cận, gần gũi các gia đình có hình thức như thế. Điều này được gọi là hành xử.

Athavā bhikkhu antaragharaṃ pavitṭho vīthiṃ paṭipanno saṃvuto gacchati: na hatthiṃ olokeno na assaṃ olokeno na rathaṃ olokeno na paṭṭiṃ olokeno –pe– na disāvidisaṃ vipekkhamāno¹ gacchati; ayampi vuccati gocaro. Athavā bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittaggāhī hoti –pe– manindriye saṃvaram āpajjati; ayampi vuccati gocaro. Yathā vā paneke bhonto samaṇabrāhmaṇā saddhādeyyāni bhojanāni bhuñjitvā te evarūpaṃ visūkadassanaṃ anuyuttā viharanti, seyyathidaṃ: naccaṃ gītaṃ vāditāṃ –pe– aṅikadassanaṃ iti vā; iti evarūpā visūkadassanā² paṭivirato hoti; ayampi vuccati gocaro. Cattāropi satipaṭṭhānā gocaro.

Vuttaṃ hetam bhagavatā:

“Gocare bhikkhave caratha sake pettike³ visaye. Gocare bhikkhave carataṃ sake pettike visaye na lacchati māro otāraṃ, na lacchati māro ārammaṇaṃ. Ko ca bhikkhave bhikkhuno gocaro sako pettiko⁴ visayo? Yadidaṃ cattāro satipaṭṭhānā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati, vedanāsu –pe– citte –pe– dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhiññhā domanassaṃ. Ayaṃ vuccati bhikkhave bhikkhuno gocaro sako pettiko visayo.⁵ Ayampi vuccati gocaro. Edisena⁶ gocarena samannāgato assā ’ti - kyāssassu idha gocarā.

Kāni sīlabbatānassū ’ti - Kīdisena sīlabbatena samannāgato assa, kiṃsaṅghitena kiṃpakārena kiṃpaṭibhāgenāti sīlabbatapārisuddhiṃ pucchati. Katamā sīlabbatapārisuddhi? Atthi sīlañceva vatañca,⁷ atthi vataṃ⁸ na sīlaṃ. Katamaṃ sīlañceva vatañca? Idha bhikkhu sīlavā hoti pātimokkhasaṃvarasaṃvuto viharati ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Yo tattha saññāmo saṃvaro avītikkamo, idaṃ sīlaṃ. Yaṃ samādānaṃ, taṃ vataṃ. Saṃvaraṭṭhena sīlaṃ, samādānaṭṭhena vataṃ. Idaṃ vuccati sīlaṃ ceva vataṃ ca. Katamaṃ vataṃ na sīlaṃ? Aṭṭhadhutaṅgāni: āraññikaṅgaṃ piṇḍapātikaṅgaṃ paṃsukūlikaṅgaṃ tecīvarikaṅgaṃ sapaḍānacārikaṅgaṃ khalupacchābhattikaṅgaṃ nesajjikaṅgaṃ yathāsanthatikaṅgaṃ, idaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. Viriyasamādānampi vuccati vataṃ na sīlaṃ. “Kāmaṃ taco ca nahāru⁹ ca aṭṭhi ca avasissatu¹⁰ upasussatu sarīre¹¹ maṃsalohitaṃ, yaṃ taṃ purisathāmena purisabalena purisaviriyena purisaparakkamena pattaḃbaṃ, na taṃ apāpuṇitvā viriyassa santhānaṃ bhavissatī ”ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpaṃ viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ.

¹ pekkhamāno - Syā, PTS.

² evarūpāya visūkadassanānuyogā paṭivirato hoti - Syā, PTS.

³ pittike - Syā, PTS.

⁴ pittiko - Syā, PTS.

⁵ Satipaṭṭhānasamyutta, Ambapālivagga.

⁶ idisena - Syā.

⁷ vattañca - Syā, PTS.

⁸ vattaṃ - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

⁹ nahāru - Ma, Syā; nahārū - PTS.

¹⁰ avasussatu - Syā; avassussatu - PTS.

¹¹ sarīre upasussatu - Ma, Syā, PTS.

Hoặc là, khi đã vào đến xóm nhà, lúc đi theo con đường, vị tỳ khưu thu thúc khi đi: vị ấy không nhìn voi, không nhìn ngựa, không nhìn xe, không nhìn người đi bộ, –nt– không nhìn xem hướng chính hướng phụ lúc đi. Điều này được gọi là hành xứ. Hoặc là, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, vị tỳ khưu không có sự nắm giữ hình tướng, –nt– tiến hành sự thu thúc ở ý quyền. Điều này được gọi là hành xứ. Hoặc hơn nữa, một số tôn giả Sa-môn và Bà-la-môn, sau khi thọ thực các bữa ăn được bố thí do đức tin, rồi sống, không đeo đuổi việc xem trình diễn có hình thức như vậy; tức là múa, hát, đờn, –nt– xem sự điều quân, hoặc là như thế. Vị ấy tránh xa việc xem trình diễn có hình thức như thế ấy. Điều này được gọi là hành xứ. Bốn sự thiết lập niệm cũng là hành xứ.

Bởi vì điều này đã được đức Thế Tôn nói đến:

“Này các tỳ khưu, các người hãy du hành ở hành xứ, ở lãnh vực thuộc về người cha của mình. Này các tỳ khưu, đối với người đang du hành ở hành xứ, ở lãnh vực thuộc về người cha của mình, Ma Vương sẽ không có được cơ hội, Ma Vương sẽ không có được đối tượng. Và này các tỳ khưu, đối với vị tỳ khưu, cái gì là hành xứ, là lãnh vực thuộc về người cha của mình? Tức là bốn sự thiết lập niệm. Bốn gì? Này các tỳ khưu, ở đây vị tỳ khưu sống có sự quan sát thân trên thân, –nt– trên các thọ, –nt– trên tâm, sống có sự quan sát pháp trên các pháp, có nhiệt tâm, có sự nhận biết rõ rệt, có niệm, sau khi đã loại trừ tham đắm và ưu phiền ở thế gian. Này các tỳ khưu, đối với vị tỳ khưu, nơi này là hành xứ, là lãnh vực thuộc về người cha của mình. Điều này cũng được gọi là hành xứ. Nên là vị thành tựu hành xứ tương tự như thế này;” - ‘đối với vị này, hành xứ ở đây nên là như thế nào?’ là như thế.

Giới và phạm sự nên là như thế nào? - Nên là vị có giới và phạm sự như thế nào? Là hỏi về sự thanh tịnh của giới và phạm sự được tồn tại thế nào, có kiểu cách gì, có biểu hiện gì? Sự thanh tịnh của giới và phạm sự là việc gì? Có việc là giới và còn là phạm sự, có việc là phạm sự mà không phải là giới. Việc nào là giới và còn là phạm sự? Ở đây, vị tỳ khưu là người có giới, sống thu thúc với sự thu thúc trong giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xứ, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhặt, thọ trì và thực hành trong các điều học. Việc nào, trong trường hợp ấy, là sự tự chế ngự, sự thu thúc, sự không vi phạm, việc này là giới. Cái nào là sự thọ trì, cái ấy là phạm sự. Giới với ý nghĩa thu thúc, phạm sự với ý nghĩa thọ trì. Việc này được gọi là giới và còn là phạm sự. Việc nào là phạm sự mà không phải là giới? Tám pháp từ khước: pháp của vị ngụ ở rừng, pháp của vị chuyên đi khát thực, pháp của vị chỉ mặc y may bằng vải bị quăng bỏ, pháp của vị chỉ sử dụng ba y, pháp của vị đi khát thực tuần tự theo từng nhà, pháp của vị không ăn vật thực dâng sau, pháp của vị chuyên về oai nghi ngồi (không nằm), pháp của vị ngụ ở chỗ đã được chỉ định, việc này được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Việc thọ trì sự tinh tấn được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Hãy sẵn lòng để cho còn lại chỉ da, gân, xương, hãy để cho thịt và máu ở thân xác khô cạn. Việc nào có thể đạt được với sức mạnh của người nam, với sức lực của người nam, với tinh tấn của người nam, với nỗ lực của người nam, khi còn chưa đạt được việc ấy thì sẽ không có ngừng lại sự tinh tấn.” Việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới.

“Nāsissaṃ na pivissāmi vihārato na nikkhame,¹
napi passaṃ nipātesaṃ taṅhāsalle anūhate”ti.²

Cittaṃ paggaṇhāti padahati, evarūpampi viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Na tāvāhaṃ imaṃ pallaṅkaṃ bhindissāmi, yāva me na anupādāya āsavehi cittaṃ vimuccissatī ’ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpampi viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Na tāvāhaṃ imahā āsanā vuṭṭhahissāmi, caṅkamā orohissāmi, vihārā nikkhamissāmi, aḍḍhayogā nikkhamissāmi, pāsādā nikkhamissāmi, hammiyā nikkhamissāmi, guhāya nikkhamissāmi, leṇā nikkhamissāmi, kuṭiyā nikkhamissāmi, kūṭāgārā nikkhamissāmi, aṭṭā nikkhamissāmi, māḷā nikkhamissāmi, uddaṇḍā³ nikkhamissāmi, upaṭṭhānasālāya nikkhamissāmi, maṇḍapā nikkhamissāmi, rukkhāmūlā nikkhamissāmi yāva me na anupādāya āsavehi cittaṃ vimuccissatī ’ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpaṃ viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Imasmiṃ yeva pubbaṅhasamayaṃ ariyadhammaṃ āharissāmi samāharissāmi adhigacchissāmi phassayissāmi⁴ sacchikarissāmi ’ti cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpampi viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ. ‘Imasmiññeva majjhantikasamayaṃ – sāyanhasamayaṃ – purebhattaṃ – pacchābhattaṃ – purimayāmaṃ – majjhimayāmaṃ – pacchimayāmaṃ⁵ – kāḷe – juṅhe – vasse – hemante – gimhe – purime vayokhandhe – majjhime vayokhandhe – pacchime vayokhandhe ariyadhammaṃ āharissāmi samāharissāmi adhigacchissāmi sacchikarissāmi phassayissāmi ’ti⁶ cittaṃ paggaṇhāti padahati. Evarūpampi viriyasamādānaṃ vuccati vataṃ na sīlaṃ.

Ayaṃ sīlabbatapārisuddhi; edisāya⁷ sīlabbatapārisuddhiyā samannāgato assā ’ti - kāni sīlabbatānassu.

Pahitattassa bhikkhuno ’ti - Pahitattassā ’ti āraddhaviriyassa thānavato⁸ daḷhaparakkamassa anikkhittachandassa anikkhittadhurassa kusalesu dhammesu. Athavā pesitattassa, yassatthāya⁹ pesito attatthe ca ñāye ca lakkhaṇe ca kāraṇe ca ṭhānāṭhāne ca sabbe saṅkhārā aniccāti pesitattassa; sabbe saṅkhārā dukkhāti pesitattassa; sabbe dhammā anattāti pesitattassa; avijjāpaccayā saṅkhārāti pesitattassa; –pe– jātipaccayā jarāmarañanti pesitattassa; avijjānirodhā saṅkhāranirodhoti pesitattassa –pe– jātinirodhā jarāmarañanirodhoti pesitattassa; idaṃ dukkhanti pesitattassa –pe– ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadāti pesitattassa; ime āsavāti pesitattassa –pe– ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadāti pesitattassa; ime dhammā abhiññeyyāti pesitattassa –pe– ime dhammā sacchikātabbāti pesitattassa; channaṃ phassāyatanānaṃ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇaṃca pesitattassa; –

¹ nikkhamiṃ - Syā, PTS.

² Paccayattheragāthā - 3. 1. 2; Muditattheragāthā - 4. 1. 12.

³ uṭṭaṇḍā - PTS.

⁷ idisāya - Syā, PTS; kīdisāya - Sīmu 1.

⁴ phusayissāmi - Syā, PTS.

⁸ thāmagatassa - Ma, Sīmu 2.

⁵ purimaṃ yāmaṃ majjhimaṃ yāmaṃ pacchimaṃ yāmaṃ - Syā.

⁹ yassatthā - Syā, PTS.

⁶ phassayissāmi sacchikarissāmīti - Ma; phusayissāmi sacchikarissāmīti - Syā, PTS.

Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Khi mũi tên tham ái chưa được nhổ lên, ta sẽ không ăn, ta sẽ không uống, ta không đi ra khỏi trú xá, ta cũng sẽ không nằm xuống một bên hông;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy cũng được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ không lia khỏi tư thế kiết già này cho đến khi nào tâm của ta còn chưa giải thoát khỏi các lậu hoặc không còn chấp thủ;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ không đứng dậy khỏi chỗ ngồi, ta sẽ không bước khỏi đường kinh hành, ta sẽ không rời khỏi trú xá, ta sẽ không rời khỏi nhà một mái, ta sẽ không rời khỏi tòa lâu đài, ta sẽ không rời khỏi tòa nhà dài, ta sẽ không rời khỏi hang động, ta sẽ không rời khỏi thạch thất, ta sẽ không rời khỏi cốc liêu, ta sẽ không rời khỏi nhà mái nhọn, ta sẽ không rời khỏi chòi canh, ta sẽ không rời khỏi ngôi nhà tròn, ta sẽ không rời khỏi căn lều, ta sẽ không rời khỏi hội trường, ta sẽ không rời khỏi mái che, ta sẽ không rời khỏi gốc cây này cho đến khi nào tâm của ta còn chưa giải thoát khỏi các lậu hoặc không còn chấp thủ;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ đem lại, ta sẽ hoàn tất, ta sẽ chứng đắc, ta sẽ chạm đến, ta sẽ chứng ngộ Thánh pháp ngay trong buổi sáng này;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy được gọi là phạm sự mà không phải là giới. Vị ra sức và xác định tâm rằng: “Ta sẽ đem lại, ta sẽ hoàn tất, ta sẽ chứng đắc, ta sẽ chạm đến, ta sẽ chứng ngộ Thánh pháp ngay trong buổi trưa – trong buổi chiều – trước bữa ăn – sau bữa ăn – vào canh đầu – vào canh giữa – vào canh cuối – vào hậu bán nguyệt – vào tiền bán nguyệt – vào mùa mưa – vào mùa lạnh – vào mùa nóng – ở chặng đầu của tuổi thọ – ở chặng giữa của tuổi thọ – ở chặng cuối của tuổi thọ này;” việc thọ trì sự tinh tấn có hình thức như vậy cũng được gọi là phạm sự mà không phải là giới.

Điều này là sự thanh tịnh của giới và phạm sự. Nên là vị thành tựu sự thanh tịnh của giới và phạm sự như thế này; - ‘giới và phạm sự nên là như thế nào?’ là như thế.

Đối với vị tỳ khưu có bản tánh cương quyết - Đối với vị có bản tánh cương quyết: đối với vị có sự ra sức tinh tấn, có sự đồng mãnh, có sự nỗ lực vững chãi, không buông bỏ mong muốn, không buông bỏ bốn phạm trong các thiện pháp. Hoặc là, đối với vị tự mình đã dẫn thân, vì mục đích của việc ấy mà vị (tỳ khưu) đã dẫn thân (nhằm thấu triệt) về mục đích của bản thân (A-la-hán quả), về cách thức (Thánh Đạo), về tướng trạng, về nguyên nhân, về tính chất hợp lý hay không hợp lý; đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Tất cả các hành là vô thường;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Tất cả các hành là khổ;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Tất cả các pháp là vô ngã;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Vô minh duyên cho các hành;*” –nt– đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Sanh duyên cho lão, tử;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Do sự diệt tận của vô minh (đưa đến) sự diệt tận của các hành;*” –nt– đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Do sự diệt tận của sanh (đưa đến) sự diệt tận của lão, tử;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Đây là Khô;*” –nt– đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận Khô;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Đây là các lậu hoặc;*” –nt– đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận các lậu hoặc;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Các pháp này cần được biết rõ;*” –nt– đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Các pháp này cần được chứng ngộ;*” đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt) nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, sự thoát ra đối với sáu xúc xú; –

– pañcannaṃ upādānakkhandhānaṃ – catunnaṃ mahābhūtānaṃ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇaṃca pesitattassa; yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammanti pesitattassa. **Bhikkhuno** 'ti puthujjanakalyāṇakassa vā bhikkhuno sekhassa vā bhikkhuno 'ti - pahitattassa bhikkhuno.

Tenāha thero sāriputto:

“*Kyāssa byappathayo assu kyāssassu idha gocarā,
kāni sīlabbatānassu pahitattassa bhikkhuno*”ti.

16 - 8

*Kaṃ so sikkhaṃ samādāya,
ekodi¹ nipako sato,
kammāro rajatasseva,
niddhame malamattano.*

Kaṃ so sikkhaṃ samādāyā 'ti - Kaṃ so sikkhaṃ ādāya samādāya ādiyivā samādiyivā² gaṇhitvā parāmasitvā abhinivisitvā 'ti - kaṃ so sikkhaṃ samādāya.

Ekodi¹ nipako sato 'ti - **Ekodī** 'ti ekaggacitto avikkhittacitto avisāhaṭamānaso, samatho samādhindriyaṃ samādhibalaṃ –pe– sammāsamādhi.³ **Nipako** 'ti nipako paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī. **Sato** 'ti catuhi kāraṇehi sato: kāye kāyānupassanāsatiṭṭhānaṃ bhāvento sato, vedanāsu – citte – dhammesu dhammānupassanā-satiṭṭhānaṃ bhāvento sato; so vuccati sato 'ti - sato.

Kaṃ so sikkhaṃ samādāyā 'ti - adhisīlasikkhaṃ pucchati. **Ekodī** 'ti adhicittasikkhaṃ pucchati. **Nipako** 'ti adhipaññāsikkhaṃ pucchati. **Sato** 'ti pārīsuddhiṃ⁴ pucchati 'ti - kaṃ so sikkhaṃ samādāya ekodi nipako sato.

Kammāro rajatasseva niddhame malamattano 'ti - Kammāro vuccati suvaṇṇakāro; rajataṃ vuccati jātarūpaṃ. Yathā suvaṇṇakāro jātarūpassa oḷārikampi malaṃ dhamati sandhamati niddhamati; majjhimakampi malaṃ dhamati sandhamati niddhamati; sukhumakampi malaṃ dhamati sandhamati niddhamati; evamevaṃ⁵ bhikkhu attano oḷārikepi kilese dhamati sandhamati niddhamati pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti; majjhimatepi kilese – sukhumakepi kilese dhamati sandhamati niddhamati pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṃ gameti.

¹ ekodī - Sīmu 2.

² samādiyivā - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ avisāhaṭamānaso ti ekodī - Syā, PTS.

⁴ satipārīsuddhiṃ - Syā, PTS.

⁵ evameva - Ma, Syā, PTS.

– đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt) nhân sanh khởi, sự tiêu hoại, sự hứng thú, sự bất lợi, sự thoát ra đối với năm thủ uẩn; – đối với bốn yếu tố chính (đất, nước, lửa, gió); đối với vị tự mình đã dẫn thân (nhằm thấu triệt): “*Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt.*” **Đối với vị tỳ khuru:** đối với vị tỳ khuru phạm nhân tốt lành, hoặc đối với vị tỳ khuru là bậc Hữu Học; - ‘đối với vị tỳ khuru có bản tánh cương quyết’ là như thế.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:

“*Đối với vị này, cách thức nói năng nên là như thế nào? Đối với vị này, hành xử ở đây nên là như thế nào? Đối với vị tỳ khuru có bản tánh cương quyết, giới và phận sự (của vị này) nên là như thế nào?*”

16 - 8

Vị ấy, sau khi thọ trì việc học tập gì, mới có sự chuyên nhất (của tâm), chín chắn, có niệm, có thể loại bỏ bụi bặm (ô nhiễm) của bản thân, ví như người thợ kim hoàn có thể loại bỏ cặn bẩn của bạc?”

Vị ấy, sau khi thọ trì việc học tập gì: Vị ấy, sau khi nhận lấy, sau khi thọ trì, sau khi nhận lấy cho mình, sau khi thọ trì cho mình, sau khi nắm lấy, sau khi bám víu, sau khi chấp chặt việc học tập gì; - ‘vị ấy, sau khi thọ trì việc học tập gì’ là như thế.

Mới có sự chuyên nhất (của tâm), chín chắn, có niệm - Có sự chuyên nhất: có tâm được nhất điểm, có tâm không bị tán mạn, có tâm ý không bị phân tán, có sự vắng lặng, có định quyền, có định lực, –nt– có chánh định. **Chín chắn:** chín chắn là sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh. **Có niệm:** Có niệm bởi bốn lý do: Có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát thân trên thân, –nt– trên các thọ, –nt– trên tâm, có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm trên việc quan sát pháp ở các pháp; vị ấy được gọi là có niệm; - ‘có niệm’ là như thế.

Vị ấy, sau khi thọ trì việc học tập gì: là hỏi đến việc học tập về thẳng giới. **Có sự chuyên nhất:** là hỏi đến việc học tập về thẳng tâm. **Chín chắn:** là hỏi đến việc học tập về thẳng tuệ. **Có niệm:** là hỏi về sự thanh tịnh; - ‘Vị ấy, sau khi thọ trì việc học tập gì, mới có sự chuyên nhất (của tâm), chín chắn, có niệm’ là như thế.

Có thể loại bỏ bụi bặm (ô nhiễm) của bản thân, ví như người thợ kim hoàn có thể loại bỏ cặn bẩn của bạc: Người thợ kim hoàn nói đến người thợ vàng; bạc nói đến vàng. Giống như người thợ vàng loại ra, loại trừ, loại bỏ cặn bẩn thô thiển của vàng; loại ra, loại trừ, loại bỏ cặn bẩn hạng trung của vàng; loại ra, loại trừ, loại bỏ cặn bẩn vi tế của vàng; tương tự như vậy, vị tỳ khuru loại ra, loại trừ, loại bỏ, dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm thô thiển của bản thân; – các ô nhiễm trung bình của bản thân; loại ra, loại trừ, loại bỏ, dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu các ô nhiễm vi tế của bản thân.

Athavā bhikkhu attano rāgamalaṃ dosamalaṃ mohamalaṃ mānamalaṃ diṭṭhimalaṃ kilesamalaṃ duccharitamalaṃ andhakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ aññānakaraṇaṃ paññānirodhikaṃ vighātapakkhikaṃ anibbānaṣvattanikaṃ dhamati sandhamati niddhamati pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvaṃ gameti.

Athavā sammādiṭṭhiyā micchādiṭṭhiṃ dhamati sandhamati niddhamati pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvaṃ gameti; sammāsaṅkappaṇa micchāsaṅkappaṇaṃ – sammāvācāya micchāvācaṃ – sammākammanta micchākammantaṃ – sammā-ājīvena micchā-ājīvaṃ – sammāvāyāmena micchāvāyāmaṃ – sammāsatīyā micchāsatiṃ – sammāsamādhinā micchāsamāधिṃ – sammāññāṇena micchāññāṇaṃ – sammāvimuttiyā micchāvimuttiṃ dhamati sandhamati niddhamati pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvaṃ gameti.

Athavā ariyena aṭṭhaṅgikena maggena sabbe kilese sabbe duccharite sabbe darathe sabbe pariḷāhe sabbe santāpe sabbākusalābhisaṅkhāre dhamati sandhamati niddhamati pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvaṃ gameti 'ti - kammāro rajatasseva niddhame malamattano.

Tenāha thero sāriputto:

*“Kaṃ so sikkhaṃ samādāya,
ekodi nipako sato,
kammāro rajatasseva,
niddhame malamattano ”ti.*

16 - 9

*Vijigucchamānassa yadidaṃ phāsu
(Sāriputtāti bhagavā)
rittāsaṇaṃ sayanaṃ sevato ve,¹
sambodhikāmassa yathānudhammaṃ
taṃ te pavakkhāmi yathā pajānaṃ.*

Vijigucchamānassa yadidaṃ phāsu 'ti - **Vijigucchamānassā** 'ti jātiyā vijigucchamānassa, jarāya – byādhinā – maraṇaṇa – sokehi – paridevehi – dukkhehi – domanassehi – upāyāsehi – pe – diṭṭhivyaṇaṇa² dukkhena vijigucchamānassa aṭṭiyamānassa³ harāyamānassā 'ti - vijigucchamānassa. **Yadidaṃ phāsu** 'ti yaṃ phāsu phāsuvihāraṃ taṃ kathayissāmi. Katamo phāsuvihāro? Sammāpaṭipadā anulomapaṭipadā apaccanīkaṭipadā anvatthapaṭipadā dhammānudhamma-ṭipadā sīlesu paripūrakāritā indriyesu guttadvāratā bhojanesu⁴ mattaññutā jāgariyānuyogo satisampajāññaṃ cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā cattāro iddhipādā pañcindriyāni pañca balāni satta bojjhaṅgā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo nibbānaṇca nibbānagāmini ca paṭipadā; ayaṃ phāsuvihāro 'ti - vijigucchamānassa yadidaṃ phāsu.

¹ ce - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.

² diṭṭhibyaṇaṇa - Syā, PTS.

³ aṭṭiyamānassa - Syā, PTS.

⁴ bhojane - Ma, Syā.

Hoặc là, vị tỳ khưu loại ra, loại trừ, loại bỏ, dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu bụi bặm luyến ái, bụi bặm sân hận, bụi bặm si mê, bụi bặm ngã mạn, bụi bặm tà kiến, bụi bặm do ô nhiễm, bụi bặm do uế hạnh, sự tạo ra tầm tối, sự làm cho mù mắt, sự tạo ra vô trí, sự diệt tận tuệ, đem đến sự buồn phiền, không vận hành đến Niết Bàn.

Hoặc là, vị ấy loại ra, loại trừ, loại bỏ, dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu tà kiến nhờ vào chánh kiến – tà tư duy nhờ vào chánh tư duy – tà ngữ nhờ vào chánh ngữ – tà nghiệp nhờ vào chánh nghiệp – tà mạng nhờ vào chánh mạng – tà tinh tấn nhờ vào chánh tinh tấn – tà niệm nhờ vào chánh niệm – tà định nhờ vào chánh định – tà trí nhờ vào chánh trí – loại ra, loại trừ, loại bỏ, dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu tà giải thoát nhờ vào chánh giải thoát.

Hoặc là, vị ấy loại ra, loại trừ, loại bỏ, dứt bỏ, xua đi, làm chấm dứt, làm cho không còn hiện hữu tất cả ô nhiễm, tất cả uế hạnh, mọi sự lo lắng, mọi sự bức bối, mọi sự nóng nảy, tất cả các pháp tạo tác bất thiện nhờ vào đạo lộ thánh thiện tám chi phần; - ‘ví như người thợ kim hoàn có thể loại bỏ cấu bẩn của bạc’ là như thế.

Vì thế, trưởng lão Sāriputta đã nói rằng:

*“Vị ấy, sau khi thọ trì việc học tập gì,
mới có sự chuyên nhất (của tâm), chín chắn, có niệm,
có thể loại bỏ bụi bặm (ô nhiễm) của bản thân,
ví như người thợ kim hoàn có thể loại bỏ cấu bẩn của bạc?”*

16 - 9

(Đức Phật nói: “Này Sāriputta,)

*Ta sẽ thuyết cho người về điều ấy theo như Ta nhận biết,
tức là sự thoải mái (an trú) dành cho vị nhờm góm (sinh, già, v.v...),
cho vị thật sự đang thân cận chỗ ngồi nằm trống vắng,
có sự mong muốn quả vị giác ngộ thuận theo Giáo Pháp.”*

Tức là sự thoải mái (an trú) dành cho vị nhờm góm - Dành cho vị nhờm góm: Dành cho vị đang nhờm góm với sanh – với già – với bệnh – với chết – với các sự sầu – bi – khổ – ưu – não – dành cho vị đang nhờm góm với khổ do sự tổn hại về kiến thức, dành cho vị đang bị phiền phức, dành cho vị đang chán nản; - ‘dành cho vị nhờm góm’ là như thế. **Tức là sự thoải mái:** Điều gì là sự thoải mái, là sự an trú thoải mái, Ta sẽ thuyết về điều ấy. Sự an trú thoải mái là điều nào? Sự thực hành đúng đắn, sự thực hành phù hợp, sự thực hành không trái ngược, sự thực hành đưa đến lợi ích, sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, việc làm đầy đủ các giới, việc phòng vệ các giác quan, việc biết chừng mực về vật thực, sự luyện tập về tinh thức, niệm và sự nhận biết rõ, bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần, Niết Bàn và sự thực hành đưa đến Niết Bàn; điều này là sự an trú thoải mái; - ‘tức là sự thoải mái (an trú) dành cho vị nhờm góm.’

Sāriputtā 'ti - bhagavā¹ taṃ theram nāmenālapati. **Bhagavā** 'ti gāravādhivacanam. Api ca, bhaggarāgoti bhagavā; bhaggadosoti bhagavā; bhaggamohoti bhagavā; bhaggamānoti bhagavā; bhaggadiṭṭhīti bhagavā; bhaggakaṇṭhakoti bhagavā; bhaggakilesoti bhagavā; bhaji vibhaji paṭivibhaji² dhammaratananti bhagavā; bhavānam antakaroti bhagavā; bhāvitakāyo bhāvitasīlo bhāvitacitto bhāvitapaññoti bhagavā;³ bhaji vā bhagavā araṇṇe vanapatthāni⁴ pantāni senāsanāni appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyakāni paṭisallānasārubbānīti bhagavā; bhāgī vā bhagavā cīvarapaṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārānanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā attharasassa dhammarasassa vimuttirasassa adhisīlassa adhicittassa adhipaññāyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnam jhānānam catunnam appamaññānam catunnam arūpasamāpattinanti⁵ bhagavā; bhāgī vā bhagavā aṭṭhannam vimokkhānam aṭṭhannam abhibhāyatanānam navannam anupubbavīhārasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannam saññābhāvanānam dasannam kaṣiṇasamāpattinam ānāpānasatisamādhissa asubhasamāpattiyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnam satipaṭṭhānānam catunnam sammappadhānānam catunnam iddhipādānam pañcannam indriyānam pañcannam balānam sattannam bojjhaṅgānam ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannam tathāgatabalānam catunnam vesārajānam catunnam paṭisambhidānam channam abhiññānam channam buddhadhammānanti bhagavā. Bhagavāti netam nāmam mātārā kataṃ, na pītārā kataṃ, na bhātārā kataṃ, na bhaginiyā kataṃ, na mittāmaccehi kataṃ, na nātisālohitehi kataṃ, na samaṇabrāhmaṇehi kataṃ, na devatāhi kataṃ, vimokkhantikametaṃ buddhānam bhagavantānam bodhiyā mūle saha sabbaññutaññāṇassa paṭilābhā sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - sāriputtāti bhagavā.

Rittāsanam sayanam sevato ve 'ti - Āsanam vuccati yatha nisīdati mañco pīṭham bhisi taṭṭikā cammakhaṇḍo⁶ tiṇasanthāro paṇṇasanthāro palālasanthāro.⁷ Sayanam vuccati senāsanam: vihāro aḍḍhayogo pāsādo hammiyam guhā. Taṃ⁸ sayanāsanam asappāyarūpadassanena rittam vivittam pavivittam, asappāya-saddasavaṇena –pe– asappāyehi pañcahi kāmagaṇehi rittam vivittam pavivittam; rittam⁹ sayanāsanam sevato nisevato samsevato paṭisevato 'ti - rittāsanam sayanam sevato ve.

¹ sāriputtāti bhagavāti - Ma, Syā, PTS.

² pavibhaji - Ma.

³ bhāvitakāyoti bhagavā bhāvitasīloti bhagavā bhāvitacittoti bhagavā bhāvitapaññoti bhagavā - Syā, PTS.

⁴ araṇṇāvanapatthāni - Ma, Syā, PTS.

⁵ aruppasamāpattinanti - Ma.

⁶ cammakhandho - PTS.

⁷ palālasanthāro - Syā.

⁸ taṃ - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁹ taṃ rittam - Ma.

Sāriputta: đức Thế Tôn xưng hô với vị trưởng lão ấy bằng tên. **Đức Thế Tôn:** là từ xưng hô với sự tôn kính. Thêm nữa, ‘vị có luyện ái đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có sân hận đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có si mê đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ngã mạn đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có tà kiến đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có cây gai đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ô nhiễm đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã phân phát, đã phân chia, đã phân phối Pháp bảo’ là đức Thế Tôn; ‘vị thực hiện sự chấm dứt các hữu’ là đức Thế Tôn; ‘vị có thân đã được tu tập, có giới đã được tu tập, có tâm đã được tu tập, có tuệ đã được tu tập’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về y phục, đồ ăn khất thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về vị của mục đích, về vị của Pháp, về vị của giải thoát, về thắng giới, về thắng tâm, về thắng tuệ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn thiên, về bốn vô lượng (tâm), về bốn sự thể nhập vô sắc’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về tám giải thoát, về tám thắng xứ (của thiên), về chín sự thể nhập và an trú theo tuần tự’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười sự tu tập về tướng, về mười sự thể nhập các đề mục *kasīna*, về định niệm hơi thở vào - hơi thở ra, về sự thể nhập các đề mục từ thi’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh cần, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười Như Lai lực, về bốn pháp tự tin, về bốn tuệ phân tích, về sáu thắng trí, về sáu pháp của đức Phật’ là đức Thế Tôn. Tên gọi ‘Thế Tôn’ này không do mẹ tạo ra, không do cha tạo ra, không do anh (em) trai tạo ra, không do chị (em) gái tạo ra, không do bạn bè hoặc thân hữu tạo ra, không do các thân quyến và những người cùng huyết thống tạo ra, không do các Sa-môn hoặc Bà-la-môn tạo ra, không do chư Thiên tạo ra, sự tận cùng của giải thoát này là sự quy định thuộc về chư Phật Thế Tôn do sự đạt được, do sự chứng ngộ trí Toàn Tri ở cội cây Bồ Đề, tức là ‘đức Thế Tôn.’ - ‘Đức Thế Tôn đã nói rằng: Nay Sāriputta’ là như thế.

Cho vị thật sự đang thân cận chỗ ngồi nằm trống vắng: Chỗ ngồi nói đến nơi nào vị ấy ngồi xuống, là cái giường, cái ghế, nệm, thảm đan, tấm da thú, thảm cỏ, thảm lá, thảm rơm. Chỗ nằm nói đến chỗ ngụ: trú xá, nhà một mái, tòa lâu đài, tòa nhà dài, hang động. Chỗ nằm ngồi ấy là trống vắng, tách biệt, tách rời với việc thấy các cảnh sắc không thích hợp, với việc nghe các âm thanh không thích hợp, –nt– là trống vắng, tách biệt, tách rời với năm loại dục không thích hợp; đối với vị đang phục vụ, đang phục dịch, đang kề cận, đang sử dụng chỗ ngồi nằm ngồi tách biệt ấy; - ‘cho vị thật sự đang thân cận chỗ ngồi nằm trống vắng’ là như thế.

Sambodhikāmassa yathānudhamman 'ti - **Sambodhi** vuccati catūsu maggesu ñāṇaṃ paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ -nt- dhammavicaya-sambojjhaṅgo vīmaṃsā vipassanā sammādiṭṭhi. Taṃ sambodhiṃ bujjhitukāmassa anubujjhitukāmassa paṭivijjhitukāmassa¹ sambujjhitukāmassa adhigantukāmassa phassitukāmassa² sacchikātukāmassā 'ti - sambodhikāmassa. **Yathānudhamman** 'ti katame bodhiyā anudhammā? Sammāpaṭipadā anulomapaṭipadā apaccanīka-paṭipadā anvatthapaṭipadā dhammānudhammapaṭipadā silesu paripūrakāritā indriyesu guttadvāratā bhojanesu³ mattaññutā jāgariyānuyogo satisampajaññaṃ; ime vuccanti bodhiyā anudhammā. Athavā catunnaṃ maggānaṃ pubbabhāge vipassanā; ime vuccanti bodhiyā anudhammā 'ti - sambodhikāmassa yathānudhammaṃ.

Taṃ te pavakkhāmi yathā pajānan 'ti - **Tan** 'ti bodhiyā anudhammaṃ. **Pavakkhāmi** 'ti pavakkhāmi⁴ ācikkhissāmi desessāmi⁵ paññāpessāmi paṭṭhapessāmi vivarissāmi vibhajissāmi uttānīkarissāmi pakāsisāmi. **Yathā pajānan** 'ti yathā pajānaṃ yathā pajānanto ājānanto vijānanto paṭivijānanto paṭivijjhanto, na itihitihaṃ na itikirāya na paramparāya na piṭakasampadāya na takkahetu na nayahetu na ākāraparivitakkena na diṭṭhinijjhānakkhantiyā sāmaṃ sayamaṃ abhiññātaṃ⁶ attapaccakkhaṃ dhammaṃ taṃ kathayissāmi 'ti - taṃ te pavakkhāmi yathā pajānaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Vijigucchamānassa yadidaṃ phāsu
(Sāriputtāti bhagavā)
rittāsanaṃ sayanaṃ sevato ve,
sambodhikāmassa yathānudhammaṃ
taṃ te pavakkhāmi yathā pajānan”*ti.

16 - 10

*Pañcanna⁷ dhīro bhayānaṃ na bhāye
bhikkhu sato sappariyantacārī,⁸
ḍaṃsādhipātāna⁹ sirīṃsapānaṃ¹⁰
manussaphassāna¹¹ catuppādānaṃ.*

¹ paṭibujjhitukāmassa - Ma, Syā, PTS.

² phassetukāmassa - Syā, PTS.

³ bhojane - Ma, Syā.

⁴ vakkhāmi pavakkhāmi - Syā, PTS.

⁵ desissāmi - Syā, PTS.

⁶ abhiññā - PTS.

⁷ pañcannaṃ - Ma.

⁸ sappariyantacārī - Ma;

sa pariyantacārī - PTS.

⁹ ḍaṃsādhipātānaṃ - PTS.

¹⁰ sarīsapānaṃ - Ma.

¹¹ manussaphassānaṃ - Ma, PTS.

(Cho vị) có sự mong muốn quả vị giác ngộ thuận theo Giáo Pháp - Quả vị giác ngộ: nói đến trí (ở bốn Đạo), tuệ, tuệ quyền, tuệ lực, –nt– trạch pháp giác chi, sự thẩm xét, sự thấy rõ, chánh kiến ở bốn Đạo. Dành cho vị đang giác ngộ (Sơ Đạo), đang giác ngộ (Nhị Đạo), đang giác ngộ (Tam Đạo), đang giác ngộ (Tứ Đạo), đang chứng đắc, đang chạm đến, đang chứng ngộ quả vị giác ngộ ấy; - ‘(cho vị) có sự mong muốn quả vị giác ngộ’ là như thế. **Thuận theo Giáo Pháp:** Những thuận pháp đưa đến Giác Ngộ là những pháp nào? Sự thực hành đúng đắn, sự thực hành phù hợp, sự thực hành không trái ngược, sự thực hành đưa đến lợi ích, sự thực hành đúng pháp và thuận pháp, việc làm đầy đủ các giới, việc phòng vệ các giác quan, việc biết chừng mực về vật thực, sự luyện tập về tinh thức, niệm và sự nhận biết rõ; các pháp này là những thuận pháp đưa đến Giác Ngộ. Hoặc là, sự thấy rõ các phần trước đó đối với bốn Đạo; các pháp này gọi là những thuận pháp đưa đến Giác Ngộ; - ‘có sự mong muốn quả vị giác ngộ thuận theo Giáo Pháp’ là như thế.

Ta sẽ tuyên thuyết cho người về điều ấy theo như Ta nhận biết - Điều ấy: là thuận pháp đưa đến Giác Ngộ. **Ta sẽ tuyên thuyết:** Ta sẽ tuyên thuyết, Ta sẽ nêu ra, Ta sẽ chỉ bảo, Ta sẽ thông báo, Ta sẽ ấn định, Ta sẽ khai mở, Ta sẽ chia sẻ, Ta sẽ làm rõ, Ta sẽ bày tỏ. **Theo như Ta nhận biết:** Theo như Ta nhận biết là theo như Ta đang nhận biết, đang hiểu biết, đang nhận thức, đang thừa nhận, đang thấu triệt, không do nghe lời đồn đãi, không do nghe nói như thế, không do sự truyền thừa, không do sự thành tựu của việc thu thập kiến thức, không do nhân suy nghĩ, không do nhân suy luận, không do suy đoán theo biểu hiện, không do sự suy xét và chấp nhận về quan điểm, Ta sẽ thuyết giảng cho người pháp đã được chính bản thân biết rõ, đã được tự thân quán xét; - ‘Ta sẽ tuyên thuyết cho người về điều ấy theo như Ta nhận biết’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

(Đức Phật nói: “*Này Sāriputta,*)

*Ta sẽ tuyên thuyết cho người về điều ấy theo như Ta nhận biết,
tức là sự thoải mái (an trú) dành cho vị nhõm gớm (sanh, già, v.v...),
cho vị thật sự đang thân cận chỗ ngồi nằm trống vắng,
có sự mong muốn quả vị giác ngộ thuận theo Giáo Pháp.”*

16 - 10

Vị tỳ khưu, sáng trí, có niệm, sống trong khuôn khổ, không nên sợ hãi đối với năm điều sợ hãi: đối với các loài nặng và loài mỏng, đối với các loài bò trườn, đối với các sự va chạm với con người, đối với các loài bốn chân.

Pañcanna¹ dhīro bhayānaṃ na bhāye 'ti - **Dhīro** 'ti dhīro paṇḍito paññavā buddhimā ñāṇī vibhāvī medhāvī vīro² pañcannaṃ bhayānaṃ na bhāyeyya na taseyya na santaseyya³ na uttaseyya na parittaseyya na santāsaṃ āpajjeyya; abhīru assa acchambhī⁴ anutrāsī apalāyī pahīnabhayaabheravo vigatalomaḥsa vihareyyā 'ti - pañcanna dhīro bhayānaṃ na bhāye.

Bhikkhu sato sappariyantacārī 'ti - **Bhikkhū** 'ti puthujjanakalyāṇako⁵ vā bhikkhu, sekho vā bhikkhu. **Sato** 'ti catuhi kāraṇehi sato: kāye kāyānupassanā-satipaṭṭhānaṃ bhāvento sato, vedanāsu – citte – dhammesu dhammānupassanā-satipaṭṭhānaṃ bhāvento sato; so vuccati sato. **Sappariyantacārī**⁶ 'ti cattāro pariyaṅtā: silasaṃvarapariyaṅto, indriyasaṃvarapariyaṅto, bhojane mattaññūtāpariyaṅto, jāgariyānuyogapariyaṅto.

Katamo silasaṃvarapariyaṅto? Idha bhikkhu silavā hoti, pātimokkhasaṃvara-saṃvuto viharati, ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī, samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Antopūtibhāvaṃ paccavekkhamāno, anto silasaṃvarapariyaṅte carati, mariyādaṃ na bhindati; ayaṃ silasaṃvarapariyaṅto.

Katamo indriyasaṃvarapariyaṅto? Idha bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. Yatvādhikaraṇaṃ –pe– cakkhundriye saṃvaraṃ āpajjati. Sotena saddaṃ sutvā –pe– ghānena gandhaṃ ghāyitvā –pe– jivhāya rasaṃ sāyitvā –pe– kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā –pe– manasā dhammaṃ viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī. Yatvādhikaraṇaṃ manindriyaṃ asaṃvutaṃ viharantaṃ abhiññā domanassa pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṃ, tassa saṃvarāya paṭipajjati, rakkhati manindriyaṃ, manindriye saṃvaraṃ āpajjati. Ādittapariyāyaṃ paccavekkhamāno anto indriyasaṃvara-pariyaṅte carati, mariyādaṃ na bhindati; ayaṃ indriyasaṃvarapariyaṅto.

Katamo bhojane mattaññūtāpariyaṅto? Idha bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso āhāraṃ āhāreti, neva davāya, na madāya, na maṇḍanāya, na vibhūsaṅāya; yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya, vihiṃsūparatiyā brahmacariyānuggahāya, iti purāṇaṅca vedanaṃ paṭihaṅkhāmi, navaṅca vedanaṃ na uppādessāmi, yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro cāti. Akkhabbhañjana-vaṇapaṭicchādāna-putta-maṃsūpamaṃ paccavekkhamāno anto bhojane mattaññūtāpariyaṅte carati, mariyādaṃ na bhindati; ayaṃ bhojane mattaññūtāpariyaṅto.

¹ pañcannaṃ - Ma.

² dhīro - Ma, Syā, PTS.

³ na santaseyya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ abhīrū achambhī - PTS; abhiru assa acchambhī - Syā.

⁵ kalyāṇaputhujjano - Syā, PTS.

⁶ sappariyantacārī - Ma; sa pariyaṅtācārī - PTS.

Vị sáng trí không nên sợ hãi đối với năm điều sợ hãi - Vị sáng trí: vị sáng trí, sáng suốt, có tuệ, có sự giác ngộ, có trí, có sự rành rẽ, có sự thông minh, anh hùng, không nên sợ hãi, không nên run sợ, không nên kinh sợ, không nên khiếp sợ, không nên hoảng sợ, không nên rơi vào sự kinh sợ đối với năm điều sợ hãi, nên có tánh không nhút nhát, không kinh hãi, không sợ sệt, không trốn chạy, nên sống, có sự sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ, có sự rờn lông đã được xa lìa; - ‘vị sáng trí không nên sợ hãi đối với năm điều sợ hãi’ là như thế.

Vị tỳ khuru có niệm, sống trong khuôn khổ - Vị tỳ khuru: là vị tỳ khuru phạm nhân tốt lành hoặc vị tỳ khuru là bậc Hữu Học. **Có niệm:** Có niệm bởi bốn lý do: Có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát thân trên thân, –nt– trên các thọ, –nt– trên tâm, có niệm trong khi tu tập sự thiết lập niệm ở việc quan sát pháp trên các pháp; vị ấy được gọi là có niệm. **Sống trong khuôn khổ:** Có bốn khuôn khổ: khuôn khổ của sự thu thúc về giới, khuôn khổ của sự thu thúc các giác quan, khuôn khổ của việc biết chừng mực về vật thực, khuôn khổ của sự luyện tập về tinh thức.

Khuôn khổ của sự thu thúc về giới là điều gì? Ở đây, vị tỳ khuru là vị có giới, sống thu thúc với sự thu thúc của giới bốn *Pātimokkha*, thành tựu về hạnh kiểm và hành xử, thấy sự sợ hãi trong các tội nhỏ nhặt, thọ trì và thực hành trong các điều học, Trong khi quán xét trạng thái ghê tởm ở nội tâm, vị ấy sống trong khuôn khổ của sự thu thúc về giới ở nội tâm, không phá vỡ ranh giới; điều này là khuôn khổ của sự thu thúc về giới.

Khuôn khổ của sự thu thúc các giác quan là điều gì? Ở đây, vị tỳ khuru, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, vị ấy không có sự nắm giữ hình tướng, không có sự nắm giữ chi tiết. Do nguyên nhân nào mà vị ấy –nt– tiến hành sự thu thúc ở nhãn quyền. Sau khi nghe âm thanh bằng tai, –nt– Sau khi ngửi hương bằng mũi, –nt– Sau khi nếm vị bằng lưỡi, –nt– Sau khi xúc chạm bằng thân, –nt– Sau khi nhận thức pháp bằng ý, vị ấy không có sự nắm giữ hình tướng, không có sự nắm giữ chi tiết. Do nguyên nhân nào mà vị ấy, trong khi sống, có nhãn quyền không được thu thúc, khiến các sự tham đắm, ưu phiền, các ác bất thiện pháp có thể xâm nhập, vị ấy thực hành sự thu thúc đối với nguyên nhân ấy, hộ trì nhãn quyền, tiến hành sự thu thúc ở ý quyền. Trong khi quán xét bài giảng về ‘Bị Cháy Rực,’¹ vị ấy sống trong khuôn khổ của sự thu thúc các giác quan thuộc nội phần, không phá vỡ ranh giới; điều này là khuôn khổ của sự thu thúc các giác quan.

Khuôn khổ của việc biết chừng mực về vật thực là điều gì? Ở đây, vị tỳ khuru suy xét đúng đắn rồi mới thọ dụng vật thực: “không vì vui đùa, không vì đam mê, không vì việc trang sức, không vì việc điểm tô, mà chỉ để duy trì thân này, để nuôi sống, để ngăn sự hư hoại, để nâng đỡ Phạm hạnh, như thế ta diệt trừ cảm thọ cũ, và không làm sanh khởi cảm thọ mới. Ta sẽ có được sự tồn tại, sự không lầm lỗi, và sự sống được thoải mái.” Trong khi quán xét ví dụ về việc nhỏ đầu ở trục xe, việc bôi thuốc ở vết thương, và thịt của đứa con trai, vị ấy sống trong khuôn khổ của việc biết chừng mực về vật thực, không phá vỡ ranh giới; điều này là khuôn khổ của việc biết chừng mực về vật thực.

¹ Xem Tạng Luật, Đại Phẩm 1, TTPV tập 4, trang 73.

Katamo jāgariyānuyogapariyanto? Idha bhikkhu divasaṃ¹ caṅkamaṇa nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheti, rattiyaṃ paṭhamaṃ yāmaṃ caṅkamaṇa nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheti, rattiyaṃ majjhimaṃ yāmaṃ dakkhiṇena passena sīhaseyyaṃ kappeti pāde pādaṃ accādhāya sato sampajāno utthānasaññaṃ manasikarivā, rattiyaṃ pacchimaṃ yāmaṃ paccutthāya caṅkamaṇa nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheti. Bhaddekarattavihāraṃ paccavekkhamāno antojāgariyānuyogapariyante carati, mariyādaṃ na bhindati; ayaṃ jāgariyānuyogapariyanto 'ti - bhikkhu sato sappariyantacārī.²

Ḍaṃsādhipātāna³ **siriṃsapāna**⁴ 'ti - **Ḍaṃsā** vuccanti piṅgalamakkhikāyo.⁵ **Adhipātakā**⁶ vuccanti sabbāpi makkhikāyo. Kimkāraṇā adhipātakā vuccanti sabbāpi makkhikāyo? Tā uppatitvā uppatitvā khādanti; taṃkāraṇā adhipātakā vuccanti sabbāpi makkhikāyo. **Siriṃsapā** vuccanti ahī 'ti - Ḍaṃsādhipātāna siriṃsapānaṃ.

Manussaphassāna⁷ **catuppadāna** 'ti - Manussaphassā vuccanti corā vā assu mānavā vā katakammā vā akatakammā vā. Te bhikkhuṃ pañhaṃ vā puccheyyūṃ, vādaṃ vā āropeyyūṃ akkoseyyūṃ paribhāseyyūṃ roseyyūṃ viroseyyūṃ hiṃseyyūṃ vihiṃseyyūṃ heṭheyyūṃ viheṭheyyūṃ ghāteyyūṃ upaghāteyyūṃ upaghātaṃ vā kareyyūṃ. Yo koci manussato upaghāto manussaphasso. **Catuppadāna** 'ti sīhā byagghā dīpī acchā taracchā kokā mahisā⁸ hatthī. Te bhikkhuṃ maddeyyūṃ khādeyyūṃ hiṃseyyūṃ vihiṃseyyūṃ heṭheyyūṃ viheṭheyyūṃ ghāteyyūṃ upaghāteyyūṃ upaghātaṃ vā kareyyūṃ. Catuppadato upaghāto yaṃ kiñci catuppadabhayan 'ti - manussaphassāna catuppadānaṃ.

Tenāha bhagavā:

*“Pañcanna⁹ dhīro bhayānaṃ na bhāye,
bhikkhu sato sappariyantacārī,
Ḍaṃsādhipātāna siriṃsapānaṃ,
manussaphassāna catuppadānaṃ”*ti.

16 - 11

*Paradhammikānaṃpi na santaseyya,
divāpi tesāṃ bahubheravāni,
athāparāni abhisambhaveyya,¹⁰
parissayāni kusalānuesī.*

¹ divā - PTS.

² sappariyantacārī - Ma;
sa pariyantacārī - PTS.

³ Ḍaṃsādhipātānaṃ - PTS.

⁴ sariṃsapānaṃ - Ma.

⁵ piṅgalamakkhikā - Syā, PTS.

⁶ adhipātikā - Syā, PTS.

⁷ manussaphassānaṃ - Ma, PTS.

⁸ mahimsā - Ma;

gomahisā - Syā, PTS.

⁹ pañcannaṃ - Ma.

¹⁰ abhisambhaveyyūṃ - Syā, PTS.

Khuôn khổ của sự luyện tập về tinh thức là điều gì? Ở đây, vị tỳ khưu – vào ban ngày làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi, vào ban đêm trong canh đầu làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi, vào ban đêm trong canh giữa áp dụng thế nằm của sư tử bằng sườn bên phải, đặt bàn chân chồng lên bàn chân, có niệm, có sự nhận biết rõ, chú tâm đến ý tưởng của việc thức dậy, vào ban đêm trong canh cuối sau khi thức dậy, làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi. Trong khi quán xét việc an trú một đêm làm người hiền, vị ấy sống trong khuôn khổ của sự luyện tập về tinh thức, không phá vỡ ranh giới; điều này là khuôn khổ của sự luyện tập về tinh thức; - ‘vị tỳ khưu có niệm, sống trong khuôn khổ’ là như thế.

Đối với các loài nặng và loài mỏng, đối với các loài bò trườn - Loài nặng: nói đến các con ruồi nâu. **Loài mỏng:** nói đến tất cả các loài ruồi. Vì lý do gì mà loài nặng là nói đến tất cả các loài ruồi? Chúng bay lên đập xuống rồi cắn; vì lý do ấy, loài nặng là nói đến tất cả các loài ruồi. **Các loài bò trườn:** nói đến loài rắn; - ‘đối với các loài nặng và loài mỏng, đối với các loài bò trườn’ là như thế.

Đối với các sự va chạm với con người, đối với các loài bốn chân: Các sự va chạm với con người nói đến, có thể là các kẻ cướp, hoặc là những kẻ tàn bạo có hành động gây sự hoặc chưa có hành động gây sự. Chúng có thể hỏi vị tỳ khưu câu hỏi, hoặc có thể lên án học thuyết, có thể sỉ vả, có thể chê bai, có thể gây khó chịu, có thể gây bực mình, có thể gây tổn hại, có thể hãm hại, có thể quấy rối, có thể ức hiếp, có thể hủy hoại, có thể phá hại, hoặc có thể gây nên sự phá hại. Bất cứ sự phá hại nào từ con người là sự va chạm với con người. **Đối với các loài bốn chân:** là các con sư tử, hổ, báo, gấu, chó rừng, chó sói, trâu rừng, voi. Chúng có thể chà đạp vị tỳ khưu, có thể nhai nghiền, có thể gây tổn hại, có thể hãm hại, có thể quấy rối, có thể ức hiếp, có thể hủy hoại, có thể phá hại, hoặc có thể gây nên sự phá hại. Sự phá hại từ loài bốn chân là bất cứ sự sợ hãi nào do loài bốn chân (tạo ra); - ‘đối với các sự va chạm với con người, đối với các loài bốn chân’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị tỳ khưu, sáng trí, có niệm, sống trong khuôn khổ, không nên sợ hãi đối với năm điều sợ hãi: đối với các loài nặng và loài mỏng, đối với các loài bò trườn, đối với các sự va chạm với con người, đối với các loài bốn chân.”

16 - 11

Cũng không nên kinh sợ đối với những kẻ theo các giáo phái khác, ngay cả sau khi nhìn thấy nhiều điều khiếm đảm của họ. Và vị tâm cầu điều tốt đẹp còn phải khắc phục những hiểm họa khác nữa.

Paradhammikānampi na santaseyya disvāpi tesam bahubheravānī 'ti - Paradhammikā vuccanti satta sahadhammike ṭhapetvā ye keci buddhe dhamme saṅghe appasannā. Te bhikkhuṃ pañhaṃ vā puccheyyūṃ vādaṃ vā āropeyyūṃ akkoseyyūṃ¹ paribhāseyyūṃ roseyyūṃ viroseyyūṃ hiṃseyyūṃ vihiṃseyyūṃ heṭṭheyyūṃ viheṭṭheyyūṃ ghāteyyūṃ upaghāteyyūṃ upaghātaṃ vā kareyyūṃ. Tesam bahubherave passitvā vā suṇitvā vā na vedheyya na pavedheyya na sampavedheyya na taseyya na santaseyya na uttaseyya na parittaseyya na bhāyeyya na santāsaṃ āpajjeyya; abhīru assa acchambhī² anutrāsī apalāyī, pahīnabhayabheravo vigatalomahaṃso vihareyyā 'ti - paradhammikānampi na santaseyya disvāpi tesam bahubheravānī.

Athāparānī abhisambhaveyya³ parissayānī kusalānuesī 'ti - Athāparānīpi atthi abhisambhotabbānī abhibhavitabbānī ajjhottharitabbānī pariyādiyitabbānī madditabbānī. **Parissayā** 'ti dve parissayā: pākaṭaparissayā ca paṭicchannaparissayā ca -pe- Evampi tatrāsāyāti parissayā. **Kusalānuesī** 'ti sammāpaṭipadaṃ anulomapaṭipadaṃ apaccanīkapaṭipadaṃ anvatthapaṭipadaṃ - pe- ariyaṃ aṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ nibbānañca nibbānagāminiñca paṭipadaṃ esantena gavesantena pariyesantena parissayā abhisambhotabbā abhibhavitabbā ajjhottharitabbā pariyādiyitabbā madditabbā 'ti - athāparānī abhisambhaveyya² parissayānī kusalānuesī.

Tenāha bhagavā:

*“Paradhammikānampi na santaseyya
disvāpi tesam bahubheravānī,
athāparānī abhisambhaveyya²
parissayānī kusalānuesī”*ti.

16 - 12

*Ātaṅkaphassena khudāya phuṭṭho
sītaṃ athuṇhaṃ⁴ adhivāsajeyya,
so tehi phuṭṭho bahudhā anoko
viriyaparakkamaṃ⁵ daḷhaṃ kareyya.*

Ātaṅkaphassena khudāya phuṭṭho 'ti - Ātaṅkaphasso vuccati rogaphasso. Rogaphassena phuṭṭho pareto samohito samannāgato assa; cakkhurogena phuṭṭho pareto samohito samannāgato assa; sotarogena - ghānarogena - jivhārogena - kāyarogena -pe- ḍaṃsamakasavātātapasirīmsapasamphassena phuṭṭho pareto samohito samannāgato assa. **Khudā** vuccati chātako. Chātakena phuṭṭho pareto samohito samannāgato assā 'ti - ātaṅkaphassena khudāya phuṭṭho.

¹ taṃ akkoseyyūṃ - PTS.

² abhīrū achambhī - PTS;
abhīru assa acchambhī - Syā.

³ abhisambhaveyyūṃ - Syā, PTS.

⁴ accuṇhaṃ - PTS; atuṇhaṃ - Sīmu 2.

⁵ viriyaṃ parakkamaṃ - PTS.

Cũng không nên kinh sợ đối với những kẻ theo các giáo phái khác, ngay cả sau khi nhìn thấy nhiều điều khiếm đảm của họ: Những kẻ theo các giáo phái khác nói đến những người nào không tịnh tín với đức Phật, Giáo Pháp, và Tăng Chúng, trừ ra bảy hạng người đồng đạo. Họ có thể hỏi vị tỷ khưu câu hỏi, hoặc có thể lên án học thuyết, có thể sỉ vả, có thể chê bai, có thể gây khó chịu, có thể gây bực mình, có thể gây tổn hại, có thể hãm hại, có thể quấy rối, có thể ức hiếp, có thể hủy hoại, có thể phá hại, hoặc có thể gây nên sự phá hại. Sau khi nhìn thấy, hoặc sau khi nghe nhiều điều khiếm đảm của họ, thì không nên run rẩy, không nên chần động, không nên rúng động, không nên run sợ, không nên kinh sợ, không nên khiếm sợ, không nên hoảng sợ, không nên sợ hãi, không nên rơi vào sự kinh sợ, nên có tánh không nhút nhát, không kinh hãi, không sợ sệt, không trốn chạy, (vị tỷ khưu) nên sống, có sự sợ hãi và khiếm đảm đã được dứt bỏ, có sự rờn lông đã được xa lìa; - ‘cũng không nên kinh sợ đối với những kẻ theo các giáo phái khác, ngay cả sau khi nhìn thấy nhiều điều khiếm đảm của họ’ là như thế.

Và vị tâm cầu điều tốt đẹp còn phải khắc phục những hiểm họa khác nữa: Và còn có những việc khác nữa cần phải được kiềm chế, cần phải được ngự trị, cần phải được đè bẹp, cần phải được trấn áp, cần phải được chà đạp. **Những hiểm họa:** có hai loại hiểm họa: hiểm họa hiển hiện và hiểm họa khuất lấp. –nt– Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ còn là như vậy. **Vị tâm cầu điều tốt đẹp:** có những hiểm họa cần phải được kiềm chế, cần phải được ngự trị, cần phải được đè bẹp, cần phải được trấn áp, cần phải được chà đạp bởi vị đang tầm cầu, bởi vị đang tìm tòi, bởi vị đang tìm kiếm sự thực hành đúng đắn, sự thực hành phù hợp, sự thực hành không trái ngược, sự thực hành đưa đến lợi ích, –nt– đạo lộ thánh thiện tám chi phần, Niết Bàn, và sự thực hành đưa đến Niết Bàn; - ‘và vị tâm cầu điều tốt đẹp còn phải khắc phục những hiểm họa khác nữa’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Cũng không nên kinh sợ đối với những kẻ theo các giáo phái khác, ngay cả sau khi nhìn thấy nhiều điều khiếm đảm của họ. Và vị tâm cầu điều tốt đẹp còn phải khắc phục những hiểm họa khác nữa.”

16 - 12

*Bị tác động bởi sự xúc chạm của bệnh tật, của cơn đói,
nên chịu đựng sự lạnh, rồi sự nóng.*

*Bị tác động bởi những việc ấy theo nhiều cách, vị ấy, bậc không trú xứ,
nên thể hiện sự nỗ lực tinh tấn một cách vững chãi.*

Bị tác động bởi sự xúc chạm của bệnh tật, của cơn đói: Sự xúc chạm của bệnh tật nói đến sự xúc chạm của cơn bệnh. Có thể là bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi sự xúc chạm của cơn bệnh; có thể là bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi cơn bệnh ở mắt; có thể là bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi cơn bệnh ở tai – bởi cơn bệnh ở mũi – bởi cơn bệnh ở lưỡi – bởi cơn bệnh ở thân – bởi các sự xúc chạm của ruồi muỗi gió nắng và các loài bò sát. **Cơn đói:** nói đến sự thiếu ăn. Có thể là bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi sự thiếu ăn; - ‘bị tác động bởi sự xúc chạm của bệnh tật, của cơn đói’ là như thế.

Sītaṃ athuṇhaṃ¹ adhivāsayeyyā 'ti - **Sītan** 'ti dvīhi kāraṇehi sītaṃ hoti: abbhantaradhātupakopavasena² vā sītaṃ hoti, bahiddhā utuvasena vā sītaṃ hoti. **Uṇhan** 'ti dvīhi kāraṇehi uṇhaṃ hoti: abbhantaradhātupakopavasena² vā uṇhaṃ hoti, bahiddhā utuvasena vā uṇhaṃ hoti³ - sītaṃ athuṇhaṃ. **Adhivāsayeyyā** 'ti khamo assa sītassa uṇhassa jighacchāya pipāsāya ḍaṃsamakasavātātapasiriṃsapasamphassānaṃ, duruttānaṃ durāgatānaṃ vacanapathānaṃ, uppanānaṃ sārīrikānaṃ vedanānaṃ dukkhānaṃ tippānaṃ⁴ kharānaṃ kaṭukānaṃ asātānaṃ amanāpānaṃ pāṇaharānaṃ adhivāsakajātiko⁵ assā 'ti - sītaṃ athuṇhaṃ¹ adhivāsayeyya.

So tehi phuṭṭho bahudhā anoko 'ti - **So tehī** 'ti ātaṅkaphassena ca khudāya ca sītena ca uṇhena ca phuṭṭho pareto samohito samannāgato assā 'ti - so tehi phuṭṭho. **Bahudhā** 'ti anekavidhehi ākārehi phuṭṭho pareto samohito samannāgato assā 'ti - so tehi phuṭṭho bahudhā. **Anoko** 'ti abhisāṅkhārasahagataviññāṇassa okāsaṃ na karotītipi - anoko. Athavā, kāyaduccaritassa vacīduccaritassa manoduccaritassa okāsaṃ na karotītipi anoko 'ti - so tehi phuṭṭho bahudhā anoko.

Viriyaṃ parakkamaṃ⁶ daḷhaṃ kareyyā 'ti - Viriyaṃ parakkamo vuccati “yo cetasiko viriyārambho nikkamo parakkamo uyyāmo vāyāmo ussāho ussoḷhī appaṭivānī thāmo dhiti⁷ asithilaparakkamatā⁸ anikkhittachandatā anikkhittadhuratā dhurasampaggāho viriyaṃ viriyindriyaṃ viriyabalaṃ sammāvāyāmo.”⁹ **Viriyaṃ parakkamaṃ⁴ daḷhaṃ kareyyā** 'ti - viriyaṃ parakkamaṃ¹⁰ daḷhaṃ kareyya, thiraṃ kareyya, daḷhasamādāno assa¹¹ avatthitasamādānoti - viriyaṃ parakkamaṃ⁴ daḷhaṃ kareyya.

Tenāha bhagavā:

“*Ātaṅkaphassena khudāya phuṭṭho
sītaṃ athuṇhaṃ adhivāsayeyya,
so tehi phuṭṭho bahudhā anoko
viriyaṃ parakkamaṃ⁴ daḷhaṃ kareyyā*”ti.

16 - 13

*Theyyaṃ na kareyya¹² na musā bhaṇeyya
mettāya phasse tasathāvarāni,
yadāvilattaṃ manaso vijaññā
kaṇhassa pakkhoti vinodayeyya.*

¹ accuṇhaṃ - PTS; atuṇhaṃ - Sīmu 2.

² abbhantaradhātusaṅkhopavasena - Syā, PTS;
abbhantaradhātusaṅkhobhavasena - Sa.

³ hoti - Syā, PTS.

⁴ tippānaṃ - Ma.

⁵ adhivāsikajātiko - Ma, Syā.

¹¹ sammāvāyāmo. viriyaṃ parakkamaṃ daḷhaṃ kareyya, daḷhasamādāno assa - Syā;
sammāvāyāmo, viriyaṃ parakkamaṃ *daḷhaṃ kareyya*, daḷhasamādāno assa - PTS.

⁶ viriyaṃ parakkamaṃ - PTS.

⁷ ṭhiti - Sīmu 2.

⁸ asithilaṃ parakkamatā - PTS.

⁹ Dhammasaṅgaṇī, Cittupādakaṇḍa.

¹⁰ viriyaṃ parakkamaṃ - Ma.

¹² na kāre - Ma, Sīmu 2.

Nên chịu đựng sự lạnh, rồi sự nóng - Sự lạnh: Bị lạnh là bởi hai lý do: Bị lạnh do tác động của sự rối loạn của thủy đại ở bên trong (cơ thể), hoặc bị lạnh do tác động của thời tiết ở bên ngoài. **Sự nóng:** Bị nóng bởi hai lý do: Bị nóng do tác động của sự rối loạn của hỏa đại ở bên trong (cơ thể), hoặc bị nóng do tác động của thời tiết ở bên ngoài; - ‘sự nóng, rồi sự lạnh’ là như thế. **Nên chịu đựng:** nên kham nhẫn đối với sự lạnh, sự nóng, sự đói, sự khát, các sự xúc chạm bởi ruồi, muỗi, gió, nắng, và các loài bò sát; nên là người có bản tánh chịu đựng đối với các lời nói lăng mạ công kích, đối với các cảm thọ khổ đau, sắc bén, khốc liệt, nhức nhối, không thích thú, không hợp ý, chết người, thuộc về cơ thể đã sanh khởi; - ‘nên chịu đựng sự lạnh, rồi sự nóng’ là như thế.

Bị tác động bởi những việc ấy theo nhiều cách, vị ấy, bậc không trú xứ - Vị ấy, bởi những việc ấy: là bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi sự xúc chạm của cơn bệnh, bởi cơn đói, bởi sự lạnh, và bởi sự nóng; - ‘vị ấy, bị tác động bởi những việc ấy’ là như thế. **Theo nhiều cách:** là bị xúc chạm, bị chế ngự, bị xâm nhập, bị sở hữu bởi những biểu hiện theo nhiều cách thức; - ‘vị ấy, bị tác động bởi những việc ấy theo nhiều cách’ là như thế. **Bậc không trú xứ:** là vị không tạo ra cơ hội cho tâm thức đồng sanh với các sự tạo tác; - ‘bậc không trú xứ’ là như thế. Hoặc là, vị không tạo ra cơ hội cho uế hạnh về thân, uế hạnh về khẩu, uế hạnh về ý; - ‘bậc không trú xứ’ còn là như thế; - bị tác động bởi những việc ấy theo nhiều cách, vị ấy, bậc không trú xứ,’ là như thế.

Nên thể hiện sự nỗ lực tinh tấn một cách vững chãi: Sự nỗ lực tinh tấn nói đến: “Pháp thuộc về tâm, sự ra sức tinh tấn, sự cố gắng, sự ra sức, sự siêng năng, sự tinh tấn, sự gắng sức, sự ráng sức, sự không thối chí, sự đồng mãnh, nghị lực, trạng thái không lơ lửng sự nỗ lực, trạng thái không buông bỏ sự mong muốn, trạng thái không buông bỏ trách nhiệm, sự duy trì trách nhiệm, sự tinh tấn, tấn quyền, tấn lực, chánh tinh tấn.” **Nên thể hiện sự nỗ lực tinh tấn một cách vững chãi:** nên thể hiện sự nỗ lực tinh tấn một cách vững chãi là nên thể hiện một cách chắc chắn, nên có sự thọ trì vững chãi, nên có sự thọ trì đứng vững; - ‘nên thể hiện sự nỗ lực tinh tấn một cách vững chãi’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Bị tác động bởi sự xúc chạm của bệnh tật, của cơn đói,
nên chịu đựng sự lạnh, rồi sự nóng.*

*Bị tác động bởi những việc ấy theo nhiều cách, vị ấy, bậc không trú xứ,
nên thể hiện sự nỗ lực tinh tấn một cách vững chãi.”*

16 - 13

*Không nên thực hiện việc trộm cắp, không nên nói lời dối trá,
nên tiếp xúc với các loài yếu đuối hay mạnh bạo bằng từ tâm,
khi nào nhận biết được trạng thái bị khuấy động của tâm,
nên xua đi (nghĩ rằng): ‘Nó là phe cánh của Hắc Ám.’*

Theyyaṃ na kareyya¹ na musā bhaṇeyyā 'ti - **Theyyaṃ na kareyyā¹** 'ti Idha bhikkhu adinnādānaṃ² pahāya adinnādānā paṭivirato assa, dinnādāyī dinnapāṭikaṅkhī athenena sucibhūtena attanā vihareyyā 'ti - theyyaṃ na kareyya. **Na musā bhaṇeyyā** 'ti - Idha bhikkhu musāvādaṃ pahāya musāvādā paṭivirato assa, saccavādī saccasandho theto paccayiko avisaṃvādako lokassā 'ti - theyyaṃ na kareyya na musā bhaṇeyya.

Mettāya phasse tasathāvarānī 'ti - **Mettā** 'ti “yā sattesu metti mettāyaṇā mettāyitattaṃ anuddayā anuddayatā anuddayitattaṃ³ hitesitā anukampā abyāpādo abyāpajjo⁴ adoso kusalamūlaṃ.”⁵ **Tasā** 'ti yesaṃ tasinā⁶ taṇhā appahīnā, yesaṅca bhayabheravā appahīnā. Kiṃkāraṇā vuccanti tasā⁷? Te tasanti uttasanti paritasanti bhāyanti santāsaṃ āpajjanti; taṃkāraṇā vuccanti tasā. **Thāvarā** 'ti yesaṃ tasinā taṇhā pahīnā, yesaṅca bhayabheravā pahīnā. Kiṃkāraṇā vuccanti thāvarā? Te na tasanti na uttasanti na paritasanti na bhāyanti, santāsaṃ na āpajjanti;⁸ taṃkāraṇā vuccanti thāvarā.

Mettāya phasse tasathāvarānī 'ti - Tase ca thāvare ca mettāya phasseyya phareyya, mettāsahagatena cetasā vipulena⁹ mahaggatena appamaṇena averena abyāpajjena pharivā vihareyyā 'ti - mettāya phasse tasathāvarānī.

Yadāvilattaṃ manaso vijaññā 'ti - **Yadā** 'ti yaṃ.¹⁰ **Manaso** 'ti “Yaṃ cittaṃ mano mānaṃ hadayaṃ paṇḍaraṃ mano manāyatanaṃ manindriyaṃ viññāṇaṃ viññāṅkhandho tajjā manoviññāṇadhātu.”³ Kāyaduccaritena cittaṃ āvilaṃ hoti luḷitaṃ eritaṃ ghaṭṭitaṃ calitaṃ bhantaṃ avūpasantaṃ; vacīduccaritena – manoduccaritena – rāgena – dosenā – mohena – kodhena – upanāhena – makkhena – palāsenā – issāya – macchariyena – māyāya – sāṭṭheyena – thambhena – sārāmbhena – mānena – atimānena – madena – pamādena – sabbakilesehi – sabbaduccaritehi – sabbadarathehi – sabbapariḷāhehi – sabbasantāpehi – sabbākusalābhisaṅkhārehi cittaṃ āvilaṃ hoti luḷitaṃ eritaṃ ghaṭṭitaṃ calitaṃ bhantaṃ avūpasantaṃ. **Yadāvilattaṃ manaso vijaññā** 'ti - Cittassa āvilabhāvaṃ jāneyya ājāneyya vijāneyya paṭivijāneyya paṭivijjheyā 'ti - yadāvilattaṃ manaso vijaññā.

¹ na kāre - Ma.

² adinnaṃ - Syā, PTS.

³ anudayā anudayanā anudayitattaṃ - Ma; anudā anudāyanā anudāyitattaṃ - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ abyāpajjho - Syā, PTS.

⁵ Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepaṅga.

⁶ tasitā - Ma;

tasiṇā - Syā, PTS.

⁷ tasā appahīnā - PTS.

⁸ na santāsaṃ āpajjanti - Syā, PTS.

⁹ vipullena - PTS.

¹⁰ yadā - Syā, PTS, Sīmu 2.

Không nên thực hiện việc trộm cắp, không nên nói lời dối trá - Không nên thực hiện việc trộm cắp: Ở đây, vị tỳ khưu sau khi dứt bỏ việc lấy vật không được cho, nên tránh xa việc lấy vật không được cho, là người nhận lấy vật đã được cho, là người có sự mong đợi vật được cho, nên sống với bản thân có trạng thái trong sạch, không trộm cắp; - ‘không nên thực hiện việc trộm cắp’ là như thế. **Không nên nói lời dối trá:** Ở đây, vị tỳ khưu sau khi dứt bỏ việc nói lời dối trá, nên tránh xa việc nói lời dối trá, là người có lời nói chân thật, liên quan đến sự thật, chắc chắn, đáng tin, không lường gạt thế gian; - ‘không nên thực hiện việc trộm cắp, không nên nói lời dối trá’ là như thế.

Nên tiếp xúc với các loài yếu đuối hay mạnh bạo bằng từ tâm - Từ tâm: là sự thân thiện đối với chúng sanh, biểu hiện thân thiện, trạng thái thân thiện, sự trắc ẩn, biểu hiện trắc ẩn, trạng thái trắc ẩn, sự tìm kiếm lợi ích, lòng thương tưởng, sự không tức giận, không độc ác, không sân, cội nguồn của thiện. **Các loài yếu đuối:** những hạng nào có khát vọng, có tham ái chưa được dứt bỏ, và những hạng nào có sự sợ hãi và khiếp đảm chưa được dứt bỏ. Vì lý do gì được gọi là yếu đuối? Chúng run sợ, khiếp sợ, hoảng sợ, sợ hãi, rơi vào sự kinh sợ; vì lý do ấy được gọi là yếu đuối. **Mạnh bạo:** những hạng nào có khát vọng, có tham ái đã được dứt bỏ, và những hạng nào có sự sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ. Vì lý do gì được gọi là mạnh bạo? Chúng không run sợ, không khiếp sợ, không hoảng sợ, không sợ hãi, không rơi vào sự kinh sợ; vì lý do ấy được gọi là mạnh bạo.

Nên tiếp xúc với các loài yếu đuối hay mạnh bạo bằng từ tâm: Nên tiếp xúc, nên lan tỏa đến các loài yếu đuối hay mạnh bạo bằng từ tâm, nên lan tỏa với tâm ý bao la, vĩ đại, không đo lường được, không thù oán, không độc ác, đồng hành với từ ái, rồi an trú; - ‘nên tiếp xúc với các loài yếu đuối hay mạnh bạo bằng từ tâm’ là như thế.

Khi nào nhận biết được trạng thái bị khuấy động của tâm - Khi nào: là vào lúc. **Của tâm:** tức là tâm, ý, ý thức, trái tim, chất xám, ý, ý xú, ý quyền, thức, thức uẩn, từ đó ý thức giới sanh lên. Do ược hạnh về thân, tâm bị khuấy động, bị khuấy rối, bị di động, bị đụng chạm, bị dao động, bị chao đảo, không được vắng lặng; do ược hạnh về khẩu – do ược hạnh về ý – do luyến ái – do sân hận – do si mê – do giận dữ – do thù hằn – do gièm pha – do ác ý – do ganh tỵ – do bòn xén – do xảo trá – do lừa gạt – do bướng bỉnh – do hung hăng – do ngã mạn – do cao ngạo – do đam mê – do xao lãng – do tất cả ô nhiễm – do tất cả ược hạnh – do mọi sự lo lắng – do mọi sự bức bối – do mọi sự nóng nảy – do tất cả các pháp tạo tác bất thiện, tâm bị khuấy động, bị khuấy rối, bị di động, bị đụng chạm, bị dao động, bị chao đảo, không được vắng lặng. **Khi nào nhận biết được trạng thái bị khuấy động của tâm:** Nên biết, nên hiểu biết, nên nhận thức, nên thừa nhận, nên thấu triệt tình trạng bị khuấy động của tâm; - ‘khi nào nhận biết được trạng thái bị khuấy động của tâm’ là như thế.

Kaṇhassa pakkhoti vinodayeyyā 'ti - **Kaṇho** 'ti yo so māro kaṇho adhipati antagū¹ namuci pamattabandhu. **Kaṇhassa pakkho**² mārapakkho mārapāso mārabalisam māramisam māraṅvisayo māranivāpo³ māragocarō mārabandhanan 'ti pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā 'ti - evampi 'kaṇhassa pakkhoti vinodayeyyā.' Athavā **kaṇhassa pakkho**⁴ - mārapakkho akusalapakkho dukkhudrayo⁵ dukkhavipāko nirayasamvattaniko tiracchānayanisaṃvattaniko pettevisayasamvattaniko 'ti pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā 'ti - evampi 'kaṇhassa pakkhoti vinodayeyyā.'

Tenāha bhagavā:

*“Theyyaṃ na kareyya na musā bhaṇeyya
mettāya phasse tasathāvarāni,
yadāvilattaṃ manaso vijañña
kaṇhassa pakkhoti vinodayeyyā”*ti.

16 - 14

*Kodhātīmānassa vasaṃ na gacche
mūlampi tesam palikhañña tiṭṭhe,
athappiyaṃ vā pana appiyaṃ vā
addhā bhavanto abhisambhaveyya.*

Kodhātīmānassa vasaṃ na gacche 'ti - **Kodho** 'ti⁶ “yo cittassa āghāto⁷ paṭighāto -pe- caṇḍikkaṃ asuropo⁸ anattamanatā cittassa.”⁹ **Atimāno** 'ti - “Idhekacco paraṃ atimaññati jātiyā vā gottena vā -pe-aññataraññatarena vā vatthunā.”¹⁰ **Kodhātīmānassa vasaṃ na gacche** 'ti kodhassa ca atimānassa ca vasaṃ na gaccheyya, kodhañca atimānañca pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā 'ti - kodhātīmānassa vasaṃ na gacche.

Mūlampi tesam palikhañña tiṭṭhe 'ti - Katamaṃ kodhassa mūlaṃ? Avijjā mūlaṃ, ayoniso manasikāro mūlaṃ, asmimāno mūlaṃ, ahirikaṃ mūlaṃ, anottappaṃ mūlaṃ, uddhaccaṃ mūlaṃ; idaṃ kodhassa mūlaṃ. Katamaṃ atimānassa mūlaṃ? Avijjā mūlaṃ, ayoniso manasikāro mūlaṃ, asmimāno mūlaṃ, ahirikaṃ mūlaṃ, anottappaṃ mūlaṃ, uddhaccaṃ mūlaṃ; idaṃ asmimānassa mūlaṃ. **Mūlampi tesam palikhañña tiṭṭhe** 'ti kodhassa ca atimānassa ca mūlaṃ palikhaṇitvā uddharitvā samuddharitvā uppāṭayitvā samuppāṭayitvā¹¹ pajahitvā vinodetvā¹² byantikaritvā anabhāvaṃ gametvā tiṭṭheyya santiṭṭheyyā 'ti¹³ - mūlampi tesam palikhañña tiṭṭhe.

¹ antagu - Ma.

² kaṇhapakkho - Syā; *kaṇhassa pakkho ti vinodayeyyā* ti kaṇhapakkho - PTS.

³ māranivāso - Ma, Sīmu 2;
mārantatapo - Syā, PTS.

⁴ kaṇhapakkho - Syā, PTS.

⁵ dukkhuddayo - Ma, Sīmu 2;
dukkhudayo - Syā, PTS;
dukkhaddaso - Sa.

⁶ kodhāti - Syā.

⁷ āghāto vighāto - PTS.

⁸ assuropo - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁹ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

¹⁰ Khuddakavattuvibhaṅga.

¹¹ uppādayitvā samuppādayitvā - Syā, PTS.

¹² vinoditvā - Syā, PTS.

¹³ tiṭṭheyyā ti - Syā.

Nên xua đi (nghĩ rằng): ‘Nó là phe cánh của Hắc Ám’ - Hắc Ám: tức là Ma Vương, kẻ có nghiệp đen, chúa tể (về đục), kẻ làm cho chấm dứt, không cho giải thoát, thân quyến của sao lãng. **Nó là phe cánh của Hắc Ám:** (Nghĩ rằng): “Nó là phe cánh của Ma Vương, cạm bẫy của Ma Vương, lưới câu của Ma Vương, miếng mồi của Ma Vương, lãnh địa của Ma Vương, mồi nhử của Ma Vương, hành xử của Ma Vương, sự trói buộc của Ma Vương,” rồi nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu; - ‘nên xua đi (nghĩ rằng): Nó là phe cánh của Hắc Ám’ là như vậy. Hoặc là, **Nó là phe cánh của Hắc Ám:** (Nghĩ rằng): “Nó là phe cánh của Ma Vương, phần bất thiện, nguyên do của khổ, có kết quả khổ, dẫn đến địa ngục, dẫn đến loài thú, dẫn đến thân phận ngựa quý,” rồi nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu; - ‘nên xua đi (nghĩ rằng): Nó là phe cánh của Hắc Ám’ còn là như vậy.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không nên thực hiện việc trộm cắp, không nên nói lời dối trá, nên tiếp xúc với các loài yếu đuối hay mạnh bạo bằng từ tâm, khi nào nhận biết được trạng thái bị khuấy động của tâm, nên xua đi (nghĩ rằng): ‘Nó là phe cánh của Hắc Ám.’”

16 - 14

Không nên rơi vào quyền lực của sự giận dữ và cao ngạo. Sau khi đào lên gốc rễ của chúng rồi, nên đứng vững. Và trong khi khắc phục vật được yêu mến hoặc không được yêu mến, nên chế ngự chúng một cách chắc chắn.

Không nên rơi vào quyền lực của sự giận dữ và cao ngạo - Sự giận dữ: “là sự tức tối, sự tức giận của tâm, –nt– sự tàn nhẫn, sự lỗ mẫn, trạng thái không hoan hỷ của tâm.” **Cao ngạo:** “Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó khinh khi người khác dựa vào sự xuất thân, dựa vào dòng dõi, –nt– hoặc dựa vào sự việc này khác.” **Không nên rơi vào quyền lực của sự giận dữ và cao ngạo:** Không nên rơi vào quyền lực của sự giận dữ và của sự cao ngạo; nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự giận dữ và sự cao ngạo; - ‘không nên rơi vào quyền lực của sự giận dữ và cao ngạo’ là như thế.

Sau khi đào lên gốc rễ của chúng rồi, nên đứng vững: Gốc rễ của giận dữ là điều nào? Vô minh là gốc rễ, tác ý không đúng đường lối là gốc rễ, ngã mạn về bản thân là gốc rễ, không hổ thẹn (tội lỗi) là gốc rễ, không ghê sợ (tội lỗi) là gốc rễ, phóng dật là gốc rễ; điều này là gốc rễ của giận dữ. Gốc rễ của cao ngạo là điều nào? Vô minh là gốc rễ, tác ý không đúng đường lối là gốc rễ, ngã mạn về bản thân là gốc rễ, không hổ thẹn (tội lỗi) là gốc rễ, không ghê sợ (tội lỗi) là gốc rễ, phóng dật là gốc rễ; điều này là gốc rễ của cao ngạo. **Sau khi đào lên gốc rễ của chúng rồi, nên đứng vững:** Sau khi đào lên, sau khi nâng lên, sau khi nâng bổng, sau khi búng lên, sau khi búng lên hẳn, sau khi dứt bỏ, sau khi xua đi, sau khi làm chấm dứt, sau khi làm cho không còn hiện hữu gốc rễ của sự giận dữ và của sự cao ngạo, nên đứng vững, nên trụ vững; - ‘sau khi đào lên gốc rễ của chúng rồi, nên đứng vững’ là như thế.

Athappiyaṃ vā pana appiyaṃ vā addhā bhavanto abhisambhaveyyā 'ti - **Athā** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāripūrī akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbatāmetāṃ 'athā 'ti. **Piyā** 'ti - Dve piyā: sattā vā saṅkhārā vā. Katame sattā piyā? Idha yāssa¹ te honti atthakāmā hitakāmā phāsukāmā yogakkhemakāmā mātā vā pitā vā bhātā vā bhaginī vā putto vā² dhītā vā mittā vā amaccā vā ñāti vā sālohitā vā; ime sattā piyā. Katame saṅkhārā piyā? Manāpikā rūpā manāpikā saddā – gandhā – rasā – phoṭṭhabbā; ime saṅkhārā piyā. **Appiyā** 'ti - Dve appiyā: sattā vā saṅkhārā vā. Katame sattā appiyā? Idha yāssa¹ te honti anatthakāmā, ahitakāmā aphāsukāmā ayogakkhemakāmā jīvitā voropetukāmā; ime sattā appiyā. Katame saṅkhārā appiyā? Amanāpikā rūpā amanāpikā saddā – gandhā – rasā – phoṭṭhabbā; ime saṅkhārā appiyā. **Addhā** 'ti ekaṃsavacanaṃ nissāṃsayavacanaṃ nikkaṅkhavacanaṃ advejjhavacanaṃ adveḷhakavacanaṃ niyogavacanaṃ³ apaṇṇakavacanaṃ avatthāpanavacanaṃmetāṃ 'addhā 'ti. **Athappiyaṃ vā pana appiyaṃ vā addhā bhavanto abhisambhaveyyā** 'ti piyāppiyaṃ sātāsātaṃ sukhadukkhaṃ somanassadomanassaṃ iṭṭhāniṭṭhaṃ abhisambhavanto vā abhibhaveyya abhibhavanto vā abhisambhaveyyā 'ti - athappiyaṃ vā pana appiyaṃ vā addhā bhavanto abhisambhaveyya.

Tenāha bhagavā:

*“Kodhātīmānassa vasaṃ na gacche
mūlāmpi tesāṃ palikhañña tiṭṭhe,
athappiyaṃ vā pana appiyaṃ vā
addhā bhavanto abhisambhaveyyā”*ti.

16 - 15

*Paññaṃ purakkhatvā kalyāṇapīti
vikkhambhaye tāni parissayāni,
aratiṃ sahetha sayanamhi pante
caturō sahetha paridevadhamme.*

Paññaṃ purakkhatvā kalyāṇapīti 'ti - **Paññā** 'ti “yā paññā pajānanā vicayo pavicayo dhammavicayo –pe– amoho dhammavicayo sammādiṭṭhi.”⁴ **Paññaṃ purakkhatvā** 'ti - Idhekacco paññaṃ purato katvā carati paññādhajo paññāketu paññādhipeyyo vicayabahulo pavicayabahulo pekkhāyanabahulo⁵ samekkhāyanabahulo⁶ vibhūtavihārī taccarito⁷ tabbahulo taggaruko tanninno tappoṇo tappabhāro tadadhimutto tadadhipateyyo 'ti - evampi 'paññaṃ purakkhatvā.’

¹ yassa - Syā, PTS.

² puttā vā - Ma, PTS.

³ niyyānikavacanaṃ - Ma, Sīmu 2.

⁴ Dhammasaṅganī, Cittuppādakaṇḍa.

⁵ okkhāyanabahulo - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ sampekkhāyanabahulo - Ma;
samokkhāyanabahulo - Syā, PTS, Sīmu 2.

⁷ vibhūtavihāritaccariko - Syā, PTS.

Và trong khi khắc phục vật được yêu mến hoặc không được yêu mến, nên chế ngự chúng một cách chắc chắn - Và: Từ ‘*atha*’ này là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Được yêu mến:** Có hai đối tượng được yêu mến: các chúng sanh hoặc các pháp tạo tác. Những người nào là các chúng sanh được yêu mến? Ở đây là những người nào có lòng mong muốn điều tốt đẹp, có lòng mong muốn điều lợi ích, có lòng mong muốn sự thoải mái, có lòng mong muốn sự an toàn trong mỗi ràng buộc đối với kẻ ấy: là người mẹ, hoặc người cha, hoặc anh (em) trai, hoặc chị (em) gái, hoặc con trai, hoặc con gái, hoặc các bạn bè, hoặc các thân hữu, hoặc các thân quyến, hoặc những người cùng huyết thống; những người này là các chúng sanh được yêu mến. Các pháp nào là các pháp tạo tác được yêu mến? Các sắc hợp ý, các thính – các hương – các vị – các xúc hợp ý; các pháp này là các pháp tạo tác được yêu mến. **Không được yêu mến:** Có hai đối tượng không được yêu mến: các chúng sanh hoặc các pháp tạo tác. Những người nào là các chúng sanh không được yêu mến? Ở đây là những người nào không có lòng mong muốn sự tấn hóa, không có lòng mong muốn điều lợi ích, không có lòng mong muốn sự thoải mái, không có lòng mong muốn sự an toàn trong mỗi ràng buộc đối với kẻ ấy, có lòng mong muốn đoạt lấy mạng sống (của kẻ ấy); những người này là các chúng sanh không được yêu mến. Các pháp nào là các pháp tạo tác không được yêu mến? Các sắc không hợp ý, các thính – các hương – các vị – các xúc không hợp ý; các pháp này là các pháp tạo tác không được yêu mến. **Một cách chắc chắn:** Cụm từ ‘*addhā*’ này là lời nói nhất định, lời nói không ngờ vực, lời nói không nghi ngờ, lời nói không hai nghĩa, lời nói không gây ra sự lưỡng lự, lời nói bảo đảm, lời nói không sai trái, lời nói khẳng định. **Và trong khi khắc phục vật được yêu mến hoặc không được yêu mến, nên chế ngự chúng một cách chắc chắn:** đối với vật được yêu mến hoặc không được yêu mến, có khoái lạc hoặc không khoái lạc, có hạnh phúc hoặc khổ đau, có hỷ tâm hoặc ưu tâm, được ước muốn hoặc không được ước muốn, trong khi khắc phục thì nên chế ngự; hoặc trong khi chế ngự thì nên khắc phục; - ‘và trong khi khắc phục vật được yêu mến hoặc không được yêu mến, nên chế ngự chúng một cách chắc chắn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Không nên rơi vào quyền lực của sự giận dữ và cao ngạo, sau khi đào lên gốc rễ của chúng rồi, nên đứng vững. Và trong khi khắc phục vật được yêu mến hoặc không được yêu mến, nên chế ngự chúng một cách chắc chắn.”

16 - 15

*Sau khi chú trọng về tuệ, với sự hoan hỷ về thiện pháp,
nên đề nén các hiểm họa ấy,
nên không chế sự không ưa thích ở chỗ trú ngụ xa vắng,
nên không chế bốn pháp tạo nên sự than vãn.*

Sau khi chú trọng về tuệ, với sự hoan hỷ về thiện pháp - Tuệ: Tuệ là sự nhận biết, sự chọn lựa, sự khám phá, sự chọn lựa pháp, –nt– sự không si mê, sự chọn lựa pháp, chánh kiến. **Sau khi chú trọng về tuệ:** Ở đây, một vị (tỳ khưu) nào đó, sau khi chú trọng về tuệ, sống có tuệ là ngọn cờ, có tuệ là biểu hiệu, có tuệ là chủ đạo, có nhiều sự chọn lựa, có nhiều sự khám phá, có nhiều sự xem xét, có nhiều sự tìm tòi, trú vào điều đã được làm rõ rệt, rồi đi theo nó, phát triển theo nó, xem trọng nó, nghiêng theo nó, chiều theo nó, xuôi theo nó, hướng đến nó, xem nó là chủ đạo; - ‘sau khi chú trọng về tuệ’ là như vậy.

Athavā gacchanto vā gacchāmī 'ti pajānāti; t̥hito vā 't̥hitomhī 'ti pajānāti, nisinno vā 'nisinnomhī 'ti pajānāti, sayāno vā 'sayānomhī 'ti pajānāti, yathā yathā vā panassa kāyo paṇihito hoti, tathā tathā naṃ pajānāti 'ti; - evampi 'paññaṃ purakkhatvā.' Athavā abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, sammiñjite pasārīte sampajānakārī hoti, saṅghātipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakkamme sampajānakārī hoti, gate t̥hite nisinne sutte jāgarite bhāsīte tuṇhībhāve sampajānakārī hoti 'ti; - evampi 'paññaṃ purakkhatvā.' **Kalyāṇapīti** 'ti buddhānussativasena uppajjati pītipāmujjam¹ kalyāṇapīti, dhammānussativasena – saṅghānussativasena – sīlānussativasena – cāgānussativasena – devatānussativasena – ānāpānasativasena – maraṇasati²vasena – kāyagatāsativasena – upasamānussativasena uppajjati pītipāmujjam¹ kalyāṇapīti 'ti - paññaṃ purakkhatvā kalyāṇapīti.

Vikkhambhaye tāni parissayāni 'ti - **Parissayā** 'ti dve parissayā: pākaṭaparissayā ca paṭicchannaparissayā ca –pe– ime vuccanti pākaṭaparissayā –pe– ime vuccanti paṭicchannaparissayā –pe– evampi tatrāsayā 'ti parissayā. **Vikkhambhaye tāni parissayāni** 'ti tāni parissayāni vikkhambheyya abhibhaveyya ajjhotthareyya pariyādiyeyya maddeyyā 'ti - vikkhambhaye tāni parissayāni.

Aratiṃ saheṭṭha sayanamhi pante 'ti - **Aratī** 'ti “yā arati aratikā³ anabhirati anabhiramaṇā ukkaṇṭhitā⁴ paritassikā.^{5,6} **Sayanamhi pante** 'ti pantesu vā senāsanesu aññataraññataresu dhammesu⁷ aratiṃ saheyya abhibhaveyya ajjhotthaheyya pariyādiyeyya maddeyyā 'ti - aratiṃ saheṭṭha sayanamhi pante.

Caturo saheṭṭha paridevadhamme 'ti - **Caturo**⁸ paridevanīye dhamme saheyya parisaheyya⁹ abhibhaveyya ajjhotthareyya pariyādiyeyya maddeyyā 'ti - caturo saheṭṭha paridevadhamme.

Tenāha bhagavā:

“Paññaṃ purakkhatvā kalyāṇapīti
vikkhambhaye tāni parissayāni,
aratiṃ saheṭṭha sayanamhi pante
caturo saheṭṭha paridevadhamme”ti.

16 - 16

*Kiṃsu¹⁰ asissaṃ¹¹ kuvaṃ vā¹² asissaṃ
dukkhaṃ vata settha kuvajja sessaṃ,
ete vitakke paridevaneyye¹³
vinayetha sekho aniketacārī.¹⁴*

¹ pīti pāmojjam - Ma; pīti pāmujjam - Syā, PTS.

² maraṇassati - Ma; ⁷ aññataraññataresu vā adhikusalesu dhammesu - Ma, Syā, PTS.

marāṇānussati - Syā, PTS.

⁸ cattāro - Ma, Syā, PTS.

³ aratitā - Ma.

⁹ parisaheyya - itipādo Syā, PTS potthake na dissate.

⁴ ukkaṇṭhitā - Ma; ukkaṇṭhikā - Syā, PTS;

¹⁰ kiṃsū - Ma, Syā; kiṃ sū - PTS.

ukkaṇṭhitatā - Sīmu 2.

¹¹ asissāmi - Syā, PTS, Su, Sa.

⁵ parittasitā - Ma; parittasikā - Syā, PTS;

¹² kuva vā - Ma; kuhiṃ - Sīmu 2.

parittassanā - Sīmu 2.

¹³ paridevaniyye - Sa.

⁶ Khuddakavatthuvibhaṅga.

¹⁴ sekkho aniketacārī - Syā, PTS.

Hoặc là, trong khi đi, vị ấy nhận biết: “Tôi đi;” hoặc khi đứng, vị ấy nhận biết: “Tôi đứng;” hoặc khi ngồi xuống, vị ấy nhận biết: “Tôi ngồi xuống;” hoặc trong khi nằm, vị ấy nhận biết: “Tôi đang nằm;” hoặc thân của vị ấy được sử dụng như thế nào thì nhận biết nó như thế ấy; - ‘sau khi chú trọng về tuệ’ còn là như vậy. Hoặc là, vị ấy có sự thực hành việc nhận biết rõ trong khi đi tới đi lui, có sự thực hành việc nhận biết rõ khi nhìn qua nhìn lại, có sự thực hành việc nhận biết rõ khi co tay duỗi tay, có sự thực hành việc nhận biết rõ trong việc mang y hai lớp, bình bát, y phục, có sự thực hành việc nhận biết rõ khi ăn uống nhai nếm, có sự thực hành việc nhận biết rõ ở hành động đại tiện tiểu tiện, có sự thực hành việc nhận biết rõ khi đi, khi đứng, khi ngồi, khi ngủ, khi thức, khi nói, khi im lặng; - ‘sau khi chú trọng về tuệ’ còn là như vậy. **Với sự hoan hỷ về thiện pháp:** hỷ và hân hoan sanh lên do năng lực tùy niệm Phật là ‘sự hoan hỷ về thiện pháp,’ hỷ và hân hoan sanh lên do năng lực tùy niệm Pháp – do năng lực tùy niệm Tăng – do năng lực tùy niệm giới – do năng lực tùy niệm xả thí – do năng lực tùy niệm Thiên – do năng lực niệm hơi thở vào - hơi thở ra – do năng lực niệm sự chết – do năng lực niệm đặt ở thân – do năng lực tùy niệm Niết Bàn là ‘sự hoan hỷ về thiện pháp;’ - ‘sau khi chú trọng về tuệ, với sự hoan hỷ về thiện pháp’ là như thế.

Nên đề nén các hiểm họa ấy - Các hiểm họa: có hai loại hiểm họa: hiểm họa hiển hiện và hiểm họa khuất lấp. –nt– các điều này được gọi là hiểm họa hiển hiện. –nt– các điều này được gọi là hiểm họa khuất lấp. –nt– Các hiểm họa bởi vì ‘nơi ấy là chỗ trú’ là như vậy. **Nên đề nén các hiểm họa ấy:** Nên đề nén, nên ngự trị, nên đề bẹp, nên trấn áp, nên chà đạp các hiểm họa ấy; - ‘nên đề nén các hiểm họa ấy’ là như vậy.

Nên không chế sự không ưa thích ở chỗ trú ngụ xa vắng - Sự không ưa thích: sự không ưa thích, biểu hiện không ưa thích, sự không thích thú, biểu hiện không thích thú, sự không hài lòng, sự chán ngấy. **Ở chỗ trú ngụ xa vắng:** hoặc ở những chỗ nằm ngồi xa vắng, thì nên không chế, nên ngự trị, nên đề bẹp, nên trấn áp, nên chà đạp sự không ưa thích những pháp này pháp khác; - ‘nên không chế sự không ưa thích ở chỗ trú ngụ xa vắng’ là như thế.

Nên không chế bốn pháp tạo nên sự than vãn: Nên không chế, nên áp chế, nên ngự trị, nên đề bẹp, nên trấn áp, nên chà đạp bốn pháp sẽ tạo ra sự than vãn; - ‘nên không chế bốn pháp tạo nên sự than vãn’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Sau khi chú trọng về tuệ, với sự hoan hỷ về thiện pháp,
nên đề nén các hiểm họa ấy,
nên không chế sự không ưa thích ở chỗ trú ngụ xa vắng,
nên không chế bốn pháp tạo nên sự than vãn.”*

16 - 16

*‘Vậy ta sẽ ăn gì? Hoặc ta sẽ ăn ở đâu?
Có thật chẳng ta đã ngủ khổ sở? Hôm nay, ta sẽ ngủ ở đâu?’
Vị hữu học, không có sự vương vấn nhà ở, nên loại bỏ
những suy tư có tính chất than vãn này.*

Kim su asissaṃ kuvaṃ vā asissan 'ti - Kimsu asissan 'ti¹ Kim bhuñjissāmi odanaṃ vā kummāsaṃ vā sattuaṃ vā macchaṃ vā maṃsaṃ vā 'ti - kim su asissaṃ. **Kuvaṃ vā asissan 'ti** kattha bhuñjissāmi khattiyakule vā brāhmaṇakule vā vessakule vā suddakule vā 'ti - kim su asissaṃ kuvaṃ vā asissaṃ.

Dukkhaṃ vata settha kuvajja sessan 'ti - Imaṃ rattiṃ dukkhaṃ sayittha phalake² vā taṭṭikāya vā cammakhaṇḍe vā tiṇasanthāre vā paṇṇasanthāre vā palālasanthāre vā, āgāmirattiṃ³ kattha sukhaṃ sayissāmi mañce vā piṭhe vā bhisiyā vā bimbohane⁴ vā vihāre vā aḍḍhayoge vā pāsāde vā hammiye vā guhāya vā 'ti - dukkhaṃ vata settha kuvajja sessan.

Ete vitakke paridevaneyye 'ti - Ete vitakke 'ti dve piṇḍapātaṭṭapaṭisaññutte vitakke, dve senāsanapaṭisaññutte vitakke. **Paridevaneyye 'ti** ādevaneyye paridevaneyye 'ti⁵ - ete vitakke paridevaneyye.

Vinayetha sekho aniketacārī 'ti - Sekho 'ti Kimkāraṇā vuccati sekho? Sikkhatīti sekho. Kiñca sikkhati? Adhisīlampi sikkhati, adhicitampi sikkhati, adhipaññampi sikkhati. Katamā adhisīlasikkhā? –pe– ayaṃ adhipaññāsikkhā. Imā tisso sikkhāyo āvajjanto sikkhati, jānanto – passanto – paccavekkhanto – cittaṃ adhiṭṭhahanto sikkhati, saddhāya adhimuccanto sikkhati, viriyaṃ paggaṇhanto – satim upaṭṭhapento – cittaṃ samādahanto – paññāya pajānanto sikkhati, abhiññeyyaṃ abhijānanto sikkhati, pariññeyyaṃ parijānanto – pahātabbaṃ pajahanto – bhāvetabbaṃ bhāvento – sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkhati⁶ ācarati samācarati samādāya sikkhati. Taṃkāraṇā vuccati sekho. Sekho vinayāya paṭivinayāya pahānāya vūpasamāya paṭinissaggāya paṭippassaddhiyā adhisīlampi sikkheyya, adhicitampi sikkheyya, adhipaññampi sikkheyya. Imā tisso sikkhāyo āvajjanto sikkheyya, jānanto –pe– sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya ācareyya samācareyya samādāya vatteyyā 'ti - vinayetha sekho. **Aniketacārī 'ti** - Kathaṃ niketacārī hoti? Idhekacco kulapaḷibodhena samannāgato hoti, gaṇapaḷibodhena – āvāsapāḷibodhena – cīvarapaḷibodhena – piṇḍapātaḷibodhena – senāsanapaḷibodhena – gilānapaccayabhesajjaparikkhārapāḷibodhena samannāgato hoti. Evaṃ niketacārī hoti. Kathaṃ aniketacārī hoti? Idha bhikkhu na kulapaḷibodhena samannāgato na gaṇapaḷibodhena – na āvāsapāḷibodhena – na cīvarapaḷibodhena – na piṇḍapātaḷibodhena – na senāsanapaḷibodhena – na gilānapaccayabhesajjaparikkhārapāḷibodhena⁷ samannāgato hoti. Evaṃ aniketacārī hoti.

¹ kimsū asissāmi 'ti - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

² sayim saphalake - Syā, PTS.

³ āgamanarattiṃ - Syā, PTS.

⁴ bibbohane Syā; bibbohaṇe - PTS.

⁵ paridevaneyyā 'ti - Syā, PTS.

⁶ sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkhati bhāvetabbaṃ bhāvento sikkhati - Syā, PTS.

⁷ na gaṇa-āvāsa-cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārapāḷibodhena - Syā, PTS.

Vậy ta sẽ ăn gì? Hoặc ta sẽ ăn ở đâu? - Vậy ta sẽ ăn gì? (nghĩ rằng): “Tôi sẽ thọ thực vật gì, cơm, hay cháo chua, hay bánh bột, hay cá, hay thịt?” - “Vậy ta sẽ ăn gì?” là như thế. **Hoặc ta sẽ ăn ở đâu?** (nghĩ rằng): “Tôi sẽ thọ thực ở đâu, ở gia đình Sát-đế-ly, hoặc ở gia đình Bà-la-môn, hoặc ở gia đình thương buôn, hoặc ở gia đình nô lệ?” - ‘Vậy ta sẽ ăn gì? Hoặc ta sẽ ăn ở đâu?’ là như thế.

Có thật chẳng ta đã ngủ khổ sở? Hôm nay, ta sẽ ngủ ở đâu? - (nghĩ rằng): “Đêm nay, tôi đã ngủ một cách khổ sở trên tấm ván, hoặc ở chiếc chiếu ngắn, hoặc ở mảnh da thú, hoặc ở thảm cỏ, hoặc ở thảm lá, hoặc ở thảm rơm. Đêm tối, tôi sẽ ngủ một cách sung sướng ở giường, hay ở ghế, hay ở nệm, hay ở cái gối, hay ở trú xá, hay ở nhà một mái, hay ở tòa lâu đài, hay ở tòa nhà dài, hay ở hang động?” - ‘Có thật chẳng ta đã ngủ khổ sở? Hôm nay, ta sẽ ngủ ở đâu?’ là như thế.

Những suy tư có tính chất than vãn này - Những suy tư này: Hai suy tư liên quan đến đồ ăn khát thực, hai suy tư liên quan đến chỗ nằm ngồi. **Có tính chất than vãn:** có tính chất kể lể, có tính chất than vãn; - ‘những suy tư có tính chất than vãn này’ là như vậy.

Vị hữu học, không có sự vương vấn nhà ở, nên loại bỏ - Vị hữu học: Vì lý do gì được gọi là hữu học? ‘Vị học tập’ là hữu học. Và học tập gì? Học tập về thắng giới, học tập về thắng tâm, học tập về thắng tuệ. Học tập về thắng giới là việc nào? - nt- việc này là sự học tập về thắng tuệ. Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, vị ấy học tập; trong khi biết -nt-; trong khi thấy -nt-; trong khi quán xét lại -nt-; trong khi quyết định tâm, vị ấy học tập; trong khi hướng đến đức tin, vị ấy học tập; trong khi ra sức tinh tấn -nt-; trong khi thiết lập niệm -nt-; trong khi tập trung tâm -nt-; trong khi nhận biết bằng tuệ, vị ấy học tập; trong khi biết rõ pháp cần được biết rõ, vị ấy học tập; trong khi biết toàn diện pháp cần được biết toàn diện -nt-; trong khi dứt bỏ pháp cần được dứt bỏ -nt-; trong khi tu tập pháp cần được tu tập -nt-; trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, vị ấy học tập, hành xử, hành theo, thọ trì và học tập. Vì lý do ấy, được gọi là hữu học. Vị hữu học nên học tập về thắng giới, nên học tập về thắng tâm, nên học tập về thắng tuệ nhằm loại bỏ, nhằm bài trừ, nhằm dứt bỏ, nhằm làm vắng lặng, nhằm buông bỏ, nhằm tịch tịnh. Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; trong khi biết, -nt- trong khi chứng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng; - ‘vị hữu học nên loại bỏ’ là như thế. **Không có sự vương vấn nhà ở:** Thế nào là có sự vương vấn nhà ở? Ở đây, một vị nào đó có sự vương vấn về gia tộc, -nt- vương vấn về đồ chúng, -nt- vương vấn về chỗ ngụ, -nt- vương vấn về y phục, -nt- vương vấn về đồ ăn khát thực, -nt- vương vấn về chỗ nằm ngồi, có sự vương vấn về vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Có sự vương vấn nhà ở là như vậy. Thế nào là có sự không vương vấn nhà ở? Ở đây, vị tỳ khưu không có sự vương vấn về gia tộc, -nt- không vương vấn về đồ chúng, -nt- không vương vấn về chỗ ngụ, -nt- không vương vấn về y phục, -nt- không vương vấn về đồ ăn khát thực, -nt- không vương vấn về chỗ nằm ngồi, -nt- có sự không vương vấn về vật dụng là thuốc men chữa bệnh. Có sự không vương vấn nhà ở là như vậy.

1. “Magadhaṃ gatā kosalaṃ gatā
ekacciyaṃ pana¹ vajjibhūmiyā,²
migā viya³ asaṅgacārino⁴
aniketā viharanti bhikkhavo.⁵
2. Sādhu caritakaṃ⁶ sādhu sucaritaṃ
sādhu sadā aniketavihāro,
atthapucchanaṃ padakkhiṇakammaṃ⁷
etaṃ sāmāññaṃ akiñcanassā ”ti;⁸
vinayetha sekho aniketacārī.

Tenāha bhagavā:

“Kiṃ su asissaṃ kuvaṃ vā asissaṃ
dukkhaṃ vata settha kuvajja sessaṃ,
ete vitakke paridevaneyye
vinayetha sekho aniketacārī ”ti.

16 - 17

Annañca laddhā vasanañca kāle
mattaṃ sa⁹ jaññā idha tosanatthaṃ,
so tesu gutto yatacārī gāme
rusitopi vācaṃ pharusaṃ na vajjā.

Annañca laddhā vasanañca kāle ’ti - **Annan** ’ti odano kummāso sattu maccho maṃsaṃ. **Vasanan** ’ti - Cha cīvarāni: khomaṃ kappāsikaṃ koseyyaṃ kambalaṃ sāṇaṃ bhaṅgaṃ. **Annañca laddhā vasanañca kāle** ’ti - cīvaraṃ labhitvā piṇḍapātāṃ labhitvā, na kuhanāya na lapanāya na nemittikatāya na nippesikatāya na lābhena lābhaṃ nijigimśanatāya na dārūdānena na veḷudānena na pattadānena na pupphadānena na phaladānena na sinānadānena na cuṇṇadānena na mattikādānena na dantakaṭṭhadānena na mukhodakadānena na cātukamyatāya¹⁰ na muggasuppatāya na pāribhaṭṭatāya¹¹ na piṭṭhimamsikatāya¹² na vatthuvijjāya na tiracchānavijjāya na aṅgavijjāya na nakkhattavijjāya na dūtagamanena na paḥiṇagamanena na jaṅghapesaniyena¹³ na vejjakammaṃ na piṇḍapatipiṇḍakena¹⁴ na dānānuppadānena dhammena samena laddhā labhitvā adhigantvā vinditvā¹⁵ paṭilabhitvā ’ti - annañca laddhā vasanañca kāle.

Mattaṃ sa⁹ jaññā idha tosanatthan ’ti - **Mattaṃ sa⁹ jaññā** ’ti dvīhi kāraṇehi mattaṃ jāneyya;¹⁶ paṭiggahanato vā paribhogato vā. Kathaṃ paṭiggahanato mattaṃ jānāti? Thokepi diyyamāne kulānuddayāya¹⁷ kulānurakkhāya kulānukampāya paṭiggaṇhāti. Bahukepi diyyamāne kāyaparīhārikaṃ cīvaraṃ paṭiggaṇhāti, kucchiparīhārikaṃ piṇḍapātāṃ paṭiggaṇhāti. Evaṃ paṭiggahanato mattaṃ jānāti.

¹ pana - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

² vajjibhūmiyā - Sīmu 2.

³ māgadha - Syā, PTS.

⁴ visaṅgacārino - Syā, PTS.

⁵ Sagāthāvagga, Vanasaṃyutta.

⁶ caritaṃ - Syā, PTS.

⁷ padakkhinaṃ kammaṃ - Ma;
dakkhakammaṃ - Syā, PTS.

⁸ Kumāputtattheragāthā.

⁹ so - Syā, PTS.

¹⁰ cātukamyatāya - Ma;

pātukamyatāya - Syā, PTS.

¹¹ muggasūpyatāya, na pāribhaṭṭatāya - Ma;
muggasūpatāya na pāribhaṭṭatāya - Syā, PTS.

¹² na piṭṭhamaddikatāya - Ma, Syā;
na piṭṭhamaddikatāya - PTS.

¹³ na jaṅghapesanikena - Ma;
na jaṅghapesanena - Syā, PTS.

¹⁴ piṇḍakena - Syā, PTS.

¹⁵ labhitvā abhivinditvā - Ma;
labhitvā abhivanditvā - PTS.

¹⁶ jānāti - Syā, PTS.

¹⁷ kulānuddayāya - Ma, Syā.

1. Các vị đã đi đến Magadha, đã đi đến Kosala,
còn một số vị ở lãnh địa xứ Vajjī,
tựa như những con nai di chuyển không có sự quyến luyến,
các vị tỳ khưu sống không có sự vương vấn.

2. Lành thay, người có tánh hạnh, lành thay việc đã khéo thực hành,
cuộc sống không nhà luôn luôn là tốt đẹp,
việc học hỏi về ý nghĩa, hành động cung kính,
điều ấy là đời sống Sa-môn của vị không sở hữu vật gì;
- ‘vị hữu học, không có sự vương vấn nhà ở, nên loại bỏ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vật ta sẽ ăn gì? Hoặc ta sẽ ăn ở đâu?

Có thật chăng ta đã ngủ khổ sở? Hôm nay, ta sẽ ngủ ở đâu?”

Vị hữu học, không có sự vương vấn nhà ở, nên loại bỏ
những suy tư có tính chất than vãn này.”

16 - 17

Sau khi đạt được vật thực và y phục lúc đúng thời,
vị ấy nên biết chừng mực ở đây, với mục đích vừa lòng.
Vị ấy, được bảo vệ về các điều ấy, có đời sống kiềm chế ở trong làng,
đâu cho bị xúc phạm, không nên nói lời nói thô lỗ.

Sau khi đạt được vật thực và y phục lúc đúng thời - Vật thực: cơm, cháo
chua, bánh bột, cá, thịt. **Y phục:** Có sáu loại y: loại bằng sợi lanh, loại bằng bông vải,
loại bằng tơ lụa, loại bằng sợi len, loại bằng gai thô, loại bằng chỉ bố. **Sau khi đạt
được vật thực và y phục lúc đúng thời:** sau khi nhận được y, sau khi nhận được
đồ ăn khất thực không do gạt gẫm, không do tán phét, không do gợi ý, không do lừa
bịp, không do việc thêm muốn lợi lộc bằng lợi lộc, không do việc cho củi (gỗ), không
do việc cho tre, không do việc cho lá, không do việc cho bông hoa, không do việc cho
trái cây, không do việc cho cây cọ rửa, không do việc cho bột tắm, không do việc cho
đất sét, không do việc cho gỗ chà răng, không do việc cho nước súc miệng, không do
việc nịnh hót, không do việc tâng bốc, không do việc chiều chuộng, không do việc nói
lén sau lưng, không nhờ vào khoa địa lý, không nhờ vào kiến thức thế tục, không nhờ
vào khoa bói tướng, không nhờ vào khoa chiêm tinh, không do việc đi làm sứ giả,
không do việc đi theo sự sai bảo, không do việc chuyển tin bằng đôi chân, không do
công việc thầy thuốc, không do thức ăn đổi thức ăn, không do phát sanh bởi quà cáp,
sau khi đạt được, sau khi nhận được, sau khi đạt đến, sau khi tìm thấy, sau khi tiếp
nhận đúng theo pháp, một cách ngay thẳng; - ‘sau khi đạt được vật thực và y phục lúc
đúng thời’ là như thế.

**Vị ấy nên biết chừng mực ở đây, với mục đích vừa lòng - Vị ấy nên biết
chừng mực:** nên biết chừng mực bởi hai lý do: trong lúc thọ nhận hoặc trong lúc
thọ dụng. Thế nào là biết chừng mực trong lúc thọ nhận? Trong khi được bố thí chỉ
chút ít, vị (tỳ khưu) thọ nhận vì lòng trắc ẩn đến hàng tại gia, vì sự hộ trì đến hàng tại
gia, vì lòng thương tưởng đến hàng tại gia. Trong khi được bố thí nhiều, vị (tỳ khưu)
thọ nhận y để bảo dưỡng thân thể, thọ nhận vật thực để bảo dưỡng cái bụng. Như vậy
là biết chừng mực trong lúc thọ nhận.

Kathaṃ paribhogato mattaṃ jānāti? Paṭisaṅkhā yoniso cīvaraṃ paṭisevati: yāvadeva sītassa paṭighātāya uṇhassa paṭighātāya ḍaṃsamakasavātātapa-sirimsapasamphassānaṃ paṭighātāya, yāvadeva hirikopīnapaṭicchādanatthaṃ. Paṭisaṅkhā yoniso piṇḍapātaṃ paṭisevati: neva davāya na madāya na maṇḍanāya na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya vihiṃsūparatiyā brahmacariyānuggahāya, iti purāṇaṅca vedanaṃ paṭihaṅkhāmi, navaṅca vedanaṃ na uppādessāmi, yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro ca.¹ Paṭisaṅkhā yoniso senāsanāṃ paṭisevati: yāvadeva sītassa paṭighātāya uṇhassa paṭighātāya ḍaṃsamakasavātātapa-sirimsapasamphassānaṃ paṭighātāya, yāvadeva utuparissayavinodanaṃ paṭisallānārāmatthaṃ. Paṭisaṅkhā yoniso gilānapaccaya-bhesajjaparikkhāraṃ paṭisevati: yāvadeva uppannānaṃ veyyābādhikānaṃ² vedanānaṃ paṭighātāya abyāpajjhāparamatāya. Evaṃ paribhogato mattaṃ jānāti. **Mattaṃ sa jaññā** 'ti imehi dvīhi kāraṇehi mattaṃ jāneyya ājāneyya³ paṭivijāneyya paṭivijjheyā 'ti - mattaṃ sa jaññā.

Idha tosanatthan 'ti - “Idha bhikkhu santuṭṭho⁴ hoti itarītarena cīvarena, itarītaracīvarasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī, na ca cīvarahetu anesanaṃ appatirūpaṃ āpajjati, aladdhā ca cīvaraṃ na paritassati, laddhā ca cīvaraṃ agathito⁵ amucchito anajjhāpanno⁶ ādīnavadassāvī nissaraṇapaṇṇo paribhuñjati, tāya ca pana itarītaracīvarasantuṭṭhiyā nevattānukkaṃseti, no paraṃ⁷ vambheti. Yo⁸ hi tattha dakkho analaso sampajāno patissato,⁹ ayaṃ vuccati bhikkhu porāṇe aggaṅṇe ariyavaṃse ṭhito.

Puna ca paraṃ bhikkhu santuṭṭho hoti itarītarena piṇḍapātena, itarītara-piṇḍapātasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī, na ca piṇḍapātaṃ na paritassati, laddhā ca piṇḍapātaṃ agathito amucchito anajjhāpanno ādīnavadassāvī nissaraṇapaṇṇo paribhuñjati; tāya ca pana itarītara-piṇḍapātasantuṭṭhiyā nevattānukkaṃseti, no paraṃ vambheti. Yo hi tattha dakkho analaso sampajāno patissato,⁴ ayaṃ vuccati bhikkhu porāṇe aggaṅṇe ariyavaṃse ṭhito.

Puna ca paraṃ bhikkhu santuṭṭho hoti itarītarena senāsanena, itarītarasenāsanasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī, na ca senāsanahetu anesanaṃ appatirūpaṃ āpajjati, aladdhā ca senāsanāṃ na paritassati, laddhā ca senāsanāṃ agathito amucchito anajjhāpanno ādīnavadassāvī nissaraṇapaṇṇo paribhuñjati. Tāya ca pana itarītarasenāsanasantuṭṭhiyā nevattānukkaṃseti, no paraṃ vambheti. Yo hi tattha dakkho analaso sampajāno patissato, ayaṃ vuccati bhikkhu porāṇe aggaṅṇe ariyavaṃse ṭhito.

¹ cāti - Syā, PTS.

² veyyābādhikānaṃ - Ma.

³ jāneyya ājāneyya vijāneyya - Syā;

jāneyya vijāneyya - PTS.

⁴ idha bhikkhave santuṭṭho - PTS.

⁵ agadhito - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁶ anajjhāpanno - PTS.

⁷ na paraṃ - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁸ so - atī.

⁹ paṭissato - Ma, Syā, Sīmu 2; patissuto - PTS.

Thế nào là biết chừng mực trong lúc thọ dụng? Vị (tỳ khưu) sử dụng y phục sau khi đã suy xét đúng đắn rằng: Chỉ nhằm để diệt trừ sự lạnh, để diệt trừ sự nóng, để diệt trừ các sự xúc chạm bởi ruồi, muỗi, gió, nắng, và các loài bò sát, chỉ nhằm mục đích che đậy sự hổ thẹn vì lỏa lồ. Vị (tỳ khưu) sử dụng đồ ăn khát thực sau khi đã suy xét đúng đắn rằng: Không phải để chơi giỡn, không phải vì đam mê, không phải để tô điểm, không phải để trang sức, mà chỉ nhằm để duy trì, để nuôi dưỡng thân thể này, để ngăn ngừa sự tổn hại, để hỗ trợ sự thực hành Phạm hạnh, (nghĩ rằng): Như vậy ta tiêu diệt cảm thọ cũ, sẽ không làm sanh lên cảm thọ mới, và sự sống còn, sự không bị chê trách, và sự cư trú thoải mái sẽ có đến ta. Vị (tỳ khưu) sử dụng chỗ nằm ngồi sau khi đã suy xét đúng đắn rằng: Chỉ nhằm để diệt trừ sự lạnh, để diệt trừ sự nóng, để diệt trừ các sự xúc chạm bởi ruồi, muỗi, gió, nắng, và các loài bò sát, chỉ nhằm mục đích xua đi các hiểm họa của thời tiết, nhằm mục đích vui thích trong việc thiền tịnh. Vị (tỳ khưu) sử dụng vật dụng là thuốc men chữa bệnh sau khi đã suy xét đúng đắn rằng: Chỉ nhằm để diệt trừ cảm thọ (khổ) do các căn bệnh đã phát khởi, để hoàn toàn không còn đau đớn. Như vậy là biết chừng mực trong lúc thọ dụng. **Vị ấy nên biết chừng mực:** bởi hai lý do này, nên nhận biết, nên hiểu biết, nên thừa nhận, nên thấu triệt sự chừng mực; - ‘vị ấy nên biết chừng mực’ là như thế.

Ở đây, với mục đích vừa lòng: Vị tỳ khưu trong Giáo Pháp này tự biết đủ với bất luận y nào dẫu tốt hay xấu, có lời ca ngợi về sự tự biết đủ với bất luận y nào dẫu tốt hay xấu, và không vì nguyên nhân về y mà đạt đến sự tâm cầu sai trái, không phù hợp; khi không nhận được y thì không bán khoán, và khi đã nhận được y thì thọ dụng, không bị vướng mắc, không bị mê mẩn, không bị phạm tội, có sự nhìn thấy điều bất lợi, có tuệ về sự buông xả. Và hơn nữa, do sự tự biết đủ với bất luận y nào dẫu tốt hay xấu ấy, cũng không tăng bốc bản thân, không khinh bỉ vị khác. Bởi vì, vị khôn khéo, không biếng nhác, có sự nhận biết rõ, có niệm trong trường hợp ấy nói đến vị tỳ khưu đã đứng vào dòng dõi của các bậc Thánh được biết tiếng là cao thượng từ thời xa xưa.

Và thêm nữa, vị tỳ khưu tự biết đủ với bất luận đồ ăn khát thực nào dẫu tốt hay xấu, có lời ca ngợi về sự tự biết đủ với bất luận đồ ăn khát thực nào dẫu tốt hay xấu, và không vì nguyên nhân về đồ ăn khát thực mà đạt đến sự tâm cầu sai trái, không phù hợp, khi không nhận được đồ ăn khát thực thì không bán khoán, và khi đã nhận được đồ ăn khát thực thì thọ dụng, không bị vướng mắc, không bị mê mẩn, không bị phạm tội, có sự nhìn thấy điều bất lợi, có tuệ về sự buông xả. Và hơn nữa, do sự tự biết đủ với bất luận đồ ăn khát thực nào dẫu tốt hay xấu ấy, cũng không tăng bốc bản thân, không khinh bỉ vị khác. Bởi vì, vị khôn khéo, không biếng nhác, có sự nhận biết rõ, có niệm trong trường hợp ấy nói đến vị tỳ khưu đã đứng vào dòng dõi của các bậc Thánh được biết tiếng là cao thượng từ thời xa xưa.

Và thêm nữa, vị tỳ khưu tự biết đủ với bất luận chỗ nằm ngồi nào dẫu tốt hay xấu, có lời ca ngợi về sự tự biết đủ với bất luận chỗ nằm ngồi nào dẫu tốt hay xấu, và không vì nguyên nhân về chỗ nằm ngồi mà đạt đến sự tâm cầu sai trái, không phù hợp, khi không nhận được chỗ nằm ngồi thì không bán khoán, và khi đã nhận được chỗ nằm ngồi thì thọ dụng, không bị vướng mắc, không bị mê mẩn, không bị phạm tội, có sự nhìn thấy điều bất lợi, có tuệ về sự buông xả. Và hơn nữa, do sự tự biết đủ với bất luận chỗ nằm ngồi nào dẫu tốt hay xấu ấy, cũng không tăng bốc bản thân, không khinh bỉ vị khác. Bởi vì, vị khôn khéo, không biếng nhác, có sự nhận biết rõ, có niệm trong trường hợp ấy nói đến vị tỳ khưu đã đứng vào dòng dõi của các bậc Thánh được biết tiếng là cao thượng từ thời xa xưa.

Puna ca paraṃ bhikkhu santuṭṭho hoti itarītarena gilānapaccayabhesajja-parikkhārena itarītaragilānapaccayabhesajjaparikkhārasantuṭṭhiyā ca vaṇṇavādī, na ca gilānapaccayabhesajjaparikkhārahetu anesanaṃ appatirūpaṃ āpajjati, aladdhā ca gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ na paritassati, laddhā ca gilānapaccayabhesajja-parikkhāraṃ agathito amucchito anajjhāpanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjati. Tāya ca pana itarītaragilānapaccayabhesajjaparikkhārasantuṭṭhiyā nevattānukkamaṃseti, no paraṃ vambheti. Yo hi tattha dakkho analaso sampajāno patissato,¹ ayaṃ vuccati bhikkhu porāṇe aggaññe ariyavaṃse ṭhito 'ti¹ - mattaṃ sa jaññā idha tosanatthaṃ.

So tesu gutto yatacāri gāme 'ti - So tesu gutto 'ti cīvare piṇḍapāte senāsane gilānapaccayabhesajjaparikkhāre gutto gopito rakkhito saṃvuto 'ti, evampi so tesu gutto. Athavā āyatanesu gutto gopito rakkhito saṃvuto 'ti, evampi so tesu gutto. **Yatacāri gāme 'ti** - Gāme yato yatatto² paṭiyatto³ gutto gopito rakkhito saṃvuto 'ti - so tesu gutto yatacāri gāme.

Rusitopi vācaṃ pharusaṃ na vajjā 'ti - rusito⁴ khusito vambhito ghaṭṭito garahito upavadito pharusena kakkhaḷena nappaṭivajjā,⁵ nappaṭibhaṇeyya, akkosantaṃ na paccakkoseyya, rosantaṃ nappaṭiroseyya, bhaṇantaṃ nappaṭibhaṇeyya, na kalahaṃ kareyya, na bhaṇantaṃ kareyya, na viggahaṃ kareyya, na vivādaṃ kareyya, na medhagaṃ kareyya, kalahaṃ bhaṇantaṃ viggahaṃ vivādaṃ medhagaṃ⁶ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya. Kalahabhaṇḍanaviggahavivādamedhagā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁷ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyyā 'ti - rusitopi vācaṃ pharusaṃ na vajjā.

Tenāha bhagavā:

*“Annañca laddhā vasanañca kāle
mattaṃ sa jaññā idha tosanatthaṃ,
so tesu gutto yatacāri gāme
rusitopi vācaṃ pharusaṃ na vajjā ”ti.*

¹ Catukka-Aṅguttara, Uruvelavagga; Dīghanikāya, Saṅgītisutta.

² yatto - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

³ paṭiyatto - Ma, Syā, PTS, Sīmu 2.

⁴ dūsito - Ma.

⁵ bhaṇantaṃ - Ma, Syā; paṭibhaṇantaṃ - PTS.

⁶ kalahabhaṇḍanaviggahavivādamedhagaṃ - Syā, PTS.

⁷ nissaṭṭho - Syā, PTS.

Và thêm nữa, vị tỳ khuru tự biết đủ với bất luận vật dụng là thuốc men chữa bệnh nào đầu tốt hay xấu, có lời ca ngợi về sự tự biết đủ với bất luận vật dụng là thuốc men chữa bệnh nào đầu tốt hay xấu, và không vì nguyên nhân về vật dụng là thuốc men chữa bệnh mà đạt đến sự tâm cầu sai trái, không phù hợp, khi không nhận được vật dụng là thuốc men chữa bệnh thì không bần khoăn, và khi đã nhận được vật dụng là thuốc men chữa bệnh thì thọ dụng, không bị vướng mắc, không bị mê mẩn, không bị phạm tội, có sự nhìn thấy điều bất lợi, có tuệ về sự buông xả. Và hơn nữa, do sự tự biết đủ với bất luận vật dụng là thuốc men chữa bệnh nào đầu tốt hay xấu ấy, cũng không tăng bốc bản thân, không khinh bi vị khác. Bởi vì, vị khôn khéo, không biếng nhác, có sự nhận biết rõ, có niệm trong trường hợp ấy nói đến vị tỳ khuru đã đứng vào dòng dõi của các bậc Thánh được biết tiếng là cao thượng từ thời xa xưa; - ‘vị ấy nên biết chừng mực ở đây, với mục đích vừa lòng’ là như thế.

Vị ấy, được bảo vệ về các điều ấy, có đời sống kiên chế ở trong làng - Vị ấy, được bảo vệ về các điều ấy: đã được bảo vệ, đã được gìn giữ, đã được hộ trì, đã được thu thúc về y phục, về đồ ăn khát thực, về chỗ nằm ngồi, về vật dụng là thuốc men chữa bệnh; - ‘vị ấy, được bảo vệ về các điều ấy’ là như vậy. Hoặc là, đã được bảo vệ, đã được gìn giữ, đã được hộ trì, đã được thu thúc về các xứ; - ‘vị ấy, được bảo vệ về các điều ấy’ còn là như vậy. **Sống kiên chế ở trong làng:** đã kiên chế, có bản thân đã được kiên chế, có bản thân đã được gìn giữ, đã được bảo vệ, đã được gìn giữ, đã được hộ trì, đã được thu thúc ở trong làng; - ‘Vị ấy, được bảo vệ về các điều ấy, có đời sống kiên chế ở trong làng’ là như thế.

Đầu cho bị xúc phạm, không nên nói lời nói thô lỗ: bị xúc phạm, bị mắng nhiếc, bị khinh bi, bị đụng chạm, bị chê trách, bị gièm pha, không nên nói lại, không nên đáp lại một cách thô lỗ, một cách thô bạo, không nên sỉ vả người đang sỉ vả, không nên chọc giận lại người đang chọc giận, không nên cãi lộn với người đang cãi lộn, không nên tạo ra sự cãi cọ, không nên tạo ra sự cãi lộn, không nên tạo ra sự cãi vã, không nên tạo ra sự tranh cãi, không nên tạo ra sự gây gổ, nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự cãi cọ, sự cãi lộn, sự cãi vã, sự tranh cãi, sự gây gổ. Nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với sự cãi cọ–cãi lộn–tranh luận–tranh cãi–gây gổ, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn; - đầu cho bị xúc phạm, không nên nói lời nói thô lỗ’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Sau khi đạt được vật thực và y phục lúc đúng thời,

vị ấy nên biết chừng mực ở đây, với mục đích vừa lòng.

Vị ấy, được bảo vệ về các điều ấy, có đời sống kiên chế ở trong làng,

đầu cho bị xúc phạm, không nên nói lời nói thô lỗ.”

16 - 18

*Okkhittacakkhu na ca pādalo
jhānānuyutto bahujāgar' assa
upekkhamārabba samāhitatto
takkāsayaṃ kukkucāñcupacchinde.¹*

Okkhittacakkhu na ca pādalo 'ti - Kathaṃ khittacakkhu hoti? Idhekacco bhikkhu² cakkhulolo cakkhuloliyena samannāgato hoti: 'Adiṭṭhaṃ dakkhitabbaṃ diṭṭhaṃ samatikkamitabbaṃ 'ti ārāmena ārāmaṃ uyyānena uyyānaṃ gāmena gāmaṃ nigamena nigamaṃ nagarena nagaraṃ raṭṭhena raṭṭhaṃ janapadena janapadaṃ dīghacārikaṃ anivattacārikaṃ³ anuyutto hoti rūpadassanāya. Evampi khittacakkhu hoti.

Athavā bhikkhu⁴ antaragharaṃ pavitṭho vīthiṃ paṭipanno asaṃvuto gacchati: hatthiṃ olokento assaṃ olokento rathaṃ olokento pattiṃ olokento itthiyo olokento purise olokento kumārake olokento kumārikāyo olokento antarāpaṇaṃ olokento gharamukhāni olokento uddhaṃ olokento adho olokento disāvidisaṃ pekkhamāno⁵ gacchati. Evampi khittacakkhu hoti.

Athavā bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī. Yatvādhikaraṇaṃ⁶ cakkhundriyaṃ asaṃvutaṃ viharantaṃ abhiññādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṃ,⁷ tassa saṃvarāya na paṭipajjati, na rakkhati cakkhundriyaṃ, cakkhundriye na saṃvaraṃ āpajjati. Evampi khittacakkhu hoti.

Yathā vā paneke bhonto samaṇabrāhmaṇā saddhādeyyāni bhojanāni bhuñjitvā te evarūpaṃ visūkadassanaṃ anuyuttā viharanti, seyyathidaṃ: naccaṃ gītaṃ vāditaṃ pekkhaṃ akkhānaṃ pāṇissaraṃ vetālaṃ kumbhathūnaṃ sobhanagaraṃ⁸ caṇḍālaṃ vaṃsaṃ dhovanaṃ hatthiyuddhaṃ assayuddhaṃ mahisayuddhaṃ usabhayuddhaṃ goyuddhaṃ⁹ ajayuddhaṃ meṇḍayuddhaṃ kukkuṭayuddhaṃ vaṭṭakayuddhaṃ daṇḍayuddhaṃ muṭṭhiyuddhaṃ nibbuddhaṃ uyyodhikaṃ balaggaṃ senābyūhaṃ aṅikadassanaṃ iti vā. Evampi khittacakkhu hoti.

Kathaṃ na khittacakkhu hoti? Idhekacco bhikkhu na cakkhulolo na¹⁰ cakkhuloliyena samannāgato hoti: 'Adiṭṭhaṃ dakkhitabbaṃ diṭṭhaṃ samatikkamitabbaṃ 'ti na¹⁰ ārāmena ārāmaṃ na¹⁰ uyyānena uyyānaṃ na¹⁰ gāmena gāmaṃ na¹⁰ nigamena nigamaṃ na¹⁰ nagarena nagaraṃ na¹⁰ raṭṭhena raṭṭhaṃ na¹⁰ janapadena janapadaṃ dīghacārikaṃ anivattacārikaṃ³ anuyutto¹¹ hoti rūpadassanāya. Evampi na khittacakkhu hoti.

Athavā bhikkhu antaragharaṃ pavitṭho vīthiṃ paṭipanno saṃvuto gacchati: na hatthiṃ olokento -pe- na disāvidisaṃ pekkhamāno gacchati. Evampi na khittacakkhu hoti.

Athavā bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittaggāhī hoti -pe- cakkhundriye saṃvaraṃ āpajjati. Evampi na khittacakkhu hoti.

¹ kukkuciyaṃ - Syā, PTS.

² bhikkhu - itisaddo Syā potthake na dissate.

³ anavaṭṭhitacārikaṃ - Ma;

anvattacārikaṃ - Syā, PTS.

⁴ bhikkhu - itisaddo PTS potthake na dissate.

⁵ vipekkhamāno - Ma.

⁶ evaṃ - PTS.

⁷ anvāssaveyyuṃ - PTS.

⁸ sobhanakaṃ - Ma.

⁹ goyuddhaṃ - itisaddo Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹⁰ na - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

¹¹ ananuyutto ca - Ma; ananuyutto - PTS.

16 - 18

*Có mắt nhìn xuống và không buông thả bàn chân (đi đó đây),
nên gắn bó với việc tham thiền, nên có nhiều tình thức,
sau khi nỗ lực về hành xả, có bản thân định tĩnh,
nên cắt đứt chỗ trú của sự suy nghĩ và (nên cắt đứt) sự hối hận.*

Có mắt nhìn xuống và không buông thả bàn chân (đi đó đây): Có mắt buông lung là thế nào? Ở đây, một vị tỳ khưu nào đó buông thả con mắt, có trạng thái buông thả ở mắt (nghĩ rằng): “Nên thấy điều chưa thấy, nên bỏ qua điều đã thấy,” rồi từ tu viện này đến tu viện khác, từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, từ ngôi làng này đến ngôi làng khác, từ thị trấn này đến thị trấn khác, từ thành phố này đến thành phố khác, từ quốc độ này đến quốc độ khác, từ xứ sở này đến xứ sở khác, đeo đuổi cuộc du hành lâu dài, cuộc du hành bất định để nhìn ngắm cảnh sắc; có mắt buông lung là như vậy.

Hoặc là, vị tỳ khưu, khi đã vào đến xóm nhà, khi đi dọc theo con đường thì đi không thu thúc: vị ấy vừa đi vừa nhìn voi, nhìn ngựa, nhìn xe, nhìn người đi bộ, nhìn các phụ nữ, nhìn các nam nhân, nhìn các cậu trai, nhìn các cô gái, nhìn các cửa tiệm, nhìn mặt tiền của các căn nhà, nhìn lên, nhìn xuống, nhìn xem hương chính hương phụ; có mắt buông lung còn là như vậy.

Hoặc là, vị tỳ khưu, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, có sự nắm giữ hình tướng, có sự nắm giữ chi tiết. Do nguyên nhân nào mà vị ấy, trong khi sống, có nhân quyền không được thu thúc, khiến các sự tham đắm, ưu phiền, các ác bất thiện pháp có thể xâm nhập, vị ấy không thực hành sự thu thúc đối với nguyên nhân ấy, không hộ trì nhân quyền, không tiến hành sự thu thúc ở nhân quyền; có mắt buông lung còn là như vậy.

Hoặc hơn nữa, giống như một số tôn giả Sa-môn và Bà-la-môn, sau khi thọ thực các bữa ăn được bố thí do đức tin, các vị ấy lại sống, đeo đuổi việc xem trình diễn có hình thức như vậy; tức là múa, hát, đờn, vũ hội, nghe kể chuyện, vỗ tay theo nhịp, đánh chiêng, đánh trống, biểu diễn thời trang, trò chơi với banh sắt, trò tung hứng tre, lễ bốc mộ, đấu voi, đấu ngựa, đấu trâu, đấu bò mộng, đấu bò đực, đấu dê, đấu cừu, đấu gà, đấu chim cú, đấu gậy, đánh bốc, đấu vật, tập trận, dàn quân, đóng quân, xem sự điều quân, hoặc là như thế; có mắt buông lung còn là như vậy.

Không có mắt buông lung là thế nào? Ở đây, một vị tỳ khưu nào đó không buông thả con mắt, không có trạng thái buông thả ở mắt (không nghĩ rằng): “Nên thấy điều chưa thấy, nên bỏ qua điều đã thấy,” rồi không từ tu viện này đến tu viện khác, không từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, không từ ngôi làng này đến ngôi làng khác, không từ thị trấn này đến thị trấn khác, không từ thành phố này đến thành phố khác, không từ quốc độ này đến quốc độ khác, không từ xứ sở này đến xứ sở khác, không đeo đuổi cuộc du hành lâu dài, cuộc du hành bất định để nhìn ngắm cảnh sắc; không có mắt buông lung là như vậy.

Hoặc là, vị tỳ khưu, khi đã vào đến xóm nhà, khi đi dọc theo con đường thì đi thu thúc: vị ấy đi mà không nhìn voi, –nt– không nhìn xem hương chính hương phụ; không có mắt buông lung còn là như vậy.

Hoặc là, vị tỳ khưu, sau khi nhìn thấy cảnh sắc bằng mắt, không có sự nắm giữ hình tướng, –nt– không tiến hành sự thu thúc ở nhân quyền; không có mắt buông lung còn là như vậy.

Yathā vā paneke bhonto samaṇabrāhmaṇā saddhādeyyāni bhojanāni bhuñjitvā – pe– aṅkadassanaṃ iti vā. Evarūpā visūkadassanānuyogā paṭivirato hoti. Evampi na khittacakkhu hoti 'ti - okkhittacakkhu.

Na ca pādalo 'ti - Kathaṃ pādalo hoti? Idhekacco bhikkhu¹ pādalo pādaliyena samannāgato hoti, ārāmena ārāmaṃ –pe– dīghacārikaṃ anivattacārikaṃ² anuyutto hoti rūpadassanāya.³ Evampi pādalo hoti. Athavā bhikkhu antopi saṅghārāme⁴ pādalo pādaliyena samannāgato hoti, na atthahetu⁵ na kāraṇahetu uddhato avūpasantacitto pariveṇato pariveṇaṃ gacchati, viharato⁶ –pe– iti bhavābhavakathaṃ iti vā⁷ evampi pādalo hoti.

Na ca pādalo 'ti pādaliyaṃ pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyya. Pādaliyā ārato assa virato paṭivirato nikkhanto nissaṭṭho⁸ vippamutto visaññutto vimariyādīkatena cetasā vihareyya. Paṭisallānārāmo assa paṭisallānarato ajjhataṃ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṃ, jhāyī jhānarato ekattamanuyutto sadatthagaruko 'ti - okkhittacakkhu na ca pādalo.

Jhānānuyutto bahujāgarassā 'ti - **Jhānānuyutto** 'ti dvīhi kāraṇehi jhānānuyutto: anuppannaṃ vā paṭhamassa jhānassa uppādāya yutto payutto āyutto samāyutto; anuppannaṃ vā dutiyassa jhānassa – tatiyassa jhānassa – catutthassa jhānassa uppādāya yutto payutto āyutto samāyutto 'ti, evampi jhānānuyutto. Athavā uppannaṃ vā paṭhamassa jhānaṃ āsevati bhāveti bahulikaroti; uppannaṃ vā dutiyaṃ jhānaṃ – tatiyaṃ jhānaṃ – catutthaṃ jhānaṃ āsevati bhāveti bahulikaroti 'ti evampi jhānānuyutto.

Bahujāgarassā 'ti - Idha bhikkhu divasaṃ caṅkamaṃ nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheti, rattiyā paṭhamassa yāmaṃ caṅkamaṃ nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheti, rattiyā majjhimaṃ yāmaṃ dakkhiṇena passena sihaseyyaṃ kappeti pāde pādaṃ accādhāya sato sampajāno uṭṭhānasaññaṃ manasikarivā, rattiyā pacchimaṃ yāmaṃ paccuṭṭhāya caṅkamaṃ nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṃ parisodheti 'ti - jhānānuyutto bahujāgarassa.

Upekkhamārabha samāhitatto 'ti - **Upekkhā** 'ti yā catutthe jhāne upekkhā upekkhānaṃ ajjupekkhānaṃ cittasamatā citta-passaddhatā majjhataṃ cittaṃ.

¹ bhikkhu - itisaddo PTS potthake na dissate.

² anavattacārikaṃ - Ma; anvatthacārikaṃ - Syā, PTS.

³ rūpadassanāya - itisaddo Syā potthake na dissate.

⁴ antosaṅghārāme - Syā, PTS.

⁷ itibhavābhavakathaṃ katheti - Ma, Sīmu 2;

⁵ atthahetu - PTS.

itibhavābhavakathaṃ kathesi - Syā, PTS.

⁶ viharato - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁸ nissaṭṭho - Syā, PTS.

Hoặc hơn nữa, giống như một số tôn giả Sa-môn và Bà-la-môn, sau khi thọ thực các bữa ăn được bố thí do đức tin, –nt– xem sự điều quân, hoặc là như thế. Vị ấy tránh xa việc đeo đuổi để xem trình diễn có hình thức như thế ấy; không có mắt buông lung còn là như vậy; - ‘có mắt nhìn xuống’ là như thế.

Và không buông thả bàn chân: Buông thả bàn chân là thế nào? Ở đây, một vị tỳ khưu nào đó buông thả bàn chân, có trạng thái buông thả ở bàn chân, từ tu viện này đến tu viện khác, –nt– đeo đuổi cuộc du hành lâu dài, cuộc du hành bất định để nhìn ngắm cảnh sắc; buông thả bàn chân là như vậy. Hoặc là, vị tỳ khưu, thậm chí ở bên trong tu viện của hội chúng, cũng buông thả bàn chân, có trạng thái buông thả ở bàn chân, không phải vì sự lợi ích là nguyên nhân, không phải vì công việc là nguyên nhân, bị phóng túng, có tâm không được vắng lặng, rời từ gian phòng này đi đến gian phòng khác, từ trú xá này –nt– chuyện về sự hiện hữu và không hiện hữu là như vậy, hoặc là như thế; buông thả bàn chân còn là như vậy.

Và không buông thả bàn chân: Nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu trạng thái buông thả ở bàn chân. Nên tránh khỏi, xa lánh, tránh xa, đi ra ngoài, rời ra, thoát khỏi, không bị ràng buộc với việc buông thả bàn chân, nên sống với tâm đã được làm trở thành không còn giới hạn. Nên có sự thích thú trong việc thiền tịnh, được thích thú trong việc thiền tịnh, gắn bó với sự vắng lặng của tâm thuộc nội phần, có thiền không bị xa rời, thành tựu minh sát, là người gia tăng việc ngụ ở các ngôi nhà trống vắng, chứng thiền, thích thú với thiền, gắn bó với trạng thái đơn độc, chú trọng mục đích của mình; - ‘có mắt nhìn xuống và không buông thả bàn chân (đi đó đây)’ là như thế.

Nên gắn bó với việc tham thiền, nên có nhiều tinh thức - Nên gắn bó với việc tham thiền: Gắn bó với việc tham thiền vì hai lý do: gắn bó, gắn vào, gắn chặt, gắn liền với việc làm sanh khởi sơ thiền chưa được sanh khởi; gắn bó, gắn vào, gắn chặt, gắn liền với việc làm sanh khởi nhị thiền – tam thiền – tứ thiền chưa được sanh khởi; gắn bó với việc tham thiền là như vậy. Hoặc là, luyện tập, tu tập, thực hành thường xuyên sơ thiền đã được sanh khởi; luyện tập, tu tập, thực hành thường xuyên nhị thiền – tam thiền – tứ thiền đã được sanh khởi; gắn bó với việc tham thiền còn là như vậy.

Nên có nhiều tinh thức: Ở đây, vị tỳ khưu, vào ban ngày làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi, vào ban đêm trong canh đầu làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi, vào ban đêm trong canh giữa áp dụng thế nằm của sư tử bằng sườn bên phải, đặt bàn chân chổng lên bàn chân, có niệm, có sự nhận biết rõ, chú tâm đến ý tưởng của việc thức dậy, vào ban đêm trong canh cuối sau khi thức dậy, làm trong sạch tâm khỏi các pháp ngăn trở bằng việc kinh hành, bằng việc ngồi; - ‘nên gắn bó với việc tham thiền, nên có nhiều tinh thức’ là như thế.

Sau khi nỗ lực về hành xả, có bản thân định tĩnh - Hành xả: là sự hành xả, biểu hiện của hành xả, biểu hiện của hành xả vượt trội, trạng thái bình đẳng của tâm, trạng thái an tịnh của tâm, trạng thái trung dung của tâm ở tứ thiền.

Samāhitatto 'ti yā cittassa t̥hiti saṅghiti avat̥thiti avisāhāro avikkhepo avisāhaṭamānasatā samatho samādhindriyaṃ samādhibalaṃ sammāsamādhi.¹
Upekkhamārabba samāhitatto 'ti catutthe jhāne upekkhaṃ ārabba ekaggacitto avikkhittacitto avisāhaṭamānaso 'ti - upekkhamārabba samāhitatto.

Takkāsayam kukkuccañcupacchinde² 'ti - **Takkā** 'ti: Nava vitakkā: kāmavitakko byāpādavitakko vihiṃsāvitakko ñātivitakko janapadavitakko amaravitakko parānuddayatāpaṭisaññutto vitakko lābhasakkārasilokapaṭisaññutto vitakko anavaññattipaṭisaññutto vitakko. Ime vuccanti nava vitakkā. Kāmavitakkānaṃ kāmasaññāsayo, byāpādavitakkānaṃ byāpādasaññāsayo, vihiṃsāvitakkānaṃ vihiṃsāsaññāsayo. Athavā takkānaṃ vitakkānaṃ³ saṅkappānaṃ avijjāsayo, ayoniso manasikāro āsayo, asmimāno āsayo, anottappaṃ āsayo, uddhaccaṃ āsayo. **Kukkuccan** 'ti hatthakukkuccampi kukkuccaṃ pādakukkuccampi kukkuccaṃ, hatthapādakukkuccampi kukkuccaṃ, akappiye kappiyasaññitā kappiye akappiyasaññitā avajje vajjasaññitā vajje avajjasaññitā, yaṃ evarūpaṃ kukkuccaṃ kukkuccāyanā kukkuccāyitattaṃ cetaso vipphaṭisāro manovilekho, idaṃ vuccati kukkuccaṃ.”⁴

Api ca dvīhi kāraṇehi uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭisāro manovilekho: katattā ca akatattā ca. Kathaṃ katattā ca akatattā ca uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭisāro manovilekho? ‘Kataṃ me kāyaduccaritaṃ akataṃ me kāyasucaritaṃ 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭisāro manovilekho. ‘Kataṃ me vacīduccaritaṃ – kataṃ me mano duccharitaṃ – kato me paṇātipāto, akatā me paṇātipātā veramaṇī 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭisāro manovilekho. ‘Kataṃ me adinnādānaṃ – kato me kāmesu micchācāro – kato me musāvādo – katā me pisunā vācā – katā me pharusā vācā – kato me samphappalāpo – katā me abhijjhā – kato me byāpādo – katā me micchādītthi, akatā me sammādītthi 'ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭisāro manovilekho. Evaṃ katattā ca akatattā ca uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṭisāro manovilekho.

¹ sammāsamādhīti - Ma, Syā, PTS.

² kukkuciyyūpacchinde - Syā, PTS.

³ vitakkānaṃ - itisaddo Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁴ Dhammasaṅgaṇī, Nikkhepaṅga.

Có bản thân định tĩnh: là sự ổn định, sự đứng vững, sự kiên định, sự không rối loạn, sự không tán loạn, trạng thái tâm ý không bị phân tán, sự vắng lặng, định quyền, định lực, chánh định của tâm. **Sau khi nỗ lực về hành xả, có bản thân định tĩnh:** có tâm được nhất điểm, có tâm không bị tán loạn, có tâm ý không bị phân tán dựa trên nền tảng của sự hành xả ở tứ thiên; - ‘sau khi nỗ lực về hành xả, có bản thân định tĩnh’ là như thế.

Nên cắt đứt chỗ trú của sự suy nghĩ và (nên cắt đứt) sự hối hận - Sự suy nghĩ: Có chín sự suy tư: suy tư về dục, suy tư về sân hận, suy tư về hãm hại, suy tư về thân quyến, suy tư về xứ sở, suy tư về chư Thiên, suy tư liên quan đến sự trắc ẩn đối với người khác, suy tư liên quan đến lợi lộc, sự trọng vọng, và sự nổi tiếng, suy tư liên quan đến việc không bị khi dễ; các việc này gọi là chín sự suy tư. Sự nghĩ tưởng về dục là chỗ trú của các suy tư về dục, sự nghĩ tưởng về sân hận là chỗ trú của các suy tư về sân hận, sự nghĩ tưởng về hãm hại là chỗ trú của các suy tư về hãm hại. Hoặc là, vô minh là chỗ trú, tác ý không đúng đường lối là chỗ trú, ngã mạn về bản thân là chỗ trú, không hổ thẹn (tội lỗi) là chỗ trú, không ghê sợ (tội lỗi) là chỗ trú, phóng dật là chỗ trú của các suy nghĩ, của các suy tư, của các tư duy. **Sự hối hận:** về bối rối ở bàn tay cũng là hối hận, về bối rối ở bàn chân cũng là hối hận, về bối rối ở bàn tay và bàn chân cũng là hối hận, làm tướng là được phép trong việc không được phép, làm tướng là không được phép trong việc được phép, làm tướng là có tội ở việc vô tội, làm tướng là vô tội ở việc có tội. Sự hối hận nào có hình thức như vậy là biểu hiện hối hận, trạng thái hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý, việc này gọi là hối hận.

Thêm nữa, sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do hai nguyên nhân: do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm. Thế nào là sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do trạng thái đã làm và do trạng thái không làm? Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã làm ược hạnh về thân, ta đã không làm thiện hạnh về thân.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã làm ược hạnh về khẩu, – “Ta đã làm ược hạnh về ý, – “Ta đã giết hại sinh mạng, ta đã không tránh xa sự giết hại sinh mạng.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta đã trộm cắp, – “Ta đã tà hạnh trong các dục, – “Ta đã nói dối, – “Ta đã nói đâm thọc, – “Ta đã nói thô lỗ, ta đã không tránh xa việc nói thô lỗ, – “Ta đã nói nhảm nhí, – “Ta đã hành động tham đắm, – “Ta đã hành động sân hận, – “Ta đã thực hành tà kiến, ta đã không thực hành chánh kiến.” Như vậy là sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên do trạng thái đã làm và do trạng thái đã không làm.

Athavā ‘sīlesumhi na paripūrakārī ’ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṇṇasāro manovilekko. ‘Indriyesumhi aguttadvāro ’ti – Bhojane amattaññūmhī ’ti – Jāgariyaṃ ananuyuttomhī ’ti – Na satisampajaññaena samannāgatomhī ’ti – Abhāvitā me cattāro satipaṭṭhānā ’ti – Abhāvitā me cattāro sammappadhānā ’ti – Abhāvitā me cattāro iddhipādā ’ti – Abhāvitāni me pañcindriyāni ’ti – Abhāvitāni me pañca balāni ’ti – Abhāvitā me satta bojjhaṅgā ’ti – Abhāvitā me ariyo aṭṭhaṅgiko maggo ’ti – Dukkhaṃ me apariññātanti – Dukkhasamudayo me appahīno ’ti – Maggo me abhāvito ’ti – Nirodho me asacchikato ’ti uppajjati kukkuccaṃ cetaso vipphaṇṇasāro manovilekko. **Takkāsayaṃ kukkucçañcupacchinde** ’ti takkaṃ ca takkāsayañca kukkucçañcupacchindeyya¹ chindeyya ucchindeyya² samucchindeyya pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā ’ti - takkāsayaṃ kukkucçañcupacchinde.

Tenāha bhagavā:

“Okkhittacakkhu na ca pādalo
jhānānuyutto bahujāgarassa,
upekkhamārabba samāhitatto
takkāsayaṃ kukkucçañcupacchinde ”ti.

16 - 19

*Cudito vacībhi satimābhinande
sabrahmācārīsu khilaṃ pabhinde,
vācaṃ pamañce kusalaṃ nātilaṃ
janavādadhamaṃ na cetayeyya.*

Cudito vacībhi satimābhinande ’ti - **Cudito** ’ti upajjhāyā vā ācariyā vā samānupajjhāyakā vā samānācariyakā vā mittā vā sandiṭṭhā vā sambhattā vā sahāyā vā codenti: “Idaṃ te āvuso ayuttaṃ, idaṃ te appattaṃ, idaṃ te asārappaṃ, idaṃ te asīlaṭṭhan ”ti,³ satim upaṭṭhāpetvā⁴ taṃ codanaṃ nandeyya abhinandeyya modeyya anumodeyya iccheyya sādiyeyya patthayeyya⁵ pihayeyya abhijappeyya. Yathā itthi vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko sīsaṃ nahāto⁶ uppalamaṃ vā vassikamaṃ vā adhimuttikamaṃ⁷ vā labhitvā ubho hi hatthehi paṭiggahetvā uttamaṅge sirasmiṃ patiṭṭhāpetvā nandeyya abhinandeyya modeyya anumodeyya iccheyya sādiyeyya patthayeyya⁵ pihayeyya abhijappeyya, evamevaṃ⁸ satim upaṭṭhāpetvā⁴ taṃ codanaṃ nandeyya abhinandeyya modeyya anumodeyya iccheyya sādiyeyya patthayeyya⁵ pihayeyya abhijappeyya.

¹ kukkucçañca upacchindeyya - Ma, Syā, PTS.

² chindeyya ucchindeyya - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

³ asīlaṭṭhan ti - PTS, Pu.

⁴ upaṭṭhāpetvā - Ma.

⁵ pattheyya - Syā, PTS.

⁶ sīsaṃnahāto - Ma;

sīsanahāto - Syā, PTS.

⁷ adhimuttakamaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁸ evameva - Ma, Syā, PTS.

Hoặc là, sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta không phải là người thực hành đầy đủ các giới.” Sự hối hận, sự ăn năn của tâm, sự bối rối của ý sanh lên rằng: “Ta là người có các giác quan không được gìn giữ.” – “Ta là người không biết chừng mực về vật thực.” – “Ta chưa luyện tập về tinh thức.” – “Ta chưa đầy đủ niệm và sự nhận biết rõ.” – “Bốn sự thiết lập niệm chưa được ta tu tập.” – “Bốn chánh cần chưa được ta tu tập.” – “Bốn nền tảng của thần thông chưa được ta tu tập.” – “Năm quyền chưa được ta tu tập.” – “Năm lực chưa được ta tu tập.” – “Bảy yếu tố đưa đến giác ngộ chưa được ta tu tập.” – “Đạo lộ thánh thiện tám chi phần chưa được ta tu tập.” – “Khổ chưa được ta biết toàn diện.” – “Tập chưa được ta dứt bỏ.” – “Đạo chưa được ta tu tập.” – “Diệt chưa được ta chứng ngộ.” **Nên cắt đứt chỗ trú của sự suy nghĩ và (nên cắt đứt) sự hối hận:** Nên cắt đứt, nên cắt, nên cắt rời, nên cắt lia, nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự suy nghĩ, chỗ trú của sự suy nghĩ, và sự hối hận; - ‘nên cắt đứt chỗ trú của sự suy nghĩ và (nên cắt đứt) sự hối hận’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

*“Có mắt nhìn xuống và không buông thả bàn chân (đi đó đây),
nên gắn bó với việc tham thiền, nên có nhiều tinh thức,
sau khi nỗ lực về hành xả, có bản thân định tĩnh,
nên cắt đứt chỗ trú của sự suy nghĩ và (nên cắt đứt) sự hối hận.”*

16 - 19

*Bị quở trách bởi những lời nói, vị (tỳ khuru) có niệm nên hoan hỷ.
Nên phá vỡ sự cứng cõi đối với các vị đồng phạm hạnh.
Nên thốt lên lời nói tốt lành, (lời nói) không vượt quá giới hạn.
Không nên suy nghĩ về chuyện phiếm luận của những người (khác).*

Bị quở trách bởi những lời nói, vị (tỳ khuru) có niệm nên hoan hỷ - Bị quở trách: Các vị thầy tế độ, hoặc các vị thầy dạy học, hoặc các vị đồng thầy tế độ, hoặc các vị đồng thầy dạy học, hoặc các bạn bè, hoặc các vị đồng quan điểm, hoặc các vị thân thiết, hoặc các vị thân hữu quở trách rằng: “Này đại đức, đối với ông điều này là không phù hợp, đối với ông điều này là không được đạt đến, đối với ông điều này là không thích hợp, đối với ông điều này là không hợp với bản tánh.” (Vị ấy) nên thiết lập niệm, rồi nên vui thích, nên thích thú, nên vui mừng, nên tùy hỷ, nên ước muốn, nên ưng thuận, nên ước nguyện, nên mong cầu, nên nguyện cầu sự quở trách ấy. Cũng giống như người nữ hoặc người nam còn trẻ, ở tuổi thanh niên, ưa thích trang điểm, vừa mới gội đầu, sau khi nhận được tràng hoa sen, hoặc tràng hoa nhài, hoặc tràng hoa đủ loại, nên thọ lãnh bằng hai tay và đặt lên ở đỉnh đầu, rồi nên vui thích, nên thích thú, nên vui mừng, nên tùy hỷ, nên ước muốn, nên ưng thuận, nên ước nguyện, nên mong cầu, nên nguyện cầu. Tương tự như vậy, (vị ấy) nên thiết lập niệm, rồi nên vui thích, nên thích thú, nên vui mừng, nên tùy hỷ, nên ước muốn, nên ưng thuận, nên ước nguyện, nên mong cầu, nên nguyện cầu sự quở trách ấy.

1. “*Nidhīnaṃva pavattāraṃ yaṃ passe vajjadassināṃ, niggayha vādiṃ medhāvīṃ tādisaṃ paṇḍitaṃ bhaje, tādisaṃ bhajamānassa seyyo hoti na pāpiyo*”¹ti.
2. “*Ovadeyyānusāseyya² asabbhā ca nivāraye, satañhi so piyo hoti asataṃ hoti appiyo*”¹ti.
– cudito vacībhi satimābhinande.

Sabrahmacārīsu khilaṃ pabhinde ’ti - **Sabrahmacārī** ’ti ekakammā ekuddesā³ samasikkhakā.⁴ **Sabrahmacārīsu khilaṃ pabhinde** ’ti sabrahmacārīsu āhatacittataṃ khilajātataṃ pabhindeyya; pañcapi⁵ cetokhile⁶ pabhindeyya;⁷ tayopi cetokhile⁶ pabhindeyya;⁷ rāgakhilaṃ dosakhilaṃ mohakhilaṃ bhindeyya pabhindeyya sambhindeyyā ’ti - sabrahmacārīsu khilaṃ pabhinde.

Vācaṃ pamuñce kusalaṃ nātivelan ’ti - ñāṇasamuṭṭhitaṃ⁸ vācaṃ muñceyya. Atthūpasamhitaṃ dhammūpasamhitaṃ kālena sāpadesaṃ pariyantavatiṃ vācaṃ⁹ muñceyya pamuñceyyā ’ti - vācaṃ pamuñce kusalaṃ. **Nātivelan** ’ti - **Velā** ’ti dve velā: kālavelā ca sīlavelā ca. Katamā kālavelā? Kālātikkantaṃ vācaṃ na bhāseyya, velātikkantaṃ vācaṃ na bhāseyya, kālavelātikkantaṃ vācaṃ na bhāseyya,¹⁰ kālaṃ asampattaṃ vācaṃ na bhāseyya, velaṃ asampattaṃ vācaṃ na bhāseyya, kālavelaṃ asampattaṃ vācaṃ na bhāseyya.

3. “*Yo ve¹¹ kāle asampatte ativelaṃ pabhāsati,¹² evaṃ so nihato seti kokilāyeva¹³ atrajo*”¹⁴ti.
Ayaṃ kālavelā.

Katamā sīlavelā? Ratto vācaṃ na bhāseyya, duṭṭho vācaṃ na bhāseyya, mūlho vācaṃ na bhāseyya, musāvādaṃ na bhāseyya, pisunaṃ vācaṃ¹⁵ na bhāseyya, pharusāṃ vācaṃ¹⁶ na bhāseyya, samphappalāpaṃ na bhāseyya na katheyya na bhaṇeyya na dīpayeyya¹⁷ na vohareyya. Ayaṃ sīlavelā ’ti - vācaṃ pamuñce kusalaṃ nātivelāṃ.

¹ Dhammapada, Paṇḍitavagga.

² ovadeyyānusāseyya - Ma, Syā, PTS.

³ ekakammaṃ ekuddeso - Ma, Syā, PTS.

⁴ samasikkhatā - Ma; samasikkhātā - PTS.

⁵ pañca - PTS.

⁶ cetokhilaṃ - PTS.

⁷ bhindeyya - Ma.

⁸ ñāṇamuṭṭhitaṃ - PTS.

⁹ pariyantavatiṃ atthasamhitaṃ vācaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ kālavelātikkantaṃ vācaṃ na bhāseyya - itipāṭho PTS pāṭhe na dissate.

¹¹ ca - Syā.

¹² ativelaṃ ca bhāsati - Ma; ativelaṃ ca bhāsati - Syā.

¹³ kokiliyāva - Syā, PTS.

¹⁴ Kokālikajātaka (331).

¹⁵ pisunavācaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ pharusavācaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ na dīpeyya - Syā, PTS.

1. “Nên nhận biết người thông minh, có sự nhìn thấy được lỗi lầm, có lời nói khiến trách, như là người chỉ ra những của cải chôn giấu (cho mình); nên giao thiệp với người sáng suốt như thế ấy. Đối với người giao thiệp với vị như thế ấy, thì trở nên tốt hơn, không có xấu hơn.”

2. “Người (nào) có thể giáo giới, có thể chỉ dạy, có thể ngăn cản điều không tốt lành, thật vậy đối với những người tốt thì người ấy được yêu mến, đối với những người xấu thì không được yêu mến.” - ‘bị quả trách bởi những lời nói, vị (tỳ khưu) có niệm nên hoan hỷ’ là như thế.

Nên phá vỡ sự cứng cõi đối với các vị đồng phạm hạnh - Các vị đồng phạm hạnh: là những vị có chung hành sự, có chung việc đọc tụng (giới bốn *Pātimokkha*), có sự học tập giống nhau. **Nên phá vỡ sự cứng cõi đối với các vị đồng phạm hạnh:** Nên phá vỡ trạng thái tâm hần học, bản tánh cứng cõi đối với các vị đồng phạm hạnh; nên phá vỡ năm sự cứng cõi của tâm;¹ nên phá vỡ ba sự cứng cõi của tâm;² nên đập vỡ, nên phá vỡ, nên đập tan sự cứng cõi do tham ái, sự cứng cõi do sân hận, sự cứng cõi do si mê; - ‘nên phá vỡ sự cứng cõi đối với các vị đồng phạm hạnh’ là như thế.

Nên thốt lên lời nói tốt lành, (lời nói) không vượt quá giới hạn: Nên thốt ra lời nói được khởi lên từ trí tuệ. Nên thốt ra, nên thốt lên lời nói liên hệ đến mục đích, liên hệ đến Giáo Pháp, hợp thời, có lý lẽ, có cơ sở; - ‘nên thốt lên lời nói tốt lành’ là như thế. **(Lời nói) không vượt quá giới hạn - Giới hạn:** Có hai giới hạn: giới hạn về thời điểm và giới hạn về luân lý. Giới hạn về thời điểm là gì? Không nên nói lời nói không phải thời, không nên nói lời nói không phải lúc, không nên nói lời nói không phải thời không phải lúc, không nên nói lời nói không hợp thời, không nên nói lời nói không hợp lúc, không nên nói lời nói không hợp thời không hợp lúc.

3. “Thật vậy, kẻ nào khi thời điểm chưa đến mà thốt lên (lời nói) không phải lúc, kẻ ấy bị giết chết năm dài, tựa như chim cu con (ở chuyện Bốn Sanh *Kokālika*).”³
Điều này là giới hạn về thời điểm.

Giới hạn về luân lý là gì? Khi bị luyến ái không nên nói lời nói, khi bị sân hận không nên nói lời nói, khi bị si mê không nên nói lời nói, không nên nói lời nói dối, không nên nói lời nói đâm thọc, không nên nói lời nói thô lỗ, không nên nói lời nói nhảm nhí, không nên nói, không nên thuyết, không nên phát ngôn, không nên giảng giải, không nên diễn tả; điều này là giới hạn về luân lý; - ‘nên thốt lên lời nói tốt lành, (lời nói) không vượt quá giới hạn’ là như thế.

¹ Xem Phần Phụ Chú về ‘Năm sự cứng cõi của tâm’ ở trang 732.

² Ba sự cứng cõi của tâm: sự cứng cõi của luyến ái, sự cứng cõi của sân hận, sự cứng cõi của si mê (được liệt kê ở trang 89).

³ *Bốn Sanh Kokālika* (331), TTPV tập 32, trang 189, câu kệ 628.

Janavādadharmāya na cetayeyyā 'ti - **Janā** 'ti khattiyā ca brāhmaṇā ca vessā ca suddā ca gahaṭṭhā ca pabbajitā ca devā ca manussā ca. Janassa vādāya upavādāya nindāya garahāya akittiyā avaṇṇahārikāya sīlavipattiyā vā ācāravipattiyā ditthivipattiyā vā ājīvavipattiyā vā na cetayeyya cetanaṃ na uppādeyya cittaṃ na uppādeyya saṅkappaṃ na uppādeyya¹ manasikāraṃ na uppādeyyā 'ti - janavādadharmāya na cetayeyya.

Tenāha bhagavā:

*“Cudito vacībhi satimābhinande
sabrahmacārīsu khilaṃ pabhinde,
vācaṃ pamuñce kusalaṃ nātivelāṃ
janavādadharmāya na cetayeyyā”*ti.

16 - 20

*Athāparaṃ pañca rajāni loke
yesaṃ satimā² vinayāya sikkhe,
rūpesu saddesu atho rasesu
gandhesu phassesu sahettha rāgaṃ.*

Athāparaṃ pañca rajāni loke 'ti - **Athā** 'ti padasandhi padasaṃsaggo padapāriṇṇāsi akkharasamavāyo byañjanasiliṭṭhatā padānupubbataṃmetāṃ athāti. **Pañca rajāni** 'ti rūparaṃ saddaraṃ gandharaṃ rasaraṃ phoṭṭhabbaraṃ.³

1. *Rāgo rajo na ca pana reṇu⁴ vuccati
rāgassetāṃ adhivacanaṃ rajoti,
etaṃ rajaṃ vipajahitva⁵ paṇḍitā
viharanti te vigataraṃsassa sāsane.*
2. *Doso rajo na ca pana reṇu⁴ vuccati
dosassetāṃ adhivacanaṃ rajoti,
etaṃ rajaṃ vipajahitva⁵ paṇḍitā
viharanti te vigataraṃsassa sāsane.*
3. *Moho rajo na ca pana reṇu⁴ vuccati
mohassetāṃ adhivacanaṃ rajoti,
etaṃ rajaṃ vipajahitva⁵ paṇḍitā
viharanti te vigataraṃsassa sāsane* "ti.

Loke 'ti apāyaloke manussaloke devaloke khandhaloke dhātuloke āyatanaloke 'ti - athāparaṃ pañca rajāni loke.

¹ cittasaṅkappaṃ na uppādeyya - Syā, PTS.

² satimā - Ma, Syā.

³ rūparaṃ saddaraṃ gandharaṃ rasaraṃ phoṭṭhabbaraṃ. Athavā - Syā, PTS.

⁴ reṇū - Syā, PTS.

⁵ vipajahitvā - PTS, Sīmu 2.

Không nên suy nghĩ về chuyện phiếm luận của những người (khác) - Những người (khác): là các Sát-đế-ly, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô lệ, các người tại gia, các vị xuất gia, chư Thiên, và loài người. Không nên suy nghĩ, không nên làm sanh khởi sự suy nghĩ, không nên làm sanh khởi tâm, không nên làm sanh khởi sự suy tầm, không nên làm sanh khởi sự chú tâm về lời buộc tội, về lời gièm pha, về sự chê bai, về sự chê trách, về sự không nổi tiếng, về sự không ca tụng, về sự hư hỏng về giới, hoặc về sự hư hỏng về hạnh kiểm, hoặc về sự hư hỏng về quan điểm, hoặc về sự hư hỏng về nuôi mạng; - ‘không nên suy nghĩ về chuyện phiếm luận của những người (khác)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Bị quở trách bởi những lời nói, vị (tỳ khưu) có niệm nên hoan hỷ.

Nên phá vỡ sự cứng cõi đối với các vị đồng phạm hạnh.

Nên thốt lên lời nói tốt lành, (lời nói) không vượt quá giới hạn.

Không nên suy nghĩ về chuyện phiếm luận của những người (khác).”

16 - 20

Và hơn thế nữa, có năm loại bụi bặm ở thế gian; đối với chúng, vị có niệm nên học tập để dẹp bỏ. Nên không chế sự luyến ái ở các sắc, ở các thanh, rồi ở các vị, ở các hương, ở các xúc.

Và hơn thế nữa, có năm loại bụi bặm ở thế gian - Và: Từ ‘*atha*’ này là sự nối liền các câu văn, sự kết hợp các câu văn, sự làm đầy đủ các câu văn, sự gặp gỡ của các âm, trạng thái trau chuốt từ ngữ, tính chất tuần tự của các câu văn. **Có năm loại bụi bặm:** (luyến ái ở) sắc là bụi bặm, (luyến ái ở) thanh là bụi bặm, (luyến ái ở) hương là bụi bặm, (luyến ái ở) vị là bụi bặm, (luyến ái ở) xúc là bụi bặm.

1. *Luyến ái là bụi bặm, nhưng không phải nói đến bụi đất, từ ‘bụi bặm’ này là tên gọi của luyến ái. Các vị sáng suốt, sau khi dứt bỏ hẳn bụi bặm này, các vị ấy sống trong Giáo Pháp của Bậc đã tách lìa bụi bặm.*

2. *Sân hận là bụi bặm, nhưng không phải nói đến bụi đất, từ ‘bụi bặm’ này là tên gọi của sân hận. Các vị sáng suốt, sau khi dứt bỏ hẳn bụi bặm này, các vị ấy sống trong Giáo Pháp của Bậc đã tách lìa bụi bặm.*

3. *Si mê là bụi bặm, nhưng không phải nói đến bụi đất, từ ‘bụi bặm’ này là tên gọi của si mê. Các vị sáng suốt, sau khi dứt bỏ hẳn bụi bặm này, các vị ấy sống trong Giáo Pháp của Bậc đã tách lìa bụi bặm.*

Ở thế gian: ở thế gian của khổ cảnh, ở thế gian của loài người, ở thế gian của chư Thiên, ở thế gian của các uẩn, ở thế gian của các giới, ở thế gian của các xứ; - ‘và hơn thế nữa, có năm loại bụi bặm ở thế gian’ là như thế.

Yesaṃ satimā vinayāya sikkhe 'ti - **Yesan** 'ti rūparāgassa saddarāgassa gandharāgassa rasarāgassa phoṭṭhabbarāgassa. **Satimā** 'ti “yā sati anussati paṭissati sati saraṇatā dhāraṇatā apilāpanatā asammussanatā sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satisambojjhaṅgo ekāyanamaggo; ayaṃ vuccati sati.”¹ Imāya satiyā upeto samupeto upagato samupagato upapanno sampanno² samannāgato, so vuccati satimā. **Sikkhe** 'ti tisso sikkhā: adhisīlasikkhā adhicittasikkhā adhipaññāsikkhā. Katamā adhisīlasikkhā –pe– ayaṃ adhipaññāsikkhā. **Yesaṃ satimā vinayāya sikkhe** 'ti satimā puggalo yesaṃ rūparāgassa saddarāgassa gandharāgassa rasarāgassa phoṭṭhabbarāgassa vinayāya paṭivinayāya pahānāya vūpasamāya paṭinissaggāya paṭippassaddhiyā adhisīlampi sikkheyya, adhicittampi sikkheyya, adhipaññampi sikkheyya. Imā tisso sikkhāyo³ āvajjanto sikkheyya, jānanto sikkheyya, –pe– sacchikātabbaṃ sacchikaronto sikkheyya ācareyya samācareyya samādāya vatteyyā 'ti - yesaṃ satimā vinayāya sikkhe.

Rūpesu saddesu atho rasesu gandhesu phassesu sahetha rāgan 'ti rūpesu saddesu gandhesu rasesu phoṭṭhabbesu rāgaṃ saheyya parisahēyya abhibhaveyya ajjhotthareyya pariyādiyeyya maddeyyā 'ti - rūpesu saddesu atho rasesu gandhesu phassesu sahetha rāgaṃ.

Tenāha bhagavā:

“Athāparaṃ pañca rajāni loke
yesaṃ satimā vinayāya sikkhe,
rūpesu saddesu atho rasesu
gandhesu phassesu sahetha rāgan” ti.

16 - 21

*Etesu dhammesu vineyya chandaṃ
bhikkhu satimā⁴ suvimuttacitto,
kālena so sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno
ekodibhūto vihane tamaṃ so (iti bhagavā).⁵*

Etesu dhammesu vineyya chandan 'ti - **Etesū** 'ti rūpesu saddesu gandhesu rasesu phoṭṭhabbesu. **Chando** 'ti “yo kāmesu kāmacchando⁶ kāmarāgo kāmanandi kāmataṇhā kāmasineho⁷ kāmapariḷāho kāmamucchā kāmajjhosānaṃ kāmogho kāmayogo kāmupādānaṃ –pe– kāmacchandanīvaraṇaṃ.”¹ **Etesu dhammesu vineyya chandan** 'ti etesu dhammesu chandaṃ vineyya paṭivineyya pajaheyya vinodeyya byantikareyya anabhāvaṃ gameyyā 'ti - etesu dhammesu vineyya chandaṃ.

¹ Dhammasaṅgaṇī, Cittuppādakaṇḍa.

² samupapanno - PTS.

³ sikkhā - Syā, PTS.

⁴ satimā - Syā, PTS.

⁵ soti bhagavā - Syā, PTS.

⁶ kāmachando - PTS.

⁷ kāmasineho - Ma, Syā.

Đối với chúng, vị có niệm nên học tập để dẹp bỏ - Đối với chúng: là đối với sự luyện ái ở sắc, đối với sự luyện ái ở thanh, đối với sự luyện ái ở hương, đối với sự luyện ái ở vị, đối với sự luyện ái ở xúc. **Vị có niệm:** Niệm là sự tùy niệm, niệm hiện tiền; niệm là trạng thái ghi nhớ, trạng thái ghi nhận, trạng thái không lơ là, trạng thái không quên lãng; niệm là niệm quyền, niệm lực, chánh niệm, niệm giác chi, con đường độc đạo; điều này được gọi là niệm. Người đã tiến đến, đã tiến gần, đã đến gần, đã tiến vào, đã đạt đến, đã đầy đủ, đã thành tựu niệm này, người ấy được gọi là có niệm. **Nên học tập:** Có ba sự học tập: học tập về thắng giới, học tập về thắng tâm, học tập về thắng tuệ. Việc nào là sự học tập về thắng giới? –nt– Việc này là sự học tập về thắng tuệ. **Đối với chúng, vị có niệm nên học tập để dẹp bỏ:** Người có niệm nên học tập về thắng giới, nên học tập về thắng tâm, nên học tập về thắng tuệ nhằm loại bỏ, nhằm bài trừ, nhằm dứt bỏ, nhằm làm vắng lặng, nhằm buông bỏ, nhằm tịch tịnh đối với chúng: đối với sự luyện ái ở sắc, đối với sự luyện ái ở thanh, đối với sự luyện ái ở hương, đối với sự luyện ái ở vị, đối với sự luyện ái ở xúc. Trong khi hướng tâm đến ba sự học tập này, thì nên học tập; trong khi biết, thì nên học tập; –nt– trong khi chúng ngộ pháp cần được chứng ngộ, thì nên học tập, nên hành xử, nên hành theo, nên thọ trì và vận dụng; - ‘đối với chúng, vị có niệm nên học tập để dẹp bỏ’ là như thế.

Nên không chế sự luyện ái ở các sắc, ở các thanh, rồi ở các vị, ở các hương, ở các xúc: Nên không chế, nên áp chế, nên ngự trị, nên đè bẹp, nên trấn áp, nên chà đạp sự luyện ái ở các sắc, ở các thanh, ở các vị, ở các hương, ở các xúc; - ‘nên không chế sự luyện ái ở các sắc, ở các thanh, rồi ở các vị, ở các hương, ở các xúc’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Và hơn thế nữa, có năm loại bụi bặm ở thế gian; đối với chúng, vị có niệm nên học tập để dẹp bỏ. Nên không chế sự luyện ái ở các sắc, ở các thanh, rồi ở các vị, ở các hương, ở các xúc.”

16 - 21

“Vị tỳ khưu có niệm, có tâm khéo được giải thoát, nên loại bỏ sự mong muốn ở các pháp ấy. Vị ấy, đúng thời điểm, trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp, có trạng thái chuyên nhất (của tâm), vị ấy có thể diệt trừ sự tầm tôi,” (đức Thế Tôn nói vậy).

Nên loại bỏ sự mong muốn ở các pháp ấy - Ở các (pháp) ấy: ở các sắc, ở các thanh, ở các vị, ở các hương, ở các xúc. **Sự mong muốn:** là sự mong muốn về dục, sự luyện ái về dục, niềm vui về dục, sự tham ái về dục, sự yêu mến về dục, sự nồng nhiệt về dục, sự mê mẩn về dục, sự bám chặt vào dục, sự lôi cuốn của dục, sự gắn bó với dục, sự chấp thủ ở dục, –nt– sự che lấp do mong muốn ở các dục. **Nên loại bỏ sự mong muốn ở các pháp ấy:** nên loại bỏ, nên dẹp hẳn, nên dứt bỏ, nên xua đi, nên làm chấm dứt, nên làm cho không còn hiện hữu sự mong muốn ở các pháp ấy; - ‘nên loại bỏ sự mong muốn ở các pháp ấy’ là như thế.

Bhikkhu satimā suvimuttacitto 'ti - **Bhikkhū** 'ti puthujjanakalyāṇako¹ vā bhikkhu sekho vā bhikkhu. **Satimā** 'ti “yā sati anussati –pe– sammāsati satisambojjhaṅgo ekāyanamaggo; ayaṃ vuccati sati. Imāya satiyā upeto –pe– so vuccati satimā. **Bhikkhu satimā suvimuttacitto** 'ti² paṭhamaṃ jhānaṃ samāpannassa nīvaraṇehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Dutiyamaṃ jhānaṃ samāpannassa vitakkavicārehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Tatiyamaṃ jhānaṃ samāpannassa pītiyā ca³ cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Catutthamaṃ jhānaṃ samāpannassa sukhadukkhehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Akāsānañcāyatanaṃ samāpannassa rūpasaññāya paṭighasaññāya nānattasaññāya cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Viññāṇañcāyatanaṃ samāpannassa ākāsānañcāyatanaññāya cittaṃ –pe– Ākiñcaññāyatanaṃ samāpannassa viññāṇañcāyatanaññāya cittaṃ –pe– Nevasaññānāsaññāyatanaṃ samāpannassa ākiñcaññāyatanaññāya cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Sotāpannassa sakkāyaditṭhiyā vicikicchāya silabbataparāmāsā ditṭhānusayā vicikicchānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Sakadāgāmiṃsa oḷārikā kāmarāgānusayā paṭighānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Anāgāmiṃsa aṇusahagatā⁴ kāmarāgasaññojanā⁵ paṭighasaññojanā aṇusahagatā kāmarāgānusayā paṭighānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttaṃ. Arahato rūparāgā arūparāgā mānā uddhaccā avijjāya mānānusayā bhavarāgānusayā avijjānusayā tadekaṭṭhehi ca kilesehi bahiddhā ca sabbanimittehi cittaṃ muttaṃ vimuttaṃ suvimuttan 'ti - bhikkhu satimā suvimuttacitto.

Kālena so sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno 'ti - **Kālenā** 'ti uddhate citte samādhissa⁶ kālo, samāhite citte vipassanāya kālo.

1. *Kāle paggaṇhāti cittaṃ niggaṇhāti punāpare,⁷
sampaṃsati kālena kāle cittaṃ samādahe,⁸
ajjhupekkhati⁹ kālena so yogi kālakovido.*
2. *Kimhi kālamhi paggāho kimhi kāle viniggaho,
kimhi paṃsaṇākālo samathakālo ca kīdiso,
upekkhākālaṃ cittassa kathaṃ dasseti yogino?*

¹ kalyāṇaputhujjano - Syā, PTS.

² so vuccati satimāti bhikkhu satimā. suvimuttacittoti - Syā, PTS.

³ pītiyā - Syā, PTS.

⁴ anusahagatā - Ma.

⁵ kāmarāgā saññojanā - PTS.

⁶ samathassa - Ma, Syā, PTS.

⁷ athāpare - Syā, PTS.

⁸ samādahati - Syā, PTS.

⁹ ajjhupekkhati - PTS.

Vị tỳ khuru có niệm, có tâm khéo được giải thoát - Vị tỳ khuru: là vị tỳ khuru phạm nhân tốt lành hoặc vị tỳ khuru là bậc Hữu Học. **Có niệm:** Niệm là sự tùy niệm, –nt– chánh niệm, niệm giác chi, con đường độc đạo; điều này được gọi là niệm. Người đã tiến đến niệm này, –nt– người ấy được gọi là có niệm. **Vị tỳ khuru có niệm, có tâm khéo được giải thoát:** Đối với vị thể nhập sơ thiền, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi các pháp che lấp. Đối với vị thể nhập nhị thiền, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi tâm và tứ. Đối với vị thể nhập tam thiền, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi hỷ. Đối với vị thể nhập tứ thiền, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi lạc và khổ. Đối với vị thể nhập không vô biên xứ, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi sắc tướng, bất bình tướng, dị biệt tướng. Đối với vị thể nhập thức vô biên xứ, tâm –nt– khỏi không vô biên xứ tướng. Đối với vị thể nhập vô sở hữu xứ, tâm –nt– khỏi thức vô biên xứ tướng. Đối với vị thể nhập phi tướng phi phi tướng xứ, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi vô sở hữu xứ tướng. Đối với vị Nhập Lưu, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi sự nhận thức sai trái về thân, sự hoài nghi, sự bám víu vào giới và phạm sự, tà kiến tiềm ẩn, hoài nghi tiềm ẩn, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị Nhất Lai, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất thô thiển, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị Bất Lai, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi sự ràng buộc của ái dục và sự ràng buộc của bất bình có tính chất vi tế, ái dục tiềm ẩn và bất bình tiềm ẩn có tính chất vi tế, và các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy. Đối với vị A-la-hán, tâm được thoát khỏi, được giải thoát, khéo được giải thoát khỏi ái sắc, ái vô sắc, ngã mạn, phóng dật, vô minh, ngã mạn tiềm ẩn, hữu ái tiềm ẩn, vô minh tiềm ẩn, các phiền não cộng trú với mỗi pháp ấy, và mọi hiện tướng ở bên ngoài; - ‘vị tỳ khuru có niệm, có tâm khéo được giải thoát’ là như thế.

Vị ấy, đúng thời điểm, trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp - Đúng thời điểm: Khi tâm bị phóng túng là thời điểm của (tu tập) định, khi tâm đã được định tĩnh là thời điểm của minh sát.

1. *Vị nỗ lực tâm vào thời điểm (này) và kiềm chế tâm vào thời điểm khác, khích lệ tâm đúng thời điểm, tập trung tâm vào thời điểm (thích hợp), hành xả đúng thời điểm, vị hành giả ấy là người rành rẽ về thời điểm.*

2. *Việc nỗ lực là vào thời điểm nào? Việc kiềm chế là vào thời điểm nào? Thời điểm cần khích lệ là vào thời điểm nào? và thời điểm của vắng lặng là thời điểm như thế nào? Làm thế nào giúp cho các hành giả nhìn thấy thời điểm hành xả của tâm?*

3. *Līne cittaṃhi paggāho uddhataṃhi hi niggaho,¹
nirassādagataṃ cittaṃ sampahaṃseyya tāvade.*
4. *Sampahaṭṭhaṃ yadā cittaṃ alīnaṃ bhavatanuddhataṃ,²
samathanimittassa so kālo³ ajjhataṃ ramaye mano.*
5. *Etena mevupāyena⁴ yadā hoti samāhitaṃ,
samāhitaṃ cittamaññāya⁵ ajjupekkheyya tāvade.*
6. *Evaṃ kālavidū dhīro kālaññū kālakovido,
kālena kālaṃ cittaṃ nimittamupalakkhaye ”ti.*

Kālena so sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno ’ti - ‘Sabbe saṅkhārā aniccā ’ti sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno. ‘Sabbe saṅkhārā dukkhā ’ti sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno. ‘Sabbe dhammā anattā ’ti sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno -pe- ‘Yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ ’ti sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno ’ti - kālena so sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno.⁶

Ekodibhūto vihane tamaṃ soti bhagavā ’ti - **Ekodī** ’ti ekaggacitto avikkhittacitto avisāhaṭamānaso⁷ samatho samādhindriyaṃ samādhibalaṃ sammāsamādhi⁸ ’ti ekodibhūto. **Vihane tamaṃ so** ’ti rāgatamaṃ dosatamaṃ mohatamaṃ diṭṭhitamaṃ mānatamaṃ⁹ kilesatamaṃ duccaritatamaṃ andhakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ aññānakaraṇaṃ paññānirodhikaṃ vighāta-pakkhikaṃ anibbānasaṃvattanikaṃ haneyya vihaneyya pajaheyya vinodeyya byantīkareyya anabhāvaṃ gameyya.

¹ viniggaho - Ma, Syā, PTS.

² bhavatinuddhataṃ - Ma, Syā, PTS.

³ samathassa ca so kālo - Ma, Syā; samathassa ca kālo - PTS.

⁷ avihatamānaso - PTS.

⁴ etena yeva pāyena - PTS; eteneva upāyena - Sīmu 2. ⁹ mānatamaṃ diṭṭhitamaṃ - Syā, PTS.

⁵ samāhitacittamaññāya - Ma, PTS; samāhitaṃ cittapaññāya - Syā.

⁶ ’ti - kālena so sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno - itipāṭho Ma, Syā, PTS potthakesu na dissate.

⁸ samatho samādhindriyaṃ samādhibalaṃ sammāsamādhi - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

3. Khi tâm bị lui sụt là (thời điểm của) việc nỗ lực, nhưng khi tâm bị phóng túng là (thời điểm của) việc kiềm chế, khi tâm đi đến sự không hứng thú, vào khi ấy nên khích lệ tâm.

4. Vào lúc tâm đã được khích lệ, không bị lui sụt, không bị phóng túng, thời điểm ấy là của sự vắng lặng và của ấn chứng, tâm thích thú ở bên trong (của đề mục).

5. Theo đúng phương thức này, vào lúc (tâm) được định tĩnh, sau khi nhận biết tâm đã được định tĩnh, nên hành xả tâm vào khi ấy.

6. Vị sáng trí, hiểu rõ về thời điểm, biết về thời điểm, rành rẽ về thời điểm nên suy xét ấn chứng của tâm đúng thời điểm, thuận theo thời điểm.

Vị ấy, đúng thời điểm, trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp: trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp rằng: “Tất cả các hành là vô thường;” trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp rằng: “Tất cả các hành là khổ;” trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp rằng: “Tất cả các pháp là vô ngã;” –nt– trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp rằng: “Điều gì có bản tánh được sanh lên, toàn bộ điều ấy đều có bản tánh hoại diệt;” - ‘vị ấy, đúng thời điểm, trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp’ là như thế.

Có trạng thái chuyên nhất (của tâm), vị ấy có thể diệt trừ sự tầm tối, (đức Thế Tôn nói vậy) - Có trạng thái chuyên nhất (của tâm): có tâm được nhất điểm, có tâm không bị tán mạn, có tâm ý không bị phân tán, có sự vắng lặng, có tuệ quyền, có tuệ lực, có chánh định; - ‘có trạng thái chuyên nhất (của tâm)’ là như thế. **Vị ấy có thể diệt trừ sự tầm tối:** là có thể tiêu diệt, có thể diệt trừ, có thể dứt bỏ, có thể xua đi, có thể làm chấm dứt, có thể làm cho không còn hiện hữu tất cả sự tầm tối bởi luyện ái, sự tầm tối bởi sân hận, sự tầm tối bởi si mê, sự tầm tối bởi tà kiến, sự tầm tối bởi ngã mạn, sự tầm tối bởi ô nhiễm, sự tầm tối bởi uế hạnh, sự tạo ra tầm tối, sự làm cho mù mắt, sự tạo ra vô trí, sự diệt tận tuệ, đem đến sự buồn phiền, không vận hành đến Niết Bàn.

Bhagavā 'ti gāravādhivacanam. Api ca, bhaggarāgoti bhagavā; bhaggadosoti bhagavā; bhaggamohoti bhagavā; bhaggamānoti bhagavā; bhaggadiṭṭhīti bhagavā; bhaggakaṇṭhakoti bhagavā; bhaggakilesoti bhagavā; bhaji vibhaji pavibhaji¹ dhammaratananti bhagavā; bhavānam antakaroti bhagavā; bhāvitakāyoti bhagavā, bhāvitasīlo bhāvitacitto² bhāvitapaññoti bhagavā; bhaji vā bhagavā araññe vanapatthāni³ pantāni senāsanāni appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhaseyyakāni paṭisallānasārubbānīti bhagavā; bhāgī vā bhagavā cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā attharasassa dhammarasassa vimuttirasassa adhisīlassa adhicittassa adhipaññāyāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnam jhānānam catunnam appamaññānam catunnam arūpasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā aṭṭhannaṃ vimokkhānam aṭṭhannaṃ abhibhāyatanānam navannaṃ anupubbavīhārasamāpattinanti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ saññābhāvanānam dasannaṃ kaṣiṇasamāpattinānam ānāpānasatisamādhissa asubhasamāpattiyāti⁴ bhagavā; bhāgī vā bhagavā catunnam satipaṭṭhānānam catunnam sammappadhānānam catunnam iddhipādānam pañcannaṃ indriyānam pañcannaṃ balānam sattannaṃ bojjhaṅgānam ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassāti bhagavā; bhāgī vā bhagavā dasannaṃ tathāgatabalānam catunnam vesārajjanaṃ catunnam paṭisambhidānam channaṃ abhiññānam channaṃ buddhadhammānanti bhagavā. 'Bhagavā' ti netam nāmam mātārā kataṃ, na pītārā kataṃ, na bhātārā kataṃ, na bhaginiyā kataṃ, na mittāmaccehi kataṃ, na ñātisālohitehi kataṃ, na samaṇabrāhmaṇehi kataṃ, na devatāhi kataṃ, vimokkhantikametaṃ buddhānam bhagavantānam bodhiyā mūle saha sabbaññutaññaṇassa paṭilābhā sacchikā paññatti yadidaṃ bhagavā 'ti - ekodibhūto vihane tamaṃ soti bhagavā.

Tenāha bhagavā:

*“Etesu dhammesu vineyya chandaṃ
bhikkhu satimā⁵ suvimuttacitto,
kālena so sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno
ekodibhūto vihane tamaṃ so (ti bhagavā) ”ti).*

Soḷasamo sāriputtasuttaniddeso samatto.⁶

MAHĀNIDDEŚAPĀLI NIṬṬHITĀ.

--ooOoo--

¹ paṭivibhaji - Syā, PTS.

² bhāvitasīlo ti bhāvitacitto ti - Syā, PTS.

³ araññāvanapatthāni - Ma, Syā, PTS.

⁴ arūpasamāpattiyāti - PTS.

⁵ satimā - Syā, PTS.

⁶ Sāriputtasuttaniddeso soḷasamo. Aṭṭhakavaggikamhi soḷaso suttaniddesā samattā - Ma; Soḷasamo sāriputtasuttaniddeso. Aṭṭhakavaggikamhi soḷaso suttaniddesā samattā - Syā, PTS.

Đức Thế Tôn: là từ xưng hô với sự tôn kính. Thêm nữa, ‘vị có luyện ái đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có sân hận đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có si mê đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ngã mạn đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có tà kiến đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có cây gai đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có ô nhiễm đã được phá vỡ’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã phân phát, đã phân chia, đã phân phối Pháp bảo’ là đức Thế Tôn; ‘vị thực hiện sự chấm dứt các hữu’ là đức Thế Tôn; ‘vị có thân đã được tu tập, có giới đã được tu tập, có tâm đã được tu tập, có tuệ đã được tu tập’ là đức Thế Tôn; ‘vị đã thân cận các khu rừng, các nơi heo hút, các chỗ trú ngụ xa vắng có ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về y phục, đồ ăn khất thực, chỗ nằm ngồi, và vật dụng là thuốc men chữa bệnh’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về vị của mục đích, về vị của Pháp, về vị của giải thoát, về thắng giới, về thắng tâm, về thắng tuệ’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn thiền, về bốn vô lượng (tâm), về bốn sự thể nhập vô sắc’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về tám giải thoát, về tám thắng xứ (của thiền), về chín sự thể nhập và an trú theo tuần tự’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười sự tu tập về tướng, về mười sự thể nhập các đề mục *kasīna*, về định niệm hơi thở vào - hơi thở ra, về sự thể nhập các đề mục tử thi’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về bốn sự thiết lập niệm, bốn chánh căn, bốn nền tảng của thần thông, năm quyền, năm lực, bảy yếu tố đưa đến giác ngộ, đạo lộ thánh thiện tám chi phần’ là đức Thế Tôn; ‘vị có dự phần hoặc sở hữu về mười Như Lai lực, về bốn pháp tự tin, về bốn tuệ phân tích, về sáu thắng trí, về sáu pháp của đức Phật’ là đức Thế Tôn. Tên gọi ‘Thế Tôn’ này không do mẹ tạo ra, không do cha tạo ra, không do anh (em) trai tạo ra, không do chị (em) gái tạo ra, không do bạn bè hoặc thân hữu tạo ra, không do các thân quyến và những người cùng huyết thống tạo ra, không do các Sa-môn hoặc Bà-la-môn tạo ra, không do chư Thiên tạo ra, sự tận cùng của giải thoát này là sự quy định thuộc về chư Phật Thế Tôn do sự đạt được, do sự chứng ngộ trí Toàn Tri ở cõi cây Bồ Đề, tức là ‘đức Thế Tôn;’ - ‘có trạng thái chuyên nhất (của tâm), vị ấy có thể diệt trừ sự tăm tối, (đức Thế Tôn nói vậy)’ là như thế.

Vì thế, đức Thế Tôn đã nói rằng:

“Vị tỳ khưu có niệm, có tâm khéo được giải thoát, nên loại bỏ sự mong muốn ở các pháp ấy. Vị ấy, đúng thời điểm, trong khi suy xét toàn diện một cách đúng đắn về Giáo Pháp, có trạng thái chuyên nhất (của tâm), vị ấy có thể diệt trừ sự tăm tối,” (đức Thế Tôn nói vậy).

Diễn Giải Kinh về Sāriputta được đầy đủ - phần thứ mười sáu.

ĐẠI DIỄN GIẢI ĐƯỢC CHẤM DỨT.

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye
MAHĀNIDDESAPĀḶI – ĐẠI DIỄN GIẢI
PHÂN PHỤ CHÚ

- **Chín thể loại của Giáo Pháp:** Ở tài liệu *Saddhammasaṅgaha - Diệu Pháp Yếu Lược* có lời giải thích chi tiết về chín thể loại này như sau: “Thế nào là có chín phần khi nói về Thế (*aṅga*)? Bởi vì toàn bộ gồm có chín hình thức khác biệt, đó là *sutta*, *geyya*, *veyyākaraṇa*, *gāthā*, *udāna*, *itivuttaka*, *jātaka*, *abbhūtaḍḍhamma*, *vedalla*. Trong trường hợp này, *Ubhatovibhaṅga*, *Niddesa*, *Khandhaka*, *Parivāra*, các bài kinh *Maṅgalasutta*, *Ratanasutta*, *Nalakasutta*, *Tuvaṭṭakasutta* trong *Suttanipāta - Kinh Tập*, và các lời dạy của đấng Như Lai có tựa đề là Kinh (*suttaṃ*) thì được xếp vào thể *SUTTA*. Các bài Kinh có xen các bài kệ vào được biết là thể *GEYYA*; đặc biệt toàn bộ *Thiên Có Kệ (Sagāthāvagga)* trong *Kinh Tương Ưng Bộ* là thể *GEYYA*. Toàn bộ Tạng Vi Diệu Pháp, các bài kinh không có xen các bài kệ, và các lời dạy khác của đức Phật không thuộc tám loại trên được xếp vào thể *VEYYĀKARAṆA*. *Kinh Pháp Cú*, *Trường Lão Tăng Kệ*, *Trường Lão Ni Kệ*, các bài có tên là kinh nhưng chỉ là kệ trong *Suttanipāta - Kinh Tập* thì được xếp vào thể *GĀTHĀ*. Tám mươi hai bài kinh liên quan đến các bài kệ do tuệ giác hoan hỷ được xếp vào thể *UDĀNA*. Một trăm mười hai bài kinh được giới thiệu bằng: “*Vuttaṃ h’ etaṃ Bhagavatā tī*” (Đức Thế Tôn thuyết về điều ấy như vậy) thì được xếp vào thể *ITIVUTTAKA*. Năm trăm năm mươi bài kinh Bốn Sanh bắt đầu bằng Bốn Sanh *Apannaka* được xếp vào thể *JĀTAKA*. Tất cả các bài kinh liên quan đến pháp kỳ diệu phi thường và được giới thiệu như sau: “*Nāyācā tīyācā, cō bhōvācā, cō bhōvācā, cō bhōvācā*” được xếp vào thể *ABBHŪTADHAMMA*. Tất cả các bài kinh được hỏi và được liên tục ghi nhận trong sự hiểu biết và hoan hỷ như các bài kinh *Cullavedalla*, *Mahāvedalla*, *Sammādiṭṭhi*, *Sakkapañhā*, *Saṅkhāra-bhājanīya*, *Mahāpunṇama*, v.v...được xếp vào thể *VEDALLA*. Như thế khi đề cập đến Thế thì có chín phần” (*Saddhammasaṅgaha - Diệu Pháp Yếu Lược*, Chương I, câu 28).

- **Lokadhātu – Thế giới:** tức là *cakkavāla* – vũ trụ, thái dương hệ (Nidda. ii, 383). Trung tâm của vũ trụ là núi *Sineru*, xung quanh núi *Sineru* là bảy rặng núi có tên theo thứ tự là *Yugan-dhara*, *Isadhara*, *Karavīka*, *Sudassana*, *Nemindhara*, *Vinataka*, và *Assakanna*. Thuộc về vũ trụ còn có mặt trăng, mặt trời, cõi Tam Thập, cõi A-tu-la, đại địa ngục *Avīci*, và bốn đại lục là *Jambudīpa*, *Aparagoyāna*, *Pubbavideha*, và *Uttarakuru* (xem *Pali Proper Name Dictionary*).

- **Năm sự cứng cõi của tâm** (*cetokhīlā*): là năm bản tánh cứng cõi của tâm đối với đức Phật, Giáo Pháp, Tăng Chúng, việc học tập, và các vị đồng phạm hạnh (Niddā. ii, 469). Năm sự cứng cõi của tâm là: nghi ngờ bậc Đạo Sư; nghi ngờ Giáo Pháp; nghi ngờ Hội Chúng; nghi ngờ việc học tập; bị bực tức, không hoan hỷ, có trạng thái tâm hằn học, có bản tánh cứng cõi đối với các vị đồng phạm hạnh (Xem Tạng Kinh, Trung Bộ, bài số 16, *Cetokhīlasuttam*).

- **Nhất thiên - Tiểu thế giới, Nhị thiên - Trung thế giới, Tam thiên - Đại Thiên thế giới:**

a/ 1.000 lần (*sahassī*, nhất thiên) thế giới (*lokadhātu*) là một tiểu thế giới (*cūlanikā lokadhātu*).

b/ 1.000 lần tiểu thế giới – 1.000 x 1.000 hay 1.000 lũy thừa hai (*dvisahassī*, nhị thiên) của thế giới – là một trung thế giới (*majjhimakā lokadhātu*).

c/ Theo cách tính trên, 1.000 lũy thừa ba (*tisahassī*, tam thiên) của thế giới và nhiều ngàn lần hơn nữa thì được gọi là đại thiên thế giới. Và thế gian bao gồm *koṭisatasahassacakkavāḷa* (10.000.000 x 100.000 vũ trụ) được nhìn thấy (Niddā. ii, 383). Ở đây, nhị thiên, tam thiên, đại thiên nên được hiểu theo nghĩa lũy thừa, nghĩa là 1.000 lũy thừa hai, 1.000 lũy thừa ba, và 1.000 lũy thừa của các số lớn hơn 3, chứ không phải là hai ngàn, ba ngàn, nhiều ngàn như nghĩa thông thường.

- **Phúc hành, phi phúc hành, bất động hành:** Phúc hành là hành vi tạo tác thiện có quả đưa đi tái sanh ở cõi người, các cõi Trời dục giới và sắc giới. Phi phúc hành là hành vi tạo tác bất thiện có quả đưa đi tái sanh ở bốn cõi khổ. Bất động hành là hành vi tạo tác thiện có quả đưa đi tái sanh ở vô sắc giới.

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye
MAHĀNIDDESAPĀLI – ĐẠI DIỄN GIẢI

GĀTHĀDIPĀDASŪCI - THƯ MỤC CÂU KỆ PĀLI

	Trang		Trang
A		A	
Akittayī vivaṭacakkhu	486	Abhibhū hi so anabhibhūto	554
Akkodhano asantāsī	292	Ayokapālamādittaṃ	562
Accayanti ahorattā	62, 166	Asatañca satañca ñatvā	
Ajjhattameva upasame	482	dhammaṃ	82, 462
Aññaṃ ito yābhivadanti		Assaddho akataññū ca	322
dhammaṃ	410		
Atisāradiṭṭhiyā so samatto	406	Ā	
Attadaṇḍā bhayaṃ jātaṃ	558	Āguṃ na karoti kiñci loke	276
Attanāva kataṃ pāpaṃ	46	Ātañkaphassena khudāya	
Attaṃ pahāya anupādiyāno	148	phuṭṭho	690
Atha tvaṃ pavitakkamāgamo	240	Āthabbaṇaṃ supinaṃ	
Atha satthāni kurute	208	lakkhaṇaṃ	526
Athāparaṃ pañca rajāni loke	720	Āmāya dāsā 'pi bhavanti h' eke	16
Adassanāto āyanti	60, 164	Āsāya kasate khettaṃ	356
Addasaṃ kāma te mūlaṃ	04, 42		
Anatthajanano doso	22, 500, 666	I	
Anatthajanano moho	22, 500, 666	Icehānidānā bhavasātabaddhā	42
Anatthajanano lobho	22, 500, 664	Idaṃ vadāmīti na tassa hoti	250
Anantarā ca ye bhaggā	60, 162	Idheva suddhiṃ iti	
Aniṭṭhurī ananugiddho	620	vādayanti	220, 410
Anidhānagatā bhaggā	60, 162		
Anibbattena na jāto	60, 162	U	
Anejassa vijānato	622	Uccāvacesu sayanesu	660
Annañca laddhā vasanañca kāle	704	Uttarāya ca bhittiyā	562
Annānamatho pānānaṃ	512	Udabindu yathāpi pokkhare	186
Appañhi etaṃ na alaṃ samāya	418	Udeti āpūراتi veti cando	172, 612
Appamāyu manussānaṃ	62, 166	Upayo hi dhammesu upeti vādaṃ	112
Appaṃ vata jīvitaṃ idaṃ	162	Upekkhako sadā sato	326
Abalā naṃ balīyanti	18	Ubhosu antesu vineyya chandaṃ	72

E		K	
Ekaṃ hi saccaṃ na dutiyamatthi	398	Kāle paggaṇḥati cittaṃ	724
Ekāyanaṃ jātikhayantadassī	644	Kiñcāpi tettaṃ jalate vimānaṃ	570
Eko pubbe caritvāna	200	Kinnu satto 'ti paccesi	616
Etañca dhammamaññāya	552	Kimhi kālamhi paggāho	724
Etadaññāya medhāvī	08	Kiṃsu asissaṃ kuvaṃ vā	
Etamādinavaṃ ñatvā	214	asissaṃ	700
Etādisaṃ ce ratanaṃ na icchasi	250	Kuto pahūtā kalahā vivādā	344
Ete ca ñatvā upanissitāti	386	Kuddho atthaṃ na jānāti	22,
Etena mevupāyena	726	500, 666	
Ete vivādā samaṇesu jātā	230	Kuhā thaddhā lapā siṅgī	172, 528
Etesu dhammesu		Kodhātīmānassa vasaṃ	
vineyya chandaṃ	722	na gacche	696
Ettāvattaggampi vadanti h' eke	384	Kodho mosavajjañca	
Evamādinavaṃ ñatvā	642	kathaṃkathā ca	362
Evampi viggayha vivādayanti	390	Kyāssa byappathayo assu	668
Evaṃ kālavidū dhīro	726		
Esā namuci te senā	132, 458		
		KH	
		Khettaṃ vatthum hiraññaṃ vā	14
O			
Okam pahāya aniketasārī	268,		
	270, 274	G	
Okkhittacakkhu na ca pādalolo	710	Gedhaṃ brūmi mahoghōti	600
Ovadeyyanusāseyya	718		
Osāne tveva byāruddhe	572	C	
		Cakkhūhi neva lolassa	502
K		Catukkaṇṇo catudvāro	562
Kati parissayā loke	662	Cirassaṃ vata passāma	614
Kathaṃdassī kathaṃsīlo	284	Cudito vacībhi satimābhinande	716
Kathaṃ sametassa		Cullāsīti sahasāni	60, 162
vibhoti rūpaṃ	378	Corā haranti rājāno	08
Kadariyā tapanā ghorā	562		
Kayavikkaye na tiṭṭheyya	532	CH	
Kasmā nu saccāni vadanti nānā	400	Chadanamhā samuṭṭhāya	562
Kaṃ so sikkhaṃ samādāya	678	Chandanidānāni piyāni loke	354
Kāmaṃ kāmayamānassa	02	Chando nu lokasmiṃ	
Kāmā te paṭhamā senā	132,	kutonidāno	358
	240, 458		
Kāmesu giddhā pasutā pamūḷhā	50	J	
Kāyamuniṃ vācāmunīṃ	82, 460	Jātavedasamo kāyo	562
		Jānāmi passāmi tatheva etaṃ	442

J		D	
Jiṇṇe rathasse maṇikuṇḍale ca	612	Diṭṭhe sute sīlavate mute vā	404
Jīvitam attabhāvo ca	60, 162	Diṭṭhena ce suddhi narassa hoti	118
Jhāyī na pādalolessa	514	Disvāna taṇhaṃ aratiṃ ragañca	248
T		Dukkameva hi sambhoti	618
Taṇhādutiyo puriso	642	Dūre santo pakāseti	632
Tattha sattā mahāluddā	562	Doso rajo na ca pana	
Tattha sikkhānugīyanti	586	reṇu vuccati	720
Tamupanissāya jigucchitaṃ vā	430	DH	
Tasmā jantu sadā sato	26	Dhonassa hi natthi kuhiñca loke	106
Tasmā hi sikkhetha idheva jantu	54	Dhono na hi tena maññati	186
Tassa ayomayā bhūmi	562	N	
Tassa ce kāmāyānassa	06	Na kappayanti na	
Tassāyaṃ pacchimakoṭi	30, 650	purekkharonti	134, 158
Tassīdha diṭṭhe va sute mute vā	154	Na ca katthiko siyā bhikkhu	538
Taṃ cāpi ganhaṃ		Na ca kenaci koci hāyati	62, 164
kusalā vadanti	146	Na cāhametaṃ tathiyanti brūmi	396
Taṃ buddhaṃ asitaṃ tādīṃ	644	Na tassa addiṭṭhamidhatthi kiñci	494, 640
Taṃ brūmi upasanto 'ti	334	Na tassa puttā pasavo	336
Tiṇakaṭṭhasamaṃ lokaṃ	616	Na te tato nikkhamituṃ	562
Te nibbutiṃ āsiṃsamānā		Na diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena	256
dadanti	594	Na paṇḍitā upadhisukhassa hetu	594
Te vādakāmā parisam vigayha	224	Na brāhmaṇassa	
Tesaṃ maccuparetānaṃ	168	paraneyyamatthi	440
TH		Na brāhmaṇo aññato	
Theyyaṃ na kareyya		suddhimāha	120
na musā bhaṇeyya	692	Na brāhmaṇo kappamupeti	
D		saṅkhaṃ	448
Dakkhiṇāya ca bhittiyā	562	Na me diṭṭho ito pubbe	626
Dantaṃ nayanti samitiṃ	330	Na monena muni hoti	82, 462
Daharā ca mahantā ca	166	Na vedagū diṭṭhiyā na mutiyā	280
Diṭṭhāpi sutāpi te janā	174	Na saññasaññī na visaññasaññī	380
Diṭṭhiñca nissāya		Na samesu na omesu	624
anupucchamāno	264	Na hi etehi yānehi	330
Diṭṭhinivesā na hi svātivattā	104	Na heva saccāni bahūni nānā	402
Diṭṭhimpī lokasmiṃ		Nāmañca rūpañca paṭicca phasso	376
na kappayeyya	146	Nāsissaṃ na pivissāmi	94, 676

N	P
Nāhaṃ sahiṣṣāmi pamocanāya 46	Passāmi suddhaṃ paramaṃ
Nikkuhā nillapā dhīrā 172, 528	arogaṃ 116
Niddaṃ tandiṃ sahe thīnaṃ 590	Pāpāni parivajjeti 82, 462
Niddaṃ na bahulikareyya 520	Piyappahūtā kalahā vivādā 348
Nidhīnaṃva pavattāraṃ 718	Piyā su lokasmiṃ kutonidānā 352
Nindāya nappavedheyya 530	Pucchāmi taṃ ādiccabandhuṃ 466
Nibbattānañca	Pubbāsave hitvā nave akubbaṃ 454
dhammānaṃ 60, 164	Pubbeva maccaṃ
Nirāsatti anāgate 300	vijahanti bhogā 170, 612
Nivissavādī na hi subbināyo 446	Purāṇaṃ nābhinandeyya 598
No ce kira diṭṭhiyā	Puratthimāya ca bhittiyā 562
na sutiyā na ñāṇena 260	Puratthimenapi dhāvanti 562
P	Purimaṃ pahāya aparaṃ sitā se 124
Pakappitā saṅkhatā yassa	Pekkhataññeva ñātīnaṃ 168
dhammā 100	PH
Pacchimāya ca bhittiyā 562	Phandamānaṃ pajaṃ disvā 564
Pajjena katena attanā 98	Phalānamiva pakkānaṃ 166
Pañcanna dhīro bhayānaṃ	Phassanidānaṃ sātaṃ asātaṃ 370
na bhāye 684	Phassena yadā phuṭṭhassa 508
Pañcamī thīnamiddhaṃ te 132, 458	Phasso nu lokasmiṃ kutonidāno 372
Paññaṃ purakkhatvā	B
kalyāṇapīti 698	Bāhetvā sabbapāpakāni 120
Paṇḍitoti samaññāto 210	BH
Patirūpako mattikākuṇḍalova 632	Bhikkhuno vijigucchato 658
Patilīnacarassa bhikkhuno 178	M
Patilīno akuhako 302	Magadhaṃ gatā kosalaṃ gatā 704
Patthayamānassa hi jappitāni 432	Maccunābbhāhato loko 570
Paradhammikānampi	Majjhe yathā samuddassa 484
na santaseyya 688	Mamāyite passatha
Paramanti diṭṭhīsu paribbasāno 140	phandamāne 70
Parassa ce	Maraṇenapi taṃ pahīyati 170
dhammamanānujānaṃ 392	Mūlaṃ papañcasañkhāyāti
Parassa ce vambhayitena hīno 438	bhagavā 472
Parassa ce hi vacasā nihīno 408	Mūḷho atthaṃ
Passaṃ naro dakkhati	na jānāti 22, 500, 666
nāmarūpaṃ 444	
Pasaṃsito vā pana tattha hoti 232	
Passāmi loke pariphandaṃnaṃ 64	

M		R	
Methunamanuyuttassa	190, 196	Rāgo ca doso ca ito nidānā	22,
Mosavajje na niyyetha	546, 594		500, 666
Moho rajo na ca pana		Rāgo rajo na ca pana	
reṇu vuccati	720	reṇu vuccati	720
		Rittassa munino carato	218
Y		L	
Yathā ninnā pavattanti	60, 162	Lābhakamyā na sikkhati	322
Yathāpi aṅgasambhārā	616	Lābho alābho ayaso yaso ca	572
Yathāpi kumbhakārassa	166	Lābho siloko sakkāro	132, 458
Yadattanī passati ānisaṃsaṃ	142	Line cittamhi paggāho	726
Yantaṃ apucchimha akittayī no	382	Lobho doso ca moho ca	22, 500, 666
Yamassa vādaṃ parihīnamāhu	228	Luddho atthaṃ	
Yamāhu dhammaṃ		na jānāti	22, 500, 666
paramanti eke	434	V	
Yamāhu saccaṃ tathiyanti eke	396	Vadanti ve duṭṭhamanāpi eke	86
Yaso kitti ca yā pubbe	202	Varamassatarā dantā	330
Yassa natthi idaṃ meti	614	Vijigucchamānassa	
Yassa nissayatā natthi	332	yadidaṃ phāsu	682
Yassa loke sakaṃ natthi	342	Vidhāsu na vikampanti	330
Yassindriyāni bhāvitāni	330	Vinicchayā yāni pakappitāni	254
Yassūbhayante		Vinicchaye thatvā sayam pamāya	414
paṇidhīdha natthi	150	Vivekaññeva sikkhetha	216
Yaṃ kiñci dhammabhijāññā	480	Visajja ganthāni munīdha loke	452
Yaṃ pubbe taṃ visosehi	608	Visenikatvā pana ye caranti	238
Yaṃ yaṃ disaṃ padhāvanti	562	Vitagedho amaccharī	340
Yā unnati sāssa vighātabhūmi	234	Vitatanho purā bhedā	286
Yā kācimā sammutiyo puthujjā	420	Vedāni viceyya kevalāni	128, 280
Yutto kathāyaṃ parisāya majjhe	226	S	
Ye kecime diṭṭhiparibbasānā	416	Sakaṃ sakaṃ diṭṭhiparibbasānā	388
Ye diṭṭhimuggayha vivādayanti	236	Sakaṃ hi diṭṭhiṃ	
Yena naṃ vajjuṃ puthujjanā	336	kathamaccayeyya	88
Yena sallena otiṇṇo	574	Sakaṃ hi dhammaṃ	
Ye niruddhā marantassa	60, 162	paripuṇṇamāhu	436
Yeneva bālōti paraṃ dahāti	404	Sakāyane vāpi daḷhaṃ vadāno	412
Yehi vivitto vicareyya loke	274	Saṅkappehi pareto so	206
Yo attano silavatāni jantu	92	Sace cuto silabbatato hoti	424
Yo kāme parivajjeti	08		
Yodha kāme accatari	606		
Yo ve kāle asampatte	718		

S		S	
Saccanti so brāhmaṇo		Sa sabbadhammesu	
kiṃ vadeyya	266	visenibhūto	132, 458
Saccā avokkamaṃ muni	602	Sātaṃ asātañca kutonidānā?	368
Sacco siyā appagabbho	588	Sātaṃ asātanti yamāhu loke	360
Saññaṃ pariññā vitareyya		Sātiyesu anassāvī	316
oghaṃ	80	Sādhu caritakaṃ	
Saññāvirattassa na santi ganthā	282	sādhu sucariṭaṃ	704
Satto guhāyaṃ		Sīmātigo brāhmaṇo tassa natthi	138
bahunābhichanno	32	Sīlabbataṃ cāpi pahāya sabbaṃ	428
Sadevakassa lokassa	630	Sīluttamā saññamenāhu	
Sadhammapūjā ca		suddhiṃ	422
panā tatheva	438	Suññato lokaṃ avekkhassu	616
Santo ca bhikkhu		Sutvā dūsito bahuṃ vācaṃ	550
abhinibbutatto	96	Suddhadhammasamuppādaṃ	616
Sandiṭṭhiyā ceva na vevadātā	394	Supinena yathāpi saṅgataṃ	174
Sabbattha munī anissito	182	Sūro yathā rājakhādāya puṭṭho	234
Sabbaso nāmarūpasmiṃ	610	Seyyo na tena maññeyya	482
Sabbo ādīpito loko	570	Sele yathā pabbatam	
Samatittikaṃ anavasesakaṃ	668	uddhaniṭṭhito	494, 640
Samantamasāro loko	568	Sokaparidevamaccharaṃ	176
Samo visesī udavā nihīno	266	Socanti janā mamāyite	168
Sampahaṭṭhaṃ yadā cittaṃ	726		
Sayaṃ samādāya vatāni jantu	126	H	
Sa ve vidvā sa vedagū	604	Heṭṭhato ca samuṭṭhāya	562

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye
MAHĀNIDDESAPĀḶI – ĐẠI DIỄN GIẢI

SAÑÑĀNĀMĀNUKKAMANIKĀ - THƯ MỤC DANH TỪ RIÊNG

	Trang		Trang
A		T	
Aggivessana	388, 416	Tigumba	212, 578
Āṅgaloḱa	212, 578	Tissametteyya	190, 192
Allasanda	212		
		DH	
Ā		Dhotaka	46
Ānanda	170, 618		
		N	
E		Navaka	212, 578
Eḷavaddhana	212, 578		
		P	
K		Paramagaṅgaṇa	212, 578
Kālamukha	212, 578	Paramayona	212, 578
Kosala	704	Parammukha	212, 578
		B	
G		Brahma	628
Gaṅgaṇa	212, 578		
Gotama	286, 468, 552		
Godāvari	02	BH	
Gonaddhā	08	Bharukaccha	212, 578
		M	
J		Magadha	704
Java	212, 578	Mahākaccāna	270
		Māgandīya	248, 250,
T			254, 270, 274
Takkasilā	212, 578	Mūlapada	212, 578
Takkola	212, 578	Metteyya	190, 192, 196, 198
Tambapaṇṇī	212, 578	Mogharāja	616
Tāmālī	212, 578		

	Y		S	
Yona		212, 578	Sāriputta	248, 320, 492,
	V			626, 630, 638, 644, 656,
Vaṅga		212, 578		660, 668, 678, 680, 682, 684
Verāpatha		212, 578	Suppāraka	212, 578
Vesuṅga		212, 578	Suratṭha	212, 578
			Suvaṇṇakūṭa	212, 578
	S		Suvaṇṇabhūmi	212, 578
Samaṇamaṇḍikāputta		422	Sāvatti	582

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye
MAHĀNIDDESAPĀḶI – ĐẠI DIỄN GIẢI

VISESAPADĀNUKKAMAṆIKĀ - THƯ MỤC TỪ ĐẶC BIỆT

	Trang		Trang
A		A	
Akappiyo	340	Aññaṃ ito yābhivadenti	410
Akittayī no	382	Aññaṃ taṃ pucchāma	384
Akittayī vivaṭacakkhu	486	Aññatra saññāya niccāni	402
Akukkuco	296	Aññamaññaṃ	62, 164,
Akubbamāno	72, 78, 420		180, 224, 284, 390
Akuhako	304	Aññamaññehi byāruddhe	566
Akuhaṃ gaṇimāgataṃ	644, 656	Aññasitā	224
Akuho	652	Aññassa dhammaṃ pana	
Akevalī te	410	hīnamāhu	436
Akevalī so	390	Aññena so sujjhati	118
Akkusalo	392	Aṇumpi	264
Akkodhano asantāsī	292	Atarī so visattikaṃ	334
Akkodhano lobhapāpaṃ	590	Aticca	166
Akkhāya vādaṃ parisāya		Atimāne ca no yuto	318
majjhe	232	Atimāne na tiṭṭheyya	592
Akkheyyaṃ	176	Atimāno	346, 592
Agatā disā	668	Ativelaṃ	718
Agāramunino	82, 462	Atisāradiṭṭhiyā so samatto	406
Agiddho	76, 278, 536	Atisitvā aññena vadanti	
Agocarō	670	suddhiṃ	444
Accatari	606	Atītaṃ nānusocati	300
Accantasuddhīti na te vadenti	136	Attagaraḥī	78
Accayeyya	90	Attañjaho nayidha	
Ajapathaṃ	214, 578	pakubbamāno	124
Ajeguccho	308, 314	Attadaṇḍā bhayaṃ jātaṃ	558
Ajjhattameva upasame	482	Attaṃ nirattaṃ na hi tassa atthi	114
Ajjhattaṃ	476	Attaṃ pahāya anupādiyāno	148
Ajjhattaṃ upasantassa	484	Attā	102, 114, 144, 336, 484

A		A	
Attā vāpi nirattā vā	336	Anattagarahi	456
Atthi pañhena āgamaṃ	656	Ananugiddho	620
Atha	208, 242, 520, 548, 574, 698, 720	Anabhibhūto	556
Atha kho so jarasāpi mīyati	166	Anariyadhammaṃ kusalā tamāhu	96
Atha ce sayamaṃ vedagū hoti dhīro	408	Anādiyānaṃ	154
Atha jīvitena paññāya	548, 550	Anānugiddho	76
Atha tvaṃ pavitakkamāgamo	242	Anānujānaṃ	392
Athappiyaṃ vā pana appiyaṃ vā	698	Anānupuṭṭho	94
Athavāpi diṭṭhaṃva sutamaṃ mutamaṃ vā	430	Anāriyaṃ	198
Athavāpi bahiddhā	480	Aniketacārī	702
Athavāpi samādhiṃ	502	Aniketasārī	272
Atha satthāni kurute	208	Aniṭṭhurī ananugiddho	620
Athassa suddhiṃ	424	Anissāya	260
Athāparaṃ pañca rajāni loke	720	Anissito	184, 332, 604
Athāparāni abhisambhaveyya	690	Anugijjhati	16
Athāsanesu sayanesu	520	Anuggahāya	254, 258
Athettha sallamaddakkhiṃ	574	Anuggaho uggaṇhanti maññe	454
Atho pasamaṃsampi labhanti tattha	418	Anutthunāti	230
Athopi ve saccamaṇā vadanti	86	Anuddhato	298
Adakkhi	444	Anupalitto	184
Adassaṃ	254	Anupayo so upayaṃ kimeyya	442
Adiṭṭhajotanā pucchā	466	Anupādiyāno	148, 472
Adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā	258, 262	Anupucchamaṇo	264
Adakkhiṃ	574	Anusikkhe	556
Addhā	04, 698	Anūpanīto sa nivesanesu	282
Addhā pītimano hoti	4	Anūpayamaṃ kena katham vadeyya	114
Adhicittasikkhā	56, 204, 366, 478	Anekarūpehi	482
Adhiṭṭhito	212	Anejassa	486, 622
Adhipaññāsikkhā	56, 478	Anejo	486, 620
Adhipātakā	688	Anokasārī	270
Adhivāsaseyya	692	Anoko	692
Adhisīlasikkhā	56, 204, 366, 478	Anositamaṃ	572
Adhosi so diṭṭhimidheva	114	Antamaṃ	128, 220, 280
Anagāramunino	462	Antā	74
		Anto	152
		Annaṃ	704
		Annañca laddhā vasanañca kāle	704
		Annānamatho pānānaṃ	512

A		A	
Aparaddhā	410	Aviruddho ca taṇhāya	324
Apāsadaṃ pañhavīmaṃsakā se	228	Avivādabhūmiṃ	420
Apāsadaṃmiṃ pana maṅku hoti	226	Avītataṇhā se	68, 430
Apihālu amaccharī	308	Avītivatto	142
Apuññaṃ	124	Avevadātā	100
Apurekkhataṃ	338	Asaññī	382
Apurekkharāno	274	Asatā ca na socati	342, 612
Appagabbho	588	Asantāsī	294
Appagabbho ajeguccho	308	Asantesu	452
Appaṅhi etaṃ na alaṃ samāya	418	Asaṃvindaṃ	618
Appaṅhidaṃ jīvitaṃ		Asātaṃ	360, 372
āhu dhīrā	60, 64	Asitaṃ	646
Appamatto	84, 556	Asissaṃ	702
Appasaddesu bhikkhu vihareyya	520	Asuddhiṃ	428
Appaṃ vata jīvitaṃ idaṃ	162	Asekhamunino	82, 462
Appiyā	184, 698	Asmi	474
Appodake	72, 566	Assā	16
Abandhano	608	Assutiyā	258
Abalā naṃ balīyanti	18		
Abbūḷhasallo	84	Ā	
Abhigajjameṭi paṭisūramicchaṃ	236	Ākāsaṃ	600
Abhijaññā	480	Ākāsaṃ na sito siyā	600
Abhinibbutatto	98	Āgataṃ	656
Abhinīto	210, 594	Āgato	630
Abhibhū hi so anabhībhūto	556	Āgamaṃ	656
Abhivadanti	410	Ājavaṃ brūmi jappaṇaṃ	602
Abhisambhave	668	Ātaṅkaphassena khudāya	
Abhisambhaveyya	690	phuṭṭho	690
Amaccharī	308, 340	Ātaṅkaphasso	690
Amanussapucchā	466	Ātāpī	522
Amamo careyya	72	Ātumā	96, 406, 482
Amāyo rittapesuno	588	Āthabbaṇaṃ supinaṃ	526
Ambujaṃ	276	Ādānaganthaṃ gathitaṃ visajja	136
Arati	574, 700	Ādiccabandhu	468
Aratiṃ sabhetha	700	Ādiyaticca dhammaṃ	106
Aritto	272	Ādīnaṃ	214
Alābhe ca na kuppatti	324	Ānisaṃsaṃ	102, 144
Avadāniyā te visame nivīṭṭhā	52	Āyasmā	192, 626
Avikatthī akukkuccho	294	Ārammaṇaṃ pakammaṇaṃ	602

Ā		U	
Āsanti	72, 300	Uggaṇhanti	450, 454
Āsaṃ na kubbanti	138	Uggayha	236, 276
Āsanaṃ	180,	Ugghāti	230
	520, 658, 682	Uccāvacaṃ gacchati saññasatto	128
Āsā	138, 356	Uccāvacesu sayanesu	660
Āsā ca niṭṭhā ca ito	356, 358	Uṇhaṃ	692
Āsā ca niṭṭhā ca kuto	354	Uttamaṃ naraṃ	286
		Uttariṃ kurute	142
		Udabindu yathāpi pokkhare	186
		Uda	628
		Udavā	266
		Udāhu aññampi vadanti etto	384
		Udāhu te takkamanussaranti	402
		Uddhaṃsarā	
		suddhimanutthunanti	430
		Uddhaṃ so lokasmiṃ	
		vivādameṭi	416
		Unnamaticca tena	232
		Upaccagā manti anutthunāti	230
		Upaṭṭhitā	424
		Upadhiviveko	38, 194, 216, 470
		Upanissitā	386
		Upayaṃ	420
		Upayo	112, 114, 282, 422
		Upayā	112, 114, 282, 422
		Upayo hi dhammsu upeti vādaṃ	112
		Upavādaṃ bhikkhu na kareyya	
		kuhiñci	534
		Upasantassa	484
		Upasantoti vuccati	286
		Upasanto carissasi	610
		Upasame	482
		Upātivatto	442
		Upekkhā	712
		Upekkhako	326, 452
		Upekkhako sadā sato	326, 330
		Upekkhatī uggaṇhanti maññe	450
		Upekkhamārabbha samāhitatto	712
		Ubhosu antesu vineyya chandaṃ	74
I			
Iceca	192, 626		
Iccāyasmā tisso metteyyo	192		
Iccāyasmā sārīputto	626		
Icchaṃ bhavanamattano	572		
Icchā	42, 376		
Icchānidānā	42, 44		
Icchānidāni	376		
Icchāyasantiyā	376		
Iti	170, 254, 262		
Iti disvā	170		
Iti māgandiyō	254, 262		
Iti me mano ahu	380		
Itihanti	98		
Ito ca nāddakkhi aṇumpi			
	saññaṃ	264	
Itonidānaṃ	372		
Idameva saccanti ca vādayanti	238,		
	418		
Idaṃ paṭikkosamakevali so	390		
Idaṃ vadāmīti na tassa hoti	250		
Idha	58, 152,		
	214, 424, 452		
Idha tosanatthaṃ	706		
Idha paṇḍitā se	384		
Idheva sikkhema athassa			
	suddhiṃ	424	
Idheva suddhiṃ iti vādayanti	222,		
	412		
Imeva kāme purimeva jappaṃ	50		
Irīyāno	606		

U		E	
Ussadaṃ bhikkhu na kareyya		Etesu dhammesu vineyya	
	kuhiñci 486		chandaṃ 722
Ussadā	100, 330, 486	Ettāvataggaṃ nu vadanti heke	384
		Ettāvataggampi vadanti heke	384
		Ettha	574
		Elam	276
		Elambujam kaṇṭakaṃ vāriyam	
			yathā 276
		Evamāhu	182
		Evampi titthyā puthuso nivittā	412
		Evampi titthyā puthuso vadanti	410
		Evampi viggayha vivādayanti	390,
			398, 436
		Evam	174, 186, 278, 486
		Evam t̥hito anejassa	486
		Evam pajānāti sa vedi	
			dhammaṃ 390
		Evam piyāyitaṃ janam	174
		Evam muni nopalippati	186
		Evam munī santivādo agiddho	278
		Evam vagguvado satthā	628
		Evam sametassa vibhoti rūpaṃ	382
		Evābhijhānaṃ paramanti ñatvā	116
		Esa khvassa mahāgedho	210
			O
		Oko	270
		Okkhittacakkhu na ca pādalo	710
		Ogham	80
		Oghatiṇṇassa pihayanti	220
		Otiṇṇo	578
		Osāne tveva byāruddhe	572
			K
		Kaṇṭako	276
		Kaṇhassa pakkhoti	696
		Kaṇho	696
		Kati parissayā loke	662
		Katthiko	538

K		K	
Kathaṅkathā	358	Kāmaṃ kāmayamānassa	02
Kathaṅkathāsallaṃ	576	Kāmaṃ bahuṃ passatu	
Kathaṅkathī ñaṇapathāya		appakaṃ vā	446
sikkhe	366	Kāmā	02, 08, 28, 40,
Kathaṃdassī	286		50, 218, 278, 334, 586, 606
Kathaṃ disvā nibbāti bhikkhu	472	Kāmāni parivajjaye	26
Kathaṃ nu	256	Kāmā hi loke na hi suppahāyā	40, 42
Kathaṃ viggāhikaṃ		Kāme ca loke ca anūpalitto	278
na kathayeyya	546	Kāme parivajjeti	08
Kathaṃ sametassa vibhoti		Kāmesu anapekkhino	218
rūpaṃ	380	Kāmesu anapekkhinaṃ	334
Kathaṃsīlo	286	Kāmesu gathitā pajā	220
Kathojjaṃ	224, 230	Kāmesu giddhā pasutā pamūlhā	50
Kandarā	660	Kāyaviveko	38, 194, 216, 468
Kapaṇo viya	206	Kālakataṃ	174
Kapīva sākhaṃ		Kālena so sammā dhammaṃ	724,
pamukhaṅgahāya	126		726
Kappaṃ neti akappiyo	340	Kiñcanaṃ	610
Kappā	134, 136,	Kiñci	472, 508
	154, 156, 340,	Kittayissāmi	564
	450, 462	Kitti	204
Kammañca sāvajjanavajjametaṃ	428	Kimevidaṃ muttakarīsapuññaṃ	248
Kammaṃ virādhayitvā	426	Kismiṃ asante na bhavanti hete	370
Kammāro rajatasseva		Kismiṃ asante	
niddhame	678	na mamattamatthi	374
Kayavikkaye na tiṭṭheyya	532	Kismiṃ vibhūte na phusanti	
Kalaho	344	phassā	374
Kalyāṇapīti	700	Kiṃ su asissaṃ kuvaṃ vā	
Kasmā	398, 400	asissaṃ	702
Kasmā na ekaṃ samaṇā vadanti	398	Kiṃ hi tumassa tena	444
Kasmā nu saccāni vadanti nānā	400	Kivanto	660
Kassaci	628	Kukkuccaṃ	296, 516, 714
Kaṃ tattha bāloti paraṃ		Kuto pahūtā kalahā vivādā	344, 346
daheyya	414	Kuto pahūtā te tadiṅgha brūhi	348
Kaṃ so sikkhaṃ samādāya	678	Kuppapaṭṭicasantiṃ	102
Kāni silabbatānassu	674	Kurute	142
Kāmapaṅko duraccayo	602	Kuvanto tattha bheravā	660
Kāmayamānassa	04	Kuvaṃ vā asissaṃ	702
Kāmayānassa	06	Kusalaṃ	718

K		G	
Kusalā	96, 98, 146, 234, 390, 394, 446	Giriguhā	660
Kusalā nu esī	690	Giyanti	586
Kusalāvadānā	224, 386, 392, 400, 424, 436	Guhā	32
Kuhiñci	88, 100, 108, 138, 486, 510, 534	Gedham brūmi mahoghoti	602
Kuhiṃ ca jappe	434	Gedho	50, 76, 178, 278, 340, 602, 620
Kenīdha lokasmiṃ	134, 154	Gocaro	670, 672, 674
Kodhātīmānassa vasam		GH	
na gacche	696	Ghaṭṭayantā	284
Kodho	358, 364, 530, 696	C	
Kyāssa byappathayo assu	668	Cakkhumā	632
Kyāssassu idha gocarā	670	Cakkhulolo	502, 710
		Cakkhūhi nevalolassa	502, 506
KH		Catuppadānaṃ	688
Khādaniyānaṃ	512	Caturo sahettha	
Khiḍḍā	522	paridevadhamme	700
Khīṇasote	72	Carato	218
Khilā	88	Caraṃ	84
Khudā	690	Carantaṃ	134
Khettam	16, 336	Caranti	240
Khemadassino	178	Care	430
Khemaṃ passati sabbadhi	624	Cittaviveko	38, 194, 216, 470
Khemābhipassaṃ		Cintayanto	242
avivādabhūmiṃ	420	Cutūpapāto idha yassa natthi	432
		Cudito vacībhi satimābhinande	716
G		CH	
Gacchato agataṃ disaṃ	668	Chattapathaṃ	214, 578
Gaṇimāgataṃ	656	Chandagū	454
Gaṇī	630, 656	Chandajātassa jantuno	06
Gathitaṃ	136	Chandanidānāni piyāni loke	354, 356
Gathitā	586	Chandānunito ruciyā nivīṭṭho	90
Ganthā	136, 334, 452	Chando	74, 354, 722
Ganthā tassa na vijjanti	334	Chando nu lokasmiṃ	
Gabbhakaraṇaṃ	528	kutoniḍāno	358
Gavāssaṃ dāsaporisaṃ	16	Chinnasoto abandhano	608
Gāmakathāya āvaraye sotaṃ	506		
Gāme ca nābhisajjeyya	534, 536		

J		ṬH	
Jaññā	58, 110, 522, 588, 704	Ṭhito	486
Jaṇṇupathaṃ	214, 578		
Janavādadhammāya		Ḍ	
na cetayeyya	720	Ḍaṃsādhipātāna sirimṣapānaṃ	688
Janam passatha medhagaṃ	564		
Janā	168, 174, 720	T	
Jantu	26, 58, 94, 128, 142, 362, 416	Takkāsayam	714
Jantuno	06, 176	Tañcāpi ganthaṃ	146
Jappanā	432, 602	Tañhā	68, 324, 332, 430, 476
Jappaṃ	50	Tato nam dukkhamanveti	24
Jappitāni	432	Tañhāmamattaṃ	70
Jappe	434	Tattha	144, 222, 232, 414, 448
Jarasā	166	Tattha sikkhānugiyanti	586
Jalam	276	Tathaddasā	448
Jāgariyam bhajeyya	522	Tathā vadānaṃ	118
Jānāmi passāmi tatheva etaṃ	442	Tathāvidho	40, 208
Jīvitam	60, 64, 162, 166	Tathiyam	396, 398
Jīvitena	550	Tatheva etaṃ	442
		Tadiṅgha brūhi	384
JH		Tadeva	144
Jhānānuyutto bahujāgarassa	712	Tadeva pāvā	406
Jhāyī na pādalolessa	514	Tandiṃ	522, 590
		Tandiṃ māyam hassam	
		khiddam	522, 524
Ñ		Tamariyadhammaṃ	98
Ñatvā	138, 332, 368, 450, 604	Tamaṃ	640, 726
Ñatvā ca so sammutiyo		Tamānisamsam pabrūmi	622
puthujjā	450	Tamāhu aññe tuccham musāti	398
Ñatvā dhammaṃ anissito	332, 604	Tamupanissāya jigucchitaṃ vā	430
Ñatvā pavuttā samaṇena		Tamūpanissāya pahoti chando	360
dhammā	368	Tameva dassiṃ vivaṭam	
Ñatvā muni nissaye so vimaṃsī	386	carantaṃ	134
Ñatvā vimutto na vivādameti	388	Tameva sallamabbuyha	584
Ñāṇapathāya	366	Tameva hīnanti panāhu aññe	434
Ñāṇabandhu	450	Tammayo	280
Ñāṇena vā silavatena vāpi	148	Tasathāvarāni	694
Ñāṇena vā so pajahāti dukkham	118	Tasā	694
Ñāṇepi so nissayam no karoti	150		
Ñātapariññā	74, 80, 596		

T	T
Tasmā 26, 54, 88, 104, 142, 146, 178, 264, 338, 396, 400, 442, 556	Tādī 160, 652
Tasmā jantu sadā sato 26	Tāsaṃ vinayā sadā sato sikkhe 476, 478
Tasmā tuvaṃ momūhato dahāsi 264	Tikicchā 528
Tasmā na ekaṃ samaṇā vadanti 400	Tiṭṭhaṃ naro mohanasmim pagāḷho 34
Tasmā naro tesu nivasanesu 104	Titthiyā 410
Tasmā munayo pariggahaṃ hitvā 178	Tisso 192
Tasmā munī natthi khilo kuhiñci 88	Tiraṇapariññā 76, 80, 598
Tasmā vādesu nejati 338	Tīsu vidhāsu avikampamaṇo 266
Tasmā vivādāni avītivatto 142	Tumassa 444
Tasmā vivādāni upātivatto 442	Tumo sahā hoti nihīnapañño 408
Tasmā hi tassa bhagavato sāsane 556	Tusitā gaṇimāgato 630
Tasmā hi diṭṭhaṃ va suttaṃ muttaṃ vā 146	Te uggahāyanti nirassajanti 126
Tasmā hi bālota paraṃ dahanti 396	Te kāmā parihāyanti 06, 08
Tasmā hi sikkhetha idheva jantu 54	Te janā 174
Tasmiṃ paridevamaccharaṃ 184	Te tvaṃ vadassu na hi tedha atthi 238
Tassa 06, 138, 140, 152, 154, 290, 330, 334, 336, 338	Te duppamuñcā na hi aññaṃokkhā 44
Tassa ce kāmayānassa 06	Te na taranti saṅgaṃ 126
Tassa ce taṃ samijjhati 04	Tena seṭṭho na maññetha 218
Tassa natthi purekkhataṃ 290	Tenātumānaṃ kusalota cāha 406
Tassa no santi ussadhā 330	Te pahāya tare oghaṃ 26
Tassa bhagavato sāsane 556	Te vādakāmā 224
Tassīdha natthi paramuggahītaṃ 140	Te visame nivīṭṭhā 54
Tassīdha diṭṭheva sute mute vā 154	Te ve muni brūsi anuggahāya 254
Taṃ jānissāma iti me mano ahu 380	Tesaṃ na koci parihīnapañño 394
Taṃ tassa apurekkhataṃ 338	Tesaṃ paneke samayaṃ vadanti 386
Taṃ te pavekkhāmi yathā pajānaṃ 684	Tesu tvaṃ kiṃ labhetho pasūra 240
Taṃ nissito kuppapaṭiccasantiṃ 102	Tesu nivasanesu 104
Taṃ buddhaṃ asitaṃ tādiṃ 646	TH
Taṃ brāhmaṇaṃ diṭṭhimanādiyānaṃ 154	Thale tiṭṭhati brāhmaṇo 602
Taṃ brūmi upasanto 334	Thāvarā 694
Taṃ me gotama pabrūmi 286	Thiso bandhū puthū kāme 16
Tādiṃ 646	Thīnaṃ 590
	Thunanti 400
	Theyyaṃ na kareyya 694

D		D	
Daṇḍā	558	Disvā	138, 204,
Dahāsi	264		446, 566, 568, 574
Daheyya	414	Disvāna taṇhaṃ aratiṃ ragañca	248
Darīpathaṃ	214, 578	Disvāna vā ñassati tānimeva	446
Dāsā	16	Disvā maṃ bhayamāvisi	568
Diṭṭhasaṃsandanaṃ puccā	466	Disvā me aratī ahu	574
Diṭṭhaṃ	132, 146,	Dukkhamanveti	24
	404, 430, 458	Dukkhaṃ vata settha kuvajja	
Diṭṭhā	174		sessam 702
Diṭṭhāpi sutāpi te janā	174	Dukkūpanitā paridevayanti	54
Diṭṭhigatāni	70, 102,	Duddasaṃ hadayassitaṃ	574
	114, 150, 242,	Duppamuñcā	44
	254, 276, 280, 302, 396	Dummocayā	44
Diṭṭhiñca nissāya		Duraccayaṃ	606
	anupucchamāno	Duve vivādassa phalāni brūmi	420
	264	Dūre vivekā hi tathāvidho so	38, 40
Diṭṭhinivesā na hi svātivattā	104	Dūsito	550
Diṭṭhiparibbasānā	418	Dosasallaṃ	574
Diṭṭhimamattaṃ	70		
Diṭṭhimpi lokasmiṃ		DH	
	na kappayeyya	Dhammamaññāya	552
	148	Dhammaṃ	106, 390,
Diṭṭhimpi so na pacceti kiñci	150		410, 434, 436
Diṭṭhiyā eke paccenti suddhiṃ	262,	Dhammā	100, 158
	444	Dhammāpi tesam na	
Diṭṭhisallaṃ	576		paṭicchitāse 158
Diṭṭhisārī	450	Dhammesu ca na gacchati	344
Diṭṭhiṃ	114	Dhammesu niccheyya	
Diṭṭhīsu ca na nīyati	302		samuggahītaṃ 104,
Diṭṭhī hi tesampi tathā samattā	394		152, 250, 442
Diṭṭhīhi diṭṭhiṃ avirujjhamānā	240	Dhīrā	64
Diṭṭhīhi naṃ pāva tathā		Dhīrehi	256
	vadānaṃ	Dhīro	78, 388, 408, 454, 686
	118	Dhonassa hi natthi kuhiñci loke	106
Diṭṭhī hi sā tassa tathā samattā	408	Dhonā	242
Diṭṭhena ce suddhi narassa hoti	118	Dhonenā yugaṃ samāgamo	242,
Diṭṭhena saṃsuddhi			244
	narassa hoti	Dhono	110, 188
	116	Dhono na hi tena maññati	188
Diṭṭhe sute khantimakubamāno	422		
Diṭṭhe sute sīlavate mute vā	404		
Dibbena cakkhunā	488		
Disā sabbā sameritā	570		

	N		N
Na	120, 158, 280,	Na nirassati	626
	336, 396, 440, 450, 628	Na nisevetha methunaṃ	216
Na aññato bhikkhu		Na pacceti	158
	santimeseyya 484	Na paṭicchitā se	158
Na alaṃ samāya	418	Na patthiyo	464
Na uccāvacaṃ gacchati		Na pādalolassa	514, 516
	bhūripañño 130	Napi ñāṇabandhu	450
Na unnameyya pasamsito		Na piyaṃ kubbati nopi appiyaṃ	184
	bhikkhu 530	Na piheti kassaci	606
Na ussesu vadate muni	340	Na purekkharonti	136, 156
Nakkhattaṃ	526	Nappamajjeyya	520, 554
Na kappayanti na		Na brāhmaṇassa	
	purekkharonti 136, 156		paraneyyamatthi 440
Na kappiyo nūparato	462	Na brāhmaṇo aññato	120
Na kammunā nopi sutena neyyo	282	Na brāhmaṇo kappamupeti	
Na koci dhammesu visesi assa	438		saṅkhaṃ 450
Na koci bālo samaṇesu atthi	408	Na brāhmaṇo silavatena neyyo	158
Na ca katthiko siyā bhikkhu	538	Na mamattāya nametha	
Na ca parittase tāni alabhamāno	514		māmako 172, 174
Na ca pādalo	712	Namassaṃ	556
Na ca mamāyetha kiñci		Na mutiyā	280
	lokasmiṃ 508	Na musā bhaṇeyya	694
Na ca vācaṃ payuttaṃ bhāseyya	540	Na me diṭṭho ito pubbe	626
Na cāhametaṃ tathiyanti brūmi	396	Na medhagaṃ kurute	
Na chandagū nopi nivissavādī	454		jantu loke 416
Na tassa puttā pasavo	336	Nayidha pakubbamāno	124
Na tassa hetu visamaṃ careyya	58	Na rāgarāgī na virāgaratto	140
Na tassa hoti	250, 266	Naro	16, 104
Na tāni uggayha vadeyya nāgo	276	Na lippati diṭṭhasutesu dhīro	78
Na tena thāmaṃ kubbetha	480	Na lippati loke anattagarahī	456
Na tesu pasuto siyā	586	Na loke maññate samaṃ	330
Natthi	484	Navā	454, 600
Natthi attā kuto nirattā vā	484	Na virajjati	322
Natthi kāci nisaṅkhiti	622	Na vivādameti	388
Natthi meti na socati	618	Na vivādiyetha	234, 420
Na diṭṭhiyā	280	Na visesī na nīceyyo	330
Na diṭṭhiyā na sutiyā	256	Nave khantiṃ na kubbaye	600
Na diṭṭhisārī napi ñāṇabandhu	450	Na vedagū diṭṭhiyā na mutiyā	280
Na dhāvati na sīdati	584	Na saññasaññī na visaññasaññī	380

N		N	
Na saddho na virajjati	320	Nāmamevāvasissati	176
Na sannidhiṃ kayirā	512	Nāvaṃ bhinnamivodakaṃ	24
Na samesu na omesu	624	Nāvaṃ sitvāva pāragū	28
Na suto uda kassaci	628	Nāsiṃsati lokamimaṃ parañca	86
Na so socati nājjheti	608	Nāha	120, 256, 262
Na haññadatthatthi		Niketasārī	270
pasamsalābhā	232	Nigghose sayanāsane	660
Na hi aññamokkhā	44	Nighāti	230
Na hi tedha atthi vādamhi jāte	238	Niccheyya	104,
Na hi tena maññati yadidaṃ	188		152, 250, 442
Na hi tena suddhiṃ		Niṭṭhā	356
kusalā vadanti	234, 446	Niddaṃ na bahulikareyya	520
Na hi santi niccā pariggahā	168	Niddaṃ tandiṃ sahe ṭṭhinaṃ	590
Na hi santo paṭiseniṃ karonti	552	Niddā	590
Na hi sā nibbuti sataṃ vuttā	480	Nindāya nappavedheyya	530
Na hi subbināyo	448	Nindāya so kuppatai randhamesī	226
Na hi seṭṭhato passati		Nipako	678
dhammaññaṃ	442	Nibbāti	472
Na hi so rajjati no virajjati	190	Nibbānamattano	586
Na hi svātivattā	104	Nibbānamānaso naro	592
Na heva saccāni bahūni nānā	402	Nibbijjha sabbaso kāme	586
Na gāramāvase	170	Nimmitapucchā	468
Nāgo	276	Nirattā	114, 336, 484
Nājjheti	608	Nirassajanti	126
Nāññato bhikkhu santimeseyya	484	Nirassati	106, 626
Nāññena visuddhimicchati	190	Nirassati ādiyaticca dhammaṃ	106
Nāññesu dhammesu		Nirāsatti anāgate	300
visuddhimāhu	222, 412	Niviṭṭhā	52, 222
Nātimaññeyya	550	Niviṭṭho	90
Nātivelaṃ	718	Nivissavādī na hi subbināyo	448
Nātumānaṃ vikappayaṃ tiṭṭhe	482	Nivesanā	152
Nādeti na nirassatīti	626	Nivesanā tassa na santi keci	152
Nāddasāsiṃ anositaṃ	572	Nivesanesu	282
Nānā te saccāni sayamaṃ thunanti	400	Nisaṅkhitīyo	622
Nānā vadanti	390	Nisevetha	216
Nānusocati	300	Nissayatā	332
Nāmaṃ	176, 610	Nissayā	646
Nāmañca rūpañca paṭicca		Nihīnato passati sabbamaññaṃ	144
phasso	374	Niceyyo athavāpi sarikkho	482

N		P	
Nūparato	462	Paññā	698
Nejati	338	Paññācakkhunā	490
No ce kira diṭṭhiyā na sutiyā	262	Paññāvimuttassa na santi mohā	282
Nopi asaññī na vibhūtasaññī	382	Pañhavīmaṃsakā	228
Nopi tena	258	Pañhena	656
Nopi nivissavādī	454	Paṭikkosaṃ	390
Nopi sutena neyyo	282	Paṭipattisāsanaṃ	198
		Paṭipadaṃ vadehi bhaddante	502
		Paṭibuddho puriso na passati	174
P		Paṭibhānavā	318
Pakappanā	100	Paṭisaṃyujeyya	268
Pakappitaṃ diṭṭhi		Paṭisūraṃ	236
purekkharāno	448	Paṭisenikattā	238
Pakappitā	108	Pañidhi	152
Pakappitāni	258	Paṇḍito	172
Pakappitā saṅkhatā yassa		Paṇḍitoti samaññāto	210
dhammā	100	Paññe vāri yathā na lippati	184
Pakampanaṃ	602	Patilīnacarassa bhikkhuho	180
Pakubbamāno	124	Patilīno akuhako	304
Pakkho	696	Patthayaticca suddhiṃ	426
Pagāḷho	36	Patthayamānassa	432
Pagāhati	210	Pantamhi sayanāsane	668
Paṅko	276	Pannabhāro	458
Pacinaṃ	254	Papañcasañkhā	382
Paccekamunino	462	Pappuyya tamatthaṃ	
Paccekasaccesu puthū niviṭṭhā	222	yathāmano ahu	232
Pacceti	150, 158, 276, 280, 302, 450	Pabbatānaṃ guhāsu vā	660
Pacceti ñāṇaṃ	116	Pabrūmi	372
Pacchā te māhu kiñcanaṃ	610	Pabrūhi	286, 370, 380
Pacchā pure vāpi apekkhamāno	48	Pamādena na saṃvase	592
Pajaṃ imaṃ taṇhāgataṃ bhavesu	68	Pamādo	592
Pajā	68, 220, 400, 564	Pamāya	414
Pajānaṃ	400	Pamūḷhā	52
Pañcacakkhu	486, 632	Paradhammikānampi	
Pañcanna dhīro bhayānaṃ		na santaseyya	690
na bhāye	686	Paraneyyaṃ	440
Pañca rajāni	720	Paramaṃ	434
Pañnaṃ purakkhatvā	698	Paramaṃ arogaṃ	116
		Paramanti diṭṭhisu paribbasāno	140

P		P	
Paravādehi codito	208	Pavedhitam vāpi pakappitesu	432
Parassa ce		Pasavo	336
dhammamanānujānaṃ	392	Pasaṃsakāmā kusalāvadānā	224
Parassa ce vambhayitena hīno	438	Pasaṃsamicchaṃ	226
Parassa ce hi vacasā nihīno	408	Pasaṃsaṃ	418
Parikissati	212	Pasaṃsito vā pana tattha hoti	232
Pariggahā	80, 168, 178, 376	Pasutā	50
Pariggahā cāpi kuto pahūtā	374	Passaṅca diṭṭhīsu anuggahāya	252
Pariggahesu muni nopalitto	80	Passati naro dakkhati	
Pariggaho	178	nāmarūpaṃ	446
Parijāneyya	596, 598	Passāmi	64, 442
Pariññā	80	Passāmi loke pariphandaṃ	64
Parittase	514	Passāmi suddhaṃ paramaṃ	
Paridevati	228	arogaṃ	116
Paridevaneyya	702	Pahassamāno	404
Paridevaṃ bhikkhu		Pahānapariññā	80, 598
na kareyya kuhiñci	510	Pahāya	148
Paridevayanti	54	Pahitattassa bhikkhuno	676
Paridevasokā sahamaccharā ca	346	Pahīyati	170
Paridevo	176, 184, 316	Pahūtā	358, 374
Paripuṇṇamānī	408	Pāgabbhiyaṃ	540
Pariphandaṃ	66	Pāgabbhiyaṃ na sikkheyya	540,
Paribbasāno	140		546
Pariyattisāsaṃ	198	Pātimokkhamathavāpi	
Pariyantā	686	samādhiṃ	502
Parisaṃ vigayha	224	Pādalolo	514
Parisāya	232	Pānānaṃ	512
Parissayavinayaṃ	496	Pāragū	28
Parissayā	18, 20, 496,	Pāraṃ gato na pacceti tādī	158
	662, 690, 700	Pāvā	94, 96, 406
Parihīnaṃ	228	Piyappahūtā kalahā vivādā	350
Pareto	206	Piyā	184, 350, 698
Palikhañña	696	Piyāni	356
Palehi	236	Piyāyitaṃ jaṇaṃ	174
Pavakkhāmi	684	Piyā su lokasmiṃ kutonidānā	352
Pavādiyā se kusalāvadānā	400	Pihayanti	220
Pavitakkamāgamo	242	Pihā	308, 606
Pavuccati	176	Pīti	04
Paveditaṃ	256	Pītimano hoti	04

P		PH	
Pucchā	466, 468	Phandamāne	70
Pucchāma	384	Pharusam	708
Pucchāmi taṃ	466, 468	Pharusena ne na paṭivajjā	550
Pucchito	286	Phassanidānaṃ sātaṃ asātaṃ	372
Puññaṃ	124	Phassaṃ pariññāya	74, 76
Puññe ca pāpe ca anūpalitto	124	Phassā	376, 378
Puttā	336	Phasse asante na bhavanti hete	372
Puthujjanā	202	Phassena yadā phuṭṭhassa	508
Puthujjā	420, 450	Phasso	74, 302, 508
Puthuvacanānaṃ	550	Phasso nu lokasmiṃ	
Puthū	222	kutovidāno	374
Puthū kāme	16	Phuṭṭho	206, 342,
Puthū hi aññassa vadanti			482, 508, 690
dhammaṃ	438	Phuṭṭho anekarūpehi	482
Pubbanto	288		
Pubbamantamanissito	288	B	
Pubbāsave hitvā	454	Baddhānaṃ	656
Pubbeva natthi yadidaṃ		Bandhu	16
yudhāya	236	Baliyanti	18
Purā	286	Bahunnaṃ	656
Purānaṃ nābhinandeyya	598	Bahunābhichanno	34
Purimaṃ pahāya aparaṃ sitā se	126	Bahiddhā	480
Purimeva jappaṃ	50	Bahujāgarassa	712
Purisā	16	Bahudhā	692
Puriso	172	Bahunnamidha baddhānaṃ	656
Purekkhataṃ	290	Bālaṃ dahanti mithu	
Purekkhatā santi avevadānā	100	aññamaññaṃ	224
Purekkharāno	272	Bālo paro akkusaloti	392, 404
Purekkhārā	100, 136,	Bālo mago hoti	392
156, 290, 338		Buddhacakkhunā	492
Purekkhāro	290	Buddho	646
Petaṃ kālakataṃ na passati	174	Bodhi	644
Petassa jantuno	176	Byappathayo	668
Pesuññaṃ	314, 348, 350, 588	Byāruddhe	566, 572
Pesunā	346, 352	Brāhmaṇā	338
Pesuniyaṃ	532	Brāhmaṇo	120, 138,
Pesuneyye ca no yuto	314		154, 158, 268,
Pokkharāṃ	186		440, 450, 602
Phandamānaṃ janaṃ disvā	564	Brūhi	192

BH		M	
Bhagavā	196, 250, 256, 264, 288, 464, 474, 626, 682, 728	Macche appodake yathā	566
Bhajato rittamāsanam	658	Maccherayuttā kalahā vivādā	350
bhajamānassa vivittamāsanam	180	Maccheva appodake khīṇasote	72
Bhaddante	502	Majjham	610
Bhantaṃ	200	Majjhe ce no gahessasi	610
Bhayaṃ	558	Majjhe yathā samuddassa	484
Bhavañca nābhijappeyya	510	Maññati	172
Bhavanaṃ	572	Maññāmahaṃ momūhameva dhammaṃ	262
Bhavane	182	Mattaṃ sa jaññā idha tosanatthaṃ	704, 706
Bhavasātabaddhā	44	Matto	408
Bhavaṃ	360	Maddante naṃ parissayā	18, 24
Bhavaṃ na jappe	260	Manasā diṭṭhigatāni cintayanto	242
Bhavābhavāya	152, 388	Manaso	694
Bhavābhavesu	68, 108, 432	Manussapucchā	466
Bhavāya vibhavāya vā	332	Manussaphassāna catuppadānaṃ	688
Bhavūpanītā kusalāvadānā	424	Mano	04, 242, 380
Bhavesu	68, 72	Mantabhāṇi anuddhato	298
Bhavesu āsattimakubbamāno	72	Mantā	298, 474
Bhāro	458	Mantā asamiti sabbamuparundhe	474
Bhāseyya	540	Mandova parikissati	212
Bhikkhu	96, 472, 686, 724	Mamattaṃ so asaṃvindaṃ	618
Bhikkhuno	180, 658, 678	Mamattā	70, 72, 168, 172, 178, 376, 508, 618
Bhikkhuno vijjucchato	658	Mamāyitaṃ	610
Bhikkhu satimā suvimuttacitto	724	Mamāyite passatha phandamāne	70
Bhikkhu sato sappariyantacārī	686	Mamidanti maññati	172
Bhūripañño	130	Maraṇenapi taṃ pahīyati	170
Bhedā	286	Marukantāraṃ	214
Bheravā	510	Maṃsacakkhumhi	486, 632
Bheravesu ca na sampavedheyya	510	Mahāgedho	210
		Mahesī	472
M		Mahogho	602
Mago	392	Māgandiyāti bhagavā	256
Maṅku hoti	208, 226	Mānañca parijāneyya	596, 598
Maccumukhe lapanti	68	Mānasallaṃ	576
Macco	06		
Maccharaṃ	346		
Macchariyaṃ	176, 184, 340, 530		

M		M	
Mānātimānaṃ vadate paneso	234	Methunaṃ yo nisevati	200
Mānātimānā sahapasunā ca	346,	Medhagaṃ	416
	350	Me pabrūhi	380
Mānena matto paripuṇṇamānī	408	Monāṃ	88, 178, 602, 624
Māno	110, 346, 596	Momūhameva	262
Māmako	172, 528	Mosavajjaṃ	210, 358,
Māyañca mānañca pahāya dhono	110		364, 546, 594
Māyā	110, 522, 588	Mosavajjaṃ pagāhati	210
Mārasenā	132, 238, 458	Mosavajje na niyyetha	546,
Mārisa	192		548, 594
Micchā ca paṭipajjati	198	Mohanasmiṃ pagāḷho	36
Mīthu	224, 396	Mohanā	36
Mīyati	166	Mohasallaṃ	576
Mutaṃ	146, 404, 430		
Mutimā	394	Y	
Mutiyā	280	Yakkhassa	384
Munayo	178	Yatacāri gāme	708
Muni	80, 88, 182,	Yatonidānaṃ	370
	186, 214, 254, 278,	Yathā dissati cakkhumā	630
	298, 340, 386, 452, 590, 602	Yathānudhammaṃ	684
Munino	218	Yathā pajānaṃ	684
Muni no upeti	88	Yathā pasamsanti sakāyanāni	440
Munimunino	462	Yathāmano ahu	232
Musāti vā so vivadetha kena	268	Yathā vibhoti	380
Musāvādo	210, 546	Yathā saṃvījitaṃ mayā	564
Mussate vāpi sāsanaṃ	198	Yathā hi jāneyya tathā vadeyya	92
Mūlapadaṃ	212, 578	Yadattagarahī tadakubbamāno	78
Mūlaṃ papañcasāṅkhāyāti	474	Yadattani passati ānisaṃsaṃ	102,
Mūlampi tesāṃ palikhañña			144
	tiṭṭhe 696	Yadāvilattaṃ manaso vijañña	694
Mūsikapathaṃ	214, 578	Yadicchati	06
Me arati	574	Yadidaṃ phāsu	680
Meṇḍapathaṃ	214, 578	Yadidaṃ yudhāya	236
Mettā	694	Yaduttariṃ kurute jantu loke	142
Mettāya phasse tasathāvarāni	694	Yantaṃ apucchimha akittayī no	382
Methunadhammo	192, 196,	Yannissitā	222
	200, 206, 212, 216, 524	Yamassa vādaṃ parihīnamāhu	228
Methunamanuyuttassa	192, 196	Yamāhu dhammaṃ	
Methunaṃ	200, 206, 522	paramanti eke	434

Y		Y	
Yamāhu bālā midhu		Yeneva bālōti paraṃ dahāti	406
	aññamaññaṃ 396	Yeneva so tena palehi sūra	236
Yamāhu loke	360	Ye bhikkhu abhisambhave	668
Yamāhu saccaṃ tathiyanti eke	398	Ye samparāyāya	
Yametamatthaṃ	254		narassa honti 354, 358
Yaso kitti ca yā pubbe	202	Yesaṃ	176, 722
Yasmiṃ	268, 400	Yesaṃ nāmamidaṃ pavuccati	176
Yasmiṃ pajā no vivade pajānaṃ	400	Yesaṃ satimā vinayāya sikkhe	722
Yasmiṃ samaṃ visamaṃ		Yesīdha natthi parmuggahītaṃ	240
	vāpi natthi 268	Yehi bhikkhu na vedheyya	660
Yassa	100, 152, 332,	Yehi vivitto vicareyya loke	274
	342, 432, 610, 614	Yo	08, 16, 92, 606
Yassa natthi idaṃ meti	614	Yo ātumānaṃ sayameva pāva	96
Yassa nissayatā natthi	332	Yo kāme parivajjeti	08, 10
Yassa loke sakaṃ natthi	342	Yo cepi aticca jīvati	166
Yassussadā natthi kuhiñci loke	100	Yodha kāme accatari	606
Yassūbhayante paṇidhīdha		Yo naro anugijjhati	16
	natthi 152		
Yaṃ kiñci	58	R	
Yaṃ kiñci jañña visamanti	58	Rajataṃ	678
Yaṃ kiñci dhammabhijañña	480	Rajāni	720
Yaṃ nissito tattha		Ratimajjhagā	640
	subhaṃvadāno 448	Randhamesī	226
Yaṃ pubbe taṃ visosehi	608	Rase ca nānugijjheyya	506
Yaṃ puriso mamidanti maññati	172	Raso	506
Yā	234	Rāgarattā	140
Yā unnati sāssa vighātabhūmi	234	Rāgasallaṃ	574
Yā kāci	420, 476	Rājakhādāya puṭṭho	236
Yā kāci taṇhā ajjhattaṃ	476	Rāhumukhaṃ	212
Yā kācimā sammutiyo puthujjā	420	Rittaṃ	658
Yānaṃ bhantaṃva taṃ loke	200	Rittāsaṇaṃ sayanaṃ sevato	682
Yutto kathāyaṃ parisāya majjhe	226	Rittapesuno	588
Ye	240, 668	Rittassa munino carato	218
Ye keci	418	Ritto	272
Ye cāpi	354, 356, 360	Rissamāno	212, 578
Ye cāpi lobhā vicaranti loke	354, 356	Rukkhamūlaṃ susānaṃ vā	658
Ye ditṭhimuggayha vivādayanti	236	Ruciyā nivīṭṭho	90
Yena naṃ vajjuṃ puthujjanā	338	Rusitopi vācaṃ pharusāṃ	
Yena sallena otiṇṇo	574, 578		na vajjā 708

R		V	
Rūpaṃ	596, 610	Vatthuṃ	16, 336
Rūpe	376	Vadanti te aññasitā kathojjaṃ	224
Rūpe vibhūte na phusanti		Vadanti ve duṭṭhamanāpi eke	86
phassā	376, 378	Vadehi	370, 486, 502
Rūpesu	360	Vasanaṃ	704
Rūpesu disvā vibhavaṃ		Vambhayitena	438
bhavañca	360	Vaṃsapathaṃ	214, 578
Rūpesu saddesu atho rasesu	722	Vācaṃ pamañce kusalaṃ	
Rūpe snehaṃ na kubbaye	596	nātivelam	718
		Vādaṃ ca jātaṃ muni no upeti	88
		Vādayanti	222, 418
		Vāri	184, 186, 276
		Vārijaṃ	276
		Vikkhambhaye tāni parissayāni	700
		Viggayha	390
		Viggayha nānā kusalā vadanti	390
		Viggāhikā kathā	546
		Vighātabhūmi	234
		Vighātaṃ brūhi mārīsa	192
		Vicaranti	354, 356
		Vicareyya	274
		Vicinaṃ bhikkhu sadā sato	
		sikkhe	552
		Vijaññā	694
		Vijānato	622
		Vijigucchato	658
		Vijigucchamānassa	680
		Vitakke	702
		Vitare	590
		Vitareyya oghaṃ	80
		Vidvā	128, 604
		Vidvā ca vedehi samecca	128, 130
		Vinayetha sekho aniketacārī	702
		Vinābhāvaṃ santamevidaṃ	170
		Vinighāti hoti	226
		Vinicchayaṃ kurute jantu loke	362
		Vinichayā	254, 362
		Vinicchayā yāni pakappitāni	254
		Vinicchayā cāpi kuto pahūtā	358
L			
Lakkhaṇaṃ	526		
Laddhā	06, 512		
Laddhā na sannidhiṃ kayirā	512		
Laddhā macco yadicchati	06		
Lapanti	68		
Lābhakamyā janaṃ			
na lapayeyya	536, 538		
Lābhakamyā na sikkhati	322		
Lippiati	78		
Lepā	84, 186, 278, 456		
Lepo	78		
Lokasmiṃ	134, 148, 472, 508		
Loke	12, 42, 58, 64,		
	100, 108, 138, 142, 202,		
	274, 278, 284, 354, 356,		
	362, 416, 586, 606, 666, 720		
Loko	568		
Lobhaṃ saha macchariyena	530, 532		
Lobhā	354, 356		
Lobho	530, 590		
V			
Vaggasārī	452		
Vagguvado	628		
Vataṃ	424		
Vataṃ samādāya upaṭṭhitā se	424		
Vatāni	128		
Vatthānaṃ	512		

V		V	
Vinicchaye ÷atvā		Viveke sikkhissāma se	194
pahassamāno	404	Viveko	194
Vinicchaye ÷atvā sayam pamāya	414	Visajja	136, 452
Vipariñataṃ	342	Visattikā	12, 334
Vippamutto	462	Visamanti jaññā	58
Vibhavaṃ	360	Visame	54,
Vibhavaṃ bhavañcāpi		Visenikatvā pana ye caranti	238
yametamatthaṃ	370, 372	Visenibhūto	458
Vibhavāya	332	Visosehi	608
Vibhūtasaññī	382	Vihane tamaṃ so	726
Vibhūsā	524	Vītagedho amaccharī	340
Vibhoti	380	Vītataṇho purā bhedā	286
Vimaticchedanā pucchā	466	Vītamacchero	624
Vimānadassī	404	Vettādhāraṃ	214, 578
Vimutto	388	Vedagū	280, 604
Viyārambho	624	Vedehi	128
Virato care santimanuggahāya	430	Vedheyya	434
Virato so viyārambhā	624	Vemajjhenūpasaṅkheyyo	290
Virame kathojjaṃ	230	Vevicchaṃ vitare muni	590
Virame kukkucā	516, 518		
Viriyaparakkamaṃ daḷhaṃ		S	
kareyya	692	Sakaṃ natthi	342
Virutañca gabbhakarāṇaṃ	528	Sakaṃ sakaṃ diṭṭhiparibasānā	390
Vivaṭacakkhu	486	Sakaṃ sakaṃ diṭṭhimakaṃsu	
Vivaṭaṃ	134	saccaṃ	396
Vivadetha	268	Sakaṃ sakaṃ sammutimāhu	
Vivādajātesu ca pesunāni	352	saccaṃ	436
Vivādajātesu na vaggasārī	452	Sakaṃ hi diṭṭhiṃ	
Vivādameti	388	kathamaccayeyya	90
Vivādayetha	234, 420	Sakaṃ hi dhammaṃ	
Vivādā	230, 350	paripuñṇamāhu	436
Vivādāni	142	Sakāyane	412, 414
Vivādo	344	Sakāyane tattha daḷhaṃ vadānā	412
Vivitto/aṃ	180, 274	Sakāyane vāpi daḷhaṃ vadāno	414
Vivekaññeva sikkhetha	216	Sa kena vādaṃ paṭisaṃyujeyya	268
Vivekadassī phassesu	302	Sa kena vedheyya kuhiṃ va jappe	434
Vivekaṃ santipadaṃ ca		Sakkhidhammanitūhamadassī	556
mahesiṃ	468	Sakkhidhammaṃ	
Vivekā	38, 216	parissayavinayaṃ	494

S		S	
Saṅkappehi pareto so	206	Santaṃ	170
Saṅkupathaṃ	214, 578	Santi	470
Saṅkhatā	100	Santipadaṃ	468
Saṅkhaṃ	450	Santimanuggahāya	430
Saṅkhā	450	Santivādo	278
Saṅgaṃ	126	Santiṃ	102, 430
Saṅgaṃ loke duraccayaṃ	606	Santīti nibbutiṃ ñatvā	554
Saṅgā	606	Santo	96, 260, 452, 552, 624
Sacāpi methune yutto	212	Santo anissāya bhavaṃ na jappe	260
Sace cuto silabbatato	426	Santo asantesu upekkhako so	452
Saccanti so brāhmaṇo	268	Santo ca bhikkhu abhinibbutatto	96
Saccamaṇā	88	Santo so vītamacchero	624
Saccam	398, 402	Santhavajāto	272
Saccā avokkamaṃ muni	602	Sandiṭṭhiyā ceva na vevadātā	394
Saccāni sutāni bahūni nānā	402	Sandiṭṭhirāgena hi tebhirattā	410
Sacco nu vādo katamo		Sannidhiṃ	512
imesaṃ	392, 434	Sa pannabhāro muni vippamutto	458
Sacco siyā appagabbho	588	Sappariyantacārī	686
Sa jappati patthayaticca suddhiṃ	426	Sappasseva padā siro	10
Saññasatto	128	Sappo	10
Saññaṃ ca diṭṭhiṃ ca	284	Sabbattha munī anissito	182
Saññaṃ pariññā vitareyya	80	Sabbadhi samo	620
Saññānidānā hi papañcasaṅkhā	382	Sabbamuparundhe	476
Saññāya	402	Sabbaso	586, 610
Saññāvirattassa na santi ganthā	282	Sabbaso nāmarūpasmiṃ	610
Saṅho ca paṭibhānavā	318	Sabbaṃ	182, 604, 620
Sataṃ	480	Sabbaṃ tamaṃ vinodetvā	640
Satimā	722, 724	Sabbaṃ so paṭinissajja	604
Sato	14, 26, 330,	Sabbāva etā na upeti vidvā	422
	476, 552, 678, 686	Sabbeva te nindamanvānāyanti	418
Satto guhāyaṃ		Sabbeva bālā sunihīnapaññā	392
bahunābhichanno	32, 34	Sabbeva vādā tathiyā bhavyeyyaṃ	440
Satthā	628	Sabbeva hime kusalāvadānā	392, 436
Satthāni	208	Sabbevime diṭṭhiparibbasānā	394
Satthā va hīno pavasaṃ		Sabrahmacārīsu khilaṃ	
gharamhā	426	pabhinde	718
Sadā	26, 476, 552, 556	Samaṇā	230, 338, 550
Sadevakassa lokassa	630	Samaṇena vuttā	360
Sadhammapūjā ca panā tatheva	440	Samatto	406

S		S	
Samantacakkhu	494	Sa ve loke na jīyati	612
Samantamasāro loko	568	Sa ve vācāyato munī	298
Samam	268	Sa ve vidvā sa vedagū	604
Samādhiṃ	502	Sa ve viyattesu na vaggasārī	150
Samānameti na hi tammayo so	280	Sa ve santoti vuccati	344, 604
Samāya	418	Sa sabbadhammesu	
Samāhitatto	712, 714	visenibhūto	132, 458
Samijjhati	04	Sahetha	700
Samuggahāya	144	Samvegam kittayissāmi	564
Samuggahītam	104, 138, 152	Samsuddhapaññā kusalā	394
Samuggahītesu pamohamāgato	264	Sāṭheyam	548
Samuddassa	484	Sātam	360
Samecca dhammam	130	Sātam asātañca kutonidānā	370
Sametassa	380, 382	Sātam asātanti yamāhu loke	360
Samo visesī udavā nihīno	266	Sātiyā	316
Sampajāno saṭhāni na kayirā	548	Sātiyesu anassāvī	316
Sampavedheyya	510	Sāmaggi	180
Sambodhikāmassa		Sāmaggiyamāhu tassetam	180
yathānudhammam	684	Sāsanam	198
Sammā so loke iriyāno	606	Sāsane gotamassa	
Sammutiyo	420, 450	nappamajjeyya	554
Sammutiṃ	436	Sāssa vighātabhūmi	234
Samhi daḷham vadānā	438	Sāhasā virato care	598
Sayanamhi pante	700	Sikkhā	54, 204, 216,
Sayanam	520, 660, 682		366, 478, 554, 586, 722
Sayamattanā so kusalāvadāno	406	Sikkhissāma se	190
Sayameva pāvā	96	Sikkhe	366, 478, 554, 722
Sayameva sāmam		Sikkhetha	54, 204, 216
manasābhisitto	408	Sikkhe nibbānamattano	586
Sayam	408	Sikkhema	424
Sayam pamāya	414	Sikkheyya	546
Sayanva so medhagamāvaheyya	414	Sito	600
Sayam samattāni	92	Sitvā	28
Sayam samādāya vatāni jantu	128	Siriṃsapā	688
Sallam	84, 574	Sītam athuṇham adhivāsayeyya	692
Sa vippamutto diṭṭhigatehi dhīro	454	Sīmā	138
Sa vedhati kammam		Sīmātigo brāhmaṇo	138
virādhayitvā	426	Sīlabbatam cāpi pahāya sabbam	428
Sa ve nibbānasantike	218	Sīlabbatāni	92

S		S	
Silabbatena	550	Seyyo na tena maññeyya	482
Silabbatenāpi		So	12
na suddhimāha	256, 262	Sokaparidevamaccharaṃ	176
Silavatena	148	Sokasallaṃ	576
Siluttamā saññamenāhu		Soko	176, 346
suddhiṃ	422	Socati	228, 612
Silesu akatthamāno	98	Socanti janā māmāyite	168
Sukhaṃ dukhaṃ vāpi		Sotaṃ	376
kathaṃ vibhoti	380	So taṃ hayati unnamaticca	232
Sujjhati	118	Sotā	608
Sutaṃ	430	So tesu gutto yatacāri gāme	708
Sutā	174	So tehi phuṭṭho bahudhā anoko	692
Sutvā	208	Sopadhiko	118
Sutvā dūsito bahuṃ vācaṃ	550	So 'maṃ visattikaṃ loke	12, 14
Sutvāna tava sāsanaṃ	192	So vīmaṃsī	386
Sutvā paresaṃ nigghosaṃ	208	Snehaṃ	596
Suddhānupassī pacceti ñāṇaṃ	116	Svātivattā	104
Suddhiṃ	384, 428		
Suddhiṃ asuddhinti		H	
apatthayāno	428	Hadayassitaṃ	574
Suddhiṃvado tattha		Haliddakāni	270
tathaddasā so	448	Hassaṃ	522
Suddhī hi nesaṃ paccattameva	440	Hāyate vāpi tassa sā	204
Supinaṃ	526	Hitvāna sabbāni vinicchayāni	416
Supinena yathāpi saṅgataṃ	174	Hiraññaṃ	16
Subhaṃ vadānā	222	Hīnamāhu	202, 436
Subhaṃvadāno	448	Hīnamāhu puthujjanaṃ	202
Suvimuttacitto	724	Hīnavādo	228
Susānaṃ	658	Hīnāti aññe tato sabbamāha	142
Suratṭhaṃ	212, 578	Hīnā narā maccumukhe lapanti	68
Sūro yathā rājakhādāya puṭṭho	236	Hīno na maññetha visesi vāpi	148
Senā	132, 238, 458	Hīyamāne na soceyya	600
Sekho	702	Huraṃ	152
Sekhamunino	462	Hetuvādā	224, 384

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Công Đức Thành Lập

1. Ven. Khánh Hỷ và Phật tử chùa Bát Nhã
2. Quý Hùn Phước Visākhā
3. Gia đình Phật tử Visākhā An Trương
4. Gia đình Phật tử Trương Đình Nguyên & Huỳnh Ngọc Hạnh
5. Bà Quả Phụ Phạm Vũ Diễm - Pháp danh Diệu Đài
6. Bà Phật tử Diệu Giới và các con cháu
7. Gia đình Phật tử Lương Xuân Lộc & Lê Thị Thu Hà
8. Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô Thị Liên
9. Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
10. Gia đình Phật tử Nguyễn Văn Hòa & Minh Hạnh
11. Gia đình Phật tử Hồ Hoàng Anh
12. Phật tử Diệu Bình và Gia đình Phạm Thiện Bảo
13. Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi & Châu Thiên Hưng
14. Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
15. Cư sĩ Liên Tâm (Phan đình Quế)
16. Ái nữ Chú Nguyễn Hữu Danh
17. Gia đình Phật tử Khánh Huy
18. Ái nữ Cô Lê thị Tích
19. Cô Võ Trân Châu
20. Cô Hồng (IL)

Công Đức Hộ Trì

1. Ven. Dr. Bodagama Chandima
(Một bộ Tam Tạng Sri Lanka in tại Taiwan)
2. Phật tử Tống Thị Phương Lan
(Một bộ Đại Tạng Kinh Việt Nam)
3. Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Minh Lễ & Từ Minh Nguyễn
(Tam Tạng Pāli-Miến, Tam Tạng Miến)
4. Phật tử Huỳnh Thị Thiện, Pd. Diệu Trí
Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Hải Trúc
(Tam Tạng Pāli-Thái, Tam Tạng Thái,
Chú Giải Pāli-Thái)
5. Sư Cô Mỹ Nhung và các Phật tử
(Tam Tạng Song Ngữ Pāli - Khmer)

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Án Tổng Tam Tạng Song Ngũ tập 35

☸ MAHĀNIDDESAPĀLI – ĐẠI DIỄN GIẢI ☸

Công Đức Bảo Trợ & Hỗ Trợ

Hòa Thượng Pháp Nhân
Thượng Tọa Thích Minh Hạnh
Thượng Tọa Thích Thông Chiếu
Đạo Tràng Thiên Tự Hỷ Xả
Đại Đức Thích Quảng Trí và Đạo Tràng chùa Phật Tuệ
Phật tử Tiffani Do (Tuyết Đổ)
Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên
Gia đình Phật tử Phạm Thanh Cao, Pd. Minh Lễ
& Tăng Thị Duyên, Pd. Từ Minh Nguyễn
Phật tử Bùi Lan Khanh, Phd. Tịnh Hoa
Phật tử Nguyễn Hồng Hạnh
Gia đình Phật tử Trần Minh Trí
Phật tử Nguyễn Bằng Việt
Phật tử Lê Ngọc Lương
Phật tử Thanh Hóa và Sơn La
Phật tử Đào Tuyên
Phật tử Nguyễn Thị Thanh Bạch
Phật tử Nguyễn Quang Hùng

Thượng Tọa Thích Phổ Huân
Đại Đức Thích Quảng Thiên
Sư Cô Bodhicitta - Huệ Tín
Sư Cô TN. Như Minh
Tu nữ Quang Duyên
Tập thể Phật tử Đạo Tràng Melbourne
Magnolia Grove Monastery - Tu viện Mộc Lan
Gia đình Hoàng Tấn Hùng & Giang Phú Bình
Gia đình Nha sĩ Phạm Văn Giai
Phật tử Bùi Lan Khanh, Pd. Tịnh Hoa
Phật tử Trần Ngọc Tân, Pd. Tâm Tường
Phật tử Lê Dung
Phật tử Bảo Tấn
Phật tử Linh Soc
Phật tử Loan Phạm

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Án Tổng Tam Tạng Song Ngũ tập 35

⊗ MAHĀNIDDESAPĀLI – ĐẠI DIỄN GIẢI ⊗

Công Đức Bảo Trợ & Hỗ Trợ

Phật tử Nguyễn Thị Ánh Tuyết
Gia đình Phật tử Từ Hùng & Diệu Hương
Gia đình Phật tử Lê Văn Hòa & Bùi Mai Lan
Gia đình Dr. Eric Tran

Gia đình Lý Quốc Cường & Võ Tiến Thịnh
Gia đình Phật tử Nguyễn khắc Bình, Pd. Tâm Đạo &
Phật tử Nguyễn thị Hoàng Sinh, Pd. Diệu Hương
Gia đình Phật tử Huỳnh Giang & Châu Lan Cầm

Phật tử Visakha An Trương
Phật tử Lý Hoàng Anh
Phật tử Văn Thị Yến Dung, Pd. Diệu Thư
Phật tử Nguyễn Tùy và các con
Phật tử Phạm Thị Thu Hương
Gia đình Phật tử Trần Minh Lợi
Một Phật tử ẩn danh
Phật tử Diane Nguyen
Phật tử Phyllip Ho
Phật tử Từ Minh

Thượng Tọa Thường Niệm
Thượng Tọa Chánh Thọ
Đại Đức Pháp Nhiên
Đại Đức Định Phúc
Gia đình Phật tử Gia Hiếu & Tâm Ngạn
Gia đình Phật tử Lưu Hán Trung
Gia đình Phật tử Lê Thanh Hồng
Gia đình Phật tử Diệu Lý
Gia đình Phật tử Tuệ Hiền
Phật tử Trần Thị Ngọc Linh
Phật tử Trần Huệ Mỹ, Pd. Như Khiêm
Phật tử Huỳnh Châu, Pd. Pemā
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Phật tử Bùi Thị Yến
Phật tử An Hòa

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở TRONG NƯỚC

Đại Đức Thích Tâm Ngôn
Tập thể Phật tử chùa Tâm An
Cô Bửu Phượng
Cụ Bà Phật tử Như Thiện
Phật tử An Hòa
Phật tử Lưu thị Mỹ Phượng
Phật tử Dương Tường Khải Như
Phật tử Dương Thanh Vân
Phật tử Nguyễn Văn Hiếu
Phật tử Đức, Căn Thơ
Phật tử Thạch Quốc Thái
Phật tử Loan Trần
Phật tử Hựu Huyền
Phật tử Nguyễn Chính Nghĩa
Phật tử Tuệ Hiền
Phật tử Hoài Nam
Phật tử Tuệ Vân
Phật tử Tường Vân
Phật tử Bùi Ngọc Tọa
Phật tử Phương Bảo Đức
Phật tử Nguyễn Thị Lành
Phật tử Bảo Tấn
Phật tử Hạnh Quang
Phật tử Bùi Thanh Cao
Phật tử Tịnh Tâm Xuân
Phật tử Phật tử Diệu Nguyệt
Phật tử Huỳnh thị Kim Hồng
Phật tử Tịnh Quý
Phật tử Lý Huyền
Phật tử Huỳnh Thị Kim Hoàng
Phật tử Đoàn Việt Hòa
Phật tử Diên Anh
Phật tử Trương Đình Hòa
Phật tử Trịnh Ngọc Trác
Phật tử Đặng Minh Thuận
Phật tử Trần Diệu Ý
Phật tử Nguyễn Hoàng Văn
Phật tử Trần Thân
Phật tử Liên Anh
Một Phật tử ẩn danh
Phật tử Nguyễn Hoàng Anh Khoa
Phật tử Nguyễn Kim Ngọc, Pd. Huệ Châu
Phật tử Đồng Thị Mộng Lang, Pd. Diệu Trí

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở TRONG NƯỚC

Thân quyến Thượng Tọa Pháp Thanh
Phật tử Nguyễn Thị Đạm
Phật tử Nguyễn Thị Vân Phương, Pd. Bảo Hương
Phật tử Trần Thị Minh Châu & Phạm Thu Trang
Gia đình Phật tử Lê Kiến Thành & Nguyễn thị Thắm
Gia đình Phật tử Nguyễn Thị Hồng Oanh, Pd. Diệu Nguyệt
Gia đình Cô Cang
Gia đình Cô Hải
Gia đình Anh Phấy
Gia đình Anh Quyên
Gia đình Phật tử Nguyễn Thị Cúc Hoa
Gia đình Phật tử Nguyễn Thị Hồng Trúc
Gia đình Phật tử Lâm Hữu
Gia đình Phật tử Lý Đậu
Gia đình Phật tử Hoàng Lâm & Phạm Toàn
Gia đình Phật tử Nguyễn Hoàng Lâm
Gia đình Phật tử Vinh Quang
Gia đình Phật tử Trần Đình An
Gia đình Phật tử Châu Thị Thúy
Gia đình Phật tử Đoàn Thị Lệ
Gia đình Phật tử Giác Tịnh
Gia đình Phật tử Mỹ Như
Gia đình Phật tử Hùng Dung
Gia đình Phật tử Yến & Long
Gia đình Phật tử Lê Thị Tuyết Nga
Gia đình Phật tử Nhữ Duy Hùng & Đặng Thu Trang
Gia đình Phật tử Nguyễn Hữu Phương Oanh
Gia đình Phật tử Phan Hữu Phát & Nguyễn Huỳnh Ánh Như
Gia đình Phật tử Nguyễn Kim Ngọc, Pd. Huệ Châu
Gia đình Phật tử Nguyễn Văn Bê & Huỳnh Thị Tám
Gia đình Phật tử Trần Thành Đông & Dương Thị Hẹ
Gia đình Phật tử Nguyễn Thị Mai Hương
Gia đình Phật tử Ngọc Nhường & Lâm Văn Huỳnh, Bảo Ngọc
Gia đình Phật tử Quý Tính & Minh Thư
Gia đình Phật tử Trần Quang Tâm & Huỳnh Nguyệt Cẩm, Trần Nguyệt Thảo, Trần Vĩnh Long, Trần Mỹ Tiên
Gia đình Phật tử Huỳnh Nguyệt Lan & Nguyễn Tuấn Kiệt và các con: Nguyễn Huỳnh Ánh Như, Nguyễn Huỳnh Thanh Nhã, Nguyễn Tân Phú
Gia đình Phật tử Lê Thị Hai, Hoàng Thị Bích Vân, Nguyễn Tấn Ngọt, Nguyễn Hoàng An Nhiên, Lê Hoàng Thanh, Hoàng Thị Bích Hạnh, Hoàng Thị Bích Phượng, Lê Hoàng Khang, Trần Viên Kỳ, Trần Nhã Uyên
Gia đình Phật tử Huỳnh Nguyệt Liên & Lê Minh Hiếu, Lê Minh Ngọc & Thái Đăng Khoa, Lê Minh Mẫn & Nguyễn Văn Anh cùng các con cháu

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở TRONG NƯỚC

Thượng Tọa Bửu Chánh	Cô Nữ
Đại Đức Pháp Nhiên	Phật tử Linh Soc
Đại Đức Định Phúc	Phật tử Loan Phạm
Đại Đức Pháp Hành	Phật tử Tạ Đức Hớn, Trần Nguyệt
Đại Đức Pháp Từ	Thảo, Trần Vĩnh Long, Trần Mỹ Tiên
Đại Đức Thiện Chiếu	Đoàn hành hương Sri Lanka
Tu nữ Quang Lành	Phật tử Vinh & Hồng (Diệu Phượng)
Đại Đức Thích Quảng Thiên	Phật tử Liên Hà & Phúc Đức
Đại Đức Thích Tâm Hòa	Thân quyến của Thầy Quảng Thiên
Sư Cô Thích Nữ Như Minh	Gia đình Phật tử Tuấn
Sư Cô Thích Nữ Hạnh Tiết	Gia đình Phật tử Hạnh
Sư Cô Thích Nữ Minh Khai	Phật tử Đặng Minh Thuận
Sư Cô Thích Nữ Huệ Tín	Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Tu nữ Quang Duyên	Phật tử Võ Trần Phi Sơn
Tu nữ Ngọc Trí	Phật tử Kim Thị Hồng Nhung
Phật tử chùa Giác Quang	Phật tử Lê Ngọc Lương
Đoàn Phật tử Asoka hành hương	Phật tử Nguyễn Thị Hồng
Đạo tràng chùa Như Pháp	Phật tử Đoàn Thị Duyên Anh
Gia đình Phật tử Lâm Hữu	Gia đình Phật tử Tuệ Hiền, Từ Viên,
Gia đình Phật tử Hoàng Thị Bên	Chánh Tâm, Từ Hiếu
Gia đình Phật tử Hồ Trọng Danh	Đạo hữu Lê Văn Kim
Phật tử Bảo Hương	Phật tử Đặng Minh Thuận
Một thí chủ ẩn danh	Phật tử Thanh Hóa và Sơn La
Phật tử Nguyễn thị Bích Hằng	Phật tử Nguyễn Bằng Việt
Phật tử Nguyễn Anh Tuấn	Phật tử Ngô Minh Hải
Cát Tường & Diệu Tường	Phật tử Phạm Thị Ánh Ngọc
Phật tử Nguyễn Bích Diễm	Gia đình Phật tử Hoàng Tấn Hùng

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở HONG KONG

Phật tử Trần Thị Ngọc Linh
Phật tử Michelle Tran
Phật tử Bùi Thị Yến

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở CHÂU ÂU

Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Lê Quý Hùng
Phật tử Tâm Hạnh

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở CANADA

Dịch giả Nguyễn Văn Ngân

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở ÚC

CANBERRA:

Hòa Thượng Thích Quảng Ba
SYDNEY:
Thượng Tọa Thích Phổ Huân
Sư Cô Thích Nữ Giác Anh
Sư Cô Thích Nữ Giác Niệm
Sư Cô Thích Nữ Giác Trí
Phật tử Gia Hiếu & Tâm Ngân
Phật tử Diệu Lộc
Phật tử Thanh Tuệ (Sương)
Phật tử Diệu Đức
& Phật tử Diệu Thiện
Nhóm Phật tử Theravāda NSW
Phật tử Đào Tuyền
Song thân Phật tử Hồng Bảo Ngọc
Gia đình Nhân, Gia đình Hiếu,
Bà Tư, Cô An, Chị Mai
Gia đình Phật tử Lưu Hán Trung
Bà Tâm Chánh
Phật tử Nguyễn Minh Châu
Gđ Phật tử Tuyết Loan & Thiên Mãn
Phật tử Nguyễn Quang Hùng
Phật tử Lâm Hoàng Hoa
Phật tử Nga Đoàn (Diệu Phương)
Gia đình Dr. Eric Tran
Gđ. Lý Quốc Cường & Võ Tiến Thịnh
Một Phật tử ẩn danh

ADELAIDE:

Thượng Tọa Thích Thông Chiếu
Sư Cô Thích Nữ Hạnh Bửu
Sư Cô Thích Nữ Trí Thực
Thiền Tỳ Hỷ Xả
Phật tử Từ Minh
Phật tử Phước Đức & Phước Hạnh
Phật tử Nguyễn Thị Ánh Tuyết

MELBOURNE:

Thượng Tọa Thích Nguyên Tạng
Gđ. Phật tử Từ Hùng & Diệu Hương
Phật tử Đạo Tràng Melbourne
Phật tử Kevin & Julie
Phật tử Hương Nghiêm
& Phật tử Hương Tràng

PERTH:

Phật tử Thuần Tuệ
Gia đình Phật tử Tài & Thủy
Phật tử Trần Thị Điệp
Phật tử Nguyễn Thị Thanh Bạch
Phật tử Trần Huệ Mỹ, Pd. Như Khiêm
Phật tử Ha Nguyen, Pd. Diệu Tuyền
Gia đình Phật tử Lê Văn Hòa
& Phật tử Bùi Mai Lan
Gia đình Phật tử Võ Thị Thắm
Gia đình Phật tử Huỳnh Thiết Kỳ
Nhóm từ thiện Tình Thương

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở MỸ

Gia đình Phật tử Phan Đình Chính
Gia đình Phật tử Võ Thế Lưu
Phật tử Nguyễn Khắc Bình, Pd. Tâm Đạo
& Nguyễn thị Hoàng Sinh, Pd. Diệu Hương
Phật tử Hồ Ngọc Danh
Dì Sắc
Gia đình Phật tử Hoàng Thị Nhàn
Phật tử Lê Dung
Phật tử Hồ Nữ Như Thủy
Gia đình Phật tử Huỳnh Giang & Châu Lan Cầm
Gia đình Phật tử Kevin Luong

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở MỸ

Hòa Thượng Pháp Nhãn
Thượng Tọa Thường Niệm
Thượng Tọa Chánh Thọ
Thầy Thích Minh Hạnh - Chicago
Đại Đức Thích Quảng Trí
và Đạo Tràng chùa Phật Tuệ
Sư Cô Trí Hạnh
Sư Cô Nguyên Niệm
Phật tử Tiffani Do (Tuyết Đỗ)
Magnolia Grove Monastery - Tu viện Mộc Lan
Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên
Phật tử Phạm Thanh Cao, Pd. Minh Lễ
& Tăng Thị Duyên, Pd. Từ Minh Nguyên
Phật tử Nguyễn Hồng Hạnh
Gia đình Phật tử Trần Minh Trí
Đạo Hữu Phong Châu
Gia đình Phật tử Minh Trí & Tâm Nguyên
Mr. Alan Pollard
Phật tử Diane Nguyen
Phật tử Phyllip Ho
Phật tử Trần Ngọc Tản, Pd. Tâm Tường
Gia đình Phật tử Tôn Thất Thiên Nam
Gia đình Phật tử Lê văn Mạnh
Mr. John
Gia đình Nha sĩ Phạm Văn Giai
Một Phật tử ẩn danh
Phật tử Minh Phương
Gia đình Kim Liên Đăng & Tú Trọng Ngô
Gia đình Phật tử Diệu Hương
Phật tử Giới Hương
Phật tử Visakha An Trương
Phật tử Lý Hoàng Anh
Phật tử Văn Thị Yến Dung
Instructor David Nguyen
Phật tử Nguyễn Tùy và các con
Phật tử Phạm Thị Thu Hương
Gia đình Phật tử Trần Minh Lợi
Một Phật tử chùa Đạo Quang
Phật tử Huỳnh Châu, Pd. Pemā
Phật tử Phạm Khắc Thiệu
Gđ Phật tử Diệu Lý
Gđ Phật tử Lê Thanh Hồng

DANH SÁCH PHẬT TỬ PHILADELPHIA

(do Phật tử Thanh Đức đại diện)

Phật tử Võ thị Tuyết Mai Pd. Diệu Sương
Phật tử Ngụy Hình, Pd. Nguyên Huy
Phật tử La Song Hỷ, Pd. Nguyên Tịnh
Phật tử Ngụy Trí An, Pd. Nguyên Bình
Gđ. Ngụy Khai Trí, Pd. Nguyên Tuệ
Gđ. Ngụy Phụng Mỹ, Pd. Nguyên Khang
Gđ. Ngụy Mộng Đức, Pd. Nguyên Tường
Gđ. Ngụy Mỹ Anh, Pd. Nguyên Văn
Phật tử Phạm Xuân Điệp
Phật tử Nguyễn văn Huỳnh, Pd. Tâm Thiện
Phật tử Hứa Thị Liên, Pd. Diệu Bạch
Gđ. Trương Đông Mỹ Pd. Nguyên Thoại
Gđ. Nguyễn Trọng Nhân
Gđ. Nguyễn Trọng Luật
Gđ. Nguyễn Thị Xuân Thảo
Gđ. Nguyễn thị Xuân Trinh
Phật tử Nguyễn Ngọc Hạnh
Phật tử Nguyễn Tường Vân
Phật tử Nguyễn Quang Huy
Phật tử Nguyễn Trâm Anh
Phật tử Ngụy Anh Thư
Phật tử Ngụy Khải Tấn
Phật tử La Minh Châu
Phật tử La Derek
Phật tử Thiện Hòa
Phật tử Diệu Ngộ
Phật tử Diệu Lan
Phật tử Diệu Đạt
Phật tử Quảng Liên
Phật tử Diệu Nguyệt
Phật tử Ngọc Hạnh
Phật tử Thiện Chánh
Phật tử Từ Mẫn
Phật tử Thanh Đức
Phật tử Diệu Thanh
Phật tử Chánh Lệ
Phật tử Quảng Duyên

Thành tâm hồi hướng phần công đức này đến thân bằng quyến thuộc:
Những người đã quá vãng được sanh về nhàn cảnh, những người còn tại tiền
được sống lâu, sức khỏe, an vui, và luôn luôn tinh tấn tu hành.

